

Kommunstyrelsen

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsen
Datum och tid	Tisdag 30 maj kl. 9.00
Plats	Kommunhuset i Östhammar, SR Gräsö
Sekreterare	Anna Tryblom
Ordförande	Fabian Sjöberg (M)

**Gruppmöte kl. 9.00- 9.30. Rast kl. 11- 11.10. Lunch 12.00- 13.00.
Mötet beräknas avslutas kl. 14.00.**

Ärendelista

1. Val av justerare	3
2. Fastställande av föredragningslistan	3
3. Information från Östhammarshem	4
Kl. 9.30- 9.45 Jessica Eliardsson	
4. Information från barn- och utbildningsnämnden	5
Kl. 9.45- 10.00 Christina Stenhammar	
5. Formas-projekt Blå tillväxt för minskad övergödning – förslag på fortsatt projektansökan	6
Kl.10.00- 10.10 Camilla Andersson	
6. Tertial 1 uppföljning för kommunstyrelsen	8
Kl. 10.10- 10.30 Sofia Tolstoy, Peter Nyberg	
7. Fastställande av budget 2024 och flerårsplan 2025-2027, drift- och investeringsbudget	9
Kl. 10.30- 11.00 Sofia Tolstoy, Mattias Nilsson	
RAST	
8. Yttrande över detaljplan för Mårtensboda småbåtshamn	11
Kl. 11.10 - 11.10 Cecilia Willén Johansson	
9. Beslut om utställning för granskning översiktsplan 2023 Östhammars kommun	12
Kl. 11.10- 11.30 Alice Möller	
10. Avveckling av styrande dokument	13
Kl. 11.30- 11.40 Peter Nyberg och Pauliina Lundberg	
11. Upphävande av policy och strategi för integration	15
Kl. 11.40- 11.50 Peter Nyberg	
12. Angående Östhammars kommuns ansökan om medel ur Kärnavfallsfonden för slutförvarsorganisationens verksamhet 2024	16

Kommunstyrelsen

Kl. 11.50- 11.55 Peter Nyberg	
13. Månadskort för färdtjänstresor	17
Kl. 11.55- 12.00 Peter Nyberg	
14. Nytt samverkansavtal för den gemensamma räddningsnämnden	19
Kl. 13.00- 13.10 Peter Nyberg	
15. Tillägg till avfallstaxa 2023 avseende återvinningscentralkort till företagare	21
16. Förlängt borgensåtagande Öregrunds båtklubb	23
17. Taxor 2023-12-01 till 2024-12-31 för rengöring och brandskyddskontroll enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)	24
18. Årsredovisning, revisionsberättelse och beslut om ansvarsfrihet för Samordningsförbundet 2022	26
19. Årsredovisning och revisionsberättelse för Stiftelsen Östhammarshem 2022	27
20. Beslut om Anhörigföreningens tillträde till KPF	28
21. Svar på motion från Julia Carlström (L) angående SFI-utbildning för ukrainska flyktingar	29
22. Svar på motion från Lisa Norén (S) angående införande av teknisk nämnd	30
23. Delegationsbeslut	31
24. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser etc.	32
25. Anmälningssärenden från nämnder	33
26. Anmälningssärenden, rapporter med mera	34
27. Information från förvaltningen	35

K

Kommunstyrelsen

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslistan

Kommunstyrelsen

KS-2023-1

3. Information från Östhammarshem

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från Östhammarshem.

Kommunstyrelsen

KS-2023-1

4. Information från barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från barn- och utbildningsnämnden.

Kommunstyrelsen

KS-2023-

5. Formas-projekt Blå tillväxt för minskad övergödning – förslag på fortsatt projektansökan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att kommunen deltar i den ansökan SLU Aqua avser att skicka in till Formas inom utlysningen Blå innovation – Genomförandeprojekt.

Östhammars kommun via förvaltningen bidrar med motsvarande 15 % arbetstid under projekttiden 2024-2025 och motsvarande 50 % arbetstid under 2026-2028, då med 40 % av kostnaden betald inom projektets budget.

Östhammars kommun ska som behovsägare även formulera en avsiktsförklaring i ansökan. Uppdraget ges till förvaltningen, och ska signeras av firmatecknare.

Medel hämtas ur kommunstyrelsens budget för miljöstrategiskt arbete.

Beslutet justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommunstyrelse beslutade 2021-08-23 att delta som part i en projektansökan till Formas (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande) tillsammans med SLU Akvatiska resurser, en förstudie inom området Blå innovation. Projektet skulle ha fokus på att undersöka möjligheterna att använda bioresurser som vass och karpfiske som en del i en blå tillväxt, samtidigt som det skulle kunna påverka övergödda havsvikars övergödningsproblem.

Syftet med projektet är att tillsammans genomföra åtgärder för ekonomiskt och ekologiskt hållbar skörd av bioresurser som kan förbättra miljön i kustområden, med fokus på vassklippning och fiske av karpfisk. Deltagandet innebär att kommunen bidrar med tid, engagemang och kunskap i projektet.

Förstudien avslutas under hösten 2023 och kommer ge en bra grund för ett eventuellt genomförande av fortsatta åtgärder. De första resultaten från fisket i april 2023 visar på en god möjlighet att genomföra ett mer storskaligt riktat fiske mot karp samt fortsätta se över möjligheter att använda vass från vassklippning som en resurs. Föreningen för friskare vatten i Östhammars fjärdar och Östhammars Fiskevårdsområdesförening är engagerade i projektet och önskar en fortsättning.

Formas utlyste 2023 medel för att gå vidare med genomförandeprojekt inom området Blå innovation med syfte att kunna genomföra åtgärder utifrån resultaten i förstudierna. Mer

Kommunstyrelsen

information om utlysningen finns på <https://formas.se/arkiv/alla-utlysningar/utlysningar/2022-12-01-bla-innovation---genomforandeprojekt.html>

Ett fortsatt projekt skulle omfatta ett riktat karpfiske samt vasskörd under fyra år samt ett utvärderingsår, total projekttid 2024-2028. För kommunens räkning skulle det innebära ett aktivt deltagande genom tid för handläggare att jobba med projektets genomförande tillsammans med övriga projektdeltagare. Omfattningen de två första åren 2024-2025 beräknas till 15 % av en heltid och kan ingå i ordinarie arbetsuppgifter.

För de tre sista åren 2026-2028 finns två alternativ.

Alternativ 1:

Östhammars kommun medfinansierar med 25 % arbetstid där 15 % av arbetstiden betalas av projektet. Kommunen medfinansierar då 10 % motsvarande 104 000 per år.

Alternativ 2:

Östhammars kommun medfinansierar med 50 % arbetstid där 40 % av arbetstiden betalas av projektet. Kommunen medfinansierar då 10 % motsvarande 104 000 per år.

Åtgärden passar väl in i det arbete kommunens åtgärdssamordnare för vatten ska genomföra som en av flera möjliga insatser för en förbättrad vattenkvalitet i Östhammarsfjärden.

Förslaget till ansökan på totalt ca 11,5 mkr för projektet *Blå tillväxt för minskad övergödning* behöver skickas in senast 30 maj 2023 för att behandlas av Formas. Östhammars kommun är så kallad behovsägare i projektet. SLU Akvatiska resurser utgör sökande part i form av universitet/högskola och organisationen Race for the Baltic är den tredje parten.

Beslutsunderlag

Blå lösningar på övergödning- sammanfattning av projektinnehåll

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle; Tora Jonsson, Camilla Andersson, Cecilia Willén Johansson, Marie Berggren

Kommunstyrelsen

KS-2023-436

6. Tertial 1 uppföljning för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Enligt Östhammars kommuns styrmodell och styrdokument för budgetuppföljning ska uppföljning ske sex gånger per år till kommunstyrelse/nämnd. Per april (tertiarapport), augusti (delårsbokslut) och december (helårsbokslut) görs en större skriftlig rapportering. Per februari, juni och oktober görs en enklare rapportering.

Denna rapport beskriver väsentliga händelser, väsentliga personalförhållanden, nämndmål och uppdrag samt drift- och investeringsuppföljning.

Beslutsunderlag

Tertial 1 uppföljning för kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Kommundirektör Peter Nyberg
Sektor Verksamhetsstöd; Sofia Tolstoy, Pauliina Lundberg, Simon Coleman
Sektor Samhälle; Ulf Andersson
Sektor Bildning; Christina Stenhammar

Kommunstyrelsen

KS-2023-172

7. Fastställande av budget 2024 och flerårsplan 2025-2027, drift- och investeringsbudget

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- fastställa budget 2024, samt flerårsplan 2025-2027,
- fastställa Östhammars kommuns skattesats för 2024 till 21,69 kronor,
- vid tillämpning av kalkylmässig ränta fastställs räntesatsen till 2 %,
- kommunstyrelsen har under år 2024 rätt att nyupplåna, d.v.s. öka kommunens skulder, med totalt 100 mnkr upp till totalt 530 mnkr,
- kommunstyrelsen har under år 2024 rätt att omsätta lån, d.v.s. låna upp belopp motsvarande de lån som förfaller till betalning under året,
- kommunstyrelsen medges rätt att besluta om fördelning mellan verksamhetsområden och objekt av den ofördelade investeringsramen för planperioden,
- kommunägda bolag ska under 2024 avlämna delårsrapport till kommunstyrelsen per 31 augusti,
- förvaltningen får i uppdrag att arbeta efter resultatmål om 1,5 % som andel av skatter och generella statsbidrag år 2024 samt 3,0 % under resterande planperiod.

Ärendebeskrivning

Förslag till budget 2024 och flerårsplan 2025-2027 har utarbetats med stöd av kommunens resursfördelningsmodell där justeringar har gjorts för kända volym- och kostnadsuppräknningar samt skatter och bidrag. Budgetramarna baseras på de förutsättningar som har satts upp av den politiska majoriteten.

Budgetförslaget innehåller drift- och investeringsbudget för Östhammars kommun.

Beslut om budget fattas av kommunfullmäktige den 13 juni 2023. Nämndernas verksamhetsberättelser tas fram därefter och anmäls till fullmäktige under hösten.

Beslutsunderlag

Årsbudget 2024 plan 2025-2027.

Protokollsutdrag barn- och utbildningsnämnden 2023-05-24 § 59

Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag från individ- och familjenämnden och vård- och omsorgsnämnden publiceras separat i arbetsrummet när de finns tillgängliga.

Ärendets behandling

På arbetsutskottet 2023-05-23 § 76 avstod Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) från att delta i beslutet.

Ärendet har hanterats på individ- och familjenämnden 2023-05-24, på vård- och omsorgsnämnden 2023-05-24 samt på barn- och utbildningsnämnden 2023-05-24 § 59.

Beslutet skickas till

Kommundirektör Peter Nyberg
Sektor Verksamhetsstöd; Sofia Tolstoy, Pauliina Lundberg, Simon Coleman, Mattias Nilsson
Sektor Samhälle; Ulf Andersson
Sektor Bildning; Christina Stenhammar
Sektor Omsorg; Lina Edlund
Samtliga nämnder
Samtliga kommunala bolag
Stiftelsen Östhammarshem
Webbredaktionen för publicering

Kommunstyrelsen

KS-2023-441

8. Yttrande över detaljplan för Mårtensboda småbåtshamn

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar yttrandet. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Ett första förslag till detaljplan har varit på samråd, syftet med det är att samla in information och synpunkter från länsstyrelsen, lantmäterimyndigheter, kända sakägare och boende som berörs. Efter samrådet ska planförslaget utgöra underlag för granskning och det är i detta skede vi är just nu.

Detaljplanen tas sedan upp för beslut i bygg- och miljönämnden innan den kan antas i kommunfullmäktige.

Syftet med planläggningen är att möjliggöra för ett samlat område av bryggor och båtplatser för dels de boende på Gräsö, samt i ett 20-tal planerade enbostadshus som detaljplanen rakt norr om planområdet medger, som är i behov av båtplats.

Beslutsunderlag

Yttrande

Underrättelse

Undersökning

MKB

Plankarta

Samrådsredogörelse

Planbeskrivning

Naturvärdesinventering

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden
Sektor Samhälle; Ulf Andersson, Cecilia Willén Johansson

Kommunstyrelsen

KS-2021-658

9. Beslut om utställning för granskning översiktsplan 2023 Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att översiktsplanen ställs ut på ny granskning under tidsperioden 2023-06-07 till och med 2023-08-30.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommuns förslag till översiktsplan var under hösten 2022 på granskning. Efter granskningstiden har förslaget reviderats enligt synpunkter från allmänhet, myndigheter, intresseorganisation, politiska organisationer med flera. Under arbetet med att ta fram en reviderad version av förslaget har Östhammars kommun röstat fram en ny politisk majoritet. Översiktsplanen ska reflektera en kommuns sittande majoritet och dess politiska ståndpunkt, då planen är ett viktigt politiskt måldokument. Arbetet med förslaget har resulterat i att de ändringar som genomförts kan anses vara väsentliga ändringar. En väsentlig ändring innebär en ändring i planen som har stor betydelse för medborgarinflytandet, mellankommunala frågor eller riksintressen. De ändringar som genomförts i Översiktsplan 2023. Kommunen anser därför att översiktsplanen bör genomgå ytterligare en granskningsperiod enligt PBL 3 kap. 18§ för att säkra den demokratiska processen och möjliggöra för medborgarinflytande.

Beslutsunderlag

Granskningshandling Översiktsplan 2023

Strategisk miljöbedömning

Vägledning för delområden

Kartunderlag

Särskilt utlåtande ÖP 2023

Protokollsutdrag KS 2023-04-11 § 83.

Ärendets behandling

Ärendet har behandlats på KS 2023-04-11 § 83.

Beslutet skickas till

Sektor samhälle; Emil Lindblom, Alice Möller, Cecilia Willén Johansson, Marie Berggren

KS-2023-435

10. Avveckling av styrande dokument

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avveckla följande styrdokument:

- Rökpolicy för anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun
- Trafiksäkerhetspolicy för Östhammar kommun
- Resepolicy i Östhammars kommun
- Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott har gett förvaltningen i uppdrag att se över ovan nämnda styrdokument i syfte att se över behovet av styrdokument samt i förekommande fall aktualisera dem.

1. Rökpolicy

Rökpolicyen syftar huvudsakligen till att reglera att arbetstiden är rökfri. Detta kan med fördel göras i stället genom beslut i personalutskott och kommunstyrelsen. Andra delar av dokumentet är utdaterade.

Rökpolicyen föreslås avvecklas.

2. Trafiksäkerhetspolicy för Östhammar kommun

Trafiksäkerhetspolicyen, beslutad 2009 är daterad, refererar i flera delar till lagstiftning, vilken gäller alla oavsett om det står i policyen eller inte. Andra delar av policyen har karaktär av regler och rutiner. Dessa regler och rutiner bör aktualiseras och arbetas in i de verksamheter där de är relevanta.

Trafiksäkerhetspolicyen för Östhammar kommun föreslås avvecklas.

3. Resepolicy i Östhammars kommun

Riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda reser i Östhammars kommun är en god och tillräcklig vägledning till chefer och medarbetare i Östhammars kommun. Dock bör nämnda riktlinjen aktualiseras och revideras.

Resepolicyen föreslås avvecklas.

4. Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Policyen refererar i flera delar till lagstiftning som gäller oavsett om de står i policyen eller inte. Den *Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet* som är framtagen är en god och tillräcklig vägledning till chefer och medarbetare i Östhammars kommun. De delar som inte

Kommunstyrelsen

är lagstiftning utan kommunens egna ambitioner kan med fördel skrivas in i inledningen av riktlinjen.

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet föreslås avvecklas.

Beslutsunderlag

- Rökpolicy för anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun
- Trafiksäkerhetspolicy för Östhammar kommun
- Resepolicy i Östhammars kommun
- Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden,
Individ- och familjenämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen

Sektor Omsorg; Lina Edlund

Sektor Samhälle; Ulf Andersson

Sektor Bildning; Christina Stenhammar

Sektor Verksamhetsstöd; Pauliina Lundberg, Sara Ersund, Marcus Jakobsson, Elin Söderlind

Kommundirektör Peter Nyberg

Revisionen

Webbredaktionen för avpublicering av avvecklade dokument

KS-2023-

11. Upphävande av policy och strategi för integration

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att upphäva policy- och strategi för integration i Östhammars kommun.

I samband med upphävandet skall ett nytt styrdokument tas fram.

Ärendebeskrivning

Dokumentet är framtaget 2017-2018 och refererar såväl till kommunens dåvarande vision samt till ytterligare styrande dokument på nationell och regional nivå. Dokumentets struktur bygger även på den värdegrund som den nuvarande majoriteten inte antagit. Strategin byggde till stor del på hela organisationens och nämndernas förmåga att vara en del av integrationen. I senare årsredovisningar finns inget eller litet beskrivet om det integrationsarbete som görs.

Dokumentet är således både daterat, saknar förankring i den nuvarande majoriteten och utan verkan i organisationen. Om det tas fram ett nytt styrande dokument bör det vara tydligare, kopplat till rapportering samt en tydlig bild av vad som ska uppnås.

Beslutsunderlag

Policy- och strategi för integration i Östhammars kommun

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder

Samtliga sektorer

Webbredaktionen för avpublicering

KS-2023-356

12. Angående Östhammars kommuns ansökan om medel ur Kärnavfallsfonden för slutförvarsorganisationens verksamhet 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att delegera till kommunstyrelsens arbetsutskott att besluta om ansökan om medel ur Kärnavfallsfonden för slutförvarsorganisationens verksamhet under 2024.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har enligt lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) möjlighet att få ersättning ur Kärnavfallsfonden för kostnader som kommunen har för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Östhammars kommun har sedan 1995, när SKB påbörjade undersökningar för ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, haft en slutförvarsorganisation. Sedan dess har kommunen årligen ansökt om medel ur Kärnavfallsfonden för kommunens arbete med slutförvarsfrågor.

En kommuns ansökan om medel ur Kärnavfallsfonden ska ges in till Riksgäldskontoret (Riksgälden) senast tre månader före den period som ansökan avser. Det innebär att ansökan ska vara inlämnad till Riksgälden senast den 30 september 2023 för att följa verksamhets- och budgetår 2024.

Beslut om ansökan om medel fattas av kommunstyrelsen. Förslag till beslut tas fram av förvaltningen med utgångspunkt i slutförvarsorganisationens planeringsdag. Slutförvarsorganisationens planeringsdag brukar hållas i augusti för att ha så god kännedom som möjligt om vad som kommer hända under nästa år när det årets verksamhet planeras.

I år sammanträder inte kommunstyrelsen under september vilket innebär att planeringsdagen skulle behöva genomföras redan i juni. För att möjliggöra för slutförvarsorganisationen att även i år ha sin planeringsdag i augusti föreslås att kommunstyrelsen delegerar till kommunstyrelsens arbetsutskott att fatta beslut om ansökan om medel ut Kärnavfallsfonden för slutförvarsorganisationens verksamhet under 2023.

Beslutet skickas till

Sektor samhälle; Slutförvarsenheten, Anna Bergsten, Marie Berggren, Filip Uthammar

Kommunstyrelsen

KS-2023-440

13. Månadskort för färdtjänstresor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta om att färdtjänst innehavare med tillstånd för arbetsresor respektive studieresor erbjuds att köpa månadskort för dessa resor till en kostnad motsvarande ett månadskort hos UL.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att införa en ungdomsrabatt med 50 % för färdtjänst innehavare från 6 år till och med 19 år, för både egenavgift och månadskort för arbetsresor eller studieresor. Barn under 6 år reser alltid avgiftsfritt med färdtjänst.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Socialnämnden har beslutat att kommunförvaltningen får i uppdrag att ta fram ett underlag med förutsättningar och konsekvenser för ett eventuellt månadskort gällande arbetspendling med färdtjänst inom kommunen, där egenavgiften skulle kunna motsvara ett månadskort i kollektivtrafiken. Med anledning av detta har en utredning genomförts. Den som behöver åka arbetsresor betalar idag en egenavgift. Dessa uppgår för resor inom kommunen till 50 kr. Detta innebär att den som arbetar fem dagar i veckan och har en arbetsresa inom kommunen betalar $50 \cdot 20 \cdot 2 = 2\,000$ kr i månaden. Detta kan jämföras med att kostnaden för ett månadskort hos UL för närvarande är 1 000 kr. Detta innebär att den som nyttjar färdtjänst får en högre kostnad än den som pendlar med buss. Skillnaden mot ett busskort bli därför 1 000 kr i månaden. Det finns i dagsläge sex personer i kommunen som nyttjar arbetsresor. Det totala intäktsbortfallet skulle därför bli runt 72 000 kr årligen. Egenavgifterna tillfaller utförarna. Kommunen skulle därför behöva kompensera utförarna med motsvarande summa. Motsvarande villkor gäller för de som beviljats studieresor. För att beakta likabehandlingsprincipen och erbjuda motsvarande villkor för den som studerar föreslås att månadskort erbjuds även för studieresor. Kostnaden för detta bedöms till runt 68 000 kr årligen. Den sammanlagda kostnaden bedöms därmed bli 140 000 kr årligen för båda restyperna.

För den som genomför andra resor med färdtjänst utöver arbetsresorna innebär inte förslaget någon förändring. Den som köper ett månadskort för arbetsresorna kommer fortsatt behöva betala full egenavgift för övriga resor som genomförs utöver dessa.

Förslaget innebär att det skulle behöva upprättas ett tilläggsavtal med utföraren Taxi Norra Uppland AB för att beslutet ska kunna träda i kraft, utföraren har muntligen gett klartecken för detta.

Kommunstyrelsen

Nuvarande kostnader för färdtjänstresor framgår i ”trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun” nämnden förslår därför kommunfullmäktige att revidera dokumentet för att föra in uppgifter om månadskort. Nämnden föreslår också att ett förtydligande görs rörande ungdomsrabatt genom att lägga till texten ”Barn och ungdomar från och med 6 år till och med 19 år betalar halv avgift. Barn under 6 år reser alltid gratis”. I samband med dessa ändringar görs en redaktionell ändring av namnet på ansvarig nämnd för färdtjänst, från socialnämnden till individ- och familjenämnden. Detsamma gäller för socialförvaltningen som ändras till sektor omsorg.

Den ökade kostnaden som uppskattas till 140 000 kr årligen föreslås finansieras av verksamheten myndighetsutövning under individ- och familjenämnden.

Beslutsunderlag

Utredning månadskort arbetsresor

Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun

Protokollsutdrag socialnämnden 2021-11-15 § 169 samt individ- och familjenämnden 2023-05-03 § 60.

Ärendets behandling

Socialnämnden 2021-11-15 § 169 gav förvaltningen i uppdrag att ta fram underlag för ett eventuellt månadskort gällande arbetspendling med färdtjänst inom Östhammars kommun, där egenavgiften skulle kunna motsvara ett månadskort i kollektivtrafiken. Underlaget ska omfatta förutsättningar och konsekvenser utifrån upphandling och ekonomiska resurser samt en omvärldsanalys hur andra kommuner i länet har hanterat frågan.

Socialnämndens arbetsutskott 2022-10-26 § 224 beslutar att återremittera ärendet för fortsatt beredning.

Familj- och individnämnden tillstyrkte föreliggande förslag 2023-05-03 § 60.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Sektor omsorg: Lina Edlund

Sektor verksamhetsstöd: Helen Lundby, Matilda Svensk, Oskar Johansson

Kommunstyrelsen

KS-2023-339

14. Nytt samverkansavtal för den gemensamma räddningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna förslag till nytt samverkansavtal för den gemensamma räddningsnämnden att gälla från 1 juli 2023.

Ärendebeskrivning

Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Kommunfullmäktige har att godkänna förslag på reviderat samverkansavtal som också ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna.

Beredning

Ärendet har beretts av Uppsalas kommunledningskontor. Avtalet presenterades och godkändes vid ägarsamråd den 18 januari 2023. Ärendet har inga konsekvenser ur näringslivs-, jämställdhets- eller barnperspektivet.

Föredragning

Enligt nuvarande samverkansavtal beslutas nästkommande års budget senast den 1 oktober av ägarsamrådet. För att få en mer långsiktig och stabil planering av den gemensamma räddningsnämndens verksamhet föreslås en förändring så att budgeten för nästnästkommande år beslutas senast 1 oktober, med planer för ytterligare tre år framåt. Budgeten för nästkommande år justeras endast med PKV (april månad).

Process för beredning enligt nya avtalet:

- Brandförsvaret tar fram finansieringsbehoven enligt budgetmall senast den 30 april.
- Budgeten bereds på tjänstemannanivå i respektive kommun under maj-juni. Beredningen hålls samman av brandförsvaret som bokar möten med respektive kommun.
- Budgeten bereds politiskt av respektive kommun under juli-september.
- Budgeten beslutas av ägarsamrådet senast den 1 november.

Ändring gällande budgetprocessen föreslås i samverkansavtalets § 5 och § 7. Det innebär att budget för 2025 beslutas under hösten 2023.

Ändring gällande samverkansavtalets giltighetstid föreslås i § 16. Avtalet föreslås gälla från 1 juli 2023 och behöver godkännas av respektive samverkanskommuns fullmäktige under våren 2023.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2023-04-18
- Bilaga 1 Samverkansavtal gemensam räddningsnämnd from 2023-07-01
- Bilaga 2 Budgetmall gemensam räddningsnämnd

Beslutet skickas till

Räddningsnämnden

Sektor Verksamhetsstöd, Pauliina Lundberg, Ekonomi, Östhammar Direkt
Kommundirektör Peter Nyberg

Kommunstyrelsen

KS-2023-432

15. Tillägg till avfallstaxa 2023 avseende återvinningscentralkort till företagare

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att göra ett tillägg till avfallstaxor för 2023 avseende återvinningscentralkort till företagare. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Kommunens renhållningsverksamhet finansieras av renhållningsavgifter. Renhållningsavgift åläggs samtliga fastighetsägare och verksamhetsutövare att betala. Kommunfullmäktige tar beslut om nya taxor och till grund för detta tillägg finns beslut i kommunstyrelsen (KS-2023-33). Renhållningsavgifterna kan bara föreslås för tjänster som tillhandahålls och beskrivs i beslutade renhållningsföreskrifter.

Tillägg till avfallstaxa

Tillägget gäller återvinningscentralkort (ÅVC-kort) för företagare. De föreslagna tilläggstaxorna framgår i beslutsunderlaget. Information och förändringar i förhållande till tidigare taxor beskrivs kortfattat nedan.

Enligt gällande taxa:

- ÅVC-kort för företagare säljs i form av 10-klippkort, 2 310 kr exklusive moms.

Nytt tillägg, årskort samt köp av engångsbesök:

- Kort X1: Industri, byggföretag och restauranger 10 000 kr/år exkl. moms
- Kort X2: Parti- och detaljhandel samt tjänste- och serviceföretag 5000 kr/år exklusive moms
- Engångsbesök 231 kr (exklusive moms) per besökstillfälle. Betalas via Swish

Beslutsunderlag

Förslag till ny avfallstaxa från och med 2023-07-01

Beslutet skickas till

Kommundirektör, Peter Nyberg

Kommunstyrelsen

Sektor Samhälle; Ulf Andersson, Marie Berggren, Myran Olsson

Kommunstyrelsen

KS-2023-263

16. Förlängt borgensåtagande Öregrunds båtklubb

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att Östhammars kommun förlänger borgensåtagandet för Öregrunds båtklubb upp till ett belopp om 1 990 000 kr. Borgensåtagandet gäller fram till 2029-06-30 och minskar i takt med att banklånet amorteras. Beslutet innebär att åtagandet inte förlängs efter 2029-06-30.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har vid två tillfällen åtagit sig att gå i borgen för Öregrunds båtklubb. 2013 godkände kommunfullmäktige ett belopp på 1 800 000 kr avseende bryggutbyggnad för fler båtplatser. 2017 godkändes ett belopp på 1 300 000 kr avseende nybyggnation av maskinhall i Öregrund. Detta borgensåtagande gäller till och med 2023, varför båtklubben har kontaktat kommunen och ansökt om förlängning av borgensåtagandet för kvarvarande skuld. Enligt uppgifter från båtklubben och deras bank är aktuell skuld 1 986 000 kr och 180 000 kr amorteras årligen. Med nuvarande amorteringstakt är lånen återbetalda om drygt 11 år.

Då kommunen i nuläget har ett borgensåtagande för båtklubben är risken stor att det uppstår problem om det inte förlängs. Förslaget är därför att kommunen går i förnyad borgen för kvarvarande skuld under en period om 6 år, och samtidigt ställs krav på båtklubben att öka amorteringstakten. Med en dubblad amorteringstakt minskar kommunens riskexponering snabbare och skulden är avbetalad om 5 år och 7 månader.

Beslutet innebär att åtagandet inte förlängs efter 2029-06-30. Kommunen uppmanar därför båtklubben att amortera av så mycket som möjligt av skulden.

Beslutsunderlag

Ansökan från Öregrunds båtklubb om förlängning av kommunens borgensåtagande
Förenklat bokslut 2021-10-01 – 2022-09-30 för Öregrunds båtklubb

Beslutet skickas till

Sektor verksamhetsstöd; Sofia Tolstoy
Sektor samhälle; Elin Dahm
Öregrunds båtklubb

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2023-272

17. Taxor 2023-12-01 till 2024-12-31 för rengöring och brandskyddskontroll enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta taxorna. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Taxor för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll att gälla från och med 2023-12-01 enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Taxorna föreslås ändras med bakgrund av att räddningsnämnden genomfört upphandlingar av utförandet av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll i respektive kommun. Nuvarande avtal upphör att gälla 2023-11-30. Upphandlingarna har genomförts som tjänstekoncessionsupphandlingar enligt lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK).

Nya avtal är tecknade med Upplands ventilationstjänst AB (org.nr. 556788-4126) att gälla från och med 2023-12-01 för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Upplands ventilationstjänst var den leverantör vilken uppfyllde samtliga obligatoriska krav i upphandlingarna och hade lägst pris. Ett avtal är tecknat för respektive kommun. Taxorna är lika i alla tre kommuner. Totalt sänks taxorna med 18,8 procent i alla tre kommuner. Enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har kommunerna en möjlighet att ta ut en taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Endast kommunfullmäktige kan besluta om taxor som ska gälla i den egna kommunen. Uppräkning av taxorna på grund av prisförändringar kan delegeras till annan nämnd, gemensam nämnd eller kommunalförbund. Avgiften för en viss åtgärd framgår av bilaga 1 för Tierps kommun, bilaga 2 för Uppsala kommun och bilaga 3 för Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Räddningsnämnden 2023-03-22 § 34

Taxor 2023-12-01 till 2024-12-31 för rengöring och brandskyddskontroll enligt lagen om skydd mot olyckor

Kommunstyrelsen

Ärendets behandling

Ärendet har behandlats på Räddningsnämndens sammanträde 2023-03-23 § 34

Beslutet skickas till

Räddningsnämnden

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2023-412

18. Årsredovisning, revisionsberättelse och beslut om ansvarsfrihet för Samordningsförbundet 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av årsredovisningen för Samordningsförbundet 2022, revisionsberättelse för år 2022 samt granskningsrapport.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun ska besluta om ansvarsfrihet för kommunens förtroendevalda i samordningsförbundets styrelse. I revisionsberättelsen tillstyrker revisorerna att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Beslutsunderlag

Underlag från Samordningsförbundet Uppsala län med:

- Missiv
- Årsredovisning 2022
- Revisionsberättelse 2022
- KPMG Revisionsrapport 2022

Ärendets behandling

På KSAU 2023-05-23 § 93 deltog inte Lisa Norén (S) inte i beslutet på grund av jäv.

Beslutet skickas till

Samordningsförbundet Uppsala län, [REDACTED]
Revisionen, förtroendevalda och administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2023-273

19. Årsredovisning och revisionsberättelse för Stiftelsen Östhammarshem 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av årsredovisningen för Stiftelsen Östhammarshem och revisionsrapport för 2022.

Ärendebeskrivning

Bifogat återfinns årsredovisning för stiftelsen Östhammarshem 2022. I årsredovisningen redogörs för stiftelsens verksamhet samt ekonomiska utfall och ställning 2022.

Östhammars kommun ska besluta om ansvarsfrihet för kommunens förtroendevalda i stiftelsens styrelse.

Beslutsunderlag

Årsredovisning Stiftelsen Östhammarshem 2020 inklusive revisionsberättelse

Ärendets behandling

På KSAU 2023-05-23 § 94 deltog inte Ylva Lundin (SD) i beslutet på grund av jäv.

Beslutet skickas till

Stiftelsen Östhammarshem
Revisionen, förtroendevalda och sakkunnigt biträde KPMG
Sektor Verksamhetsstöd; Sofia Tolstoy, Fredrik Borgelin

Kommunstyrelsen

KS-2023-740

20. Beslut om Anhörigföreningens tillträde till KPF

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår Anhörigföreningens ansökan om att ingå i Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta(KPF).

Ärendebeskrivning

Anhörigföreningen har ansökt om att få bli medlemmar i Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta (KPF). KPF ligger under kommunstyrelsens verksamhet och beslut i frågan måste därmed fattas av kommunstyrelsen. Enligt reglementet för KPF måste medlemsföreningar vara anslutna till en riksorganisation för att kunna ingå i rådet. Eftersom Anhörigföreningen inte ingår i en riksorganisation uppfyller de inte kraven för att ingå KPF, och ansökan bör därmed avslås.

Ärendets behandling

Ärendet har behandlats på KS 2023-01-31 § 3C

Beslutsunderlag

Reglemente KPF
Protokollsutdrag KS 2023-01-31 § 3C

Beslutet skickas till

Sekreterare KPF Kersti Ingemarsson
Anhörigföreningen

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2023-220

21. Svar på motion från Julia Carlström (L) angående SFI-utbildning för ukrainska flyktingar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anse motionen besvarad i och med det regeringsbeslut som förbereds som innebär ukrainska flyktingar kommer att erbjudas SFI-utbildning.

Ärendebeskrivning

Julia Carlström (L) yrkar i motion daterad 2023-04-25 att Östhammars kommun ska erbjuda ukrainska flyktingar SFI-utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen.

Beslutsunderlag

Motion

Protokollsutdrag KF 2023-04-25 § 58

Svar på motion

Beslutet skickas till

Motionären

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2023-80

22. Svar på motion från Lisa Norén (S) angående införande av teknisk nämnd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärendebeskrivning

Lisa Norén (S) yrkar i motion daterad 2023-02-14 att en teknisk nämnd om sju ledamöter och sju ersättare ska införas.

Beslutsunderlag

Motion
Protokollsutdrag KF 2023-02-14 § 14
Svar på motion

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2023-02-14, § 14 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

På KSAU 2023-05-23 § 96 reserverade sig Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) mot förslaget till beslut om att avslå motionen.

Beslutet skickas till

Motionär
Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

KS-2023-203

23. Delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning

Beslutsdatum	Ärende	Beslutsfattare
2023.04.01- 2023.04.30	Beslut enligt 4 kap. 1-2 §§ samt 11 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SoL)	Stefan Rotmil Linda Hårsta Löfgren Adam Maquad
2023.03.01- 2023.03.31	Beslut enligt 4 kap. 1-2 §§ samt 11 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SoL)	Stefan Rotmil Linda Hårsta Löfgren Adam Maquad Anna-Karin Bexelius Andreas Söderqvist
2023-04-20	Ordförandebeslut, beslut om borttransport och skrotning av fartyg SWER BP23	Fabian Sjöberg

Kommunstyrelsen

KS-2023-1

24. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser etc.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

a) Gästrike Vatten AB, årsstämma

Diarienummer: KS-2023- xx

Protokoll och handlingar från Gästrike Vatten ABs årsstämma 2023

b) Östhammar Vatten AB, årsstämma

Diarienummer: KS-2023-xx

Protokoll och handlingar från Östhammar Vatten ABs årsstämma 2023

c) Gästrike Vattens styrelsemöte

Diarienummer: KS-2023-xx

Protokoll samt preliminär budgetram inklusive investeringar för Gästrike Vatten AB 2024 samt plan för 2025-2027

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet.

Kommunstyrelsen

KS-2023-1

25. Anmälningssärenden från nämnder

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder.

a) Protokoll Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan

Diarienummer: KS-2023-228

Protokoll från sammanträde 2023-03-31

b) Protokoll Lokala säkerhetsnämnden

Diarienummer: KS-2023-228

Protokoll från sammanträde 2023-04-13

c) Förordnande Lokala säkerhetsnämnden

Diarienummer: KS-2022-680

Förordnande i den lokala säkerhetsnämnden i Forsmark

d) Räddningsnämndens delårsuppföljning

Diarienummer: KS-2023-xx

Delårsuppföljning per mars 2023 för gemensam räddningsnämnd, Tierps-, Uppsala- och Östhammars kommuner

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet.

Kommunstyrelsen

KS-2023-1

26. Anmälningssärenden, rapporter med mera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Beslut från olika organ, rapporter och skrivelser som anmäls till kommunstyrelsen som information.

d) a) Aktuellt i slutförvarsfrågan

Diarienummer: KS-2023-1

Rapport för perioden 2023-04-11 – 2023-07-04 Rapporten omfattar av senaste nytt om slutförvarsansökningarna och övrig aktuell information.

e) b) Mötesanteckningar KPF

Diarienummer: KS-2023-228

Mötesanteckningar från Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsattas möte 2023-04-17

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2023-1

27. Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen tar del av aktuell information:

2023-05-05

Örjan Östman, SLU Aqua

Sammanfattning av projektinnehåll inför ansökan till FORMAS inom utlysningen Blå innovation – Genomförandeprojekt

<https://formas.se/arkiv/alla-utlysningar/utlysningar/2022-12-01-bla-innovation---genomforandeprojekt.html>

Blå lösningar på övergödning- större, bättre, smartare!

Detta projekt syftar till att utveckla ekonomiskt hållbara biobaserade råvaror från övergödda kustområden i Östhammars kommun för att återta näringsämnen från vatten och därigenom förbättra vattenkvaliteten och öka den ekologiska statusen i Östhammarsfjärdarna.

Östhammars kommun kommer tillsammans med SLU, KlaraVatten och Race for the Baltic att utveckla en ekonomiskt och ekologiskt hållbar omställning av bioresurser från övergödda havsvikar genom vasskörd och selektivt fiske på karp. I en pilotstudie 2021-2023 har vi visat på att det går att återta näring genom skörd av vass som skulle kunna användas till foder för husdjur och att karpfisk (framför allt braxen) skulle kunna användas till i första hand livsmedel men även biogas eller fiskfoder. Nu vill vi implementera detta i en större skala som en del att förbättra havsmiljön i kommunen. Projektiden föreslås vara 2024-2028 inkluderande fyra års fiske och vasskörd samt ett års sammanställning och utvärdering av resultatet.

Projektet satsar på att kunna skörda 60 ton vass per år som skulle kunna användas av lantbruk eller hästgårdar i kommunen, vilket skulle innebära 600 kg fosfor skulle återföras till land. Vi gör just nu pilotstudier över hur mycket karpfisk som braxen och mört det skulle kunna fiskas i Östhammarsfjärden och Granfjärden och hur den skulle kunna användas som en resurs. Mängden fosfor som kan tas upp är förmodligen mindre än för vass, men karpfisk kan också påverka havsmiljön negativt genom att de grumlar upp näringsrikt sediment och att de äter smådjur som i sin tur kontrollerar mängden alger i vattnet.

Projektet vill lyfta upp hur en smartare och bättre användning av naturresurser kan användas för att både förbättra naturmiljön och generera resurser till andra delar av samhället. På så vis kan ekologiska åtgärder bli mer självförsörjande och förena både miljömässiga och ekonomiska värden.

Tertial 1 2023 - Kommunstyrelsen

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

2 (14)

Innehållsförteckning

1	Nämndens sammanfattning	3
2	Väsentliga personalförhållanden	3
3	Nämndens mål och uppdrag	6
3.1	Nämndmål	6
3.2	Nämndens uppdrag	8
4	Ekonomiskt utfall och årsprognos	10
5	Investeringsutfall	11
6	Fördjupad information från enheter och/eller verksamheter	13

3 (14)

1 Nämndens sammanfattning

Under årets första fyra månader har ett antal viktiga beslut tagits inom Kommunstyrelsens verksamhetsområde, i förvaltningen har ett antal arbeten påbörjats och utanför den kommunala sfären har ett antal händelser inträffat som kommer påverka Kommunstyrelsens verksamhetsområden på sikt.

Kommunfullmäktige har beslutat om försäljning av stadsnätet, om projektering av allmän platsmark, VA och gator i området Prästgårdshöjden, Alunda samt antagit en avfallsplan. Kommunstyrelsen har inom ramen för uppdraget "Översyn av styrande dokument" upphävt fyra styrande dokument och ytterligare fem har granskats. Överenskommelsen med Östhammarshem, avseende förtur i ordinarie bostadskö för nyanlända och kvotflyktingar, har sagts upp.

I förvaltningen har arbetet mot Verksamhetsstöd 2.0 påbörjats där målet är att ge kommunens chefer bättre stöd och förutsättningar att lyckas i sina uppdrag. Upphandlingsfunktionen har förstärkts. Ett övergivet fartyg utanför Gräsö har hanterats och bogserats bort. En översvämning har inträffat i Österbybruk/Dannemora med risk för dammbrott i bland annat Hammardammen.

Handelskammaren har släppt en rapport om kompetensförsörjningen i vår region. Affärslokaler tomställs i centrumnära lägen samt beslut om delfinansiering av världens första storskaliga produktion av syntetiskt hållbart flygbränsle.

2 Väsentliga personalförhållanden

Under första tertialen av 2023 har det varit viss kompetensbrist vid rekryteringar inom Kommunstyrelsens område. Det är flera yrkeskategorier, såsom ekonomer och upphandlare, där det är svårt att rekrytera rätt kompetens eller också svårt att behålla personal. Efter en längre tid utan alla verksamhetschefer i sektor Verksamhetsstöd på plats, är dock samtliga dessa tjänster nu tillsatta. Sektorchefen för Verksamhetsstöd har dock slutat och vakansen tillfälligt fyllts av kommundirektör och HR-chef. Även en ny fastighetschef till sektor Samhälle har anställts och börjat.

Arbete med att effektivisera fastighetsdriften fortsätter efter att organisationen flyttades till sektor Samhälle i slutet av 2022. Till exempel pågår det arbete med att tydliggöra roller och ansvar.

Sjukfrånvaron inom Kommunstyrelsens område har sjunkit från 6,7 % för helåret 2022 till 6,5 % mätt på jämförbart sätt, men per sista mars 2023. Minskningen syns allra främst bland kvinnor.

Sjuktal

Nämnd	2021	2022	April 2022 - Mars 2023
Barn- och utbildning	6,7	7,2	6,6
- kvinna	7,2	7,4	6,8
- man	4,9	5,5	5,2
Bygg och miljö	2,1	3,2	4,8
- kvinna	3,7	5,5	8,7
- man	0,9	1,5	2,1
Individ- och familj			5
- kvinna			5,6
- man			1
Kommunstyrelsen	5,4	6,7	6,5
- kvinna	6,7	8,2	7,9
- man	2,4	3,7	3,4
Kultur- och fritid	5,1	6,9	6
- kvinna	6,3	6,3	5,8
- man	3,2	8,1	6,2
Vård- och omsorg			8,5
- kvinna			10,3
- man			7,6
Socialnämnden (t.o.m. 2022)	8,3	8,7	8,4

- kvinna	9	9,4	9
- man	4,1	5,6	5,6
Östhammars kommun	7,4	8,1	7,7
- kvinna	8,1	8,7	8,3
- man	4,2	5,5	5,3

Utfallet för kvinna/man på nämndnivå för åren 2021 och 2022 är ett genomsnitt av utfallet för årens respektive kvartal.

6 (14)

3 Nämndens mål och uppdrag

3.1 Nämndmål

3.1.1 *Upplevelsen av trygghet ska öka*

Uppdraget till förvaltningen är att andel som har svarat "Mycket trygg" eller "Ganska trygg" på frågan "Hur trygg känner du dig utomhus i det området där du bor när det är mörkt ute?" i SCB:s medborgarundersökning ska öka från 87,8% (motsvarande siffra för när det är ljusst ute är 97,5%). För att lyckas med detta har flera insatser inletts.

Förvaltningen har inrättat en förvaltningsövergripande grupp för att arbeta med brottsförebyggande insatser. Arbetet följs upp genom en enkät som fylls i månadsvis av enhetschefer inom alla sektorer. I gruppen finns även polisen representerad för att säkra ett gott samarbete.

En satsning på att slyröja kring en del av kommunens populära promenadstråk har genomförts, bland annat längs elljusspåret i Alunda. Genom denna insats upplevs vägen som mindre otrygg och fler väljer att använda den även när det är mörkt ute.

Samarbete med Östhammarshem för att identifiera områden som kan upplevas som otrygga under dygnets mörka timmar har genomförts och åtgärder planeras.

Under årets första månader valde många kommuner att minska på utebelysningen då elpriserna var som högst. Östhammars kommun valde, av ovanstående skäl, inte att göra det.

3.1.2 *Upplevelsen av god service, kvalitet och bemötande ska öka*

För att öka upplevelsen av god service, kvalitet och bemötande har arbete planerats och genomförs inom flera områden inom Kommunstyrelsens verksamhetsområde.

För våra företag har beslut fattats om företagskort på återvinningscentralerna. Under våren/sommaren införs ett direktval, i vår kundtjänst, när man som företagare kontaktar kommunen. Syftet är att förenkla för den företagare som inte använder våra tjänster frekvent eller är ny som företagare. En studie om besöksnäringen i Öregrund, i syfte att hjälpa besöksnäringen och besökarna, är genomförd av Uppsala universitet. Möten har hållit med utvecklingsgrupper och företagarföreningar. Utfallet av Nöjd Kund Index (NKI) kommer att följas även för markupplåtelse i syfte att fånga upp och tillvara förbättringsmöjligheter.

Ett arbete pågår med att förändra vår hemsida så att den förenklar för användaren. Fastighetsenheten arbetar med förbättrade arbetssätt där upplevelsen hos invånaren/kunden tydligare sätts i fokus. För att förbättra kontakten med medborgarna och deras synpunkter kring skötseln av våra fastigheter har en extern enkätstudie gjorts. Arbetet med utfallet av enkäten och de förändrade arbetssätten kan stärka betygen i medborgarundersökningen. Det genomförs webbsändningar för att sätta förväntningar, informera om kommunens jobb och insatser samt möjliggöra för frågor. En chefsdialog har arrangerats för att utbilda cheferna om service och bemötande samt allmänbildning om kommunens förutsättningar. Båten utanför Gräsö som oroat många har bogserats bort.

7 (14)

Kommunen har en ny avfallsplan med en politiskt hög ambition i det fortsatta avfallsplanearbetet

3.1.3 God ekonomisk hushållning - budget ska följas

Kommunstyrelsen uppvisar per 30 april ett underskott om 9,2 mnkr. Årsprognosen är ett underskott om 10,8 mnkr. Såväl periodens resultat som årsprognos behandlas närmare under rubriken 4. Ekonomiskt utfall och årsprognos.

3.1.4 Upplevelsen av en bra arbetsmiljö ska öka

Upplevelsen av en bra arbetsmiljö kommer att mätas under hösten 2023 och kan då jämföras med tidigare mätningar i de delar av kommunen där samma mätning gjorts förr. Mätmetoden är OSA-enkät (organisatorisk och social arbetsmiljö). Arbete med arbetsmiljö pågår dock löpande och kontinuerligt under året, till exempel i form av årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljö, riskbedömningar löpande och inför förändringar och APT:n där arbetsmiljön kan diskuteras.

Måltids- och städverksamheten arbetar kontinuerligt för att förbättra arbetsmiljön, dels på APT-möten, dels genom cheferna där verktyg som "ventilen" och "checka in" används.

Motsvarande arbete sker inom de delar av samhälle som rapporterar till Kommunstyrelsen.

På kommunens återvinningscentraler har åtgärder med tex. nya räcken, minska och ensamarbete nya bodar vidtagits. Detta leder till säkrare arbetsmiljö på rampen och möjlighet till ombyte och trevlig rastmiljö för personalen.

3.1.5 En trivsamt arbetsplats (sjukfrånvaro)

Sjukfrånvaron mäts från och med i år på rullande 12 månader vilket betyder att den mest aktuella siffran är alltid ett genomsnitt för de 12 senaste månaderna.

Mätt på detta sätt låg sjukfrånvaron för den gångna 12 månaders perioden på 7,7 % vilket är en minskning motsvarande 0,4 %-enheter jämfört med helåret 2022. Det betyder att utvecklingen går i rätt riktning och kan innebära att de gjorda insatserna ger önskat resultat. Arbete med att sänka sjukfrånvaron kan fortsätta med de redan planerade aktiviteterna, rehabpulsar, förebyggande arbete med att stärka friskfaktorer, det vill säga det som får människor att må bra på jobbet samt fortsatt systematiskt arbetsmiljöarbete.

Styrtal	Utfall	Måltal 2023
En trivsamt arbetsplats (sjukfrånvaro)	7,7%	8%

3.1.6 En god ekonomisk hushållning (resultat i %)

Kommunens samlade årsprognos visar att fyra av kommunens sex nämnder prognosticerar ett utfall i linje med budget. Vård- och omsorgsnämndens prognos är ett underskott om -12,4 mnkr och Kommunstyrelsens prognos är -10,8 mnkr.

8 (14)

Styrtal	Utfall	Måltal 2023
God ekonomisk hushållning (resultat i %)	0%	1,5%

3.2 Nämndens uppdrag

3.2.1 Översyn av styrande dokument

Under första tertialen har en översyn gjorts av vissa styrande dokument. Totalt har 4 dokument upphävts och ytterligare 5 har granskats. Det huvudsakliga skälet för upphävande eller revidering är att de är daterade, kopplade till tidigare vision, otydligt ägarskap eller bristande uppföljning.

3.2.2 Minska energiförbrukningen

Kommunen har regelbunden uppföljning av energieffektiviseringsåtgärder, på kort, medellång och lång sikt till tekniskt utskott. Kommunen har gått över till bergvärme i Öregrunds skola. Det ligger förslag till åtgärder inom energieffektivisering i den kommande investeringsbudgeten.

3.2.3 Förbättra företagsklimatet

Arbetet med att förbättra företagsklimatet fortgår med ett riktat fokus på NKI. Förvaltningen har fått i uppdrag att säkerställa en positiv utveckling inom de områden som mäts och politik och förvaltningsföreträdare har haft gemensamt uppstartsmöte för att säkerställa att målet är känt för alla. Under april inkom 2022 års resultat i SKR:s NKI-mätning av företagsklimatet, "Insikt", där Östhammar gör en förflyttning om 59 placeringar, från plats 172 (2021) till plats 113 (2022). Den största förflyttningen har skett inom bygglovshandläggningen.

En svaghet i Insikts-mätningen är den låga svarsfrekvensen (som inom vissa områden gjort att inget resultat kan presenteras). Därför har en särskild insats för att stärka detta inom berörda områden inletts under första tertialet.

Företagarföreningar finns aktiva i tre av de fem utpekade serviceorterna vilket gör att det där finns god möjlighet till samarbete. Flera möten har hållits där företagarförening, förvaltning och politik mötts för att diskutera ortsspecifika frågor.

Två företagarfrukostar har genomförts med god uppslutning och fler liknande aktiviteter är planerade.

Ett antal öppna möten har hållits där förvaltningen, Almi företagspartner, Nyföretagarcentrum samt SKB Näringsliv bjudit in företag för att prata om eventuella stödbehov och erbjudanden. Vid ett av tillfällena deltog även de banker som har kontor i kommunen.

Uppsala Universitet har gjort en studie riktad mot besöksnäringen i Öregrund och har tillsammans med kommunen presenterat resultatet för alla intresserade på orten.

För att få en genomgående förändring i det upplevda företagsklimatet krävs att hela förvaltningen bär med sig detta som en viktig fråga. Under första kvartalet bjöds alla chefer in till en chefsdialog med detta som fokus. Föreläsare var Handelskammaren, VD

9 (14)

för Sandvik Coromant samt kommundirektören för Sigtuna kommun. Syftet var att ge alla chefer en insikt i kommunens förutsättningar och näringslivets behov.

Under T1 har flera insatser gjorts för att arbeta för att möjliggöra för kompetensförsörjning för befintliga och nya företag i kommunen. Dels har ett gemensamt arbete inletts med Tierps kommun, Handelskammaren samt industrierna i dessa kommuner. Kommande investeringar kommer göra kompetensförsörjningsfrågan än viktigare för kommunens företag. Förvaltningen deltar även i SBA:s nätverk kring kompetensförsörjning för att även där arbeta för bästa möjliga utfall för kommunen.

3.2.4 Minska den flyktingrelaterade invandringen

Östhammars kommun har de senaste tre åren begärt att få sitt kommunal sänkt, främst då bristen på bostäder varit stor. Under 2023 har dessutom ett flertal outnyttjade lägenheter sagts upp. Utöver detta har migrationen till Sverige minskat och därmed också vårt kommunal.

3.2.5 God och mättande mat

Förändrad matsedel genom att minska antalet vegetariska rätter samt utökning av serveringstillfällen gällande sk. populära maträtter. Ett "pilotprojekt" på Frösåkerskolan har genomförts för att öka elevernas nöjdheten gällande maten. Detta innebar utveckling av salladsbord, hembakat bröd några gånger per vecka och ett erbjudande om fler tillbehör/maträtter. Positiv respons har erhållits på de åtgärder som har vidtagits. Implementering kommer även att ske på övriga skolenheter. Responsen är att maten är god och att fler eleverna upplever sig mätta efter att ha ätit en skolmåltid. Uppdatering av matråd på skolor för att belysa vikten av en öppen dialog med eleverna kring skolmaten.

4 Ekonomiskt utfall och årsprognos

Nämnd	Sektor	BUDGET år	Budget ack	UTFALL ack	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS	ProgAvvik
1 Kommunstyrelsen	POLITIK/STAB	-63 402,0	-21 104,0	-16 688,1	4 415,9	79,1%	-63 677,0	-275,0
1 Kommunstyrelsen	SEKTOR VERKSAMHETSST	-116 282,0	-37 416,3	-36 047,3	1 368,9	96,3%	-119 495,5	-3 213,5
1 Kommunstyrelsen	SEKTOR SAMHÄLLE	-71 127,0	-24 447,6	-21 969,9	2 477,7	89,9%	-81 748,4	-10 621,4
1 Kommunstyrelsen	SEKTOR BILDNING	-7 575,0	-2 130,1	-2 445,9	-315,8	114,8%	-7 575,0	0,0
1 Kommunstyrelsen	FINANSER	1 492 239,0	497 413,0	480 264,5	-17 148,5	96,6%	1 495 532,0	3 293,0
Summa 1		1 233 853,0	412 315,1	403 113,3	-9 201,8	97,8%	1 223 036,1	-10 816,9

11 (14)

Kommunstyrelsen uppvisar ett resultat om negativa 9,2 mnkr för årets fyra första månader. De beloppsmässigt största avvikelserna är Stab +2,5 mnkr där årets kostnader hitintills är lägre än uppbetalda bidrag, Gemensamma nämnder +2,3 mnkr till följd av att fakturor belastar fel period, Avfall -2,6 mnkr till följd av ännu ej bokförda intäkter, Gata/fastighet +4,6 mnkr till stor del beroende av ännu ej utförd asfaltering samt Finanser -17,1 mnkr till följd av höga bokförda pensionskostnader.

För helåret är motsvarande prognos Upphandling -1,2 mnkr till följd av tillfälligt inhyrd personal, Måltid -1,6 mnkr på grund av höga livsmedelspriser, Avfall -1,0 mnkr till följd av höga kostnader på Vaddika, Gata/fastighet -9,4 mnkr beroende av ett antal faktorer såsom dammbrottet vid Hammardammen, högre kostnader än budgeterat för felavhjälpande underhåll och konsultkostnader. För Finanser är årsprognosen sammantaget +3,3 mnkr främst till följd av högre skatteintäkter än beräknat men där räntekostnaderna beräknas bli cirka 3,5 mnkr högre än budget. Ovan summeras till en årsprognos för Kommunstyrelsen om - 10,8 mnkr.

För hela Arbetsmarknadsenheten är prognosen att nå budget i balans. Värt att kommentera är att inom Introduktionsenheten har under 2023 påbörjats AMIF-projektet (Asyl-, Migrations- och integrationsfonden), det är Region Uppsala som är projektägare. Projektet vänder sig till tredjelandsmedborgare, personer som är medborgare i ett land utanför EUs medlemsstater. Projektet kommer pågå under perioden 1/1-2023 till 31/12-2025.

5 Investeringsutfall

Tabell

Projektområde	Budget 2023 (tkr)	Utfall 2023 (tkr)
Inv proj Tek expl bost.omr	-26 600	-414
Inv proj Tek expl industri.omr	-6 000	0
Inv proj Tek G/C vägar	-9 000	0
Inv proj Tek övr infrastruktur	-7 598	-370
Inv proj Tek vhtlokaler	-67 171	-13 331
Inv proj Tek energieffektiv	-15 019	-921
Inv proj Tek övriga	-16 764	-46
Inv proj Renhållning	-4 500	0
Inv Kommunledningen	-4 500	0
summa	-157 152	-15 082

Kommunstyrelsen har i årets budgethandling, av Kommunfullmäktige, blivit tilldelade 76,6 mnkr i investeringsbudget. Därtill har ytterligare 80,6 mnkr överförs från föregående års investeringsbudget vilket gör att Kommunstyrelsens ansamlade investeringsbudget för 2023 är 157,2 mnkr. Av dessa har 15,1 mnkr nyttjas under årets fyra första månader varav drygt 9 mnkr till den nya förskolan Fröet i Östhammar och

12 (14)

knappt 3 mnkr till Frösåkersskolan.

Årsprognosen för Kommunstyrelsen är att 110 mnkr av 157,2 mnkr kommer att nyttjas under året. Större avvikelser mot budget är för investeringsprojekten industrimark Klev med budgetbelopp 6 mnkr där prognosen är 0 mnkr och motsvarande för Klockarbacken där budgetbeloppet är 20 mnkr men där prognosen är 0 mnkr.

6 Fördjupad information från enheter och/eller verksamheter

Sektor	Funktion	BUDGET år	Budget ack	UTFALL ack	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS	ProgAvvik
101 POLITIK	POLITIK/STAB	-8 947,0	-2 965,6	-3 350,4	-384,7	113,0%	-8 947,0	0,0
102 STAB	POLITIK/STAB	-1 969,0	-643,0	1 900,0	2 543,0	-295,5%	-1 969,0	0,0
110 VERKSAMHETSST ÖD, STAB	SEKTOR VERKSAMHETSST	-1 539,0	-503,5	-505,2	-1,8	100,3%	-1 539,0	0,0
111 KANSLI/UPPHAND LING	SEKTOR VERKSAMHETSST	-14 359,0	-4 570,2	-5 310,8	-740,6	116,2%	-15 559,0	-1 200,0
112 HR	SEKTOR VERKSAMHETSST	-14 848,0	-4 947,8	-4 855,6	92,1	98,1%	-14 847,5	0,5
113 EKONOMI	SEKTOR VERKSAMHETSST	-17 203,0	-5 560,8	-5 045,2	515,5	90,7%	-16 862,3	340,7
115 KOMMUNIKATION/ KUNDTJÄNST	SEKTOR VERKSAMHETSST	-10 300,0	-3 359,9	-3 291,6	68,3	98,0%	-11 288,0	-988,0
116 FASTIGHETSDRIFT	SEKTOR VERKSAMHETSST	0,0	5,7	166,9	161,2	2 905,5%	0,0	0,0
117 MÅLTID OCH STÄD	SEKTOR VERKSAMHETSST	-44 984,0	-14 270,7	-13 701,4	569,3	96,0%	-46 570,5	-1 586,5
118 UTVECKLING OCH SÄKERHET	SEKTOR VERKSAMHETSST	-13 049,0	-4 209,2	-3 504,4	704,8	83,3%	-12 829,0	220,0

Dnr BUN-2023-048

§ 59. Årsbudget 2024: Barn- och utbildningsnämndens mål och uppdrag

Beslut

Barn och utbildningsnämnden har tagit del av årsbudget 2024 samt flerårsplan 2025-2027 och har genom sektor bildning lämnat synpunkter på underlaget.

Barn- och utbildningsnämnden har av Kommunfullmäktige blivit tilldelad tre specifika nämndmål gällande skolkärväro, behörighet till gymnasiet samt genomströmningstid på gymnasiet. För att uppnå dessa mål ger barn- och utbildningsnämnden följande uppdrag till sektor bildning:

- Utveckla och implementera ett övergripande förhållningssätt för att uppnå trygghet och studiero.
- Skapa och vidareutveckla särskilda undervisningsgrupper för elever med omfattande behov av särskilt stöd.
- Arbeta med riktade insatser på enheter där behov föreligger.

Uppdragen ska fortlöpande redovisas till barn- och utbildningsnämnden.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden har av Kommunfullmäktige blivit tilldelad tre specifika nämndmål gällande skolkärväro, behörighet till gymnasiet samt genomströmningstid på gymnasiet.

Barn- och utbildningsnämndens fokus och viljeinriktning för mandatperioden för att uppnå ovanstående mål är stärka och att tydliggöra förskolans och skolans arbete med trygghet och studiero samt utöka möjligheterna att tillgodose elevers behov av stöd i särskilda undervisningsgrupper.

En vital del i politikens prioriteringar är även att fokusera på förskolans och skolans kärnuppdrag med syftet att säkerställa att barn och elever får en kvalitativ undervisning i en trygg miljö. För att uppnå målen vill nämnden att ekonomiska och personella resurser prioriteras inom ramarna för befintlig budget.

Därutöver vill nämnden komplettera budgetstyrningen med att arbeta med riktade insatser kopplat till enskilda förskolors och skolors specifika behov utifrån att enheternas utmaningar och förutsättningar skiljer sig åt.

Barn- och utbildningsnämnden

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Christina Stenhammar (chef sektor bildning), Elisabeth Lindkvist (kvalitetsutvecklare) och Josefine Myhrberg redovisar budget 2024.

Yrkanden

Ingrid Ragnar (KD) yrkar för majoriteten att beslutet ska vara enligt följande:

Barn och utbildningsnämnden har tagit del av årsbudget 2024 samt flerårsplan 2025-2027 och har genom sektor bildning lämnat synpunkter på underlaget.

Barn- och utbildningsnämnden har av Kommunfullmäktige blivit tilldelad tre specifika nämndmål gällande skolnärvaro, behörighet till gymnasiet samt genomströmningstid på gymnasiet. För att uppnå dessa mål ger barn- och utbildningsnämnden följande uppdrag till sektor bildning:

- Utveckla och implementera ett övergripande förhållningssätt för att uppnå trygghet och studiero.
- Skapa och vidareutveckla särskilda undervisningsgrupper för elever med omfattande behov av särskilt stöd.
- Arbeta med riktade insatser på enheter där behov föreligger.

Uppdragen ska fortlöpande redovisas till barn- och utbildningsnämnden.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att barn- och utbildningsnämnden bifaller yrkandet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Chef sektor bildning, Christina Stenhammar

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Årsbudget 2024 Flerårsplan 2025–2027

Ordförande har ordet

I en tid av snabba förändringar och osäkerhet är det viktigt att vi tar ansvar för vår gemensamma ekonomi och strävar efter stabilitet och långsiktighet. En stark och sund ekonomi är grunden för att kunna erbjuda goda och trygga levnadsvillkor för alla medborgare.

Östhammars kommun står inför tuffa budgetår. Det är därför nödvändigt att vi börjar tänka nytt och utforska nya sätt att organisera oss samt driva våra verksamheter på. Genom att ständigt sträva efter förbättringar och effektiviseringar kan vi säkerställa att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt. Det innebär att vi måste vara öppna för nya idéer och lösningar, och vara beredda att ompröva våra tidigare antaganden.

För att upprätthålla en stark ekonomi och stabilitet är det av stor betydelse att alla kostnader och investeringar är politiskt förankrade. Det innebär att vi måste vara noga med att alla beslut om resursanvändning utgår från politiska prioriteringar där kärnverksamheten står i centrum.

Näringslivet är en nyckelfaktor för en välmående och levande kommun. Det är därför avgörande att vi skapar goda förutsättningar för företag att etablera sig, växa och utvecklas i Östhammars kommun. Ett starkt och diversifierat näringsliv bidrar till arbetstillfällen, innovation och ekonomisk stabilitet, vilket gynnar hela samhället och den kommunala verksamheten.

Genom att föra en politik präglad av trygghet, ansvar, stabilitet och nytänkande kan vi skapa förutsättningar för en ljus och långsiktig framtid för Östhammars kommun.

Fabian Sjöberg, (M)
Ordförande i kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

Organisation

Vår organisation	5
------------------------	---

Mål och uppdrag

Kommunövergripande.....	7
Mål, uppdrag och styrning av nämnderna.....	8
Ekonomisk tilldelning till nämnderna.....	16

Ekonomi

Budgetförutsättningar.....	18
Driftbudget.....	22
- Driftbudget 2024.....	22
- Driftbudgetens flerårsplan 2025 - 2027	25
Investeringsbudget.....	26
Resultatbudget.....	27
Balansbudget.....	28
Kassaflödesanalys.....	29

Bilaga

Finansiella mål	31
Mål för samtliga nämnder.....	33
Mål för Kommunstyrelsen.....	34
Mål för övriga nämnder.....	35

Organisation

A photograph of two female nurses sitting on a metal staircase. They are both wearing blue scrubs and are smiling and talking to each other. A large blue bag is on the step in front of them. The entire image is overlaid with a semi-transparent blue filter. The word 'Organisation' is written in white text on the left side of the image.

Vår organisation

Kommunens organisation består av politiska nämnder, en förvaltningsorganisation och bolag.

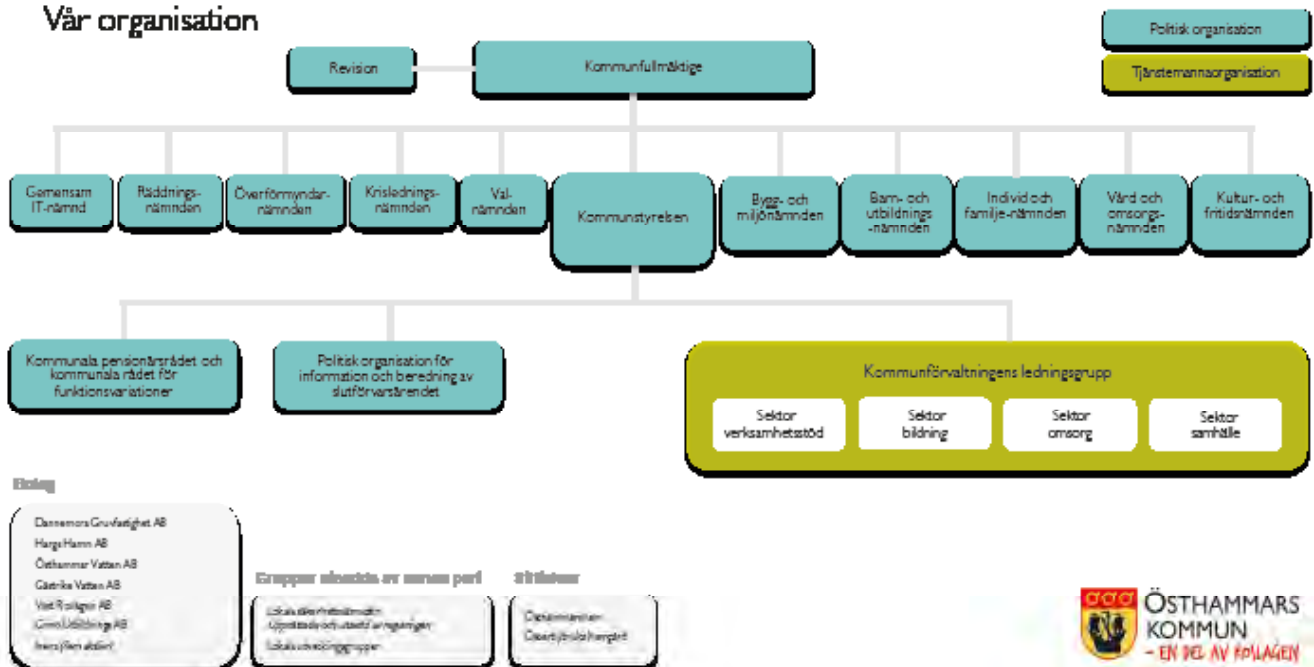
I Kommunfullmäktige och de olika nämnderna sitter förtroendevalda, som har det politiska ansvaret för kommunens verksamhetsområden. Förvaltningsorganisationen består av fyra sektorer uppdelade i verksamheter och enheter där våra medarbetare arbetar med att genomföra de beslut som tas i Kommunfullmäktige och nämnderna.

De kommunala bolagen styrs av en styrelse och har egna anställda som genomför arbetet.

Östhammars kommun

Vår organisation

Uppdaterad 1 januari 2023

Mål och uppdrag

Kommunövergripande

God ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen (2017:725) ska kommuner ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunens långsiktiga styrning för god ekonomisk hushållning beskrivs i Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv (KF 2013-12-10, §125). För budgetåret har kommunen en plan för verksamheten där nämnderna styrs genom finansiella och verksamhetsmässiga mål samt uppdrag. Dessa delar tillsammans: riktlinjer, mål och uppdrag, är hur kommunen arbetar för god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

För att kunna styra kommunens verksamhet ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts, som i sin tur ska stödja den verksamhetsplanering som sker.

För de finansiella målen anges nedanstående målnivåer för planperioden				
	2024	2025	2026	2027
God ekonomisk hushållning - budgetföljsamhet (kommunen)	En maximal avvikelse om +/- 1%			
God ekonomisk hushållning - resultat i % (kommunen)	1,5%	3%	3%	3%
God ekonomisk hushållning - soliditet (kommunkoncernen)	29%	28%	26%	26%
God ekonomisk hushållning - resultatöverskott (bolagen)	Ett positivt resultat			

Mål, uppdrag och styrning av nämnderna

Kommunfullmäktiges och nämndernas mål

Tabellen visar Kommunfullmäktiges mål och vilken nämnd som är tilldelad respektive mål. Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning är utmärkta med *.

En närmare beskrivning av hur målen mäts finns i bilaga.

Budgetföljsamhet	*	Samtliga nämnder
Nöjda kommuninvånare		
Trivas och må bra på jobbet	*	
Upplevelsen av trygghet		
Ett välmående näringsliv	*	Kommunstyrelsen
God och mättande mat		
Lokaleffektivitet och nyttjandegrad	*	
Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan	*	Barn- och utbildningsnämnden
Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola		
Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka	*	
Ett ökat förebyggande arbete	*	Vård- och omsorgsnämnden
Ökad personalkontinuitet		
Minst 80 procent av all bokningsbar tid på vardagar i sporthallar och ishallar för föreningslivet ska vara bokad vid utgången av 2024		Kultur- och fritidsnämnd
Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar		
Effektiv och rättsäker handläggning		Individ- och familjenämnden
Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen		Bygg- och miljönämnden

Samtliga nämnder

Budgetföljsamhet

Att upprätthålla budgetföljsamhet är viktigt för att hålla kommunens ekonomi på en sund grund och för att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt. För att uppnå detta mål kommer avvikelsen mellan budget och faktiskt utfall att mätas varannan månad. Genom att övervaka avvikelserna kan eventuella problem eller utmaningar identifieras och åtgärdas i tid. Resultaten av mätningarna ska rapporteras till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för att säkerställa en hög budgetföljsamhet.

Nöjda kommuninvånare

Invånarnas samlade upplevelse av kommunens verksamhet ska förbättras. Kommunen uppnår detta genom att löpande utveckla kvaliteten på den kommunala servicen och bemötandet.

Trivas och må bra på jobbet

Detta mål är viktigt för att skapa en hälsosam och trivsam arbetsmiljö för kommunens anställda. Genom att minska sjukfrånvaron och öka trivseln på arbetsplatsen kan man också öka produktiviteten och effektiviteten i verksamheterna. Detta mål kommer att mätas genom både sjukfrånvaro och en enkätundersökning om trivsel och arbetsmiljö för att ge en heltäckande bild av situationen. Resultaten av dessa mätningar kommer att rapporteras till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för att åtgärder ska kunna vidtas vid behov.

Upplevelsen av trygghet

De som lever, verkar och vistas i kommunen har behov av trygghet i sin vardag. Invånarna möter kommunen och de kommunala verksamheterna på en rad sätt. Samtliga kommunala verksamheter ska verka för att inge trygghet och förtroende i mötet med invånarna.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling av verksamheter och ekonomi.

Kommunstyrelsen leder, samordnar, stödjer och följer upp. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ansvarar för stöd- och ledningsfunktioner inom ekonomi, administration och juridik, HR, kommunikation, digitalisering, samt strategisk samhällsplanering, stadsbyggnad och lokalfrågor.

Nämndens mål:

Ett välmående näringsliv

För att skapa en gynnsam miljö för företagande och ekonomisk utveckling i kommunen är det viktigt att förbättra företagsklimatet.

För att mäta framgången i att uppnå detta mål kommer flera index att användas, inklusive antalet nya företag som etablerar sig i kommunen, antalet företagsnedläggningar, företags- överlevnad samt resultatet av Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet. NKI för kommunens myndighetsutövning kommer också att mätas för att få en uppfattning om tillfredsställelsen hos befintliga företag. Dessa mått kommer att rapporteras till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för att utvärdera resultaten och vidta åtgärder vid behov.

God och mättande mat

Öka kvaliteten på maten som serveras på särskilda boenden och skolor. Kvaliteten på maten som serveras på särskilda boenden har en stor påverkan på hälsa och livskvalitet för de boende. Genom att öka kvaliteten på maten kan vi förbättra hälsan och trivseln för de boende. Motsvarande gäller i kommunens skolor för att eleverna ska ges goda förutsättningar att prestera under skoldagen.

Lokaleffektivitet och nyttjandegrad

Öka kommunens lokaleffektivitet och nyttjandegrad. Kostnaden för verksamhetslokaler är en stor post i kommunens ekonomi. Det är viktigt att öka effektiviteten i hur dessa lokaler används men även förbättra lokalernas status och underhåll.

Kommunstyrelsen ges följande specifika uppdrag:

- Att göra en analys av kommunens ekonomi och ta fram en finansiell åtgärdsplan för att stärka kommunens resultat och ställning.
- Att införa ett ledningssystem.

En långsiktig finansiell åtgärdsplan

Östhammars kommun behöver förbättra sin finansiella situation, på såväl kort som lång sikt. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, baserat på kommunens ekonomiska styrkor och svagheter, ta fram en finansiell åtgärdsplan. Planen ska innehålla tydliga förslag till åtgärder som syftar till att långsiktigt stärka kommunens resultat och ställning.

Ett effektivt och tydligt ledningssystem

Ett väl fungerande ledningssystem är en grundförutsättning för en effektiv förvaltning och en tydlig styrning. Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att ta fram ett förslag på ett sammanhållet ledningssystem.

Barn- och utbildningsnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Barn- och utbildningsnämnden fullgör kommunens ansvar avseende utbildning och annan pedagogisk verksamhet som regleras i Skollagen. I nämndens uppdrag ingår att svara för övergripande myndighetsutövning, resursfördelning, information samt uppföljning av kvalitet och resultat. Nämnden har även ansvaret för drift av egen regi inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, vuxenutbildning, komvux som anpassad utbildning samt annan pedagogisk verksamhet.

Nämndens mål:

- Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan.
- Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola.
- Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka.

Barn- och utbildningsnämnden ges följande specifika uppdrag:

- Att ta fram en åtgärdsplan för att stärka nämndens ekonomi

Åtgärdsplan för stärkt ekonomi

I det bekymmersamma ekonomiska läge som råder där förutsättningarna inför kommande planperiod är mer oklara än på många år är det nödvändigt med god planering och styrning från de nämnder som ansvarar för välfärdsuppdraget. Barn- och utbildningsnämnden ges därför i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för att stärka ekonomin under 2024 och resterande del av planperioden.

Vård- och omsorgsnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens beslut inom Socialtjänstlagen (SoL), vad avser omsorgen om äldre människor och människor med funktionsnedsättning. Vård- och omsorgsnämnden fullgör vidare kommunens uppgifter enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), samt enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden ansvarar även för kommunens egenregi inom samtliga av dess verksamhetsområden.

Nämndens mål:

- Ett ökat förebyggande arbete
Andelen 80+ som inte är i behov av en biståndsbedömd insats ska öka genom förebyggande insatser.
- Ökad personalkontinuitet
Minska antalet olika medarbetare inom omsorgen en brukare träffar under en 14-dagarsperiod.

Vård- och omsorgsnämnden ges följande specifika uppdrag:

- Att ta fram en åtgärdsplan för att stärka nämndens ekonomi.
- Att vid behov utbilda medarbetare i det svenska språket
- Att säkerställa kompetensförsörjningen genom att utöka rätt kompetens inom verksamheten

Åtgärdsplan för stärkt ekonomi

I det bekymmersamma ekonomiska läge som råder där förutsättningarna inför kommande planperiod är mer oklara än på många år är det nödvändigt med god planering och styrning från de nämnder som ansvarar för välfärdsuppdraget. Vård- och omsorgsnämnden ges därför i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för att stärka ekonomin under 2024 och resterande del av planperioden.

Utbildning vid behov i det svenska språket

Det är av stor betydelse att vårdpersonal håller en god kommunikation med äldre och funktionsnedsatta i behov av vård och omsorg. För att vården och omsorgen ska vara trygg och hålla god kvalitet är det en nödvändighet att språkförbistringar mellan personal, äldre och funktionsnedsatta minimeras. Nämnden ges därför i uppdrag att minska språkbrister inom omsorgen.

Säkerställa kompetensförsörjningen

Nämnden ges i uppdrag att säkerställa kompetensförsörjningen genom att utöka rätt kompetens inom verksamheten.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Nämndens verksamhetsområde omfattar kultur-, förenings-, idrotts-, och fritidsverksamhet. Nämndens uppgift är att finansiera, ta fram riktlinjer, hantera avgifter och ersättningar, samt följa upp mål och kvalitet inom nämndens olika verksamhetsområden. Nämnden ska bedriva verksamhet i egen regi inom kultur- och fritidsområdet, bland annat bibliotek, kulturverksamhet för barn och ungdom samt fritidsgårdsverksamhet. Nämnden beslutar också om bidrag till föreningar och studieförbund

Nämndens mål:

Barn och unga är vår prioriterade målgrupp. Verksamheten ska vara nytänkande och öppen för nya idéer och sätt att arbeta. Lika möjligheter för pojkar och flickor är grundläggande för nämndens arbete. Befintliga anläggningar ska nyttjas mer effektivt. Ökad möjlighet till spontanidrott och utformade mötesplatser med ett helt nytt innehåll med fokus på unga ska tas fram.

- Minst 80 procent av all bokningsbar tid på vardagar i sporthallar och ishallar för föreningslivet ska vara bokad vid utgången av 2024.
- Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar.

Kultur- och fritidsnämnden ges följande specifika uppdrag:

- *Att stötta föreningar och andra aktörer att hitta och ansöka om extern finansiering för verksamheter samt projekt*
- *Att utveckla utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen*

Extern finansiering

För att möjliggöra att framgångsrika projekt och verksamheter lever kvar och ger varaktig nytta för kommuninvånarna krävs en långsiktig finansiering. För att säkerställa detta får Kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att hitta och ansöka om finansiering utanför den kommunala verksamheten, exempelvis inom ramen för Jordbruksverkets Leader-program eller andra EU-medel.

Utveckla utbudet av allmänna träningsplatser

Allmänna träningsplatser utomhus i kommunen är ett kostnadseffektivt sätt att främja hälsa och välmående då dessa är kostnadsfria och alltid öppna. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att utveckla kommunens utbud av allmänna träningsplatser utomhus.

Individ- och familjenämnden

Nämndens ansvarsområde:

Individ- och familjenämnden fullgör kommunens uppgifter inom Socialtjänstlagen och vad som i lag sägs om socialnämnd, med undantag för det som hanteras av annan nämnd med avseende på omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Nämnden beslutar i huvudsak om bistånd, exempelvis insatser såsom stöd, vård, behandling eller ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen (SoL), Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) samt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Nämndens mål:

- Effektiv och rättsäker handläggning.

Individ- och familjenämnden ges följande specifika uppdrag:

- Att säkerställa att kostnader avseende LSS-insatser hanteras korrekt.
- Att prioritera förebyggande, rådgivande, stödjande och behandlande insatser för barn, vuxna och familj.

Korrekt redovisning avseende LSS-insatser

LSS-utjämnningen har stor påverkan på kommunens ekonomi varför det är av stor vikt att kostnader för dessa insatser hanteras korrekt i kommunens redovisning.

Prioritera förebyggande, rådgivande, stödjande och behandlande insatser för barn, vuxna och äldre

Individ- och familjenämnden får i uppdrag att prioritera det arbete som utförs i Öppenvårdens regi. Förebyggande arbete är kostnadseffektivt men framför allt viktigt för att tidigt fånga upp personer med behov av rådgivning, stöd eller behandling.

Bygg- och miljönämnden

Nämndens ansvarsområde:

Nämnden hanterar frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor, bostadsanpassningsbidrag, samt tillsyn och övriga uppgifter inom byggnadsväsendet, kontroll och myndighetssamverkan. Nämnden ska vägleda invånare och företag i deras myndighetsärenden, så att alla ärenden har en positiv hantering.

Nämndens mål:

- Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen
- Nöjdhet med livsmedel, miljö, mark, servering och bygglov ska vara bättre än snittet i Sverige. (NKI)

Bygg- och miljönämnden ges följande specifika uppdrag:

- Att införa rådgivningsfika
- Att vara vägledande i bygg- och miljöärenden
- Att utreda en förenkling av tillståndprocesser

Införa rådgivningsfika

Nämnden uppdras att införa rådgivningsfika för den som har ett myndighetsärende hos nämnden där målet är att minst 100 personer per år ska ha en sådan fikastund.

Ge vägledning i bygg- och miljöärenden

Östhammars kommun ska uppfattas som en samarbetspartner och inte en motpart. En viktig del i detta är att kommunen är lika mån om ett positivt utfall i myndighetsutövandet som kommuninvånaren.

Utreda förenklade processer

Det ska vara enkelt att ansöka om ett lov/tillstånd och kontakta kommunen i dessa ärenden. Nämnden får i uppdrag att utreda hur dagens processer kostnadseffektivt kan förenklas.

Valnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Valnämnden, som ligger under Kommunfullmäktige, ansvarar för att organisera och genomföra allmänna val. Det gäller val till Riksdag, Regionfullmäktige och Kommunfullmäktige, samt val till Europaparlamentet och eventuella folkomröstningar.

Ekonomisk tilldelning till nämnderna

Tabellen nedan visar Kommunfullmäktiges beslutade ekonomiska tilldelning till nämnderna. En mer detaljerad redovisning av den ekonomiska tilldelningen till varje nämnd finns längre fram i denna publikation.

Östhammars kommun arbetar från och med budget 2022 med en modell för resursfördelning, där alla verksamheter får kompensation för volymer (t.ex. fler barn/elever), indexuppräknings och ökade kostnader för lönerörelse enligt centrala avtal. Utöver detta görs politiska prioriteringar och särskilda satsningar och effektiviseringar som beslutas i varje års budgetarbete.

Ekonomisk tilldelning 2024

Kommunstyrelsen	280 721
Bygg- och miljönämnden	5 649
Kultur- och fritidsnämnden	47 007
Barn- och utbildningsnämnden	631 660
Vård- och omsorgsnämnden	153 421
Individ- och familjenämnden	430 088

Ekonomi

Budgetförutsättningar

Kommunernas ekonomi framöver

Det är fortsatt hög inflation och kraftigt höjda räntor från världens riksbankers som präglar både världsekonomin och Sverige. Dock kanske toppen är nådd nu under våren 2023 avseende både inflation och räntenivåer.

Den höga inflationen och de snabba räntehöjningarna bidrog till att bromsa efterfrågan i ekonomin under senare delen av 2022 och början av 2023. Sveriges ekonomi har gått in i en lågkonjunktur. De är främst de delar av efterfrågan som är räntekänsliga som bidrar till konjunkturedgången.

Inflations- och ränteuppgången kommer sannolikt att ha betydande åtstramande effekt på världsekonomin både 2023 och in på 2024. Att dämpa inflationen och få den under kontroll är från Riksbanken en högt prioriterad fråga.

Dessa globala motvindar gör att prognosen pekar mot att både 2023 och 2024 blir tuffa år för såväl kommunsektorn som för privata företag och konsumenter.

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som presenterats kortfattat ovan. Det står klart att vi är i en lågkonjunktur nu under 2023 och att vi inte kan förvänta oss normalkonjunktur förrän tidigast 2025. Kommunens aktuella prognos för skatteunderlaget innebär en upprevidering av löneökningstakten på den svenska arbetsmarknaden (perioden 2022–2025). Detta bidrar till en upprevidering av prognosen för lönesumman samt det kommunala skatteunderlaget

Löner och priser hos kommuner och regioner antas dock öka snabbare, vilket innebär att de högre skatteintäkterna som kommer av högre löner inte blir någon reell resursförstärkning. Den samhällsekonomiska utvecklingen kommer kommande år att i hög grad präglas av just den urholkning av köpkraften som snabbt stigande priser och löner leder till. Urholkningen kommer att slå olika för olika aktörer, men kvalitativt är det samma effekt som träffar hushåll, företag och offentlig sektor.

Prognosen för arbetsmarknaden för åren 2023 och 2024 är att arbetade timmar kommer öka om än marginellt men att antalet sysselsatta kommer att minska. Arbetslösheten beräknas hamna på 8,1% för 2023 och nå sin topp 2024 på 9,0%.

Kommunens förutsättningar

Budgeten för perioden 2024 till 2027 innehåller utmaningar för Östhammars kommun liksom för många kommuner i Sverige. Antal barn, unga och äldre i kommunen ökar snabbare än den grupp invånare vars skatteintäkter finansierar välfärden. Det betyder att behoven ökar snabbare än intäkterna och kärnverksamheterna kräver därför en större andel av organisationens resurser. För att kunna finansiera t ex skola och omsorg kommande år behöver kostnadseffektiviteten öka i hela den kommunala organisationen.

Ekonomiska förutsättningar för Östhammars kommun

En viktig budgetförutsättning bygger på hur Sveriges kommuner och Regioner (SKR) har bedömt skatteunderlagets utveckling samt utjämningsystemens förändringar under perioden 2023 - 2027.

För 2023 och för 2024 prognosticerar SKR med en inbromsning av skatteunderlaget. Under åren 2025-2026 ökar skatteunderlaget mer till följd av fler arbetade timmar i ekonomin.

Trots att det nominella skatteunderlaget under prognosperioden ökar något mer än ett historiskt genomsnitt, kommer köpkraften att urholkas.

Personalkostnaderna är uppräknade med 4,4% för 2024 i enlighet med prisindex för kommunal verksamhet (PKV), arbetskraftskostnader. Där ingår även ökade kostnader för arbetsgivaravgifter och pensioner (PO-påslag) beräknade till 45,70 % (44,53 %).

Kompensation för inflation är beräknad till 2,8 % enligt PKV, övrig förbrukning.

Enligt kommunens egen prognos bedömdes antalet invånare vara 22 500 den 1 november 2022. Per den 1 november 2022 fastställdes antal invånare till 22 320. Kommunens egna prognos för 1 november 2023 är 22 350 invånare. Befolkningen bedöms öka med 50 invånare under perioden 2025-2027. Första november är det datum som avgör nästkommande års nivå inom skatte- och utjämningsystemen. Därmed beräknas skatteunderlaget för åren 2024 - 2027 på 22 350 - 22 500 personer.

Total skattesats, kommun och region

Skattesatsen för 2024 är oförändrad. Östhammars kommun har sedan sista skatteväxlingen år 2011 legat oförändrat på 21,69 kr. Ingen av länets kommuner ändrade sin skattesats för 2023.

2023	Total skattesats	Kommunal skattesats
Enköping	33,05	21,34
Heby	34,21	22,50
Håbo	32,80	21,09
Knivsta	32,62	20,91
Tierp	33,00	21,29
Uppsala	32,85	21,14
Älvkarleby	34,40	22,69
Östhammar	33,40	21,69
varav Region Uppsala	11,71	11,71
Snitt Sverige	32,24	20,67
Snitt Sv regioner	11,57	11,57
Begravn.avg	0,26	

Folkmängd

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av kommunala tjänster, men även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och det kommunala utjämningsystemet. Befolkningstillväxt står i relation till byggande och färdigställande av bostäder.

I tabellen nedan redogörs för SCB:s befolkningsprognos för Östhammars kommun. Den skiljer sig något från kommunens egna prognos som är 22 350 invånare per 1 november 2023 med en förväntad tillväxt om ytterligare 50 invånare per år under planperioden. Östhammars befolkning förväntas växa långsammare än riksgenomsnittet.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet tar bland annat hänsyn till demografiska aspekter. Hur fördelningen och utvecklingen ser ut mellan olika åldersgrupper inom kommunen och riket som helhet har därför stor betydelse för vad utfallet blir i det kommunala utjämningsystemet.

	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2025*
FOLKMÄNGD						
Totalt	22 500	22 632	22 757	22 873	22 988	23 101
Män	11 533	11 591	11 648	11 702	11 757	11 810
Kvinnor	10 967	11 041	11 109	11 171	11 231	11 291
0-5 år	1 350	1 351	1 340	1 325	1 337	1 335
6-15 år	2 488	2 499	2 527	2 566	2 544	2 548
16-18 år	719	725	721	699	717	730
19-64 år	11 558	11 567	11 587	11 619	11 629	11 631
65-79 år	4 745	4 723	4 688	4 667	4 661	4 647
80-w	1 640	1 767	1 894	1 997	2 100	2 210
FOLKMÄNGDSFÖR- ÄNDRING						
Födda	201	200	198	195	197	198
Döda	259	261	265	269	273	278
Födelsenetto	-58	-61	-67	-74	-76	-80
Flyttningsnetto	142	142	141	140	142	146
Befolkningsförändring	139	132	125	116	115	113

* Befolkningen utifrån SCB's befolkningsprognos från 2022-05-25.

Balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

Balanskravet innebär i korthet att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att Kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske.

Budgeten för 2024 och den ekonomiska planen för 2025-2027 uppfyller balanskravet. Kommunen har hittills gjort 22,3 mnkr i avsättning till Resultatutjämningsreserv (RUR) och budgeterar inte för att göra någon reservering till eller disponering från RUR under planperioden.

BALANSKRAVSUTREDNING

Budget	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Årets resultat	23,7	49,0	50,8	52,3
Reducering av samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balans-kravsjusteringar	23,7	49,0	50,8	52,3
Reservering till resultatut-jämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0	0,0
Disponering till resultatut-jämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	23,7	49,0	50,8	52,3

Känslighetsanalys

En kommun påverkas givetvis många gånger av händelser utanför dess egen kontroll. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation. I tabellen nedan redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens resultat.

Här framgår bland annat att varje procents ökning av räntan innebär en kostnad för kommunen på ca 4,3 mnkr.

Händelseförändring	Förändring (Mnkr)
Ränteförändring med 1 %	+/- 4,7
Löneförändring med 1 %	+/- 11,0
Bruttokostnadsförändring 1 %	+/- 23,7
Försörjningsstödsförändring 10 %	+/- 1,3
100 kommuninvånare	+/- 5,7
Förändrad utdebitering 1 kr	+/- 55,7
10 årsarbetare (genomsnittslön)	+/- 5,7

Driftbudget

	BUDGET 2023	BUDGET 2024	BUDGET 2025	BUDGET 2026	BUDGET 2027
Nettokostnader per nämnd (tkr)					
Kommunstyrelse (KS)	-275 021	-280 721	-288 441	-302 232	-310 864
Bygg- och miljönämnd (BMN)	-5 264	-5 649	-5 574	-5 716	-5 838
Kultur- och fritidsnämnd (KFN)	-45 595	-47 007	-47 534	-48 911	-50 105
Barn- och utbildningsnämnd (BUN)	-607 951	-631 660	-636 737	-651 490	-667 693
Vård- och omsorgsnämnd (VON)	-154 393	-153 421	-152 644	-156 752	-160 310
Vård- och omsorgsnämnd extra statsbidrag	11 800	0	0	0	0
Individ- och familjenämnd (IFN)	-409 884	-430 088	-441 872	-462 942	-480 893
Verksamhetens nettokostnad	-1 486 308	-1 548 546	-1 572 800	-1 628 044	-1 675 703
Skatter och generella statsbidrag	1 510 374	1 579 216	1 631 753	1 690 767	1 741 962
Räntenetto	-1 500	-7 000	-10 000	-12 000	-14 000
Årets resultat	22 566	23 670	48 953	50 723	52 259

Driftbudget 2024

Förändringar jämfört med 2023 års budget

Till 2024 räknas lönebudgeten för 2023 upp med 4,4 %, en ökning på 48 mnkr. Övriga kostnader räknas upp med 2,8 % efter PKV (prisindex kommunalverksamhet) april 2023, en ökning med netto 34,3 mnkr. Intäkter har räknats upp med 2,8 % efter PKV april 2023, en ökad intäkt på 23,2 mnkr, vilket betyder netto exklusive löner en ökning på 11,1 mnkr. Kommunens resursfördelningsmodell tar hänsyn till demografisk förändring och generell effektivisering som behöver göras för att lämna ett resultatöverskott om 1,5 %. Den demografiska justeringen 2024 uppgår till 25,6 mnkr och den generella effektiviseringen till 19,5 mnkr.

Kommunstyrelse:

Stadsnätet har avyttrats under 2023 vilket minskar kommunens beräknade driftkostnader med 4 mnkr vilket minskar budgetramen med 4 mnkr. Då det under 2024 ska hållas val till Europaparlamentet utökas valnämndens budget med 0,6 mnkr. För säkerhet och beredskap ändras tillskottet för 2023 till en utökning av deras budgetram. Tidigare beslutat sparbeting om 5,0 mnkr inom kommunstyrelsens ansvarsområde ändras till att 1 mnkr ska rationaliseras inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Det avsätts 2 mnkr till reformutrymme för 2024.

Nämnd	Ramändringar	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelsen (KS)	Demografisk förändring	-1 516	-1 452	-1 394	-1 400
	Generell effektivisering	2 831	2 622	746	2 076
	Uppräkning ramar	-10 171	-3 490	-7 545	-7 909
Bygg- och miljönämnden (BMN)	Demografisk förändring	-29	-29	-27	-26
	Generell effektivisering	116	-90	12	34
	Uppräkning ramar	-472	194	127	-131
Kultur- och fritidsnämnden (KFN)	Demografisk förändring	-251	-243	-230	-227
	Generell effektivisering	427	616	116	333
	Uppräkning ramar	-1 588	-899	-1 263	-1 300
Barn- och utbildningsnämnden (BUN)	Demografisk förändring	-7 648	-1 117	780	-3 566
	Generell effektivisering	7 179	5 952	1 247	4 533
	Uppräkning ramar	-23 240	-9 912	-16 780	-17 170
Vård- och omsorgsnämnden (VON)	Demografisk förändring	-786	-793	-738	-726
	Generell effektivisering	2 552	-976	343	980
	Uppräkning ramar	-10 312	-2 547	-3 712	-3 813
Indivd- och familjenämnden (IFN)	Demografisk förändring	-15 378	-15 371	-11 023	-10 584
	Generell effektivisering	6 433	13 863	1 785	5 033
	Uppräkning ramar	-12 259	-10 275	-11 831	-12 399

Negativt belopp = ökade kostnader, positivt belopp = minskade kostnader

Pensioner med ansvar kommunstyrelse (avser kommuntotal):

Då inflationen fortsätter vara på en hög nivå är prognosen fortsatt att kommunsektorn kommer dras med höga pensionskostnader. Efter information från SKR samt Skandias helårsprognoser samt utfall för 2023 ökas budgeten avseende pensioner med 2 mnkr. Pensionskostnaderna ökar kraftigt år 2023 och 2024 främst av två skäl, höjda avgifter/premier i det nya pensionsavtalet som gäller från 1 januari 2023 samt stor ökning i prisbasbeloppet år 2023 och förmodligen 2024.

Skatter och bidrag samt räntenetto med ansvar kommunstyrelsen (avser kommuntotal):

Prognosen beräknas på 22 350 invånare i Östhammars kommun per den 1 november 2023.

Räntenetto en ny beräkning med hänsyn till framtida investeringar och ränteläge innebär en ökning av räntenettet med 5,5 mnkr inför 2024, fler ökningarna planeras under planperioden.

Bygg- och miljönämnd:

Inga särskilda prioriteringar utöver ordinarie uppräkningsplaneras.

Kultur- och fritidsnämnd:

Inga särskilda prioriteringar utöver ordinarie uppräkningsplaneras.

Barn- och utbildningsnämnd:

Inga särskilda prioriteringar utöver ordinarie uppräkningsplaneras.

Vård- och omsorgsnämnd:

Budgeten förstärks med 1 mnkr. Finansieras genom att Individ- och familjenämndens budget minskas i samma omfattning. Inga andra särskilda prioriteringar utöver ordinarie uppräkningsplaneras.

Individ- och familjenämnd:

Budgeten sänks med 1 mnkr. Inga särskilda prioriteringar utöver ordinarie uppräkningsplaneras.

Driftbudgetens flerårsplan 2025 – 2027

Flerårsplanen bygger på invånartal om 22 400 år 2025, 22 450 år 2026 samt 22 500 år 2027, i linje med SCB:s och SKR:s befolkningsprognoser samt egna prognoser. Prognosen för kommunens intäkter är gjord enligt SKR:s skatte och bidragsprognos 2023-04-27.

En preliminär fördelning utifrån resursfördelningsmodellen per nämnd har utförts för 2025 med uppräkningskostnader 1 % och övriga nettokostnader 2,6 %. För åren 2025-2026 är den preliminära uppräkningskostningen i dag väldigt osäker på grund av rådande ekonomiska situationen i samhället. Den tidiga bedömningen är att lönekostnaderna inte kommer stiga i samma takt under planperioden som för 2023 och 2024. Den bedömningen bygger på att inflationen kommer falla tillbaka till mer normala nivåer. En fallande inflation kommer innebära att kommunens pensionskostnader också kommer normaliseras.

Kommunstyrelse:

Under åren 2025-2027 ökas reservering för kommunens pensionskostnader med 1 mnkr per år.

Ny beräkning med hänsyn till framtida investeringar och ränteläge innebär en ökning av räntenettet om 7 mnkr under planperioden.

Reservering för driftbidrag till Gästrike Vatten görs för 2025 med 10 mnkr vilket utökas med 4 mnkr för 2026 och ytterligare 1 mnkr 2027.

En rationalisering om 5 mnkr finns i flerårsplanen 2025-2027. Fördelningen för planperioden är inte beslutad ännu utan bestäms i varje årsbudget.

Valnämndens budgetram utökas med 0,6 mnkr 2026 då val till Riksdag, kommuner och regioner genomförs.

Bygg- och miljönämnd:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningskostnader planeras.

Kultur- och fritidsnämnd:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningskostnader planeras.

Barn- och utbildningsnämnd:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningskostnader planeras.

Vård- och omsorgsnämnd:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningskostnader planeras.

Individ- och familjenämnd:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningskostnader planeras.

Investeringsbudget

Tilldelad investeringsbudget kan sträcka sig över flera budgetår. Investeringar ska beräknas med ett bestående värde och en livslängd på tre år. Eftersom investeringar verkställs vid olika tidpunkter under året kan ett budgeterat projekt helt eller delvis skjutas upp till kommande år.

Investeringsbudgeten för 2024 är beräknad till 144,2 mnkr.

De totala avskrivningarna beräknas uppgå till 62,3 mnkr 2024. För 2025, 2026 och 2027 uppgår avskrivningarna preliminärt till 65,3 mnkr, 68,8 mnkr och 72,8 mnkr. Storleken på avskrivningarna påverkas av omfattningen av investeringar och aktiveringar av anläggningar som tas i bruk.

Kapitalkostnaderna beräknas uppgå till cirka 86,5 mnkr 2024. Kapitalkostnaderna består av avskrivningar och internränta. Avskrivningar och internränta bokförs på nämndnivå och motsvarande internränta bokförs som intäkt på en central post i resultatbudgeten. Budgeten är upprättad under förutsättning att internräntan för 2024 sätts till 2%.

För perioden 2024-2027 planeras nettoinvesteringar om 480,7 mnkr. Det är viktigt att beakta vilka effekter investeringarna får på kommunens ekonomi på längre sikt. Investeringsvolymen kommer i huvudsak att finansieras med egna medel. Endast en mindre upplåning bedöms behövas och då främst för 2024.

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2024	PLAN 2025	PLAN 2026	PLAN 2027
Kommunstyrelse	135 500	103 510	103 520	103 520
<i>varav exploatering</i>	17 200	2 760	20 420	20 420
<i>varav infrastruktur</i>	20 300	6 200	6 200	15 200
<i>varav verksamhetslokaler</i>	72 000	83 500	61 000	42 200
<i>varav energieffektiviseringar</i>	8 250	1 800	6 900	16 700
<i>varav affärsverksamhet avfall</i>	1 500	1 500	1 500	1 500
<i>varav övrigt</i>	16 250	7 750	7 500	7 500
Bygg- och miljönämnd	200	200	200	200
Kultur- och fritidsnämnd	1 700	1 700	1 700	1 700
Barn- och utbildningsnämnd	4 500	4 500	4 500	4 500
Vård- och Omsorgsnämnd	2 300	2 300	2 300	2 300
Individ- och Familjenämnd	0	0	0	0
NETTOINVESTERINGAR KOMMUNEN	144 200	112 100	112 220	112 220

Resultatbudget

mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER						
Verksamhetens intäkter	316,8	332,30	333,3	342,0	351,2	360,7
Verksamhetens kostnader	-1 669,8	-1 752,3	-1 819,5	-1 849,5	-1 910,4	-1 936,6
Avskrivningar	-89,2	-66,3	-62,3	-65,3	-68,8	-72,8
Summa verksamhetens nettokostnader	-1 442,2	-1 486,3	-1 548,5	1 572,8	-1 628,0	-1 675,7
SKATTEINTÄKTER MM						
Skatteintäkter	1 176,3	1 189,6	1 247,0	1 306,5	1 367,5	1 420,8
Generella statsbidrag o utjämning	316,2	320,8	332,2	325,3	323,3	321,2
Summa verksamhetens resultat	50,3	24,1	30,7	59,0	62,8	66,3
Finansiella intäkter	3,9	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Finansiella kostnader	-4,5	-3,1	-8,6	-11,6	-13,6	-15,6
Resultat efter finansiella poster	49,7	22,6	23,7	49,0	50,8	52,3
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	49,7	22,6	23,7	49,0	50,8	52,3
NYCKELTAL						
resultat som andel av skatter och generella statsbidrag	3,3%	1,5%	1,5%	3,0%	3,0%	3,0%

Balansbudget

mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Materiella/immateriella anläggningstillgångar	1 402,1	1648,4	1 592,8	1 639,6	1 683,0	1 722,4
Finansiella anläggningstillgångar	110,6	108,5	108,5	108,5	108,5	108,5
Summa anläggningstillgångar	1 512,7	1 756,9	1 701,3	1 748,1	1 791,5	1 830,9
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR						
Förråd/exploateringstillgångar	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kortfristiga fordringar	172,8	96,5	96,5	96,5	96,5	96,5
Kassa och bank	101,3	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Summa omsättningstillgångar	275,0	147,5	147,5	147,5	147,5	147,5
Summa tillgångar	1 734,8	1 772,4	1 921,6	1 971,6	2 023,4	2 056,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital	848,9	906,3	930,0	979,0	1029,8	1082,1
- varav resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	22,3	22,3	22,3	22,3
- varav årets resultat	69,3	22,6	23,7	49	50,8	52,3
AVSÄTTNINGAR						
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	26,1	37,4	40,9	42,0	43,8	45,7
Övriga avsättningar	16,3	17,0	17,3	17,7	18,0	18,3
Summa avsättningar	42,4	54,4	58,2	59,7	61,8	64
SKULDER						
Långfristiga skulder	525,1	659,7	592,3	593,4	594,5	574,5
Kortfristiga skulder	318,4	284,0	264,0	264,0	264,0	264,0
Summa skulder	843,5	943,7	933,4	932,9	931,8	910,6
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 734,8	1 772,4	1 921,6	1 971,6	2 023,4	2 056,7

Kassaflödesanalys

mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Periodens resultat	49,7	22,6	23,7	49,0	50,8	52,3
Justering för ej likvidpåverkande poster	77,2					
Ökning (+)/minskning (-) av avsättningar	-5,8	4,5	2	1	1	1
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för av- och nedskrivningar	73,8	66,3	62,3	65,3	68,8	72,8
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	137,3	93,4	88,0	115,3	120,6	126,1
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordr.	-37,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medel från den löpande verksamheten	116,3	93,4	88,0	115,3	120,6	126,1
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Förvärv av materiella/immateriella anläggningstillgångar	-143,4	-198,5	-144,2	-112,1	-112,2	-112,1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medel från investeringsverksamheten	-136,6	-198,5	-144,2	-112,1	-112,2	-112,2
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Ökning (+)/minskning (-) av övriga långfristiga skulder	50,0	125,3	50,0	0,0	0,0	0,0
Ökning (-)/minskning (+) av långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-20,0
Amortering av skulder för finansiell leasing	0,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medel från finansieringsverksamheten	-19,6	105,3	50,0	0,0	0,0	-20,0
ÅRETS KASSAFLÖDE	29,6	0,2	-6,22	3,2	8,4	-6,1
Likvida medel vid årets början	101,3	50	50,2	44,0	47,2	55,6
Likvida medel vid periodens slut	130,9	50,2	44,0	47,2	55,6	49,5

A photograph of a forest clearing with a dirt path, a tree stump, and a street lamp, overlaid with a blue tint. The scene shows a dirt path leading into a wooded area with tall, thin trees. A tree stump is visible in the foreground, and a street lamp stands on the right side. The word "Bilaga" is written in white text on the left side of the image.

Bilaga

Bilaga

Finansiella mål

God ekonomisk hushållning – budgetföljsamhet (kommunen)

Att upprätthålla budgetföljsamhet är viktigt för att hålla kommunens ekonomi på en sund grund och för att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt.

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal budgetavvikelse om +/- 1%.

Utfallet för kommunen återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning. För tertial 1 och delårsrapport följs årsprognos, och i årsredovisningen årets resultat.

God ekonomisk hushållning - resultat i % (kommunen)

Resultat i % definieras som resultat före extraordinära poster i %, dvs kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster, dividerat med kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

- Målet uppnås om resultat i % enligt ovanstående beräkning uppgår till, eller överstiger, 1,5% för 2024 enligt beslutad budget.

Utfallet återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning. För rapportering till tertial 1 samt delårsrapportering följs årsprognos. I årsredovisningen följs årets resultat.

God ekonomisk hushållning – resultatöverskott (bolagen)

Kommunkoncernens bolag och stiftelser ska uppvisa ett positivt resultat för året.

- Målet om resultatöverskott uppnås om bolagen uppvisar ett positivt resultat för året.

Utfallet för bolagen i kommunkoncernen återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen.

God ekonomisk hushållning – soliditet (kommunkoncernen)

En stor utmaning för kommunen är att säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet. I syfte att sätta fokus på kommunens tillgångar och att det egna kapitalet inte urholkas ska soliditetsutvecklingen följas på kommunkoncernnivå. När uppsatta mål stärker ekonomin bidrar de till att skapa den bärkraft som krävs för att inte föra över dagens välfärdskostnader på kommande generationer. Då stora investeringar i VA-nätet de kommande åren medför ökad skuldsättning är det naturligt att soliditeten minskar under planperioden

- Soliditetsmålet uppnås om kommunkoncernen uppvisar en soliditet motsvarande 29% eller mer för 2024.

Soliditeten för kommunkoncernen återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen.

Finansiella mått

I årsredovisningen ska Kommunstyrelsen utöver resultatet i % i sin analys även redogöra för hur kommunens skuldbörda har förändrats. Skuldbördan definieras som kommunens långfristiga skulder samt pensionsförpliktigheter som är upptagna som ansvarsförbindelser och mäts mot värden upptagna i kommunens årsredovisning för 2023

- Riktmärket på kommunnivå är att senast vid utgången av 2028 ska skuldbördan vara minst 2% lägre än vad som redovisas i 2023 års årsredovisning.

Kommunstyrelsen ska i årsredovisningen även redogöra för hur skatteintäkter, nya företag och invånare har förändrats.

- Riktmärket är att uppnå en årlig ökning av skatteintäkterna med som lägst 2%, samt en ökning av antalet nya företag och invånare med minst 1% per år.

Mål för samtliga nämnder

God ekonomisk hushållning – budgetföljsamhet (kommunen)

Att upprätthålla budgetföljsamhet är viktigt för att hålla kommunens ekonomi på en sund grund och för att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt.

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal budgetavvikelse om +/- 1%.

Utfallet för kommunen återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning. För tertial 1 och delårsrapport följs årsprognos, och i årsredovisningen årets resultat.

Nämnder ska varannan månad stämma av utfall jämfört mot budget samt göra en årsprognos.

- Anmälan till Kommunstyrelsen ska ske vid negativ avvikelse på nämndnivå, eller positiv avvikelse överstigande 2%.

Nöjda kommuninvånare

Andelen nöjda kommuninvånare i medborgarundersökning.ID: N00668 ska öka.

- Målet uppnås om andelen som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Hur tycker du att din kommun sköter sina olika verksamheter" i SCBs medborgarundersökning ökar jämfört med utfall för 2023. De som har svarat "Ingen åsikt" exkluderas.

Utfallet återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

Nämnderna kompletterar sina återrapporteringstillfällen med relevanta brukar-/kund-/invånarundersökningar som mäter nöjdheten med kommunens tjänster. Utfall och utveckling i dessa brukar-/kund-/invånarundersökningar ska utgöra del av analysen i Kommunfullmäktiges rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Trivas och må bra på jobbet

Sjukfrånvaron ska på årsbasis kontinuerligt sjunka och den totala kommunala sjukfrånvaron följs genom egna mätningar. Rullande tolv månaders data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Upplevelsen av en god arbetsmiljö ska öka jämfört med utfall för 2023. Egen mätning där data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

- Målet uppnås om sjukfrånvaron på årsbasis sjunker, samt om upplevelsen av en god arbetsmiljö ökar jämfört med 2023

Upplevelsen av trygghet

Andel invånare som upplever trygghet i SCBs medborgarundersökning. ID: N00610 ska öka. Utfallet återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

- Målet uppnås om andelen som har svarat "Mycket trygg" eller "Ganska trygg" på frågan "Hur trygg känner du dig utomhus i det området där du bor när det är mörkt ute?" i SCBs medborgarundersökning ökar jämfört med utfall för 2023. De som har svarat "Vet inte" exkluderas.

Nämnderna kompletterar sina återrapporteringstillfällen med relevanta brukar-/ kund-/invånarundersökningar som mäter trygghet.

Mål för Kommunstyrelsen

Ett välmående näringsliv

Mäts genom antalet nystartade företag i kommunen (nyföretagarbarometern), antalet konkurser i kommunen, resultatet av Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet samt det sammanvägda NKI-utfallet (företag).

- Måluppfyllelse avgörs baserat på en sammanvägning av nämnda mätningar.

Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

God och mättande mat

Egen mätning görs där antalet klagomål på maten ska minska och antalet positiva omdömen om maten ska öka.

- Målet uppnås om antalet klagomål på maten minskar och antalet positiva omdömen om maten ökar mellan mätningarna.

Utfallet återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Lokaleffektivitet och nyttjandegrad

Egen mätning görs där kommunens lokaleffektivitet och nyttjandegrad tas fram. Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

- Målet uppnås om dessa värden förbättras jämfört med 2023.

Kommunstyrelsen ska som ett komplement i sin analys även återrapportera hur driftkostnaden per kvm samt skicket på kommunens fastigheter utvecklats.

Mål för övriga nämnder

Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan (BUN)

Mätning görs av antal elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. För att ha gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen från grundskolan. Kolada ID N15436.

- Målet uppnås om andelen elever som är behöriga till yrkesprogram ökar jämfört med 2023.

Utfallet redovisas till Kommunfullmäktige i samband med delårsrapport och årsredovisning.

Barn- och utbildningsnämnden ska utöver ovan även i sin analys följa och kommentera:

- andelen elever som når kunskapsmålen i de nationella proven samt,
- andelen elever som erhåller lägst betyget E i alla ämnen.

Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola (BUN)

Den totala närvaron för grundskolan och gymnasiet följs genom egna mätningar.

- Målet uppnås om den totala närvaron för grundskolan, samt den totala närvaron för gymnasiet höjs jämfört med 2023.

Rullande tolv månaders data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka (BUN)

Mätning görs av antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan med examen inom tre år, inkl. IM, dividerat med antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan, inkl. IM. Elever som vid utbildningens början saknar svenskt personnummer (t ex nyanlända elever som ännu inte blivit folkbokförda) ingår ej. Från och med år 2021 exkluderas IB elever. Kolada ID: N17451 Publiceringsvecka: v50.

- Målet uppnås om andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ökar jämfört med 2023.

Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

Barn- och utbildningsnämnden ska utöver ovan även i sin analys följa och kommentera:

- Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande program (N17452) respektive yrkesprogram (N17453).
- Andelen elever som går vidare till högre studier eller anställning efter gymnasiet (N17524).
- Utvecklingen för SFI avseende genomströmning.

Ett ökat förebyggande arbete (VON)

Mäts med utgångspunkt från befolkningmängden 80+ vid rapporteringstillfället i relation till antalet brukare som vi har inskrivna för insatser hos oss. Ex för 2019 var det 445 brukare som var 80+ som hade andra insatser. Invånare över 80 var 1550. Andel som inte har insats blir då 71,3 %.

- Målet uppnås om andelen 80+ som inte är i behov av en biståndsbedömd insats ökar jämfört med 2023.

Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Ökad personalkontinuitet (VON)

Mäts genom medelvärdet av antal olika medarbetare som en hemtjänsttagare möter under en 14-dagarsperiod. Gäller de personer, 65 år eller äldre, som har två eller fler besök av hemtjänsten varje dag (måndag-söndag). Trygghetslarm och matleveranser räknas ej. Mätningen avser tiden 07.00- 22.00.

Hemsjukvårdspersonal redovisas inte. Brukare som inte bott i det egna hemmet under hela eller delar av mätperioden exkluderas ur mätningen. Källa: Egen undersökning i kommunen och Kolada ID: U21401.

- Målet uppnås om personalkontinuiteten ökar jämfört med 2023.

Minst 80 procent av all bokningsbar tid på vardagar i sporthallar och ishallar ska vara bokad vid utgången av 2024 (KFN)

Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med årsredovisning. Minst 80% av all bokningsbar tid på vardagar i sporthallar och ishallar för föreningslivet ska vara bokad vid utgången av 2024 (KFN)

Egen mätning utförs där rullande tolv månaders data tas ut.

Målet uppnås om minst 80% av tiden är bokad vid utgången av 2024.

Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar (KFN)

Egen mätning där rullande tolv månaders data tas ut.

- Målet uppnås om antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar ökar jämfört med 2023.

Data återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Effektiv och rättssäker handläggning (IFN)

Egen mätning utförs där handläggningstider tas fram.

- Målet uppnås om handläggningstiderna minskar jämfört med 2023

Data ska återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen (BMN)

En enkät skickas till kunder (företagare, privatpersoner m.fl.) som haft ett avslutat myndighetsärende (livsmedel, miljö, mark, serveringstillstånd eller bygglov) med kommunen.

- Målet uppnås om nöjdheten (NKI) är bättre än snittet i Sverige.

Utfallet återrapporteras till Kommunfullmäktige i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning.

Östhammars kommun

Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar

Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se

Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Bygg- och miljönämnden

Granskning om förslag till detaljplan för MÅRTENSBODA småbåtshamn

Östhammars kommun, Uppsala län

Granskningstid: 26 april – 24 maj 2023

Vad är en detaljplan?

En detaljplan innehåller bestämmelser om hur mark och vatten ska användas och om vad som får byggas på en viss plats. Detaljplanen är en juridiskt bindande handling och styrs av plan- och bygglagen (PBL). Det är kommunen som beslutar om att ta fram och godkänna nya detaljplaner. Allmänna intressen vägs mot enskilda för att nå en god helhetslösning och planen ligger sedan som grund för beslut om till exempel bygglov.

Varför får jag detta brev?

Du har fått detta brev för att du bor/äger en fastighet i närheten av planområdet, är ägare/delägare/innehavare av servitut inom eller i anslutning till planområdet, eller är en berörd myndighet/kommun/organisation. Även du som tidigare under processen har lämnat synpunkter på förslaget eller av någon annan orsak bedöms ha ett väsentligt intresse av förslaget har fått detta brev.

Du kan påverka förslagets utformning genom att under granskningstiden lämna synpunkter på förslaget.

Planområdet

Vänd för mer information →

Vad innebär planförslaget?

Det huvudsakliga syftet med planläggningen är att möjliggöra för ett samlat område av bryggor och båtplatser för dels de boende på Gräsö, samt i ett 20-tal planerade enbostadshus som detaljplanen rakt norr om planområdet medger, som är i behov av båtplats. Det finns även anledning att undersöka om fler funktioner kopplat till båt- och friluftsliv kan rymmas inom planen.

I gällande översiktsplanen, antagen 2016, benämns området LS, d.v.s. landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism. Vidare ska kommunen enligt översiktsplanen ha en restriktiv hållning när det kommer till dispensansökningar för nya brygganordningar. Syftet med det är idén om att en stor anläggning har mindre påverkan på miljön än flera mindre anläggningar.

Vad händer nu?

Planen hanteras med utökat förfarande. Det innebär att den gått igenom samråd och nu utgör underlag för granskning innan den kan antas i Bygg- och miljönämnden. Om ingen överklagan inkommer inom tre veckor efter antagandet vinner planen laga kraft.

Har du synpunkter på planförslaget?

Om du har synpunkter på planförslaget som du vill ska beaktas i det fortsatta planarbetet ska dessa senast den **24 maj 2023** ha inkommit skriftligen till Bygg- och miljönämnden i Östhammar, Box 66, 742 21 Östhammar. Det går också bra att mejla synpunkter till byggochmiljo@osthammar.se. Ange gärna detaljplanens diarienummer BMN-2018-2996 på ditt yttrande.

Den som inte senast under *granskningen* (se figur över planprocessen intill) lämnat skriftliga synpunkter på planen kan förlora sin rätt att överklaga. För att ha möjlighet att överklaga är det också viktigt att du angett din postadress i yttrandet så att det tydligt framgår vem som yttrar sig.

Uppgifter som du lämnar i yttrandet kommer att användas av bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun vid behandling av ärendet. Vi behandlar personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Inkomna yttranden kan komma att lämnas vidare till tredje part som är involverad i detaljplanearbetet.

Vill du ha mer information?

Planhandlingarna kommer att finnas tillgängliga på kommunens hemsida från och med den 26 april 2023 på www.osthammar.se/detaljplaner

Handlingarna (plankarta och planbeskrivning) finns även att läsa på:

Kommunkontoret i Östhammar, Stångörsgatan 10, öppet måndag-torsdag kl. 8-17 samt fredag kl. 8-16.

Vänliga hälsningar

Bygg- och miljönämnden

Miljökonsekvensbeskrivning

Planerad Småbåtshamn inom Mårtensboda 1:1 Underlag inför samråd om detaljplan

Solgläntan fastigheter AB

2022-04-07

Icke teknisk sammanfattning

Syftet med planförslaget är att skapa ett samlat område av bryggor och båtplatser för boende på Gräsö som är i behov av båtplats. Planförslaget är att anlägga en stenpir med ett antal flytbryggor med plats för ca 30 båtplatser. Inom området planeras även mindre förrådsbodar, servicehus med café/restaurangverksamhet samt tillhörande parkeringsyta. Området ska utformas så att allmänhetens tillgång till strandområdet säkerställs.

Det råder idag brist på båtplatser i Gräsö-området. Enligt kommunens översiktsplan råder restriktiv hållning till anläggandet av nya enskilda bryggor, i stället bör större gemensamma anläggningar anordnas.

Östhammars kommun har genomfört en undersökning enligt 6 kap.3§ miljöbalken för att fastslå om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Undersökningen är en analys som leder fram till ställningstagandet om en strategisk miljöbedömning ska göras och en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram för en plan eller ej. För en plan som kan antas innebära betydande miljöpåverkan skall en strategisk miljöbedömning göras och en miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 4 kap. 34 § Plan- och bygglagen (2010:900).

Småbåtshamnar i sig kan medföra betydande miljöpåverkan och det planerade området ligger inom strandskyddat område och det finns flera riksintressen utpekade för området. Kommunen anser att det finns risk för betydande miljöpåverkan och har skickat sin undersökning till Länsstyrelsen i Uppsala län. Länsstyrelsen anger i sitt samrådsyttrande att även de anser att det är frågan om risk för betydande miljöpåverkan.

Planbeställaren Solgläntan Fastigheter AB har anlitat Trapezia AB för att skriva en miljökonsekvensbeskrivning för den planerade verksamheten på fastigheten Mårtensboda 1:1.

Inom området finns idag parkeringar med två olika infarter. Planer finns att eventuellt stänga den norra utfarten mot Gräsövägen och istället förbinda de olika parkeringarna med en infart. Den norra delen av området som i dagsläget används som parkering ska även fortsättningsvis användas som parkering för besökande badgäster. Den här delen av området ingår inte i den planerade detaljplanen. I den nya detaljplansområdet finns planer på att anlägga organiserad parkering för husbilar och anordning för laddning av elbil (se figur 3).

Befintliga parkeringar inom detaljplaneringsområdet planeras att utökas något genom att sly och enstaka mindre träd tas bort för att tillåta organiserad husbilsparkering. Träd med en brösthöjdsdiameter på mer än 20 cm sparas eftersom grova träd med håligheter, död ved och grov bark är livsviktiga för många hotade insektsarter. När området öppnas upp får det en ökad solbelysning vilket gynnar de naturtyper som trivs i solbelysta brynmiljöer. Gallring av området medför också att området får en struktur som mer liknar den som enligt historiska kartor rådde i området under 1960-talet. Ökad solbelysning av området ger en positiv effekt på naturvärden.

I anslutning till parkeringsplatserna planeras mindre byggnader som ska fungera som förråd för de som har båtplats vid bryggan. Det planeras även en mindre byggnad för

café/restaurangverksamhet kombinerad med en serviceanläggning med bl.a. toalett. Denna byggnad kommer att byggas i ett plan med en storlek på högst 100 m². Avlopp från toaletter och café/restaurangverksamhet kommer att utformas enligt Östhammars kommuns riktlinjer och krav och kommer därför inte påverka miljö kvalitetsnormerna för vatten på ett negativt sätt. Arbetstiden vid uppförandet av byggnader för café/restaurangverksamhet och förråd är normalt förlagd till vardagar kl. 06.00-18.00. Avvikande tider kan förekomma vid enstaka tillfällen. Arbetet kommer att ske under höst och vinter.

Stenpiren planeras att byggas av sprängsten som uppkommit och blivit över vid det avslutade infrastrukturbygget öster om Gräsö landsvägen 1183. På ytan av sprängstenen kan det finnas små kväverester från sprängämnet som användes vid sprängningen. Den största mängden av kvävet avgår till luft och erfarenhetsmässigt så finns inga nämnvärda nivåer kvar på bergmaterialet. De mineral som naturligt finns i berget är hårt bundet och bedömningen är att risken för olägenheter för människors hälsa eller miljö bedöms som obefintligt. Transportavståndet beräknas till ca. 400 meter. Den volym som uppskattas användas för bygget av stenpiren är ca. 2000 m³. För transport av sprängsten planeras att användas dumpers som lastar ca. 10 m³. Den totala mängd transporter är totalt ca. 200 enkel väg. Arbetstiden för dessa transporter är normalt förlagd till vardagar kl. 06.00-18.00. Avvikande tider kan förekomma vid enstaka tillfällen.

I vattenområdet planeras en stenpir med utskjutande flytbryggor att anläggas. Stenpiren kommer att anläggas av sprängsten som tippas i vattnet. Strukturen på piren får därför en ojämn struktur med håligheter och kan liknas med en revstruktur som kommer att fungera som boendehabitat för växter och djur.

Påverkan från bryggor kan delas upp i kortsiktiga och långsiktiga effekter. De kortsiktiga effekterna uppkommer vid själva anläggandet av bryggan. Anläggningsarbetet av bryggan medför ofta en kortsiktig påverkan på växt- och djurlivet bland annat genom buller som stör djur i närheten, grumling och fysiska skador på växtligheten. Bryggan kommer att anläggas under höst och vinter eftersom många fiskarter har sin reproduktionstid under vår och försommar. Att anlägga bryggan under höst och vinter medför också att färre människor störs av buller eftersom färre då rör sig i området.

Långsiktiga effekter är förändrade strömnings- och ljusförhållanden och spridning av kemikalier från till exempel bottenfärg. Dessa effekter kan påverka växt- och djurlivet i bryggornas närhet. Om småbåtshamnen bildar en båtklubb/förening bör det tas fram en miljöpolicy som trycker på att medlemmar ska använda de mest miljövänliga alternativen vad gäller båtmotorer, bränsle, olja, bottenfärger m.m.

Flytbryggorna orsakar skuggning av havsbotten. Eftersom de planeras ligga i nord/sydlig riktning så blir denna påverkan något mindre. Små fiskar kan söka skydd i stenpirens håligheter samt under flytbryggorna.

Ingen muddring kommer att ske.

Ingen båtuppsamlingsplats eller spolplatta kommer att anläggas.

Planerad verksamhet innebär vattenverksamhet och planområdet ligger inom strandskyddat område. Strandskyddet har två syften: att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Dispens från strandskyddet kan ges om det finns särskilda skäl. Enligt miljöbalken, som är den lagstiftning som reglerar strandskyddet, så kan ett särskilt skäl vara att den planerade anläggningen måste ligga vid vattnet för att fylla sin funktion. Strandskyddets syfte att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområdet äventyras inte med planen. Ingen del av området kommer att inhägnas och den största delen av bryggan kommer att vara öppen för allmänheten.

Ett alternativ till att anlägga en småbåtshamn är att enskilda båtägare ansöker om att få anlägga egna mindre bryggor med plats för 1–2 båtar. En nackdel med att anlägga flera mindre bryggor är att områden kring enskilda bryggor upplevs som privat mark och får en större påverkan på förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden.

Nollalternativet innebär att ingen småbåtshamn anläggs. Om ingen småbåtshamn anläggs så kommer inte den påverkan på vattenområdet som en stenbrygga medför att inträffa. Eftersom ett flertal hus byggs på angränsande fastigheter så kommer troligtvis iläggningsplatsen som finns i området att användas i högre grad vilket medför viss miljöpåverkan i form av grumling. Även i nollalternativet kommer landområdet att användas för parkering.

Ett alternativ till planerad lokalisering är en skyddad vik norr om det planerade. Området ligger inom samma fastighet och det finns alltså även här rådighet över området. Området som undersökts som alternativ lokalisering är mindre exploaterat. Om detta område används så behövs det anläggas en mindre väg för att öka tillgängligheten. Sannolikt måste även sprängning ske för anläggning. Generellt sett är det bättre att anlägga en småbåtshamn inom ett redan exploaterat område.

Den samlade bedömningen är att den ansökta verksamheten/lokaliseringen är bättre än de undersökta alternativen. Det blir större påverkan på miljö kvalitetsnormer, naturvärden och för närboende om något av de undersökta alternativen väljs.

Verksamheten bedöms vara förenlig med miljö kvalitetsnormer för buller, luft och vatten. Verksamheten bedöms även vara förenlig med de nationella miljö kvalitetsmålen genom småbåtshamnens omfattning, lokalisering och utformning.

Planområdet ligger inom områden utpekade som riksintresse för naturvård, yrkesfiske och högexploaterad kust. Sammantaget så har planförslaget ingen påverkan till viss positiv påverkan på dessa riksintressen.

1 Innehåll

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING	2
1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	6
1.1 SÖKANDEN	6
1.2 ANLÄGGNINGEN	6
1.3 ÄGANDERÄTTSLIGA FÖRHÅLLANDEN	6
1.4 OMBUD/KONSULT	6
2 INLEDNING	7
2.1 BAKGRUND OCH SYFTE	7
2.2 AVGRÄNSNING AV MKB	8
3 VERKSAMHETSBESKRIVNING	8
3.1 PLANERADE VERKSAMHETER	8
3.2 PLANRITNINGAR	9
3.3 AREALER OCH GRÄNSER	11
3.4 ARBETSTIDER	11
4 VATTENVERKSAMHET	11
5 MILJÖ- OCH OMGIVNINGSBESKRIVNING	12
5.1 RECIPIENT	12
5.2 BEBYGGELSE OCH BOENDEMILJÖ	12
5.3 GRUNDVATTENBRUNNAR	12
5.4 MARKANVÄNDNING	13
5.5 NATURMILJÖ OCH SKYDDADE ARTER	14
5.6 RIKSINTRESSEN OCH ÖVRIGA SKYDDSINTRESSEN	17
5.7 KULTURMILJÖ	19
5.8 REKREATION OCH FRILUFTSLIV	19
5.9 LANDSKAPSBILD	19
5.10 TRANSPORTVÄGAR	20
6 BEDÖMNINGSGRUNDER	20
6.1 SAMRÅD	20
6.2 PLANFÖRHÅLLANDEN	22
6.3 STRANDSKYDD	23
6.4 MILJÖKVALITETSNORMER	24
6.5 NATIONELLA MILJÖMÅL	25
7 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	25
7.1 UTSLÄPP TILL LUFT	25
7.2 UTSLÄPP TILL MARK OCH VATTEN	26
7.3 PÅVERKAN PÅ GRUNDVATTENFÖRHÅLLANDEN	27
7.4 PÅVERKAN PÅ MARKFÖRHÅLLANDEN	27
7.5 PÅVERKAN FRÅN BULLER	27
7.6 PÅVERKAN PÅ NATURMILJÖ OCH SKYDDADE ARTER	27
7.7 PÅVERKAN PÅ KULTURMILJÖ	28
7.8 PÅVERKAN PÅ REKREATION OCH FRILUFTSLIV	29
7.9 PÅVERKAN PÅ LANDSKAPSBILD	29
7.10 PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSEN OCH ÖVRIGA SKYDDSINTRESSEN	29
7.11 PÅVERKAN FRÅN TRANSPORTER	30
7.12 PÅVERKAN PÅ BEBYGGELSE OCH BOENDEMILJÖ	30
7.13 PÅVERKAN PÅ RESURSFÖRBRUKNING OCH AVFALLSHANTERING	30

7.14	PÅVERKAN PÅ MILJÖKVALITETSNORMER.....	31
7.15	MILJÖMÅL.....	32
9	ALTERNATIV	38
9.1	ALTERNATIV STRATEGI FÖR ATT UPPNÅ PLANENS SYFTE	38
9.2	NOLLALTERNATIV.....	39
9.3	ALTERNATIVA UTFORMNINGAR	39
9.4	ALTERNATIVA LOKALISERINGAR.....	39
9.5	SAMLAD BEDÖMNING	40
10	REFERENSER.....	41
11	BILAGOR	41

1 Administrativa uppgifter

1.1 Sökanden

Verksamhetsutövare:

Namn Solgläntan Fastigheter AB
Organisationsnummer 559114-2269
Adress Grönviken 29
755 94 Uppsala

Kontaktperson

■

■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■

1.2 Anläggningen

Uppgifter om verksamheten:

Koordinater X: 171975 Y:6698806 (SWEREF 99 18 00)
Besöksadress/ort Gräsö
Fastighetsbeteckning Mårtensboda 1:1
Kommun Östhammars Kommun
Län Uppsala Län

1.3 Äganderättsliga förhållanden

Fastighetsägare:

■■■■■
■■■■■

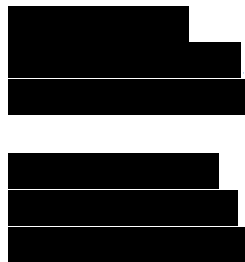
1.4 Ombud/konsult

Namn:

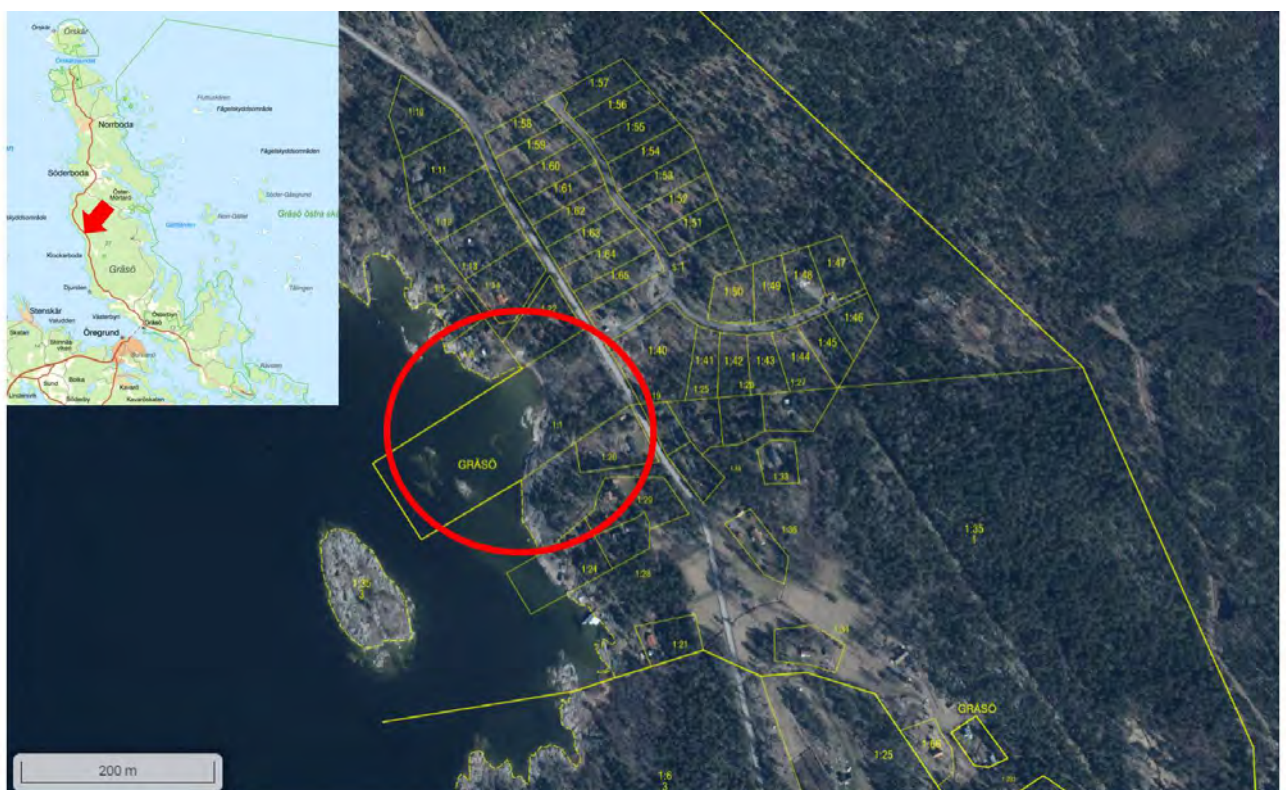
■■■■■
■■■■■

■■■■■
■■■■■
■■■■■

Kontaktpersoner

2 Inledning

Figur 1: Översiktskarta för planområdet Mårtensboda 1:1. Endast en liten del av inringat område ingår i detaljplanen (se figur 4).

2.1 Bakgrund och syfte

Det råder idag brist på båtplatser i Gräsö-området. Enligt kommunens översiktsplan råder restriktiv hållning till anläggandet av nya enskilda bryggor, i stället bör större gemensamma anläggningar anordnas.

Syftet med planförslaget är att skapa ett samlat område av bryggor och båtplatser för boende på Gräsö som är i behov av båtplats. Planförslaget är att anlägga en stenpir med ett antal flytbryggor med plats för ca 30 båtplatser. Inom området planeras även mindre förrådsbodar, servicehus med café/restaurangverksamhet samt tillhörande parkeringsyta. Området ska

utformas så att allmänhetens tillgång till strandområdet säkerställs. Fri passage kommer att finnas mellan byggnaderna och strandlinjen. Ingen del av området kommer att inhägnas.

Östhammars kommun har genomfört en undersökning (Bilaga 3) enligt 6 kap.3§ miljöbalken för att fastslå om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Undersökningen är en analys som leder fram till ställningstagandet om en strategisk miljöbedömning ska göras och en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram för en plan eller ej. För en plan som kan antas innebära betydande miljöpåverkan skall en strategisk miljöbedömning göras och en miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 4 kap. 34 § Plan- och bygglagen (2010:900).

Småbåtshamnar i sig kan medföra betydande miljöpåverkan. Det planerade området ligger inom strandskyddat område och det finns flera riksintressen utpekade för området. Kommunen anser att det finns risk för betydande miljöpåverkan och har skickat sin undersökning till Länsstyrelsen i Uppsala län. Länsstyrelsen anger i sitt samrådsyttrande (Bilaga 2) att även de anser att det finns risk för betydande miljöpåverkan.

Solgläntan Fastigheter AB har anlitat Trapezia AB för att skriva en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheten på del av fastigheten Mårtensboda 1:1.

2.2 Avgränsning av MKB

Som utgångspunkt för avgränsningen ingår bland annat det som framkommit i samrådsyttrande från Länsstyrelsen i Uppsala (Länsstyrelsen 2020).

Beskrivning av konsekvenser avgränsas till planens aktuella delar av fastighet Mårtensboda 1:1 samt transporter relaterat till verksamheten.

3 Verksamhetsbeskrivning

3.1 Planerade verksamheter

Planen är att anlägga en småbåtshamn inom del av fastighet Mårtensboda 1:1. Hamnen planeras bestå av en stenpire med ett antal flytbryggor med plats för ca 30 båtplatser. Piren planeras att byggas av sprängsten som uppkommit och blivit över vid det avslutade infrastrukturbygget, öster om Gräsövägen 1183. Med största sannolikhet kommer denna sprängsten att räcka för hela stenpiren. Den volym som uppskattas användas för bygget av stenpiren är ca. 2000 m³. Om mängden sprängsten mot förmodan inte skulle räcka så kommer en mindre volym av liknande typ av material köras från andra infrastrukturbyggen på Gräsö. Allt material kommer att bestå av helt ren sprängsten. Om material från andra infrastrukturprojekt används så ska även detta material vara helt rent från föroreningar.

Ingen muddring planeras.

Inom området finns idag parkeringar med två olika infarter. En del av området planeras att även fortsättningsvis användas som parkering för besökande badgäster. Planer finns att eventuellt stänga den norra utfarten mot Gräsövägen och i stället förbinda de olika parkeringarna. Det finns även planer på att anlägga en organiserad parkering för husbilar och

anordning för laddning av elbil. Området röjs på sly och enstaka mindre träd. Alla träd med en brösthöjdsdiameter större än 20 cm sparas. Parkering för husbilar kommer inte hårdgöras utan skall utformas efter platsens naturliga förutsättningar.

I anslutning till parkeringsplatsen planeras ca 10–15 mindre bodar (ca 2–3 m²) som ska fungera som förråd för de som har båtplats vid bryggan. Det planeras även en mindre byggnad för café/restaurangverksamhet med en serviceanläggning med bl.a. toalett. Denna byggnad kommer att byggas i ett plan med en storlek på högst 100 m².

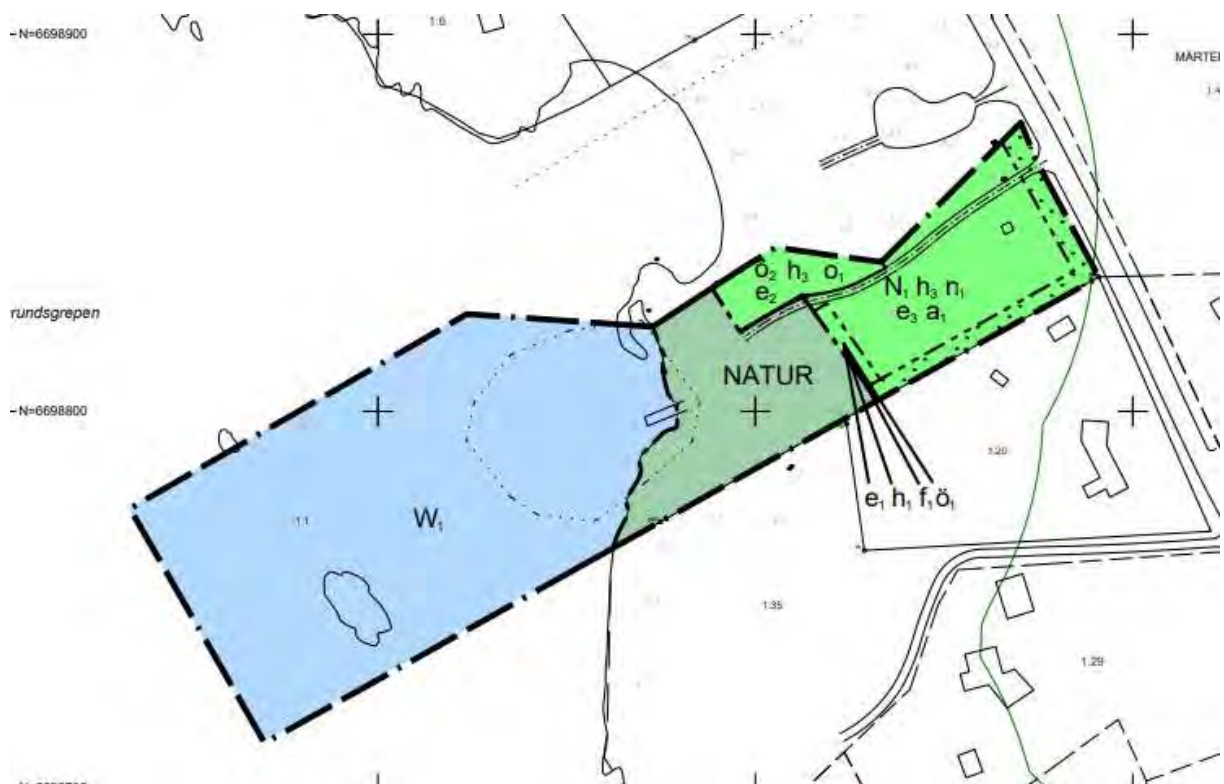
3.2 Planritningar

Figur 2: Fastighetskarta för Mårtensboda 1:1. Den södra delen är aktuell för detaljplanen.

Figur 3: Illustrationsskiss för småbåtshamn vid Mårtensboda 1:1, februari 2022.

Figur 4: Östhammars kommuns planskiss, version 4 april 2022.

3.3 Arealer och gränser

Planområdet är beläget på Gräsö, utanför Öregrund i Östhammars kommun. Området är ca. 1 hektar stort jämnt fördelat mellan vatten- och land.

3.4 Arbetstider

Arbetstiden vid anläggande av stenpiren är normalt förlagd till vardagar kl. 06.00-18.00. Avvikande tider kan förekomma vid enstaka tillfällen. Arbetet kommer att ske under höst och vinter.

Arbetstiden vid uppförandet av byggnader för café/restaurangverksamhet och förrådsbodar är normalt förlagd till vardagar kl. 06.00-18.00. Avvikande tider kan förekomma vid enstaka tillfällen. Arbetet kommer att ske under höst och vinter.

4 Vattenverksamhet

Planerad verksamhet innebär vattenverksamhet. Bryggan kommer att anläggas som en stenpir med tillhörande flytbryggor vilket medför vattenverksamhet. För att få anlägga en pir eller fylla ut i ett vattenområde krävs antingen anmälan eller tillstånd till vattenverksamhet. För större bryggor eller om motstående enskilda intressen finns så krävs en tillståndsprövning av vattenverksamheten. Tillstånd prövas av Mark-och miljödomstolen. För mindre utfyllnader kan det räcka att en anmälan görs till Länsstyrelsen. Om bottenytan som påverkas av utfyllnaden är större än 3000 m² i hav, krävs tillstånd.

Bryggan kommer att anläggas med vägledning av bl.a. Länsstyrelsen Stockholms skrift "Våra bryggors påverkan på växter och djur" (Länsstyrelsen i Stockholm, 2018)

Ingen muddring planeras.

5 Miljö- och omgivningsbeskrivning

Figur 5: Planområdet indelat efter olika naturtyper.

5.1 Recipient

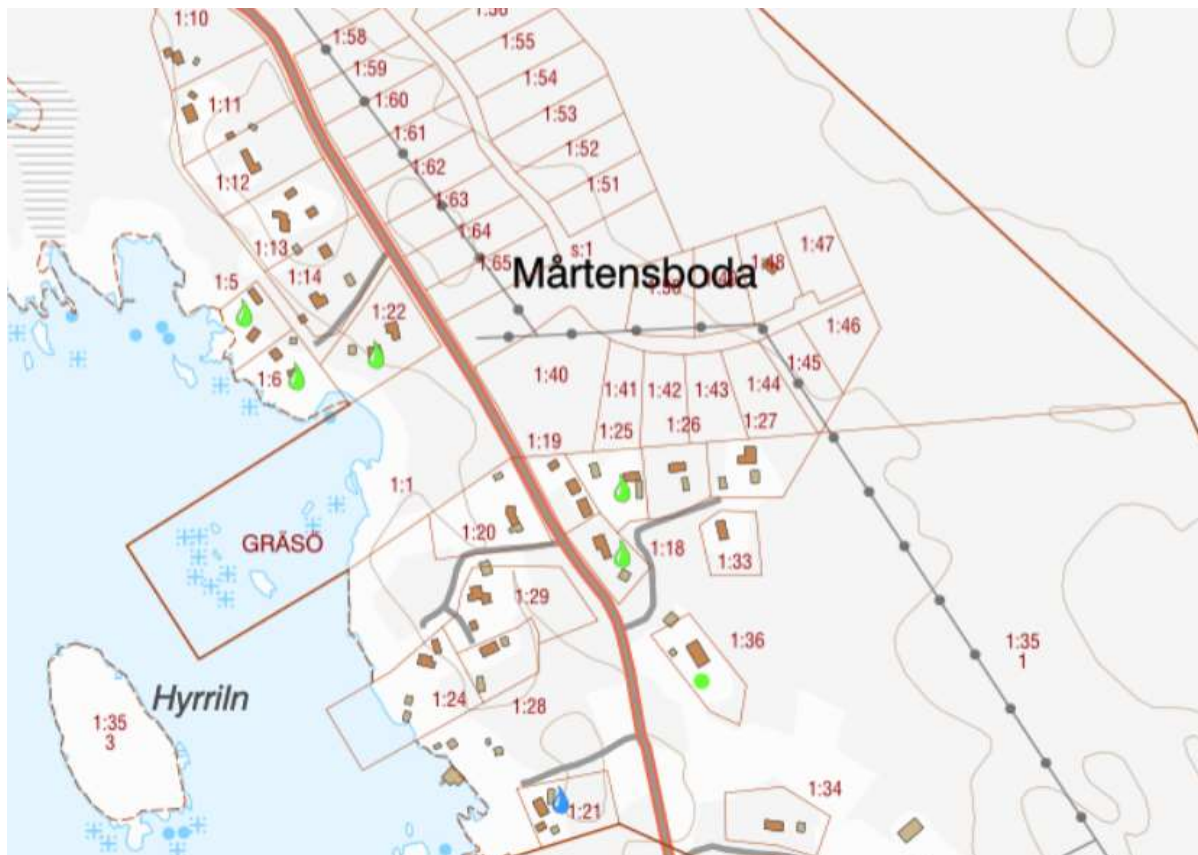
Recipient för området är Öregrundsgrepen.

5.2 Bebyggelse och boendemiljö

På fastigheten finns idag ett tillgänglighetsanpassat torrdass som sköts av Upplandsstiftelsen. Angränsande till fastigheten finns ett antal hus som i första hand används som sommarboende.

5.3 Grundvattenbrunnar

Enligt SGU:s databas Brunnar så finns registrerade borrhade brunnar på närliggande fastigheter Mårtensboda 1:5, 1:6, 1:18, 1:21, 1:22, 1:25 och 1:36. De flesta uppgifterna i databasen gäller främst bergborrade brunnar och kommer från de uppgifter som brunnsborrhare sedan 1976 skickar till SGU.

Figur 6: Kartan visar registrerade brunnar på närliggande fastigheter. Källa: SGU, <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-brunnar.html>

Precis norr om planområdet finns en brunn som planeras att användas för café/restaurangverksamheten samt till servicebyggnaden med bl.a. toaletter. Denna brunn finns inte med i brunnregistret och måste kapacitetsmätas/pumpas för att säkerställa vattenförsörjningen.

5.4 Markanvändning

Planområdet består idag av en liten infartsväg och två mindre ytor som används för parkering. I anslutning till ena parkeringen finns ett tillgänglighetsanpassat torrdass som sköts av Upplandsstiftelsen.

Vid strandlinjen finns en ramp som ibland används för att sjösätta mindre båtar.

En gammal stenkista i vattnet visar att det tidigare fanns en hamn i området som användes för utskeppning av kol.

Figur 7: Flygbild över planområdet. Källa Google maps.

5.5 Naturmiljö och skyddade arter

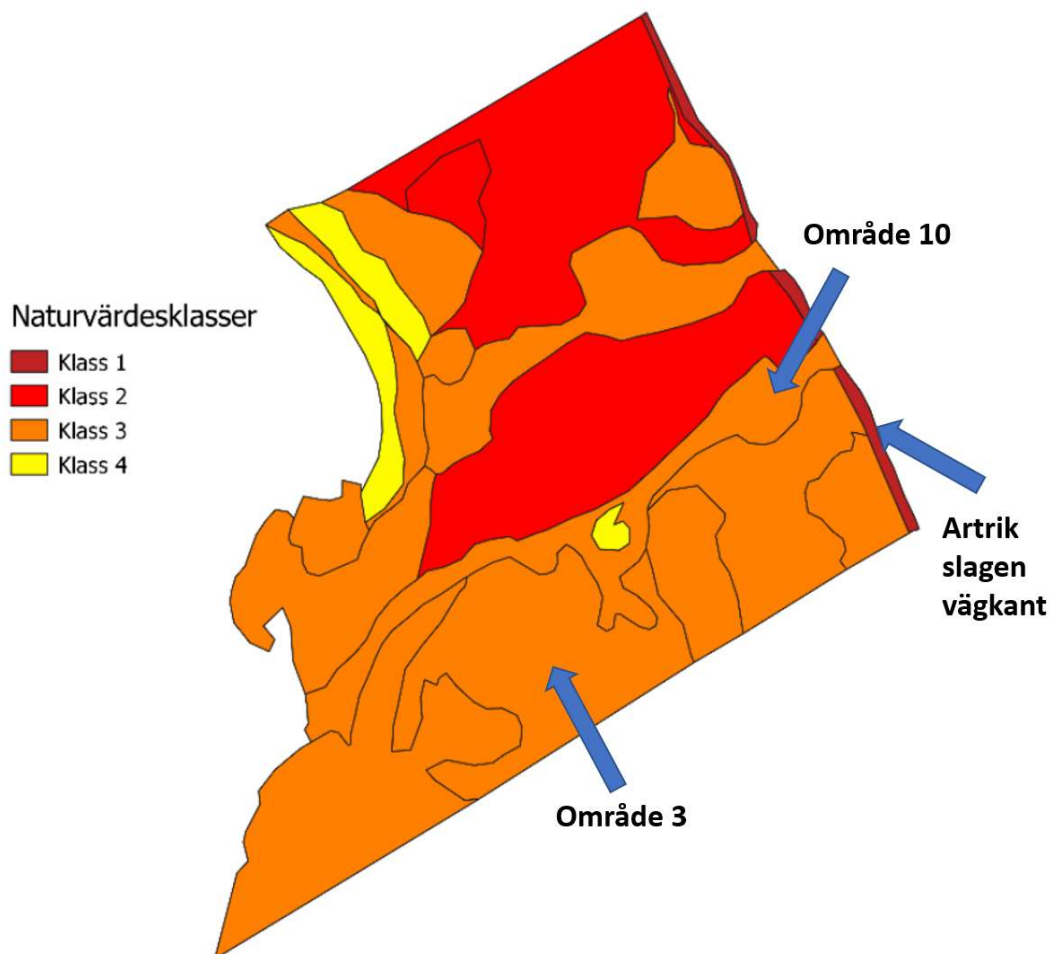
En naturinventering av Mårtensboda 1:1 har genomförts av Hydrophyta Ekologikonstult. Inventeringen omfattade både land- och vattenmiljöer och utfördes 29 juli 2021 av Gustav Johansson som har närmare 25 års erfarenhet av inventering av marina miljöer vid Uppsala läns kust (Bilaga 1). I naturinventeringen finns fullständiga artlistor och närmare beskrivningar av området.

Figur 8: Historiska kartor från 1960-talet visar att området tidigare varit i stort helt öppet. Källa: Informationskarta, Länsstyrelsen i Västra Götaland, <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>

Landområdet

Naturvärdesinventeringen av det aktuella landområdet på Mårtensboda 1:1 visar att området består av olika typer av miljöer med olika Naturvärdesklasser (se figur 5). Områdesnumreringen är hämtad från naturinventeringen.

Figur 9: Kartan visar de olika naturvärdesklasserna och områdesnummer för aktuell del av Mårtensboda 1:1.

Område 10, Naturvärdesklass 3

Den del av fastigheten som i första hand berörs av planen är område 10 i naturvärdesinventeringen. Området består av två parkeringar och en väg ner mot stranden, inklusive brynområden.

Området är tämligen artrikt eftersom det går från hårt slitna, människopåverkade ytor till frodiga brynmiljöer. Ask, tibast och brudborste är dock de enda relevanta Naturvärdsarterna som påträffades vid naturinventeringen. Ett flertal mindre gråalar växer i brynen. Ner mot havet finns en grov död tall och längst ner en liten apel.

Eftersom en eventuell hamnanläggning medför ökat behov av parkeringsmöjligheter är viss exploatering av dessa områden nödvändigt. Det finns möjlighet att utöka parkeringsytan utan att påverka naturvärdena.

Område 3, Naturvärdesklass 3

Område 3 i Naturvärdesinventering (Bilaga 1) kommer att påverkas av planen genom att enstaka mindre träd i området tas bort. Alla träd med en brösthöjdsdiameter större än 20 cm sparas. Området består av blandskog av artfattigare karaktär. Markskiktet domineras av liljekonvalj, spenört och piprör.

Artrik slagen vägkant längs huvudvägen, Naturvärdesklass 1

Vägkanten i områdets östra kant slås regelbundet vilket ger en hög artdiversitet. Vägen finns med i Trafikverkets databas för artrik vägmiljö (Trafikverket, 2022). Här påträffas också flest arter i hela det inventerade området. Relevanta Naturvårdsarter är ask, backsmultron, liten blåkllocka, skogsknipprot, backklöver, slankstarr, ängsskära, klasefibbla och slätterfibbla. Detta område angränsar till planområdet och kommer inte påverkas av den planerade verksamheten.

Vattenområdet, Naturvärdesklass 3.

Området kan delas in i de två naturtyperna sandbotten (närmast Natura 2000-naturtyp Sandbankar 1110) och hårbotten (Natura 2000-naturtyp Rev 1170 eller möjligen Skär i Östersjön 1620).

Närmast land är botten i stort sett fri från högre vegetation. Här är bottenmaterialet också blandat med både sten, grus och sand. Utåt finns huvudsakligen sandbottnar. Först från några decimeters djup uppträder större växter. Mattor av kransalgen borstnate är vanligast ut till den större vinklade stenkistan men här förekommer även rikligt med borstnate och sparsamt med övriga vattenväxter. Stenkistorna och grynnorna längst ut täckts huvudsakligen av smaltång och eventuellt blåstång. Smalskägg är också vanligt förekommande liksom molnslick och ullsläke. Mer sparsamt påträffas krulltrassel, grönslick, trådslick, fjäderslick och violettslick. Sudare växer både på hård och mjukbotten. De djupare sandbottnarna, utanför stenkistan domineras av borstnate, i hela området förekommer även rikligt med borststräsemattor. Nästan överallt är också småvuxen skruvnating vanlig. Fläckvis dominerar skruvnatingen. Större bestånd av högvuxen vitstjälksmöja förekommer också.

I Östersjönaturtyperna klassas i stort sett alla arter som typiska arter och därmed som Naturvårdsarter. I det aktuella fallet är det i stort sett bara storsärv som inte räknas som typisk. Detta beror på att arten först på senare år skiljts från hårsärv som är typisk art. Det här ställer till en del problem vid bedömning av naturvärden enligt den standard som används då förekomst av Naturvårdsarter automatiskt höjer naturvärdet. Vid naturvärdesinventeringen gjordes bedömningen att vattenområdet utanför Storsand inte är något exceptionellt. Området saknar dock inte värde, men miljöerna som skulle påverkas av en eventuell småbåtshamn är ingen bristvara på den här delen av kusten. Planen medför troligtvis ett bruttotillskott av fritidsbåtar, dock blir påverkan mindre om båtar koncentreras till ett fåtal större hamnar än att varje båt har sin egen förtöjningsplats.

5.6 Riksintressen och övriga skyddsintressen

Riksintressen gäller geografiska områden som har utpekats därför att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Områden kan vara av riksintresse för både bevarande och exploatering men också för yrkesfiske och rennäringen.

Planområdet omfattar flera riksintressen enligt miljöbalken (3 kap. 6§).

- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6§ MB
”6 § Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt

skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.”

Registerblad för området (Länsstyrelsen i Uppsala län, 2004) anger:

Gräsö-Singöområdet

”// Området ligger i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön, vilket innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter.”

De fiskeribiologiska värdena i området utgörs av lek- och reproduktionsområden för många fiskarter, bl. a. flera av ekonomisk betydelse.”

Restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement är önskvärt.”

De grunda vattenområdena öster om Gräsö utgör reproduktions- och tillväxtområde för ekonomiskt viktiga fiskarter som ål, sik och strömming.”

- Riksintresse yrkesfiske enligt 3 kap 5§ MB
”5 § Mark- och vattenområden som har betydelse för rennärings- eller yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.

Områden som är av riksintresse för rennärings- eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.”

Syftet är att området ska ha ett långsiktigt skydd mot andra verksamheter som kan ha påtaglig negativ inverkan.

Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som ett riksintresseområde för yrkesfisket, och är en del av riksintresseområdet Bottenhavet. Fisket karaktäriseras av ett småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda. Hamnen i Öregrund är av riksintresse för fiske.

- Riksintresse högexploaterad kust enligt 4 kap 4§ MB
”4 § Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar

till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.”

5.7 Kulturmiljö

I det planerade området finns en så kallad *Övrig kulturhistorisk lämning* efter en hamnplats. Beskrivning av lämning på Fornsök:(Riksantikvarieämbetet, 2022)

”Lastageplats, kallad Storsand. Tidigare skeppades kol och ved från Gräsö härifrån mot Forsmark och Källören. Idag är endast en L-formad stenkista synlig i vattnet 20 m ut från stranden, markerad som grund på sjökortet.”

Övrig kulturhistorisk lämning är en klassning för kulturhistoriska lämningar som enligt rådande praxis inte är fornlämningar. En *Övrig kulturhistorisk lämning* är spår efter mänsklig verksamhet som tillkommit efter år 1850. Dessa lämningar finns med i fornlämningsregistret men saknar den antikvariska status och det lagskydd som fornlämning har.

5.8 Rekreation och friluftsliv

Storsand, som området strax norr om planområdet kallas, är sommartid välbesökt av badgäster. Badgästerna använder ofta de befintliga parkeringarna. Under sommartid står det ofta husbilar på parkeringen.

5.9 Landskapsbild

Planområdet vetter mot Öregrundsgrepen och är till stor del trädbevuxet med träd i varierande storlek (se figur 7). Många av träden är unga och historiska kartor visar att området tidigare var mer öppet (se figur 8).

Ut mot strandlinjen i nordväst finns en sandstrand. Sandstranden ingår inte i detaljplanen och inga åtgärder kommer att genomföras här. Söder om sandstranden finns kala klippor. En gammal stenkista i vattnet visar att det tidigare fanns en hamn i området som användes för utskippning av kol. I vattnet finns även ett antal uppstickande grund.

Två infarter från Gräsövägen leder till tre mindre områden som ofta används för parkering. De två parkeringarna som nås från den södra infarten ingår i detaljplanen (se figur 3 och 4). Den södra grusvägen leder hela vägen ned till strandlinjen och här finns en båtramp som används för att lägga i och ta upp mindre båtar.

5.10 Transportvägar

Figur 10: Den gröna linjen visar den ungefärliga transportvägen för ca 2000 kubikmeter stenmassor.

Stenpiren planeras att byggas av sprängsten som uppkommit och blivit över vid infrastrukturbygget, öster om Gräsövägen. Med största sannolikhet kommer sprängstenen att räcka för hela stenpiren. Transportavståndet beräknas till ca. 400 meter. Den volym som uppskattas för bygget av stenpiren är ca. 2000 m³. Dumprar som lastar ca. 10 m³ sprängsten planeras att användas. Den totala mängden transporter beräknas till totalt ca. 200 enkel väg. Om sprängstenen mot förmodan inte skulle räcka så kommer en mindre volym köras från andra infrastrukturbyggen på Gräsö.

6 Bedömningsgrunder

6.1 Samråd

6.1.1 Länsstyrelse och kommun

Östhammars kommun har genomfört en undersökning, upprättad 2019-04-03, (Bilaga 3) enligt 6 kap.3§ miljöbalken för att fastslå om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Kommunen har skickat undersökningen till länsstyrelsen som en del i ett tidigt samråd/avgränsningssamråd. Länsstyrelsen redovisade sina synpunkter (2020-05-05) i yttrande ”Samråd om undersökning gällande detaljplan för Mårtensboda 1:1, Östhammars kommun, Uppsala län” (Bilaga 2). I yttrandet behandlar Länsstyrelsen följande rubriker:

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen belyser att det för miljö kvalitetsnormer-vatten inte bara finns ett icke försämringskrav. För vattenförekomster där statusen inte är god räcker det inte med att en

plan inte försämrar, utan det måste också finnas förslag till förbättringar. Allmänt kan sägas att det föreligger ett kraftigt underskott av åtgärder, varvid åtgärdstakten generellt sett behöver öka för att det ska vara möjligt att uppnå god ekologisk status till de ovan angivna tiderna.

Svar: Länsstyrelsens påpekande gällande miljö kvalitetsnormer för vatten behandlas under punkt 7.14 *Påverkan på Miljö kvalitetsnormer*.

Strandskydd

Länsstyrelsen belyser att skälen för att anlägga småbåtshamnen måste bedömas mot strandskyddets syften. För att tillstånd ska kunna lämnas måste det finnas så starka skäl för anläggningen att de allmänna intressen som strandskyddet syftar till att tillgodose får stå tillbaka. Det krävs ett resonemang om alternativa lokaliseringar och hur/om åtgärden förhåller sig till strandskyddets båda syften att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Svar: Länsstyrelsens påpekande gällande strandskydd behandlas under punkt 6.3 *Strandskydd*.

Bryggors miljö påverkan

Länsstyrelsen hänvisar till en rapport framtagen av Länsstyrelsen i Stockholms län (2018) med titeln "Våra bryggors påverkan på växter och djur", ISBN: 978-91-7281-803-3.

Svar: Bryggan kommer att anläggas med vägledning av bl.a. rapporten "Våra bryggors påverkan på växter och djur".

Riksintressen

Länsstyrelsen informerar om att Planområdet omfattar ett flertal riksintressen enligt miljöbalken.

- för naturvård 3 kap. 6 § miljöbalken (Gräsö-Singöområdet)
- riksintresse högexploaterad kust enligt 4 kap. 4§ miljöbalken (Kustområdet från Arkösund till Forsmark)
- riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5§ miljöbalken

Svar: Länsstyrelsens påpekande gällande riksintressen behandlas under punkt 5.6 *Riksintressen och övriga skyddsintressen* samt under punkt 7.10 *Påverkan på riksintressen och övriga skyddsintressen*.

Naturvärden

Länsstyrelsen påpekar att det är viktigt med:

- en beskrivning av naturmiljö
- en beskrivning av placeringen och storleken av infartsvägen och parkeringen
- möjliga konsekvenser och hänsyn till strandskyddet och värdefull natur i området

Svar: Länsstyrelsens påpekande gällande naturvärden behandlas i *Naturvärdesinventering vid Storsand, Gräsö* (Bilaga 1) samt under punkterna 5.5 *Naturmiljö och skyddade arter* och 7.6 *Påverkan på naturmiljö och skyddade arter*.

Miljömål

Länsstyrelsen poängterar att det är viktigt att resonera kring samtliga miljömål och att det krävs ett resonemang hur åtgärden förhåller sig till nämnda mål.

Svar: Länsstyrelsens påpekande gällande miljömål behandlas under punkt 7.15 *Miljömål*.

Farled

Länsstyrelsen informerar om att befintlig farled Vässarögrund - Örskär (Öregrundsgrepen) går ca 1 km från planområdet. De poängterar att det är viktigt att överväga om det kan ha någon betydelse eller inverkan på nämnda plan eller om planen har inverkan på farleden och i så fall ta med en bedömning avseende frågan i det fortsatta planarbetet.

Svar: Då farleden går ca. 1 km. från planområdet och antalet båtplatser är lågt (ca 30 st.) antas inte planen inverka på farleden. Antalet småbåtar från den planerade småbåtshamnen som kommer befinna sig i farleden samtidigt bedöms som lågt.

Farleden antas inte heller påverka planen eftersom småbåtshamnen kommer att utformas för att klara av de stora vattenståndsändringarna som kan ske i området. Eventuella svallvågor från större fartyg påverkar inte planen.

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen informerar om att planerad verksamhet innebär vattenverksamhet och de regler som finns kring detta. De informerar om att det är möjligt att ansöka om tillstånd även om det bara krävs en anmälan. Det är skillnad i rättskraft mellan ett beslut efter en anmälan till Länsstyrelsen och ett tillstånd som fattas i Mark- och miljödomstolen. För denna verksamhet rekommenderar Länsstyrelsen att ett tillstånd söks eftersom ett tillstånd som prövats i domstol gäller även i framtiden medan ett beslut efter anmälan är öppet för tillsyn.

Svar: Länsstyrelsens påpekande gällande vattenverksamhet behandlas under punkten 4 *Vattenverksamhet*.

6.2 Planförhållanden

6.2.1 Kommunal översiktsplan

En översiktsplan anger övergripande strategier och riktlinjer för kommande planering, lovgivning och tillståndsprövning. Enligt nuvarande översiktsplan (antagen 2016) så är området utpekad som landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism.

Planen bedöms därmed vara förenlig med översiktsplanen.

6.2.2 Detaljplaner

Det finns ingen gällande detaljplan för området.

6.2.3 Kommunal avfallsplan

Enligt miljöbalken ska varje kommun ha en avfallsplan. Avfallsplanen för Östhammars kommun antogs 2015. Arbetet pågår med att ta fram en ny avfallsplan som planeras att börja gälla från 2023. Den nya avfallsplanen kommer ha tydligare skrivningar än tidigare gällande åtgärder för att minska uppkomsten av marint skräp. Detta är en viktig del i kommunens arbete inom åtgärdsprogrammet för havsmiljön, som tagits fram som en del av det svenska genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv.

Östhammars kommuns avfallsplan kommer att beaktas i det fortsatta planeringsarbetet.

6.2.4 Kommunal Vatten- och avfallsplan (VA-plan)

Östhammars kommun påbörjade under 2020 arbetet med att ta fram en VA-plan. I december 2021 antog kommunfullmäktige VA-policy och VA-handlingsplan och det har även tagits fram en VA-översikt.

Planerad VA-plan kommer att beaktas i det fortsatta planeringsarbetet.

6.3 Strandskydd

Planområdet ligger inom strandskyddat område. Strandskyddet har två syften: att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Strandskyddet är ett generellt skydd som gäller i hela landet och vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är här 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet.

Inom strandskyddat område är det förbjudet att:

- uppföra nya byggnader,
- ändra byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten från att röra sig där,
- gräva, spränga eller på annat sätt förbereda för sådana åtgärder,
- utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv.

Av 7 kap. 18 b § miljöbalken följer att dispens från strandskyddet kan medges om det finns särskilda skäl.

Som särskilt skäl för dispens från strandskyddet hänvisas till miljöbalkens 7kap, 18§, 3:

”Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser:

//

3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området”

Föreslagen markanvändning innebär anläggande av en småbåtshamn. En småbåtshamn är en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet.

Strandskyddets syfte att trygga allmänhetens tillgång till strandområdet äventyras inte med planen. Ingen del av området kommer att inhägnas och den största delen av bryggan kommer att vara öppen för allmänheten. Delar av bryggans armar (flytbryggorna) kan komma att förses med grindar för att förhindra stölder från båtarna. Gemensamma bryggor har en begränsad påverkan på den allemansrättsliga tillgången till strandområden eftersom området inte uppfattas som privat mark.

Efterfrågan på båtplatser och tillhörande förrådsbodar är mycket stor och utgör därför ett allmänt intresse.

Planerade byggnaderna inom området ligger inom strandskyddat område. Byggnaderna kommer inte begränsa allmänhetens tillgång till området. Fri passage kommer att finnas mellan byggnaderna och strandlinjen. Ingen del av området hägnas in. Det bedöms vara

värdefullt att café/restaurangverksamhet och serviceanläggning med bl.a. toalett finns i anslutning till den planerade småbåtshamnen.

6.4 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer
miljöbalken 5 kap 1§

”Regeringen får för vissa geografiska områden eller för hela landet meddela föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön (miljökvalitetsnormer).”

I dag finns det miljökvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2001:527)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)

En verksamhet eller åtgärd ska inte tillåtas om den medför ökad förorening eller störning som inte är obetydlig och bidrar till att en gränsvärdesnorm inte följs.

Miljökvalitetsnorm Luft

I luftkvalitetsförordningen (2010:477) återfinns de svenska miljökvalitetsnormerna för utomhusluft. Normerna bidrar till att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla krav i EU-direktiven 2008/50/EG och 2004/107/EG.

Östhammar är en glest bebyggd kommun med begränsade trafikflöden och därför är luftföroreningar från trafik inget stort problem i dagsläget.

Miljökvalitetsnorm vatten

Berörd vattenförekomst Öregrundsgrepen omfattas av miljökvalitetsnormen god ekologisk status till 2039 och god kemisk ytvattenstatus till 2027.

Till dess att åtgärdsprogrammen för 2021–2027 är fastställda gäller fortsatt de delar i programmen för 2016–2021 som ännu är aktuella.

Klassificeringen för ekologisk status följer en femgradig skala:

- hög
- god
- måttlig
- otillfredsställande
- dålig

Klassificeringen av kemisk och kvantitativ status följer en tvågradig skala:

- god

- uppnår ej god status/otillfredsställande

Statusklassificeringen är viktig för att avgöra om det behövs åtgärder eller inte.

Enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) så har den övergripande ekologiska statusen för Öregrundsgrepen bedömts till Måttlig och kemisk status till Uppnår ej god.

Enligt VISS så är det största hotet mot den ekologiska statusen övergödning. För kustvatten är jordbruk, små avlopp, urban markanvändning och reningsverk de källor som oftast pekats ut som betydande. Många kustvatten har dock en betydande påverkan från omgivande vatten, det vill säga att angränsande kustvattenförekomster står för en större del av tillförseln av näringsämnen. För att minska näringsbelastningen på Öregrundsgrepen behövs åtgärder i hela avrinningsområdet, främst inom jordbruket och för de enskilda avloppen. Statusen i Sveriges kustvatten är dessutom beroende av att internationella överenskommelser följs avseende en minskad näringsbelastningen till haven. Vattenförekomsten Öregrundsgrepen har därför undantag med tidsfrist till 2039 på grund av naturliga förhållanden.

Miljö kvalitetsnorm kemiska föreningar i fisk- och musselvatten
Planområdet ligger inte inom utpekade område.

Miljö kvalitetsnorm buller

I förordningen om omgivningsbuller ställs krav på att kommuner över 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram.

Östhammars kommun omfattas inte av denna förordning.

6.5 Nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, fjorton etappmål och sexton miljö kvalitetsmål. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås. Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål. Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljö arbetet ska leda till. Det finns totalt sexton miljö kvalitetsmål.

7 Miljö konsekvensbeskrivning

7.1 Utsläpp till luft

Utsläpp till luft bedöms främst bestå av avgaser från fordon och maskiner som används vid uppförande av småbåtshamnen samt transporter till och från området. Dieselförbränning producerar framför allt kväveoxider (NO_x), koldioxid (CO_2) och kolväten (HC_x). Kväveoxider bildas då luftens kväve och syre utsätts för höga temperaturer som i förbränningsmotorer. De bidrar till försurning och smog samt nedbrytningen av stratosfärens ozonskikt. Denna miljö påverkan är i dagsläget oundviklig vid användning av tunga dieseldrivna fordon.

Uppförande av småbåtshamnen medför en marginell ökning av transporter under en begränsad tid. Sprängsten som ska användas till bryggan transporteras från området strax öster om planområdet.

Verksamhetsutövaren kommer vid uppförande av småbåtshamnen sträva efter att ställa miljökrav på att lastbilar och arbetsmaskiner drivs med diesel av miljöklass 1 eller bättre. En övergång till miljöanpassade bränslen kommer troligtvis medföra att koldioxid som släpps ut i mindre grad kommer härröra från fossila källor.

7.2 Utsläpp till mark och vatten

För att inte påverka miljö kvalitetsnormerna för vatten så kommer avloppsvatten från toaletter och caféverksamhet utformas efter Östhammars kommuns riktlinjer och krav.

Många båtbottnfärger fungerar genom att långsamt läcka ut gifter för att hindra organismer från att sätta sig fast på båtbottnen. Olika bottenfärger är tillåtna i olika områden och det är viktigt att endast för området godkända bottenfärger användas. Ett alternativ till att bottenmåla båtar med giftig färg är att bottenvätta dem. Information om vilka bottenfärger som är godkända för fritidsbåtar på ostkusten finns på Kemikalieinspektionens hemsida.¹

I anslutning till småbåtshamnen bör det finnas information om var närmaste båtbottnvätt finns och de miljöfördelar båtbottnvätt har jämfört med att använda båtbottnfärger.

Ett annat problem är den andelen av gamla tvåtaktsmotorer med förgasare som fortfarande används. Problemet med tvåtaktsmotorer med förgasare är att de har en dålig förbränning av bränsle. Utsläppen av oförbränt bränsle sker till stor del under våren och sommaren när vattenlevande växter och djur är som känsligast. Genom att köra tvåtaktsmotorn på alkylatbensin kan utsläppen av farliga kolväten och kväveoxid minska jämfört med om motorn körs på traditionell motorbensin. Dessa motorer tillverkas inte längre och kommer med tiden att bli alltmer ovanliga.

Om småbåtshamnen bildar en båtklubb/förening bör det tas fram en miljöpolicy som trycker på att medlemmar ska använda de mest miljövänliga alternativen vad gäller båtmotorer, bränsle, olja, bottenfärger m.m. Det finns goda exempel från båtklubbar som infört förbud mot biocidfärger, även de färger som är godkända.

Dagvattenhantering

Parkeringsytor och vägar kommer även fortsättningsvis bestå av naturligt underlag så dagvattnet i området förändras inte nämnvärt av exploateringen. Takytor på planerade byggnader är små och påverkar därför inte heller dagvattnet. Dagvatten från planområdet infiltreras även fortsättningsvis i gräsytor i anslutning till byggnader och grusparkering.

Ingen båtupställningsplats eller spolplatta planeras inom området. För detta hänvisas till redan befintliga anläggningar i närområdet, t.ex. båtbottnvätt i Öregrund.

¹ <https://www.kemi.se/kemikalier-i-vardagen/kemikalier-i-hemmet-och-pa-fritiden/batbottenfarger/godkanda-batbottenfarger-for-fritidsbatar-pa-ostkusten>

7.3 Påverkan på grundvattenförhållanden

Vatten till café/restaurangverksamhet och toaletter tas från borrad brunn (befintlig som troligtvis behöver restaureras) eller via avsaltningssystem.

Ingen del av planen kommer att påverka grundvattenförhållanden.

7.4 Påverkan på markförhållanden

Parkeringarna som i dagsläget finns på fastigheten är inte asfalterade utan består av naturligt underlag. Parkeringarna kommer enligt planförslaget även fortsättningsvis ha ett naturligt underlag.

7.5 Påverkan från buller

Under uppförande av bryggan kommer det att ske totalt ca. 200 transporter med dumper (enkel väg) för att transportera sprängsten som används som fyllnadsmaterial. Dessa transporter är korta (max ca. 400 meter). För att minska påverkan från buller som uppkommer vid dessa transporter samt vid lastning/tippning kommer arbetet att ske under höst och vinter då det är färre människor som vistas i området. Påverkan från buller kommer främst att uppkomma i det inledande skedet när småbåtshamnen anläggs. Störningen kommer bli begränsad eftersom transportsträckan är kort. Med största sannolikhet kommer denna sprängsten att räcka för hela stenpiren. Om volymen sprängsten mot förmodan inte skulle räcka så kommer en mindre volym köras från andra infrastrukturbyggen på Gräsö.

När de planerade byggnaderna för café/restaurangverksamhet och förrådsbodar uppförs så kommer bygget orsaka buller.

Båttrafik från småbåtshamnen kommer att bidra till ökat buller från båtmotorer. Det finns grund i området som gör att båtarna måste hålla låg hastighet vilket medför en lägre ljudvolym.

7.6 Påverkan på naturmiljö och skyddade arter

Landområdet:

Området planeras att gallras genom att sly och några enstaka träd med en brösthöjdsdiameter på mindre än 20 cm tas bort. När området öppnas upp får det en ökad solbelysning vilket gynnar de naturtyper som trivs i solbelysta brynmiljöer. Gallring av området medför också att området får en struktur som mer liknar den som rådde i området under 60-talet. Påverkan som ger en ökad solbelysning av området kan ge en positiv effekt på naturvärden. De träd som har en brösthöjdsdiameter på mer än 20 cm sparas. Gamla grova träd med håligheter, död ved och grov bark är livsviktiga för många hotade arter.

Vattenområdet:

Påverkan från bryggan kan delas upp i kortsiktiga och långsiktiga effekter. De kortsiktiga effekterna uppkommer vid själva anläggandet av bryggan. Anläggningsarbetet av bryggan medför ofta en kortsiktig påverkan på växt- och djurlivet bland annat genom buller som stör djur i närheten, grumling och fysiska skador på växtligheten.

Långsiktiga effekter är förändrade strömnings- och ljusförhållanden och spridning av kemikalier från till exempel bottenfärg. Dessa effekter kan påverka växt- och djurlivet i bryggornas närhet. Även båttrafiken kan medföra viss långsiktig påverkan på växt- och djurliv med avseende på buller, grumling och fysiska skador.

Bryggan planeras bestå av en stenpir med utskjutande flytbryggor. Stenpiren kommer att anläggas av sprängsten som tippas i vattnet. På ytan av sprängstenen kan det finnas små kväverester från sprängämnet som användes vid sprängningen. Den största mängden av kvävet avgår till luft och erfarenhetsmässigt så finns inga nämnvärda nivåer kvar. De mineral som naturligt finns i berget är hårt bundet så det är en obefintlig risk för att någon slags skada ska uppstå. Strukturen på stenpiren får en ojämn struktur med håligheter och kan liknas med en revstruktur som kan användas som habitat för växter och djur.

Flytbryggorna orsakar skuggning av havsbotten. Eftersom de planeras ligga i nord/sydlig riktning så blir denna påverkan begränsad. Mindre fiskar kan söka skydd i stenpirens håligheter samt under flytbryggorna.

Bryggan kommer att anläggas under höst och vinter. Arbete för att anlägga bryggan kommer att undvikas under vår och försommar då många fiskarter har sin reproduktionstid.

Planen medför troligtvis ett bruttotillskott av fritidsbåtar, dock blir påverkan mindre om båtar koncentreras till ett fåtal större hamnar än att varje båt har sin egen förtöjningsplats.

Ingen muddring kommer att ske.

Avlopp från café/restauranganläggning med toaletter kommer att utformas efter Östhammars kommuns riktlinjer och krav och medför därför ingen påverkan på naturmiljön.

Om den befintliga brunnen inte kan användas så är ett alternativ att ta vatten från en mindre avsaltningsanläggning. Stora avsaltningsanläggningar kan medföra en negativ miljöpåverkan när rejektvatten återförs till havet. Rejektvatten är en biprodukt från avsaltning och består av saltvatten som har en högre saltkoncentration än det vatten som avsaltas. Om avsaltningsanläggning används så kommer den att vara liten och miljöpåverkan bedöms som obetydlig.

7.7 Påverkan på kulturmiljö

Den L-formade stenkistan som finns i området är registrerad som *Övrig kulturhistorisk lämning*.

När stenpiren anläggs kommer åtgärder som påverkar den L-formade stenkistan undvikas i den mån det är möjligt.

Stenkistan pekar på att platsen tidigare använts som hamnplats. Att återigen anlägga en brygga i området leder till att området återgår till sin historiska markanvändning.

7.8 Påverkan på rekreation och friluftsliv

Sandstranden (Storsand) har i dagsläget ett stort värde för rekreation och friluftsliv. Sommartid besöks sandstranden av badgäster som ofta parkerar i området. Sandstranden ingår inte i detaljplanen och kommer därför inte att påverkas.

Om den norra infarten stängs så kan husbilar ledas till parkeringsytorna i den södra delen och personbilar till ytan i den norra delen. Detta frigör parkeringsplatser för badgäster.

Den planerade småbåtshamnen kommer att underlätta för friluftsliv kopplat till havet.

Planförslaget har en positiv påverkan på rekreation och friluftsliv.

7.9 Påverkan på landskapsbild

Den planerade småbåtshamnen innebär ett ingrepp i landskapsbilden, vilket oftast är oundvikligt i samband med att småbåtshamnar anläggs. Påverkan bedöms dock bli begränsad av att bryggan planeras att hållas låg för att smälta in i omgivningen. Vid utformningen av bryggan tas hänsyn till de stora vattenståndsändringarna som kan ske i området.

Ingen hänsyn tas till förväntade havsnivåhöjningar orsakade av klimatförändringar eftersom landhöjningen i området troligtvis kompenserar för detta.

Sly kommer att röjas i området och enstaka yngre träd kommer att tas bort. Eftersom träd med en brösthöjdsdiameter på mer än 20 cm kommer att sparas så kommer påverkan på landskapsbilden bli begränsad.

Den planerade byggnad för café/restaurangverksamhet kommer att byggas i ett plan med en storlek på högst 100 m². Byggnaden kommer att byggas så att den passar in i landskapsbilden.

7.10 Påverkan på riksintressen och övriga skyddsintressen

Riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6§ MB

Enligt registerbladet för Gräsö-Singområdet så är det i första hand de grunda vattenområdena öster om Gräsö som utgör reproduktions- och tillväxtområde för ekonomiskt viktiga fiskarter som ål, sik och strömming. Planområdet ligger på västra sidan av Gräsö och bedöms inte vara viktigt som yngelkammare för dessa arter.

Registerbladet anger att det är önskvärt att igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement restaureras. Enligt historisk karta från 1960-talet så var området då öppnare. Landområdet planeras att öppnas upp genom att sly och enstaka träd tas bort. Detta medför att planförslaget får viss positiv påverkan på Riksintresset naturvård.

Riksintresse yrkesfiske enligt 3 kap 5§ MB

Sammantaget bedöms inte den planerade verksamheten innebära någon skada för riksintresset för yrkesfiske. Dels för att planområdet inte antas fungera som en yngelkammare för ekonomiskt viktiga fiskarter, dels för att båtplatserna (ca 30 st.) som föreslås i planen är anpassade för mindre båtar som inte konkurrerar med yrkesfisket.

Riksintresse högexploaterad kust enligt 4 kap 4§ MB

Planen kommer att leda till att ett antal båtplatser anläggs. Båtplatser bidrar till att människor lättare kan ta sig ut i naturen och gynnar det rörliga friluftslivet vilket i lagstiftningen anges som ett särskilt skäl för att tillåta verksamheter inom riksintresset. Planförslaget har ingen till viss positiv påverkan på riksintresset högexploaterad kust.

7.11 Påverkan från transporter

Under uppförandet av småbåtshamnen kommer antalet transporter öka. Ca. 200 transporter kommer att ske för att transportera sprängsten som stenpiren ska byggas av. Transportfordon planeras att vara dumpers som lastar ca. 10 ton. Transportsträckan kommer att vara ca. 400 meter. Dessa transporter kommer att medföra en störning i form av buller från lastning, transport och lossning. För att minimera störningen så planeras arbetet att genomföras under höst och vinter då färre rör sig i området.

Arbetstiden vid anläggande av stenpiren är normalt förlagd till vardagar kl. 06.00-18.00. Avvikande tider kan förekomma vid enstaka tillfällen. Arbetet kommer att ske under höst och vinter.

Arbetstiden vid uppförandet av byggnader för café/restaurangverksamhet och förrådsbodar är normalt förlagd till vardagar kl. 06.00-18.00. Avvikande tider kan förekomma vid enstaka tillfällen. Arbetet kommer att ske under höst och vinter.

Småbåtshamnen kommer medföra att fler rör sig i området vilket leder till fler transporter.. Påverkan från transporter blir begränsad under en kortare tid under uppförandet av småbåtshamnen. Påverkan från övrig trafik antas bli försumbar.

7.12 Påverkan på bebyggelse och boendemiljö

På angränsande fastigheter finns ett antal hus som i första hand används som sommarboende. Eftersom stenpiren medför en förändrad landskapsmiljö så kan det antas att det finns fastighetsägare som kommer att uppleva en försämrad boendemiljö. Det kan dock antas att det även finns fastighetsägare som, genom möjligheten att få en båtplats, kommer uppleva en förbättrad boendemiljö orsakad av planförslaget.

7.13 Påverkan på resursförbrukning och avfallshantering

Stenpiren planeras att byggas av sprängsten som uppkommit och blivit över vid infrastrukturbygget öster om Gräsövägen. I och med att materialet finns i närheten så blir transportavståndet kort. Om sprängstenen fraktas bort för att avyttras så blir transportavståndet med största sannolikhet längre och resursförbrukningen högre.

När den planerade byggnad för café/restaurangverksamhet anläggs så kommer Östhammar kommuns avfallsplan att beaktas. Stor vikt kommer att läggas på åtgärder som syftar till att minska uppkomst av marint skräp.

7.14 Påverkan på Miljökvalitetsnormer

7.14.1 Miljökvalitetsnorm för Utomhusluft

Östhammar är en gles bebyggd kommun med begränsade trafikflöden och därför är luftföroreningar från trafik inget stort problem i dagsläget.

Anläggande av bryggan med tillhörande transporter kommer att ge upphov till utsläpp till luft i form av till exempel kvävedioxid, koldioxid och partiklar. Utsläppens storlek bedöms inte ge upphov till några betydande konsekvenser för människors hälsa eller miljön. De gränsvärden som finns för luftkvalitet (miljökvalitetsnormer) beräknas inte överskridas till följd av uppförande av småbåtshamnen eller den båttrafik som bryggan för med sig.

7.14.2 Miljökvalitetsnorm för Buller

I förordningen om omgivningsbuller ställs krav på att kommuner över 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram. Östhammars kommun omfattas inte av denna förordning. Påverkan från buller kommer att vara begränsad till tiden för uppförande av stenpiren och byggnader.

7.14.3 Miljökvalitetsnormer för Vatten

”Att minimera påväxt på båtbottnen är av stor betydelse både miljömässigt men även sjösäkerhetsmässigt då även lite påväxt kan leda till att båtens egenskaper förändras. Den dominerande metoden för att minska påväxt på båtbottnen är att måla skrovet med båtbottnfärg, men genom användandet av dessa färger sprids miljöfarliga ämnen i våra vatten. För att minska miljöpåverkan bör man istället tvätta båtbottnen ett par gånger per år över en spolplatta eller i en avsedd borsttvätt.”²

Som åtgärd för att minska påverkan och förslag till förbättringar/kompensationsåtgärder så bör det i anslutning till småbåtshamnen finnas information om var närmaste båtbottentvätt finns och de miljöfördelar detta har jämfört med båtbottnfärger.

Om småbåtshamnen bildar en båtklubb/förening bör det tas fram en miljöpolicy som trycker på att medlemmar ska använda de mest miljövänliga alternativen vad gäller båtmotor, bränsle, olja, bottenfärger m.m. Det finns goda exempel från båtklubbar som infört förbud mot biocidfärger, även de färger som är godkända.

Avlopp från café/restaurangbyggnaden med tillhörande toaletter kommer att utformas efter Östhammars kommuns riktlinjer och krav.

Stor vikt kommer att läggas på åtgärder som syftar till att minska uppkomst av marint skräp. Planförslaget bedöms inte påverka miljökvalitetsnorm för vatten. Om de som får båtplats vid den planerade småbåtshamnen följer föreslagen miljöpolicy så bedöms åtgärden medföra förbättrad miljökvalitetsnorm för vatten.

² Text hämtad från VISS (Vatteninformationssystem Sverige)

7.14.4 Miljö kvalitetsnorm för kemiska föreningar i fisk- och musselvatten

Planområdet ligger inte inom utpekade område.

7.15 Miljömål

8 Definition	Påverkan/konsekvenser
<p>Begränsad klimatpåverkan</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.</p>	<p>Uppförande av småbåtshamnen medför en marginell ökning av transporter under en begränsad tid. Sprängsten som ska användas till bryggan transporteras från området strax öster om planområdet. Transportökningen blir därför mycket begränsad.</p> <p>Verksamhetsutövaren kommer vid uppförande av småbåtshamnen sträva efter att ställa miljökrav på att lastbilar och arbetsmaskiner drivs med diesel av miljöklass 1 eller bättre. En övergång till miljöanpassade bränslen kommer troligtvis medföra att koldioxid som släpps ut i mindre grad kommer härröra från fossila källor.</p> <p>Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om begränsad miljöpåverkan.</p>
<p>Frisk luft</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.</p>	<p>Uppförande av småbåtshamnen medför en marginell ökning av transporter under en begränsad tid. Sprängsten som ska användas till piren transporteras från området strax öster om planområdet. Transportökningen blir därför mycket begränsad.</p> <p>Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om frisk luft.</p>
<p>Bara naturlig försurning</p> <p><i>Nationellt miljömål</i></p>	

<p>De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.</p>	<p>Uppförande av anläggningen medför en marginell ökning av transporter under en begränsad tid. Sprängsten som ska användas till stenpiren transporteras från området strax öster om planområdet. Transportökningen blir därför mycket begränsad.</p> <p>Verksamheten påverkar målet genom emission av kväveoxider och svaveloxider från lastbilar och arbetsmaskiner. Påverkan bedöms som försumbar.</p>
<p>Giftfri miljö</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.</p>	<p>Många båtbottnfärger fungerar genom att långsamt läcka ut gifter för att hindra organismer från att sätta sig fast på båtbottnen. Problemet är att gifterna fortsätter vara verksamma när de hamnar i vattnet utanför båten, där de skadar många andra alger och djur.</p> <p>Olika bottenfärger är tillåtna i olika områden och det är viktigt att endast för området godkända bottenfärger användas.</p> <p>I anslutning till småbåtshamnen bör det finnas information om var närmaste båtbottnvätt finns och de miljöfördelar båtbottnvätt har jämfört med att använda båtbottnfärger.</p> <p>Ett annat problem är den andelen av gamla tvåtaktsmotorer med förgasare som fortfarande används. Problemet med tvåtaktsmotorer med förgasare är att de har en dålig förbränning av bränsle. Utsläppen av oförbränt bränsle sker till stor del under våren och sommaren när vattenlevande växter och djur är som känsligast. Genom att köra tvåtaktsmotorn på alkylatbensin kan utsläppen av farliga kolväten och kväveoxid minska jämfört med om motorn körs på traditionell motorbensin.</p>

	<p>Dessa motorer tillverkas inte längre och kommer med tiden att bli alltmer ovanliga.</p> <p>Om småbåtshamnen bildar en båtklubb/förening bör det tas fram en miljöpolicy som trycker på att medlemmar ska använda de mest miljövänliga alternativen vad gäller båtmotorer, bränsle, olja, bottenfärger m.m.</p> <p>Om föreslagen miljöpolicy antas och följs så bedöms den planerade verksamheten inte påverka målet om giftfri miljö.</p>
<p>Ingen övergödning</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.</p>	<p>Övergödningen i sjöar, vattendrag och hav är ett stort miljöproblem i Uppsala län. Utsläppen från reningsverk, enskilda avlopp, dagvatten och jordbruk orsakar algbloomning och försämrade vattenkvalitet.</p> <p>Avlopp från toaletter och café/restaurangverksamhet utformas efter Östhammars kommuns riktlinjer och krav.</p> <p>Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om ingen övergödning.</p>
<p>Hav i balans samt levande kust och skärgård</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas.</p>	<p>Övergödningen i sjöar, vattendrag och hav är ett stort miljöproblem i Uppsala län. Utsläppen från reningsverk, enskilda avlopp, dagvatten och jordbruk orsakar algbloomning och försämrade vattenkvalitet.</p> <p>Avloppsvatten från toaletter och café/restaurangverksamhet utformas</p>

<p>Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.</p>	<p>efter Östhammars kommuns riktlinjer och krav.</p> <p>Om småbåtshamnen bildar en båtklubb/förening bör det tas fram en miljöpolicy som trycker på att medlemmar ska använda de mest miljövänliga alternativen vad gäller båtmotorer, bränsle, olja, bottenfärger m.m.</p> <p>Planerad småbåtshamn kommer att uppföras på ett sätt som inte påverkar platsens tillgänglighet på ett negativt sätt.</p> <p>Om föreslagen miljöpolicy antas och följs så bedöms den planerade verksamheten inte påverka möjligheten att uppnå målet om hav i balans samt levande kust och skärgård.</p> <p>Om den befintliga brunnen inte kan användas så är ett alternativ att ta vatten från en mindre avsaltningssystem. Stora avsaltningssystem kan medföra en negativ miljöpåverkan när rejektvatten återförs till havet. Om avsaltningssystem används så kommer den att vara liten och miljöpåverkan bedöms som obetydlig.</p>
<p>Levande skogar</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.</p>	<p>Planen tar inte större ytor än nödvändigt i anspråk.</p> <p>Endast enstaka träd tas bort. Träd med en brösthöjdsdiameter på mer än 20 cm. sparas.</p> <p>Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om levande skogar.</p>
<p>God bebyggd miljö</p>	

<p><i>Nationellt miljömål</i> Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.</p>	<p>Planerad småbåtshamn kommer att uppföras på ett sätt som gör att områdets tillgänglighet ökar. Fler får tillgång till en båtplats och kommer därmed lättare ut i naturen.</p> <p>Naturmiljöer bevaras för att främja biologisk mångfald, rekreation och möjligheter att fortsatt nyttja närområdet för friluftsliv.</p> <p>Den planerade verksamheten har en positiv påverkan på möjligheten att uppnå målet om god bebyggd miljö.</p>
<p>Ett rikt växt- och djurliv</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.</p>	<p>Landmiljöer med höga naturvärden påverkas inte av den planerade småbåtshamnen. Historiska kartor visar att grusvägen genom planområdet fanns redan på 60-talet (se figur 8). De träd som har en brösthöjdsdiameter på mer 20 cm sparas. Gamla grova träd med håligheter, död ved och grov bark är livsviktiga för många hotade arter.</p> <p>Bryggan planeras bestå av en stenpir med utskjutande flytbryggor. Stenpiren kommer att anläggas av sprängsten som tippas i vattnet. Strukturen på bryggan får därför en ojämn struktur med håligheter och kan liknas med en revstruktur som kan användas som habitat för växter och djur.</p> <p>Flytbryggorna orsakar skuggning av havsbotten. Eftersom de planeras ligga i nord/sydlig riktning så blir denna påverkan något mindre. Mindre fiskar kan söka skydd i stenpirens håligheter samt under flytbryggorna.</p>

	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om Ett rikt växt- och djurliv.
<p>Skyddande ozonskikt</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.</p>	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om skyddande ozonskikt
<p>Säker strålmiljö</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.</p>	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om säker strålmiljö.
<p>Levande sjöar och vattendrag</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.</p>	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om levande sjöar och vattendrag.
<p>Grundvatten av god kvalitet</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.</p>	<p>Planen är att anlägga en servicebyggnad i anslutning till småbåtshamnen. Här kommer det att vara möjligt att fylla på dricksvatten. Dricksvatten planeras att tas från en befintlig brunn (som troligtvis måste restaureras). Om den befintliga brunnen inte fungerar så planeras en mindre avsaltningsanläggning att användas.</p> <p>Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om grundvatten av god kvalitet.</p>
<p>Myllrande våtmarker</p> <p><i>Nationellt miljömål</i></p>	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.	myllrande våtmarker.
<p>Ett rikt odlingslandskap</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.</p>	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om ett rikt odlingslandskap.
<p>Storslagen fjällmiljö</p> <p><i>Nationellt miljömål</i> Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.</p>	Den planerade verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå målet om en storslagen fjällmiljö.

9 Alternativ

9.1 Alternativ strategi för att uppnå planens syfte

Målet med planen är att göra anläggningar ca 30 båtplatser på Gräsö. Ett alternativ till att anlägga en småbåtshamn är att enskilda båtägare ansöker om att få anlägga egna mindre bryggor med plats för 1–2 båtar.

En nackdel med att anlägga flera mindre bryggor är att områden kring enskilda bryggor upplevs som privat mark och får en större påverkan på förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdena.

I skriften ”Våra bryggors påverkan på växter och djur” anges att en gemensam anläggning är att föredra framför många små bryggor. Detta poängteras även i samrådsyttrande från Länsstyrelsen i Uppsala (Bilaga 2) där de anger att samlokalisering av bryggor är att föredra framför flera små bryggor.

Slutsats: Planerad strategi med en gemensam anläggning är att föredra framför många små bryggor.

9.2 Nollalternativ

Nollalternativet innebär att ingen småbåtshamn anläggs.

Det finns båtägare som idag använder den gamla iläggningsplats som finns i området och det kan antas att de även fortsättningsvis skulle göra det. I och med att bostadshus byggs i närområdet så kan det antas att fler kommer att använda iläggningsplatsen.

En effekt av att inte bygga en småbåtshamn kan bli att önskemål om att anlägga mindre, enskilda bryggor kan komma att öka. Länsstyrelsen i Uppsala anger i sitt samrådsyttrande (Bilaga 2) att samlokalisering av bryggor är att föredra framför flera små bryggor.

Slutsats: Om ingen småbåtshamn anläggs så kommer inte den påverkan på vattenområdet som en stenpir medför att inträffa. Troligtvis så kommer iläggningsplatsen som finns i området att användas i högre grad vilket medför viss miljöpåverkan i form av grumling. Även i nollalternativet kommer landområdet att användas för parkering.

9.3 Alternativa utformningar

En alternativ utformning till att anlägga en stenpir kan vara att anlägga en större flytbrygga.

Att anlägga en flytbrygga av den storlek som planeras är mer kostsamt än vad det är att anlägga en stenpir. Sprängsten som planeras att användas finns i närområdet vilket medför kortare transporter och bättre hushållning med resurser. Flytbryggor påverkas även mer av de väderförhållanden som råder på platsen. Flytbryggor kräver ett visst vattendjup för att inte påverka botten och skadas av vågor.

Slutsats: Planerad utformning att anlägga en stenpir med tillhörande mindre flytbryggor är ett bättre alternativ än att anlägga en stor flytbrygga.

9.4 Alternativa lokaliseringar

Ett alternativ till planerad lokalisering är en skyddad vik norr om det planerade. Området ligger inom samma fastighet och det finns alltså även här rådighet över området.

Figur 11: Gul cirkel visar den alternativa lokaliseringen och grön cirkel det planerade området.

Området som undersökts som alternativ lokaliserings är mindre exploaterat. Om detta område används så behövs det anläggas en mindre väg för att öka tillgängligheten. Generellt sett är det bättre att anlägga en brygga inom ett redan exploaterat område. För att få till tillräckligt djup i detta område skulle vattenområdet behövas sprängas och muddras.

Det alternativa området inventerades 2018 och i jämförelse med det planerade området så är artdiversiteten större i det alternativa området. Artdiversiteten på det planerade områdets mjukbotten är lägre vilket beror på mindre variation i exponering och därmed bottensubstrat (Bilaga 1).

9.5 Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att den ansökta verksamheten/lokaliseringen är bättre än de undersökta alternativen. Det blir större påverkan på miljökvalitetsnormer, naturvärden och för närboende om något av de undersökta alternativen väljs.

10 Referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län (2022). *Vattenverksamhet*.

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/miljo-och-vatten/atgarder-och-verksamheter-i-vatten/vattenverksamhet.html>, hämtad 2022-02-25.

Länsstyrelsen i Stockholms län (2018). *Våra bryggors påverkan på växter och djur*. ISBN: 978-91-7281-803-3

Länsstyrelsen i Uppsala Län, 2004. Område av riksintresse för naturvård i Uppsala län. GRÄSÖ-SINGÖMRÅDET. Områdesnummer: NRO 03 018. Registerblad. Oktober 1997, Reviderad 2004-04-07.

Riksantikvarieämbetet, 2022. *L1939:5758 Hamnanläggning*. RAÄ-nummer:Gräsö 699.

<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/6a9ce45b-2388-4062-86a4-96b1114dafdd>.

Publicerad 2018-11-20. Besökt 2022-02-28.

Trafikverket (2022). Nationell vägdatabas. <https://nvdb2012.trafikverket.se/>. Hämtad 2022-02-25

11 Bilagor

1. Hydrophyta (2021), *Naturvärdesinventering vid Storsand, Gräsö*
2. Länsstyrelsen (2020), *Samråd om undersökning gällande detaljplan för Mårtensboda 1:1, Östhammars kommun, Uppsala län*
3. Östhammars kommun (2019), *Checklista – Undersökning av betydande miljöpåverkan Detaljplan för del av fastigheten Mårtensboda 1:1 Östhammars kommun, Uppsala län*

Bilaga 1

Hydrophyta (2021), *Naturvärdesinventering vid Storsand, Gräsö*

Naturvärdesinventering vid Storsand, Gräsö (Gräsö 1:1), juli 2021

Med anledning av en planerad mindre båthamn vid Storsand på Gräsös västra kust (södra delen av Gräsö 1:1, Figur 1) har Hydrophyta Ekologikonsult genomfört en naturvärdesinventering i området. Inventeringen har omfattat både land- och vattenmiljöer och utfördes 29 juli 2021 av Gustav Johansson på uppdrag av Solgläntan Fastigheter.

Figur 1. Inventeringsområdet Storsand i södra delen av Gräsö 1:1.

Metoder

Inför inventeringen utfördes en mindre förstudie av redan befintliga data som förelåg från området. Endast fynddata från Artportalen fanns tillgängliga och dessa laddades ner för en yta något större än det aktuella inventeringsområdet.

Eftersom landområdet endast omfattade ca 1 ha utfördes en fullständig artinventering av kärlväxter. Området delades under inventeringen in i områden med likartad naturtyp enligt Figur 3. Gränsdragningarna var olika svåra att göra och är mer diffusa i t.ex. skogsmiljöerna än vid

stranden. Detta är av mindre betydelse då alla arter identifierats. Tidpunkten för inventeringen spelar naturligtvis roll och exempelvis har sannolikt en del vårarter inte kunnat påträffas. Alla artfynd kommer att läggas in i Artportalen med lämplig positionering, vanligen på nivån av- gränsade objekt i Figur 2. Vetenskapliga namn och TaxonID för påträffade arter återfinns i Bilaga 1, Artlistor.

Figur 3. Indelning av landområdet vid Storsand i naturtypsobjekt enligt förklaring. Områden med samma naturtyp har numrerats för att kunna skilja objekten.

Naturvärden för avgränsade områden bedömdes som en kombination av Biotopvärde och Artvärde. Biotopvärdena är bedömda utifrån ett Gräsöperspektiv vad gäller vanlighet och hot. Artvärdet väger in dels artantal, dels förekomst av Naturvårdsintressanta arter. De senare utgörs av rödlistade arter, fridlysta arter, typiska arter för relevanta Natura 2000-naturtyper och signalarter från Skogsstyrelsen och Jordbruksverket. Klasser för naturvärden är:

- högsta naturvärde naturvärdesklass 1 – störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- högt naturvärde naturvärdesklass 2 – stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- påtagligt naturvärde naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- visst naturvärde naturvärdesklass 4 – viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Vattendelen inventerades genom mer eller mindre heltäckande snorkling av hela det aktuella vattenområdet. Samtidigt mättes vattendjupet på 32 koordinatsatta punkter (Figur 2). På grund av stark vind blev punkter djupare än 1,5 m något osäkert positionerade. Avvikelsen uppgår dock till högst tre meter. Vattenståndet var mindre än 1 decimeter över medelvattenstånd under mätningarna. Samtidigt vågade det ganska rejält vilket gör djupmätning svårare men värdena kan anses vara i förhållande till medelvattenståndet. Området kan delas in i de två naturtyperna sandbotten (närmast Natura 2000-naturtyp Sandbankar 1110) och hårbotten (Natura 2000-naturtyp Rev 1170 eller möjligen Skär i Östersjön 1620).

Figur 2. Det inventerade vattenområdet inramat med rött. De blå punkterna anger djupmätningar med djupet i meter. De grönskuggade ytorna visar läget för de stenkistor som anlades för kol- och vedutsklepning från Gräsö till Forsmarks bruk. Vattendjupet här är endast runt halvmeter.

Resultat

Förstudie

Förstudien gav få ytterligare fynd av arter som inte påträffades under inventeringen. Krissla (*Pentanema salicinum*) och sumpförgätmigej (*Myosotis laxa*) kan möjligen ha förbisetts. De har med säkerhet påträffats inom området den senaste tioårsperioden. Ingen av dessa räknas som Naturvårdsintressanta. Den mest intressanta arten som påträffats i närområdet var vit skogslilja (*Cephalanthera longifolia*), vilken noterades 2009 endast några hundra meter norr om inventeringsområdet. Denna art eftersöktes särskilt men påträffades ej.

Vattenområdet

Närmast land var botten i stort sett fri från högre vegetation. Här var bottenmaterialet också blandat med både sten, grus och sand. Utåt vidtog huvudsakligen sandbottnar. Först från några decimeters djup uppträdde större växter. Mattor av kransalgen borstnate var vanligast ut

till den större vinklade stenkistan men här förekom även rikligt med borstnate och sparsamt med övriga vattenväxter. Stenkistorna och grynnorna längst ut täcktes huvudsakligen av smaltång och eventuellt blåstång. Dessa två arter låter sig inte skiljas säkert i fält men flertalet plantor visade karaktärer som tydde på smaltång. Smalskägg var också mycket vanligt förekommande liksom molnslick och ullsläke. Mer sparsamt påträffades krulltrassel, grönslick, trådslick, fjäderslick och violettslick. Sudare växte både på hård och mjukbotten. I det senare fallet alltid fäst vid små stenar. De djupare sandbottenarna, utanför stenkistan dominerades av borstnate men i hela området förekom även rikligt med borststräsemattor. Nästan överallt var också småvuxen skruvnating vanlig. Fläckvis dominerade skruvnatingen och den var då vanligen mer högvuxen med ett fåtal exemplar nästan i blom. Större bestånd av högvuxen vitstjälksmöja förekom också här och var.

I Östersjönaturtyperna klassas i stort sett alla arter som typiska arter och därmed som Naturvårdsarter. I det aktuella fallet är det i stort sett bara storsärv som inte räknas som typisk. Detta beror på att arten först på senare år skiljts från hårsärv som är typisk art. Det här ställer till en del problem vid bedömning av naturvärden enligt den standard som används då förekomst av Naturvårdsarter automatiskt höjer naturvärdet. Enligt min bedömning, som baseras på närmare 25 års erfarenhet av inventering av marina miljöer vid Uppsala läns kust, är vattenområdet utanför Storsand inget exceptionellt. I jämförelse med det område längre norrut på fastigheten, som inventerades 2018, är t.ex. artdiversiteten på mjukbotten lägre vilket beror på mindre variation i exponering och därmed bottensubstrat. Med detta inte sagt att området saknar värde men miljöerna som skulle påverkas av en eventuell båthamn är ingen bristvara på den här delen av kusten och det är bättre att koncentrera båtar till ett fåtal större hamnar än att varje båt har sin egen förtöjningsplats. Sammantaget kan vattenområdet bedömas ha Naturvärdesklass 3.

Strandmiljöerna

Strandmiljöerna från söder där den bara stranden, driftvegetationen och den konserverade stranden tydligt kan urskiljas.

Bar strand

Inga arter kärlväxter noterades och området bedömdes ha Naturvärdesklass 4.

Strand med driftvegetation

Driftvegetationen dominerades av spjutmålla, smal trampört och kvickrot. I den övre delen i norr växte rikligt med saltarv. Relevanta Naturvårdsarter var spjutmålla, smal trampört, brådmålla och saltarv. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Driftvegetationen dominerades av spjutmålla och smal trampört. Här påträffades även t.ex. höstmålla, saltarv, kustgroblad och en synnerligen mäktig tomatplanta.

Konserverad strand med aspsly, havtorn och höga gräs

Större delen av området domineras av aspsly, rörsvingel, kvickrot och såpnejlika. I norr finns rikligt med havtornsbuskar. Endast havtornet kan betraktas som relevant Naturvårdsart i området som bedömdes ha Naturvärdesklass 4.

Den konserverade stranden med havtorn, såpnejlika, aspsly och höga gräs.

Vassområdet

Mellan sand och grusstranden och klippområdet norr om båtrampen finns ett låglänt parti som domineras av bladvass i den norra delen. Mot söder övergick vassen i andra högvuxna gräs med stort inslag av strandväxter, särskilt ned mot vattnet. Relevanta Naturvårdsarter som påträffades här var kärrvial, havssälting, strandaster, strandkrypa och liten ärtstarr. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Vassområdet från söder och från norr.

Kustklippor

Stora delar av kustklipporna utgjordes av kala hållar med skorplavar.

Kustklipporna var förhållandevis fattiga på skrevor där högre vegetation kunde förekomma. Närmast havet påträffades endast ett fåtal arter av vilka fackelblomster och gul fetknopp kan betraktas som relevanta Naturvårdsarter. Högre upp från havet förekom en del djupare sänkor av vilka vissa hade våtmarksvegetation. Där kan sumpstarr och tuvull betraktas som relevanta Naturvårdsarter. Där tallskog började dominera ovanför kustklipporna hade ett mindre område brunnit relativt nyligen. Större delen av brandområdet låg dock utanför fastigheten. Områdena med kustklippor bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Ett mindre område ovan kustklipporna hade drabbats av brand relativt nyligen.

Skogsmiljöer

Torr aspskog

Ovanför den konserverade stranden vidtog en torr aspskog där naturligtvis aspen dominerade om än huvudsakligen i ganska klenta dimensioner. Här förekom även små gran- och rönnplantor. Mot gränsen i norr växte en imponerande tall med en diameter i brösthöjd på närmare 2,5 m. I detta område påträffades endast tibast som relevant Naturvårdsart. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 4.

Klen asp dominerade den torra aspskogen. Här påträffades tibast och, i norr, en imponerande tall.

Fuktsänkan

Ett något fuktigare stråk tar vid ner mot stranden söder om den torra aspskogen. Här växte ett antal större klibbalar samt större aspar med hägg, rönn, ask och brakved i det högre buskskiktet. Skogsknipprot och ask var relevanta Naturvårdsarter i området som bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Grövre asp och klibbal i fuktsänkan

Blandskogsområden

Områdena 1–4 i Figur 3 har här betecknats som blandskog. Särskilt i den norra delen (område 1) kan man nog med fog hävda att det rör sig om Natura 2000-naturtypen 9050 Näringsrik granskog då flera för naturtypen typiska arter påträffades. Detta område var också överlägset artrikast av skogsområdena. I detta område förekom de relevanta Naturvårdsarterna blåsippa, skogsknipprot, nästrot, ängsskära, tibast och ask och bedömdes ha Naturvärdesklass 2. Nästrot och blåsippa förekom endast i blandskogsområde 1 och tibast i 1 och 2. Övriga blandskogsområden hyste alla skogsknipprot och ask.

Skogsknipprot var relativt vanlig i blandskogen och även i vägkanten. Nästrot förekom dock endast med ett fåtal plantor i områdets norra del.

Vy från område 1 med piprör, spenört och liljekonvalj som dominerar markskiktet.

Ett antal stora klibbalar, aspar och björkar utgjorde huvuddelen av skogen i område 2 men här förekom också rönn, gran, tall och sälg samt ett antal mycket unga lönnar. Mot parkeringen var detta skogsparti mycket tätt med lägre hägg och asp. Även runt det, troligen mestadels uttorkade, dike som går igenom skogen var det mycket snårigt. Vattengynnade arter saknades i diket som därför inte klassades som ett eget objekt. I området närmare mot stranden var skogen mer öppen. Flera vindfällen fanns varav åtminstone ett (asp) var grovt. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 2.

Det uttorkade diket som dock sannolikt fört vatten under de större regnväder som rådde i området dagarna före inventeringen.

Grov asplåga i område 2.

Områdena 3 och 4 var av fattigare karaktär än 1 och 2 och i område 3 gjordes inga artnoteringar då detta var det sista området som inventerades. Inga nya arter tillkom här. Markskiktet i blandskogsområdena dominerades starkt av liljekonvalj, spenört och piprör. Områdena 3 och 4 bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Blandskog med hällar

Område 6 och 5, det senare med vindfällan.

I blandskogsområdena förekom ett antal större hällområden (område 5–8 som oftast kunde avgränsas ganska väl från omgivande skog. Gemensamt för dessa var en något glesare träd-täckning med större inslag av en, kruståtel, kärleksört, backsmultron och stensöta. Främst område 5 och 6 hyste relevanta Naturvårdsarter nämligen ask, skogsknipprot, ängsskära och blåsippan. De två senare förekom endast i område 5. I område 5 fanns också ett större antal vindfällan och det bedömdes till Naturvärdesklass 2. Övriga hällområden bedömdes ha Naturvårdsklass 3.

Vägar/stigar ner mot stranden inklusive brynområden

Dessa områden var tämligen artrika eftersom de gick från hårt slitna, människopåverkade ytor till frodiga brynmiljöer. Ask, skogsknipprot, tibast och brudborste10 var dock de enda relevanta Naturvårdsarterna som påträffades. De två senare endast i område 10 och skogsknipprot endast i område 9. Ett flertal mindre gråalar växte i brynen. Ner mot havet vid den södra vägen fanns en grov död tall och längst ner en liten apfel

Område 9 upp mot huvudvägen och nedre delen av område 10 med den döda stående tallen.

Eftersom en eventuell hamnanläggning sannolikt kommer att öka behovet av parkeringsmöjligheter är viss exploatering av dessa områden nödvändig. Vid båda de nuvarande öppna ytorna närmast vägen finns möjlighet att utöka parkeringsytan utan att påverka naturvärdena. Längs den södra infarten (område 10) bör möjligen en extra kontroll av skogsknipprotsförekomst utföras direkt före eventuell utökning av parkeringsytan. Områdena bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Slagen artrik vägkant längs huvudvägen

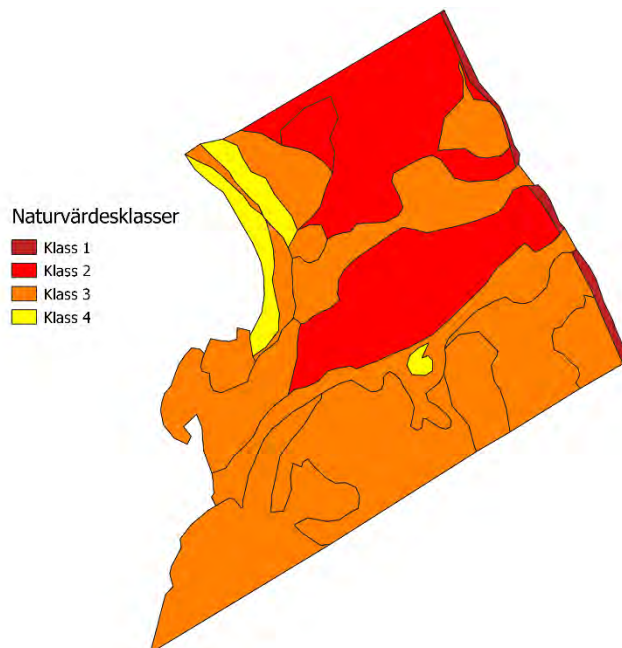
Vägkanten i områdets östra kant slås regelbundet vilket ger en hög artdiversitet. Här påträffades också flest arter av alla avgränsade områden. Relevanta Naturvårdsarter var ask, backsmultron, liten blåklocka, skogsknipprot, backklöver, slankstarr, ängsskära, klasefibbla och slätterfibbla. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 1.

Toppklocka och ängsskära längs vägkanten vid Storsand.

Sammanfattning Naturvärdesklasser

Bedömningar av Naturvärdesklass för samtliga avgränsade områden ges i Figur 4.

Figur 4. Naturvärdesklassning av samtliga avgränsade ytor i landområdet vid Storsand.

Spärroxbär

I hela området och i de flesta habitaten förekommer relativt rikligt med spärroxbär. Denna art klassas som mycket invasiv och kan allvarligt förändra habitat som den kommer in i. Detta sker främst genom utskuggning av lägre arter på grund av det täta bladverket. Arten spås också gynnas av klimatförändringarna då den är mycket torktålig och dessutom gynnas av varmare vintrar. Det rekommenderas att arten aktivt tas bort genom regelbunden nedklippning. Då den lätt skjuter nya skott från jordstammen.

Bilaga artlista

Arter som påträffats vid inventeringen vid Storsand, Gräsö 1:1 29 juli 2021. Listan är grovt sorterad efter habitat varför arter kan förekomma på flera sidor. T-ID = TaxonID enligt Dyntaxa, RL=rödlistningskategori, F=fridlyst, TA=typisk art i Natura 2000, Ja betyder att arten är typisk i det habitat som avses, (Ja) att den är typisk i liknande habitat. Förekomst i blandskogsområdena anges med siffra från Figur 3, Det gäller även vägarna.

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Sandb.	Stenb.	Driftstr.	Vassomr.
borststräfe	225236	Chara aspera			Ja	x			
havsrufse	1566	Tolypella nidifica			Ja	x			
borstnate	219594	Stuckenia pectinata			Ja	x			
ålnate	219594	Potamogeton perfoliatus			Ja	x			
vitsjälksmöja	224928	Ranunculus baudotii			Ja	x			
storsärv	223535	Zannichellia major				x			
skruvning	219603	Ruppia spiralis			Ja	x			
axslinga	223347	Myriophyllum spicatum			(Ja)	x			
sudare	232750	Chorda filum			Ja	x	x		
grönslick	232826	Cladophora glomerata			Ja	x	x		
molnslick	232662	Ectocarpus siliculosus			Ja	x	x		
havsstenhinna	232536	Hildenbrandia rubra			Ja		x		
ullsläke	232612	Ceramium tenuicorne			Ja		x		
smal-/blåstång	6020447	Fucus radicans/vesiculosus			Ja		x		
krulltrassel	232718	Stictyosiphon tortilis			Ja		x		
smalskägg	232660	Dictyosiphon foeniculaceus			Ja		x		
fjäderslick	232633	Vertebrata fucoides			Ja		x		
violettslick	232632	Polysiphonia fibrillosa			(Ja)		x		
trådslick	232711	Pylaiella littoralis			Ja		x		
baldersbrå	220394	Tripleurospermum inodorum						x	
brunskära	220001	Bidens tripartita						x	
brädmålla	223909	Atriplex longipes subsp. praecox			Ja			x	
kustgroblad	224302	Plantago major subsp. winteri						x	
saltarv	220801	Honckenya peploides			Ja			x	
smal trampört	223976	Polygonum aviculare ssp. neglectum						x	
spjutmålla	220668	Atriplex prostrata			Ja			x	
strandklo	221947	Lycopus europaeus						x	
strandpilört	223965	Persicaria lapathifolia ssp. lapathifolia						x	
svinmålla	220704	Chenopodium album						x	
svärdsiljja	219836	Iris pseudacorus						x	
tomat	223486	Solanum lycopersicum						x	
strandråg	219687	Leymus arenarius						x	
gul fetknopp	223397	Sedum acre			Ja			x	
fackelblomster	222087	Lythrum salicaria			Ja			x	x
åkertistel	220080	Cirsium arvense						x	x
bladvass	219733	Phragmites australis							x
blåsäv	222661	Schoenoplectus tabernaemontani							x
kustarun	224192	Centaurium littorale var. littorale							x
kärrvial	221227	Lathyrus palustris			Ja				x
salttåg	222535	Juncus gerardii							x
strandaster	264791	Tripolium pannonicum			Ja				x
strandkrypa	222844	Lysimachia maritima			Ja				x
strandmynta	224282	Mentha aquatica subsp. litoralis							x
liten ärtstarr	224693	Carex oederi var. pulchella			Ja				x
gåsört	222792	Argentina anserina							x
havssälting	219612	Triglochin maritima			Ja				x
krypven	222198	Agrostis stolonifera							x
ryltåg	222524	Juncus articulatus							x
krusskräppa	220877	Rumex crispus						x	
åkermolke	220332	Sonchus arvensis						x	x
kråkvicker	221361	Vicia cracca							x
agnsäv	222436	Eleocharis uniglumis						x	x
sandrör	219926	Ammophila arenaria							
flockfibbla	222024	Hieracium umbellatum						x	
hundäxing	221193	Dactylis glomerata						x	
höstfibbla	220227	Scorzoneroides autumnalis						x	
klibbal	219758	Alnus glutinosa							x
ogräsmaskrosor	220375	Taraxacum sect. Taraxacum							x
renfana	220346	Tanacetum vulgare						x	
rörflen	222606	Phalaris arundinacea							x
rörsvingel	222474	Schedonorus arundinaceus						x	x
strandlysing	221112	Lysimachia vulgaris							x
älggräs	223026	Filipendula ulmaria							x

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Aspstr.	Klippor	Torrasp	Fuktsänk.
krusskräppa	220877	Rumex crispus				x			
åkermolke	220332	Sonchus arvensis				x			
kråkvicker	221361	Vicia cracca				x			
gulsporre	221698	Linaria vulgaris				x			
strandråg	219687	Leymus arenarius					x		
gul fetknopp	223397	Sedum acre			Ja		x		
fackelblomster	222087	Lythrum salicaria			Ja		x		
agnsäv	222436	Eleocharis uniglumis					x		
våtarv	220959	Stellaria media					x		
havtorn	221206	Hippophaë rhamnoides				x			
såpnejlika	220912	Saponaria officinalis				x			
sandrör	219926	Ammophila arenaria			Ja	x	x		
bergssyra	220869	Rumex acetosella					x		
gråstarr	222292	Carex canescens					x		
ask	220785	Fraxinus excelsior	EN						x
asp	223265	Populus tremula				x		x	x
bergsslok	222584	Melica nutans			(Ja)			x	x
björkar	6011951	Betula pendula agg.						x	
blodnäva	221487	Geranium sanguineum				x		x	x
brakved	223033	Frangula alnus						x	x
brudbröd	223027	Filipendula vulgaris			(Ja)				x
ekorrbar	222857	Maianthemum bifolium			(Ja)				x
flockfibbla	222024	Hieracium umbellatum			(Ja)	x	x	x	
fårsvingel	222479	Festuca ovina					x	x	
getrams	219879	Polygonatum odoratum			(Ja)	x	x	x	x
gran	220850	Picea abies						x	x
gråvide	225111	Salix cinerea					x		
gullris	220329	Solidago virgaurea						x	
hagfibblor	220200	Hieracium sect. Vulgata						x	
hundkex	219627	Anthriscus sylvestris				x			x
hundäxing	221193	Dactylis glomerata						x	
hägg	223083	Prunus padus							x
höstfibbla	220227	Scorzoneroides autumnalis					x		
klibbal	219758	Alnus glutinosa							x
knappståg	222531	Juncus conglomeratus					x		
kruståtel	222416	Avenella flexuosa			(Ja)		x	x	
kvickrot	222449	Elytrigia repens				x		x	
kärleksört	223343	Hylotelephium telephium				x	x		
liljekonvalj	222812	Convallaria majalis			(Ja)			x	x
lingon	221160	Vaccinium vitis-idaea					x	x	
liten blålocka	220023	Campanula rotundifolia			Ja			x	
ljung	221615	Calluna vulgaris			(Ja)	x	x		
lundgröe	222632	Poa nemoralis							x
lönna	223315	Acer platanoides				x			
mjölke	222063	Chamaenerion angustifolium					x		
måbär	223362	Ribes alpinum						x	x
nyponros	223106	Rosa vosagiaca agg.							x
odon	221159	Vaccinium uliginosum					x		
ogräsmaskrosor	220375	Taraxacum sect. Taraxacum					x		
piprör	220450	Calamagrostis arundinacea						x	x
rödclint	220054	Centaurea jacea				x		x	
rödven	222188	Agrostis capillaris					x		
rölleka	219906	Achillea millefolium				x			
rönn	223209	Sorbus aucuparia						x	x
rörsvingel	222474	Schedonorus arundinaceus				x	x		
skogsknipprot	219798	Epipactis helleborine	Ja		Ja				x
skogssallat	220563	Lactuca muralis			(Ja)			x	
smalkaveldun	222714	Typha angustifolia					x		
spenört	219685	Laserpitium latifolium						x	
stenbär	223185	Rubus saxatilis			(Ja)			x	
strandlysing	221112	Lysimachia vulgaris						x	
stråtta	219624	Angelica sylvestris							x
sumpstarr	222335	Carex magellanica			Ja		x		
tall	222163	Pinus sylvestris						x	
tibast	222412	Daphne mezereum			Ja			x	
tuvull	222470	Eriophorum vaginatum			Ja		x		
vitmåra	221418	Galium boreale						x	
vårfryle	222577	Luzula pilosa						x	
åkerfräken	219802	Equisetum arvense				x			
åkervädd	222025	Knautia arvensis							x
älggräs	223026	Filipendula ulmaria							x
ängsgröe	222634	Poa pratensis				x			
ängskovall	221705	Melampyrum pratense			(Ja)			x	x

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Blandsk.	Blandsk.+häll	Vägar	Vägbant	
apel	223045	Malus domestica						10		
ask	220785	Fraxinus excelsior	EN			1	6	9, 10	x	
asp	223265	Populus tremula				1, 2, 4	5, 6, 7, 8	9, 10		
backsmultron	223032	Fragaria viridis			Ja	2	5, 6		x	
berberis	222795	Berberis vulgaris				1				
bergsslok	222584	Melica nutans			(Ja)	1, 2, 4	5, 6	9, 10	x	
björkar	6011951	Betula pendula agg.				2		9	x	
blodnäva	221487	Geranium sanguineum				1	5, 6	9	x	
blåbär	221157	Vaccinium myrtillus			(Ja)	1, 2, 4	5, 6, 7, 8			
blåsippa	222498	Hepatica nobilis			Ja	1	5			
bockrot	219706	Pimpinella saxifraga			(Ja)			9, 10	x	
brakved	223033	Frangula alnus				1				
brudborste	220083	Cirsium heterophyllum			Ja	1		10		
brudbröd	223027	Filipendula vulgaris			(Ja)	1	6			
ekorrbar	222857	Maianthemum bifolium			(Ja)	1, 2				
en	222146	Juniperus communis				1, 2, 4	5, 6, 7, 8			
femfingerört	223053	Potentilla argentea				1				
flockfibbla	222024	Hieracium umbellatum			(Ja)		5		x	
färsvingel	222479	Festuca ovina					5, 6	10		
getrams	219879	Polygonatum odoratum			(Ja)	1	5, 6	10		
getväppling	219628	Anthyllis vulneraria						10		
gran	220850	Picea abies				1, 2, 4	5, 6, 7, 8	10		
groblad	221776	Plantago major						10		
gråal	221388	Alnus incana						9, 10		
gråvide	225111	Salix cinerea						10	x	
gullris	220329	Solidago virgaurea				1, 4	5		x	
gullviva	221141	Primula veris			(Ja)	1		9		
gulmåra	221439	Galium verum					6			
hagfibblor	220200	Hieracium sect. Vulgata				1, 2, 4			x	
hallon	223156	Rubus idaeus				2		9		
harstarr	222346	Carex leporina								
hassel	222823	Corylus avellana				1, 2				
hundkex	219627	Anthriscus sylvestris				2	6	9, 10		
hundäxing	221193	Dactylis glomerata				2	6	9, 10	x	
hägg	223083	Prunus padus				1, 2	8	9, 10		
hässlebrodd	219851	Milium effusum			(Ja)	2		10		
höstfibbla	220227	Scorzoneroides autumnalis						10		
klibbal	219758	Alnus glutinosa				2			x	
knappståg	222531	Juncus conglomeratus							x	
kruståtel	222416	Avenella flexuosa			(Ja)		5, 6, 7			
kärleksört	223343	Hylotelephium telephium					5, 6			
liljekonvalj	222812	Convallaria majalis			(Ja)		5, 6, 7, 8	9, 10	x	
lingon	221160	Vaccinium vitis-idaea				1	5, 6, 7, 8		x	
liten blåklocka	220023	Campanula rotundifolia			Ja	1			x	
ljung	221615	Calluna vulgaris			(Ja)				x	
lönn	223315	Acer platanoides				2, 4	6, 7, 8		x	
midssommarblomster	221489	Geranium sylvaticum				1, 2		9, 10	x	
måbär	223362	Ribes alpinum				1, 2, 4	5, 6, 8		x	
nyponros	223106	Rosa vosagiaca agg.				2	6	9, 10	x	
nästrot	219862	Neottia nidus-avis			Ja	1				
ogräsmaskrosor	220375	Taraxacum sect. Taraxacum						9	x	
olvon	221587	Viburnum opulus				1, 2				
oxel	223213	Sorbus intermedia				1, 2			x	
piprör	220450	Calamagrostis arundinacea				2, 4	5, 6, 7, 8	9	x	
renfana	220346	Tanacetum vulgare						10	x	
rödclint	220054	Centaurea jacea				1	6	9, 10	x	
rödblåra	220927	Silene dioica						9		
rödkläöver	221338	Trifolium pratense						10	x	
rödven	222188	Agrostis capillaris					6	9, 10		
rölleka	219906	Achillea millefolium						9, 10	x	
rönn	223209	Sorbus aucuparia				1, 2, 4	5, 6, 8	9, 10	x	
rörflen	222606	Phalaris arundinacea				2				
rörsvingel	222474	Schedonorus arundinaceus							x	
skogsknipprot	219798	Epipactis helleborine			Ja	Ja	1, 2, 4	5, 6	9	x
skogsklöver	221331	Trifolium medium					1, 4	9, 10	x	
skogsnarv	220823	Moehringia trinervia					7			
skogssallat	220563	Lactuca muralis			(Ja)	2	7	10		
skogstry	221041	Lonicera xylosteum				1				
skogsviol	222008	Viola riviniana				1				
spenört	219685	Laserpitium latifolium				4	6	9, 10	x	
spåröxbär	222991	Cotoneaster divaricatus				1, 2	5, 6, 8	9, 10		
stenbär	223185	Rubus saxatilis			(Ja)	1, 4	5		x	
stensöta	220863	Polypodium vulgare					5, 6, 7			

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Blandsk.	Blandsk.+häll	Vägar	Väggkant
stormåra	221421	Galium mollugo						10	x
strandkvanne	223543	Angelica archangelica ssp littoralis			Ja	2			
strandlysing	221112	Lysimachia vulgaris				2		9, 10	
styvfibblor	220198	Hieracium sect. Tridentata				1	5, 6	9	
svartkämpar	221774	Plantago lanceolata			(Ja)			9, 10	
sälg	223284	Salix caprea			(Ja)	2		9, 10	x
tall	222163	Pinus sylvestris				2, 4	5, 7, 8	10	
teveronika	221887	Veronica chamaedrys					5		
tibast	222412	Daphne mezereum			Ja	1, 2		10	
tjärblomster	220975	Viscaria vulgaris			(Ja)		6	9	
träjon	222749	Dryopteris filix-mas					7		
vispstarr	222300	Carex digitata					5, 6		
vitklöver	221339	Trifolium repens						9	
vitmåra	221418	Galium boreale				1	5, 6, 7		x
vårfryle	222577	Luzula pilosa					5, 6		
åkerfräken	219802	Equisetum arvense							x
åkervädd	222025	Knautia arvensis						9, 10	x
äkta johannesört	221980	Hypericum perforatum					6	10	x
älgräs	223026	Filipendula ulmaria				1, 2			
ängsgröe	222634	Poa pratensis						9, 10	
ängskovall	221705	Melampyrum pratense			(Ja)	1	5		x
ängsskära	220320	Serratula tinctoria	NT		(Ja)	1	5		x
berggrör	222270	Calamagrostis epigejos			Ja				x
klasefibbla	220103	Crepis praemorsa	NT		Ja				x
kärrgröe	222637	Poa trivialis							x
backklöver	221333	Trifolium montanum	NT		Ja				x
slankstarr	222311	Carex flacca			Ja				x
smörblomma	222887	Ranunculus acris							x
slätterfibbla	220204	Hypochaeris maculata	NT		Ja				x
svartvide	223296	Salix myrsinifolia							x
tímotej	222618	Phleum pratense							x
toppklocka	220013	Campanula glomerata							x
örnbräken	220865	Pteridium aquilinum							x

Bilaga 2

Länsstyrelsen (2020), *Samråd om undersökning gällande detaljplan för Mårtensboda 1:1, Östhammars kommun, Uppsala län*

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Agnete Bretan
Planhandläggare

Yttrande

1(5)

2020-05-05

402-2672-2019

Östhammars kommun
Bygg- och miljönämnden

Samråd om undersökning gällande detaljplan för Mårtensboda 1:1, Östhammars kommun, Uppsala län

Kommunen har för rubricerad detaljplan begärt samråd med Länsstyrelsen om undersökning enligt 6 kap 6 § miljöbalken (MB) samt 5 § miljöbedömningsförordning (2017:966).

Syftet med planförslaget

Syftet med planen är att möjliggöra för en småbåtshamn på del av fastigheten Mårtensboda 1:1. Småbåtshamnens syfte är att skapa ett samlat område av bryggor och båtplatser för boende i de 20-tal planerade enbostadshusen som detaljplanen i den sydöstra delen av fastigheten medger men även till övriga boende på Gräsö som är i behov av båtplats. Till småbåtshamnen kommer även infartsväg och några parkeringsplatser att behövas.

Samråd om undersökning

Kommunen har gjort en undersökning om betydande miljöpåverkan i form av en checklista med dnr. 2996, upprättad den 3 april 2019. I denna uppger kommunen att rubricerad detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 3 § MB samt 4 kap. 34 § plan- och bygglagen (2010:900) PBL. I undersökningen uppger kommunen att det ska upprättas en miljökonsekvensbeskrivning vilket Länsstyrelsen ser som positivt. I den sammanvägda bedömningen i undersökningen (sid. 10) skriver kommunen *"En småbåtshamn innebär i sig en risk för betydande miljöpåverkan därmed bedöms det att strategisk miljöbedömning behöver göras"*. Länsstyrelsen bedömer, liksom kommunen, att rubricerad detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 3 § MB samt 4 kap. 34 § plan- och bygglagen (2010:900) PBL.

Ytterligare handling, utan diarienummer eller datum, är dock inskickat till Länsstyrelsen tillsammans med checklistan där kommunen uppger att det berörda planområdet inte bedöms medföra en betydande miljöpåverkan och därmed bedöms det att strategisk miljöbedömning inte behöver göras enligt 6 kap. 3 § MB.

Kommunen har således inkommit med två handlingar som kommer med olikartade uppgifter vilket gör det svårt att veta vad kommunen avser. Ett klagörande angående detta måste göras.

Övriga synpunkter

Miljö kvalitetsnormer

2020-05-05

402-2672-2019

I kommunens checklista uppges att ” Recipient för området är Öregrundsgrepen. Området har kvalitetskrav God ekologisk status till 2027. Idag är den klassade kvaliteten för ekologisk status måttlig. Planförslaget bedöms dock inte påverka de parametrar som ligger till grund för den måttliga ekologiska statusen. ”

Länsstyrelsen vill även belysa att det för MKN- vatten inte bara finns ett icke-försämringskrav. För vattenförekomster där statusen inte är god räcker det inte med att en plan inte försämrar, utan det måste också finnas förslag till förbättringar. Allmänt kan sägas att det föreligger ett kraftigt underskott av åtgärder, varvid åtgärdstakten generellt sett behöver öka för att det ska vara möjligt att uppnå god ekologisk status till de ovan angivna tiderna. I Åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021 kan kommunen finna stöd i det fortsatta planarbetet. Det innebär att det för varje ingrepp också är en möjlighet att göra åtgärder som förbättras statusen för miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Strandskydd

Planområdet ligger inom strandskyddat område på 100 meter och därmed är det förbjudet att

- uppföra nya byggnader
- ändra byggnader eller byggnaders användning eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
- utföra grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2
- vidta åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. 7 kap. 15§ MB (2009:532).

I kommunens checklista finns det inte uppgivet något särskilt skäl för att upphäva strandskyddet eller ge strandskyddsdispens för småbåtshamn.

Av 7 kap. 18 b § MB följer att dispens från strandskyddet kan medges om det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl får endast de i 7 kap. 18 c § MB uppräknade skälen beaktas. Särskilda skäl kan föreligga bl.a. när området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området, området behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan tillgodoses utanför området, eller området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat angeläget intresse som inte kan tillgodoses utanför området. Utgångspunkten är att uppräknningen i 7 kap. 18 c § är uttömmande och dispensreglerna ska tillämpas restriktivt.

Som nämnts ovan gäller stor restriktivitet vid prövningen, framförallt i områden som är allemansrättsligt tillgängliga eller i områden som är särskilt värdefulla för djur- och växtlivet (prop. 2008/09:119 s. 105). Skälen för att anlägga småbåtshamnen måste bedömas mot strandskyddets syften och för att tillstånd ska kunna lämnas måste det finnas så starka skäl för anläggningen att de allmänna intressen som strandskyddet syftar

till att tillgodose får stå tillbaka. Det kan alltså vara av relevans om det finns alternativa lokaliseringar speciellt om det är en åtgärd som inte behöver utföras inom strandskyddat område. En brygga/småbåtshamn måste av naturliga skäl vara placerad vid vattenområdet. För att motivera detta behövs det kunna påvisas dels att den inte kan lokaliseras på någon mer lämplig plats samt att åtgärden inte kommer att väsentligt förändra livsvillkoren för växt- och djurlivet. En inventering är gjord av viken avseende fiskreproduktion, undervattensvegetation och naturvärden med en bedömning att bottenvegetationens diversitet är tämligen hög men normal, ett försumbart värde för fisk och naturvärdena som förväntade i en tämligen exponerad vik längs Gräsös kust. Länsstyrelsens kartlager webb-GIS visar att det är potentiellt uppväxtområde för gädda och mört. I viken finns idag ett fåtal äldre bryggor. Dessa bryggors påverkan kan dock inte jämföras med den påverkan som en småbåtshamn har i ett kort eller längre perspektiv och vid åtgärder som exempelvis muddring. För att anlägga en småbåtshamn på Gräsö behövs som tidigare sagts särskilda skäl. Det krävs också ett resonemang om alternativa lokaliseringar och hur/om åtgärden förhåller sig till strandskyddets båda syften, huruvida intresset att ta området väger tyngre än strandskyddsintresset (se 4 kap. 17§ PBL och 7 kap. 18§ andra stycket).

Bryggors miljöpåverkan

Bryggors påverkan på vattenmiljön längs kuster, sjöar och vattendrag uppmärksammas allt mer. Länsstyrelsen i Stockholm har i en rapport (Fakta 2018:4, från den 26 mars 2018) sammanställt kunskapsläget vad gäller bryggors påverkan på naturmiljön. Underlaget är hämtat från en rad vetenskapliga studier och rapporter. För att minimera bryggors miljöpåverkan finns det ett antal åtgärder att vidta som placering, utformning och åtgärder i anläggningsfasen. För mer ingående exempel se vidare i ovan nämnd rapport. Några exempel på viktiga beaktande är:

- **Placeringsval av bryggan för att minska miljöpåverkan.** Till exempel har en brygga mindre påverkan på omgivande botten där det är djupt jämfört med grundare områden. Därför är det lämpligt att bryggan är på en plats som redan från början har ett tillräckligt stort vattendjup och där ingen muddring behövs.
- **Hur bryggan är utformad** och vilken typ av brygga har också stor betydelse för vilken påverkan den får på den omgivande miljön. Pålad brygga med bryggdäck upphöjda ovan vattnet på vattendjup ned till ungefär 4 meter är att föredra, då pålad brygga är bättre än en brygga som flyter vid vattenytan. Orientera bryggan i nordlig-sydlig riktning framför västlig-östlig riktning på grund av solljusets riktning. Alternativt orientera bryggan där den påverkar vegetation minst, det gäller i synnerhet känslig mjukbotten. Utforma bryggan så att så mycket ljus som möjligt kan tränga igenom, exempelvis med galler som däck och utan sidopanel.
- **Anläggning och muddring** måste ske varsamt och då den biologiska aktiviteten är som lägst, vanligtvis under senhösten.
- **Samlokalisering** av bryggor är att föredra framför flera små bryggor.
- **Den påverkan som förknippas med bryggor kan delas upp i kortsiktiga och långsiktiga effekter.** Kortsiktiga effekter är de som uppnås under anläggningsfasen. De långsiktiga effekterna är förändrade ljus- och strömningsförhållanden, spridning av impregneringskemikalier, tillförande

2020-05-05

402-2672-2019

av nya hårdgjorda livsmiljöer och effekter orsakade av fartyg vid bryggan. Dessa förändringar kan påverka växt- och djurliv i bryggornas närhet. Bryggornas konstruktion (till exempel fast eller flytande), var och när de uppförs kan ha en inverkan på hur stor påverkan de har på den omgivande miljön.

För att minimera miljöpåverkan kan anläggandet av bryggor därför förenas med villkor avseende utformning, material, placering samt tidsvillkor. Det är något som kommunen bör överväga i fortsatt planläggning.

Riksintressen

Planområdet omfattar ett flertal riksintressen enligt miljöbalken (MB).

3 kap. 6 § MB för naturvård Gräsö-Singöområdet, riksintresse högexploaterad kust enligt 4 kap. 4 § MB: Kustområdet från Arkösund till Forsmark samt område av riksintresse yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § MB som specifikt uppger fångstområden för lax, sik, strömming m.fl. sötvattensarter. Länsstyrelsen vill upplysa om att endast ett av dessa riksintresseområden finns uppräknat i kommunens checklista. I riksintressebeskrivningen för 3 kap 6 § MB står det bl.a. ” Området ligger i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön, vilket innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter. Förekommande salthaltsgradient återspeglas även i algzonering. Ett flertal marina växt- och djurarter har sin inre nordliga utbredningsgräns i området. Områdets relativa orördhet ger det betydelse som referensområde. Områdets karaktär av relativt oexploaterat sammanhängande, grunt skärgårdsområde gör det till ett värdefullt referens- och typområde. Marinbiologiska undersökningar och hydrografiska mätningar bl.a. utgör värdefullt referensmaterial, inte minst för studier av storskaliga miljöförändringar i Bottenhavet och Ålandshav. Som marint värde räknas även förekomsten av habitat (biotoper) för bl.a. sillgrissla, tordmule, fiskgjuse, havsörn, säl och utter. De fiskeribiologiska värdena i området utgörs av lek- och reproduktionsområden för många fiskarter, bl.a. flera av ekonomisk betydelse. Området utgör en mycket variationsrik miljö delvis p. g. a. dess karaktär som övergångszon mellan två havsområden. Därtill omfattar området Gräsökusten med dess vikar och flador, den skyddade innerskärgården med dess fjordar och den exponerade ytterskärgården. Den stora diversiteten i miljöförhållandena ger stora möjligheter till mångsidiga ekologiska studier.”

Eftersom planområdet ingår i detta området av riksintresse är det relevant att visa på varför den här åtgärden placeras på nämnda plats. Se också under rubriken *Strandskydd*.

Naturvärden

Angående påverkan på land så behöver kommunen komplettera planunderlaget med:

- en beskrivning av naturmiljö,
- en beskrivning av placeringen och storleken av infartsvägen och parkeringen
- möjliga konsekvenser och hänsyn till strandskyddet och värdefull natur i området

Miljömål

I checklistan nämns att miljömålen som främst har vägts in är Hav i balans och levande kust och skärgård, ett rikt växt- och djurliv samt god bebyggd miljö och ett rikt

odlingslandskap. Miljömålet ”Hav i balans...” innebär till exempel att ”grunda kustnära miljöer präglas av en rik biologisk mångfald och av en naturlig rekrytering av fisk samt erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur.” I dessa frågor krävs ett resonemang hur åtgärden förhåller sig till nämnda mål.

Farled

Befintlig farled Vässarögrund - Örskär (Öregrundsgrepen) går ca 1 km från planområdet (en grov uppskattning genom Länsstyrelsen kartverktyg webb-GIS). Kommunen bör överväga om det kan ha någon betydelse eller inverkan på nämnda plan eller om planen har inverkan på farleden och i så fall ta med en bedömning avseende frågan i det fortsatta planarbetet.

Vattenverksamhet

Aktuell verksamhet innebär vattenverksamhet. För vattenverksamhet gäller att om ytan som berörs i vattenområdet är mindre än 3000 kvadratmeter går arbetet att anmäla till Länsstyrelsen. Är ytan större eller om åtgärderna kan påverka värdefull natur eller någon enskild som påverkas inte samtycker kan det krävas att man söker tillstånd i mark- och miljödomstolen. Man får också ansöka om tillstånd även om det bara krävs en anmälan. Det är skillnad i rättskraft mellan ett beslut efter en anmälan till Länsstyrelsen och ett tillstånd som fattas i domstol. För denna verksamhet rekommenderar Länsstyrelsen att ett tillstånd söks eftersom ett tillstånd som prövats i domstol gäller även i framtiden medan ett beslut efter anmälan är öppet för tillsyn.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats digitalt av chef för plan- och bostadsenheten Annika Israelsson med planhandläggare Agnete Bretan som föredragande. I den slutliga handläggningen har också naturvårdshandläggare Sonja Preuss, vattenhandläggare Malin Hjelm samt Ingrid Wänstrand från naturvårdsenheten medverkat.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 3

Östhammars kommun (2019), *Checklista –
Undersökning av betydande miljöpåverkan*
Detaljplan för del av fastigheten Mårtensboda 1:1
Östhammars kommun, Uppsala län

Checklista – Undersökning av betydande miljöpåverkan

Detaljplan för del av fastigheten Mårtensboda 1:1

Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad 2019-04-03

Röd markering visar ungefärlig plats för planområdet.

Inledning

Vid upprättande av plan eller program ska kommunen undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

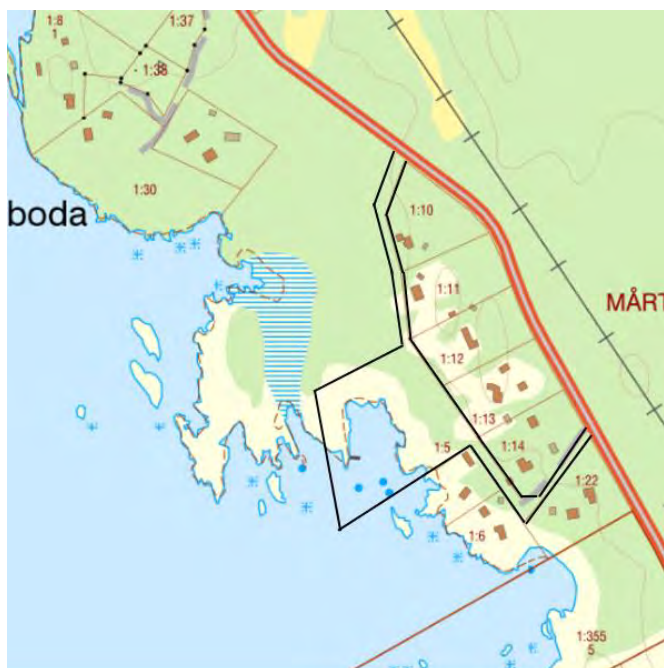
Undersökningen är den process som ska leda fram till ett ställningstagande i frågan om en strategisk miljöbedömning (miljökonsekvensbeskrivning) ska göras eller inte. Undersökningen innebär att kommunen identifierar de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan, och samråder frågan med Länsstyrelsen.

Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Reglerna om miljöbedömning finns i 6 kap. Miljöbalken. Sedan 1 januari 2018 är ett nytt sjätte kapitel gällande. Det nya kapitlet ska tillämpas för planärenden som påbörjats efter 1 januari 2018.

Planområdet

Planområdet är beläget på Gräsö, utanför Öregrund i Östhammars kommun. Området är ca. 1 ha stort och i dagsläget finns bryggor på en mindre del av vattenområdet. Det finns ingen nu gällande detaljplan över området som planeras för småbåtshamn. Den sydöstra delen av fastigheten omfattas av detaljplan som medger bostäder och handel. Gällande översiktsplan, antagen 2016, anger landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism. Idag är det brist på båtplatser på Gräsö och en ny småbåtshamn skulle möjliggöra för fler båtplatser. En ny småbåtshamn skulle även innebära bra förutsättningar för turism. Planen bedöms därmed vara förenlig med översiktsplanen.

Svart markering visar ungefärligt planområde, det är fortfarande oklart var infartsvägen till området ska vara.

Detaljplanens syfte

Syftet med planen är att möjliggöra för en småbåtshamn på del av fastigheten Mårtensboda 1:1. Småbåtshamnens syfte är att skapa ett samlat område av bryggor och båtplatser för boende i de 20-tal planerade enbostadshusen som detaljplanen i den sydöstra delen av fastigheten medger men även till övriga boende på Gräsö som är i behov av båtplats. Till småbåtshamnen kommer även infartsväg och några parkeringsplatser att behövas, lämplig placering kommer att utredas under detaljplanearbetet.

Bedömningsunderlag

Undersökningen genomförs genom en checklista. Checklistan ska ge en helhetsbild av effekterna av en detaljplan. Checklistan ger kunskap om vilka frågor som berörs, samt vilka frågor som innebär risk för betydande miljöpåverkan för aktuell detaljplan. Avslutningsvis sker en sammanvägd bedömning av de frågeställningar som bedömts medföra risk för betydande miljöpåverkan. Checklistan inkluderar skyddsvärden, effekter på miljön, samt effekter på hälsa och säkerhet.

		Berörs?	
		Ja	Nej
Alltid betydande miljöpåverkan			
Det ska alltid antas vara betydande miljöpåverkan om genomförandet kan antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Dessa är de verksamheter eller åtgärder som kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2 miljöbalken (7 kap. 28 a § MB).			
1. Särskilda skyddsområden enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (Fågeldirektivet, Natura 2000)			X
2. Särskilda bevarandeområden enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Art- och habitatdirektivet, Natura 2000)			X
Kommentar	Planförslaget bedöms inte påverka fågeldirektivet inom Natura 2000 eller Art- och habitatdirektivet inom Natura 2000.		
Om planen anger förutsättningarna för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i 2 § miljöbedömningsförordningen (eller bilagan till förordningen) kan betydande miljöpåverkan antas. Trots 2 § ska en undersökning alltid genomföras för detaljplaner enligt PBL.			
Anger planen förutsättningar för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i 2 § eller bilagan till förordning om miljökonsekvensbeskrivning?		X	
Kommentar	Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för en småbåtshamn. Småbåtshamnar kan i sig medföra betydande miljöpåverkan vilket innebär att en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram för att undersöka vilken påverkan åtgärden har.		

		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP (betydande miljöpåverkan)?	Nej
1. Förordnanden och skyddsvärden				
1.1	Berörs riksintressen?	X		
1.2	Berörs naturreservat?			X
1.3	Berörs biotopskydd?			X
1.4	Berörs djur- och växtskyddsområden?			X
1.5	Berörs strandskyddsområden?	X		
1.6	Berörs miljöskyddsområden?			X
1.7	Berörs vattenskyddsområden?			X
Kommentar	Planområdet ligger inom riksintresse högexploaterad kust som reglerar fritidsbebyggelse. Planområdet ligger även inom strandskyddat område och är viktigt i rekreationssynpunkt. Området ska utformas så att tillgängligheten till området för allmänheten kvarstår.			

Effekter på miljön		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP?	Nej
2.	Högt naturvärde, nyckelbiotoper, ekologiskt känsliga områden, naturresurser			
2.1	Berörs område som utpekats i Länsstyrelsens eller kommunens naturvårdsplan som högt naturvärde?			X
2.2	Berörs område som utpekats i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering?			X
2.3	Berörs område som utpekats i Skogsvårdsstyrelsens sumpskogsinventering?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
3.	Kulturmiljö			
3.1	Berörs fornlämning?			X
3.2	Berörs kulturhistoriskt värdefull miljö?			X
Kommentar	Området bedöms inte ha några särskilda kulturvärden.			
4.	Landskaps- och stadsbild & sociala värden			
4.1	Finns risk att planen medför påverkan på landskapsbilden?	X		
4.2	Finns risk att planen medför påverkan på stadsbilden?			X
4.3	Finns risk att planen medför påverkan på sociala värden?	X		
Kommentar	Eftersom det uppförs en småbåtshamn så kommer landskapsbilden och sociala värden att påverkas. Det kommer att bli en mindre verksamhet som kommer innebära att området visuellt och funktionellt förändras. Det kommer att bli ökad rörelse i området av båtar, bilar och människor. Förändringen bedöms dock inte bli betydande då det i dagsläget redan finns en mindre brygga för båtar i området.			
5.	Transport och kommunikation			
5.1	Berörs viktiga transport- eller kommunikationsleder?	X		
Kommentar	En ny infartsväg kommer uppföras och det blir mer trafik i området längst med en större väg på Gräsö. Dock bedöms påverkan bli marginell och inte så pass stor förändring att det blir en betydande miljöpåverkan.			
6.	Rekreation och rörligt friluftsliv			
6.1	Finns risk att planen påverkar kvaliteten eller kvantiteten på någon rekreativ möjlighet (strövområde, vandringsled, friluftsanläggning etc.)?			X
Kommentar	Strandskyddszonen är viktig ut rekreationssynpunkt, men planen ska utformas så att tillgängligheten till området kvarstår för allmänheten.			

7.	Mark			
7.1	Finns risk att genomförandet av planen medför instabilitet i mark eller geologiska grundförhållanden - risk för skred, ras etc.?			X
7.2	Finns risk för skada eller förändring av någon värdefull geologisk formation?			X
7.3	Finns risk att planen medför förändrade sedimentationsförhållanden i vattendrag eller sjö?	X		
Kommentar	Eftersom muddring kan behöva göras så skulle det kunna påverka sedimentationsförhållandena. Om det behöver muddras kommer det att undersökas närmare hur det ska göras för att medföra så liten påverkan som möjligt.			

8.	Luft och klimat			
8.1	Finns risk för väsentliga luftutsläpp?			X
8.2	Finns risk för obehaglig lukt?			X
8.3	Finns risk för förändringar i luftrörelser, luftfuktighet, temperatur eller klimat (regionalt eller lokalt)?			X
8.4	Finns risk för skador på byggnader?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
9.	Vatten			
9.1	Finns risk för förändringar av grundvatten- eller ytvattenkvaliteten?			X
9.2	Finns risk för förändringar av flödesriktningen för grundvattnet?			X
9.3	Finns risk för minskning av vattentillgången i någon yt- eller grundvattentäkt?			X
9.4	Finns risk för förändrade infiltrationsförhållanden, avrinning eller dräneringsmönster med risk för översvämning/uttorkning?			X
9.5	Finns risk för förändrat flöde, riktning eller strömförhållande i något vattendrag eller någon sjö?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
10.	Växter och svampar			
10.1	Finns risk för förändringar i antal eller sammansättning av växtarter eller växtsamhällen?			X
10.2	Finns risk för påverkan av någon hotad växtart eller växtsamhälle (enligt Artdatabankens rödlista eller EU:s art- och habitatdirektiv, fridlysta)?			X

10.3	Finns risk för införande av någon ny växtart?			X
Kommentar	En inventering av arter har begärts in för både undervattenmiljön och för landmiljön. För undervattenmiljön har inventeringsrapport levererats. Området bedöms inte ha höga naturvärden. En inventering ska göras för strandområdet och längst med tänkt vägdragning för in- och utfart.			
11.	Areella näringar			
11.1	Påverkas jordbruk, skogsbruk, djurhållning eller fiske?	X		
Kommentar	Den planerade småbåtshamnen kommer troligtvis påverka fiskbeståndet då det kommer att finnas fler båtar i området och det kommer att behöva muddras. Inventeringen av vattenmiljön visar att området inte är av stor betydelse för fiskereproduktion och att området inte hyser hotade djurarter. Det ska utföras på ett sätt som inte ger betydande förändring.			
12.	Djurliv			
12.1	Finns risk för förändringar av antalet eller sammansättningen av djurarter?	X		
12.2	Finns risk för påverkan på någon hotad djurart enligt Artdatabankens rödlista eller EU:s art- och habitatdirektiv?			X
12.3	Finns risk för försämring av fiskevatten eller jaktmarker?			X
Kommentar	Inventeringen av vattenmiljön visar att området inte är av stor betydelse för fiskreproduktion och att området inte hyser hotade djurarter. Skuggning av bryggor och båtmotorer ger alltid en viss påverkan på vattenmiljön och dess växter och djur, men bedömningen är att placeringen inte kommer påverka djurlivet i någon större omfattning som skadar hotade arter. Påverkan bedöms med andra ord inte vara betydande.			

		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP?	Nej
Effekter på hälsa och säkerhet				
13.	Störningar, buller, utsläpp, vibrationer, radon, ljus och skarpt sken, lukt			
13.1	Finns risk för ökad ljudnivå som kan medföra att människor exponeras för ljudnivåer över rekommenderade gränsvärden?			X
13.2	Finns risk för nya ljussken som kan vara bländande?			X
13.3	Finns risk för vibrationer?			X
13.4	Finns risk för explosion?			X
13.5	Finns risk för utsläpp?			X
13.6	Finns risk för lukt?			X
13.7	Finns risk att människor utsätts för joniserande strålning (radon)?			X
13.8	Finns risk för påverkan från magnetfält från kraftledningar?			X
13.9	Finns risk för översvänningsproblematik?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående. De störningar som kan tänkas uppstå är främst under utbyggnadsfasen, som är under en begränsad period.			

14.	Miljöpåverkan från omgivningen			
14.1	Har området tidigare använts som tipp, utfyllnadsplats eller dylikt varvid miljö- och hälsofarliga ämnen kan finnas lagrade i marken?			X
14.2	Finns målpunkt eller transportled för farligt gods inom 150 meter?			X
Kommentar	Området har inte använts på ett sådant sätt att det finns en miljöpåverkan från omgivningen.			
15.	Trafiksäkerhet			
15.1	Finns risk att trafikproblem skapas eller att trafiksäkerheten äventyras?			X
15.2	Finns risk för ökning av fordonstrafik?	X		
Kommentar	En viss ökning av trafiken kommer att ske. Dock kommer trafiken vara begränsad vilket innebär att förändringen blir i stort sett marginell.			
16.	Omkringliggande projekt			
16.1	Finns andra projekt som innebär miljöpåverkan inom planområdet?			X
16.2	Har denna plan betydelse för andra planers eller programs miljöpåverkan?			X
Kommentar	Inga andra projekt inom planområdet bedöms påverka miljön och denna plan bedöms inte heller ha betydelse för andra planers eller programs miljöpåverkan.			

		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP?	Nej
Miljö kvalitetsnormer & miljömål				
Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt styrmedel som regleras i 5 kap. miljöbalken. Normer kan meddelas av regeringen i förebyggande syfte eller för att åtgärda befintliga miljöproblem, för att de svenska miljömålen ska uppnås eller för att kunna genomföra EG-direktiv. I fråga om detaljplaner gäller att detaljplan inte får antas om dess genomförande skulle medverka till att MKN överträds, enligt 5 kap. 3 § MB.				
Luft				
Innebär planförslaget att miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas för föroreningar i utomhusluft? Se SFS 2010:477				X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
Fisk- och musselvatten				
Innebär planförslaget att miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas för fisk- och musselvatten? Se SFS 2001:554				X
Kommentar	Planförslaget påverkar inte områden som omfattas av miljö kvalitetsnormer.			
Vatten				
Innebär planförslaget att miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas för vattenförekomster? Se SFS 2004:660				X
Kommentar	Recipient för området är Öregrundsgrepen. Området har kvalitetskrav God ekologisk status till 2027. Idag är den klassade kvaliteten för ekologisk status måttlig. Planförslaget bedöms dock inte påverka de parametrar som ligger till grund för den måttliga ekologiska statusen.			
Miljömål				
Har relevanta miljömål beaktats vid framtagandet av planförslaget?		X		
Kommentar	De miljömål som främst har vägts in är Hav i balans samt levande kust och skärgård samt Ett rikt växt- och djurliv men också God bebyggd miljö och Ett rikt odlingslandskap.			

Sammanvägd bedömning

Med utgångspunkt i ovanstående frågeställningar görs en sammanvägd bedömning och ett motiverat ställningstagande till om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Nedan sammanfattas bedömningsgrunder, miljö- och kvalitetsmål samt miljökvalitetsnormer som berörs för aktuellt planområde.

En småbåtshamn innebär i sig en risk för betydande miljöpåverkan därmed bedöms det att strategisk miljöbedömning behöver göras. I övrigt kommer en viss påverkan att ske då det blir fler människor som kommer att röra sig i området.

Förslag till motiverat ställningstagande

I och med att detaljplanen syftar till att möjliggöra för en småbåtshamn kommer en miljökonsekvensbeskrivning att tas fram för att undersöka åtgärdens påverkan. Syftet är dock att detaljplanen i möjligaste mån ska ta hänsyn till områdets naturvärden, sociala och rekreativa värden för att få till en lämplig markanvändning.

Medverkande

Undersökningen om betydande miljöpåverkan har handlagts av följande tjänstemän på Samhällsbyggnadsförvaltningen:

- Andree Dage, planarkitekt
- Josefine Andersson, planarkitekt

Under arbetet med att ta fram planförslaget har dessutom kommunekolog Camilla Andersson deltagit.

Andree Dage
Planarkitekt

Cecilia Willén Johansson
Planchef

Naturvärdesinventering vid Storsand, Gräsö (Gräsö 1:1), juli 2021

Med anledning av en planerad mindre båthamn vid Storsand på Gräsös västra kust (södra delen av Gräsö 1:1, Figur 1) har Hydrophyta Ekologikonsult genomfört en naturvärdesinventering i området. Inventeringen har omfattat både land- och vattenmiljöer och utfördes 29 juli 2021 av Gustav Johansson på uppdrag av Solgläntan Fastigheter.

Figur 1. Inventeringsområdet Storsand i södra delen av Gräsö 1:1.

Metoder

Inför inventeringen utfördes en mindre förstudie av redan befintliga data som förelåg från området. Endast fynddata från Artportalen fanns tillgängliga och dessa laddades ner för en yta något större än det aktuella inventeringsområdet.

Eftersom landområdet endast omfattade ca 1 ha utfördes en fullständig artinventering av kärlväxter. Området delades under inventeringen in i områden med likartad naturtyp enligt Figur 3. Gränsdragningarna var olika svåra att göra och är mer diffusa i t.ex. skogsmiljöerna än vid

stranden. Detta är av mindre betydelse då alla arter identifierats. Tidpunkten för inventeringen spelar naturligtvis roll och exempelvis har sannolikt en del vårarter inte kunnat påträffas. Alla artfynd kommer att läggas in i Artportalen med lämplig positionering, vanligen på nivån av- gränsade objekt i Figur 2. Vetenskapliga namn och TaxonID för påträffade arter återfinns i Bilaga 1, Artlistor.

Figur 3. Indelning av landområdet vid Storsand i naturtypsobjekt enligt förklaring. Områden med samma naturtyp har numrerats för att kunna skilja objekten.

Naturvärden för avgränsade områden bedömdes som en kombination av Biotopvärde och Artvärde. Biotopvärdena är bedömda utifrån ett Gräsöperspektiv vad gäller vanlighet och hot. Artvärdet väger in dels artantal, dels förekomst av Naturvårdsintressanta arter. De senare utgörs av rödlistade arter, fridlysta arter, typiska arter för relevanta Natura 2000-naturtyper och signalarter från Skogsstyrelsen och Jordbruksverket. Klasser för naturvärden är:

- högsta naturvärde naturvärdesklass 1 – störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- högt naturvärde naturvärdesklass 2 – stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- påtagligt naturvärde naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- visst naturvärde naturvärdesklass 4 – viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Vattendelen inventerades genom mer eller mindre heltäckande snorkling av hela det aktuella vattenområdet. Samtidigt mättes vattendjupet på 32 koordinatsatta punkter (Figur 2). På grund av stark vind blev punkter djupare än 1,5 m något osäkert positionerade. Avvikelsen uppgår dock till högst tre meter. Vattenståndet var mindre än 1 decimeter över medelvattenstånd under mätningarna. Samtidigt vågade det ganska rejält vilket gör djupmätning svårare men värdena kan anses vara i förhållande till medelvattenståndet. Området kan delas in i de två naturtyperna sandbotten (närmast Natura 2000-naturtyp Sandbankar 1110) och hårbotten (Natura 2000-naturtyp Rev 1170 eller möjligen Skär i Östersjön 1620).

Figur 2. Det inventerade vattenområdet inramat med rött. De blå punkterna anger djupmätningar med djupet i meter. De grönskuggade ytorna visar läget för de stenkistor som anlades för kol- och vedutsklepning från Gräsö till Forsmarks bruk. Vattendjupet här är endast runt halvmeter.

Resultat

Förstudie

Förstudien gav få ytterligare fynd av arter som inte påträffades under inventeringen. Krissla (*Pentanema salicinum*) och sumpförgätmigej (*Myosotis laxa*) kan möjligen ha förbisetts. De har med säkerhet påträffats inom området den senaste tioårsperioden. Ingen av dessa räknas som Naturvårdsintressanta. Den mest intressanta arten som påträffats i närområdet var vit skogslilja (*Cephalanthera longifolia*), vilken noterades 2009 endast några hundra meter norr om inventeringsområdet. Denna art eftersöktes särskilt men påträffades ej.

Vattenområdet

Närmast land var botten i stort sett fri från högre vegetation. Här var bottenmaterialet också blandat med både sten, grus och sand. Utåt vidtog huvudsakligen sandbottnar. Först från några decimeters djup uppträdde större växter. Mattor av kransalgen borstnate var vanligast ut

till den större vinklade stenkistan men här förekom även rikligt med borstnate och sparsamt med övriga vattenväxter. Stenkistorna och grynnorna längst ut täcktes huvudsakligen av smaltång och eventuellt blåstång. Dessa två arter låter sig inte skiljas säkert i fält men flertalet plantor visade karaktärer som tydde på smaltång. Smalskägg var också mycket vanligt förekommande liksom molnslick och ullsläke. Mer sparsamt påträffades krulltrassel, grönslick, trådslick, fjäderslick och violettslick. Sudare växte både på hård och mjukbotten. I det senare fallet alltid fäst vid små stenar. De djupare sandbottenarna, utanför stenkistan dominerades av borstnate men i hela området förekom även rikligt med borststräsemattor. Nästan överallt var också småvuxen skruvnating vanlig. Fläckvis dominerade skruvnatingen och den var då vanligen mer högvuxen med ett fåtal exemplar nästan i blom. Större bestånd av högvuxen vitstjälksmöja förekom också här och var.

I Östersjönaturtyperna klassas i stort sett alla arter som typiska arter och därmed som Naturvårdsarter. I det aktuella fallet är det i stort sett bara storsärv som inte räknas som typisk. Detta beror på att arten först på senare år skiljts från hårsärv som är typisk art. Det här ställer till en del problem vid bedömning av naturvärden enligt den standard som används då förekomst av Naturvårdsarter automatiskt höjer naturvärdet. Enligt min bedömning, som baseras på närmare 25 års erfarenhet av inventering av marina miljöer vid Uppsala läns kust, är vattenområdet utanför Storsand inget exceptionellt. I jämförelse med det område längre norrut på fastigheten, som inventerades 2018, är t.ex. artdiversiteten på mjukbotten lägre vilket beror på mindre variation i exponering och därmed bottenstrukturer. Med detta inte sagt att området saknar värde men miljöerna som skulle påverkas av en eventuell båthamn är ingen bristvara på den här delen av kusten och det är bättre att koncentrera båtar till ett fåtal större hamnar än att varje båt har sin egen förtöjningsplats. Sammantaget kan vattenområdet bedömas ha Naturvärdesklass 3.

Strandmiljöerna

Strandmiljöerna från söder där den bara stranden, driftvegetationen och den konserverade stranden tydligt kan urskiljas.

Bar strand

Inga arter kärlväxter noterades och området bedömdes ha Naturvärdesklass 4.

Strand med driftvegetation

Driftvegetationen dominerades av spjutmålla, smal trampört och kvickrot. I den övre delen i norr växte rikligt med saltarv. Relevanta Naturvårdsarter var spjutmålla, smal trampört, brådmålla och saltarv. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Driftvegetationen dominerades av spjutmålla och smal trampört. Här påträffades även t.ex. höstmålla, saltarv, kustgroblad och en synnerligen mäktig tomatplanta.

Konserverad strand med aspsly, havtorn och höga gräs

Större delen av området domineras av aspsly, rörsvingel, kvickrot och såpnejlika. I norr finns rikligt med havtornsbuskar. Endast havtornet kan betraktas som relevant Naturvårdsart i området som bedömdes ha Naturvärdesklass 4.

Den konserverade stranden med havtorn, såpnejlika, aspsly och höga gräs.

Vassområdet

Mellan sand och grusstranden och klippområdet norr om båtrampen finns ett låglänt parti som domineras av bladvass i den norra delen. Mot söder övergick vassen i andra högvuxna gräs med stort inslag av strandväxter, särskilt ned mot vattnet. Relevanta Naturvårdsarter som påträffades här var kärrvial, havssälting, strandaster, strandkrypa och liten ärtstarr. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Vassområdet från söder och från norr.

Kustklippor

Stora delar av kustklipporna utgjordes av kala hällar med skorplavar.

Kustklipporna var förhållandevis fattiga på skrevor där högre vegetation kunde förekomma. Närmast havet påträffades endast ett fåtal arter av vilka fackelblomster och gul fetknopp kan betraktas som relevanta Naturvårdsarter. Högre upp från havet förekom en del djupare sänkor av vilka vissa hade våtmarksvegetation. Där kan sumpstarr och tuvull betraktas som relevanta Naturvårdsarter. Där tallskog började dominera ovanför kustklipporna hade ett mindre område brunnit relativt nyligen. Större delen av brandområdet låg dock utanför fastigheten. Områdena med kustklippor bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Ett mindre område ovan kustklipporna hade drabbats av brand relativt nyligen.

Skogsmiljöer

Torr aspskog

Ovanför den konserverade stranden vidtog en torr aspskog där naturligtvis aspen dominerade om än huvudsakligen i ganska klenta dimensioner. Här förekom även små gran- och rönnplantor. Mot gränsen i norr växte en imponerande tall med en diameter i brösthöjd på närmare 2,5 m. I detta område påträffades endast tibast som relevant Naturvårdsart. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 4.

Klen asp dominerade den torra aspskogen. Här påträffades tibast och, i norr, en imponerande tall.

Fuktsänkan

Ett något fuktigare stråk tar vid ner mot stranden söder om den torra aspskogen. Här växte ett antal större klibbalar samt större aspar med hägg, rönn, ask och brakved i det högre buskskiktet. Skogsknipprot och ask var relevanta Naturvårdsarter i området som bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Grövre asp och klibbal i fuktsänkan

Blandskogsområden

Områdena 1–4 i Figur 3 har här betecknats som blandskog. Särskilt i den norra delen (område 1) kan man nog med fog hävda att det rör sig om Natura 2000-naturtypen 9050 Näringsrik granskog då flera för naturtypen typiska arter påträffades. Detta område var också överlägset artrikast av skogsområdena. I detta område förekom de relevanta Naturvårdsarterna blåsippa, skogsknipprot, nästrot, ängsskära, tibast och ask och bedömdes ha Naturvärdesklass 2. Nästrot och blåsippa förekom endast i blandskogsområde 1 och tibast i 1 och 2. Övriga blandskogsområden hyste alla skogsknipprot och ask.

Skogsknipprot var relativt vanlig i blandskogen och även i vägganten. Nästrot förekom dock endast med ett fåtal plantor i områdets norra del.

Vy från område 1 med piprör, spenört och liljekonvalj som dominerar markskiktet.

Ett antal stora klibbalar, aspar och björkar utgjorde huvuddelen av skogen i område 2 men här förekom också rönn, gran, tall och sälg samt ett antal mycket unga lönnar. Mot parkeringen var detta skogsparti mycket tätt med lägre hägg och asp. Även runt det, troligen mestadels uttorkade, dike som går igenom skogen var det mycket snårigt. Vattengynnade arter saknades i diket som därför inte klassades som ett eget objekt. I området närmare mot stranden var skogen mer öppen. Flera vindfällen fanns varav åtminstone ett (asp) var grovt. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 2.

Det uttorkade diket som dock sannolikt fört vatten under de större regnväder som rådde i området dagarna före inventeringen.

Grov asplåga i område 2.

Områdena 3 och 4 var av fattigare karaktär än 1 och 2 och i område 3 gjordes inga artnoteringar då detta var det sista området som inventerades. Inga nya arter tillkom här. Markskiktet i blandskogsområdena dominerades starkt av liljekonvalj, spenört och piprör. Områdena 3 och 4 bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Blandskog med hällar

Område 6 och 5, det senare med vindfällan.

I blandskogsområdena förekom ett antal större hällområden (område 5–8 som oftast kunde avgränsas ganska väl från omgivande skog. Gemensamt för dessa var en något glesare träd-täckning med större inslag av en, krustätel, kärleksört, backsmultron och stensöta. Främst område 5 och 6 hyste relevanta Naturvårdsarter nämligen ask, skogsknipprot, ängsskära och blåsippan. De två senare förekom endast i område 5. I område 5 fanns också ett större antal vindfällan och det bedömdes till Naturvärdesklass 2. Övriga hällområden bedömdes ha Naturvårdsklass 3.

Vägar/stigar ner mot stranden inklusive brynområden

Dessa områden var tämligen artrika eftersom de gick från hårt slitna, människopåverkade ytor till frodiga brynmiljöer. Ask, skogsknipprot, tibast och brudborste¹⁰ var dock de enda relevanta Naturvårdsarterna som påträffades. De två senare endast i område 10 och skogsknipprot endast i område 9. Ett flertal mindre gråalar växte i brynen. Ner mot havet vid den södra vägen fanns en grov död tall och längst ner en liten apfel

Område 9 upp mot huvudvägen och nedre delen av område 10 med den döda stående tallen.

Eftersom en eventuell hamnanläggning sannolikt kommer att öka behovet av parkeringsmöjligheter är viss exploatering av dessa områden nödvändig. Vid båda de nuvarande öppna ytorna närmast vägen finns möjlighet att utöka parkeringsytan utan att påverka naturvärdena. Längs den södra infarten (område 10) bör möjligen en extra kontroll av skogsknipprotsförekomst utföras direkt före eventuell utökning av parkeringsytan. Områdena bedömdes ha Naturvärdesklass 3.

Slagen artrik vägkant längs huvudvägen

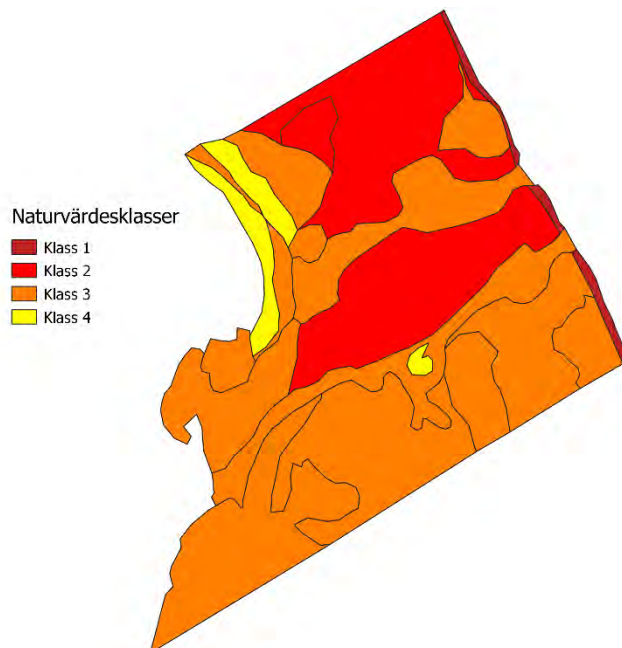
Vägkanten i områdets östra kant slås regelbundet vilket ger en hög artdiversitet. Här påträffades också flest arter av alla avgränsade områden. Relevanta Naturvårdsarter var ask, backsmultron, liten blåklocka, skogsknipprot, backklöver, slankstarr, ängsskära, klasefibbla och slätterfibbla. Området bedömdes ha Naturvärdesklass 1.

Toppklocka och ängsskära längs vägkanten vid Storsand.

Sammanfattning Naturvärdesklasser

Bedömningar av Naturvärdesklass för samtliga avgränsade områden ges i Figur 4.

Figur 4. Naturvärdesklassning av samtliga avgränsade ytor i landområdet vid Storsand.

Spärroxbär

I hela området och i de flesta habitaten förekommer relativt rikligt med spärroxbär. Denna art klassas som mycket invasiv och kan allvarligt förändra habitat som den kommer in i. Detta sker främst genom utskuggning av lägre arter på grund av det täta bladverket. Arten spås också gynnas av klimatförändringarna då den är mycket torktålig och dessutom gynnas av varmare vintrar. Det rekommenderas att arten aktivt tas bort genom regelbunden nedklippning. Då den lätt skjuter nya skott från jordstammen.

Bilaga artlista

Arter som påträffats vid inventeringen vid Storsand, Gräsö 1:1 29 juli 2021. Listan är grovt sorterad efter habitat varför arter kan förekomma på flera sidor. T-ID = TaxonID enligt Dyntaxa, RL=rödlistningskategori, F=fridlyst, TA=typisk art i Natura 2000, Ja betyder att arten är typisk i det habitat som avses, (Ja) att den är typisk i liknande habitat. Förekomst i blandskogsområdena anges med siffra från Figur 3, Det gäller även vägarna.

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Sandb.	Stenb.	Driftstr.	Vassomr.
borststräfe	225236	Chara aspera			Ja	x			
havsrufse	1566	Tolypella nidifica			Ja	x			
borstnate	219594	Stuckenia pectinata			Ja	x			
ålnate	219594	Potamogeton perfoliatus			Ja	x			
vitsjälksmöja	224928	Ranunculus baudotii			Ja	x			
storsärv	223535	Zannichellia major				x			
skruvning	219603	Ruppia spiralis			Ja	x			
axslinga	223347	Myriophyllum spicatum			(Ja)	x			
sudare	232750	Chorda filum			Ja	x	x		
grönslick	232826	Cladophora glomerata			Ja	x	x		
molnslick	232662	Ectocarpus siliculosus			Ja	x	x		
havsstenhinna	232536	Hildenbrandia rubra			Ja		x		
ullsläke	232612	Ceramium tenuicorne			Ja		x		
smal-/blåstång	6020447	Fucus radicans/vesiculosus			Ja		x		
krulltrassel	232718	Stictyosiphon tortilis			Ja		x		
smalskägg	232660	Dictyosiphon foeniculaceus			Ja		x		
fjäderslick	232633	Vertebrata fucoides			Ja		x		
violettslick	232632	Polysiphonia fibrillosa			(Ja)		x		
trådslick	232711	Pylaiella littoralis			Ja		x		
baldersbrå	220394	Tripleurospermum inodorum						x	
brunskära	220001	Bidens tripartita						x	
brädmålla	223909	Atriplex longipes subsp. praecox			Ja			x	
kustgroblad	224302	Plantago major subsp. winteri						x	
saltarv	220801	Honckenya peploides			Ja			x	
smal trampört	223976	Polygonum aviculare ssp. neglectum						x	
spjutmålla	220668	Atriplex prostrata			Ja			x	
strandklo	221947	Lycopus europaeus						x	
strandpilört	223965	Persicaria lapathifolia ssp. lapathifolia						x	
svinmålla	220704	Chenopodium album						x	
svärdsiljja	219836	Iris pseudacorus						x	
tomat	223486	Solanum lycopersicum						x	
strandråg	219687	Leymus arenarius						x	
gul fetknopp	223397	Sedum acre			Ja			x	
fackelblomster	222087	Lythrum salicaria			Ja			x	x
åkertistel	220080	Cirsium arvense						x	x
bladvass	219733	Phragmites australis							x
blåsäv	222661	Schoenoplectus tabernaemontani							x
kustarun	224192	Centaurium littorale var. littorale							x
kärrvial	221227	Lathyrus palustris			Ja				x
salttåg	222535	Juncus gerardii							x
strandaster	264791	Tripolium pannonicum			Ja				x
strandkrypa	222844	Lysimachia maritima			Ja				x
strandmynta	224282	Mentha aquatica subsp. litoralis							x
liten ärtstarr	224693	Carex oederi var. pulchella			Ja				x
gåsört	222792	Argentina anserina							x
havssälting	219612	Triglochin maritima			Ja				x
krypven	222198	Agrostis stolonifera							x
ryltåg	222524	Juncus articulatus							x
krusskräppa	220877	Rumex crispus						x	
åkermolke	220332	Sonchus arvensis						x	x
kråkvicker	221361	Vicia cracca							x
agnsäv	222436	Eleocharis uniglumis						x	x
sandrör	219926	Ammophila arenaria							
flockfibbla	222024	Hieracium umbellatum						x	
hundäxing	221193	Dactylis glomerata						x	
höstfibbla	220227	Scorzoneroides autumnalis						x	
klibbal	219758	Alnus glutinosa							x
ogräsmaskrosor	220375	Taraxacum sect. Taraxacum							x
renfana	220346	Tanacetum vulgare						x	
rörflen	222606	Phalaris arundinacea							x
rörsvingel	222474	Schedonorus arundinaceus						x	x
strandlysing	221112	Lysimachia vulgaris							x
älggräs	223026	Filipendula ulmaria							x

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Aspstr.	Klippor	Torrasp	Fuktsänk.
krusskräppa	220877	Rumex crispus				x			
åkermolke	220332	Sonchus arvensis				x			
kråkvicker	221361	Vicia cracca				x			
gulsporre	221698	Linaria vulgaris				x			
strandråg	219687	Leymus arenarius					x		
gul fetknopp	223397	Sedum acre			Ja		x		
fackelblomster	222087	Lythrum salicaria			Ja		x		
agnsäv	222436	Eleocharis uniglumis					x		
våtarv	220959	Stellaria media					x		
havtorn	221206	Hippophaë rhamnoides				x			
såpnejlika	220912	Saponaria officinalis				x			
sandrör	219926	Ammophila arenaria			Ja	x	x		
bergssyra	220869	Rumex acetosella					x		
gråstarr	222292	Carex canescens					x		
ask	220785	Fraxinus excelsior	EN						x
asp	223265	Populus tremula				x		x	x
bergsslok	222584	Melica nutans			(Ja)			x	x
björkar	6011951	Betula pendula agg.						x	
blodnäva	221487	Geranium sanguineum				x		x	x
brakved	223033	Frangula alnus						x	x
brudbröd	223027	Filipendula vulgaris			(Ja)				x
ekorrbar	222857	Maianthemum bifolium			(Ja)				x
flockfibbla	222024	Hieracium umbellatum			(Ja)	x	x	x	
fårsvingel	222479	Festuca ovina					x	x	
getrams	219879	Polygonatum odoratum			(Ja)	x	x	x	x
gran	220850	Picea abies						x	x
gråvide	225111	Salix cinerea					x		
gullris	220329	Solidago virgaurea						x	
hagfibblor	220200	Hieracium sect. Vulgata						x	
hundkex	219627	Anthriscus sylvestris				x			x
hundäxing	221193	Dactylis glomerata						x	
hägg	223083	Prunus padus							x
höstfibbla	220227	Scorzoneroideis autumnalis					x		
klibbal	219758	Alnus glutinosa							x
knappståg	222531	Juncus conglomeratus					x		
kruståtel	222416	Avenella flexuosa			(Ja)		x	x	
kvickrot	222449	Elytrigia repens				x		x	
kärleksört	223343	Hylotelephium telephium				x	x		
liljekonvalj	222812	Convallaria majalis			(Ja)			x	x
lingon	221160	Vaccinium vitis-idaea					x	x	
liten blålocka	220023	Campanula rotundifolia			Ja			x	
ljung	221615	Calluna vulgaris			(Ja)	x	x		
lundgröe	222632	Poa nemoralis							x
lönn	223315	Acer platanoides				x			
mjölke	222063	Chamaenerion angustifolium					x		
måbär	223362	Ribes alpinum						x	x
nyponros	223106	Rosa vosagiaca agg.							x
odon	221159	Vaccinium uliginosum					x		
ogräsmaskrosor	220375	Taraxacum sect. Taraxacum					x		
piprör	220450	Calamagrostis arundinacea						x	x
rödclint	220054	Centaurea jacea				x		x	
rödven	222188	Agrostis capillaris					x		
rölleka	219906	Achillea millefolium				x			
rönn	223209	Sorbus aucuparia						x	x
rörsvingel	222474	Schedonorus arundinaceus				x	x		
skogsknipprot	219798	Epipactis helleborine	Ja		Ja				x
skogssallat	220563	Lactuca muralis			(Ja)			x	
smalkaveldun	222714	Typha angustifolia					x		
spenört	219685	Laserpitium latifolium						x	
stenbär	223185	Rubus saxatilis			(Ja)			x	
strandlysing	221112	Lysimachia vulgaris						x	
stråtta	219624	Angelica sylvestris							x
sumpstarr	222335	Carex magellanica			Ja		x		
tall	222163	Pinus sylvestris						x	
tibast	222412	Daphne mezereum			Ja			x	
tuvull	222470	Eriophorum vaginatum			Ja		x		
vitmåra	221418	Galium boreale						x	
vårfryle	222577	Luzula pilosa						x	
åkerfräken	219802	Equisetum arvense				x			
åkervädd	222025	Knautia arvensis							x
älggräs	223026	Filipendula ulmaria							x
ängsgröe	222634	Poa pratensis				x			
ängskovall	221705	Melampyrum pratense			(Ja)			x	x

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Blandsk.	Blandsk.+häll	Vägar	Vägbant	
apel	223045	Malus domestica						10		
ask	220785	Fraxinus excelsior	EN			1	6	9, 10	x	
asp	223265	Populus tremula				1, 2, 4	5, 6, 7, 8	9, 10		
backsmultron	223032	Fragaria viridis			Ja	2	5, 6		x	
berberis	222795	Berberis vulgaris				1				
bergsslok	222584	Melica nutans			(Ja)	1, 2, 4	5, 6	9, 10	x	
björkar	6011951	Betula pendula agg.				2		9	x	
blodnäva	221487	Geranium sanguineum				1	5, 6	9	x	
blåbär	221157	Vaccinium myrtillus			(Ja)	1, 2, 4	5, 6, 7, 8			
blåsippa	222498	Hepatica nobilis			Ja	1	5			
bockrot	219706	Pimpinella saxifraga			(Ja)			9, 10	x	
brakved	223033	Frangula alnus				1				
brudborste	220083	Cirsium heterophyllum			Ja	1		10		
brudbröd	223027	Filipendula vulgaris			(Ja)	1	6			
ekorrbar	222857	Maianthemum bifolium			(Ja)	1, 2				
en	222146	Juniperus communis				1, 2, 4	5, 6, 7, 8			
femfingerört	223053	Potentilla argentea				1				
flockfibbla	222024	Hieracium umbellatum			(Ja)		5		x	
färsvingel	222479	Festuca ovina					5, 6	10		
getrams	219879	Polygonatum odoratum			(Ja)	1	5, 6	10		
getväppling	219628	Anthyllis vulneraria						10		
gran	220850	Picea abies				1, 2, 4	5, 6, 7, 8	10		
groblad	221776	Plantago major						10		
gråal	221388	Alnus incana						9, 10		
gråvide	225111	Salix cinerea						10	x	
gullris	220329	Solidago virgaurea				1, 4	5		x	
gullviva	221141	Primula veris			(Ja)	1		9		
gulmåra	221439	Galium verum					6			
hagfibblor	220200	Hieracium sect. Vulgata				1, 2, 4			x	
hallon	223156	Rubus idaeus				2		9		
harstarr	222346	Carex leporina								
hassel	222823	Corylus avellana				1, 2				
hundkex	219627	Anthriscus sylvestris				2	6	9, 10		
hundäxing	221193	Dactylis glomerata				2	6	9, 10	x	
hagg	223083	Prunus padus				1, 2	8	9, 10		
hässlebrodd	219851	Milium effusum			(Ja)	2		10		
höstfibbla	220227	Scorzoneroides autumnalis						10		
klibbal	219758	Alnus glutinosa				2			x	
knappståg	222531	Juncus conglomeratus							x	
kruståtel	222416	Avenella flexuosa			(Ja)		5, 6, 7			
kärleksört	223343	Hylotelephium telephium					5, 6			
liljekonvalj	222812	Convallaria majalis			(Ja)		5, 6, 7, 8	9, 10	x	
lingon	221160	Vaccinium vitis-idaea				1	5, 6, 7, 8		x	
liten blåklocka	220023	Campanula rotundifolia			Ja	1			x	
ljung	221615	Calluna vulgaris			(Ja)				x	
lönn	223315	Acer platanoides				2, 4	6, 7, 8		x	
midssommarblomster	221489	Geranium sylvaticum				1, 2		9, 10	x	
måbär	223362	Ribes alpinum				1, 2, 4	5, 6, 8		x	
nyponros	223106	Rosa vosagiaca agg.				2	6	9, 10	x	
nästrot	219862	Neottia nidus-avis			Ja	1				
ogräsmaskrosor	220375	Taraxacum sect. Taraxacum						9	x	
olvon	221587	Viburnum opulus				1, 2				
oxel	223213	Sorbus intermedia				1, 2			x	
piprör	220450	Calamagrostis arundinacea				2, 4	5, 6, 7, 8	9	x	
renfana	220346	Tanacetum vulgare						10	x	
rödclint	220054	Centaurea jacea				1	6	9, 10	x	
rödblåra	220927	Silene dioica						9		
rödkläöver	221338	Trifolium pratense						10	x	
rödven	222188	Agrostis capillaris					6	9, 10		
rölleka	219906	Achillea millefolium						9, 10	x	
rönn	223209	Sorbus aucuparia				1, 2, 4	5, 6, 8	9, 10	x	
rörflen	222606	Phalaris arundinacea				2				
rörsvingel	222474	Schedonorus arundinaceus							x	
skogsknipprot	219798	Epipactis helleborine			Ja	Ja	1, 2, 4	5, 6	9	x
skogsklöver	221331	Trifolium medium				1, 4		9, 10	x	
skogsnarv	220823	Moehringia trinervia					7			
skogssallat	220563	Lactuca muralis			(Ja)	2	7	10		
skogstry	221041	Lonicera xylosteum				1				
skogsviol	222008	Viola riviniana				1				
spenört	219685	Laserpitium latifolium				4	6	9, 10	x	
spåröxbär	222991	Cotoneaster divaricatus				1, 2	5, 6, 8	9, 10		
stenbär	223185	Rubus saxatilis			(Ja)	1, 4	5		x	
stensöta	220863	Polypodium vulgare					5, 6, 7			

Svenskt namn	T-ID	Vetenskapligt namn	RL	F	TA	Blandsk.	Blandsk.+häll	Vägar	Väggkant
stormåra	221421	Galium mollugo						10	x
strandkvanne	223543	Angelica archangelica ssp littoralis			Ja	2			
strandlysing	221112	Lysimachia vulgaris				2		9, 10	
styvfibblor	220198	Hieracium sect. Tridentata				1	5, 6	9	
svartkämpar	221774	Plantago lanceolata			(Ja)			9, 10	
sälg	223284	Salix caprea			(Ja)	2		9, 10	x
tall	222163	Pinus sylvestris				2, 4	5, 7, 8	10	
teveronika	221887	Veronica chamaedrys					5		
tibast	222412	Daphne mezereum			Ja	1, 2		10	
tjärblomster	220975	Viscaria vulgaris			(Ja)		6	9	
träjon	222749	Dryopteris filix-mas					7		
vispstarr	222300	Carex digitata					5, 6		
vitklöver	221339	Trifolium repens						9	
vitmåra	221418	Galium boreale				1	5, 6, 7		x
vårfryle	222577	Luzula pilosa					5, 6		
åkerfräken	219802	Equisetum arvense							x
åkervädd	222025	Knautia arvensis						9, 10	x
äkta johannesört	221980	Hypericum perforatum					6	10	x
älgräs	223026	Filipendula ulmaria				1, 2			
ängsgröe	222634	Poa pratensis						9, 10	
ängskovall	221705	Melampyrum pratense			(Ja)	1	5		x
ängsskära	220320	Serratula tinctoria	NT		(Ja)	1	5		x
berggrör	222270	Calamagrostis epigejos			Ja				x
klasefibbla	220103	Crepis praemorsa	NT		Ja				x
kärrgröe	222637	Poa trivialis							x
backklöver	221333	Trifolium montanum	NT		Ja				x
slankstarr	222311	Carex flacca			Ja				x
smörblomma	222887	Ranunculus acris							x
slätterfibbla	220204	Hypochaeris maculata	NT		Ja				x
svartvide	223296	Salix myrsinifolia							x
tímotej	222618	Phleum pratense							x
toppklocka	220013	Campanula glomerata							x
örnbräken	220865	Pteridium aquilinum							x

Planenheten- Sektor samhälle
Adam Åhlin

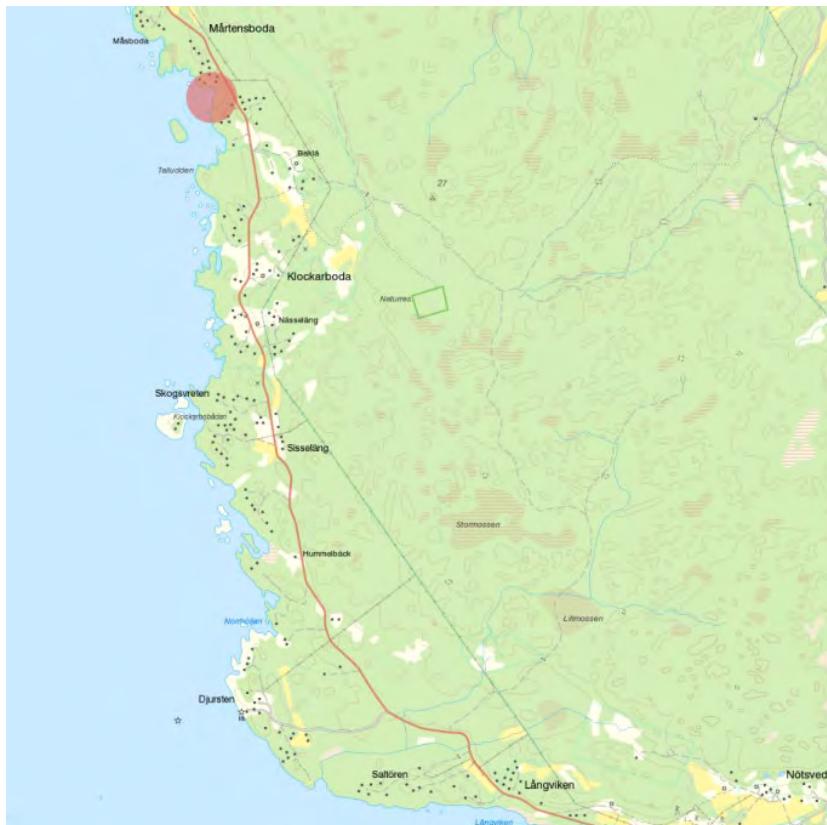
GRANSKNINGSHANDLING

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för Mårtensboda småbåtshamn, del av fastighet Mårtensboda 1:1
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad 2022-04-26

Reviderad 2023-03-03

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
Epost
byggochmiljo@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-125 47
Int +46 173 125 47

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

INLEDNING

Vad är en detaljplan?

En detaljplan ska ge en samlad bild av markanvändningen och hur den fysiska miljön är tänkt att förändras och bevaras. I detaljplanen ska allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa redovisas. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter, inte bara mellan fastighetsägarna och samhället utan också fastighetsägarna emellan. Den är juridisk bindande och bestämmer bland annat vilken typ av bygglov som ges i olika områden eller vilken hänsyn som måste tas till strandskydd, riksintressen eller kulturhistoriska värden.

Arbetet med att ta fram en detaljplan regleras i plan- och bygglagen, PBL.

Processen

Detaljplanen hanteras med ett utökat förfarande enligt Plan- och bygglagen 2010:900.

GRANSKNINGSFÖRSLAG

Ett första förslag till detaljplan har varit på samråd, syftet med det är att samla in information och synpunkter från länsstyrelsen, lantmäterimyndigheter, kända sakägare och boende som berörs. Efter samrådet ska planförslaget utgöra underlag för granskning och det är i detta skede vi är just nu. Detaljplanen tas sedan upp för beslut i Bygg- och miljönämnden innan den kan antas i kommunfullmäktige.

PLANHANDLINGAR

Till planförslaget hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Undersökning om betydande miljöpåverkan
- Fastighetsförteckning*
- Samrådsredogörelse

*Granskningshandlingarna finns tillgängliga på kommunkontoret i Östhammar, Stångörsgatan 10. Samtliga handlingar finns att ta del av på Östhammars kommuns webbplats www.osthammar.se/detaljplaner. Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av dataskyddsförordningen(GDPR).*

UTREDNINGAR

- Naturvärdesinventering, NVI 2021-09-06

- Miljökonsekvensbeskrivning, 2022-04-07

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Det råder efterfrågan på båtplatser för fritidsbåtar i Östhammar kommun. Av praktiska och miljömässiga skäl är det lämpligt att koncentrera utbyggnaden av båtplatser till ett färre antal större hamnar. Det huvudsakliga syftet med planläggningen är att möjliggöra för ett samlat område av bryggor och båtplatser för dels de boende på Gräsö, samt i ett 20-tal planerade enbostadshus som detaljplanen rakt norr om planområdet medger, som är i behov av båtplats. Det finns även anledning att undersöka om fler funktioner kopplat till båt- och friluftsliv kan rymmas inom planen.

Planområdets storlek, läge och avgränsning

Planområdet är beläget i Mårtensboda längrs Gräsös västra kust, utanför Öregrund i Östhammars kommun. Området är ca 1,4 ha stort varav ca 5860 kvm består av mark och ca 8140 kvm består av vatten. Söderut avgränsas planområdet av Öregrundsgrepen samt två privatägda fastigheter, västerut av Öregrundsgrepen, norrut gränsar planområdet mot fastigheten Mårtensboda 1:1, vilken är densamma som planområdet.

Figur 1: Planområdesgränsen markerad i rött.

Nuvarande markanvändning och markägoförhållanden

Planområdet är i sin helhet i privat ägo. Delar av planområdet används som inofficiell badplats. Det finns också en ramp för sjösättning av båtar inom området.

Lokaliseringsprövning

Det finns ca 1355 kommunala båtplatser i kommunen. Dessa är fördelade mellan hamnarna i Harg, Östhammar och Öregrund. Öregrunds båtklubb, som är den närmaste tillhandahåller ca 600 platser fördelade på tre olika platser. På Gräsö finns det däremot ingen kommunal hamn. Istället finns det ett ansevärt antal enskilda bryggor samt ett fåtal mindre hamnar. Närmsta område som är planlagt med möjligheten att uppföra båthus och bryggor är; åt norr i Norrboda och åt söder på Getskärsudden. Längs fastlandskusten, västerut från Öregrund, finns det ett flertal planer som medger båtplats. Mårtensboda är som synes beläget relativt centralt på Gräsö, nästan mitt emellan färjeläget och Örskärs-sundet i norr.

Figur 2: Planområde lila ring, röda ringar övriga hamnplatser. Figur 3: Naturreservat, röd prick representerar ungefärligt planområde.

Nästan hela östra Gräsö omfattas av naturreservatet Gräsö östra skärgård (figur 3). Syftet med reservatet är att skydda och bevara den ostörda miljön för framtida generationer. Föreskrifterna förhindrar både storskalig exploatering som långsamt ökande bebyggelse. Det innebär att en hamn för fritidsbåtar lämpligen placeras på Gräsös västra sida.

Under de senaste 10 åren har 7 stycken strandskyddsdispenser sökts gällande anläggning/reparation av brygga för båt på Gräsö. Antalet båtplatser varierar från brygga till brygga men alla ansökningar rör sig inom spannet 1-9 båtplatser. Av dessa sju dispensförfrågningar har fyra beviljats och tre fått avslag. Sammantaget rör det sig om 12 båtplatser som inte blivit av.

Planbeställaren har inte annonserat något angående båtplats på Mårtensboda. Men det finns en preliminär kö utan någon bindande anmälan. Den består i dagsläget av 18 fastigheter från Gräsö (de flesta från närområdet) som vill ha båtplats. Planbeställarnas bedömning är att intresset har ökat i och med planens fortgående. Således finns det en efterfrågan och ett till synes begränsat utbud.

Sätter man utbud och efterfrågan i relation till strandskyddets två huvudsakliga syften, *att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet*, kan man konstatera att:

- En tillräckligt stor efterfrågan troligtvis leder till att man förr eller senare behöver ta en vik/plats i anspråk. Just nu finns det en stor efterfrågan på båtplatser och tillhörande förrådsbodar, vilket utgör ett allmänt intresse. Av naturvärdesinventeringen att döma är naturvärdena på denna plats inte höga. Det innebär att livsvillkoren för djur- och växtlivet är mindre bra redan från start. Bedömningen är således att livsvillkoren visserligen försämras men att de gör det från en redan låg nivå och att om man ska bygga en hamn någonstans så är det bättre där det redan är "dåligt" och i viss mån exploaterat.
- Huruvida en ny småbåtshamn strider emot att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden är svårare att avgöra. Det står klart att efterfrågan leder mot att en hamn troligtvis behöver byggas. Att göra det på en plats som i dagsläget är/ligger i anslutning till en badplats har sina för- och nackdelar. Positivt är att infrastruktur redan finns på plats i form av parkeringar, det finns också en sjösättningsplats i området vilket innebär att man redan har en bilväg ner till vattnet. Då det även tillkommer båtplatser för besökande båtar tillgängliggörs området i viss mån för fler människor. Det är också positivt att tillkommande café/kiosk/servicebyggnad kan tillföra positiva värden för det rörliga friluftslivet samt till de som är i området "bara" för att bada och sola. Ett utförligare resonemang kring detta finns att läsa under rubriken bad och rekreation. Bedömningen är emellertid att allmänhetens tillgång till platsen inte försämras påtagligt och i vissa fall blir mer tillgänglig, varpå åtgärden är förenlig med strandskyddets syfte.

Historiskt sett har det tidigare funnits en hamn i planområdet där det skeppades kol till Forsmark och Kallören. Det finns vissa rester kvar från den gamla hamnen och vid anläggning av hamnar för i tiden var det än viktigare att se till var det passade naturligt med att anlägga hamnar. Att anlägga en hamn där det tidigare varit en hamn kan därför ses som ett mindre ingrepp än att en oexploaterad plats tas i anspråk.

Därutöver beskrivs en jämförelse i miljökonsekvensbeskrivningen mellan viken i planförslaget och en vik rakt norr om detta område. Slutsatsen av den jämförelsen är att gå vidare med viken för planförslaget. Någon utförligare inventering eller jämförelse är dock inte gjord och kommer inte göras inom ramen för detta planarbete.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

I gällande översiktsplanen, antagen 2016, benämns området LS, d.v.s. landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism. Vidare ska kommunen enligt översiktsplanen ha en restriktiv hållning när det kommer till dispensansökningar för nya brygganordningar. Syftet med det är idén om att en stor anläggning har mindre påverkan på miljön än flera mindre anläggningar.

Detaljplaner

Planområdet är sedan tidigare inte detaljplanelagt. Rakt norr om planområdet finns detaljplanen Mårtensboda 1:1 (del av) antagen 2016-09-27 som medger bostäder och handel.

Riksintressen

Riksintresse yrkesfiske

Planområdet omfattas av riksintresse yrkesfiske. Det innebär i korthet att åtgärder som försvårar yrkesfiske bör undvikas. Planarbetet ska resultera i att en småbåtshamn kan byggas. Då yrkesfiske är ytterst sparsamt inom området innebär planerad åtgärd inga hinder mot yrkesfisket.

Riksintresse högexploaterad kust

Hela kustområdet i Östhammars kommun ingår i ett geografiskt riksintresseområde som sträcker sig från Arkösund i Östergötland och innefattar hela den uppländska kusten upp till Forsmark och Örskär. Riksintresset gäller de natur- och kulturmiljövärden som finns längs kuststräckan, men ska inte hindra utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet, och inte heller av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Inom området får natur- och kulturmiljövärdena inte påtagligt skadas och särskilda regler gäller för fritidsbebyggelse. Riksintresset innebär också restriktioner för industrianläggningar som omfattas av regeringens tillståndsprövning enligt 17 kap. miljöbalken.

Som ett led i kommunens arbete att skapa attraktiva boendemiljöer på landsbygden möjliggörs det för en småbåtshamn. En småbåtshamn innebär ett tillskott till det rörliga friluftslivet och förväntas göra platsen mer tillgänglig. Det finns således ingen konflikt mellan riksintresset och anläggandet av en småbåtshamn.

Riksintresse naturvård

Området ligger i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön, vilket innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter. Gräsökustens vikar och flador, den skyddade innerskärgården med dess fjordar och den exponerade ytterskärgården innebär en stor diversitet i miljöförhållanden.

Förekomsten av habitat (biotoper) för bl.a. sillgrissla, tordmule, fiskgjuse, havsörn, säl och utter är exempel på marina värden i området. Därtill finns fiskeribiologiska värden i området i form av lek- och reproduktionsområden för många fiskarter. Det är främst på den östra sidan av Gräsö skärgård som de utpekade värdena finns. Det innebär att exploateringen som planarbetet syftar till att möjliggöra inte kommer påverka riksintresset nämnvärt.

Strandskydd

Strandskyddet är enligt miljöbalken (1998:808) ett generellt skydd som gäller i hela landet och vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet. Strandskyddet syftar till att långsiktigt

- trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och
- bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Enligt 4 kap. 17 § PBL får kommunen i en detaljplan upphäva strandskyddet för ett område om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddets intressen. Kommunen avser att upphäva strandskyddet i delar av planområdet. Detta redovisas noggrannare senare i dokumentet samt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott fattade 2018-12-11 beslut (Dnr BMN-2018-2996, §) om att påbörja planarbete för området. Det beslutades att planen skulle hanteras med standardförfarande.

2021-04-14 fattade Bygg- och miljönämnden beslut (Dnr BMN-2018-2996-6) om ändring av lokalisering för planområdet.

Beslut om samråd fattades 2022-04-26 av Bygg- och miljönämnden (Dnr BMN-2018-2996-8). Detaljplanen var ute på samråd under perioden 6-27 maj 2022.

UNDERSÖKNING

Förenlighet med 6 kap. Miljöbalken

Sedan 1 januari 2018 är ett nytt sjätte kapitel gällande i miljöbalken. Det nya kapitlet ska tillämpas för planärenden som beslutats efter 1 januari 2018. Kommunen ska med en undersökning undersöka om genomförandet av planen, planprogrammet eller planändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommunen ska efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, planprogrammet eller planändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökning och ställningstagande:

En småbåtshamn innebär i sig en risk för betydande miljöpåverkan, därmed bedöms det att strategisk miljöbedömning behöver göras. Som del av den strategiska miljöbedömningen har en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram för att undersöka åtgärdens påverkan. Denna redogörs det för senare i dokumentet.

Förutsättningar och förändringar

Natur och kultur

Mark, vegetation, vatten

Naturmiljön beskrivs mer omfattande i miljökonsekvensbeskrivningen. Nedan följer en sammanfattning av naturvärdesinventeringen som utfördes av Hydrophyta juli 2021. Eftersom landområdet omfattar ca 1 ha utfördes en fullständig artinventering av kärlväxter. Kortfattat beskrivet inventerades området efter naturtyp för att därefter naturvärdesklassificeras. Det framgår vilka och var naturvärden finns. Slutligen ges några rekommendationer för vidare hantering, exempelvis för invasiva arter som påträffades i området. Vad gäller vattenområdet inventerades nästan hela området genom heltäckande snorkling. Den marina miljöns artrikedom skildras och bedöms sammantaget ha Naturvärdesklass 3.

Efter exploatering kommer främst den marina miljön att förändras, dock inte enbart negativt. Detta beskrivs också närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

Strax utanför planområdet ligger ön Hyrriln. Enligt lokala källor rymmer den ett rikt fågelliv. Kommunens bedömning är att hamnen inte kommer påverka fågellivet i någon större bemärkelse

men ser gärna att samfälligheten/båtklubben som sköter hamnens drift sätter upp skyltar med information om att värna fågellivet.

Kulturmiljö och fornlämningar

Planområdet innefattar en kulturlämning bestående av en gammal hamnplats. Hamnen användes till att skeppa kol till Forsmark och Kallören. Idag är endast en L-formad stenkista synlig i vattnet ca: 20 m ut från stranden, markerad som grund på sjökortet. Platsens undersökningsstatus är enligt riksantikvarieämbetet "Ej undersökt" (inringade området i figur 4). Det är troligt att kulturlämningen inkorporeras i den nya hamnanordningen. Detta får gärna uppmärksammas med en informationsskylt.

Figur 4: Rester från tidigare hamn.

Landskapsbild

Omkringliggande landskap består av fritidshusbebyggelse blandat med skogbeväxt kustmark likt den som finns inom planområdet. Därutöver består planområdet på landsidan av en parkering samt en plats avsedd för sjösättning av båtar. Sjösidan av planområdet innefattar en arkeologisk lämning av en gammal hamnplats samt ett antal skär cirka 30 meter ut i vattnet.

Landskapsbilden kommer förändras då en småbåtshamn anläggs. Detta blir mest tydligt sett från vattnet och badplatsen. Men genom att förlägga hamnen i anslutning till den äldre hamnstrukturen och de skär som finns på platsen så minimeras den visuella påverkan.

Även en byggnad för servering samt ett antal sjöbodas kan förändra bilden av landskapet. Det rör sig dock om relativt små byggnader varpå påverkan bör bli relativt liten. Arkitektoniskt kan man utforma byggnader så att de smälter in väl i landskapet. Exakt utformning av byggnaderna bestäms i bygglovskedet. Figur 5 är en illustration av hur området kan komma att utformas. För tydlighetens skull kan nämnas att vändplatsen nere vid landgången, istället för vad som syns på illustrationen, planeras att läggas söderut, den norra infarten att stängas och en förbindelse från den södra parkeringen till den norra att etableras.

Figur 5: Illustration.

Gator och trafik

Farled

Cirka 1 km från planområdet går farled Vässarögrund – Örskär. Det är viktigt att hamnen utformas på sådant sätt att det inte äventyrar en framtida utveckling av farleden.

Kollektivtrafik

Närmsta busshållplats ligger i Klockarboda ca 1,5 km söderut längs med väg 1183.

Parkering och utfarter

Det finns en infart till planområdet (markerat 1 i figur 6). Den leder ner till platsen för sjösättning av båtar. Längs med den, i naturen, parkerar badgäster där det finns plats. Husbilar har även för vana att köra så långt ner mot vattnet det går och spendera en natt eller flera. Ytterligare en infart finns precis utanför planområdet (markerat 2 i figur 6). Den leder in till en parkering för omkring 20 bilar. Denna parkering ligger i direkt anslutning till badstranden. Även här kör husbilar så långt ner till vattnet som det går för att spendera en eller flera nätter. Under varma sommardagar blir parkeringen i regel full.

Figur 6: Två infarter finns idag mycket nära varandra.

För att kunna utnyttja området bättre föreslås infart 2 (figur 6) till den anordnade parkeringen att stängas. Istället ordnas en koppling från "sjösättningsvägen" till badplatsen (finns illustrerad på plankartan). Det innebär att området som helhet bara har en infart. I gengäld frigör det en del utrymme vid badplatsen. Meningen är att badgäster ska parkera utanför planområdet vid stranden medan husbilar ges företräde inom planområdet. Vidare är tanken att installera ett antal parkeringsplatser med laddstolpar för såväl husbilar som personbilar inom planområdet.

Sammantaget torde detta innebära ökad säkerhet då färre utfarter finns mot väg 1183 samt bättre möjligheter att styra upp parkering. Angöring till hamnen sker söderifrån. Farleden bör märkas ut med bojar för att minimera risken för olyckor.

Bebyggelseområden

Bostäder (befintliga och föreslagna)

Närliggande detaljplan möjliggör ett 20-tal tomter för bostadsändamål. Det löper en ledning ner till vattnet som förser området med vatten. Denna bedöms inte påverkas av den planerade åtgärden. Utöver det finns det ett 10-tal fastigheter till i planområdet direkta närhet. Inga nya bostäder planeras.

Arbetsplatser, övrig bebyggelse (befintliga och ev. föreslagna)

Närliggande detaljplan möjliggör för näringsverksamheter i form av bl.a. handel och servering. Eventuellt tillkommer en arbetsplats i form av serveringen som det möjliggörs för i denna plan.

Offentlig service

Närmsta offentliga service finns på fastlandet i Öregrund.

Kommersiell service

Närmsta kommersiella service finns i anslutning till färjeläget på Gräsö. Planen möjliggör för kommersiell service att etablera sig.

Friytor

Bad och rekreation

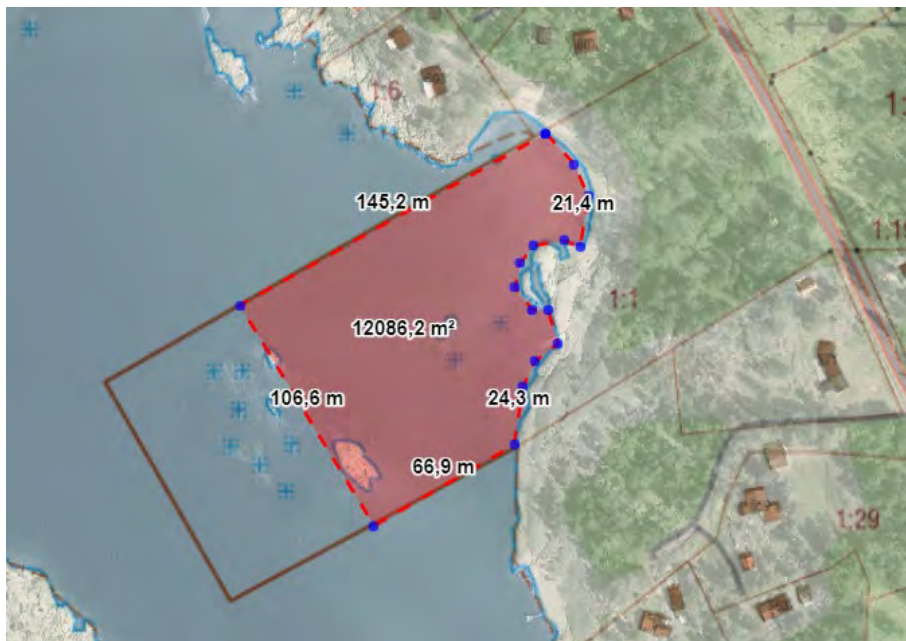
Området är idag en välbesökt inofficiell badplats. En klippremsa på mellan 15-20 meter längs med strandlinjen och en sandstrand utgör badplatsen. Sandstranden ligger strax utanför planområdet och bedöms inte påverkas. Den planerade åtgärden kommer dock innebära att en liten del av klipporna ianspråkats för landgången (figur 7). Den badbara vattenarean kommer också minska, dock i något större omfattning. Detta eftersom det är olämpligt att blanda båttrafik med bad. Huvudfrågan i säkerhetsaspekten är att hålla båtarna borta från badplatsen. Planförslaget är därför utformat så att båtar bara får lägga till på hamnens södra sida medan badgäster får bada på dess norra sida. En möjlig konsekvens av förslaget kan bli att själva piren används av badgäster. För säkerhetens skull kan skyltar sättas upp som upplyser besökare om var det är lämpligt att bada och var båtar är tillåtna.

Inom området finns det en ramp för sjösättning av båtar. Den är öppen för allmänheten att använda.

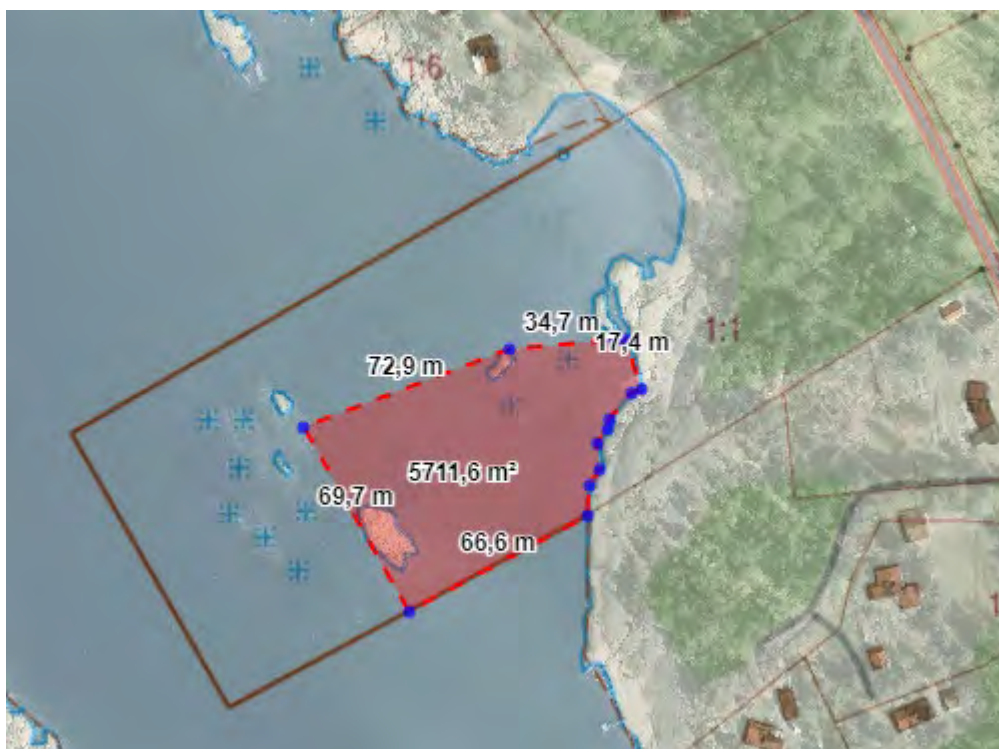

Figur 7: Illustration.

Figur 8 och 9 nedan visar ungefärlig badbar yta i området innan etablering av småbåtshamn och badyta efter etablering av småbåtshamnen. Därmed bedöms den badbara ytan minska med knappa hälften.

Figur 8: Badyta.

Figur 9: Ungefärlig reducerad badyta.

Park och naturmiljö

Planområdets landyta består av natur. Merparten av den ytan används dock som inofficiell parkering. Hur det hanteras redogörs det närmare för i avsnittet om parkering och utfarter.

PLANBESTÄMMELSER

Allmänt

Detaljplanen syftar till att möjliggöra för det rörliga friluftslivet att utvecklas inom området. Genom flexibla planbestämmelser kan området utvecklas under en lång tid och efter olika behov. Samtidigt begränsas bl.a. markens utnyttjande, utnyttjandegraden och markens anordnande. Meningen med det är att området även efter exploatering ska behålla sin karaktär.

Användning av mark och vatten

Kvartersmark

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
N₁-Friluftsområde	Inom användningen ryms många olika funktioner kopplade till båt- och friluftsliv bl.a. omklädningsrum, informations-skyltar, laddstolpar, restaurang, kiosk m.m. Det stämmer väl överens med det övergripande syftet att möjliggöra för området att utvecklas med en lång tidshorisont.
W₁-Småbåtshamn	Inom området markerat W ₁ på plankartan får en småbåtshamn anläggas. Meningen är att ca: 30st båtar ska få plats. Båtarnas ankoringsplats lokaliseras enbart till bryggans södra sida (insidan). Anledningen till det är att båtarna då ligger skyddade mot väder och vind från nord samt separeras från badgäster. Inom området finns även en plats för sjösättning av båtar.

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

Begränsning av markens utnyttjande

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
	<i>Marken får inte förses med byggnadsverk.</i> Syftet med denna bestämmelse är att säkerställa ett visst avstånd i bebyggelse fastigheter emellan samt att säkerhetsavstånd mot statlig väg finns.

Marken får endast förses med landgång till hamnen. Syftet med det är att möjliggöra att hamnen kan byggas samt begränsa ytan som den kan byggas inom. Det innebär minsta möjliga ingrepp i miljön samt påverkan på strandskyddets syften.

ö₁

Marken får endast förses med sjöbodrar, förråd eller liknande byggnader kopplat till småbåtshamnen. Syftet med denna bestämmelse är att möjliggöra samt begränsa uppförande av mindre byggnadsverk.

ö₂

Marken får endast förses med byggnad för restaurang, café eller kiosk. Syftet med denna bestämmelse är att fastställa en plats för serveringsverksamhet och därmed möjligheten för området att utvecklas.

Höjd på byggnadsverk

Planbestämmelser	Kommentar/Motivering
h₁	Högsta tillåten byggnadshöjd är 2,5 meter. Syftet med denna bestämmelse är att reglera byggnadshöjd och därmed gestaltningen av området.
h₂	Högsta tillåten byggnadshöjd är 3,5 meter. Syftet med denna bestämmelse är att reglera byggnadshöjd och därmed gestaltningen av området.

Markens anordnande och vegetation

Planbestämmelser	Kommentar/Motivering
n₁	Parkering får inte asfalteras och skall utformas efter platsens naturliga förutsättningar. Med naturliga förutsättningar avses t.ex. träd och klippor som bör skyddas och bevaras. Syftet med denna bestämmelse är att reglera vart och hur man får anlägga parkering inom området.

Takvinkel

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
o1	<i>Takvinkeln ska vara mellan 14 och 20 grader. Syftet med denna bestämmelse är att vinkeln på taket ska harmonisera med taken i närområdet.</i>

Upphävande av strandskydd

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
a1	<p>Inom egenskapsområdena med bestämmelsen a₁ upphävs strandskyddet i enlighet med 7 kap 18 c § punkt 5 MB, området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför planområdet. Syftet är att möjliggöra för café, kiosk eller restaurang på platsen samt att styra upp rådande parkeringssituation vilket kommunen bedömer kommer innebära positiva värden för landsbygden och det rörliga friluftslivet.</p> <p>Strandskyddets huvudsakliga syften hanteras genom att strandskyddet fortfarande gäller på all resterande mark inom planområdet. Det innebär att allmänhetens tillgång till strandområden är fortsatt god. Det innebär också att livsvillkoren för djur och växter inte påverkas mer än för planen nödvändigt.</p>

Utformning

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
f1	<i>Byggnadsverk ska placeras med gavel mot vattnet och taken ska vara av typen sadeltak. Syftet med denna bestämmelse är att byggnadsverken ska harmonisera med byggnader i närområdet.</i>

Utnyttjandegrad

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
-------------------------	-----------------------------

e1	<i>Största byggnadsarea är 2 m² per byggnadsverk och max 15 st. får byggas. Syftet är att möjliggöra för t.ex. sjöbodrar att uppföras men att också begränsa storlek och antal så att det någorlunda möter antalet båtplatser i hamnen.</i>
e2	<i>Största byggnadsarea är 100m². Inom området kan servering tillkomma vilket motiverar satta byggnadsarea.</i>
e3	<i>Största byggnadsarea är 20 % av fastighetsarean inom egenskapsområdet. Syftet med denna bestämmelse är att säkerställa att områdets karaktär inte påverkas mer än nödvändigt av exploatering.</i>

Ändrad lovplikt

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
a2	<i>Marklov krävs även för fällning av träd med en diameter större än 20 cm i brösthöjd. Syftet med denna bestämmelse är att säkerställa att äldre träd och därmed områdets karaktär bevaras.</i>

Egenskapsbestämmelser för allt Vattenområde

Upphävande av strandskydd

<i>Planbestämmelser</i>	<i>Kommentar/Motivering</i>
Strandskydd	Strandskyddet upphävs inom området W ₁ i enlighet med 7 kap 18 c § punkt 3 MB, anläggningen behöver för sin funktion ligga vid vatten och behovet kan inte tillgodoses någon annanstans. Det finns inga särskilda värden för djur och växtlivet enligt naturvärdesinventeringen för området och allmänheten kommer fortsatt kunna utnyttja större delen av området. Syftet med upphävandet är att planlägga för en småbåtshamn.

Miljöförhållanden

Miljö kvalitetsnormer

En verksamhet eller åtgärd ska inte tillåtas om den medför ökad förorening eller störning som inte är obetydlig och bidrar till att en gränsvärdesnorm inte följs. I dag finns det miljö kvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2001:527)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)

Kortfattat bedöms planens genomförande inte leda till att miljö kvalitetsnormer överskrids. Ett utförligt resonemang finns att läsa i miljökonsekvensbeskrivningen.

Förorenad mark

Det finns inga kända föroreningar i marken och inga indikationer på tidigare verksamheter inom området.

Radon

Enligt kommunal praxis ska radonmätning ske i bygglovsskedet. Tidigare översiktlig kartläggning av radon inom kommunen har visat sig vara opålitlig när det handlar om att ge indikation på radonhalt i färdig byggnad. Det är upp till respektive fastighetsägare att vidta tillräckliga åtgärder för att rikt- och gränsvärden inte ska överskridas.

Buller

Båttrafiken bedöms öka i och med att en småbåtshamn anläggs. Antalet båtplatser är dock begränsat till ett trettiotal. Möjligtvis kan även caféet locka fler bilar att stanna till i området. Kommunens bedömning är att den sammanlagda ökningen av trafik inte kommer innebära några störningar gällande buller.

Risk och säkerhet

Skred

Planområdet ligger inte inom någon farozon för skred.

Höga vattenstånd

Havsnivåhöjningen i Sverige liknar den globala, även om variationen mellan olika år är stor. Detta beror på den naturliga variabiliteten i vattenståndet. Enligt SMHI stiger emellertid havsnivån runt Sveriges kuster med ca: 2 mm per år. Samtidigt pågår landhöjningen längs med våra kuster. Även denna skiljer sig i omfattning från plats till plats med nästan 10 mm skillnad per år.

En mätning utfördes i samband med att naturvärdesinventeringen gjordes. Av den framgår att vattendjupet inom området varierar mellan 1-1,6 meter. Det är svårt att dra några slutsatser av en enskild mätning utan fler mätningar kan behöva göras i samband med byggnation. För att säkerställa att lämpliga farkoster angör hamnen kan samfälligheten/båtklubben fastställa i stadgar vilka typer av båtar som får lägga till, maxdjup osv.

Transport av farligt gods (m.m)

Ingen transport av farligt gods kommer ske i eller i närheten av planområdet.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Området är inte anslutet till det kommunala VA-nätet. Den tillkommande bebyggelsen kommer heller inte anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Vattenförsörjningen kan istället lösas genom att antingen en befintlig brunn på fastigheten tas i bruk eller att ett mindre avsaltningsverk installeras. Provpumpning, kapacitetsmätning eller liknande av ovan nämnda brunn kan ske efter att planen vunnit laga kraft.

Avlopp går enligt besked från kommunens miljöenhet att lösa genom t.ex. ett minireningsverk eller en sluten tank. Det kan finnas andra lösningar ute på marknaden vid tillfälle för anläggning varför det är onödigt att låsa sig till en teknik. Prövningen bör ske i samband med bygglovsprövningen.

Dagvatten

Genom området löper ett dike som hanterar dagvattnet från delar av närområdet. Diket mynnar ut i Öregrundsgrepen. Den tillkommande bebyggelsen kan komma att byggas över diket men det är viktigt att det inte täpps igen.

El, tele och bredband

Den tillkommande bebyggelsen ska anslutas till elnätet.

Avfall

Avfall ska hanteras enligt de föreskrifter om avfallshantering som finns sammanställda i "Renhållningsordning för Östhammars kommun". Avstånd mellan hämtningsställe och avfallsutrymme ska vara högst 10 meter och renhållningsfordon ska kunna angöra från gatan utan backningsrörelser.

Sociala frågor

Tillgänglighet och trygghet

Den föreslagna exploateringen av området bedöms öka tillgängligheten till området. Det finns dock risk att de delar som tas i anspråk för småbåtshamn kommer upplevas som privata främst för badgäster i området.

Barnperspektivet

Som ett led i att förverkliga barnkonventionen ska kommunen tillämpa barnperspektivet i den fysiska planeringen. Alla beslut i Östhammars kommun som påverkar barn ska föregås av en bedömning av vilka konsekvenser beslutet kan få för det enskilda barnet eller för barn i grupp. Denna detaljplan bedöms påverka barn genom att barn använder badplatsen sommartid. Badplatsen och klipporna kommer dock inte försvinna, samtidigt kan möjligheten att fiska uppstå. Påverkan bedöms därmed som hanterbar.

Administrativa frågor

Tidplan

Här nedan följer en preliminär tidplan för planarbetet. Tidplanen kan komma att ändras allt eftersom att frågor uppstår och utredningar som behöver göras.

Planuppdrag	augusti 2021
Beslut om samråd	april 2022
Samråd	maj 2022
Beslut om granskning	april 2023
Granskning	april-maj 2023
Godkännande inför antagande	augusti 2023
Beslut om antagande	september 2023
Laga kraft	oktober 2023

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Genomförandetid

Planens genomförandetid föreslås vara 15 år från den dag den vinner laga kraft. Syftet med det är att platsen ska ha en chans att utvecklas under en lång tid.

Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet är enskilt.

Ansvarsfördelning

Östhammars kommun ansvarar för
– Framtagande av planhandlingar.

Exploatören ansvarar för

- Utbyggnad av kvartersmark enligt detaljplan och miljökonsekvensbeskrivningen.
- Att miljöpolicy upprättas i samband med att båtklubb/samfällighet för småbåtshamn bildas.
- Ansökan om tillstånd hos mark- och miljödomstolen för vattenverksamhet.
- Att servitut skapas för uttag av vatten ur brunnen eller via havsvatten på stamfastigheten Mårtenboda 1:1.
- Att säkerhetsaspekter införs i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar.

Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Fastighetsbildning, gemensamhetsanläggning m.m.

Drift och eventuellt även byggnation av hamnen kan lösas genom att en samfällighet eller en liknande förening eller båtklubb bildas. Fastighetsägaren tillika planbeställaren uppger att de i dagsläget fått in ca 15-20 förfrågningar om båtplats. Merparten av förfrågningar kommer från boende i

närheten av planområdet. Det är dock inget krav att bo i närheten utan utbudet får styra. Bedömningen är att intresset har ökat i takt med att planarbetet löper framåt. Alternativt kan en samfällighet eller liknande förening överta driften av småbåtshamnen efter att den är byggd.

Samfälligheten/båtklubben förvaltar sedan hamnen. Skyldigheter och rättigheter framgår av båtklubbens/samfällighetens stadgar. Det är av stor vikt att stadgarna innehåller ett avsnitt om varför och hur säkerheten på platsen kan säkerställas. Till exempel bör skyltar sättas upp så det framgår tydligt var man badar och var båtar ska vara, därtill bör lämplig sjöled märkas ut med bojor. Kompletterande till stadgarna bör en miljöpolicy upprättas. Dess syfte är att säkerställa att båtlivet kopplat till platsen orsakar minsta möjliga skada på miljön.

Rättigheter

I dagsläget ansvarar Gräsöfonden för skötsel av ett dass som står på fastigheten. Det är troligt att i det fall en toalett tillkommer till caféverksamheten så kommer dasset försvinna.

I det fall vattenförsörjning löses genom uttag på stamfastighetens brunn behöver ett servitut skrivas där det framgår att framtida verksamhetsutövare till den planerade serveringen får ta vatten ur den närliggande brunnen på stamfastigheten Mårtensboda 1:1. Om man istället väljer att avsalta havsvatten behöver liknande rättigheter säkerställas för de som ska nyttja vattnet.

Ekonomiska frågor

Ekonomi

Detaljplanen bedöms vara ekonomisk genomförbar.

Överlåtelse av kvartersmark

Ingen kvartersmark överlåts.

Anslutningsavgifter

Exploatören eller samfälligheten som skapas ska bekosta de anslutningsavgifter för teknisk infrastruktur som är kopplade till detaljplanens genomförande.

Fastighetsbildning/Lantmäteriförrättning

Exploatören eller samfälligheten som skapas bekostar de fastighetsrättsliga åtgärder som krävs för att kunna genomföra detaljplanen.

Tekniska frågor

Tekniska utredningar

Exploatören inom området ansvarar för att det som utretts gällande strandskydd och miljö följs vid planens genomförande.

Muddring och vattenverksamhet

Åtgärder som muddring, anläggande av pir och flytbryggor, kulvertering och flytt av dike, uttag av yt- och grundvatten är exempel på vattenverksamheter. Med undantag för anläggande av pir och flytbryggor är det ännu oklart vilka av ovan nämnda verksamheter som behövs för planens

genomförande. Tillstånd för detta och andra eventuella vattenverksamheter söks samlat hos mark- och miljödomstolen.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Miljökonsekvensbeskrivning sammanfattning

Den samlade bedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen är att en utbyggnad enligt planförslaget är i huvudsak positiv. Anläggandet av en brygganordning innebär i sig påverkan på miljön där konsekvenserna kan delas in i lång- och kortsiktiga konsekvenser. Kortsiktiga effekter skapas under uppförandet av själva bryggan, exempelvis vid byggtransporter eller grumling av vatten. För att minimera påverkan är det t.ex. viktigt att byggnationen av småbåtshamnen sker under höst och vinter eftersom många fiskarters reproduktionstid är under vår och sommar. Långsiktiga effekter kan vara ändrade strömnings- och ljusförhållanden eller spridning av kemikalier från båtbottnfärg. För att motverka störningar för miljön bör därför en miljöpolicy tas fram av båtforeningen/samfälligheten som skapas i samband med byggnation.

Sammantaget bedöms verksamheten vara förenlig med miljö kvalitetsnormer för buller, luft och vatten. Verksamheten bedöms även vara förenlig med de nationella miljö kvalitetsmålen genom småbåtshamnens omfattning, lokalisering och utformning.

Planområdet ligger inom områden utpekade som riksintresse för naturvård, yrkesfiske och högexploaterad kust. Sammantaget så har planförslaget ingen påverkan till viss positiv påverkan på dessa riksintressen.

Landskapsbild

Småbåtshamnen bedöms bli framträdande i landskapet, framförallt i vattenområdet sett från badplatsen. Den är dock relativt platt vilket betyder att den inte kommer dominera i höjd. Även serveringsbyggnaden bedöms påverka landskapsbild. Men med gällande planbestämmelser bör byggnaden kunna anpassas väl in i omkringliggande miljö.

Kulturmiljö

Den kulturlämning som finns i området ligger för det mesta under vattenytan med undantag för enskilda stenar som sticker upp. Den kommer troligtvis inkorporeras i den nya brygganordningen. Kulturmiljön bedöms därmed inte påverkas i någon större utsträckning.

Friluftsliv och rekreation

Friluftslivet i området påverkas. Största skillnaden kommer vara på sommaren då fler båtar är i rörelse i området samt att ytan som hamnen behöver ta i anspråk kommer tas på badplatsens bekostnad. Dock är både sandstranden och klipporna fortsättningsvis tillgängliga för allmänheten. Ett café kan därutöver gynna det rörliga friluftslivet då det bidrar med service i ett annars servicefattigt område. Planen möjliggör också för annan typ av utveckling som är svår att förutse. Bedömningen är att hamn, badplats, café samt ytterligare utveckling av området bör få plats i området.

Mark och vatten

Marken kommer även fortsättningsvis vara öppen för allmänheten. Vattnet kommer utnyttjas mer då fler båtar är i rörelse i området. Eventuellt kommer fler att bada i området också då fler människor förväntas röra sig där.

Resurshushållning

Planen bedöms vara resurseffektiv. Det är kommunens intention att skapa samlade platser för båtar som ett led i utvecklingen av landsbygden.

Hälsa och säkerhet

Det är viktigt att hamnen och infartsvägar, både via land och till sjöss, utformas på ett för allmänheten säkert sätt. Det kan innebära att bojar placeras i vattnet för att markera lämplig in- och utfartsled till hamnen, eller att skyltar med information uppförs i området. Målet med dessa åtgärder är att badgäster och båtar hålls separerade.

Eftersom att brandförsvaret har en begränsad närvaro på Gräsö är det viktigt att det finns tydliga rutiner för förebyggande av brand och vid förekomst av brand. Här kan med fördel samfälligheten/båtklubben utforma en brandskyddspolicy för att säkerställa att rutiner finns på plats.

Parkeringskulturen på platsen förväntas förändras vilket innebär fördelar ur ett säkerhetsperspektiv. Som helhet bedöms planen inte påverka människors hälsa eller säkerhet negativt.

Sociala konsekvenser

Trygghet och säkerhet

Planen bedöms inte ge någon negativ påverkan på trygghet eller säkerhet. Möjligen kan området upplevas som mer levande då fler människor kommer röra sig i området.

Tillgänglighet

Planen bedöms öka tillgängligheten till området då fler kan ta båt till området.

Barnperspektiv

Planen bedöms påverka barn genom att delar av ett antal klippor ianspråkats för småbåtshamn. Samtidigt kan tillgängligheten förbättras om fler faciliteter och dylikt byggs i området.

Stadsliv och mötesplatser

Caféet kan utgöra en naturlig samlingsplats för båtägare och badgäster och ligger också i anslutning till parkeringsplats. Det går också att bygga på så vis att det väl smälter in i miljön med ett minimum av trädfällning.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Planhandlingarna har upprättats av:

Petter Telning och Adam Åhlin

med stöd av:

Emil Lindblom- Översiktsplanerare

Camilla Andersson- Miljösakkunnig

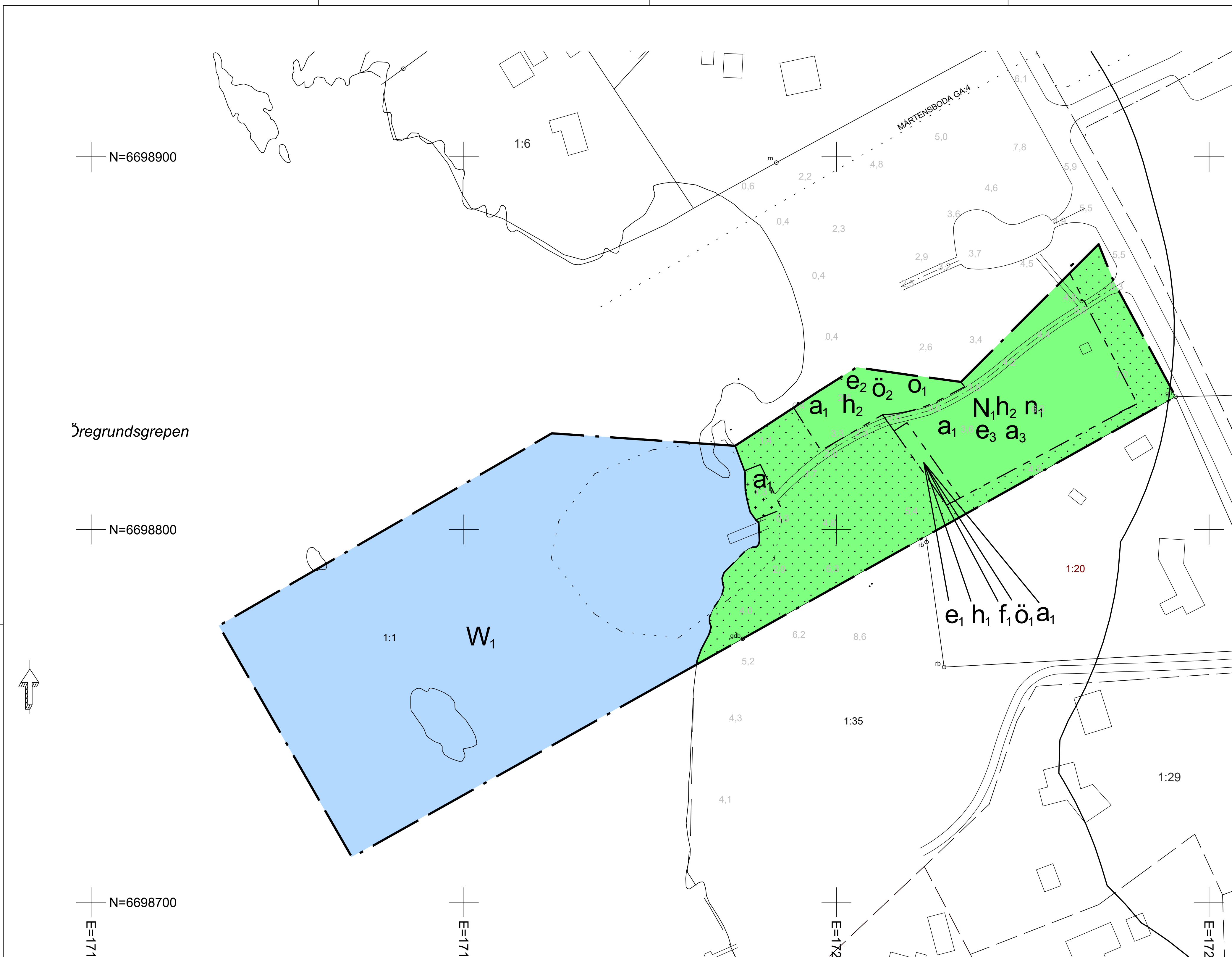
BILAGOR

Miljökonsekvensbeskrivning

Naturvärdesinventering

Inventering av fiskreproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesbedömning

Checklista – Undersökning av betydande miljöpåverkan

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- · — Planområdesgräns
- - - - - Användningsgräns
- - - - - Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

- Kvartersmark**
- N. Friluftsområde
- Vattenområde**
- W₁ Småbåtshamn

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

- Begränsning av markens utnyttjande**
- · · · · Marken får inte förses med byggnadsverk
 - + + + + + Marken får endast förses med landgång till hamnen
- ö₁ Marken får endast förses med sjöbodrar, förråd eller liknande byggnader kopplat till småbåtshamnen
- ö₂ Marken får endast förses med byggnad för restaurang, café eller kiosk

- Höjd på byggnadsverk**
- h₁ Högsta tillåten byggnadshöjd är 2,5 meter
 - h₂ Högsta tillåten byggnadshöjd är 3,5 meter

- Markens anordnande och vegetation**
- n₁ Parkering får inte asfalteras och skall utformas efter platsens naturliga förutsättningar

- Takvinkel**
- o₁ Takvinkeln ska vara mellan 14 och 20 grader

- Upphävande av strandskydd**
- a₁ Strandskyddet är upphävt.

- Utformning**
- f₁ Byggnadsverk ska placeras med gavel mot vattnet och taket ska vara av typen sadeltak

- Utnyttjandegrad**
- e₁ Största byggnadsarea är 2 m² per byggnadsverk och max 15 st får byggas
 - e₂ Största byggnadsarea är 100 m²
 - e₃ Största byggnadsarea är 20 % av fastighetsarean inom egenskapsområdet

- Ändrad lovplikt**
- a₃ Marklov krävs även för fällning av träd med en diameter större än 20 cm i brösthöjd.

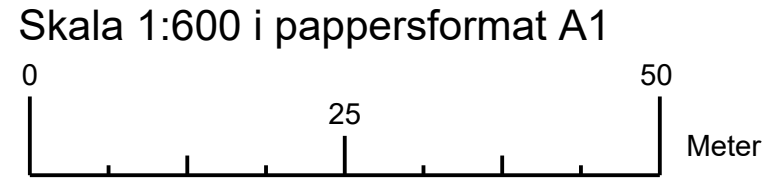
EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL VATTENOMRÅDE

- Upphävande av strandskydd**
- Strandskyddet är upphävt.

Grundkartans beteckningar

1:1 Fastighetsbeteckning	Gräns, kulturlämningsomr.
MARTENSBODA Traktnamn	Traktgräns
4,9 Inmätt höjd	Fastighetsgräns
Byggnad	Väggkant
Brygga	Vägmitt
o ₁ Inmätt gränspunkt, rör i berg	Strandskyddslinje
o ₂ Inmätt gränspunkt, råsten	Strandlinje
o ₃ Inmätt gränspunkt, gammal dubb i berg	GA-anläggning
o ₄ Inmätt gränspunkt, gammal råsten	Servitut
	Illustrationer:
	Planerad väg (utan mittlinje)

Gränser mot vatten osäkra.
Koordinatsystem: Sweref 99 1800 i plan, RH 2000 i höjd.
Datum: 2021-10-22

Till planen hör:

- Planbeskrivning
- Fastighetsföreteckning
- Undersökning miljöpåverkan
- Samrådsredogörelse
- Naturvärdesinventering
- Miljökonsekvensbeskrivning

Detailplan för Martensboda 1:1

Östhammars kommun	Uppsala län	Beslutsdatum	Instans
Granskningshandling		Godkännande	
Diarienummer: BMN-2018-2996		Antagande	
Upprättad 2022-04-26	Reviderad 2023-02-14	Laga kraft	
Adam Ahlin Planarkitekt	Cecilia Willén Johansson Planchef		

Samrådsredogörelse

Förslag till detaljplan för Detaljplan för Mårtensboda 1:1
"Småbåtshamn", del av fastigheten MÅRTENSBODA 1:1
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad den 10 februari 2023

POSTADRESS

Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21
Östhammar

BESÖKSADRESS

Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON

+46 (0) 173 860 00

MAIL

byggochmiljo@osthammar.se
www.osthammar.se

ORG.NUMMER

212000-0290

V.A.T. NO

SE212000029001

BANKGIRO

233-1361

Planförfarandet

Förslag till detaljplan för Mårtensboda 1:1 "Småbåtshamn", del av fastigheten MÅRTENSBODA 1:1 utgjorde underlag för samråd under perioden 6 maj – 27 maj 2022. Detaljplanen hanteras med utökat förfarande enligt PBL 2010:900.

Berörda förvaltningar inom kommunen, statliga verk, länsstyrelsen samt berörda sakägare och andra med väsentligt intresse av planen har underrättats och beretts tillfälle att yttra sig under denna tid. Planhandlingarna har under granskningstiden varit tillgängliga på kommunkontoret i Östhammar samt på kommunens hemsida. En kungörelse om samråd publicerades i lokaltidningarna Annonsnytt den 10 maj. 17 maj hölls ett öppet samrådsmöte i kommunhusets cafeteria.

I denna samrådsredogörelse redovisas de yttranden som inkommit under samrådet, samtliga yttranden sammanfattas och kommenteras. Här sammanfattas även vilka synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen och vilka eventuella revideringar som sker i planhandlingarna innan detaljplanen går vidare till granskning.

Sammanfattning

Flertalet av yttranden innehåller en oro över att; säkerheten för badande på platsen kommer försämrats, parkeringsmöjligheterna kommer försämrats, fågellivet på ön Hyrriln tar skada, vattenkvalitén i viken försämrats, tillgång till toalett och sopkärl behöver säkerställas och att hamnen skulle lämnas vind för våg om den av en eller annan orsak skulle rasa sönder.

Det framförs även från flera håll att hastigheten på väg 1183 bör sänkas.

Länsstyrelsen anser att de inte kan ta ställning till hur planförslaget påverkar strandskyddets två huvudsakliga syften baserat på detaljplaneförslagets nuvarande form. De önskar ett tydligare resonemang och redogörelse för vilka särskilda skäl som föreligger för upphävande enligt miljöbalken 7 kap. 18 C§. De önskar också ett förtydligande till varför just denna plats är lämplig för småbåtshamn. De upplyser även om att frågor om bland annat huvudmannaskap, vattenverksamhet och fastighetsbildning behöver förtydligas.

Brandförsvaret informerar om brandsäkerhet och sjöfartsverket informerar om farleder och restriktioner gällande utformning av hamnen. Trafikverket informerar bl.a. om säkerhetsavstånd vid byggnation nära väg.

Lantmäteriet påpekar formaliafel i plankartan samt informerar om fastighetsbildning och Svenska kraftnät och Vattenfall AB upplyser om ledningar i området.

Inkomna yttranden med kommentarer

Totalt inkom 36 yttranden under granskningen.

Remissinstans	Ankomststämplat	Yttrande utan erinran	Yttrande med synpunkter på planförslaget	Sakägare enligt fastighetsförteckning	Synpunkter som ej tillgodosetts
Myndigheter och grannkommuner					
1. Sjöfartsverket	2022-05-16		X		
2. Brandförsvaret Uppsala kommun	2022-05-20		X		
3. Lantmäteriet	2022-05-24		X		
4. Trafikverket	2022-05-25		X		
5. Svenska kraftnät	2022-05-31	X			
6. Länsstyrelsen Uppsala	2022-06-10		X		X
Föreningar och organisationer					
7. Vattenfall AB	2022-05-09		X	X	
8. Post Nord	2022-05-09	X			
9. Region Uppsala	2022-05-17	X			
10. Gästrike Vatten	2022-05-17	X			
11. Gräsö skärgårdsråd	2022-05-25		X		X
12. Mårtensboda Havtornsvägen samfällighet	2022-05-27		X	X	
13. Mårtensboda vänner genom Bengt Beckman	2022-05-26		X		X
Privatpersoner					
14. Bengt Roland Patrik Lannergård	2022-05-15		X	X	
15. Karin Ingeborg Maria Dimander Lannergård	2022-05-16		X	X	
16. Anders Valdemar Fagerberg	2022-05-18		X	X	X
17. Britta Fagerberg	2022-05-18		X	X	X
18. Tor-Björn Eriksson	2022-05-21		X	X	X
19. Karin Lena Gutesten	2022-05-21		X	X	
20. Pirko Lunneborg	2022-05-22		X		
21. Birgitta & Ola Lejman	2022-05-23		X	X	X
22. Peter Berglund	2022-05-23		X	X	
23. Anders Hånberg	2022-05-23		X	X	
24. Per Gutestam	2022-05-24		X		
25. Barbro Molander	2022-05-24		X	X	
26. Ida och Daniel Sjöberg	2022-05-24		X	X	
27. Göran och Lena Svärd	2022-05-25		X	X	
28. Sarita och Kenneth Lideborg	2022-05-25		X	X	X
29. Björn Hedström	2022-05-25		X	X	
30. Janeric Thelin och Björn Björebäck	2022-05-27		X		X
31. Cecilia Lindblad	2022-05-26		X	X	X
32. Ulla Beckman Sundh	2022-05-27		X		X
33. Claes-Göran Pettersson och Jan-Erik Pettersson Lyngå	2022-05-27		X	X	X
34. Lars Lind	2022-05-30		X		X
35. Gabriella Innerstedt	2022-05-30		X	X	X
36. Ulla Danielsson	2022-05-31		X	X	X

I detta dokument sammanfattas och kommenteras inkomna yttranden. Samtliga originalyttranden hålls tillgängliga på Samhällsbyggnadsförvaltningen i Östhammars kommun.

Myndigheter och kommuner

1. Sjöfartsverket

Sjöfartsverket informerar att farled 591 sträcker sig utanför planområdet. Farleden är en lotsled och av riksintresse. Det är viktigt att nya brygganordningar anordnas på ett sådant sätt att det inte påverkar den befintliga farledens möjlighet för sjötrafik och utveckling. Vid planering och konstruktion av bryggor bör hänsyn tas till svallvågor från sjötrafik. Belysning bör utformas på ett sätt som inte stör sjötrafik.

***Kommentar:** Planenheten tar tacksamt emot informationen och kommer beakta den i kommande handläggning.*

2. Brandförsvaret Uppsala kommun

Brandförsvaret informerar om brandrisker kopplade till båtar och husbilar. Dom redogör också hur brandförsvarets kapacitet att bekämpa bränder ser ut på Gräsö. Vidare rekommenderar brandförsvaret att planförslaget ska innehålla ett resonemang om hur man bemöter risker och konsekvenser av brand samt att en brandskyddspolicy kan upprättas i likhet med den miljöpolicy som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen. Slutligen förfrågas efter om båtar kommer att vinterförvras på land. Yttrandet innehåller även frågan om båtar kommer att vinterförvras på land.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet och kompletterar planbeskrivningen med ett bemötande gällande risken för brand. Vad gäller brandskyddspolicy är det inget som regleras i detaljplan men planenheten ser till att exploatören tar del av informationen. Vidare innebär utformningen av plankartan få möjligheter till vinterförvaring av båtar.*

3. Lantmäteriet

Lantmäteriet belyser avsaknaden av en egenskapslinje samt att utskriftsformat saknas. Dom föreslår också att kommunen förtydligar i vilken form en fastighetsbildning skulle kunna ske samt inom vilket geografiskt område den gäller.

***Kommentar:** Plankartan revideras med utskriftsformat samt egenskapslinje. Planbeskrivningen kompletteras med ett förtydligande gällande eventuell fastighetsbildning.*

4. Trafikverket

Trafikverket informerar att den tillståndspliktiga zonen generellt sträcker sig 12 meter från den allmänna vägens vägområde. Det kallas även det byggnadsfria avståndet (47 § väglagen). Trafikverket anser därmed att prickmarken på plankartan ska utökas utmed väg 1183 till ett avstånd om minst 12 meter. Utöver det ser trafikverket positivt på att infarterna till badplats och småbåtshamn samordnas.

***Kommentar:** Prickmarken utökas på plankartan i enlighet med trafikverkets yttrande.*

5. Svenska kraftnät

Har inga synpunkter på samrådsförslaget men vill belysa att det finns regionsnätledningar i närheten varpå ägaren till dessa bör höras.

Kommentar: Planenheten tackar för informationen och tar med sig den i kommande planarbete.

6. Länsstyrelsen Uppsala

Inledningsvis ger LST sin syn på hur planen stämmer överens med kommunens översiktsplan samt informerar om vilka riksintressen som berörs. Bedömning är att inga riksintressen kommer påverkas påtagligt av den planerade åtgärden men att Sjöfartsverkets synpunkter behöver beaktas.

Länsstyrelsen framför därefter att planhandlingarna behöver kompletteras med ett tydligare resonemang kring strandskyddets syften samt allmänhetens tillgång till platsen. Tio sammanfattande synpunkter framförs:

1. Ett utförligt resonemang utifrån kommunens perspektiv om vad som menas med att det råder brist på båtplatser inom Gräsö. Att efterfrågan från boende är stor behöver ställas mot det faktiska utbudet satt i relation till strandskyddsbestämmelserna.
2. Varför denna placering är den bästa placeringen för en hamn för fritidsbåtar sett till Gräsö som helhet.
3. Om behovet av hamnar för fritidsbåtar inom Gräsö anses vara uppfyllt i och med denna utbyggnad eller om andra hamnanläggningar kan behöva uppföras inom en överskådlig framtid.
4. Vilka som kommer att få nytta av planen och förväntas ingå i en blivande samfällighetsförening.
5. Hur genomförandet är tänkt att ske.
6. Hur allmänheten nyttjar och har tillgång till området idag. Utgör badplatsen exempelvis ett välbesökt utflyktsmål under sommaren.
7. I hur stor utsträckning kommer den tillgängliga ytan som idag används för bad att minska efter planens genomförande.
8. Hur brygganläggningen påverkar möjligheten att fortsättningsvis använda viken till badplats. Hur beaktas riskerna mellan badande och båttrafik.
9. En mer utförlig redogörelse för vilka särskilda skäl som föreligger enligt 7 kap. 18 C§.
10. Ett annat särskilt skäl än att platsen är ianspråktagen behöver föreligga för att kunna upphäva strandskyddet inom området med beteckningen N1.

Länsstyrelsen framför också att frågan om huvudmannaskap och genomförande ska förtydligas. Till exempel behöver särskilda skäl redovisas om huvudmannaskapet ska vara enskilt på allmän plats. Hur planen ska genomföras ifråga om gemensamhetsanläggningar behöver också förtydligas.

Därefter informerar Länsstyrelsen om lagändringar gällande bygglovsplikt samt om regelverket kring planförfarande. Länsstyrelsen anser också att planen bör hanteras med ett

utökat förfarande. Vidare instämmer Länsstyrelsen i Trafikverkets yttrande och i kommunens bedömning gällande fornlämningen på platsen.

Avslutningsvis informerar Länsstyrelsen om regelverket kring vattenverksamhet samt vilka delar i planarbetet som berörs. Utöver brygganordningen berörs ett eventuellt avsaltningssystem och ett dike. Dom belyser att planhandlingarna behöver kompletteras med information om vilken omfattning dom planerade åtgärderna kommer ha samt om det kommer hanteras genom anmälan eller i en ansökan om tillstånd. Länsstyrelsen anser att prövningen bör ske samlat.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet och konstaterar att en stor del kopplar an till strandskyddsfrågor. Bland annat behöver det redas ut hur allmänhetens tillgång till området kommer påverkas. Planbeskrivningen kommer därför att kompletteras med en utförlig redogörelse för hur strandskyddet och dess två huvudsakliga syften påverkas av planförslaget.*

Vad gäller punktlistan ovan avser kommunen:

1. Förtydliga planbeskrivningen med: ett utförligare resonemang om utbud och efterfrågan gentemot strandskyddets huvudsakliga syften, allmänhetens tillgång till området idag, hur brygganläggningen påverkar möjligheten att bada i fråga om säkerhet samt utförligare redovisa vilka särskilda skäl enligt 7 kap. 18 C§ som föreligger.
2. Komplettera planbeskrivningen med en förklaring varför denna plats är den mest lämpliga platsen sett till Gräsö som helhet, vilka som kommer ha nytta av den, hur genomförandet ska gå till samt redogöra för hur mycket av den befintliga badytan som kommer försvinna.
3. Revidera planbeskrivningen beträffande särskilt skäl för strandskyddsdispens inom område N1.

Vad gäller framtida behov av hamn ställer sig kommunen frågande till nyttan i att göra ett sådant ställningstagande. Visar det sig att behovet i och med denna utbyggnad är mättat är det gott så. Men om det visar sig att fler båtplatser skulle behövas kan man i samband med det utreda lämplig placering, eventuellt kan man i en kustplan eller liknande föregå lokaliseringsfrågan. Kommunens bedömning är därmed att denna fråga inte ryms inom ramen för detta detaljplanearbete.

Därutöver ändrar kommunen förfarande till utökat förfarande i enlighet med Länsstyrelsen yttrande. Slutligen kompletteras planbeskrivningen med en redogörelse för hanteringen av dom delar som kan kräva anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet.

Föreningar och organisationer

7. Vattenfall AB

Vattenfall meddelar att dom har hängkablarna på 0,4 kV som korsar området där en infart är planerad. Runt luftledningens faser gäller ett säkerhetsavstånd om minst 2 meter. Vid högre spänningsnivåer gäller ett större säkerhetsavstånd, exempelvis har en luftledning med en spänningsnivå upp till 24 kV ett säkerhetsavstånd på 4 meter både horisontalt och vertikalt från ledningens faser. Inom säkerhetsområdet får inte någon eller något vistas, varken människor, maskiner eller verktyg.

Kommentar: Den planerade infarten är en sedan tidigare anlagd infart vilket innebär att inga nya åtgärder kommer göras i anslutning till ledningarna.

8. Post Nord

Har inget att erinra.

9. Region Uppsala

Har inget att erinra.

10. Gästrik Vatten

Har inget att erinra.

11. Gräsö skärgårdsråd

Gräsö skärgårdsråd menar att det finns en risk att båtplatser vid bryggan bara kommer erbjudas till de boende i det detaljplanlagda området på andra sidan väg 1183 och att det i kombination med att badplatsen blir mindre inskränker på den allmänna tillgången till området. Dom uttrycker också en oro över tillgången till sjösättningsrampen. Vidare ifrågasätter Gräsörådet hur parkeringssituationen kommer bli om man stänger en infart. Risken finns, menar de att båtgäster tar bilparkeringar på bekostnad av badgäster.

Rådet påpekar också att byggnation av restaurang och sjöbodan inte är förenligt med syftet med planen som är att planera för en småbåtshamn. Det är för stora åtgärder som påverkar landskapsbilden för mycket. Restaurang finns det dessutom möjlighet att bygga på andra sidan väg 1183.

Slutligen ställer sig rådet frågande till en formulering i planbeskrivningen: ”Under varma dagar på sommaren blir det väldigt trångt och smått kaotiskt i området.”

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Vad gäller ovan nämnda formulering var syftet att beskriva parkeringssituationen i området under en varm sommardag. Planenheten har nämligen fått rapporter om att bilar parkerar lite hur som helst, till och med i väggkanten längs väg 1183 eller att man backar ända ner till stranden. Anledningen till att stänga en infart är inte för att begränsa möjligheten att kunna parkera utan snarare att styra upp parkeringsplatsen. När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då den andra infarten stänger kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer

den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Angående byggnation av restaurang och sjöbodas anser kommunen att båda är förenligt med planens syfte. Sjöbodas är ett vanligt komplement vid många hamnar i Sverige. En restaurang eller kiosk har ingen direkt koppling till hamnverksamhet men kan tillföra otroliga värden till platsen som helhet. Exempelvis kan man tänka sig att glass kommer säljas och det brukar uppskattas av både båtfolk som badgäster. Även tillgången av färskvatten och förbättrade toalettmöjligheter är kopplat till restaurangen. Planbestämmelserna för dessa byggnader är också utformade för att byggnaderna enklare ska kunna smälta in i omgivningen. De spelar också an på hur sjöbodas historiskt har byggts i kommunen vad gäller takvinkel och fasad mot vattnet.

Småbåtshamnen och båtplatserna är till för alla på Gräsö, inte bara närliggande fastigheter. Planarbetet syftar till att bevara sjösättningsrampen som kommer att vara fortsatt tillgänglig för allmänheten.

12. Mårtensboda Havtornsvägen samfällighet

Föreningen är överlag positivt inställda till samrådsförslaget men vill informera om att de har ett in- och utlopp för dricksvatten strax norr om planområdet. De ser gärna att en kommande båtklubb tar hänsyn till detta, bl.a. genom att upprätta en miljöpolicy där regler för bottenmålning och dylikt fastställs.

Föreningen meddelar också att hastigheten på väg 1183 borde ses över i samband med planarbetet. När fler bilar med båtsläp rör sig i området finns det risk för trafikolyckor i och med att sikten är delvis skymd och folk kör fort.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet och undersöker möjligheten att sänka hastigheten på väg 1183. Planbeskrivningen kompletteras även med tydligare information gällande in- och utloppet för dricksvatten.*

13. Mårtensboda vänner

Föreningen framför att flera dokument som det hänvisas till i planbeskrivningen rör en annan lokalisering. Det gäller inventeringen av fiskereproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesinventering vid en vik vid Mårtensboda, Checklista- Undersökning av betydande miljöpåverkan samt Länsstyrelsens yttrande på Undersökningen om betydande miljöpåverkan. De anser därmed att dessa inte är användbara för denna plan.

Vidare framför de att följande måste beaktas för att planen ska kunna antas:

- Säkerhet för badande, hur garanteras den när ett bad kombineras med småbåtshamn.
- Stenpiren, hur påverkar den vattenmiljö och stränder samt vad händer om den inte klarar av belastningar från väder och vind.

- Fiskar och kräftdjur är beroende av vattenströmmar och grunda stränder i sitt yngelstadium. Finns det risk att stenpiren kommer utgöra ett vandringshinder. Underlag saknas för att kunna bedöma hur fisk och kräftdjur påverkas.
- Fågellivet på ön Hyrriln riskerar att påverkas negativt av ytterligare båttrafik. Hur ska det skyddas.
- Parkeringen i området behöver fortsatt vara öppen för allmänheten.
- Toaletter och sopkärl bör finnas tillgängliga dygnet runt. Risk för nedskräpning är annars stor.
- Kommer båttrafik leda till ökade utsläpp av petroleumprodukter och bottenfärger och hur påverkar det närliggande vattenintag till avsaltningsanläggningen på andra sidan väg 1183.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Miljön i dom båda vikarna är relativt lika. Den stora skillnaden är att den nuvarande platsen används som badplats. Det innebär troligtvis att naturvärden är mindre på denna plats samtidigt som de mänskliga värdena är högre. Eftersom dokumenten: inventering av fiskereproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesinventering vid en vik vid Mårtensboda, Checklista- Undersökning av betydande miljöpåverkan samt Länsstyrelsen yttrande på Undersökningen av betydande miljöpåverkan främst rör värden kopplat till natur gör kommunen bedömningen dokumenten går att applicera på det nuvarande planområdet. Läggs därtill att en ny naturvärdesinventering gjordes för det nya planområdet där bedömningen är att miljön som skulle påverkas av en båthamn inte är någon bristvara på den här delen av kusten. Sammantaget bedömdes området ha Naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Historiskt sett har det tidigare funnits en hamn på samma plats där den nya hamnen planeras att byggas. Vissa rester från den hamnen finns kvar idag. Att anlägga en hamn där det tidigare varit en hamn blir ett mindre ingrepp än att ta en oexploaterad plats i anspråk.

Säkerheten för badande är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.

Det är oklart exakt hur hamnanordningen kommer att se ut. Troligtvis blir det en stenpir men effekterna den kommer ha på vattenmiljö och strand är också oklart. Med tanke på platsens ringa naturvärden anser kommunen dock att den planerade åtgärdens påverkan är godtagbar. Vad gäller konstruktionens hållfasthet är det rimligt att anta att den som bygger gör det med avsikt att klara av påfrestningar från naturen. Samma resonemang kan appliceras vad gäller ökade utsläpp av petroleum och bottenfärger, d.v.s. att de som använder hamnen inte släpper ut giftiga ämnen i vattnet. Ett förtydligande i frågan kan göras i båtklubbens/samfällighetens stadgar/miljöpolicy. Planbeskrivningen kompletteras med information detta.

Vad gäller fågellivet är Hyrriln inte utpekad i något dokument vad gäller flora och fauna. Det tyder på att fågellivet inte bedöms vara av särskilt stor vikt. Det är dock viktigt att vara

varsam vid t.ex. anläggandet av hamn. Kommunens bedömning är att hamnen inte kommer påverka fågellivet i någon större bemärkelse men ser gärna att samfälligheten/båtklubben som sköter hamnens drift sätter upp skyltar med information om att värna fågellivet.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Service, så som toalett och sopkärl kommer initialt erbjudas de timmar som en kiosk/caféverksamhet är öppen. Utökade öppettider eller alternativa lösningar behöver förhandlas fram i andra sammanhang än detaljplanarbetet. Genom detta arbete förmedlas den informationen vidare..

Privatpersoner

14. Bengt Roland Patrik Lannergård

Personen ställer sig positiv till planen i sin helhet.

15. Karin Ingeborg, Maria Dimander Lannergård

Personen ställer sig positiv till planen i sin helhet samt uttrycker en önskan om att sänka hastighetsgränsen på väg 1183 från 70 till 30. Detta pga. att mycket folk i rör sig i området och att det finns ett flertal utfarter nära inpå varandra.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet och undersöker möjligheten att begränsa hastigheten på väg 1183.*

16 & 17. Anders och Britta Fagerberg

Personerna avstyrker anläggandet av en småbåtshamn på den föreslagna platsen. Man anför att Storsand är en uppskattad badplats i kommunen. Sandstranden med dess långgrunda bad utgör en för området unik miljö där många tar sina första simtag. Risken för olyckor kommer troligtvis öka om man kombinerar bad och småbåtshamn.

Vidare anför personerna att sjöfågel som häckar på ön Hyrriln riskerar att störas av den planerade åtgärden.

Man menar också att hamnen befinner sig i ett utsatt läge vad gäller t.ex. sjöhävning. Nordliga vindar och grov sjö in från Bottenhavet gör att stora krav ställs på pir-konstruktionens bärighet.

Slutligen föreslås en alternativ lokalisering i en vik något norr om planområdet, dock inom samma fastighet.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar. Vad gäller konstruktionens bärighet är det rimligt att anta att den som bygger gör det med avsikten att konstruktionen ska klara av påfrestningar från väder och vind.

I fråga om fågellivet är Hyrriln inte utpekad i något dokument vad gäller flora och fauna. Det tyder på att fågellivet inte bedöms vara av särskilt stor vikt. Det är dock viktigt att vara varsam t.ex. vid anläggandet av hamn. Kommunens bedömning är att hamnen inte kommer påverka fågellivet i någon större bemärkelse men ser gärna att samfälligheten/båtklubben som sköter hamnens drift sätter upp skyltar med information om att värna fågellivet.

Historiskt sett har det tidigare funnits en hamn på samma plats där den nya hamnen planeras att byggas. Vissa rester från den hamnen finns kvar idag. Att anlägga en hamn där det tidigare varit en hamn blir ett mindre ingrepp än att ta en oexploaterad plats i anspråk.

Den alternativa lokaliseringen som föreslogs var tidigare ett alternativ men valdes bort, exempelvis för att den viken är till synes grundare samt att det ligger ett antal servitut i området.

Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att badplatsen befinner sig på privat mark och att även om det innebär att platsen är tillgänglig genom allemansrätten kan man inte ställa samma krav som på en kommunal badplats.

18. Tor-Björn Eriksson

Personen framför att naturvärden kommer gå förlorade vid exploatering av viken, Strömningsförhållanden förändras av hamnkonstruktionen vilket innebär att viken riskerar att växa igen samt att fågellivet på ön Hyrriln, som redan idag är påverkat av mänsklig aktivitet kommer störas än mer. Därtill belyser personen att risken för att människor kommer skadas kommer öka eftersom folk simmar mellan Hyrriln och fastlandet precis där båtarna kommer åka in mot hamnen.

Därtill menar personen att vattnet utanför dennes fastighet tillhör hans familj och att de inte vill att vattnet trafikeras ytterligare.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.

I fråga om fågellivet är Hyrriln inte utpekad i något dokument vad gäller flora och fauna. Det tyder på att fågellivet inte bedöms vara av särskilt stor vikt. Det är dock viktigt att vara varsam t.ex. vid anläggandet av hamn. Kommunens bedömning är att hamnen inte kommer påverka fågellivet i någon större bemärkelse men ser gärna att samfälligheten/båtklubben som sköter hamnens drift sätter upp skyltar med information om att värna fågellivet.

Enligt den naturvärdesinventering som gjordes för det nya planområdet utgör vattenmiljön som skulle påverkas av en båthamn ingen bristvara på den här delen av kusten. Sammantaget bedömdes området ha Naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Vad gäller ägandeskap av vattnet strax utanför planområdet är det inget i kommunens material som tyder på att det ägs av någon.

19. Karin Lena Gutesten

Personen ställer sig positiv till förslaget men uttrycker en oro över hastigheten på väg 1183. Därtill framförs en önskan om storlek på båtplats med hänvisning till lokala väderförhållanden.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet och undersöker möjligheten att begränsa hastigheten på väg 1183. Vad gäller storlek på båtplats är det inget som regleras i detaljplan.*

20. Pirko Lunneborg

Personen motsätter sig den planerade åtgärden av följande anledningar. Piren kommer stänga vattenströmmar vilket kan medföra att badplatsen slammar igen. Det finns även många fiskarter som är beroende av vattenströmmarna i sin uppväxtmiljö.

Kombinationen bad och småbåtshamn innebär en större olycksrisk. Därtill anser personen att platsen inte är lämplig för en pir då läget är exponerat vädermässigt.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.*

Enligt den naturvärdesinventering som gjordes för det nya planområdet utgör vattenmiljön som skulle påverkas av en båthamn ingen bristvara på den här delen av kusten. Sammantaget bedömdes området ha Naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Kommunen gör därmed bedömningen att den planerade åtgärdens påverkan som godtagbar.

Vad gäller konstruktionens bärighet är det rimligt att anta att den som bygger gör det med avsikten att konstruktionen ska klara av påfrestningar från väder och vind.

21. Birgitta och Ola Lejman

Personerna inleder med att redogöra för platsens nuvarande förutsättningar vad gäller badplatsens utsträckning, skötsel m.m. därefter följer synpunkter och förslag på åtgärder.

Personerna undrar hur säkerheten på platsen kan garanteras. Många simmar i området, bland annat ut till ön Hyrriln vilket kommer medföra risker om en småbåtshamn blir av. Det framförs också farhågor över om piren stenkonstruktion kommer störa vattenflödena i området vilket kan leda till igenväxning av viken. Man ställer sig också frågande till vattendjupet för platsen är tillräckligt inmätt.

Vidare anser personerna att det borde säkerställas i detaljplan att parkering för området fortsatt kommer vara tillgängligt för allmänheten. Det borde även framgå av planhandlingarna hur toalett och sophantering ska hanteras under dygnets alla timmar. Man undrar även om dricksvattenkvaliteten i det närliggande området kommer försämrats vid byggnation av hamn.

Personerna uttrycker också oro över en framtida hamnkonstruktions hållfasthet eftersom området tidvis är utsatt för hårt väder. Risken finns, menar de, att om piren går sönder kommer platsen bli förstörd. Ansvarsfrågor behöver redas ut redan i detta skede.

Slutligen presenterar personerna Kullbådaviken som alternativ lokalisering.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik samt begränsa hastighet. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i båtklubb/samfällighets stadgar.*

Det är oklart hur vattenflödena i området kommer påverkas av pir-konstruktionen men av naturvärdesinventering att döma riskeras inga stora naturvärden att ta skada. För att behålla en trivsamt badplats kan skötsel utföras på samma sätt som det gör idag, d.v.s. av fastighetsägarna. Vad gäller konstruktionens hållfasthet är det rimligt att anta att den som bygger den (troligtvis båtklubb/samfällighet) gör det med avsikt att klara av påfrestningar från naturen. Skulle piren rasa hanteras det i enlighet med Plan- och bygglagen 11 kap Tillsyn, tillträde, ingripande och påföljder.

Vad gäller vattendjup på platsen kan samfälligheten som skapas säkerligen vara behjälpliga om vilka båtar som är lämpliga för platsen. Eventuellt kan det rymmas inom stadgarna för klubben.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Historiskt sett har det tidigare funnits en hamn på samma plats där den nya hamnen planeras att byggas. Vissa rester från den hamnen finns kvar idag. Att anlägga en hamn där det tidigare varit en hamn blir ett mindre ingrepp än att ta en oexploaterad plats i anspråk.

Service, så som toalett och sopkärl kommer initialt erbjudas de timmar som en kiosk/caféverksamhet är öppen. Utökade öppettider eller alternativa lösningar behöver förhandlas fram i andra sammanhang än detaljplanearbetet, exempelvis så som det har fungerat tidigare. Genom detta arbete förmedlas den informationen vidare. Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att badplatsen befinner sig på privat mark och att även om det innebär att platsen är tillgänglig genom allemansrätten kan man inte ställa samma krav som på en kommunal badplats.

Förslaget att anlägga en småbåtshamn vid Kullbådaviken kan inte utredas inom ramen för detta arbete men planenheten tar tacksamt med sig det in i organisationen inför framtida planering.

22. Peter Berglund

Personen ställer sig positiv till förslaget i sin helhet.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet.*

23. Anders Hånberg

Personen ställer sig positiv till förslaget men framför att säkerheten för badande i området bör få mer utrymme i planen. Det framförs också att hastigheten på väg 1183 bör sänkas.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet. Planhandlingarna kompletteras med ett utförligare resonemang i hur säkerheten på platsen ska hanteras.*

24. Per Gutestam

Personen ställer sig positiv till planförslaget men framför att kommunen gärna får undersöka möjligheten att hastigheten på väg 1183 begränsas från nuvarande 70 km/h till 50 km/h.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet och undersöker möjligheten att sänka hastigheten på nämnda vägsträcka.*

25. Barbro Molander

Personen ställer sig positiv till planförslaget men framför att kommunen gärna får undersöka möjligheten att hastigheten på väg 1183 begränsas från nuvarande 70 km/h till 50 km/h.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet och undersöker möjligheten att sänka hastigheten på nämnda vägsträcka.*

26. Ida & Daniel Sjöberg

Personerna ställer sig positiv till planförslaget.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet.*

27. Göran och Lena Svärd

Personerna ställer sig positiva till förslaget men framför att det är viktigt att känslan av natur behöver bevaras så långt det är möjligt. Även tillgängligheten till platsen lyfts fram som bevarandevärt. Dom önskar också att kommunen undersöker möjligheten att begränsa hastigheten på väg 1183.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet och undersöker möjligheten att sänka hastigheten på nämnda vägsträcka. Därutöver är planbestämmelserna utformade på så sätt att nya byggnader ska kunna smälta in i omgivningen. Utöver det kommer platsen vara tillgänglig för både bad- och båtgäster i framtiden.*

28. Sarita och Kenneth Lideborg

Personerna framför att tillgängligheten till platsen inte får försämrats. De ställer sig även frågande till hur risken för olyckor ska hanteras. De menar att viken riskerar att bli än mer grumlig varpå "slukhål" skapas samt att många simmar där båtar är tänkta att åka. Vidare anser de att parkeringssituationen borde redogöras tydligare. Dessutom anser de att toalett och sopkärl bör finnas tillgängligt dygnet runt samt att fasta grillplatser vore trevligt.

Slutligen tillstyrker de medborgarförslaget om en småbåtshamn i Kullbådaviken.

***Kommentar:** Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik samt begränsa hastighet. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.*

Det är oklart hur vattenflödena i området kommer påverkas av pir-konstruktionen men av naturvärdesinventering att döma riskeras inga stora naturvärden att ta skada. För att behålla en trivsamt badplats kan skötsel utföras på samma sätt som det gör idag, d.v.s. av fastighetsägarna.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Service, så som toalett och sopkärl kommer initialt erbjudas de timmar som en kiosk/caféverksamhet är öppen. Utökade öppettider eller alternativa lösningar behöver förhandlas fram i andra sammanhang än detaljplanarbetet, exempelvis så som det har fungerat tidigare. Genom detta arbete förmedlas den informationen vidare.

Förslaget att anlägga en småbåtshamn vid Kullbådaviken kan inte utredas inom ramen för detta arbete men planenheten tar tacksamt med sig det in i organisationen inför framtida planering.

29. Björn Hedenström

Personen ställer sig positiv till planförslaget.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet.

30. Janeric Thelin och Björn Björebäck

Personerna anser att området är olämpligt för småbåtshamn av följande anledningar.

- Området är för grunt. Mätningar har gjorts som visar djup på mellan 1,0-1,8 meter. Dagens båtar är utrustade med långa riggar och djupa v-bottnar.
- Farlig vågbildning på grund av det öppna läget mot nordväst. Dessutom kan fenomenet ”svinga” uppstå vilket innebär att vattennivån höjs och sänks. Nordvästliga vindar kommer också innebära problem dels, för ankommande och avgående båtar men också för angjorda båtar då hamnen i förslaget inte har något lä för vind.
- Synnerligen olämpligt att anlägga en småbåtshamn i anslutning till en badplats med tanke på alla miljöfarliga ämnen kopplat till båtliv.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Vad gäller konstruktionens hållfasthet är det rimligt att anta att den som bygger den gör det med avsikt att klara av påfrestningar från naturen. Båtklubb/samfälligheten bör även kunna vara behjälpliga med information om genomsnittligt vattendjup på platsen samt förslag på lämpliga båtar.

Av båtklubben/samfällighetens miljöpolicy bör det även framgå vad som är lämpligt i fråga om miljöfarliga ämnen kopplat till båtliv, närmsta båtvtätt samt annan nödvändig information.

31. Cecilia Lindblad

Personen inleder sitt yttrande med en beskrivning av området där det förtydligas att fritidsområdet, dvs badplatsen sträcker sig mellan fastigheterna Mårtensboda 1:20, 1:22 och 1:24.

Därefter framför personen följande synpunkter.

- Säkerheten för badgästerna måste beaktas, vem bär ansvaret om en olycka inträffar.
- Kommer stenpiren innebära sämre vattenomsättning vilket kan leda till att badstranden växer igen.
- Kommer buller från båtarna påverka fågellivet på ön Hyrriln och hur säkerställer man att den känsliga kust- och vattenmiljön inte väsentligt försämras.
- Parkeringsmöjligheterna får inte försämras i och med planens genomförande.
- Möjligheten att gå på toalett och slänga sina sopor i ett sopkärl behöver tillgodoses under dygnets alla timmar.

- Om planen genomförs behöver ansvarsförhållanden säkerställas i det fall väder och vind raserar stenpiren.
- Vattendjupet är osäkert och behöver mätas igen.
- Dricksvatten för närliggande område tas i anslutning till planområdet.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik samt begränsa hastighet. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.

Det är oklart hur vattenflödena i området kommer påverkas av pir-konstruktionen men enligt naturvärdesinventering som gjordes för planen riskerar inga stora naturvärden att ta skada. För att behålla en trivsamt badplats utförs skötsel enligt rådande modell d.v.s. av fastighetsägarna. I fråga om fågellivet är Hyrriln inte utpekad i något dokument vad gäller flora och fauna. Det tyder på att fågellivet inte bedöms vara av särskilt stor vikt. Det är dock viktigt att vara varsam t.ex. vid anläggandet av hamn. Kommunens bedömning är att hamnen inte kommer påverka fågellivet i någon större bemärkelse men ser gärna att samfälligheten/båtklubben som sköter hamnens drift sätter upp skyltar med information om att värna fågellivet.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Service, så som toalett och sopkärl kommer initialt erbjudas de timmar som en kiosk/caféverksamhet är öppen. Utökade öppettider eller alternativa lösningar behöver förhandlas fram i andra sammanhang än detaljplanarbetet, exempelvis så som det har fungerat tidigare. Genom detta arbete förmedlas den informationen vidare.

Vad gäller konstruktionens hållfasthet är det rimligt att anta att den som bygger den gör det med avsikt att klara av påfrestningar från naturen. Skulle piren rasa hanteras det i enlighet med Plan- och bygglagen 11 kap Tillsyn, tillträde, ingripande och påföljder. Båtklubb/samfälligheten bör även kunna vara behjälpliga med information kring genomsnittligt vattendjup på platsen och liknande. Planbeskrivningen kompletteras med information gällande muddring.

Dricksvattenuttaget i närområdet bedöms inte påverkas av den planerade åtgärden.

Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att badplatsen befinner sig på privat mark och att även om det innebär att platsen är tillgänglig genom allemansrätten kan man inte ställa samma krav som på en kommunal badplats.

32. Ulla Beckman Sundh

Personen framför att flera dokument som det hänvisas till i planbeskrivningen rör en annan lokalisering. Det gäller inventeringen av fiskereproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesinventering vid en vik vid Mårtensboda, Checklista- Undersökning av betydande miljöpåverkan samt Länsstyrelsens yttrande på Undersökningen om betydande miljöpåverkan. Personen anser därmed att dessa inte är användbara för denna plan.

Därtill framförs synpunkter på följande.

- Hur kommer stenpiren påverka vattenmiljön och stränderna som ligger norr och söder om den. Piren kommer också vara utsatt för hårt väder, vad händer om piren inte håller.
- Säkerheten för badande och fortsatt tillgång till området är viktigt. Parkeringen behöver också vara fortsatt tillgänglig.
- Fler mätningar av vattendjup behöver göras för att ge en rättvis bild av området. Enligt utförd mätning är djupet mellan 1-1,8 meter, är det tillräckligt eller kommer det behöva muddras.
- Tillgång till toalett och sopkärl behöver säkerställas. Därtill är det inte helt redogjort för hur vatten till servicebyggnaden ska lösas. Det finns redan en avsaltningsanläggning i området, påverkas den av båtar i området och är det verkligen rimligt med en till.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet. Miljön i dom båda vikarna är relativt lika. Den stora skillnaden är att den nuvarande platsen används som badplats. Det innebär troligtvis att naturvärdena är mindre på denna plats, samtidigt som värden för människan troligtvis är högre. Eftersom dokumenten: inventering av fiskereproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesinventering vid en vik vid Mårtensboda, Checklista- Undersökning av betydande miljöpåverkan samt Länsstyrelsen yttrande på Undersökningen av betydande miljöpåverkan främst rör värden kopplat till natur gör kommunen bedömningen att dokumenten går att applicera på det nuvarande planområdet. Lägg därtill att en ny naturvärdesinventering gjordes för det nya planområdet där bedömningen är att miljön som skulle påverkas av en båthamn inte är någon bristvara på den här delen av kusten. Sammantaget bedömdes området ha Naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.*

Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik samt begränsa hastighet. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.

Vad gäller konstruktionens hållfasthet är det rimligt att anta att den som bygger den (troligtvis båtklubb/samfällighet) gör det med avsikt att klara av påfrestningar från naturen.

Skulle piren rasa hanteras det i enlighet med Plan- och bygglagen 11 kap Tillsyn, tillträde, ingripande och påföljder. Båtklubben/samfälligheten bör även kunna vara behjälpliga med information kring platsens genomsnittliga vattendjup och liknande. Behöver området muddras hanteras lovgivningen genom ansökan till mark- och miljödomstolen.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Service, så som toalett och sopkärl kommer initialt erbjudas de timmar som en kiosk/caféverksamhet är öppen. Utökade öppettider eller alternativa lösningar kan förhandlas fram i andra sammanhang än detaljplanarbetet, exempelvis så som det har fungerat tidigare. Genom detta arbete förmedlas den informationen vidare.

Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att badplatsen befinner sig på privat mark och att även om det innebär att platsen är tillgänglig genom allemansrätten kan man inte ställa samma krav som på en kommunal badplats.

Kommunen gör bedömningen att en hamn för fritidsbåtar inte påverkar in- utloppet för vattenintaget i närheten. Det är i dagsläget oklart om en till avsaltningens anläggning tillkommer. Skulle så ske, sker prövningen genom en anmäla till Länsstyrelsen eller genom tillståndsansökan hos domstol.

33. Claes-Göran Pettersson och Jan-Erik Pettersson Lyngå

Personerna motsätter sig förslaget i sin helhet. De framför följande synpunkter på planförslaget.

- Kombinationen bad och småbåtshamn är inte lämplig pga. olycksrisken.
- Parkeringen behöver fortsatt vara tillgänglig.
- Vattendjup inte klarlagt i infartsvägen till hamnen.
- Hur påverkas viken då bryggan påverkar genomflödet av vatten. Redan idag är genomströmningen dålig.
- Risk för olyckor vid in-utfarterna på Gräsövägen.

Kopplat till lagstiftningen om strandskyddet anser personerna att allmänhetens tillgång till klippbad kommer begränsas starkt. De menar att så pass stora ytor försvinner att allmänhetens tillgång påtagligt försämras. Vidare framför de att det inte finns något allmänintresse i att hamnen byggs utan att allmänhetens intresse snarare ligger i att bevara platsen som den är idag. De menar också att det inte föreligger några särskilda skäl enligt miljöbalken 7 kap. 18 § för att ge strandskyddsdispens. Istället anser de att markägarens motiv främst är ekonomiska vilket bör medföra en restriktiv beaktan. Därtill finns det inget behov av en hamn för att nå fastigheter på ön.

Slutligen anser de att avsnittet om den gamla hamnplatsen i planbeskrivningen är haltande då den nya hamnen inte på något sätt kommer likna den gamla.

Kommentar: *Planenheten tackar för yttrandet. Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även använda bojar för att styra trafik samt begränsa hastighet. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i en båtklubb/samfällighets stadgar.*

En naturvärdesinventering gjordes för planområdet där bedömningen är att miljön som skulle påverkas av en båthamn inte är någon bristvara på den här delen av kusten. Sammantaget bedömdes området ha Naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Kommunen bedömer därmed konsekvenserna av dom planerade åtgärderna som godtagbara.

Gällande vattendjupet i infartsvägen till hamnen är det rimligt att anta att det är liknande förhållanden som inom planområdet. Det är dock viktigt att in- och utfartsväg klargörs så olyckor kan undvikas. Detta är information som en båtklubb/samfällighet kan vara behjälplig med. Planbeskrivningen kompletteras med information gällande båtklubbens/samfällighetens ansvar i frågan.

Hur strandskyddet hanteras redogörs det tydligare för i kommentarerna till Länsstyrelsens yttrande.

Att det tidigare funnits en hamn på platsen och att det finns kvar rester från denna betyder att marken inte är helt oexploaterad. Därmed kan det anses som ett mindre ingrepp att anlägga en hamn där än på en annan plats som sedan tidigare inte har exploaterats.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

34. Lars Lind

Personen informerar att denne bör ingå i samrådsretsen i och med ägandeskap av ett servitut för båt och båtplats på fastigheten Klockarboda 1:6. Därutöver framför personen följande synpunkter på planförslaget.

- Samrådsprocessen ska tas om då utredningarna som det hänvisas till i underlagen saknas.
- Att det blir för stor påverkan på miljön, koncentrationen av utsläpp blir förödande.

- Området lämpar sig bättre för badplats som det historiskt sett varit och fortfarande är.
- Anser att det finns lämpligare platser på Gräsö där en småbåtshamn kan anläggas, förslagsvis längre norrut där fastighetsägaren också äger marker.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet och lägger till personen till kretsen som kommer höras i granskningsskedet av planen. Kommunen ställer sig frågande till önskan om att samrådsprocessen ska tas om. Underlagen var och är publicerade på kommunens hemsida tillsammans med resten av planhandlingarna. Fysiska handlingar fanns också tillgängliga på kommunhusets anslagstavla.

Historiskt sett har det tidigare funnits en hamn på samma plats där den nya hamnen planeras att byggas. Vissa rester från den hamnen finns kvar idag. Att anlägga en hamn där det tidigare varit en hamn blir ett mindre ingrepp än att ta en oexploaterad plats i anspråk.

Kommunen gör bedömningen att platsen kan innehålla både en hamn för fritidsbåtar och badplats. En båtklubb eller samfällighet kan i sina stadgar eller i en miljöpolicy styra sina medlemmar till att använda så miljövänliga produkter som möjligt. En miljöpolicy bör även innehålla hänvisningar till närmaste plats för båttvätt, tömning och liknande.

Gällande lokalisering har denna plats jämförts med en närliggande vik inom samma fastighet ca 250 meter norrut. Bedömningen är att denna plats är bättre lämpad.

35. Gabriella Innerstedt

Personen har följande synpunkter på planförslaget.

- Flera dokument som det hänvisas till i planförslaget rör en annan lokalisering.
- Hur kan säkerheten för badande garanteras om man bygger en hamn i anslutning till badplatsen. Det finns även många grynnor strax utanför planområdet som inte redovisas i planförslaget, hur hantera det.
- Hur påverkas fågellivet på ön Hyrriln.
- Vädrets påverkan på stenpiren är outrett. Konsekvensbeskrivning saknas också på hur vattenmiljö och stränder påverkas.
- Det framgår inte om muddring behöver göras eller inte. Följderna av hamnens påverkan blir därför svåra att förutse. Tydligare konsekvensbeskrivning behövs.
- Hur påverkas det närliggande vattenintaget av båttrafik.
- Parkeringsmöjligheter för fler än båtgäster behöver säkerställas.
- Sanitetsanläggning behöver finnas i området även i framtiden.
- Anser att en hamn borde kunna anläggas vid Gräsö gård där kommunen äger mark.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. Miljön i dom båda vikarna är relativt lika och dom ligger bara ca 250 meter ifrån varandra, Den stora skillnaden är att platsen för planförslaget används som badplats. Det innebär troligtvis att naturvärdena är mindre på denna plats, samtidigt som värden för människan troligtvis är högre. Eftersom dokumenten: inventering av fiskereproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesinventering vid en vik vid Mårtensboda, Checklista- Undersökning av betydande miljöpåverkan samt

Länsstyrelsen yttrande på Undersökningen av betydande miljöpåverkan främst rör värden kopplat till natur gör kommunen bedömningen att dokumenten går att applicera på det nuvarande planområdet. Läggs därtill att en ny naturvärdesinventering gjordes för det nya planområdet, där är bedömningen att miljön som skulle påverkas av en båthamn inte är någon bristvara på den här delen av kusten. Sammantaget bedömdes området ha Naturvärdesklass 3 – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Säkerheten i området är av stor vikt. Ambitionen är att badande ska ske på ena sidan av piren och att båtar ska hålla sig på andra sidan. Säkerhetsaspekten bör lyftas fram i en framtida båtklubb/samfällighets stadgar. Man kan även skylta på stranden samt använda bojar för att styra båttrafik samt begränsa hastighet. En båtklubb/samfällighet kan också upplysa och arbeta för att synliggöra dolda grynnor eller liknande. Planbeskrivningen kompletteras med informationen om att detta kan tydliggöras med en skylt samt i båtklubb/samfällighets stadgar.

I fråga om fågellivet är Hyrriln inte utpekad i något dokument vad gäller flora och fauna. Det tyder på att fågellivet inte bedöms vara av särskilt stor vikt. Det är dock viktigt att vara varsam t.ex. vid anläggandet av hamn. Kommunens bedömning är att hamnen inte kommer påverka fågellivet i någon större bemärkelse men ser gärna att samfälligheten/båtklubben som sköter hamnens drift sätter upp skyltar med information om att värna fågellivet.

Vad gäller konstruktionens hållfasthet är det rimligt att anta att den som bygger den (troligtvis båtklubb/samfällighet) gör det med avsikt att klara av påfrestningar från naturen. Skulle piren rasa hanteras det i enlighet med kap. 11 om Tillsyn, tillträde, ingripanden och påföljder i Plan- och bygglagen. I det fall muddring behöver göras hanteras det genom en anmälan till Länsstyrelsen eller en ansökan om tillstånd hos domstol, det är dock oklart i nuläget om det behövs.

När en infart stänger förbättras trafiksäkerheten på väg 1183 samtidigt som man kan ordna upp den ytan bättre. Då kommer parkeringen norr om planområdet istället att nås genom en anslutning via planområdet. Därmed kommer den parkeringen finnas kvar och viss yta frigörs genom stängningen av den andra infarten. Tanken är att badgäster ska parkera på den parkeringen utanför planområdet och att husbilar ges företräde på parkeringen i planområdet. I sammanhanget kan det noteras att även om allemansrätten gäller så finns det inte automatiskt en skyldighet att tillhandahålla parkering på privat mark. Men genom förändringarna förbättras trafiksäkerheten och parkeringen för badgäster blir kvar med något större yta.

Service, så som toalett och sopkärl kommer initialt erbjudas de timmar som en kiosk/caféverksamhet är öppen. Utökade öppettider eller alternativa lösningar behöver förhandlas fram i andra sammanhang än detaljplanarbetet, exempelvis så som det har fungerat tidigare. Genom detta arbete förmedlas den informationen vidare.

Förslaget att anlägga en småbåtshamn vid Kullbådaviken kan inte utredas inom ramen för detta arbete men planenheten tar tacksamt med sig det in i organisationen inför framtida planering. Slutligen gör kommunen bedömningen att en hamn för fritidsbåtar inte påverkar in- utloppet för vattenintaget i närheten.

36. Ulla Danielsson

Instämmer helt och fullt med föreningen Mårtensbodas vänners yttrande.

Kommentar: Planenheten tackar för yttrandet. För uttömmande svar se svaret till Mårtensboda vänners.

Revidering av planförslaget

Samrådet och de synpunkter som inkommit har resulterat i följande förändringar:

- Utökning av prickmark längs med väg 1183 i enlighet med trafikverkets yttrande.
- Bestämmelsen Natur har tagits bort och ersatts med bestämmelsen N₁. För området där bytet har skett gäller strandskyddet och marken är prickad men undantag för en liten bit mark där landgången till hamnen är tänkt att vara. På den biten upphävs strandskyddet och egenskapsbestämmelsen korsmark införs.
- Utökad diskussion om varför platsen är lämplig för småbåtshamn.
- Huvudmannaskap fastställs som enskilt i och med att bestämmelsen Natur försvinner.
- Information har lagts till i planbeskrivningen om brandsäkerhet.
- Egenskapslinje och eventuell fastighetsbildning har förtydligats.
- Förfarandet ändras till utökat förfarande.
- Tydliggörande av in- och utlopp för dricksvatten.
- Information om eventuell skyltning för att värna fågellivet.
- Förtydligande av vad som båtklubbens/samfällighetens miljöpolicy bör innehålla.
- Information om att säkerhetsaspekten i området bör lyftas fram i en båtklubb/samfällighets stadgar. Vilka behandlar hur säkerhetshänsyn tas till var båtar ska åka och var det gäller badområde.
- Förtydligande om parkeringslösningen.

Sammanfattning av synpunkter som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

- Flertalet yttranden gällde att samrådet bör tas om då de anser att delar av planhandlingarna handlade om ett annat område.
- Länsstyrelsens synpunkt om att planarbetet borde innehålla en utredning angående framtida behov av småbåtshamnar tillgodoses inte.
- Yttrande gällande att restaurang och sjöbodas inte är förenligt med planens syfte.
- Yttrandena gällande att en hamn för småbåtar lämpligen placeras i en närliggande vik inom samma fastighet eller i en vik söder om Gräsö färjeläge.
- Flertalet yttranden som motsätter sig förslaget i sin helhet.

Checklista – Undersökning av betydande miljöpåverkan

Detaljplan för del av fastigheten Mårtensboda 1:1

Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad 2019-04-03

Röd markering visar ungefärlig plats för planområdet.

Inledning

Vid upprättande av plan eller program ska kommunen undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

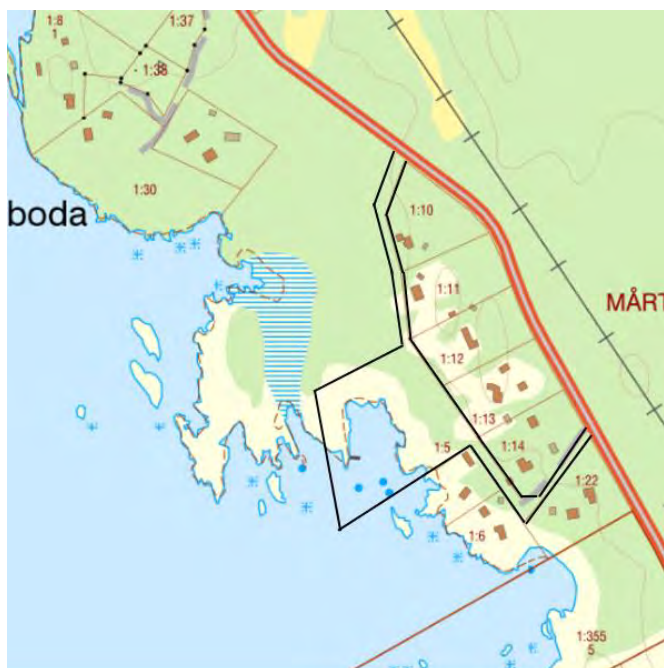
Undersökningen är den process som ska leda fram till ett ställningstagande i frågan om en strategisk miljöbedömning (miljökonsekvensbeskrivning) ska göras eller inte. Undersökningen innebär att kommunen identifierar de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan, och samråder frågan med Länsstyrelsen.

Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Reglerna om miljöbedömning finns i 6 kap. Miljöbalken. Sedan 1 januari 2018 är ett nytt sjätte kapitel gällande. Det nya kapitlet ska tillämpas för planärenden som påbörjats efter 1 januari 2018.

Planområdet

Planområdet är beläget på Gräsö, utanför Öregrund i Östhammars kommun. Området är ca. 1 ha stort och i dagsläget finns bryggor på en mindre del av vattenområdet. Det finns ingen nu gällande detaljplan över området som planeras för småbåtshamn. Den sydöstra delen av fastigheten omfattas av detaljplan som medger bostäder och handel. Gällande översiktsplan, antagen 2016, anger landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism. Idag är det brist på båtplatser på Gräsö och en ny småbåtshamn skulle möjliggöra för fler båtplatser. En ny småbåtshamn skulle även innebära bra förutsättningar för turism. Planen bedöms därmed vara förenlig med översiktsplanen.

Svart markering visar ungefärligt planområde, det är fortfarande oklart var infartsvägen till området ska vara.

Detaljplanens syfte

Syftet med planen är att möjliggöra för en småbåtshamn på del av fastigheten Mårtensboda 1:1. Småbåtshamnens syfte är att skapa ett samlat område av bryggor och båtplatser för boende i de 20-tal planerade enbostadshusen som detaljplanen i den sydöstra delen av fastigheten medger men även till övriga boende på Gräsö som är i behov av båtplats. Till småbåtshamnen kommer även infartsväg och några parkeringsplatser att behövas, lämplig placering kommer att utredas under detaljplanearbetet.

Bedömningsunderlag

Undersökningen genomförs genom en checklista. Checklistan ska ge en helhetsbild av effekterna av en detaljplan. Checklistan ger kunskap om vilka frågor som berörs, samt vilka frågor som innebär risk för betydande miljöpåverkan för aktuell detaljplan. Avslutningsvis sker en sammanvägd bedömning av de frågeställningar som bedömts medföra risk för betydande miljöpåverkan. Checklistan inkluderar skyddsvärden, effekter på miljön, samt effekter på hälsa och säkerhet.

		Berörs?	
		Ja	Nej
Alltid betydande miljöpåverkan			
Det ska alltid antas vara betydande miljöpåverkan om genomförandet kan antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Dessa är de verksamheter eller åtgärder som kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2 miljöbalken (7 kap. 28 a § MB).			
1. Särskilda skyddsområden enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (Fågeldirektivet, Natura 2000)			X
2. Särskilda bevarandeområden enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Art- och habitatdirektivet, Natura 2000)			X
Kommentar	Planförslaget bedöms inte påverka fågeldirektivet inom Natura 2000 eller Art- och habitatdirektivet inom Natura 2000.		
Om planen anger förutsättningarna för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i 2 § miljöbedömningsförordningen (eller bilagan till förordningen) kan betydande miljöpåverkan antas. Trots 2 § ska en undersökning alltid genomföras för detaljplaner enligt PBL.			
Anger planen förutsättningar för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i 2 § eller bilagan till förordning om miljökonsekvensbeskrivning?		X	
Kommentar	Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för en småbåtshamn. Småbåtshamnar kan i sig medföra betydande miljöpåverkan vilket innebär att en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram för att undersöka vilken påverkan åtgärden har.		

		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP (betydande miljöpåverkan)?	Nej
1. Förordnanden och skyddsvärden				
1.1	Berörs riksintressen?	X		
1.2	Berörs naturreservat?			X
1.3	Berörs biotopskydd?			X
1.4	Berörs djur- och växtskyddsområden?			X
1.5	Berörs strandskyddsområden?	X		
1.6	Berörs miljöskyddsområden?			X
1.7	Berörs vattenskyddsområden?			X
Kommentar	Planområdet ligger inom riksintresse högexploaterad kust som reglerar fritidsbebyggelse. Planområdet ligger även inom strandskyddat område och är viktigt i rekreationssynpunkt. Området ska utformas så att tillgängligheten till området för allmänheten kvarstår.			

Effekter på miljön		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP?	Nej
2.	Högt naturvärde, nyckelbiotoper, ekologiskt känsliga områden, naturresurser			
2.1	Berörs område som utpekats i Länsstyrelsens eller kommunens naturvårdsplan som högt naturvärde?			X
2.2	Berörs område som utpekats i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering?			X
2.3	Berörs område som utpekats i Skogsvårdsstyrelsens sumpskogsinventering?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
3.	Kulturmiljö			
3.1	Berörs fornlämning?			X
3.2	Berörs kulturhistoriskt värdefull miljö?			X
Kommentar	Området bedöms inte ha några särskilda kulturvärden.			
4.	Landskaps- och stadsbild & sociala värden			
4.1	Finns risk att planen medför påverkan på landskapsbilden?	X		
4.2	Finns risk att planen medför påverkan på stadsbilden?			X
4.3	Finns risk att planen medför påverkan på sociala värden?	X		
Kommentar	Eftersom det uppförs en småbåtshamn så kommer landskapsbilden och sociala värden att påverkas. Det kommer att bli en mindre verksamhet som kommer innebära att området visuellt och funktionellt förändras. Det kommer att bli ökad rörelse i området av båtar, bilar och människor. Förändringen bedöms dock inte bli betydande då det i dagsläget redan finns en mindre brygga för båtar i området.			
5.	Transport och kommunikation			
5.1	Berörs viktiga transport- eller kommunikationsleder?	X		
Kommentar	En ny infartsväg kommer uppföras och det blir mer trafik i området längst med en större väg på Gräsö. Dock bedöms påverkan bli marginell och inte så pass stor förändring att det blir en betydande miljöpåverkan.			
6.	Rekreation och rörligt friluftsliv			
6.1	Finns risk att planen påverkar kvaliteten eller kvantiteten på någon rekreativ möjlighet (strövområde, vandringsled, friluftsanläggning etc.)?			X
Kommentar	Strandskyddszonen är viktig ut rekreationssynpunkt, men planen ska utformas så att tillgängligheten till området kvarstår för allmänheten.			

7.	Mark			
7.1	Finns risk att genomförandet av planen medför instabilitet i mark eller geologiska grundförhållanden - risk för skred, ras etc.?			X
7.2	Finns risk för skada eller förändring av någon värdefull geologisk formation?			X
7.3	Finns risk att planen medför förändrade sedimentationsförhållanden i vattendrag eller sjö?	X		
Kommentar	Eftersom muddring kan behöva göras så skulle det kunna påverka sedimentationsförhållandena. Om det behöver muddras kommer det att undersökas närmare hur det ska göras för att medföra så liten påverkan som möjligt.			

8.	Luft och klimat			
8.1	Finns risk för väsentliga luftutsläpp?			X
8.2	Finns risk för obehaglig lukt?			X
8.3	Finns risk för förändringar i luftrörelser, luftfuktighet, temperatur eller klimat (regionalt eller lokalt)?			X
8.4	Finns risk för skador på byggnader?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
9.	Vatten			
9.1	Finns risk för förändringar av grundvatten- eller ytvattenkvaliteten?			X
9.2	Finns risk för förändringar av flödesriktningen för grundvattnet?			X
9.3	Finns risk för minskning av vattentillgången i någon yt- eller grundvattentäkt?			X
9.4	Finns risk för förändrade infiltrationsförhållanden, avrinning eller dräneringsmönster med risk för översvämning/uttorkning?			X
9.5	Finns risk för förändrat flöde, riktning eller strömförhållande i något vattendrag eller någon sjö?			X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
10.	Växter och svampar			
10.1	Finns risk för förändringar i antal eller sammansättning av växtarter eller växtsamhällen?			X
10.2	Finns risk för påverkan av någon hotad växtart eller växtsamhälle (enligt Artdatabankens rödlista eller EU:s art- och habitatdirektiv, fridlysta)?			X

10.3	Finns risk för införande av någon ny växtart?			X
Kommentar	En inventering av arter har begärts in för både undervattenmiljön och för landmiljön. För undervattenmiljön har inventeringsrapport levererats. Området bedöms inte ha höga naturvärden. En inventering ska göras för strandområdet och längst med tänkt vägdragning för in- och utfart.			
11.	Areella näringar			
11.1	Påverkas jordbruk, skogsbruk, djurhållning eller fiske?	X		
Kommentar	Den planerade småbåtshamnen kommer troligtvis påverka fiskbeståndet då det kommer att finnas fler båtar i området och det kommer att behöva muddras. Inventeringen av vattenmiljön visar att området inte är av stor betydelse för fiskereproduktion och att området inte hyser hotade djurarter. Det ska utföras på ett sätt som inte ger betydande förändring.			
12.	Djurliv			
12.1	Finns risk för förändringar av antalet eller sammansättningen av djurarter?	X		
12.2	Finns risk för påverkan på någon hotad djurart enligt Artdatabankens rödlista eller EU:s art- och habitatdirektiv?			X
12.3	Finns risk för försämring av fiskevatten eller jaktmarker?			X
Kommentar	Inventeringen av vattenmiljön visar att området inte är av stor betydelse för fiskreproduktion och att området inte hyser hotade djurarter. Skuggning av bryggor och båtmotorer ger alltid en viss påverkan på vattenmiljön och dess växter och djur, men bedömningen är att placeringen inte kommer påverka djurlivet i någon större omfattning som skadar hotade arter. Påverkan bedöms med andra ord inte vara betydande.			

Effekter på hälsa och säkerhet	Berörs?		
	Ja	Risk för BMP?	Nej
13.	Störningar, buller, utsläpp, vibrationer, radon, ljus och skarpt sken, lukt		
13.1	Finns risk för ökad ljudnivå som kan medföra att människor exponeras för ljudnivåer över rekommenderade gränsvärden?		X
13.2	Finns risk för nya ljussken som kan vara bländande?		X
13.3	Finns risk för vibrationer?		X
13.4	Finns risk för explosion?		X
13.5	Finns risk för utsläpp?		X
13.6	Finns risk för lukt?		X
13.7	Finns risk att människor utsätts för joniserande strålning (radon)?		X
13.8	Finns risk för påverkan från magnetfält från kraftledningar?		X
13.9	Finns risk för översvämningsproblematik?		X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående. De störningar som kan tänkas uppstå är främst under utbyggnadsfasen, som är under en begränsad period.		

14.	Miljöpåverkan från omgivningen			
14.1	Har området tidigare använts som tipp, utfyllnadsplats eller dylikt varvid miljö- och hälsofarliga ämnen kan finnas lagrade i marken?			X
14.2	Finns målpunkt eller transportled för farligt gods inom 150 meter?			X
Kommentar	Området har inte använts på ett sådant sätt att det finns en miljöpåverkan från omgivningen.			
15.	Trafiksäkerhet			
15.1	Finns risk att trafikproblem skapas eller att trafiksäkerheten äventyras?			X
15.2	Finns risk för ökning av fordonstrafik?	X		
Kommentar	En viss ökning av trafiken kommer att ske. Dock kommer trafiken vara begränsad vilket innebär att förändringen blir i stort sett marginell.			
16.	Omkringliggande projekt			
16.1	Finns andra projekt som innebär miljöpåverkan inom planområdet?			X
16.2	Har denna plan betydelse för andra planers eller programs miljöpåverkan?			X
Kommentar	Inga andra projekt inom planområdet bedöms påverka miljön och denna plan bedöms inte heller ha betydelse för andra planers eller programs miljöpåverkan.			

		Berörs?		
		Ja	Risk för BMP?	Nej
Miljö kvalitetsnormer & miljömål				
Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt styrmedel som regleras i 5 kap. miljöbalken. Normer kan meddelas av regeringen i förebyggande syfte eller för att åtgärda befintliga miljöproblem, för att de svenska miljömålen ska uppnås eller för att kunna genomföra EG-direktiv. I fråga om detaljplaner gäller att detaljplan inte får antas om dess genomförande skulle medverka till att MKN överträds, enligt 5 kap. 3 § MB.				
Luft				
Innebär planförslaget att miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas för föroreningar i utomhusluft? Se SFS 2010:477				X
Kommentar	Detaljplanen bedöms inte påverka ovanstående.			
Fisk- och musselvatten				
Innebär planförslaget att miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas för fisk- och musselvatten? Se SFS 2001:554				X
Kommentar	Planförslaget påverkar inte områden som omfattas av miljö kvalitetsnormer.			
Vatten				
Innebär planförslaget att miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas för vattenförekomster? Se SFS 2004:660				X
Kommentar	Recipient för området är Öregrundsgrepen. Området har kvalitetskrav God ekologisk status till 2027. Idag är den klassade kvaliteten för ekologisk status måttlig. Planförslaget bedöms dock inte påverka de parametrar som ligger till grund för den måttliga ekologiska statusen.			
Miljömål				
Har relevanta miljömål beaktats vid framtagandet av planförslaget?		X		
Kommentar	De miljömål som främst har vägts in är Hav i balans samt levande kust och skärgård samt Ett rikt växt- och djurliv men också God bebyggd miljö och Ett rikt odlingslandskap.			

Sammanvägd bedömning

Med utgångspunkt i ovanstående frågeställningar görs en sammanvägd bedömning och ett motiverat ställningstagande till om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Nedan sammanfattas bedömningsgrunder, miljö- och kvalitetsmål samt miljökvalitetsnormer som berörs för aktuellt planområde.

En småbåtshamn innebär i sig en risk för betydande miljöpåverkan därmed bedöms det att strategisk miljöbedömning behöver göras. I övrigt kommer en viss påverkan att ske då det blir fler människor som kommer att röra sig i området.

Förslag till motiverat ställningstagande

I och med att detaljplanen syftar till att möjliggöra för en småbåtshamn kommer en miljökonsekvensbeskrivning att tas fram för att undersöka åtgärdens påverkan. Syftet är dock att detaljplanen i möjligaste mån ska ta hänsyn till områdets naturvärden, sociala och rekreativa värden för att få till en lämplig markanvändning.

Medverkande

Undersökningen om betydande miljöpåverkan har handlagts av följande tjänstemän på Samhällsbyggnadsförvaltningen:

- Andree Dage, planarkitekt
- Josefine Andersson, planarkitekt

Under arbetet med att ta fram planförslaget har dessutom kommunekolog Camilla Andersson deltagit.

Andree Dage
Planarkitekt

Cecilia Willén Johansson
Planchef

Kommunstyrelsen

Yttrande över detaljplan för Mårtensboda småbåtshamn

Kommunstyrelsen ställer sig positiva till förändring i enlighet med planförslaget till en utbyggnad av ett samlat område för småbåtshamn.

Kommunstyrelsen vill vara tydlig med att förväntan på dygnet-runt-lösning avseende serviceanläggningar som framkommit i flera av de yttranden som lämnats i samrådet inte kommer att uppfyllas av kommunen då planförslaget avser privatägd mark.

Hastighetssänkningar likväl som eventuell förändrad skyltning för ökad trafiksäkerhet på statligt vägnät sker efter ansökan hos Trafikverket som upplysning.

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

Bilaga 1: Strategisk miljöbedömning (ny granskning sommar 2023)

Sammanfattning

Bakgrund

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland och omges av grannkommunerna Uppsala i sydväst, Tierp i nordväst och Norrtälje i sydost. Arealen är 2 790 km², varav landarealen är 1452 km² (52 %), hav med fjärdar 1 287 km² (46 %) och insjöar 51 km² (2 %). Strändernas längd, öar inräknade, är cirka 4 000 km.

Kommunen har en flerkärnig Ortsstruktur med fem så kallade serviceorter, Östhammar, Öregrund, Gimo, Österbybruk och Alunda. Utöver dessa finns ett antal mindre tätorter och småorter samt ett antal fritidshusområden. Kommunens fem stora tätorter fungerar som serviceorter för invånarna. I alla dessa orter finns ett ganska likartat basutbud av samhällelig och kommersiell service, d.v.s. skolor, vårdcentraler, butiker m.m. Flera centrala funktioner som kommunförvaltning, sjukhusvård, gymnasium, arbetsförmedling m.m. är fördelade mellan orterna.

Kommunens natur präglas i hög utsträckning av landhöjningen och kustlandskapets sprickdalssystem. Kommunens kustområde är riksintressant på grund av dess kultur- och naturvärden.

Planförslaget

En ny kommuntäckande översiktsplan (ÖP) för Östhammars kommun antogs 2016. Där prioriterades bland annat en geografisk fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för de olika tätorterna samt kusten. En aktualitetsförklaring av ÖP 2016 gjordes sedan vår/sommar 2019. I denna konstaterades att det var flera delar som inte längre var aktuella i översiktsplanen och därför tas en reviderad och i flera avseenden mer detaljerad översiktsplan fram 2022. Den reviderade översiktsplanen tar ansats i samma framtidsbild som tidigare ÖP men följs upp med detaljerade fördjupningar av de fem (Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk, Östhammar) serviceorternas utveckling samt mindre revideringar av fakta och strategier i andra delar av översiktsplanen.

Översiktsplanen går in på både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

Översiktsplanen slår vakt om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling som utgår från samlingspunkter ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen, vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper. Ortterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte äventyras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. Det innebär exempelvis centrumområden som inte kräver bil, men har goda förutsättningar för resande med cykel och kollektivtrafik. ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd som är glest befolkad, vilket ger ett litet

underlag till kollektivtrafik. Det leder till i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan. ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från serviceorterna. Planförslaget föreslår ett område för detta längs med väg 292 mellan Gimo och Hargshamn. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Nytt område för mindre störande industriutveckling pekas ut i anslutning till befintlig industri i Alunda, detsamma i Österbybruk, i anslutning till befintlig industri längs väg 292 i närheten av Gimo, Vid nuvarande mindre verksamheter i Öregrund samt i Börstil längs med väg 288.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp.

För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Miljökonsekvenser

Planförslagets redovisning av påverkan, effekter och konsekvenser för relevanta miljöaspekter redovisas nedan. Bedömningarna är övergripande och generella i och med att planförslagets omfattning och vad som mer exakt påverkas utreds i detaljplaneskedet. Behov av utredningar, kunskap samt åtgärdsförslag redovisas översiktligt i denna MKB. Planförslagets konsekvenser bedöms mot nuläget.

Befolkning och hälsa

Översiktsplanen ger positiva effekter i jämförelse mot nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier och trafikerade vägar.

Biologisk mångfald

Översiktsplanen innebär en risk för att enskilda naturvärdesobjekt, arter och gröna samband påverkas negativt i och med att deras livsmiljöer försvinner. Om detaljplaneringen sker med höga ambitioner för att bevara biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten-måttlig negativ konsekvens. Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser.

Klimat och energi

Översiktsplanen kan medföra negativa konsekvenser för klimat och energi då en strategi för förnyelsebar energi saknas. En ökad befolkningsmängd inom kommunen leder även till ökad energianvändning och biltrafik. Översiktsplanen syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna. Konsekvenserna på klimat och energi av översiktsplanen mot nuläget bedöms som liten till måttligt negativ.

Kulturmiljö, landskap och bebyggelse

Översiktsplanen uttrycker vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden. Riksintressen för kulturmiljövård, områden för regional kulturmiljövård samt fornlämningar har i stor mån

undvikits vid planeringen av bebyggelseområden. I och med de ambitioner som uttrycks i översiktsplanen bedöms konsekvensen som liten negativ för kulturmiljö och landskap.

Planförslaget innehåller strategier både för tätare samhällsstrukturer och för att utveckla landsbygden. Positiva konsekvenser för tätare strukturer är; en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter, samt god tillgång till grönområden. Negativa konsekvenser är höga bullernivåer av ökad biltrafik, luftkvaliteten kan bli sämre och det blir mindre ytor för att hantera dagvatten på. Bebyggelse på landsbygden ger positiva konsekvenser genom det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa. Negativa konsekvenser är att biltrafiken ökar vilket hindrar en hållbar utveckling.

Mark, jord, vatten och luft

Översiktsplanen kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket kan ge positiva konsekvenser. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

Sammantagen bedömning

Översiktsplanen har generellt en restriktiv syn på bebyggelse i områden som omfattas av riksintressen vilket lägger grunden för en liten påverkan. Ingen utveckling som föreslås i översiktsplanen står i konflikt med riksintresset för kulturmiljövården.

Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå miljö kvalitetsnormer (MKN), till exempel på grund av övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsedd effekt på statusklassningen.

För att uppnå miljö kvalitetsnormer om god ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsevärd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten.

MKN för luft kommer att påverkas negativt genom ökad biltrafik. Översiktsplanen anger att trafikintensiteten kan komma att öka i kommunen i och med en förväntad ökad befolkning. Vikten av att skapa förutsättningar för hållbart resande framhålls dock i planen.

Skyddsåtgärder kan komma att vidtas i trafikintensiva trafikstråk och luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

Samtliga nationella miljömål utom Storslagen fjällmiljö bedöms vara relevanta för översiktsplanen. Översiktsplanen visar god överensstämmelse med de nationella miljömålen. Översiktsplanen bedöms bidra eller vara neutralt för samtliga miljömål.

I översiktsplanen har ingen bebyggelse föreslagits inom det generella strandskyddet om 100 meter. Intentionen är att bevara naturvärden inom strandskyddat område och att vara restriktiv med dispenser för enstaka byggnader och bryggor. Inför exploateringar kommer naturvärdesinventeringar att utföras. Översiktsplanen beskriver också att vatten- och avlopps (VA)-lösningar ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden. Detta gör att strandskyddets grundläggande syften har goda möjligheter att upprätthållas.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
1 Inledning.....	1
1.1 Bakgrund och syfte.....	1
1.2 Kort beskrivning av kommunen	2
2 Avgränsningar.....	2
2.1 Miljöaspekter.....	2
2.2 Tidsmässig	3
2.3 Geografisk.....	3
3 Bedömningsgrunder	3
3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten	4
3.2 Miljökvalitetsnormer för luft.....	4
3.3 Riksintressen.....	4
3.4 Riktvärden för buller	4
3.6 Skyddade områden.....	5
3.7 Nationella miljömål	5
4 Planförslaget och alternativ	5
4.1 Planförslaget.....	5
4.2 Nollalternativet och dess konsekvenser.....	6
4.3 Förkastade alternativ och dess konsekvenser.....	9
5 Bedömning av planförslaget.....	10
5.1 Befolkning och hälsa - Effekter och konsekvenser av planförslaget	10
5.1.2 Hänsyn och åtgärdsförslag	19
5.2 Biologisk mångfald - Effekter och konsekvenser av planförslaget.....	20
5.2.2 Hänsyn och åtgärdsförslag	23
5.3 Klimat och energi - Effekter och konsekvenser av planförslaget	23
5.3.2 Hänsyn och åtgärdsförslag	27
5.4 Kulturmiljö, landskap och bebyggelse - Effekter och konsekvenser av planförslaget	28
5.4.2 Hänsyn och åtgärdsförslag	31
5.5 Mark, jord, vatten och luft - Effekter och konsekvenser av planförslaget.....	32
5.5.2 Hänsyn och åtgärdsförslag	35
6 Samlad bedömning.....	35
6.1 Miljömässig hållbarhet	35
6.2 Förhållande till berörda riksintressen och miljökvalitetsnormer (MKN)	36

6.3 Översiktsplanens relation till nationella miljö kvalitetsmål	37
6.4 Regionalt arbete med miljö kvalitetsmål – Färdplan för ett hållbart län, hållbarhetslöften och RUS	42
6.5 Lokalt miljömålsarbete – genom hållbarhetslöften	43
6.6 Kumulativa effekter	44
7 Uppföljning	45
8 Framtagande av MKB	45

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Enligt miljöbalken (MB), förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar och Plan- och bygglagen (PBL) ska en miljöbedömning alltid upprättas för en översiktsplan. Enligt 6 kap. 3§ miljöbalken antas alltid genomförandet av en översiktsplan medföra en betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning ska genomföras i enlighet med lagstiftningen i 6 kap. miljöbalken. Arbetet med miljöbedömningen är en process och ska löpa parallellt med planarbetet och bidra till att miljöfrågorna integreras i framtagandet av ett förslag till en ny översiktsplan. Syftet med miljöbedömningen är att hänsyn till miljö ska arbetas in i översiktsplanen på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

Den sammanställda miljöbedömningen resulterar i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), som hanteras tillsammans med översiktsplanen i samråd och granskning och till vilken myndigheter och allmänheten har möjlighet att lämna synpunkter (6 kap. MB 9-10§§). En del av miljöbedömningen innebär att ta fram en MKB vilken ska ingå som beslutsunderlag till planförslagets samrådshandling. (6 kap. 1 § MB). MKB:n utformas i enlighet med 6 kap. miljöbalken 11-12§§, där förslaget (lokaliserings- och utformningsalternativ samt nollalternativ) och eventuella motiv till val av alternativ ska beskrivas samt den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra ska identifieras, beskrivas och bedömas.

Denna Miljökonsekvensbeskrivning har upprättats inför samråd av förslag till översiktsplan (ÖP 2022), den kommunomfattande översiktsplanen för Östhammars kommun.

Gällande kommuntäckande översiktsplan (ÖP) för Östhammars kommun antogs 2016. Där prioriterades bland annat en geografisk fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för de olika tätorterna samt kusten. En aktualitetsförklaring av ÖP 2016 gjordes vår/sommar 2019. I denna konstaterades att det var flera delar som inte längre var aktuella i översiktsplanen. Behovet att revidera beror till viss del på förändringar i omvärlden och i närmiljön, där farledsfördjupningen i Hargshamn, tillgången på vatten och avlopp och ombyggnaden av väg 288 kan nämnas som exempel. Dock är identifierade brister i själva översiktsplanen: otillräckliga avvägningar och resonemang kring platser utpekade för bebyggelseutveckling i tätorterna och en föreslagen framtida mark- och vattenanvändning som på vissa ställen riskerar att påverka miljön negativt är de två främsta anledningarna till att revidera översiktsplanen.

När kommunen upprättar en plan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen göra en miljöbedömning av planen, som i detta fall redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med miljöbedömningen är att få med miljöaspekter som kan komma att påverkas av planen för att främja en hållbar utveckling. Miljökonsekvensbeskrivningen ska även ange hur förslaget till en ny översiktsplan påverkar möjligheten att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen. MKB:n ska fokusera på de planeringsfrågor som är prioriterade och som kan antas ge betydande påverkan ur någon miljö- eller hälsoaspekt eller där miljöpåverkan är osäker. Likaså ska den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan leda till liksom förslag till åtgärder för att lindra dessa konsekvenser beskrivas.

I framtagandet av översiktsplan 2016 togs ett antal framtidsbilder fram där det slutgiltiga förslaget mynnade ut i en kombination av två framtidsbilder där den flerkärniga strukturen förstärks och även transportinfrastrukturen. I den tidigare översiktsplanen nämns även att strategin för ny bebyggelse på landsbygden ska prioriteras i närheten av de starka kollektivtrafiksstråken i kommunen. Den nu upprättade översiktsplanen tar ansats utifrån samma framtidsbild men följs upp med detaljerade fördjupningar av de fem serviceorternas utveckling samt mindre revideringar av fakta och strategier i andra delar av översiktsplanen. Den översiktsplan som tas fram under 2022 benämns i denna MKB även som planförslaget.

1.2 Kort beskrivning av kommunen

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland och omges av grannkommunerna Uppsala i sydväst, Tierp i nordväst och Norrtälje i sydost. Arealen är 2 790 km², varav landarealen är 1 452 km² (52 %), hav med fjärdar 1 287 km² (46 %) och insjöar 51 km² (2 %). Strändernas längd, öar inräknade, är cirka 4 000 km.

Kommunen har en uttalad flerkärnig ortstruktur med fem så kallade serviceorter, Östhammar, Öregrund, Gimo, Österbybruk och Alunda. Utöver dessa finns ett antal mindre tätorter och småorter samt ett antal fritidshusområden. Kommunens fem stora tätorter fungerar som serviceorter för kommuninvånarna. I alla dessa orter finns ett ganska likartat basutbud av samhällelig och kommersiell service, d.v.s. skolor, vårdcentraler, butiker m.m. Mera centrala funktioner som kommunförvaltning, sjukhusvård, gymnasium, arbetsförmedling m.m. är fördelade mellan orterna.

Kommunikationerna i kommunen utgörs av centrala vägstråk i form av väg 288, 76, 290 och 292. Godstrafik sker idag på Harghamnsbanan i liten användning men kan komma att utökas om gruvverksamheten i Dannemora öppnar igen. Hargshamn har kommunens största och djupaste hamn som är en viktig införselport till regionen för biobränslen och andra typer av bränsle, men används även för utskeppning av malm.

Kommunens natur präglas i hög utsträckning av landhöjningen och kustlandskapets sprickdalssystem. Kommunens kustområde är riksintressant på grund av dess kultur- och Naturvärden.

2 Avgränsningar

För att nå syftet med en miljöbedömning ska miljökonsekvensbeskrivningen behandla den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. Inom ramen för en miljöbedömning skall därför innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas, dels geografiskt och sakligt men också tidsmässigt.

2.1 Miljöaspekter

Enligt miljöbalken ska MKB:n innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma. Avgränsningssamråd gällande relevanta miljöaspekter för MKB:n har utförts med länsstyrelsen. Följande miljöaspekter i enlighet med 6 kap. 2§ MB bedömdes vara av vikt att beakta inom ramen för MKB-arbetet:

Befolkning och hälsa, biologisk mångfald, klimat och energi, kulturmiljö, landskap och bebyggelse, markjord, vatten och luft. Miljöaspekterna råvaror och material har avgränsats

bort till följd av att ingen gruvverksamhet vid Dannemora gruva pågår i dagsläget. Om det skulle bli aktuellt blir miljöaspekten aktuell att hantera i kommande skeden. Intentioner finns att öppna gruvan på nytt.

I resonemangen kring de ovan nämnda aspekterna har konsekvensbedömning utförts utifrån de effekter som förväntas uppstå vid genomförande av planförslaget. Planförslagets konsekvenser bedöms mot nuläget.

En MKB ska innehålla ett referensalternativ för att kunna jämföra och bedöma detaljplanens miljökonsekvenser med ett scenario med områdets sannolika utveckling om planförslaget inte genomförs. Ett sådant scenario kallas för nollalternativ. Nollalternativet ska inte förväxlas med nuläget, även om nollalternativet och nuläget ofta har stora likheter. I det här fallet antas nollalternativet innebära att området kan utvecklas och planläggas utifrån gällande översiktsplan från 2016.

Då översiktsplanen är av övergripande och vägledande karaktär blir också beskrivningen av dess konsekvenser vid ett genomförande övergripande och endast de stora dragen behandlas. I vilken mån översiktsplanens intentioner kommer att genomföras och på vilket konkret sätt, prövas först i kommande detaljplaner. Frågan om betydande miljöpåverkan förutsätts därför bli föremål för ny bedömning, knutet till de separata detaljplanerna varvid eventuella miljökonsekvensbeskrivningar kan komma att upprättas. Trots att översiktsplanen är övergripande har det gjorts en ansats att enligt MKB-skalan bedöma storleken på konsekvenserna.

2.2 Tidsmässig

Översiktsplanen kommer att, när den blir antagen, gälla fram till det att den anses inaktuell och en ny översiktsplan antas. En planeringsstrategi ska antas senast 24 månader efter ett ordinarie val.

Tidsperspektivet som beskrivs i översiktsplanen är fram till 2040 varför detta även utgör miljökonsekvensbeskrivningens tidsmässiga avgränsning. Vissa miljöaspekter bör dock hanteras i ett ännu mer långsiktigt perspektiv.

2.3 Geografisk

Geografiskt omfattar miljökonsekvensbeskrivningen primärt Östhammars kommun och konsekvenserna för väsentliga miljöaspekter beskrivs på en kommunövergripande strategisk nivå. För en del aspekter, t.ex. klimat, är det geografiska perspektivet större än Östhammars kommun. För andra miljöaspekter är det mer relevant att beskriva konsekvenserna för särskilda geografiska delområden inom kommunen.

3 Bedömningsgrunder

Bedömningen av miljökonsekvenser till följd av förslaget till den nya översiktsplanens genomförande har utgått från det berörda områdets förutsättningar och värden samt bedömd omfattning av störningen eller ingreppet (effekten). Om en aspekt i ett område med stort värde avseende aktuell aspekt störs i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan en liten störning på ett område med litet värde innebär små negativa konsekvenser. Positiva konsekvenser kan uppstå om inverkan på ett område är positiv. Som utgångspunkt

för konsekvensbeskrivning finns ett antal bedömningsgrunder vars avsikt är att utgöra jämförelsematerial för miljöbedömning.

Tabell 1. Matris som illustrerar bedömningsmetodik i miljökonsekvensbeskrivningen.

Intressets värde	Effekt (beroende av omfattning och varaktighet)			
	Mycket negativ effekt	Måttlig negativ effekt	Liten negativ effekt	Positiv effekt
Högt värde	Mycket stor – stor konsekvens	Måttlig – stor konsekvens	Måttlig konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Måttlig – stor konsekvens	Måttlig konsekvens	Liten – måttlig konsekvens	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig konsekvens	Liten – måttlig konsekvens	Liten konsekvens	Positiv konsekvens

3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten uttrycks i ekologisk status (god eller hög) eller, för konstgjorda och kraftigt modifierade ytvattenförekomster, ekologisk potential (god eller maximal) och kemisk status (god). Enligt vattenmyndigheterna är det grundläggande målet för vattenförekomsterna att uppnå åtminstone god status. Samtidigt får inte någon faktor för statusen försämrats i någon vattenförekomst.

3.2 Miljökvalitetsnormer för luft

Syftet med miljökvalitetsnormer för luft är att skydda människors hälsa och miljö. Normerna är av gränsvärdeskaraktär och innebär att gällande gränsvärden för t.ex. kväveföreningar och partiklar måste följas, annars måste åtgärdsprogram tas fram.

3.3 Riksintressen

Inom planområdet finns det flera områden som berörs av riksintresse. Inom miljöbedömningen berörs särskilt riksintresse för kulturmiljö (Miljöbalken 3:6), naturmiljövård (Miljöbalken 3:6) och högexploaterad kust (Miljöbalken 4:4). Riksintresset för kulturmiljövård berör geografiskt avgränsade kulturmiljöer vid t.ex. Österbybruk, Gimo, Harg och centrala delar av Öregrund och Östhammar. Riksintresset för naturmiljö berör stora delar av kommunens kust- och skärgård.

Riksintresse för högexploaterad kust skyddar det samlade värdet för en stor del av Svealandskusten.

3.4 Riktvärden för buller

Riksdagen har angett riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur (Infrastrukturinriktning för framtida transporter).

Riktvärdena vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur är:

- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus.
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid.
- 60 dBA ekvivalentnivå utomhus större än 35 kvm (vid fasad)

- 65 dBA ekvivalentnivå utomhus upp till 35 kvm (vid fasad).
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad.
- För utomhusnivån avses för flygbuller FBN 55 dBA.

3.6 Skyddade områden

Vid hav, sjöar och vattendrag råder generellt strandskydd enligt miljöbalken 7 kapitlet 13§. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen på land och i vatten vid normalt medelvattenstånd. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. Länsstyrelsen har utvidgat strandskyddet till 300 m för vissa partier.

Andra skyddade områden i kommunen är naturreservat samt områden som ingår i Natura 2000 liksom fågel- och sälskyddsområden. Biotopskyddet är en mer allmän skyddsform och avser särskilda miljöer i jordbruksmark och skogsmark eller bland bebyggelse.

3.7 Nationella miljömål

Sverige har antagit 16 nationella miljömål som visar vägen mot ett hållbart samhälle. Målen konkretiseras i 21 miljö kvalitetsmål. För fysisk planering är framförallt miljömålet God bebyggd miljö vägledande. Hur vi bor och lever påverkar miljön på många sätt. Den kommunala översiktsplanen är ett avgörande verktyg för att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle. Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen.

De nationella miljömål som bedöms relevanta för denna MKB är Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddade ozonskikt, Säker strålmiljö, Hav i balans och levande kust och skärgård, samt Myllrande våtmarker.

4 Planförslaget och alternativ

4.1 Planförslaget

Förslaget behandlar både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

ÖP värnar om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling i noder ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper.

Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte riskerar att försämrats, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. De grönstråk och naturvärden som har varit underlag till bebyggelseutvecklingen redovisas i bilaga 3 i översiktsplanen. Det innebär centrumområden som uppmuntrar till rörelse och bättre hälsa, ökar möjligheterna till transport med gång och cykel samt ger en attraktiv livsmiljö.

ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd med låg densitet, vilket ger ett litet underlag till kollektivtrafik. Det leder till i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan. ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande. De stora vägstråken 288, 76 och 290 behöver förstärkas. Cykelstråken kan förstärkas längs bland annat väg 288 och väg 76. Som strategi för att stärka kollektivtrafiken föreslås utveckling av resenoder för kollektivtrafiken och resecentrum i alla serviceorter. Central placering av dessa resecentra bör eftersträvas.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från bebyggelseområdena. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Platser finns utpekade som möjliga för etablering av vindkraft, vilka ansluter till den tidigare antagna vindkraftsplanen i kommunen. Principer anges för hur vindkraft kan tillkomma. Nytt område för industriutveckling pekas ut i anslutning till befintlig industri i Alunda, i anslutning till befintlig industri längs väg 292 i närheten av Gimo samt i Börstil längs med väg 288.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp. För kustområdet anges att åretruntbostäder bör samlokaliseras till befintlig bebyggelse för att värna kustlandskapets samlade värden samt under förutsättning att möjligheter till anslutning av vatten/avlopp, närhet till kommunal service, kommunikationer och hållbar energiförsörjning finns. För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Både för kust (öster om väg 76) och landsbygd pekas områden ut som är möjliga att komplettera. I de fall särskild hänsyn bör tas, har de specificerats på markanvändningskartan.

4.2 Nollalternativet och dess konsekvenser

Ett nollalternativ utgör en tänkt situation om den aktuella planen inte antas. Vid ett nollalternativ blickar man på vilka förutsättningar som finns för kommunen att utvecklas utan en ny översiktsplan. Nollalternativet utgår från den antagna översiktsplanen från 2016. Nollalternativet är i det fundamentala mycket likt planförslaget, se beskrivning under rubriken 4.1. Planförslaget. Bebyggelseutvecklingsområdena har samma utbredning och målen att utveckla både tätorter och landsbygd där den flerkärniga strukturen förstärks och även transportinfrastrukturen.

Nollalternativet innehåller en del brister kring preciseringar kring olika strategier som tydliggör kommunens inriktning i vissa frågor, som utveckling, med risk för en avstannande befolknings- och bebyggelseutveckling. Strategier och underlag för till exempel tätortsutveckling och hantering av jordbruksmark i kommunen saknas för nollalternativet. Strategier och underlag för vatten och avlopp kommer att saknas för utvecklingen av orterna vid ett nollalternativ, vilket är en risk för människors hälsa och säkerhet då detta bidrar till en osäkerhet gällande kommunens långsiktiga vatten- och avlopps-försörjning.

I planförslaget beskrivs mer i detalj de fem serviceorternas utveckling (Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk, Östhammar) men även mindre revideringar av fakta och strategier i andra delar av planförslaget har utförts. Planförslaget har även arbetat vidare med att mer

detaljerat beskriva och utveckla följande fokusområden; tillväxtstrategi, tätortsfördjupningar med kartor och tillhörande beskrivningar, vatten och avlopp, vattenplanering, jordbruksmark, social utveckling och klimatanpassning.

Nedan redovisas nollalternativets konsekvenser jämfört med nuläget för de aktuella miljöaspekterna. I nuläget är bebyggelseområdena inte utbyggda i befintlig utbredning som vid översiktsplanens upprättande.

Befolkning och hälsa

Nollalternativet skulle innebära att tillgängligheten inom kommunen ökar både genom kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. En strategisk planering för bostadsutvecklingen presenteras där hänsyn tas till såväl kulturmiljö som industrier.

Nollalternativet bedöms ge positiva effekter i jämförelse med nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier.

Biologisk mångfald

Nollalternativet har ambitionen att placera bebyggelse så att hänsyn tas till naturvärden och de gröna samband som grönstrukturen skapar. Nollalternativet beskriver behovet och vikten av att kunskap om naturvärden och gröna samband finns tidigt i planeringsskedet och att mer detaljerade utredningar görs för att öka kunskapen och på så sätt minska negativ påverkan. En exploatering innebär sannolikt att naturvärden och gröna samband kommer att påverkas negativt. Vilken storlek konsekvenserna får för den biologiska mångfalden om nollalternativet realiserar är beroende av hur höga naturvärden som påverkas och i hur stor omfattning det sker. I och med planförslagets ambitioner att ha kunskap om och att ta hänsyn till naturvärden och biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten-måttlig negativ konsekvens. Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser. Exempelvis genom att områden för rekreation och friluftsliv skapas i bebyggelsens närområden som även gynnar den biologiska mångfalden.

Nollalternativet beskriver liksom planförslaget vikten av att ta hänsyn till grönstruktur, gröna samband och naturvärden. Nollalternativet preciserar inte den framtida utvecklingen av bebyggelse i tätorterna och därför finns risk för mindre hänsyn till sammanhängande grönstruktur och viktiga naturvärden jämfört med planförslaget.

Klimat och energi

Nollalternativet främjar en ökad befolkningsmängd vilket leder till en högre energiförbrukning inom kommunen, som i sin tur ställer krav på förnybara energikällor. Strategi för hur energibehovet ska täckas upp med förnyelsebar energi saknas vilket kan ge måttlig till stor negativ konsekvens.

Nollalternativet innebär att skogsmark tas i anspråk till förmån för bebyggelse vilket också ger en negativ konsekvens på klimatet. Likaså ger en ökad befolkningsmängd negativa konsekvenser i och med ökade transporter. Nollalternativet syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna för att främja de typerna av resande. Konsekvenserna bedöms som små till måttligt negativa.

Kulturmiljö, landskap och bebyggelse

Nollalternativet framhåller vikten att ta fram ett bra kunskapsunderlag och ta hänsyn till kulturmiljövärden och de landskapsvärden som är knutna till dem. Detta gäller både i tätorter, landsbygd och särskilt framhålls riksintressen även om det är viktigt i alla områden.

Nollalternativet framhåller betydelsen att bibehålla landskapets karaktär och att landsbygden ska gynnas så att lantbruket kan fortsätta och därmed kan natur- och kulturvärden bestå.

Nollalternativet beskriver exploatering som ett potentiellt hot för att bevara dessa värden. I nollalternativet ligger tyngdpunkten på bevarande av landskapsvärden främst i kustlandskapet.

För kulturmiljö- och landskapsvärden bedöms konsekvenserna vara liten negativ i och med att värden till viss del bedöms påverkas vid exploatering.

Nollalternativets bebyggelseplaner innehåller delvis en strategi som syftar till en tätare samhällsstruktur. Detta bedöms ge positiva konsekvenser som till exempel, en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter. Det ger även positiva konsekvenser att nollalternativet föreslår god tillgång till grönområden med avstånd och kvaliteter som uppfyller kraven för människors hälsa. Negativa aspekter med förtätning är att det kan medföra höga bullernivåer och försämrad luftkvalitet med ökad biltrafik, och att det blir färre ytor för att hantera dagvatten på.

Nollalternativet innehåller även en strategi som innebär bebyggelse på landsbygden. Detta ger positiva konsekvenser i och med att det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa genom att möjliggöra livsstilsboenden som till exempel djurhållning. För landsbygdens värden är det positivt att marken fortsätter att brukas. Nollalternativet framhåller vikten av att möjliggöra att lantbruksföretagen kan fortsätta att bedriva verksamhet. Bebyggelseutvecklingen på landsbygden och i småorter kan dock bidra med negativa konsekvenser för en hållbar utveckling genom ökad biltrafik.

För miljöaspekten kulturmiljö, landskap och bebyggelse är konsekvenserna lika mellan nollalternativet och planförslaget. Strategierna och planerna för bebyggelseutvecklingen samt hänsynstagande är mycket lika varandra. I planförslaget har man dock arbetat vidare och fördjupat sig i hur områden ska utvecklas vilket ger bättre förutsättningar för att uppnå positiva konsekvenser och att negativa konsekvenser kan minskas.

Mark, jord, vatten och luft

Nollalternativet kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket ger positiva konsekvenser med effektivare rening. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser. Tydligare strategier för hur vatten- och avlopp ska lösas i serviceorterna med hänsyn till ambitionen för befolkningsutvecklingen jämfört med nollalternativet. Omvandling av områden med enskilda avlopp till kommunalt avlopp där behovet av detta är stort tydliggörs på ett bättre sätt i

planförslaget. Tydligare intentioner i planförslaget gällande risker för negativ påverkan på MKN vatten är även det en förbättring gentemot nollalternativet.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas. Att planförslaget preciserar vilken mark som får tas i anspråk tillsammans med tydligare vägledning och ställningstaganden gällande bebyggelse i serviceorterna är ett verktyg för att hänsyn tas till mark och jord.

4.3 Förkastade alternativ och dess konsekvenser

Under planprocessens gång har flera områden i tätorterna pekats ut för att sedan tas bort efter att nya bedömningar eller ställningstaganden gjorts. I ett tidigt skede utfördes en workshop med kommunens politiker som mynnade i ett skissunderlag för var tätorterna skulle växa. Områden som visat sig vara stora sammanhängande jordbruksmarker, bostadsområden lokaliserade med stora barriärer i form av större vägar och utan koppling till andra bostadsområden togs bort. Områden med risk för översvämningar och skred tog också bort. Många av dessa områden sållades bort när markens förutsättningar studerats närmare.

Flera områden har senare också valts bort för att de inte ansetts vara förenliga med intentionen av att vara lokaliserade med goda förutsättningar för goda kommunikationer och kollektivtrafik.

Alternativa tankegångar har följt processen i tätortsutvecklingarna. Till exempel har det diskuterats att utveckla Öregrund i sydlig riktning mot den sydliga udden samt i sydvästlig riktning mot Kavaröbro. De alternativen har ansetts försvåra god tillgänglighet till kollektivtrafik och få negativa konsekvenser för den fortfarande relativt orörda miljön som södra Öregrund utgör med endast gles fritidsbebyggelse. Många mindre ytor i centrala Öregrund har även setts som möjliga att förtäta orten med, men bedömningen har sedan gjorts att många av dessa har varit värdefulla att behålla som grönytor för att ge andrum i den annars täta bebyggelsestrukturen.

I Alunda har tankar funnits att exploatera fler områden längs med väg 288 på större jordbruksarealer. I och med den vägledning som kommunen själva har utformat kring exploatering av jordbruksmark ansågs alternativet vara olämpligt och dessutom kunna skada den värdefulla landskapsbilden i Alunda med öppna jordbruksmarker. Det har även funnits diskussioner om att exploatera ett större område i nordvästra Alunda längs med Skyndelnsvägen som innefattar stora riskområden för översvämning enligt Länsstyrelsens lågpunktskartering.

I Gimo har båda sidor om Gimodammen närmast tätorten diskuterats. Den östra sidan domineras dock av den viktiga kulturmiljön i bruksmiljön och utgörs inte av någon bostadsbebyggelse som naturligt kan förlängas. Riskerna har bedömts vara att den värdefulla bruksmiljön tillsammans med fornlämningar som finns registrerade på platsen kan skadas vid utbyggnad av bostadsbebyggelse. I Gimo har även bostadsområden söder om väg 292 diskuterats. Just den stora vägen som barriär mot resten av orten kan leda till sociala konsekvenser och riskerar att skapa sämre förutsättningar för tillgängligheten för gång och cykel inom tätorten. Effekterna kan ackumuleras till social segregation och sämre folkhälsa

för grupper som inte har tillgång till bil och försämra vardagsrörelsen för människor som rör sig till och från det föreslagna utvecklingsområdet.

Ett alternativ till den nordöstliga utvecklingen i Österbybruk har varit att exploatera mer i västra delen av tätorten för att på så sätt växa ihop med Dannemora. En sådan utveckling skulle ha flera goda effekter, såsom att kunna utnyttja befintlig infrastruktur, knyta ihop befintlig bebyggelse och utveckla ett sammanhängande gång- och cykelnät mellan Dannemora och Österbybruk och minska andelen fossila transporter. Problematiken med att utveckla i väst har dock varit markförutsättningar i form av sumpmark på flera ställen, riksintresset för landskapsbildsskydd som finns utpekad samt närheten till gruvområdet som kräver ett skyddsavstånd.

Östhammar är den ort som har ambition att växa i flest olika riktningar utifrån ortens nuvarande utformning. Alternativ har diskuterats, att större områden söder om de centrala delarna ska exploateras för större bebyggelseområden, där i princip hela Sandika-halvön har innefattats under processen med fokus på främst villabebyggelse. Efter överväganden kring den påverkan som blir av ökade transporter, ianspråktagande av jordbruksmarker och ökad spridning av bebyggelse så har detta resulterat i att all bebyggelse på Sandika-halvön tagits bort inför samrådsförslaget. Konsekvenser av bebyggelse så långt ifrån kollektivtrafikstråk och noder kan medföra ett ökat bilberoende vilket resulterar i större koldioxidutsläpp. En alternativ sträckning för en södra infart diskuterades under processen strax söder om den prioriterade sträckningen. En avvägning gjordes sedan att risk fanns att den alternativa sträckningen inte skulle anses som den effektivaste vägen att ta sig ut på huvudstråken väg 76 och 288 och därför inte få önskad effekt. Konsekvensen blir istället att andra mindre vägar används vilket bidrar till sämre miljöer i berörda bostadsområden.

5 Bedömning av planförslaget

5.1 Befolkning och hälsa - Effekter och konsekvenser av planförslaget

Konsekvenserna på befolkning och hälsa beror på hur mycket av översiktsplanen som genomförs. I översiktsplanen beskrivs hur tillgängligheten inom kommunen ska öka både genom kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. En strategisk planering för bostadsutvecklingen presenteras där hänsyn tas till såväl kulturmiljö som industrier.

Hälsan är ojämnt fördelad i befolkningen. Vissa grupper i befolkningen har av olika skäl sämre förutsättningar för god hälsa och är därför också känsligare för ytterligare påverkan. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att *”skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”*. I översiktsplanen har preciseringar gjorts hur bebyggelseutvecklingen ska ske i serviceorterna. Tydligheten ger ett bättre underlag för befolkningsutvecklingen vilket i sin tur underlättar lokalisering och utbyggnad av kommunal service. När tydligheten kring var kommunal service ska lokaliseras har förbättrats, kan även strategier för att möjliggöra kollektivtrafik samt gång- och cykelvägar till och från dessa platser utvecklas. Strävan efter integration och ”blandstad”, som planen vill stärka, blir lättare att uppnå om bebyggelseutvecklingen styrs enligt förslaget med tydliga riktlinjer i form av områdesbeskrivningar. Målet ”Vi erbjuder en fungerande samhällsservice, arbete och bostäder” är delvis beroende på att vissa tröskelvärden för investeringar som infrastruktur, skola, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar uppnås.

Planen har en medvetenhet om behovet av en förtätning med eftertanke av serviceorterna. På översiktlig nivå kan vikten av kultur, grönska, trygghet, god luft- och vattenkvalité samt tillgänglighet till rekreationsområden nämnas. I vilken nivå som god bebyggd miljö och grund för hälsa kan uppnås beror till stor del av hur miljöerna utvecklas i praktiken.

Planen medger möjligheter till viss utveckling på landsbygden. Att bo på landsbygden kan leda till omfattande biltransporter och det är därför av största vikt att ta ställning till huruvida tillkommande eller omvandlad bostadsbebyggelse ska förhålla sig till infrastruktur. Detta kommer, oavsett ställningstagande, att sätta prägeln på kommunens samhällsutveckling både på kort och på lång sikt. Enligt översiktsplanen ska noder med tätare bebyggelse skapas längs de starka kollaktivtrafikstråken, genom komplettering av befintlig bebyggelse. Detta kan ge positiv effekt då det främjar resandet med kollektivtrafik som skapar en tillgänglig landsbygd.

Att precisera vilka bostadstyper som är bäst att producera för att uppnå en balanserad lägenhetssammansättning och därmed befolkningssammansättning kan vara en av nycklarna till attraktivitet, tillväxt och integration. Sådana ställningstaganden hör hemma i ett kommunalt bostadsförsörjningsprogram som med fördel kan diskuteras med kringliggande kommuner. Det nuvarande bostadsförsörjningsprogrammet tydliggör vissa behov, till exempel ett ökat bostadsbyggande med hänsyn till utbyggnad av slutförvaret samt att hushållen kommer att bli fler men också fler av mindre storlek på grund av en åldrande befolkning. En förbättring för strategierna skulle kunna vara att precisera sammansättningen av olika bostadstyper. Sammanhängande gång- och cykelvägsnät i tätorterna och mellan tätorterna och de närmaste mindre bebyggelsegrupperna är väsentligt för att påverka folkhälsan och flera andra miljöaspekter som i sin tur berör människornas hälsa. Genom en uppdatering av kommunens bostadsförsörjningsprogram säkerställs att utvecklingen sker strukturerat vilket ger positiva effekter på miljöaspekten befolkning och hälsa inom kommunen i jämförelse med nuläget.

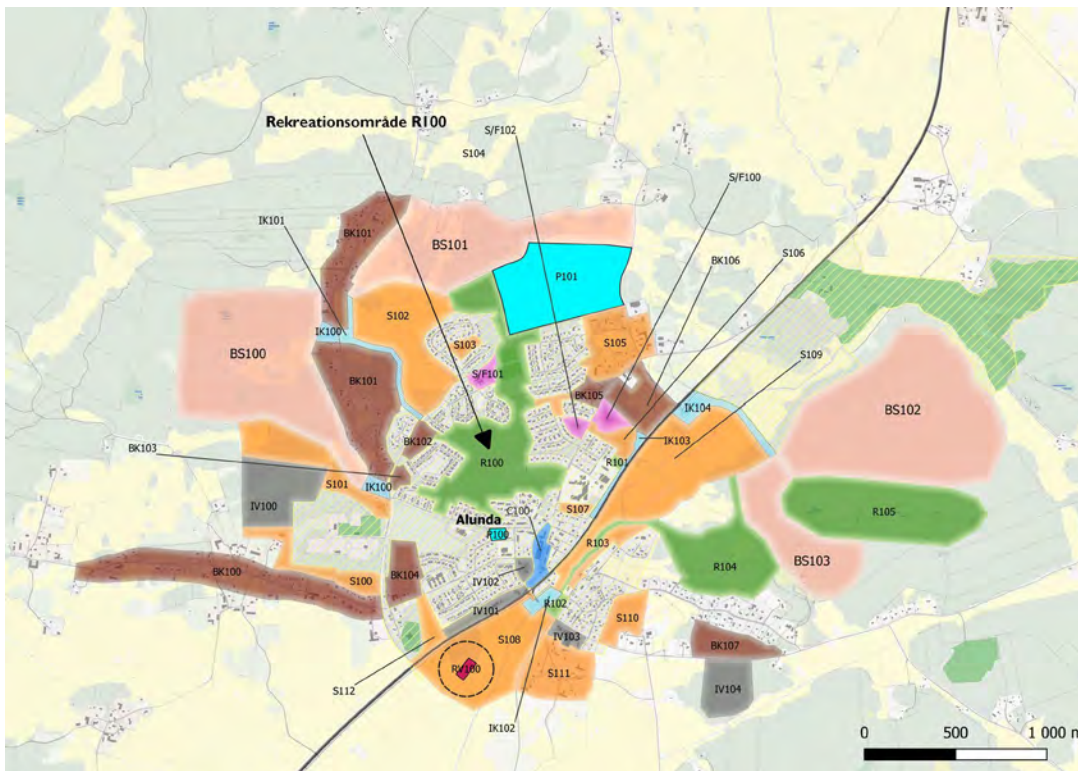
De olika orternas profil bör stärkas med invånarnas medvetenhet och medverkan för att verkligen ha effekt. Då bör kommunen, i samverkan med invånarna, tydligt formulera genomförbara planeringsmål för varje ort. Den antagna tillväxtstrategin tillsammans med ÖP har en viktig roll att stärka identiteten och framtidsmålen för kommunen och de olika orterna.

Om den satsning på cykelstråk som anges i planen vidtas finns goda förutsättningar för att stärka invånarnas hälsa genom ökad fysisk aktivitet. Med sammanhängande och trygga cykelvägar ökar motiven för att använda cykeln. En stor del av de korta resorna kan föras över till gång och cykel om förutsättningar skapas. Trafiksäkerheten kan förbättras genom anpassning av tätorter och kommunikationsstråk för cykeltrafik. En utbyggnad av cykeltrafiken i samband med ombyggnad av väg 288 skapar bättre förutsättningar även för längre cykelresor mellan tätorterna. För att skapa ett inkluderande samhälle som planen strävar efter är det viktigt att tillgängligheten är god. Om den planerade utbyggnaden av gång- och cykelnätet inte genomförs finns en risk att barriärer uppstår för flera samhällsgrupper som hindras att röra sig fritt och målet om ett inkluderande samhälle uppnås ej.

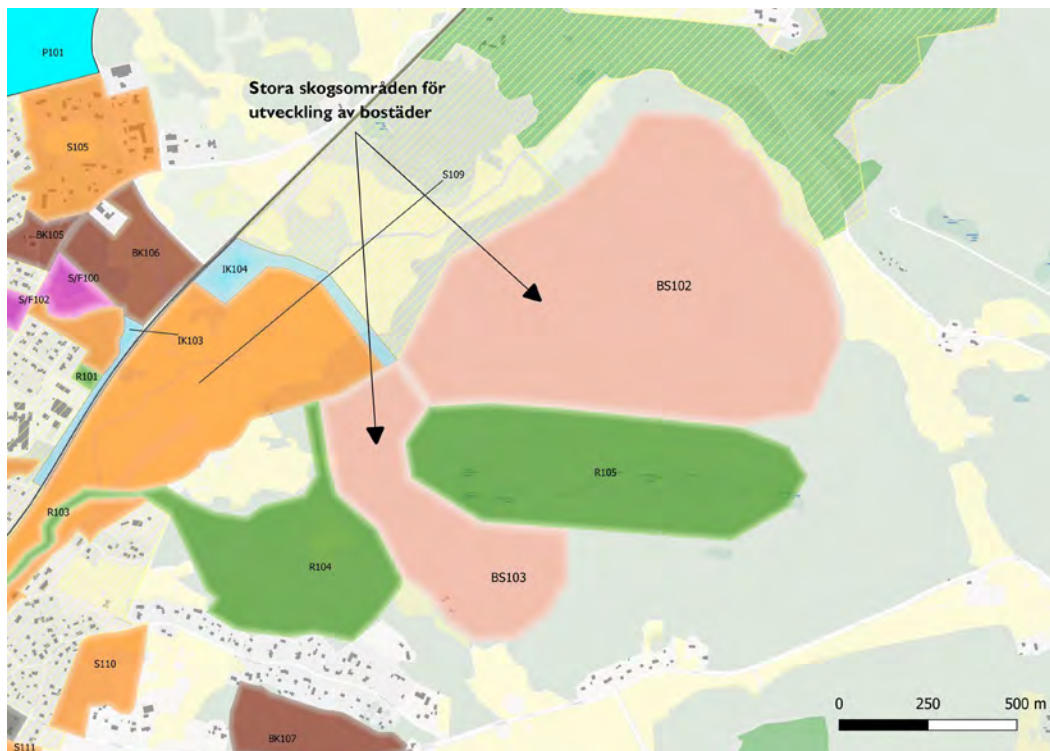
Påverkan på människors hälsa genom friluftsliv och rekreation berörs särskilt av hur kustområdet utvecklas, eftersom viktiga rekreativa värden finns i kustområdet. Ett generellt ianspråktagande av strandskyddade områden för bebyggelse kan ge negativa konsekvenser för en jämlik tillgång till attraktiva rekreationsområden. Områden som pekats ut för rekreation i planförslaget stärker strategierna för ett ökat friluftsliv. Att många attraktiva områden nära tätorterna bevaras för allmänhetens tillgång stärker rekreationsmöjligheterna som bidrar till

återhämtning för människor. Flera grönområden pekats ut för utveckling av rekreation i eller runt om tätorterna och tillgången anses generellt som god i kommunen. Flera ytterligare mindre grönytor och skogsområden finns inom tätorterna men utan något ställningstagande i planförslaget. Viktigt är att dessa bevaras och inte tas i anspråk för andra ändamål utan ordentlig avvägning av tillgången till grönområden.

I Alunda så kan åtgärder för att utveckla område R100, se figur 1, till ett attraktivt rekreationsområde leda till mycket goda effekter på både kort och lång sikt där åtgärder för att ytterligare utveckla området som ett attraktivt rekreationsområde kan främja användandet av det, samtidigt som området på sikt skyddas från annan exploatering genom att avsikten med marken förtydligas. Området är en central punkt för hela tätorten och ger människor ett "tyst" område för återhämtning och rörelse. I Foghammar i östra Alunda tas stora skogsmarker i anspråk för bebyggelse, framförallt för områdena BS102 och BS103 (se figur 2). Delar av skogsområden sparas genom att pekats ut för rekreation. Stor vikt kommer dock att ligga på genomförandet av nya bostadsområden och hur tillräckligt med natur för parker sparas och hur kopplingar utvecklas mot rekreationsområden. Ställningstaganden kring natur och friluftsliv i planförslaget utgör ett viktigt verktyg för kommande planering.

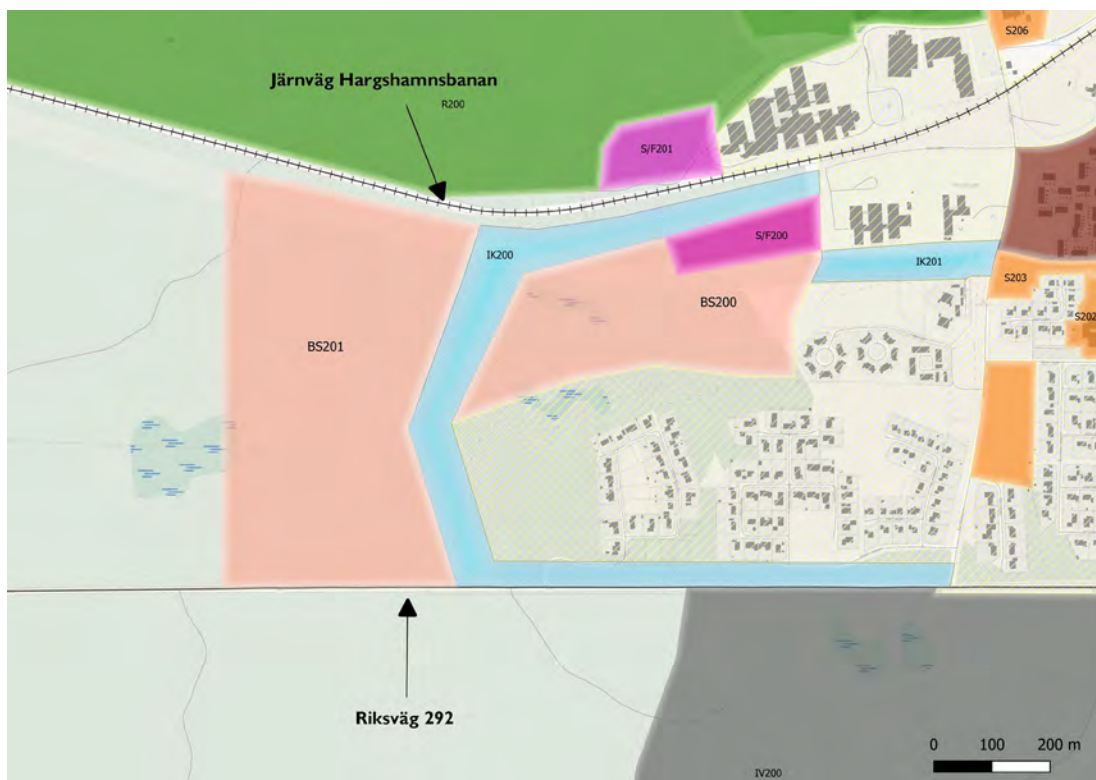
Figur 1. Rekreationsområdet R100 mitt i Alunda tätort.

Figur 2. Stora skogsområden som tas i anspråk i BS102 och BS103 Foghammar, Alunda.

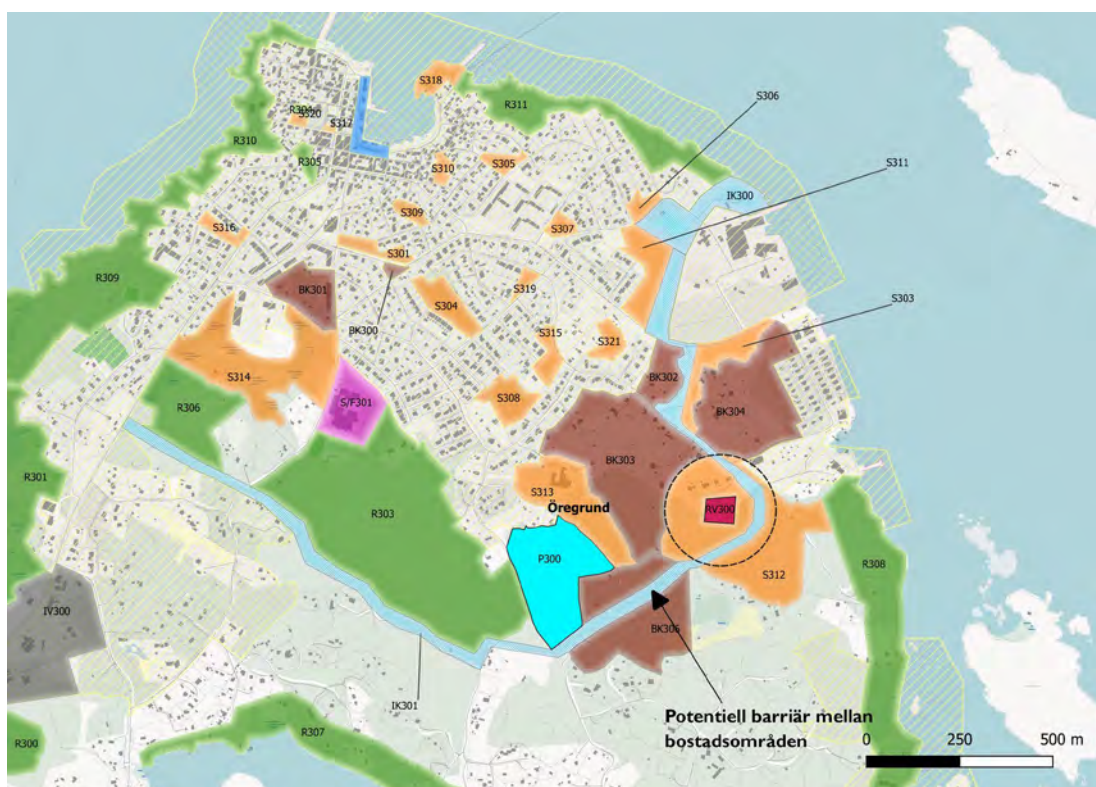
Att bygga ut stora områden i Foghammar i Alunda kommer bidra till stora öknningar i trafikflöden, vilket påverkar de som redan bor i Foghammar i form av mer buller, sämre luftkvalitet och större risk för olyckor. Detta bidrar till sämre livskvalitet, och kan ge följsjukdomar på längre sikt. Stor vikt ligger på att skapa skyddsbarriärer mellan boendemiljöer och större trafikstråk.

Områdena BS200 och BS201 i Gimo är lokaliserade mellan järnvägsspåret i norr och väg 292 i söder (se figur 3). Utan väl avvägd detaljplanering och senare bullerbarriärer kan boende utsättas för ackumulerande källor av buller som i sin tur bidrar till försämrad hälsa på sikt.

Figur 3. Utvecklingsområden BS200 och BS201 lokaliserad mellan väg och järnväg

Om den nya vägen IK301 (se figur 4) byggs ut till det eventuella nya färjeläget, IK300, kommer vägen att skapa barriärer för omkringliggande potentiella bostadsområden och ställa stora krav på bulleranpassningar och säkra trafiksäkerhetslösningar.

Figur 4. Potentiell barriär mellan bostadsområden i Öregrund.

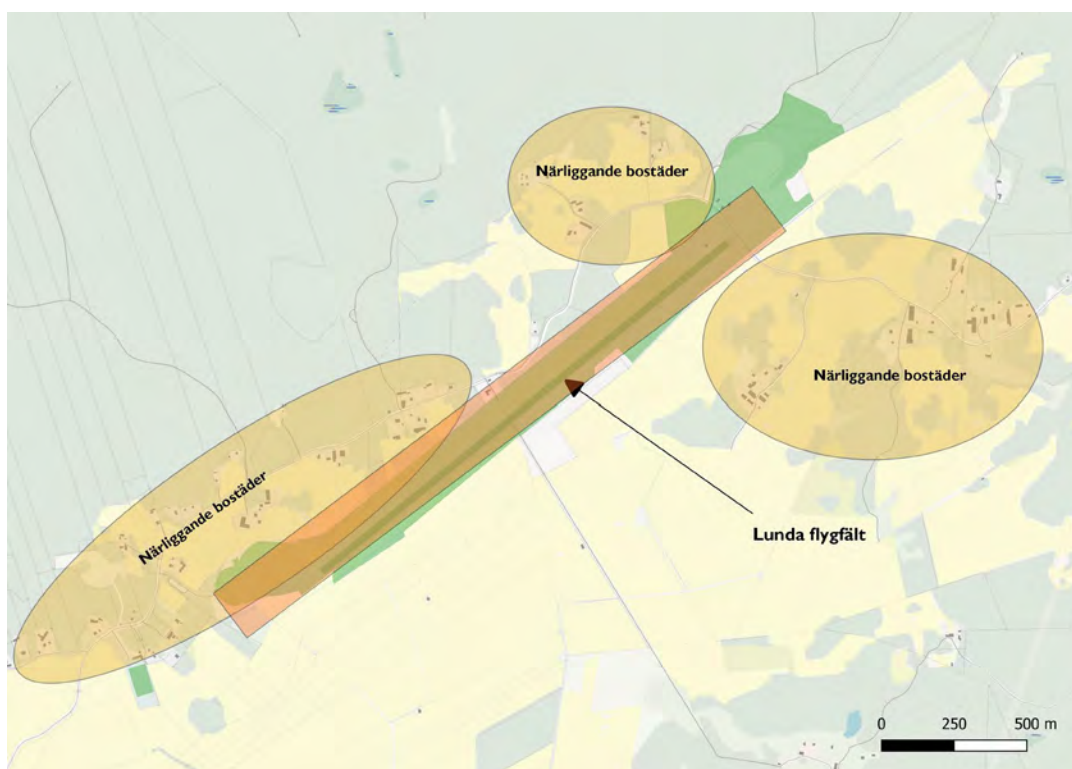
En annan viktig aspekt på rekreation och välbefinnande i kommunen är de rika kulturmiljöerna som återfinns, främst i form av bruksmiljöerna i Gimo, Österbybruk och Forsmark men även andra väl bevarade kulturmiljöer längs med kusten samt flertalet fornlämningar. Riktlinjer för bevarandet av dessa miljöer pekas ut i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* och översiktsplanen pekar på vikten av hänsyn till dessa riktlinjer vid exploatering. Ett gestaltungsprogram för respektive ort eller ett utvecklat kommunalt kulturmiljöprogram kan bidra med bättre underlag inför exploatering nära de känsliga kulturmiljöerna i tätorterna. Med ökad kunskap om kulturmiljön kan ÖP 2023 ge positiva effekter.

Olycksrisker förekommer som är förknippade med transporter av farligt gods på väg och järnväg. Översiktsplanen har övergripande hanterat risker med farligt gods genom hänvisade vägledning. Planen ger till exempel vägledning angående nybebyggelse och avstånd till vägar för transporter av farligt gods. Däremot saknas det idag skyddsbarriärer mot järnväg med farligt gods och detaljerade strategier för att hantera detta finns inte i översiktsplanen. Detta kan få konsekvenser för människor som rör sig över tågspåret, framförallt i orterna Gimo och Österbybruk där många människor bor i närheten av tågspåret (se figur 5). Vid exempelvis Österbyskolan i Österbybruk ligger rekreationsområdet R400 som idag är en viktig skolskog och används av allmänheten i övrigt. Närmaste väg till rekreationsområdet från skolan är genom att passera vid osäkra passager, se figur 5, vilket utgör en risk för barnen. Olyckor med tåg som transporterar farligt gods kan leda till bestående men för enskilda människor både på kort sikt med fatala skador från tåget samt risk för brand, men även långsiktiga konsekvenser genom kontakt med farliga ämnen från ett urspårat tåg. Olyckor på väg som utgör transportväg för farligt gods och även generellt på väg riskerar att påverka grundvatten i form av kemikalier, vilket i förlängningen kan påverka dricksvatten och de miljökvalitetsnormer som ska följas. Som planförslaget påpekar så är detta i dagsläget inget känt problem i kommunen, men behöver ändå beaktas vid olyckor och vid planering för att förebygga spridning.

Figur 5. Järnväg som utgår barriär och risk i Österbybruk.

Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser. Bullret från en motorsportbana är beroende av vilken motorsport som avses. I Lundaområdet finns ett antal befintliga bostäder i nära anslutning till motorbanan, kan vara utsatta för bullerstörning och överskridande av gällande riktvärden vid bostäder från vissa typer av motorsport (se figur 6). Enligt Naturvårdsverkets råd (NFS 2004:16) bör maximal ljudnivå vid bostäder inte överstiga 65 dBA (vid fasad) måndag – lördag kl. 07 – 19 eller 55 dBA kvällar och söndagar. Bullerberäkningar och anpassningsåtgärder bör utföras utifrån omfattning och typ av motorsport.

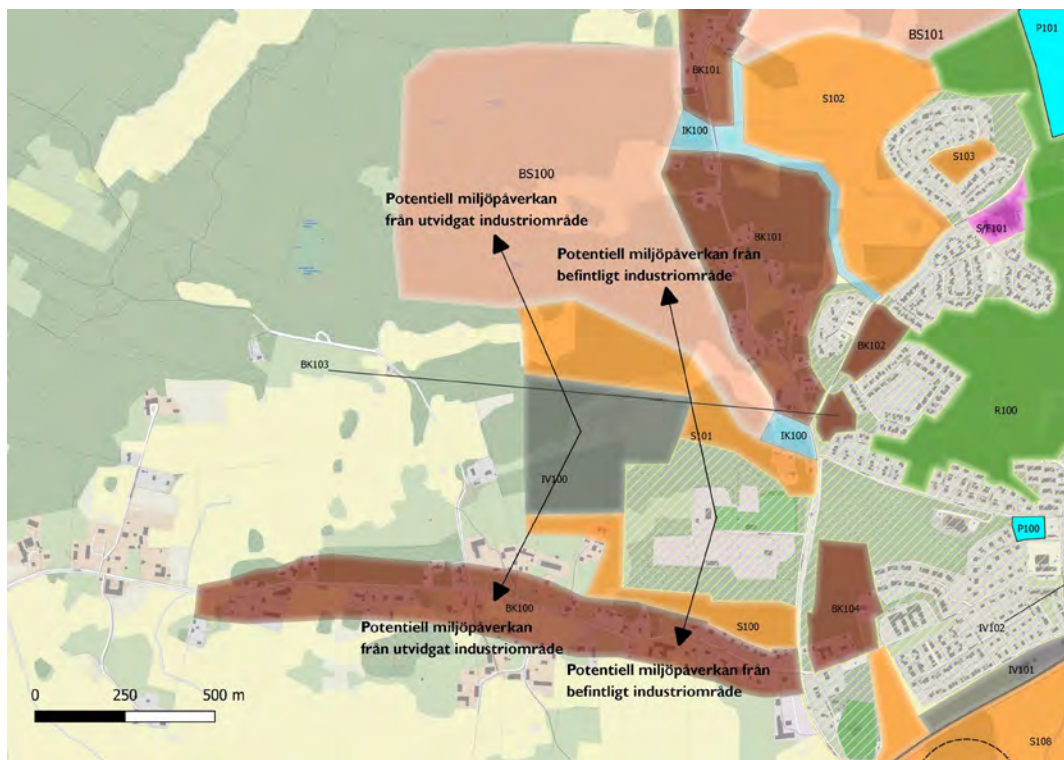

Figur 6. Lunda flygfält och närliggande bostäder som riskerar utsättas för buller.

För skjutbanor gäller Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2005:15) om buller från skjutbanor. Bullerutredning bör kunna klargöra att lokaliseringen innebär att de angivna riktvärdena för impulsljudnivå inte överskrids. Skyddsåtgärder kan behöva vidtas vid risk för överskridande av riktvärden.

Det finns industriområden som ligger i närheten av bostadsbebyggelse i tätorterna. Vilken typ av verksamhet som tillkommer i industriområden har betydelse för vilken typ av störningsgrad som verksamheten orsakar för omgivningen. I Alunda riskerar det befintliga området samt den eventuella utbyggnaden av industriområdet, IV100 att utgöra hälsofara för boendeområden i närheten. De framtida områden som är mest utsatta är BS100 samt BK100. Geografiska förhållanden visas i figur 7. Industrier i närheten av bostäder kan orsaka kortsiktiga störningar för människors välbefinnande av lukt, luft och ljud. Dessa kan leda till långsiktiga negativa effekter genom försämrad sömn som i sin tur kan leda till ökad risk för hjärt-kärlsjukdomar, följsjukdomar på grund av dålig luftkvalitet m.m. Genom vägledning kring vilken typ av verksamhet som får tillkomma i industriområdet kan förutsägbarheten öka och möjligheten att styra mindre störande verksamheter till området. Planförslaget tydliggör att det är mindre störande verksamhet som föreslås på platsen vilket är positivt. Gällande detaljplan tillsammans med riktvärden för miljö kvalitetsnormer avgör juridiskt för vilken typ

av verksamhet som får tillåtas. Det är svårt att veta om de skyddsområden som pekas ut norr och söder om industriområdet är tillräckliga, och detta bör utredas i ett senare skede.

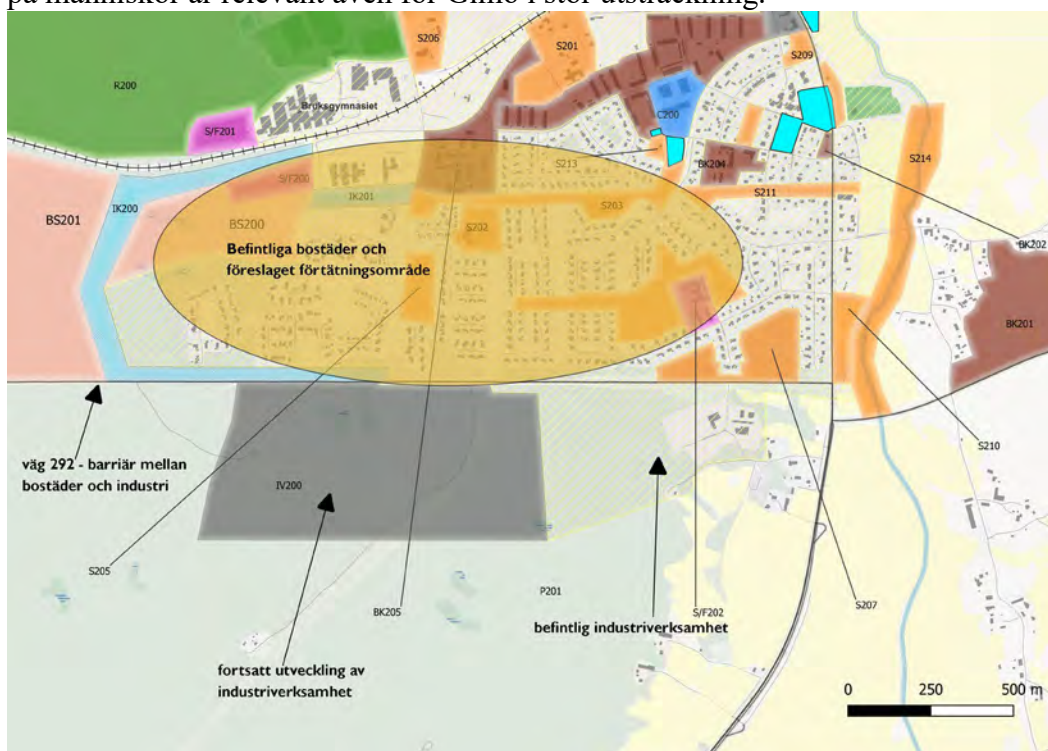
Figur 7. Potentiell miljöpåverkan från befintligt och planerade verksamhetsområden.

Österbybruks befintliga industriområde norr om centrum är lokaliserat med kort avstånd till bostadsområden i Österbybruks centrala delar där viss störande verksamhet pågår. Planförslaget pekar inte ut någon ytterligare utveckling av industriområdet, men att förslaget pekar på att nuvarande bestämmelser överensstämmer med kommunens intentioner för området talar för att störande verksamheter väntas fortsätta att finnas framöver och därmed fortsätta påverka boendemiljön negativt för människor runtomkring. Dock måste givetvis verksamheter följa de lagar och riktvärden för verksamheter som gäller för att säkerställa att människor inte skadas. I södra delarna av Österbybruk finns en nyare detaljplan antagen för industrier som fortfarande är under utbyggnad. Detta industriområde ligger i relativt nära anslutning till befintliga bostadsområden och delar är utpekade för kompletterande bostäder i förslaget till översiktsplan. Planförslaget ämnar möjliggöra för utveckling av ytterligare industrier när den antagna detaljplanen för industriområdet är utbyggd med området IV400, men då längre ifrån bostadsområden (se figur 8). Området kan förväntas påverka människors hälsa, med effekter som tidigare beskrivits gällande Alunda. Påverkan förväntas främst ske för människor som bor i närområdet.

Figur 8. Potentiell miljöpåverkan från befintligt industriområde samt föreslaget industriområde i Österbybruk.

Gimo industriområde ligger i relativ närhet till boendemiljöer inom Gimo tätort, men med väg 292 som barriär. Även här föreslås en utveckling av befintligt område efter att detaljplan är utbyggd, där området IV200 är utpekad för vidare utveckling. Se figur 9. Lämpliga begränsningar i detaljplanen och skyddsåtgärder blir viktiga för att säkerställa en god boendemiljö inom Gimo tätort. Det som tidigare nämnts för andra tätorter gällande påverkan på människor är relevant även för Gimo i stor utsträckning.

Figur 9. Potentiell miljöpåverkan från befintligt industriområde samt föreslaget industriområde i Gimo.

Den samlade bedömningen för miljöaspekten befolkning och hälsa är att ÖP 2023 ger positiva effekter i jämförelse mot nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier.

5.1.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Planens intention är en fördjupad vägledning och ökad medvetenhet för att åstadkomma blandning av funktioner och bostadstyper i den befintliga bebyggelsen och reglera vid kommande planering, för att uppnå sammansatta sociala miljöer som främjar kommunens utveckling. Vid utveckling av bostäder både i liten och större skala bör hänsyn tas till tillgången på kommunikationer och service för att på så sätt skapa inkluderande bostadsområden. Planförslagets intentioner om ett väl utbyggt och sammanhängande gång- och cykelnät ger goda förutsättningar för alla samhällsgrupper att röra sig till olika målpunkter inom orterna samt mellan orterna. Den pågående gång- och cykelplanen blir ett viktigt instrument i strategierna och utförandet av utbyggnaden av GC-nätet. Planförslaget trycker även på barnperspektivet i kommunal planering och ÖP:s intentioner är att detta ska genomsyra all kommunal verksamhet. Planen anger en tydlig intention om blandade bostadsformer i flera av de områdesbeskrivningar som finns för serviceorterna vilket är positivt för ett inkluderande samhälle. Detta skapar förutsättningar för samhällsgrupper med olika förutsättningar att bosätta sig i orterna och undvika segregerade områden. Effekterna är som tidigare nämnts beroende av hur områden byggs ut i praktiken och att stor hänsyn bör tas till en välavvägd balans mellan olika bostadsformer och bebyggelsestruktur. Ett uppdaterat och utvecklat bostadsförsörjningsprogram kan som ett nästa steg fördjupa och förtydliga ytterligare vilken typ av sammansättning av bostäder som behöver komma till stånd i tid och rum.

Att styra trafik till större stråk som leder trafiken bort från mindre kvartersgator blir en viktig aspekt i detaljplaneskedet för större bostadsområden, för att freda mindre kvartersgator från trafik i så stor utsträckning som möjligt. I senare detaljplanering bör utredning om behov av bullerdämpande åtgärder för bostadsbebyggelse utföras för att säkerställa en god boendemiljö för människor. De områdesbeskrivningar som tillhör respektive utpekade område blir ett viktigt stöd i vidare planering, tillsammans med gällande riktvärden för buller och luft.

Planförslaget uttalar en vilja att separera miljöstörande verksamhet från boendemiljöer. I flera av tätorterna finns befintliga industrier i närhet till bostäder och i vissa fall är utveckling av dessa områden utpekade i relativ närhet till boendemiljöer. Ett förtydligande vilka verksamheter och industrier som får förläggas inom utpekade verksamhetsområden kan bidra till att begränsa påverkan på människors hälsa. Ett annat alternativ är att omlokalisera all nuvarande industri till nya lämpligare platser. Detta är svårare att genomföra ekonomiskt och logistiskt, men kan ge bättre effekter för människors hälsa. Att vissa industrier och verksamheter finns i närhet till bostäder gör att arbetsplatser och bostäder ligger närmare varandra, och detta kan bidra till bättre hälsa genom arbetspendling via gång och cykel vilket i sin tur också bidrar till bättre luftkvalitet. Detta vägs mot den negativa påverkan på hälsa från det utsläpp från fordon som verksamheter använder och andra utsläpp från verksamheten. Bullermiljön kan förbättras i den redan bebyggda miljön, och förtätning kan ske efter det att man utrett och åtgärdat eventuell bullerproblematik. Motorsport och skjutbanor är

verksamheter som också orsakar buller och planförslaget har en ambition om att dessa verksamheter ska samordnas på färre och mer lämpliga platser.

5.2 Biologisk mångfald - Effekter och konsekvenser av planförslaget

Nedan diskuteras planförslagets påverkan och möjligheter för biologisk mångfald. Markanvändningskartor som visar bebyggelseplaner och värden knutna till denna miljöaspekt redovisas i bilaga 3 i planförslaget. Områden där särskilt hänsyn bör tas är angivna på markanvändningskartan. Planförslaget har ambitionen att bebyggelse planeras med hänsyn till landskapet och förekommande naturvärden.

Vilken storlek konsekvenserna får för den biologiska mångfalden genom planförslaget är beroende av hur höga naturvärden som påverkas och i hur stor omfattning det sker. En översiktsplan är ett tidigt skede vilket gör det svårt att precisera konsekvenserna. Exploateringen innebär dock en risk för att enskilda naturvärdesobjekt och arter påverkas negativt i och med att deras livsmiljöer försvinner jämfört med nuläget. Det kan även finnas viktiga gröna samband mellan biotoper/livsmiljöer som gör att biologisk mångfald kan påverkas i större utsträckning om fel områden försvinner eller störs.

I översiktsplanen beskrivs ansatsen att kartlägga och att ta hänsyn till naturvärden samt gröna samband vid bebyggelseutvecklingen. Med de riktlinjer som finns om att naturvärdesinventering alltid ska göras vid detaljplaneringen bedöms de negativa konsekvenserna för den biologiska mångfalden kunna hållas i den lägre skalan, liten till måttlig negativ konsekvens jämfört mot nuläget. Den mångbruksplan som ska tas fram under 2023 kan ge ytterligare underlag för en hållbar förvaltning och skötsel av naturen i kommunen.

Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser jämfört mot nuläget. Det finns goda möjligheter att i samband med att trevliga områden för rekreation och friluftsliv skapas i bebyggelsens närområden även gynna den biologiska mångfalden. Ett naturområde som man trivs att stanna till i eller vandra igenom har ofta hög biologisk mångfald. Även mitt inne i bebyggelseområde kan man lätt skapa områden som bidrar till biologisk mångfald genom att planera in träd, buskar och blommande växter till exempel.

Vid förtätning och expansion av befintliga orter finns risk att viktiga samband i grönstrukturen påverkas vilket kan påverka biologisk mångfald negativt. Att identifiera grönstruktur i ett tidigt skede är viktigt för att kunna placera tillkommande bebyggelse på ett sätt som inte stör viktiga gröna samband. En utförlig kartering av värdena inom tätorterna kommer att vara grunden för både hänsynstagande och bevarande.

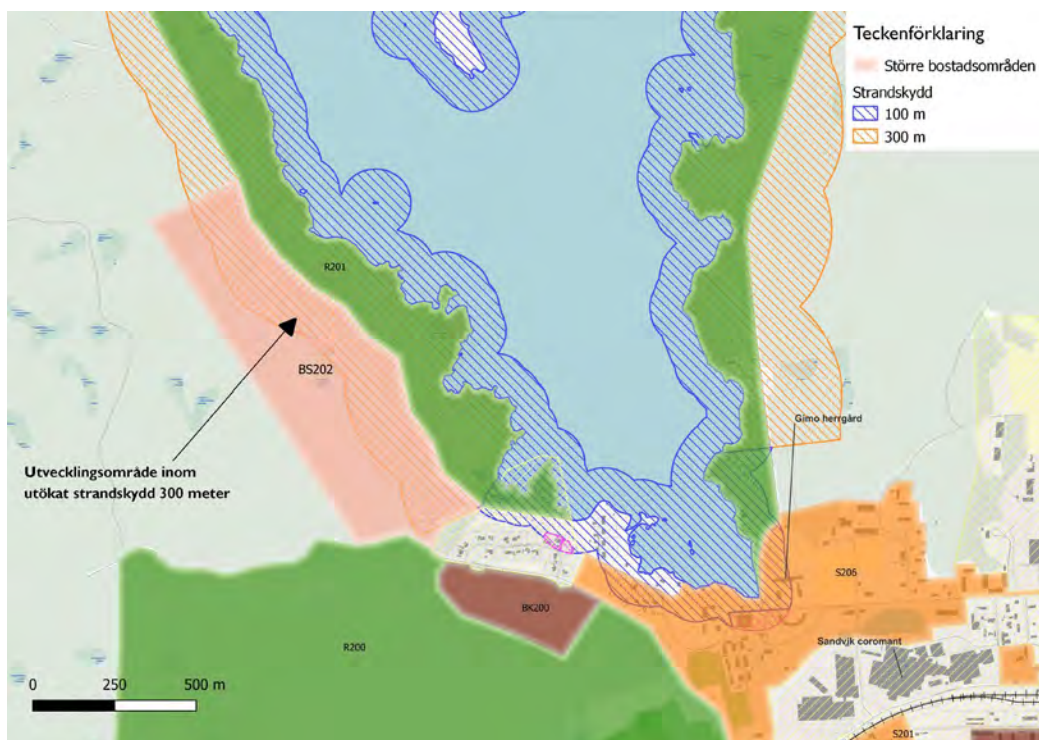
Vid planeringen av hur bebyggelsen ska utvecklas har hänsyn tagits till Östhammars kommuns grönstrukturplan för att på bästa sätt bevara och utveckla natur- och kulturvärden. De sammanhängande grönstråk och inventerade grönområden som kartlagts redovisas i ÖP som bilaga 3. Översiktsplanen gör en ansats att tydliggöra grönstrukturen utifrån dess ekologiska och sociala värden. Vid planeringen av bebyggelsen har riksintressen undvikits.

Det är positivt att översiktsplanen värnar grönstrukturen och dess betydelse för trivseln i den byggda miljön. Den inventering som gjordes i samband med grönstrukturplan för 2018 har använts som underlag för hänsynstagande till natur- och friluftsvärden. I samband med ÖP har en översiktlig kartläggning av gröna stråk utförts och använts i planeringen av bebyggelseutvecklingen. Dock saknas en detaljerad kartering och strategier för att säkerställa nätverk av grön infrastruktur. Tillgången till grönstruktur både i stort och inom tätbebyggda områden behöver karteras och preciseras för att inte riskeras i samband med komplettering av

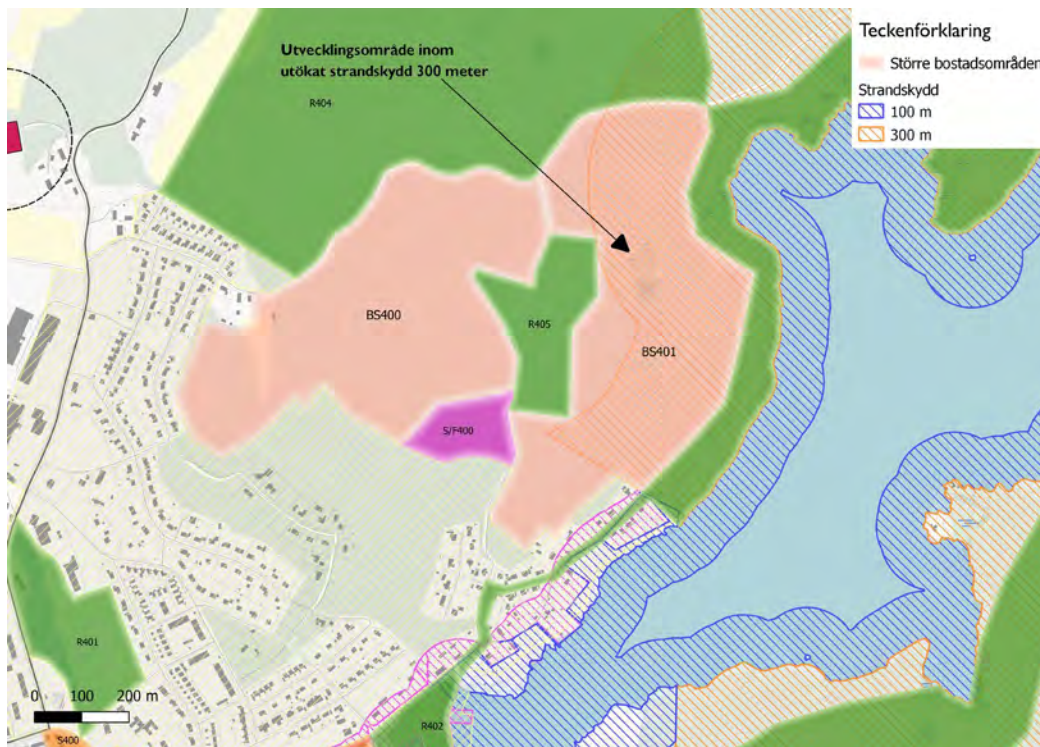
befintlig bebyggelse genom förtätning eller i utbyggnad av helt nya områden. Finns inga strategier för hur grön infrastruktur ska bevaras kan bestående effekter uppstå i ett landskap där viktiga samband för djur- och växtarter fragmenteras. Kumulativa effekter kan uppstå om funktionella gröna samband och nätverk av naturvärden går förlorade vilket i sin tur påverkar att den biologiska mångfalden negativt. Om gröna samband störs försvåras arbetet med att uppnå nationella och lokala miljömål.

Områden längs stränder är oftast artrika miljöer där strandskyddet är viktigt att värna. Kommunens stränder är generellt strandskyddade till 100 m, och utvidgat till 300 m i vissa områden. Strandskyddet har två grundläggande syften, dels bevarande av naturmiljöer och dels tillgänglighet till stränder för människor. Under rubriken *Strandskydd* i översiktsplanen förtydligas kommunens intentioner avseende strandnära områden. Det gäller placering av enskilda byggnader i förhållande till strandlinje, trädfällning och placering av bryggor. Länsstyrelsen bevakar strandskyddsintressena och kan överklaga kommunens beslut om dispensgivning. Översiktsplanen är dock tydlig i sin viljeinriktning om restriktiv dispensgivning, vilket ger förutsättningar för bevarande av naturmiljöer.

Ingen bebyggelse har föreslagits inom det generella strandskyddet om 100 meter. Detta gör att strandskyddets grundläggande syften har goda möjligheter att upprätthållas. Möjlighet till viss bebyggelse har dock föreslagits runt dammarna i Gimo och Österbybruk inom 300 meter där utvidgat strandskydd gäller idag (se figur 10 och 11). Intentionen med dessa områden är att det generella strandskyddet om 100 meter bibehålls för att bevara strandskyddets syften.

Figur 10. Utvecklingsområde för bostäder inom utökat strandskydd i Gimo.

Figur 11. Utvecklingsområde för bostäder inom utökat strandskydd i Österbybruk.

Planförslaget trycker samtidigt på vikten att naturvärdesinventeringar görs i samband med detaljplanering och att bebyggelse anpassas efter dessa naturvärden, vilket gäller både strandskyddade områden och övriga naturområden. Kan höga naturvärden behållas vid exploatering kan strandskyddets syften upprätthållas.

Att rekreationsområden pekats ut runt dammar samt runt kustområden vid tätorterna är positivt från synpunkten att allmänhetens tillgång till stränderna stärks. Att grillplatser, vindskydd och annat anläggs samtidigt som många människor använder dessa områden riskerar dock att tränga undan växt- och djurliv. Samtidigt kan dessa rekreationsområden bidra till en ökad kunskap och förståelse hos människor om växter, djur och natur. Hänsyn och anpassning till växt- och djurliv är därför viktigt även vid rekreationsutveckling.

Styrning till befintliga bebyggelsegrupper är positiv och även att översiktsplanen eftersträvar gemensamhetsbryggor framför enskilda bryggor. Större gemensamhetsanläggningar för småbåtar som även kombinerar servicefunktioner för båtlivet är ytterligare steg för ett miljöanpassat båtliv och minskad belastning på strandskyddsområden och dess biologiska mångfald. En tydlig lokalisering av kommande större anläggningar för fritidsbåtar skulle förstärka förslagets intentioner.

I de flesta områden, även i tätorterna, finns delområden med nyckelbiotoper. Byggnadernas placering är av betydelse för eventuell påverkan på naturmiljöer. Vissa preciseringar kräver planeringsarbete på en mer detaljerad nivå. I tätortsnära lägen har översiktsplanen pekat ut nyckelbiotoper som skyddsvärda områden vilket är positivt då tydligheten kring avsikten för området och dess värde stärks.

Planförslaget har i precisering av utvecklingen i de fem stora tätorterna pekat ut stora skogsmarker och i mindre fall även jordbruksmarker. För flera skogsområden riskerar höga

naturvärden att försvinna i och med exploatering för bebyggelse, och därmed även viktiga ekosystemtjänster som skogen bidrar med. Exempel på sådana ekosystemtjänster är potentiella rekreationsvärden, värmereglerande effekt, bättre lokalklimat, bioenergi m.m. Områdesbeskrivningarna ger vägledning när detta kan befaras och kan bidra till att större hänsyn tas till dessa värden vid detaljplanering.

Planförslaget innebär att jordbruksmark tas i anspråk och flera ekosystemtjänster i landskapet påverkas negativt. Viktiga ekosystemtjänster som jordbruksmarken bidrar med är bland annat indirekta tjänster såsom goda livsmiljöer för särskilda djur och växtarter och fördröjning av ytavrinning för vatten, men även direkta tjänster såsom livsmedelsproduktion. I jordbruksmarken finns ofta höga naturvärden knutna till både öppna och trädbärande marker, främst ängs- och hagmarker. Andra värdefulla mindre biotoper i jordbrukslandskapet är åkerholmar, odlingsrösen och småvatten. Mindre och värdefulla biotoper som dessa kan utredas och skyddas i detaljplaneringsskedet.

5.2.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Utveckling av grönstrukturvärden är baserat på ekologiskt och sociokulturellt kunskapsunderlag och en inventering av natur- och friluftsvärden finns kartlagd vilket också använts som vägledningar i utvecklingsområdena. Hur den gröna infrastrukturen kopplar ihop i ett större nätverk kan dock med fördel utredas i en fördjupad analys i framtiden. Utveckling av grönstrukturvärden är baserat på ekologiskt och sociokulturellt kunskapsunderlag och en inventering av natur- och friluftsvärden finns kartlagd vilket också använts som vägledningar i utvecklingsområdena. Hur den gröna infrastrukturen kopplar ihop i ett större nätverk kan dock med fördel utredas i en fördjupad analys i framtiden. Strandnära bebyggelse styrs av strandskyddslagstiftningen men fördjupande riktlinjer kan behöva tas fram för hur och framför allt var bebyggelse kan tillkomma i strandnära lägen, såsom LIS-områden för att inte riskera ett allmänt inanspråktagande av kommunens stränder. Planen anger att man inte heller önskar en sådan utveckling utan vill skydda stränder. Rekreativ utveckling inom strandskydd som pekas ut kan ha både positiv och negativ påverkan. Planen framhåller vikten av hänsyn och anpassning vid utveckling av allmänna platser, såsom friluftsliv, båtliv etc. och påpekar även på att inventering kan behövas för att utreda de naturvärden som strandskyddet syftar till att behålla. Identifiering av sammanhängande stråk och förfining av grönstrukturplanering i tätorterna, där behovet är som störst, kommer antagligen att ske framöver. Ett grönstrukturprogram nämns som framtida planeringsåtgärd och kommer troligen hantera aspekter som exempelvis skogsvård och friluftsliv. Grunden till en bra grönstrukturplanering och för att kunna bevara naturvärden är att naturvärdesinventeringar utförs. I vissa områden kommer säkerligen även fördjupade artinventeringar att krävas för att göra rätt skyddsåtgärder och för att utveckla områdena på bästa sätt.

5.3 Klimat och energi - Effekter och konsekvenser av planförslaget

Transporter bidrar med en stor del av översiktsplanens klimatpåverkan och utsläpp av luftföroreningar. Övergripande mål finns om övergång till hållbara transportlösningar för minskad miljöpåverkan. För att minska klimatpåverkan från transportsektorn finns flera faktorer som faller på regional och kommunal nivå. Ofta krävs effektivare transportlösningar och väsentligt fler resor med kollektivtrafik, vid sidan om övergång till fordon som drivs med förnyelsebara bränslen.

En förbättrad och utbyggd kollektivtrafik är ofta nödvändig för hållbarhet och än mer i flerkärniga strukturer. För översiktsplanen är det av stor betydelse att planering sker på ett sådant sätt att tillkommande bebyggelse sker i noder längs stråk där särskilda förutsättningar

finns för att utveckla hållbara transporter. Tätorterna bedöms ha förutsättningar för att kunna utvecklas väl för en effektiv kollektivtrafik. Planens ambition om att varje tätort har ett resecentrum bedöms ge goda förutsättningar för att kollektivtrafik kan vinna andelar. Planen syftar också till att skapa pendlerparkeringar på strategiskt utvalda platser för att främja resor med kollektivtrafiken samt samåkning. För områden utanför tätorter kommer, åtminstone initialt, huvuddelen av persontransporter främst att ske med bil, vilket med dagens fordon ger stor klimatpåverkan.

Järnvägslinjen Hargshamnsbanan används endast för godstrafik och är inte elektrifierad. En modern och hållbar långsiktig trafiklösning skulle uppnås med en järnväg ända fram till de större befolkningskoncentrationerna inom kommunen. När det gäller järnvägstrafik är det i första hand angeläget att nuvarande järnväg utnyttjas för godstransporter och att ny bebyggelse inte placeras för nära järnvägen med tanke på transporter av farligt gods och buller. Vidare är en elektrifiering önskvärd. På längre sikt borde även möjligheterna till persontransporter beaktas. Detta skulle vara i linje med det nationella miljö kvalitetsmål som säger att det skall finnas miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet. Resecentrum bör placeras strategiskt centralt i orterna så som planen uttrycker, eftersom resan dörr till dörr ska vara rationell, och vara väl avvägd i förhållande till både buss och eventuell framtida persontågtrafik. Österbybruk och Gimo är naturligt de tätorterna (med större befolkningsunderlag) som effektivt skulle kunna anslutas med persontåg och utgör naturliga tågstopp utmed Hargshamnsbanan. En effektiv och välutvecklad kollektivtrafik ger positiva konsekvenser för klimat och energi då det kan minska resandet med privatbilar.

Av intresse för hur hållbara transporter kan åstadkommas är hur prioriteringarna på gång- och cykeltrafiken ser ut, d.v.s. i vilken takt som utbyggnad kan ske. Preciseringar för vad byggande av cykelvägar bör bidra med kan vara:

- Att resan från dörr till dörr underlättas. Cykling skall ses som en integrerad del i en persons resa från start till mål. Kopplingen till kollektivtrafikens hållplatser och stationer är därför särskilt viktig.
- Att möjliggöra för skolbarn att kunna cykla säkert till skolan på egen hand.
- Att underlätta för arbets- och studiependling med cykel.

Översiktsplanen uttrycker ett strategiskt val om att utveckla de stora vägstråken 288, 76 och 290 för arbetspendling med bil och buss. Effektivisering av vägstråk medför ökad vägtrafik med ökade koldioxidutsläpp som följd. I den mån som hastighet för bil ökar, men inte för buss bedöms förutsättningarna för kollektiva transportmedel bli sämre. Vägsatsningar bör därför ske parallellt med en ökning/omläggning av kollektiva transportmedel. Effektiv kollektiv- och cykeltrafik kan motverka ökningen av koldioxidutsläpp vilket medför positiva konsekvenser. Hur prioriteringarna ser ut har stor betydelse för hur miljöpåverkan kommer att se ut i praktiken och möjligheten för att nå målet om hållbara kommunikationer.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det eventuellt innebär att familjer endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandlingen kan dock komma att ställa krav på skolskjuts, omsorg för äldre, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning för att platsen ska klara belastning av permanentboende och arbetspendling.

Miljöaspekten klimat och energi påverkas av många faktorer i översiktsplanen. En ökad befolkningsmängd leder till en högre energiförbrukning inom kommunen vilket ställer krav på förnybara energikällor. I dagsläget saknas strategi för hur energibehovet ska täckas upp

med förnyelsebar energi för en ökad befolkningsmängd vilket kan ge måttlig till stor negativ konsekvens för översiktsplanen.

I och med att stor mängd ny bebyggelse föreslås kommer energiförbrukningen från transporter öka samt stor mängd material att förbrukas inom byggtiden. I översiktsplanen saknas strategier gällande användning av hållbara material. Planförslaget pekar på vikten att använda förnybara energikällor för att skapa ett hållbart energisystem med begränsad klimatpåverkan, och planen tar upp vissa strategier som redan är i bruk. Vindbruksstrategin nämns som ett underlag för möjligheten att etablera vindbruk i kommunen.

Vindbruksstrategin är dock inaktuell och i dagsläget saknas en samlad strategi för hur man ska hantera andra förnybara energikällor. Detta innebär en risk för att icke förnybara källor fortsätter att användas vilket bidrar till ett ökat koldioxidutsläpp som ger negativ effekt på klimatet. Några områden finns särskilt utpekade för vindkraftsproduktion och sammanfaller med kommunens vindkraftstrategi. Områden som har definierats av vindkraftstrategin har bedömts utifrån ett antal parametrar såsom naturområden, friluftslivsområden, kulturmiljöer, landskapsvärden samt behovet av skyddsavstånd till t.ex. tätorter. Inom de utpekade områdena har det bedömts finnas få eller måttliga konflikter med andra värden. Eventuellt behövs kompletterande bedömningar med avseende på fladdermöss och fågellivet. Vägledningen anger var vindkraftsetableringar ska undvikas. Vindkraft är en av de källorna av förnybar energi som kan begränsa klimatpåverkan.

Nationella ambitioner om att begränsa klimatpåverkan är beroende av att insatser görs för att begränsa energianvändningen. Planering av bebyggelse och kommunikationer har stor betydelse för energianvändningen, både för att begränsa transporter och för att möjliggöra anslutning av bebyggelse till resurseffektiva värmeverk. Det är möjligt att strategiskt förlägga tillkommande bebyggelse på ett sätt som kan begränsa mängden transporter kan även energianvändningen reduceras. Samlad bebyggelse begränsar transportbehovet och skapar goda förutsättningar för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik vilket reducerar energianvändningen. Detta är en utmaning för varje kommun som planerar för en befolkningsökning eftersom det i sig medför ökade transporter. Energiförbehovet kommer att öka i och med ambitionen att växa både genom förtätning samt utbyggnad av helt nya områden. Stora krav på planering av energibehovet ställs i och med detta, och planförslaget lyfter vikten av tidig dialog mellan nätägarna och plansidan på kommunen om kapacitetsbehovet för framtida utveckling. Det är med andra ord avgörande att från kommunens sida tidigt delge information om när och var utvecklingen förväntas att ske i kommunen till nätägarna för att undvika kapacitetsbrist. Kapacitetsbrist kan leda till att icke förnybar energi behöver användas för att försörja elbehovet och det bidrar i sin tur till ökad klimatpåverkan och ger negativa konsekvenser. Byggnaders utformning och placering påverkar energianvändningen på flera sätt, utöver transporter. I täta strukturer kan energivinster ges då bostäder byggs i sammansatta enheter, såsom flerfamiljshus.

Översvämningsrisker kan föreligga för kustnära bebyggelse, med bakgrund i framtagna scenarier om klimatbetingad havsnivåhöjning. Ny bebyggelse bör ej placeras i lägen med översvämningsrisk, vilket beskrivs i planförslaget samt i områdesbeskrivningar där lågpunkter finns karterade. För att inte utsätta ny bebyggelse för översvämningsrisker kan en lägsta grundläggningsnivå sättas för ny exploatering längs vattendrag, sjöar och kust. Dagvattenhanteringen beskrivs i planförslaget som en viktig del av klimatanpassningen där hållbara dagvattenlösningar måste utredas vid detaljplanering av områden med risk för översvämningsrisk. Klimatanpassning är av stor vikt för att säkerställa miljön för ny respektive

befintlig bebyggelse. Idag saknas strategier för översvämningar och skyfall. Planförslaget pekar på behovet skyfallskartering vilket är en positiv konsekvens gentemot nuläget.

SMHI har gjort klimatanalyser för Uppsala län. Beräkningar 2013 av medelvattenstånd visar en höjning med 28 cm från år 2012 till 2100 förutsatt en havsnivåhöjning med 100 cm från år 1990 till 2100 och en bibehållen landhöjning. Lokal topografi har stor betydelse för översvämningssituationen. Kortvariga extrema vattenstånd kan inträffa genom kombination av lågt lufttryck och vinduppstuvning i kombination med högt medelvattenstånd. Klimatförändringar resulterar i kortare återkomsttid mellan extrema vattenstånd och därmed ökat antal tillfällen med eventuell översvämningssituation. Havsvattenstånd med 100 års återkomsttid beräknas för dagens klimat för Forsmark ligga på 148 cm i Sveriges nationella höjdsystem RH2000 (där 2012 års medelvattenstånd är 8 cm i RH 2000). Med klimatförändring ökar detta extremvattenstånd till 176 cm i RH2000.

I många kustområden är det idag ett stort problem med saltvatteninträngning i dricksvattenbrunnar. Omvandling av fritidsområden till permanentboende kan vara en faktor som förstärker problemet genom ett utökad uttag av grundvatten som leder till minskade grundvattennivåer. De väntade havsnivåhöjningarna förväntas leda till ökad saltvatteninträngning framöver. Placering av bebyggelse i kustområden samt planering av dricksvattenförsörjning bedöms vara viktiga faktorer för att hantera risksituationen. Ökad täthet och intensitet hos kraftiga skyfall medför särskilda krav på en utvecklad dagvattenhantering.

De klimatscenarion som IPCC tagit fram pekar på en sannolikhet till längre torrperioder sommartid vilket innebär en stor risk för problem i Östhammars kommun med redan låga grundvattennivåer. De åsar som kommunen tar dricksvatten ifrån är redan idag högt belastade och under perioder på sommaren sker bevattningsförbud och emellanåt körs till och med vatten med tankbil från andra håll. Behovet av reservvattentäkter är stor och idag finns få täkter utpekade. Positivt i planförslaget är att flera åtgärder finns utpekade för att förbättra dricksvattensituationen, såsom samverkan för att utreda möjligheten för konstgjord grundvattenbildning i Uppsalaåsen, konstgjord grundvattenbildning i Gimo samt framtagande av olika riktlinjer för till exempel släckvatten, enskild dricksvattenförsörjning m.m. Strategier för vatten och avlopp finns framtagna till planförslaget vilket ger tydligare strategisk vägledning för att utveckla det kommunala vatten och avloppsnätet på ett hållbart sätt. Det är avgörande att rätt åtgärder sätts in i rätt tid för att undvika en krissituation som kan bli väldigt ekonomiskt kostsam för kommunen och för människors hälsa. I jämförelse med nuläget kan detta ge positiv effekt eftersom det idag inte finns några tidsramar för utbyggnad av VA i vissa tätorter.

Klimatförändringarna bidrar till extremt höga temperaturer som kopplas till besvär för människor. I planförslaget pekas flera tätortsnära sammanhängande naturområden ut och tillgängligheten är relativt god i alla tätorter, vilket är positivt då naturområden utgör temperaturreglerare i den urbana miljön. Men mer detaljerade analyser av var det finns värmeöar i den befintliga bebyggelsemiljön samt vilka åtgärder som är nödvändiga för att skapa svalkande miljöer för utsatta grupper kan vara nödvändig.

Stora områden där det idag är skogsmark föreslås tas i anspråk i översiktsplanen samt en viss del jordbruksmark. Båda dessa marker är viktiga koldioxidbindare, och försvinner dessa till förmån för hårdgjord mark och bebyggelse kommer den negativa påverkan på klimatet att öka i och med detta. Planförslaget pekar på vikten av naturanpassade bostadsområden vilket

delvis kan minska den negativa påverkan, men påverkan kommer fortsatt bli betydande i jämförelse med om endast redan i anspråkstagen mark skulle nyttjas. Efterföljande detaljplanering har en viktig roll att ta hänsyn till klimatanpassning.

Planen kommer att ta skogsmark i anspråk till förmån för bebyggelse vilket också ger en negativ konsekvens på klimatet. Likaså ger en ökad befolkningsmängd negativa konsekvenser i och med ökade transporter. Översiktsplanen syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna för att främja de typerna av resande. Konsekvenserna av översiktsplanen mot nuläget bedöms som liten till måttligt negativa.

5.3.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Kontinuerlig översyn av långsiktig vattenförsörjning, särskilt i kustområdena med anledning av ökad risk för saltvatteninträngning i brunnar samt risker för vattenbrist sommartid, är viktig inför fortsatt planläggning. Kommunen arbetar med strategier för utbyggnad av det kommunala vatten- och avloppsnätet. Detta blir en viktig del för att säkerställa god vattenkvalitet och kvantitet för boende i kommunen. Krisberedskap i ett förändrat klimat är ännu en viktig del för kommunen att hantera och strategier för sådana situationer bör utvecklas internt samt i samråd med grannkommuner och länsstyrelsen. För bebyggelse som tillkommer utanför kommunalt verksamhetsområde ställs krav på provtagning vid bygglov och krav på provborring i förhandsbesked för områden där karteringar visar på låg grundvattenkapacitet. Vid exploatering där lågpunkter finns utpekade ska stor hänsyn tas till dessa och dagvattenutredningar ska utföras för att säkerställa att detta tas om hand på ett hållbart sätt. I översiktsplanen nämns dagvattenpolicy som ett kommande dokument som kan bidra till genomtänkt dagvattenhantering. Ett grönstrukturprogram eller dylikt som tar fasta på klimatförändringar och behovet av växtlighet i den urbana miljön kan ge bättre underlag och strategier för att säkerställa temperaturreglerande miljöer i tätorterna.

Planförslaget har många goda intentioner att begränsa energianvändningen genom att placera bebyggelse i närheten av kollektivtrafiknoder samt att förtäta bebyggelsen så att tätheten i orterna ökar något genom mer blandad bebyggelse. Vid tillkomst av ny bebyggelse ställs krav på hushållning med energi enligt Boverkets byggregler (BBR 9:2). Nybebyggelse kan styras genom planering huvudsakligen till sådana lägen som ger ökad resurseffektivitet. Ökning av befolkning och bebyggelse kommer dock mest troligt att ändå bidra till ökad energianvändning och ökade transporter. Fokus på åtgärder som får fler att åka kollektivt samt gå eller cykla är en viktig faktor som kommunen genom att själva utveckla gång- och cykelnätet samt samarbeta med regionen i olika frågor för att öka de hållbara resorna. Den pågående gång- och cykelplanen är ett viktigt instrument för utvecklingen av ett sammanhängande GC-nät.

Planen pekar också ut behovet av ett hållbart energisystem där miljömässigt hållbara, förnybara energikällor prioriteras. Däremot finns för närvarande ingen närmare detaljerad strategi för hur potentialen för olika förnybara energikällor ska prioriteras och utvecklas i kommunen. Avsaknaden av detta kan leda till att utvecklingen av olika hållbara energislag inte byggs ut i nog snabb takt vilket i sin tur leder till en långsammare omställning från icke förnybara energikällor och fortsatt klimatpåverkan.

5.4 Kulturmiljö, landskap och bebyggelse - Effekter och konsekvenser av planförslaget

Nedan diskuteras planförslagets påverkan och möjligheter för kulturmiljö, landskap och bebyggelse. Markanvändningskartor som visar bebyggelseplaner och värden knutna till dessa miljöaspekter redovisas i bilaga 3 i planförslaget på översiktlig nivå och på tätortsnivå på kartor med markanvändningskonflikter under respektive avsnitt för de fem serviceorterna.

De rika kulturmiljöerna i Östhammars kommun har viktiga värden såväl för Östhammars historia såsom rekreationsmöjligheter och turistattraktion. Värdena återfinns främst i form av bruksmiljöerna i Gimo, Österbybruk och Forsmark men även andra väl bevarade kulturmiljöer längs med kusten samt flertalet fornlämningar. Riktlinjer för bevarandet av dessa miljöer pekas ut i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* och översiktsplanen pekar på vikten av hänsyn till dessa riktlinjer vid exploatering. Ett gestaltungsprogram för respektive ort eller en uppdatering och utveckling av befintligt kulturmiljöprogram kan bidra med bättre underlag för exploatering nära de känsliga kulturmiljöerna i tätorterna.

Det är viktigt att i detalj skapa kunskapsunderlag för tillvaratagande av kulturvärden. De kulturella värdena finns i landskapet, i bebyggelsestrukturen, i enstaka byggnader, i fornminnena, i äldre parker eller trädgårdar. Enstaka bevarade element kan aldrig förmedla platsens historia som summan av historiska spår på platsen. En kartering av kulturhistoriska värden bör föregå ställningstagandena som berör förändringar i markanvändning. Även utanför tätorterna, och särskilt inom riksintressen, men även inom andra områden, behöver det kulturella uttrycket i miljöerna tas tillvara. Ett tydliggörande av syften med de kulturhistoriskt värdefulla elementen kan underlätta hanteringen av de enskilda ärendena.

Kustlandskapets kulturvärden är starkt förknippade med landskapets karaktär och dess historia med fiske- och småjordbruk. En konkurrenskraftig landsbygd är ofta en förutsättning för fortsatt underhåll av landskapsvärden med säkerställande av det småskaliga lantbrukets fortlevnad. Kust- och skärgårdsområdet har flera utpekade värden för odlingslandskapet och landskapsbildningen och är värdefullt för den samlade natur- och kulturmiljön. Exploatering riskerar dessa värden eller kan riskera att tränga undan förutsättningar för värdenas bevarande, exempelvis lantbruket.

Planförslaget uttrycker vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden. Kunskapsläget om vilka kulturvärden som finns och hur de hänger samman behöver ökas för att minska påverkan på kulturvärdena. Riksintressen för kulturmiljövård, områden för regional kulturmiljövård samt fornlämningar har i stor mån undvikits vid planeringen av bebyggelse. Östhammars kommun är rik på kulturmiljövärden och några kommer att komma i konflikt med bebyggelseutvecklingen, konsekvensen beror på hur mycket och hur höga värden som påverkas. Konsekvenserna för kulturmiljön och landskapet behöver utredas mer detaljerat i fortsatt arbete med detaljplan. I och med de ambitioner som uttrycks i planförslaget samt hur bebyggelseplaneringen ser ut, bedöms konsekvensen vara liten negativt för kulturmiljö och landskap jämfört mot nuläget.

Bebyggelseplanering är en viktig del av den översiktliga planeringen. Lokalisering av nybebyggelse är nyckeln till både utvecklingen och bevarande av värden. Genomförandet har stor betydelse för miljöpåverkans karaktär. Den funktionsblandning som enligt planen ska eftersträvas har socialt positiva värden med en ökad trygghet i samhället med möjligheter till ett mer integrerat samhälle. Med funktionsblandning och förtätning kan tillgängligheten öka både genom att fler målpunkter finns inom ett närområde och dels genom att tillgängligheten i

många fall är starkt förknippad med den trygghet man upplever. För de sociala värdena är det därför viktigt med sammanhängande och belysta kommunikationsstråk för gång- och cykel. Då skapas en tillgänglighet för alla i samhället vilket har bärighet på frågor utifrån jämställdhet, barn- och ungdomsperspektiv. Dessa möjligheter uppmärksammas och lyfts i planförslaget.

Planförslaget eftersträvar styrningen av tillkommande bebyggelse till knutpunkter, noder och attraktiva centrumområden. Rent principiellt så innebär den täta samhällsstrukturen resurseffektivitet där stadens funktioner kan nå inom kortare avstånd vilket skapar förutsättningar för minskat bilberoende och där underlag och tydliga målpunkter för kollektivtrafik kan öka. Fler målpunkter kan nå inom gång- och cykelavstånd. Ökad resurseffektivitet kan nå genom att tillkommande bebyggelse får naturliga förutsättningar för anslutning till VA och andra tekniska funktioner. Även för de föreslagna exploateringarna i idag oexploaterade områden så bedöms tillgängligheten kunna bli god då alla områden ligger inom ca 1 kilometers radie från kollektivtrafik och service. Det tillsammans med en utbyggnad av gång- och cykelvägar vid ny exploatering kan ge goda förutsättningar för mobilitet i tätorterna.

Redan ianspråktaga fastigheter kan nyttjas för fastighetsutveckling istället för att oexploaterad mark tas i anspråk. Att utveckla fastigheter som tidigare använts för miljöstörande verksamheter för omvandling till t.ex. bostäder kan även fungera som incitament och finansiering till att förorenade fastigheter kan saneras, vilket blir en miljövinst (som kräver ett riktigt utförande för att säkra människors hälsa). Utifrån ovanstående har den täta staden förutsättningar för att vara en hållbar inriktning för planeringen på grund av den resurseffektivitet som kan uppnås.

Det finns dock ett antal miljöaspekter som behöver beaktas väl för den täta strukturen, inte minst för människors hälsa men även rent miljömässiga aspekter. Grönområden kan riskeras när orter förtätas varför rekommendationer för avstånd och kvalitet till grönområden behöver formuleras och beaktas i genomförandeskedet. God tillgång till grönområden är betydelsefullt för människors hälsa och har även social funktion. Planen har tagit detta i beaktning och föreslagit att flera mindre grönområden ska skyddas i tätorterna samt att större grönområden ska utvecklas nära tätorterna så att tillgängligheten till grönområdena förbättras.

Planförslagets bebyggelseplaner innehåller delvis en strategi som syftar till en tätare samhällsstruktur. Detta bedöms ge positiva konsekvenser jämfört mot nuläget som till exempel, en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter. Det ger även positiva konsekvenser jämfört mot nuläget att planförslaget föreslår god tillgång till grönområden med avstånd och kvaliteter som uppfyller kraven för människors hälsa. Negativa aspekter med förtätning är att det kan medföra höga bullernivåer av ökad biltrafik luftkvaliteten kan bli sämre och det blir mindre ytor för att hantera dagvatten på.

Samtidigt kan bullerproblematiken begränsas av mer hållbara transportsätt samt att tillkommande bebyggelse kan placeras strategiskt för avskärmning av buller från vägar och då även verka positivt för befintlig bebyggelse. En trolig effekt är dock att det planerade bostadsbyggandet i tätorterna kommer att innebära fler bilar vilket i sin tur medför ökade bullernivåer.

I täta strukturer behöver särskilt luftföroreningssituationen beaktas, och det finns mindre ytor för hantering av dagvatten vilket kan ställa krav på särskilda åtgärder. Dagvattenhanteringen behöver både förhålla sig till tätare bebyggelse och ett klimat i förändring. Kapaciteten för dagvattenhantering kan behöva ses över i samband med en mer omfattande förtätning. Det bör vara en förutsättning inför förtätning att tillgång till natur och parker för både rekreation, hälsa, idrott och lek samt avvattning av de ökande hårdgjorda ytorna tillgodoses genom bevarande eller kompensation.

Som motpol till samhällets täta strukturer med dess resurseffektivitet krävs en levande landsbygd för bibehållande och utveckling av landskapets miljövärden. Naturvärden, landskaps- och kulturvärden samt förutsättningar för ett rikt friluftsliv och turismen är beroende av landsbygdsbefolkningen och dess verksamheter. Samtliga ovanstående värden är beroende av lantbruksverksamheter, där djurhållning är en särskilt viktig beståndsdel. Dessa miljövärden kan därför gynnas av planens strategier kring livsstilsboende med hästboende liksom andra typer av boende som skapar underlag för värdenas utveckling.

Möjligheten att uppföra boende i skärgården kan om det genomförs på ett välavvägt sätt skapa goda förutsättningar för turism, men även för bevarande av kultur-, natur- och landskapsvärden om det t.ex. innebär kompletterande byggnader som stärker bygdens lantbruk. Det djurbete som många naturområden är beroende av (såväl skyddade som icke skyddade) bygger på en lokal närvaro av lantbruksföretag, men även ett lokalt konsumentunderlag kan vara av betydelse. Att möjliggöra för en bofast skärgårdsbefolkning är att möjliggöra en levande skärgård med underlag för att förvalta viktiga av kultur- och naturvärden. Minskar skärgårdsbefolkningen på platser som idag är eller sedan tidigare har varit befolkade finns risk för att ovanstående värden minskar. Detta kan även gälla sedan tidigare befolkade öar utan fast förbindelse. Livskraftiga lantbruksföretag i kust och skärgård är särskilt viktiga för att säkra underhållet av natur- och kulturvärden inom såväl skyddade områden som andra ekologiskt värdefulla naturområden. Planförslaget framhäver vikten av att möjliggöra generationsboenden på landsbygden runt lantbruken för att öka chanserna att företagen upprätthålls och att marken fortsätts brukas. I sådana fall kan det vara möjligt att jordbruksmark tas i anspråk, men en ordentlig avvägning ska då alltid göras enligt den vägledning som översiktsplanen lyfter fram. En risk finns dock att jordbruksmarker styckas av och inte leder till fortsatt brukande av jordbruksmarkerna runtomkring, men detta är svårt att förutse.

Tillkommande bebyggelse kan behöva planeras särskilt, då boende på landsbygden ofta riskerar att innebära ökat bilberoende med klimatpåverkan som följd, liksom att nya bostäder annars riskerar att tillkomma i känsliga miljöer. Ur ett miljöperspektiv är det fördelaktigt om tillkommande bebyggelse kan lokaliseras planerat och med genomtänkt struktur för effektiv anslutning till kollektivtrafik, VA och annan service. Detta gäller bland annat de nya bostäderna som planeras i kustområdet. För dessa finns även fördelar med att samla bebyggelse på ett sätt som inte gör intrång på strandskyddet liksom att planera för samlokalisering av gemensamma bryggor med utveckling av service för ett miljövänligt båtliv.

Generellt bör bryggor samordnas och förläggas på platser med tillräckligt naturligt vattendjup för att begränsa muddring, eftersom grunda vikar ofta har höga naturvärden. Båtlivet har ofta en miljöpåverkan genom utsläpp till vatten, buller, påverkan från båtbottenfärger och störning av naturmiljöer. Att begränsa påverkan är viktigt.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det innebär att familjer i större utsträckning endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandling bör dock ske på rätt ställen så att förutsättningar finns för ett permanentboende med rimliga förutsättningar, t.ex. VA-anslutning, äldreomsorg, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning liksom att platsen klarar belastning av permanentboende.

Översiktsplanen innehåller en viljeyttring om bebyggelseutveckling i serviceorterna samt i ett större antal områden på landsbygden/småorter, särskilt i kustområdet. Planförslaget innehåller även en strategi som innebär bebyggelse på landsbygden. Detta ger positiva konsekvenser jämfört mot nuläget i och med att det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa genom att möjliggöra livsstilsboenden som till exempel djurhållning. För landsbygdens värden är det positivt att marken fortsätter att brukas, och planförslaget framhåller vikten av att möjliggöra generationsboenden så att lantbruksföretagen kan fortsätta. I vissa fall har möjlig utveckling redovisats på platser som inte ligger i anslutning till befintliga/planerade kollektivtrafikstråk. Bebyggelseutveckling i dessa lägen bedöms därför i huvudsak generera transporter per bil och ansluter inte till principen om placering av bebyggelse på platser som har förutsättningar för effektivt nyttjande av kollektivtrafik. Placering av bebyggelse i noder frångås i denna del. Om noderna blir alltför småskaliga kan de hindra rationell kollektivtrafik. Sådan bebyggelsestrategi bedöms i den meningen vara i konflikt med hållbar utveckling, då den inte stödjer hållbara transporter. Det kan i sig begränsa förutsättningarna för en levande och hållbar landsbygd. Bebyggelseutvecklingen på landsbygden och i småorter kan därmed sammanfattningsvis bidra med negativa konsekvenser för en hållbar utveckling genom ökad biltrafik, jämfört mot nuläget.

5.4.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

För det fortsatta arbetet med att bevara och vidareutveckla viktiga kulturmiljöer har planförslaget pekat på behovet av att uppdatera det nuvarande kulturmiljöprogrammet *Jord och järn*.

För ökad hållbarhet pekar översiktsplaneringen ut utveckling av bebyggelse i noder utmed kollektivtrafikstråk. I planen redovisas strategiska områden i kommunen där huvudsaklig tillväxt ska ske för ökad hållbarhet och anger vilka småorter som man avser satsa på för bibehållande av/ökad service på landsbygd. Ett begränsat antal större noder har bättre förutsättningar att kunna stödja en effektiv kollektivtrafik. Planen lyfter fram att utveckling av tätorterna först bör ske i form av förtätning i redan bebyggda områden innan oexploaterade områden byggs ut för att främja resurseffektivitet.

I kommande planering bör kommunen i högre grad lyfta landsbygdsboendets betydelse och levande landsbygd för förvaltning av natur-, kultur-, och landskapsvärden m.fl. En fortsatt stark landsbygd är avgörande för värdenas långsiktiga förvaltning. Kopplingen mellan utvecklingen av befintliga bebyggelsegrupper och prioritering av närhet till kollektivtrafikstråken bidrar till en hållbar och levande landsbygd.

Planförslaget föreslår inte specifikt var utveckling på landsbygden ska ske, utan endast i grova drag var detta föredras. Detta lämnar ett större ansvar på att beslut i enskilda fall görs med stor eftertänksamhet vilka effekter och konsekvenser ny bebyggelse kan få ur ovan nämnda

aspekter. De områdesbestämmelser som togs fram redan 2003 utgör ett stöd i flera områden för utveckling av bebyggelse.

Strävan efter att ny bebyggelse i skärgården huvudsakligen tillkommer som samlad bebyggelse vid strategiskt identifierat område som kan stödja lokal service, har tagits med i förslaget.

5.5 Mark, jord, vatten och luft - Effekter och konsekvenser av planförslaget

Översiktsplanen redogör för kommunens vattenförekomster och dess status. Övergödningsproblematik finns i kustvattnen och andra vattendrag. Östhammarsfjärden har dålig ekologisk status och flera av kustvattnen har inte uppnått ekologisk och kemisk status till 2021. Hela Östersjön har måttlig ekologisk status. Större delen av kustområdet har därför fått kravet god ekologisk status till 2027. Östhammarsfjärden har ännu större utmaningar och har därför fått kravet god ekologisk status till år 2039. Åtgärder krävs för att uppnå miljö kvalitetsnormen. Vissa åtgärder kan ha utrymme i översiktsplanering och andra åtgärder kan kommunen vidta i andra sammanhang, men en stor del åtgärder kräver insatser även från andra aktörer.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Att åtgärda enskilda avlopp kan ha stor effekt för vattenmiljöer. Av planen framkommer inte vilka områden som idag har bristfälliga avloppsanslutningar men nu definieras områden av typ tätortsnära landsbygd som är möjliga att bebygga om anslutning sker till kommunalt vatten och avlopp. Vid översiktsplanering kan växande områden eller omvandlingsområden identifieras där tillväxt och utveckling förutsätter utvecklade VA-lösningar.

En VA-plan är antagen och till den en VA-översikt och VA-policy. En utbyggnadsplan är under framtagande 2022. Utredningarna i planen utgör ett bra underlag för kommunens vägval kring olika investeringar i kommunalt VA. Planen ger på så sätt en större säkerhet i att utvecklingsstrategier utvecklas vilket är positivt jämfört med nuläget. VA-planen ger bland annat vägledning om vilka områden i kommunen som behöver utredas vidare för omvandlingsområden från enskilt till kommunalt vatten och avlopp, vilket är mycket positivt för en minskad belastning på mark och vatten i framtiden jämfört med nuläget.

Det är mycket positivt att ÖP 2023 i sin granskningsversion har tagit upp frågan för tätortsnära lägen. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintliga som tillkommande bebyggelse. En sådan strategisk planering medför positiva värden med reducerad belastning på kommunens vattenförekomster.

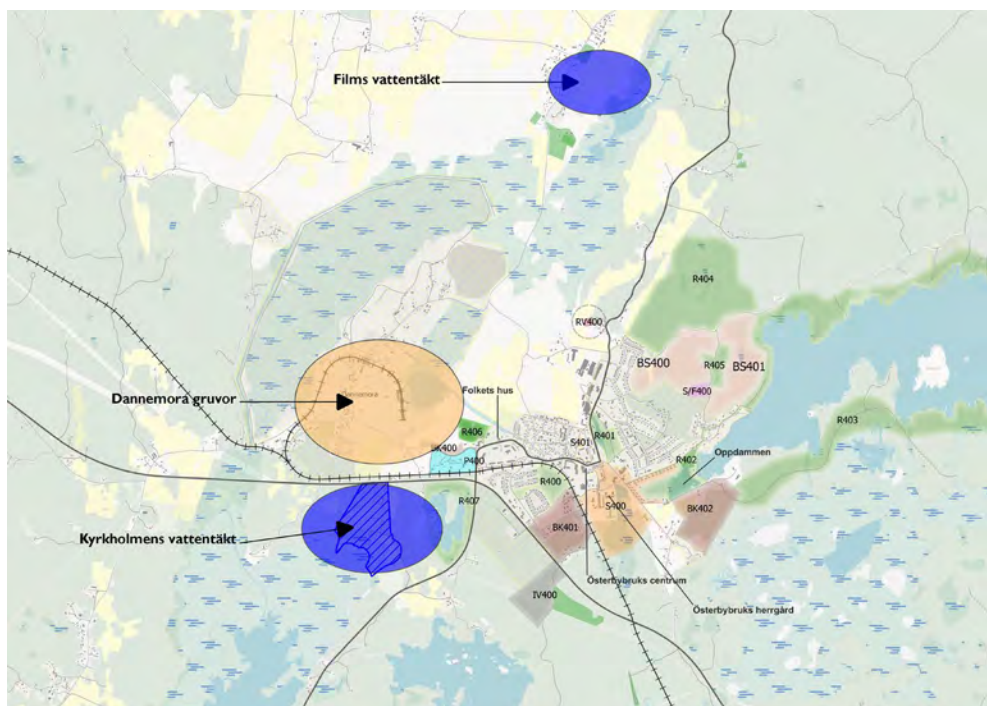
Påverkan på vattenkvalitet och vattenmiljöer sker även från t.ex. båttrafik och vägtrafik liksom dagvattenhantering. Översiktsplanen har en uttalad strategi för dagvattenhantering och även en inriktning mot ökad kollektivtrafik vilket kommer att förbättra situationen. En dagvattenpolicy kommer att tas fram och detta kan stärka kommunens arbete med minskade föroreningar från dagvatten och på så sätt förbättra kvaliteten i vattenförekomster och grundvatten jämfört med nuläget. VA-planen pekar på att en dagvattenpolicy ska tas fram, och kommunen har fått bidrag till detta. Kommunen har ambitionen om att denna ska utgöra ett bra underlag för minskad negativ effekt på vattenmiljöerna i kommunen. Placeras

tillkommande bebyggelse på ett sätt som resulterar i ökad trafik och ökat båtliv finns risk för ökad påverkan på vattenmiljöer, t.ex. övergödning och kemisk påverkan. Strategisk placering av ny bebyggelse med anslutning till kommunalt VA och kollektivtrafik begränsar miljöpåverkan. Förutsättningar för ett miljövänligt båtliv där servicefunktioner finns för t.ex. avfallshantering, säker tankning och tvätt/bottenbehandling är viktigt för att begränsa påverkan på vattenmiljöer från båtlivet. En kartläggning av kommunens värdefulla marina miljöer är ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbyggor och småbåtshamnar.

ÖP 2023 belyser områden med risk för skred och ger vägledning för hur detta ska hanteras samt vilka geologiska förutsättningar som råder på de platser som detta står i konflikt med utveckling av bebyggelse. På så sätt ger ÖP tidig vägledning för var hänsyn behöver tas i kommande planering och olyckor på grund av skred kan undvikas vilket är en positiv utveckling jämfört med nuläget. Viktigt blir att geotekniska utredningar görs enligt vägledning i samband med detaljplanering för att säkerställa att bebyggelse inte byggs på olämplig mark.

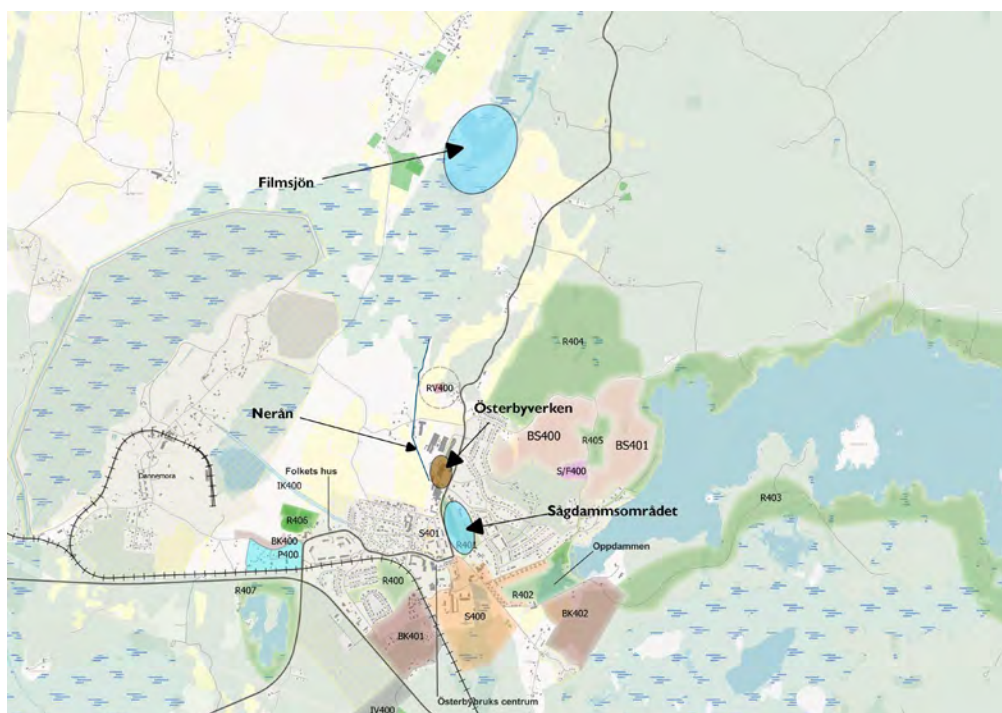
Inom kommunen finns ett antal vattenskyddsområden, både för kommunala vattentäkter och för Forsmarks kraftgrupps vattentäkt vid Forsmarks bruk. En översyn pågår av skyddet för de befintliga kommunala vattentäkterna. Det kan framöver bli aktuellt med vattenskyddsområden för ytterligare vattentäkter inom kommunen. Naturvårdsverkets råd (NFS 2003:16) anger att länsstyrelse och kommun bör verka för att vattenskyddsområden skapas för åtminstone samtliga allmänna vattentäkter och större enskilda egna eller gemensamma vattentäkter. Vattenförekomster och vattentäkter behöver skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa föroreningskällor som sker idag eller i framtiden samt akuta olyckshändelser. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara t.ex. industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank.

Vattenskyddsområdet vid Börstil vid Östhammar förefaller vara förknippad med risker från genomgående vägar med transport av farligt gods samt en pågående verksamhetsutveckling utmed väg 76. Hur kommande utveckling av Östhammar sker har betydelse för riskbilden för vattenskyddsområdet. Grundvattnet i den grundvattenakvifer (isälvssediment) i Dannemoratrakten där kommunen har sina kommunala vattentäkter Kyrkholmen och Film, söder respektive norr om gruvområdet (se figur 12), har bedömts vara hotade av föroreningar från Dannemora gruva.

Figur 12. Vattentäkterna Kyrkholmen och Films geografiska förhållande till Dannemora gruva.

Andra vattenområden är påverkade från t.ex. Österbyverkens industriområde, bland annat Filmsjön, Nerån och Sågdammsområdet (Se figur 13). Ovanstående situation behöver hanteras i riskbedömning och åtgärder för vattenskyddsområdena. Det kan dock tilläggas att det inte finns något miljöriskområde utpekade i kommunen (ett område som är så allvarligt förorenat att det med hänsyn till riskerna för människors hälsa och miljön är nödvändigt att besluta om begränsningar i markanvändningen eller andra försiktighetsmått).

Figur 13. Filmsjön, Nerån och Sågdammsområdets geografiska förhållande till Österbyverken.

Vid expansion av befintliga orter finns risk att produktiv jordbruksmark tas i anspråk. Exploatering av jordbruksmark är ett nationellt problem där ett mindre ianspråktagande enskilt kan ses som en liten effekt men får sammantaget större betydelse i ett vidare perspektiv, med minskad areal för livsmedelsproduktion. Planen redovisar områden där hänsyn till de areella näringarna ska tas, vilket är ett bra sätt att motverka oönskat ianspråktagande av produktiv jordbruksmark. När jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse så sker irreversibla skador jordbruksmarken vilket innebär att det inte går att återställa sitt ursprungliga skick. De utvecklingsområden som innefattar jordbruksmark redovisas på karta med markanvändningskonflikter under avsnitt för respektive serviceort i del 4 i huvuddokumentet.

Sammanfattningsvis kan planen bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket kan ge positiva konsekvenser. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. När den föreslagna dagvattenpolicyn tagits fram kan konsekvenserna lindras något. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen då emissionerna ökar. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

5.5.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Behov finns att kontinuerligt hantera en översyn av hur ny bebyggelse strategiskt kan placeras för att stärka underlaget till att befintliga områden och tillkommande bebyggelse kan anslutas till kommunalt VA i syfte att minska övergödning av vattenförekomster.

Översyn och långsiktigt skydd av kommunens idag skyddade vattentäkter, men även *utpekande och skydd av reservvattentäkter och viktiga vattenförekomster för dricksvattenförsörjning*. Åtgärder kan behövas för att uppnå en tillfredsställande situation. Det pågår för närvarande en översyn av skyddet för kommunens befintliga vattentäkter. Kommunens arbete med VA-plan, och då i synnerhet den utbyggnadsplan som är i framtagande kommer ge strategisk vägledning kring hur fastigheter ska anslutas till kommunalt VA samt policys för enskilt VA. Kommunen behöver arbeta vidare efter framtagandet av ÖP 2023 med genomförande av viktiga investeringar i rätt tid för att bebyggelseutveckling ska kunna komma till skott och minska belastningen på mark och vatten. ÖP 2023 tydliggör i avsnittet om utveckling av serviceorterna att utbyggnad av flera av dessa kommer att genomföras när utbyggnad av kommunalt VA görs.

6 Samlad bedömning

6.1 Miljömässig hållbarhet

Planen har god ambition om en hållbar utveckling genom strategier för förtätning av orter, ambition om en stark kollektivtrafik, satsning på infrastruktur för gång och cykel samt avsikten att stärka både tätort och en levande landsbygd.

Planen har preciserat kommunens intentioner och uttrycker att tillväxt framförallt förväntas ske i orterna, där utbyggd infrastruktur finns. Det finns en ambition om tillväxt på landsbygden samtidigt som hänsyn till olika befintliga värden och faktorer har pekats ut.

Planen uttrycker att miljövärden ska värnas i hög grad, och det är i översiktsplaneringen det bör tas fram analyser angående vilka områden som är bättre lämpade för tillväxt än andra. Byggnad på landsbygd bör analyseras för att underlätta kollektivtrafikanslutning på ett effektivt sätt, samt tillgänglighet till lokal service.

Tillkommande exploateringar kan användas som ekonomiskt medel för anslutning av närliggande områden till kommunalt VA samt i övrigt stärka befintliga orters förutsättningar för hållbarhet. Av betydelse för hållbar utveckling är hur översiktsplanens intentioner realiseras och vilka anpassningsåtgärder som vidtas i praktiken.

I Tabell 2 redovisas en samlad bedömning av bedömda konsekvenser vid genomförandet av planförslaget och för nollalternativet. Genomförandet av planförslaget bedöms innebära måttligt negativa konsekvenser till positiva konsekvenser. Planförslaget har till övervägande del bedömts till samma konsekvenser på bedömningsskalan som nollalternativet. Detta beror på att dessa är mycket lika varandra i sin utbredning och att det är ett tidigt skede där bedömningen är ganska generell. För miljöaspekterna biologisk mångfald och kulturmiljö, landskap och bebyggelse bedöms ändå planförslaget ha potential att ge mindre negativa konsekvenser i och med att detaljnivån i planeringen har ökat.

Tabell 2. Samlad konsekvensbedömning för planförslaget och nollalternativet för samtliga aspekter.

Miljöaspekt	Planförslag	Nollalternativ
Befolkning och hälsa	Positiv	Positiv
Biologisk mångfald	Liten-måttligt negativ	Liten-måttligt negativ
Klimat och energi	Liten-måttligt negativ	Liten-måttligt negativ
Kulturmiljö, landskap och bebyggelse	Liten negativ	Liten negativ
Mark, jord, vatten och luft	Liten – måttligt negativ	Måttlig – stor negativ

6.2 Förhållande till berörda riksintressen och miljö kvalitetsnormer (MKN)

Riksintresset högexploaterad kust omfattar kommunens kustområde, ungefär fram till väg 76. Inom riksintresset får ny bebyggelse endast tillkomma om den inte medför påtaglig skada på riksintresset, d.v.s. påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden. Riksintresset hindrar dock inte utveckling av befintliga tätorter. Fritidsbebyggelse kan komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Planen anger att kommunen ska ha en restriktiv syn på tillkommande bebyggelse, vilket är positivt för riksintressets syfte.

Planen anger att riksintresset innebär en restriktiv hållning till ny fritidsbebyggelse och industrianläggningar enl. 17 kap. Enligt miljöbalken får exploateringsföretag komma till stånd i område med riksintresse enl. 4 kap. endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Kravet om att undvika påtaglig skada gäller därför

alla typer av exploateringsföretag i ett område med riksintresse enl. 4 kap. miljöbalken. En fokusering på utveckling av befintliga tätorter och utvalda småorter (där man avser att fokusera lokal service) ger en mer begränsad påverkan på riksintressets värden.

Riksintresse för kulturmiljövård berör flera områden, bland annat Österbybruk med omgivningar, Forsmark, Gimo damm, Harg, stadskärnorna i Öregrund och Östhammar. Översiktsplanen uttrycker inget som står i konflikt med riksintressena. Exploatering inom områden som berörs av riksintressen skall det ske med hänsyn till riksintressets värden.

MKN för vatten innebär att angivna vattenförekomster ska ha uppnått god ekologisk och kemisk status fram till en given tidpunkt, vanligen år 2027. Kommunen har ett antal vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN till 2027, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Större delen av kustområdet har fått kravet god ekologisk status till 2027. Östhammarsfjärden har ännu större utmaningar och har därför fått kravet god ekologisk status till år 2039. Att nå MKN är ett gemensamt ansvar för staten, kommuner och alla verksamhetsutövare och markägare inom ett avrinningsområde. Åtgärder i samverkan med flera aktörer är därför avgörande för att förbättra vattenförekomsternas status.

För att uppnå miljö kvalitetsnormer om god ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsedd effekt på statusklassningen. Styrning av planeringen för bostäder och VA, kan förebygga kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och bidra till att uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten.

Avseende MKN för luft anger översiktsplanen att trafikintensiteten kan komma att öka i kommunen i och med en förväntad ökad befolkning. ÖP framhåller vikten av att skapa förutsättningar för hållbart resande genom anläggning av cykelvägar och kopplingar till befintligt cykelnät samt lokalisering av bostäder med närhet till kollektivtrafik. Även om dessa åtgärder genomförs så finns ändå en stor risk för en ökad biltrafik uppstår i kommunen vilket kommer påverka MKN för luft negativt. Planförslaget pekar på att områden som anläggs i närheten till trafikintensiva trafikstråk ska ha en skyddsbarriär mellan bostäder och väg. Översiktsplanen anger att luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

6.3 Översiktsplanens relation till nationella miljö kvalitetsmål

Totalt 15 av de 16 miljö kvalitetsmålen berörs och bedöms kunna påverkas av kommunens översiktsplan. Östhammars kommun har identifierat fyra miljö målsområden som är särskilt prioriterade; begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, vatten och naturvärden. Utöver detta finns en tydlig koppling till God bebyggd miljö. Planen tar hänsyn till dessa miljö kvalitetsmål på följande sätt.

Tabell 3. Planförslagets konsekvenser för de miljö kvalitetsmål som bedöms beröras av planens genomförande.

Miljö kvalitetsmål	Kommentar
Begränsad klimatpåverkan	Planen har ambition om att begränsa klimatpåverkan genom att stimulera kollektivtrafik samt gång- och cykel. Ambitioner med förtätning, anläggande av resecentrum centralt i tätorter liksom utbyggnad av cykelstråk och ev. framtida persontågtrafik ansluter till ambitionen. Strategin med ny bebyggelse i lägen som stödjer kollektivtrafik har förtydligats genom tätortsfördjupningar för alla serviceorter. Oexploaterad mark kommer att tas i anspråk för ny

	<p>bebyggelse, vilket påverkar klimatet negativt. Planförslaget tydliggör dock att förtätningsområden ska utvecklas först vilket begränsar kommunens klimatpåverkan och ger bättre förutsättningar för kollektivtrafik.</p> <p>Satsning på strategier för utbyggd vindkraft innebär förutsättningar för en utveckling av förnybar energiproduktion. Planen beskriver att områden som identifierats om lågpunktsområden ska utredas med en dagvattenutredning vid vidare planläggning. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.</p>
Frisk luft	<p>ÖP skapar förutsättningar för miljövänligt resande och minskat bilresande, vilket kan ge goda effekter för frisk luft. Den ökade befolkningen som utbyggnaden för bostäder innebär riskerar dock att öka antalet bilresor i kommunen. Hållbara transporter för industri och handel inom kommunen är i stor utsträckning beroende av externa faktorer, men lokalisering av större industrier och handel med närhet till större infrastrukturstråk skapar goda förutsättningar för effektiva transporter mindre utsläpp. Som helhet kan en positiv effekt skapas med planförslaget, men till viss del är effekterna beroende av andra åtgärder och trender, såsom till exempel beteendeförändringar eller utvecklingen av hållbara bränslealternativ. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.</p>
Bara naturlig försurning	<p>Trots att de totala utsläppen av de försurande ämnena svavldioxid och kväveoxider har minskat i Sverige de senaste 20 åren så har det bara lett till en långsam förbättring av Sveriges sjöar och vattendrag. Merparten av de försurade ämnen som faller ned över Sverige idag kommer med vindar från andra länder. Den stora utmaningen i Sverige ligger vid att fortsätta begränsa utsläpp från transportsektorn. Planförslaget föreslår åtgärder för att minska transportbehovet för privatpersoner, men ett ökat befolkningsunderlag riskerar ändå att öka trafikintensiteten i kommunen. Föreläggandet av större industri vid större infrastrukturstråk kan leda till effektivare transporter, men en stor vikt ligger i omställning av bränsle in transportsektorn vilket ligger utanför översiktsplanens påverkan. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet.</p>
Giftfri miljö	<p>Planen beskriver områden i kommunen där det potentiellt finns föroreningar i mark och/eller vatten. Vid förändrad markanvändning ska kartunderlag med potentiellt och konstaterade förorenade områden användas i planeringsprocessen och en MIFO fas 2 utredning bör utföras där risk för förorenad mark finns. Efter MIFO fas 2 utredningen behövs en ansvarsutredning utföras för att fastställa vem som ska ansvara för sanering av området. Enligt miljöbalken är det den som har bedrivit den förorenade verksamheten som har ansvar för efterbehandlingen, förutsatt att verksamheten bedrivits efter 1 juli 1969. Det kan dock vara svårt att finna någon ansvarig verksamhetsutövare. Företag kan ha upphört att existera och i vissa fall kan det även vara svårt att veta när och hur en förorening uppstått som gör det svårt att peka ut någon ansvarig. I dessa fall hamnar ansvaret istället på markägaren och/eller exploatören, beroende på vad man kommer överens om. Arbete pågår i kommunen med att efterbehandla förorenade områden som historiskt påverkats av verksamheter. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet. Planförslagets ambitioner är att separera miljöstörande verksamhet från bostadsbebyggelse för att på så vis skydda människor från skadliga föroreningar. Tillsynsarbetet ska fokusera på att</p>

	förebygga mark- och vattenföroreningar från miljöstörande verksamheter. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Skyddade ozonskikt	Skyddandet av ozonskikt handlar främst om att begränsa användningen av ämnen som bryter ned ozonet, som till exempel klorerade ämnen som finns i kylskåp, anläggningar för luftkonditioneringar och skumplast. Detta miljömål anses inte påverkas av planförslaget i betydande grad. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet.
Säker strålmiljö	Den största utmaningen mot skadliga strålmiljöer är att minska människors exponering av UV-strålar från solen. Planförslaget möjliggör för tätortsnära grönområden vilket ger möjlighet till skugga. En del av miljömålets utmaningar handlar om att förändra människors livsstil och attityder, vilket planförslaget inte förmår att beröra. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Ingen övergödning	Både kustområdet, sjöar och vattendrag i kommunen är idag övergödda. För en minskad övergödning skulle åtgärder behövas främst inom avloppshantering och jordbruket. Placering av ny bebyggelse har också stor betydelse för i vilken omfattning befintlig och tillkommande bebyggelse kan anslutas till en effektivare avloppshantering med minskad övergödningspåverkan som följd. Planen beskriver krav på bebyggelse både i tätorter och i landsbygd, både i inland och vid kusten, gällande VA-lösningar och placering, för att minska tillförseln av kväve och fosfor från avloppslösningar. De särskilda kraven vid planläggning inom riksintresse för högexploaterad kust syftar delvis också till att minska påverkan på kommunens kustvatten. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Levande sjöar och vattendrag	Åtgärder kommer att behövas för att förbättra statusen i kommunens vattenförekomster, så att gällande miljö kvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Miljömålet kan komma i konflikt med önskemål om att bygga strandnära då stränder generellt har höga naturvärden och är av betydelse för friluftslivet. Planen beskriver dock krav på VA-lösningar, att hänsyn ska tas till natur- och kulturvärden och att kommunen är restriktiv med att ge tillstånd till enskilda bryggor om de inte ligger i anslutning till andra brygganläggningar. Hänsyn ska tas till träd inom strandskyddat område. En översyn av kommunens vattendrag kan ge möjlighet att stärka den ekologiska infrastrukturen för att förbättra livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter. Planförslaget bedöms ha potential bidra till miljömålet men konflikter kan uppstå som potentiellt kan motverka miljömålet.
Grundvatten av god kvalitet	Kommunens grundvatten är generellt av god status, med vissa undantag. Förorenade områden riskerar att påverka såväl yt- som grundvatten och den kvantitativa statusen är inom vissa områden måttlig. Flera dricksvattentäkter i kommunen saknar ett långsiktigt skydd, men en översyn av kommunens vattenskyddsområden pågår. Grundvattnet är särskilt känsligt i kustområdet med anledning av begränsad jordmån och kontakt med havsvattnet. Enskilda brunnar löper stor risk för saltvatteninträngning, vilket även ökar i och med klimatförändringar och därför är tillsyn viktig vid befintlig bebyggelse och

	<p>hårdare krav vid ny bebyggelse. Exploatering i kustområdet kan därför kräva särskilda åtgärder för att inte riskera grundvattnet. Planen beskriver att vattenförsörjningen ska prioriteras framför annat resursutnyttjande i planläggning, som en viktig del i tillväxt och utveckling. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet. Planförslaget bedöms genom planerade åtgärder inte motverka miljömålet.</p>
Hav i balans och levande kust och skärgård	<p>Miljömålets värden påverkas av mänskliga aktiviteter i kustområdet, såsom hård eller spridd exploatering och småbåtstrafik med dess brygganläggningar. Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Att planen verkar för att möjliggöra en fortsatt befolkning i kust- och skärgård medför en levande skärgård med förutsättningar för att bevara viktiga natur- och kulturvärden. Om utbyggnad sker på ett oaktsamt vis kan samma värden komma att skadas. Därför beskriver planen att hänsyn ska tas till kustens natur- och kulturvärden, att strandskyddet gäller och att VA-lösningar ska utredas särskilt i närheten av vatten där miljö kvalitetsnormen kan påverkas. Planen styr att brygganläggningar för fritidsbåtar bör arrangeras på ett miljöriktigt sätt genom gemensamhetsanläggningar. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet.</p>
Myllrande våtmarker	<p>Miljömålet om myllrande våtmarker påverkas av att våtmarker torrlagts från avvattning markavvattning och annan vattenverksamhet, skogsbruk, kvävenedfall, körskador och att de inte längre hävdas med slätter eller bete. Många våtmarker bedöms också komma att påverkas negativt av ett förändrat klimat och etableringen av främmande arter. Planförslaget har uttalade strategier om att skydda, återställa och nyanlägga våtmarker. Om detta genomförs ger det positiv inverkan på det nationella miljömålet. Konkreta åtgärdsplaner kan ge en förstärkt legitimitet av strategierna. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.</p>
Levande skogar	<p>Planen anger värdeområden för landskap där ny bebyggelse ska ta stor hänsyn till naturvärden (berör bland annat större skogsområden). Planen beskriver också i avsnittet Grönstruktur samt hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen, de skogsvärden som finns i kommunen, med kalkbarrskogar, tidigare betade skogar och lövskogsmiljöer i Vällentrakten. I översiktsplanen pekas flera skogsområden ut, men vid planläggning ska hänsyn tas till naturvärden och att exploatering ska föregås av naturvärdesinventering. Skogsområden får därmed ett visst skydd genom översiktsplanen som framöver är möjligt att stärka genom att komplettera med andra skyddsformer för att spara ekologiskt välutvecklade skogsmiljöer. I planen beskrivs intentionen att ta fram en grönstrukturplan, som ska beskriva värdena i tätorterna men också tydliggöra kopplingar till naturvärden i omgivande landskap. Bedömningen är dock att många större skogsområden kommer att tas i anspråk vid eventuell exploatering av utpekade utvecklingsområden. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet men potentiell risk finns för konflikt med det.</p>

<p>Ett rikt odlingslandskap</p>	<p>Planen uttrycker ambition om att utveckla landsbygden och bevara dess värden. Att satsa på landsbygdsboende kan vara en del i att säkra långsiktigt jordbruk som är nödvändig verksamhet för bevarandet av odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Påverkan är beroende av hur planen genomförs i praktiken där oaktsam lokalisering, spridd bebyggelse och ianspråktagande av stränder kan innebära värdeförlust. I planförslaget klargörs att en prövning i tre steg ska göras när jordbruksmark ska tas i anspråk. I det första steget ska en bedömning göras om marken anses brukningsvärd med hänsyn till sitt läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. I steg två ska ett resonemang föras kring om den föreslagna exploateringen kan anses vara ett väsentligt samhällsintresse. Efter att en exploatering passerat steg 1 och 2 ska i tredje steget resonemang föras om det finns annan mark än jordbruksmark att ta i anspråk för ändamålet. I mark- och vattenanvändningskartan beskrivs bland annat områden LL och LA, där särskild hänsyn ska tas till areella näringar vid planläggning. I övriga delar av planen beskrivs hur hänsyn tas till odlingslandskapets natur- och kulturvärden men också hur byggnation längs kollektivtrafikstråk och i befintliga byar kan stärka attraktionskraften på landsbygden. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.</p>
<p>God bebyggd miljö</p>	<p>Det finns flera förutsättningar i planen som stödjer utvecklingen av en god bebyggd miljö. Den förtätning som planeras kan utgöra en möjlighet att anpassa orterna för ökad hållbarhet, t.ex. minskat transportbehov och bättre förutsättningar för gång och cykel. Det kan ge vinster för närmiljön beroende på hur intentionerna genomförs. Viktigt är att se över hur tillgången till grönområden kan säkras i samband med förtätning. Detta har varit en viktig del av analysen i arbetet med tätortsfördjupningarna och ytterligare arbete görs i den pågående grönstrukturplanen. Förtätningen ger även möjlighet att utveckla sammansättningen i bebyggelsen för säkrade sociala värden. Med stärkta resurser i orterna kan det finnas förutsättningar för att anpassa strukturer till dagens ökade krav på trafiksäkerhet, tillgänglighet och hälsa. En god bebyggd miljö innefattar också planläggning längs kollektivtrafikstråk, ökade möjligheter till ett rikt friluftsliv och en genomtänkt lokalisering av verksamheter som är miljöstörande och bullrande. I översiktsplanen har detta hanterats bland annat genom förslag på lokalisering för vissa typer av miljöstörande verksamheter. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.</p>
<p>Ett rikt växt- och djurliv</p>	<p>I planen beskrivs kommunens intention att kunskapsunderlaget för grön infrastruktur ska stärkas genom en grönstrukturplan, så att kommunens utveckling kan planeras utifrån naturvärden. Utanför tätorterna finns delvis underlag genom tidigare inventeringar och värdebeskrivningar av naturvärden. I avsnittet <i>Grönstruktur</i> och <i>Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen</i>, beskrivs kända naturvärden som planläggningen ska ta hänsyn till. Utöver detta beskrivs att naturvärdesinventeringar ska genomföras inför planläggning. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet, vissa värden kan komma att påverkas medan andra stärks.</p>

6.4 Regionalt arbete med miljö kvalitetsmål – Färdplan för ett hållbart län, hållbarhetslöften och RUS

För att öka förutsättningarna för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen har Länsstyrelsen i Uppsala län tillsammans med länets kommuner och andra aktörer i länet valt att ta fram gemensamma åtgärdsprogram för de prioriterade miljö målen i länet, som ersatt de tidigare regionala miljö målen. Arbetet för att uppnå miljö målen i länet görs nu gemensamt av myndigheter, intresseorganisationer, företag och privatpersoner. Åtgärdena samordnas också med andra pågående planer och utveckling inom länet och kopplar till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Länsstyrelsen har i samråd med Uppsala läns miljö- och klimatråd, där Östhammars kommun ingår, valt att arbeta med åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen genom en så kallad Färdplan för ett hållbart län. Färdplanen bidrar till att uppnå de nationella miljö målen genom en planerad serie av fyra regionala åtgärdsprogram. Varje åtgärdsprogram samlar prioriterade åtgärder för länets aktörer inom ett temaområde som täcker in flera miljö kvalitetsmål och varje program har en fyraårig genomförandeperiod. Alla aktörer väljer vilka åtgärder och aktiviteter, så kallade hållbarhetslöften, man vill teckna. Hållbarhetslöften är en frivillig avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet. År 2019 tecknades hållbarhetslöften inom det första delprogrammet, år 2020 inom det andra. År 2021 kommer löften tecknas inom det tredje programmet, vatten. År 2022 tecknas hållbarhetslöften inom det sista programmet;

Programmets temaområden är: Minskad klimatpåverkan, Ekosystem och biologisk mångfald Vatten samt Samhällsutveckling. Åtgärdsprogrammen omfattar tillsammans arbete med samtliga svenska miljö mål som länet berörs av.

Åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan

Programmet pågår 2019–2022 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God bebyggd miljö. Här finns många kopplingar till länets övriga arbete med klimat- och energistrategi för Uppsala län etc.

Åtgärdsprogram Ekosystem och biologisk mångfald

Programmet pågår 2020–2023 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker och God bebyggd miljö. Här finns mycket som kopplar till övrigt arbete med naturreservat, skötsel av kommunal natur- och skogsmark etc.

Åtgärdsprogram Vatten

Hållbarhetslöften tecknas i december 2021, programmet pågår 2021–2024 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljö kvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet. Här finns också många kopplingar till länets arbete med vattenkvalitet i enlighet med åtgärdsprogram inom vattendirektivet, länets vattenförsörjningsplan etc.

Åtgärdsprogram Samhällsutveckling

Hållbarhetslöften tecknas i december 2022, programmet kommer pågå 2022–2025 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Säker strålmiljö etc. Här kommer en gemensam uppsamling göras av prioriterade miljö målsåtgärder i länet som inte funnits med i de tidigare tre åtgärdsprogrammen i Färdplanen.

Flera av de hållbarhetslöften som ingår i de fyra åtgärdsprogrammen i Färdplan för ett hållbart län har starka kopplingar till både översiktlig planering, detaljplaner och förhandsbesked samt förvaltningen av offentligt ägd mark och vatten.

Utöver färdplanen finns flera kopplingar till miljökvalitetsmålen i den regionala utvecklingsstrategin, RUS, som hålls samman av region Uppsala. Här dras de stora riktlinjerna upp för fysisk planering och infrastruktur i Uppsala län.

6.5 Lokalt miljömålsarbete – genom hållbarhetslöften

Östhammars kommun har tidigare prioriterat ett urval av miljökvalitetsmålen i fyra grupperingar (vatten, natur, klimat/energi samt giftfri miljö), som särskilt avgörande för kommunens utveckling och miljöhänsyn. Dessa områden har en god korrelation med de fyra åtgärdsprogrammen inom Uppsala läns Färdplan för ett hållbart län. Östhammars kommun har under programmets gång tecknat hållbarhetslöften inom de tre första åtgärdsprogrammen; Minskad klimatpåverkan, Ekosystem och biologisk mångfald och Vatten.

Minskad klimatpåverkan

Östhammars kommun arbetar med miljökvalitetsmålet Minskad klimatpåverkan inom egen verksamhet, inom samhällsplaneringen och genom energirådgivning till invånare. Energieffektivisering i egna lokaler och fastigheter är en prioriterad fråga och planering av cykelvägar är en fråga som lyfts allt mer. I samhällsplaneringen fokuseras också på bostadsbebyggelse i kollektivtrafiklägen och pendelparkeringar har identifierats som en viktig aspekt i utformningen av tätorterna. Kommunstyrelsen har även tagit beslut om att uppdatera energiplanen.

Ekosystem och biologisk mångfald

Östhammars kommun arbetar aktivt med de miljökvalitetsmål som omfattar kust och hav, skog, odlingslandskap, våtmarker och ett rikt växt- och djurliv. Insatserna fokuserar bland annat på att säkra naturmiljöer för förskolor och skolor, att restaurera våtmarker, skapa fiskvåtmarker, öppna vandringsvägar för fisk, stödja mark- och djurägare att öka andelen betade marker och tillgängliggöra natur för invånare och besökare. Översiktsplanen beskriver att all ny planläggning av oexploaterad mark ska området naturvärdesinventeras och detaljplanerna anpassas efter beskrivna värden.

Vatten

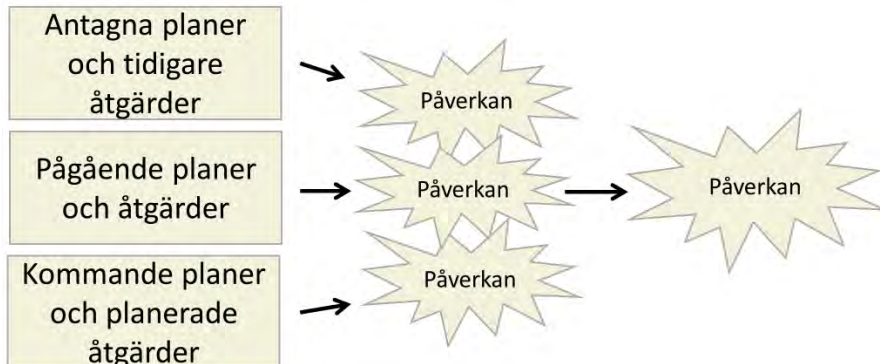
Östhammars kommun arbetar på många sätt med miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet. I översiktsplanen synliggörs dessa områden genom beskrivningen av den utmaning kring vattenförsörjning kommunen har och förslag på lösningar för att hantera både vattenförsörjning, avloppslösningar och dagvatten. VA-planen ger ytterligare förtydliganden kring prioriteringar och strategiska val. Planen beskriver också de avvägningar som behöver göras i all exploatering kopplad till ekologisk status i angränsande vatten och recipienter.

God bebyggd miljö, avfallshantering och miljögifter

I översiktsplanen finns beskrivningar av hur kommunen ska hantera t.ex. kulturmiljövärden i planeringen, som är en av flera viktiga delar i miljömålet God bebyggd miljö. Avfallshandlingens framtida behov i samhällsplanering och exploatering beskrivs. I översiktsplanen tydliggörs arbetet för Giftfri miljö genom separerande av miljöstörande verksamhet från bostadsbebyggelse vid nya etableringar och vikten av markundersökningar vid misstänkta föroreningar i nya exploateringsområden.

6.6 Kumulativa effekter

Kumulativa effekter kan beskrivas som effekter som samverkar på olika sätt. Det innebär att kumulativa effekter innefattar både de direkta och indirekta miljöeffekterna. Utöver den planerade verksamhetens effekter ska också tidigare och pågående verksamheter samt verksamheter inom en överskådlig framtid inkluderas. Effekterna kan antingen vara additiva, synergistiska eller motverkande. Effekterna kan vara både negativa och positiva. I Figur 1 visas översiktlig visualisering över begreppet kumulativa effekter. Specifika kumulativa effekter beskrivs under respektive miljöaspekt under rubrik 5. Nedan beskrivs sammanfattade kumulativa effekter.

Figur 1. Översiktlig visualisering över begreppet kumulativa effekter. Baserad på Europeiska kommissionen, 1999. Guidelines for the Assessment of indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions.

Negativa effekter kan uppstå om funktionella gröna samband och nätverk av naturvärden går förlorade vilket i sin tur påverkar den biologiska mångfalden negativt. Detta innebär att förlusten av ett, för de gröna sambanden viktigt naturobjekt, kan få större effekter än att bara ett enskilt naturobjekt och de arter som finns där försvinner. I förlängningen förloras viktiga ekosystemtjänster.

Både i tätorterna och på landsbygden finns känsliga kulturmiljövärden. Dessa är ofta delar av en helhet som ska upplevas i tätorten eller på landsbygden. Om kulturmiljöer tas bort eller delar av landskapet förändras finns det stor risk att man tappar deras sammanhang i stort. Rätt åtgärder i till exempel ett gestaltungsprogram för att tydliggöra och återskapa kulturmiljöer kan istället stärka kulturmiljöer och upplevelsen av dessa.

De bebyggelseområden som ligger i närheten av väg och järnväg där farligt gods transport transporteras riskerar att vid olyckor utsätta människor för hälsofarliga ämnen vilket kan få långvariga konsekvenser. Järnväg som passerar genom tätorter kan med avsaknad av tillräckligt med trafiksäkra övergångar leda till ökad risk för personolyckor. En ökad trafik på järnväg till följd av återöppning av gruvan och utökning av Hargshamns hamn ökar denna risk. Detta kan leda till både kortvariga och långvariga konsekvenser för människors hälsa.

Förbättrade möjligheter att bo på landsbygden kan stärka trenden att skapa sig ett liv utanför tätorterna. Att fler bor på landet kan stärka lokal verksamhet som till exempel jordbruk och djurhållning vilket i sin tur gynnar kulturlandskapet. Satsningar på att utveckla befintliga tätorter kan locka fler människor till dem. Det ger i sin tur möjligheter till att kunna erbjuda bra kollektivtrafik och service.

Avsaknad av strategier för dagvattenhantering påverkar möjligheten att uppnå god miljö kvalitetsnivå i ytvatten i kommunen. Detta kan leda till försämringar för påverkade den

biologiska mångfalden längs med vattendrag vilket i sin tur påverkar både försörjande och reglerande ekosystemtjänster.

Att bebyggelse med exempelvis industriverksamheter tätorter som Östhammar ligger på samt precis intill grundvattentäkt riskerar att påverka kvaliteten på grundvatten som försörjer Östhammar med dricksvatten. Detta kan i sin tur leda till dricksvattenbrist om utsläpp från verksamheter skulle leda till otjänligt vatten. Detta i kombination med värme och torrperioder på sommaren riskerar att påverka människors hälsa på ett påtagligt sätt, i synnerhet sårbara grupper såsom äldre, kroniskt sjuka, funktionsnedsatta med flera.

7 Uppföljning

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Eftersom översiktsplanen omfattar en stor yta och många verksamheter finns det ett tydligt behov av samordning med den miljöövervakning som genomförs av andra orsaker.

Boverket rekommenderar att uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger, så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem. Enligt Boverket kan det vidare vara svårt att föreslå exakt hur uppföljning och övervakning ska ske redan när MKB:n tas fram och att en anpassning kan behöva ske under planens genomförande.

Exempel på uppföljning av planens påverkan på miljöaspekterna är att genomföra luft- och bullermätningar i stadsmiljöer, mätningar av trafik på gång- och cykelvägar samt att mäta vattenkvaliteten i olika vattenförekomster. För att mäta effekterna på de sociala aspekterna kan kommunen genomföra olika opinionsundersökningar, som kartlägger hur den fysiska planeringen påverkar allmänhetens liv och hälsa, om planen genererar en bättre jämlikhet/jämställdhet, tillgänglighet, bättre utbud för aktiviteter m.m. Mätningar av vattenkvalitet enligt ovan kommer att genomföras. Dessa och andra mätningar kan samordnas med den fortlöpande miljöanalys (FOMA) som bedrivs vid SLU. Ytterligare en uppföljning av den kommunala planeringen, med utgångspunkt från miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö, sker via Boverkets miljömålsenkät som skickas ut till Sveriges kommuner vartannat år.

8 Framtagande av MKB

Föreliggande Miljökonsekvensbeskrivning är framtagen av översiktsplanerare på Östhammars kommun med MKB från ÖP 2016 som underlag och reviderad av Tyréns Sverige AB. MKB är reviderad och uppdaterad utefter de förändringar som skett sedan ÖP 2016 antogs, såsom nationella, regionala och lokala miljömål samt de revideringar som utarbetats till ÖP 2022.

Emil Lindblom, översiktsplanerare Östhammars kommun.
Josefine Dahlstedt, miljöutredare Tyréns Sverige AB.
Robert Björklind, miljöutredare Tyréns Sverige AB.

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

Bilaga 2: Vägledning för delområden (ny granskning 2023)

Aktualitetsprövning av avsnitt ur ÖP 2016

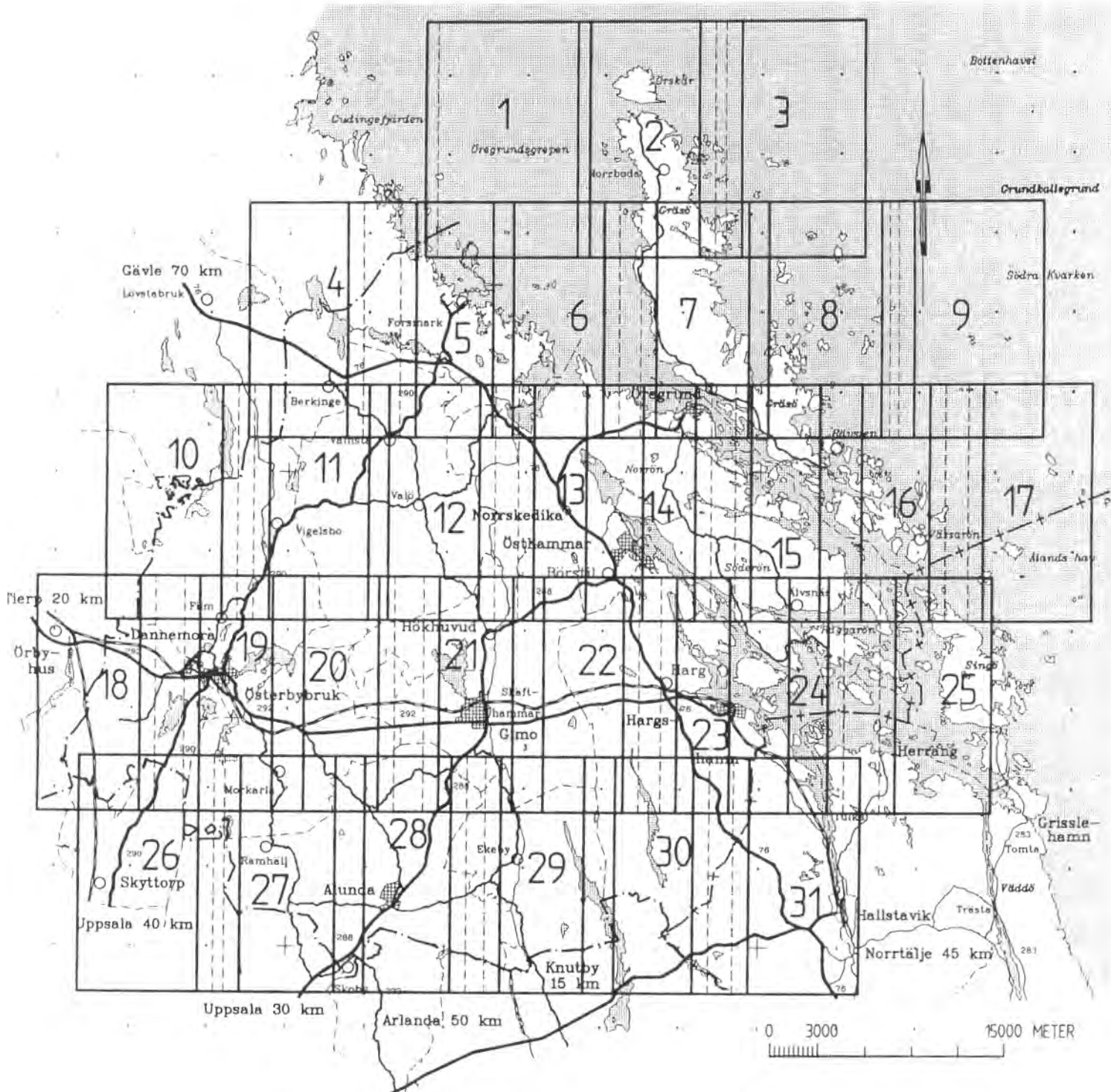
Översiktsplan 2022 är ett fortsättningsarbete på ÖP 2016 och ersätter merparten av ÖP 2016, men några avsnitt av ÖP 2016 har fortsatt relevans.

De kommer att uppdateras och kompletteras. Tills detta är gjort ska de avsnitt som redovisas i denna bilaga att gälla, och kommer i och med denna översiktsplaneprocess att fortsatt förklaras som aktuell tills vidare. Denna delhandling härstammar från ÖP 2003: Del III Vägledningar till delområden Riksintressen från sid 24 - 40 samt Övriga områden sid 40 -144 och aktualitetsförklarades även under arbetet med ÖP 2016.

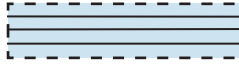
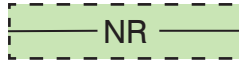
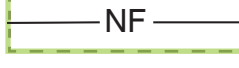
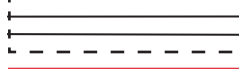
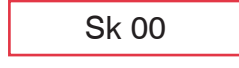
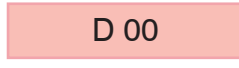

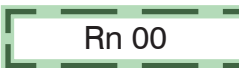
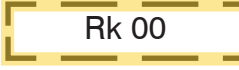

I bilagan markerar gråtonade plattor över text sådant som inte omfattas av aktualitetsförklaringen under ÖP 2016, och detsamma gäller nu.

Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Nya lagrum kan ha ersatt de lagar som vägledningar till delområden som togs fram 2003 hänvisar till. Det är gällande lagstiftning som ska beaktas. Bedömningen är att dessa vägledningar ändå innehåller mycket viktig information och därför kan utgöra ett visst stöd i handläggning av lovärenden. Avsikten är att kommunen på sikt ska uppdatera dessa vägledningar för att kunna ersätta dem på sikt.

KARTOR: BLADINDELNING

KARTBLAD 1- 31: TECKENFÖRKLARINGAR

	KOMMUNGRÄNS
	GRÄNS FÖR RIKSINTRESSEOMRÅDE
	GRÄNS FÖR ÖVRIGA OMRÅDEN
	OMRÅDE MED UTVIDGAT STRANDSKYDD (vid övriga stränder gäller 100 meter strandskydd)
	NATURRESERVAT
	OMRÅDE MED ANNAT NATURVÅRDSFÖRORDNANDE
	FÖRORDNANDE KRING KYRKOR
	DJURSKYDDSSOMRÅDEN
	OMRÅDE MED DETALJPLAN
	TÄTORTSZONER (delar av områdena omfattas av detaljplan)
	RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD
	RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRD
	ÖVRIGA BESKRIVNA OMRÅDEN
	OMRÅDE MED SAMLAD BEBYGGELSE (ev. delar av området)
	MÖJLIGA BERGTÄKTER

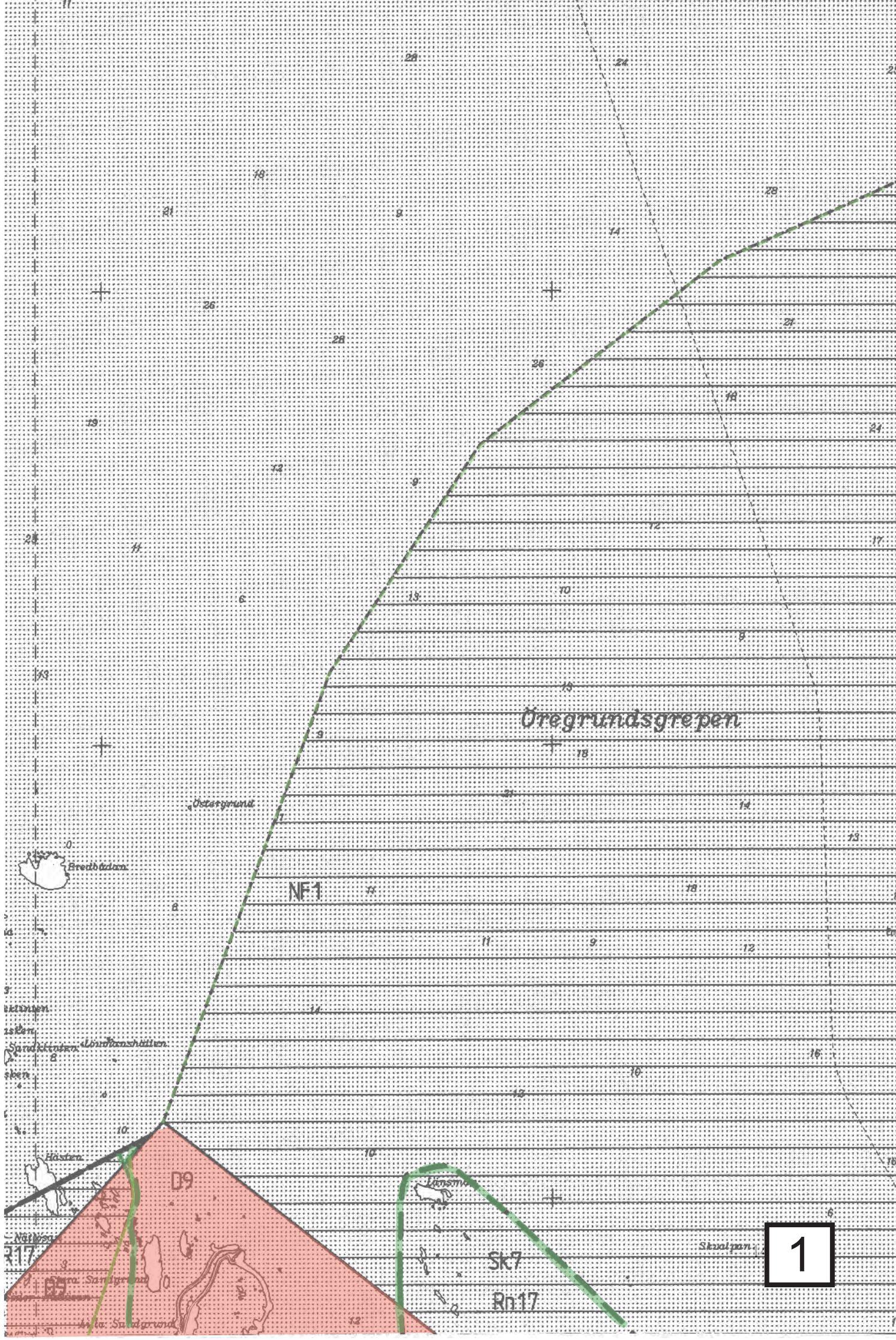
FÖR HELA KOMMUNEN GÄLLER FÖLJANDE:

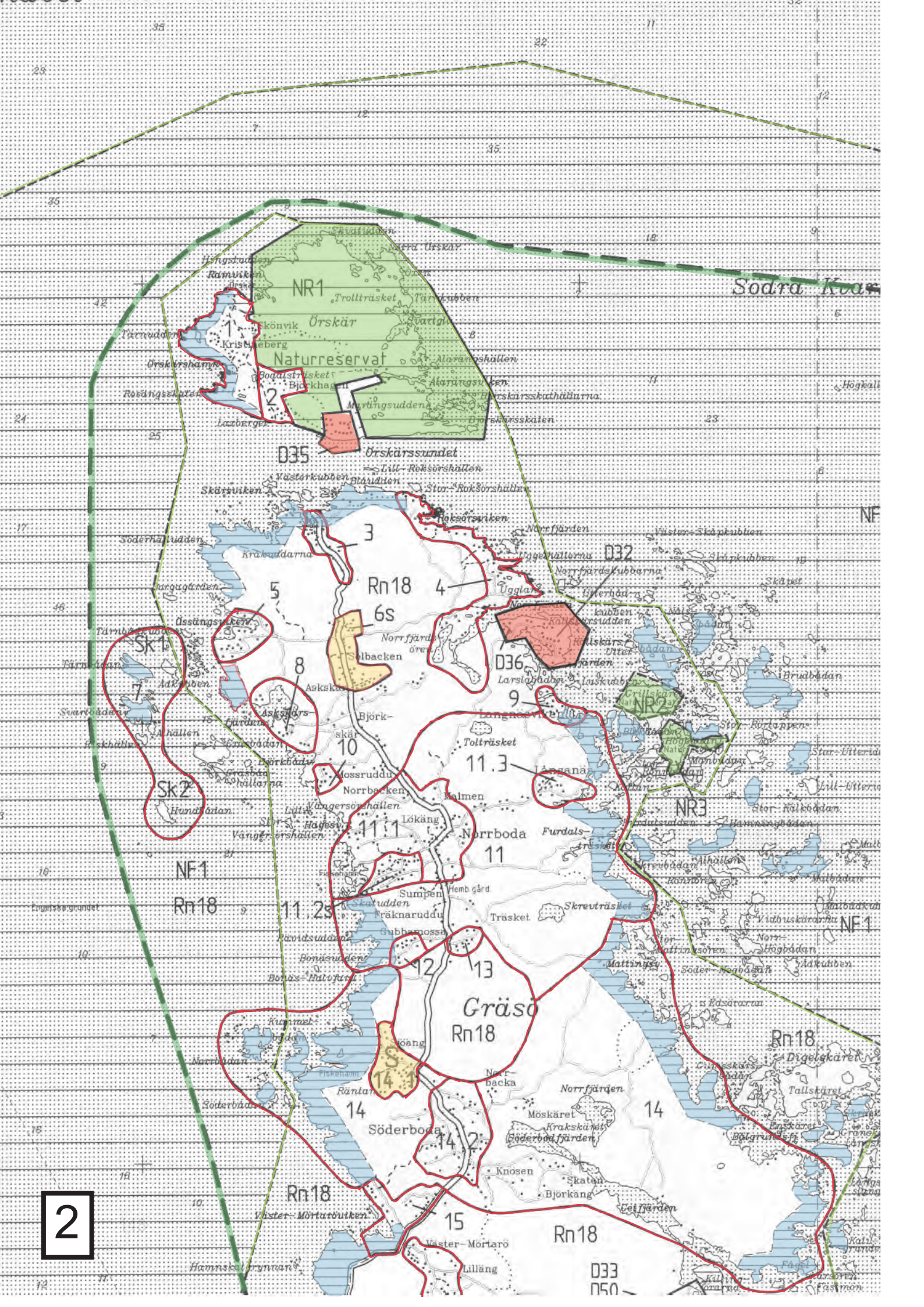
G	OMRÅDEN MED GENERELLA REGLER (SE SID 4 - 5.)
Gk	SÄRSKILDA REGLER OCH VÄGLEDNING FÖR KUSTOMRÅDET (ÖSTER OM RIKSVÄG 76, SE SID 6 - 9)

Underlagskarta: GSD Terrängkartan, Lantmäteriet, Gävle

SKALA 1:50 000

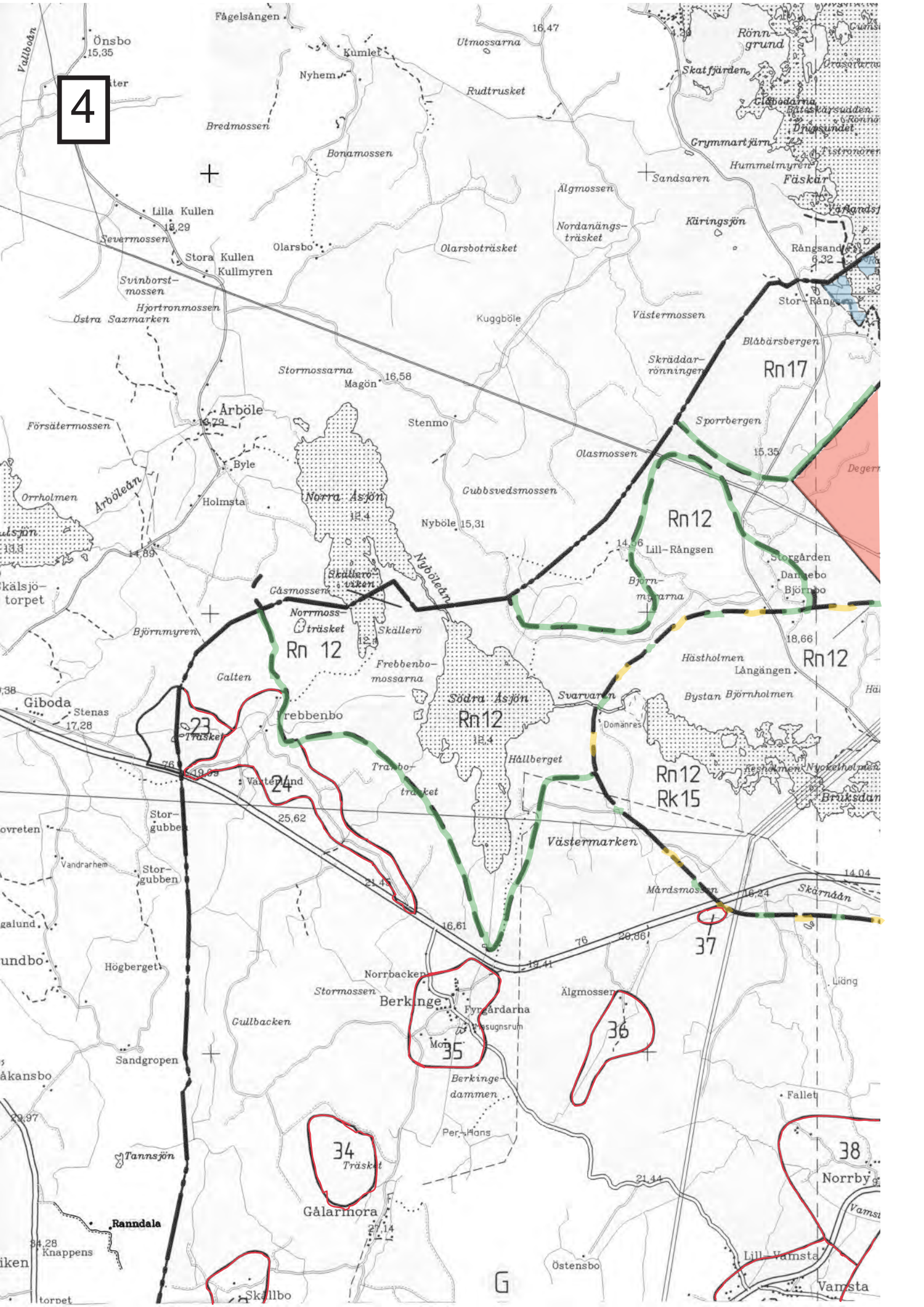

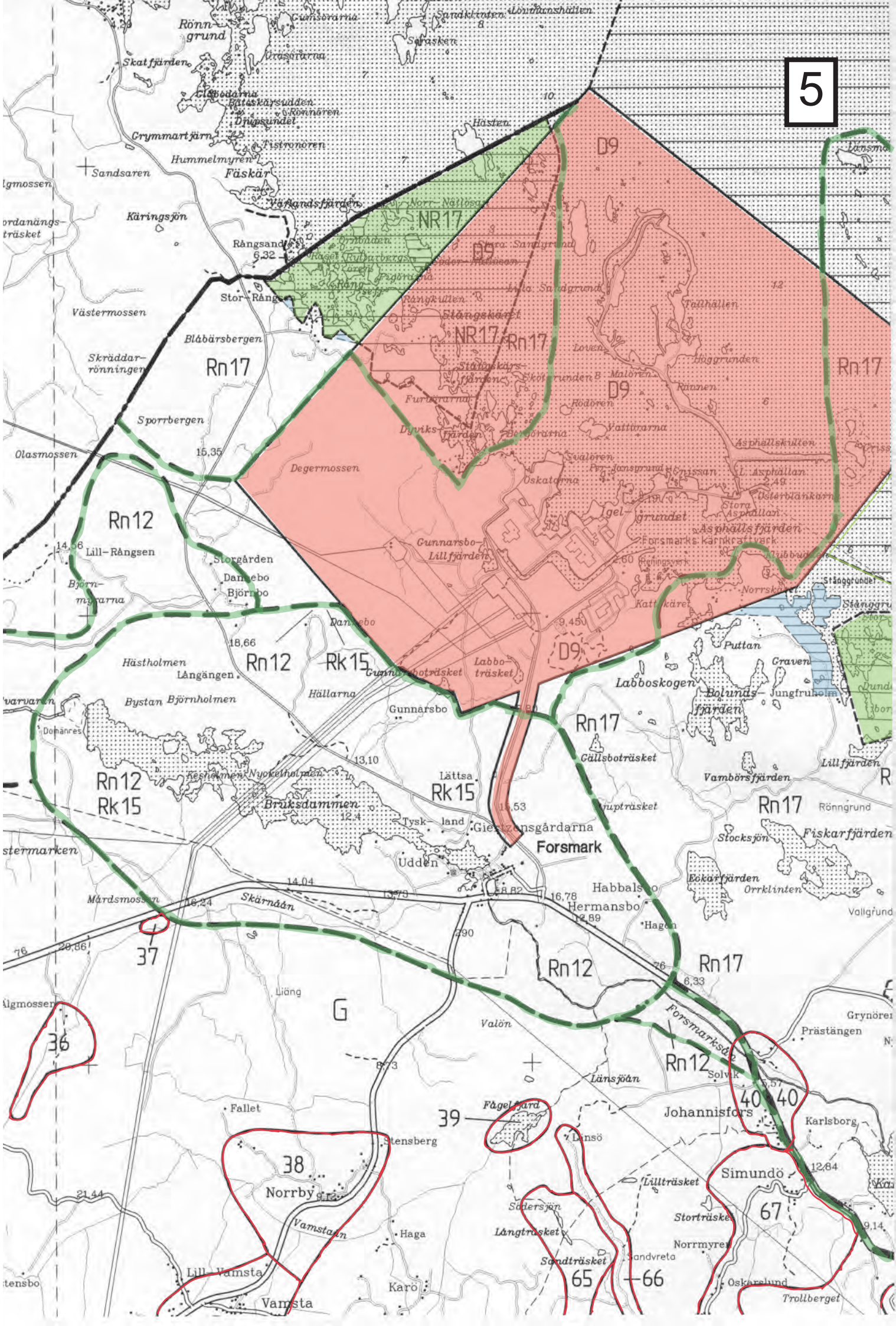

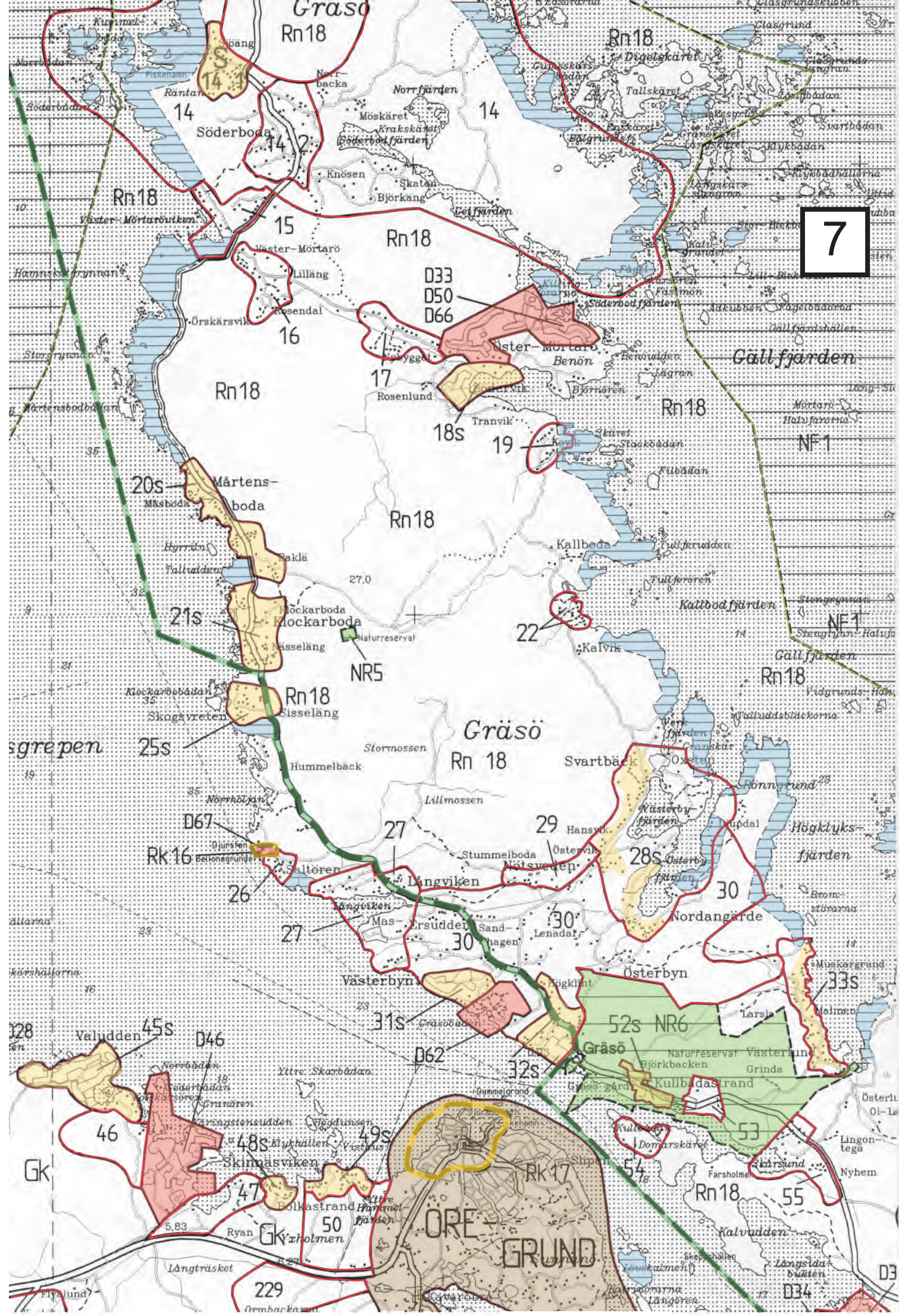

2

4

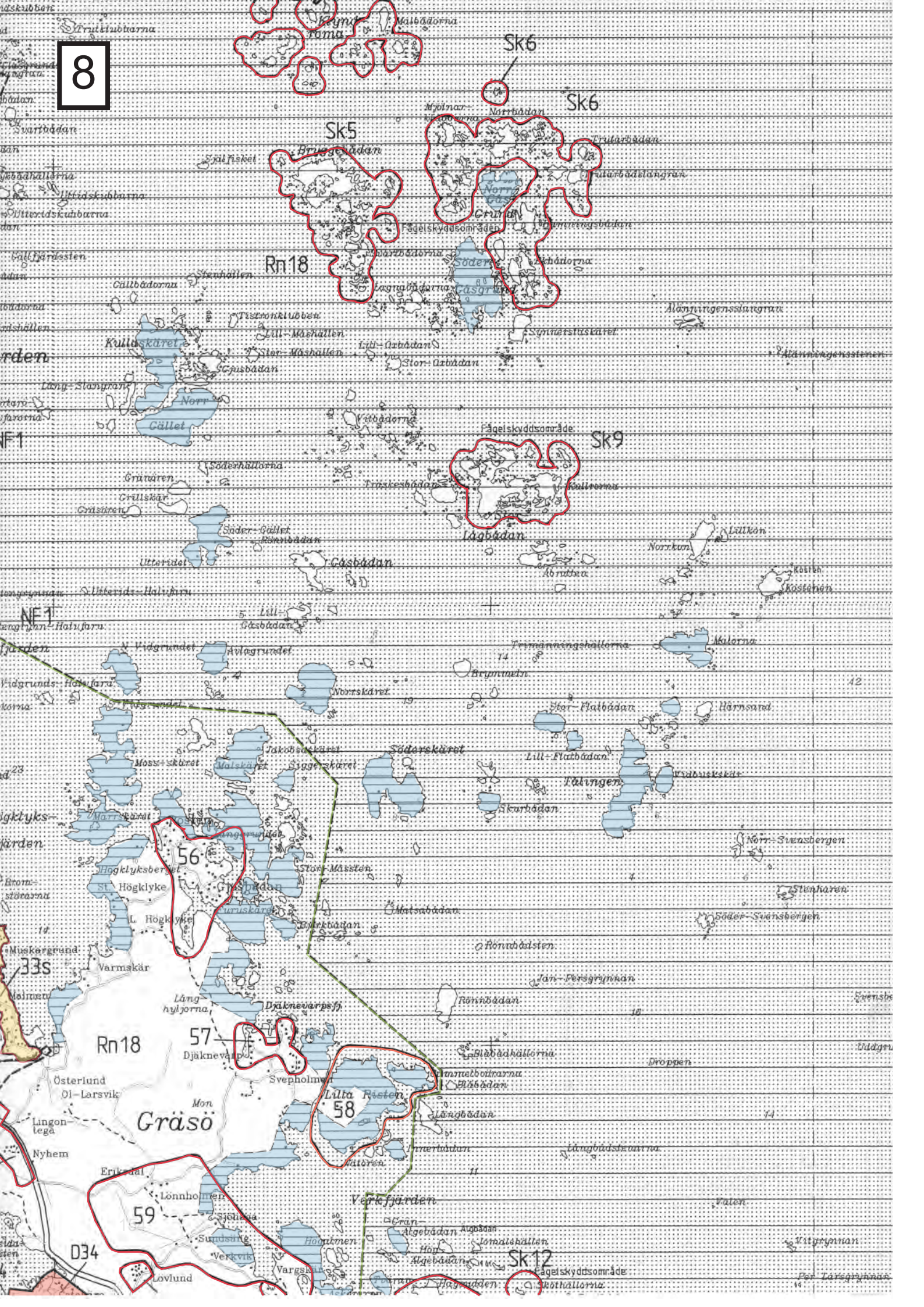

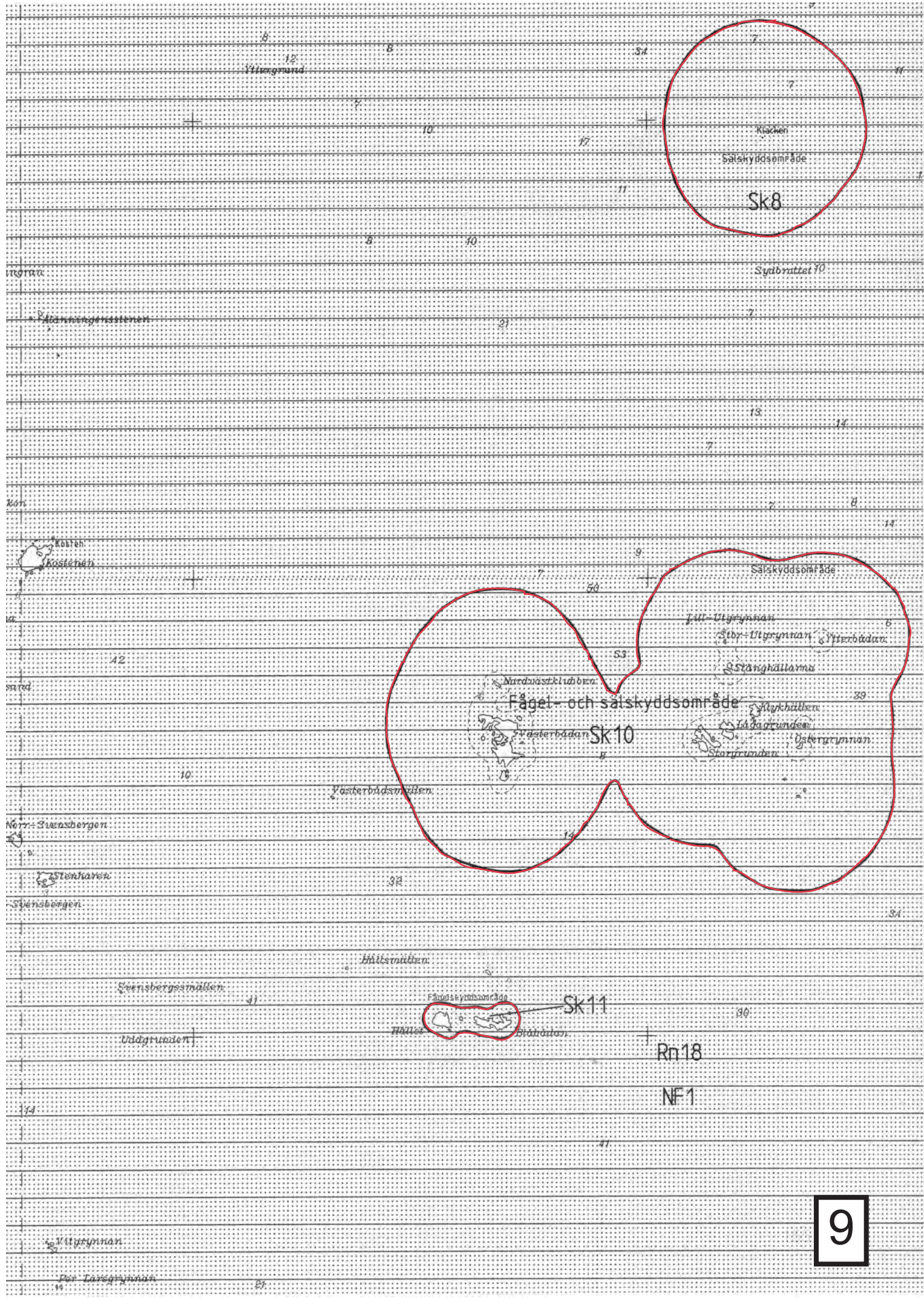

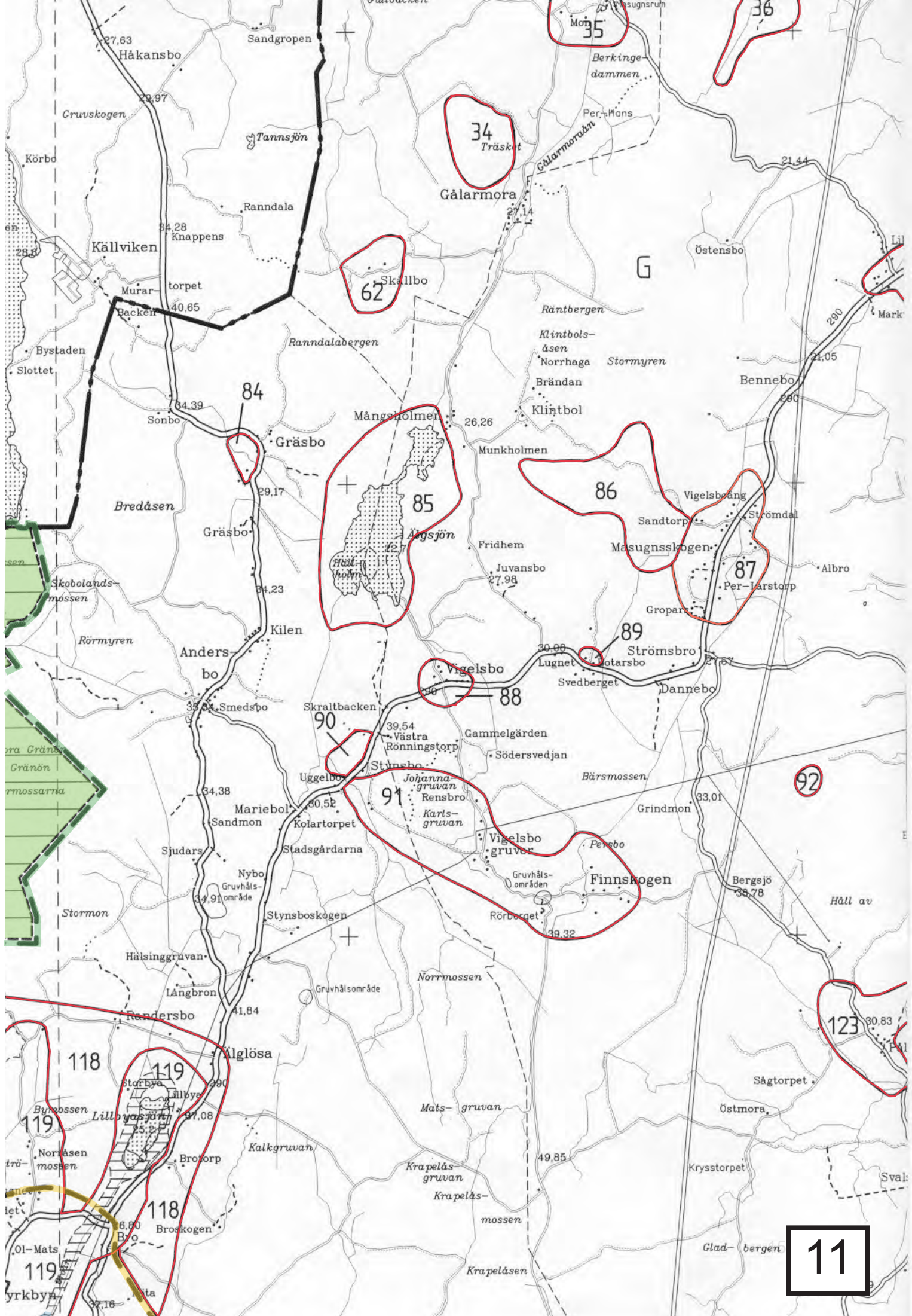

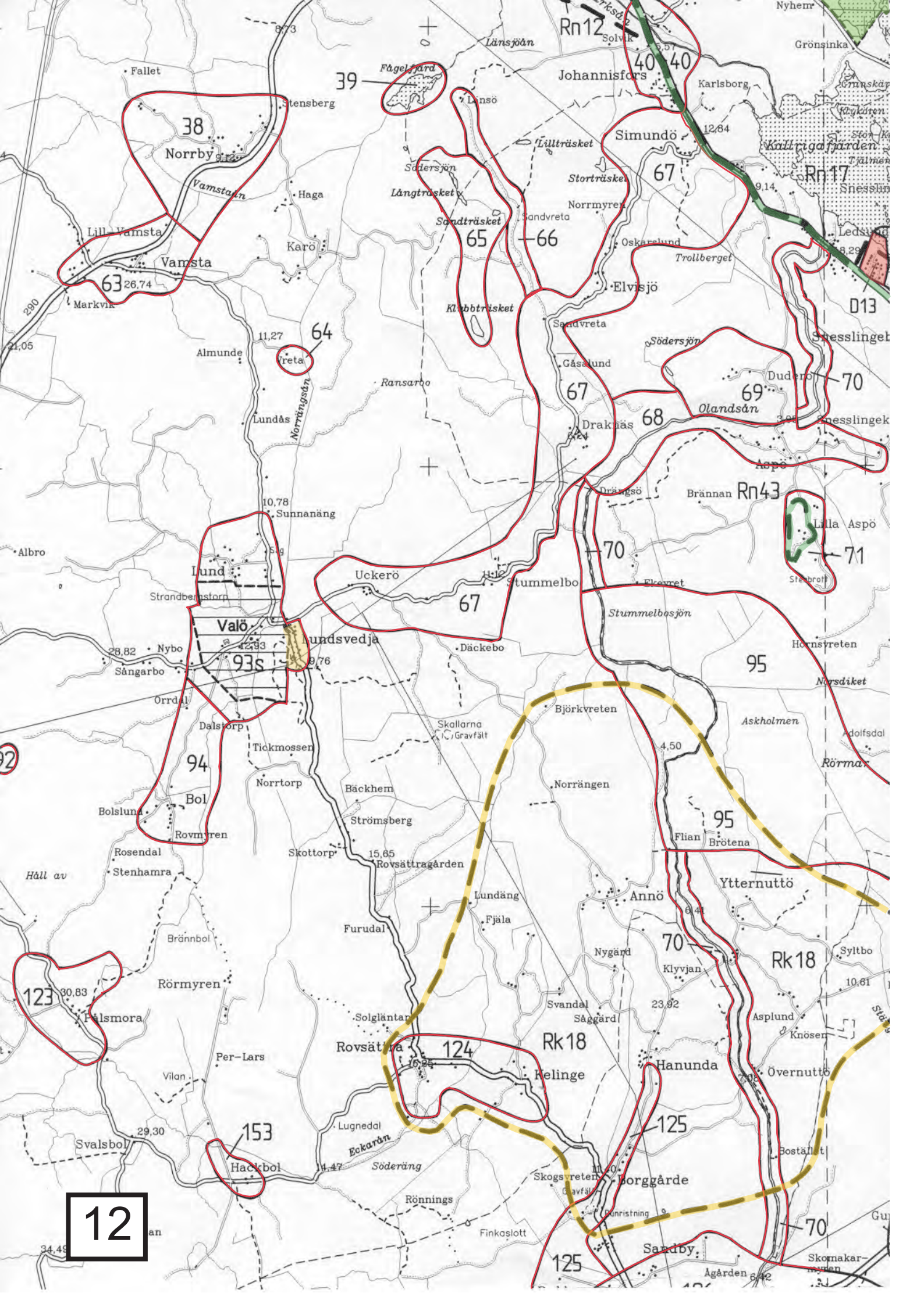
7

8

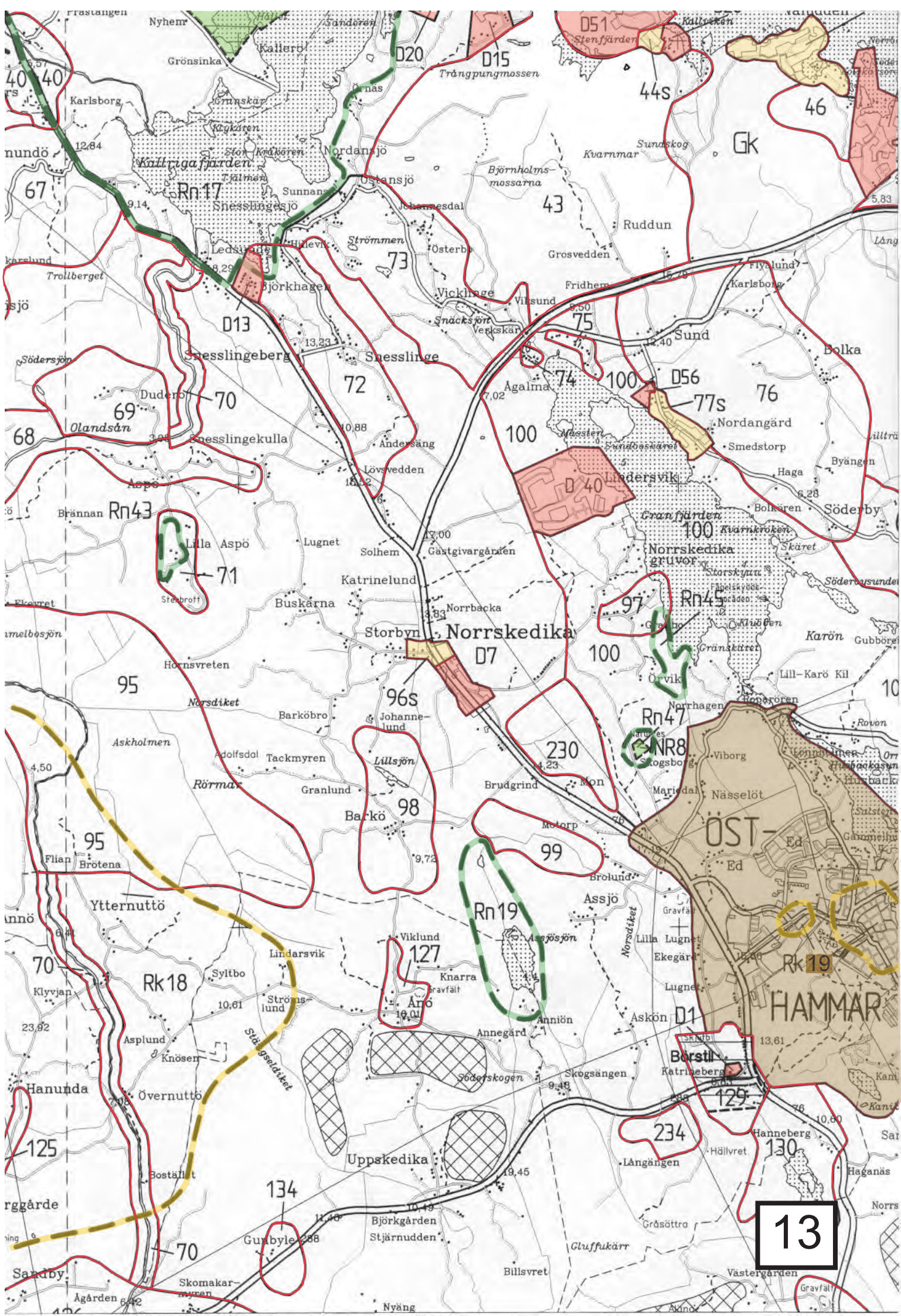

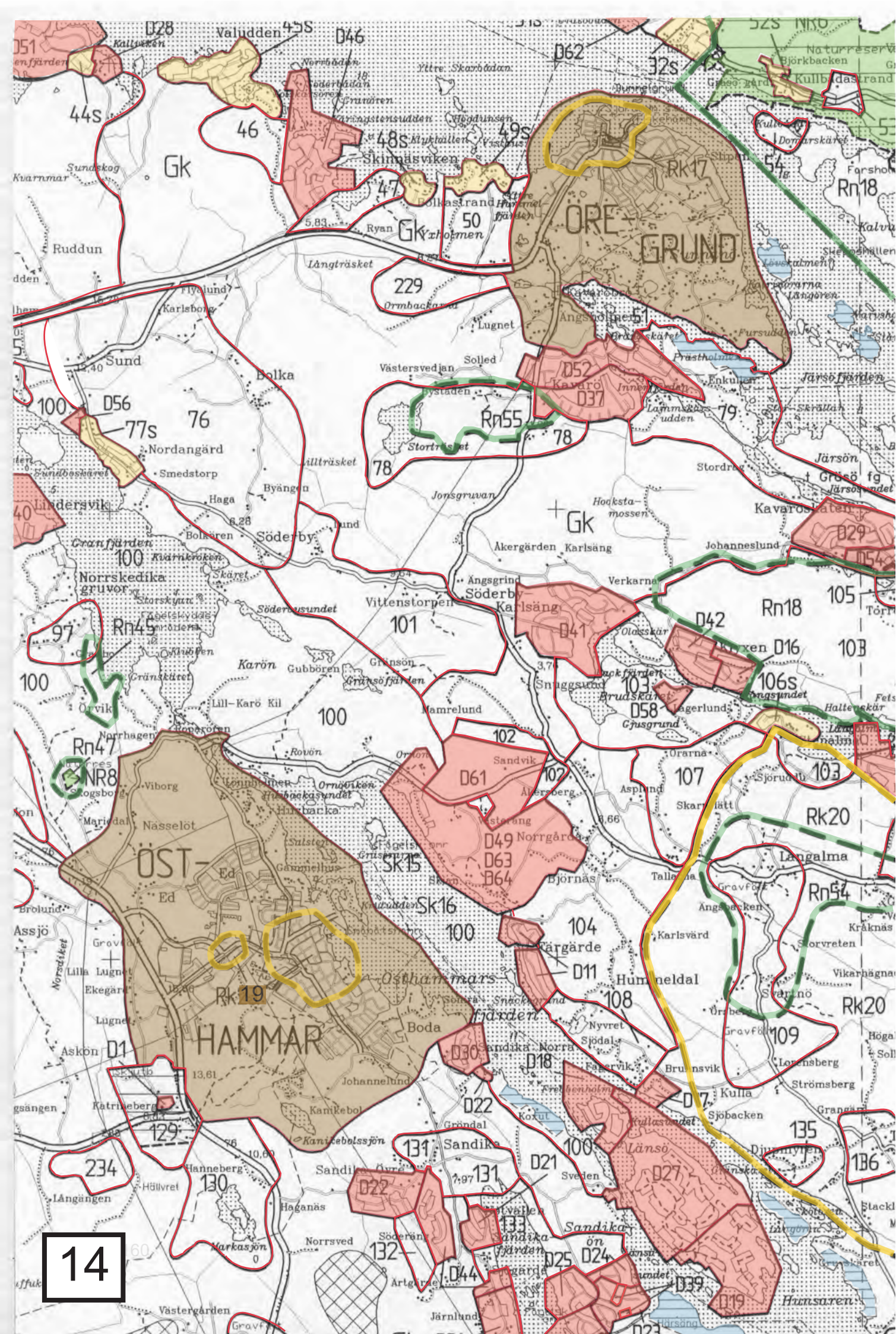

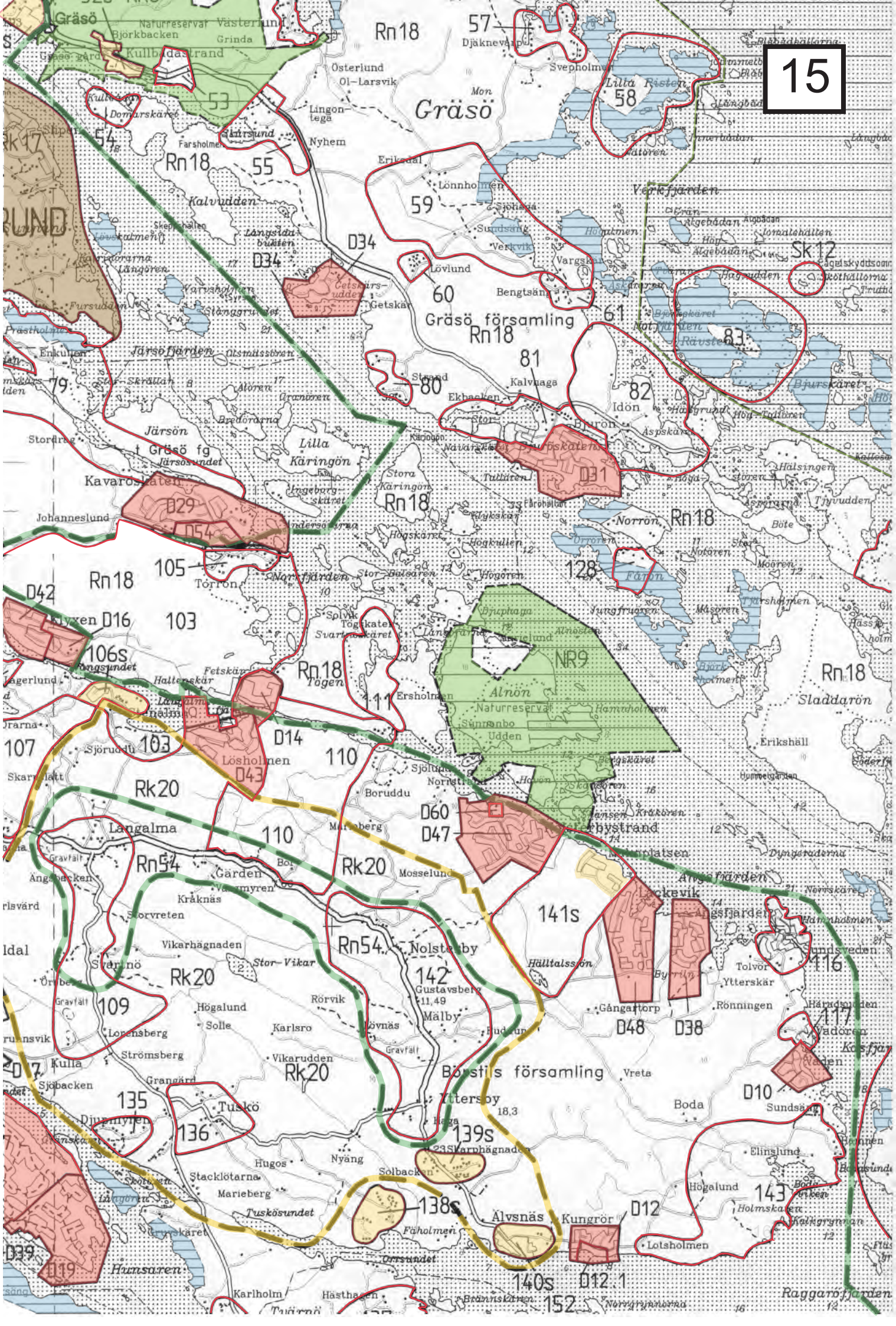

12

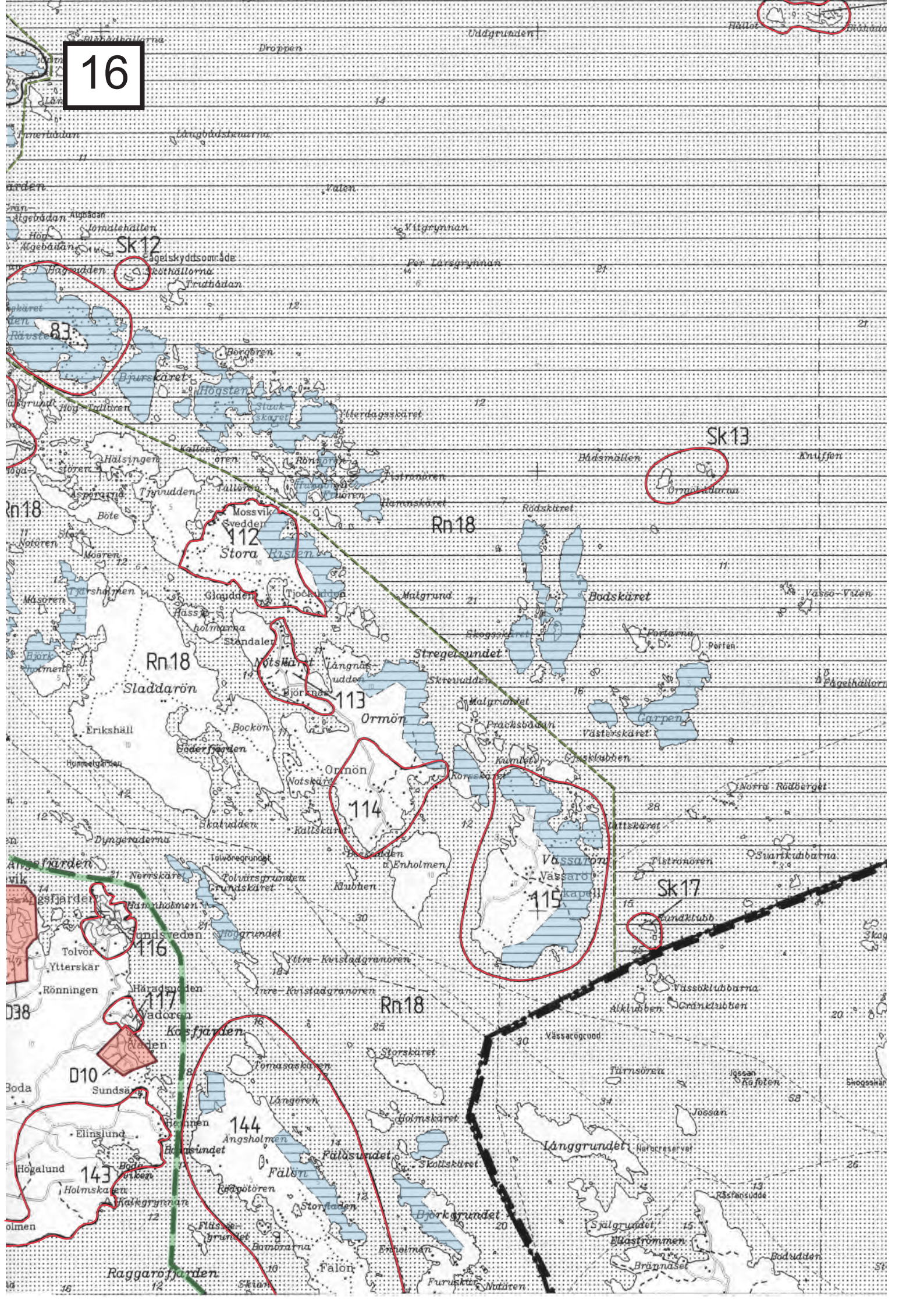

13

16

SK11

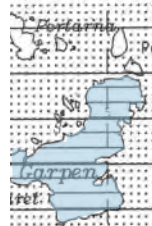
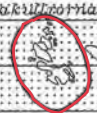
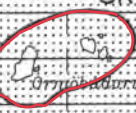
Rn18

NF1

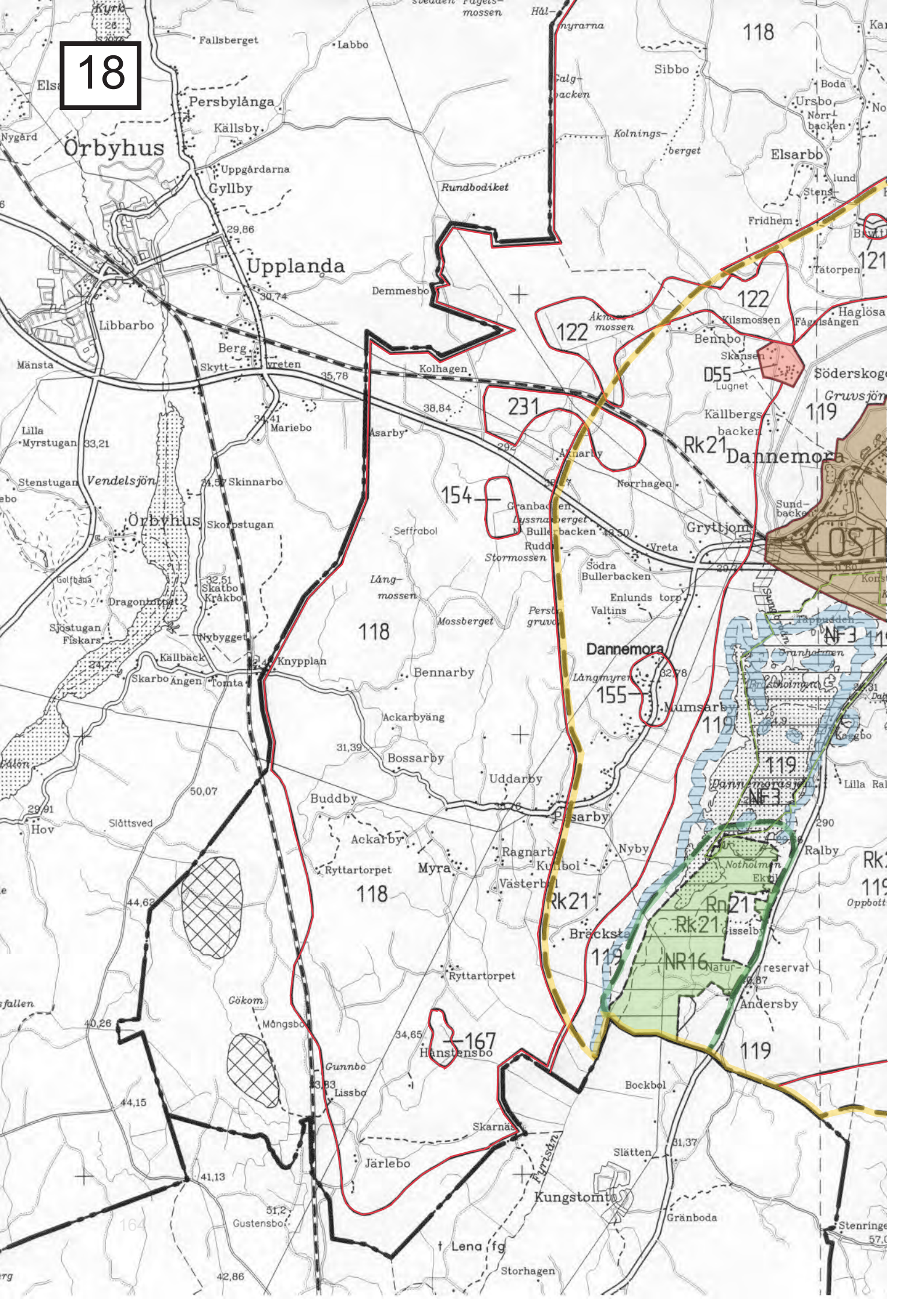
Södra Kvarken

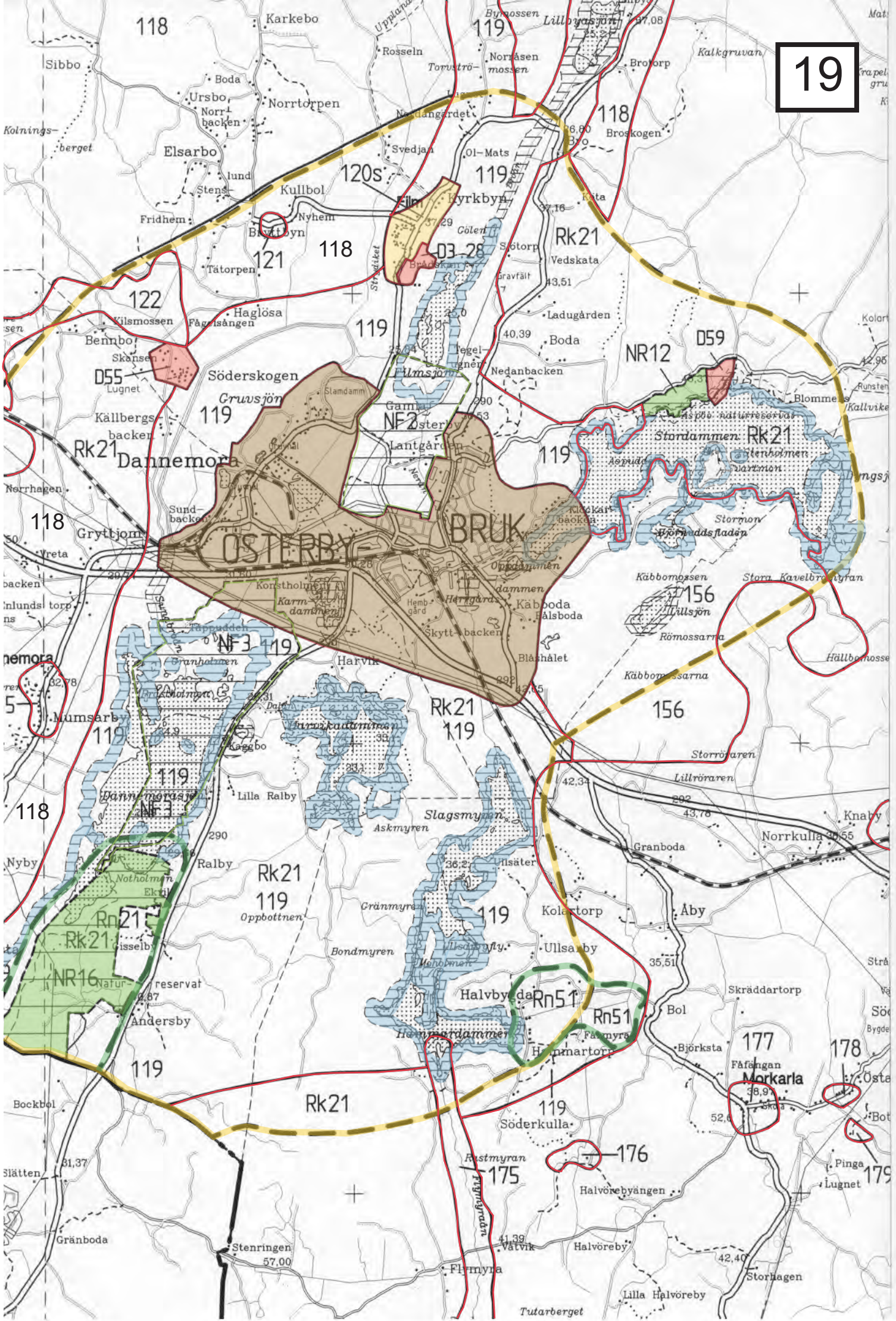
SK13

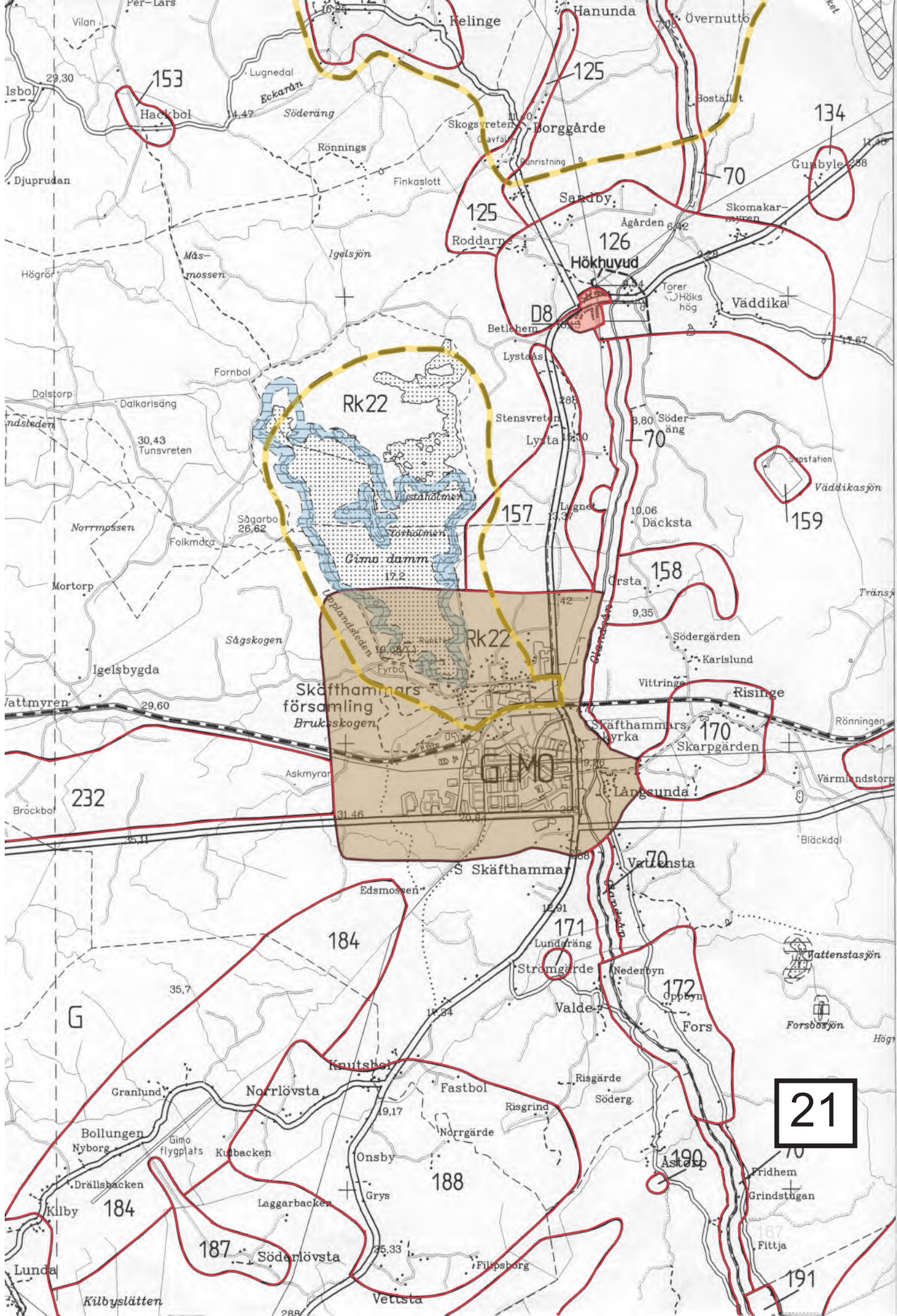
SK14 Sötskyddsområde

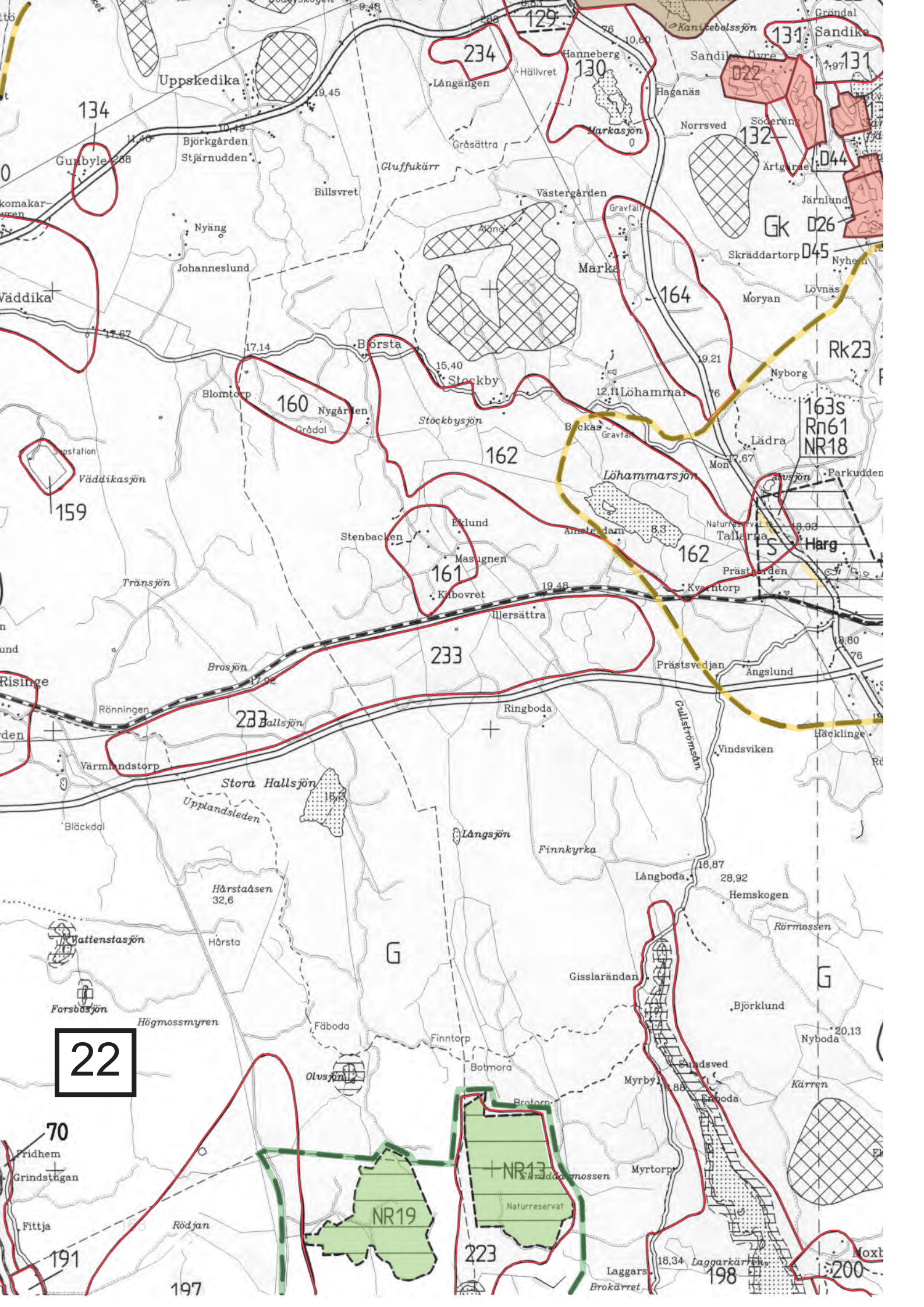
18

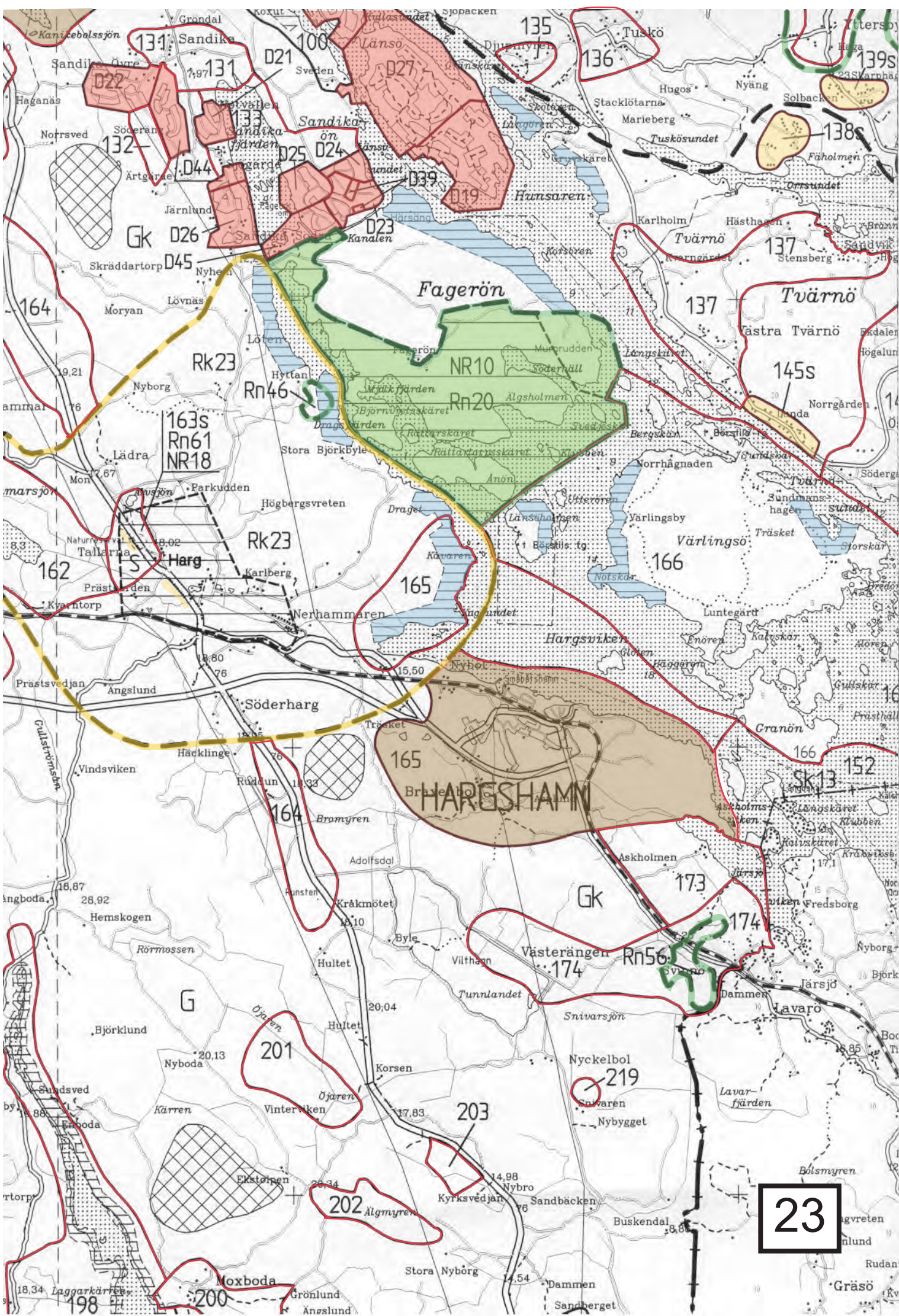
21

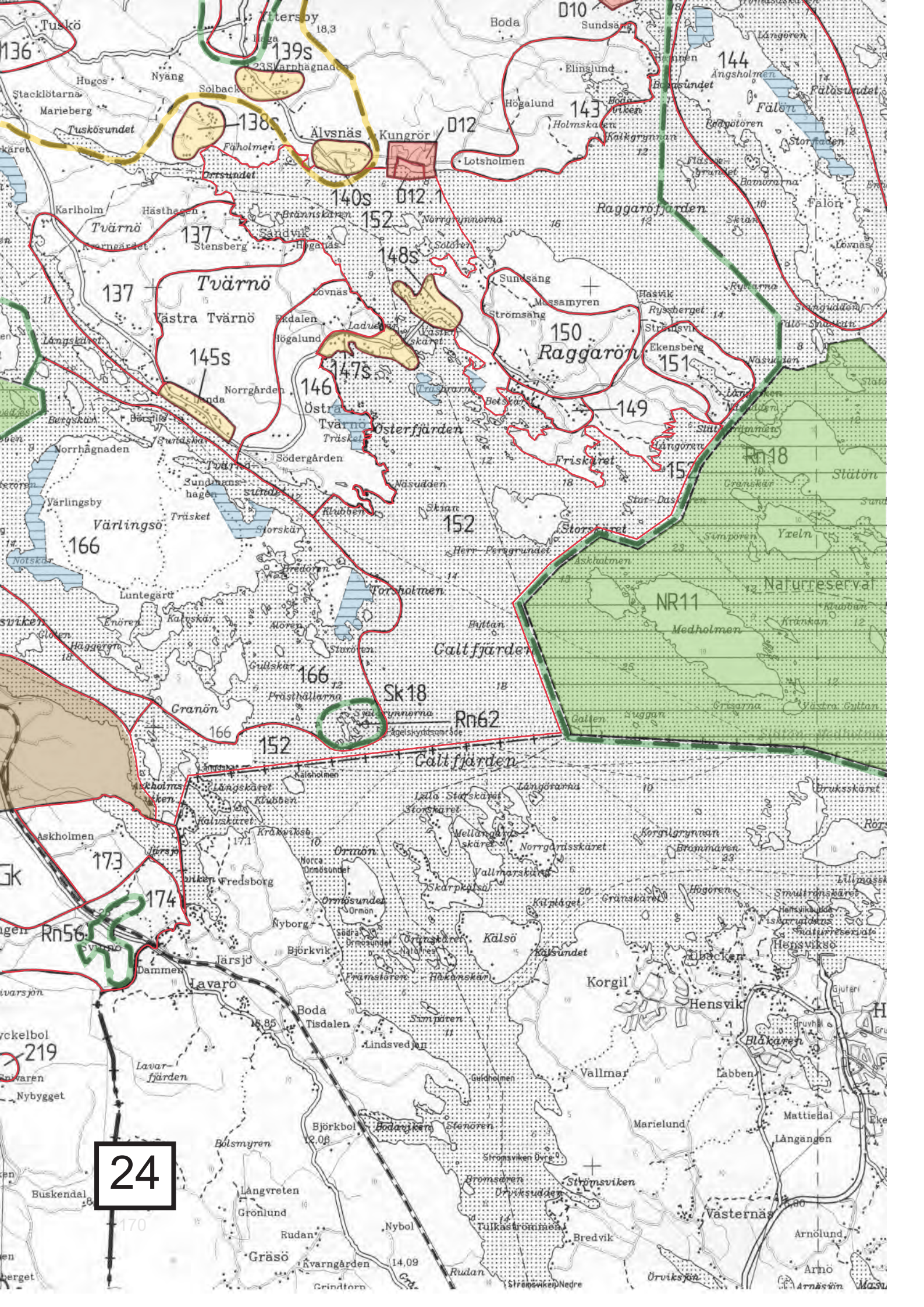

22

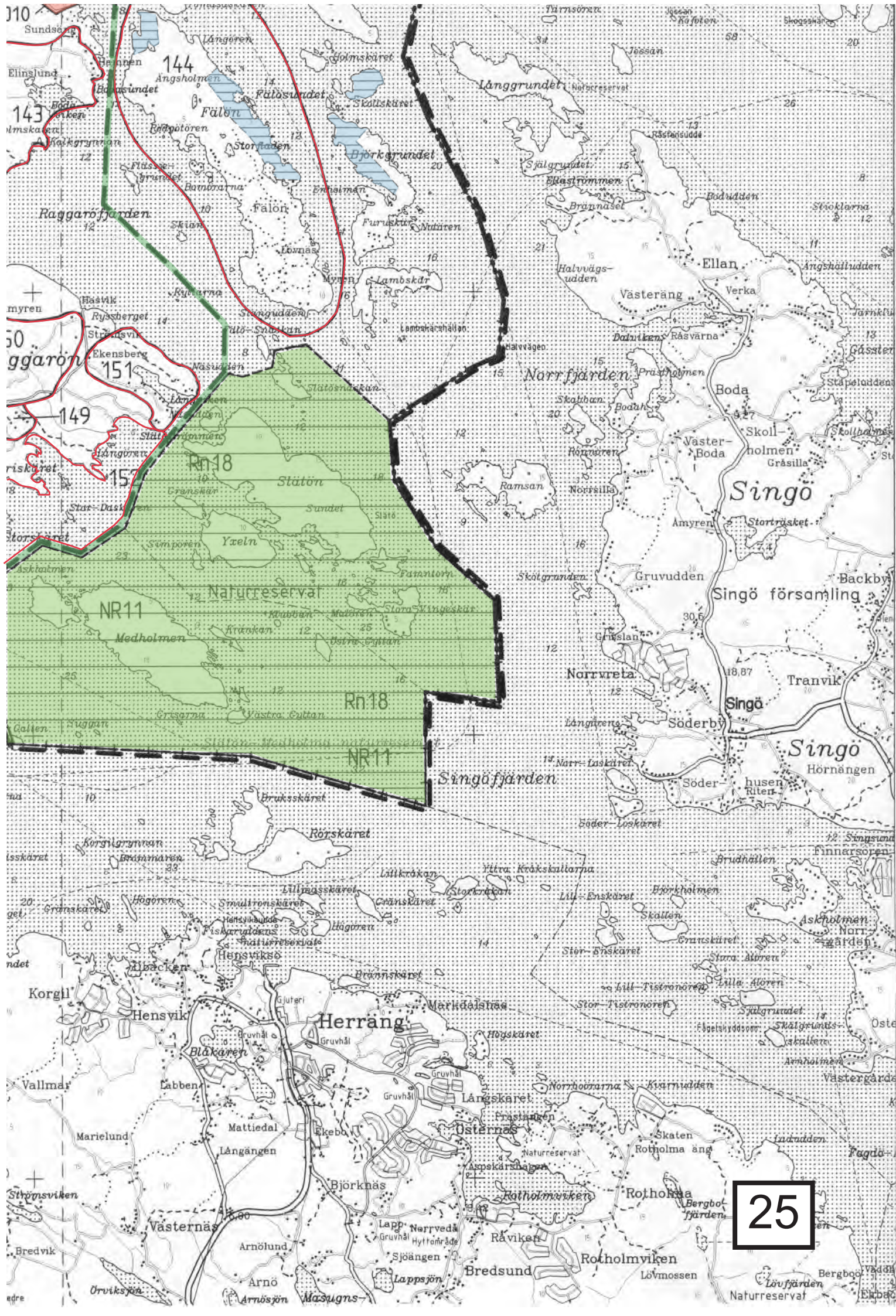
NR19

NR13
Naturreservat

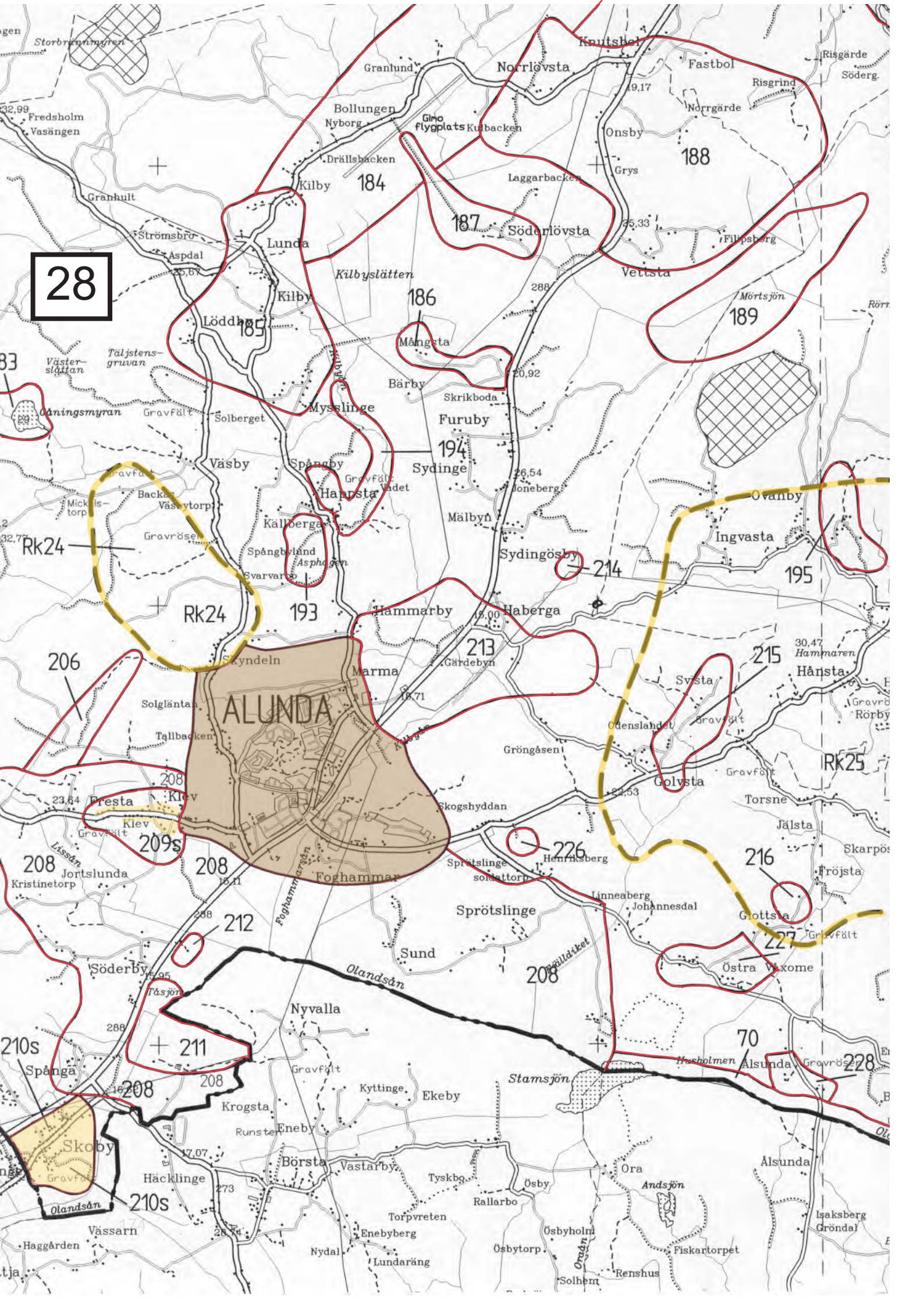

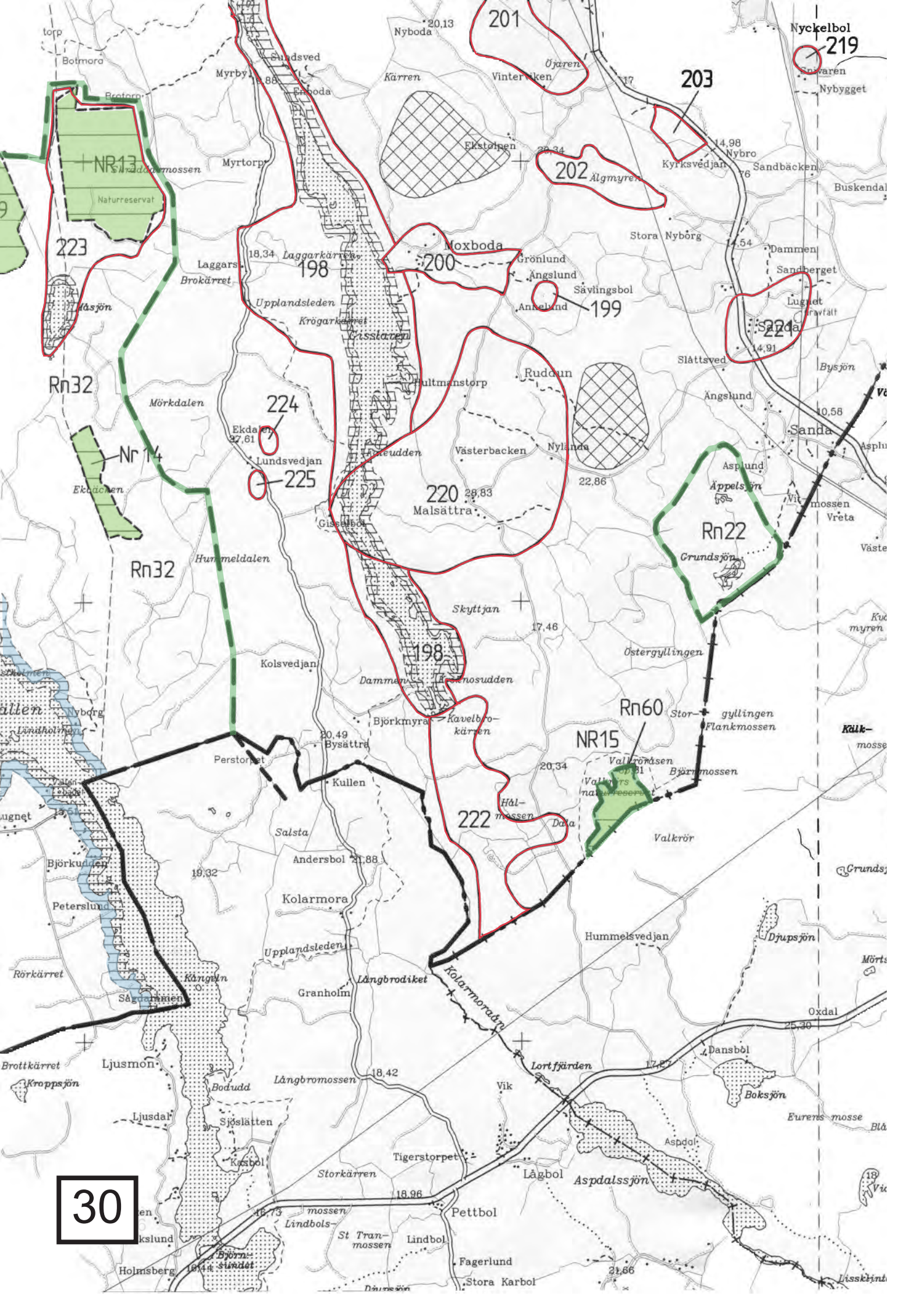

24

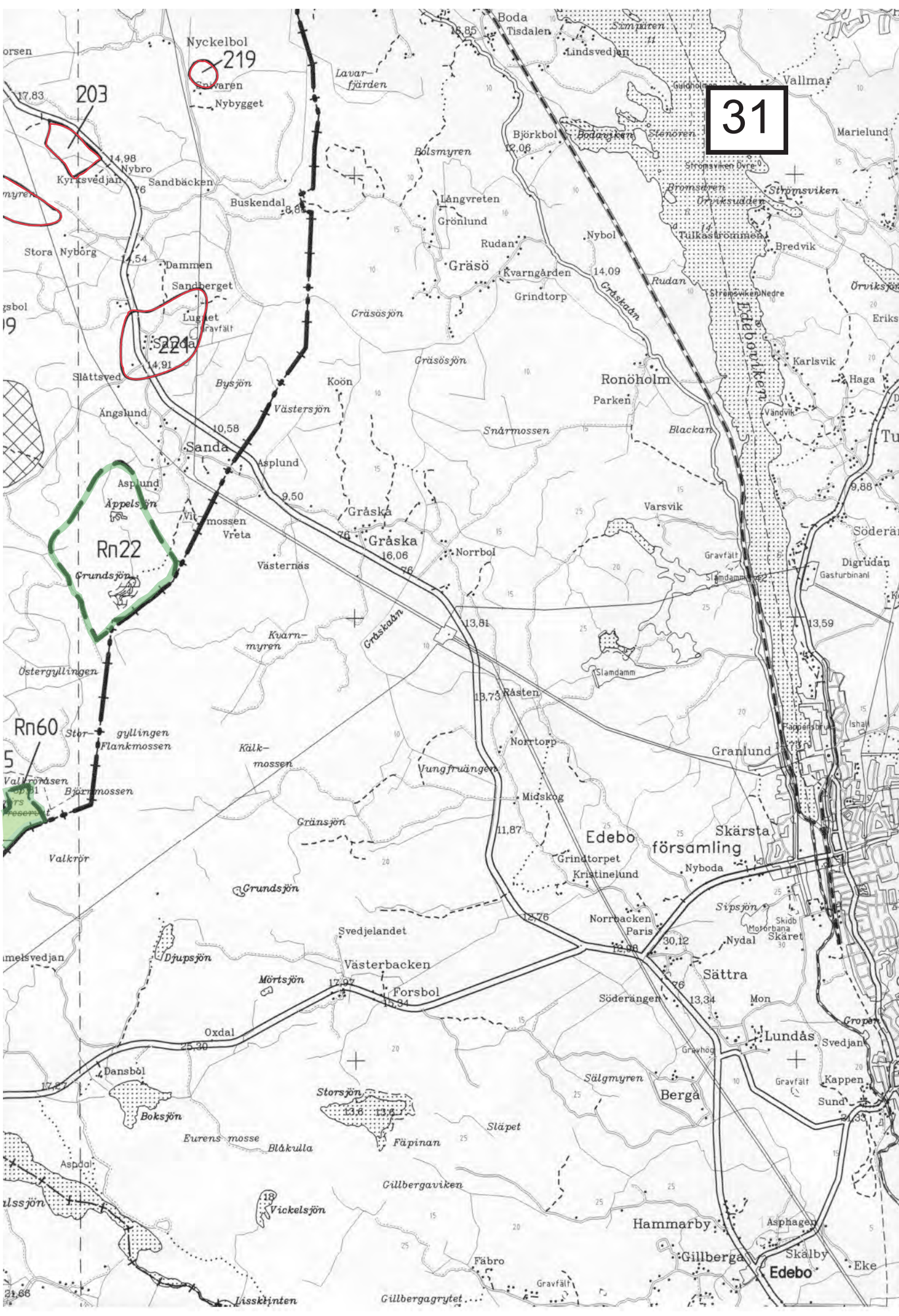

25

30

VÄGLEDNINGAR FÖR DELOMRÅDEN

Rn Riksintressen för naturvård

Rn 12. FORSMARKSÅN (KARTBLAD 4, 5)

Kort beskrivning

Området sträcker sig från Finnsjön vid Florarna och till mynningsområdet i Kallrigafjärden. Det är ett sammanhängande vattenområde med sjöar och åar som kantas av stora myrkomplex och lövrika strandskogar. Myrarna är i stora drag opåverkade av dikning och består av mossar och kärr av varierade slag. Några frodiga sumpskogar och alkärr finns. Sjöarna är av brunvattenkaraktär. Stränderna är övervägande vassrika och övergår i vissa fall till kärrartade fräkenrika mader och starrkärr. Området hyser en rik fågelfauna. I bruksmiljön kring Forsmark återfinns ett ålderdomligt kulturlandskap med öppna hag- och betesmarker och ädellövrika lundpartier.

I våtmarkerna och sjöarna ligger flera hållrika holmar med barr- och blandskogar av naturskogskaraktär. Området hyser vissa partier med rik flora. Delar av vattensystemet regleras genom en fördämning vid Forsmark.

Området utgör tillsammans med Florarna ett av de största myrområdena i hela Syd- och Mellansverige. Endast en ringa del av detta dräneringsområde är dikat. I fråga om våtmarksdrag utgör området ett komplement till Florarna. De naturskogsartade partierna liksom den rika floran förstärker skyddsvärdet. Området har stort rekreativt värde.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat mot exploateringsföretag och fritidsbebyggelse enligt 4 kap 4 § miljöbalken. Närheten till Forsmarks kärnkraftverk innebär också att det inte är lämpligt att lokalisera nya bostadshus till området. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. Se även område Rk 15.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Bruksdammen, S Åsjön, N Åsjön, Forsmarksån, Svarvarån, Gålarmoraån och Länsöån

- * Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
- * Bruksbystan öster om Södra Åsjön ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.2, 31, 32
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Ängs- och hagmarker (5)	82-38
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* "Odlingslandskap i Uppsala län"	Forsmark

Rn 14. FLORARNA (KARTBLAD 10)

Kort beskrivning

Florarna är ett stort mosaikartat myr- och skogsmarkskomplex. Myrkomplexen i området domineras av stora topogena kärr. De centrala delarna av myrområdet är öppet och i kanten till fastmarken finns sumpskog och en svagt välvd mosse. Kombinationen av orörd skog och myr gör att området har ett rikt fågelliv. Frånvaro av större ingrepp på hydrologin ger området en mycket speciell ställning inom denna del av landet.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Området är skyddat som naturreservat. Reservatet är uppdelat i en yttre och en inre zon. I den förstnämnda får skogsbruk bedrivas med vissa restriktioner, bl. a. är dikning förbjudet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Del av området är naturreservat, se NR 7 ovan.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 14
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.55
* Ekologiskt känsliga områden (4)	086
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 71
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 146
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 1

Rn 17. FORSMARK - KALLRIGAFJÄRDEN (KARTBLAD 5, 6)

Kort beskrivning

Området som innefattar hela Kallrigafjärden upp till kärnkraftverket består av en starkt sönderskuren kustlinje med en mängd fjärdar, småsjöar och kärr i olika stadier av avsnörning från havet. Det består huvudsakligen av småkuperad barrskogsbevuxen moränmark. Moränen är rik på kalk, vilket starkt bidrar till den rika florans och förekomsten av kalkpräglade sjöar och kärr. I fuktiga svackor och kulturmarker är lövträdsinslaget stort. Vissa hagmarker har slutit sig till lundartade ädellövskogar. Kallrigafjärdens bottnar är vegetationsrika. Stränderna är ovanligt vassiga och lövrika. På flera av öarna finns urskogsartad lövskog. Särskilt under sträcktider är viken rik på fågel.

Kring gården Storskäret ligger några naturbetesmarker som utgörs av öppen hagmark, blandlövhage, annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng.

Fiskarfjärden är en grund öppen sjö som fortfarande mottar brackvattenflöden. Begränsande tröskelområde, mot Östersjön, ligger på ca en halv meters höjd över havets medelvattenyta. Området hyser ett rikt fågelliv och flera arter häckar här, bl. a. svarthakedopping och storlom. Det är även en viktig rastlokal för sträckande fågel.

Trollgrund-Granskärsområdet utgörs av grandominerande naturskogar på öar och uddar av morän och åsmaterial. Bitvis inom området kommer berggrunden i dagen som hållar. Långören m. m. bildas av Börstilsåsens nordligaste utlöpare.

Bebyggelsen utgörs av gården Storskäret samt ett fåtal fritidshus norr om storskäret och på Kallerö, varav flertalet är äldre torp m. m. Sydost om Kallerö finns en lastageplats kvar som genom en flottningsränna stått i förbindelse med ett sågverk i Johannisfors.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Under senare år har SKB utförd en förundersökning gällande slutförvar för använt kärnbränsle. Området söder om Forsmark har därvid utpekats som tänkbart med hänsyn till närheten till kärnkraftverket, närhet till hamn och en potentiellt lämplig berggrund. Platsundersökning kommer att påbörjas om kommunen godkänner det. Ett djupförvar 500 meter under markytan torde inte påverka naturvärdena, men störningar kan uppstå främst under själva undersökningsarbetena och vid eventuellt utförande av ventilationsschakt. Områdets naturvärden är dock så väl kända och undersökta att arbetena bör kunna anpassas därefter. Riksintresset i sig bör inte betraktas som ett hinder om kommunen ställer sig positiv.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Två områden är naturreservat, se NR 4 och NR 17 ovan.
- * Reservaten Kallriga (NR 4) och Skaten - Rångsen (NR 17) samt öar öster om kraftverket ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Eckarfjärden, Fiskarfjärden, Fräkengropen, Graven, Kalvskärsdalen, Lillfjärden, Puttan och Stocksjön
- * Fågelskydd gällande vissa öar. Länsstyrelsens beslut 2001-05-15, se även Djurskyddsområden, Sk 7.
- * Del av området ligger inom detaljplan, se D9

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 17
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.3, 7-14, 82.
* Ekologiskt känsliga områden (4)	58, 61, 104-109
* Ängs- och hagmarker (5)	82-32, 33, 35, 36, 73, 87
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 166, 168
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8205
* "Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie" (13)	

Rn18. GRÄSÖ - SINGÖMRÅDET

(FLERA KARTBLAD)

Kort beskrivning

Gräsö-Singöområdet är beläget i den sydvästligaste delen av Bottenhavet i övergångszonen mellan Bottenhavet och egentliga Östersjön. Området omfattar de båda öarna samt den där utanförliggande skärgården. Skärgården består av ett stort antal öar och skär, som närmast de stora huvudöarna bildar ögrupper i en sammanhängande skärgård ca 10 km ut i havet. På de flesta av öarna är stränderna på nord- och nordvästsidorna klippiga medan de på sydostsidorna är blockiga. Öarna och skären är låga och landskapet domineras av rundade konturer; branta stränder saknas nästan helt. I öster (40 km ut) övergår arkipelagen i en omfattande "undervattensskärgård" med bränningar och mer eller mindre ytnära grund. Bottnarna i området består omväxlande av mjuk- och

hårdbottnar. I de skyddade vikarna återfinns finsedimentbottnar medan finare fraktioner saknas i den mer exponerade ytterskärgården. I norra delarna finns flertalet sandbottnar.

De grunda vattenområdena öster om Gräsö utgör reproduktions- och tillväxtområde för ekonomiskt viktiga fiskarter som ål, sik och strömming. Flera andra fiskarter finns i området varav flera anses ha sin nordgräns här. Skärgården har även i övrigt ett rikt djurliv och utgör potentiella utter- och gräsälområden. Skärgården har tidigare varit ett viktigt förekomstområde för dessa. Populationer av gölgröda finns också på spridda platser i områdets norra delar.

Området utgör en mycket variationsrik miljö och dess läge i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter. Områdets karaktär av relativt oexploaterat sammanhängande, grunt skärgårdsområde gör det till ett värdefullt referens- och typområde. Bland annat marinbiologiska undersökningar och hydrografiska mätningar utgör värdefullt referensmaterial, inte minst för studier av storskaliga miljöförändringar i Bottenhavet och Ålandshav.

Landvegetationen är varierande. Moränen är rik på kalk och flera kalkkrävande arter återfinns. Den snabba landhöjningen (0,6 cm år) bidrar ofta till en tydlig vegetationszonering och erbjuder växtplatser åt t. ex. en extrem pionjärart som havtornet. De större öarna är i allmänhet barrskogsbevuxna med hållmarkstallskogar och granblandskogar. Skogstyperna är i regel örtrikare än sina motsvarigheter på fastlandet. Även inslaget av lövträd är större och på några öar dominerar lövskogen helt. Undervegetationen är rik och flera orkidéarter finns. Arkipelagen har karaktär av övergångstyp mellan den maritima lövskogsregionen i Stockholms skärgård och de barrdominerade kusterna norrut.

Många av öarna är kulturpåverkade (slätter, bete) medan andra uppvisar föga av kulturpåverkan och flera naturskogsartade bestånd finns. Gräsö utgör ett jordbrukslandskap med byar, spridda gårdar, åkrar, ängar, örtrika naturbetesmarker (inklusive skogsbetesmarker), trädgårdsgårdar, lövtuktade träd och andra landskapselement väl bevarade i sitt historiska sammanhang. I jordbrukslandskapet återfinns de högsta natur- och kulturmiljövärdena i anslutning till Söderboda, Västerbyn-Österbyn och Lönnholmen (se bland andra områdena nr 14, 30 och 59).

I området häckar alla typiska "skärgårdsfåglar". Ovanligare arter, bl. a. labb, skrântärna och havsörn, finns också. Fågellivet kan betecknas som mycket artrikt.

På Gräsö finns ett stort antal gårdar, såväl i byar som ensamliggande, och många används fortfarande för aktivt jordbruk. Vidare finns det flera torp, skolhus, missionshus m. m. från äldre tider. Övriga öar i riksintresseområdet som har äldre jordbruksbebyggelse är Örskär, Rävsten, Lilla och Stora Risten, Högsten, Hälsingen, Fårön, Sladdarön, Ormön, Vassarö, Fälön, Slätön och Alnön.

I jämförelse med många andra skärgårdsområden är Gräsö endast måttligt exploaterat för fritidsbebyggelse och till större delen är området fortfarande en genuin skärgårdsbygd med markområden som präglas av jordbruk och skog. Bebyggelsen är ofta strukturerad i mindre grupper, som redovisas särskilt i översiktsplanen, men det finns också ett par större, detaljplanerade områden. Det stora flertalet av de mindre öarna är opåverkade av bebyggelse och på de öar utanför Gräsö som är bebyggda förekommer i stort sett inte annat än enstaka spridda fritidshus. Bebyggelsen är i allmänhet tämligen anspråkslös och uppvisar måttliga volymer.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift, lövtäkt och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Odlingslandskapet på Gräsös bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd för landskapsvård.

När det gäller bebyggelse är kommunens inriktning att områdets skall få bibehålla sin karaktär av genuin skärgårdsbygd med måttliga inslag av fritidsbebyggelse. Sammanhängande natur-

miljöer skall lämnas opåverkade och i de kulturpåverkade delarna bör endast mindre kompletterande bebyggelse tillåtas (i allmänhet endast inom de mindre delområden som särskilt markerats och beskrivits i översiktsplanen). Denna uppfattning är i överensstämmelse med bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Skälen till denna restriktivitet är bland annat landskaps- och kulturvärdena och det rörliga friluftslivets intressen. Dessutom bör den värdefulla marina miljön inte belastas av ytterligare avloppsutsläpp, vilket kan bli följden av mera omfattande och felaktigt lokaliserad bebyggelse. I kapiteln SÄRSKILDA REGLER OCH REKOMMENDATIONER FÖR KUSTOMRÅDET och STRANDNÄRA BEBYGGELSE M, M. anges fler principer för bebyggelse i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Delar av området är naturreservat, se NR 1-3, 5-6, 9 och 11 ovan
- * För en stor del av området öster om Gräsö finns ett förordnande till skydd för landskapsbilden, NF 1 ovan.
- * Strandskydd utmed samtliga kuststränder: generellt 100 meter och utvidgat där så anges på kartan.
- * Följande områden ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandehöjningar - Natura 2000
 - Örskär (naturreservat NR 1)
 - Högbådan och Grillskäret (naturreservat NR 2 och 3)
 - Västerbådan - Lågagrundet (fågelskyddsområde Sk 7)
 - Hället - Blåbådan (fågelskyddsområde Sk 8)
 - Österbyn
 - Gräsö gård (naturreservat NR 6)
 - Eriksdal - Lönnholmen
 - Sundsäng
 - Idön
 - Rävsten, östra delen
 - Hovön - Alnön (naturreservat NR 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 18
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	18, 20, 31, 52, 73,75
* Ekologiskt känsliga områden (4)	62-64, 67-68, 143, 148-150, 154, 157
* "Ängs- och hagmarker" (5)	ett flertal områden
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204, 8206, 8207
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 9

Rn 19. ASSJÖSJÖN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Assjösjön är en näringsfattig sjö med svagt brunfärgat vatten något över neutralt pH och god buffertkapacitet mot försurning. Dåliga syrgashalter kan förekomma vintertid. Sjön kantas på alla sidor utom i väster av breda vassbälten. På västra sidan finns ett bälte av säv med inslag av smalkaveldun. Stränderna är till viss del uppodlade och i övrigt sankt. Där växer rikkärnsvegetation med bl.a. brunmossor. Sjön hyser inte mindre än sex arter av kransalger. Vid nordöstra delen av sjön ligger en örtrik naturbetesmark. Sjön berörs av vattenreglering.

Sjön är av stort vetenskapligt intresse och är vetenskapligt dokumenterad. Den är limnologiskt och botaniskt värdefull.

Strax söder om sjön ligger tre fritidshus.

Bevarande av naturvärdena

Ytterligare bebyggelse avses inte tillkomma inom området. Sjön hotas av igenväxning, varför ytterligare dikning ej bör utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter runt Assjösjön och sjön norr därom samt kring Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 19
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.85
* Ekologiskt känsliga områden (4)	117
* Ängs- och hagmarker (5)	83

Rn20. FAGERÖN - SANDIKAFJÄRDEN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området utgörs av den södra och sydvästra delen av Fagerön samt de strandpartier som ligger i den sydöstra delen av Sandikafjärden. Det är småkuperat och når höjder på drygt 20 meter över havet. Jordlagren är i huvudsak morän med inslag av finare sediment i sänkorna samt kalt berg på de högsta punkterna. Öns södra del har en mycket varierande karaktär med omväxlande skogs- och jordbruksmarker, inklusive strandängar och andra naturbetesmarker som är mycket artrika. Skogen utgörs av örtrik granskog med lövrika fuktstråk och hållmarkstallskog på de högst belägna partierna. Lövinslaget är bitvis dominerande på åkerholmar, bryn och stränder. Inom ett begränsat område växer inplanterad bok som självföryngrar sig. Området har en varierad hydrologi och fältskiktet är mycket rikt. Vidare finns ett intressant insekts- och fågelliv. Bebyggelsen består av en gård.

Bevarande av naturvärdena

Nästan hela området är skyddat som naturreservat. Även i den ostligaste delen av ön, som inte omfattas av naturreservatet, bör skogsbruket vara naturvårdsinriktat enligt skogsvårdslagens bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen och ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd generellt 100 meter utmed samtliga kuststränder.
- * Större delen av området är naturreservat, se NR 10 ovan. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 20
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.109
* Ekologiskt känsliga områden (4)	133
* Ängs- och hagmarker (5)	189
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rn 21. ANDERSBY ÄNGSBACKAR (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Området omfattar ett av de största sammanhängande hag- och ädellövskogsområdena i denna i övrigt barrskogsdominerade del av Uppland. I väster utbreder sig den till stora delar igenväxta Dannemorassjön. Längs sjön löper en rullstensås. Områdets mosaikartade natur präglas av ett artrikt, delvis känsligt och hotat växt- och djurliv. I de partier där betet upphört växer nu ädellövdominerad skog. I området har bedrivits och bedrivs en omfattande vetenskaplig biologisk forskning. Området är i sin helhet av stort vetenskapligt intresse, kulturellt såväl som biologiskt och geologiskt förutom att det är ett sällsynt tilltalande strövområde.

Bevarande av naturvärdena

Huvuddelen av området är avsatt som naturreservat, se NR 16 ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Dannemorasjön
- * Naturreservat NR 16.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * En ek i Gisselby är naturminne enligt beslut den 17 maj 1952

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.100, 82.101
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92
* Ängs- och hagmarker (5)	132

Rn 22. GRUNDSJÖN - ÄPPELSJÖN (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Äppelsjön utgör ett myrkomplex bestående av svagt välvd mosse och topogena kärr. Vissa delar av de topogena kärren ligger i ett område där sjön sänkts. Grundsjön är ett ovanligt väl utvecklat myrkomplex och är mycket mångformigt när det gäller våtmarks- och vegetationstyper. Komplexet utgörs av en centralt liggande tjärn, fattiga och rika topogena kärr, mosseytor samt sumpskogspartier. Området är ett för regionen ovanligt orört myrkomplex och har höga botaniska värden.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Grundsjön
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.143
* Ekologiskt känsliga områden (4)	243
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 140
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 15

Rn 32. VÄLLENOMRÅDET (KARTBLAD 29, 30)

Kort beskrivning

VälLEN är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hållar. Sjön är både sänkt och reglerad, vilket medfört att tjocka bälten av bladvass och säv brett ut sig kring sjön. Skogen längs stränderna är av varierad typ med många ädellövriska bestånd. I nordost finns ett område med mycket stor- och rikblockig morän och med en särpräglad undervegetation.

Väster om sjön finns några enstaka fritidshus m.m. Vid den västra stranden finns också en badplats. Östra sidan av sjön är opåverkad av bebyggelse.

Bevarande av naturvärdena

Någon nämnvärd förändring av markanvändningen kan inte förutses. En viss efterfrågan på fritidshus har förekommit och det synes vara möjligt att göra mindre bebyggelsekompletteringar under förutsättning att strandskyddet respekteras, att bebyggelse inte orsakar ökad

näringsbelastning på sjön och att skogsbruket inte försvåras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Vällen.
- * Skräddarmossen (naturreservat NR 13), Björnkärret och Ekbäcken - Järnbromossen (naturre-servat NR 14) ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.134, 161, 162, 163
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	237, 238

Rn 43. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora.

Bevarande av naturvärdena

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Se även område 71.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

Rn 45. ÖRVIKEN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng med värdefull flora.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-085

Rn 46. HYTTAN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng samt annan naturbetesmark med värdefull flora. Ingår även i riksintresseområde för kulturmiljön kring Hargs bruk, Rk 23.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-188

Rn 47. EDSKÄRRET (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Edskärret ligger vid foten av Börstilsåsen. Det är ett kärr av extremrik typ, omgivet av en zon med örtrik björkskog.

Bevarande av naturvärdena

Kärret är skyddat som naturreservat, se även område NR 8.

Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.64

Rn 51. HALVBYGDA (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Vid Halvbygda finns ett mycket småbrutet odlingslandskap med värdefulla, örtrika beteshagar, små åkerlappar och trädgårdsgårdar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önskvärt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår delvis i riksintresset Rk 21.
- * Utvidgat strandskydd 300 meter vid Hammardammen..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-134

Rn 54. LÅNGALMA - NOLSTERBY (KARTBLAD 15)

Se områdena 109 och 142. Ingår också i riksintresse för kulturmiljövärden, se område Rk 20. Långalmatrakten ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rn 55. KAVARÖ (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Öster om Storträsket, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertergar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelse lämningar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras. Se även område 78.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Storträsket.
- * Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

Rn 56. SVINNÖ (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Svinnö by har lövträdsrika omgivningar som en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap.

Bevarande av naturvärdena

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Se även område 174.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

Rn 60. VALKRÖR (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Området innehåller opåverkade myrar, örtrik granskog, ädellövparter, alkärr m. m.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat som naturreservat, se även område NR 15.

Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.165

Rn 61. HARGS TALLPARK (KARTBLAD 22, 23)

Partiet med gamla tallar är avsatt som naturreservat. Ingår också i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. Se även område 163.

Rn 62. SJÄLGRYNNORNA (KARTBLAD 24)

Fågelskyddsområde Sk 18. Se även område 166. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rk Riksintresse för kulturmiljövård

Rk 15. FORSMARK (KARTBLAD 5)

Kort beskrivning

Forsmark ligger vid Forsmarksån några kilometer från dess utflöde i Kallrigafjärden. Bruksmiljön från 1700- och 1800-talen är arkitekturhistoriskt intressant och mycket påkostad med en enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär och en unik engelsk parkanläggning. Flacka åkermarker med kuperade moränholmar och öppna hagmarker omger bebyggelsen. Den gamla landsvägen österut från bruket, liksom vägen söder om Hermansbo kantas av vällagda stenmurar från 1770-talet. I brukets omland finns också flera gårdar och torp som tillhört bruket och norr om Bruksdammen ett område med intressanta fornlämningar, Bystan.

Väster om herrgården och nordost om Norrgårdarna finns äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

Bruket och dess närmaste omgivningar är skyddade genom byggnadsminnesförklaring samt av ett förordnade till skydd för landskapsbilden kring Forsmarks kyrka. Övrig bebyggelse bör också bevaras och vårdas och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Ny bebyggelse kan medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till det öppna kulturlandskapet, det äldre bebyggelsemönstret och till enskilda byggnader som är av kulturhistoriskt värde. Området ligger också i sådan närhet av Forsmarks kärnkraftverk att nya bosättningar inte kommer att planeras.

Odlingslandskapet kring Forsmark och Bruksdammen är mycket viktiga delar i kulturmiljön och landskapets vård bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd, om sådant erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Bruksmiljön är byggnadsminne enligt Riksantikvarieämbetets resolution den 18 augusti 1975 (dnr 4818/75)
- * Strandskydd 100 meter kring Bruksdammen
- * Byggnadsförbud inom område kring Forsmarks kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 12 juni 1968 (dnr 22G61-108-67)
- * Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 7
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark

Rk 16. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Kort beskrivning

Djurstens fyrplats ligger på västra sidan av Gräsö vid Öregrundsgrepen och hör samman med den förr viktiga farleden inomskärs genom Roslagen. Fyren uppfördes 1838 - 1839. Till fyrplatsen hör också ett fyrvaktarboställe som är byggt omkring 1860 och tillbyggt på 1920-talet, en fyrmästarbostad som är uppförd senare under 1900-talet samt ett antal mindre ekonomibyggnader.

Bevarande av kulturvärdena

Området omfattas av en detaljplan med skyddsbestämmelser för kulturmiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fyren är statligt byggnadsminne (1935)
- * Detaljplan D 67

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	16
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 4
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12

Rk 17. ÖREGRUND (KARTBLAD 7, 14)

Kort beskrivning

Området omfattar Öregrunds stadskärna som präglas av handel, fiske och tidig turism. Här finns en välbevarad rutnätsplan med småskalig träbebyggelse i huvudsak från 1800-talet. Kyrkan byggdes i slutet av 1400-talet. Miljön kring hamnen karaktäriseras av en rad små hamnmagasin, varav flera är byggda i timmer.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av området kring hamnen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	17
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 12

Rk 18. BYGDEN NORR OM HÖKHUVUDS KYRKA (KARTBLAD 12)

Kort beskrivning

I bygden norr om Hökhuvuds kyrka finns ett flertal byar med en sedan medeltiden bevarad bebyggelsestruktur och med många välbevarade byggnader från 1700- och 1800-talen. Dessa ligger i ett värdefullt småbrutet odlingslandskap som är kuperat och omväxlande med barrskogspartier, små insprängda åkrar och steniga, delvis hållbundna betesmarker närmast byarna. Gravfält finns intill de flesta byarna och även det vägnät som sammanbinder dem kan genom fornlämningarna föras tillbaka till förhistorisk tid. Det finns även rester från gruvbrytning.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas och så att det ålderdomliga vägnätet beaktas. Vidare bör området inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	18
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 15
* Ängs- och hagmarker (5)	63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

Rk 19. ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Området omfattar nuvarande centrala delar av Östhammar samt ett område kring Gammelbygatan där det första Östhammar var beläget. Staden har präglats av handel och fiske. Stadsplanen daterar sig från 1795 och har rätvinkliga kvarter, men flera 1500-talsgränder och kvarter finns kvar i sina ursprungliga sträckningar. Huvudparten av den småskaliga träbebyggelsen har tillkommit under 1800-talet. Kyrkan är från 1600-talet och rådhuset från 1730-talet. I samband med badlivets uppblomstring i slutet av 1800-talet tillkom bland annat societetshus, badhus och villor med stora trädgårdar.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av bebyggelsen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	19
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 17

Rk 20. SÖDERÖN (KARTBLAD 14, 15)

Kort beskrivning

Det skärgårdspräglade odlingslandskapet på Söderön är mycket välbevarat med små åkrar och öppna hållrika betesmarker närmast byarna samt på de gamla utmarkerna ett flertal ängslador. Flertalet av byarna har en välbevarad äldre bebyggelsestruktur och värdefulla enskilda gårdar och byggnader från 1700- och 1800-talen. Vid flera av byarna finns gravfält som visar på bebyggelse-

kontinuitet från yngre järnålder. Byarna är sammanbundna med ett vägnät som med vissa mindre ändringar är det samma som på 1700-talet. Om fiskets stora betydelse vittnar de välbevarade sjöbodplatserna Långalma gistvall och Tuskö täppa, med sina gamla timrade sjöbodar. I området ingår också naturvärden av riksintresse, Rn 54.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Stor-Vikar
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)
- * Allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	20
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

RK 21. DANNEMORA - ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 18, 19)

Kort beskrivning

Dannemora gruvor och Österby bruk utgör centrala minnesmärken från århundradens bergshantering och järnframställning. Själva gruv- och bruksmiljöerna i Dannemora och Österbybruk är bland annat av teknik- och arkitekturhistoriskt intresse och ingår i tätortsområdet som behandlas i del II. Till bruksmiljön hör omfattande fördämningssystem för kraftförsörjning till både gruvor och bruk och i den omgivande bygden finns talrika lämningar efter äldre järnframställning. I området finns också ett stort antal välbevarade torp och arrendegårdar och enstaka byggnader av mycket hög ålder samt andra anläggningar som utgjort viktiga delar i produktionssystemet. I området ingår Dannemora och Films kyrkor, av vilka den förstnämnda är en av Upplands mest orörda senmedeltida kyrkor.

Området rymmer också stora naturvärden och värden för friluftslivet. Dessa refereras närmare i beskrivningen av de numrerade delområdena.

Bevarande av kulturvärdena m. m.

Riksintresset sträcker sig in i Österbybruks tätort med herrgårdsanläggning m. m. och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. I övrigt är området mycket stort och komplext och det är svårt att ange allmängiltiga rekommendationer. En närmare bedömning måste göras av förhållandena just på den aktuella platsen. För att tillgodose riksintresset är det emellertid viktigt att det inte tillkommer bebyggelse eller anläggningar som är så omfattande eller har en sådan skala att områdets karaktär i stort förvanskas. Vid bedömning av enskilda åtgärder bör alltid en förståelse av miljön i sin helhet eftersträvas, d.v.s. särskild hänsyn tas bygdens industrihistoria - vattensystemen och lämningarna efter tidigare järnframställning. Äldre byggnader bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Det är också viktigt att tätorten får växa och utvecklas, men på ett sådant sätt att själva gruv- och bruksmiljöerna skyddas från skadlig påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Stordammen
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Herrgårdsanläggningen samt flera byggnader tillhörande bruket är byggnadsminnen, likaså

- flera byggnader vid Dannemora gruvor.
* Flera allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	21
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 24
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92, 186, 205

Rk 22. GIMO BRUK (KARTBLAD 21)

Kort beskrivning

Gimo var ursprungligen en by i anslutning till odlingsmarkerna i Olandsåns dalgång. Platsen har sannolikt redan under medeltiden tagits i anspråk för kvarndrift. Under 1600-talet byggdes Gimo damm upp och vattenkraften började utnyttjas för järnhantering. Under 1700-talets senare del byggdes den nuvarande herrgårdsanläggningen enligt en plan som även innefattade bland annat inspektorsbostad (senare disponentbostad) i fonden av Bruksgatan samt arbetarbostäder.

Av anläggningar från järnhanteringsens tid återstår idag endast en enstaka stångjärnshammare. Bland bevarade äldre industribebyggelse märks kolhus och bruksmagasinet utmed Bruksgatan. Inom riksintresseområdet finns också flera byggnader från 1800- och 1900-talen, varav en del har samband med den korta sågverksepoken under 1900-talets första hälft.

Gimo bruk utgör en arkitekturhistoriskt mycket värdefull bruksmiljö. Bruket återspeglar ännu arkitekten Jean Eric Rehns märkliga generalplan från 1760-talet och herrgården, som är ett av Rehns mest betydande verk, bevarar ännu sin ursprungliga karaktär. Herrgården inleder stilmässigt den gustavianska eran i Sverige. Gimo har också en mycket välbevarad och representativ bebyggelse från 1900-talets början. Gimo damm är en förutsättning för brukets uppbyggnad och ingår därför naturligt i riksintesseområdet. Dammen är till sin karaktär också en sjö med betydanden värden för rekreation och här finns även naturintressen; särskilt värdefulla för fågelliv är våtmarksområdena i sjöns norra del. Badplats finns norr om herrgården.

I nordöstra delen av Gimo damm vid Betlehemsviken ligger den s. k. Betlehemstippen som innehåller avfall från f. d. Rockwoolfabriken.

Bevarande av kulturvärdena

Riksintresset sträcker sig in i Gimo tätort och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. Själva herrgårdsmiljön med gamla inspektorsbostaden och Bruksgatan är skyddad som byggnadsminne. Norr om tätortens utvecklingsområde bedöms det inte föreligga några bebyggelseintressen, men en golfbana har diskuterats (se Gimo tätort i del II och område 157). Kring Gimo damm finns ett strandskyddsområde som sträcker sig 300 meter från strandlinjen. Sjön är omgiven av skogsmark. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Gimo damm
- * Herrgården och inspektorsbostaden m. m. är byggnadsminne enligt Länsstyrelsens beslut den 15 december 1995. I området ingår Bruksgatan med sin allé.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	22
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.104
* Ekologiskt känsliga områden (4)	126

Rk 23. HARGS BRUK (KARTBLAD 22, 23)

Kort beskrivning

Hargs Bruk ligger vid ett mindre vattendrag som förbinder Löhammarsjön med Hargsviken. Börstilsåsen, på vars krön det ligger flera gravfält, har bidragit till de olika utspridda bebyggelseenheterna. Under medeltiden var Harg en kyrkby, som på 1400-talet delades i Söderharg och Norrharg. Den nuvarande kyrkan, som ersatte en tidigare träkyrka, uppfördes i slutet av 1400-talet och har sedan förändrats flera gånger. Hargs bruk anlades under senare delen av 1600-talet. Bland annat uppfördes två hammarsmedjor. Herrgårdsanläggningen uppfördes åren 1762-66. I området finns också arbetarbostäder från 1700-talet.

Harg hör till Upplands mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer med oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1700-talets början, många teknikhistoriskt värdefulla byggnader samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700-talet och framåt. Särskilt bör också nämnas Järnboden utmed gamla vägen mot Hargshamn. I området ingår Löhammarsjön som tillsammans med Stockbysjön (som nu enbart är en våtmark) utgjorde regleringsmagasin när bruket var igång. Detta område hyser också betydande naturvärden, liksom bland annat en tallskog på Börstilsåsen (se även område 163 och Rn 61). Norr om Harg finns hyttlämningar på en del håll samt ett antal gårdar och torp. Hyttan vid Hyttviken utgör riksintresse för naturvärden, Rn 46.

Söder om järnvägen och Skogshyddan finns ett äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att brukets bebyggelsestruktur och enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar området höga kulturvärden. Inom själva bruket bör inga nya byggnader uppföras utom då det är absolut nödvändigt för nuvarande verksamhet (skogsbruk och fastighetsförvaltning). I övrigt bör ny bebyggelse medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till områdets karaktär och kulturvärden. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Förslag har tidigare funnits om att anlägga ett område för fritidsbebyggelse vid Lötén. Om området åter kommer på tal måste en särskild konsekvensutredning göras, som visar hur riksintressena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken kan tillgodoses.

En viss utveckling av bostadsbebyggelsen vid Söderharg kan vara lämplig och bedöms inte skada riksintresset. Särskild hänsyn måste dock tas till åsens känslighet för föroreningar och närheten till vattentäkten i Adolfsdal.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön och Alvsjön samt utmed ån från Löhammarsjön. Vid kusten finns utvidgat strandskydd.
- * Byggnadsförbud inom område kring Hargs kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (dnr III G61-98:67)
- * Skogsområde norr om Hargs kyrka är naturminne enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 25 mars 1955.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	23
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.107, 82.108
* Ekologiskt känsliga områden (4)	129, 134
* Ängs- och hagmarker (5)	188
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rk 24. VÄSBY - KÄLLBERGA - HAMMARBY SKOG

(KARTBLAD 28)

Kort beskrivning

Norr om Alunda ligger Väsby, Källberga och Hammarby utägor och skogsmarker. Området var vid bronsåldern och äldre järnåldern en ö i ett skärgårds- och fjärdlandskap. Idag ligger det till största delen i skogsmark, men här finns också åkrar och betade björk- och enbackar som mot slätten övergår i frodiga gräsbevuxna friskängar. Området innehåller boplatslämningar, fossil åker, tätt liggande gravfält och ensamliggande gravar. Här finns också spår av tidigt åkerbruk i form av röjningsrösen som tillkommit vid uppodlingen. I områdets norra del ligger en kulturhistoriskt värdefull gård, "Backas" (Väsby 8:5) med välbevarade byggnader från 1800-talets senare del.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det viktigt att ny bebyggelse tillkommer endast om den utformas och placeras särskilt omsorgsfullt med hänsyn till fornlämningsmiljöerna, äldre bebyggelse och områdets karaktär i övrigt. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	24
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 26
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.126

Rk 25. EKEBY

(KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området ligger väster om Olandsån, söder och väster om Ekeby kyrka, och det präglas av ett varierat odlingslandskap med ett stort inslag av bybebyggelse. Flack och öppen slättbygd finns framförallt närmast Olandsån och i stråk mot Ingvasta och Golvsta. I övrigt är landskapet småbrutet och kuperat med stenbundna hagmarker närmast byarna. Det speciella med området är dess många märkliga gravar från äldre och yngre järnåldern samt inslag av bronsåldersrösen. Det finns också betydande inslag av fossil åker. Lämningarna vittnar om de bosättningar som fanns på den tid då en havsvik sträckte sig in i landet från norr och som var en viktig vattenled.

Många av byarna har en bevarad bebyggelsestruktur från 1700-talet och flera byggnader, främst från 1800-talet, av stort kulturhistoriskt värde. Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att områdets bebyggelsestruktur och landskapets karaktär bevaras i stora drag. Särskilt kring fornlämningsområdena bör landskapet studeras ingående och tillräckliga respektavstånd måste iakttas. I övrigt är det önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån
- * Flera allmänna vägar finns i området.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	25
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 34
* Ängs- och hagmarker (5)	173
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

Rk 26. LUNDSBOL OCH HYTTBOL (KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området, som idag i huvudsak är skogbevuxet, låg under bronsåldern i ett skärgårdslandskap som var bebott av jordbrukare. Spår av odling finns vid dåtiden strandlinje (ungefär dagens 25-metersnivå). De ursprungliga bebyggelseområdena övergavs när bygden genom landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättbygderna i Alunda, Ekeby och Hökhuvuds socken. Området kring Lundsbol och Hyttbols gårdar återkoloniserades sannolikt först under medeltiden. Idag finns bebyggelse kvar vid Lundsbol (avstyckade f. d. brukningscentra).

Lämningarna efter bronsåldern och järnåldern består av gravfält, ensamliggande gravar, boplatslämningar, fossil åkermark och röjningsrösen.

Bevarande av kulturvärdena

Förutom fortsatt användning av bebyggelsen vid Lundsbol synes det inte finnas några önskemål att använda marken för något annat än skogsbruk. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningsmiljöer.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	26
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 28

Övriga områden (1 - 234)

1. ÖRSKÄR (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Örskär är främst känt som fyrplats. Den nuvarande fyren uppfördes under slutet av 1730-talet efter ritningar av Carl Hårleman. Fyrplatsen har också en välbevarad fyrvaktarbebyggelse från 1700- och 1800-talen, omgärdad av stenmurar. Denna bebyggelse används numera för en vandrarhemsrörelse.

Hela ön Örskär har ett rikt fågelliv och en kalkpräglad vegetation, bland annat flera sorters orkidéer. Sammantaget har ön stora miljövärden och den är ett ganska välkänt besöksmål. Här finns också fina badklippor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Förutom fyrvaktarbebyggelsen, äldre torp och lotsbostäder samt båthus vid Örskärshamn finns ett fåtal nyare fritidshus i detta område. Ön nås med båt och är beroende av parkeringsmöjligheter vid Örskärssund på Gräsö.

Lämplig utveckling

Fyrplatsen intar en särställning i området och den har historiskt omgivits endast av mindre lotsstugor och torp. Tillsammans med naturvärdena bildas en så specifik miljö att restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Förändringar av befintlig bebyggelse bör också ske med varsamhet och byggnader bör inte tillåtas få sådana dimensioner att de konkurrerar med den historiska bebyggelsen. Ytterligare ett skäl till en restriktiv hållning är att parkeringsmöjligheterna på Gräsösidan är begränsade.

Vid själva fyrplatsen vill kommunen beakta behov av utveckling för vandrarhemsverksamhet under förutsättning att kulturvärdena bevaras.

Lämpliga hamnlägen bör uppmärksammas med hänsyn till landhöjningen och kulturhistoriska aspekter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta. Dessutom råder strandskydd, 100 meter, kring Bodalsträsket.
- * Gränsar till naturreservat (NR 1)
- * Fyren är statligt byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer, (6)	Ös 1

2. BJÖRKHAGEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innefattar gården Björkhagen samt 9 fritidsfastigheter, varav tre strandtomter. Här finns också den angoringsbrygga som vanligen används vid transporter av besökare till ön. Från bryggan leder en stig till fyrplatsen.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är viktigt att sambandet mellan ursprungsgården Björkhagen och omgivande natur- och kulturlandskap inte förstörs och att särskilt omgivningen kring stigen fredas från ingrepp i naturen. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Gränsar till naturreservat (NR 1)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067

3. ÖRSKÄRSSUND (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Längst i norr på Gräsö ligger ett tiotal fritidsfastigheter utmed allmänna vägen. Här finns också brygga för båtar till Örskär samt parkeringsplats för fritidsboende och gäster på Örskär. Busstrafiken på Gräsö har sin norra vändplats här. Två fastigheter längst i norr är bebyggda med enbart båthus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda

Lämplig utveckling

Örskärssund bör i första hand ses som en plats för båttrafik, parkering och omlastning mellan bil och båt. Behoven torde dock i stort sett vara tillgodosedda och någon nämnvärd utökning av båt- och bilplatser bedöms inte nödvändig. Möjligen borde uppställningsmöjligheterna för turistbuss förbättras.

Ytterligare fritids- eller bostadsbebyggelse utmed vägen bedöms inte vara lämplig, eftersom trafiken kan medföra vissa störningar och säkerhetsproblem.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

4. ROKÖRSVIKEN - UGGLAN - NORRFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Cirka 25 fritidshus finns utspridda på ett ganska stort område i nordostligaste delen av Gräsö. Tomternas storlek varierar från ca 2 500 kvadratmeter till betydligt större. Flertalet avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Området gränsar till Norrfjärden och Inre Norrfjärden som består av sammanlagt fyra bassänger samt en yttre del av fjärden. De yttre bassängerna har hittills hållits öppna mot havet genom muddringar. De inre delarna är dock mera opåverkade och Inre Norrfjärden kan vara en av ett fåtal fjärdar vid länets kust som genomgått en naturlig avsnörningsprocess från havet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom det aktuella området endast är mycket glest bebyggt idag har det kvar en karaktär av ganska orörd natur och denna bör behållas. Dessutom är möjligheterna att lösa vatten- och avloppsfrågor starkt begränsade och stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är också troligt att man måste nöja sig med en tämligen enkel sanitär standard inom den befintliga bebyggelsen. Särskild försiktighet bör iaktas i områdets södra del i anslutning till fjärdarna.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 54

5. ÖSSÄNGSVIKEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Kring Össängsviken ligger 15 fritidshus på ganska stora tomter, ca 3 500 kvadratmeter och uppåt. Två fastigheter har egen strand, medan övriga avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Inom området finns luckor i bebyggelsen som skulle kunna användas för ytterligare 3 - 4 tomter utanför strandskyddat område, under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas
För båtplatser bör det finnas en gemensam brygga på lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)) och ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

6. SOLBACKEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en bebyggelsesamling på ömse sidor om allmänna vägen på Gräsö, totalt ca 25 bebyggda tomter. Drygt 10 fastigheter ligger i direkt anslutning till allmänna vägen, medan övriga ligger längre från vägen och är anslutna till allmänna vägen via ett antal gemensamma utfarter.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletteringsbebyggelse synes vara möjlig om den lokaliseras så att befintliga utfarter kan användas och så att vatten- och avloppsfrågan kan lösas. På grund av de naturliga förutsättningarna är det inte lämpligt att förtäta bebyggelsen genom delning av befintliga tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

7. TÄRNBÅDAN - SVARTBÅDAN - HUNDBÅDAN - ÅDKUBBEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Tärnbådan och Svartbådan har stränder med hållar och klippor med morängrus. Hundbådan är ett kalkskär med klippor, hållar och klappersten. Öarna är av särskilt värde för fågellivet och hyser bland annat måsfågelkolonier. Länsstyrelsen har den 15 maj 2001 beslutat att Tärnbådan, Ådkubben och Hundbådan skall vara fågelskyddsområden enligt 7 kap. 12 § miljöbalken och omfattas av tillträdesförbud under tiden 1 april - 31 juli.

Lämplig utveckling

Bör skyddas mot förändringar och aktiviteter som stör häckningen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter
- * ingår i område med naturvårdsförordnande, se NF 1

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	066

8. ASKSKÄRSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Kring Askskärsfjärden och lite söderut ligger 9 fritidsfastigheter. Avstyckningarna är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Allemansrätten gäller således inom strandområdet. Utmed viken södra strand finns ett antal båthus.

Öster om fjärden finns hagmark och havsstrandängar. Trots att marken inte längre hävdas är rikedomen på hävdgynnade arter stor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Askskärsfjärden är en grund vik. Sådana är i allmänhet känsliga för belastningar i form av utsläpp och båttrafik. Därför bör en restriktiv syn råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligheten att komplettera bebyggelsen torde vara begränsad till 1- 2 tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-001

9. LAGNÄSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och inrymmer sju fastigheter med fritidshus, varav tre har egen strand. Fastigheterna storlek varierar; de största ligger närmast vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det naturmässigt känsliga läget, strandskyddsbestämmelser, grundvattenförhållanden m.m. gör att stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

10. MANNADALSUDDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området består av en större och sju mindre fastigheter med fritidshus som ligger väl samlade. Ingen av fastigheterna har direkt kontakt med vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området bör betraktas som färdigbyggt. Den större fastigheten kan möjligen delas, men det måste då klart visas att vatten- och avloppsfrågor går att lösa på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

11. NORRBODA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

Norrboda är en genuin skärgårdsby, den nordligaste på Gräsö, med ett välbevarat ålderdomligt jordbrukslandskap. Till byn hör två fiskehamnar av vilka Skoga hamn är en av länets största och bäst bevarade (se område 11.3). På utmarkerna finns ännu ängar och åkrar som brukas och på många platser i skogen finns tydliga spår av slättermarker. Karaktäristiskt är också det stora antalet stengärdesgårdar och odlingsrösen samt björkar som bär spår av lövtäkt.

Ett stort antal gårdar flyttades ut från bytomten vid laga skiftet 1890-91. Inom område 11 ligger Östergården, Rönningen, Fräknaruddu och Träsket. I övrigt är området endast obetydligt bebyggt med några enstaka fritidshus (större bebyggelsesamlingar finns inom områdena 11.1, 11.2 och 11.3).

Kulturlandskapet tillsammans med skogsområden och havsstränderna i öster ger stora natur- och rekreationsvärden. Furudalsträsket och Skevträsket är ganska näringsfattiga sjöar som omges av kärrmarker. Tolträsket liknar dessa, men omges av igenväxande betesmark.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön. Stor hänsyn måste också tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Utökat strandskydd enligt beteckningar på karta. I övrigt gäller 100 meter vid havsstränder samt kring Furdalsträsket, Skrevträsket och Tolträsket
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-2, 82-4
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.1 NORRBODA BYCENTRUM (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Dagens Norrboda fick sitt utseende efter laga skiftet som genomfördes 1890-91. Före skiftet fanns 29 gårdar i byn. Av dessa flyttades mer än 20 ut från bytomten. Efter skiftet skedde en omfattande ny- och ombyggnadsverksamhet i byn, då också nya vägar drogs fram. Gårdarna i Norrboda ligger i söderslutningen av en långsträckt bergsrygg, omgivna av öppna hållbundna marker med omväxlande små insprängda åkrar och beteshagar.

Området omfattar de kvarvarande gårdarna i byn, Norrboda fiskehamn och ett 15-tal senare tillkomna fastigheter med fritidshus, spridda över ett stort område. Dessutom finns några äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus, spridda över ett stort område.

Hela området domineras av tunna jordtäckan eller berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Om någon ny bebyggelse skall tillåtas måste först konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbilden noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.2 VÄSTERÄNG

(KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Runt gården Västeräng har ett 20-tal fastigheter med fritidshus bildats. Dessa ligger spridda över en ganska stor yta. Fastigheterna har också mycket varierande storlek. Fastigheterna längst i väster gränsar till, eller berör delvis, strandskyddat område.

Området domineras av tunna jordtäckan eller berg i dagen. Det finns dock även ett inslag av grus i områdets östra del. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.3 LÅNGANÄS - SKOGAHAMN

(KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innehåller en väl samlad grupp med ca 10 fritidshus. Nordost om denna ligger gården Långanäs och ytterligare österut Skogahamn. Skogahamn är Norrbodas östhamn och Gräsös största fiskehamn med ett trettio-tal byggnader. Den är en av Uppsala läns bäst bevarade sjöbodplatser.

Marken består av berg i dagen eller tunna moränskikt. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Skogahamn har stora kulturhistoriska och miljömässiga värden och ett särskilt program för bevarande av dess byggnader och struktur borde därför upprättas. Ett sådant skulle kunna innefatta en inventering av byggnadernas skick, närmare riktlinjer för förändringar, bidragsmöjligheter m.m. Innan ett sådant program finns bör inte rivningar eller kompletteringar med nya byggnader ske såvida inte en enklare konsekvensutredning visar att åtgärden är acceptabel eller nödvändig för att bibehålla områdets karaktär.

Inom området utanför Skogahamn bedöms det inte finnas utrymme för mer bebyggelse. Möjligen skulle ytterligare en eller två tomtplatser kunna tänkas, men det är angeläget att inte låta fritidsbebyggelse komma närmare hamnen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

12. GUBBAMOSSA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydväst om gården Gubbamossa och inrymmer 10 avstyckade fastigheter med fritidshus. Marken utgörs huvudsakligen av berg i dagen eller tunna jordtäckten av lera. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Omedelbart väster om området omfattas marken av utvidgat strandskydd.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen om vatten- och avloppsfrågan kan lösas.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

13. TRÄSKET (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Träsket och inrymmer 9 avstyckade fastigheter med fritidshus. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckten. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Ett litet parti med grus finns i områdets östra del.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen. Området är dock ganska tätbebyggt och det bör därför krävas utredningar om vatten- och avloppssituationen i området och eventuellt detaljplan innan nya tomtbildningar tillåts.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

14. SÖDERBODA (KARTBLAD 2, 7)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

I Söderboda har det äldre odlingslandskapet bevarats i en närmast unik omfattning och kan ännu ge en god bild av en skärgårdsbys markanvändning i äldre tider. Landskapet är rikt på trädgårdsgårdar, odlingsrösen, hölador och små, ännu brukade, åkertegar. Även bebyggelsestrukturen är välbevarad och på gårdarna finns värdefulla byggnader från 1800-talet. Till byn hör också karaktäristiska fiskehamnar som berättar om den stora betydelse som fisket haft tidigare.

Det ålderdomliga småbrutna kulturlandskapet kring Söderbodfjärden ger också stora naturvärden. Området präglas i övrigt av skogslandskap med inslag av ädellövskog, våtmarker, grunda vikar och kuststräckor samt ett rikt fågelliv.

Fiskehamnen nordväst om byn låg tidigare (1700-talet) längre in i den vik som fanns då. Rester av den hamnen kan spåras än idag.

Söderbodatrakten är obetydligt exploaterad för fritidsbebyggelse. En grupp finns nordost om byn, för övrigt finner man bara enstaka tomter, huvudsakligen i bykärnans närhet. Områdets östra delar är i stort sett helt opåverkade av fritidshus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckten. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Några enstaka kompletteringsmöjligheter för fritids- eller permanentboende kan finnas i anslutning till befintliga tomtområden, men ytterligare spridd bebyggelse bör undvikas och de hittills obebyggda områdena bör förbli orörda. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Jord- och skogsbruket bör så långt möjligt ta hänsyn till områdets natur- och kulturvärden. Söderboda bör prioriteras vid fördelning av stöd till landskapsvårdande åtgärder. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön.

Frågan om Söderbodfjärden och möjligheterna att framledes hålla den öppen för båttrafik kan kräva en särskild utredning, innefattande en konsekvensanalys av muddringsåtgärder. Oavsett detta bör inriktningen vara att inte tillåta ny bebyggelse eller anläggningar som medför ytterligare belastningar på fjärden i form av utsläpp eller båttrafik.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskyddet är utvidgat inom stora delar av området enligt kartan. I övrigt gäller 100 meter vid kust och fjärdar.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-5, 82-6, 82-7
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 12, 56 - 58
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8206

14.1 SJÖÄNG (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Marken är uppstyckad i tomter för i huvudsak fritidsbebyggelse, ca 17 st. Tomternas storlek varierar starkt. Ett parti med grus finns utmed vägen mot fiskehamnen, i övrigt består marken av mestadels moräntäcken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Inom området, som ligger omedelbart öster om ett utökat strandskyddsområde, kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i direkt anslutning till befintlig bebyggelsegrupp.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	065
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

14.2 SÖDERBODA BYKÄRNA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Söderboda by har kvar sin bebyggelsestruktur från 1700-talet. Vid laga skiftet, som genomfördes 1869, bestod byn av 14 gårdar varav endast tre flyttades ut. I slutet av 1800-talet fick landsvägen en ny sträckning genom byn och det äldre vägnätet är därför bevarat oförändrat. Förutom gårdarna inrymmer området ett antal äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus. I bykärnan finns också en stor del av den bäst bevarade hagmarken i Söderboda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Vid prövning av ny bebyggelse måste konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbildningen noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-6
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

15. VÄSTER-MÖRTARÖVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 16 fastigheter med fritidshus. Av dessa är 4 strandtomter och ytterligare 4 ligger i nära anslutning till Väster-Mörtarövikens. Flertalet fastigheter är stora (mer än 5000 kvadratmeter). Inre delen av Väster-Mörtarövikens omges av sandiga eller grusiga marker bevuxna med gles tallskog. Närmast stranden finns ett öppet parti som har ett särskilt värde som utflyktsmål och som utnyttjas för bad. Övriga marker består av tunna jordlager morän eller lera med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Särskilt angeläget är det att inte belasta viken med förorenande utsläpp. Då det dessutom råder strandskydd kan nya tomtplatser i områdets västra del knappast komma ifråga. En förtätning inom befintliga tomtplatser skulle möjligen kunna diskuteras om man kan finna en godtagbar vatten- och avloppslösning för hela det strandnära området. Frågan bör i så fall lösas genom upprättande av detaljplan.

I områdets östra del kan det finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd delvis utökat, i övrigt 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.21

16. VÄSTER-MÖRTARÖ - ROSENDAL (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Väster-Mörtarö samt två torp: Lilläng och Rosendal. Därutöver finns 18 fastigheter med fritidshus av senare datum. Längs huvudvägen finns ett stråk med grus. I övrigt förekommer morän, lera och berg i dagen. En del av området är öppen jordbruksmark. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Hänsyn bör särskilt tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

17. NYBYGGET (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Längst i väster ligger gården Nybygget. I övrigt innehåller området ytterligare en gård samt fritidsbebyggelse i mindre grupper, totalt 15 fastigheter. En del av området är öppen jordbruksmark och jordarterna växlar mellan lera, morän och grus. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Man måste särskilt beakta att Öster-Mörtarö öster om det aktuella området är hårt exploaterat för fritidsbebyggelse samt ta särskild hänsyn till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

18. MÖRTARÖFJÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består i västra delen av 14 fastigheter för fritidshus. I östra delen finns ytterligare ett enstaka fritidshus samt ett par värdefulla hagar och havsstrandängar. Marken består av tunna jordtäckan av lera eller morän samt delvis berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Området har dessutom redan en ganska tät exploatering och något utrymme för nya tomtplatser torde därför inte finnas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18

* Strandskydd 100 meter

* Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	063
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-009

19. KOVIK (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Kring gården Kovik har 12 fastigheter styckats av för fritidshus. Öster om bebyggelsen finns öppen hagmark och en havsstrandäng. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckningen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Utvidgat strandskydd

20. MÅRTENSBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Mårtensboda. Det är till stor del bebyggt med fritidshus. Från äldre tider finns ett torp (Baklä). Totalt finns det drygt 30 tomtplatser i området. Fastigheternas storlek och bebyggelsens täthet varierar, från en ganska kompakt bebyggelse i områdets centrala del till en mera spridd struktur i norra och södra delarna. Sex hus ligger så att stranden är privatiserad. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Behovet av båtplatser kan behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * En tall är naturminne enligt beslut 28 februari 1958
- * Samlad bebyggelse i områdets centrala del. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.23

21. KLOCKARBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Byn Klockarboda bestod vid 1990-talets början av tre gårdar, några torp samt ett skolhus. Efterhand har byn kompletterats med fritidsbebyggelse i en varierad struktur med såväl tätare som mera spridd bebyggelse. Totalt innehåller området ca 30 tomtplatser, varav några är permanent bebodda. Ett fritidshus ligger så att det har egen strandtomt.

Odlingslandskapet vid Klockarboda har en småbruten skärgårdskaraktär. Ner mot havet finns en mycket vacker och säregen hage med omväxlande klippor och fuktsvackor. Av särskilt värde är också en badplats vid Storsand.

Området är bergigt med endast små inslag av tunna jordlager. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste odlingslandskapet med dess hagmarker beaktas. Behovet av båtplatser kan också behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-011

22. KÄLLÄNGSGÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger i anslutning till Kallbodfjärden söder om Kallboda gård och norr om torpet Kallvik. I övrigt består omgivningarna av vidsträckta skogsmarker som är opåverkade av bebyggelse. Det aktuella, mindre området är bebyggt med 8 fritidshus på relativt små fastigheter och ett hus på en större fastighet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Det är till stor del dessutom redan tätbebyggt och lämpar sig inte för ytterligare tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.24
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	062

23. TRÄSK VÄSTER OM FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Området består av ett extremrikkärr och en skogsbevuxen skvattram-tallmosse, omgivna av sumpskog med stort lövinslag.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring träsket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.1
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	099

24. FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

I Frebbenbo finns en av Uppsala läns bäst bevarade gästgivargårdar invid en äldre bevarad sträckning av den gamla landsvägen mellan Lövsta och Forsmark. Byn har också ett mycket välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Söder om byn ligger ett gravfält och öster om byn en enstaka rektangulär stensättning.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot åtgärder som skadar dess genuina karaktär och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till odlingslandskapet och det äldre bebyggelsemönstret. Av stor betydelse är också att odlingslandskapet hålls öppet och att stenmurar underhålls.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 6

25. SKOGSVRETEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett drygt 15-tal fritidshusfastigheter samt äldre torp (Skogsvreten och Viksund). Tomterna når inte ned till strandlinjen. Marken består till större delen av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen. .

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

26. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 9 fritidshusfastigheter söder om Djurstens fyrplats. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

27. LÅNGVIKEN - MAS-ERSUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bland annat mindre grupperingar av fritidsbebyggelse norr och söder om Långviken samt torpet Björknäs, totalt drygt 30 tomtplatser. Tomterna når inte ned till strandlinjen. Vid inre norra delen av Långviken finns en värdefull strandäng och södra delen av Mas-Ersudden upptas av en karg och klippig hage. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste landskapet med dess ängs- och hagmarker beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-013, 82-015

28. SVARTBÄCK - NORDANGÄRDE - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inringar Österby- och Västerbyfjärden samt kringliggande bebyggelse och strandområden. De grunda fjärdarna har en frodig vegetation med kransalger som dominerande inslag och är sannolikt värdefulla områden för reproduktion och uppväxt av fisk. Bitvis är fjärdarna dock negativt påverkade av båttrafik.

Bebyggelse runt fjärdarna förekommer både i grupper och mera spridd. Huvuddelen av bebyggelsen består av fritidshus, men det finns också hus som används för fast boende samt gården Oxsten. Totalt finns det ett tiotal strandtomter, de flesta kring inre delen av Österbyfjärden. I Svartbäck har en byggnadsfirma sina lokaler och även försäljning av byggnadsmaterial. Området anknyter i sin södra del till värdefulla kulturmiljöer, jämför område 30.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Med bebyggelsen följer ofta ett behov av båtplatser och sådana förekommer på många ställen i fjärdarna. Framförallt Österbyfjärden trafikeras också av enstaka fiskebåtar som av tradition tillhör landsbygdsnäringsen och för vilka det finns ett antal båthus. En gemensam hamn för småbåtar planeras i inre delen av Österbyfjärden.

Lämplig utveckling

Inriktningen bör vara att området inte upplåtes för sådan ny bebyggelse eller andra åtgärder som medför att fjärdarna utsätts för ytterligare negativ påverkan genom t. ex. avloppsutsläpp, båttrafik eller behov av muddring. Skälet till detta är att grunda vikar generellt sett är värdefulla och känsliga miljöer och att särskilt Österbyfjärden befunnits vara skyddsvärd. Att ersätta ett antal av de nuvarande mindre bryggorna med en gemensam hamnanläggning kan vara positivt för Österbyfjärdens kvaliteter under förutsättning att fjärden inte belastas av totalt sett fler båtar än idag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

- * Områdena väster om Västerbyfjärden och kring Österbyfjärdens inre del innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 26, 58-59

29. NÖTSVEDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller såväl äldre jordbruksbebyggelse som senare tiders fritidshus i en gles struktur. Marken består till stor del av grus med inslag av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Området synes vara lämpligt för viss komplettering av bebyggelsen. Det är särskilt angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

30. VÄSTERBYN - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området är, tillsammans med område 32 och Gräsö gård (inom naturreservat) av central betydelse för Gräsös historia. Inom Västerbyn och Österbyn finns ett värdefullt ålderdomligt odlingslandskap med välbevarade ängs- och hagmarker som bevarat sin odlingsstruktur från tiden före storskiftets genomförande på 1700-talet. Området innehåller bebyggelse i form av äldre gårdar tillhörande Västerbyn och Österbyn men även en del fritids- och permanentbostadshus, spridda och i mindre grupper, som har tillkommit under senare delen av 1900-talet. En idrottsplats finns i områdets västra del.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I norra delen av området, öster om allmänna vägen, finns ett område med grus.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bibehålla de historiska miljöerna och det öppna landskapet. Området bör därför ha hög prioritet när det gäller tilldelning av bidrag för landskapsvård. Det är också viktigt att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar. Ny bebyggelse bör inte tillkomma utan ingående studier av konsekvenserna för kulturmiljön och landskapsbilden.

Området innehåller också utvecklingsbara delar. Det torde till exempel vara möjligt att låta enstaka nya byggnader utgöra kompletteringar till de bebyggelsegrupper som tillkommit under senare decennier, men framförallt måste då vattentillgångar och avloppslösningar ägnas särskild uppmärksamhet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.50
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-16, 17, 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8207

31. DEL AV VÄSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består av drygt 20 fastigheter som huvudsakligen används för fritidsboende. Fastigheterna är av varierande storlek och området har en ganska spridd struktur. Tre tomtplatser har egen strand. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäckan av lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen utanför strandskyddat område kan vara tänkbar och genom att området ligger nära färjeläget kan även permanent bosättning vara lämplig. Innan nya hus lokaliseras till området eller större tillbyggnader utförs är det dock framförallt nödvändigt att närmare utreda hur vatten- och avloppsfrågor skall lösas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

32. GRÄSÖ "CENTRUM" (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bebyggelse på ömse sidor om väg 1183 och sträcker sig ned till Öregrundsgrepen. Här finns Gräsö kyrka från 1600-talet, skola, butik och färjeläget med anslutning till Öregrund. Bostadsbebyggelsen består av såväl flerbostadshus som småhus för fritids- och permanentboende. Området är relativt tätt bebyggt och delvis försörjt med kommunala vatten- och avloppsledningar. Öster om området finns ett naturreservat som bland annat innefattar Gräsö gård och ett gravfält i nära anslutning till kyrkan. Gravfältet är det enda på ön och det visar på en bebyggelsekontinuitet från förhistorisk tid.

Lämplig utveckling

Området lämpar sig för komplettering och utveckling av bebyggelsen och för permanent bosättning. Större förändringar som är av väsentlig betydelse för sanitära förhållanden och för trafikföringen bör dock prövas genom upprättande av detaljplan, varvid möjligheterna till utbyggnad av det kommunala va-ledningsnätet särskilt bör utredas. Det är också viktigt att förhållandena för trafiken till och från färjan inte försämras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Byggnadsförbud inom område kring kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 20 november 1968. Förordnandet delvis upphävt genom beslut hos länsstyrelsen i Uppsala län den 18 juni 1982, 10 april 1990 och den 2 mars 1992.
- * I området finns detaljplanerna D5.69 och D5.76
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5

33. MUSKARGRUND - MALMEN - VÄSTERLUND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och innehåller en tämligen gles bebyggelsesamling. Totalt finns det ett 30-tal avstyckade fritidsfastigheter av varierande storlek samt ett par tomtplatser som ligger på en större fastighet. De avstyckade fastigheterna når inte ned till strandlinjen. Vattnet utanför området är grunt. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Behovet av båtplatser är ytterligare en begränsande faktor. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats..

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-19

34. TRÄSK SYDVÄST OM BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Träsket är ett litet öppet myrkomplex bestående av ett topogent kärr, en svagt välvd mosse och en sumpskog. En orörd mångformig myrmark med höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.27
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	097
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 163

35. BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Berkinge är en mindre bruksmiljö med hyttlämning och välbevarad herrgård från mitten av 1700-talet. I området finns också äldre ekonomibyggnader, arbetarbostäder samt välbevarade skogsarbetarbostäder från 1950-talet, som berättar om den nya näring som tog över efter järnhanteringen. Runt byn finns flera sedan länge övergivna hagar, men också en hage i norra delen av bruksmiljön som fortfarande är hävdad och rik på växtarter.

Genom privata initiativ har Berkingedammen under senare år åter vattenfylts och markägaren har planer på att utveckla området för turism.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till miljön.

Det bör vara möjligt att förena ett bevarande av själva bruksmiljön med en utveckling av naturinriktad turistverksamhet och övernattningsmöjligheter i form av campingplats och mindre stugbyar. Sådana anläggningar bör lokaliseras med ett lämpligt respektavstånd till den äldre bruksmiljön. Befintlig bebyggelse används redan idag för servering och konferenser m.m. och sådan användning av äldre byggnader bör vara möjlig om byggnadernas karaktärsdrag bevaras. Likaså bör kompletteringar kunna medges om hänsyn tas till kulturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Gålarmoraån.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	101
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-40
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 9

36. FUKTÄNG SÖDER OM ÄLGMOSSEN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Objektet utgörs av en beteshävdad fuktäng, helt omgiven av åkermark.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.29
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	102

37. HYTTMYREN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

En intressant hyttlämning som utgör ett värdefullt minne från det äldsta skedet i områdets järn-historiska utveckling.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt. Lämningen är skyddad enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 38

38. NORRBY (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Norrby har en bevarad äldre bebyggelsestruktur och tätt liggande gårdar med många äldre byggnader. En av gårdarna (Norrby 9:1) har kvar sin ålderdomliga kringbyggda form med portlider mot bygatan. Kring byn finns ett intressant odlings- och beteslandskap med lövträdsrika holmar och brynpartier samt ett omfattande system av trädgårdsgårdar. Inom området finns också flera intressanta bebyggelselämningar och en varggrop.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets

karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 67

39. FÅGELFJÄRDEN (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Fågelfjärden är en näringsfattig, sänkt sjö som till större delen är täckt av bladvass- och sävvegetation och som omges av våtmark. Området utgör en utmärkt fågelokal.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring fjärden och Länsjöån.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	122

40. JOHANNISFORS (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Johannisfors har haft en livlig industri, bland annat smide, sågverk, sulfatfabrik och kopparverk. Området inrymmer flera bebyggelse lämningar och kvarstående byggnader som minner om detta. Här finns också välbevarad bostadsbebyggelse, en intressant stenladugård och en stenvalvsbro som är en de bäst bevarade i länet.

Johannisfors ligger i anslutning till Forsmarksåns mynningsområde där det finns lundmiljöer, gamla slättermarker och sankängar. Fågellivet är rikt.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Likaså att stenvalvsbron underhålls och att området runt bron hålls öppet. Området lämpar sig för en rastplats i anslutning till bron.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Forsmarksån.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Bron är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.12
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 8

41. GLUPUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om ett torp. Här finns örtrika och lundartade betesmarker, enbackar, hagmarker och ängar, hållmarkstallskog och varierande stränder.

Lämplig utveckling

Området bör bibehållas i sitt nuvarande tillstånd så långt det är möjligt och inte utsättas för några byggnadsåtgärder.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.43

42. LADSKÄR OCH SKATUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Områdena ligger i nära anslutning till det större fritidshusområdet på Stenskar, men saknar detaljplan. Ladskärsområdet inrymmer torpet Laduskäret samt nio avstyckade fastigheter med fritidshus. Vid Skatudden finns 11 fritidshustomter. Bebyggelsen ligger mestadels på morän, men det förekommer även berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Områdena är redan tämligen tätbebyggda och det torde inte vara möjligt att medge nya tomtbildningar, såvida det inte är helt klarlagt att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

43. OMRÅDE SÖDER OM STENSKÄR (KARTBLAD 6, 13)

Befintliga förhållanden

Området består av skogs-, myr- och odlingsmarker mellan Stenfjärden och väg 1100. Det är opåverkat av bebyggelse förutom den som finns vid gårdarna Ruddun och Grosvedden samt ett fåtal stugor öster om Grosvedden och vid Kallviken i områdets nordöstra del. Skogen är örtrik och det finns inslag av mindre åkerpartier. Större myrområden finns främst vid Björnholmsmossarna och vid Stenfjärden. Vid åutloppet i södra Kallviken ligger en örtrik strandäng som österut övergår i sandstränder av dyntyp och i en udde med stenstränder. Här växer flera ovanliga arter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Guvikssjön och Stenfjärden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.40, 41, 42, 44
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-88

44. AVSTYCKNINGAR FRÅN SUND 13:1 (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydost om Stenskar i direkt anslutning till planlagda fritidshusområden men saknar detaljplan. Det består av 10 likartade och väl samlade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är redan tätbebyggt och det bedöms inte finnas utrymme för några nya tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * En mindre del av området berörs av strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

45. VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett 30-tal avstyckade enheter för fritidsbebyggelse. De flesta av fastigheterna är mycket stora (mer än en hektar). Flertalet har också direkt kontakt med vattnet. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom området redan är exploaterat, fast glest, skulle det kunna vara lämpligt för förtätning av bebyggelsen. Detta förutsätter dock en lösning på vatten- och avloppsfrågor som tillgodoser hela områdets behov. Innan denna fråga är närmare utredd skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Lämpligen borde även en detaljplan upprättas om det uppstår önskemål om förändringar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

46. OMRÅDE SÖDER OM VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Vid Kolskärsviken finns havtornsbevuxna strandängar och vassbälten. Här finns också en havsstrandäng och en hage som delvis har en hävdgynnad vegetation kvar, trots att bete har upphört för länge sedan, samt ett agkärr. Omkringliggande skog är varierande med tallskog, äldre gran-skog och kärrdråg med blandskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. En positiv åtgärd vore dock hävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.45, 82.46
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

47. SKINNÄSVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Strandområdet mellan Öregrund och Skinnäsviken består främst av exponerade klippstränder med mindre strandängar i skyddade lägen. Vid flera av strandängarna mynnar vattendrag och vegetationen är här mycket rik. I Skinnäsvikens södra del är stränderna flacka. I övrigt finns ängsgranskog och lundartade partier samt ett fåtal spridda fritidshus i området.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.47, 82.48

48. BOLKAstrand (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 13 fastigheter för fritidsbebyggelse, varav några är obebyggda. Fyra fastigheter har egen strand. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

49. SVARVARUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 15 fastigheter för fritidshus i mindre grupper. Strandremsan är allmänt tillgänglig. Marken består till av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Stränderna domineras av klippor med stora naturvärden och området ligger så nära Öregrund att det har en särskild betydelse som allmänt rekreativ område. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

I området finns ett fåtal "luckor" som i något enstaka fall skulle kunna användas för kompletterande bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt och att framkomligheten för allmänheten inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48

50. HUMMELFJÄRDARNA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Hummelfjärdarna är exempel på havsvikar som avsnörts genom landhöjningen. Omgivningarna består av hållmarksskog med inslag av rikare partier i låglänta delar. I anslutning till väg 1100 finns en serie örtrika torrbackar. Strandområdet ligger i direkt anslutning till Tallparken i Öregrund och har ett särskilt värde för rekreation.

I områdets södra del finns också en skjutbana och några enstaka bostadshus.

Lämplig utveckling

Så länge skjutbanan finns kvar i området bör ny bostads- eller fritidsbebyggelse inte tillkomma. Möjligen kan arbetslokaler diskuteras i anslutning till väg 1100. Naturvärdena och särskilt strandområdets rekreativvärde måste beaktas. Dammluckor i anslutning till Hummelfjärdarna bör uppmärksammas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid havet och kring Inre och Yttre Hummelfjärden.
- * Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48, 82.49
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	145
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

51. SUNNANÖFJÄRDEN (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sunnanöfjärden är omgiven av bebyggelse och hyser ett stort antal båtplatser, även i vikens innersta del. Den är således i ganska hög grad utsatt för mänsklig påverkan.

Lämplig utveckling

Det finns ett behov av ytterligare utredningar beträffande fjärdens framtida användning, organisation av båtplatser m.m. Innan dess bör stor försiktighet iaktas beträffande åtgärder som kan öka belastningen på fjärden. Det samma gäller muddringar m.m.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	146
* "Sunnanöfjärden" (8)	

52. KULLBÅDASTRAND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ca 30 fastigheter med fritidshus. Tomterna är medelstora och ligger väl samlade i två grupper, söder och norr om landsvägen. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Strandområdet är, frånsett en mindre passage, helt ianspråktaget för enskilda tomter. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det bedöms inte finnas något utrymme för ytterligare tomtbildningar. Även när det gäller kompletteringsåtgärder inom befintliga tomtplatser (tillbyggnader, gäststugor) bör områdets täthet och markförhållandena iaktas så att sanitära problem inte uppstår. Om större förändringar önskas bör detaljplan och va-utredning upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

53. BJÖRKLUNDA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett mindre antal spridda fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Ett ganska stort strandområde är tillgängligt för allmänheten. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletterande bebyggelse kan vara möjlig norr om landsvägen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

54. KULLBÅDAN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

På Kullbådan och Domarskäret finns sju avstyckade fastigheter med fritidshus samt ytterligare en fastighet som inte är bebyggd. Samtliga fastigheter har strandkontakt. Kullbådan har också en fornlämning i form av en f.d. tullplats. Marken består huvudsakligen av berg i dagen samt ett mindre moräntäckt område. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

På grund av strandskyddsbestämmelserna och reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken får inte ytterligare mark tas i anspråk för bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

55. SKÅRSUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området omfattar inre delen av Kullbådviken, ett par områden med fritidshus samt en hagmark tillhörande Nyhem. Bebyggelsen omfattar ett 15-tal fritidshus. Markförhållandena varierar; lera, grus, morän och berg i dagen förekommer. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Kullbådvikens inre del, Skårsund, är mycket grund med mjuka sediment. Vattnet i viken har låg näringshalt, vilket indikerar ett gott utbyte med vattnet utanför (Gräsörännan). Viken hyser kran-salger, men har påverkats av muddrade rännor som går till en båtbygga och ett båthus. Området är troligen ändå en viktig reproduktionslokal för fisk.

I området fanns bland annat under järnåldern ett sund som förband en innerfjärd med havet västerut. Detta sund innehåller lämningar efter vad som anses ha varit grunder till stenkistor. Se "Upplev Gräsön", sid 67 (14).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till vikens känslighet och dåliga förutsättningar att ordna fler båtplatser skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-22
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 27, 64-65
* "Upplev Gräsön" (14)	sid. 67

56. ROSTEN - GJUSBÅDAN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett par äldre torp samt 20-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Högklykefjärden är, med undantag av det muddrade mynningsområdet, en i stort sett opåverkad fjärd. Vegetationen och bottenarnas utveckling i fjärden får betraktas som naturlig, varför fjärden har mycket höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.52
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 60-61

57. DJÄKNEVARPSFJÄRDEN - HÄGGVIKEN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett 10-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Söder om området ligger gården Svepholmen. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I inre delen av Djäknevarpsfjärden finns en värdefull havsstrandäng.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-23

58. LILLA RISTEN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

På Lilla Risten finns ett mycket välbevarat äldre odlingslandskap med hela ägoslagsstrukturen intakt och värdefull bebyggelse från 1700- och 1800-talen. Bebyggelsen består av två gårdar som sammanslogs till en enhet i början av 1900-talet samt ett par fritidsbostäder.

En vik på Gammelboörarna har undersökts med avseende på kransalger och vattnets näringshalt, se dokumentförteckning nedan.

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd utökat enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 68
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö

59. LÖNNHOLMEN - SUNDSÄNG - VARGSKÄR (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Den första bebyggelsen i området utgjordes av torp under Gräsö gård. Dessa frisåldes 1927 och utvecklades till småjordbruk. På gårdarna finns fortfarande mycket välbevarade byggnader. Särskilt Vargskär är ett fint exempel på ett mindre skärgårdshemman så som det kunde se ut vid 1900-talets början. Området inrymmer också en skolbyggnad vid Sundsäng som har fått behålla sitt ursprungliga utseende samt några få fritidshus.

Området präglas i övrigt av ett välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Odlingslandskapet vid Lönnholmen hör till det bäst bevarade på Gräsö och sannolikt i hela Uppsala län. Här finns också ett rikt fågelliv..

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
- * Eriksdal - Lönnholmen och Sundsäng ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandehavsområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-24
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204

60. LÖVLUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består av en grupp med nio fastigheter för fritidshus, varav två är obebyggda enligt ekonomiska kartan, samt mindre områden som undantagits vid avstyckning. Lera och morän överlagrar berggrunden. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

61. BENGTSÄNG (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Vargskär och inrymmer 7 fastigheter för fritidshus samt ytterligare fastighet med bostadshus och anläggningar för tidigare såg- och varvsverksamhet. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35

62. SKÅLLBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Skållbo utgör en välbevarad skogsby med oförändrad bebyggelsestruktur sedan början av 1800-talet. På gårdarna finns flera timrade byggnader från 1800-talet. Odlingsmarkerna öppnar sig som en glänta i barrskogen. Området hyser också en intressant hage och betesmarker.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.28
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-42
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 37

63. VAMSTA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Vamsta har en välbevarad bebyggelsestruktur från tiden före laga skifte och ännu tätt liggande gårdar med flera äldre byggnader. Byn ligger i ett småbrutet odlingslandskap. Nordväst om bytomten ligger ett järnåldersgravfält.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 44

64. VRETA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en björkhage med inslag av gran, en och hassel. Den har en rik flora och särskilda naturvärden.

Lämplig utveckling

Fortsatt beteshävd är bästa åtgärden för att bibehålla hagens värden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	123
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-46

65. SANDTRÄSKET - LÅNGTRÄSKET - KLUBBTRÄSKET (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området innehåller grunda sjöar omgivna av kärr. Sandträsket och Långträsket står i förbindelse med Fågelfjärdens vidsträckta sankmarker. Här finns också ett sumpskogstråk och ett parti gammal hällmarksskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Sandträsket, Långträsket och Klubbträsket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.33
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	121

66. STOCKHOLMSÅSEN MELLAN DRAKNÄS OCH LÄNSÖ

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Åsen utgör särskilt i norra delarna ett markant inslag i landskapet där den slingrar sig fram i det omkringliggande åkerlandskapet. Vägen mellan Draknäs och Läns går i hela sin sträckning på åsen. Flera mindre grusgropar finns utmed vägen.

Lämplig utveckling

Särskilt bevarandevärd är lundartade partier, landskapsbilden och vägmiljön.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.34

67. SIMUNDÖ - DRAKNÄS - UCKERÖ

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Simundö, Elvisjö, Draknäs, Stummelsbo och Uckerö vilka sammanbinds av en intressant äldre vägsträckning. Vägen löper genom ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla bymiljöer. En del av vägen följer Stockholmsåsens sträckning (jämför område 68). Särskilt vid Elvisjö finns värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Vägsträckningen bör bibehållas. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 1131 och riksväg 76. Inom 12 respektive 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.34, 82.35

* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)

82-71

* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

Ös 39

* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)

Valö

68. ODLINGSLANDSKAP LÄNGS OLANDSÅN

(KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

I Olandsåns dalgång mellan Drängsö och Aspö utbreder sig ett lövträdsrikt odlingslandskap. Byn Aspö ligger i områdets östra del. Värdefulla hagmarker finns särskilt öster om Aspö vid Snesslingekulla.

Lämplig utveckling

Fortsatt jordbruksdrift är den mest önskvärda utvecklingen. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets karaktär. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.35

* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)

82-78

69. DUDERÖ (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Duderö by har bevarat sin äldre karaktär med många timmerbyggnader och ett värdefullt odlings- och beteslandskap.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 72.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Olandsån och kring sjö väster om Duderö.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.35
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 40

70. OLANDSÅN (FLERA KARTBLAD)

Befintliga förhållanden

Området omfattar de delar av Olandsåns sträckning som inte ingår i något annat område. I texten för de övriga områdena i anslutning till ån görs hänvisningar till område 70, då det som anförs här avses gälla hela åns sträckning. Olandsån är det vattendrag i kommunen som ger den största tillförseln av näringsämnen till kustvattnet. Orsakerna till att vattnet är näringsrikt behandlas mera ingående i översiktsplanens del I.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att försöka minska transporten av näringsämnen via Olandsån. Något uttömmande svar på hur detta skall gå till kan dock inte ges i översiktsplanen. Planen pekar snarare på ett behov av fortsatt arbete med frågan. Det kan gälla hur jorden brukas i de närmast liggande zonerna, skogsdikning, enskilda avlopp, kommunala reningsverk, rensningar, möjligheter till "reningsfilter" (se område 96) m. m. Dessutom är det naturligtvis angeläget att inga nya åtgärder, bebyggelse eller annat, som skulle medföra ytterligare belastningar på vattnet utförs utmed ån.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter längs ån samt kring Stamsjön

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.105
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

71. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora. Här finns naturvärden av riksintresse. I områdets södra del finns ett äldre stenbrott där efterbehandling fortfarande pågår.

Lämplig utveckling

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Stenbrottet efterbehandlas och slutförs enligt givna tillstånd och beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Riksintresse Rn 43.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

72. SNESSLINGEBYGDEN (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Snesslinge by har bevarat sin äldre bebyggelsestruktur och här finns två av länets bäst bevarade kringbyggda gårdar med byggnader från 1700- och 1800-talen. Snesslingebergs gård är en mycket representativ och välbevarad herrgårdsmiljö från 1700-talet. Särskilt intressant bland bebyggelsen är också ett missionshus från 1884.

Omgivningarna består av ett odlingslandskap som domineras av åkermark. Landskapet ansluter i norr till Kallrigafjärden (se även område Rn 17) och i områdets södra del finns intressanta hagmarker. Ett mindre antal fritidshus finns också.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Mindre kompletteringar av bebyggelsen i områdets norra del är tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och närheten till Kallrigafjärden beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
- * Allmän väg nr 76 och nr 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.15
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	110
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-79
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 10

73. VICKLINGE - ÖSTANSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bland annat sjösystemet mellan Kallrigafjärden och Granfjärden. Sjöarna ligger i en sänka endast någon eller några meter ovan havsytan och är i sen tid avsnörda från haver. Bland dokumenterade naturvärden kan i övrigt nämnas örtrika partier, torrbackar och ett dynområde.

I nära anslutning till sjösystemet löper Börstilsåsen. Åsen utnyttjas som vattentäkt för Öregrund och brunnen ligger direkt norr om väg 1100. Skyddsområdet för vattentäkten sträcker sig upp till Storsvedden. Vägsträckan mellan Vicklinge och Östansjö ligger direkt på åsen.

Bebyggelsen i området består av några gårdar samt mindre grupper med bostads- eller fritidshus.

Lämplig utveckling

Bebyggelse eller anläggningar som kan skada vattentäkten får inte tillkomma. Detta innebär bland annat att stor försiktighet måste iakttas i anslutning till åsstråket. I övrigt torde någon mindre komplettering vid befintliga bebyggelseområden vara tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och särskilda naturvärden inte skadas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Lillsjön, Snäcksjön, Strömmen och kring sjö sydost om Strömmen.
- * Allmän väg nr 1100 och 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.36 - 82.39
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111

74. ÅGALMA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om Ågalma gård och innehåller en grupp med åtta ganska små fastigheter för fritidshus. Området ligger i nära anslutning till Granfjärden (jämför område 100).

Lämplig utveckling

Då området redan är tätt bebyggt och ligger nära den känsliga Granfjärden skall stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

75. GRÅBOVIKARNA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer två torp samt nyare fritidsbebyggelse, sammanlagt ett tiotal fastigheter av varierande storlek. Marken är sandig - grusig.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iaktas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

76. SUND - BOLKA - SÖDERBY (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Bolka och Sund samt Söderby gård, en rent agrar miljö med ett sammanhängande odlingslandskap som är svagt kuperat och innefattar moränbackar, värdefulla hagmarker och enstaka odlingsrösen. Bolka och Sunds byar har bevarat mycket av sin odlings- och bebyggelsestruktur från tiden före laga skiftet på 1800-talet. I byarna finns också många välbevarade byggnader som utgör goda representanter för det traditionella byggnadsskicket på bondgårdarna under 1800-talet. Flera järnåldersgravfält vittnar om tidigare bosättningar. I området finns också ett fåtal fritidshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
- * Allmän väg nr 1120 och nr 1135. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-91, 92, 93
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 11
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

77. NORDANGÄRD (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

I södra delen av området ligger gården Vecken. Nordost om denna, utmed väg 1120, ligger ett 20-tal fritidshusfastigheter.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iaktas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

78. STORTRÄSKET OCH ODLINGSLANDSKAPET ÖSTER DÄROM (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Storträsket är en tämligen näringsfattig sjö som omges av ett flera hundra meter brett vassbälte. Öster om sjön, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertegar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelselämningar.

Naturbetesmarkerna ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 och del av området utgör riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma inom överskådlig tid. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Riksintresse, Rn 55.
- * Strandskydd 100 meter kring Storträsket.

- * Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

79. INNERFJÄRDEN - JÄRSÖSUDET M. M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Söder om Sunnanöfjärden bildar Järsösundet-Stordragsfjärden och Innerfjärden ett långsmalt fjärdsystem mellan fastlandet och utanför liggande öar: Prästholmen och Järsön. Fjärdarna utgör successiva stadier i landhöjningskusten. Fjärdsystemet karaktäriseras av höga biologiska och naturgeografiska värden och är sannolikt viktigt för reproduktion och uppväxt av fisk. Här torde också finnas goda möjligheter att närmare studera hur vattenutbytet med havet och olika grader av mänsklig påverkan har betydelse för vattnets koncentration av näringsämnen.

Den enda äldre bebyggelse i området är gården Stordrag. Söder om Innerfjärden finns ett par mindre grupper med fritidshus, vid Lammskärsudden och ytterligare söderut.

Lämplig utveckling

Fjärdsystemet utgör en sådan värdefull miljö att den inte bör utsättas för åtgärder som ökar påverkan från bebyggelse, båttrafik m. m. Frågan huruvida fjärdarna långsiktigt skall behålla kontakten med havet och hur muddringar i så fall skall utföras kräver sannolikt en egen utredning.

Vid Lammskärsudden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning och befintliga tomtplatser bebyggas måttligt. Längre söderut, på betryggande avstånd från Innerfjärden torde obebbyggda avstyckningar kunna utnyttjas för fritidshus. Eventuellt är också ytterligare någon enstaka kompletteringar av bebyggelsen möjlig. En förutsättning är dock att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 69 -72

80. STRAND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Väster och söder om gården Strand finns nio fastigheter som används för fritids- och permanentboende. Tre fastigheter har egen strand. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddat område kan det finnas möjligheter till någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

81. BJURÖN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

I området finns en gård och ett par torp samt 15 - 20 fritidshus, varav flertalet ligger i direkt anslutning till det större, planlagda fritidshusområdet. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Kalvhagafjärden och Bjuröfjärden har höga naturvärden och är troligen viktiga reproduktionslokaler för fisk. Vid fjärdarnas inre delar finns två strandängar och en hagmark. Dessa utgör bland annat en viktig del i landskapsbilden.

Lämplig utveckling

Då större delen av de obebyggda områdena omfattas av strandskydd och området ligger i anslutning till värdefulla och känsliga fjärdar synes det inte finnas utrymme för någon utvidgning av bebyggelsen. Befintliga tomtplatser bör bebyggas måttligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-26
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 66-67

82. IDÖN (KARTBLAD 15)

Området ingår i riksintresse Rn 18 och är särskilt angivet då det på grund av sina naturvärden, värdefulla betesmarker m. m. ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. En viktig brygga finns där allmänna vägen slutar.

83. RÄVSTEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Rävsten finns två gårdar. Den ena används idag som centrum för stuguthyrning. Stugorna ligger på öns östra del som också utgör ett s. k. Natura 2000-område. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Större delen av ön omfattas av strandskydd och nya byggnader får där inte uppföras utan särskilda skäl. Sådana skäl kan finnas om det gäller verksamheter som är direkt avsedda för rörligt friluftsliv. En mycket försiktig utveckling av stugubebyggelsen samt anläggande av enkel rast- och övernattningsplats bör därför kunna diskuteras och vara förenligt med riksintresset. Förslag har lagts fram beträffande vindskydd och fyra småstugor i anslutning till Hagsuddsvikarna på öns nordvästra del. Givetvis måste minsta möjliga intrång eftersträvas och konsekvenserna för landskapsbilden m.m. beaktas. En enkel planskiss för hela ön bör upprättas innan enskilda beslut tas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Skydd för landskapsbilden enligt beslut 8 december 1965.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.
- * Östra delen ingår i det europeiska nätverket av bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	Rn 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

84. GRÄSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Mellan gårdarna i byn finns hagmark med en mycket rik flora. Här finns också rester av en banvall och en järnvägsstation.

Lämplig utveckling

Hagmarkerna och det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kulturhistoriska värden skall beaktas vid förändringar av bebyggelsen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	096
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-120

85. ÄLGSJÖN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Älgsjön avvattnas mot norr och ingår i Forsmarksåns vattensystem. Den omges av stora sankarpartier och är endast ringa påverkad av utsläpp.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring sjön och Gålarmoraån

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.56

86. MYRMARKER NORDOST OM JUVANSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett myrkomplex, till större delen odikat, omgivet av barrskog. Längst i öster, vid Sandtorp, finns en hage med intressant flora.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Hagen bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.57
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	095
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-48

87. MASUGNSSKOGEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet odlingsstråk som utbreder sig på ömse sidor om det vattendrag som i äldre tider dämades upp för att ge kraft till driften av bälgarna i Vigelsbo masugn. Den gamla dammens storlek stämmer överens med den åker som ligger söder om den gamla hyttplatsen och alltjämt bär namnet Dammen. Ruinen efter Vigelsbo masugn utgör ett viktigt minne över de många små hyttor som i äldre tider fanns vid sidan av de större bruken och som i flera fall är äldre än dessa.

Bebyggelsen i området utgörs av ett flertal mindre gårdar och torp. Runt den större gården i Vigelsboäng finns kuperade träd- och buskrika hagar.

Lämplig utveckling

Masugnsruinen borde vårdas genom vegetationsrensning m.m. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området kring den gamla masugnen och hyttruinen. Bebyggelse med särskilda kulturvärden bör inte utsättas för förändringar som skadar dessa värden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Masugnsruinen och bebyggelselämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län (5)	82-47
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 68

88. VIGELSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vigelsbos historia är intimt förknippad med gruvbrytningen i området. Byn har bevarat sin bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1800-talets mitt. Byn består idag av två gårdar. Genom byn går landsvägen i sin ursprungliga sträckning och från byn rakt söderut går en väg till gruvområdet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets kultur- och naturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 46

89. BOTARSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

I Botarsbo finns en väl sammanhållen skolmiljö, representativ för landsbygdens många mindre skolor under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Bebyggelsen utgörs av två skolbyggnader, en lärarbostad och tillhörande uthus. Skolan lades ned 1959 och används idag som åretruntbostad och fritidsbostad. Byggnadernas yttre karaktär har bevarats.

Lämplig utveckling

Det ligger ett stort värde i bevarande av byggnaderna och att de inte utsätts för åtgärder som skadar deras genuina karaktär. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 45

90. STYNSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vid Stynsbo finns en för skogsbygd ovanligt stor hagmark. Enbuskar dominerar.

Lämplig utveckling

Hagmarken bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-121

91. VIGELSBO GRUVOR (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är en gruvbygd med intressant och sammansatt bild av en gruv- och industrinäring med anor i 1500-talet, samt hytta från 1600-talet. I Vigelsbo finns ett stort antal gruvhål, skrotstenshögar, lämningar efter industribyggelse m.m. samt några äldre torp och ett par arbetarbostäder. Vid Stynsbo finns en hyttruin, lämningar efter kolhus, fördämningsvallar, rester efter en stånggång m.m. I Finnskogen finns torp och arbetarbostäder.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för åtgärder som skadar dess genuina karaktär. Särskilt gäller detta arbetarbostaden på fastigheten Lund 2:68 som är exteriört helt orörd. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till områdets kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Gruvlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 14

92. GAVELMOSSEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är sankt och blåbärsdominerat med höga grovstammiga tallar och mest vitmossor i botenskiktet.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.58

93. VALÖ - LUNDSVEDJA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Valö ligger i en jordbruksbygd och är sockencentrum med kyrka, prästgård, skola, servicebostäder och småföretag, bland annat såg och byggvaruförsäljning.

Valö kyrka har en av länets bäst bevarade interiörer från medeltiden och prästgården har värdefulla byggnader från 1700-talet. Kring kyrkan finns ett område som omfattas av ett särskilt förordnande till skydd för landskapsbilden, vilket bland annat innebär att uppförande av ny byggnad eller tillbyggnad inte får ske utan tillstånd från Länsstyrelsen (bygglov från byggnadsnämnden krävs också i vanlig ordning). Inom detta område ligger också skolan, servicebostäderna (f.d. ålderdomshem), enstaka bostadshus och ekonomibyggnader, varav en del tidigare hört till prästgården.

Den nyare bebyggelsen, och flertalet bostadshus, ligger öster om ovannämnda förordnandeområde (Lundsvedja). I områdets norra del ligger byn Lund med flera gårdar samt sågverk och byggvaruhandel.

Odlingsmarkerna kring Valö representerar den största sammanhängande bruksarealen inom kommunens nordvästra del. Norr och nordväst om Valö består dessa nästan uteslutande av vidstäckt åkermark. Söderut är landskapet mera småbrutet med mindre hagar och skogspartier mellan åkrarna. Kring Lund och i området sydväst om prästgården finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Då Valö redan är ett centrum för ett större landsbygdsområde och framförallt har skola, är en utveckling mot fler bostäder och arbetsplatser önskvärd. Ett större område kring kyrkan är i princip skyddat mot ny bebyggelse, men en utveckling bör bland annat kunna ske kring befintlig bebyggelse i Lundsvedja. Man bör i allmänhet också kunna se positivt på nya bostäder i Lund samt i omgivande landsbygdsområden, under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras. I Lund bör man också särskilt beakta villkoren för industriell verksamhet och iaktta vissa skyddsavstånd så att bostäder inte utsätts för störningar.

Prästgårdens byggnader bör inte utsättas för förändringar som skadar deras genuina karaktär. Kyrkobyggnader är skyddade genom särskild lagstiftning och i kyrkans omgivningar skall eventuella nya byggnader och tillbyggnader prövas särskilt enligt vad som sagts ovan.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 1126, 1129, 1131. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Förordnande till skydd för landskapet kring kyrkan, Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 29 december 1967.
- * Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Samlad bebyggelse i Lundsvedja. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-53, 82-54
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 13
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

94. VALÖ - BOL

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet jordbrukslandskap (jämför område 93). I byn Bol finns särskilt intressanta hagmarker. Här ligger också två större gårdar samt ett tiotal bostadshus.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kompletteringar av bebyggelsen kan vara lämpliga under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	124
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-56
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

95. OLANDSÅN - RÖRMAR

(KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

Området innefattar en delsträcka av Olandsån samt odlingslandskap, skogsområden och myrområden öster, och delvis även väster, om ån. Odlingslandskapet återfinns främst kring gården Brötena och utgörs förutom av åkermarker till stora delar av sidvallsängar och lövträdsholmar. Ett par stora partier domineras av barrträd. Söder om Krokströmmen ligger smala partiet med mycket rika ädellövträdsholmar. Odlingslandskapet är ett av de största lövskogsområdena i kommunen.

Det finns även andra delar av området som har rika bestånd av ädellövträd och vitryggig hackspett har observerats. De norra och östra delarna av området utgörs främst av myrmarker. Beträffande Olandsån, se även område 70.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Det är önskvärt att skogsbruket anpassar sig till områdets naturvärden.

En annan fråga är huruvida vattenkvaliteten i Olandsån skulle kunna förbättras genom att ledas genom något våtmarksområde. I sådana fall skulle möjligen myrmarkerna kring Rörmar och Askholmen vara ett lämpligt område. En preliminär bedömning av en sådan åtgärd är önskvärd. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.60
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	119
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

96. NORRSKEDIKA

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika är ett samhälle utmed riksväg 76 som ligger strax under gränsen för att betraktas som tätort. Här finns bostäder, ett par butiker och bensinstation m. m. Samhällets norra del saknar idag detaljplan.

Lämplig utveckling

Området är lämpligt bland annat för handel och andra verksamheter och även bostäder om de läggs en bit från genomfarten. Ett par tomter har styckets under senare år och det bör finnas utrymme för fler. Detaljplan bör dock upprättas.

Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

97. NORRSKEDIKA GRUVOR

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika gruvor ligger vid Granfjärden. Gruvan var i drift mellan år 1865 och 1905. Området innehåller vattenfyllda gruvhål, skrotstenshögar, husgrunder, en banvall samt välbevarade byggnader från slutet av 1800-talet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens nuvarande karaktär. Det är också av stor vikt att området inte tillförs ny bebyggelse som medför ökad tillförsel av näringsämnen i Granfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Officersbostaden Granbo är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 41

98. ODLINGSLANDSKAP KRING BARKÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Trakten kring Barkö är ett omväxlande jordbrukslandskap med åkrar, betesmarker och skog. Norr om byn är landskapet småkuperat med flera enbevuxna åkerholmar. På en björkbevuxen backe finns ett järnåldersgravfält och en stor varggrop. en nedlagd gruva finns på Gruvbacken. inom området ligger också den grunda, frodiga Lillsjön.

Gårdarna i byn ligger samlade kring ett vägsål. Därutöver finns ytterligare ett fåtal fritids- och bostadshus i området.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Viss bebyggelseutveckling kan vara möjlig om särskild hänsyn tas till den traditionella bebyggelsestrukturen och till odlingslandskapets karaktär samt under förutsättning att jordbruket inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Lillsjön och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.62

99. VÅTMARKER NORR OM ASSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex på en sänkt före detta sjö. Det består av sumpskog och ett topogent kärr.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	116

100. GRANFJÄRDEN - ÖSTHAMMARSFJÄRDEN (KARTBLAD 13, 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Östhammarsfjärden och Granfjärden samt landområden runt fjärdarna. Området ligger i direkt anslutning till Östhammars tätort och det angränsar även mot flera detaljplanelområden för fritidsbebyggelse. Dessa områden har egna beteckningar i översiktsplanen, men samma hänsyn till förhållandena i Granfjärden och Östhammarsfjärden skall gälla där. I nordvästra delen har området avgränsats så att det innefattar Börstilsåsen och vattentäkt för Norrskedika - Östhammar.

Fjärdarna är grunda och visar tydliga tecken på övergödning och därmed dålig vattenkvalitet. De påverkas av utsläpp från tätorten och sannolikt även från den spridda bebyggelsen. De är av stor betydelse för rekreation och för tätortens trivsel- och skönhetsvärden. Fjärdarna torde också vara viktiga reproduktions- och uppväxtområden för fisk och de hyser ett rikt fågelliv.

Område 100 är endast i liten utsträckning påverkat av bebyggelse. De större bebyggelseområdena kring fjärdarna är Östhammars tätort samt ett antal fritidsbebyggelseområden som har egna beteckningar i översiktsplanen.

Vid väg 1100 berörs området av skyddsområde för vattentäkt i Vicklinge.

Lämplig utveckling

Fjärdarnas kvalitet och framtid engagerar många boende och det har lämnats flera olika förslag till åtgärder. Vissa utredningar har också genomförts, men det torde vara nödvändigt att fort-

sätta detta arbete för att få ett säkrare underlag för beslut om större insatser. Man måste också beakta att fjärdarna ingår i en naturlig landhöjningsprocess och kommer därför att uppgrundas alltmer och bli avsnörda från havet om inte konstgjorda åtgärder vidtas. Enda lösningen torde vara en sluss. Fortsatta utredningar bör därför innefatta frågan hur man långsiktigt kan bibehålla ett vattenområde i Östhammar och hur vattenkvaliteten påverkas om vattenutbytet med havet helt bryts.

På kortare sikt är det viktigt att effekterna av övergödning motverkas och att det inte tillkommer bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar som kan antas öka belastningen på fjärdarna. Åtgärder för förbättring av reningsverket i Östhammar är planerade. På längre sikt kan ändå alternativa recipienter, "slutfiltrering" i våtmark m.m. diskuteras.

Nordost om Husbackasundet skulle en bebyggelseutveckling kunna ske om anslutning till kommunens va-nät möjliggörs.

Vattentäkten i Norrskedika saknar skyddsområde. Innan något sådant fastställts måste det råda stor försiktighet när det gäller åtgärder i täktens närhet och utmed hela åsstråket.

Söderbysundet, Gubbören och Gränsöfjärden öster om Granfjärden är en före detta havsvik som avsnörts från havet. Sådana områden har ofta särskilda naturvärden. Samtidigt vore det värdefullt med en väg mellan Östhammar och Öregrund genom området (se del I). Inför ett eventuellt vägprojekt måste en miljökonsekvensbedömning göras. Likaså är det nödvändigt att närmare utreda de geotekniska förutsättningarna, särskilt i våtmarkspartierna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Utvidgat strandskydd vid Koxut, i övrigt 100 meter.
- * Allmänna vägar nr 1100, 1194 och 1195. Inom 30 meter (väg 1100) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.63, 82.65-67
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113, 114, 139
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-85
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 159

101. SÖDERBY JORDBRUKSLANDSKAP

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området består till stor del av åkermark. I områdets östra del finns en intressant hagmark. Bebyggelsen utgörs av några gårdar samt ett fåtal fritidshus eller helårsbostäder.

Lämplig utveckling

Jordbrukets intressen bör beaktas i första hand. Något enstaka nytt bostads- eller fritidshus kan vara lämpligt i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. I översiktsplanens del I behandlas möjligheten att anlägga en ny väg mellan Östhammar och Öregrund bland annat genom område 101. Innan en sådan väg kan bli aktuell krävs det dock omfattande studier och samråd och eventuell bebyggelse måste föregås av detaljplanering.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) .
- * Allmänna vägar nr 1120 och 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Blåbandshuset är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-99

102. GOLFBANAN

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar skogsmark och öppen mark norr och öster om befintlig golfbana som ligger inom område D 61.

Lämplig utveckling

Marken kan vara lämplig för utvidgning av golfbanan. Detaljplanearbete pågår.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
- * Allmänna vägar nr 1120 och 1195. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

103. RACKFJÄRDEN, TRÅNGSUNDET, KLYXEN M.M.

(KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av grunda fjärdar som i relativt hög utsträckning är omgivna av fritidsbebyggelse. Bebyggelsen är koncentrerad till detaljplaneområden samt till områdena 105 och 106, medan område 103 i sig endast inrymmer ett 20-tal hus. Fritidshuset ligger utmed fjärdarna och den största bebyggelsesamlingen finns vid Fetskär vid Långalmsfjärden (10 hus med strandtomter). Stora och Lilla Torrön är gårdar med äldre ursprung, liksom torpet Lagerlund.

De obebyggda områdena domineras av skog. Klyxenområdets centrala delar är bevuxna med en fuktig blandskog och av stor betydelse för fåglar och andra djur. De yttre delarna är lättframkomliga och strövvänliga. Mindre inslag av odlingsmarker finns både på Klyxen och vid Brudskäret. Strandängar och hagmarker finns framförallt kring Rackfjärden.

Områdets system av sund och fjärdar har en intressant landskapsbildning och olika delar representerar olika landhöjningsstadier. Till följd av en rik bottenvegetation finns goda förutsättningar för reproduktion och uppväxt av fisk. Trots att sunden mellan fjärdarna är starkt påverkade av muddring har områdena höga naturgeografiska och biologiska värden.

Lämplig utveckling

Området är naturgeografiskt och biologiskt intressant och det är värdefullt för rekreation, medan intilliggande områden blivit utsatta för en ganska kraftig exploatering. Fjärdarna är ett särskilt känsligt system som inte bör utsättas för ytterligare belastning, t.ex. avloppsutsläpp eller båttrafik. Dessa faktorer talar för att ytterligare bebyggelse inte skall tillkomma i området, i vart fall inte utan en mycket noggrann utredning av konsekvenserna.

Möjligheterna för båttrafik försämrats successivt genom landhöjningen. Behovet och konsekvenserna av framtida muddringar kräver särskilda studier.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter kring fjärden, kring Gjusgrund och kring tre sjöar på sydöstra delen av Klyxen.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.68-70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-100,101,102
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 74
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

104. BJÖRNÄS M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området ligger i direkt anslutning till riksintresseområdet Söderön, nummer Rk 20. Före laga skiftets genomförande 1853 fanns 11 gårdar i Björnäs by och dessa låg samlade i tre klungor kring ett rikt förgrenat vägnät. Några gårdar flyttades ut vid skiftet, däribland Färgärde, men för övrigt är bebyggelsestrukturen oförändrad. Gården Asplund tillhör Långalma by. Mångas gårdar har ett välbevarat äldre byggnadsbestånd.

Hela Söderön har ett välbevarat, skärgårdspräglad odlingslandskap som karaktäriseras av kupe-rad morän- och hållmark med små insprängda åkrar mellan klippiga hagar, åkerholmar, sten- och trögärdesgårdar och odlingsrösen. Mellan de öppna odlingsstråken utbreder sig barrskogsområden.

I område 104 finns förutom den agrara bebyggelsen några mindre grupper med fritidshus eller småhus för fastboende.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. De lämpligaste platserna för nya bosättningar synes vara i anslutning till något av de mindre områden som redan har modern bebyggelse.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Östhammarsfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	140
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-103
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

105. TORRÖN - ÄSPSKÄRSUDDEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 14 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger samlade i mindre grupper som omges av skogspartier på bergig mark. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 73

106. STENALMA (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 15 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger i stort sett samlade i en grupp, som omges av skogspartier på bergig mark eller morän.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-104

107. ÖRARNA - TALLARNA (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av skog på moränmarker med ett par mindre odlingsarealer insprängda. Inslag av lera och berg i dagen finns också. Bebyggelsen utgörs av de två gårdarna Öarna och Nybröte samt drygt tio fritidshus som ligger i mindre grupper i områdets södra del.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen kring Nybröte och Tallarna kan vara lämplig under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Ljusgrund.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

108. NYVRET - SJÖDAL - FAGERVIK - BRUNNSVIK (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

I området finns flera gårdar som ligger nära Östhammarsfjärden. Kring dessa har det bildats ett tiotal fastigheter för fritidshus och några hus har byggts på ofri grund. Marken består till stor del av lera och morän med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden och landskapsbild bör särskilt beaktas.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

109. KULTURLANDSKAP INOM LÅNGALMA BY

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Landskapet kring Långalma by ingår i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Kring Långalma är naturvärdena i betesmarkerna särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

Långalma är en klungby som före laga skiftet 1852 hade 14 gårdar. Sex av dess flyttades ut. Därefter har det tillkommit nya bebyggelseenheter såsom skola, godtemplarlokal och bygdegård. Byn har fortfarande många välbevarade gårdar och skolan har byggts till under senare tid. Naturbetesmarkerna kring Långalma by ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54. Långalma ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.88
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	141
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-105, 82-106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8203

110. BOL

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ingår delvis i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Gården Bol är omgiven av ett småbrutet odlingslandskap. Norr om Bol finns ett skogsområde som har stor betydelse för djurlivet, särskilt beträffande skogshäckande fåglar.

Området innefattar även det muddrade Östersundet som är Långalmafjärdens förbindelse med havet och som är av stor betydelse både för båtliv och för områdets naturvärden.

Bebyggelsen består av gårdarna Stenbron och Bol samt ett torp vid Stackholmarna. Vidare finns ett fåtal fritidshus, några i anslutning till allmänna vägen och övriga i en liten grupp norr om Östersundet. Stora områden är opåverkade av bebyggelse.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att områdets karaktär bevaras, vilket bland annat innebär att bebyggelse inte bör tillkomma i odlingslandskapet och i de stora opåverkade skogsområdena. De öppna markerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Enstaka kompletteringar av bebyggelsen kan eventuellt medges i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden, kulturvärden och land-

skapsbild bör särskilt beaktas. I anslutning till Östersundet bör stor restriktivitet råda på grund av fjärdsystemets naturvärden och känslighet för påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintressena Rn 18, Rk 20 och Rn 54..
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.71
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	142
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-112
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

111. STRANDKOMPLEX VID ÖSTRA TÖGEN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Objektet består av ett ca 25 ha stort våtmarksområde under pågående avsnörning från havet. Det består av de tre karaktäristiska komponenterna strandkärr, strandskog och små klarvattenlaguner som under högvatten får tillskott av bräckt vatten.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.72
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	150
* "Våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 168a

112. STORA RISTEN, DEL AV

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring sekelskiftet fanns fyra gårdar på centrala delen av ön samt ett torp vid Tjockudden. Denna bebyggelse har efter hand kompletterats med ett tiotal fritidshus på avstyckade fastigheter, några med strandläge. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäckan. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i östra delen av ön, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

113. ORMÖN - NÖTSKÄRET

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

På Nötskäret fanns vid sekelskiftet ett torp. Efterhand har ett 20-tal fastigheter för fritidshus bildats, flera med egen strand. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäckten. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

114. ORMÖN

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Ormö by är en genuin skärgårdsby med bevarade gårdslägen och värdefulla timrade byggnader. Byns gårdar ligger på södra delen av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små långsmala åkrar mellan barrskogsklädda hållmarker. Förutom bybebyggelsen finns det, främst utmed den sydöstra stranden i det aktuella området, ca 15 fritidshus på egna fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckten. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens och kulturlandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Delvis utvidgat strandskydd enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 36

115. VÄSSARÖN

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Vässarön har varit bebodd i flera hundra år. enligt karta från 1905 fanns det då två gårdar på ön. I början av 1940-talet skänktes ön till Stockholms sjöscouter. Därefter har bebyggelsen successivt kompletterats med byggnader för scoutlägerverksamhetens behov, bland annat matsal, kapell, konfirmandstugor, bastu och olika ekonomibygnader. Utredningar och planeringsdokument har framställts i takt med uppbyggnaden.

Lämplig utveckling

Scouternas verksamhet är omfattande. Ändå finns det utrymme för allmänheten att ostört besöka stora delar av ön. Denna kombination bör möjliggöras även i framtiden. Detta innebär att ytterligare någon bebyggelse som betjänar scoutrörelsen bör kunna tillåtas så länge allmänhetens tillgång till ön inte blir påtagligt beskuren. Enstaka strandskyddsdispenser kan medges för byggnader som på grund av sin funktion måste ligga vid vatten och som tillgodoser kollektiva behov. Det är viktigt att utvecklingen även framledes sker på ett planmässigt sätt och att helheten beaktas vid enskilda beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

* Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jubileumsbok Vässarö 1943 - 1993". Stockholms Scoutdistrikt	
* "Någonstans där ute i Ålands hav" Ebbe Lidemark (under 25 år som arkitekt på Vässarö)	

116. SUNDSVEDEN

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring gården Sundsveden har det successivt byggts upp en verksamhet med båthamn, stuguthyrning, restaurang, konferenslokal m.m. Direkt söder om Sundsveden ligger gården Charlottendahl. I området finns vidare 14 fritidshus på avstyckade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är en tillgång för turistnäringen och en viss komplettering av anläggningen bör vara möjlig. Det kan också finnas utrymme för ytterligare några enstaka fritidshus, men alla förändringar av betydelse bör föregås av någon form av mera detaljerad planläggning, varvid bland annat vatten- och avloppsfrågor måste utredas noggrant.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

* Strandskydd 100 meter.

117. VADÖREN

(KARTBLAD 15, 16)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer 10 fastigheter med fritidshus. Tomterna ligger nära vatten, men är avgränsade något ovanför strandlinjen. Geologiskt präglas ön av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Hela det bebyggda området omfattas av strandskyddsbestämmelser och är dessutom så tätt bebyggt att det inte finns utrymme för ytterligare tomplatser. Skulle det uppstå önskemål om utvidgning av området västerut måste beslut om detta föregås av noggranna utredningar, lämpligen detaljplan och utredning beträffande vatten- och avloppsfrågor.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

* Strandskydd 100 meter.

118. DANNEMORA - FILM (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Ett stort område kring Österbybruk och Dannemora är utpekat som en kulturmiljö av riksintresse. I den senaste inventering som Upplandsmuseet gjort på uppdrag av Östhammars kommun redovisas ytterligare områden, väster och norr om riksintresseområdet, som kulturhistoriska miljöer. Även dessa områden är således präglade av århundradens bergshantering och järnframställning. Här finns bland annat lämningar efter hyttor i Bennarby, Håstensbo och Åknarby, intressanta byar som Karkebo, Sibbo, Kullbol, Ursbo, Myra, Ragnarby, Västerbol och en gammal klövjestig mellan Sibbo i Films socken och Labbo i Tegelsmora socken.

Lämplig utveckling

Några nämnvärda förändringar förväntas inte ske i området. Den allmänna inriktningen bör vara att kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till byggnadstraditionen i området. Hyttrester m.m. är skyddade av kulturminneslagen.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning sydväst om Dannemora. En viss påverkan på kultur- och naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

119. DANNEMORASJÖN - GRUVSJÖN - FILMSJÖN - LILLBYASJÖN MED OMNEJD (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Naturen kring Dannemora och Österbybruk är mycket variationsrik och hyser dessutom avsnitt som är unika i landet. Område 119 omfattar bland annat några av de övre sjöarna i Fyrisåns vattensystem, våtmarker, hagmarker och ädellövskog. Sjöarna är grunda och näringsrika och de är tillsammans med de sankta strandängarna, utmärkta fågellokaler. Samtidigt som naturvärdena är mycket höga utsätts sjöarna för negativ påverkan i form av utsläpp från avloppsanläggningar och reningsverk samt gamla metallföroreningar från tidigare industriell verksamhet.

Hela området är dessutom starkt kulturpåverkat av den långvariga gruvdriften och järnhanteringen. Flera av sjöarna har t. ex. anlagts som dammar under tidigare sekler. Större delen av området är en del av den riksintressanta kulturmiljön Dannemora - Österbybruk. Se vidare område Rk 21. Området är också mycket värdefullt för friluftslivet och det innehåller ett intressant och viktigt dammsystem.

I området ingår en del av Vattholmaåsen (genom Film och norrut). I åsen finns de kommunala vattentäkterna Film och Norråsen med skyddsområde. Kommunen har också en vattentäkt vid Kyrkholmen väster om Karmdammen.

Lämplig utveckling

Området är mycket stort och komplext med flera olika intressen som i allmänhet torde samverka. Några större förändringar förväntas inte. När det gäller vård av vattensystemet drivs både utredningsarbete och praktiskt arbete av bland annat en aktiv lokal förening och kommunen försöker på olika sätt att stödja detta arbete. Beträffande åtgärder i övrigt, t. ex. eventuella önskemål om bebyggelse, bör den allmänna inriktningen vara att natur- och kulturmiljön inte får skadas och att konsekvenserna måste utredas närmare i varje enskilt fall. Se även områdena Rk 21 och 118.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning öster om Österbybruk. En sådan skulle möjligen beröra sydöstra delen av område 119. En viss påverkan på naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen, Dannemorasjön, Filmsjön, Harvikadammen, Karmdammen och Slagsmyren - Hammarsdammen. 100 meter kring Lillbyasjön, Broån, Sundbroån (utanför Dannemorasjöns strandskydd).
- * Allmänna vägar nr 290, 292 och 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Vattenskydd enligt länsstyrelsens resolution den 13 juni 1963

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78,79,96,99
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092, 186, 205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-124, 125, 134
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

120. FILMS KYRKBY

(KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Den äldre kyrkbyn ligger i områdets norra del nordost om kyrkan. Väster om kyrkan finns skola. I övrigt består byns bebyggelse av egnahem från olika perioder under 1900-talet. Geologiskt präglas byn främst av Vattholmaåsen och närliggande sandjordar. Vattentäkt med skyddsområde finns i områdets östra del, söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Ytterligare bosättningar i byn bör uppfattas som positivt. I områdets sydöstra del finns ett detaljplanerat område som i första hand bör utnyttjas för ny bebyggelse (området är avsett för småhus). Det bör vara tänkbart med kompletterande bebyggelse även på andra håll, men mycket stor hänsyn måste tas till den äldre kyrko- och bymiljön. Se även områdena Rk 21 och 118 och 119.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Allmän väg nr 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

121. BJÖRKKULLE VID BRYTTBYN

(KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om landsvägen höjer sig en mindre moränkulle, bevuxen med björkar, över omgivande åkermarker. Kullen är en betydelsefull del i omgivande landskap. Se även områdena Rk 21 och 118

Lämplig utveckling

Kullen påverkas positivt av betesdjur, men bör i övrigt lämnas orörd om det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Allmän väg nr 722. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.77
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

122. BETESMARK NORR OM KILSMOSSEN

(KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området består av en mindre hagmark och en ca 60 ha stor betad fuktäng. Längst västerut ligger en svagt välvd mosse. Området innehåller bland annat mycket gamla tallar och en ängsskog med ståtliga individer av lönn, ek och ask. Se även områdena Rk 21 och 118.

Lämplig utveckling

Betesmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Ängsskogen och de gamla tallarna bör om möjligt undantas från avverkning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.76
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	091
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

123. KULTURLANDSKAPET KRING PÅLSMORA

(KARTBLAD 11, 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av de öppna odlingsmarkerna runt Pålsmora. Sin största utbredning når de väster om byn. Åkerholmarna hyser ställvis en ganska rik och högvuxen örtflora. Norr om området finns en stor radiomast.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.80
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

124. ROVSÄTTRA - KELINGE

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Kring Rovsättra finns frodig, delvis trädbevuxen hagmark omgiven av småbrutna åkrar och skog på moränmark. De ytor som inte är gödselpåverkade har en intressant flora. Runt Kelinge finns mera öppna och karga hagmarker och dessutom rikligt med hällmarker.

Rovsättra är en stor by med flera äldre genuina gårdar och bibehållen bebyggelsestruktur och ett ålderdomligt vägnät. Se även område Rk 18.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 18.
- * Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.81
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	125
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-61
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

125. BORGGÅRDE OCH HANUNDA SAMT DEL AV STOCKHOLMSÅSEN

(KARTBLAD 12, 21)

Befintliga förhållanden

Inom området finns två längre sammanhängande åsavsnitt samt några mindre kullar. Åsen är till större delen flack inom området men vid Hanunda höjer den sig ca fem meter över det omgivande landskapet. Flera mindre grustäcker finns. Åsen utgör ett markant inslag i landskapet i denna trakt.

I byarna finns välbevarad bebyggelse och i Hanunda ligger gårdarna alltjämt väl samlade på den gamla bytomten. Invid den gamla vägsträckningen söder om Hanunda finns en runsten. Området är även i övrigt rikt på fornlämningar, bland annat ett stort gravfält söder om Borggårde samt gruvhålsområden. Se även område Rk 18.

Vattentäkten i Roddarne har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Åsen är också ett viktigt inslag i landskapet och den bör inte utsättas för ytterligare ingrepp. Den torde för övrigt också vara av väsentlig betydelse för vattentäkten i Roddarne.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 18.
- * Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.83
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

126. HÖKHUVUDS CENTRALBYGD

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar i huvudsak slättbygderna kring Olandsån samt sockencentrum i Hökhuvud. Här finns kyrka, prästgård, skola, egnahemsbebyggelse, småföretag och veterinärstation. Gråstenskyrkan uppfördes i slutet av 1400-talet. I området öst och nordöst om kyrkan finns en stor koncentration av fornlämningar. Gravfält och bebyggelse lämningar finns även kring Roddarne och Vaddika.

Merparten av egnahemsbebyggelsen (ca 15 hus) m. m. omfattas av detaljplan. I Roddarne finns reservvattentäkt för Gimo.

En gammal soptipp finns öster om Olandsån, ca 1 km söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Trakten kring kyrkan och prästgården ligger under ett förordnande till skydd för landskapsbilden. I övrigt bör ytterligare bosättningar i bygden betraktas som något positivt under förutsättning att hänsyn tas till jordbrukets intressen, kulturvärden, landskapsbilden och fornlämningsområden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Om någon mera betydande utbyggnad skulle komma på tal i sockencentrumet bör fortsatt detaljplanering genomföras. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Väg 288 genom Hökhuvud medför vissa nackdelar för trafikanter och kan upplevas som störande och farlig av invånarna. Även om det är svårt att utföra en förbifart, på grund av kyrkomiljön, fornlämningar, jordbruksintressen och ekonomi, bör ändå ett vägreservat utredas och hållas fritt från hindrande ny bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288, 1117 och 1126. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Byggnadsförbud kring Hökhuvuds kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-96:67)
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.82, 82.106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 16
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

127. ÅNÖ ODLINGSLANDSKAP - HAGE VID VIKLUND

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Odlingslandskapet kring Ånö utgörs av centralt belägna åkrar som omges av högre belägna betesmarker. Värdefulla hagmarker förekommer, liksom flera fornlämningar.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.84
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	118
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-65, 66

128. DEL AV FÅRÖN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Fårön finns en äldre gård samt ett fåtal nyare fritidshus. Centralt på ön finns hagmarker som är välbehållna och artrika trots att det inte förekommer något jordbruk på ön idag.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till strandskyddsbestämmelser och naturvärden torde inte någon ytterligare tomtplats kunna tillåtas på ön. Det är dock önskvärt att de öppna markerna hävdas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgad strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-28

129. BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Kyrkan är från medeltiden, men präglad av ombyggnad på 1850-talet. Intill kyrkan finns en tiondebod från 1700-talet och söder om kyrkan en prästgårdsmiljö från 1800-talet. Söder om prästgården ligger ett gravfält från yngre järnålder.

I områdets norra del finns en skjutbana. Hela området ligger inom skyddsområde för vattentäkt. Del av området omfattas av detaljplan.

Lämplig utveckling

Större delen av området omfattas av ett förordnande till skydd för landskapsbilden. Detta innebär bland annat att byggnadsåtgärder som nybyggnad och tillbyggnad inte får utföras utan tillstånd från länsstyrelsen (bygglov krävs också i vanlig ordning). Dessutom är det inte lämpligt med nya bostäder i området så länge skjutbanan finns kvar på nuvarande plats. Skjutbanans användningstider prövas i särskild ordning.

Ombyggnad av vägkorsningen planeras. Därvid kommer även skyddsbehovet av grundvattentäkten att utredas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Nybyggnadsförbud m.m. (förordnande till skydd för landskapsbilden) enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-105:67).
- * Skyddsområde för vattentäkt.
- * Allmänna vägar nr 76 och 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 19

130. MARKASJÖN M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Markasjön är en sänkt sjö som omges av lövrik skog. Fältskiktet är örtrikt och det finns ett visst inslag av döende träd. Kan vara en viktig fågelokal.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	137

131. SANDIKA (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sandika ligger i slutningen ned mot Sandikafjärden och omges av ett odlingslandskap med små åkrar och stenbundna betesmarker som mot fjärden övergår i sank strandängar. Bymiljön har ett

bevarat bebyggelsemönster sedan 1700-talet och välbevarade gårdar från 1800-talets andra hälft med stora mangårdsbyggnader. I södra delen av byn finns ett gravfält som visar att platsen var bebodd redan under yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-180
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 30
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

132. SÖDERÄNG

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Strax väster om gården Söderäng sträcker sig en långsmal, gärdesgårdsinhägnad hage mellan åker och skog. Den har en flora som är typisk för kalkrik, ogödslad mark.

Lämplig utveckling

Hagens värden bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift på fastigheten.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	136
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-183
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

133. SANDIKAFJÄRDEN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Sandikafjärden är en grund havsvik som är relativt stor och öppen, förutom en grupp öar, Öarna i den södra delen av fjärden. Koncentrationen av näringsämnen är hög. Den täta och rika kran-salgsvegetationen på bottenarna är sannolikt mycket betydelsefull för rekrytering och uppväxt av fisk. Öarna utgör ett fågelskyddsområde.

Norr och öster om fjärden finns värdefulla hagmarker och strandängar (se även område 131). Även en hagmark mot Länsösundet ingår i område 133.

Sandikafjärden omges i väster och i sydost av stora fritidsbebyggelseområden (inom detaljplan) samt gården Sjögård, där det också finns ett flertal fornlämningar.

Lämplig utveckling

I området bör inte tillkomma bebyggelse eller vidtas andra åtgärder som kan öka belastningen av näringsämnen. Ängs- och hagmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Fågelskyddsområde vid Öarna

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.87
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 181, 182
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 82-83

134. GUNBYLE (KARTBLAD 21, 22)

Befintliga förhållanden

Hagmarkerna vid Gunbyle består till stora delar av flikar längs skogskanterna. Området genomkorsas av väg 288. I söder övergår hagmarken successivt i hassellund.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

135. DJUPMYREN (KARTBLAD 14, 23)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fritidshus. Fem fastigheter ligger nära vattnet men har ändå inte direkt kontakt med strandlinjen. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Moränlager finns främst vid strandområdet. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. I övrigt bör landskapsbilden särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

136. TUSKÖ (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Tuskö by ligger på en höjd omgiven av ett småbrutet odlingslandskap på morän- och finsedimentmarker. Tuskö utgör en mycket tät bymiljö där gårdarna alltså ligger samlade inom den gamla bytomtens gränser med gårdarna grupperade i två samlade klungor kring ett rikt förgrenat vägnät.

Lämplig utveckling

Tuskö ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20.
- * Allmänna vägar nr 1123 och 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.89
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

137. VÄSTRA TVÄRNÖ

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Västra Tvärnö by ligger samlade på en gemensam bytomt i övergången mellan skogsbygden och den öppna odlingsmarken som utbreder sig i sydslutningen ner mot Tvärnöfjärden. Till byn hör en samfällad sjöbodplats vid Tvärnö-fjärden, med äldre timrade sjöbodar.

Utanför bytomten finns gårdarna Karlholm, Kvarngärdet, Ekensberg och Hästhagen samt flera torp, vidare ett mindre antal fritidshus, varav flertalet ligger i mindre grupper på västra sidan och i strandnära lägen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar området kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbild. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med hänsyn till strandskyddsintressen och till att strandområdet redan till stor del är ianspråktaget är det inte lämpligt med ytterligare tomtbildningar väster om landsvägen. I övrigt kan möjligen enstaka kompletteringar medges i anslutning till någon befintlig bebyggelsegrupp under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild enligt ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-110
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

138. KLUBBUDDEN - FLUTTU

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns 20 fastigheter med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

139. SOLBACKEN - SKARPHÄGNADEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns några äldre torp och gårdar samt ett 20-tal fastigheter med nyare fritidshus. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av lera och berg i dagen.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

140. ÄLVSNÄS

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Älvsån har varit en viktig knutpunkt för befolkningen i den kringliggande skärgården. Bland annat har det funnits handelsbod på platsen. År 1900 uppfördes såg och kvarn, vars byggnader fortfarande finns kvar. I övrigt präglas området idag av ett 20-tal fritidshus, varav flertalet ligger tätt samlade. Här finns också en badplats. Marken utgörs i huvudsak av morän, med vissa inslag av lera och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Den centrala delen av området är redan så tätt bebyggt att det inte synes rymma någon mer tomtplats. Möjligen kan kompletteringar av bebyggelsen medges direkt norr om det ianspråktagna området under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Sannolikt krävs det noggranna utredningar och detaljplan bör upprättas om några mera betydande förändringar planeras. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Kvarn- och sågbyggnaderna utgör ett så särpräglat och intressant inslag på platsen att det är motiverat med stora ansträngningar för att bevara dessa. Användningen bör mycket väl kunna anpassas till moderna förhållanden, t. ex. någon form av turistisk verksamhet. Önskvärt är dock att även interiörer och industrihistoriskt intressanta utrustningar tas till vara.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

- * "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)
- * "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

20
Ös 18

141. NOLSTERBY URSKOG - MALMPLATSEN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består dels av en plåtå med hållmarkstallskog, vari även ingår en del fuktiga sänkor med sumpskog, dels ett bebyggt område närmast Ängsfjärden.

Skogsområdet utmärks av lång skoglig kontinuitet och är ett bra exempel på hållmarkstallskog som numera är ovanlig i regionen. I området häckar några mindre vanliga fågelarter.

Det bebyggda området vid Malmplatsen består av 19 fastigheter, flertalet bebyggda med fritids-
hus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker
med inslag av berg i dagen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella
andra åtgärder i miljön.

Vid Malmplatsen bör enstaka kompletteringar av bebyggelsen kunna medges i anslutning till
den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas
på ett godtagbart sätt. Detaljplan kan dock krävas vid förändringar av större betydelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Hälltalssjön och vid havsstranden.
- * Malmplatsen innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.91
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	151

142. NOLSTERBY - YTTERSBY - MÄLBY

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

En stor del av Söderön utgör en kulturmiljö av riksintresse (Rk 20) som i korthet karaktäriseras
av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Det aktuella
området är dessutom av riksintresse för naturvården. Kring byarna Nolsterby, Yttersby och Mälby
är naturvärdena i betesmarkerna, bland annat örtrikedomen, särskilt utpekade i de inventeringar
som finns.

I Mälby ligger alla gårdar utom en på rad på en höjdrygg. Nolsterby har ett högt och domine-
rande läge i landskapet med gårdarna liggande på rad utefter landsvägens norra sida. Yttersbys tre
gårdar ligger väl samlade kring ett vägshål och utgör en tät miljö av ålderdomlig karaktär. I Nol-
sterby finns även ett välbevarat baptistkapell och i Yttersby finns skolbyggnader som ger en bra
bild av en äldre agrar skolmiljö.

Lämplig utveckling

Byarna och odlingslandskapet kring dessa ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljö-
vården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre
enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina
karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyg-
gelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som för-
svårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom
fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20
och Rn 54.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i
Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse" (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.90
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	152
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-113, 114, 115
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

143. LANDSKAP MELLAN LOTSHOLMEN OCH SUNDSÄNG

(KARTBLAD 15, 24)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer gårdarna Lotsholmen och Sundsäng samt ett fåtal spridda fritidshustomter söder om Sundsäng. Mellan gårdarna finns ett värdefullt mosaiklandskap med ängsbackar, relativt örtrika skogspartier, sumpskog och strandängar.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området är relativt opåverkat av bebyggelse och att det har särskilda naturvärden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det finns inte några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.92
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	153
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-117
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

144. FÄLÖN

(KARTBLAD 16, 24, 25)

Befintliga förhållanden

På Fälön finns fem gårdar, ett par torp samt ett 20-tal fritidshus från senare tid. Bomörarna väster om Fälön är helt ianspråkta för fem fritidsfastigheter. På Fälön ligger tomtplatserna, med tre undantag, skilda från strandlinjen. Bebyggelsen finns i stort sett på öns södra halva.

På öns västra sida finns påbörjat en lägerplats för kanotturism. Bygglov har meddelats bland annat för vindskydd, förrådsbyggnad, tre övernattingsstugor, bastu och brygga.

Naturförhållandena är intressanta. Ön är till större delen barrskogsbevuxen, men det finns också inslag av odlingsmarker, våtmarker och, i norr, släta hällmarker. Våtmarkerna består av kärr, gölar och vikar i olika stadier av avsnörning från havet samt strandskog. Fågellivet är rikt. Geologiskt präglas ön av morän- eller lermarker med stora inslag av berg i dagen eller mycket tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Fälön ingår i riksintresseområdet för naturvård Rn 18 och eftersom större delen av ön dessutom är relativt opåverkat av bebyggelse skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det synes inte finnas några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Större möjligheter kan finnas om det gäller bosättningar som gagnar skötseln av kulturmarker.

En viss utveckling av kanotlägerplatsen synes vara möjlig enligt tidigare förhandsbesked, men någon form av mera detaljerad plan bör upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta. I övrigt 100 meter vid öns stränder och kring Storfladen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.93
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	154
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

145. LUNDA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ca 15 fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet och ligger även i en rad nordost om landsvägen. Mitt i området ligger dessutom den välbevarade Tvärnö skola från 1910, som idag används som samlingslokal. Geologiskt präglas området av ett grusigt parti närmast stranden och berg i dagen eller tunna jordtäcken nordost om landsvägen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området sydväst om landsvägen får inte bebyggas mer på grund av strandskyddsbestämmelser. Nordost om vägen kan någon enstaka komplettering av bebyggelsen möjligen medges under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att trafiksäker, helst befintlig, utfart kan anordnas. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bibehålla luckor i bebyggelsen så att denna inte kommer att ge ett kompakt intryck. Slutligen måste också sågverksamheten sydost om området särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

146. ÖSTRA TVÄRNÖ (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Östra Tvärnö by ligger utspridda på den östra sidan av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små åkrar mellan kala hållar och stenbundna betesmarker. I anslutning till gårdarna längst i öster, vid Laduskär närmast Raggarön, finns ett fåtal avstyckningar för fritidshus. Nordväst om Södergården finns sågverk, hyvleri och byggmaterialförsäljning. Udden sydost om landsvägen är opåverkad av bebyggelse, frånsett tre fritidshustomter vid Störviken.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190, 192
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

147. HÖGALUND (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. I östra delen av området, utanför bebyggelsen, finns en värdefull havsstrandäng och hagar. Geologiskt präglas området av moränmarken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Nya tomtplatser får inte bildas på grund av strandskyddsbestämmelser. Strandområdet bör inte heller belastas av ytterligare enskilda avloppsanläggningar. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bebyggelsen inte ger ett kompakt intryck. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31

148. LAGORNA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett 20-tal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. Strömsängsviken har en riklig bottenvegetation och kransalger förekommer. En relativt stor mängd trådalger förekommer också och ytterligare ökad näringsnivå innebär risk för utarmning av den artrika bottenfloran. Geologiskt präglas området av moränmarken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

149. RAGGARÖN - FRITIDSBEBYGGELSE (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Söder om Raggarö by har ett 15-tal fastigheter för fritidshus avstyckats i spridda lägen. Två tomter ligger i direkt anslutning till vattnet, men i övrigt är strandområdena tillgängliga för allmänheten. Vid Sjöhusfjärden finns också välbevarade sjöbodar och gistvall som tillhör Raggarö by. Sjöhusfjärden, eller Södra Raggarövik, är en skyddad vik som har kontakt med havsområdet endast via ett smalt sund. Spridda bestånd av kransalger har påträffats. Även i Friskärsvikens (Koviken) inre del växer kransalger. Här finns endast några enstaka små bryggor och i övrigt inga spår av mänsklig påverkan. Geologiskt präglas området av morän- och lermarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Vidare kan det vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Sjöhusfjärden och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 43
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

150. RAGGARÖ BY OCH ODLINGSLANDSKAP

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Raggarö är en genuin skärgårdsby som ligger i sydsluttningen ovan Sjöhusfjärden. Det äldre småbrutna odlingslandskapet på Raggarön är mycket välbevarat, liksom den äldre bystrukturen och stora delar av bebyggelsen. Drygt en kilometer från bytomten ligger gårdarna Strömsäng, Sundsäng, Hassarmyren och Hasvik. Förutom agrar bebyggelse finns bland annat en blåbandslokal från 1902 och skolhus från 1929. Vidare finns det ett fåtal fastigheter med fritidshus. Vid Sjöhusfjärden ligger välbevarade sjöbodar och en gistvall (se område 149).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till redan avstyckade tomter under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.113
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

151. EKENSBERG - LÅNGVIKEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Ekensberg samt ett tiotal fastigheter med fritidshus, varav flertalet utmed Långvikens strand. Vid Långviken finns också båthus och bryggor för småbåtar samt ett par ut-hyrningsstugor. Dessa ingår i en verksamhet som drivs från gården Ekensberg. Vid själva gården

finns numera även en restaurangbyggnad. Långviken och Näsudden är populära besöksmål för båtturester. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Då det påbörjats en verksamhet inriktad på turism bör möjligheterna till en utveckling av denna särskilt beaktas. Förslag har framförts om att använda en del av området för en mindre golfanläggning, vilket också skulle förbättra möjligheterna att upprätthålla de öppningar i skogslandskapet som nuvarande åkrar utgör.

Eventuella önskemål om en utvidgning av verksamheten bör prövas i en mer detaljerad plan. Det kan vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Långviken och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.114
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

152. GALTJÄRDEN - ÖSTERFJÄRDEN - ÄLVSNÄSFJÄRDEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Galtjärden, som är Skeboåns och Edebovikens mynningsområde, tillhör de mest påverkade vatten i kustområdet. Via Edeboviken kommer närsalter bland annat från Hallstaviks pappersbruk. Vattnet påverkas också av tätorterna Östhammar och Hargshamn, fiskodling, enskilda avlopp m.m.

Lämplig utveckling

Så långt möjligt bör åtgärder efter hand vidtas för ytterligare förbättra reningsanläggningar. Noggranna utredningar bör göras vid planering av ytterligare bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar, så att belastningen på fjärdarna inte ökar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

153. HACKBOL

(KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

I det flacka odlingslandskapet vid Hackbol, som helt omges av vidsträckta skogar, finns två hagar av botaniskt intresse.

Lämplig utveckling

Hagarnas värden bibehålls bäst genom fortsatt beteshävd. Eventuella nya byggnader måste placeras med särskild hänsyn till odlingslandskapet och jordbrukets intressen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-60

154. GRANSUMPSKOG SYDVÄST OM ÅKNARBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av gammal, tidigare blådad granskog med urskogskaraktär. Här finns gott om fallna och murkna träd, vilket gynnar förekomsten av sällsynta djur- och fågelarter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.95
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	090

155. DANNEMORA KYRKBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Dannemora kyrka uppfördes i slutet av 1400-talet. Den är en typisk uppländsk gråstenskyrka med rik tegelornering och den är en av landskapets mest orörda senmedeltidskyrkor. Norr om kyrkan finns prästgården och söder och väster om kyrkan egnahemsbebyggelse med knappt 20 hus.

Lämplig utveckling

Det synes inte finnas några hinder för en viss komplettering av bebyggelsen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och prästgårdens närområden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m. m.

- * Allmän väg nr 711. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

156. VÅTMARKER SÖDER OM STORDAMMEN (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om Stordammen ligger ett 340 ha stort, mycket flackt våtmarksområde. Områdets östligaste del utgörs av Hällbomossen där det växer sumpskog. Våtmarksområdet är mer eller mindre påverkat av vattenståndsförändringar i den reglerade Stordammen. Det är också lokalt påverkat av dikning och avverkning. Hällbomossen är helt orörd.

Lämplig utveckling

Framförallt Hällbomossen bör bevaras opåverkad så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i delvis riksintresset Rk 21
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen. 100 meter kring Lillsjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.96, 102
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	093
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

157. OMRÅDE ÖSTER OM GIMO DAMM (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Olandsåsen ligger under väg 288 och är särskilt i södra delen täckt av lera. Åsen är av betydelse bland annat för vattentäkter i Gimo och i Lysta (Hökhuvud). Området mellan Gimo damm och

väg 288 består av skogsmark. Gimo damm och dess närområden ingår i en kulturmiljö av riksintresse - Gimo Bruk.

Vattentäkten för Gimo har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Åsens värde som grundvattentäkt måste beaktas vid alla åtgärder, även vid ombyggnad av väg 288.

Under samrådet har det inkommit förslag om att anlägga en golfbana öster om Gimo damm. En sådan skulle kunna bli ett attraktivt komplement till verksamheten vid Gimo herrgård och kan därför lämpligen utredas vidare.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i delvis riksintresset Rk 22
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Gimo damm.
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Skyddsområde för vattentäkt.

158. ÖRSTA (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Örsta är en bymiljö med flera äldre ekonomibygnader och välbevarade bostadshus från 1800-talets mitt samt spår efter småskaligt åkerbruk. Betesmarker och äldre odlingar ligger insprängda mellan höjdparter medan den bördigare odlingsmarken finns ner mot Olandsån. Ett gravfält väster om byn visar att bebyggelse funnits i trakten sedan yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

- * "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

Ös 47

159. VÄDDIKA (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Väddika avfallsanläggning är kommunens enda deponeringsplats för avfall. Anläggningen är prövad enligt miljöskyddslagens tillåtlighetsregler. Vid anläggningen sker både omlastning och deponering. En gammal tipplats finns söder om Hökhuvud.

Lämplig utveckling

Anläggningen torde komma att finnas kvar på platsen under överskådlig tid. Verksamheten följer de regler som lagen föreskriver. En minskning av mängden deponerat avfall eftersträvas. I stället torde området få allt större betydelse som insamlings- och sorteringsplats för olika former av återvinningsbart material och för farligt avfall.

Området beskrivs i följande dokument

- * "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)

område nr

128

160. BJÖRSTA GRUVA (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området är en intressant gruvmiljö med lämningar efter över 200 års verksamhet. Gruvorna är kända sedan 1600-talet. Det finns ingen bebyggelse idag, men spår efter byggnader, gruvhål och skrotstensvarp, liksom ett välbevarat vägnät som tidigare förband gruvan och Masugnsbyn.

Lämplig utveckling

Lämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen, vilket bland annat skogsbruket måste beakta. Någon efterfrågan på bebyggelse i området förväntas inte.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 50

161. MASUGNEN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området har en intressant masugnslämning och välbevarade torpmiljöer med tillhörande övergivna odlingsmarker. Masugnen uppfördes 1668 och försåg järnbruket i Harg med tackjärn fram till 1752. De torp som finns kvar runt Masugnen utnyttjas idag som fritidsbostäder.

Lämplig utveckling

Masugnslämningarna m.m. är skyddade enligt kulturminneslagen (KML). Det är önskvärt att torpbebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Förutsättningarna för detta torde vara störst om de behålls som fritidsbostäder.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 51

162. LÖHAMMARSJÖN - STOCKBYSJÖN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Löhammar- och Stockbysjöarna är sänkta i flera etapper och Stockbysjön är nu att betrakta som en före detta sjö. Söder om Löhammarsjön finns bestånd av ädla lövträd, främst ek och ask. Området har ett intressant fågelliv.

Lämplig utveckling

Våtmarker och ädla lövträd bevaras opåverkade så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön, Gullströmsån och ån från Löhammarssjön.
- * Området ingår delvis i riksintresset Rk 23

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	129
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

163. DEL AV HARG (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Börstilsåsen vid Harg är barrskogsbeklädd, bland annat ett bestånd av ca 300 år gamla tallar. I anslutning till tallbeståndet ligger Hargs kyrka och delar av bruksmiljön i Harg. Dessa områden behandlas närmare i redovisningen av riksintresseområdena Rk 23 och Rn 61.

Lämplig utveckling

Det är mycket angeläget att bebyggelsemiljön inte förvanskas. Tallarna kring kyrkan utgör naturreservat och landskapet kring kyrkan är också skyddat genom ett särskilt förordnande.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Området ingår i riksintressena Rk 23
- * Skogsområde med tallar i Harg är naturreservat och ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (riksintresse Rn 61).
- * Skydd för landskapsbilden kring Hargs kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Bruksgatan i Harg utgör samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

164. MARKA OCH ISÄLVAVLAGRING UTMED VÄG 76

(KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området omfattar en delar av Börstilsåsen norr och söder om Harg. Åsen ligger i direkt anslutning till väg 76 (norr om Harg huvudsakligen öster om vägen). Vattentäkt för Harg och Hargshamn finns vid Adolfsdal.

I norra delen av området ligger Marka som är en by med välbevarad radbystruktur. Här finns bland annat ett före detta komministerboställe med värdefull äldre bebyggelse, gästgivargård och i byns utkant ett mycket genuint båtmanstorp. Flera gravfält visar att byn koloniserades under järnåldern.

Lämplig utveckling

Åsar med isälavlagringar är generellt viktiga grundvattenkällor och det är därför särskilt viktigt att åtgärder som kan innebära risk för förorenande utsläpp inte vidtas i dessa områden. Vid eventuell ombyggnad av väg 76 bör grundvattenskyddet diskuteras. Börstilsåsen utnyttjas som vattentäkt för Östhammar och Harg - Hargshamn.

Det är önskvärt att Marka bys bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Väster om väg 76 söder om Marka finns flacka grusområden som på grund av sina goda markförutsättningar och läget intill vägen skulle kunna vara lämpliga för t. ex. viss typ av industribebyggelse. Vid eventuell etablering är det dock mycket viktigt att det kan fastslås att det inte föreligger någon risk för förorening av grundvattnet. Skogspartiets skönhetsvärden bör också beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-184
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 20

165. SJÖHAGEN VID HARGSVIKEN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I området finns öppna strandängar, hagmark med blandskogspartier och ett al - björkkärr. Särskilt strandängarna har stor betydelse för fågellivet, främst som sträcklokal.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 23
- * Utvidgat strandskydd.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.110
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	130
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-193
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

166. VÄRLINGSÖ MED OMGIVANDE ÖAR

(KARTBLAD 23, 24)

Befintliga förhållanden

Väringsö är en skogbevuxen moränö. I väster överväger hållmarksskog, i övrigt dominerar gran-skogen. En stor del av skogen är avverkad på senare tid. de södra delarna utgörs av igenväxande kulturmarker med lövträd. På öns centrala delar finns en del kärrpartier, bland annat Träsket, som är ett orört topogent fastmattekärr. Många småöar är bevuxna med blandskog. Området har ett rikt djurliv och goda miljöer för fågel, särskilt Själgynnorna. Vikar på södra Väringsö och grundområdet sydost om ön är sannolikt viktiga lokaler för reproduktion och uppväxt av fisk.

På Länsöholmen finns fyra strandtomter med fritidshus samt ett välbevarat skärgårdshemman som byggdes upp vid 1800-talets mitt. På Väringsö fanns i början av seklet fem gårdar eller torp. Flertalet av dessa har nu fått sin bebyggelseenhet avstyckad och det finns därutöver ytterligare ett tiotal fritidsfastigheter på ön. Bebyggelse finns också på Torsholmen, sammanlagt 12 fastigheter samt ett äldre hemman.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Med hänsyn till naturvärdena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är önskvärt att de äldre gårdarna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar naturvärdena, likaså att eventuella nya komplementbyggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Skälgrynnorna sydost om Väringsö är ett fågelskyddsområde, se Sk 18.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (Riksintresseområde N 62)
- * Delvis utvidgat strandskydd, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.109
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	132
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 52
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 87 - 88

167. HÅNSTENSBO

(KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

I Hånstensbo finns en hage som är relativt stor och öppen. Den har inslag av träddungar. I området finns odlingsrösen och huslämningar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

168. NORRBYTORP (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Norr om Norrby by ligger ett område med välbevarad torpbebyggelse från 1700-talets senare del och 1800-talets första hälft. Bebyggelsen omges av ålderdomliga åkrar. Vägen till torpen passerar järnvägen mellan Dannemora och Hargshamn.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att den äldre bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Tillräckliga skyddsavstånd till järnvägen måste också beaktas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 55

169. STORMOSSEN (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Stormossen är en av tuvor och höljor koncentriskt uppbyggd högmosse. Det nuvarande området utgör endast den centrala resten av en tidigare betydligt större mosse som utdikats. Stormossen är med avseende på den koncentriskt uppbyggda ett av Upplands tydligaste exempel på en högmosse.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.103

170. RISINGE (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Risinge gård med tillhörande torp och flera gravfält. I områdets södra del ligger torpställena Tranviken och Skarpgården. Många värdefulla och välbevarade byggnader finns kvar.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att äldre byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 48

171. SILKESBACKEN (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Silkesbacken är en moränrik hage som höjer sig över den omgivande Olandsslätten och utgör ett påtagligt inslag i landskapsbilden med sina vackra pelarenar och björkar och en välbehållen trägårdsgård. I hagen finns också ett odlingsröse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.119
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	211
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-138

172. JORDBRUKSLANDSKAPET KRING OPPBYN - FORS (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Byn består av Oppbyn, Nederbyn och Kvarngården. Norra delen av Oppbyn har bevarat sin bebyggelsestruktur sedan tiden före skiftena och gårdarna ligger på långsmala tomter med välbevarad bebyggelse i huvudsak från 1800-talets mitt. Även i övriga delar av området finns värdefull bebyggelse, bland annat vid Kvarngården. Byn omges av ett äldre odlingslandskap och ett stort antal gravfält samt en intressant hyttlämning.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
- * Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.121
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	212
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-70
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 49
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

173. ASKHOLMEN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området ligger öster om järnvägen mellan Hargshamn och Hallstavik och omfattar även Järsjöfjärden. Askholmen är en gård vars brukningscentrum numera är avstyckat. Nordost om gården ligger fem fastigheter med fritidshus. I övrigt är området obebyggt och präglas av skogsmark med inslag av mindre odlingsmarker. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten.

Järsjöfjärden går delvis in i Norrtälje kommun. Den norra delen av fjärden, Askholmsviken, är unik med mycket höga naturvärden till följd av sin vegetation, sitt klara och näringsfattiga vatten och sin orördhet. Järsjövikens söder om Askholmsviken är mera näringsrik.

Lämplig utveckling

Förslag till fritidsbebyggelse har lagts fram tidigare. Som nämnts ovan är dock Järsjöfjärden mycket skyddsvärd. Det är också viktigt att undvika konflikter mellan fritidsbebyggelse och utveckling av industriområdet kring Hargs hamn. Vidare måste järnvägstrafiken och eventuella transporter med farligt gods beaktas. Med hänsyn till att området dessutom omfattas av miljöbalkens bestämmelser (4 kap. 4 §) om kustområdet bedöms det nu inte vara lämpligt att planera ett nytt fritidsbyggnadsområde här.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 88 - 89

174. SVINNÖOMRÅDET

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Svinnö by med dess lövträdsrika omgivningar utgör en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap. Här finns välbevarade gårdar med bebyggelse huvudsakligen från 1800-talet och värdefulla ängs- och hagmarker. Väster om byn ligger gården Västerängen, som utgörs av en stor ladugård och två arbetarbo-städer, i ett storskaligt och flackt åkerlandskap som uppodlats i ganska sen tid. Öster om byn ut finns gården Svinnötorp. Flera bostadsenheter har sedemera styckats av för att bilda egna fastigheter.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Berörs av riksintresse Rn 56.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

175. RASTSJÖN OCH OMGIVANDE MYRMARKER

(KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Rastsjön är en typisk skogssjö av brunvattenkaraktär. Den omges i söder och norr av vidsträckt kärrmarker. Sjön är osänkt och helt fri från förorenande utsläpp. Den avvattnas norrut via Flymyrrån mot Hammardammen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att sjön undantas från förorenande avlopp och sänkningsföretag. Dikning av myrområdena bör också undvikas, liksom gödsling och avverkning i kantzoner. I översiktspla-

nens del I, avsnittet kommunikationer, diskuteras en järnvägsdragning genom området. Detta bör dock ses som en möjlig åtgärd på mycket lång sikt. Om det i framtiden skulle bedömas vara ett samhällsekonomiskt rimligt projekt måste också miljökonsekvenser utredas och vägningar göras mellan negativa konsekvenser och de miljövinster som kan uppnås.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Rastsjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.124
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	204

176. SÖDERKULLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Söderkulla med dess omgivande odlingsmarker ligger som en öppen glänta i skogslandskapet. Här finns bland annat Skarpbacken, en hagmark som sluttar från skogen ner mot gården och sätter sin prägel på landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-135

177. MORKARLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Morkarla kyrka ligger vid ett vägshål i en skogsbygd som koloniserades först under medeltiden. Kyrkan är en senmedeltida gråstenskyrka med fristående klockstapel. Invid kyrka finns en komministergård med huvudbyggnad från 1876. Söder och öster om kyrkan finns skola och ett mindre antal egnahemsbyggnader. I området finns också rester av en järnvägsbank och tidigare industriell verksamhet.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Förutsättningen är att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och komministergårdens närområden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Kyrkan är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).
- * Allmänna vägar nr 683 och 688. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 25

178. ÖSTANÅ (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Vid ån i utkanten av Östanå by ligger bebyggelse som representerar ett nytt skede i utvecklingen på landsbygden under 1800-talets andra hälft. Bebyggelsen består av en kvarn, ett snickeri och ett missionshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess karaktär. En hage vid Västanå bör också särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 688. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.116
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 56

179. BOTBYN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Av särskild betydelse i Botbyn är en hage med hävdgynnad flora. Här finns också en genuin gårdsmiljö.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden och gårdsmiljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-136

180. MORKARLA - ÖSTERBY (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Av särskild betydelse i Morkarla-Österby är en hage som utgörs av en helt öppen, hållrik udde i åkerlandskapet och en kantzon längs skogen. Här finns också åkermark och agrar bebyggelse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör kulturlandskapet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 292. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-137

181. SVENSARVA (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Svensarva by har tre gårdar med enhetlig och representativ bebyggelse från 1800-talets senare del och 1900-talets början. Odlingsmarkerna kring byn har en välbevarad äldre struktur.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Kulturlandskapets öppenhet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 57

182. RAMHÄLLS GRUVOR (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Ramhälls gruvor är kända sedan 1700-talet och var i drift till 1975. På gruvområdet finns idag den stora gruvlaven, sovrings- och anrikningsverk, liksom transportörtunnlar bevarade. Området innehåller också arbetarbostäder, några torp, ett missionshus och en skolbyggnad. Missionshu-

set hör till de bäst bevarade i länet och är av sådant värde att en byggnadsminnesförklaring skulle vara befogad.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den historiska gruvmiljön. Förutsättningarna för att bibehålla industribebyggelse och anläggningar bör utredas närmare i samråd mellan ägaren, Upplandsmuseet, Länsstyrelsen m.fl.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 683. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 58

183. GÅNINGSMYRAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Gåningsmyran är en igenväxande brunvattengöl, numera närmast med karaktären av rikkärr. Här finns bland annat ett rikt fågelliv.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring sjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.125
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	206

184. GIMO FLYGPLATS MED OMGIVNINGAR (KARTBLAD 20, 21)

Befintliga förhållanden

Centralt i området ligger Gimo flygplats. Denna har tidigare haft en militär funktion, men har förvärvat av kommunen. Omgivningarna präglas av Kilbyslätten, skogsmarker och spridd bebyggelse.

Lämplig utveckling

Området utgör en viktig tillgång för kommunen och den framtida användningen av flygplatsen bör diskuteras närmare. Här finns möjlighet till fortsatt flygtrafik (civilflyg och sportflyg), motorsport, företagsetableringar m.m. Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik o. dyl. bör flygplatsens framtida användning bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

185. LUNDA - KILBY - LÖDDBY - MYSSLINGE (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Lunda, Kilby, Löddby och Mysslinge som ligger vid Kilbyslätten. Genom området slingrar sig Kilbyån som i äldre tider givit kraft för drift av kvarnar, sågar och en tid även en masugn och hammarsmedja. I brynstråket vid Lunda och Löddby finns ett mosaikartat hagmarksområde med inslag av äldre övergivna åkrar. Området är rikt på järnåldersgravfält. By-

arna innehåller välbevarad och representativ bebyggelse från 1800- och 1900-talen. Mysslinge hör till kommunens mest välbevarade bymiljöer. Den kvarnbyggnad som fortfarande finns kvar i Lunda byggdes 1937 och är av stort teknikhistoriskt intresse.

Lämplig utveckling

Området speglar en mångsidig historisk utveckling. Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärde. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i norra delen av området (jämför område 185).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 685, 686 och 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.127
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 59

186. MÅNGSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Mångsta by med dess gårdar och kuperade hagar ligger som en ögrupp av moränholmar, omgiven av Kilbyslättnens åkrar. Vid infarten till Mångsta från väg 288 ligger ytterligare tre små hagar. Vid Bärby finns en äldre värdefull transformatorbyggnad.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	208
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-146, 147

187. HAGMARKER VID SÖDERLÖVSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Väster om gården Söderlovsta utbreder sig på moränkullar i anslutning till Kilbyslätten hagmarker som bland annat präglas av vidkroniga ekar och en välutvecklad hävdgynnad vegetation.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ångs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i nordvästra delen av området (jämför område 184).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.130
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	209
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-142

188. VETTSTA - ONSBY - NORRLÖVSTA - FASTBOL

(KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området präglas av relativt stora odlingsmarker samt skog och genom sin rikedom på fornlämningar - gravplatser, fossil åkermark, husgrundsterasser och övergivna torp - uppvisar det en bebyggelsekontinuitet från bronsålder och framåt. Bebyggelsen idag består av ett antal gårdar och senare tillkommen egnahemsbebyggelse på spridda platser. Intressant äldre bebyggelse som är välbevarad finns bland annat på fastigheterna Fastbol 1:2, Onsby 1:4, Vettsta 3:3 och Vettsta 3:12. Vid Norrlövsta finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att de äldre kulturhistoriskt värdefulla enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i västra delen av området (jämför område 184). Det är också viktigt att beakta framtida omläggning/förbättring av väg 288.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288 och 689. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.118
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	210
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-140
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 60

189. F. D. MÖRTSJÖN

(KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området består av en sedan länge utdikad sjö, numera bevuxen med mycket tät björksumpskog med inslag av lundvegetation i kanterna. Omgivningen består av barrskog. Biotopen är ovanlig i trakten och har stor betydelse för fåglar, insekter och andra djur.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.132
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	213

190. ÅSTORP (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Intill landsvägen söder om Åstorp ligger en småkuperad enbacke som är en betydelsefull del i omgivande landskap.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Fortsatt användning av hagen som betesmark torde ge bästa förutsättningar för bevarande av naturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-171

191. CHARLOTTENDAL (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Charlottendal utgör ett välbevarat exempel på en större gård från 1700-talet med bevarad bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1700- och 1800-talen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar gårdens kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
* Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

192. GILLINGESJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Gillingesjön är en lokal utvidgning av Olandsån omgiven av ängsmarker, vilka översvämmas under högvatten. Området är en av flyttfåglar livligt frekventerad rastlokal under vår och höst. Upp mot landsvägen finns också torr- och friskängar med hävdgynnad flora.

Lämplig utveckling

Området bör undantas från dikning så långt det är möjligt. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70. Områdets betydelse som "reningsfilter" för Olandsåns vatten bör också närmare studeras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Olandsån.
* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.133
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	214
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-172
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

193. HAGMARKER VID KÄLLEBERGA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns ett antal hagar som är rika på fornlämningar och som utgör en betydelsefull del i det omgivande landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.128

194. STOCKHOLMSÅSEN VID HAPSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns flera mindre åskullar samt en något större väster om Vadet. På den senare förekommer gravfält, jordhögar och triangelformade stensättningar, delvis övervuxna och även skadade av tåktverksamhet. Kullen norr om Vadet är helt utbruten. Vid Spångby by finns en björkhage med rik flora. Områdets bebyggelse utgörs av jordbruksgårdar, enstaka egnahem och en snickerifabrik.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 686. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.129
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-148

195. ÖSTRA OVANBY

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ovanby ingår i ett större område av riksintresse för kulturmiljövården, Rk 25. Hagmarker, liksom bebyggelse och fornlämningar, är av särskilt intresse i Östra Ovanby.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturmiljövärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25
- * Allmän väg nr 672. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-174, 175
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

196. EKEBY KYRKA OCH OMGIVANDE ODLINGSLANDSKAP

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ekeby kyrka är byggd av gråsten och uppfördes troligen under senare hälften av 1400-talet. Den har en rikt utsmyckad vapenhusport. Kyrkan ligger i ett vidsträckt slättlandskap kring Olandsån (landskapet sträcker sig även in i område Rk 25). Här finns i huvudsak agrar bebyggelse, särskilt välbevarad på Norrgårdarna, men också enstaka fristående bostadsfastigheter. Närmast kyrkan ligger prästgård och skola. Vid Jom finns en trefaldighetskälla.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Ett mindre område är redan detaljplanerat. Samtidigt är det önskvärt att områdets bebyggelsestruktur och landsbygdskaraktär bibehålls i stora drag. Vidare bör kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar deras karaktär. Nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till kyrkomiljön och det öppna landskapet kring kyrkan. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden i övrigt. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
- * Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 29, 64
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

197. LUNDSBOL - HYTTBOL - GILLINGE - OLVSJÖN

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatzlämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socken. Sammansättningen av fornlämningar vid Gillinge kan antyda att dessa delar av området har bebyggelsekontinuitet från järnåldern fram till idag.

Under 1770-talet etablerades torp vid mindre lerpartier inom området. Övergivna lämningar efter sådana finns bland annat vid Hyttbol. Slutligen finns inom området också flera äldre gruvhål.

Sjön Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hållar. Här finns också inslag av ädellövträd, av värde bland annat för fågellivet. Området kring sjön är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Delar av området utgör riksintresse, Rk 26 och Rn 32.
- * Strandskydd 300 meter kring Vällen.
- * Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	26
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.162
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	238
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 28

198. GISSLAREN

(KARTBLAD 22, 30)

Befintliga förhållanden

Gisslaren är en tämligen näringsrik sänkt sjö med brunfärgat vatten. Norra änden av sjön är i stort sett igenväxt. Laggarkärren är ett ca 70 ha stort kärr som sträcker sig ner till sjön.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Gisslaren och Gullströmsån.
- * Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240

199. JÄTTETALL ÖSTER OM GISSLAREN

(KARTBLAD 30)

Tallen är naturminne enligt beslut den 31 augusti 1946.

200. MOXBODA

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

De fyra gårdarna i Moxboda by har behållit sina lägen vid skiftesreformerna under slutet av 1700- och 1800-talen. Byn innehåller många ålderdomliga timmerbyggnader. Odlingslandskapet runt byn är småbrutet med stenbundna betesmarker och rester efter gamla åkrar. Här finns också rester efter ett gärdesgårdssystem och odlingsrösen. Floran är rik på hagmarkerna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt aktivt jordbruk och beteshävd.

Gisslaren är en näringsrik sjö och bör skyddas mot nya avloppsutsläpp eller annan näringstillförsel.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-199
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 53

201. ÖJAREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Öjaren är en sänkt sjö som numera kan betraktas som topogent kärr. Lokalt är kärret påverkat av dikningar.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	246

202. ÄLGMYREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex, bestående av ett trädbevuxet topogent kärr och flera mindre mosseytor, öppna eller glest trädbevuxna.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	244

203. KYRKSVEDJAN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Gården Kyrksvedjans åker- och hagmarker ligger inneslutna i ett barrskogsområde. Norr om gården finns hagmark med en rik flora.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	245
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-198

204. HAGMARKER VID LYAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Norr om landsvägen finns två gårdar, ett avstyckat brukningscentrum och två fristående bostadshus. Odlingslandskapet kring bebyggelsen är intressant med omväxlande åkrar, friskängar och torrare hagmark på moränkullar.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140

205. KLEVEKEN (KARTBLAD 27)

Eken är naturminne enligt beslut den 17 juli 1935.

206. ÅS NORR OM FRESTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan.

Lämplig utveckling

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och åsens betydelse för kommunens dricksvattentillgångar bör utredas noggrant innan åtgärder vidtas i området.

207. ALBORÅN (KARTBLAD 27)

Området kan vara intressant för ny vattentäkt och bör därför särskilt skyddas mot åtgärder som kan skada grundvattnet.

208. ALUNDA CENTRALBYGD (KARTBLAD 27, 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Alunda sockens centralbygd utom själva sockencentrum med kyrka m. m. som ingår i Alunda tätort (se del II). Här finns ett öppet odlingslandskap med stora sammanhängande åkrar ner mot Olandsån. I övergången mellan lerslätt och moränmark finns talrika betade håll- och moränbackar med på flera håll spår efter ett äldre åkerbruk. Flera byar och utflyttade gårdar finns i området. I anslutning till byarna ligger ett flertal stor gravfält, huvudsakligen från järnåldern. Värdefulla hagmarker finns bland annat i anslutning till Söderby, Klev, Spånga och Kydingeholm.

Landskapet och bebyggelsestrukturen fick i stort sett sitt nuvarande utseende efter laga skiftet vid mitten av 1800-talet och efter åregleringar som genomfördes något senare. Flera hundra tunnland ängsmark förvandlades då till åkermark. Efterhand har bebyggelsen kompletterats med enstaka nyare bostadshus.

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan. Kring vattentäkten i Fresta finns ett skyddsområde.

Lämplig utveckling

Området är ett betydelsefullt jordbruksdistrikt och det bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det är också önskvärt att områdets bebyggelsestruktur bibehålls i stort och att äldre enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de kulturhistoriska värdena. Delar av området kan lämpa sig för mindre kompletteringar av bebyggelsen, men det är då viktigt att nya byggnader placeras och utformas så att bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag, jordbrukets intressen och fornlämningsområdena beaktas.

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och när det gäller området väster om Fresta bör dess betydelse för kommunens dricksvattentillgångar noggrant utredas innan åtgärder vidtas i området.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Stamsjön.
- * Allmänna vägar 288, 666 och 684. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.146-148, 158
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155, 157, 164
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

209. KLEV - JORTSLUNDA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Klev och Jortslunda ligger som ett samlat bebyggelseområde väster om Alunda. Tidvis har det, sannolikt på grund av närheten till Alunda, rått en betydande efterfrågan på byggmöjligheter i området. Nuvarande bebyggelse består av äldre gårdar samtt fristående bostadshus, större garage m. m. av senare datum. Fastigheten Klev 5:1 har varit häradsskrivarboställe.

Omgivande mark består till större delen av åker. Intill byn finns också värdefulla hagmarker. I områdets södra del ligger stora gravfält från yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Ytterligare någon enstaka komplettering med bostadshus och mindre verksamheter bör kunna tillåtas under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett lämpligt sätt och att trafiksäkra utfarter kan anordnas. Det är också viktigt att nya byggnader inte medför inskränkningar på kvarvarande jordbruksverksamhet och att byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till befintlig bebyggelsemiljö, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

210. SKOBY (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Skoby är ett samhälle med ca 140 invånare, det vill säga något mindre än en tätort (minst 200 inv.) Här finns småhusbebyggelse, mindre verkstäder, fotbollsplan m. m. men service som livsmedelsbutik och skola saknas. Avståndet till Alunda centrum är ca 5 km. Närheten till väg 288 och goda pendlingsmöjligheter med buss till Uppsala borde utgöra argument för ytterligare bosättningar i samhället. För närvarande är dock olösta vatten- och avloppsfrågor ett hinder i utvecklingen. Utredning pågår.

På den så kallade Kvarnbacken i sydvästra delen av samhället finns ett av Alundabygdens största gravfält från järnåldern. Gravfältet ligger i en hagmark som hålls öppen genom bete. I området finns ytterligare ett antal hagmarker med en variationsrik flora.

Lämplig utveckling

Skoby har ett sådant läge att ytterligare bostadsbebyggelse och verksamheter lämpligen skulle kunna lokaliseras hit. Innan avloppsfrågan har lösts bör dock ytterligare bebyggelse inte tillåtas.

Lämpligen bör också en fördjupad översiktsplan upprättas och helst även detaljplaner för delar av samhället som kan utvecklas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter vid Olandsån.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.149, 150
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-161
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 62

211. TÅSJÖN OCH BRYNSTRÅKET KRING ÅL

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Tåsjön bildas som en ansvällning av Olandsån och under torrare somrar blir sjön en fuktäng kring ån. Under högvatten översvämmar den å andra sidan omgivande åkrar. Sjön har ett artrikt fågellev. Brynstråket kring Ål är en öppen sydsluttning som är 100 meter bred och 1 km lång och utgör skiljelinje mellan nedanförliggande åkermarker och ovanförliggande skogsmarker. Glest trädbevuxna partier förekommer också. Stråket är rikt på fornlämningar och välhävdade betesmarker.

Gården Ål är Upplands regementes gamla majorsboställe. Här finns den gamla mangårdsbyggnaden kvar, troligen från 1700-talet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önskvärt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt och att gårdens byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd kring Olandsån.
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.151
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	201
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-158, 159
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

212. SÖDERBY KVARN

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Här fanns tidigare en kvarn som numera är riven. Kommunen äger tomten.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till läget utmed väg 288 kan området vara lämpligt för någon typ av företagsetablering. Det kan handla om tillverkning, kontor eller försäljning av t. ex. skrymmande produkter. Närmare utredning bör göras.

213. MARMA - HABERGA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området ligger nordost om tätorten Alunda. Närmast Alunda finns en mosaik av betesmarker med insprängda hållpartier, skogsdungar och åkrar. Vid Södergården finns en hage med delvis artrik flora på kalkrik ogödslad mark. Även fornlämningar förekommer i området.

Haberga är en tät bymiljö som tidigare varit knutpunkt i bygden med gästgivargård, tingshus och järnvägshållplats. Mot sydväst från byn finns en sträcka av den gamla landsvägen kvar med en av kommunens bäst bevarade stenvalvsbroar. Byn ligger på en markant moränhöjd i kanten av den slättbygd som utbreder sig kring Kilbyån. På bykullens västra del finns ett järnåldersgravfält. I södra delen av området finns hagmarker med särskilt landskapsvärde.

Lämplig utveckling

På grund av landskapbildningen och fornlämningarna bör området under överskådlig tid inte användas för utbyggnad av Alunda tätort och det bör också råda en återhållsamhet när det gäller enstaka nya byggnader. Området bedöms också ha ett värde för närrecreation och som betesmark bland annat för hästar.

Beträffande Haberga är det önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som stör landskapbildningen.

Planer finns på att bygga en golfbana i området. Detta bedöms vara förenligt med områdets natur- och kulturvärden om tillräcklig hänsyn tas och det öppna landskapet kommer att bevaras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288, 669 och 672. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.154, 155
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	224
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-150, 152
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 61

214. EKHAGE SYDOST OM SYDINGÖSBY (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en moränbacke med glest stående, ganska kraftiga ekar. Örtrikedomen är påtaglig. Ekshagen övergår i norr i en före detta björkhage som nu övergår i barrskog. I hagen finns forngravar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.131

215. GOLVSTA - SVISTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området innehåller tre gårdar tillhörande Svista by och det gränsar till bykärnan i Golvsta. Landskapet är varierat och rikt på fornlämningar och hagmarker. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till fornlämningsmiljöerna och till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.
- * Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.156, 157
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	216
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-162
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

216. FRÖJSTA - GLOTTSTA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Längs vägen mellan Gottsta och Fröjsta ligger en hage helt omgiven av åkermark. Hagen är välhådd och har en intressant flora med många arter. Det finns också en fornlämning i hagen. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	217
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-166
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

217. OLANDSÅNS DALGÅNG SÖDER OM FORNBRO (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Olandsåns dalgång består i detta parti av mer eller mindre framträdande sluttningar ner mot den centralt belägna ån. Sluttningarna utgörs till stor del av åkrar, i vilka huvudsakligen öppna betesmarker och lövbevuxna moränbackar finns insprängda. Vid Väskinge finns särskilt värdefulla hagmarker och en skog med rika inslag av ek. Fornlämningar är rikligt förekommande i hela området. Området ingår delvis i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

De intressen som särskilt bör beaktas i området är jordbruket, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna. För att tillgodose riksintresset är det angeläget att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskaps-

värdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
- * Allmänna vägar nr 666, 670, 671 och 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.159, 160
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	218
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-169, 170, 179
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

218. HÄLLSBÄCKEN - HUVSJÖN

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatzlämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socken. Bebyggelse- och torplämningar visar att delar av området tagits i anspråk under 1700-talet och framåt. Vid den tiden odlades de små lerjordar som kom fram efter landhöjningen.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 65

219. SNIVAREN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I skogsbygd vid gården Snivaren ligger en hällrik karg enbuskhage. Intill hagen finns några mindre åkrar och barrskog.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
" Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-196

220. MALSÄTTRA - RUDDUN

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar, fåbodlämningar, äldre vägsystem och en bymiljö samt en gårdsmiljö av kulturhistoriskt värde. Malsättra by är en av de

äldsta i Hargs socken. Byplatsen är rik på husgrunder och odlingsrösen och här finns särskilt värdefulla timrade byggnader. Under Malsättra lydde ett flertal torp och några av dessa finns ännu kvar. Ruddun är det enda gård i socknen som ännu är kringbyggd. Många gamla uthus har bevarats orörda.

Området domineras i övrigt av skogsmark som är opåverkad av bebyggelse. Gisslaren är en av flera sprickdalssjöar söder och sydost om Gimo. Den är sänkt och tämligen näringsrik. Runt stränder och öar finns breda bälten av vass och säv samt en smal näckrosbård. Stränderna är övervägande skogsklädda fastmarker, men det finns också myrmarker. Strax norr om Gisselbol finns en igenväxande löväng. Sjön är av stort värde för rekreation. Se även område 198.

Lämplig utveckling

Under 1990 upprättades ett förslag till detaljplan för fritidsbebyggelse i området. Möjligheten att använda delar av området för fritidsbebyggelse bedöms kvarstå under förutsättning att kulturvärdena på lämpligt sätt beaktas och att vattenförsörjning och avloppshantering kan ordnas. Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de värdefulla by-, gårds- och torpmiljöerna. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140, 142
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-200
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 54

221. SANDA (KARTBLAD 30, 31)

Befintliga förhållanden

Sanda by ligger utmed en äldre sträckning av landsvägen mellan Östhammar och Norrtälje. Byn omges av ett småbrutet odlingslandskap som övergår i sankmarker mot Bysjön i sydost. Sjön torr-lades på 1800-talet. I övrigt omges byn av skogsmark. bymiljön är tät och det äldre bebyggelse-mönstret från 1700-talet är delvis bevarat. Här finns kringbyggda gårdar med ålderdomlig bebyggelse, däribland en gård av centralsvensk typ. På ett impediment i åkermarken öster om bytomten ligger byns gravfält med ett åttiotals stensättningar av yngre järnålderskaraktär.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 33

222. KAVELBROKÄRREN, HÅLMOSSEN OCH MYRSTRÅKET FRAM TILL KOLAR-MORAÅN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området består av skog med ett flertal myrkomplex. Kavelbrokärren och Hålmossen är endast lokalt påverkade av dikning och en väg.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.164
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	241

223. MÅSJÖN OCH SKRÄDDARMOSSEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Skräddarmossen är ett orört kärrområde och Måsjön är en grund och vassrik sjö, sänkt sedan länge. Här finns bland annat örtrika områden, ädellövskog och ett rikt fågelliv. Del av området är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Området ingår i riksintresse Rn 32 och Skräddarmossen ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Måsjön.
- * Skräddarmossen är naturreservat, se Nr 13.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.135
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	239
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 144
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 14

224. HÄLLMARKSOMRÅDE ÖSTER OM EKDALEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området domineras av hällmarkstallskog som är bäst utbildad på de västra och östra delarna av hällmarken.

Lämplig utveckling

Äldre hällmarksskog bevaras opåverkad så långt det är möjligt. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.138

225. LUND SÖDER OM LUNDSVEDJAN

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

På den branta moränslutningen 300 meter söder om fritidstorpet Lundsvejan finns ett ek-lind-dominerat lundparti i brynet till den granplanterade åkermarken.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.137

226. DRÄLINGE

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett relativt flackt bergparti som till övervägande del är överfyllt med schaktmassor. Området har också tidigare använts som deponeringsplats för hushållsavfall. Runt överfyllnaden är området skogbevuxet. Verksamhet pågår med uttag av berg och återvinning av schaktmassor enligt en brytningsplan.

Lämplig utveckling

Eftersom ingrepp redan skett kan det vara lämpligt att berguttag och masshantering får pågå ytterligare en tid. Sådan verksamhet prövas i särskild ordning och efterbehandling skall ske när verksamheten avslutas. Verksamheten medför vissa störningar och någon bostadsbebyggelse bör därför inte placeras i nära anslutning till området.

227. VOXOME

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Västra och Östra Voxome ligger i kanten av den dalgång som sträcker sig ner mot Olandsån. Dalgången är sedan 1800-talet i sin helhet uppodlad. Äldre åkrar används som betesmarker, de kuperade, mångformiga hagarna hyser ett stråk av intressant, kalkkrävande flora. Öster om Östra Voxome och mellan Kvarnbacken och skogen norr om byn finns ett område med äldre övergivna åkrar som bevarat sin struktur och på höjden väster om byn finns ett område med sannolikt ännu äldre, delvis terrasserade, åkrar. Där finns också ett gravfält med 100 anläggningar. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.

* Allmän väg nr 666. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-165
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

228. ÅLSUNDA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Vid Ålsunda finns hagar som ligger i kanten av Olandsåns dalgång. Den södra hagen höjer sig markant över åkrarna nedanför. Området är rikt på fornminnen (gravfält, rösen och bebyggelse-lämningar).

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 667. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-168

229. OMRÅDE SYDVÄST OM ÖREGRUND (KARTBLAD 14)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Öregrund ligger söder om väg 100, drygt 2 km från centrum. Det består av övervägande lerig morän med inslag av hållmark och lera.

230. OMRÅDE NORR OM ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 13)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Östhammar ligger öster om väg 76, ca 4 km nordväst om centrum. Det består av övervägande sandig-moig morän med inslag av hållmark och lera, men i delar av området dominerar grus. Det är viktigt att göra närmare studier av de geologiska förhållandena så att det inte uppstår risk att grundvattnet i Börstilsåsen skadas av en industrietablering.

231. OMRÅDE VÄSTER OM ÖSTERBYBRUK - DANNEMORA (KARTBLAD 18)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu

inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 231 ligger norr om väg 292. Avståndet till centrala Österbybruk är ca 5 km och till Örbyhus likaså ca 5 km. Området ligger i direkt anslutning till järnvägen Hallstavik - Hargshamn - Örbyhus. Marken består i huvudsak av morän. Kring Dannemora - Österbybruk finns stora kulturvärden, till stor del av riksintresse (se områdena Rk 21 och 118), men en lämplig industrilokalisering på just den föreslagna platsen bedöms inte skada dessa värden.

232. OMRÅDE MELLAN GIMO OCH ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 20, 21)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 232 bedöms vara ett av de mest intressanta. Det ligger centralt i kommunen, nära Gimo, men ändå på betryggande avstånd från bostadsbebyggelse. Här finns god tillgänglighet för transporter, såväl på landsväg som på järnväg. Området är väl tilltaget för att markera att många olika platser mellan väg 292 och järnvägen är möjliga att utnyttja. Efter närmare utredning får markförhållanden, ekonomi och behov avgöra hur bebyggelse lämpligen lokaliseras. Sannolikt är områdena närmast Gimo mest intressanta i ett första skede.

233. OMRÅDE MELLAN HARG OCH GIMO (KARTBLAD 22)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 233 är mycket stort. Markeringen på kartan bör endast tolkas så att det någonstans i området mellan järnvägen och väg 292 kan vara möjligt att finna någon lämplig industritomt. Avgörande för lokaliseringen är bland annat markförhållanden, ekonomi och möjligheter att ordna vatten och avlopp. Några andra markanvändningsintressen än skogsbruk synes inte göra sig gällande.

234. OMRÅDE SYDVÄST OM BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Fastigheten Börstil 11:1, som ägs av Östhammars kommun, ligger på ömse sidor av väg 288 väster om Börstils kyrka. Fastigheten består huvudsakligen av ett skogsområde på morän- och hållmark söder om väg 288 och med mera blandade jordartsförhållanden norr om vägen.

Framförallt söder om vägen kan marken vara lämplig för industriverksamhet. Här finns områden som ligger långt från bostadsbebyggelse men ändå ganska nära väg 288, som kan betraktas som kommunens huvudtrafikstråk.

LITTERATUR OCH ANDRA REFERENSER

1. Område av riksintresse för naturvärden i Uppsala län. Länsstyrelsens registerblad 1988-02-25
2. Kulturmiljöer i Uppsala län. Områden av riksintresse, beskrivningar. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1997:13
3. Naturvårdsprogram för Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1987:2
4. Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1994:13
5. Ängs- och hagmarker. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:3
6. Jord och Järn. Kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun. Upplandsmuseet 1999
7. Kransalger och grunda havsvikar vid Uppsala läns kust. Upplandsstiftelsen, stencil nr 17, 1999
8. Vattenmiljö och Fritidsbåtar i Sunnanöfjärden. Peter Ridderstolpe, Firma Ekologisk Teknik maj 1992
9. Inventering av våtmarker i Uppsala län, del 1. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande från planeringsavdelningen 1986 Nr 1.
10. Odlingslandskap i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:4
11. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Naturvårdsverket 1996-05-23
12. Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket 1994
13. Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie. Jacob Spangenberg, Sören Eriksson, SKB, april 2000
14. Upplev Gräsön - en vandring i tid och rum genom ett levande kulturlandskap. Gräsöfonden 1998.
15. Byggnadsminnen i Uppsala län 1999. Länsstyrelsen i Uppsala län
16. Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus och höga ljudnivåer 1996:7
17. Riktlinjer för externt industribuller. Statens Naturvårdsverk. Råd och riktlinjer 1978
18. Infrastrukturinriktning för framtida transporter (Regeringens proposition 1996/97:53) med riktvärden för buller från bland annat vägtrafik.
19. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer om buller från skjutbanor, 1991:2

ALFABETISKT REGISTER ÖVER OMRÅDEN

Område	Beteckning	Kartblad
A lborån	207	27
A lnön	NR 9, Rn 18	15
Alunda centralbygd	206	28
Alunda	ALUNDA, se även del II	28
Andersby ängsbackar	NR 16, Rn 21, Rk 21	19
Askholmen	173	23
Askskärsfjärden	8	2
Aspbo	NR 12, Rk 21, 119	19
Assjö, våtmarker norr om	99	13
Assjösjön	Rn 19	13
B arkö	98	13
B engtsäng	61	15
Berkinge	35	4
Berkinge, träsk s v om	34	4
Bjurön	81, D 31	15
Björkhagen	2	2
Björklunda	53	7
Björnäs	104	14
Björsta gruva	160	22
Blåbådan	Sk 4, Rn 18	9
Bol (Söderön)	110, Rk 20	15
Bol (Valö)	94	12
Bolka	76	13
Bolkastrand	48	7
Borggårde	125, Rk 21	12, 21
Botarsbo	89	11
Botbyn	179	27
Brunnsvik	108	14
Bryggebådan	Sk 5, Rn 18	8
Bryttbyn, björkkulle	121	19
Börstils kyrka	129	13
Börstils kyrka, område s v om	234	13
C harlottendahl	191	29
D annemora kyrkby	155, Rk 21	18
D annemora	Rk 21, 118, D 55	19
Dannemorasjön	119, Rk 21, NR 16, NF 3, Rn 21	19
Djupmyren	135	14, 23
Djursten	26, Rk 16, D 67	7
Djäknevarpsfjärden	57	8
Draknäs	67	12
Drälinge	226	28
Duderö	69	12

Område	Beteckning	Kartblad
E dkärret	NR 8, Rn 47, 100	13
E Ekbacken	NR 14	30
Ekdalen, område öster om	224	30
Ekeby	196, Rk, 25	29
Ekensberg	151	24
F agervik	108	14
F Fagerön	134, NR 10, Rn 20	23
Fastbol	188	28
Film	118, 119, 120, Rk 21	19
Filmsjön	119, Rk 21	19
Florarna	NR 7, Rn 14	10
Fluttu	138	24
Fluttuskären	Sk 3, Rn 18	3
Fors	172	21
Forsmark - Kallrigafjärden	Rn 17, NR 4	5, 6
Forsmark	Rn 15, Rk 15	5
Forsmark, fågelskydd	Rn 17	6
Forsmarksån	Rn 12, Rk 15	4, 5
Frebbenbo	24	4
Frebbenbo, träsk väster om	23	4
Fresta, ås norr om	206	28
Frøjsta	216, Rk 25	29
Fågelfjärden	39	5
Fårön	128, Rn 18	15
Fälön	144	16, 24, 25
G altfjärden	152	24
G Gavelmossen	92	11
Gillinge	197	29
Gillingsjön	192	29
Gimo	GIMO, Rk 22, se även del II	21
Gimo bruk	Rk 22	21
Gimo damm	157, Rk 22	21
Gimo flygplats	184	20, 21
Gisslaren	198	22, 30
Gjusbådan	56	8
Glottsta	216, Rk 25	29
Glupudden	41	6
Golfbanan	102, D 61	14
Golvsta	215, Rk 25	28
Granfjärden	100	13
Grillskäret	NR 2, Rn 18	2
Grundsjön	Rn 22	30
Gruvsjön	119, Rk 21	19
Gråbovikarna	75	13

Område	Beteckning	Kartblad
Gräsbo	84	11
Gräsö - Singöområdet	Rn 18	flera kartblad
Gräsö "centrum"	32	7
Gräsö gård	NR 6, Rn 18	7
Gubbamossa	12	2
Gunbyle	134	21, 22
Gåningsmyran	182	27
Gärdebyn	213	28
H aberga	213	28
H ackbol	153	20
Halvbygda	119, Rn 51, Rk 21	19
Hammarby skog	Rk 24	28
Hanunda	125, Rk 21	12, 21
Happsta	194	28
Hargs bruk	Rk 23, 163	22, 23
Hargs tallpark	163, NR 18, Rk 23, Rn 61	22
Hargshamn	HARGSHAMN, se även del II	23
Hargsviken	165	23
Hovön	NR 9, Rn 18	15
Hummelfjärdarna	50	7
Hundbådan	7, Sk 2	2
Huvsjön	218	29
Hyttan	Rn 46	23
Hyttbol	197, Rk 26	29
Hyttmyren	37	4
Hället	Sk 4, Rn 18	9
Hålmossen	222	30
Hånstensbo	167, 118	18
Häggviken	57	8
Hällsbäcken	218	29
Högalund (Tvärnö)	147	24
Högbådan	NR 3, Rn 18	2
Hökhuvud	126, D 8	21
Hökhuvud, bygden norr om	Rk 18, 124, 125, 126	12
I dekvistmyren	NR 5, Rn 18	7
I Idön	82, Rn 18	15
Innerfjärden	79	14, 15
J ohannisfors	40	5
J ortslunda	209	28
Juvansbo, myrmarker n o om	86	11
Järsösundet	79	14, 15

Område	Beteckning	Kartblad
K allriga	NR 4, Rn 17	6
K allrigafjärden	Rn 17, NR 4	6
Kavarö	80, Rn 55	14
Kavelbrokärren	222	30
Kelinge	124, Rk 18	12
Kilby	185	28
Kilsmossen, betesmark norr om	122	18
Klacken	Sk 8, Rn 18	9
Klev	209	28
Kleveken	205	27
Klockarboda	21	7
Klubbträsket	65	12
Klubbudden	138	24
Klyndrorna	Sk 4, Rn 18	3
Klyxen	103	14, 15
Kovik	19	7
Kråkören	SK 15	14
Kullbådan	54	7
Kullbådastrand	52	7
Kyrksvedjan	203	23
Källberga	Rk 24	28
Källeberga	193	28
Källänggården	22	7
L adskär	42	6
L agnäsfjärden	9	2
Lagorna	148	24
Lilla Aspö	71, Rn 43	13
Lilla Risten	58	8
Lillbyasjön	119	11
Lotsholmen	143	15, 24
Lunda (Alunda)	185	28
Lunda (Tvärnö)	145	24
Lundsbol	197, Rk 26	29
Lundsvedja	93	12
Lundsvedjan, lund söder om	225	30
Lyan	204	27
Lysta	157	21
Lågagrunnen	Sk 10, Rn 18	9
Långalma	109, Rn 54, Rk 20	14, 15
Långanäs	11.3	2
Långträsket	65	12
Långviken (Raggarön)	151	24
Långviken (Gräsö)	27	7
Löddby	185	28
Löhammarsjön	162, Rk 23	22
Lönholmen	59	15
Lövlund	60	15

Område	Beteckning	Kartblad
M almen	33	7
Malmplatsen	141	15
Malsättra	220	30
Mannadalsudden	10	2
Marka	164	22
Markasjön	130	13
Marma	213	28
Mas-Ersudden	27	7
Masugnen	161	22
Masugnsskogen	87	11
Medholma	NR 11, Rn 18	24, 25
Mjölnarklubbarna	Sk 6, Rn 18	8
Morkarla	177	27
Morkarla-Österby	180	20
Moxboda	200	30
Muskargrund	33	7
Mysslinge	185	28
Mångsta	186	28
Mårtensboda	20	7
Måsjön	223, Rn 32	30
Mälby	142, Rk 20	15
Mässmyrfallet	NR 19	29
Mörtaröfjärden	18	7
Mörtsjön	189	28, 29
N olsterby urskog	141	15
Nolsterby	142, Rn 54, Rk 20	15
Nordangård	77	13
Nordangärde	28	7
Norrboda	11, 11.1	2
Norrby	38	5
Norrbytorp	168	20
Norrfjärden	4	2
Norrlövsta	188	28
Norrskedika	96	13
Norrskedika gruvor	97, Rn 45	13
Nybygget	17	7
Nyvret	108	14
Nötskäret	113, Rn 18	16
Nötsveden	29	7
O landsån	68, 70, 95, 217 m.fl.	12 m.fl.
Olvsjön	197	29
Onsby	188	28
Oppbyn	172	

Område	Beteckning	Kartblad
Ormöbådorna	Sk 13	16
Ormön	113,114, Rn 18	16
Ovanby, Östra	195, Rk 25	29
P ålsmora	123	11, 12
R ackfjärden	103	14
Raggarön	149, 150 ,151	24
Ramhälls gruvor	182	27
Rastsjön	175	27
Risinge	170	21
Rokörsviken	4	2
Rosendal	16	7
Rosten	56	8
Rovsättra	124, Rk 18	12
Ruddun	220	30
Ruddun, tall	199	30
Rundklubb	Sk 17	16
Rångsand, öana nö	NR 17	5
Rångsen	NR 17, Rn 17, 17	5
Rävsten	83	15
Rörmar	95	12, 13
Sanda	221	30, 31
S andika	131	14
Sandikafjärden	133, Rn 20	23
Sandträsket	65	12
Silkesbacken	171	21
Simundö	67	12
Själgrynnorna	Rn 62, Sk 18	24
Sjödalen	108	14
Sjöhagen, Hargsviken	165	23
Sjöäng	14.1	2
Skarphägnaden	139	24
Skaten	NR 17	5
Skatudden	42	6
Skinnäsviken	47, D 46	7
Skoby	210	27, 28
Skogahamn	11.3	2
Skogsvreten	25	7
Skräddarmossen	223, NR 13	30
Skällbo	62	11
Skårsund	55	15
Skärgården kring Gräsö, förordn.	NF 1	flera blad
Sköthällorna	Sk 12, Rn 18	15, 16
Slätön	NR 11, Rn 18	24, 25
Snesslingebygden	72	13

Område	Beteckning	Kartblad
Snivaren	219	23
Solbacken (Gräsö)	6	2
Solbacken (Yttersby)	139	24
Stenalma	106	15
Stenskär, område söder om	43	6, 13
Stockbysjön	162, Rk 23	22
Stockholmsåsen	66, 125, 194	12
Stora Risten	112, Rn 18	16
Stordammen, våtmarker söder om	156	19
Storgrundet	Sk 16	14
Storlågbådan	Sk 9, Rn 18	8
Stormossen	169	20
Storträsket	78, Rn 55	14
Strand	80	15
Stynsbo	90	11
Sund 13:1, avstyckningar	44	6
Sund	76	13
Sundsveden	116	16
Sundsäng (Söderön)	143	15, 24
Sundsäng (Gräsö)	59	15
Sunnanöfjärden	51	14
Svartbådan	7	2
Svartbäck	28	7
Svarvarudden	49	7
Svensarva	181	20
Svinnö	174, Rn 56	23
Svista	215, Rk 25	28
Sydingösby, ekhage s o om	214	28
Söderboda	14, 14.2	2, 7
Söderby (Börstil)	76, 101	13, 14
Söderby kvarn	212	28
Söderkulla	176	27
Söderlovsta	187	28
Söderäng	132	14
Söderön	Rk 20	14, 15
T allarna	107	14
Torrön	105	15
Trångsundet	103	14
Träsket (Gräsö)	13	2
Tuskö	136, Rk 20	15
Tvärnö , västra	137	24
Tvärnö, östra	146	24
Tåsjön	211	28
Tärnbådan	7, Sk 1	2
Tögen	111, Rn 18	15

Område	Beteckning	Kartblad
Uckerö	67	12
Ugglan	4	2
Vadören	117	16
Valkrör	NR 15, Rn 60	30
Valudden	45	6
Valudden, områdesöderom	46	6
Valö	93, 94	12
Vamsta	63	12
Vargskäär	59	15
Vettsta	188	28
Vicklinge	73	13
Vigelsbogruvor	91	11
Vigelsbo	88	11
Vikakullrorna	Sk 14, Rn 18	17
Viklund, hage	127	13
Vreta	64	12
Voxome	227	28
Väddika	159	21
Vällenområdet	198, 220, Rn 32	29, 30
Väringsö	166	23, 24
Väsby	Rk 24	28
Väslinge	217	29
Vässarön	115	16
Västerbyn	30, 31	7
Västerbådan	Sk 10, Rn 18	9
Västerlund	33	7
Väster-Mörtarö	16	7
Väster-Mörtarövik	15	7
Västeräng	11.2	2
Yttersby	142, Rk 20	15
Ågalma	74	13
Ådkubben	7	2
Åknarby, skog sydväst om	154	18
Ål	211	28
Åsunda	228	29
Ånö	127	13
Åstorp	190	29
Älgmossen	36	4
Älgmyren	202	23
Älgsjön	85	11
Älvsnäs	140, Rk 20	24

Område	Beteckning	Kartblad
Älvsnäsfjärden	152	24
Äppelsjön	Rn 22	30
Äspkärsudden	105	15
Öjaren	201	23
Örarna	107	14
Öregrund	ÖREGRUND, 229, Rk 17, se även del II	14
Örskär	1, 2, NR 1, Rn 18	2
Örskärssund	3	2
Örsta	158	21
Örviken	Rn 45	13
Össängsviken	5	2
Östansjö	73	13
Östanå	178	27
Österbybruk	ÖSTERBYBRUK, Rk 21, 231 232, se även del II	19
Österbybruk, ekbacke m.m.	119, NF 2, Rk 21	19
Österbyn	28, 30	7
Österfjärden (Tvärnö)	152	24
Östhammar	ÖSTHAMMAR, Rk 19, 230, se även del II	14
Östhammarsfjärden	100	13, 14

Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

Översiktsplan 2023

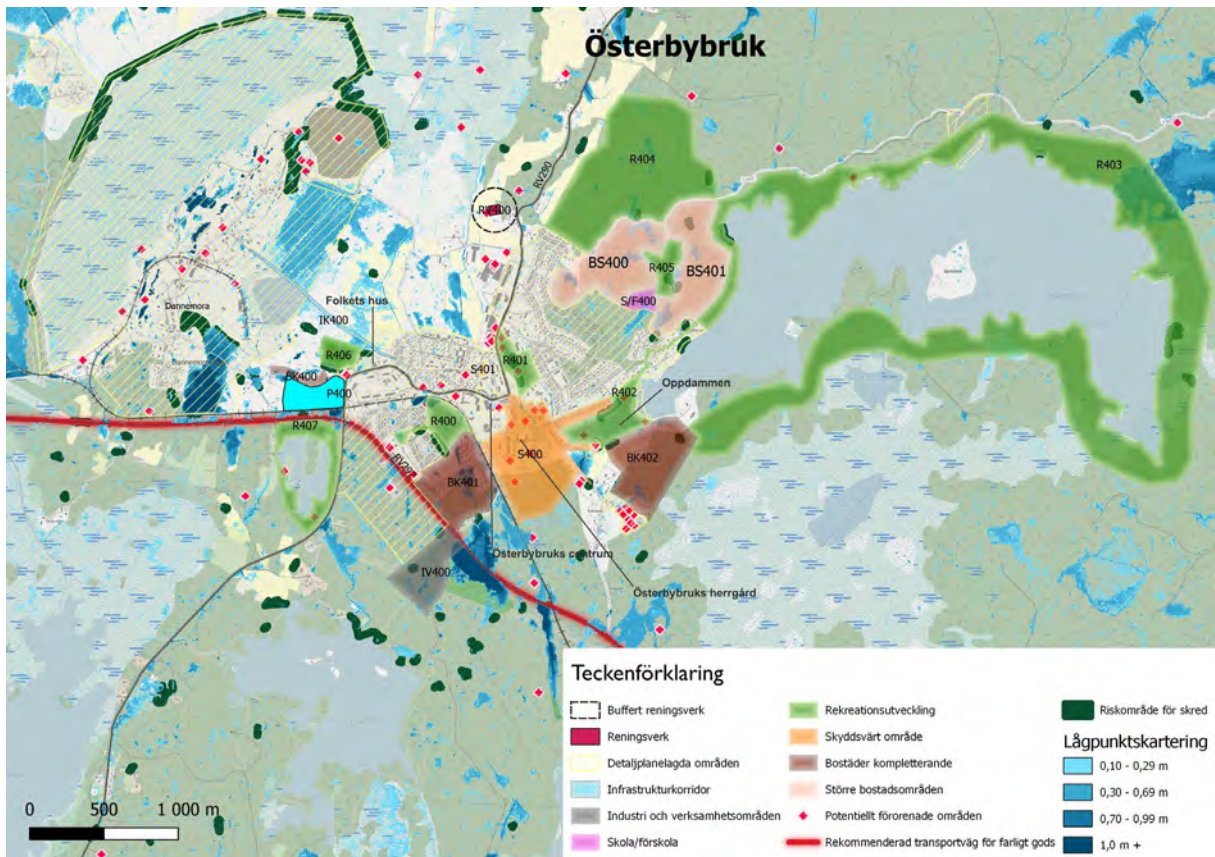
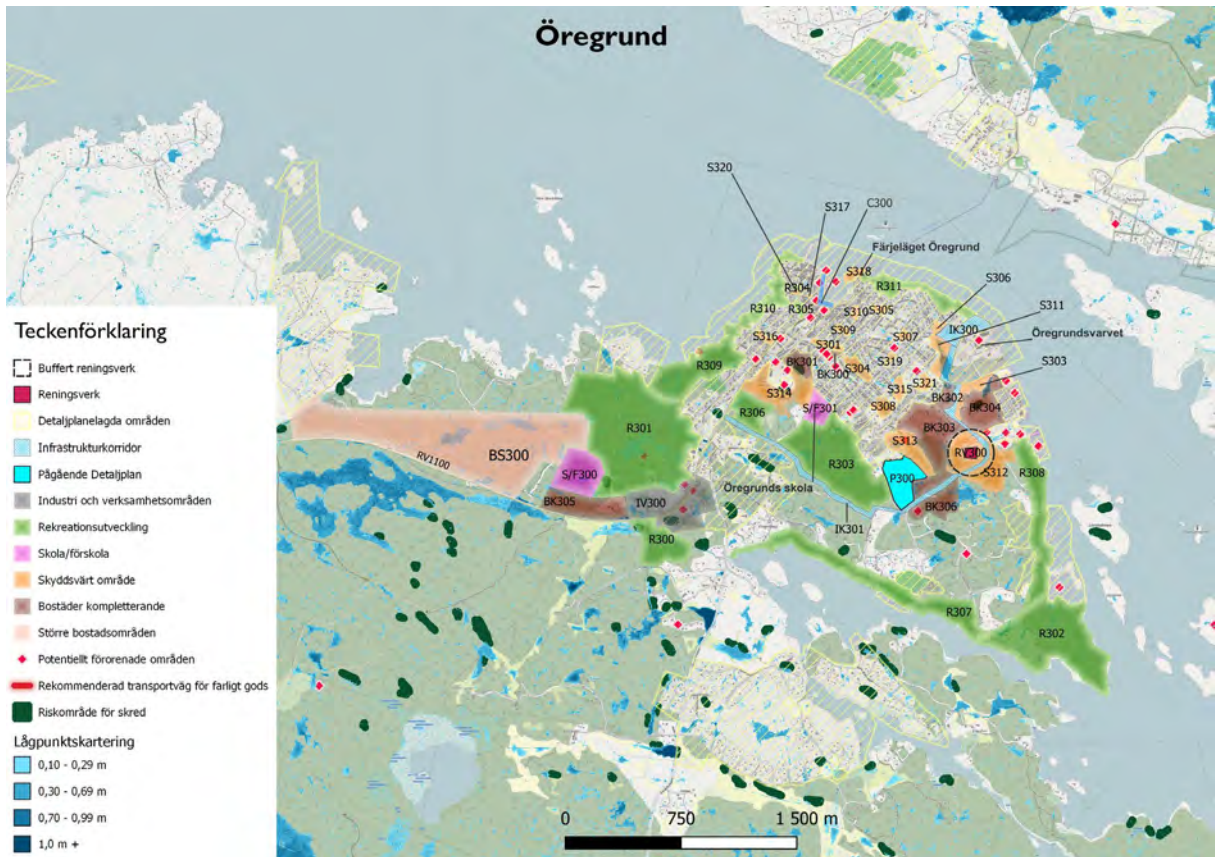
- Med sikte på 2040

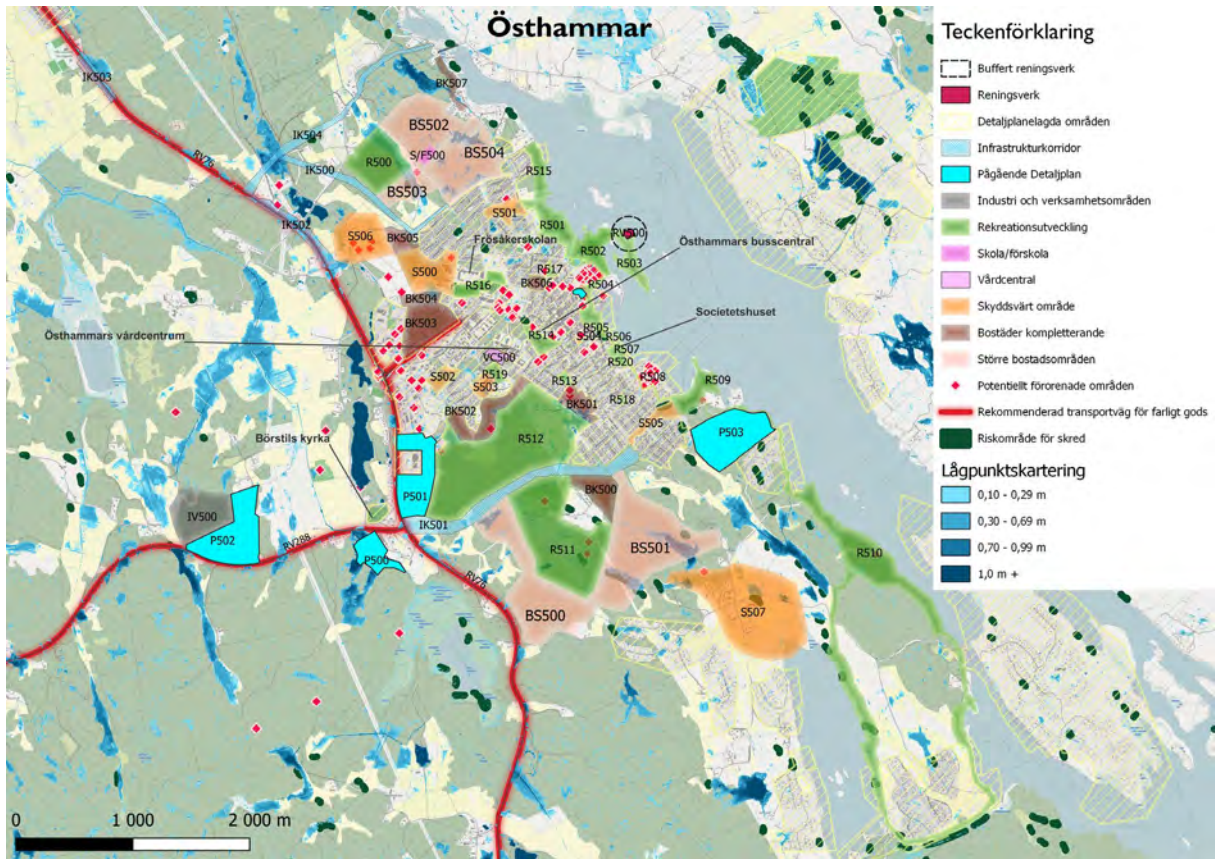
Bilaga 3: Kartunderlag för planering (ny granskning 2023)

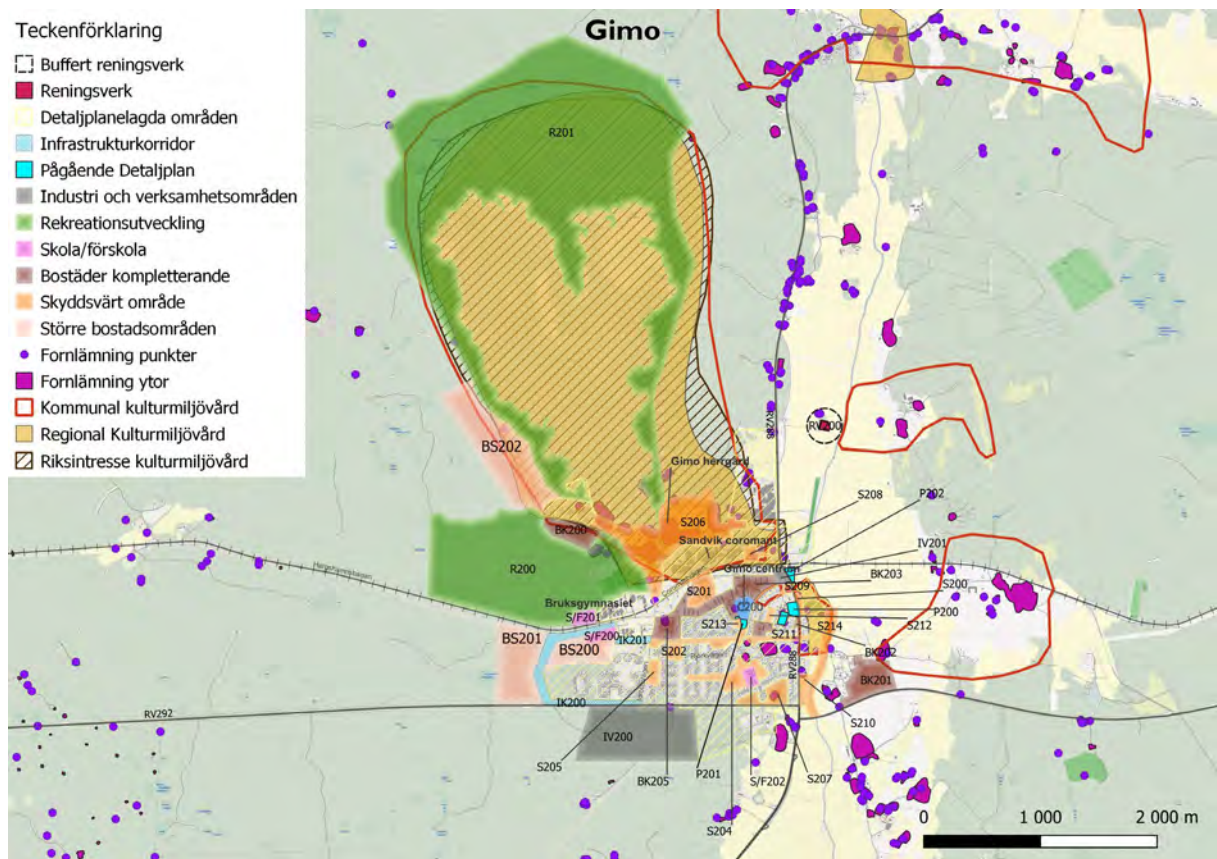
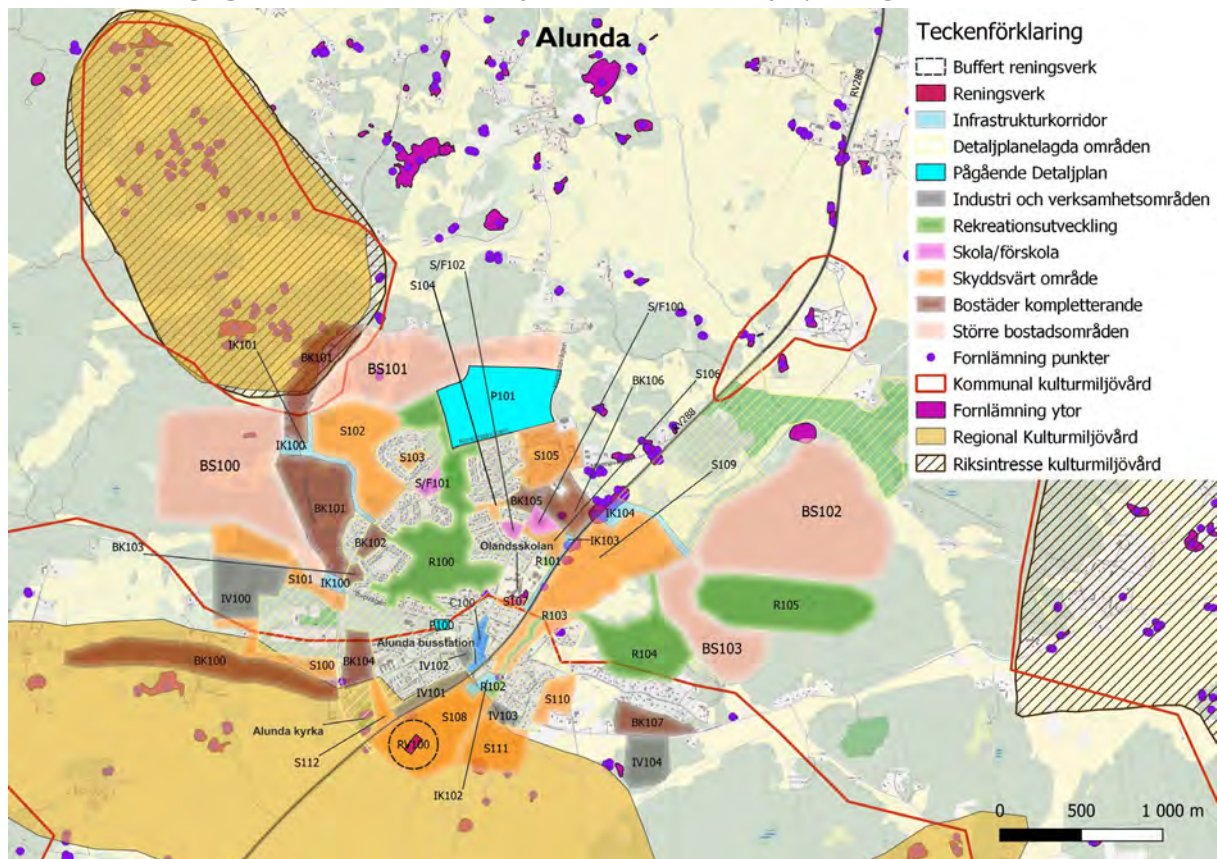
Innehåll

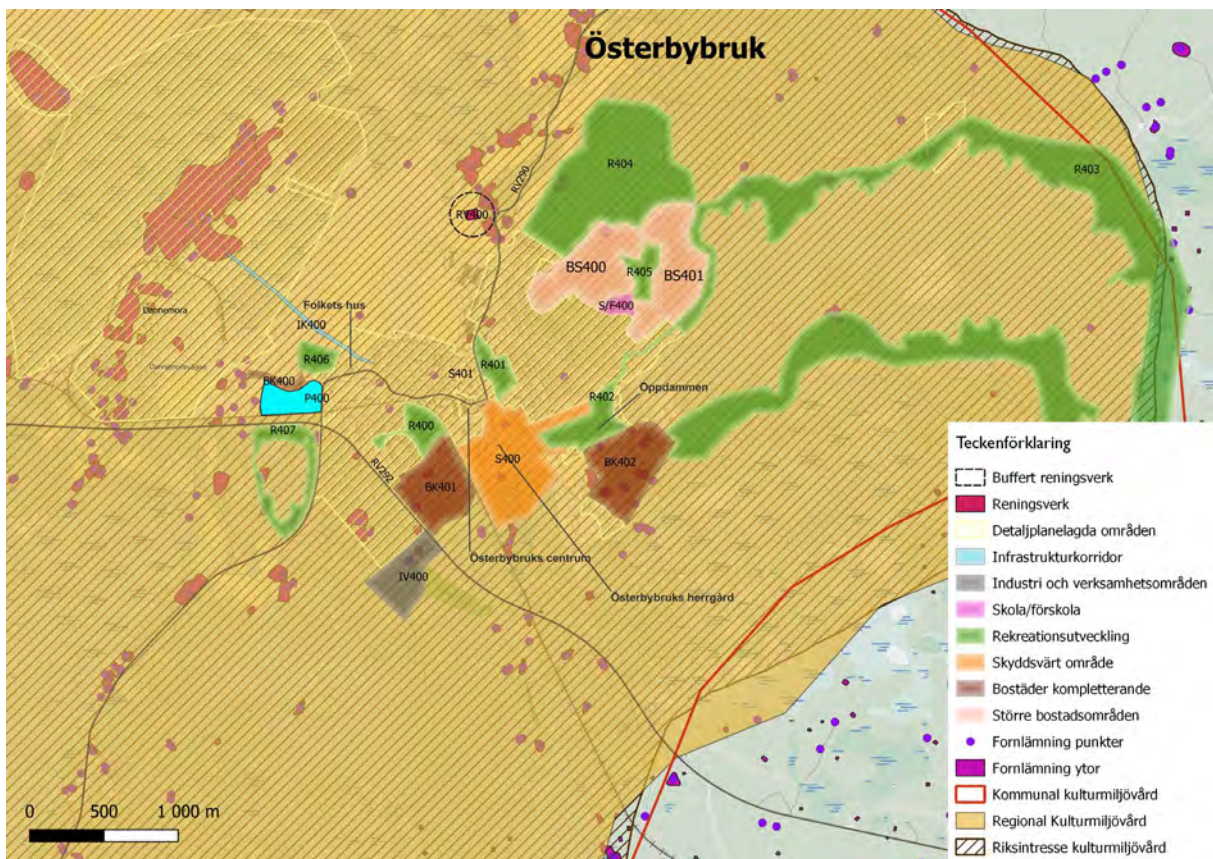
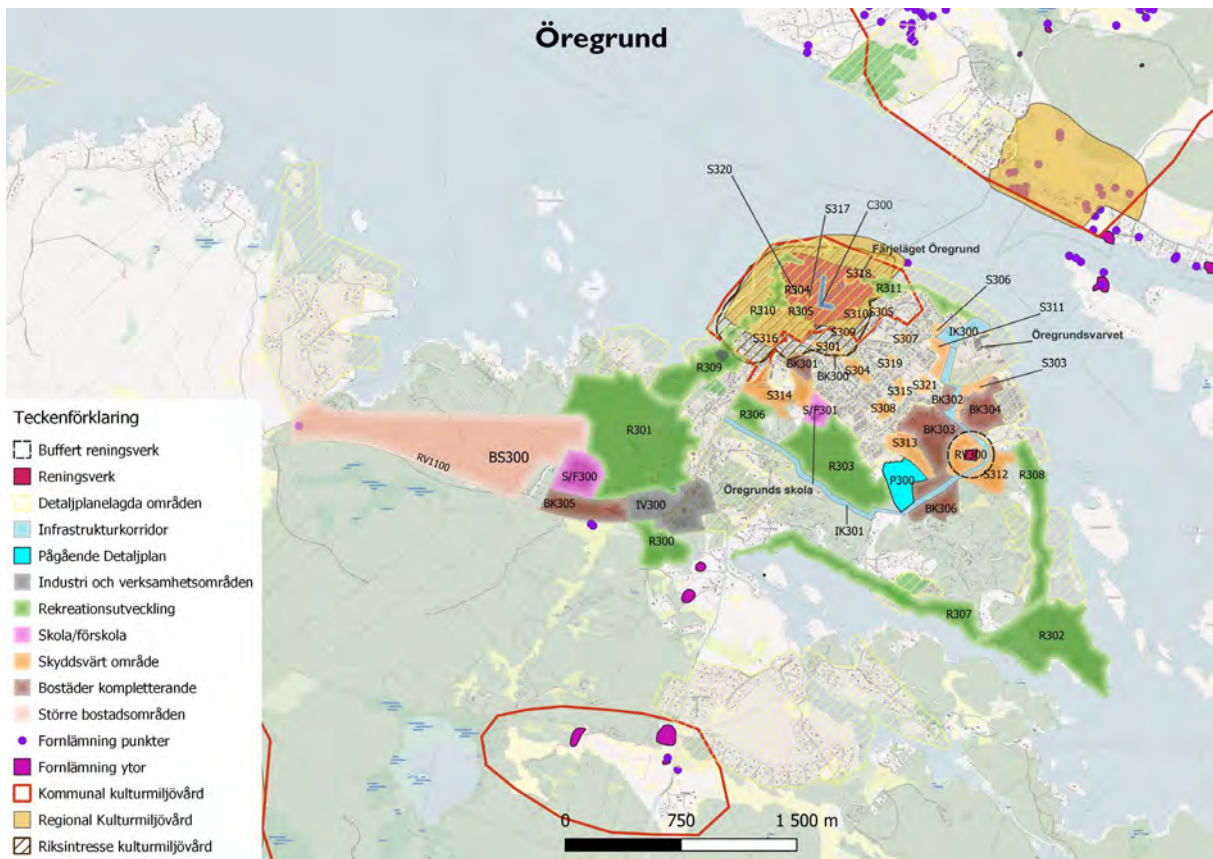
Bedömningsgrunder hälsa och säkerhet i tätortsfördjupningar	3
Bedömningsgrunder kulturmiljö i tätortsfördjupningar	6
Naturvärdeskartor för tätorterna.....	9
Friluftsvärdeskarta för tätorterna	12
Sammanhängande grönstråk i tätorterna.....	15
Stödsökt jordbruksmark i och runt tätorterna	18
Kartunderlag hänsynskartor	20
Geologiska förutsättningar riskområden för skred	28

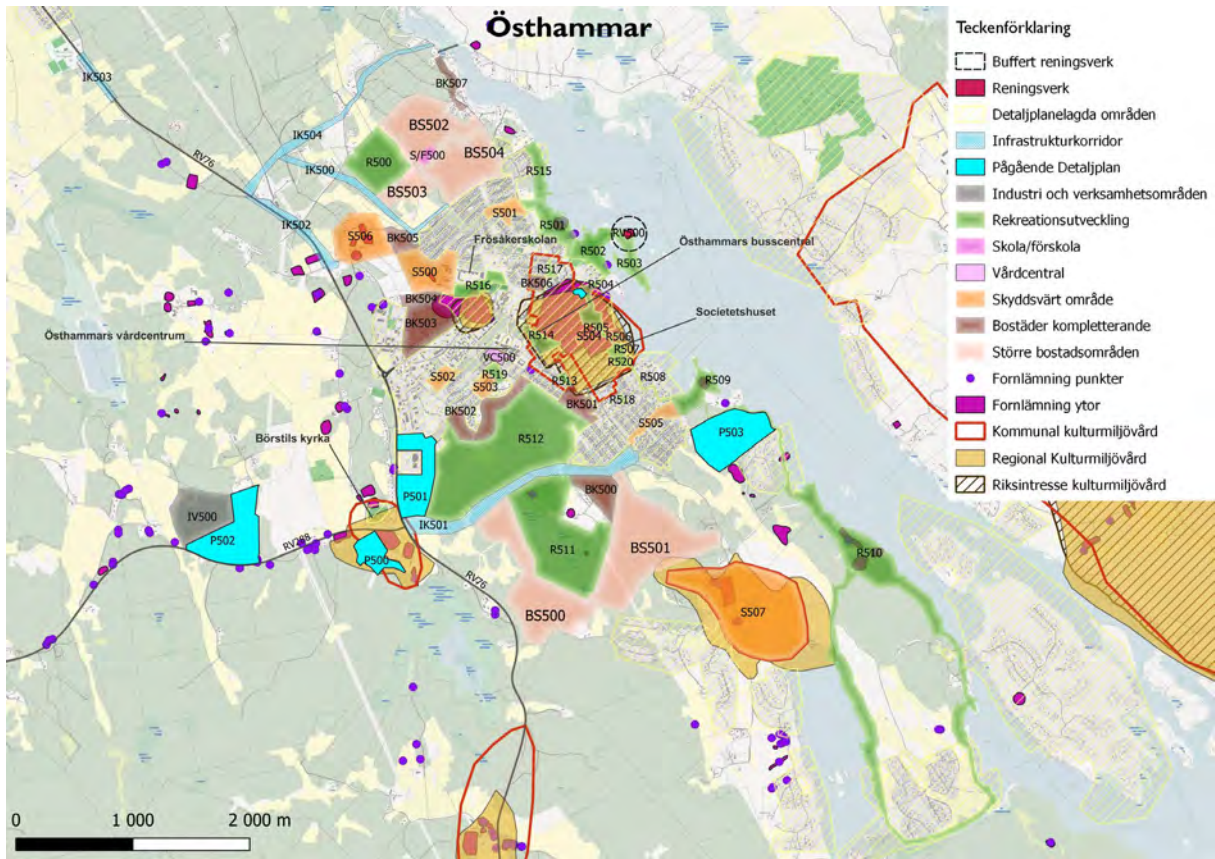

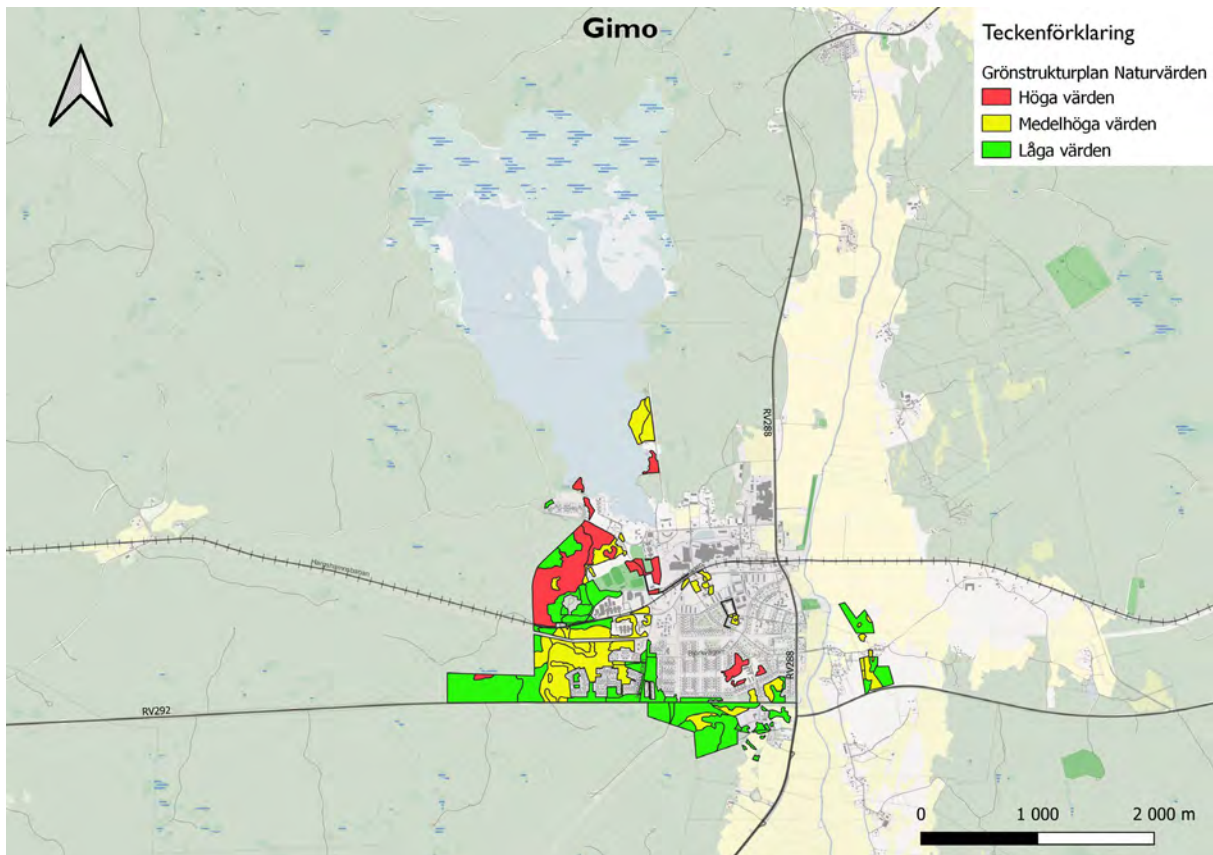
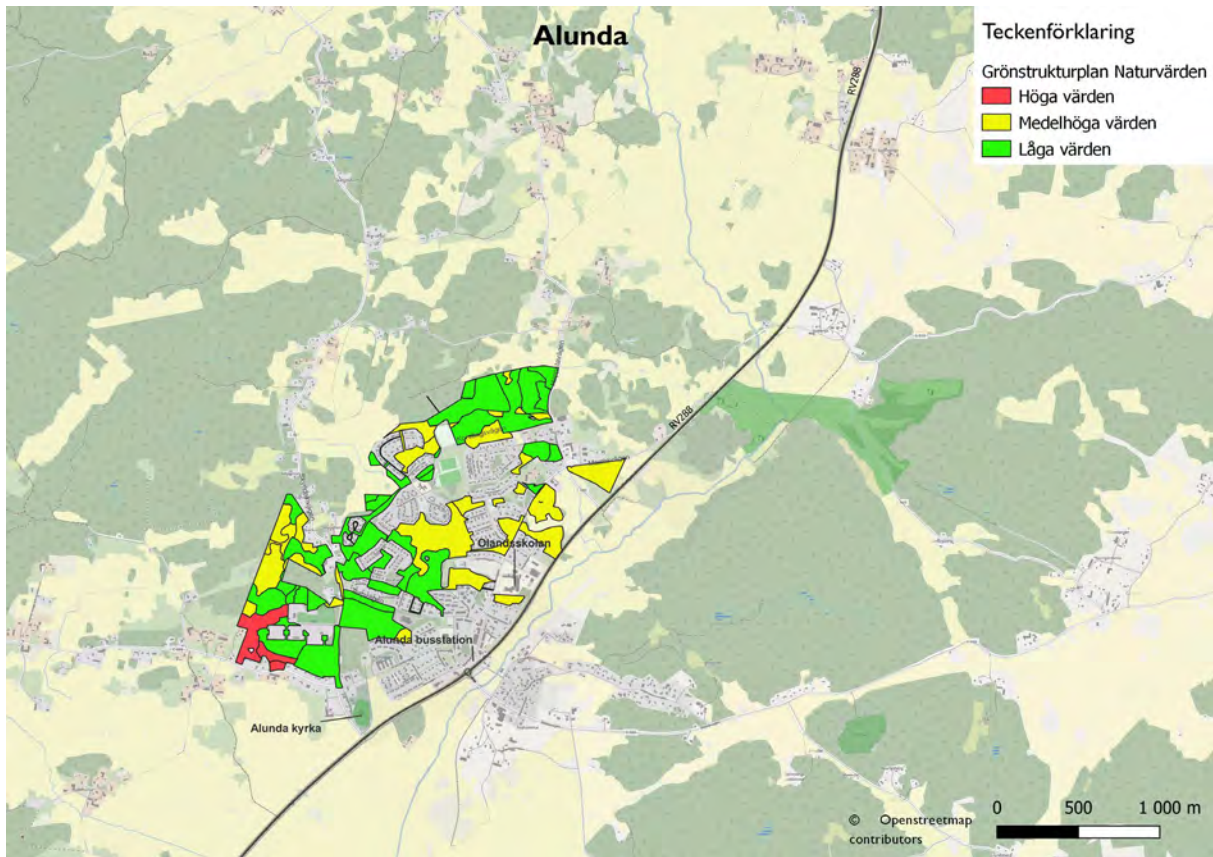
Bedömningsgrunder kulturmiljö i tätortsfördjupningar

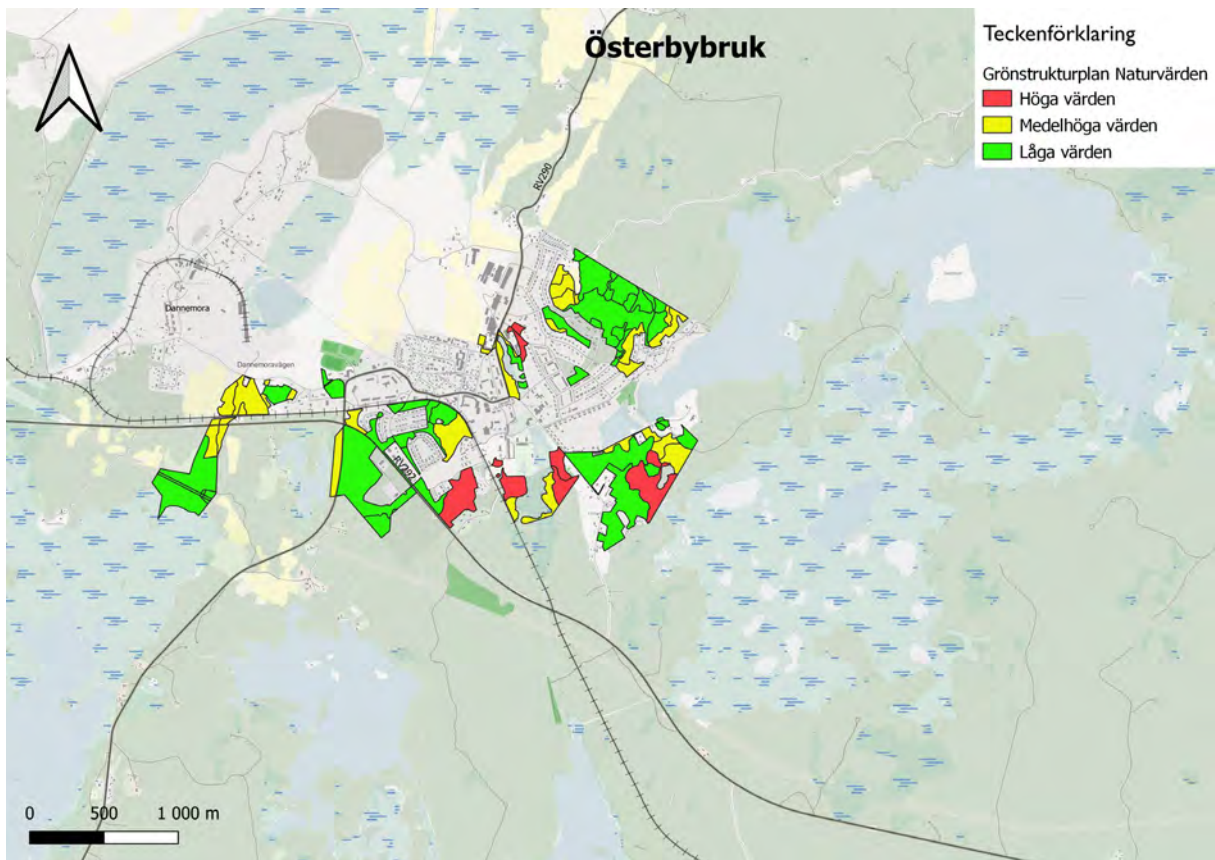
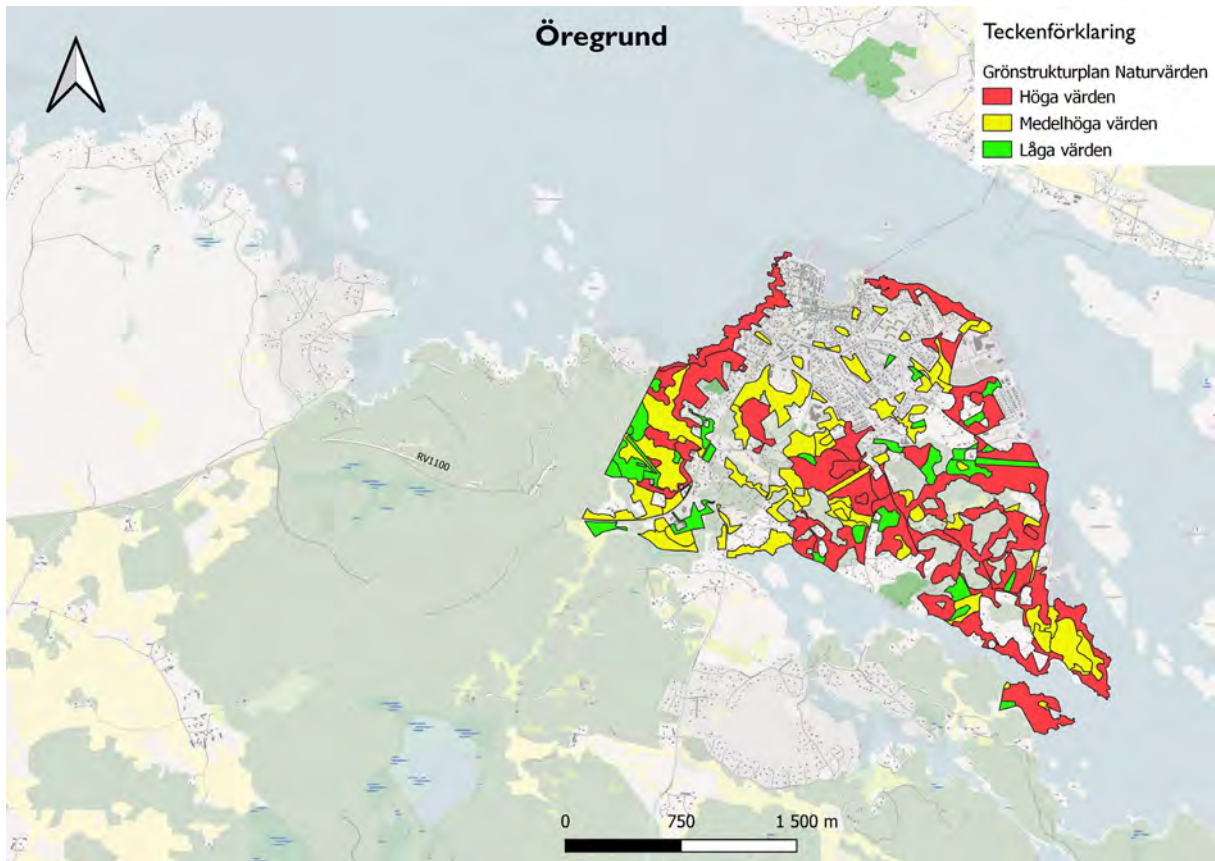

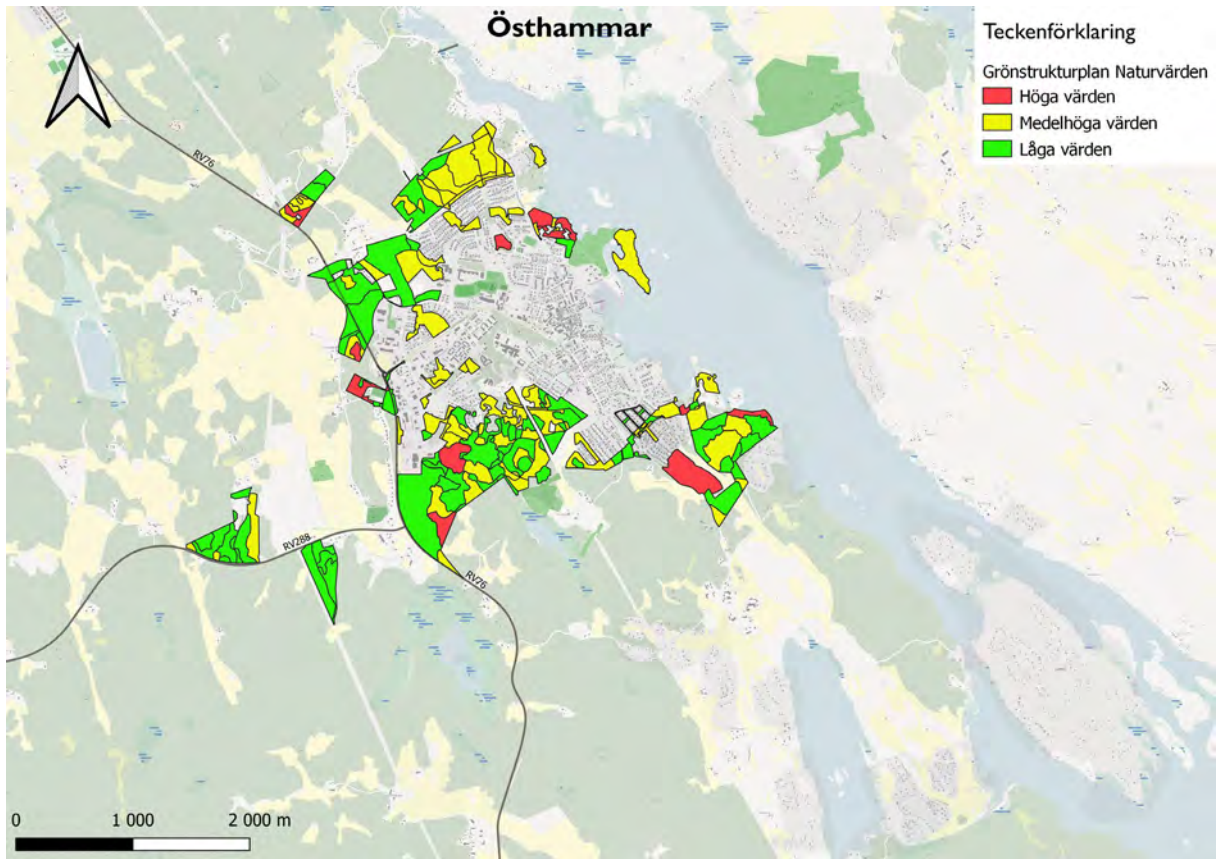

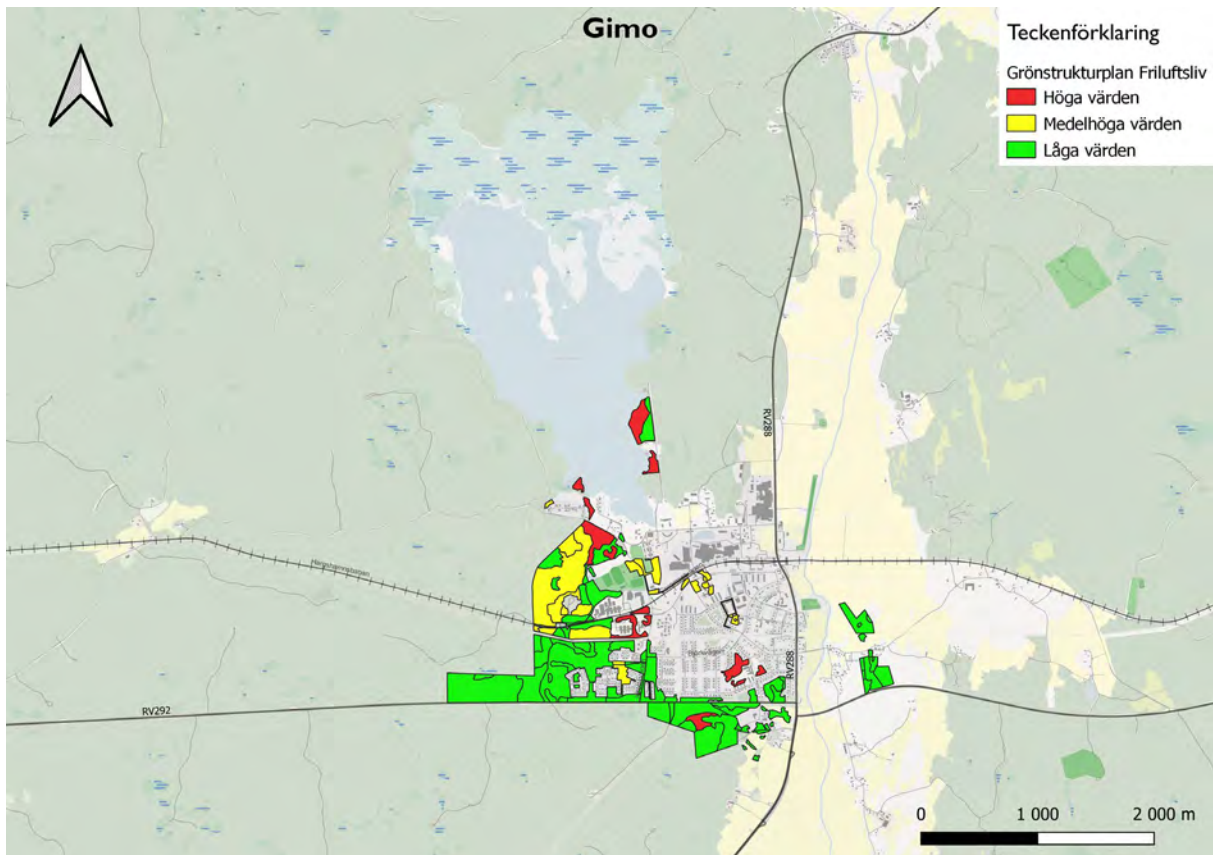
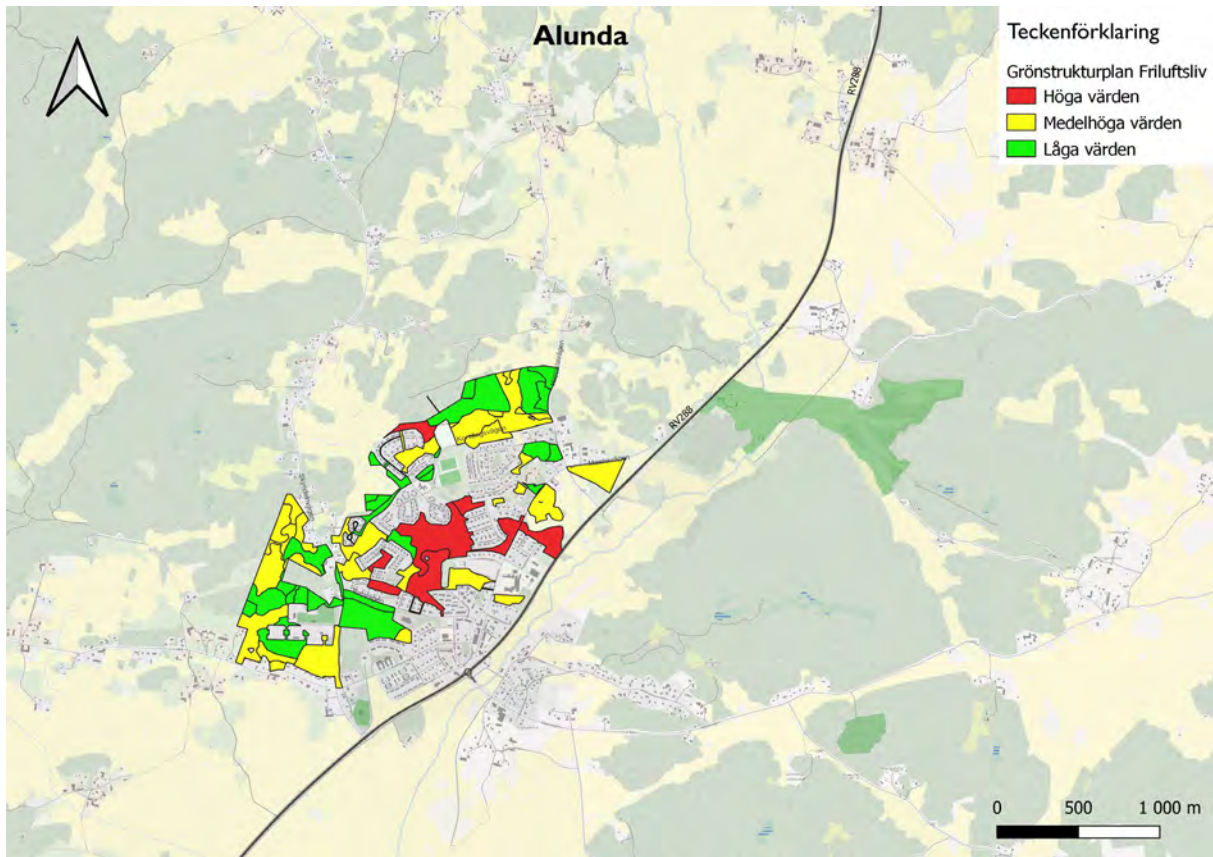
Naturvärdeskartor för tätorterna

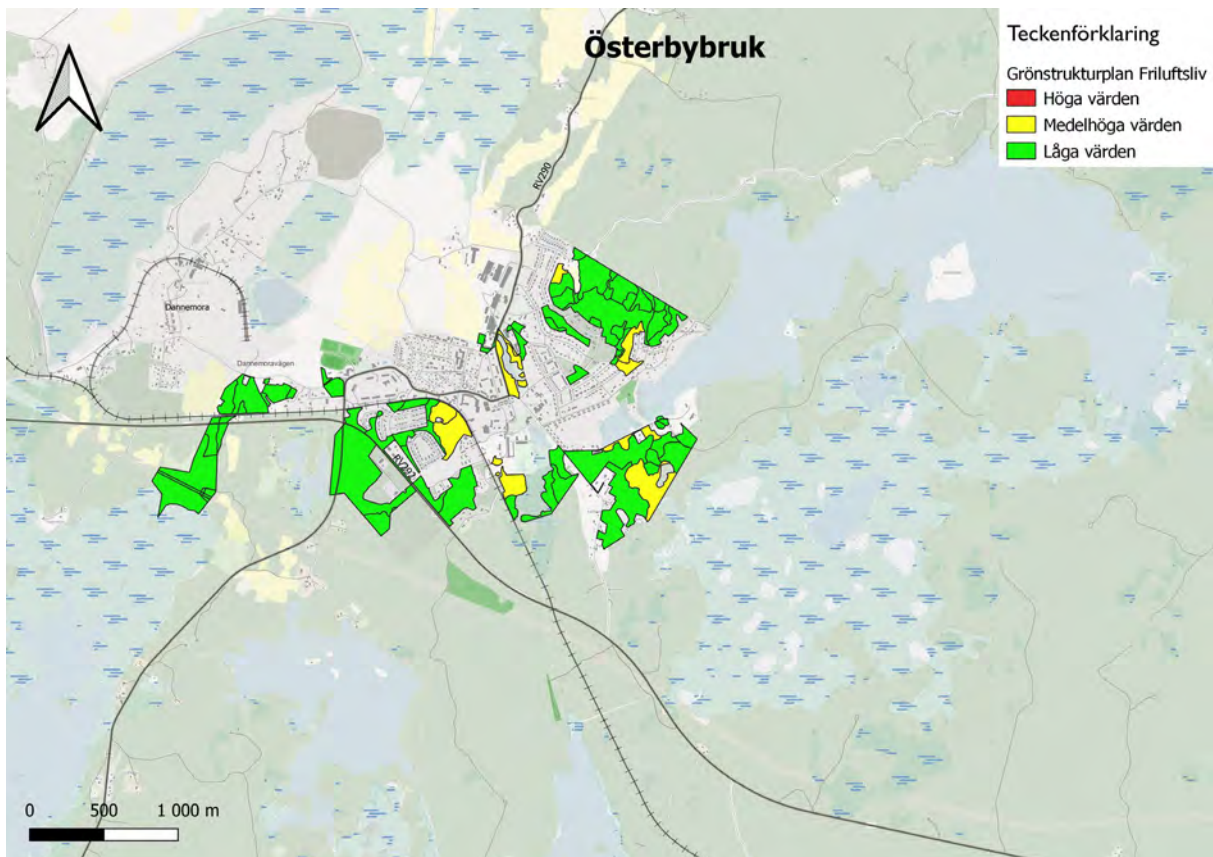
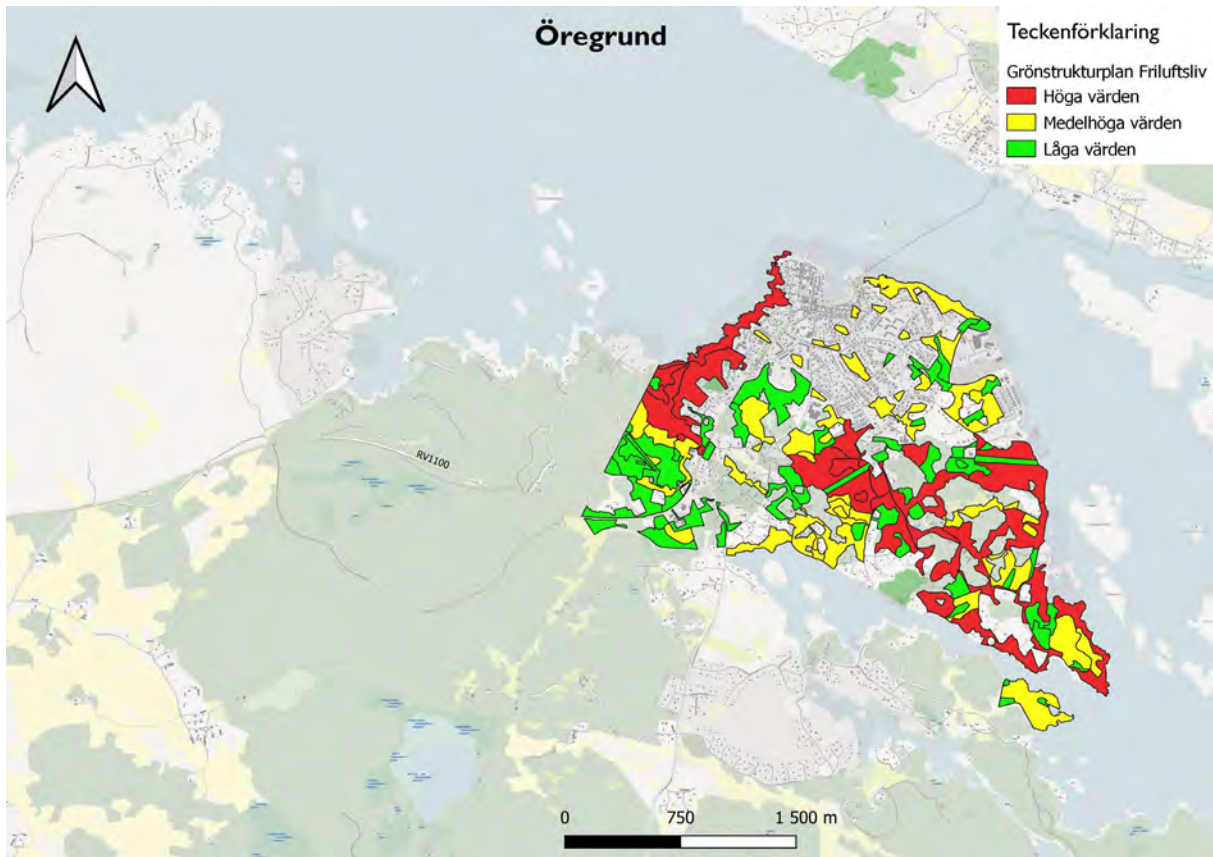

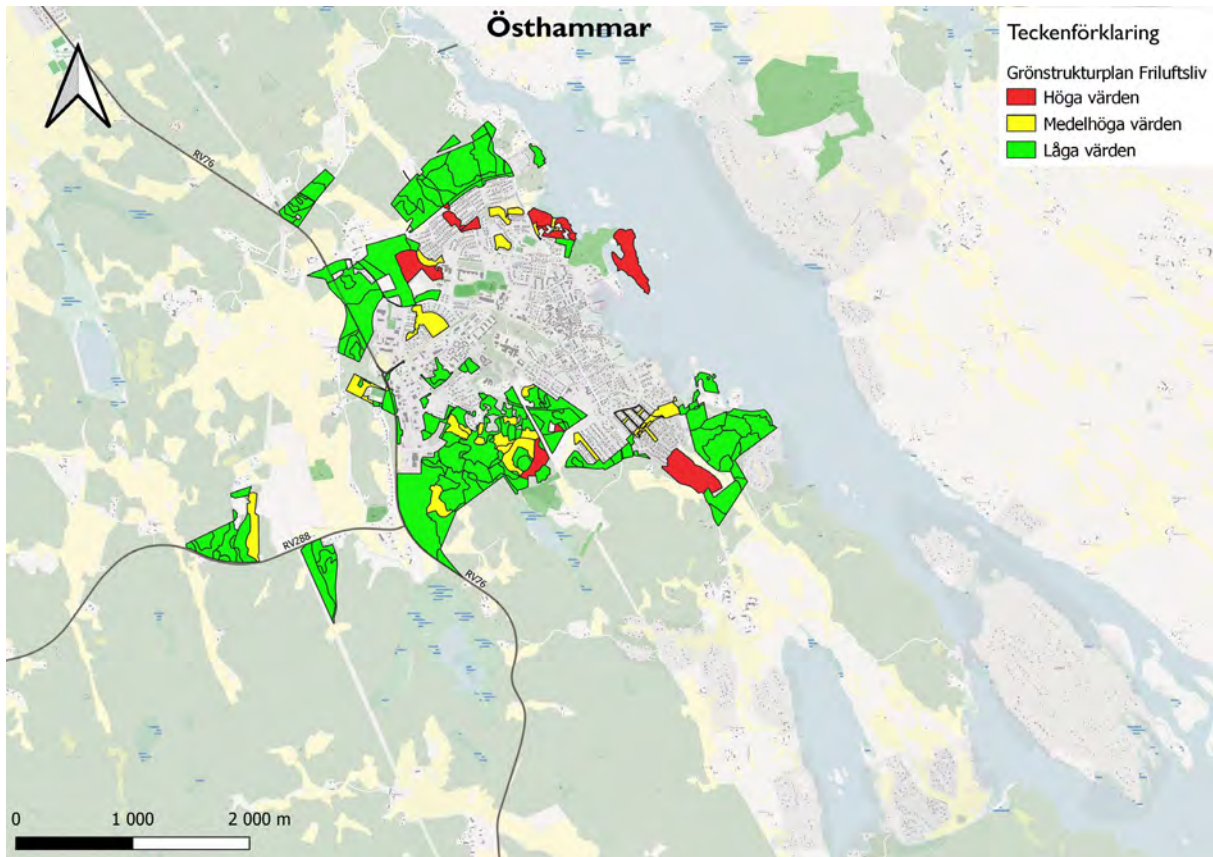

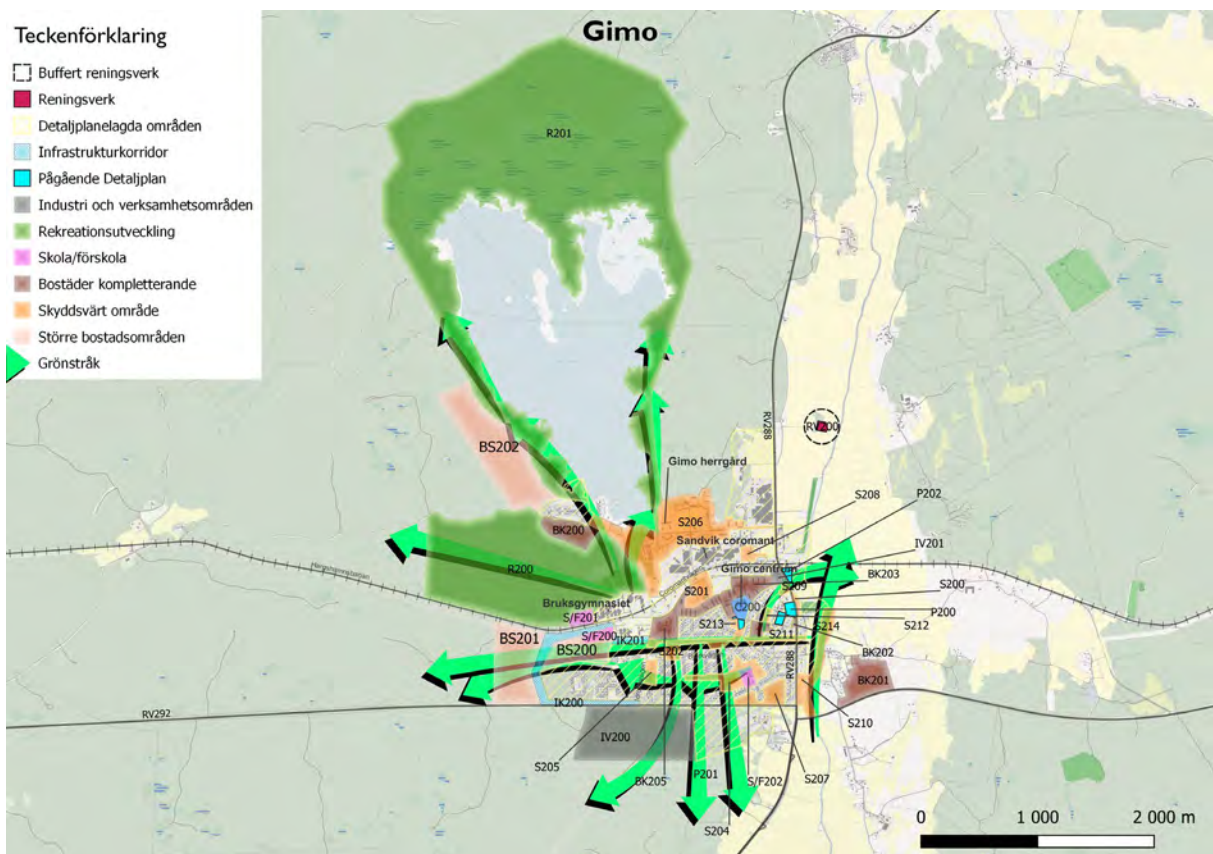
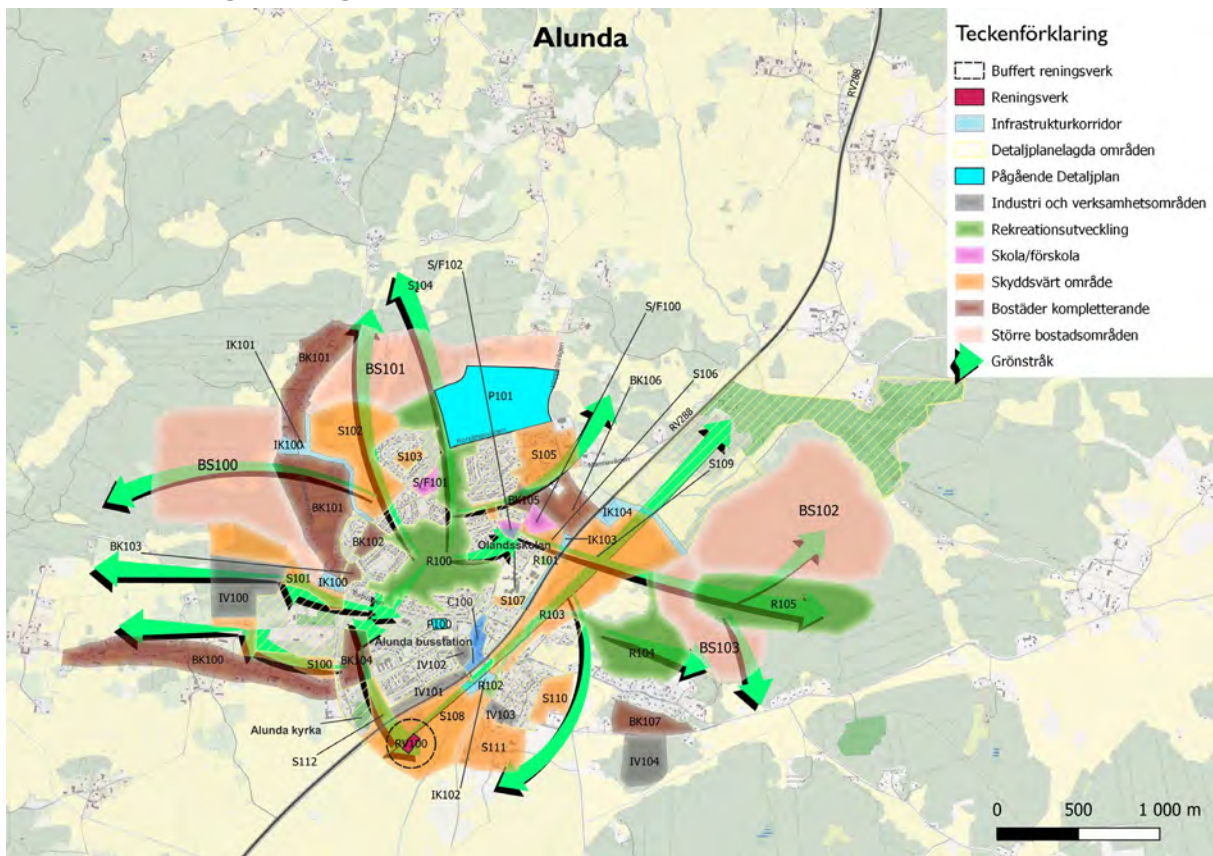
Friluftsvärdeskarta för tätorterna

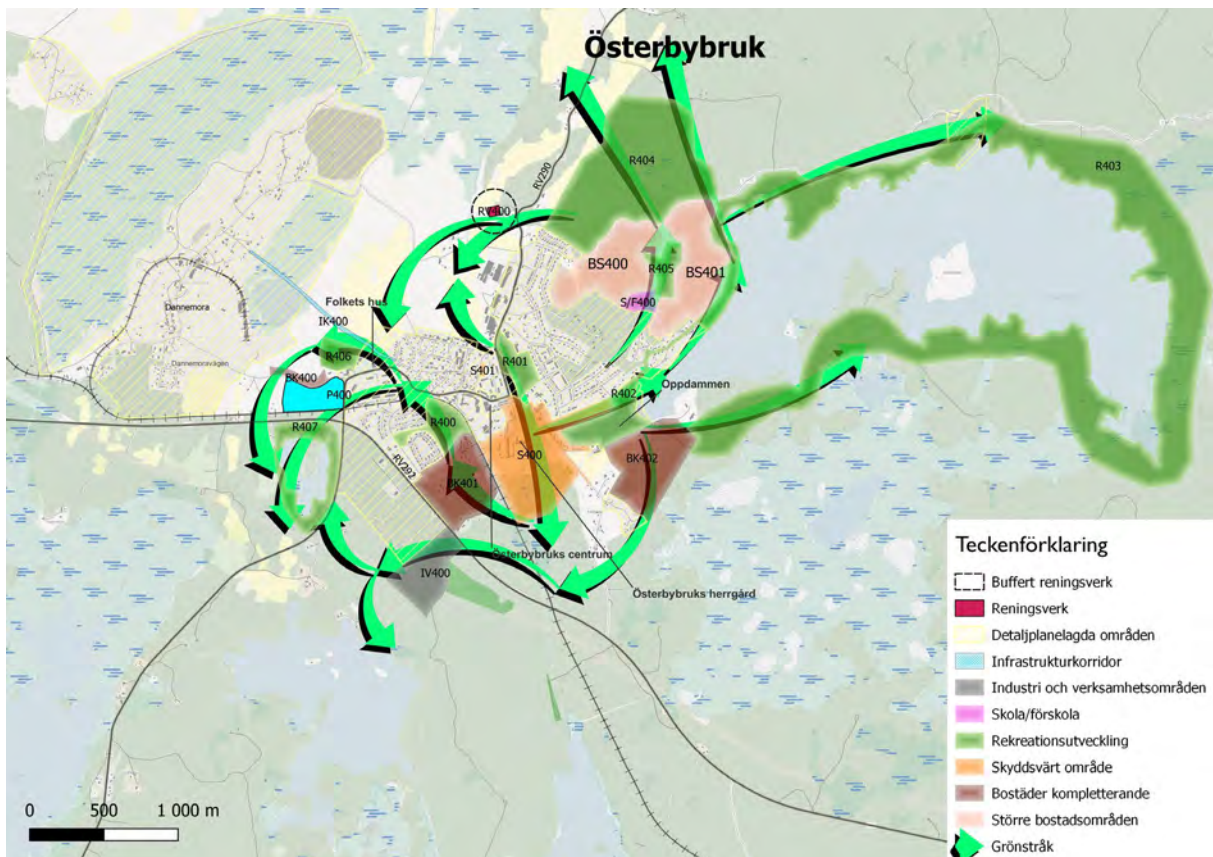
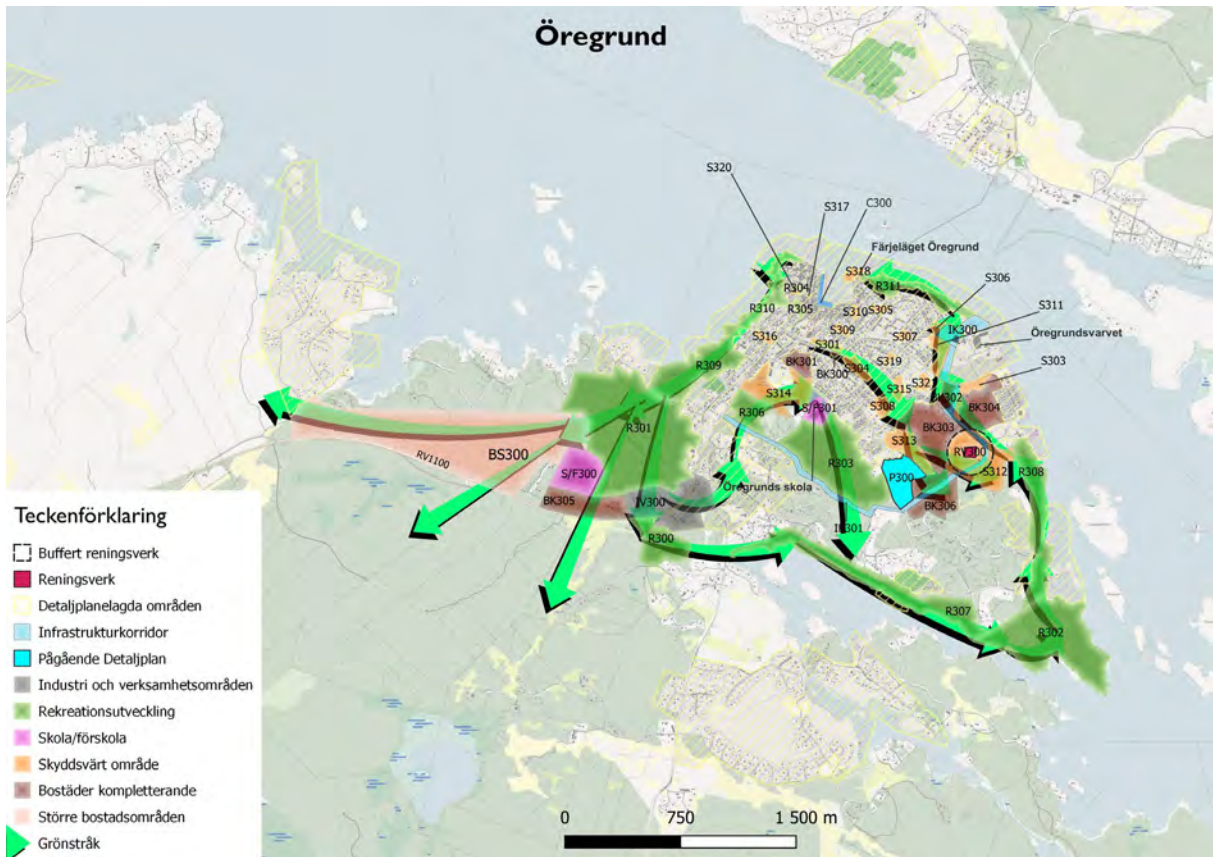

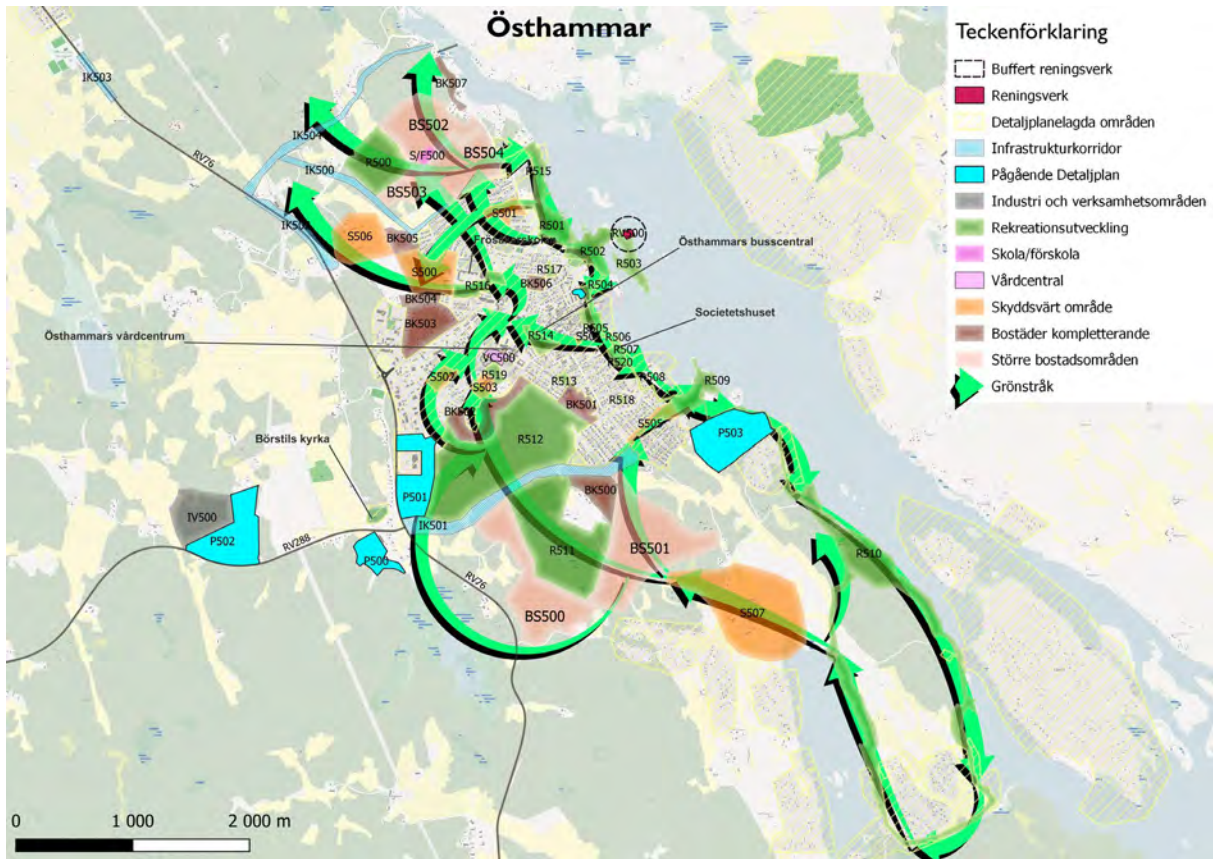

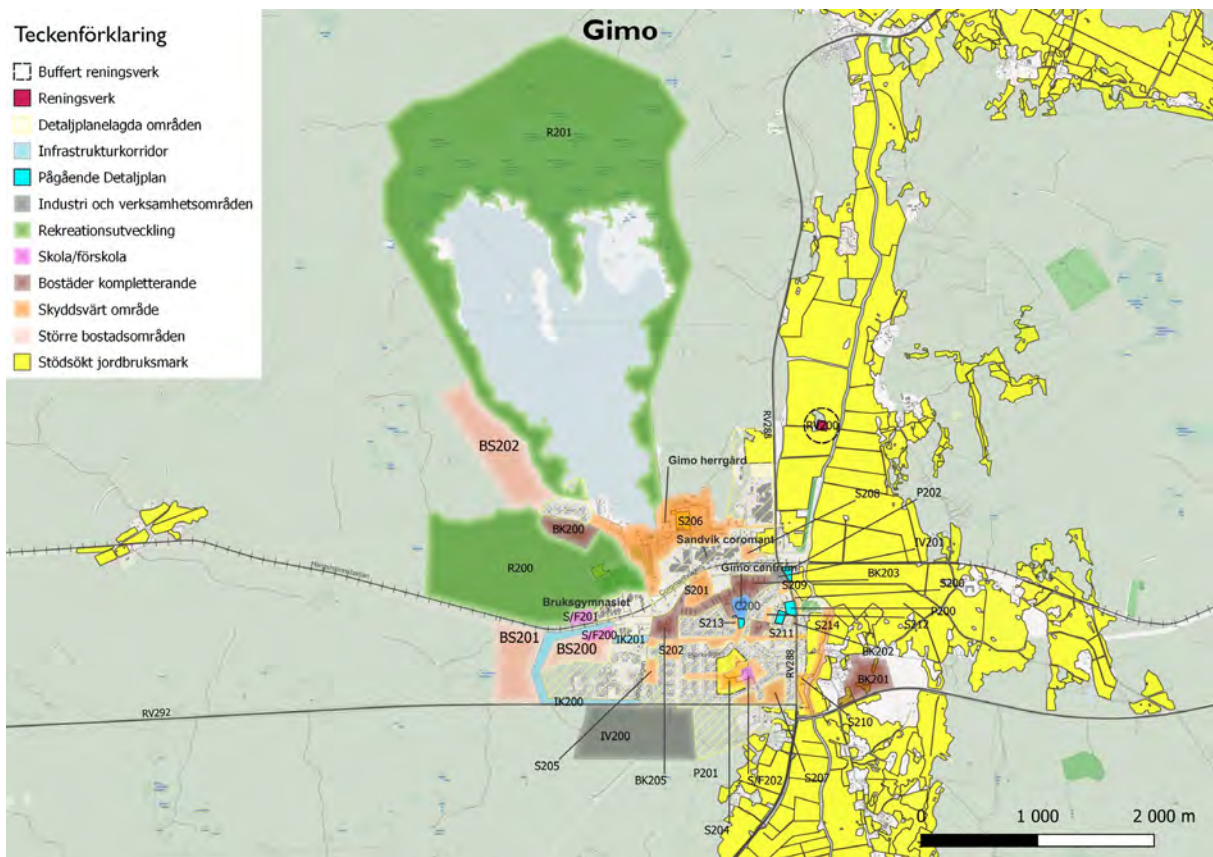
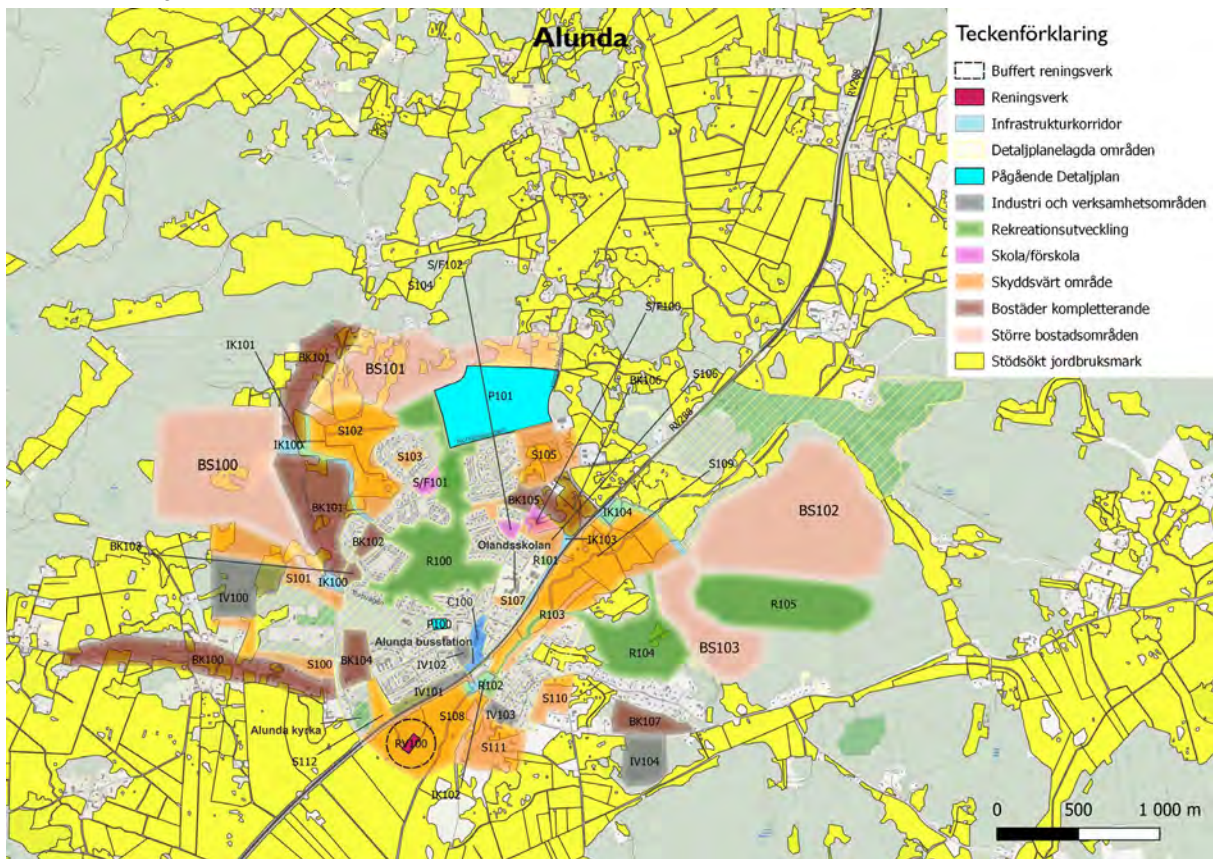
Sammanhängande grönstråk i tätorterna

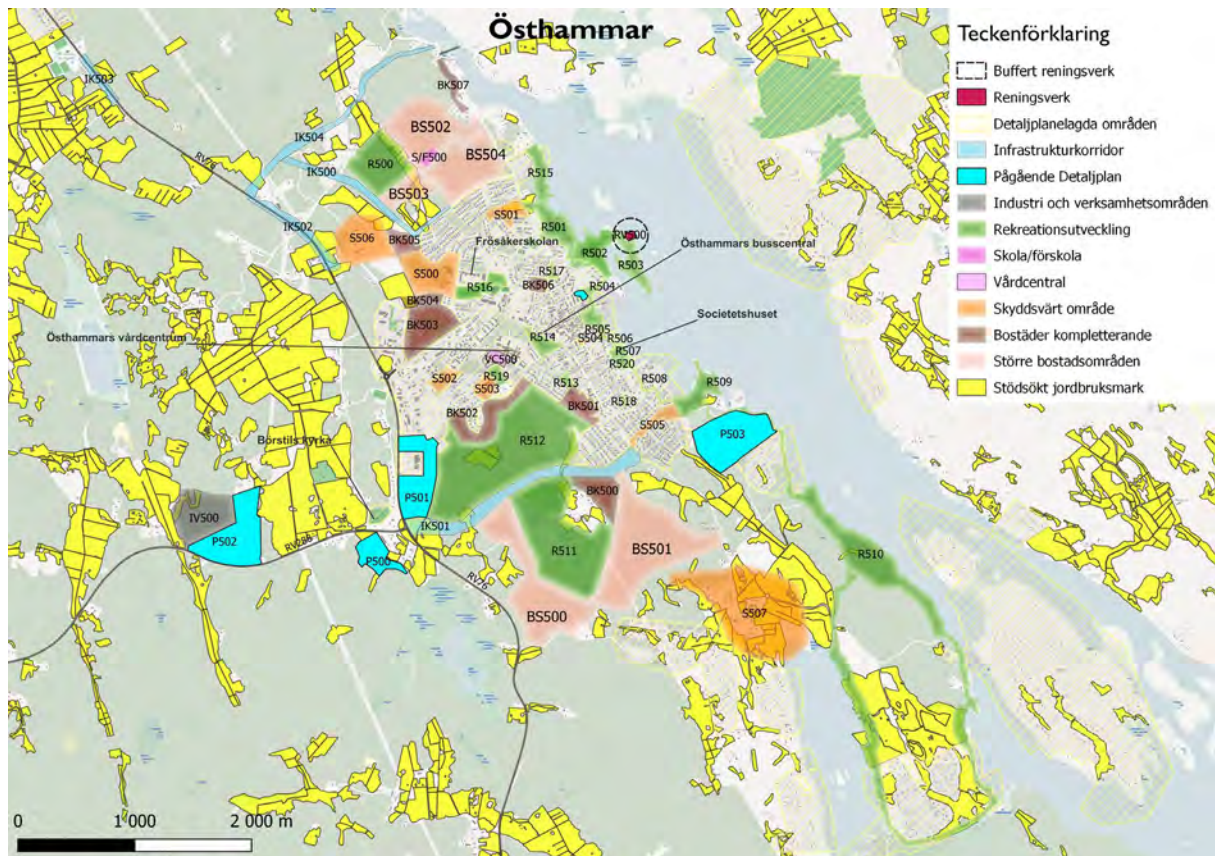

Stödsökt jordbruksmark i och runt tätorterna

Kartunderlag hänsynskartor

Kemisk status i hav, sjöar, vattendrag och grundvatten

Teckenförklaring

Kemisk status hav, sjöar och vattendrag

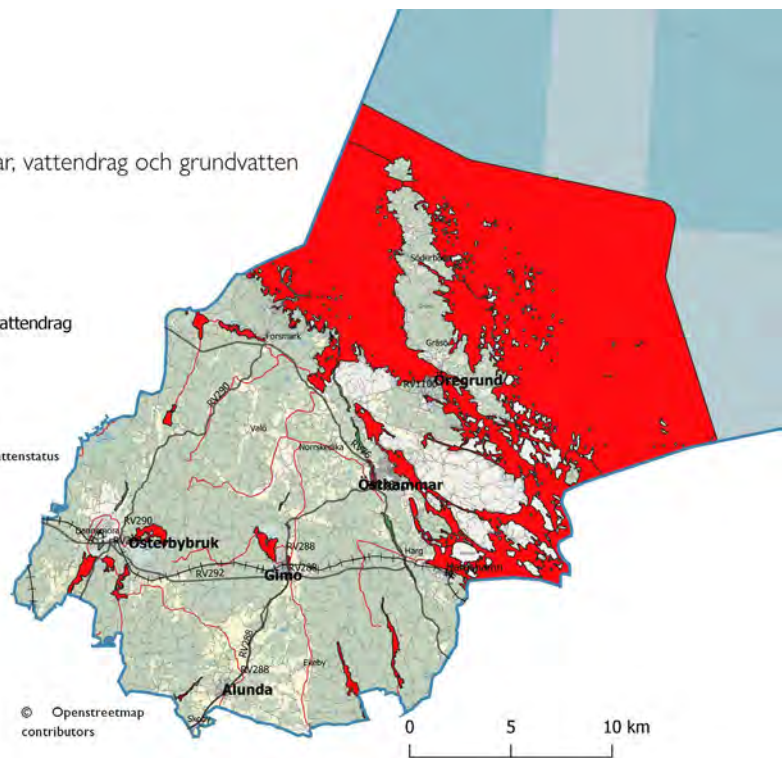
Uppnår ej god kemisk status

Uppnår ej god kemisk status

Kemisk status grundvatten

God kemisk grundvattenstatus

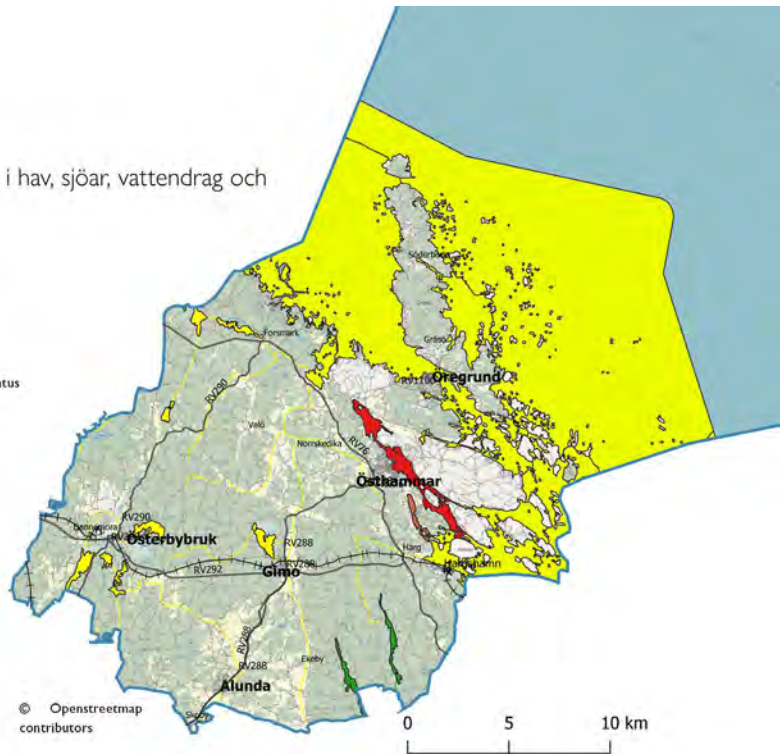
Otillfredställande kemisk grundvattenstatus

Ekologisk status i hav, sjöar, vattendrag och grundvatten

Teckenförklaring

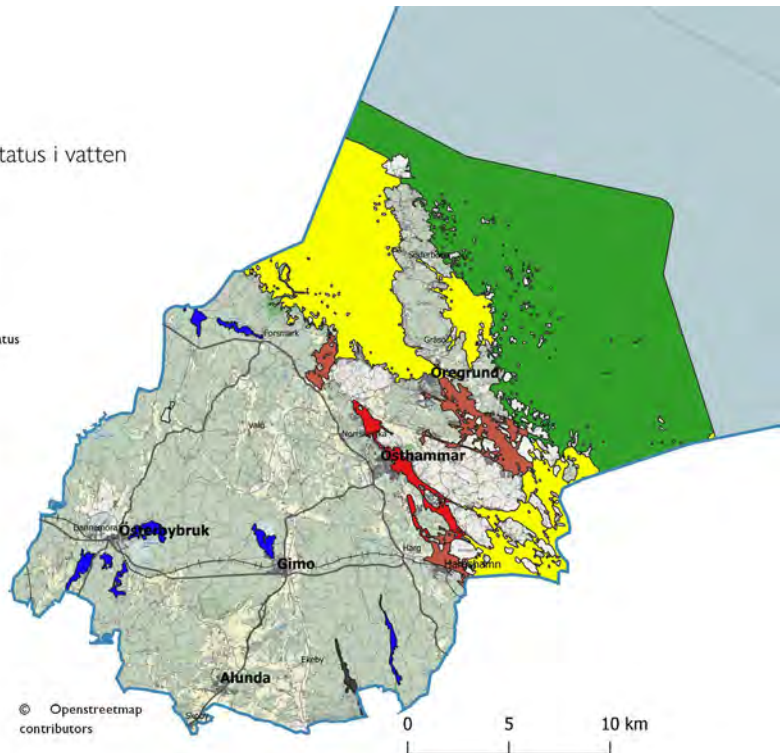
- God status
- Måttlig status
- Otillfredställande status
- Dålig status
- God status
- Måttlig status

Näringsämnesstatus i vatten

Teckenförklaring

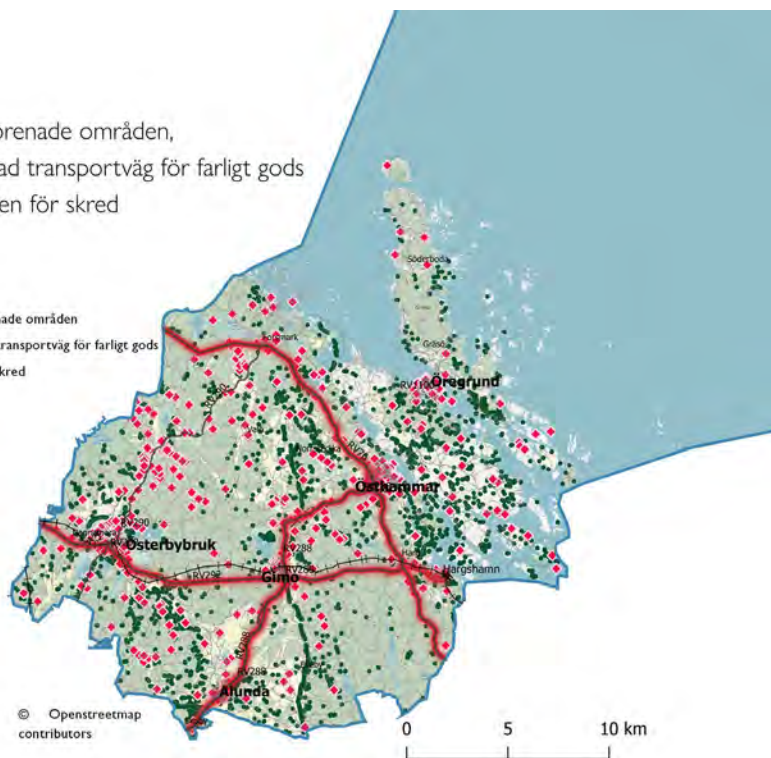
- Status kustvatten**
- God status
- Måttlig status
- Otillfredställande status
- Dålig status
- Status sjöar**
- Hög status
- Aktiv klassning
- Oklassad
- Status vattendrag**
- God status
- Oklassad

Potentiellt förorenade områden,
rekommenderad transportväg för farligt gods
och riskområden för skred

Teckenförklaring

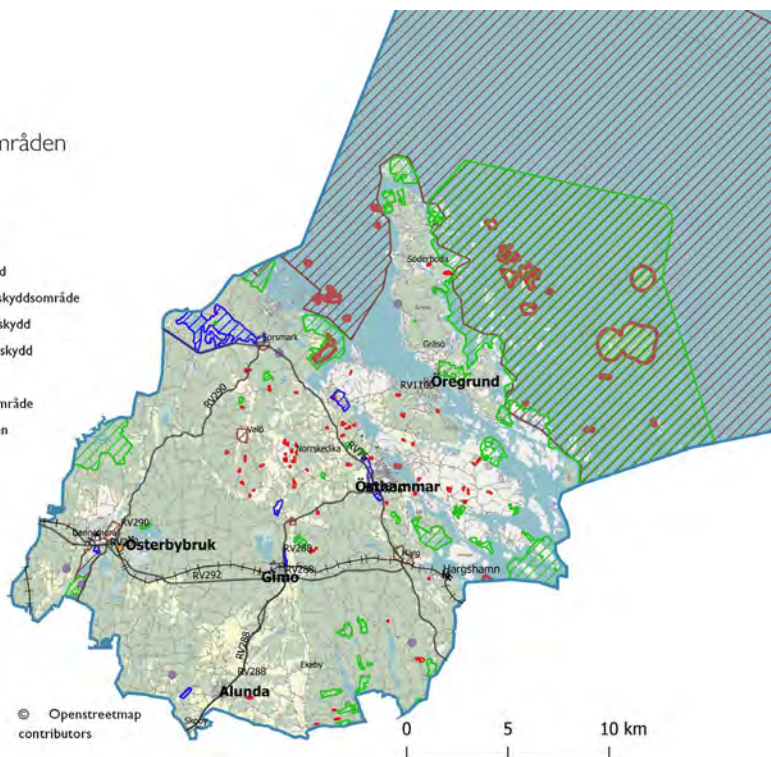
- ◆ Potentiellt förorenade områden
- Rekommenderad transportväg för farligt gods
- Riskområden för skred

Skyddade områden

Teckenförklaring

- Naturminne
- Tillträdesförbud
- Djur- och växtskyddsområde
- Landskapsbildsskydd
- Skogligt biotopskydd
- Naturreservat
- Vattenskyddsområde
- Byggnadsminnen

Lågpunktskartering

Teckenförklaring

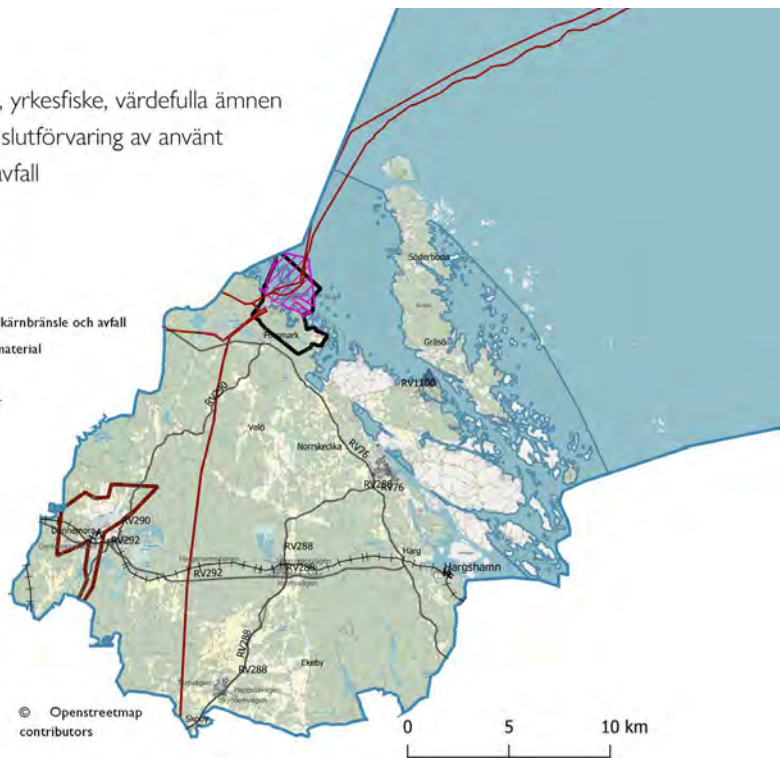
- Flödesnivåer
- 0,10 - 0,29 m
 - 0,30 - 0,69 m
 - 0,70 - 0,99 m
 - 1,0 m +

Energiproduktion, yrkesfiske, värdefulla ämnen och material och slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall

Teckenförklaring

- Transmissionsledningar
- ▨ Energiproduktion
- ▭ Slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall
- ▭ Värdefulla ämnen och material
- ▭ Yrkesfiske: Kustzonen
- ▲ Yrkesfiske: Fiskehamnar

Kulturmiljövärden

Teckenförklaring

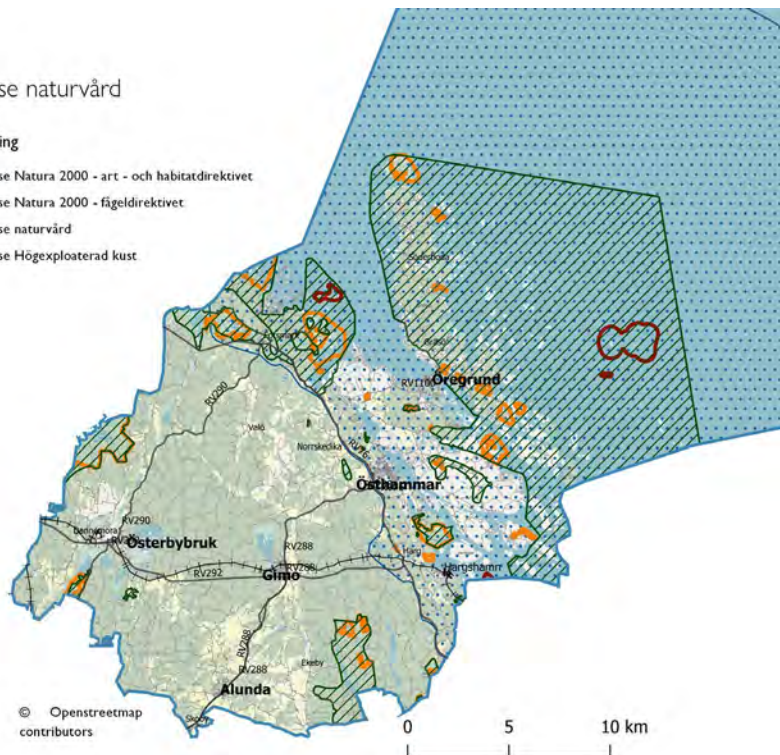
- Kommunal kulturmiljövård
- Regional Kulturmiljövård
- Riksintresse kulturmiljövård

Riksintresse naturvård

Teckenförklaring

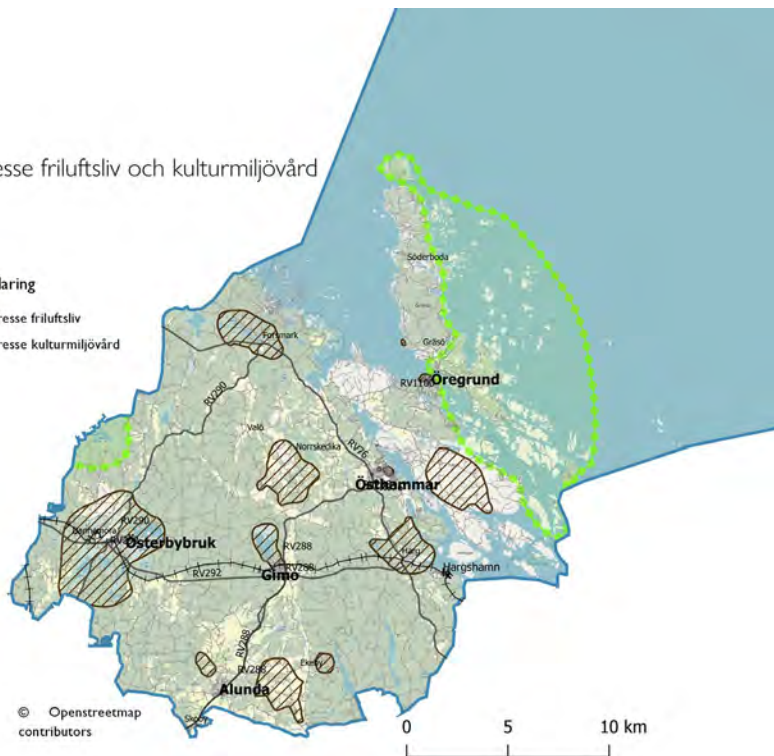
- Riksintresse Natura 2000 - art- och habitatdirektivet
- Riksintresse Natura 2000 - fågeldirektivet
- Riksintresse naturvård
- Riksintresse Högexploaterad kust

Riksintresse friluftsliv och kulturmiljövård

Teckenförklaring

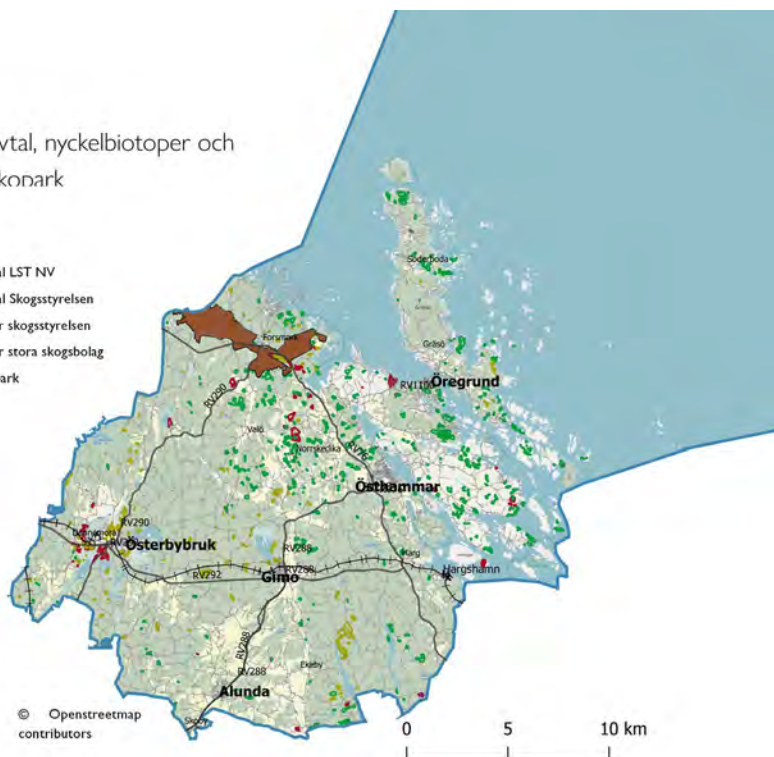
- Riksintresse friluftsliv
- Riksintresse kulturmiljövård

Naturvårdsavtal, nyckelbiotoper och Forsmarks ekopark

Teckenförklaring

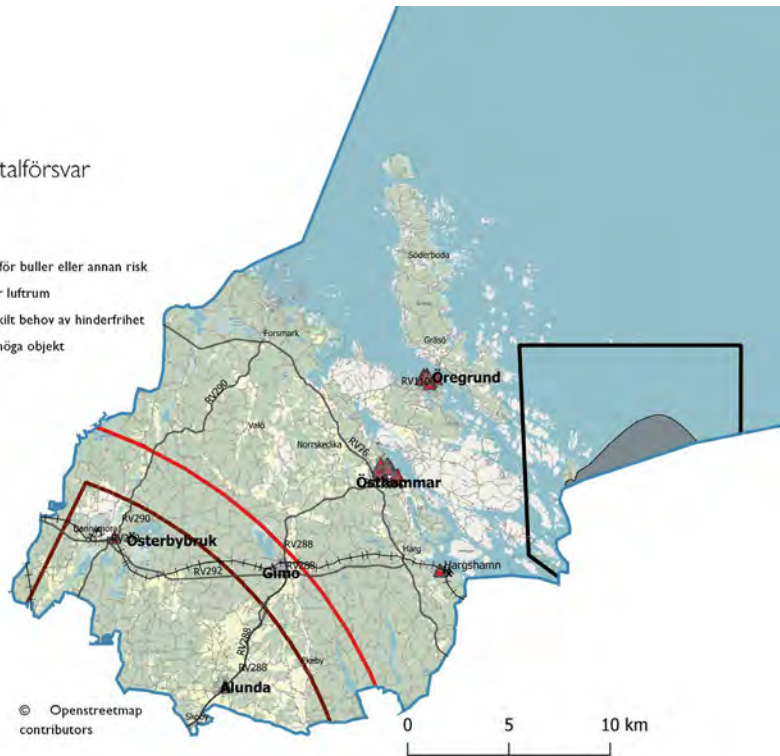
- Naturvårdsavtal LST NV
- Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper stora skogsbolag
- Forsmark ekopark

Riksintresse totalförsvar

Teckenförklaring

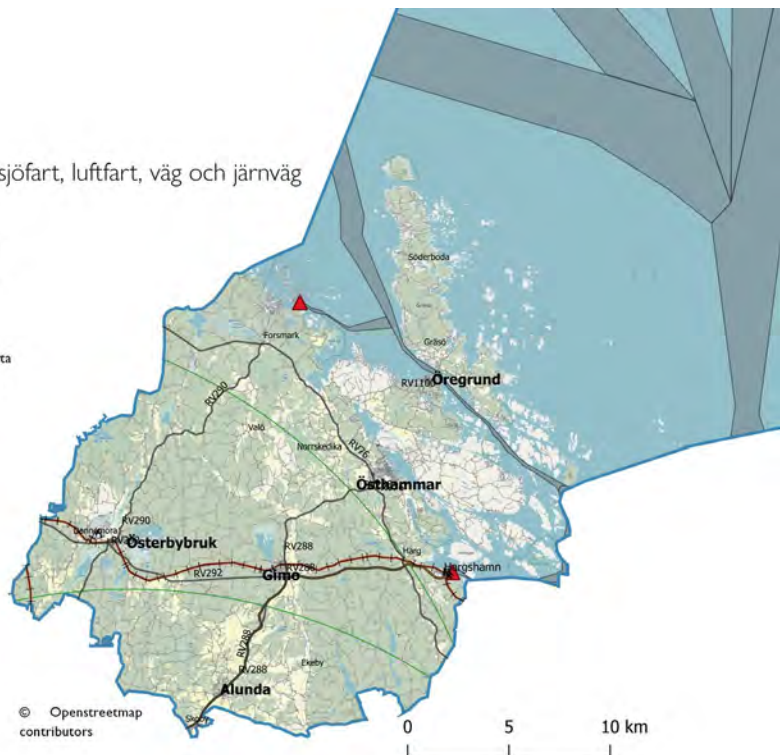
- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Influensområde för lufterum
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Stoppområde för höga objekt
- ▲ Skyddsrum

Riksintresse sjöfart, luftfart, väg och järnväg

Teckenförklaring

- ▲ Sjöfart: Hamn
- Järnväg
- Vagnät
- Luftfart: MSA-yta
- Sjöfart: Farled

Trafik och kommunikationer

Teckenförklaring

- Större kollektivtrafikstråk
- Större vägar/Riksvägar
- mindre vägar kommunalt/enskilt
- järnväg

Geologiska förutsättningar riskområden för skred

Teckenförklaring jordarter

Punktobjekt	
	Kalktuff
	Blocksänka
	Talus (rasmassor)
	Dyn
	Klapper
	Rauk
	Dödisgrop
	Moränkulle
	Blockmark
	Jätteblock
	Sedimentärt berg
	Fanerozoisk diabas
	Berg
	Källa
	Slukhål
	Dolin
	Jättegryta
	Grotta
	Kaolin
	Kiselgur
	Stenbrott, gruva och / eller bergtäkt

Linjeobjekt	
	Kalktuff
	Brant med aktiv erosion, t.ex. nipa
	Talus (rasmassor)
	Dyn
	Postglacial förkastning
	Strandvall
	Klint

	Raukfält
	Fornstrand
	Högsta kustlinjen
	Isälvsavlagring
	Krön på isälvsavlagring
	Dödisgrop
	Isälvsränna, bredd < 50 m
	Isälvsränna, bredd > 50 m
	Övergivnen fluvial fåra
	Omväxlande morän och sorterade sediment
	Moränrygg
	Moränrygg, bredd <30m
	Moränrygg, bredd 30-125 m
	Moränrygg, bredd >125m
	Drumlin eller liknande
	Drumlin eller liknande, bredd <30m
	Drumlin eller liknande, bredd 30-125m
	Drumlin eller liknande, bredd >125m
	Sedimentär berggrund
	Fanerozoisk diabas
	Berg
	Stenbrott, gruva eller bergtäkt

Blockighet i markytan	
	Blockrik
	Storblockig yta
	Hög blockfrekvens inom icke moränyta
	Blockrik till storblockig yta

	Torv
	Mossetorv
	Kärrtorv
	Gyttja
	Bleke och kalkgyttja
	Kalktuff
	Torv, tidvis under vatten
	Lera-silt, tidvis under vatten
	Oklassat område, tidvis under vatten
	Flytjord eller skredjord
	Slamströmssediment, ler-block
	Talus
	Svåmsediment
	Svåmsediment, ler-silt
	Svåmsediment, grovsilt-finsand
	Svåmsediment, sand
	Svåmsediment, grus
	Ålvsediment
	Ålvsediment, ler-silt
	Ålvsediment, grovsilt-finsand
	Ålvsediment, sand
	Ålvsediment, grus
	Ålvsediment, sten-block
	Flygsand
	Gyttjeler eller lergyttja
	Postglacial finlera
	Postglacial lera
	Postglacial grovlera
	Postglacial silt
	Lera-Silt
	Silt
	Lera
	Finsand
	Sand
	Sand-grus
	Sten-block
	Blockmark
	Postglacial grovsilt-finsand
	Postglacial finsand
	Postglacial sand
	Svålsediment, grus
	Klapper

Jordart, tunt eller osammanhängande översta ytlager	Ålv- och svåmsediment
Torv	Lera och silt
Svåmsediment	Sand-grus
Isålvssediment	Isålvssediment
Jordart, tunt eller osammanhängande ytlager	Morän
Torv	Vittringsjord
Svåmsediment	Berg
Ålvsediment	Sedimentär berg
Flygsand	Fanerozoisk diabas
Lera-silt	Landform
Sand-grus	Strukturmark
Postglacial sand-grus	Polygonmark
Svåmsediment	Blocksänka
Glacial grovsilt-finsand	Isålvseroderat område
Isålvssediment	Moränrygg
Moränlera	Drumlin eller liknande
Morän	Moränbacklandskap, kullig morän
Vittringsjord	Moränbacklandskap, veikimorän
Oklassad jordart	Jordarter
Jordart, underliggande lager	Jordart, grundlager
Torv	

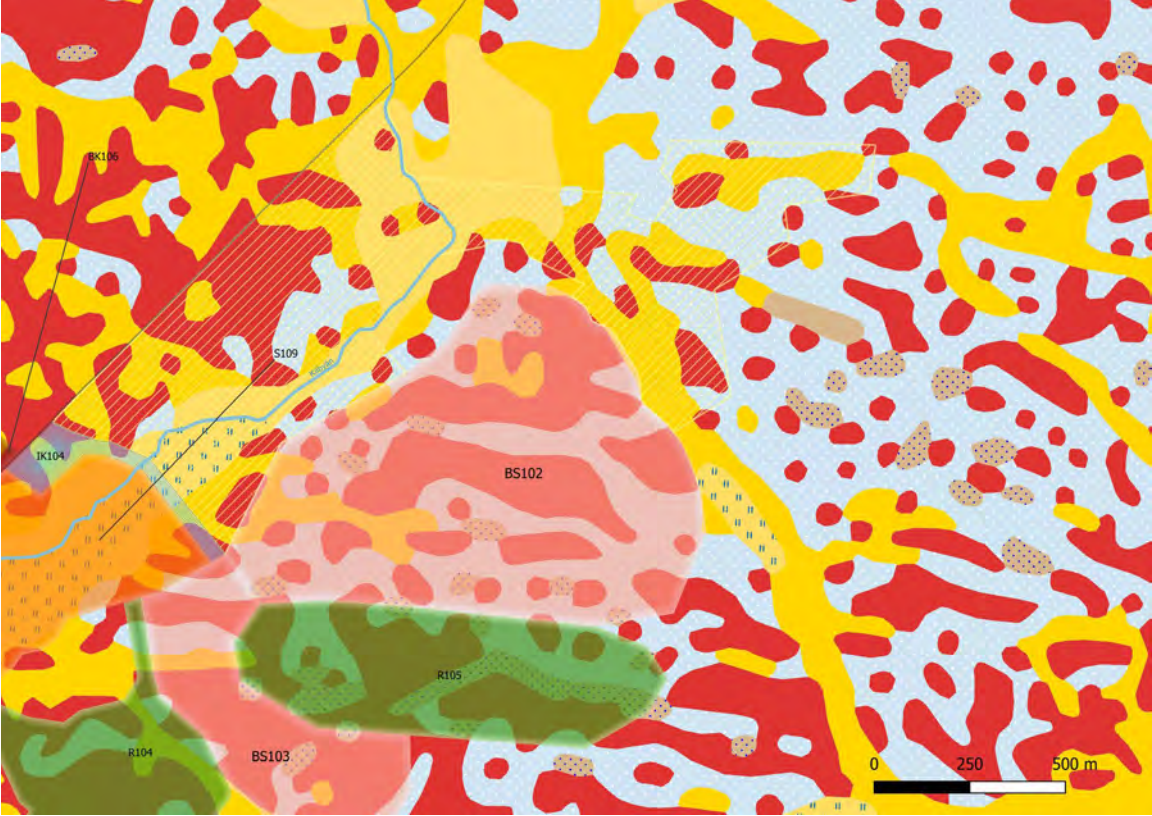
Skaljord	Morän, sten-block
Glacial lera	Vittringsjord
Glacial finlera	Vittringsjord, ler-silt
Glacial grovlera	Vittringsjord, sand-grus
Glacial silt	Berg
Glacial grovsilt-finsand	Sedimentär berg
Isålvssediment	Fanerozoisk diabas
Isålvssediment, sand	Urberg
Isålvssediment, grus	Rösberg
Isålvssediment, sten-block	Skålla av sedimentärt berg
Morän omväxlande med sorterade sediment	Skålla av sandsten
Moränlera eller lerig morän	Oklassat område
Moränlera	Fyllning
Moränfinlera	Fyllning, rödfyr
Morängrovlera	Vatten
Morän	Täckningsområde med information om karttyp
Sandig-siltig morän	2: Fältkartläggning med detaljerad digital höjdmödel som underlag, 1:25 000
Lerig morän	3: Flygbildstolkning med detaljerad digital höjdmödel som underlag, samt fältkontroller huvudsakligen längs vägnätet, 1:50 000
Sandig morän	4: Fältkartläggning, 1:50 000
Grusig morän	
Morän, sand	

5: Flygbildstolkning, samt fältkontroller huvudsakligen längs vägnätet, 1:100 000

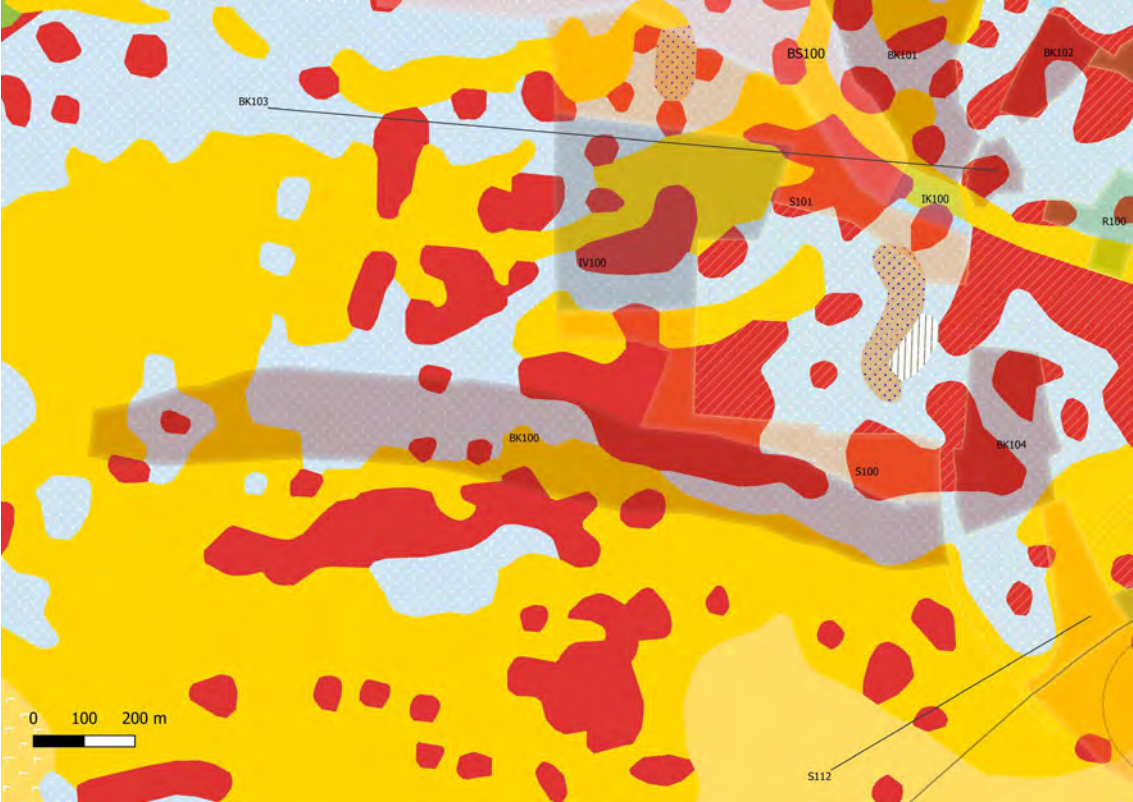
BS 100 – Tallbacken

BS 102 – Lövhagen

BK 100 – Klev

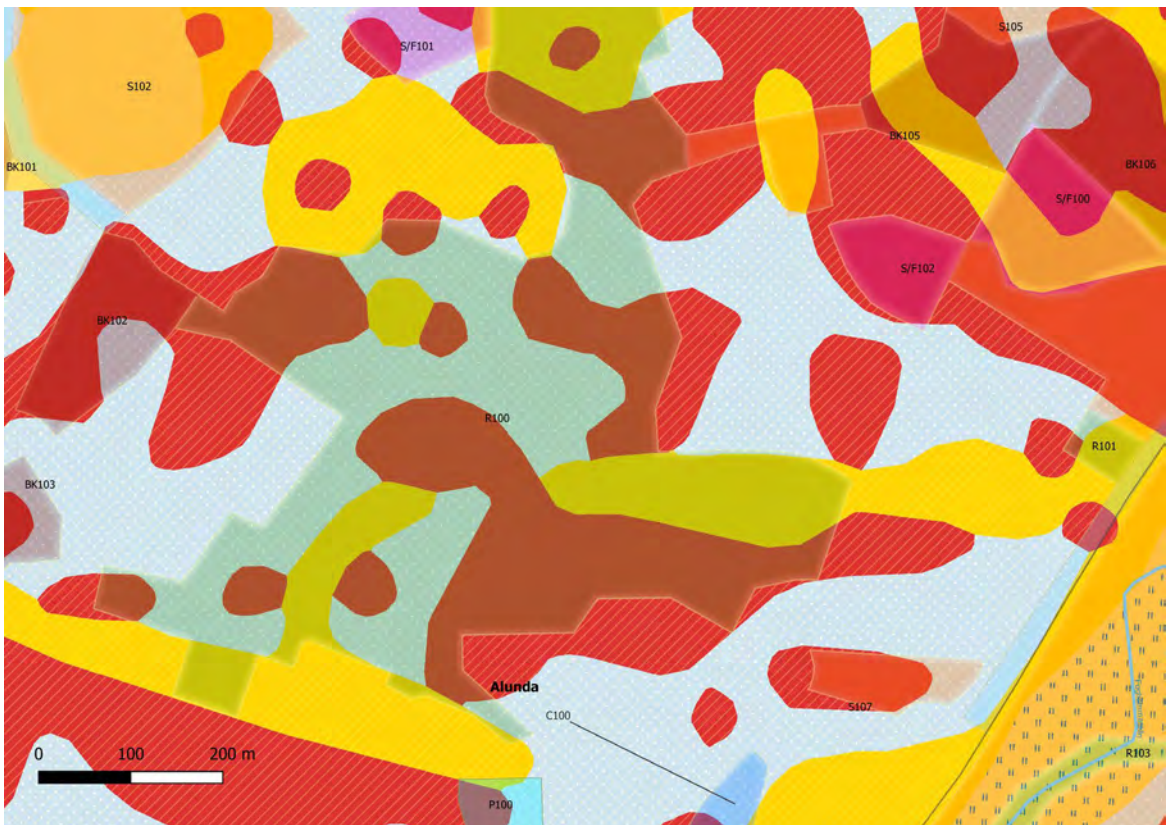
IV 101 - Kyrkvägens verksamhetsområde och IK 102 - Alunda pendlarparkering

IK 103 - GC-väg olandsskolan

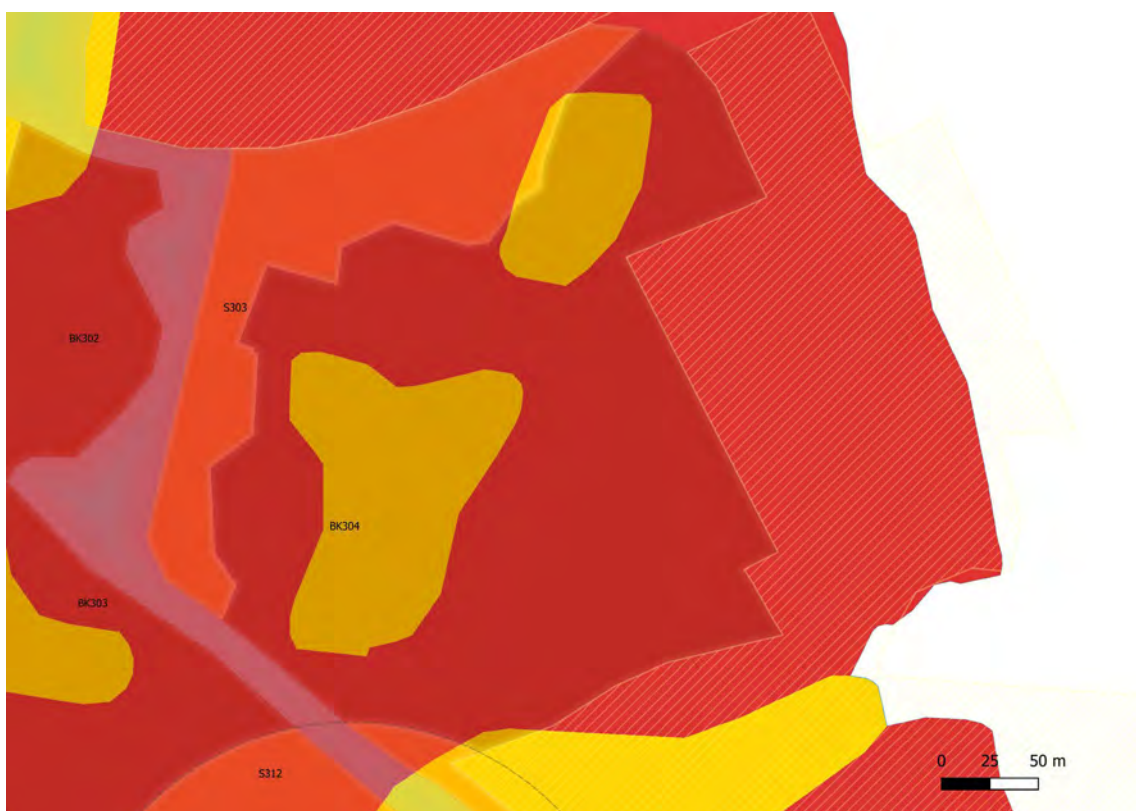
R 100 – Alunda rekreatjonsområde

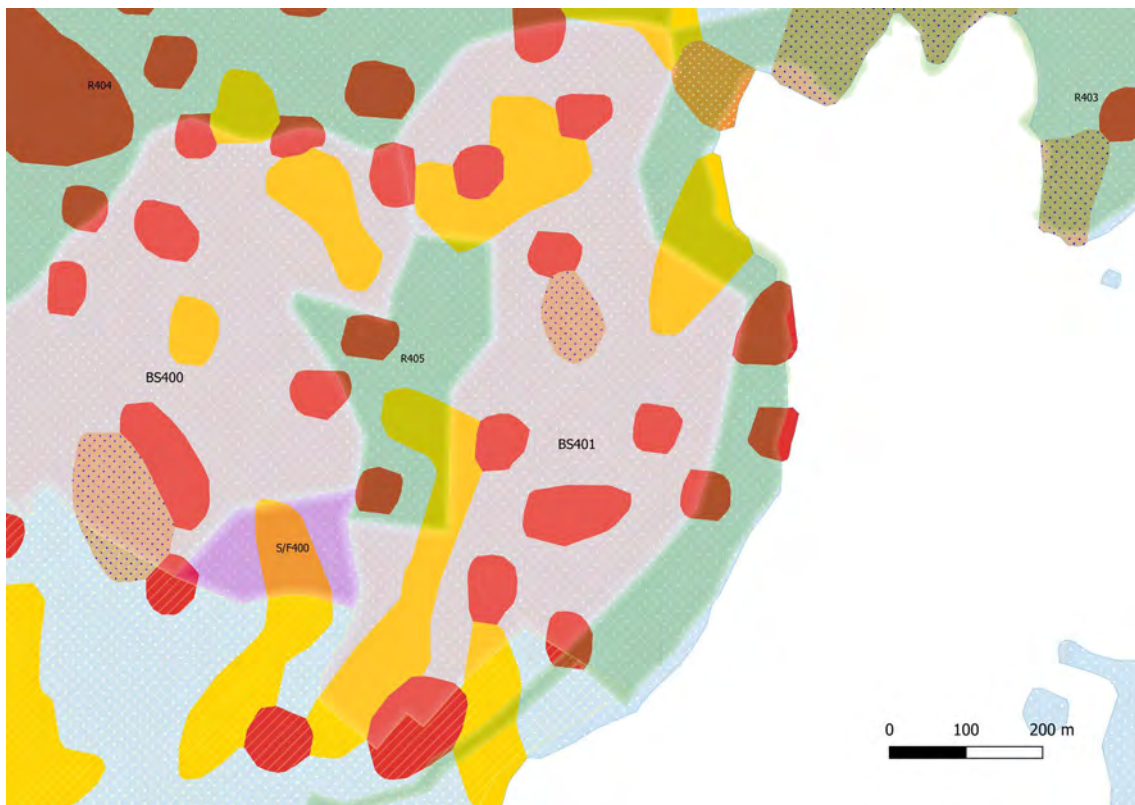
R 102 – Åparken

BK 304 - Apelgården

BS 401 – Klockarbacken 2

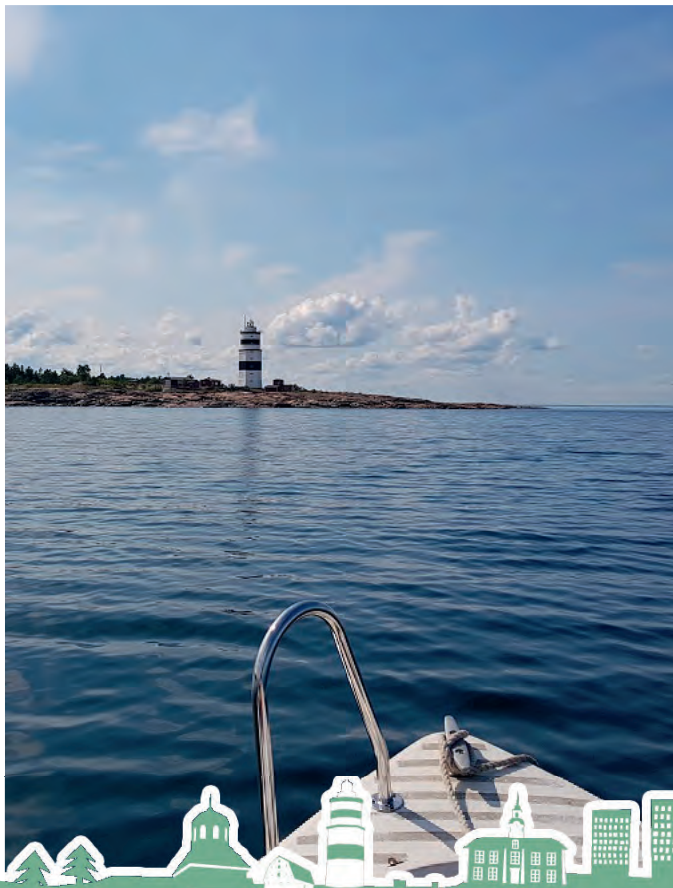
BS 501 – Kanikebol 2 och R 511 – Kanikebolssjön

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

VERSION: Granskningshandling (ny granskning 2023)

PRODUKTION AV ÖVERSIKTSPLAN 2022

Politisk styrgrupp: Kommunstyrelsens tekniska utskott

Projektorganisation: Planenheten, sektor samhälle

Kartor: Emil Lindblom

Layout: Samuel Sundin, Emil Lindblom och Oscar Kanzler

Omslagsbilder: Bildyrå, Frida Eklund Edman, Anders Johnsson, Magnus Degerman, Lina Ahlén Svalbro

Förord

Förord kommer att finnas med i slutversionen av översiktsplanen.

Kommunala strategidokument

Strategier och intentioner i ÖP 2022 utgår bland annat från innehållet i följande policy- och strategidokument antagna av Östhammars kommun:

- Bredbandsstrategi Östhammars kommun (2015)
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (2015)
- Jord och järn – kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun (1999)
- Årsbudget 2021 - Flerårsplan 2022-2024 (2020)
- Plan för ledning och samordning vid samhällsstörning (2019)
- Policy för tillgänglighet (2009)
- Avfallsplan för Östhammars kommun (2023)
- Strategi för jämställdhetsintegrering (2016)
- Vatten- och avloppsplan (2021)
- Äldreplan 2018-2022 (2017)
- Planeringsunderlag för lokaler socialnämnden 2021-2030 (2021)
- Lokalförsörjningsplan för barn- och utbildningsnämnden 2021-2030 (2021)

Innehållsförteckning

I INLEDNING	7	Trafik och kommunikationer	166	Bilagor
Om översiktsplanen.....	8	Teknisk försörjning.....	171	Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning
Kommunens strategier.....	11	Vattenplanering.....	184	Bilaga 2 Vägledning för delområden
Kommunen idag.....	14	Näringslivsutveckling.....	192	Bilaga 3 Kartunderlag för planering
Roll i regionen	18	Social utveckling.....	195	
II PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	23	Ordlista	198	
Avvägningar och målkonflikter.....	24			
Riksintressen	26			
Skyddade områden.....	41			
Miljö, hälsa och säkerhet	49			
Miljökonsekvensbeskrivning	66			
III FRAMTID.....	70			
Bebyggelseutveckling	71			
Serviceorter (S)	76			
Alunda	81			
Gimo	95			
Öregrund.....	107			
Österbybruk	120			
Östhammar	131			
Övriga tätorter och småorter (BT).....	146			
Landsbygd (L).....	150			
Jordbruksmark	154			
Grönstruktur (N).....	157			
Kulturmiljöer	163			

I.
INLEDNING

Om översiktsplanen

Översiktsplan 2023 är ett politiskt styrdokument som behandlar den framtida utvecklingen i kommunen. Planen ska ge en överblick och visa på sammanhang som gör det möjligt att bedöma hur olika åtgärder kan påverka livsmiljön på längre sikt samt vad som bäst bidrar till kommunens utveckling. På så sätt blir översiktsplanen ett redskap som gör det lättare att fatta rätt beslut om hur vi ska använda våra mark- och vattenresurser på ett långsiktigt och hållbart sätt.

ÖVERSIKTSPLANENS INNEHÅLL

Enligt PBL 3 kap ska planen redovisa:

- grunddragen för mark- och vattenanvändningen,
- hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras,
- vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen
- hur riksintressen och miljökvalitetsnormer ska tillgodoses.

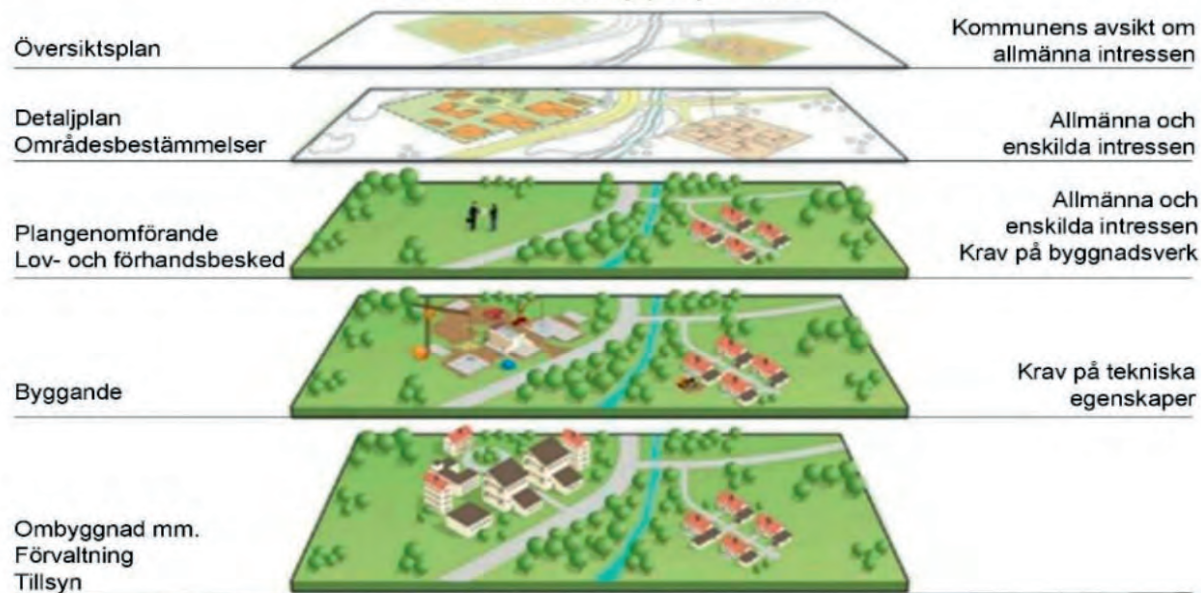
Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan och den ska vara kommuntäckande. Politikerna ska under varje mandatperiod ta ställning till om översiktsplanen behöver revideras.

En antagen översiktsplan är inte juridiskt bindande, men den ger vägledning:

- för kommunala beslut om detaljplaner, planbesked, bygglov och andra tillståndsbeslut,
- i arbetet med regionala utvecklings- och planeringsprojekt
- för andra myndigheter som prövar eller överprövar anmälnings- och tillståndsärenden i kommunen.

Olika planeringsnivåer

– Från "kommitten ny pbl på rätt sätt"

Vägen till en antagen plan

Översiktsplan 2023 är en revidering av den tidigare gällande översiktsplanen från 2016. Arbetet var omfattande och gediget, och innebar bland annat flertalet samråd och dialoger med medborgare. Tillsammans beslutade man om den översiktliga inriktningen för översiktsplanen. Denna inriktning fortsätter att gälla i den här versionen och innebär att Östhammars kommun ska:

- Utnyttja läget mellan Stockholm-Mälardalen och Gävle: de stora kommunikationsstråken samt pendlarboenden ska vidareutvecklas.
- Vidareutveckla tätorternas profiler och en balanserad flerkärnighet: Flerkärnighet handlar per definition om den fysiska ortstrukturens utveckling vilken ska ske med utgångspunkt i orternas styrkor och utvecklingspotential.
- Ta tillvara kustens attraktivitet: varierade boendeformer ska utvecklas i tätort och tätortsnära skärgård.

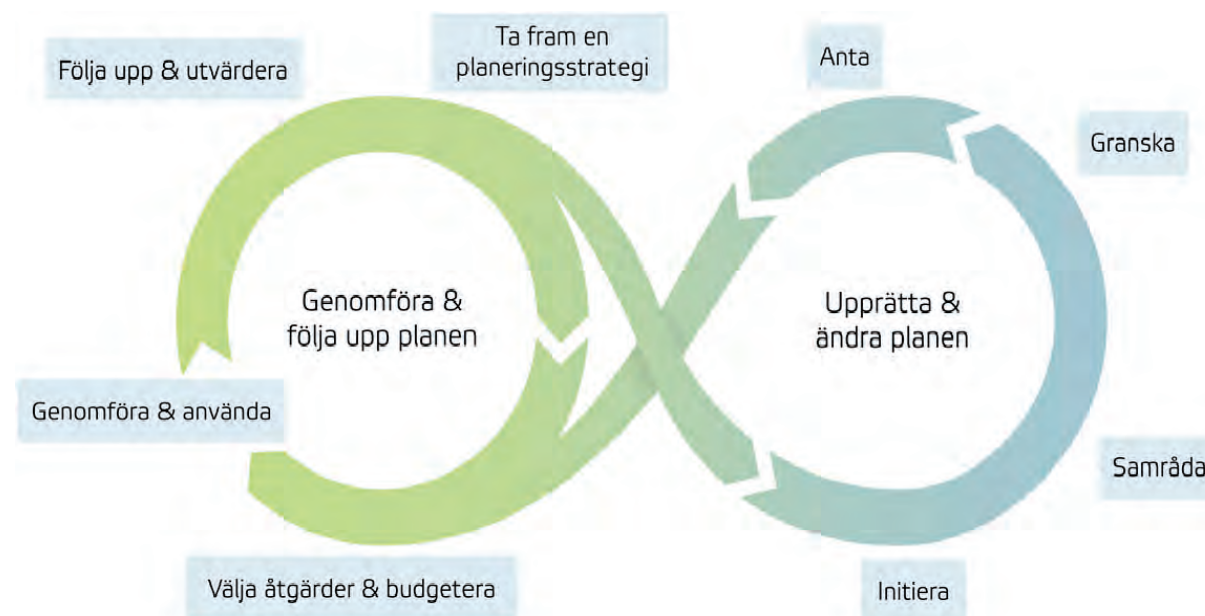
Revideringen av Östhammars kommuns översiktsplan inleddes år 2019 av samhällsbyggnadsförvaltningen på uppdrag av kommunstyrelsen. Det har drivits i samklang med kommunens fyra värdeord: ansvar, engagemang, tillsammans och öppenhet.

SAMRÅD

Ett samrådsförslag för översiktsplanen har tagits fram. Under samrådet ska kommunen samråda med länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Kommunen ska också ge kommunens medlemmar, andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget tillfälle att delta i samrådet. Samrådet ska

redovisa förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse för bedömningen av förslaget.

Efter samrådet upprättas en samrådsredogörelse utefter inkomna synpunkter. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

Översiktsplanens planeringsringsprocess. Bild från Boverket.

GRANSKNING

Utifrån synpunkterna från samrådet omarbetas planförslaget innan det ställs ut för granskning. Granskningsskedet ska pågå minst två månader.

ANTAGANDE

Efter granskningen sammanställs inkomna synpunkter i ett utlåtande. Översiktsplanen antas slutligen av kommunfullmäktige tillsammans med den strategiska miljöbedömningen.

UPPFÖLJNING AV ÖVERSIKTSPLANEN

Från och med riksdagsvalet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val.

Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell. Detta ska bidra till en mer aktiv och kontinuerlig översiktsplanering.

Fortsatt planering

ÖP 2023 redovisar behov av utredningar inom flera olika områden. Här listas utredningar som kommunen har ett behov av:

- Dagvattenpolicy
- Fördjupad översiktsplan för kust
- Gestaltningsprogram
- Grönstrukturprogram
- Idrottspolitiskt program
- Risk- och sårbarhetsstrategi
- Kulturmiljöprogram
- Individuella åtgärdsprogram för alla vattenförekomster med dålig ekologisk status
- Mångbruksplan
- Reviderad avfallsplan
- Reviderad bredbandsstrategi
- Reviderad utvecklingsplan gång- och cykelväg
- Strategi för fosilfri energiproduktion
- Trafiknätsanalys
- Utvecklingsplan för parkering och kollektivtrafik
- Utbyggnadsplan för kommunalt vatten och avlopp

Kommunens strategier

ÖVERGRIPANDE MÅLBILD 2040

Befolkningen i Östhammars kommun har ökat med 200 personer per år. Bebyggelsen har en genomtänkt struktur och gestaltning. De fem serviceorterna har utvecklats utifrån sina förutsättningar, med funktionsblandad bebyggelse.

Den tekniska infrastrukturen har utvecklats för att försörja den bebyggelseutveckling som sker i kommunen.

Miljöstörande verksamheter har separerats från bostadsbebyggelse, med undantag för samhällsviktiga funktioner. Industri- och verksamhetsområden har utvecklats och etablerats där efterfrågan finns.

Serviceorternas attraktivitet har förbättrats och bruksorterna har utvecklats utifrån sin historiska potential. De står för ett basutbud av service till sina invånare och omkringliggande landsbygd. Verksamheter som kräver ett större befolkningsunderlag har koncentrerats till den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen.

På landsbygden har noder med tätare bebyggelse skapats längs de starka kollektivtrafikstråken, genom komplettering av befintlig bebyggelse. Befolkningen har ökat ca en tredjedel av de 200 personer per år som flyttat till kommunen. De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och har fått utvecklas utifrån marknadsförutsättningarna.

De viktiga trafikstråken har utvecklats till effektiva och säkra kommunikationsleder. Det finns ett sammanhängande gång- och cykelnät i och mellan kommunens serviceorter.

Natur- och rekreationsområden har utvecklats, förvaltats och marknadsförts för att locka besökare utifrån såväl som lokalt. Kvaliteten på yt- och grundvatten har förbättrats avsevärt.

FRAMTID - BEBYGGELSESTRUKTUR

Bebyggelsestrukturen har format noder som skapat bättre underlag för kollektivtrafik och IT-kommunikation på landsbygden.

Längs 288:ans prioriterade vägstråk har ny bebyggelse tillkommit i anslutning till befintliga husgrupper. Detta med hänsyn till landsbygdens intressen och de areella näringarnas behov.

De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats.

De större byarna har förtätats och fler har valt landsbygdsboende eftersom kommunikationerna blivit bättre. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet.

Bredbandsnätet har byggts ut i hela kommunen och fler har börjat arbeta hemifrån eller i nystartade verksamheter på olika orter.

DEN GEOGRAFISKA GRUNDEN

Vi måste på bästa sätt ta tillvara de fysiska grundförutsättningar som formats av historien. Stora värden är investerade i den struktur av vägar, bebyggelse

och teknisk försörjning som finns i dag i Östhammars kommun. Det är värden vi ska ta tillvara och utveckla. Vi ska slå vakt om den flerkärniga ortstrukturen genom att utgå från de olika orternas styrkor för utvecklingen i kommunen. Eftersom många även bor på landsbygden behövs en täthet som stödjer förutsättningarna för kollektivtrafiken, underlättar för näringslivet och gör det möjligt att utveckla bostadsmarknaden.

Grunduppgiften för den fysiska planeringen är att skapa en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden och verksamheter. För att uppnå en genomtänkt struktur krävs ett strategiskt tänkande kring bebyggelseutvecklingen, i både tätort och på landsbygd.

Tillgången till orter och bygder med olika karaktärer erbjuder invånarna i Östhammars kommun en mångfald av boendemiljöer. Det har ett värde, men baksidan är att små orter inte alltid har ett tillräckligt stort befolkningsunderlag för att en god kommersiell service ska kunna upprätthållas. Därför uppmuntras samlokalisering.

Strukturen måste utformas på ett sätt som tar hänsyn till miljön, sociala förhållanden och ekonomin, med anpassade lösningar för kommunikationer, vatten och avlopp samt energiförsörjning.

KVALITET FÖR MÄNNISKA OCH MILJÖ

Att utveckla de kvaliteter som är viktiga för människors hälsa, välbefinnande samt miljön är ett prioriterat område. Det handlar om att se hur vi bäst tar tillvara allmänna intressen och att identifiera hur vi ska hantera viktiga miljö- och riskfaktorer.

Attraktivitet skapas av det vi har att erbjuda omvärlden. Vi har inte det utbud som finns i regionens storstadsområden, men vi kan erbjuda andra alternativ. Människor vistas gärna här på fritiden och många uppskattar den blandning vi har av olika miljöer och landskap. Planeringen syftar till att hitta bra avvägningar så att vi ska bevara viktiga värden och minimera negativ miljöpåverkan. Vi ska skapa ett attraktivt boende utifrån våra förutsättningar och se till så att alla får tillgång till havet, naturen, gemensamma båtplatser och ett rikt fritidsutbud.

Erbjudanden som kan utvecklas ytterligare är livsstilsboenden med koppling till kust eller olika fritidssysselsättningar. Det kan exempelvis handla om små gårdar med hästhållning på landsbygden, eller attraktiva lägenheter nära båtplatser vid kusten. I småorter finns det möjlighet att utveckla flexibla boendelösningar och flerbostadshus i mindre skala.

NYCKLAR TILL UTVECKLING

Det handlar om att skapa kommunikationer med hög kvalitet för kollektivtrafik, vägtrafik och tele- och datatrafik, till nytta för kommuninvånare och det lokala näringslivet. Aktiva dialoger med andra myndigheter och organisationer har avgörande betydelse för att utveckla kommunikationerna inom kommunen och mot omvärlden.

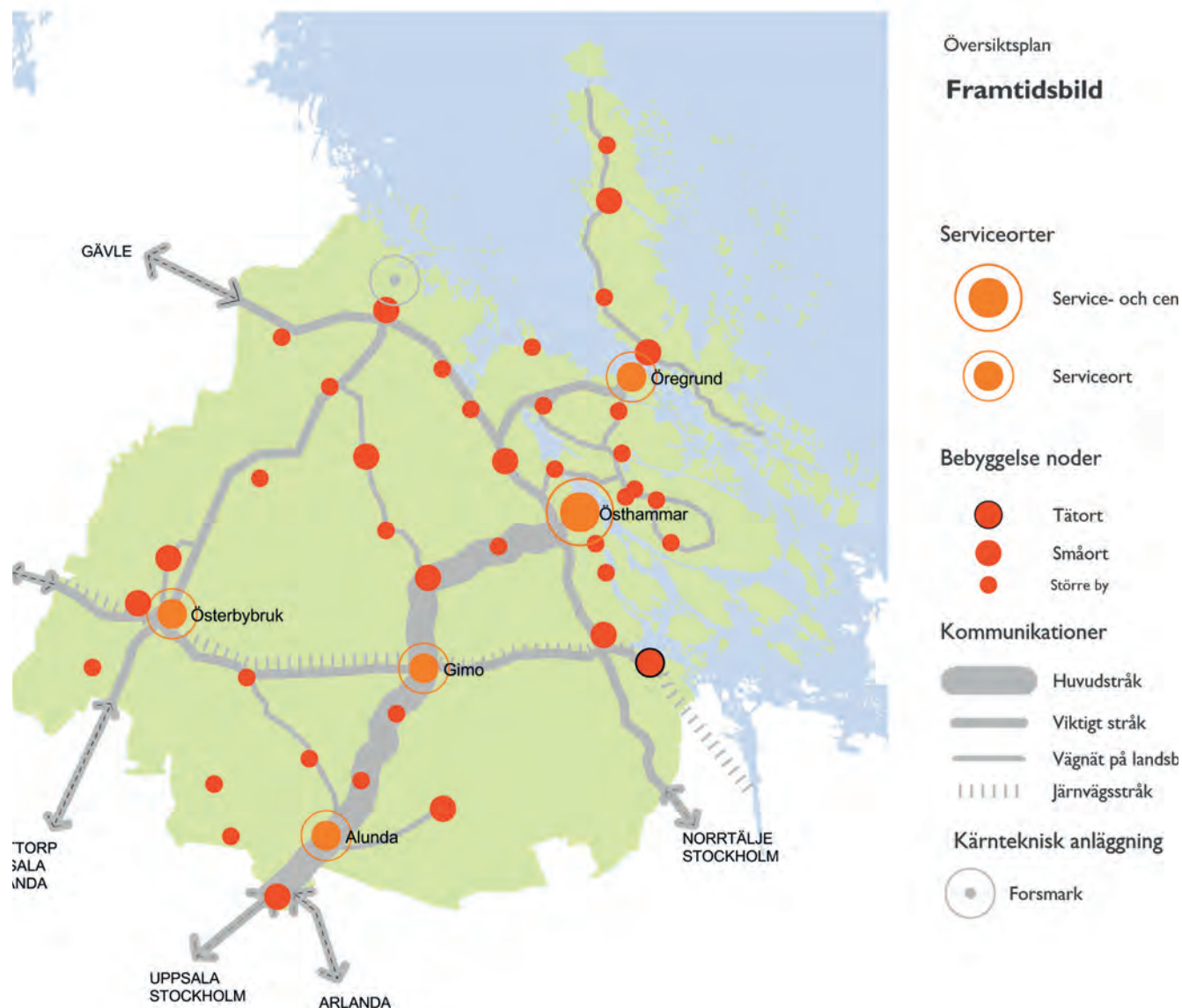
För att möta upp de rekryteringsbehov som finns inom sektorerna sjukvård och äldreomsorg behöver kommunen locka fler unga människor att bosätta sig här genom att marknadsföra kommunen som en plats med höga livskvaliteter. Översiktsplanen pekar ut platser lämpliga för skolor och barnomsorg, platser där grönstrukturer ska utvecklas och platser viktiga för kulturmiljön. Allt för att kommunen ska bli en ännu trevligare plats att bo och verka i.

Kommunen måste kunna erbjuda olika målgrupper en attraktiv boendemiljö eller pendlingsmöjligheter som är bekväma och tidseffektiva. Det måste finnas bostäder och plats för verksamheter om Östhammars kommun ska kunna utvecklas. Bostadsutbudet behöver anpassas till behov och efterfrågan. Detta blir än viktigare om kommunen ska vara del av befolkningsexpansionen i Mälardalsområdet. Det måste finnas tillgång till goda boendemiljöer för alla

kategorier av människor, i alla inkomstlägen och med olika grader av fysisk förmåga för att målet om en god bebyggd miljö ska kunna uppnås.

För att locka nya invånare och få igång flyttkedjor behövs balans i utbudet av bostadstyper. Om vissa typer av bostäder saknas blir exempelvis äldre kvar i villor som annars skulle kunna bli tillgängliga för unga människor eller andra som vill gå vidare i en flyttkedja.

Kommunen idag

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland med Uppsala, Tierp och Norrtälje kommuner som närmaste grannar. Naturförhållandena och påverkan från mänskliga aktiviteter i nutid och historisk tid har format kommunens särart och har stor betydelse för hur mark och vatten kan användas, nu och i framtiden.

Landskapet är flackt, med nivåskillnader som ofta är mindre än tio meter bortsett från Vattholmaåsen söder om Österbybruk vars högsta höjd är ca 60 meter. Granit, gnejs och leptit är dominerande bergarter. De lösa jordavlagringarna är i huvudsak lämningar efter den senaste istiden – leror, morän och sandavlagringar. I högre lägen är jordtäcket ofta tunt, särskilt mot kusten. Kustområdet har en lång strandlinje och i skärgården finns över 1 000 öar.

ÖSTHAMMARS KOMMUN I KORTHET

Befolkning: 22 360 (2022)

Yta: 2 790 km², varav

Land: 1 452 km² (52 %)

Hav med fjärdar: 1 287 km² (46 %)

Insjöar: 51 km² (2 %)

Strandlängd med öar: 4 000 km

Den tidiga historien är präglad av istid och landhöjning. I historisk tid är det jord- och skogsbruk, fiske, sjöfart och järnhantering som satt sin prägel på landskapet. Det finns mer skog än odlingsmark och en stor andel landsbygd med varierande bebyggelsestäthet.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

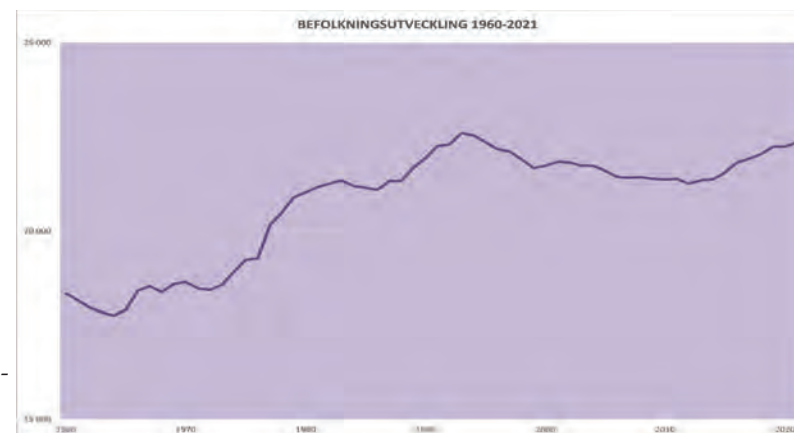
Idag bor 22 360 människor i Östhammars kommun (2022). Befolkningstätheten motsvarar i princip riksgenomsnittet. Under sommaren nästan fördubblas invånarantalet då många deltidsboende kommer till sina fritidshus.

Från sent 1990-tal och framåt höll sig folkmängden under flera år på nivåer runt 21 000 invånare i kommunen. De senaste åren har folkmängden ökat igen och var 2020 strax över 22 000 personer. Den högsta befolkningen hade kommunen dock 1993, då 22 591 personer bodde här.

Jämfört med riket har befolkningspyramiden i Östhammars kommun en smalare midja i kategorin vuxna mellan 35-44 år. Ett stort antal invånare finns i åldersgrupperna från 45 år och uppåt, med en tydlig topp i gruppen 65-74 år, det vill säga i den stora åldersgrupp som föddes på 1940-talet.

De större tätorterna ökar medan befolkningen

BEFOLKNINGSUTVECKLING 1960-2021

på landsbygden minskar, en trend som förväntas fortsätta och det är då främst Östhammar, Alunda och Österbybruk som legat i täten för ökningen i tätorterna. Prognoserna visar också på en stigande åldrande befolkning, samt att hushållen har blivit fler men minskat i storlek. En mindre genomsnittlig hushållsstorlek innebär att bostadsbehoven ökar även om inte befolkningen växer.

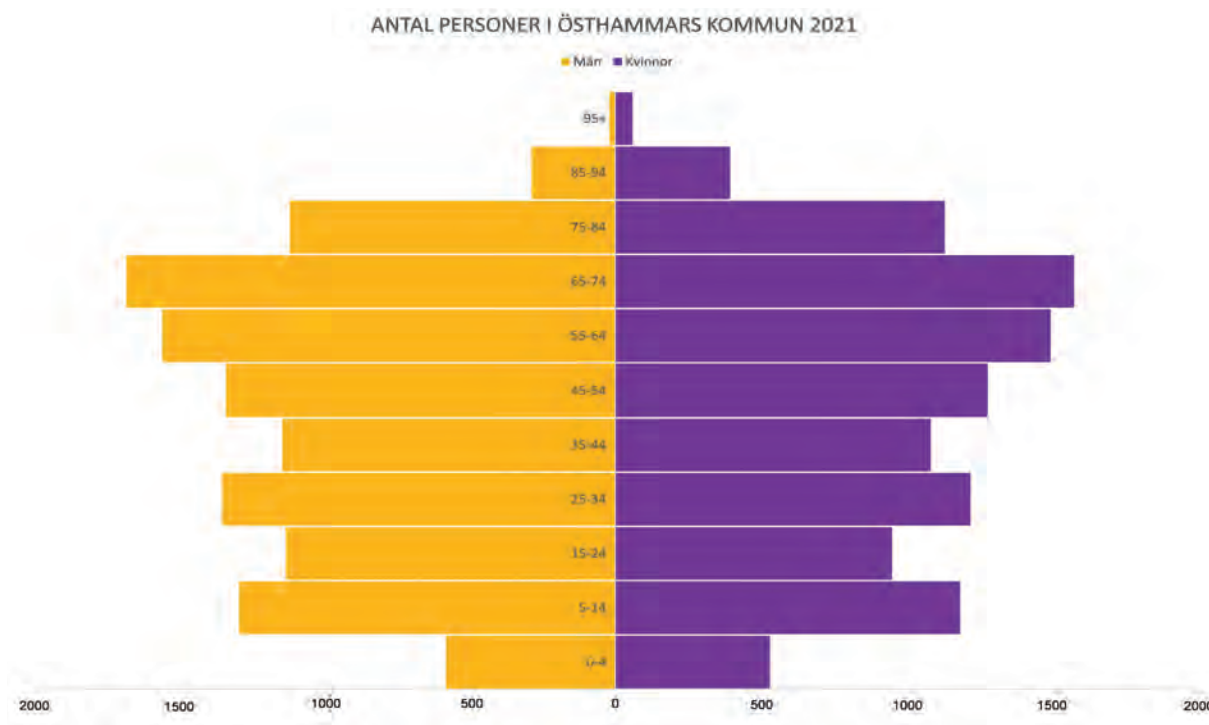
ARBETE OCH PENDLING

Andelen arbetslösa (som del av Arbetsförmedlingens registerbaserade arbetskraft 16-64 år) var 2021 endast 1,9 procent, att jämföra med riksgenomsnittet på 3,1 procent.

Försörjningsbördan låg i kommunen 2020 på 2,06 vilket innebär att för varje arbetande invånare så försörjer dessa 2,06 personer. Motsvarande siffror för riket var 2017 2,08. Trenden visar att andelen äldre i kommunen kommer öka vilket för med sig utmaningar.

Några stora arbetsgivare dominerar på den lokala arbetsmarknaden: kommunen, region Uppsala, Sandvik Coromant och Forsmarks kraftgrupp. 30-40 procent av kommunens småföretag arbetar dessutom med uppdrag för Sandvik Coromant och Forsmarks kraftgrupp.

I Östhammars kommun är det cirka 7 500 personer som bor och arbetar inom kommunen. Det finns också inpendling till arbetsplatserna, med drygt 2 000 personer, och utpendling till arbeten i andra kommuner, cirka 3 000 personer. Utpendlingen är större än inpendlingen, vilket indikerar att invånarna i Östhammars kommun är beroende av fler arbetsmarknader än den lokala.

BOSTÄDER OCH SERVICE

Det finns ungefär 10 500 permanentbostäder i Östhammars kommun. Merparten av hushållen i kommunen äger sin egen bostad. Ungefär 32 procent av bostäderna ägs inte av hushållet. Den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem äger de flesta hyresrätterna som finns på bostadsmarknaden. Det finns också ett antal bostadsrättsföreningar i de fem större tätorterna.

Kommunen ansvarar för att tillse att det finns vård och omsorgsboenden, för de personer som har behov där besluten fattas enligt socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service.

Särskilda boenden för äldre finns i samtliga serviceorter. Särskilda boenden, servicebostad och korttidsvistelse enligt lag om stöd och service, finns

i Östhammar och i Österbybruk.

Lokalförsörjningsplanen för omsorg från 2022 har som exempel pekat ut ett behov av att se över framtida behov för flera olika typer av omsorgsboenden. Denna typ av befolkningsutveckling och behov behöver följas noga. Vissa typer av boenden kan behöva upprättas av privata aktörer och samverkan eller kravställande kan därför krävas i exploateringsprocesser.

Förskolor, fritidshem eller pedagogisk omsorg (familjedaghem) finns i alla större tätorter. Fler än 1 000 barn har plats på förskolor eller i pedagogisk omsorg. Föräldrar som arbetar eller studerar och ansöker om barnomsorg ska få ett erbjudande om plats för sina barn inom fyra månader.

I Österbybruk finns en fritidsgård och Östhammar erbjuder fritidsverksamhet för personer med funktionsvariationer.

Drygt 2 400 elever går för närvarande i någon av kommunens grundskolor. Skolorna i Alunda, Gimo, Österbybruk och Östhammar har elever från förskoleklass till årskurs 9. Det finns också en grundsärskola i Gimo. Öregrundsskola har elever från förskoleklass till årskurs 6 och Ekeby har elever från förskoleklass upp till årskurs 3. På gymnasienivå finns tre olika skolor med lite olika inriktning:

Bruksgymnasiet i Gimo är den kommunala gymnasieskolan med ett bredare utbud av studieprogram. I Gimo finns också Wilhelm Haglunds gymnasium, ett fristående industritekniskt gymnasium med inriktning på produkt- och maskinteknik och med kopplingar till Sandvik Coromant AB. Vattenfallgymnasiet, tidigare Forsmarks skola, har sina rötter i energibranschen. Under åren 1987-2020 ägdes och drevs skolan av Forsmarks Kraftgrupp AB (FKA) med Östhammars kommun som huvudman.

Idag ingår Vattenfallgymnasiet i en koncern tillsammans med ytterligare tre teknikgymnasier. Vattenfallgymnasiet har fortfarande en aktiv koppling till energisektorn genom ett betydande stöd från Vattenfallkoncernen och som borgar för att kursmaterial och utbildning ständigt kan hållas aktuell. Vuxenutbildning erbjuds i ett särskilt studiecentrum i Gimo. På plats finns kurser på grundläggande samt gymnasial nivå, yrkesutbildningar, svenska för invandrare och Komvux som särskild utbildning. Som komplement till studier på plats finns distansutbildningar med avtalade aktörer.

Trots att befolkningsutvecklingen varit låg råder bostadsbrist i vissa delar av kommunen och för vissa bostadstyper. Huvuddelen av bostäderna i Östhammars kommun finns i småhus och villor. Det råder brist på andra boendetyper för att främja fungerande

flyttkedjor och nyttjandet av bostadsbeståndet blir därmed ineffektivt. Flerkärnigheten i kommunen förstärker detta genom att varje större tätort delar upp bostadsmarknanden i delmarknader. De som vill byta bostad söker allt som oftast alternativ i den egna boendeorten. Efterfrågan på permanentbostäder är för närvarande störst i Alunda, Östhammar och Österbybruk. I Öregrund och i skärgården är efterfrågan på delårsbostäder större än efterfrågan på åretruntbostäder.

Prognoser från tidigare bostadsförsörjningsprogram visar att kommunen har potential att växa befolkningsmässigt med SFR:s planerade utbyggnad av slutförvar för använt kärnbränsle samt det goda pendlingsläget till Uppsala. För att nå detta mål krävs ett ökat bostadsbyggande slår rapporten fast. Kommunen har inlett ett uppdrag om ett uppdaterat bostadsförsörjningsprogram under 2023 som ska utreda mer detaljerat vilka typer av bostäder som behövs för att uppnå behovet och efterfrågan i kommunen.

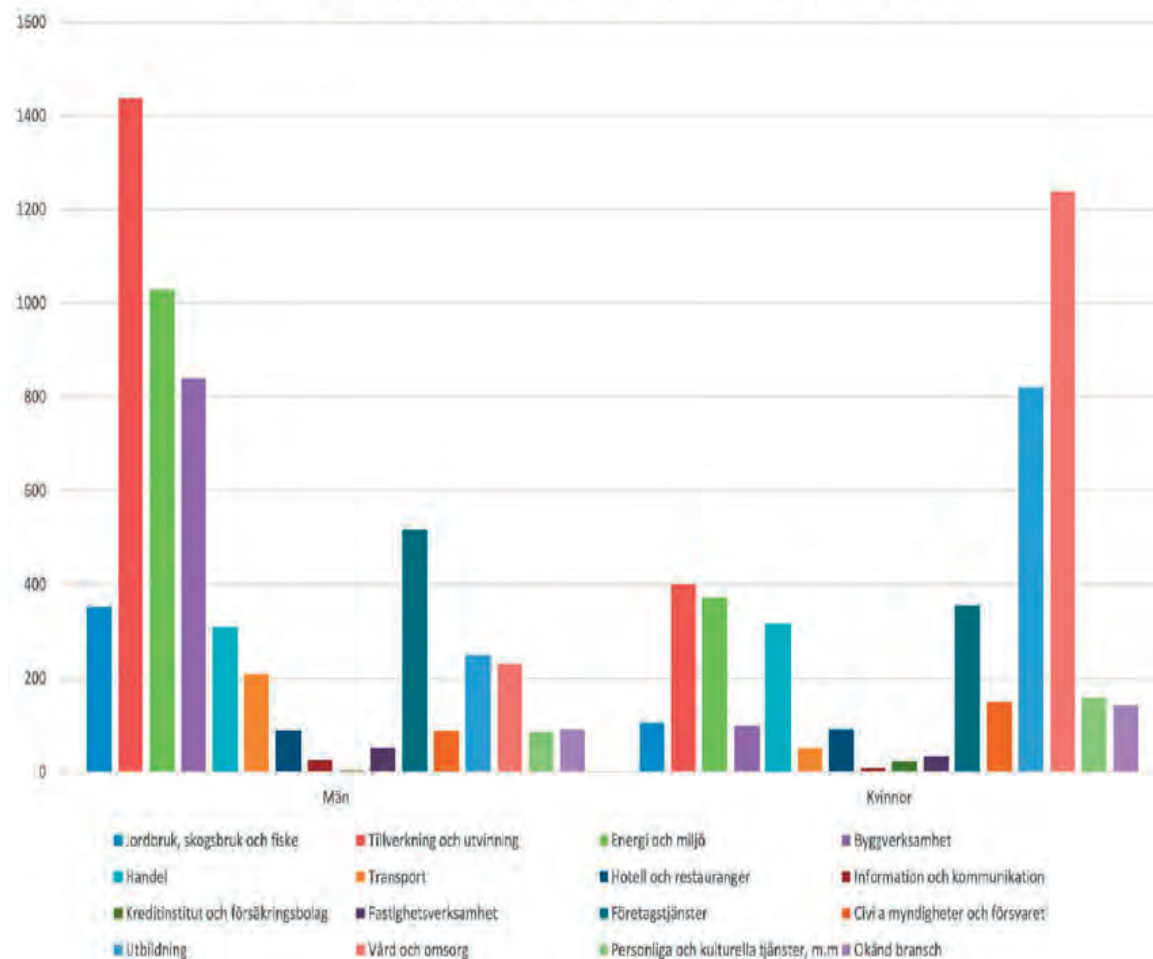
Kommunal mark och detaljplaner som ger utrymme för verksamheter finns i samtliga tätorter, men kompletteringar kan behövas. I några fall skapar redan etablerade verksamheter med omgivningspåverkan hinder för fortsatt utveckling i attraktiva boendelägen.

Den regionala bostadsanalysen från 2021 visar på en stark befolkningstillväxt i Uppsala län, den största procentuella tillväxten i landet där Enköping, Kvista och Uppsala kommun växt starkast under de senaste åren. Länet innehar ett gynnsamt geografiskt läge och en stor omflyttning inom landet har bidragit till den ökade befolkningen.

Trots en stark tillväxt har samtliga av länets kommuner angett att det råder bostadsbrist, inklusive här i Östhammar som har haft lägst befolkningstillväxt av kommunerna i länet. En starkt bidragande orsak som legat till grund för denna problematik i kommunen har varit en bristande vatten- och avloppskapacitet, vilket nu är på väg att förbättras i några områden och på sikt även i hela kommunen. Detta kommer att lösa upp en viktig knut i bostadsbyggandet.

Utifrån dagens trender erbjuder Östhammars kommun boendemiljöer som kan attrahera många olika grupper. Småskaligheten i sig skapar trygghet vilket många upplever som attraktivt. Boenden nära de stora kommunikationsstråken där kollektivtrafiken är tät kan vara av intresse för pendlare.

ANTAL ARBETARE FÖRDELAT PÅ BRANSCH I ÖSTHAMMARS KOMMUN 2020

Roll i regionen

Östhammars kommun är en del av den expansiva region som består av Uppsala, Stockholm och Mälardalen. Stockholm och Uppsala är kommunikationsmässigt tätt sammanlänkade och har i stor utsträckning en gemensam arbetsmarknad. Samma gäller många av städerna i Mälardalen som lätt kan nås med tåg och buss från både Uppsala och Stockholm.

Stockholms län räknar med en befolkningstillväxt på cirka 400 000 invånare under perioden 2020-2040. Uppsala län antas växa med cirka 150 000 personer under samma period.

Östhammars kommun saknar järnvägsförbindelser för persontrafik och har haft en förhållandevis låg vägstandard på viktiga vägar. Detta gäller såväl kopplingarna mot Uppsala-Stockholm-Mälardalen som kopplingarna mot Gävle och mot Norrtälje. Men den snabba utvecklingen i regionen innebär potentiella möjligheter att locka nya invånare.

Uppsala läns kommuner och region samverkar kring viktiga regionala frågor genom region Uppsala. Samarbetet konkretiseras bland annat i en regional utvecklingsstrategi, en länstransportplan, det regionala trafikförsörjningsprogrammet och en regional klimatanpassningsplan.

Östhammars kommun finns med i regionala sammanhang som inkluderar Stockholm och Mälarda-

len. Bland annat i den storregionala planering som presenteras i Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen och i den regionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård. Där pekas Hargshamn ut som betydelsefull för godstrafiken i östra Mellansverige.

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI

En utvecklingsstrategi (RUS) har tagits fram av Region Uppsala för att beskriva vad kommuner och region vill åstadkomma tillsammans med andra aktörer i länet. Den innehåller visioner och mål som lägger grunden för utvecklingsarbetet i länet på längre sikt.

Utvecklingsstrategin fungerar även som en länsstrategi för Agenda 2030. Strategin vänder sig till personer och organisationer som vill vara med och påverka regionens långsiktiga utveckling. Den är styrande för aktörer på nationell och regional nivå, stödjande för

[Regional utvecklingsstrategi](#)

dem som verkar på kommunal och lokal nivå samt inspirerande för dem som finns i näringslivet och den ideella sektorn.

LÄNSTRANSPORTPLAN

Länstransportplanen för perioden 2018-2029 konkretiserar hur kommunerna och regionen vill utveckla det regionala transportsystemet för att nå vision och mål i den regionala utvecklingsstrategin. Åtgärdsplanen redovisar en ombyggnad av länsväg 288 på sträckan Gimo–Börstil som en viktig investering för hela regionen. Region Uppsala samordnar arbetet som genomförs på uppdrag av staten och regeringen i samverkan med Trafikverket, regionen, angränsande län och länets kommuner.

REGIONALT TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAM

Regionen är från och med 2012 regional kollektivtrafikmyndighet i Uppsala län och ansvarar genom kollektivtrafiknämnden för det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Programmet har en målhorisont som sträcker sig fram till 2030. Syftet är att beskriva vad som krävs för att kollektivtrafiken på bästa sätt ska kunna bidra till en långsiktigt hållbar utveckling.

Bedömningar av framtida behov och utbud görs i programmet på en generell nivå och utifrån viktiga funktioner. Programmet knyter även an till Agenda 2030 (vilken är kopplad till den regionala utvecklingsstrategin).

Mer konkreta strategier för trafikens utveckling kommer att tas fram. Programmet konkretiseras också i verksamhets- och trafikplaner för UL kollektivtrafik. Där omsätts de långsiktiga intentionerna och målen i årlig verksamhet.

[Länstransportplan 2018-2029](#)

[Trafikförsörjningsprogram 2020-2030](#)

REGIONAL HANDLINGSPLAN FÖR KLIMATANPASSNING

Syftet med handlingsplanen är att identifiera de områden och verksamheter i Uppsala län som är sårbara för klimatförändringar och extrema vädersituationer i ett 100-årsperspektiv.

Handlingsplanen innehåller en fördjupning på kommunnivå. Den innehåller också en sammanfattande bild av vad vi vet idag om risker som kan förknippas med klimatförändringar och inom vilka sektorer det finns kunskapsluckor. Tanken är att länets kommuner ska kunna gå vidare med att bedöma inom vilka områden det behövs fördjupade analyser eller åtgärdsförslag. Handlingsplanen har utgjort ett underlag för analys av riskområden inom kommunen.

HAVSPLANERING

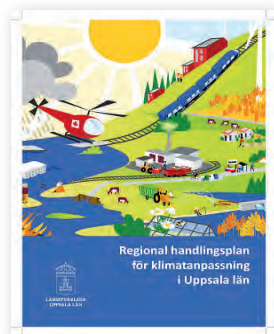
Havsplanerna ska bidra till att god miljöstatus i havsmiljön nås och upprätthålls samt att havets resurser används hållbart så att havsanknutna näringar kan utvecklas. Havsplanerna vilka tagits fram av Havs- och vattenmyndigheten i samverkan med över 150 organisationer, antogs i början av 2022 av regeringen. I samband med att havsplanerna beslutades, så beslutades det även att Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och flera andra centrala

myndigheter ska peka ut fler lämpliga områden för energiutvinning till havs. Havsplanerna ska sedan uppdateras kontinuerligt för att möjliggöra en större produktion av förnybar el (M2022/00276).

Havsplanen består av kartor och ställningstaganden om hur havet ska nyttjas, skyddas och förvaltas samt vilka samhällsintressen som ska uppmärksammas. Havsplanen visar den mest lämpliga användningen av havet i olika områden. Havsplanering kan förebygga och lösa konflikter och samordna mellan olika intressen; till exempel sjöfart, fiske, turism, försvar och materialutvinning.

Havsplanen omfattar Sveriges havsområden, territorialhavet och ekonomisk zon, men inte området närmast kusten. Planeringen av kusten sker genom kommunernas översiktsplanering. Däremot finns en viss överlappning mellan havsplan och översiktsplan, eftersom översiktsplanen ska planlägga hela vägen till kommungränsen medan havsplanen i stort följer baslinjen. Kommungränsen i havet går vid tolv nautiska mil (cirka 22 kilometer) från baslinjen.

I den här översiktsplanen har havsplanen utgjort en del av underlaget till den föreslagna vattenanvändningen i områden där de två planerna överlappar (området från baslinjen ut till kommungränsen).

[Handlingsplan för klimatanpassning](#)

[Havsplan](#)

I detta överlappande område har inga avsteg från havsplanen gjorts.

Östhammars kommun omfattas av havsplaneområdet för botteniska viken, och mer specifikt delområdet "Södra kvarken".

REGIONAL VATTENFÖRSÖRJNINGSPÅN

I arbetet för robust dricksvattenförsörjning med flegenerationsperspektiv i länet har Länsstyrelsen Uppsala län tagit fram en Regional vattenförsörjningsplan. Strategin är ett planeringsunderlag och vänder sig till kommuner, länsstyrelse och vattenproducenter. Den är även en del i arbetet med de

globala hållbarhetsmålen. Flera mål berörs men särskilt mål *nummer 6 om Rent vatten och sanitet*.

I östhammar pekas grundvattenförekomsterna i Börstil, Alunda och Gimo ut som regionalt prioriterade. I Börstil och Alunda bedöms grundvattenförekomsterna inte ha tillräcklig uttagskapacitet och kemisk status jämfört med andra prioriterade förekomster. På grund av avsaknaden av andra lämpliga förekomster lokalt i kommunen prioriteras ändå dessa i regionalt perspektiv.

Gällande regionalt prioriterade ytvattenförekomster för långsiktig dricksvattenförsörjning så tillhör ingen av de större förekomsterna Östhammar kommun. Däremot benämns Gimo damm och Bruksdammen bland övriga ytvattenförekomster som regionalt prioriterade. De används idag inom någon del av ett vattenförsörjningssystem och är därför betydelsefulla i ett regionalt perspektiv. Länsstyrelsen påtar sig att hänsyn ska tas till dessa i översiktsplaneringen, miljöprovningar etcetera.

[Regional vattenförsörjningsplan för Uppsala län](#)

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Det finns många frågor som har betydelse för mer än en kommun, men kanske inte för hela regionen. Exempel på områden där mellankommunala samarbeten kan vara särskilt viktiga är räddningstjänst och säkerhetsfrågor. Östhammars kommun har ett etablerat samarbete om räddningstjänst med Uppsala och Tierps kommun.

Det finns också ett antal andra frågor som kan skapa behov av dialog över kommungränser. Det gäller exempelvis storskaliga tekniska anläggningar som vindkraftverk, telemaster och kraftledningar som kan påverka landskapskaraktären även i grannkommunerna. Täckningsgraden i mobilnätet är ett annat exempel, liksom utvecklingen av handelsområden med stormarknader. Ett nytt, större handelsområde kan påverka handel och resmönster i andra kommuner.

Åtgärder som kan påverka vattenkvalitet, flöden med mera berör även grannkommuner. Vattenförvaltningen förutsätter att invånare och organisationer samarbetar, oavsett administrativa gränser. Samma krav gäller annan miljöpåverkan av större omfattning. Ett exempel är processen kring en etablering av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark – det är ett projekt som har nationell bety-

delse, men får effekter på såväl regional, kommunal som mellankommunal nivå.

När det gäller vallonbruken, kust och skärgård, friluftsvärden, större idrottsanläggningar, tätortsstrukturer och kommunikationer har Östhammars kommun intressen gemensamma med Uppsala, Norrtälje och/eller Tierps kommun.

Den nya överföringsledningen för dricksvatten mellan Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och Alunda är ett bra exempel på mellankommunala frågor. Detta samarbete kommer leda till mer och bättre vatten för invånare i Österbybruk och Alunda i framtiden. Östhammars kommun har genom Forsmarks kärnkraftverk en viktig roll i kraftproduktionen och eldistributionen såväl regionalt som storregionalt. Den nord-sydliga flaskhals i stamnätet som finns idag begränsar överföringen av el från vind- och vattenkraftsproduktionen i norra Sverige till konsumtionen i Mellan- och Sydsverige.

I kartan *riksintresse för energiproduktion, yrkesfiske, värdefulla ämnen och material och material och slutförvaring för använt kärnbränsle och avfall* redovisas de transmissionsledningar som går via Forsmark i Östhammars kommun.

II. Planeringsförut- sättningar

RIKSINTRESSEN, VÄRDEN OCH ANDRA INTRESSEN

Avvägningar och målkonflikter

Den kommunala planeringen ska bidra till en god hushållning med olika resurser och ta hänsyn till både allmänna och enskilda intressen. Områden som har betydelse för hela landet, så kallade riksintressen, är ett allmänt intresse som ska skyddas genom god planering. Planeringen ska också bidra till att miljöförhållandena blir säkra, hälsosamma och långsiktigt hållbara.

Den här avdelningen av översiktsplanen redovisar geografisk avgränsning av olika riksintressen, värden och kommunens intentioner när det gäller hänsyn och bevarande, rubricerat **Intentioner**. I del III redovisas intressena på översiktlig nivå medan målkonflikter om olika intressen i utvecklingen av serviceorterna redovisas i del IV.

RIKSINTRESSEN

Riksintresseområden har normalt värderats som platser med stora bevarandevärda egenskaper. Områden som i kartan för den framtida mark- och vattenanvändningen föreslås för utveckling av olika slag, har i största möjliga mån placerats på ett sådant sätt att få konflikter med riksintressen uppstår.

Riksintresset Högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark är ett exempel på ett riksintresse som

trots det ovanstående ofta hamnar i konflikt med utvecklingsområden. Detta beror på den stora geografiska utsträckningen som intresset berör. Konflikten hanteras främst genom att utvecklingsområden förläggs till platser med redan befintlig infrastruktur, för att minimera externa miljöpåfrestningar som området kan ge upphov till.

RIKSINTRESSEN SOM ÖSTHAMMARS KOMMUN BERÖRS AV

- Naturvård
- Friluftsliv
- Kulturmiljövård
- Natura 2000: fågel- och habitatdirektivet
- Kust och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark
- Energitillverkning: vind
- Yrkesfiske: hav och hamn
- Värdefulla ämnen och material
- Slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall
- Totalförsvaret
- Väg, järnväg, luftfart och sjöfart.

SKYDDADE OMRÅDEN

Naturresevat, djur- och växtskyddsområden samt områden med naturvårdsavtal är exempel på skyddade områden. Det finns många skyddade områden i kommunen vilka värderas högt. I översiktsplanen anses dessa områden ej vara lämpliga för exploatering.

VATTEN

I Östhammars kommun finns en lång kuststräcka och många vattendrag, vilka värderas högt av kommunen. Utvecklingsområden för bostäder, industrier och verksamheter pekas därför inte ut i kustens absoluta närhet.

Många vattendrag i kommunen har dålig status enligt miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vatten. Översiktsplanens påverkan på MKN för vatten beskrivs i översiktsplanens miljöbedömning i tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Att minimera negativ påverkan på MKN för vatten är också en anledning till att översiktsplanen inte föreslår nyexploatering i kustnära lägen.

Dricksvattenförsörjningen i kommunen sker till största del genom grundvattenupptag, för såväl den enskilda vattenförsörjningen som den kommunala

la. Markens magasineringsförmåga i Östhammars kommun är dock väldigt begränsad jämfört med resten av länet. Det dricksvatten vi kan ta upp i vattentäkterna är därför värdefullt. Vattentäkterna skyddas bland annat genom ett antal vattenskyddsområden. Ingen reservvattentäkt finns i kommunen.

Vattenskyddsområdena är områden där inga bostäder eller industrier ska tillkomma enligt översiktsplanens karta för framtida mark- och vattenanvändning. Detta eftersom intressena som ett vattenskyddsområde ska skydda - dricksvattenförsörjningen - är ett allmänt intresse som i Östhammars kommun överstiger eventuella exploateringsintressen. Detta gäller i hela kommunen och för alla vattenskyddsområden.

JORDBRUKSMARK

Jordbruksmark är av nationellt intresse. I Östhammars kommun finns ca 19 700 hektar jordbruksmark (13% av landarealen), varav ca 15 200 hektar är åkermark och ca 4 450 hektar är betesmark.

I tätortskartorna finns jordbruksmark utpekad för bostadsändamål vilket är en intressekonflikt mellan jordbruksmarken som utgör ett nationellt intresse för matproduktion och bostäder som utgör ett

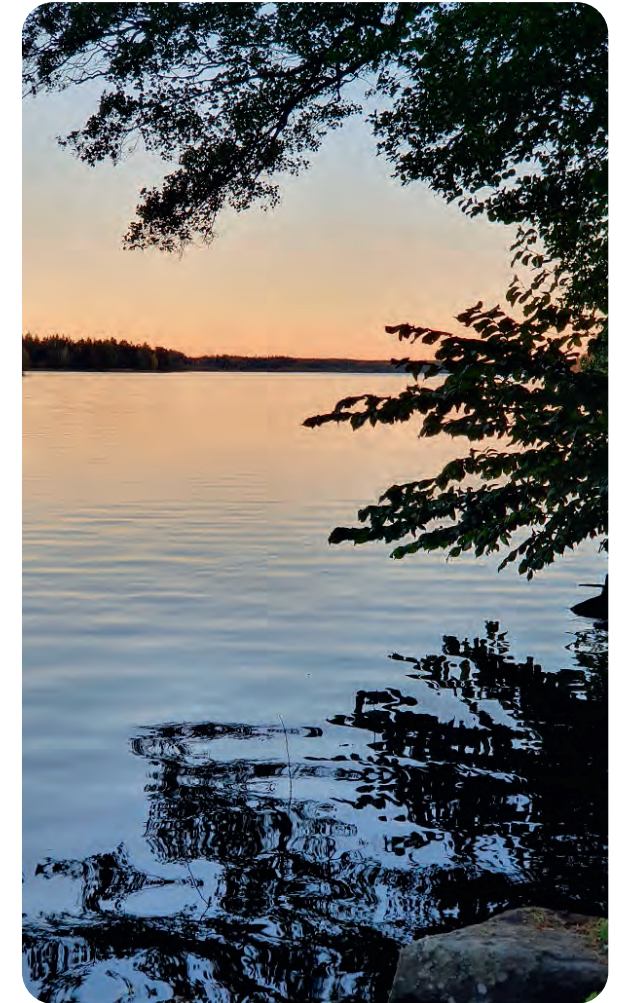
väsentligt samhällsintresse. Jordbruksmark kan tas i anspråk utifrån vissa förutsättningar, men kommunen vill att exploatering på jordbruksmark begränsas enligt den vägledning som finns under avsnittet Jordbruksmark i del IV. Där beskrivs också kommunens strategier och ställningstaganden angående jordbruksmark.

MILJÖBEDÖMNING

Till översiktsplanen hör en miljöbedömning. Även om stor hänsyn visats till riksintressen, skyddade områden och andra allmänna och enskilda intressen, så kommer ett genomförande av översiktsplanen medföra miljöpåverkan. Detta utreds och diskuteras i miljöbedömningen.

Till miljöbedömningen hör också en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). MKB:n beskriver effekter på miljön vissa åtgärder i översiktsplanen kan medföra där en betydande miljöpåverkan uppskattas ske.

För att särskilja detta kapitel från miljöbedömningen kan det sägas att *effekterna* på miljön av ett genomförande av översiktsplanen beskrivs i miljöbedömningen, medan *hänsynen som visats* för att effekterna ska bli så små som möjligt beskrivs i detta kapitel.

Gimodammen, ett riksintresseområde för kulturmiljövård.

Riksintressen

Friluftsliv och kulturmiljövård

Översiktsplanen tolkar dessa riksintressen som intressen av bevarandekaraktär - det vill säga att det är positivt om områdena skyddas från exploatering. De flesta områden som föreslås för utveckling av bostäder, industrier och verksamheter placeras därför utanför riksintressena.

FRILUFTSLIV

Med friluftsliv avses i detta sammanhang vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Områden av riksintresse för friluftsliv har så stora värden på grund av natur och kulturkvaliteter att de är eller kan bli attraktiva för besökare från hela eller en stor del av landet eller utlandet. När det gäller områden som är av riksintresse för friluftsliv spelar förutsättningarna för naturupplevelser, friluftsverksamhet samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Denna värdering hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturförelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik, till exempel genom att området har tilltalande utsiktspunkter och utflyktsmål.

Två geografiska områden klassade som riksintresse för friluftsliv finns i kommunen: *Florarna och Finnsjön* och *Öregrund-Gräsö skärgård*. Florarna och Finnsjön skyddas av ett naturreservat och är inte ett område som föreslås för utveckling eller förändring i översiktsplanen.

Värdebeskrivningen för riksintresset Öregrund-Gräsö skärgård uppger att sådant som kan skada områdets värden med allmänhetens tillgång är exempelvis kalavverkning och upphörd hävd av kulturmarker. Även anläggandet av vindkraftverk, industrier och större bebyggelseområden riskerar att skada värdena. Översiktsplanen anger vissa utvecklingsområden inom riksintresset, men föreslår ingen förändring som kan likställas med riskerna angivna i värdebeskrivningen. Den utveckling som föreslås är småskalig där enstaka kompletteringar av bostäder och stor hänsyn till allmänhetens tillgång värderas. Värdena i riksintresset bedöms därför bli oförändrade.

KULTURMILJÖVÅRD

Riksintresse för kulturmiljövården är ett urval av miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia, från stenålder till nutid. Områdena ska skyddas mot åtgärder som kan förstöra värdena.

Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården regleras i miljöbalken. Regler för tillämpning finns i plan- och bygglagen. Totalt finns 12 områden för riksintresset kulturmiljö inom kommunen.

Hela Österbybruk-Dannemora-området omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Uttrycken inkluderar gruvmiljöerna, samlad småbebyggelse, herrgården, bruksmiljöerna och gårdar på spridda platser inom riksintresset. Översiktsplanen föreslår flertalet utvecklingsområden inom riksintresset. Ingen av områdena som pekas ut i översiktsplanen är inom eller i direkt anslutning till de individuella uttrycken som formuleras i riksintresset.

Övriga områden för riksintresse kulturmiljövård berörs inte av översiktsplanens föreslagna utvecklingsområden. Nedan är en tabell med kommunens 12 riksintressen med referens till områdeskod från kulturmiljövårdsprogrammet Jord och järn (beteckning ÖS).

RIKSINTRESSEN KULTURMILJÖVÅRD I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Forsmarks bruk (C15) - ÖS 7

Djursten (C16) - ÖS 4

Öregrunds stad (C17) - ÖS 12

Bygden norr om Hökhuvuds kyrka (C18) - ÖS 15

Östhammars stad (C19) - ÖS 17

Söderön (C20) - ÖS 18

Dannemora-Österbybruk (C21) - ÖS 24

Gimo bruk (C22) - ÖS 22

Hargs bruk (C23) - ÖS 21

Väsby – Källberga - Hammarby skog (C24) - ÖS 26

Ekeby (C25) - ÖS 34

Lundsbol och Hyttbol (C26) - ÖS 28

Intentioner

Riksintressen för kulturmiljövård och friluftsliv bidrar till attraktionskraften och därmed möjligheterna till utveckling i Östhammars kommun. Områdena har betydelse för bygdens identitet, den sociala sammanhållningen och möjligheterna att utveckla besöksnäringarna. Ambitionen är att ta till vara och upprätthålla dessa värden.

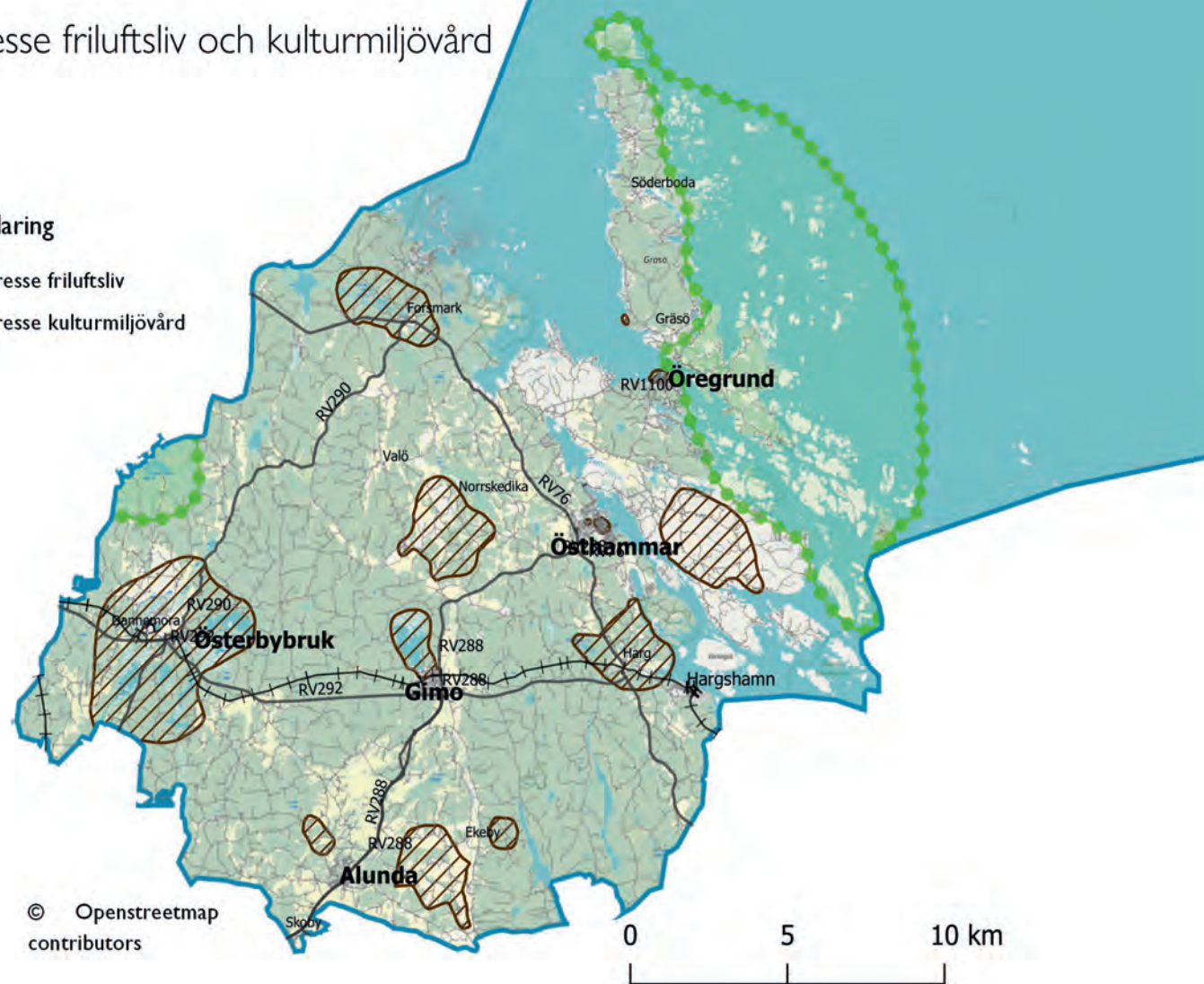
Riksintresset för friluftsliv ska ses som en resurs för kommunen och utvecklas för att främja ett starkt friluftsliv. Dessa friluftsvärden ska även tillgängliggöras för allmänheten genom goda kommunikationer och vandringsleder.

Fyra av riksintressena inom kulturmiljövård bidrar på ett väsentligt sätt till profil samt karaktär i bruksorterna Gimo och Österbybruk och kuststäderna

Riksintresse friluftsliv och kulturmiljövård

Teckenförklaring

- Riksintresse friluftsliv
- Riksintresse kulturmiljövård

Öregrund och Östhammar. En restriktiv hållning ska tillämpas för ny bebyggelse i anslutning till dessa miljöer. Ambitionen är att föra in varsamhetsbestämmelser i nya detaljplaner och när detaljplaner ses över. Kommunen ska aktivt arbeta för att respektive värden för de olika riksintresseområdena tillgodoses genom att rätt kompetens tas in i detaljplanering och lovärenden inom dessa områden.

Kommande arbete med att uppdatera kommunens kulturmiljövårdsprogram, fördjupad översiktsplan/strategi för kustområdet kommer att beakta behoven av avgränsningar och skyddsbestämmelser för kulturmiljövärden av såväl riks- som regionalt och lokalt intresse. Intentionen är att aktuella bevarandevärden ska prioriteras samt att det uppdaterade kulturmiljövårdsprogram ska ge tydligare stöd för detaljplanering och lovgivning genom lämpliga riktlinjer för tillämpning kopplade till intressena.

Riksintresse för friluftsliv och kulturmiljövård

Områden som är av riksintresse för friluftsliv och kulturmiljövärden ska skyddas så att deras värden inte skadas eller förstörs.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid prövning av tillståndsansökningar och bygglov kontrollerar kommunen om ett riksintresse för friluftslivet och kulturmiljövård berörs och kan påverkas på ett betydande sätt.
- Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljöer av riksintresse ska konsekvensbeskrivas med avseende på områdets värden och karaktär. Möjliga alternativ ska undersökas.
- Utveckling av bebyggelse inom riksintresse för kulturmiljö ska utgå från de värdebeskrivningar som finns tillhörande respektive område. Kommunen ska tillämpa de riktlinjer för bevarande som kommunen konkretiserat i det kommunala kulturmiljövårdsprogrammet.
- Ny bebyggelse som tillkommer inom värdeområden i Östhammars och Öregrunds stad ska föregås av en genomarbetad gestaltungsidé.
- Större exploateringar inom riksintresset för friluftsliv ska inte tillåtas. Endast mindre kompletteringar av enstaka bostadsbebyggelse får tillåtas med hänsyn till allmänhetens tillgång till naturen. Åtgärder som främjar friluftsändamål, såsom parkeringar intill besöksmål ska tillåtas.

Naturvård och Natura 2000

Riksintresse för naturvård och Natura 2000-områden regleras i miljöbalken 3-4 kap. och av EU:s Fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv. Syftet är att skydda områden mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Översiktsplanen tolkar dessa riksintressen som intressen av bevarandekaraktär - det vill säga att det är positivt om områdena skyddas från exploatering.

Syftet med Natura 2000-områden är att värna om naturtyper och livsmiljöer (så kallade habitat) för de arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse för alla länder inom EU. Sverige måste se till att de naturtyper, växter och djur som finns i utpekade områden fortsätter ha en så kallad gynnsam bevarandestatus. Det innebär i stort sett att "äng ska förbli äng", att "naturskog ska fortsätta vara naturskog" och att de arter som finns där ska fortsätta leva i livskraftiga bestånd. För alla Natura 2000-områden finns en bevarandeplan. Planen beskriver området, med särskild tyngdpunkt på de utvalda naturtyperna och arterna, samt ett långsiktigt mål för området och tänkbara hot. För att säkerställa naturvärden skyddas många Natura 2000-områden genom att staten bildar naturreservat eller skriver avtal med markägare.

Riksintresse för naturvård och Natura 2000

Områden som är av riksintresse för naturvård eller ett Natura 2000-område ska skyddas så att dessa värden inte skadas eller förstörs (MB 2-3 kap., PBL 2 kap.).

Detaljplaneläggning, tillståndsgivning eller andra åtgärder som riskerar att påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt kräver tillstånd enligt miljöbalken. Det är länsstyrelsen som prövar om en åtgärd har betydande påverkan. Åtgärder kan tillåtas om områdets naturvärden även fortsatt får en gynnsam bevarandestatus. Åtgärder i eller utanför ett Natura 2000-område som kan riskera att medföra betydande negativa konsekvenser för miljön i området tillåts inte (MB 1-3 kap., 6-7 kap., PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid detaljplaneläggning och prövning av tillståndsansökningar och bygglov kontrollerar kommunen om ett riksintresse för naturvård eller ett Natura 2000-område berörs.
- Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i riksintresset ska konsekvensbeskrivas med avseende på områdets värden och karaktär. Möjliga alternativ ska undersökas (se även sid 161).
- All typ av verksamhet som sker inom ett Natura 2000-område ska konsekvensbedömas. Verksamhetsutövaren ska själv bedöma om det finns risk för att projektet kan skada naturmiljön och kräva tillstånd. Sökande rekommenderas att använda områdets bevarandeplan som underlag. Länsstyrelsen kan ge ytterligare råd och information. För Natura 2000-områden gäller detta även om detaljplaneläggningen i sig sker utanför området, men kan ge påverkan på arter eller livsmiljöer. Ett Natura 2000-område kan också vara skyddat med områdesskydd. Vid ny eller ändrad markanvändning krävs då dialog med och prövning av länsstyrelsen eller annan ansvarig myndighet (se även sid 41-45).

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

I Östhammars kommun finns 18 områden som särskilt utpekats som riksintresse för naturvård. Många Natura 2000-områden (totalt 36) ingår som delområden.

NATURVÅRD

Flertalet geografiska områden för riksintresse naturvård finns i Östhammars kommun. Översiktsplanen föreslår utvecklingsområden i ett av naturvårdsområdena: Gräsö-Singöområdet.

Värdebeskrivningen för Gräsö-Singöområdet anger att:

områdets värden kan påverkas negativt om jordbruksdriften upphör eller genom tillförsel av näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement, ångar och på naturbetesmarker eller genom igenväxning, odling av skog eller energigrödor på jordbruksmark, täkt, dikning, användandet av området som recipient, bebyggelse eller annan form av exploatering.

Bebyggelsen som föreslås i översiktsplanen är i liten exploateringsgrad och på platser som inte bedöms påverka landskapsvärdena negativt. Åker- och ångsmark förblir orörd.

NATURA 2000: FÅGELDIREKTIVET

Fem områden finns i Östhammars kommun: ett område i Florarnas naturreservat och fyra områden på öar i skärgården. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen på dessa platser.

NATURA 2000: HABITATDIREKTIVET

Huvuddelen av Natura 2000 områdena ligger i kustområdet och skärgården där enstaka platser i kommunens västra och sydöstra delar också ingår. Även Florarnas naturreservat ingår. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen på dessa platser.

Intentioner

Riksintresseområden för naturvård innefattar värden som bidrar till rikedomerna av naturmiljöer i Östhammars kommun. Ambitionen är att ta till vara och upprätthålla dessa värden, ett viktigt led i arbetet med att utveckla kommunen och uppfylla lokala och nationella miljömål.

Flera riksintresseområden och Natura 2000-områden är helt eller delvis skyddade som naturreservat. I dessa fall finns föreskrifter som reglerar skötsel

Fem områden i Östhammars kommun är skyddade av Natura 2000: Fågeldirektivet.

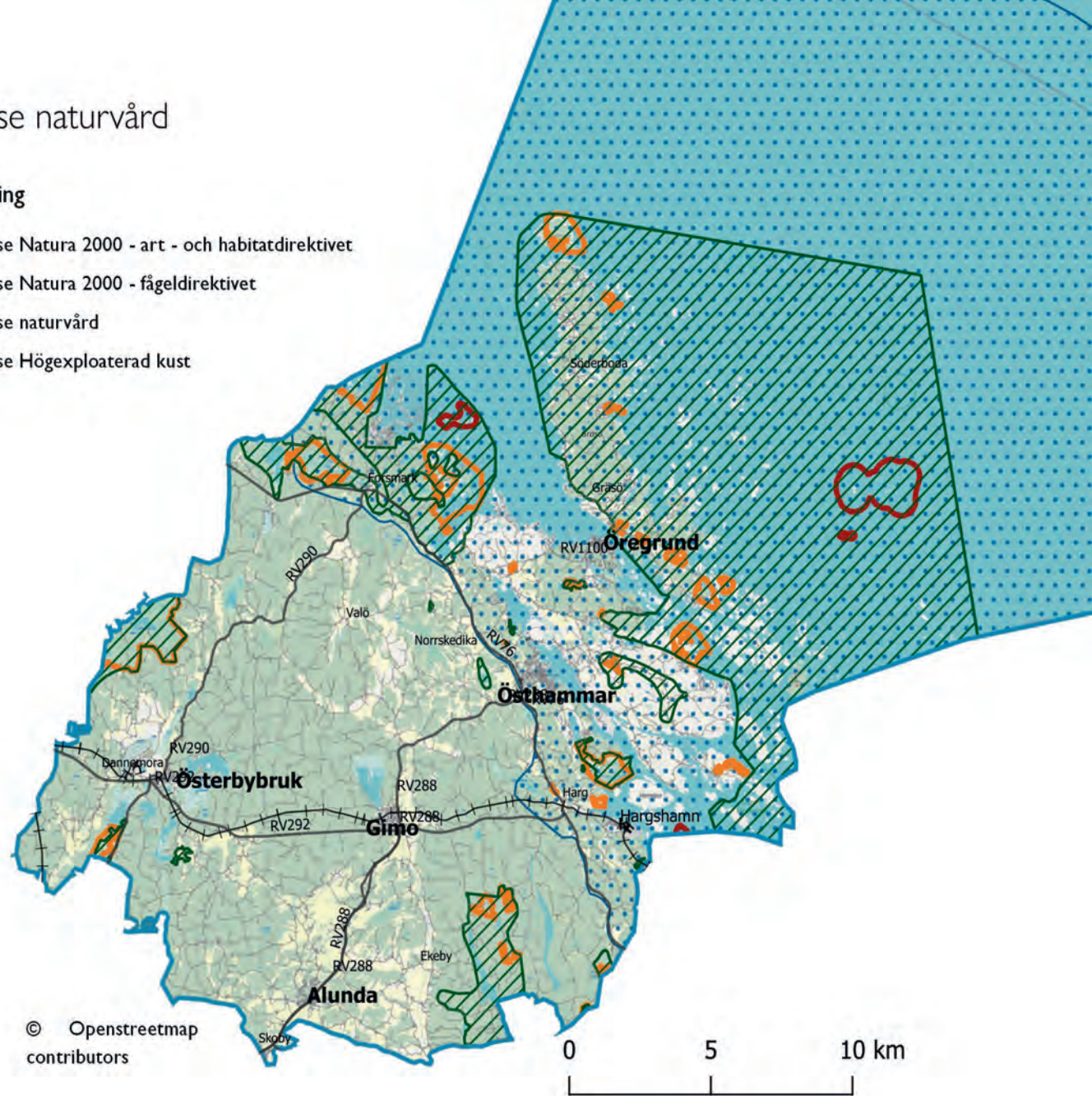
Riksintresse naturvård

Teckenförklaring

- Riksintresse Natura 2000 - art - och habitatdirektivet
- Riksintresse Natura 2000 - fågeldirektivet
- Riksintresse naturvård
- Riksintresse Högexploaterad kust

och markanvändning på ett sätt som syftar till att upprätthålla värdena. De värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som redovisas i mark- och vattenanvändningskartan omfattar även Natura 2000-områden som är skyddade enligt 7 kapitlet MB samt riksintresseområden för naturvård som saknar skydd. Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område enligt 7 kapitlet 28 a § MB, det räcker att det finns en risk för betydande påverkan för att en åtgärd ska vara tillståndspliktig. För att utreda om åtgärder påverkar ett Natura 2000-område bör samråd alltid hållas med Länsstyrelsen i tidigt skede.

Intentionen är att aktuella bevarandevärden ska prioriteras vid lovgivning eller annan handläggning av ärenden som kan påverka dessa områden, se vidare vägledning på sid 161. En restriktiv syn på ny bebyggelse gäller i riksintresset Gräsö-Singö, men undantag kan göras för allmänna anläggningar som har betydelse för turism och friluftsliv, se sid 153.

© Openstreetmap contributors

0 5 10 km

Högexploaterad kust - Arkösund till Forsmark

Riksintresset omfattar stora delar av kommunens östra delar, hela havskusten och skärgården. Hargshamn, Forsmark, Norrskedika, Öregrund och Östhammar ligger inom riksintresset.

Översiktsplanen föreslår flertalet utvecklingsområden inom riksintresset, koncentrerat till Östhammars och Öregrunds närhet. På grund av riksintressets stora omfattning kan utvecklingsområdena för dessa orter inte placeras på sådant sätt att områdena hamnar utanför riksintresset. Utveckling av befintliga tätorter bedöms dessutom vara förenligt med riksintressets intentioner, i och med att utvecklingen med stor sannolikhet inte kommer innebära påtaglig skada på värdena i kustområdet som riksintresset ska skydda. Ingen utveckling föreslås i direkt anslutning till själva kusten.

Intentioner

Tidigare lagstiftning gav kommunen ett ansvar för att tydliggöra gränserna för riksintresset. Det har skett genom beslut i Östhammars kommunfullmäktige. Riksintresset har avgränsats som området öster

om väg 76 när det gäller handläggning av ärenden om bygglov och detaljplan. En grov avgränsning redovisas i karta på sid 31. Värdena i riksintresset bidrar på ett väsentligt sätt till Östhammars kommuns attraktionskraft.

Beteckningarna S och BT i mark- och vattenanvändningskartan redovisar områden för fortsatt bebyggelseutveckling i befintliga tätorter och småorter inom riksintresseområdet. Utvecklingen ska ske med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden och

Riksintresse för Högexploaterad kust - Arkösund till Forsmark

Exploatering och andra ingrepp i miljön får bara komma till stånd om de kan genomföras utan att påtagligt skada natur- och kulturmiljövärdena i området. Begränsningar gäller för fritidsbebyggelse och för nyetablering av stora och miljöstörande industrianläggningar (MB 4 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Riksintresset har av Östhammars kommun tolkats som området öster om väg 76 när det gäller handläggning av ärenden om bygglov och detaljplan.
- Enstaka tillskott av hus för delårsboende tillåts endast i anslutning till etablerade fritidshusområden och med särskilda villkor (se även sid 168).
- En fortsatt utbyggnad av tätorterna och tillkommande helårsbostäder på landsbygden är förenligt med riksintresset. Påverkan på natur- och kulturmiljövärden prövas vid handläggning av planer och bygglov (se även sid 37-38 samt 176).
- Skärgårdsutveckling och etablering av allmänna anläggningar för turism och friluftsliv kan bidra till att upprätthålla eller förstärka värdena i riksintresset. Eventuell påverkan på värdena i riksintresset ska utredas vid prövning av sådana nya verksamheter.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer för vindkraft (se även sid 190).

möjligheterna att skapa hållbara system för vatten- och avloppsshantering, se sid 76-78 samt 147-149.

Det ska även finnas möjlighet till fortsatt bebyggelseutveckling på landsbygden inom riksintresseområdet. Förutsättningar och villkor redovisas på sid 32. Utvecklingen ska i första hand ske i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper, med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden och möjligheterna att ordna hållbara system för vatten- och avloppsförsköning. Endast enstaka kompletteringar av fritidsbebyggelse kommer att tillåtas, förutsättningar och villkor redovisas på sid 153.

Fortsatt utveckling kommer att tillåtas i befintliga områden för störande verksamheter kring Forsmarks kärnkraftverk och hamnen i Hargshamn, i områden som avgränsats med beteckningen VI i kartan över framtida mark- och vattenanvändning, se även sid 74. Eventuell påverkan på natur- och kulturmiljövärdena i riksintresseområdet ska alltid utredas och konsekvensbedömas för tillkommande verksamheter.

Energiproduktion, yrkesfiske, värdefulla ämnen och material och slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall

Översiktsplanens tolkning av dessa riksintressen är att områdena som är av intresse lämpar sig för exploatering eller ianspråktagande av mark för vissa bestämda ändamål (det ändamål som respektive riksintresse åsyftar).

ENERGIPRODUKTION

Ett riksintresse för energiproduktion är beläget utanför Forsmarks kust. Området är av typen *energiproduktion: vind*. Användningen av området för energiproduktion överensstämmer med förslagen i översiktsplanens karta för framtida mark- och vattenanvändning.

Intentioner

Riksintresse för vindbruk ska enligt kommunens uppfattning underordnas riksintresset i kust- och skärgårdsområdet och även närliggande riksintresse för naturvård. I området finns en av de tätaste hav-

sörnsstammarna i Sverige.

YRKESFISKE: HAV

Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som ett riksintresseområde för yrkesfiske, och är en del av riksintresseområdet Bottenhavet, inga insjöområden ingår. Fisket karaktäriseras av ett småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda.

Intentioner

Omfattningen av yrkesfisket i Östhammars kommun är begränsat men har betydelse för skärgårdsutvecklingen. År 2021 fanns 20 registrerade båtar för yrkesfiske och tio personer med yrkesfiskarlicens i Östhammars kommun.

Kommunens uppfattning är att skalan på yrkesfisket inte innebär någon konflikt med riksintresse högexploaterad kust eller Gräsö-Singö. Närvaron av yrkesfiskare bidrar till en levande skärgård och att många av skärgårdens natur- och kulturmiljövärden kan upprätthållas. Planerade aktiviteter för att höja den ekologiska statusen i innerskärgården kan bidra till att upprätthålla områdets funktion för yrkesfiske.

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

YRKESFISKE: HAMN

En hamn i kommunen är av riksintresse för yrkesfisket: Öregrunds hamn. Hamnen bedöms kunna användas på samma sätt i framtiden och påverkas inte av översiktsplanens förslag för framtida mark- och vattenanvändning.

Intentioner

I Öregrunds hamn har ett kajområde reserverats för fiskebåtar som fortsatt ska möjliggöra yrkesfiske i Östhammars kommun.

VÄRDEFULLA ÄMNEN OCH MATERIAL

Ett område runt Dannemora är utsett till riksintresse på grund av fyndigheter av järnmalm och sulfidmalm.

Dannemora gruva har tidigare varit i drift och utvunnit material i området. Nu är gruvan nedlagd på grund av ekonomiska svårigheter, inte på grund av att fyndigheterna är uttömda. Intentioner på att gruvan kommer öppnas igen finns.

Intentioner

Östhammars kommun har en positiv inställning till

utvinning av mineral i riksintresse för värdefulla ämnen vid Dannemora och ser det som angeläget att möjligheterna till brytning bibehålls. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, men intresset av att utvinna mineral har överordnats kulturmiljöintressena i område VI vid Dannemora: område för utveckling av omgivnings påverkande verksamhet. Påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö ska dock undvikas så långt det är möjligt.

Intresse av drift vid Dannemora gruvor stärker ambitionen att bibehålla möjligheterna att använda och utveckla järnvägen av riksintresse mellan Österbybruk och Hargshamn.

SLUTFÖRVARING AV ANVÄNT KÄRNBRÄNSLE OCH AVFALL

Riksintresset syftar till att identifiera platser som kan komma att beröras av eventuella slutförvarsanläggningar ovan och under jord, för förbindelsestunnlar där emellan samt för infrastruktur i anslutning till djupförvaret. I Östhammars kommun finns ett sådant område runt Forsmarks kärnkraftverk. Ingen annan användning föreslås i översiktsplanen på denna plats.

Intentioner

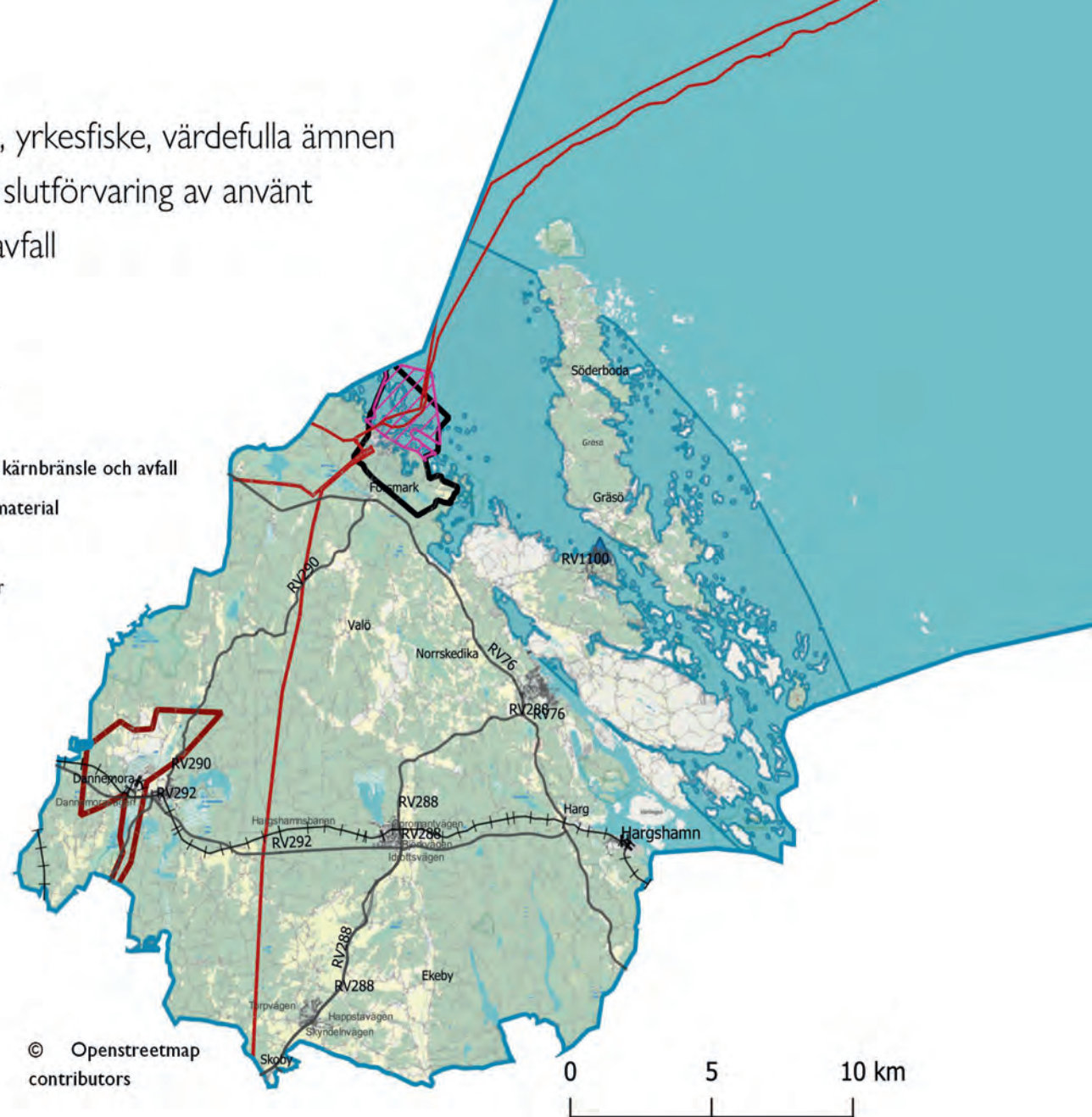
Östhammars kommun har en positiv inställning till slutförvaring av radioaktivt avfall i Forsmark och ser det som angeläget att få till en lösning för hantering av den svenska kärnkraftsindustrins avfall. Området har av prövande myndigheter ansetts vara lämpligt område för slutförvaring av radioaktivt avfall.

Energiproduktion, yrkesfiske, värdefulla ämnen och material och slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall

Teckenförklaring

- Transmissionsledningar
- ▨ Energiproduktion
- ▭ Slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall
- ▭ Värdefulla ämnen och material
- ▭ Yrkesfiske: Kustzonen
- ▲ Yrkesfiske: Fiskehamnar

© Openstreetmap contributors

0 5 10 km

Totalförsvaret

I Östhammars kommun har totalförsvaret fyra geografiskt bestämda riksintressen:

STOPPOMRÅDE FÖR HÖGA OBJEKT

De sydvästra delarna av kommunen berörs av stoppområdet. Syftet med stoppområdet är att inga höga objekt ska uppföras inom området. Definitionen på höga objekt är alla objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och alla objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Uppförs sådana objekt inom stoppområdet uppstår påtaglig skada på riksintresset.

Stoppområdet infinner sig på grund av närheten till Uppsalas övningsflygplats i Ärna, Uppsala kommun.

I Östhammars kommun ligger bland annat Alunda och Österbybruk inom stoppområdet. Översiktsplanen föreslår flera utvecklingsområden på dessa platser. För alla utvecklingsområden som berörs ges riktlinjen att inga höga objekt ska uppföras inom området. Påtaglig skada på riksintresset bedöms därför kunna undvikas.

INFLUENSOMRÅDE FÖR LUFTRUM

De sydvästra delarna av kommunen berörs av influensområdet. Influensområdet infinner sig på grund av närheten till Uppsalas övningsflygplats i Ärna, Uppsala kommun. Syftet är detsamma som för stoppområdet för höga objekt, med skillnaden att höga objekt inte alltid medför påtaglig skada på riksintresset.

Geografiskt sett är influensområdet lite större än stoppområdet för höga objekt. I Östhammars kommun ligger Alunda, Österbybruk och Gimo inom området. Utvecklingsområden inom influensområdet har riktlinjen att inga höga objekt ska uppföras.

INFLUENSOMRÅDE FÖR RIKSINTRESSE

Rotens skjutfält i Norrtälje kommun är av riksintresse. Skjutfältets påverkansområde för buller eller annan risk befinner sig delvis i Östhammars kommun. Syftet med påverkansområdet är att förhindra ny, alternativt större förändringar av befintlig, störningskänslig bebyggelse. Dessutom bör friluftsliv inte uppmuntras inom området.

OMRÅDE MED SÄRSKILT BEHOV AV HINDERFRIHET

I Norrtälje kommun finns flera skjutfält av riksintresse vars påverkansområden sträcker sig in i Östhammars kommun. Påverkansområden av typen *särskilt behov av hinderfrihet* förekommer på ett ställe i Östhammars kommun. Inom området får inga höga objekt uppföras.

Intentioner

Hela kommunen och hela landet är samrådsområde för höga objekt. Därför bör Försvarmakten kontaktas tidigt i plan- och bygglovsärenden för höga anläggningar, exempelvis master och vindkraftverk. Länsstyrelsen bevakar statens/Försvarmaktens intressen inom dessa samrådsområden vid eventuella vatten- och markanvändningskonflikter.

Riksintresse totalförsvaret

Mark- och vattenområde av betydelse för totalförsvaret ska skyddas mot åtgärder som motverkar totalförsvarets intressen (MB 2-3 kap.).

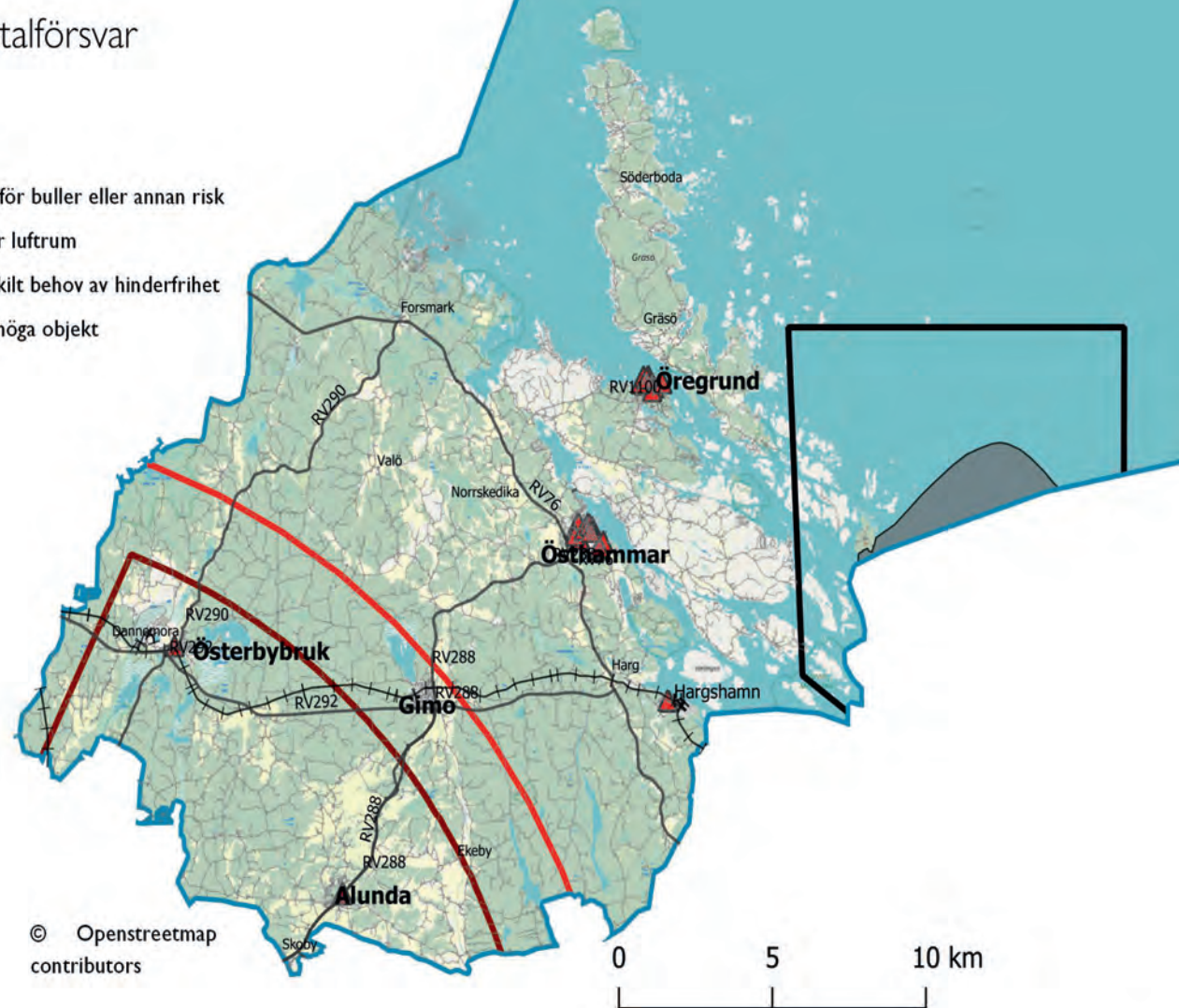
KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Plan- och byggärenden som rör influensområde för Rotens skjutfält remitteras till Försvarsmakten.
- Samråd med Försvarsmakten och Luftfartsverket ska ske i ett tidigt skede för plan- och bygglovsärenden som rör objekt högre än 20 meter på landsbygd och högre än 45 meter i tätort.

Riksintresse totalförsvaret

Teckenförklaring

- Påverkansområde för buller eller annan risk
- Influensområde för lufterum
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Stoppområde för höga objekt
- ▲ Skyddsrum

Väg, järnväg, luftfart och sjöfart

Trafikverket bedömer vilka anläggningar av detta slag som är riksintressen. I Östhammars kommun finns det vägar, järnvägar, hamnar och farleder av riksintresse. Ingen flygplats av riksintresse finns, men influensområdet för Uppsala och Arlanda flygplatser (som är av riksintresse) sträcker sig in i kommunen.

VÄG

En vägsträcka är av riksintresse i Östhammars kommun: mellan E4 (Uppsala kommun) och Hargshamn. Vägsträckan går mellan Hargshamn och Gimo på väg 292, och mellan Gimo och E4 på väg 288. Vägsträckan är av riksintresse eftersom den utgör en anslutning till en hamn som är av riksintresse (Hargshamn).

Väg 288 har på den delen av sträckan som är av riksintresse och är inom Östhammars kommun, nyligen byggts om till en säkrare väg. Längs sträckan planeras inga ytterligare förändringar vid sidan eller på vägen som skulle kunna påverka funktionen eller framkomligheten, med undantag för en eventuell

flödesökning till följd av en generell befolkningsökning i kommunen.

Längs den del av väg 292 som är av riksintresse föreslår översiktsplanen ett utvecklingsområde som skulle kunna påverka vägens funktion om området byggs ut genom en ökad trafik av tunga fordon till föreslaget industriområde.

Intentioner

Utveckling för väg 288 som kollektivtrafikstråk ska ske kontinuerligt med minimal påverkan på riksintressena. I utvecklingsområdet för verksamhetsområdet längs väg 292 att befintliga utfarter används för att minimera påverkan på riksintresset. Dialog med Trafikverket ska ske i ett tidigt skede av detaljplane-processen.

JÄRNVÄG

Ostkustbanan är av riksintresse och passerar på en liten del av sträckan genom Östhammars kommun. Inga stationer eller stopp finns inom kommunen. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen i närheten av denna sträcka.

Merparten av Hargshamnsbanan befinner sig i Östhammars kommun och är av riksintresse. Järnvägen

går mellan Örbyhus (ansluter till Ostkustbanan i Tierps kommun) och Hargshamn, och fortsätter sedan åt andra hållet till Hallstavik (Norrtälje kommun). En funktionsutredning ska utföras på järnvägen för att kartlägga banans beskaffenhet för framtida godstransporter.

Hargshamnsbanan passerar Hargshamn, Gimo och Österbybruk. Flera utvecklingsområden föreslås på dessa platser, däremot är inget utvecklingsområde i direkt anslutning till järnvägen och dess funktion bedöms därför bli opåverkad.

Intentioner

Möjligheten att via Hargshamnsbanan koppla samman sjötransporter med järnvägstransporter är betydelsefull. Kommunen har dessutom förhoppningar om att järnvägen på sikt ska kunna utnyttjas för persontrafik. För detta krävs omfattande åtgärder och kommunen har intentionen att arbeta aktivt för att detta ska införas i nationell infrastrukturplan. Dessa faktorer gör det angeläget att värna och möjliggöra en fortsatt användning av järnvägssträckningen. Ambitionen är att upprätthålla en skyddszon runt järnvägen för att förebygga risk för intressekonflikter och miljöstörningar (se sid 57).

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Ett antal farleder i Östhammars kommun är utpekade som riksintressen. De leder dels till hamnarna av riksintresse, men det finns också ett stort stråk öster om Gräsö där mycket sjötrafik passerar genom Ålands hav på väg mellan norra och södra Östersjön.

Intentioner

Ingen utveckling bör ske som riskerar att påverka riksintresset på ett negativt sätt. Riksintresset ska prioriteras där de sammanfaller med andra allmänna intressen.

Två hamnar inom Östhammars kommun innefattas av riksintresse sjöfart: Hargshamns och Forsmarks hamn.

Skyddade områden

I Östhammars kommun finns ett stort antal områden som är skyddade enligt miljöbalken. Många av dessa områden är viktiga resurser för både friluftslivet och naturturismen och ska ses som en tillgång för kommunens invånare. Områdena ska tas i beaktning i framtida planering och vägas mot kommunala intressen.

SKYDDADE OMRÅDEN SOM ÖSTHAMMARS KOMMUN BERÖRS AV

- Naturminne
- Naturreservat
- Vattenskyddsområde
- Djur- och växtskyddsområde
- Skogligt biotopskyddsområde
- Landskapsbildsskyddsområde
- Naturvårdsavtal
- Tillträdesförbud
- Nyckelbiotoper

NATURMINNE

Ett särpräglad naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne om det behöver skyddas eller vårdas särskilt (MB 7 kap. 10 §). Naturminnen är ofta enstaka objekt, till exempel

gamla ekar, jätteträd eller flyttblock. Många gånger gäller lagskyddet också området närmst själva naturminnet. Idag beslutas mycket sällan om nya naturminnen.

I Östhammars kommun finns sex naturminnen där alla är träd (ekar och tallar) som är stora, märkliga eller förknippade med berättelser och sägner. För varje naturminne finns en beskrivning av dess naturvärden.

NATURMINNEN I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Kleveken, Olands häradsallmanning

Jättetall öster om Gisslaren

Ek vid Gisselby

Tall sydost om Forsmark

Länsmanseken

Tall vid Mårtensboda

REGLER FÖR NATURMINNEN

Det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada ett naturminne. Undantag och dispens kan sökas hos länsstyrelsen och kan bara lämnas om naturminnet inte skadas (MB 7 kap.).

NATURRESERVAT

Ett mark- eller vattenområden får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat om det behövs för att bevara eller nyskapa biologisk mångfald, vårda eller bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftsliv (MB 7 kap. 4-9 §).

Ett beslut om naturreservat innehåller föreskrifter och en skötselplan. Vilka föreskrifter som gäller beror på områdets karaktär och vilka värden som ska skyddas. Skötselplanen beskriver hur området ska skötas för att syftet med reservatet ska uppnås.

Alla naturreservat i kommunen är bildade av Länsstyrelsen, många för skydd av både natur- och friluftsvärden. De flesta sköts av Länsstyrelsen. Några av reservaten förvaltas av Upplandsstiftelsen och två av Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen i samverkan (Aspbo och Gräsö gård).

I Östhammars kommun finns för närvarande 42 naturreservat.

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

NATURRESERVAT I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Andersby ängsbackar - hälsning från förr

Aspbo - mer än bara bad

Bruksbystan - gamla slättermarker

Edskärret - en kalkrik värld

Ekbäcken - naturskog med glupar

Fagerön - blommande innerskärgård

Florarna - storslagen tystnad

Granliden - svamparnas förlovade land

Grillskåret - i vågornas värld

Grundsjön - myllrande myrmarker

Gräsö gård - mellan hav och äng

Gräsö östra skärgård - sol, vind och vatten

Hargs tallpark - brukspatronens tallar

Havsvik - där vägen slutar och havet tar vid

Holmskatan - kalkbarrskog med botaniska överraskningar

Hövön-Alnön - genuin innerskärgård

Högbergsmossen - från kulturmark till vild skog

Högbådan - en dag vid havet

Idekvistmyren - krypande åldringar

Idön - skärgårdsbönders arv

Kallriga - i grunda vatten

Kodödkärret - fristad för många

Lyssnarberget - cinnoberbaggens hemvist

Länsö - rikkärr och fåglar

Mässmyrfallet - kolbotten och glupar

Norrboda-Jomale - strandängar och skogsbete

Norrboda-Ugglan - historisk skärgårdsskog

Skaten-Rångsen - inner- och ytterskärgård

Skräddarmossen - isräfflor och krumma tallar

Slätön-Medholma - strandhugg i skärgården

Snöbottenkärret - liten men viktig pusselbit

Svanhusskogen - stora skogar och kulturhistoria

Valkrör - bland baggar och bär

Vamsta - violgubbens marker

Vidöknen - lövrik skog och blockrik mark

Ånö - under tall och gran

Örskär - utpost mot havet

Östra Tvärnö - en rosagspärla

Marka-Sandika - kalkrik barrskog med gamla granar

Norrboda-Kräkan - skärgårdsskog med riktigt gamla träd

Tuskösundet - kalkrika barrskogar i kustmiljö

Öster-Mörtarö - havsstrandängar, hagmarker och hamlade träd

REGLER FÖR NATURRESERVAT

Av reservatsföreskrifterna framgår det vilka åtgärder som är förbjudna och kräver dispens och vilka åtgärder som kräver tillstånd från länsstyrelsen. För att dispens ska kunna lämnas krävs särskilda skäl och att intrånget kompenseras i eller utanför reservatet i skälig utsträckning. Åtgärden får inte äventyra syftet med reservatet (MB 7 kap.).

VATTENSKYDDSSOMRÅDE

Alla vattenskyddsområden i Östhammars kommun har som syfte att skydda en vattentäkt.

Områden som föreslås för olika typer av exploatering har i översiktsplanen i första hand placerats utanför vattenskyddsområden i översiktsplanen för att skydda vattentäkterna. Inom vattenskyddsområdena föreslås därför inga nya utvecklingsområden för bostäder eller industri. I Börstils vattenskyddsområde föreslås däremot två korridorer för infrastrukturobjekt. I respektive korridors objektbeskrivning (del IV) ges riktlinjen att stor hänsyn ska tas på de delar som omfattas av vattenskyddsområdet. Det är till exempel viktigt att avrinning från vägtytor inte infiltreras utan först renas eller åtminstone fördröjs.

För att skydda vattentäkter kan vattenskyddsområden inrättas med restriktioner (vattenskyddsföreskrifter) för vad som får göras. Knappt hälften av vattentäkterna i kommunen är skyddade genom vattenskyddsområde och för flera vattentäkter finns behov av revidering av befintligt vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter. Gästrike Vatten arbetar övergripande med att ta fram strategi och prioritering för inrättande samt revidering av vattenskyddsområden. Både generellt i koncernen och för samtliga bolag. Den kommande dagvattenpolicyn ska behandla hur vattenförekomster och vattentäkter ska skyddas mot föroreningar och diffusa utsläpp.

DJUR- OCH VÄXTSKYDDSOMRÅDEN

Om det behövs ett särskilt skydd för djur- eller växtarter inom ett område får länsstyrelsen eller en kommun besluta om särskilda föreskrifter som inskränker rätten till jakt, fiske eller allmänhetens, markägarens rätt att uppehålla sig inom området (MB 7 kap. 12 §).

Denna skyddsform används när syftet är begränsat i tid och rum, till exempel för att skydda enstaka djur- eller växtarter under viss tid på året. Det vanligaste är att skydda fåglar under deras häckningstid.

REGLER FÖR DJUR- OCH VÄXTSKYDDSOMRÅDEN

- Tillfälliga verksamheter inom djur- och växtskyddsområden under skyddstid kräver dispens från tillträdesförbudet. I majoriteten av djur- och växtskyddsområden råder tillträdesförbud mellan 1/4 och 31/7.
- Dispens söks hos länsstyrelsen (MB 7 kap.).

I Östhammars kommun finns totalt 18 fågel- och sälskyddsområden.

TILLTRÄDESFÖRBUD

Flertalet öar i skärgården har tillträdesförbud under begränsade tider under året. Syftet är att skydda fågel- och sälpopulationer. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen inom dessa områden.

GENERELLT BIOTOPSKYDDSOMRÅDE

Exempel på livsmiljöer med generellt biotopskydd är alléer och pilevallar, samt småvatten, våtmarker, odlingsrösen, stenmurar, källor med våtmark och åkerholmar som ligger i anslutning till jordbruksmark.

REGLER FÖR BIOTOPSKYDDSOMRÅDEN

- Det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde. Dispens för åtgärder i ett område med generellt biotopskydd eller ett biotopskyddsområde bildat av länsstyrelsen söks hos länsstyrelsen. Dispens för åtgärder i biotopskydd bildade av Skogsstyrelsen söks hos Skogsstyrelsen. Dispens kan bara lämnas om naturmiljön inte skadas. I andra hand kan kompensationsåtgärder övervägas (MB 7 kap.).

Det är förbjudet att ta bort eller skada dessa miljöer, oavsett om de innehåller hotade arter eller ej. Ofta är de ganska små. Exempel på skadliga åtgärder är grävning, schaktning, markbearbetning, avverkning av alléträd, deponering av jord, avfall eller gödsel och kulvertering av öppna diken.

Denna typ av områden finns inte redovisade på något kartmaterial. I Östhammars kommun finns hundratals områden. Det krävs särskilda skäl för att få dispens och att syftet med skyddet fortfarande ska kunna tillgodoses. Inventering av biotopskyddade områden bör ske i tidigt skede vid planläggning, så att planeringen om möjligt kan anpassas till de biotopskyddade områdena. Det går i vissa fall att få

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

ekonomisk kompensation för att sköta biotoper inom det generella biotopskyddet. Stödet söks via Länsstyrelsen.

SKOGLIGT BIOTOPSKYDDSOMRÅDE

Skogsstyrelsen kan inrätta biotopskydd på skogsmark, för brandfält, lövbrännor, ravinskogar, kalkbarrskogar och äldre skogsbeten. Alla åtgärder inom dessa skyddsområden som kan skada naturvärdena är förbjudna. Markägaren får ersättning när ett biotopskyddsområde inrättas. Ersättningen ska motsvara den minskning i marknadsvärde som beslutet innebär, med ett tillägg på 25 procent. Biotopskyddsområdena är vanligen 2-10 hektar, men kan vara upp till cirka 20 hektar.

I Östhammars kommun finns ett stort antal biotopskyddsområden på skogsmark.

REGLER FÖR LANDSKAPSBILDSSKYDDSOMRÅDE

Tillstånd för åtgärder som kan påverka landskapskaraktären i ett område med landskapsbildsskydd ska alltid sökas hos länsstyrelsen.

Hargs kyrka, ett område med landskapsbildsskydd.

Länsstyrelsen kan inrätta biotopskydd för områden eller livsmiljöer som inte ligger i skogen, exempelvis rik- och kalkkärr, naturliga ängar, naturbetesmarker, naturliga bäckfåror och ras- eller bergbranter. För närvarande finns inga sådana biotopskyddsområden i Uppsala län.

LANDSKAPSBILDSSKYDDSOMRÅDE

Vissa områden omfattas av skydd för landskapsbildningen enligt den tidigare naturvårdslagen (NVL, 19

LANDSKAPSBILDSSKYDD I ÖSTHAMMARS KOMMUN

- Börstils kyrka
- Forsmarks kyrka
- Gräsö kyrka
- Hargs kyrka
- Valö kyrka
- Hökhuvuds kyrka
- Dannemorasjön
- Område vid Österbybruk, Dannemora
- Område vid Öregrund och Östhammar (skärgården och havet)

§). Syftet är att skydda områdena från tillkommande bebyggelse eller andra förändringar, som på ett väsentligt sätt kan skada upplevelsen av området. Skyddsbestämmelserna gäller fortsatt enligt lag 1998:811 om införande av miljöbalken. I Östhammars kommun finns nio utpekade områden med skydd för landskapsbilden. För varje landskapsbildsskyddat område finns ett beslut där det framgår vilka åtgärder som kräver tillstånd.

SKYDDADE KULTURVÄRDEN

Alla fornlämningar, kyrkor och kyrkomiljöer skyddas av kulturmiljölagen (KML 2-4 kap.). Skyddet för fornlämningar gäller även när tidigare okända fornlämningar påträffas. De som är kända finns registrerade i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister. Byggnader eller kulturmiljöer som bedöms ha ett särskilt högt kulturhistoriskt värde kan skyddas genom att förklaras som byggnadsminnen (KML 3 kap.). Statliga byggnadsminnen kan inrättas med stöd av förordning 1988:1229 om statliga byggnadsminnen. I Östhammars kommun finns två statliga byggnadsminnen, Djurstens och Örskärs fyrplatser.

BYGGNADSMINNEN I ÖSTHAMMARS KOMMUN

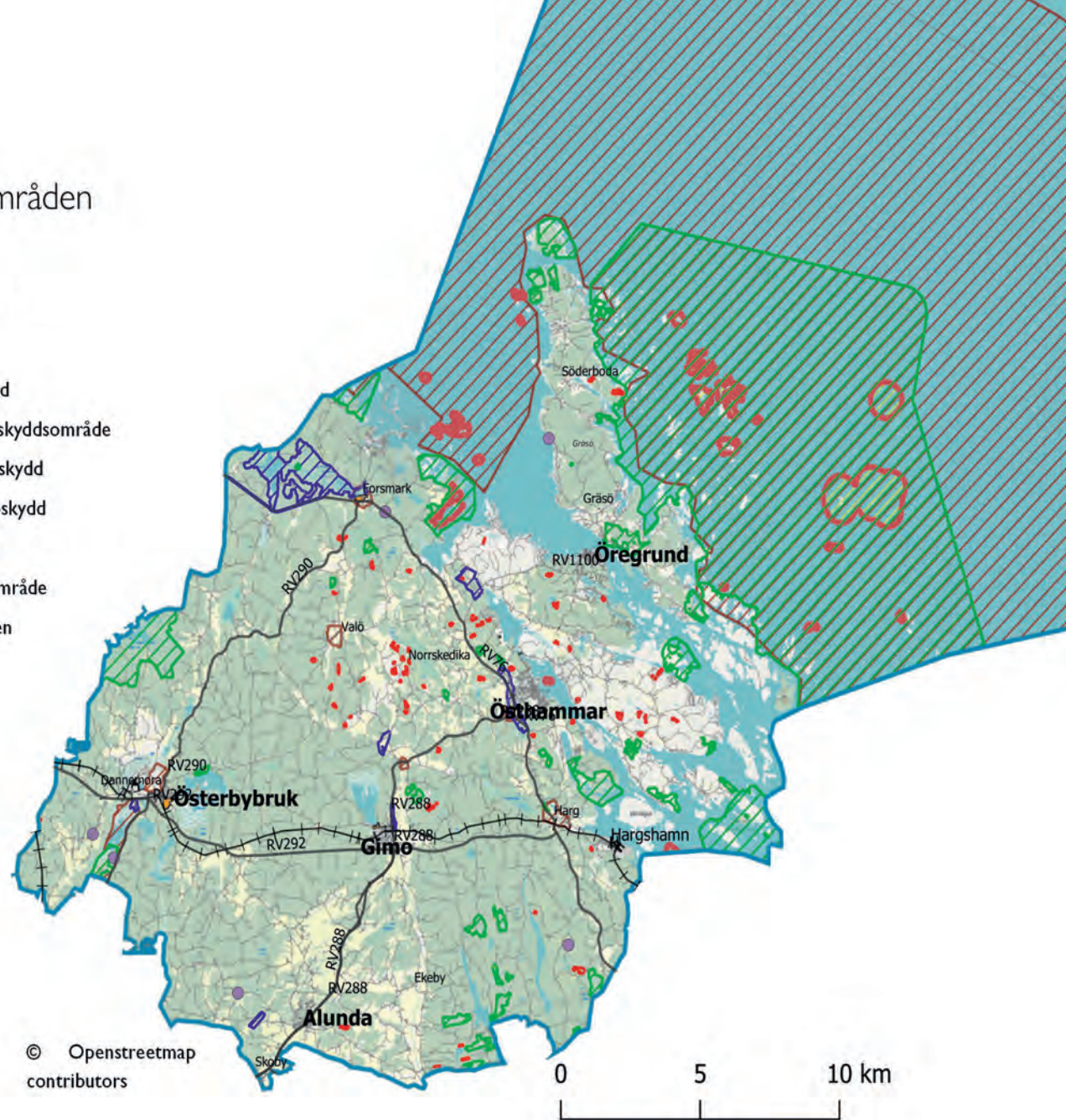
Blåbandslokalen i Söderby

Forsmarks bruk, flera byggnader

Skyddade områden

Teckenförklaring

- Naturminne
- Tillträdesförbud
- ▨ Djur- och växtskyddsområde
- ▨ Landskapsbildsskydd
- ▨ Skogligt biotopskydd
- ▨ Naturreservat
- ▨ Vattenskyddsområde
- ▨ Byggnadsminnen

Gimo bruk, flera byggnader och miljön kring Bruksgatan

Gruvarbetartorpet Gryttjom i Dannemora

Gruvlaven vid Dannemora gruvor

Gården Granbo

Nordschaktlaven vid Dannemora gruvor

Norra maskin vid Dannemora gruvor

Triewalds maskinhus vid Dannemora gruvor

Österby bruk, flera byggnader

STATLIGA BYGGNADSMINNEN

Djurstens fyrplats

Örskärs fyrplats

REGLER FÖR SKYDDADE KULTURVÄRDEN

Fornlämningar, kyrkor, kyrkomiljöer och byggnadsminnen får inte förändras, tas bort eller skadas. För att genomföra åtgärder som kan påverka skyddade objekt krävs särskilt tillstånd från länsstyrelsen (KML 2-4 kap.).

Naturvårdsavtal, tillträdesförbud, nyckelbiotoper, artskydd och kulturvärden

NATURVÅRDSAVTAL

Naturvårdsavtal tecknas mellan markägare och Länsstyrelsen, Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen. Avtalen skrivs för att skydda värdefulla biotoper.

I Östhammars kommun finns ett avtal som tecknats mellan markägare och Länsstyrelsen. Området ligger vid Storgyllingen i kommunens sydöstra delar. Syftet är att skydda asknätfjärilen. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen inom detta område.

Avtal som tecknats mellan markägare och Skogsstyrelsen är fler till antalet. Avtalen tecknas med olika syften och på olika naturtyper. Skogsbyte kan skapa en typ av biotop som är skyddsvärd. Flera avtal av den typen har tecknats inom kommunen.

NYCKELBIOTOPER

Nyckelbiotoper ligger i skogen på platser med värde-

fulla biotoper. I områdena kan det finnas livsmiljöer för hotade eller rödlistade arter som inte får skadas. Innan eventuella åtgärder genomförs i områdena ska det anmälas för samråd till Skogsstyrelsen om det rör skogsbruksåtgärder. För andra åtgärder som riskerar att påverka en nyckelbiotop ska samråd hållas med Länsstyrelsen.

FORSMARKS EKOPARK

En ekopark är ett större sammanhängande landskap med stora ekologiska värden. Varje ekopark har en särskild skötselplan till skillnad från ett naturreservat. Dessa förvaltas ofta av en länsstyrelse, kommun eller stiftelse där ekoparken förvaltas av ett skogsägande företag, vanligtvis statliga Sveaskog. I en ekopark bedrivs skogsbruk i begränsad omfattning, men med högre naturhänsyn och anpassat till ekoparkens särskilda natur- och kulturvärden. Grunden för ekoparkerna är ett formellt avtal mellan Sveaskog och Skogsstyrelsen.

ARTSKYDD

Särskilt utpekade arter som ska skyddas (inklusive svenska fridlysta arter) behandlas i Artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Förordningen

omfattar stora delar av bestämmelserna i EU:s fågeldirektiv och habitatdirektiv. Svenska och internationellt hotade arter enligt kraven i EU:s habitatdirektiv finns listade i bilaga 1 till förordningen. Svenska arter som har fridlysts av Naturvårdsverket och länsstyrelserna finns listade i bilaga 2 till förordningen.

Förordning om fiske, förordningen om vattenbruk och fiskerinäringen, jaktförordningen och miljöbalkens 7 och 8 kap. innehåller också regler till skydd av växter och djur.

Vid detaljplanläggning ska eventuell påverkan på skyddade arter utredas. Det är därför viktigt att redan i ett tidigt skede av planeringsprocessen klargöra om exploateringen kan påverka livsmiljöer för skyddsvärda eller hotade arter.

Artskyddsförordningen reglerar vilka arter som är fridlysta. Beroende på vilken paragraf i förordningen en viss art är fridlyst under finns olika kriterier som måste uppfyllas för att kunna få dispens. Länsstyrelsen får meddela dispens enligt artskyddsförordningen i det enskilda fallet om det inte finns någon annan lämplig lösning. Dispensen ska inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Se 14 - 15§ artskyddsförord-

ningen. Om livsmiljöer för skyddade arter berörs ska förutsättningarna för dispens utredas innan en exploatering. Om förebyggande åtgärder kan vidtas så att arten även på lång sikt kommer att kunna leva gott i sin miljö kan ärendet i stället hanteras som ett samråd enligt miljöbalken 12 kap. 6 §. Även detta samråd görs med länsstyrelsen.

Det går att skydda mark och växtlighet i detaljplaner, eller genom områdesbestämmelser. Bestämmelserna anger vad som gäller för mark- och vattenanvändningen på platsen.

Om särskilda markbestämmelser gäller måste den som vill göra förändringar på tomt eller allmän plats ansöka om marklov hos kommunen. Schaktning, avverkning eller plantering är exempel på åtgärder som ofta kräver marklov. Markbestämmelser är en form av varsamhetskrav som inte ger fastighetsägare rätt till ersättning.

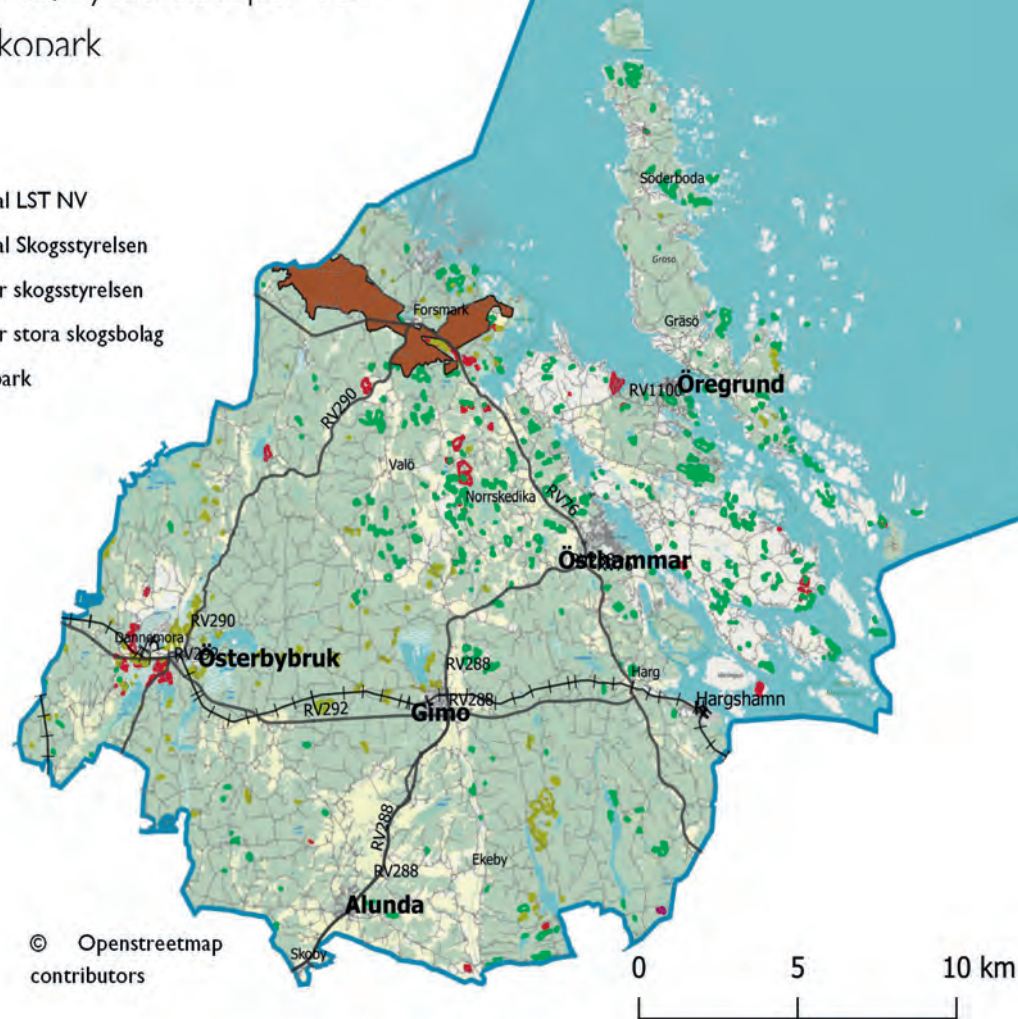
REGLER FÖR ARTSKYDD

- Vid detaljplanläggning och större infrastrukturprojekt ska i ett tidigt skede utredas om, och i så fall hur, skyddade arter kan påverkas.
- I första hand ska en plan eller annan åtgärd utformas så att skyddade arter inte berörs.
- Om växter eller djur som är artskyddade berörs av en plan krävs dispensansökan eller samråd med länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan besluta om dispens om det inte finns någon annan lämplig lösning och bedömningen är att arten inte påverkas negativt. Bestämmelser om fridlysta arter finns i 4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845) och innebär förbud mot att genomföra vissa åtgärder. Artskyddsförordningen är meddelad med stöd av 8 kap MB. Enligt 6 kap 2 § MB ingår arter skyddade enligt 8 kap. MB i de miljöeffekter som ska beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen vid en strategisk miljöbedömning.

Naturvårdsavtal, nyckelbiotoper och Forsmarks ekonark

Teckenförklaring

- Naturvårdsavtal LST NV
- Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper stora skogsbolag
- Forsmark ekopark

Miljö, hälsa och säkerhet

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer finns införda i miljöbalken och är föreskrifter om lägsta godtagbara kvalitet för mark, vatten, luft eller miljön i övrigt inom ett geografiskt område. Normerna reglerar den miljökvalitet som ska finnas eller uppnås och inte vad som är tillåtet att släppa ut. Miljökvalitetsnormer som meddelats med stöd av miljöbalken är också allmänna intressen enligt plan- och bygglagen och ska följas. Det finns normer för utomhusluft, vattenkvalitet, fisk- och musselvatten samt för omgivningsbuller.

En miljökvalitetsnorm är inte direkt bindande för enskilda. Det är myndigheter och kommuner som ska se till att miljökvalitetsnormerna uppfylls, bland annat vid tillståndsprövning, tillsyn och detaljplanläggning. I vissa fall kan åtgärdsprogram upprättas för att en miljökvalitetsnorm ska kunna uppfyllas.

VATTEN

Miljökvalitetsnormerna för vatten gäller grundvatten, kustvatten och sötvatten (sjöar och vattendrag) och grundar sig på EU:s ramdirektiv för vatten antaget år 2000. Syftet med direktivet är att bevara och förbättra vattenmiljön. Det övergripande målet

var ursprungligen att alla vatten ska uppnå god vattenstatus till år 2021, eller senast till år 2027. Arbetet bedrivs i 6-årscykler och med ökad kunskap om de komplicerade vattensystemen och långa responstiderna har flera vattenområden förslagits målar för god vattenstatus till 2039. Begreppet "god vattenstatus" är ett försök att sammanfatta målen att nå god ekologisk och kemisk kvalitet, och för grundvatten även en tillräcklig kvantitet. Det finns vissa beslutade halter och mätnivåer som vattnet i Östhammars kommun ska nå, dessa redovisas i databasen VISS som är öppen för alla. Miljökvalitetsnormer för Öregrundsgrepen och Kallrigafjärden riskerar att bli påverkade av utbyggnaden för slutförvaret i Forsmark samt att deras status behöver beaktas. Vattenförekomster runt Österbybruk och Dannemo-området kommer likaså att påverkas av öppnandet av gruvdriften. Prövningar för dessa sker enskilt.

Den som vill detaljplanlägga ett område måste utreda om en miljökvalitetsnorm för vatten kan komma att påverkas genom planen. En dom i EU-domstolen fastställde 2015 att det räcker med en försämring av en enskild kvalitetsfaktor för att en åtgärd eller plan ska anses påverka miljökvalitetsnormen. Östhammars kommun med tillhörande åtgärdsprogram tillhör Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt.

PFAS (poly- och perfluorerade alkylsubstanser) är ett samlingsnamn för en grupp industriellt framställda kemikalier som har många användningsområden. PFAS finns i miljön och har förorenat dricksvatten och livsmedel. Vid mätningar av grundvatten i kommunen har halter av PFOS (ingår i PFAS) visat sig vara väldigt låga och inte bedömts utgöra någon miljörisk. Risk för påverkan av PFOS från släckskum behöver tas i beaktande. Uppsala brandförsvaret sköter släckningsarbete vid brand i kommunen. Brandförsvaret uppdaterar kontinuerligt till de senaste produkterna för att använda de miljövänligaste produkterna. Brandförsvaret har som utgångspunkt att använda skum och släckvatten i så liten utsträckning som möjligt, och i synnerhet på kommunens grundvattentäkter. Efter släckningsarbetet tar kommunen som tillsynsmyndighet över arbetet för att sätta in rätt åtgärder in rätt åtgärder för att stoppa spridning och fortsatt bevakning.

Intentioner

Vattenmyndigheten har år 2009 fastställt miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för hela distriktet. Ett vattenområde påverkas av markanvändningen i hela avrinningsområdet. Åtgärdsprogrammen har därför avgränsats i så kallade vattenförekomster och

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

åtgärderna gäller markanvändningen inom specifika avrinningsområden.

De stora utmaningarna för att nå miljökvalitetsnormerna i vattenförekomster inom Östhammars kommun är att minska utsläpp av fosfor och kväve, och att åtgärda vandringshinder för fisk. Miljögifter är ett övergripande problem för alla vatten i Sverige, både genom de diffusa utsläppen och genom punktkällor, exempelvis områden som förorenats av gamla industrier. Myndigheter och kommuner är enligt miljöbalkens femte kapitel skyldiga att inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt fastställda åtgärdsprogram. För att vattnets kvalitet ska bli tillräckligt bra krävs också att alla som påverkar vattnet agerar i enlighet med myndigheters och kommuners planer och program.

Vart sjätte år tar vattenmyndigheterna fram ett åtgärdsprogram för varje vattendistrikt. Åtgärdsprogrammen beskriver de problem som behöver lösas i distriktens vatten, vilka de viktigaste källorna till problemen är och vilka åtgärder som myndigheter och kommuner ska sätta in. De är juridiskt bindande för myndigheter och kommuner och ska därför genomföras.

Ett nytt förslag till åtgärdsprogram är antaget och gäller under perioden 2021-2027. I åtgärdsprogram-

met finns förslag på en ny åtgärd för kommunerna – Vattenplanering. Åtgärden tydliggör att kommunerna behöver ha en helhetsbild av miljösituationen i vattnet inom kommunen och ska därför ta fram en förvaltningsövergripande vattenplanering med helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Viktiga kommunala åtgärder för att uppnå god ekologisk och kemisk status för vattenförekomsterna redovisas även i avsnittet Vattenplanering, sid 188-196.

För att minska risk för utsläpp av PFOS i vatten ska brandförsvarets tillämpning av hållbart byggande implementeras i planeringen av ny bebyggelse (se vidare om hållbart byggande på sid 64).

Intentioner

- Miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet för vatten ska vara styrande för planering, tillståndsgivning och tillsyn av frågor som rör vattenanvändning.
- Vid all exploatering ska eventuell påverkan på den ekologiska statusen i recipient och närliggande vatten utredas. Detaljplaner, förhandsbesked och bygglov ska anpassas utifrån principen att den ekologiska statusen inte får

försämrats. Inte heller får statusen för en enskild parameter eller kvalitetsfaktor försämrats.

- Ett avrinningsområdesperspektiv ska alltid vara vägledande vid bedömning av påverkan från en exploatering. I detta ingår att bedöma eventuell påverkan nedströms av de åtgärder som ska genomföras.
- Kommunen ska vid avloppsärenden ställa krav på hög skyddsnivå alternativt nollutsläpp från WC i avrinningsområden där mottagande vattenförekomst har dålig ekologisk status samt även övriga recipienter som har betydande påverkan från enskilda avlopp och riskerar att inte uppnå miljökvalitetsnormer.

LUFT

Med luftpåverkan menas utsläpp av ämnen eller partiklar som påverkar luftkvaliteten negativt. Sveriges miljökvalitetsnormer för luft är satta med utgångspunkt från ett EG-direktiv för utomhusluft. Normerna gäller såväl korttids- som långtidsexponering och innefattar för tillfället 13 olika farliga ämnen. Svårast att klara är normerna för partiklar och kvävedioxid som till stor del orsakas av trafiken. Vid starkt trafikerade gator kan halterna i luften

ofta hamna nära gränsvärdena. På landsbygden kan halterna av marknära ozon ibland också vara för höga, detta då marknära ozon bildas när solljus träffar bilavgaser. Vedeldning i bebyggda områden kan exempelvis lokalt orsaka luftkvalitetsproblem.

Eftersom Östhammar är en glest bebyggd kommun med begränsade trafikflöden är luftföroreningar från trafik inget stort problem i dagsläget. Däremot finns risk för en ökad trafik i framtiden med det positiva beslutet för slutförvar i Forsmark. Därför bör planering av framtida bebyggelse ha detta i beaktning.

Mängden gods som transporteras av den internationella sjöfarten växer, och förväntas fortsätta att öka enligt Havs och vattenmyndigheten. Detta medför att även miljöpåverkan från sjöfarten ökar, förutsatt att det blir fler fartyg till havs eller att antalet resor ökar. Östhammars kommun har ett antal farleder som påverkas av denna miljöpåverkan. Exempel på luftemissioner från sjöfarten är koldioxid, svavel-dioxid, kväveoxider och partiklar som påverkar hälsa och miljö negativt. Med anledning av farledsfördjupningen i Hargshamn kan luftföroreningar orsakas av en ökad trafik och att båtar står med motorer igång i stillastående läge vid hamnen. Det vore lämpligt att i framtiden erbjuda elanslutning till båtarna vid hamnen för att undvika att motorer

måste köras för användning av el på båtarna i stillastående läge.

Intentioner

Östhammars kommun är medlem i Östra sveriges luftvårdsförbund. Förbundet sköter administration med upphandling av aktör för mätningar. Medlemmarna tecknar ramavtal och kan därvid direktavropa ytterligare tjänster. Förbundet hjälper kommuner med rätt kompetens för att kunna följa upp lagkraven inom luftvårdsarbete, dvs. information till invånare, inrapportering av mätdata och tillhanda mätningar såväl som mätinstrument.

Kommunen ska enligt beslut i kommunfullmäktige 2019 under perioden 2019-2022 arbeta med åtgärder för minskad bilanvändning och fossilfria tjänstefordon.

I närheten av Hargshamns hamn bör lämpligheten av nyetablering av bostäder utredas med hänsyn till buller, luftkvalitet och lukt. Vilket skyddsavstånd eller åtgärder som krävs behöver utredas utifrån t.ex. verksamhetens karaktär, områdets topografi, vindriktning m.m.

BULLER

Även de svenska miljö kvalitetsnormerna för buller grundar sig på beslut inom EU. Utgångspunkten är att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa. Normen uttrycks som en målsättning och inte med tydliga riktvärden. Den öppna formuleringen hänger samman med att olika människor har olika uppfattningen om vilka ljud och ljudnivåer som är störande. Vad som upplevs som stimulerande eller störande är också beroende av tiden på dygnet. Det finns rekommenderade gränsvärden för olika typer av miljöer och tidpunkter. Från den 1 juni 2015 gäller en ny förordning om trafikbuller vid bostäder. Den innehåller riktvärden för utomhusbuller från spårtrafik, vägar och flygplatser. Bestämmelserna ska tillämpas vid detaljplanläggning, bygglov och förhandsbesked, för att bedöma om kravet på att förebygga olägenhet för människors hälsa är uppfyllt. Buller kan orsaka ohälsa i form av bland annat hörselproblem, koncentrationssvårigheter och stress som tillfälligt kan ge högt blodtryck. Det finns även studier som visar att långvarig exponering för flyg- och trafikbuller kan öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar.

I Östhammars kommun förekommer buller främst från Forsmark kärnkraftverk, Sandvik Coromant, Hargshamnsbanan, Hargshamns hamn, skjut-

banor, motocrossbana, vägtrafik och tidvis från nöjesarrangemang. Lunda flygfält utför till exempel mätningar när de har sina evenemang som är dispenspliktiga. Tillsynsmyndigheten kan ställa krav på bullermätningar från skjutbanor och motocrossbanor.

I Naturvårdsverkets vägledning "Vägledning om buller från skjutbanor och skjutfält" går att läsa:

"För bostäder som är planlagda eller lovgivna efter den 2 januari 2015 ska det finnas beräkningar av omgivningsbuller i beskrivningen till detaljplanen eller bygglovs-handlingarna. Till omgivningsbuller räknas buller från flygplatser, industriell verksamhet, spårtrafik och vägar."

Enstaka bostadshus på landsbygden som ligger nära vägar med mycket trafik kan påverkas av vägtrafikbuller. Tågtrafiken mellan Österbybruk och Hargshamn har orsakat en del buller i samband med tidigare malmtransporter från Dannemora gruva. Nära järnvägen kan även vibrationer förekomma. Själva gruvverksamheten genererade också buller men har sedan en tid varit nedlagd. Gruvverksamheten är dock i färd med att starta upp igen inom de närmsta åren och därför behöver föreslagen exploatering ta hänsyn till detta. Tågtrafiken längs med Hargshamnsbanan förväntas öka främst som ett resultat av expanderingen av Hargshamns hamn,

vilket kommer generera mer buller. Generellt sett har buller från industrier en tämligen begränsad omfattning i kommunen. Även vindkraftverk och lantbruksmaskiner kan generera störande buller.

Östhammars kommun har ingen åtgärdsplan för buller. Olika riktlinjer för lokaliseringssprövning och detaljplaneläggning tar hänsyn till riskerna för bullerstörning. I PBL Kunskapsbanken, Industribuller, ger Boverket vägledning och stöd för detaljplaneläggning och byggande av bostäder i områden som är utsatta för buller från industrier och liknande verksamhet.

En kartering över var det kan vara problem med buller gjordes 2016 för hela Sverige. Bullerdata är en beräkning, det vill säga att de faktiska bullvärdena inte har mätts upp. Bullerdatat utgår från vägar och järnvägar där större vägar antas medföra större buller. Andra ställen som kan antas vara bullerkällor (men inte beräknades i bullerdatat) är de större hamnarna, sophanteringsstationerna och några av industriområdena.

Utvecklingsområden för bostäder är den kategori av områden som är mest känslig för bullerstörningar. Områden i denna kategori har i översiktsplanen därför placerats utanför den direkta närheten till de kända bullerkällorna, för att minimera risken till

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormerna ska följas och kommunen delar ansvaret för efterlevnad med andra myndigheter. Den som vill driva verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ge betydande miljöåverkan ska samråda med länsstyrelsen och andra som kan bli berörda (MB 5-6 kap., 26 kap., PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid prövning av tillståndsansökningar, planer och bygglov ska påverkan på miljö kvalitetsnormerna utredas. Om det finns risk för påverkan ger kommunen och länsstyrelsen vägledning för hur projektet ska handläggas och prövas.

bullerföreningar.

Utvecklingsområden av typen industri och verksamheter har bedömts kunna ligga i närheten av bullerkällor.

Intentioner

- Inför etablering av nya industriområden ska eventuell miljö påverkan i närområdet kartlägg-

- gas, till exempel risker för lukt och buller.
- När det kan finnas risk för störningar ska skyddsområde med bebyggelseförbud upprättas. Förslag till avgränsningar ska redovisas i samband med detaljplaneläggning/ansökan om bygglov, se även strategier för industrier på sid 149-150.
 - Motorhobbyverksamheter såsom till exempel motorcross, enduro, flygning etcetera ska samlokaliseras vid Lunda motorsportscentrum.
 - Skjutbanor ska samlokaliseras på sikt. I och med att skyttebanorna omlokaliseras till ny plats bör lämplig bullerutredning klarlägga vilka impuls ljud som kan uppkomma för omgivningen. Åtgärder vid skjutbanan kan avse anläggande av skjuthall, ljuddämpare på vapen eller ljuddämpande skärmar eller vallar. Som underlag för verk samma skyddsåtgärder vid skjutbanan bör en bullerutredning genomföras.
 - All ny bebyggelse som bedöms kunna påverkas av bullerstörningar från återöppningen av gruvverksamheten i Dannemora ska föregås av en bullerutredning. En skyddszon kan vara lämpligt att införa. En olägenhetsbedömning gällande buller bör göras.

- All ny bebyggelse längs med Hargshamnsbanan som bedöms kunna påverkas av buller ska föregås av en bullerutredning och ta i beaktning den ökade tågtrafiken längs med järnvägen. En olägenhetsbedömning gällande buller bör göras.
- All ny bebyggelse som bedöms kunna påverkas av bullerstörningar från Sandvik Coromant i Gimo bör bullerutredas. Den ackumulerade effekten av verksamheten och Hargshamnsbanan ska tas i beaktning.

Miljö- och hälsorisker

Vid placering av utvecklingsområden i översiktsplanens del IV har hänsyn tagits till miljöfaktorer, för att minimera hälsorisker. De hälsorisker och miljöeffekter som trots allt antas uppkomma av ett genomförande av översiktsplanen beskrivs i tillhörande MKB.

Här nedan beskrivs *vilka faktorer* som översiktsplanen tagit hänsyn till och *hur* hänsyn har tagits. Några av faktorerna är tillgängliga geografiskt och digitalt och redovisas inom detta kaptitel av översiktsplanen.

ALLERGENER

Miljö- och hälsorisker i form av allergener förekommer från jordbruk i allmänhet från exempelvis hö men också från hästverksamhet. Hästar förekommer oftast i jordbruksmiljöer, men det blir dock allt vanligare att hästverksamheter förekommer i mer stads-

Skyddsåtgärder farliga ämnen

Kommunen ska i tillsynsuppdrag enligt miljöbalken se till så att lagens syften och föreskrifter följs. Vid detaljplaneläggning och ärenden om bygglov ska prövas om marken är lämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid all exploatering ska indikativa markprover tas.
- Kända misstankor om historiska markföroreningar ska följas upp med detaljerade markundersökningar (MIFO fas 2) i samband med planering och nyexploatering.
- Tillsynsarbetet ska inriktas på att förebygga mark- och vattenföroreningar från miljöstörande verksamheter.

lika miljöer där fler människor kan komma i kontakt med hästarna. Risken för olägenhet för människors hälsa, orsakad av lukt, flugor och allergen kan då komma att öka.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar ett skyddsavstånd på 200 meter mellan hästverksamheter som stall, hästagar, paddock och bebyggelse. Detta avstånd ska ses som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall, vid planärenden eller nyproduktion av bebyggelse eller nyetablering av hästverksamheter samt vid klagomålsärenden. Skyddsåtgärder och barriärer mellan hästverksamhet och bebyggelse kan minska att halten allergen når bebyggelsen.

MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Definitionen av miljöfarlig verksamhet finns i miljöbalkens 9 kap. 1 §. I princip innefattar begreppet en verksamhet eller åtgärd som medför utsläpp till mark, luft eller vattenmiljöer, eller på annat sätt utgör en risk för miljön eller människors hälsa – exempelvis genom buller, skakningar och strålning.

I många fall krävs tillstånd eller anmälan innan en miljöfarlig verksamhet får påbörjas eller förändras. Verksamheterna delas in i olika klasser. A- och

B-verksamheter kräver tillstånd och prövas av miljödomstolen respektive länsstyrelsen. Anmälan till kommunens miljönämnd krävs för C-verksamheter samt för vissa ändringar av A och B-verksamheter. U-verksamheter är mindre miljöfarliga verksamheter som varken kräver tillstånd eller anmälan.

Östhammars kommun har tillsynsansvar för framförallt B- och C-verksamheter inom kommunen. Främst rör det sig om tåkter, reningsverk och mellanstora industrier. Kommunen har också ett tillsynsansvar för så kallade U-verksamheter. En U-verksamhet är en verksamhet med liten miljöpåverkan som vanligtvis inte kräver tillstånd eller anmälan, exempelvis byggföretag, små verkstäder och mindre lantbruk. I kommunens arbete ingår att hålla uppdaterade register över de företag som bedriver miljöfarlig verksamhet och att genomföra regelbunden tillsyn.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen vid Sandvik Coromant i Gimo. För tillsyn av Forsmarks kärnkraftverk ansvarar Länsstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten. Det befintliga slutförvaret i Forsmark (SFR) innefattar miljöfarlig verksamhet och även där ansvarar Länsstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten för tillsynen.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Större eller mindre områden kan innehålla föroreningar i en sådan mängd att den kan hota människors hälsa eller miljön. Föroreningarna kommer ofta från verksamheter, antingen nedlagda eller pågående. Det kan också finnas områden med naturligt höga bakgrundshalter av föroreningar.

I planeringssammanhang är det viktigt att känna till om och i så fall var det finns förorenade områden. Länsstyrelserna i Sverige arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket med att identifiera platser som kan vara förorenade till följd av pågående eller tidigare miljöfarliga verksamheter. Potentiellt förorenade områden får en riskklass på skalan klass 1 till 4, där klass 1 innebär störst risk för människors hälsa och miljön. Klassningen grundar sig på en samlad bedömning av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar, områdets känslighet och skyddsvärde.

Riskklassningen ligger till grund för prioritering av fortsatta undersökningar. Att ett område förts till klass 1 innebär inte alltid att det faktiskt är förorenat, men att risken för att det är förorenat är stor och/eller att det kan ge allvarliga konsekvenser. Kartan på sid 57 redovisar de potentiellt förorenade områden i Östhammars kommun som förts till klass

1-3 i länsstyrelsens sammanställning. Utöver dessa finns några områden i klass 4 och ett stort antal som saknar riskklassificering. En omfattande användning av gruvavfall som markutfyllnad innebär att det i kommunen kan finnas risk för markföroreningar på platser som inte identifieras i Länsstyrelsens kartläggning.

En inventering av Länsstyrelsen visar på många platser i Östhammars kommun som potentiellt är förorenade. Många av platserna är ställen där det drivs eller tidigare har drivits miljöfarliga verksamheter så som äldre gruvor, industrier eller soptippar. Men det kan även handla om oväntade föroreningar.

Platser som pekas ut för utveckling i översiktsplanens karta för framtida mark- och vattenanvändning (del IV) undviker i största möjliga mån de potentiellt förorenade områdena. De utvecklingsområden som trots detta ligger på en plats som kan vara förorenad har information om risken i tillhörande områdesbeskrivning i del IV.

Vid förändrad markanvändning ska kartunderlag med potentiellt och konstaterade förorenade områden användas i planeringsprocessen och en MIFO fas 2 utredning bör utföras där risk för förorenad mark finns. En MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) fas 2 är en översiktlig

undersökning vars syfte är att ge en bild av eventuella föroreningars art och omfattning samt risk för spridning inom det undersökta området. MIFO fas 2 innebär provtagning av till exempel mark och grundvatten samt utvärdering av resultaten och en övergripande riskbedömning av området. I fas 2 ingår en rekognosering, upprättande av geokartor och provtagningsplan samt översiktliga provtagningar för att få ett bättre underlag för bedömningen av föroreningsnivåer och spridningsförutsättningar. Speciellt grundvattnets flöde är en viktig aspekt för spridningen av eventuella föroreningar. Efter MIFO fas 2 utredningen behövs en ansvarsutredning utföras för att fastställa vem som ska ansvara för sanering av området. Enligt miljöbalken är det den som har bedrivit den förorenade verksamheten som har ansvar för efterbehandlingen, förutsatt att verksamheten bedrivits efter 1 juli 1969. Det kan dock vara svårt att finna någon ansvarig verksamhetsutövare. Företag kan ha upphört att existera och i vissa fall kan det även vara svårt att veta när och hur en förorening uppstått vilket gör det svårt att peka ut någon ansvarig. I dessa fall hamnar ansvaret i stället på markägaren och/eller exploatören, beroende på vad man kommer överens om.

Kommunens prioriteringar för vidare undersökningar utgår från MIFO riskklass 1, sedan 2, 3 och

Radonskydd

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet. Undersökningsplikt kan införas för störning som kan påverka hälsan (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- All nybyggnation i Östhammars kommun ska vara radonsäker.
- Det är obligatoriskt med radonmätning i nybyggda hus.

slutligen MIFO riskklass 4.

RADONRISKER

Radon är en ädelgas som avger joniserande strålning. Strålningen kan orsaka lungcancer vid långvarig exponering. Gasen kan komma från mark, vatten och byggnadsmaterial. Risk för radonförekomst finns i stora delar av Sverige.

Markburen radongas kan tränga upp genom sprickor i berggrunden och ta sig in i byggnader genom

otätheter i grund eller källare. Vattenburen radongas kan förekomma i brunnar som borrats i radonförande berggrund. Gasen hamnar i inomhusluften i samband med att vattnet tappas upp. Så kallad blåbetong är exempel på ett byggnadsmaterial som kan avge radongas. Blåbetong användes framför allt mellan åren 1920 till 1980.

I Östhammars kommun har risken för markradon kartlagts översiktligt genom flygradiometrisk mätningar. Mätningarna ger vissa indikationer på att det kan finnas riskområden i kommunen, men de är inte tillräckligt detaljerade för att kunna användas som underlag för beslut i enskilda plan- eller byggärenden.

Grundhållningen är att byggnader ska konstrueras på ett sådant sätt att eventuella radongaser förhindras att tränga in. När en bostadsbyggnad eller annan byggnad där människor vistas mer än tillfälligt är färdigställd ska radonmätning alltid ske. Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter innehåller gränsvärden för radon i dricksvatten. I Folkhälsomyndighetens allmänna råd finns även riktvärden och rekommendationer rörande radon.

Skydd mot radiofrekvent strålning

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Ny bebyggelse där människor kommer att vistas en stor del av dygnet bör av försiktighets-skäl inte tillåtas för nära högspänningsledningar, anläggningar för telefoni eller annan sändare som kan avge radiofrekvent strålning. Svenska kraftnät vill samråda inom 250 meter från sådan anläggning.
- Ny bebyggelse där människor stadigvarande kan antas vistas, tex bostäder och kontor, inte uppförs närmare än 50 meter från ledningens närmaste anläggningsdel. Detta för att minimera eventuell framtida oro etc. hos de boende samt med hänsyn till tillämpningen av försiktighetsprincipen för frågan kring elektriska och magnetiska fält (EMF).

ELEKTROMAGNETISKA FÄLT OCH RADIOFREKVENTA FÄLT

Utöver joniserande strålning från till exempel röntgenstrålning eller uran i kärnkraftverk finns flera andra strålningstyper som eventuellt kan ha en hälsopåverkan. Aktuella icke-joniserande strålningstyper är elektromagnetiska fält och radiofrekventa fält. Elektromagnetiska fält finns runt all elektrisk utrustning som är påslagen. Radiofrekvent strålning uppstår runt och mellan all utrustning som kommunicerar med hjälp av radiovågor, exempelvis sändare och mottagare för mobiltelefoni, tv eller radio. Hälsoriskerna med strålning av dessa slag är oklara. Det finns en oro för att dessa typer av strålning kan orsaka cancer eller andra sjukdomar. Det finns ännu ingen forskning som säkerställt de långsiktiga riskerna, däremot forskningsresultat som indikerar att det kan finnas skäl till försiktighet. Myndigheterna förespråkar därför att försiktighetsprincipen ska tillämpas. Strålsäkerhetsmyndigheten har utfärdat allmänna råd som innehåller referensvärden för högsta rekommenderade strålningsnivå i olika sammanhang. Dessa bygger på riktlinjer från EU och ska vara vägledande vid tillämpning av strålskyddslagens 6 §. Faktiska gränsvärden finns för högfrekventa elektromagnetiska fält i arbetslivet. Dessa bygger på EU-direktiv 2004/40/EC.

Skyddsavstånd kommunikationsleder

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet. Undersökningsplikt kan införas för störning som kan påverka hälsan (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

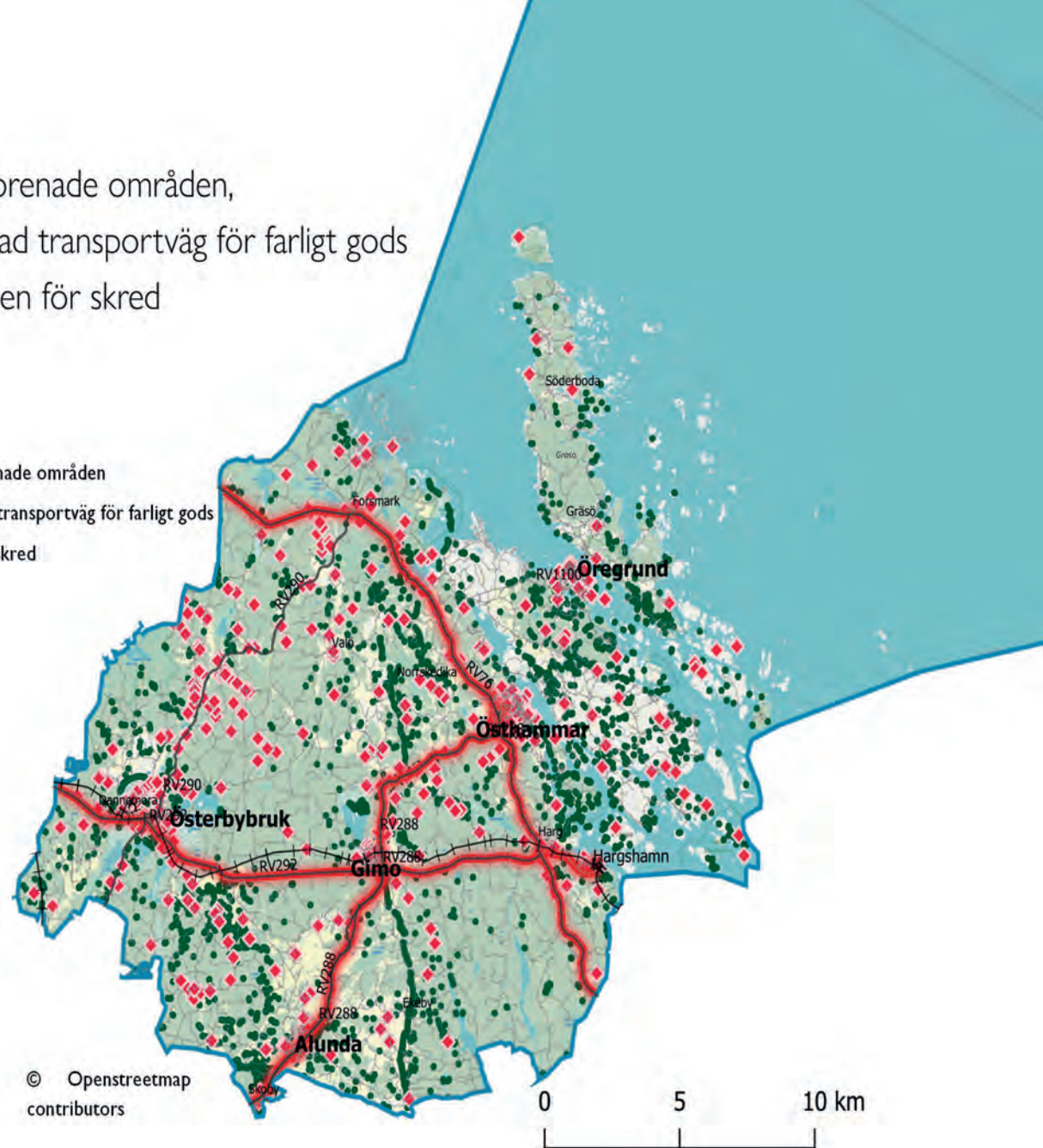
KOMMUNENS TILLÄMPNING

- En zon om 30 meter bör lämnas byggnadsfri närmast primär samt sekundär transportled för farligt gods (väg 76, 288 och 292, samt Hargshamnsbanan).
- Sammanhållen bostadsbebyggelse, personintensiv verksamhet och verksamheter med människor som är i behov av hjälp att förflytta sig ska inte lokaliseras närmre transportlederna för farligt gods än 100 meter från väggkant eller från järnvägsspår. Marken kan dock bedömas som lämplig även för dessa ändamål inom ett närmare avstånd än 100 meter. Det kan handla om att tillfällen då det redan idag finns befintlig bebyggelse mellan riskobjektet och planerat utvecklingsområde eller när man med stöd av en riskutredning utför skyddsåtgärder som reducerar riskbilden.
- Där bebyggelse är lokaliserad längs transportleder är det viktigt att det finns lämpliga varningssystem.

Potentiellt förorenade områden,
rekommenderad transportväg för farligt gods
och riskområden för skred

Teckenförklaring

- ◆ Potentiellt förorenade områden
- Rekommenderad transportväg för farligt gods
- Riskområden för skred

TRANSPORT AV FARLIGT GODS

Länsstyrelsen anger rekommenderade vägar för farligt gods att transporteras på. I Östhammars kommun har väg 288, väg 292 och väg 76 pekats ut för detta ändamål.

I och med att farligt gods kan komma att transporteras på de ovan nämnda vägarna utgör dessa vägar en större risk för t.ex. bostäder än andra vägar i kommunen. Översiktsplanen hanterar detta genom att placera utvecklingsområden för bostäder utanför vägarnas direkta närhet. Utvecklingsområden för industri och verksamheter har dock i vissa fall placerats nära vägarna. Industrier och verksamheter bedöms inte vara lika känsliga för riskerna med farligt gods som bostäder är. Bebyggelsefritt avstånd på 30 meter från prioriterade leder för farligt gods ska följas. Inom 150 meter från transportled behöver en riskbedömning alltid göras vid planläggning och bygglov. I vissa fall räcker det dock med att genomföra en bedömning utan krav på utredning från sakkunnig expert. Det gäller exempelvis när bebyggelse inte planeras i direkt närhet av den farliga godsleden eller när befintlig bebyggelse är placerad mellan riskobjekt och exploateringsområdet. I vilken utsträckning och på vilket sätt risker ska beaktas beror på hur riskbilden ser ut för det aktuella planförslaget. Länsstyrelsen i Uppsala hänvisar till

de zonindelningar som presenteras i Länsstyrelsen Stockholms riktlinjer för *Riktlinjer för planläggning in till vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods*.

Industrihamnen i Forsmark används idag nästan uteslutande för transporter av radioaktivt material. Transporterna görs med Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) specialdesignade fartyg för transport av radioaktivt material (m/s Sigrid). De transporter av radioaktivt material som görs idag är huvudsakligen använt kärnbränsle från kärnkraftverket och kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall till slutförvaret SFR. När slutförvaret för använt kärnbränsle tas i drift, enligt SKB:s beräkningar någon gång under 2030-talet, kommer det även att

Farligt gods

är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Riskerna för omgivningen uppstår framförallt vid haverier eller olyckor i samband med transporterna. Godset klassificeras utifrån sina farliga egenskaper. Det finns noggranna regler kring hur det ska förpackas, märkas, hanteras och fraktas.

transporteras använt kärnbränsle från mellanlagret i Oskarshamn till Forsmark. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen tillhörande ansökan för slutförvar av använt kärnbränsle, bedöms risken för en fartygsolycka med transport av kärnbränsle som låg. De största riskerna utgörs av utsläpp av olja, diesel eller andra ämnen inom byggområdet eller längs med transportvägarna. Riskerna förebyggs och reduceras genom regelbundna besiktningar och hög beredskap.

I riskanalys för SFR (SKBdoc 1372393) behandlas sjöfartsolyckor. I analysen definieras att en kollision mellan ett lastfartyg och ett fritidsfartyg skulle kunna leda till ett dödsfall. Däremot påpekas att antalet sjötransporter som skulle bli aktuellt vid en eventuell utskeppning av bergmassor från Forsmarks hamn är så begränsat att inga särskilda åtgärder bedöms nödvändiga i dagsläget. En fartygsolycka som leder till utsläpp av olja skulle kunna medföra en risk för skada på Natura 2000-området. Sannolikheten för en sådan olycka är låg (en gång per 1 000 år). Eventuella effekter på Natura 2000-områden har inte utretts. De risker som föreligger vid fartygstransporter vid en ökad belastning i farleden under en så lång tidsperiod har inte utretts detaljerat. En förutsättning är att trafiken av m/s Sigrid inte får påverkas genom ökad olycksrisk.

Klimatanpassning

Klimatanpassning innebär att rusta samhället och olika verksamheter för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning ger. Det behövs åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar som märks idag och de som inte kan förhindras i framtiden.

Klimatförändringarna beräknas för Sveriges del kunna leda till högre temperaturer, mer nederbörd och fler extrema väderhändelser. Alla ansträngningar för att motverka klimatförändringarna behövs.

Regeringen fastslog i proposition (2017/18:163) om en nationell strategi för klimatanpassning ett nationellt mål:

”Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Målsättningarna om klimatanpassning i Parisavtalet och Agenda 2030 med de globala målen för hållbar utveckling ska också uppnås. Målen bör beaktas i politik, strategier och planering på nationell nivå och integreras i ordinarie verksamhet och ansvar. Ytterligare behov av mål eller förtydliganden av regeringens mål för klimatanpassning för olika politikområden, sektorer eller identifierade sårbarheter bör analyseras.”

ter bör analyseras.”

Länsstyrelsen tog fram ett klimatscenario för Uppsala län 2015 som beskriver förändringar för områdena temperatur, torra, vegetationsperiod och nederbörd. De har i sin särskilda roll att verka för att nationella mål uppnås under 2020 arbetat med en klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län och arbetar under 2021/2022 vidare med en handlingsplan för klimatanpassning som tydliggör vilka åtaganden Länsstyrelsen planerar att göra internt och för att bistå länets aktörer.

RAS, SKRED OCH EROSION

Ras och skred är exempel på snabba massrörelser i jord eller berg. Dessa rörelser kan orsaka stora skador på mark och byggnader inom det drabbade området.

Ett förändrat klimat med ökade flöden, mer intensiva skyfall och förändrade markvattenförhållanden kan leda till att sannolikheten för ras och skred ökar inom stora delar av landet.

Bedömningen när det gäller ökade risker för erosion är att det finns få erosionskänsliga områden i Östhammars kommun. Det kan dock finnas behov av fördjupade analyser i kustnära områden. Områden

med silt där risk för skred kan vara förhöjd är redovisade i karta på sid 57, på respektive tätortskarta med redovisade målkonflikter samt i bilaga 3.

Generellt behöver kommuner vara uppmärksamma på jordlager såsom silthaltiga leror som kan orsaka skred vid förändrat vattenstånd. Markens lämplighet bedöms i detaljplaneskedet som en planeringsförutsättning vid lokalisering av ny bebyggelse. Områden som kan innebära risk för skred utgörs vanligen av sluttande lerområden i kombination med vissa geotekniska förutsättningar. I Östhammars kommun kan man till exempel se en tydlig risk för skred längs med hela Olandsån, som kännetecknas av just de ovannämnda egenskaperna.

Platser med risk för skredbildning finns emellanåt identifierade inom de utvecklingsområden som pekats ut i tätortsfördjupningarna i översiktsplanen. En avvägning har gjorts med bedömningen att dessa områden är strategiskt viktiga och att exploatering bör kunna göras runt dessa områden om hänsyn tas till instabila markförutsättningar. De vägledning som finns för respektive område pekar på att exploatering ska ske med hänsyn till dessa skredområden samt att utredningar ska göras. För att veta vilka platser som har sådana förutsättningar har en skredkartering från Länsstyrelsen använts. Det kan finnas fler platser i kommunen som har skredförutsättning-

är än vad som visas i karteringen, men den fungerar ändå som ett första underlag till att undvika platser som troligtvis har skredförutsättningar.

ÖVERSVÄMNINGAR

Lågpunkter bör undvikas vid exploatering eftersom det finns en risk att de översvämmas vid skyfall.

För att minimera risken för översvämning har de platser som föreslås för utveckling i översiktsplanen placerats utanför lågpunkter i så stor mån som det är möjligt. Om ett utvecklingsområde trots det har placerats i en lågpunkt nämns detta tillsammans med en motivering i områdets beskrivning i del IV.

För att identifiera lågpunkter har en lågpunktskartering från Länsstyrelsen (2016) använts. Lågpunktskarteringen täcker hela Östhammars kommun. Viktigt att poängtera är dock att i första hand är karteringen en topografisk analys och att detta

KLIMATANPASSNING

Lokalisering av bebyggelse ska ske med hänsyn till klimataspekter, människors hälsa och säkerhet, och risker för olyckor, översvämningar och erosion (PBL 2 kap.).

bör tas med i alla överväganden och analyser. Karteringen tar inte hänsyn till markens infiltrationskapacitet eller alla redan idag inbyggda åtgärder som finns i landskapet, till exempel vägtrummor, kulvertar etc. Därför krävs mer detaljerade analyser för att precisera riskområden för översvämning. Lågpunktskarteringen har i detta skede använts som en första utgångspunkt tills mer detaljerad kartering tagits fram. Kartor med höjdkurvor har använts som komplement i bedömningen av utvecklingsområden.

Naturliga lågpunkter bör utnyttjas i framtida planering för exempelvis dagvattendammar.

Det är viktigt att arbeta för att dagvatten hanteras inom nedfallsområdet och att ytor reserveras för att hantera en ökad nederbörd. Det finns flera fördelar med att uppehålla vatten i landskapet. När vattnet får längre uppehållstid i landskapet;

- ökar avdunstningen
- ökar infiltrationen i marken
- fylls grundvattenmagasinen
- minskar ytavrinningen
- minskar flödestopparna i vattendragen
- minskar erosionen
- minskar sedimenttransporten

- minskar näringstransporten
- blir vattendragets perioder med låga flöden kortare
- ökar den biologiska mångfalden

De ovan nämnda faktorerna är viktiga bitar för att se till att de vattendrag som till exempel Olandsån inte översvämmas när avvattning sker från flera aktörer längs med åarna vilket riskerar att ge en ackumulerad effekt på recipienten

Mer nederbörd ökar riskerna för att bebyggelse i låglänta delar ska drabbas av översvämning. Översvämningar kan också öka riskerna för spridning av smittor och föroreningar från avlopps- och djuranläggningar.

Landsbygden i Östhammars kommun drabbas årligen av översvämningar i olika omfattning. Riskerna för att bebyggelse i tätort ska översvämmas bedöms som måttliga. Historiskt har tätorterna inte varit särskilt hårt drabbade av översvämningar. Det framgår av utredningen Översvämningar i Norra Östersjöns vattendistrikt. Den enda omnämnda händelsen är 1966 då stora delar av Gimo drabbades av kraftiga översvämningar. Gimo ligger inom Olandsåns avrinningsområde. En större händelse av översvämning skedde dock i Öregrund under 2021, samma period då de stora översvämningarna i Gävle ägde

rum. Dessa översvämningar fick stora konsekvenser för människor i orten och aktualiserade vikten av att planera för en hållbar dagvattenhantering.

Det omfattande dammsystemet kring Österbybruk kan också komma att påverkas av extrema vattenflöden, framförallt vid ett eftersatt dammunderhåll.

Kustnära bebyggelse hotas framförallt av översvämning i samband med extrema högvattenförhållanden i kombination med blåst. När stormen Per drog över Sverige i januari 2007 uppmättes en havsvattennivå som låg 1,5 meter över normalvattenstånd vid Forsmarks kärnkraftverk och 1,1 meter i Östhammarsfjärden.

Även om de globala havsnivåerna höjs till följd av klimatförändringarna kommer det troligen att dröja innan det får påtagliga effekter i Östhammars kommun. Pågående landhöjning (cirka fyra millimeter per år) antas kompensera för en havsnivåhöjning, åtminstone i ett 100-årsperspektiv. Beräkningar indikerar sedan en nivåhöjning med knappt 0,4 meter längs Upplandskusten till 2100. Troligt är att havsnivån fortsätter att stiga efter denna tidpunkt. Därför är det viktigt att ny bebyggelse och infrastruktur inte uppförs på mark som i framtiden kan komma att översvämmas vid höga vattenstånd eller i samband med kraftig nederbörd vid snabb avsmältning.

ÖKADE TEMPERATURER

Enligt SMHI:s klimatscenarier blir alla årstider varmare än idag. Det kan betyda att hösten håller i sig längre och våren kommer tidigare än idag. När vintern blir varmare kommer nederbörden oftare som regn istället för snö och antalet dagar då vi behöver uppvärmning minskar.

Den största temperaturökningen sker på sommaren och därför kommer vi att få längre perioder med värmebölja än idag. Det kanske låter skönt, men medför också hälsorisker och påfrestningar på viktiga samhällsfunktioner. Till exempel kommer äldreboenden, sjukhus och bostäder att behöva mer kylning. Även jord- och skogsbruket, djurhållningen och dricksvattenförsörjningen kan påverkas negativt.

TORKA

Högre temperaturer under vintern gör att nederbörden inte lagras som snö utan rinner bort. Även om årsnederbörden ökar, riskerar somrarna att bli torrare. Det kan komma att påverka yt- och grundvattenflödena på flera sätt och därmed vattenförsörjningen inom kommunen.

Sommartorka kan orsaka problem för dricksvatten-

försörjningen i områden med begränsade dricksvattentillgångar. Den kan också resultera i en ökad konkurrens om vattentillgångarna. Behovet av bevattning i jordbruket kan komma att öka. Detta är ett av skälen till att Östhammars kommun prioriterar vattenförsörjningen vid handläggning av planer och bygglov.

Intentioner

Kommunen kommer att arbeta vidare med åtgärder för att klimatanpassa bebyggelse och infrastruktur med stöd av länsstyrelsens lågpunktskartering och klimatscenario.

Kommunen ska i samband med detaljplanering och exploatering möjliggöra och i största möjliga mån säkerställa att dagvatten tas om hand på ett hållbart sätt. I samband med detta ska även potentiella föroreningar som kan påverkas av översvämningar utredas ordentligt.

I de utvecklingsområden som pekats ut för bebyggelse i översiktsplanen där skredområden finns identifierade ges riktlinjer om att hänsyn ska tas till detta och bebyggelse ska undvikas på dessa områden. Utredningar ska också ske i dessa områden i samband med detaljplanering.

Kommunen ska i samband med förhandsbesked och bygglov följa den kommunalt antagna riktlinjen om att krav på sökanden att visa på tillräcklig vattenkapacitet på sin fastighet. Detta ska ske genom att provborra eller inkomma med dylikt underlag innan nybyggnad av bostad med enskild dricksvattenbrunn kan godkännas. Detta gäller alla områden som enligt SGU:s rapport om grundvattenförhållanden visar på en kapacitet för en eller två hushåll per hektar. Detta för att motverka att grundvattenmagasin töms på sin reservoar som redan idag ofta är små samt att undvika saltvatteninträngning i grundvatten som likaså i dagsläget är ett problem. Se vidare under avsnitt tekniskt infrastruktur.

Sammanhängande grönstruktur pekas ut som rekreationsområden eller skyddsvärda områden i tätorterna för att förhindra att dessa områden tas i anspråk för exploatering. Kommunen anser att dessa grönområden är mycket viktiga för ett potentiellt varmare och torrare klimat där grönska kan fungera som temperatursänkare.

Utveckling av bostadsbebyggelse och samhällsviktig verksamhet ska undvikas i låglänta instängda områden. Ytor måste reserveras för dagvattenhantering, avrinningsvägar och öppna fördröjningslösningar.

Klimatanpassning för skyfall ska ske ur ett avrinningsområdesperspektiv. De naturgivna förutsättningarna ska säkras genom bedömning av markens lämplighet vid ny eller förändrad markanvändning.

Kommunen behöver i framtiden ta fram en skyfallsplan för att arbeta fram en strategi för hur hantering av bebyggda områden med risk för översvämning på grund av skyfall ska ske. I denna plan ska de åtgärder som behöver göras i bebyggd miljö utredas och pekas ut.

Kommunen ska vid prövning av förhandsbesked, bygglov och detaljplan neka bebyggelse som kan ske inom områden som förväntas kunna påverkas av havsnivåhöjningar.

Kommunen ska arbeta aktivt med de antagna åtgärdsprogram för klimat och energi, ekosystem och biologisk mångfald samt vatten, vilka många av dem bidrar till klimatanpassning.

Vid nyexploatering ska kommunen arbeta aktivt för att främja vattenbesparande åtgärder i det kommunala VA-nätet såsom alternativa VA-lösningar inom det kommunala versamhetsområdet. Kommunen ska även arbeta aktivt med att främja privata aktörer som vill använda vattenbesparande åtgärder vid nyexploatering.

Kommunen ska arbeta aktivt för att restaurera vattendrag i kommunen och våtmarker uppströms längs med vattendragen genom att ansöka om bidrag samt genom samarbete med andra offentliga och privata aktörer.

Parker och andra genomsläppliga ytor som idag är lämpliga för dagvattenhantering ska utvecklas till mångfunktionella ytor för att mildra vissa effekter av klimatförändringar.

I områden där lågpunkter finns identifierade ska en angiven plushöjd sättas för att undvika risk för översvämning i bebyggelse.

Kommunen ska delta i samverkansgrupper för klimatanpassning i samhällsplaneringen som anordnas av Länsstyrelsen och andra aktörer.

Samhällsskydd och beredskap

Kommunen ska verka för att kommuninvånare, anställda och andra som berörs av kommunens verksamheter får en trygg och säker miljö. Detta sker bland annat genom risk-, sårbarhets- och säkerhetsanalyser, men även med planering för

att minska effekterna av uppkomna extraordinära händelser som tex stormar, torka eller utslagning av digital infrastruktur.

Kommunen antog 2019 en reviderad krishanteringsplan och arbetar kontinuerligt med att öva och utbilda organisationen själv men även tillsammans med andra aktörer för att kunna förutse och lösa olika sorters händelser inom vårt geografiska område

KRISBEREDSKAP

Östhammars kommun ska kunna upprätthålla sina verksamheter och skydda dem mot störningar inom sitt geografiska område. Vid en kris ska kommunen se till att samordningen fungerar mellan inblandade aktörer på lokal, regional respektive central nivå.

Händelser som kan påverka samhällets funktionsförmåga så att medborgarnas liv och hälsa riskeras eller äventyra stora miljömässiga och ekonomiska värden kan komma plötsligt. Vi har covid-19-pandemin 2020, den torra sommaren 2018 och stormen Alfrida 2019 samt kriget i Ukraina som färskare exempel på detta. Men det finns också ett antal exempel på samhällets sårbarheter och den mängd olika beroenden av att ha digital tillgänglighet som behövs för att kunna utföra vårt dagliga liv. Digitaliseringen av en

Brandskydd

Behov av skydd mot brand och brandspridning ska beaktas i plan- och bygglovsärenden (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid nybyggnation i områden där brandförsvarets insatstider är mer än 20 minuter ska Boverkets byggregler för brandsäkerhetskrav följas på byggnader och verksamhetsetableringar. Krav på hållbart brandskydd från Uppsala brandförsvares vägledning ska också beaktas. Se checklista från vägledningen i länk [här](#).
- Tillgången till vatten för brandsläckning måste alltid beaktas vid exploatering där kommunalt vatten inte finns tillgängligt.

mängd olika samhällstjänster likväl som hushållstjänster ökar ständigt och i en rask takt, vilket bidrar till detta beroende. Det är därför av stor vikt att det finns kunskap och rutiner för hur kommunen ska agera då en större störning inträffar. Kommunens krishanteringsplan 2019 ger viktig vägledning för hanteringen av olika sorters kriser.

I alla kommunala verksamheter ska det vid behov eller vid förändringar utföras en riskidentifiering på samtliga arbetsställen. Säkerhetsbrister och risker inom verksamheten ska kartläggas. Kartläggningen används sedan för att prioritera och planera åtgärder. Riskidentifieringen lägger grunden för ett systematiskt säkerhetsarbete.

Säkerhetsfrågor ska beaktas i all planering och samhällsutveckling. Målet ska vara att skapa miljöer som motverkar otrygghet. Dessutom ska alla miljöer där barn vistas vara utformade så att de bidrar till social trygghet.

CIVILT FÖRSVAR

Att upprätthålla samhällets förmåga att fungera, hälso- och sjukvård, skolplikt samt upprätthålla demokratin och våra mänskliga fri- och rättigheter är en angelägenhet för kommunerna i Sverige i fredstid men även under höjd beredskap eller krig.

Sedan 2015 håller Sverige på att stärka sin planering för totalförsvaret, som består av två delar; det militära försvaret och det civila försvaret. Det civila försvaret ska bistå det militära om så behövs vid höjd beredskap, men försvarsmakten kan bistå det civila samhället vid kriser under fredstid. Det civila försvaret inbegriper många aktörer, såväl frivilliga som myndigheter och organisationer på lokal, regional och nationell nivå. Det är vår gemensamma motståndskraft som ger det civila försvaret. I det ingår bland annat skydd för vår befolkning via varningssystemet "hesa Fredrik" och skyddsrum.

Varningssystemen testas regelbundet en gång i kvartalet och skyddsrummens placering återfinns på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) hemsida.

Länk: [MSB Skyddsrumskarta](#)

RÄDDNINGSTJÄNST

Östhammars kommun ingår i ett regionalt brandförsvaret och har en räddningsnämnd gemensam med Tierps och Uppsala kommuner. Uppsala kommun är värdkommun. Riskanalyser och handlingsprogram som berör kommunernas beredskap för räddningsinsatser och förebyggande brandskydd,

inklusive brandskyddskontroll och rengöring av eldstäder, tas fram av den gemensamma räddningsnämnden. Handlingsprogrammet antas av respektive kommunfullmäktige.

Brandförsvarets insatstid (den tid som krävs från larm tills en första insatsenhet kan vara på plats) varierar för olika delar av kommunen enligt handlingsprogrammet. Större delen av kommunen har en insatstid på 10-30 minuter. Insatstiden för norra delarna av Gräsö, skärgården söder om Öregrund samt öarna utanför kan vara mer än 30 minuter beroende på avstånd, rådande förhållanden och årstid.

Uppsala brandförsvaret betonar vikten av hållbara brandskydd för ett hållbart byggande. Dagens byggregler är skrivna så att de som vistas i byggnader ska ha goda förutsättningar att kunna utrymma utan att bli skadade av en brand. Det betyder inte att brandskyddet automatiskt möjliggör en hållbar användning av byggnader. För att dagens byggnader ska finnas kvar för våra kommande generationer måste samhället byggas med ett hållbart brandskydd som inte enbart syftar till personers säkerhet utan även byggnadens livslängd. Som beställare, byggherre, fastighetsägare eller beslutsfattare bör man, istället för att endast uppfylla kraven i bygglagstiftningen, fråga sig vilka skador på en byggnad som är acceptabla efter en brand.

Uppsala brandförsvaret har tagit fram vägledningen Hållbart byggande där en checklista föreslår hur detta ska tillämpas vid projektering, under byggtid och vid förvaltning.

GRUVHÅL

Inom kommunen finns ett stort antal vattenfyllda gruvhål. Länsstyrelsen har till uppgift att göra en riskbedömning och tillsammans med polismyndigheten besluta om det av säkerhetsskäl finns behov av att sätta upp stängsel runt kända gruvhål.

KÄRNKRAFTVERK

I Forsmark finns ett kärnkraftverk med tre reaktorer. De svenska kärnkraftverken, och en del andra kärntekniska anläggningar, omges av beredskaps- och planeringszoner inom vilka det ska finnas förberedelser för att vidta skyddsåtgärder vid en kärnteknisk olycka. Regeringen beslutade våren 2020 om nya beredskaps- och planeringszoner runt bland annat kärnkraftverken.

De nya zonerna runt Forsmarks kärnkraftverk innebär en yttre beredskapszon om ungefär 25 kilometer samt en planeringszon med en ungefärlig sträckning om 100 kilometer. För mer information besök

Länsstyrelsen Uppsalas hemsidan. I den inre och yttre beredskapszonen ska jodtabletter finnas förhandsutdelade, befolkningen ska kunna varnas skyndsamt och planering ska finnas för utrymning och inomhusvistelse. I planeringszonen ska det finnas en planering för utrymning som bygger på underlag från strålningsmätning av markbeläggningen, en planering för inomhusvistelse och en planering för begränsad extrautdelning av jodtabletter. Med den nya indelningen kommer hela Östhammars kommun att omfattas av någon typ av beredskapszon eller planeringszon.

Länsstyrelsen ansvarar för beredskapsplaneringen för allmänheten och räddningstjänsten vid en kärnteknisk olycka. Det innebär redan idag att bland annat ha ett varningssystem (såväl utomhus, "hesa Fredrik", som inomhus (speciella radiomottagare i den inre beredskapszonen)), snabbt kunna kartlägga ett eventuellt utsläpp eller nedfall av radioaktiva ämnen likväl som att kunna utrymma och evakuera.

SLUTFÖRVAR FÖR RADIOAKTIVT AVFALL

På Forsmarkshalvön finns sedan 1980-talet ytterligare en kärnteknisk anläggning, ett slutförvar för låg- och medelaktivt kortlivat radioaktivt avfall (SFR). För denna anläggning finns inte beredskaps- eller planeringszon.

Anläggningen ligger cirka 50 meter under havsbotten i Öregrundsgrepen. Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) lämnade 2014 in en ansökan om att få bygga ut SFR. Syftet med en utbyggnad är att kunna ta emot rivningsavfall från det svenska kärntekniska programmet. Prövningsprocessen pågår fortsatt under 2022.

SKB lämnade 2011 in en ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle, 500 meter ned i berggrunden i Forsmark. Tänkt plats för slutförvaret är inom befintligt skyddsområde i Forsmark. Området är riksintresse för såväl energiproduktion som för slutförvaring. Ett slutförvar för använt kärnbränsle har en drifttid på 70 år eller mer. Prövningsprocessen pågår fortsatt under 2022.

Därutöver planerar SKB för ett tredje slutförvar för låg och medelaktivt långlivat radioaktivt avfall (SFL). Detta slutförvar är än så länge i konceptstadiet. Plats för förvaret har ännu inte valts men Forsmark har nämnts som en av flera möjligheter.

Beslut om slutförvar fattas av regeringen men Östhammars kommun har vetorätt för nya kärntekniska anläggningar i kommunen. Kommunfullmäktige tillstyrkte i oktober 2020 etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle och i april 2021 utbyggnaden av SFR.

Projektens eventuella påverkan på kommunikationer och transporter behandlas i andra avsnitt av denna ÖP.

Miljökonsekvensbeskrivning

Nedan är en sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningen. Hela dokumentet finns som en bilaga att läsa.

Planförslaget

Översiktsplanen går in på både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

Översiktsplanen slår vakt om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling som utgår från samlingspunkter ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen, vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper. Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte äventyras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. Det innebär exempelvis centrumområden som inte kräver bil men har goda förutsättningar för resande med cykel och kollektivtrafik. ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd som är glest

befolkad, vilket ger ett litet underlag till kollektivtrafik. Det leder till i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan. ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från serviceorterna. Planförslaget föreslår ett område för detta längs med väg 292 mellan Gimo och Hargshamn. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi. Nytt område för mindre störande industriutveckling pekas ut i anslutning till befintlig industri i Alunda, detsamma i Österbybruk, i anslutning till befintlig industri längs väg 292 i närheten av Gimo, vid nuvarande mindre verksamheter i Öregrund samt i Börstil längs med väg 288.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp.

För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Miljökonsekvenser

Planförslagets redovisning av påverkan, effekter och konsekvenser för relevanta miljöaspekter redovisas nedan. Bedömningarna är övergripande och generella i och med att planförslagets omfattning. Vad som mer exakt påverkas utreds i detaljplaneskedet. Behov av utredningar, kunskap samt åtgärdsförslag redovisas översiktligt i denna MKB. Planförslagets konsekvenser bedöms mot nuläget.

BEFOLKNING OCH HÄLSA

Översiktsplanen ger positiva effekter i jämförelse mot nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt och tillgänglighet i kommunen. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier och trafikerade vägar.

BIOLOGISK MÅNGFALD

Översiktsplanen innebär en risk för att enskilda naturvärdesobjekt, arter och gröna samband påverkas negativt i och med att deras livsmiljöer försvinner. Om detaljplaneringen sker med höga ambitioner för

att bevara biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten-måttlig negativ konsekvens. Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser.

KLIMAT OCH ENERGI

Översiktsplanen kan medföra negativa konsekvenser för klimat och energi då en strategi för förnyelsebar energi saknas. En ökad befolkningsmängd inom kommunen leder även till ökad energianvändning och biltrafik. Översiktsplanen syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna. Konsekvenserna för klimat och energi av översiktsplanen mot nuläget bedöms som liten till måttligt negativ.

KULTURMILJÖ, LANDSKAP OCH BEBYGGELSE

Översiktsplanen uttrycker vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden. Riksintressen för kulturmiljövård, områden för regional kulturmiljövård samt fornlämningar har i stor mån undvikits vid planeringen av bebyggelseområden. I och med de ambitioner som uttrycks i översiktsplanen bedöms konsekvensen som liten negativ för kulturmiljö och landskap.

Planförslaget innehåller strategier både för tätare samhällsstrukturer och för att utveckla landsbygden. Positiva konsekvenser för tätare strukturer är; en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter, samt god tillgång till grönområden. Negativa konsekvenser är höga bullernivåer av ökad biltrafik, luftkvaliteten kan bli sämre och det blir mindre ytor för att hantera dagvatten på. Bebyggelse på landsbygden ger positiva konsekvenser genom att det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden samt utveckling av dessa. Negativa konsekvenser är att biltrafiken ökar vilket hindrar en hållbar utveckling.

MARK, JORD, VATTEN OCH LUFT

Översiktsplanen kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer samt att områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket kan ge positiva konsekvenser. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdayvatten, ytterli-

gare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

Sammantagen bedömning

Översiktsplanen har generellt en restriktiv syn på bebyggelse i områden som omfattas av riksintressen vilket lägger grunden för en liten påverkan. Ingen utveckling som föreslås i översiktsplanen står i konflikt med riksintresset för kulturmiljövården.

Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå miljökvalitetsnormer (MKN), till exempel på grund av övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas

II • PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

för att möta tillväxt och för att få avsedd effekt på statusklassningen.

För att uppnå miljö kvalitetsnormer om god ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsevärd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten.

MKN för luft kommer att påverkas negativt genom ökad biltrafik. Översiktsplanen anger att trafikintensiteten kan komma att öka i kommunen i och med en förväntad befolkningsökning. Vikten av att skapa förutsättningar för hållbart resande framhålls dock i planen. Skyddsåtgärder kan komma att vidtas i trafikintensiva trafikstråk och luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

Samtliga nationella miljömål utom Storslagen fjällmiljö bedöms vara relevanta för översiktsplanen. Översiktsplanen visar god överensstämmelse med de nationella miljömålen. Översiktsplanen bedöms bidra eller vara neutralt för samtliga miljömål.

I översiktsplanen har ingen bebyggelse föreslagits inom det generella strandskyddet om 100 meter. Intentionen är att bevara naturvärden inom strandskyddat område och att vara restriktiv med dispenser för enstaka byggnader och bryggor. Inför exploateringar kommer naturvärdesinventeringar att utföras. Översiktsplanen beskriver också att vatten- och avlopps (VA)-lösningar ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden. Detta gör att strandskyddets grundläggande syften har goda möjligheter att upprätthållas.

III.

FRAMTID

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Bebyggelseutveckling

Mark- och vattenanvändningskartan

Huvuddragen i kommunens syn på framtida mark- och vattenanvändning redovisas i kartan *Framtida mark- och vattenanvändning*, se sid 74. Den utgår från kommunens vision, övergripande mål och utvecklingsstrategier.

All bebyggelse tar mark i anspråk och det är därför man har en översiktsplan. All mark är också värdefull på något vis. För livsmedelsförsörjningen är åkermark av högsta dignitet medan den för den biologiska mångfalden har spelat ut sin roll. En barrskog på moränmark i Norduppland kan försörja 1-3 människor med livsmedel per km² medan en km² åkermark i samma region försörjer 300-400 människor. Med den befolkningsökning världen har samtidigt som den odlingsbara arealen minskar är även bevarandet av vår lokala åkermark mycket viktig. För skogsmark är det tvärtom, den är tämligen oviktig för livsmedelsförsörjning men avgörande för biologisk mångfald. Men det är också skillnad på skog och skog. En ekskog kan vara hundrafalt artrikare än en barrskog på moränmark. Det avspeglar sig också i att den produktiva europeiska åkermarken en gång varit lövskogstäckt. De artrika lövskogarna är numera mycket få i Sverige norr om Skåne

och det är viktigt att de inte byggs bort.

Bebyggelsen ska av resursmässiga skäl i första hand utvecklas genom förtätning av befintliga bebyggelsegrupper. Avsikten är att funktionsblandad bebyggelse ska utvecklas i serviceorterna, markerade med kartbeteckningen S, se sid 74, och i mindre tätorter och småorter, betecknad som BT. En viktig uppgift för kommunen är att skapa planberedskap och erbjuda ett brett utbud av tomter för boende och verksamheter. Planarbetet ska prioriteras till de serviceorter där efterfrågan på bostäder och verksamhetslokaler är störst.

Även på landsbygden, kartbeteckning L, ska ny bebyggelse i första hand utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Särskild hänsyn ska tas till de areella näringarna samt att det måste gå att lösa vatten- och avloppsfrågor på ett långsiktigt hållbart sätt. Tätortsnära landsbygdsområden där kommunala vatten- och avloppslösningar i första hand ska övervägas vid fortsatt utveckling redovisas med kartbeteckningen LT. Landsbygdsområdet har i övrigt delats in i tre olika bygder baserat på geografi och kulturhistoria.

Kartbeteckningen LA avgränsar skogs- och bruksbygden där det finns stora skogsområden som brukas aktivt och mindre områden med småskaligt

jordbruk. Dessa intressen ska prioriteras vid lovgivning och tillståndsprövning så att tillkommande byggnation inte begränsar möjligheterna att bedriva jord- och skogsbruk.

LL markerar inlandets öppnare jordbruksbygd. Utöver behovet av att ta hänsyn till jord- och skogsbruk kan det här också finnas behov av att ta särskild hänsyn till landskapskaraktären.

Annan särskild hänsyn krävs i landsbygdsområdet öster om väg 76 som innefattar ett riksintresse för de höga natur- och kulturmiljövärden som finns i kust- och skärgårdsområdet från Arkösund till Forsmark. Här får fritidsbebyggelse bara utvecklas som kompletteringar till befintlig fritidsbebyggelse, se vidare i 4 kap. 4§ miljöbalken. Kartan redovisar sammanhängande fritidshusområden där enstaka kompletteringar kan tillåtas, BF.

För att hålla kust- och skärgårdsområdet levande behövs visst utvecklingsutrymme för ett varierat utbud av helårsbostäder. LS betecknar den del av kustområdet där bebyggelseutveckling i första hand kan bli aktuell. Utvecklingen ska ske med hänsyn till områdets natur- och kulturmiljövärden samt turismens och de areella näringarnas behov.

De delar i skärgårdsområdet som har beteckningen LF ingår även i ett riksintesseområde för naturvård.

Här ska fritids- och rekreationsintressen prioriteras. En restriktiv hållning till ny bebyggelse ska tillämpas, undantag kan göras för enstaka allmänna anläggningar av betydelse för turism och friluftsliv.

De särskilda värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som pekas ut i mark- och vattenanvändningskartan, N, har stora natur-, kulturmiljö- och/eller fritidsvärden. Ställningstaganden till förändrad mark- och vattenanvändning i dessa områden ska ta särskild hänsyn till, och underordnas beskrivna värden.

Kartan pekar även ut områden där bostäder inte ska byggas. De är avsedda för utveckling av omgivningspåverkande industrier, VI och störande och ytkrävande fritidsverksamheter, VF.

Avgränsningarna på kartan är inte exakta. Syftet är att redovisa kommunens övergripande syn på framtida mark- och vattenanvändning. Senare i detta kapitel av översiktsplanen redovisas mer i detalj kommunens syn på utvecklingen inom olika geografiska och tematiska områden.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ny bebyggelse, oavsett bostäder, industri eller infrastruktur bör i första hand ske på barrskogsmark med måttliga naturvärden och i den mån det går undvikas i lövskogar och på jordbruksmark inklusive ångar och hagar.
- Kommunen har intentionen att arbeta med en strategisk markpolitik genom att bjuda in olika aktörer till samarbeten för att genomföra projekt som tillfredsställer aktuell efterfrågan. Kommunen ställer sig positiv till privata aktörer/fastighetsägare som har en önskan om att planlägga lämpliga mark- (och vatten) områden som kommunen inte äger.
- Kommunens roll är att identifiera behov, skapa planberedskap och via den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem möta delar av den efterfrågan som gäller hyreslägenheter, serviceboenden och andra profilboenden. Kommunen kan också köpa in och sedan anvisa och sälja mark för exploatering. Viktiga kommunala verktyg är att upprätta markanvisningsavtal eller exploateringsavtal. Kommunen har riktlinjer för sådana avtal.
- En nära samverkan med Östhammarshem behövs för att möta de förväntade behoven

inom socialpsykiatriskt boende, psykiatriska träningsboenden samt bostadssociala kontrakt. Det bör även utredas i vilken mån andra, privata, hyresvärdar kan erbjuda fullgoda alternativ. Viktigt att eftersträva är här att kategoribostäder inte ska förekomma på sådant sätt att de är utmärkande samt att bostadssociala kontrakt bör vara väl integrerade i kommunens hela bostadsbestånd.

- Behovet av fler platser i trygghets- eller äldreboende behöver ombesörjas de närmaste åren. Kommunen och Östhammarshem är nyckelaktörer i detta arbete. En tänkbar rollfördelning är att Östhammarshem fokuserar på trygghetsboende, medan kommunen ser över möjligheterna att komplettera befintligt utbud av särskilt boende för äldre med ytterligare platser vid behov. Omsorgsboenden ska förläggas i centrala lägen så långt det är möjligt.
- Steget från en markanvisning till färdig bebyggelse kan se ut på flera sätt. Ett exempel är att ett byggföretag kan ta det fulla ansvaret för att upprätta en detaljplan och sedan bygga när den antagits.
- Kommunen ska arbeta utifrån flerkärnighet, vilket innebär kommunens bostadsförsörjning

utgår från den flerkärniga strukturen. Kommunen och tätorterna ska utvecklas utifrån sin egen identitet och förutsättningar. Bostäder ska finnas i tillräckligt antal utifrån de behov och möjligheter som finns på kommunens olika delmarknader. Nyproduktion ska ske på marknadsmässig grund, men med hänsyn till kommunens långsiktiga utvecklingsambition.

- Familjer är en viktig målgrupp som behöver prioriteras. 1990-talisternas familjebildning förväntas innebära en ökad efterfrågan på småhus, där kommunen kan utveckla konkurrenskraftiga erbjudanden om trygga boendemiljöer i ett regionalt perspektiv. Utbudet av tomter för villor och radhus i serviceorterna behöver öka, framför allt på pendlingsavstånd till Uppsala, och beredskap finnas inom barnomsorg och skola för ett växande underlag. Som del i denna ambition bör särskild uppmärksamhet ägnas behovet av insatser för att öka den upplevda boendeattraktiviteten bland flickor/kvinnor.
- Detaljplaner med långsiktiga perspektiv och hög grad av flexibilitet vad gäller bostadstyper möjliggör nybyggnation i etapper och anpassningar till efterfrågan kan göras. Flera aktörer kan delta. Det kan skapa en större variation i utbudet av bostäder inom samma område.

Är planerna flexibla kan osålda tomter i ett villaområde exempelvis användas för att bygga radhus eller flerbostadshus, projekt som kan genomföras av små aktörer. Kommunen kan även arbeta med att intressera lokala exploitörer att göra egna satsningar på landsbygden.

Hur kartor för framtida mark- och vattenanvändning samt större tätortsutveckling ska läsas

- Många fastigheter inom områdena som pekats ut för bebyggelse ägs av andra än kommunen. Det betyder att det är den privata fastighetsägaren som styr om fastigheten för utveckling av till exempel bostadsändamål kan förverkligas. Kommunen ska i översiktsplanen peka ut en intention och strategi för att säkerställa allmänna intressen, men behöver i dessa fall samverka med fastighetsägare för att förverkliga genomförandet.
- Gränser för markanvändning ska inte ses som exakta i kartor för framtida mark- och vattenanvändning eller i tätortskartorna. För den heltäckande mark- och vattenanvändningskartan är gränserna dragna på en översiktlig nivå och därför måste ärenden som ligger nära gränserna bedömas från fall till fall. För tätortskartorna måste omfattningen av ett område utredas vidare i detaljplan för bebyggelse eller verksamhetsplanering för rekreationsändamål. Vilka fastigheter som ska ingå bestäms alltså i ett kommande detaljplaneskede, och då vidare utredningar krävs samt markägarfrågor behöver behandlas så kan ett område både öka eller minska i genomförandet av översiktsplanen.
- Områdesbeskrivningarna till respektive område beskriver syftet med de utpekade områdena, och vägleder kring vilka möjligheter och restriktioner som ett område innebär.
- I många områden finns målkonflikter och allmänna intressen som behöver hanteras och som påverkar exploateringen av marken och som påverkat vilka markområden som pekats ut eller inte. Dessa målkonflikter visas i karta efter respektive tätortskarta och beskrivs sedan i områdesbeskrivningar med vägledning kring hur de ska hanteras i efterföljande planering.

Framtida mark- och vattenanvändning

Teckenförklaring

Tätbebyggda områden med bostäder

- BF - Fritidshusområde där enstaka kompletteringar är möjliga
- BT - Tätbebyggt område med utveckling av blandad bebyggelse
- S - Serviceort med utveckling av blandad bebyggelse

Landsbygdsområden med bostäder

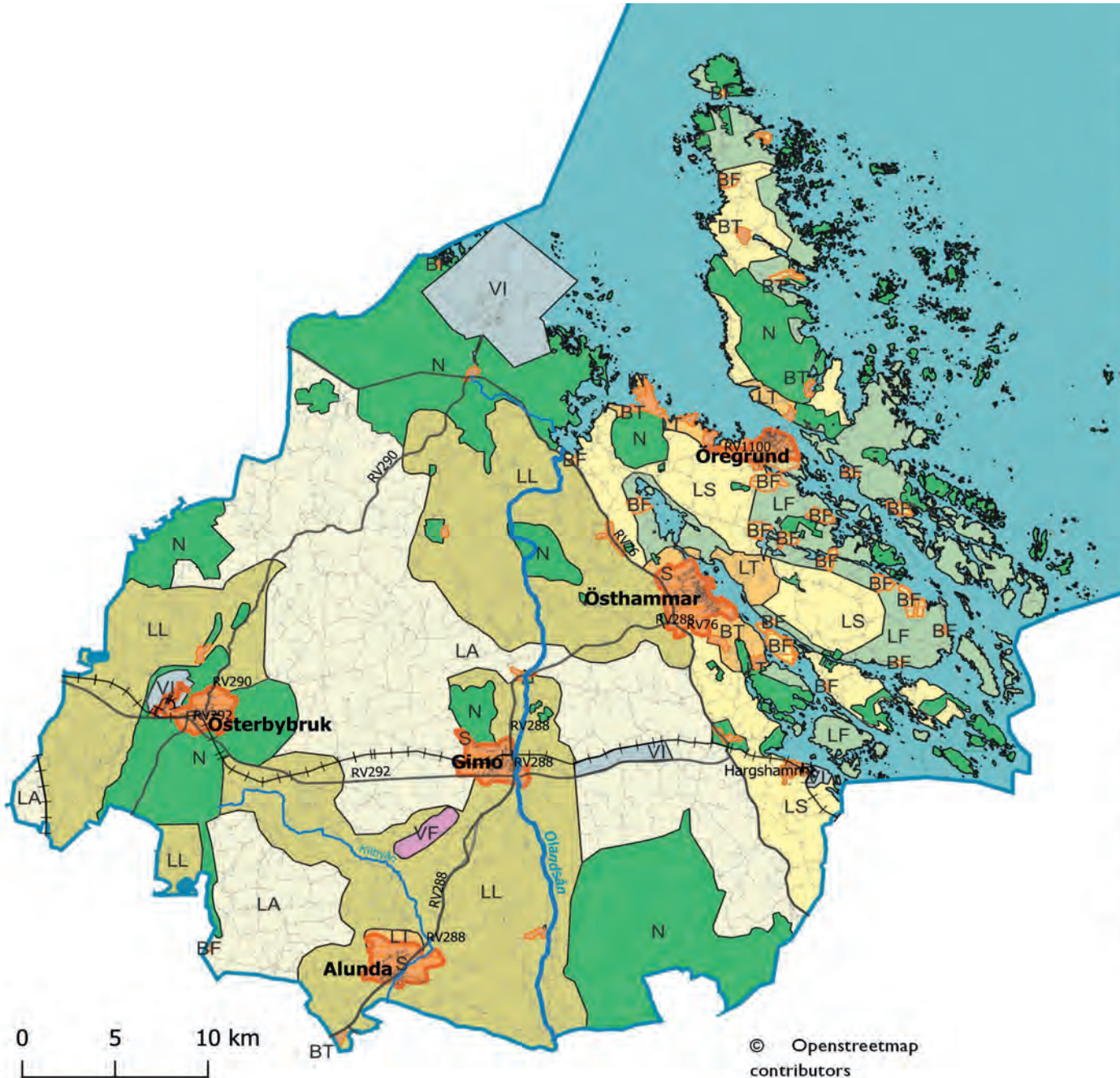
- LS - Landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism
- LF - Skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat. Restriktiv hållning till ny bebyggelse med hänsyn till 4 kap. miljöbalken
- LT - Tätortsnära landsbygd där bebyggelseutveckling är möjligt
- LA - Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar
- LL - Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och landskapsbild

Områden för störande verksamheter, ej bostad

- VF - Område för störande och ytkrävande verksamheter
- VI - Område för utveckling av omgivningsstörande verksamheter (industri)

Särskilda värdeområden

- N - Värdeområde för natur, fritid och kulturlandskap

© Openstreetmap contributors

Kartan visar översiktligt framtida mark- och vattenanvändning i Östhammars kommun. Inga gränser är exakta.

Kommunens intentioner

Kommunens uppfattning kring vad som krävs för att få till stånd en utveckling i linje med egna visioner och nationella, regionala och lokala mål benämns som utvecklingsstrategier. De sammanfattas i punktform - **Kommunens strategier**. Avsikten är att tydliggöra kommunens intentioner för fortsatt planering och kommande beslut.

De generella krav på byggande och verksamheter som finns i miljöbalken, plan- och bygglagen med flera, sätter ramarna för alla beslut. Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för, med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov.

Bedömningarna ska göras med utgångspunkt från det enskilda fallet. I de fall kommunen lagt fast en praxis eller en tydlig prioriteringsordning vid lagtillämpningen redovisas detta som kommunens tillämpning i anslutning till sammanfattningar av centrala lagrum i del II och III.

Intentionen är att alla beslut ska resultera i en god hushållning och vara i linje med viktiga nationella och regionala mål. Detta innebär bland annat att kommunen kommer att slå vakt om de riksintressen och övriga allmänna intressen som redovisas i del II.

Viktiga lagar för planering och bebyggelseutveckling

MILJÖBALKEN (MB)

Miljöbalken slår vakt om miljön och innehåller allmänna hänsynsregler, bestämmelser för hushållning med mark och vatten, miljökvalitetsnormer och regler som ska skydda miljön och människors hälsa. Det är en mycket viktig ramlag.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

Plan- och bygglagen, PBL, är en lag som mer i detalj reglerar bebyggelseutvecklingen. PBL ska samordnas med miljöbalken men också med andra lagar. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö.

Vid prövning enligt plan- och bygglagen ska hänsyn tas till:

- Natur- och kulturvärden.
- Miljö- och klimataspekter.
- Mellankommunala och regionala förhållanden.

Prövningen ska främja:

- En lämplig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder.
- En från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.
- En långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt.
- En god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens.
- Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Ett antal andra lagar tillämpas också i den fysiska planeringen, bland annat kulturmiljölagen och väglagen. Planeringen ska dessutom bidra till att uppfylla viktiga nationella, regionala och kommunala mål.

Serviceorter (S)

FÖRUTSÄTTNINGAR

Östhammars kommun är en flerkärnig kommun. Drygt 60 procent av invånarna bor i någon av de fem större tätorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Ingen av dessa tätorter är tillräckligt stor för att kunna erbjuda ett komplett utbud av kommersiell och offentlig service, men målsättningen är att flerkärnigheten ska behållas. Tätorterna erbjuder olika boendekvaliteter som kan vidareutvecklas. Ett bra serviceutbud kan säkras genom samverkan.

Dessa fem större tätorter kommer i fortsättningen att kallas serviceorter. De redovisas med beteckningen S i kartan över framtida mark- och vattenanvändning. Översiktsplanens intention är att få till stånd en utveckling av blandad bebyggelse på dessa orter.

Nuläge, profil och viktiga utvecklingsmöjligheter i respektive serviceort beskrivs på sid 81-146. För varje serviceort finns också en karta som redovisar befintlig bebyggelse, utredningsområden för fortsatt bebyggelseutveckling och grönområden med potential att bidra till en sammanhållen grönstruktur. Redovisade grönområden (befintligt planlagt område med gröna värden/grönområden) innehåller sammansatta värden, det vill säga en kombination av sociala värden, natur- och kulturvärden och korridorer som

MÅLBILD 2040

Serviceorternas attraktivitet har förbättrats och bruksorterna har utvecklats utifrån sin historiska potential. De står för ett basutbud av service till sina invånare och omkringliggande landsbygd. Verksamheter som kräver ett större befolkningsunderlag har koncentrerats till den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen.

kan binda samman sådana områden. Utöver dessa områden är grönstruktur inom befintlig bebyggelse viktigt för både biologisk mångfald, folkhälsa och som del av planeringen för en robust stad som kan hantera skyfall och översvämningar på ett bra sätt.

Tätorterna har vuxit fram under olika historiska skeden. Det har inte alltid skett med framförhållning, eller med tydliga strategier för centrumutvecklingen. Vissa orter har flera olika handelscentrum trots att orten är relativt liten. I andra orter har centrum en utformning som inte skapar optimala förutsättningar för en levande handel. Det här är till nackdel för näringslivet.

Sammantaget så äger Östhammars kommun en liten andel av markerna där det finns goda möjligheter att exploatera i tätorterna. Därför är det viktigt för Östhammars kommun att samverka med berörda

markägare för att tätorterna ska kunna växa och vara ett stöd för markägare i exploateringsprocessen.

I respektive tätort är väl tilltagna markområden utpekade som potentiella utbyggnadsområden. Detta innebär inte per automatik att alla områden byggs ut inom tidsramen för översiktsplanen, utan ger istället fler möjligheter till områden att utreda vidare i detaljplaneläggning. Kommunen är väl medveten om att privata markägare har en viktig roll för utbyggnaden av bostäder och verksamheter i serviceorterna. Även riksintressen för kulturmiljövården, vattenskyddsområden, utredningsområden för vägar och skyddsområden kring reningsverk (300 meter) redovisas.

Riktlinjer ges för varje område i service som föreslås för bostadsbebyggelse. Om ett enskilt område enligt kommunen är mer lämpad för en viss bostadstyp än

en annan nämns det i riktlinjerna specifikt för just den platsen. Samma princip gäller för olika ägandeformer.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Med en tätortsstruktur på pärlband kan allt inte finnas överallt. Den kommersiella servicen kräver ett visst befolkningsunderlag för att löna sig. Alla former av offentlig service (kommunal och regionsdriven) kan av kostnadsskäl inte heller finnas överallt. För att få till stånd en god och hållbar utveckling måste skattepengarna användas på ett klokt och kostnadseffektivt sätt.
- Serviceorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar kan betraktas som stadsdelar. Genom att binda samman dem med goda kommunikationer kan orterna stödja varandra och gemensamt upprätthålla ett bredare serviceutbud för kommunen som helhet.
- Genom bra kommunikationer kan även övriga tätorter, småorter och landsbygden kopplas och få tillgång till basutbudet på en serviceort. Orter strax utanför kommungränsen kan också bidra med underlag för handel, fritidsanläggningar och kollektivtrafik.
- De olika delarna i kommunen attraherar olika typer av människor. Genom att ge serviceorterna en tydlig profil och ett tydligt uppdrag blir det lättare att motivera beslut som utgår från en helhet. Näringslivet och bostadsmarknaden kan få utrymme att utvecklas på orterna utifrån marknadens förutsättningar. Orternas profiler kan tydliggöra detta och skapa samsyn mellan olika aktörer. Då kan privat verksamhet som kräver ett större befolkningsunderlag koncentreras till den ort som har bäst förutsättningar.
- Även en del kommunala verksamheter behöver centraliseras till den ort som har bäst förutsättningar att betjäna hela kommunen. Så är det redan idag och detta behöver utvecklas vidare. Konkurrensen mellan orterna måste bytas mot gemenskap och samverkan.
- Centrumområdena behöver utvecklas så att de blir tätare, kan erbjuda god service, och går att nå med kollektivtrafik eller via gång och cykelvägar.
- Orterna behöver växa inåt och bli tätare, med en lagom blandning av grönområden, handel, bostäder, kontor och mötesplatser i de centrala delarna.
- Lucktomter och tomma ytor i centrala lägen kan utnyttjas bättre, exempelvis för att bygga flerbostadshus i mindre skala. Småskaligt flerbostadsbyggande kan också förverkligas i villaområden där det finns lämplig tillgång till obebyggda tomter. När nya bebyggelseområden öppnas är det viktigt att de utformas med god arkitektur som fångar upp ortens karaktär och historia. Det stärker ortens profil och stadsbyggnadskvaliteter.
- Att känna igen sig och ha tillgång till landmärken som förklarar var man befinner sig är exempel på sådant som kan göra att en ort känns trygg. Vackra vyer, tilltalande stadsrum och vägar som enkelt leder fram till viktiga mötesplatser är exempel på andra saker som kan påverka om en plats känns trygg, tillgänglig och trivsam. Rutan med gestaltningsråd sammanfattar aspekter som ska beaktas vid bebyggelseutvecklingen i serviceorter och tätorter.
- Viktigt är också att värna om allmänhetens tillgång till orternas sjöfronter i attraktiva lägen. Även om det finns mycket grön mark så finns få ordnade områden där närnaturen gjorts tillgänglig för alla, på lämpligt avstånd från bostaden. Sjötorget i Östhammar är ett exempel

på hur parkmark och närnatur kan utvecklas och göras mer tillgänglig. Tätorternas grönskade strukturer kan stärkas och utvecklas med hjälp av parkprogram.

- För att utveckla orterna i en så resursmässigt hållbar riktning som möjligt med hänsyn till minskat bilberoende, barriärer i form av t.ex. vägar, närhet till olika typer av service samt anspråk på oexploaterad mark, behöver viss prioritering av utbyggnadsriktningar göras i de olika serviceorterna. I Alunda bör, efter att förtätning utförts, utveckling ske nordväst om väg 288 och i första hand utveckla områden närmast befintlig bebyggelse. I ett senare skede kan de områden öster om väg 288, området Foghammar stegvis börja byggas ut.
- I Gimo ska efter att förtätning genomförts, större områden byggas ut västerut i första hand med hänsyn till att bra kommunikationer finns i närheten. I andra hand ska områden längs med Gimodammen byggas ut.
- Öregrund ska förtätas där det går, men här har även det större bostadsområdet goda förutsättningar för tillgänglighet till kollektivtrafik och med utveckling av viss service och GC-vägar finns goda möjligheter till ett bostadsområde med hög tillgänglighet. Området ska utvecklas

naturligt med start närmast tätorten och utåt. Förtätning längs med riksväg 1100 bör utredas och exploateras innan detta område byggs ut.

- Österbybruk har en tydlig riktning av utveckling i nordöst om de centrala delarna efter att förtättningsområdena genomförts.
- Östhammar ska i första hand utvecklas i de norra delarna efter att de utpekade kompletteringsområdena har byggts ut. Efter att de norra delarna har byggts ut kan de större områdena i de södra delarna av Östhammar börja exploateras. Med fördel kan den södra infarten byggas ut innan exploatering sker.

GESTALTNINGSRÅD

- Ge planering och arkitektur en framträdande roll i orternas utveckling.
- Skapa tydliga entréer till orterna.
- Slå vakt om och lyft fram landmärken som är viktiga för ortens identitet.
- Respektera och utveckla de olika bebyggelseområdenas särdrag.
- Preciserar gestaltnings- och funktionskrav i tillkommande bebyggelse efter ortens mål.
- Beskriv alltid konsekvenserna av förtätning, omvandling eller nyexploatering för den befintliga miljön.
- Skapa kontakt med omgivningen genom att öppna siktlinjer mot vackra vyer (till exempel sjöfronter eller omgivande landskap).
- Ge grönskade utrymme i planeringen av bebyggelse; Parker, trädgårdar, grönskade torg och gaturum som är väl planerade och utformade bidrar inte bara till hälsa och välbefinnande utan också till social och ekologisk hållbarhet och naturens förmåga till återhämtning.

Planförslag för serviceorter

I följande avsnitt redovisas hur Östhammars kommun vill att marken och vattnet i de fem serviceorterna används. Ställningstagandet gäller tills kommunen antar en ny version av översiktsplanen. Användningarna presenteras på kartor på efterföljande sidor. Hur de olika användningarna ska tolkas förklaras nedan (se rubriker Bostäder, större område, bostäder kompletterande, etcetera).

För alla mark- och vattenanvändningar som angetts har kommunen gjort en bedömning av vilken användning som passar bäst på platsen. Avvägningar om till exempel platsen har förutsättningar för anläggandet av bostäder, industri eller rekreation har gjorts.

Bedömningen görs genom att ta i beaktande de intressen som finns på platsen och den hänsyn som måste visas eller som bör visas (se del II om planeringsförutsättningar). Bedömningen görs också genom att beakta de geografiska förutsättningarna - t.ex. undviks lågpunkter eftersom de löper risk att översvämmas. Även mål och visioner som politiken i kommunen har uttryckt påverkar bedömningen, varav ett är att kommunen ska växa med cirka 200 personer varje år - då behövs utvecklingsområden för bostäder pekas ut.

Kartor för mark- och vattenanvändning i serviceorterna

På kartorna i detta avsnitt för respektive 5 serviceorter presenteras Östhammars kommuns syn på hur marken och vattnet lämpligast används i framtiden. Kartan kan ses i detalj under de olika kommundelarna som presenteras.

Bostäder delas in i större områden och utvecklingsområden. Båda kategorier lämpar sig för bostadsändamål, men lämplig exploateringsgrad skiljer sig mellan respektive kategori: de större områdena är lämpliga för mer exploatering än utvecklingsområden.

Platser i kommunen som inte är markerade i kartan (inte tillhör någon kategori) ska i första hand användas på samma sätt som idag: bostäder får tillkomma i områden som redan har bostäder, stora skogsbruksområden ska fortsatt användas för skogsbruk, och så vidare.

Ansökningar för att bygga enstaka bostadshus får bygglovsprövas respektive prövas för förhandsbesked utan att strida mot översiktsplanen, om ansökan gäller en plats som inte är markerad i översiktsplanens kartor. Översiktsplanen berör endast större förändringar och generella utvecklingsinriktningar.

BOSTÄDER, STÖRRE OMRÅDEN

Ett antal bostadsområden pekas ut i kartan för den framtida mark- och vattenanvändningen. En särskiljning görs mellan större bostadsområden och kompletterande bostadsbebyggelse.

Bostadsområden som klassas som större områden är inte förtätningsområden, utan är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden. När de-

talplanering sker på platser som omfattas av denna typ av användning är det lämpligt att möjliggöra för bebyggelse i större skala än enstaka byggnader. Det kan också vara lämpligt att i detaljplan möjliggöra för ny kommunal service inom dessa områden, som t.ex. olika typer av omsorgsboende eller specialboende samt förskola och skola.

Även lättare service i privat regi, såsom handel, är ofta lämpligt som komplement till de större bostads-

områdena. Den huvudsakliga markanvändningen i dessa områden är dock alltid för bostadsändamål.

BOSTÄDER KOMPLETTERANDE

Områden som hör till denna kategori är mindre områden i anslutning till befintlig bebyggelse. När områdena exploateras ska det ske i liten grad och med hänsyn till omkringliggande befintlig bebyggelse.

Tillkommande bebyggelse i områdena kan i stor mån utnyttja befintlig infrastruktur och service, såsom vägar och förskolor. Även här kan olika typer av omsorgsboenden bli aktuella.

INDUSTRI OCH VERKSAMHETER

Områden i denna kategori lämpar sig för störande verksamheter och industrier. Även lättare verksamheter såsom handel och kontor får anläggas inom dessa områden. Däremot är områdena ej lämpliga för bostadsändamål.

Om ett område i kategorin till exempel endast är lämpligt för kontor men inte för störande industri preciseras detta tillsammans med en motivering i det berörda områdets områdesbeskrivning på kommande sidor.

KORRIDORER FÖR INFRASTRUKTUR

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråkta av infrastrukturobjekt såsom vägar, cykelvägar, tekniska anläggningar.

REKREATIONSUTVECKLING

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden. Syftet med kategorin är att identifiera platser som har stort rekreativvärde, men där tillgängligheten eller användbarheten kan bli bättre. Om ett område i denna kategori utvecklas ska det alltså ske med villkor att platsens kvaliteter höjs. Natur- och grönområden som enbart ska bevaras klassas ej i denna kategori. Sådana platser pekas ut i kategorin skyddsvärda områden.

SKYDDSVÄRDA OMRÅDEN

Många platser i kommunen omfattas redan idag av olika slags skydd, till exempel i form av riksintressen eller naturreservat. I kategorin skyddsvärda områden är inte alla dessa områden med (se del II om hänsyn för befintliga intressen och skyddade områden). Den här kategorin syftar istället till att

identifiera platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

Att ett område i den här kategorin ska skyddas innebär inte i första hand att de enskilda fysiska objekten inom respektive område ska skyddas och bevaras, om det inte uttryckligen står så under områdets beskrivning på kommande sidor. Det viktiga är ofta områdets funktion och hur det används, samt att skydda de kvaliteter och värden som området innehar.

DETALJPLANLAGDA OMRÅDEN

Detaljplanlagda områden sedan tidigare där ingen ny utveckling föreslås. Gällande detaljplan bedöms vara i enlighet med kommunens intentioner.

ANDRA OMRÅDEN

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv. Den exakta användningen preciseras i områdesbeskrivningen.

Alunda

Alunda är ett ungt samhälle. Orten delas i två delar av väg 288 och Kilbyån. De äldsta delarna av den moderna tätorten ligger på östra sidan av ån, i Foghammar. Foghammars egnahemsbebyggelse kom till under perioden 1906-1960. Den är tidstypisk med sina lummiga trädgårdar. Centrumbebyggelsen på andra sidan ån och väg 288 började ta form under 1950-talet, i samband med den stora bebyggelseexpansion som inleddes under 1940 och 1950-talet och som i princip pågått sedan dess.

Flerfamiljshusen finns framförallt runt centrum och busstationen. Resten av Alunda består av flera olika villaområden och områden med gruppbyggda parhus. För närvarande växer Alunda främst genom planering som öppnar för både ny villabebyggelse och flerbostadshus.

PROFIL

Alunda har en profil som utpräglad boendeort, med goda kommunikationer i flera väderstreck: inåt kommunen och utåt mot Uppsala och Arlanda. Här finns en del mindre verksamheter, men ingen tung industri.

Det finns ett bra basutbud av offentlig och kommersiell service. Bland annat finns en livsmed-

På bostadsmarknaden i kommunen är Alunda en av orterna med högst efterfrågan. Flera nya utvecklingsområden för bostäder föreslås här i översiktsplanen.

elsbutik, apotek, folkhälsovård i ortens centrala delar och en vårdcentral planeras på Centrumvägen. Av kommunal service ligger skola (F-9), bibliotek samt sport- och idrottsanläggningar samlad i de centrala delarna av Alunda. Förskolor, äldreboende och återvinningsanläggning finns på lite olika platser, där allting ligger relativt centralt i orten.

Näringslivet är starkt med en stark företagarförening, och samarbeten mellan idrottsföreningar är välfungerande i orten.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Det omgivande odlingslandskapet är småskaligt och vackert, här finns många fina vyer. Alunda fungera-

de tidigt som ett handelscentrum genom läget vid Olandsån. Det finns gott om fornminnen i närområdet. Kyrkan är från medeltiden och har varit nav i det handelscentrum som senare utvecklades till ett sockencentrum. Klockaregården från 1790-talet som ligger mitt emot kyrkan har bland annat använts som sockenstuga. Jordbruket har stor betydelse i orten och dominerar landskapet och kulturmiljön runt Alunda.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Alunda kyrka med omgivande miljö är ett viktigt landmärke och skapar en fin entré mot väster. Det är en miljö värd att bevara och lyfta fram. Det finns också möjlighet att förstärka Alundas identitet som ung ort med nya landmärken.

Centrum, skolan, sporthallen, Landbadet och fotbollsplanerna är Alundas träffpunkter. De här mötesplatserna kan bättre kopplas samman. Det finns också behov av att ytterligare utveckla centrum.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Med sina goda kommunikationer finns det stora möjligheter för Alunda att utvecklas, framförallt genom att befintliga bostadsområden förtätas och

knyts samman. Det kan ge en tydligare tätortsidentitet och är ett bra sätt att ta vara på de investeringar som redan gjorts i infrastruktur. Om gång- och cykelnätet stärks finns goda möjligheter att enkelt ta sig runt i Alunda till fots eller cykel.

Tillkommande bebyggelse ska inte avskärma eller dölja viktiga landmärken. Sammanhängande gröna stråk i och omkring samhället ska bevaras, liksom de kulturhistoriskt intressanta miljöerna. Särskilda restriktioner gäller för tillkommande bebyggelse inom skyddsområde för reningsverket. Alunda har stor potential att bli en attraktiv boendeort om utbudet av aktiviteter för barn och ungdomar samt boende generellt finns tillgängligt.

Ett tätare samband mellan centrumområdena på ömse sidor om väg 288 skulle kunna bidra till att utveckla centrum. Det finns plats för fler verksamhetslokaler och även för en busstation på den norra sidan av väg 288. En stationsbyggnad skulle kunna förädla och ge Alundas centrumområde ett "ansikte".

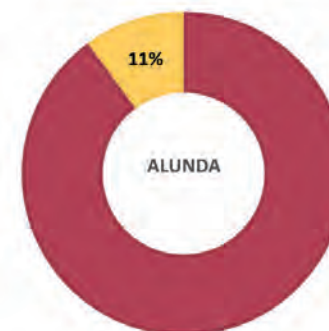
UTMANINGAR

De utpekade bostadsområdena i Alunda är beroende av en utbyggnad av det lokala reningsverket intill Foghammarsån. Utan en ökad kapacitet i renings-

verket är de utpekade bostadsområdena i Alunda inte möjliga att bygga ut eftersom kapaciteten i dagsläget är begränsad. Olandsån har idag dålig ekologisk status som kan komma att sätta höga krav på en utbyggnad av reningsverket.

Alundas centrum består främst av stråket längs Centrumvägen. Det finns idag ett begränsat utbud av service och attraktioner längs stråket och detta behöver utvecklas i takt med att Alunda växer för att orten ska få en stark helhet av olika funktioner. För att företagandet ska kunna växa och expandera behöver även industritomter finnas tillgängliga i varierande storlekar och i bra lägen. Om Alunda på sikt växer öster om väg 288 så finns utmaningar med att skapa förutsättningar och tillgänglighet för kollektivtrafiken på den östra sidan om väg 288.

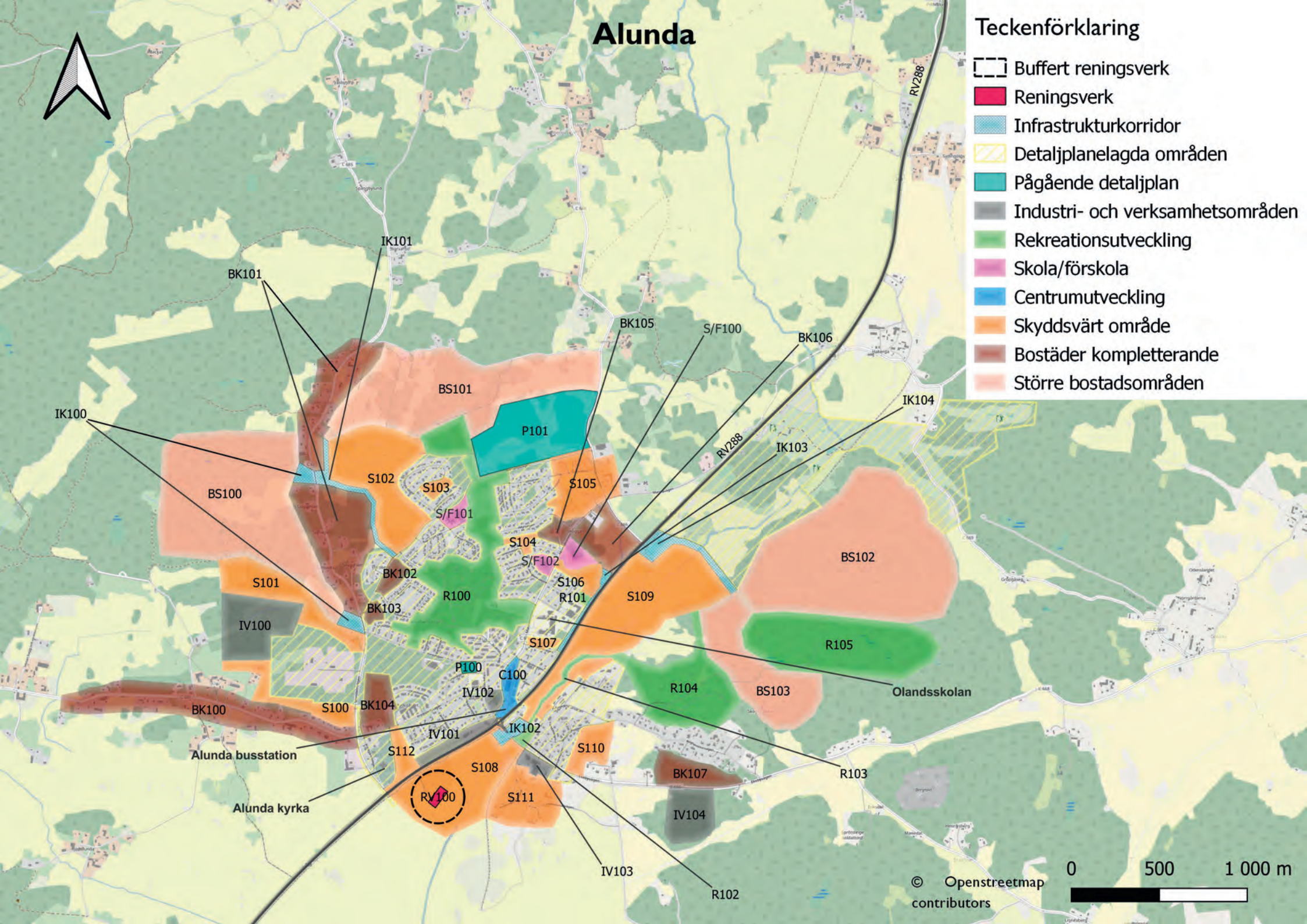
■ Kommunen 22 360 ■ Alunda 2 516

Alunda

Teckenförklaring

- Buffert reningsverk
- Reningsverk
- Infrastrukturkorridor
- Detaljplanelagda områden
- Pågående detaljplan
- Industri- och verksamhetsområden
- Rekreationsutveckling
- Skola/förskola
- Centrumutveckling
- Skyddsvärt område
- Bostäder kompletterande
- Större bostadsområden

IK100

BK101

IK101

BS101

BK105

S/F100

BK106

IK104

P101

BS100

S102

S103

S105

RV288

IK103

S101

BK102

R100

S104

S/F101

S106

R101

S109

BS102

IV100

BK103

R100

S104

S/F102

S106

R101

S109

BS102

BK100

S100

BK104

P100

IV102

IK102

S110

R104

BS103

Olandsskolan

Alunda busstation

S112

IV101

IK102

S110

R104

BS103

Olandsskolan

Alunda kyrka

RV100

S108

S111

IV104

R104

BS103

Olandsskolan

IV103

R102

© Openstreetmap contributors

0 500 1 000 m

Bostäder, större områden

Bostadsområden som klassas som större områden är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden och viss grad av service.

BS 100 - TALLBACKEN

Tallbacken är ett större bostadsområde norr om det befintliga industriområdet. Området består till stora delar av skogsmark och angränsar till utspridda villor längs med Skyndelnvägen. I detta område ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus och kedjehus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden och nya bostadsområden ska innehålla gröna miljöer för lek och rekreation. Naturvärdesinventering och dagvattenutredning ska göras vid detaljplaneläggning. Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur. Behov av framtida förskola/skola bör undersökas i framtida planering av området. Söder om området finns en buffertzon utpekad, S 101, mot närliggande industriområde. Trots detta kan ytterligare buffert behöva sparas inom det utpekade området för att undvika miljöstörningar såsom buller, lukt eller andra olä-

genheter.

Södra delarna av området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga till medelhöga värden. Ett mindre område i de norra delarna består av fornlämningar och risk för skred i de västra delarna, därför bör buffertzoner för fornlämningar och skredrisksområden tas i beaktning vid detaljplaneläggning. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3. Delar av området består av lågpunkter, speciellt i de norra delarna.

BS 101 - BJÖRNHÅLSSKOGEN 3

Björnhålsskogen 3 är också ett större bostadsområde som förlänger Björnhålsskogen 1 och 2 i norra delarna av Alunda. Området består främst av skogsmark och ett brutet jordbrukslandskap. I detta områdes ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus, kedjehus eller flerbostadshus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden och nya bostadsområden ska innehålla gröna miljöer för lek och rekreation. En förlängning av R 100 föreslås för att knyta samman detta område med Alundas största rekreativområde som utgörs av elljusspåret och omgivande skogsområde i de centrala delarna. Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med

exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur. Behov av framtida förskola/skola bör undersökas i framtida planering av området.

Fornlämningar har identifierats inom det utpekade området och måste tas i beaktning vid detaljplanering. Buffertzoner för fornlämningar ska tas i beaktning i en framtida utbyggnad av området. Västra och sydöstra delarna består av lågpunkter och därför ska en dagvattenutredning göras i samband med detaljplanering av området.

Potentiella föroreningar finns utpekade i direkt anslutning till områdets nordöstra delar. Detta är kopplat till den nedlagda verksamheten för Alunda järngjuteri och ett provtagningsprogram har upprättats. Föroreningssituationen ska undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BS 102 - LÖVHAGEN

Lövhamnen är det största området i Alunda som föreslås för bebyggelse. Majoriteten av området består av skogsmark och angränsar till golfbanan i norr. I detta område ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus, kedjehus eller flerbostadshus. Bebyggelsen ska naturanpassas

för att behålla omkringliggande naturvärden och nya bostadsområden ska innehålla gröna miljöer för lek och rekreation. Naturvärdesinventering och dagvattenutredning ska göras vid detaljplaneläggning. Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur. Ny genomfart till området behöver anordnas på ett hållbart sätt för en fungerande genomfartstrafik. Ny anslutning från väg 288 anses nödvändig (IK 104). Området ska kopplas ihop med BS 103 på ett naturligt sätt i den västra delen närmast infrastrukturstråket IK 104. I och med att detta område möjliggör ett stort antal bostäder är det möjligt att viss samhällsservice behöver etableras i området såsom bland annat skola/förskola, livsmedelsbutik med mera.

I östra delen finns ett låglänt område där vatten ansamlas vilket kan utnyttjas för att anordna en eventuell dagvattendamm. Ett nyckelbiotopsområde finns i angränsande rekreativområde R 105 och ska beaktas. I nordöstra delen, angränsande mot golfbanan ligger ett fornlämningsområde som också ska tas i beaktning. I några mindre delar av området finns det risker för skred. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3. Buffertzoner för fornlämningar och skredområden bör utredas i detaljplaneläggning.

BS 103 - SKOGSHYDDAN

Skogshyddan föreslås bli ett angränsande område till BS 102 - Lövhagen och nära befintlig bebyggelse i Foghammar. Majoriteten av området består av skogsmark. Viss anpassning eller tillräcklig buffert mot Foghammars befintliga bebyggelse ska göras för att inte påverka bebyggelsestrukturen längs Foghammarvägen och Ekebyvägen negativt. I Foghammar finns en välbevarad egnahemsbebyggelse från 1900-talets första hälft. Detaljerad information om området finns i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och Järn* från 1999. I området ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus, kedjehus eller flerbostadshus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden. Inom området finns ett nyckelbiotopsområde som ska beaktas vid vidare planering.

Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur, framförallt mot Alunda busstation. Motortrafik i detta område leds i första hand in och ut via IK 104.

Bostäder kompletterande

Områden som klassas som helt nya större bostadsområden utan större hänsyn till omkringliggande bebyggelse och med behov av viss grad av ny service.

BK 100 - KLEV

Längs med väg 684 ligger Klev som består av fristående hus och lantbruksfastigheter från mitten av 1800-talet till 2000-tal. Området är utmarkerat i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* från 1999, då bland annat stora fornlämningsfynd har gjorts på platsen. Området är utpekade som ett utvecklingsområde eftersom det finns potential att komplettera med friliggande hus längs med väg 684. Stor hänsyn ska tas till den befintliga bebyggelsestrukturen och landskapet. Några mindre områden med risk för skred och låglänta delar finns inom det markerade området och ska tas i beaktning. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Inom området har det identifierats potentiella föroreningar i de mest västra delarna längs med Frestavägen, kopplat till en bildemontering samt en tidigare snickeriverkstad. Snickeriverksamheten har fått en preliminär riskklass 3 enligt bransch-

klassning där verksamheten bland annat bestått av ytbehandling av trä med lack, färg eller lim (ytbehandling av plast), men utan halogenerade ämnen. Bildemonteringen har också fått en preliminär riskklass 3. Vid markarbeten eller andra lovärenden på fastigheten eller i nära anslutning ska förorenings-situationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BK 101 - SKYNDELNVÄGEN

Skyndelnvägen (väg 685) består av fristående hus och några enstaka gårdar. I detta område finns det möjlighet att komplettera med friliggande hus, och hänsyn ska tas till befintlig bebyggelsestruktur. Två större områden längs med Skyndelnvägen är låglänta och bör inte bebyggas. I de norra delarna av det utpekade området ska särskild hänsyn tas till riksintresset för kulturmiljövård.

Området återfinns även i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* från 1999 på sid 222. Ovanligt välbevarade fornlämningsområden har hittats och stor försiktighet måste tas vid planering av bebyggelse.

BK 102 - KORSÄNGSLÄNGAN

Vid Marma längs med Korsängsvägen finns idag ett område som består av barr- och lövträd. Området föreslås fungera som en naturlig förlängning av antingen bostadsområdet vid omkringliggande Rundvägen eller Hugo Fredrikssons väg och dess bebyggelsestruktur. Bullerdämpande åtgärder kan behövas utmed Korsängsvägen, exempelvis genom att en naturlig barriär av träd lämnas kvar.

BK 103 - FURUBERG

Furuberg är ett mindre utvecklingsområde som angränsar till BK 101 och 102 och som består av barr- och lövträd. I detta område föreslås en komplettering av bebyggelsen vid Rundvägen eller Movägen. Området angränsar till både Skyndelnvägen och Korsängsvägen och en bullerutredning föreslås för att anpassa bebyggelsen i området.

BK 104 - TORPÄNGEN

I detta område finns det planlagda bostäder som ännu inte är utbyggda vilket har potential att knyta samman med Prästgårdsgärdet. Ett behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Området finns med

i *Jord och järn* eftersom det angränsar till Alunda kyrkomiljö som hänsyn ska tas till. Eftersom området ligger intill Skyndelnvägen ska hänsyn till buller tas i framtida planering. Norra delarna har tidigare utretts i detaljplan för Prästgårdshöjden där området uteslöts på grund av underlag som visade på låglänta områden. I de nuvarande lågpunktskarteringarna bedöms området inte vara ett riskområde för översvämning och bör därför utredas på nytt.

BK 105 - MARMAVÄGEN 2

Marmavägen 2 är ett område som delvis är planlagt för bostäder men ännu inte är utbyggt. Området bör bestå av blandad bebyggelse. Ett framtida behov av serviceboende för äldre bör undersökas i fortsatt planering av området. Det finns partier inom Marmavägen 2 med lågpunkter och därför föreslås att en dagvattenutredning utförs vid fortsatt planering.

BK 106 - SKUGGAN

Området består i dagsläget av både jordbruksmark och skogsmark. Det utpekade området föreslås bestå av blandad bebyggelse för att skapa en naturlig förlängning av Alunda längs med Marmavägen. Ett seniorboende eller trygghetsboende föreslås också

kunna byggas i någon del av utvecklingsområdet. Fornlämningar finns inom området som särskild hänsyn ska tas till. Närmast väg 288 finns ett låglänt parti som kan utredas för en potentiell dagvattendamm. Delar av det utpekade området finns med i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram från 1987. På grund av programmets ålder bör en ny naturvärdesinventering göras. Förslaget angränsar till framtida skola/förskola S/F 100 och hänsyn ska tas till skolans behov av mark i första hand. Detta innebär att det utpekade bostadsområdet kan krympa. På grund av områdets placering längs med väg 288 ska även en bullerutredning utföras vid planering av området och lämpliga bullerdämpande åtgärder ska utföras. Då väg 288 också är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 30 meter införas. Även inom 150 meter bör hänsyn tas till leden, och ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i del II.

BK 107 - FOGHAMMAR

I dagsläget består det utpekade området längs med Ekebyvägen av skog. Här föreslås en bebyggelseutveckling med särskild hänsyn till Foghammars historia som återfinns i *Jord och Järn* på sid 288 för att anpassas till befintligt bebyggelse. Området har

även potential att knyta an till BS104. Mindre låglänta partier finns i det utpekade området som hänsyn ska tas till.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 100 - KLEV INDUSTRIOMRÅDE

Klev industriområde föreslås som en utbyggnad av befintligt industriområde i Klev. Utveckling av mindre störande verksamheter, såsom till exempel lagerlokaler, småindustri eller uppställningsplatser föreslås i detta område. Vid detaljplanläggning ska industriområdet ta hänsyn till befintliga bostadsområden samt framtida utpekade bostadsområden. Tillräckliga barriärer mellan industri och bostäder är en viktig faktor vid utveckling och naturliga skyddsbarriärer mellan industriområde och bostadsområden ska bevaras (S 100 och S 101).

IV 101 - KYRKVÄGENS VERKSAMHETSOMRÅDE

Ett område för handel eller kontorslokaler. Ingen störande verksamhet som kan påverka närliggande bo-

stadsbebyggelse tillåts utöver Alunda brandstation som ligger i mitten av området. Delarna närmast kyrkan är låglänt och ska tas i beaktning. Längs med väg 288 finns även risk för skred och höga bullernivåer som särskild hänsyn ska tas till vid planering av området. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3. I närheten av området ligger Alunda kyrka som beaktning ska tas till i framtida planering för att inte skymma sikten mot kyrkan.

En potentiellt förorenad fastighet med drivmedelsstation finns identifierad längst i öst vilken saknar riskklass i dagsläget. Vid detaljplanläggning, markarbeten eller andra lovärenden ska förorenings-situationen utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Då väg 288 också är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 25 meter införas. Även inom 150 meter bör riskutredning utföras. Ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i del II.

IV 102 - HANDELSGATA PARKVÄGEN

Parkvägen ligger med sitt centrala läge och närhet till olika boendeformer väl till för att bli ett stråk med en blandning av bostäder och handelsverk-

samhet. Ingen störande verksamhet ska tillåtas här, utan fokus är på detaljhandel och kontor som har potential att kopplas ihop med Centrumvägens handelsstråk.

IV 103 - GUSTIS VERKSAMHETSOMRÅDE

Området Gustis har med tiden utvecklats till ett mindre verksamhetsområde med mindre industriverksamhet samt restaurang, med detaljplan från 2008 som medger verksamheter med 7 meters byggnadshöjd. Kommunen ser ett behov av att göra detaljplanen mer flexibel för att kunna skapa verksamhetskluster med en högre byggnadshöjd. Endast mindre störande verksamheter i de kategorier som finns där idag ska tillåtas. Det finns potentiella föroreningar i området från bilvårdsindustri, drivmedelshantering, bilverkstad samt åkerier där halogenerade lösningsmedel identifierats. Dessa har i dagsläget riskklass 2. Vid detaljplaneläggning, markarbeten eller andra lovärenden ska föroreningssituationen utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

IV 104 - FOGHAMMAR SMÅINDUSTRI

Detta industriområde föreslås för att säkerställa behovet för utveckling av mindre störande verksamheter i Alunda när IV 100 - Klev industriområde har nått sin fulla kapacitet. Viktigt i detta område är att inte ta jordbruksmark i anspråk eller att tillåta verksamheter som stör djurhållningen i anslutning till området. Tillräcklig buffert mot närliggande bostäder måste utredas vid detaljplaneläggning för att undvika oskäligen bullerstörningar.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråkta av infrastrukturobjekt.

IK 100 - ANSLUTNINGAR TILL BS 100 - TALLBACKEN

Två anslutningar ämnade att vara huvudsakliga anslutningar till det större bostadsområdet BS 100 - Tallbacken från Skyndelvägen. Båda anslutningarna ligger på lågpunktsområden och därför ska en hållbar lösning för avledningen av dagvatten anordnas i samband med byggnation.

IK 101 - KLEV

Korridor för infrastruktur föreslås för att knyta samman BS 101 med väg 684 och Korsängsvägen. Korridoren kan inrymma väg och gång/cykelväg. Området kring IK 101 är låglänt och särskild hänsyn ska tas till placering av korridoren.

IK 102 - ALUNDA PENDLARPARKERING

Området är reserverat för framtida utbyggnad av befintlig pendlarparkering. Vid en framtida bebyggelseutveckling av Alunda bedöms den befintliga pendlarparkeringen inte räcka till. Längs med Ekebyvägen finns risk för skred som hänsyn ska tas till vid planering av området. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

IK 103 - GC-VÄG OLANDSSKOLAN

Gång- och cykelväg (GC-väg) som föreslås mellan Olandsskolan och det planerade området S/F 100 för framtida skola/förskola. En säker sträcka utifrån barns behov behöver utformas för denna korridor. Väg 288 ligger längs med denna korridor och nödvändiga säkerhetsåtgärder måste göras i form av fysiska barriärer. Mindre områden där risk för skred och fornlämningar är identifierade i området som

hänsyn ska tas till vid planering av GC-väg. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

IK 104 - SKOGSHYDDAN

Till områdena BS 102 och BS 103 föreslås en korridor för infrastruktur med väg samt gång- och cykelväg. BS 102 och BS 103 är två av de större områdena som är utpekade för bebyggelseutveckling och därför bedöms det nödvändigt med ny infrastruktur som kopplar samman med väg 288. Vid väg 288 föreslås även en pendlarparkering med tillhörande busshållplats för att främja kollektivtrafiken. Ett fornlämningsområde vid väg 288 måste tas i beaktning när korridoren planeras. En stor del av korridoren innehåller lerjordar som behöver beaktas. Detaljerade geotekniska förutsättningar redovisas i bilaga 3.

Rekreativ utveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 100 - ALUNDA REKREATIONSOMRÅDE

Mitt i centrala Alunda finns ett stort rekreationsområde som är lättillgängligt från de flesta delar av orten. Inom området finns idag: elljusspår, fotbollsplaner och allmänt poolområde.

Inom området tillåts utveckling av befintliga rekreationsfunktioner samt etablering av nya aktiviteter eller funktioner som överensstämmer med den befintliga användningen av området. Förutsättningen för åtgärder innebär alltså att befintliga rekreationsfunktioner inte påverkas negativt. Exempel på åtgärder som passar i området är utveckling av elljusspår, det allmänna poolområdet, anläggandet av tennisbanor, pumptrack, mountainbikeleder eller liknande. Delar av området kan upplåtas för anläggning av ny sporthall eller dylikt som gynnar rörelse för allmänheten.

Inom området finns en plats som har förutsättningar för skredrisk, och som således bör undvikas vid eventuella åtgärder. Platsen ligger direkt söder om vattentornet. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Delar av området har blivit inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga och låga naturvärden. Hela området har höga friluftsvärden kopplat till de aktiviteter som

bedrivs i området idag. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

R 101 - OLANDSSKOLANS GRÖNOMRÅDE

I närheten av Olandsskolan ligger ett mindre outnyttjat område som föreslås användas som grönområde för skolan. Området ska utvecklas med syfte till att rekreation med utomhusaktiviteter ska uppmuntras, förslagsvis fotbollsplan, hinderbana eller annat som uppmuntrar till fysisk aktivitet utomhus.

R 102 - ÅPARKEN

Nedanför befintlig pendlarparkering på andra sidan Kilbyån finns en outnyttjad yta som föreslås användas till rekreation i form av exempelvis parkområde. Området bör kopplas samman med R 103 för att kunna ta sig till större rekreationsområden i områdena R 104 och R 105. Inom områdets ytterkanter finns risk för skred som hänsyn ska tas till vid eventuella åtgärder. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

R 103 - KILBYÅSTRÅKET

Område som idag används som jordbruksmark. Vid

en utveckling av orten på Foghammarssidan kan en mindre gångstig anläggas längs med Kilbyån för att knyta samman R 102 med de större rekreationsområdena R 104 och R 105.

R 104 - SOLVALLEN

Området består i dagsläget av mestadels skogsmark men med mindre partier jordbruksmark i närheten av bebyggelsen i Foghammar. I det utpekade området finns idag även en travbana. En tydligare koppling till rekreation föreslås i form av exempelvis utmärkta stigar och grillplatser. För att få en tydligare koppling till de centrala delarna av Alunda bör området kopplas samman med R 102 och R 103. Detta område ska även knyta samman till R 105.

R 105 - SKOGSHYDDANS NATUROMRÅDE

Under utvecklingen av de två större bostadsområdena BS102 och BS103 föreslås att ett större område för rekreation behålls. Området består idag av skogsmark med några låglänta områden. Förslag till rekreationsutveckling i detta område är utmärkta stigar, grillplatser, elljusspår, utegym etcetera. En tydlig passage bör göras till R104 för att få de två rekreationsområdena att hänga samman.

Två utpekade nyckelbiotopsområden finns identifierade inom det utpekade området som särskild hänsyn ska tas till. Området är låglänt i vissa partier och spänger kan därför behöva anläggas för att öka tillgängligheten.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

Naturskog bjuder in till andra lekar och aktiviteter än vad ordningställda lektytor gör.

S 100 & S 101 - BARRIÄR INDUSTRIOMRÅDE

En naturlig barriär ska lämnas mellan industriområde och bebyggelse för att minska buller. Exakt hur stor barriär som ska lämnas mot framtida bebyggelse bör undersökas i en bullerutredning.

S 102 - MARMA LÅGPUNKT

Detta utpekade området är mycket låglänt och lämpar sig inte för bebyggelse. Dock ska detta inte låsa området för övriga ändamål som bland annat brukande av jorden. Förslagsvis kan området på sikt omvandlas till en större dagvattendam som även tar hand om omkringliggande områdets dagvatten. Detta kräver detaljerade utredningar för att utreda möjligheter för en sådan lösning.

S 103 - BJÖRNHÅLSSKOGEN

Naturnära område vid bostadsområdet Björnhåls skogen som ska skyddas från framtida exploatering. Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden där den bostadsnära skogen anses ha medelhöga natur- och friluftsvärden. Området ska inte omvandlas till park eller på annat sätt ianspråkta naturen, utan ska förbli orörd naturskog.

S 104 - MARMA LEKPLATS

Marma lekplats består idag av en lekplats, gångstigar och kopplas även ihop med Alunda rekreationsområde (R 100). Syftet med att peka ut området är att skydda mot framtida bostadsexploatering. En utbyggnad av lekplats eller tydligare koppling till område R 100 strider ej mot områdesskyddet.

S 105 - HAGARNA

Hagarna består av vackra hagmarker och gårdar som anses vara typisk miljö för Alunda och föreslås därför bevaras. Endast tillbyggnader som gynnar de verksamheter och de värden som finns i området ska tillåtas. Delar av området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga och medelhöga bevarandevärden.

Det finns potentiella föroreningar identifierade inom området från bilvårdsanläggning. Vid åtgärder på dessa markområden ska föroreningssituationen undersökas och åtgärder kan bli aktuella. Se vidare vägledning på sid 54-55.

S 106 - SKOLSKOG

Detta område består idag av ett mindre skogsparti som används av barnen på Olandsskolan vilket även ligger intill det framtida området för skola/förskola S/F 100. På grund av detta anses skogen vara av stor betydelse i framtiden och bör skyddas från bostadbebyggelse. Ett mindre ianspråktagande av mark kan behöva göras för framtida skola/förskola. Inom området finns också grillplats, vindskydd och en viktig pulkabacke som ofta benämns som Stupet. Skogen ska lämnas orörd för att främja lek och fysisk aktivitet utomhus för både barn i skola/förskola men kan även användas av kringliggande bebyggelse.

S 107 - SKOLNÄRA NATUR - OLANDSSKOLAN

Området ligger runtomkring Olandsskolan och idrottshallen. Syftet med att området pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering.

Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog, så föreslås området vara även i framtiden. Skogspartierna kan nyttjas av såväl skolbarnen i Olandsskolan som av barnen i närliggande förskola, Vilket bidrar till vikten av att bevara naturskogs-kvaliteterna. Det är alltså inte förenligt med syftet för detta område att göra om naturen till parkmark eller att på annat sätt ianspråkta naturen.

Delar av området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden, detta dock innan det blev känt att området används av skolan. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer.

Området innehåller även fornlämningar i form av gravar. Ett gravfält med ungefär 60 fornlämningar finns inom området. Fornlämningarna bör gynnas av att området är utpekad som skyddsvärd.

S 108 - FOGHAMMARSÅN

Området kring Foghammarsån består idag av omkringliggande jordbruksmark och bidrar till ett öppet landskap som bör skyddas mot framtida bostadbebyggelse. Alunda reningsverk ligger inom detta område som likt jordbruket påverkar Foghammarsån negativt. Vattennivån i ån skiljer sig mellan årstiderna. På våren händer det att ån översvämmar den intilliggande jordbruksmarken.

På grund av översvämningsrisken och vattenkvaliteten i ån är utveckling av åtgärder som kan förbättra vattenkvaliteten den enda utveckling som tillåts i området. Dammar som kan jämna ut flödena och våtmarker som kan fördröja vattnet från

reningsverket vore som exempel ett positivt tillskott i området. Att området är markerat som ett skyddsvärt område utesluter inte rekreationsutveckling, dock måste stor hänsyn tas i framtida planering. Foghammarsån löper vidare söderut och ansluter till Olandsån som vänder upp norrut vidare mot Gimo och kustområdet.

S 109 - KILBYÅN

I området kring Kilbyån, uppströms Foghammarsån (område S 109) bör ingen ny bebyggelse tillkomma. Området ses som skyddsvärt då ån ofta svämmar över efter snösmältningen och kan fungera som buffertzonen för de framtida större bostadsområdena BS 102 och BS 103. Samma restriktioner gäller som för område S 109. Området kan utvecklas för hantering av dagvatten och rekreation, vilket även ger en koppling till stråk R 103.

S 110 - SKOGSDUNGEN

Ett område som ska bevaras då det fungerar som en skyddande barriär mot elledning och åkeri/bussupställning som finns i närheten. Några stigar löper igenom det skyddade området och dessa ska bevaras i rekreationssyfte.

S 111 - FOGHAMMAR BYMILJÖ

Foghammar bymiljö består av en äldre bystruktur, gammal järnvägsvall och vacker natur. Området är markerat som skyddat område för att behålla bebyggelsestrukturen och miljön, och ingen förtätning föreslås därför. Ett större område för fornlämningar är identifierat som bidrar till varför förslaget är utpekats som skyddsvärt.

S 112 - ALUNDA KYRKA

Området närmast Alunda kyrka pekas ut som skyddsvärt för att behålla fri sikt mot kyrkan och därför tillåts ingen exploatering som riskerar skymma sikten mot kyrkan här.

Det finns potentiella föroreningar inom området från tidigare bilvårdsanläggning. Detta står inte i konflikt med intentionen för förslaget då det inte uppmuntrar till längre vistelse på platsen, men vid eventuella åtgärder inom området bör detta ändå beaktas.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola etcetera.

P 100 - TORPVÄGEN

Pågående detaljplan för Torpvägen där ett lägenhetshus planeras, ännu inte bestämt hur stort. I planarbetet diskuteras även möjligheten att upprätta någon form av service i bottenplan med tanke på det centrala läget för platsen.

P 101 - BJÖRNHÅLSSKOGEN 2

Pågående detaljplan för Björnhålsskogen 2 där cirka 70-90 bostäder i varierad bostadsform planeras. Bebyggelsen ska naturanpassas så att värdefull natur bevaras.

S/F 100 - SKUGGANS SKOLA/FÖRSKOLA

Ett framtida område som är reserverat för skola/förskola. Marken består i dagsläget av jordbruksmark och viss skogsmark. Hänsyn ska tas till omkringliggande skog som kan användas som skolskogar. Idag finns en brist på platser i skola/förskola och därför

III • FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

kan detta område behöva utvidgas beroende på vilket behov som finns.

S/F 101 - FÖRSKOLAN MYRAN

I det utpekade området ligger den nedstängda förskolan Myran. Här föreslås utreda möjligheten till eventuell ombyggnad eller nybyggnad av skola/förskola på platsen som tar höjd för den befolkningsutveckling som förväntas ske i Alunda.

S/F 102 - SKOLA/FÖRSKOLAN MARMAN

Kommunal mark som idag består av skog. Här föreslås att utreda möjligheten till eventuell nybyggnad av skola/förskola som tar höjd för den befolkningsutveckling som förväntas ske i Alunda. Hänsyn ska tas gällande placering av skolbyggnad för att minska störande ljud mot omkringliggande bostäder.

rad markanvändning på platsen behöver vidare utredning och eventuella åtgärder göras. Se vidare vägledning på sid 54-55.

RV 100 - ALUNDA RENINGSVERK

Alunda reningsverk med en buffertzona på 300 meter där ingen ny bostadsbebyggelse tillåts. Planer på att bygga ut reningsverket undersöks för att klara av befolkningsutvecklingen i tätorten.

C 100 - ALUNDA CENTRUM

Alunda centrum består framförallt av området runt Centrumvägen, och sträcker sig sedan ner mot Alunda busstation. Här finns ett stort utvecklingsbehov för att skapa ett attraktivt centrum i ett växande Alunda. En centrumutredning förordas för att detaljerat utreda behov och åtgärder för centrumstråket.

En konstaterad förorening finns vid den nuvarande bensinstationen inom området där petroleumkolväten finns i grundvattnet. Vid eventuell föränd-

Det är viktigt att reservera ytor för utbyggnad av skola då nya behov uppstår med förväntad befolkningsökning.

Gimo

Gimo har vuxit fram runt Gimo bruk som etablerades på 1600-talet. Den ursprungliga bruksmiljön ligger norr om järnvägen. Här finns flera av de gamla produktionsanläggningarna fortfarande kvar, liksom många av de bostäder som var avsedda för de anställda på bruket. Huvuddelen av den bevarade bruksbebyggelsen är från 1700-talet.

Det var först under 1900-talets andra halva som den moderna orten Gimo växte fram och fick en stor inflyttning. En bidragande orsak var att industriföretaget Sandvik Coromant etablerade sig här på 1950-talet. Gimo växte som mest på 1960 och 1970-talet. Många av ortens villaområden och även flerbostadshusen kring Gimo centrum kom därav till under denna period. Då byggdes också kommunens första ridhus och en större idrottsanläggning med fotbollsplaner, is-, sim- och sporthallar i Gimo.

Bostadsbyggandet i Gimo tog fart igen under mitten av 1980-talet. Då tillkom några områden med gruppbyggda radhus och flerbostadshus väster om centrum. Det var också på 1980-talet som Östhammars kommun satsade på att bygga ett nytt, eget gymnasium i Gimo. Den kommunala vuxenutbildningen delar numera lokaler med Bruksgymnasiet. I samma områden finns även Wilhelm Haglundgymnasiet som etablerades i Gimo på 2000-talet.

En stor del av kommunens invånare kan nå Gimos alla faciliteter för rekreation, idrott, utbildning och fritidsaktiviteter inom 20 minuter. Översiktsplanen föreslår områden för att ytterligare utveckla faciliteterna.

PROFIL

Gimo har en profil som modern industriort och centrum för utbildning. Bland annat för att många unga tar del av ortens gymnasieutbildningar. Sandvik Coromant är kommunens största industriföretag och största privata arbetsgivare.

Den service som erbjuds i tätorten ligger främst kring Gimo torg, men det finns också några handelsföretag längs väg 288. De offentliga anläggningarna: förskolor, skolor, äldreboende, vårdcentral och idrottsanläggningar är utspridda, men med en viss koncentration till de centrala och västra delarna av Gimo.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Bruksområdet, den medeltida kyrkan och klockstapeln är fina och kulturhistoriskt intressanta miljöer, värda att ta tillvara och lyfta fram. Hela bruksområdet är klassat som ett riksintresse för kulturmiljövården. Detta då miljön betraktas som arkitekturhistoriskt mycket värdefull. Gimo damm ingår i riksintresset och bidrar också på andra sätt till ortens attraktivitet. Vid Gimo damm kan man bada eller gå på strövtåg längs markerade vandringsleder av olika längd.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Kyrkan, klockstapeln, herrgården, Knutmassomuséet och Sandvik är viktiga landmärken som det kan finnas skäl att hålla visuellt tillgängliga då de har betydelse för ortens identitet.

Torget, idrottsområdet, gymnasiet, busstationen, herrgårdsområdet och ridskolan är exempel på viktiga platser för möten. Därför behöver de här platserna kopplas till varandra. Busstationens och torgets funktioner som mötesplatser behöver förstärkas för att skapa mer liv och rörelse.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter för Gimo att utvecklas som modern industriort och centrum för utbildning. Väg 288 och väg 292 ger bra förutsättningar för både in- och utpendling. Redan idag lockar utbildningsutbudet även ungdomar från andra kommuner. Ett bra resecentrum kan utvecklas på sikt tack vare ortens geografiska läge och kan då stärka ortens funktion som knutpunkt och viktig arbetsort.

Tätare och mer stadsmässig bebyggelse längs väg 288, i kombination med en utveckling av fler fritidsverksamheter i närheten av gymnasiet och sportområdet, kan skapa mervärden för Gimo och hela kommunen.

För att trygga den industriella utvecklingen behöver mark reserveras för sådana ändamål. Särskilda restriktioner gäller för tillkommande bebyggelse inom skyddsområde för reningsverk.

Fler stråk som löper i nordsydlig riktning i samhället kan bättre binda samman den gamla och kulturhistoriskt mycket värdefulla bruksmiljön med de modernare delarna av orten. Stråk med denna riktning kan också skapa bättre kopplingar mellan de viktigaste mötesplatserna.

Järnvägen är en barriär som skulle behöva brytas med hjälp av nya övergångar. Detta behövs dels

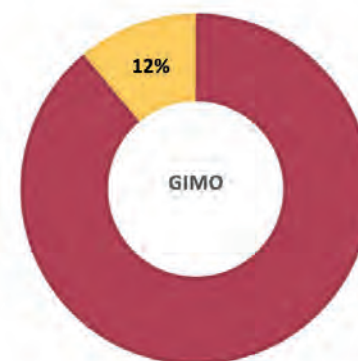
för att skapa en koppling från Hyttgatan mot Gimo centrum, dels för att binda ihop idrotts- och gymnasieområdet med Vallonskolan och Vretaskolan.

Rekreationsmöjligheter för allmänheten ska hållas intakt runt Gimodammen. Det samlade rekreations- och idrottsområdet vid Gimo idrottscentrum bör lyftas fram som en styrka för boendemiljön i orten.

UTMANINGAR

I Gimo finns goda utvecklingsmöjligheter, men också utmaningar. Attraktionskraften behöver stärkas för att få fler att vilja bo och arbeta på orten. Gimo centrum bör utvecklas både estetiskt och funktions-

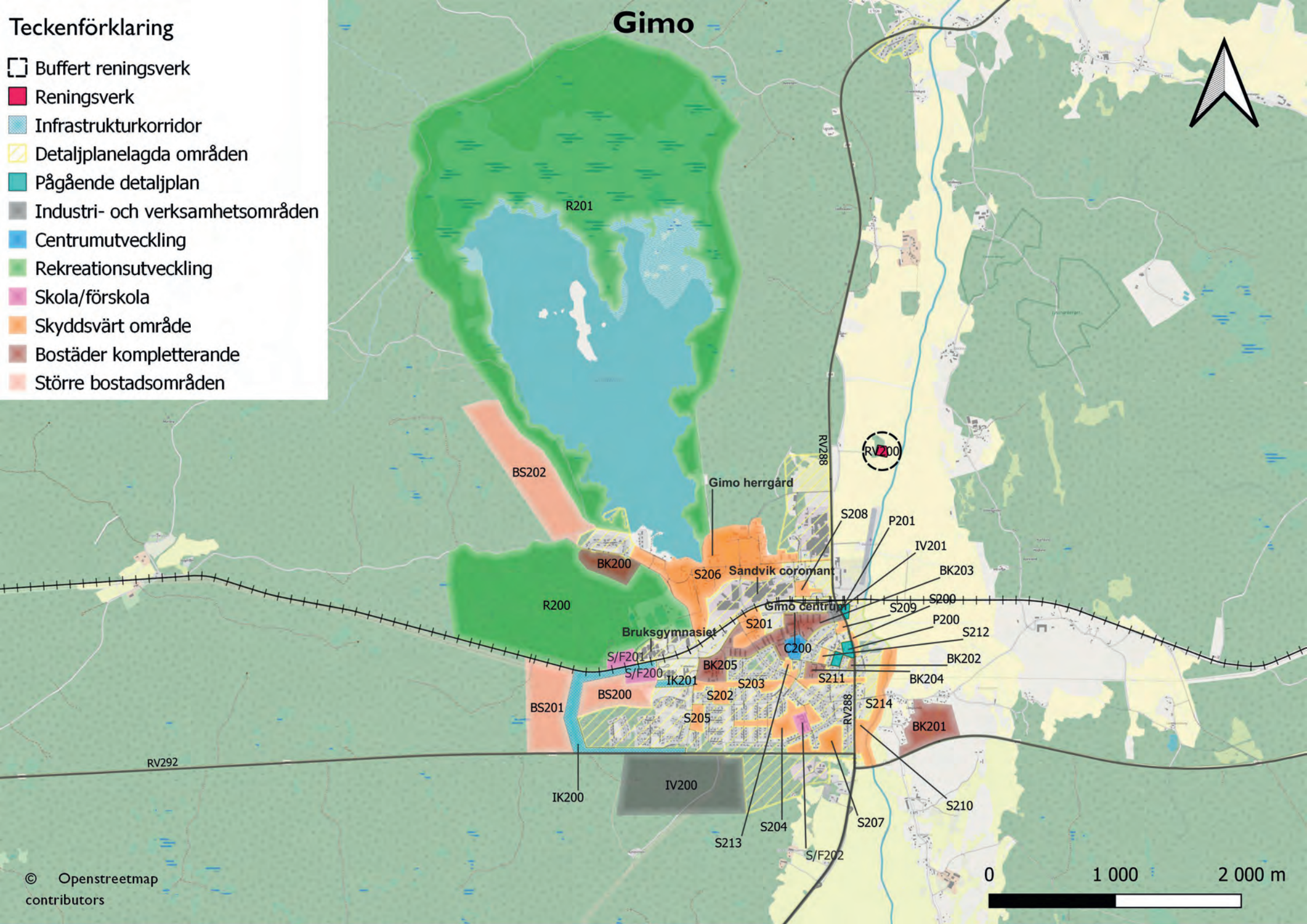
■ Kommunen 22 360 ■ Gimo 2 787

Teckenförklaring

- ☐ Buffert reningsverk
- Reningsverk
- ▨ Infrastrukturkorridor
- ▨ Detaljplanelagda områden
- ▨ Pågående detaljplan
- Industri- och verksamhetsområden
- Centrumutveckling
- Rekreativ utveckling
- Skola/förskola
- Skyddsvärt område
- Bostäder kompletterande
- Större bostadsområden

Gimo

Gimo

Teckenförklaring

- Potentiellt förorenade områden
- Fornlämningar punkter
- Riksinträsse järnväg
- Riksinträsse vägnät
- Rekommenderad transportväg för farligt gods
- Landskapsbildsskydd
- Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper stora skogsbolag
- Skogligt biotopskydd
- Vattenskyddsområde
- Upphävt strandskydd
- Strandskydd 100 m
- Strandskydd 300 m
- Riksinträsse kulturmiljövård
- Regional Kulturmiljövård
- Kommunal kulturmiljövård
- Stödsökt jordbruksmark
- Fornlämningar områden
- Byggnadsminnen
- Riskområde för skred

I denna karta visas inte utvecklingsområden i teckenförklaringen. För att se vad respektive färg för utvecklingsområdena står för, se föregående karta.

mässigt. Barriärer i form av järnvägen samt de större vägstråken väg 292 och 288 skapar utmaningar i planeringen av nya bostäder och säkra passager för gång och cykel. Dricksvattentillgången är begränsad i Gimo och skulle utbyggnadstakten öka så krävs nya lösningar för att klara påkopplingar till det kommunala VA-nätet.

Bostäder, större områden

Områden som klassas som helt nya större bostadsområden utan större hänsyn till omkringliggande bebyggelse och med behov av viss grad av ny service.

BS 200 - GIMO VÄSTRA

Gimo västra är en fortsättning av detaljplanen Gimo västra V Kimbol från 1980. Området möjliggör för både bostadsutveckling och anläggning av skola/förskola. En blandad bebyggelse föreslås, men prioritet ska ligga på lägre flerbostadshus med tanke på närheten till Gimo centrum och för att koppla samman med flerbostadshusen i detaljplan Gimo västra V Kimbol. Marken består idag av skog samt

en kraftledningsgata som passerar från öst till väst genom hela området. Eftersom yta för skola har reserverats för delar av området ska skog sparas för att kunna användas som skolskog och samtidigt bryta av den urbana känslan från flerbostadshusen. Säkra passager för skolväg bör säkerställas för en eventuell utbyggnad av skola. Det finns idag stigar inom området som hänsyn bör tas till vid vidare planering.

Ett infrastrukturstråk pekas ut norr och väst om Gimo västra, IK 200. Detta ger en buffertzon gentemot järnvägsspåret som ligger i norr om området. Motortrafik bör styras mot det utpekade infrastrukturstråket i största möjliga mån för att främja gång och cykeltrafik inom området. Utredningar bör dock göras för att undersöka bullernivåer vid detaljpaneläggning, vilket kan bli än mer aktuellt om järnvägstrafiken ökar i framtiden i samband med att Dannemora gruva öppnas igen. En begränsning för utvecklingen av området är också kraftledningsgatan som delar av området på ett betydande sätt. Detta bör hanteras närmare vid detaljpaneläggning.

Gimo Västra har blivit inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga naturvärden. Det finns också stora partier med medelhöga och låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

BS 201 – VRETA

Marken består idag av skogsmark och i området ska en blandad bebyggelse med större del friliggande villor, parhus, radhus och kedjehus prioriteras. Detta område bör utvecklas efter att utbyggnaden av Gimo västra V Kimbol och Gimo Västra är färdigställd samt att infrastruktur bör kopplas samman mellan dessa områden.

Förslaget innebär möjlighet till många fler bostäder vilket också kan innebära ett behov av att utveckla viss service i anslutning eller inom området.

Hargshamnsbanan angränsar till området i norr och bullerutredning bör göras vid detaljpaneläggning för att utreda höga bullernivåer mot tillkommande bostäder. Trafik bör främst ledas i norra delen av området för att på så sätt skapa en barriär mot järnvägen.

Området är att anse som ett nytt utvecklingsområde där bebyggelsestrukturen och karaktären inte behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse.

Områdets södra halva är inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på både höga naturvärden och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. De övriga delarna som ej är inventerade ska undersökas vid detaljpaneläggning.

BS 202 – GIMODAMMENS BOSTADSOMRÅDE

Längs med Gimodammens sydvästra sida ska ett större bostadsområde planeras med blandad bebyggelse. Inslag av lägre flerbostadshus kan medges i de sydligaste delarna medan parhus/radhus eller friliggande villor föreslås längre norrut längs dammen. Behovet av förskola kan också behöva utredas när området byggs ut då tillräckligt med mark måste reserveras för att få plats med detta. Stora delar av området ligger inom utökat strandskydd vilket betyder att detta behöver utredas och dispens krävs för att bebyggelse ska vara möjligt. Här hänvisar kommunen till det sjätte skälet för dispens enligt MB 7 kap. 18§, vilket lyder att ett område behöver tas i anspråk för ett annat mycket angeläget intresse än strandskyddet. I det här fallet gäller detta behovet av bostäder i attraktivt läge för att locka människor att flytta till Gimo. Det utökade strandskyddet grundar sig i ett naturvårdsavtal från 1987 skapat av länsstyrelsen där höga naturvärden och arter pekats ut och beslut om fortsatt ökat strandskydd togs sedan 1995 samt 2015. Även om ny bebyggelse kommer att göra intrång på det utökade strandskyddet så är avsikten att det generella strandskyddet om 100 meter fortfarande ska behållas för att säkerställa djurens och allmänhetens tillgång till stranden och bevara viktiga naturliga livsmiljöer. Lokalisering av bostäder och

annan bebyggelse ska inte kollidera med speciella växtplatser. Grönsläpp kan med fördel behållas mellan bebyggelse för att skapa utrymme för djur att ta sig ner till vattnet. Delar av området runt Gimodammen ingår i riksintresse för kulturmiljö och återfinns även i kulturmiljöprogrammet *Jord och Järn* på sid 165-170 där området beskrivs som värdefull kopplat till den unika bruksmiljö som finns i Gimo. Dialog kring detta ska föras med länsstyrelsen i ett detaljplaneskede.

I markkonfliktskartan framstår det tydligt att det är svårt att finna ny mark att ta i anspråk som inte innefattar olika markkonflikter i nära anslutning till tätorten. I samband med förväntad större befolkningsökning på grund av utbyggnad för slutförvaret i Forsmark krävs attraktiva bostäder, och därför krävs det att kommunen möjliggör detta i kommunens större tätorter. Kommunen bedömer också att detta utökade strandskyddsområde inte har någon avgörande betydelse för strandskyddets syften. Öster om dammen utanför strandskyddat område ovanför herrgården finns risk för att påverka den viktiga kulturmiljön och den rekreation som utövas vid dammen och som idag omgärdas av relativt orörda markområden. I övrigt har andra platser som anses lämpliga också pekats ut, och kommunen avser att utveckla dessa områden utan betydande

konflikter i första hand innan området längs med dammen utvecklas.

Liksom i Österbybruk finns områden där man använt Dannemoragräs som fyllnadsmaterial bakåt i tiden då det var ett billigt fyllnadsmaterial. Det har fått konsekvensen att det finns många områden med potentiella föroreningar. Det är oklart vart detta har använts vilket skapar en viss osäkerhet kring utbredning av föroreningarna.

Vid detaljplaneläggning ska gång- och cykelväg anläggas som kopplar samman med befintliga gång- och cykelbara vägar och gator. Naturvärdesinventeringar och dagvattenutredningar ska göras vid detaljplaneläggning.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 200 - FYRBO

Ett utvecklingsområde som angränsar till befintligt bostadsområde i detaljplan 2.19 - Uddnäsområdet i norr och blir således en naturlig fortsättning på Uddnäsområdet. Bostäder i detta område föreslås vara i modern tappning och boendeformer bör främst bestå av friliggande villor, radhus, parhus eller kedjehus.

Infart till området kommer att ske från Fyrbovägen och anslutningar till området bör ske i så begränsad mängd som möjligt. Gång- och cykelvägar ska anläggas inom bostadsområdet och anslutas till befintliga gång- och cykelbara vägar. Området är delvis inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden i de östra delarna som visar på låga naturvärden samt medelhöga till låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Övriga oinventerade delar ska undersökas i ett detaljplaneskede.

BK 201 – LÅNGSUNDA

På östra sidan om väg 288 finns i dagsläget ett område med större tomter och gles bebyggelse i form av villor. Det utpekade området består idag mestadels av skog och en mindre del jordbruksmark. Den föreslagna utvecklingen av området blir en fortsättning av den befintliga byggnadsstrukturen och ska därför

fortsätta att bebyggas med större tomter för villor. Det finns kraftledning i området och dessa behöver beaktas vid senare detaljplaneläggning. In- och utfart från väg 292 bör samordnas så att maximalt en anslutning finns in till de nya bostäderna om detta bedöms behövas. Närheten till väg 292 ställer också krav på att buller mot bostäder utreds i ett detaljplaneskede.

Den östra halvan av området är inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga till höga värden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Resterande områden ska undersökas i ett detaljplaneskede.

BK 202 – SKÄFTHAMMAR 12:37

Detta område består idag med stor del växtlighet och gräsyta samt en byggnad i villautformning. Fastigheten är idag planlagt som bostäder i form av fristående hus i två våningar. Området är strategiskt bra för förtätning och därför bör exploateringen göras mer flexibel i form av ny detaljplan. Tillkommande bostäder behöver föregås av en bullerutredning på grund av närheten till väg 288.

BK 203 – GIMO AMERIKA

Området består idag av flerbostadshus från miljöprogramseran med en monoton struktur och ska i framtiden omvandlas till ett attraktivare bostadsområde där en blandad bebyggelse, företrädesvis med flerbostadshus i varierad höjd bör prioriteras. En del av att förändra området betyder rivning eller ombyggnation/komplettering av befintliga byggnader. Behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området.

I de nordöstra delarna finns det potentiella föroreningar med nivåer av trikloreten i närliggande grundvattenprover från industriverksamhet. Nivåerna har vid provtagningstillfället inte bedömts utgöra en hälsorisk. Vid detaljplanering ska dock föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BK 204 – KVARTER SNICKAREN

Platsen är planlagd som småindustriändamål i byggnadsplan "Gimo centrala delen" från 1970 och består idag av småindustriverksamhet men har potential att omvandlas till bostadsområde. Området lämpar sig främst för fristående villor eller radhus/parhus för att komplettera omgivande områden.

Det finns en potentiell förorening inom området med avsaknad av riskklass för föroreningen. Vid detaljplanering ska dock föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BK 205 – SKÄRET

Detta område är idag planlagt för i huvudsak bostäder i de södra delarna i byggnadsplan för "Gimo västra I", och i norra delarna är det planlagt med planbestämmelse som medger bostäder, kontor, konferens, samvaro och skola. Området är i dagsläget bebyggt relativt glest och därför föreslås en förtätning av området genom komplettering med fler byggnader i form av flerbostadshus. Behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Två mindre fornlämningar finns utpekade och dessa bör tas i beaktande vid planläggning och utveckling av området.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 200 - GIMO INDUSTRIOMRÅDE

Området ses som en fortsättning på detaljplan "Södra Skäfthammar industriområde". Mindre störande industrier föreslås i industriområdet, såsom till exempel småindustri, lagerlokaler, uppställningsplatser etc. Detta läge är strategiskt gynnsamt med nära anslutning till riksvägarna 292 och 290. Det rinner ett dike genom området som blir viktig för dagvattenavrinningen i området. Fördröjningsdammar kan vara nödvändiga intill diket, vilket bör utredas i en dagvattenutredning. Diket omgärdas dessutom av glacial lera, och därför bör bebyggelse intill diket undvikas.

Ett mindre område med kärrtorv finns också i de mer låglänta delarna av det utpekade området vilket inte heller är lämpligt att bygga på.

Det finns viktiga vandringsstigar för rekreation genom och i anslutning till området och det är därav viktigt att hänsyn tas till dessa vid detaljplanering. Passager för att ta sig till och från vandringsstigar söder om området ska säkerställas.

En mindre del av områdets nordöstra delar finns inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga till låga naturvärden. Det finns också partier med höga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Delar av området har även identifierats som ett viktigt lek område för Hammarskolan.

IV 201 – ENTRÉN

Platsen är just nu en gles entré till Gimo tätort med delvis bebyggda ytor med verksamheter som restaurang och handel. Området finns med i byggnadsplan "Gimo centrala delar" från 1969 där planen medger användningen av bostäder, handel, parkmark och järnvägsändamål inom det utpekade området. Delar av parkmarken är idag hårdgjord och där bör kompletterande byggnader för handel eller kontor uppföras för att skapa en tydligare och trevligare entré till Gimo tätort. För att detta ska kunna genomföras krävs en detaljplaneändring för området.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråkta av infrastrukturobjekt.

IK 200 - DISTRIBUTIONSVÄG GIMO VÄSTRA

Norr om Blåbärsvägen i Olovslund föreslås en korridor för infrastruktur. Korridoren kan inrymma väg och cykelväg. Syftet är att möjliggöra åtkomst till två nya utvecklingsområden: BS200 och BS201, samt att skydda marken mot exploatering i framtiden om andra infrastrukturobjekt eller utvecklingsområden behöver tillkomma. Stråket ska knyta ihop Vretavägen i ena änden där Vallonskolan och Vretaskolan återfinns söder om Vretavägen med väg 292 i andra änden. Syftet är att skapa en god tillgänglighet mellan de nya bostadsområdena och skola. I infrastrukturstråket ska även GC-väg ingå för att skapa förutsättningar för ett hållbart resande och en säker skolväg.

IK 201 - GÅNG OCH CYKELVÄG GIMO VÄSTRA

Öster om det nya bostadsområdet BS 201 föreslås en korridor för infrastruktur. Korridoren ska inrymma gång och cykelväg. Syftet är att möjliggöra en

koppling till två nya utvecklingsområden: BS200 och BS201 och stärka gång- och cykelmöjligheter till de befintliga skolorna Valonskolan och Vretaskolan samt ny skola S/F200. Syftet är också att skydda marken mot eventuell framtida exploatering om andra infrastrukturobjekt eller utvecklingsområden behöver tillkomma.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 200 - GIMO IDROTTSCENTRUM

Nordväst om Gimo finns ett utpekad område för rekreationsutveckling. Området består delvis av åker och skogsmark. Idag finns här ett elljusspår, en konstsnöanläggning, en idrottsplats samt konstgräsplan. Utpekandet av området möjliggör utveckling av idrottsområdet. Inom området finns det ett antal fornlämningar som vid utveckling av rekreation ska beaktas. En schaktmassedeponi finns också inom rekreationsområdet med riskklass 3 som innebär måttlig risk. Det finns även en potentiell förorening

från tidigare skjutbana identifierad. Vid åtgärder på dessa markområden ska föroreningssituationen undersökas och åtgärder kan bli aktuella. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Gimo idrottscentrum har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på höga till medelhöga naturvärden. Det finns också partier med höga friluftsvärden, som förstås stämmer väl in på användningen av området idag. Se gröstrukturplan (2018) för detaljer. Delar av området har även identifierats som ett viktigt lekområde för Vallonskolan och Vretaskolan.

R 201 - GIMODAMMEN

Kring Gimodammen finns i dagsläget ett rekreationsområde som ska utvecklas för friluftslivet i Gimo med tätortsnära naturupplevelser. Runt dammen löper idag en slinga av Upplandsleden. Gångstigar samt rastplatser och grillplatser ska utvecklas längs med dammen. I de norra delarna finns våtmarker där fåglar häckar och där föreslås fågeltorn kunna uppföras för att tillgängliggöra observation. Området ligger inom utökad strandskydd om 300 meter och naturvårdsprogram från Länsstyrelsen Uppsala län indikerar på höga naturvärden. En liten del i sydöstra delen av området har blivit inventera-

de med hänsyn till natur- och friluftsvärden som pekar på medelhöga till höga naturvärden samt höga friluftsvärden. Syftet med området anses inte strida mot dessa värden.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 200 - KYRKÅKERN

Öppet jordbrukslandskap runt den kulturhistoriskt viktiga kyrkan som bör bevaras för att inte påverka landskapsbildningen negativt. Kyrkåkern är en viktig del i entrén till Gimo tätort. Ett antal fornlämningar har påträffats i de norra delarna av det skyddade området och dessa ska bevaras. Att peka ut området som skyddsvärt bedöms också gynna skyddet för dessa fornlämningar.

S 201 - NATUR FÖRSKOLAN DIAMANTEN

Detta skyddade område ligger väster om förskolan Diamanten. Syftet med att området pekas ut som

skyddsvärd är att förhindra exploatering.

Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog, och föreslås därför vara så även i framtiden. Skogspartierna kan användas av såväl förskolebarnen på Diamanten som av barnen i närliggande bostadsområde. Det är av denna anledning som det är viktigt att bevara naturskogs kvaliteterna.

Området är förenligt med gällande byggnadsplan och ska bevaras.

S 202 - RUBINEN

Området runt förskolan "Rubinen" är en öppen yta som ska bevaras och skyddas mot utveckling som kan påverka barnens nyttjande av området negativt. Om förändringar ska göras på marken så ska det gynna förskolans verksamhet eller barnens intressen.

S 203 - GIMOSTRÅKET

Detta skyddsområde är ett populärt stråk i Gimo för att röra sig genom orten och bör därför bevaras med hänsyn till dess värde som rekreativstråk men också som viktig passage för gång och cykel.

S 204 - NATUR VID HAMMARSKOLAN

Detta naturområde ligger runtomkring Hammarskolan. Syftet med att det pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering.

Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog, området har även väl upptrampade stigar. Så föreslås området vara även i framtiden. Området används idag mycket av barnfamiljer, då det finns grillplats, pulkabacke med mera.

Delar av området har blivit inventerade med hänsyn till natur- och friluftsvärden, vilken visar på höga naturvärden. Det finns också partier som visar på höga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer.

S 205 - NATUR FÖRSKOLAN RUBINEN

Skogsområde i närhet av förskolan Rubinen och är därför viktigt att bevara för att kunna utnyttjas för skolan och allmänheten. Exploatering eller förändringar som påverkar användningen och naturvärdena negativt ska undvikas.

S 206 - BRUKSMILJÖER

Bruksmiljöer skiljer Gimo Bruk och olika industrier åt. Syftet med att området pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering. Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog, och ska även fortsättningsvis vara så. Skogspartierna och grönytorna blir en tydlig skiljelinje mellan industri och bruksmiljö. Bruksmiljöerna har även fornlämningsområden utpekade som skyddsvärd kulturmiljö där bland annat metallindustri/järnbruk samt hytt- och hammarområde återfinns. Detta skydd är förenligt med förslaget för detta område och bör även stärkas. Även den trädallé som löper längs med Bruksgatan återfinns inom det skyddade området. I området löper slingan Vallonstigen, som sköts av RSMH Vallonerna. Slingan löper på stigar genom ett biotopskyddat område i skogen men också på gator och grusvägar.

Det finns ett antal potentiella föroreningar inom området från betning av säd, handelsträdgård samt tegel- och keramik tillverkning. Dessa saknar idag riskklassning. Föroreningarna bedöms inte påverka syftet med användningen av området, men vid eventuella åtgärder kan föroreningssituationen behöva utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

S 207 - SÖDRA SKOGEN

Naturområde som bör bevaras som buffert mellan bostadsområden och väg 292, då det bidrar med bullerdämpande effekt. Fornlämningsområde finns också utpekade i del av området och skyddas därmed av att området pekas ut som skyddsvärd.

S 208 - GIMÅN

Området är präglade av ett å-rum som ger ett viktigt rekreativvärde till området. Detta ska bevaras så att dessa värden tas tillvara på och vid förändringar ska dessa rekreativvärden stärkas. Det finns kulturvärden i området, till exempel en gammal stenbro. Det löper även gång- och cykelvägar inom området.

Det finns potentiella föroreningar inom området med nivåer av trikloretin i närliggande grundvattenprover från industriverksamhet som inte bedömts utgöra en hälsorisk vid provtagningstillfället. Det finns även potentiella föroreningar från en tidigare bilvårdsverksamhet som saknar riskklass. Detta bedöms inte utgöra någon konflikt med föreslagna användning av området, men vid eventuella åtgärder inom områdena kan föroreningssituationen behöva utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

S 209 - GRÖN ENTRÉ

Området är idag oexploaterat och på platsen finns en del äldre träd. Den gröna karaktären ska bevaras och kan gärna utvecklas som en grön entré till Gimo tätort. Delar av området är utpekade som lägpunkt för dagvatten vilket gör det lämpligt att bevara marken från att bebyggas. I området finns en kulturhistorisk lämning vilket ökar bevarandevärdet av platsen.

S 210 - KULLEN

Område som är planlagt i byggnadsplan "Gimo centrala delen" från 1970 som medger lantbruksändamål i de flacka delarna av marken och allmänt ändamål i det sydvästra partiet där en kulle återfinns. Karaktären av detta ska bevaras och kan med fördel göras mer tillgängligt i framtiden.

S 211 - KRAFTLEDNINGSGATAN

Öppen passage i landskapet som ska reserveras för kraftledningsgata och får därför inte tas i anspråk för andra ändamål.

S 212 - BJÖRKPARKEN

Parkområde centralt i Gimo som ska bevaras på grund av sina rekreativvärden. Parken är exem-

III • FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

pelvis viktig som nära och lättillgänglig rekreation för serviceboenden på Åkerigatan samt äldreboendet Lärkbacken. Endast åtgärder som kan förbättra dessa rekreativvärden får göras.

S 213 - VATTENTORNET

Området runt vattentornet i Gimo används idag som passage för många människor och ger vissa rekreativvärden, och ska därför skyddas mot förändrad markanvändning. Endast åtgärder som förbättrar dessa värden får medges.

S 214 - Å-RUMMET I GIMO

Området runt Olandsån i Gimo som ska skyddas från exploatering på grund av risk för översvämningar och ras. Skyddet innebär inte en begränsning att göra åtgärder för rekreation runt ån.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola etcetera.

P 200 - BYTESPUNKT GIMO

I samband med ombyggnad av väg 288 mellan Gimo och Börstil så detaljplanläggs en ny bytespunkt för kollektivtrafik längs vägen i Gimo tätort. I detaljplanen ska också ett område för bostäder planläggas. Området innefattar även fastigheten där Folkets hus tidigare varit placerat.

P 201 - RASTPLATS GIMO

Pågående detaljplan för rastplats för vägtrafik i centrala Gimo. Rastplatsen är tänkt att inrymma funktioner som parkeringsyta, konst med mera.

S/F 200 - FÖRSKOLAN ÄLGEN

Inom Större bostadsområde BS201 – Gimo västra så har en yta reserverats för uppförande av förskola. Denna ska försörja det upptagningsområde som uppstår i de nya, större bostadsområden som pekats ut i västra delen av Gimo.

S/F 201 - GIMO UTBILDNINGSCENTRUM

Området pekas ut för att möjliggöra en utbyggnad av Gimo Utbildningscentrum.

S/F 202 - SKOLA/FÖRSKOLA HAMMARSKOLAN

I den nuvarande byggnaden upphörde skolverksamhet för Hammarskolan 2020. Byggnaden är ett rivningsobjekt och därav behövs en nybyggnation komma till. Området är strategiskt fördelaktigt för skola och därför reserveras området för framtida skola/förskola.

RV 200 - GIMO RENINGSVERK

Gimo reningsverk med en buffertzona på 300 meter där ingen ny bostadsbebyggelse tillåts. Det finns i dagsläget inget utpekade behov av att bygga ut reningsverket.

C 200 - GIMO CENTRUM

Gimo centrum har ett tydligt inramat torg och här finns blandade typer av verksamheter. Centrumtorget upplevs dock som oattraktivt och tråkigt, därför behövs åtgärder göras för att skapa ett attraktivt centrum som lockar till besök. En centrumutredning förordas för att utreda hur detta ska utföras.

Öregrund

Öregrund fick stadsrättigheter redan 1491 och anlades av Östhammarsbor som sökte sig mot kusten för att få en djupare hamn. Öregrund hade under en period en mycket viktig funktion för utskeppning av järn och för den intensiva kusttrafiken under sjöfartens gyllene århundraden.

Kyrkan byggdes på 1500-talet. Av ursprunglig bebyggelse finns annars inget bevarat, då Öregrund har härjats av åtskilliga bränder. Men framför allt kring hamnen kan rester från den medeltida staden spåras i gatunätet. Vid 1800-talets slut blev Öregrund en populär badort. Många av de större trähusen i stadskärnan byggdes under badortsepoken och huvuddelen av bebyggelsen i Öregrunds centrala delar är från 1800- och 1900-talet.

Fram till 1970-talet utvecklades Öregrund framförallt kring hamnen, med sammanhållen och låg bebyggelse och viss spridning av villabebyggelse längs Västergatan mot sydväst. 1960- och 1970-talet blev en expansionsperiod då nya villaområden och flerbostadshus byggdes öster om stadskärnan. Flera nya utbyggnadsområden har nyligen öppnats mot söder och väster. Längs kusten i väster finns även flera marina verksamhetsområden.

Möjligheterna till rekreation i Öregrund är många. Genom att skydda de värden och miljöer som gör orten unik, och samtidigt peka ut utvecklingsområden på platser som idag kan användas bättre, främjar översiktsplanen en hållbar och nödvändig utveckling i området som helhet.

PROFIL

Öregrund erbjuder ett småskaligt tätortsboende med havs- och skärgårdskontakt. Det finns marina verksamheter som exempelvis verksamheten vid Kustlaboratoriet, en del av Sveriges lantbruksuniversitet, vilket bidrar till att differentiera

arbetsmarknadsutbudet. Här bedrivs forskning och undervisning på universitetsnivå.

Staden är en unik pärla vid havet som lockar många besökare. Som serviceort betjänar Öregrund stora delar av kust och skärgårdsområdet. Sommartid ökar serviceunderlaget kraftigt tack vare de många

delårsboende och turister som tillbringar somrarna här. Servicen är i stort sett samlad i Öregrunds äldre, centrala delar, nära hamnen. Här finns livsmedelsbutiker, apotek, fackhandel, systembolag, en vårdcentral, restauranger samt ett flertal små butiker som erbjuder allt från kläder till hantverk (varav en del bara har öppet sommartid). Den kommunala servicen är mer utspridd. Förskola, skola (F-6) och sportanläggningar ligger i anslutning till varandra, medan bibliotek, äldreboende och återvinningscentral finns på lite olika, men tämligen centralt belägna platser.

Mångsidigheten i Öregrund med en glimrande skärgårdsmiljö, ett rikt restaurangutbud, en genomgående kulturmiljö i stadsmiljön och gångstråk längs med stora delar av sjöfronten är en styrka som präglar denna ort.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Öregrund betraktas som en av landets bäst bevarade småstadsmiljöer, präglad av handel, fiske och tidig turism. De centrala delarna är av riksintresse för kulturmiljövärden. Läget med en front mot öppet hav är också ett särskilt värde. Öregrund är en av få platser på östkusten där man kan se solen gå ner i havet. Här bidrar Tallparken, ett tätortsnära

friluftsområde, till Öregrunds attraktionskraft. Det gör även den lilla skalan och de många utsiktspunkterna.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Landmärkena, den täta kärnan och den öppna fronten mot havet spelar stor roll för Öregrunds attraktivitet och identitet, det är värden att värna.

Klockstapeln, kyrkan, fyrskeppet, Societetshuset och gamla skolan är viktiga landmärken och hamnen är den främsta mötesplatsen. Men även skolan, biblioteket och Tallparken fungerar som mötesplatser.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter att utveckla det småskaliga tätortsboendet i Öregrund och stadens viktiga funktion som serviceort för omkringliggande kust- och skärgårdsområden. Lucktomter gör det möjligt att ytterligare förtäta bebyggelsen som inramar stadskärnan. I Öregrunds utkanter mot söder finns flera större områden där det pågår aktiv etablering av nya bostäder och verksamheter, vilket blir en utvidgning av tätorten. Det finns möjligheter att knyta ihop områden i väster med tätorten och skapa

förutsättningar för omvandling från fritidsboenden till permanentboenden.

Bättre trafiklösningar kan stärka hamnområdets funktion som mötesplats. Ett utredningsområde för väg skapar beredskap för en förflyttning av färjetrafiken.

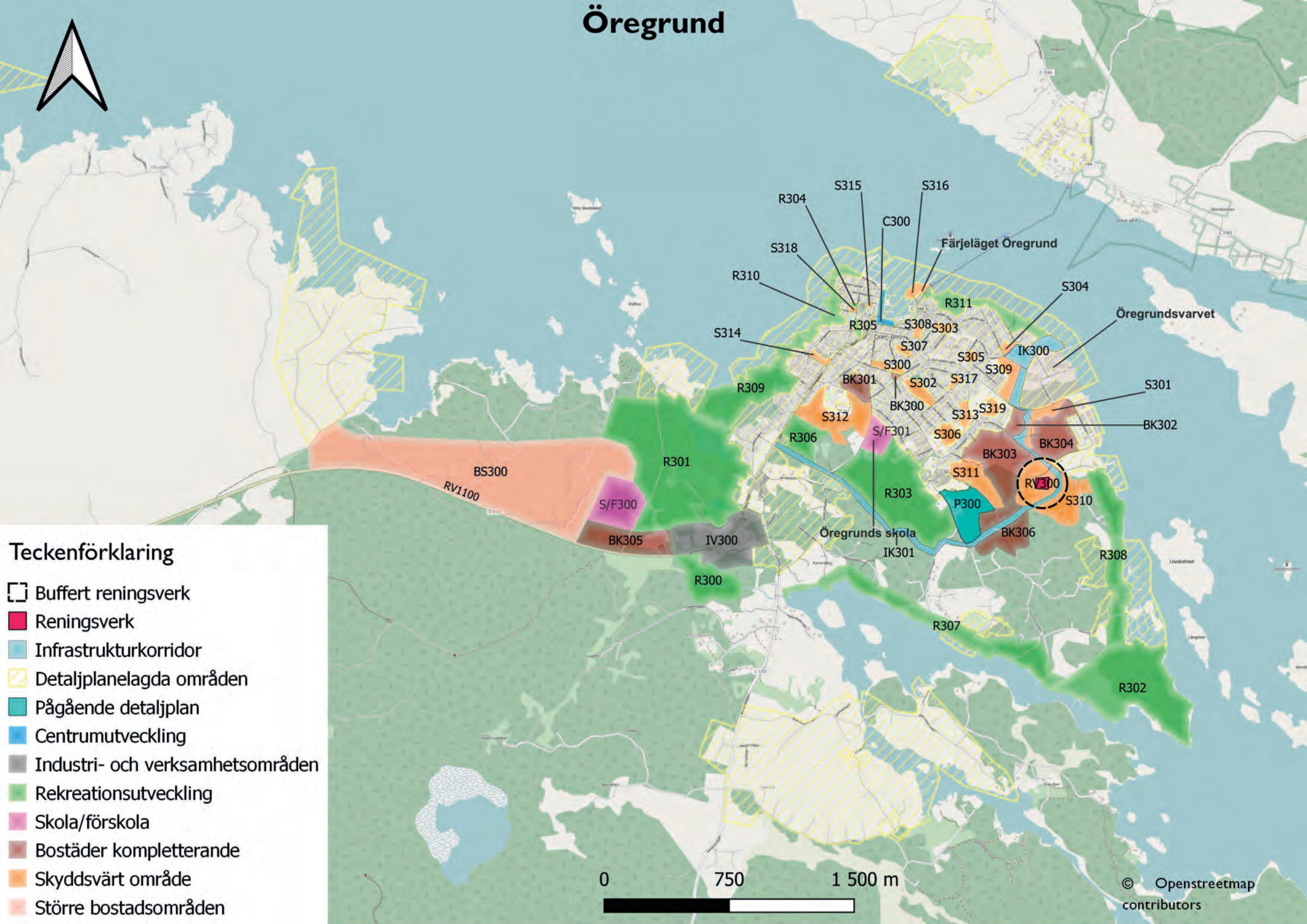
Öregrunds sjöfront, Tallparken och ett stråk som skapar en grön korridor mellan Kavaröbro och mer centrala delar av Öregrund är förslag till områden som i första hand ska hållas fria från bebyggelse. Med utveckling av viktiga länkar mellan rekreationsområden finns möjligheter att skapa ett nätverk som omgärdar hela Öregrunds tätort.

Med en utveckling av vinteraktiviteter eller aktivi-

■ Kommunen 22 360 ■ Öregrund 1 568

Öregrund

- ### Teckenförklaring
- Buffert reningsverk
 - Reningsverk
 - ▨ Infrastrukturkorridor
 - ▨ Detaljpanelagda områden
 - ▨ Pågående detaljplan
 - ▨ Centrumutveckling
 - Industri- och verksamhetsområden
 - Rekreativ utveckling
 - Skola/förskola
 - Bostäder kompletterande
 - Skyddsvärt område
 - Större bostadsområden

teter oberoende av årstid kan Öregrund stärka sin ställning som attraktiv boendeort.

I detaljplanelagda områden finns det plats för ytterligare verksamheter med marin anknytning, ett viktigt utvecklingsområde för Öregrund. Detta intresse måste bevakas i den fortsatta planeringen så att eventuella konflikter mellan störande verksamheter och bostadsbebyggelse kan förebyggas.

UTMANINGAR

Öregrund saknar idag utbyggnadsmöjligheter då kapaciteten för vatten- och avloppssystemet är väldigt begränsad.

Hamnområdet i centrala Öregrund är ett viktigt område som måste förvaltas väl för att gagna både näringsliv och allmänhetens tillgång till sjöfronten. Kommunen har en utmaning i att gestalta och skapa förutsättningar för att dessa olika intressen ska kunna samexistera på platsen.

Under sommaren är vattentillgångarna sämre i och med torrperioder samtidigt som fler nyttjar dem vilket skapar dricksvattenbrist under denna period. Den långsiktiga vatten- och avloppssituationen måste lösas på sikt för att Öregrund ska nå sin fulla potential.

Bostäder, större områden

Områden som klassas som helt nya större bostadsområden utan större hänsyn till omkringliggande bebyggelse och med behov av viss grad av ny service.

BS 300 - ÖREGRUND VÄSTRA

Ett större område för bostäder som ur strategisk synpunkt lämpar sig väl, då området blir en del av VA-utbyggnaden samtidigt som tillgängligheten till befintlig kollektivtrafik för området anses god i och med närheten till väg 1100 där hållplatslägen finns idag. Bebyggelsen ska bestå av medeltät byggnadsstruktur och blandad bebyggelse för att tillgodose olika behov av bostäder. Service i form av till exempel närbutik för livsmedel kan bli aktuell för att skapa möjligheter att minska bilanvändandet för de boende. I detaljplaneläggningsen ska gång- och cykeltrafik möjliggöras genom hela området och in mot Öregrunds centrum samt mot skolor centralt i Öregrund. En yta har reserverats inom området för förskola.

Två större lågpunkter återfinns inom området och bebyggelse runt dessa bör undvikas, alternativt att hållbara dagvattenlösningar kan ordnas inom

området. En fornlämning finns identifierad i de allra västligaste delarna av området. Där finns även ett område som ingår i naturvårdsavtal från länsstyrelsen. Både fornlämning och naturvårdsavtal ska beaktas vid vidare planläggning. I området finns vissa värden i form av kalkbarrskog med tillhörande arter, men bedömningen är att det finns möjlighet att anpassa planläggning efter befintliga naturvärden. En större naturvärdesinventering ska därför göras vid detaljplaneläggning.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 300 - ODENPLAN

I hörnet mellan Håkanssonsgatan och Odengatan finns idag en öppen gräsyta med några enstaka träd. Platsen finns med i stadsplanen för Öregrund från 1935 där ytan är planlagd som "allmän plats – parker, planteringar och naturområden". Platsen be-

döms inte användas i större utsträckning och skulle kunna lämpa sig för att uppföra ett flerbostadshus i 2-3 våningar. Närhet finns till det mesta som Öregrund har att erbjuda och förtätningen skulle därmed bidra till att skapa en blandad bebyggelse i orten. Potentiella förorenade områden finns i närheten och föroreningssituationen bör därför utredas vid detaljplaneläggning.

BK 301 - KVARTER VILSTEN

Inom nuvarande Kvarter Vilsten finns idag mark som är planlagd som parkmark men som dock inte används till det i dagsläget. Här föreslås kompletteringar med flerbostadshus och specialanpassade boenden för äldre genom ny detaljplan som även ska skapa ett komprimerat område för parkmark med ett tydligare genomförande och bättre användbarhet. Nya bostadshus ska harmoniera med de befintliga byggnader som finns inom Kvarter Vilsten.

Naturområdet i Kvarter Vilsten har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som pekar på medelhöga värden för respektive. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Hänsyn ska tas till detta vid exploatering.

BK 302 - FYRSKEPPSVÄGEN

Fyrskeppsvägen lämpar sig som en fortsättning av detaljplan 5.100 - "Kärrdalsvägen". Marken består idag av skog, är lätt kuperad och ej detaljplanelagd. Ny detaljplan bör möjliggöra för ytterligare friliggande villor där hänsyn ska tas till befintlig närliggande bygnadsstruktur. Naturvärdesinventering ska göras i samband med detaljplaneläggning.

De norra delarna av området är inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden som pekar på höga värden för respektive. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

BK 303 - KÄRRDAL

Området består idag av större avstyckningar där de flesta är bebyggda. En utveckling av området föreslås vara att möjliggöra avstyckning av de större tomterna till mindre tomter och på så sätt skapa plats för fler bostäder. Området lämpar sig bäst för friliggande villor men skulle behovet finnas kan även radhus, parhus eller kedjehus tillåtas.

Mindre områden av de södra och västra delarna av det utpekade området har blivit inventerade med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på både höga och låga natur- och friluftsvärden. Se

grönstrukturplan (2018) för detaljer.

BK 304 - APELGÅRDEN

Området ligger i anslutning till industriområdet "Rörhamn" i norr och Kärrdalsvägen i syd. Marken är ej detaljplanelagd i dagsläget och viss bebyggelse finns redan i området. Framtida utveckling av området ska möjliggöra för fler bostäder, där hänsyn ska tas till befintlig närliggande bygnadsstruktur. Då området angränsar till industriområde ska bullerutredning göras i samband med detaljplaneläggning och natur ska sparas i norra delen för att skapa en naturlig barriär mellan bostäder och industri. Ett mindre skredområde har identifierats inom området. En geologisk undersökning kan komma att krävas vid vidare planering. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga till låga naturvärden samt höga till medelhöga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

BK 305 - HUMMELFJÄRDEN

Området ligger längs med Västergatan precis innan Öregrunds tätort tar vid. Marken består av mesta-

dels skog men med viss bebyggelse i form av bostäder samt viss industri. En utveckling av området ska möjliggöra för fler bostäder som bör vara av blandad bebyggelse. Detta för att ta tillvara på närheten till centrala Öregrund och samtidigt bli en del av det större bostadsområdet BS 300 – Västra Öregrund.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt höga friluftsvärden.

BK 306 - SÖDRA ÖREGRUND

Område angränsande till fritidsområden i södra Öregrund. Marken består idag av skogsmark och några få bostäder återfinns inom området. Utveckling av blandade bostäder föreslås då området anses som en naturlig förlängning av tätorten då P 300, BK 303 samt BK 304 byggts ut. Bostadsområdet ska naturanpassas för att behålla landskapsvärden. Några mindre lågpunkter finns utpekade inom området vilket ställer krav på att hanteringen av dagvatten utreds vid detaljplaneläggning. Ett potentiellt förorenat område finns identifierat i det sydvästra hörnet av området från en tidigare deponi som i dagsläget har riskklass 1. Förstudie pågår och vid detaljplanering ska föroreningsituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare

vägledning på sid 54-55.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 300 - INFARTENS VERKSAMHETSOMRÅDE

Vid infarten till Öregrunds tätort ligger idag ett flertal mindre verksamheter längs med båda sidor om Västergatan. Här finns det möjlighet att komplettera dessa med ytterligare verksamheter av mindre störande karaktär då det ligger förhållandevis nära befintlig och planerad bostadsbebyggelse.

Det finns potentiellt förorenade områden på flera fastigheter, med koppling till bland annat drivmedelshandling och verkstadsindustri med riskklass 2. Vid lovärenden på befintliga verksamhetsfastigheter eller nyetableringar i anslutning till dessa fastigheter ska föroreningsituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråkta av infrastrukturobjekt.

IK 300 - ALTERNATIVT FÄRJELÄGE

Detta område ska reserveras för en alternativ hamn för färjeläge i Öregrund. Trafikverkets senast utförda åtgärdsvalsstudie visar dock på att ett nytt färjeläge inte är ekonomiskt försvarbart och förordar istället mindre åtgärder längs befintliga förbindelser. Kommunen vill dock reservera området för framtida utveckling ifall förutsättningarna och motiven för att utveckla ett nytt färjeläge förändras.

IK 301 - TRAFIKSTRÅK FÄRJELÄGET

Detta trafikstråk ska reserveras för att möjliggöra en alternativ korridor för att hantera trafiken för ett alternativt färjeläge i Öregrund nära Öregrundsväret. Vid ett genomförande är det Trafikverket som är ansvarig myndighet för verkställandet. Andra befintliga vägar kan vara aktuella i ett sådant skede, såsom Håkanssonsgatan och vidare på Fyrskjeppsvägen som föreslagits i tidigare åtgärdsvalsstudie.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 300 - LORTFJÄRDEN

Naturområde som innehåller stigar och vandringstigar för fisk. Området ska i samarbete med Upplandsstiftelsen och privata markägare utvecklas genom att märka upp stigar. Området har restaurerats för fiskvandring från Sunnanöfjärden.

Den östra delen av området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt höga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området bedöms inte påverka dessa värden negativt.

R 301 - HUMMELFJÄRDENS REKREATIONSOMRÅDE

Detta är en fortsättning på det viktiga rekreationsområdet Tallparken längs Öregrundss norra kustområde. En ny gångstig runt fjärden har anlagts, Sjömilan, med två broar och grillplats. Området är i stora delar inventerat med hänsyn till natur- och

friluftsvärden som visar höga, medelhöga samt låga natur- och friluftsvärden. Med nuvarande användning och utveckling bedöms dock hela området ha höga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Stor hänsyn ska tas till befintliga naturvärden vid utveckling av området.

Det finns potentiella föroreningar i området från nuvarande Öregrund-Gräsö skjutbana. Vid eventuella åtgärder för rekreation kan föroreningssituationen komma att behöva undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 302 - FURSUDDEN

Naturområde i de södra delarna av Öregrund med befintliga stigar som slingrar sig runt udden. Området föreslås utvecklas för att stärka rekreativiteterna. Bland annat ska nya rastplatser ska anläggas och stigar ska märkas upp. Större delen av området innefattas av strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken.

Området är i stora delar inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga och höga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Stor hänsyn ska tas till befint-

liga naturvärden vid utveckling av området.

R 303 - ÖREGRUNDS ELLJUSSPÅR

Öregrundss elljusspår är en viktig del för Öregrundss friluftsliv och en utveckling av området ska syfta till att rusta upp befintlig grillplats, anlägga utomhusgym samt vindskydd vid ett par platser för att göra området än mer attraktivt.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar medelhöga och höga naturvärden samt höga, medelhöga och låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Efter inventering har det dock visat sig att större delen av området används för rekreation och friluftsliv och har därmed höga friluftsvärden. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

R 304 - STADSPARKEN

Stadsparken ligger i anslutning till Öregrundss kyrka som ger ett grönt andrum i den täta byggnadsstrukturen i centrala Öregrund. Parken ska bevaras och inte bebyggas.

R 305 - KLOCKSTAPELN

Grönområdet runt Klockstapeln i Öregrund har senaste året gjorts mer tillgängligt med trevliga sittplatser i anslutning till Klockstapeln. En vidare utveckling av grönområdet utreds.

R 306 - TRÄSKET

Naturområde som består i stora delar av sumpskog. En utveckling av Träsket kan vara att utveckla delar för rekreation genom stigar, spänger och broar.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga och höga naturvärden samt låga och medelhöga friluftsvärden, vilket kan ändras vid en eventuell utveckling av området. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Hänsyn ska tas till naturvärden vid utveckling av området.

R 307 - SÖDRA SUNNANÖVANDRINGEN

Området innehåller övervägande kommunal mark där möjlighet finns till att utveckla ett attraktivt rekreativstråk längs med Sunnanöfjärden. Längs med vandringsleden föreslås även uppförandet av utpekade rastplatser och grillplatser på den kommunala marken samt skyltning för lederna. Leden före-

slås knyts ihop med R302 - Fursudden i söder och sedan vidare längs R308 - Södra kustvandringen.

R 308 - ÖSTRA SUNNANÖVANDRINGEN

Denna sträcka består i stort sett enbart av kommunal mark i dagsläget och har möjlighet att utvecklas till ett än mer attraktivt rekreativstråk. Även här föreslås bänkar samt att skyltning till vandringsleder uppförs. Stråket ska knyts samman med R 302 - Fursudden och vidare R 307 - Södra Sunnanövandringen.

R 309 - TALLPARKEN

Viktigt natur- och friluftsområde längs med det norra kustområdet vid centrala Öregrund som redan idag är ett tätortsnära grönt stråk med flera anslutande stigar och där området ska fortsätta skötas som rekreativområde för att bevara och utveckla naturvärden. Området ska kopplas ihop med R 301 - Hummelfjärdens rekreativområde i väst och R 310 - Norra kustrensans rekreativområde i öst. Området har en viktig funktion som nära rekreativområde för äldreboendet Tallparksgården samt servicelägenheter på Smedjegatan och södra Långgatan. Tillgängligheten i grönområdet bör därför beaktas i framtida plane-

ring.

Ett potentiellt förorenat område finns identifierat nära badplatsen vid tallparken från en gammal skjutbana. Vid eventuella åtgärder för rekreativområde kan föroreningssituationen komma att behöva undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 310 - VÄSTRA KLIPP-PROMENADEN

Klipplandskap längs med det norra kustområdet vid centrala Öregrund som blir en förlängning av Tallparken och sedan runt de norra delarna av Öregrund. För att öka tillgängligheten i området kan spänger och trappsteg underlätta svåra passager.

R 311 - ÖSTRA KLIPP-PROMENADEN

Klipplandskap längs med den östra delen av kustområdet vid centrala Öregrund och slutar sedan vid det alternativa färjeläget - IK 300. Befintliga stigar ska märkas ut och underhållas. Området ska behålla sin naturliga karaktär. Tillägg av exempelvis sittbänkar och eventuellt grillplatser kan utveckla områdets rekreativvärde. Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 300 - LEKYTA FJÄLLGATAN

Området innehåller idag en lekplats i ena ytterkanten samt bergbunden mark med öppna hållar och naturlig vegetation. Området pekas ut som skyddsvärt för att behålla inslag av den typiska miljön för Öregrund. Lekplatsen inom det utpekade området får utvecklas på befintlig yta och hållmarken bör hållas fri.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

S 301 - NYCKELBIOTOPSOMRÅDE

Området är utpekat som område för nyckelbiotop vilket beskrivs som skyddsvärt på grund av att det innehåller kalkbarrskog med rik förekomst av vedsvampar och stora inslag av senvuxna träd. Området ska inte tas i anspråk för exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 302 - BLOCKLANDSKAPET

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typiskt för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 303 - BERGET

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur. Berget fungerar som en buffert mellan bostadsområden och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 304 - BUFFERT FÖR FÄRJELÄGE

Lätt kuperat område med gles skog som ska reserveras som en buffert för eventuell planläggning av framtida alternativt färjeläge.

S 305 - BERGET 2

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 306 - SKOGEN

Tätortsnära naturskog som är viktigt ur rekreationssynpunkt och ska bevaras från exploatering. Åtgärder som skadar dess naturvärden och rekreationsvärden ska undvikas. Området är inventerat

med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 307 - KLIPPAN

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering. Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 308 - UTSIKTEN

Område med klipplandskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur. Platsen har dessutom ett mervärde av möjligheten till bra utsikt från klipporna. Området ska bevaras och de förändringar som kan godtas ska vara för att öka platsens tillgänglighet eller att öka utsiktsmöjligheterna för allmänheten.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med

området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 309 - INDUSTRISKOGEN

Området är ett naturområde som är detaljplanelagt som natur och ska fortsätta vara så för att säkerställa en skyddsbuffert mot störningar mellan bostäder och industriområdet Öregrundsväret.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 310 - RENINGSVERKET

Ett skyddsområde runt reningsverket i Öregrund där bebyggelse inte ska uppföras. Undantag får ske för teknisk anläggning kopplat till reningsverket. Inom skyddsområdet finns redan befintlig bebyggelse. Ingen nyttillkommande bostadsbebyggelse ska tillåtas inom skyddsområdet som är 300 meter på grund av miljöstörningar.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga och låga natur-

värden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 311 - KORRIDOREN

Naturområde som fungerar som en grön korridor där allmänheten rör sig och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på varierande naturvärden, från låga till höga, samt höga friluftsvärden då området omfattar en pulkabacke kallad Surberget. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

Det finns potentiella föroreningar från industriverksamhet halogenerade lösningsmedel med tillverkning av eldistributions- och elkontrollapparater i området, där föroreningen fått riskklass 2 preliminärt enligt branschklassning. Vid eventuella åtgärder i området kan föroreningssituationen behöva undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

S 312 - TRÄSKET NORRA

Naturområde som är viktigt att bevara som en skyddsbuffert mot störningar mellan bostäder och återvinningscentral. Det är också möjligt att utveckla delar av området för rekreation genom restaurering samt tillägg av spänger och broar.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 313 - BUFFERT MELLAN BYGGNADSSTILAR

Naturområde som fungerar som tätortsnära natur och som samtidigt separerar bostadsområden i olika byggstilar. Området ska bevaras och får inte exploateras.

Området är delvis inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Syftet med området anses inte påverka dessa värden negativt.

S 314 - KLIPPAN 2

Ett ytterligare område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrundsnatur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 315 - RÅDHUSPARKEN

Liten park i centrala Öregrund som bidrar med tätortsnära grönska och har ett viktigt rekreativvärde. Området ska bevaras och får inte exploateras för annan användning.

S 316 - FYRSKEPPSUDDEN

Ett populärt natur- och parkområde för boende och turister nära havet. Platsen ska bevaras och hållas tillgänglig för allmänheten och åtgärder får endast göras om de kan förbättra de nuvarande rekreativvärdena.

S 317 - KILEN

Platsen bedöms som en viktig, grön kil mellan bostadsområden då den bidrar med ökad grönska i centrala Öregrund. Platsen ska bevaras och får inte exploateras för annan användning.

S 318 - TENNISBANAN

Tennisbanan är ett populärt besöksmål och viktig rekreativaktivitet i centrala Öregrund. Tennisbanan ska bevaras och får inte exploateras för annan användning.

S 319 - NYCKELBIOTOP KALKBARRSKOG

Ett mindre område mellan bebyggelse vilket är klassat som nyckelbiotop med väden som kalkbarrskog och därför ska marken inte exploateras.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola etcetera.

S/F 300 - FÖRSKOLA VÄSTRA ÖREGRUND

Vid utvecklingen av BS300 – Västra Öregrund ska ett område reserveras för förskola som försörjer det nya upptagningsområde som bostadsutvecklingen innebär.

S/F 301 - UTVECKLING ÖREGRUNDS SKOLA

Området där den nuvarande skolan står kan eventuella tillbyggnader eller ombyggnader komma att behövas vid befolkningstillväxt i Öregrund. Tillbyggnader ska komplettera de befintliga skolbyggnaderna utan att ta i anspråk de lek- och fritidsytor som finns anlagda söder om dessa.

P 300 - ÖREGRUND I48:II

Pågående detaljplan för bostäder som ligger vilande på grund av brist på VA-kapacitet i det kommunala ledningsnätet. Mängden bostäder som detaljplanen ska tillåta är inte fastslaget och planprocessen är fortfarande endast i startskedet.

RV 300 - RENINGSVERKET ÖREGRUND

Öregrunds reningsverk med en buffertzona på 300 meter där ingen ny bostadsbebyggelse tillåts. Kapaciteten i reningsverket är för tillräcklig men det finns planer på att utöka kapaciteten för reningsverket för att säkerställa det långsiktiga behovet. Se mer information under avsnittet *Vatten och avlopp*.

C 300 - HAMNOMRÅDET ÖREGRUND

Hamnstråken med de värdefulla sjöbodarna och torget som är en viktig samlingsplats i centrala Öregrund. Detta område är vitalt för attraktiviteten i orten, och en god gestaltning av gaturummen samt torgytan behöver utvecklas för att nå områdets fulla potential. Torget behöver bli öppnare och mer inbjudande med grönska och allmänna sittplatser. Gatustråken behöver utnyttjas på ett bättre sätt för att gynna näringarnas uteserveringar samt gång- och cykeltrafikanter. Ett gestaltningsprogram som utreder helheten för hela området föreslås därför för att uppnå detta.

Österbybruk

Österbybruk är det största och äldsta järnbruket i Östhammars kommun, anlagt redan på 1500-talet. Här finns både industribyggnader och bostäder från bruksepoken. Vallonsmedjan är från 1500-talet och brukets äldsta byggnad. Herrgården, brukskyrkan och klockstapeln byggdes på 1700-talet.

Den moderna tätorten har framförallt anlagts norr om herrgården, även om viss kompletterande bebyggelse har kommit till i anslutning till de gamla brukslängorna. Redan i början av 1900-talet och fram till 1950-talet byggdes nya småhusområden i Österbybruk. Verksamheten vid Fagersta bruk och Dannemora gruvor hade stor betydelse för expansionen, vilken fortsatte under 1960- och 1970-talet. Då planlades större områden både öster samt väster om centrum och flerfamiljshus byggdes.

Efter 1980-talet har bebyggelseexpansionen fortsatt i både öster och väster om centrum. Öster om centrum upptar Fagerstas gamla industriområde en stor yta. Österby gjuteri är den enda delen av Fagerstas tidigare verksamhet som lever kvar efter den omfattande nedläggning som skedde på 1980-talet.

PROFIL

Österbybruk är en trivsam boende- och pendlarort

Österbybruk är en av kommunens kulturhistoriskt mest intressanta platser. I framtiden är det viktigt att värdena bevaras, men också att allmänheten har tillgång till miljöerna som gör området unikt.

med bra förbindelser i flera väderstreck: mot Gävle och Uppsala-Stockholm via Upptåget i Örbyhus och Skyttorp eller närliggande E4. Det finns en tydlig koppling mellan nutid och historia, och vallonsbruket tillför skönhet och kulturhistoria. Livet i Österbybruk är livfullt med bland annat kulturupplevelser och ett rikt föreningsliv.

Service ligger förhållandevis väl samlad i centrum. Där finns bland annat livsmedelsbutiker, bageri men också vårdcentral och tandläkarmottagning. Sportanläggningar, skola (F-9) och bibliotek ligger i anslutning till centrum, medan förskolor, äldreboende och återvinningsanläggning finns på lite olika platser.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Österbybruk med Dannemora gruvor är centrala minnesmärken från århundraden av bergshantering och järnframställning. Detta är en av kommunens mest värdefulla kulturmiljöer och ett riksintresseområde som innefattar både Österbybruk och omgivande områden. Inte bara bruket, utan också dammsystemen, gruvområdet i Dannemora och omgivande ekhagar ingår. Dessa värden samt den tätortsnära naturen med många spår av kulturarvet bidrar stort till ortens attraktivitet.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Herrgårdsområdet, Vallonsmedjan, klockstapeln och osthusen har, tillsammans med den äldre bebyggelsen längs Gimogatan, Långgatan och Korsvägen stor betydelse för Österbybruks identitet. De är viktiga landmärken, liksom Folkets hus och Fagerstas gamla industriområde. Dammarna i tätortsnära natur med många äldre träd har också stor betydelse för Österbybruks karaktär.

Torget, herrgårdsområdet, busstationen, simbadet, skolan och idrottsplatsen är samlingspunkter där Österbyborna möts. Dessa platser behöver kopplas samman bättre för att stärka tillgängligheten.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

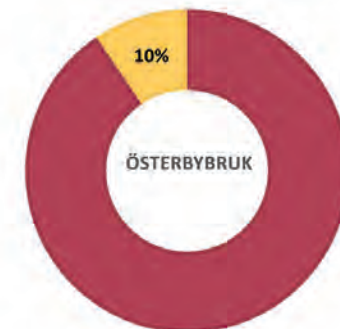
Det finns goda möjligheter för Österbybruk att utvecklas som både boende- och pendlarort. Här finns många attraktiva miljöer, ett järnvägsspår som med rätt förutsättningar kan bli aktuell för persontrafik på sikt. Ett bra resecentrum kan vara ett bra tillskott i framtiden för att stärka dessa förutsättningar som pendlarort. Det är dock viktigt att även lyfta fram Österbybruk som en ort där det går att både bo och arbeta på. Det finns goda förutsättningar för mindre industrier att etablera sig. Dannemora gruva är planerad att vara åter i drift inom de närmsta åren och tillsammans med det goda föreningslivet samt kulturupplevelser som finns ger detta Österbybruk utvecklingsmöjligheter att växa som ort. Kommunen kan agera som stöttande part i att utveckla dessa områden.

Genom att förtäta och knyta samman olika bostadsområden kan stadskänslan förstärkas. Det är viktigt att tillkommande bebyggelse inte döljer eller avskärmar Österbybruks landmärken och vackra vyer, exempelvis mot dammarna. Utvecklingen måste ske med stor hänsyn till områdets höga kulturmiljövärden. Österbybruk har stora möjligheter att utveckla de gröna och blå värdena i symbios med brukets gamla kulturarv. Nya vandringsleder och båtliv kan bli del av en växande besöksnäring och bidra till

rekreation och folkhälsa.

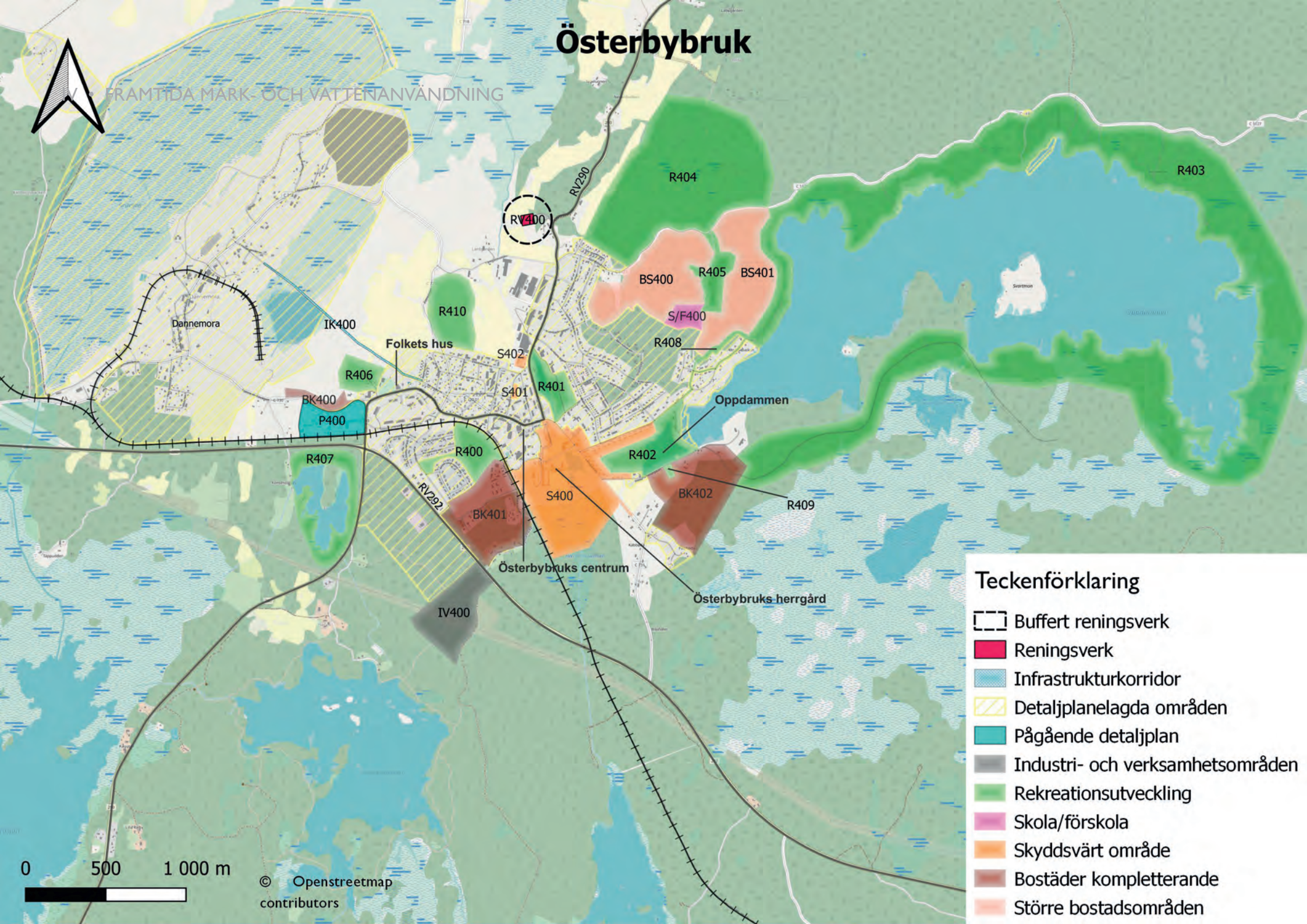
Ekhags- och ängslandskapet norr om Österbybruk och ett område öster och norr om Dannemorajsjön bidrar till vackra och rogivande upplevelser som kan nyttjas för tätortsnära rekreation. Det är också viktigt att det finns gröna, sammanhängande stråk genom samhället. De kan bli än mer attraktiva om de kopplas ihop bättre, till exempel med hjälp av mindre parkområden. Mötesplatserna i Österbybruk behöver kopplas samman bättre genom gång- och cykelvägar för ökad tillgänglighet. Järnvägen fungerar som en barriär. Söder om väg 292, i anslutning till fjärrvärmeverket, finns potential för etablering av nya, störande verksamheter. Vägen fungerar som en avskärmande barriär för bostadsbebyggelsen.

■ Kommunen 22 360 ■ Österbybruk 2 341

Österbybruk

FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

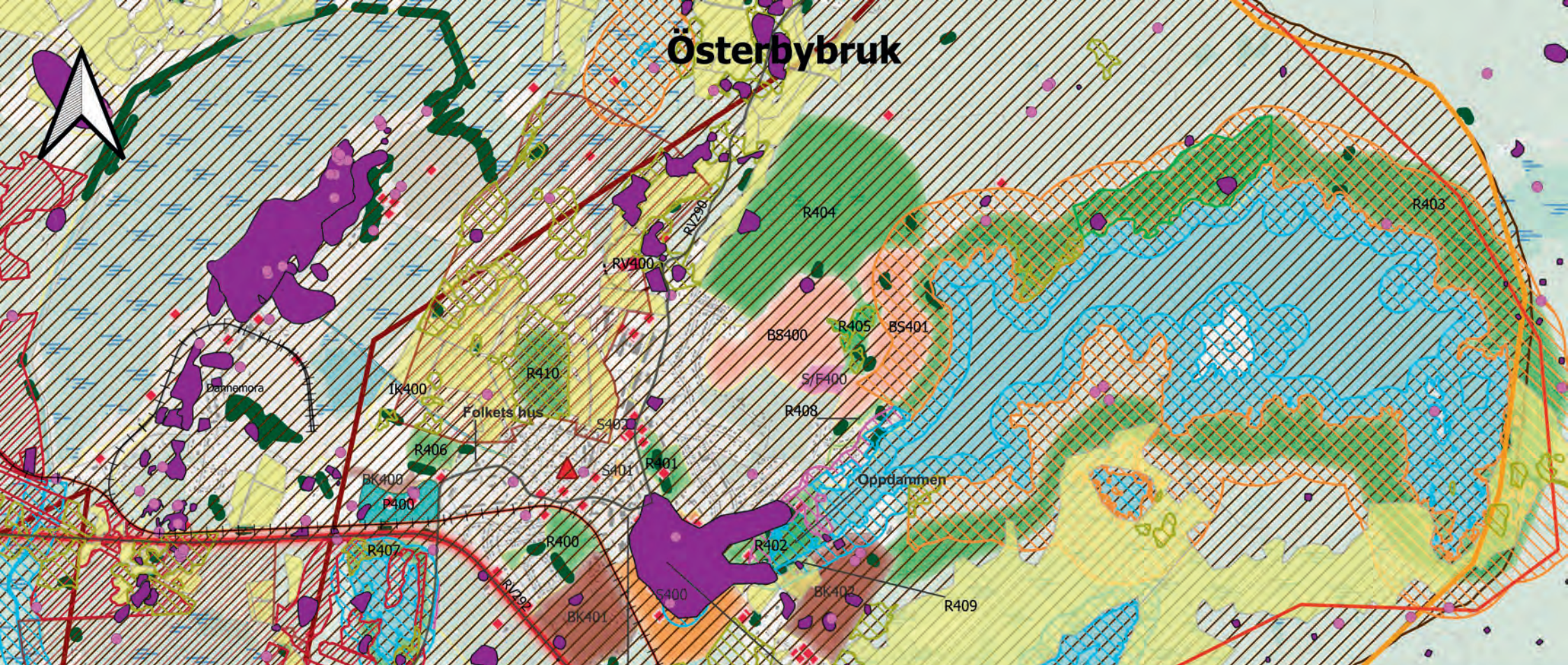
Teckenförklaring

- Buffert reningsverk
- Reningsverk
- Infrastrukturkorridor
- Detaljplanelagda områden
- Pågående detaljplan
- Industri- och verksamhetsområden
- Rekreativ utveckling
- Skola/förskola
- Skyddsvärt område
- Bostäder kompletterande
- Större bostadsområden

0 500 1 000 m

© Openstreetmap contributors

Österbybruk

Teckenförklaring

- ◆ Potentiellt förorenade områden
- Fornlämningar punkter
- ▲ Skyddsrum
- Riksintresse järnväg
- Riksintresse vägnät
- Rekommenderad transportväg för farligt gods
- Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper stora skogsbolag
- Upphävt strandskydd
- Strandskydd 100 m
- Strandskydd 300 m
- Naturreservat
- Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
- Landskapsbildskydd
- Riksintresse kulturmiljövård
- Kommunal kulturmiljövård
- Regional Kulturmiljövård
- Riksintresse värdefulla ämnen och material
- Fornlämningar områden
- Stödsökt jordbruksmark
- Riskområde för skred

© Openstreetmap contributors

I denna karta visas inte utvecklingsområden i teckenförklaringen. För att se vad respektive färg för utvecklingsområdena står för, se föregående karta.

UTMANINGAR

Österbybruk har som sagt goda utvecklingsmöjligheter för boende, och här är kapaciteten för både vatten och avlopp relativt god. En utmaning är att locka till inflyttning i orten. Utveckling av handel och annat utbud av service inne i tätorten är en utmaning för att göra Österbybruk till en attraktiv boendeort.

Som ett komplement till det rika kulturutbudet och upplevelser behöver det även finnas tillgång till övernattningsboenden för tillfälliga besökare. Här behöver kommunen arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för att etablera sådana verksamheter.

Bostäder, större områden

Områden som klassas som helt nya större bostadsområden utan större hänsyn till omkringliggande bebyggelse och med behov av viss grad av ny service.

BS 400 - SEFFERBACKEN

Sefferbacken, som pekas ut längst väster om Stordammen är ett av de större nya bostadsområdena i Österbybruk som utgörs av skogsmark i dagsläget.

Utpekandet av området är att anse som tätortsutveckling av Österbybruk. Direkt söder om området finns befintliga bostäder och består av friliggande hus. Området är att anse som ett nytt utvecklingsområde där bebyggelsestrukturen och karaktären inte behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse. Möjlighet finns framförallt för nya småhus/parhus/kedjehus men även flerbostadshus kan vara lämpligt. Bebyggelsen ska anpassas till omkringliggande natur för att ta tillvara på den skog som området består av idag.

Den mindre väg som i dagsläget går mellan de utpekade områdena BS400 och BS401 behöver breddas för att kunna ta emot trafik från den planerade bostadsutbyggnaden. Trafik ska sedan härledas till den statliga vägen i norr samt Klockarbacksvägen och sedan vidare på Kölngatan i söder.

Området har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga till låga naturvärden. Majoriteten av det inventerade området visar på låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Det finns dock stigar inom området som kopplar ihop med närliggande rekreationsområde. Friluftsvärdena är under utveckling genom etablering av ett nordligt grönstråk med höga friluft- och kulturmiljövärden. Befintlig ny förskola söder om området och tänkt

etablering av ytterligare en enhet mitt i området ges med detta stråk goda möjligheter till stärkande utestelser. Detta ska beaktas i vidare planering. Dessa ska beaktas vid exploatering. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplanläggning.

I norra delarna av området finns ett större fornlämningsområde som ska undvikas vid framtida exploatering. Delar av området är även låglänt och därför rekommenderas en dagvattenutredning i samband med detaljplanarbetet.

BS 401 – KLOCKARBACKEN 2

Det utpekade området är beläget direkt väster om Stordammen och utgörs av skogsmark i dagsläget. Utpekandet av området är att anse som tätortsutveckling av Österbybruk. Direkt söder om området finns befintliga bostäder. Närliggande bebyggelse består av friliggande hus. Området är att anse som ett nytt utvecklingsområde där bebyggelsestrukturen och karaktären inte behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse. Möjlighet finns framförallt för nya småhus/parhus/kedjehus men även flerbostadshus kan vara lämpligt. Eventuellt behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Bebyggelsen ska naturanpassas för att ta tillvara på den skog som området består

av idag.

Området har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden, vilken visar på medelhöga till låga naturvärden. Majoriteten av det inventerade området visar på låga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljpanelläggning.

Inom det utpekade området finns några större låglänta partier som särskild hänsyn ska tas till och en dagvattenutredning rekommenderas vid detaljplanarbetet. Fyra områden där risk för skred har identifierats ska även tas med i beaktning när det planeras för bostäder. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Stora delar av området ligger inom utökat strandskydd vilket betyder att detta behöver utredas och dispens krävs för att bebyggelse ska vara möjligt. Här hänvisar kommunen till det sjätte skälet för dispens enligt MB 7 kap. 18§, vilket lyder att ett område behöver tas i anspråk för ett annat mycket angeläget intresse än strandskyddet. I det här fallet gäller detta behovet av bostäder i attraktivt läge för att locka människor att flytta till Österbybruk. Det utökade strandskyddet grundar sig i ett naturvårdsavtal från 1987, skapat av länsstyrelsen, där höga naturvärden och arter pekats ut. Beslut om fortsatt utökat

strandskydd togs sedan 1995 samt 2015. Även om ny bebyggelse kommer att göra intrång på det utökade strandskyddet så är avsikten att det generella strandskyddet om 100 meter fortfarande ska behållas för att säkerställa djur och allmänhetens tillgång till stranden.

I markkonfliktskartan framstår det tydligt att det är svårt att finna ny mark att ta i anspråk som inte innefattar diverse markkonflikter i nära anslutning till tätorten. Området ovanför nuvarande detaljplan för Klockarbacken är ett av få områden som är relativt oproblematisk. Österbybruk präglas av föroreningar i princip överallt runt tätorten och därför bedöms området nordväst om Stordammen vara lämpligt att ta i anspråk för bostäder. Kommunen bedömer också att detta utökade strandskyddsområde inte har någon avgörande betydelse för strandskyddets syften.

I samband med förväntad större befolkningsökning på grund av utbyggnad för slutförvaret i Forsmark krävs attraktiva bostäder och därför krävs att kommunen möjliggör detta i kommunens större tätorter. Andra platser har undersökts runt tätorten där de platser som ansetts lämpliga också har pekats ut, främst i form av förtättningsområden. Andra områden som diskuterats är omvandling av industriområden men i dagsläget bedöms det inte finnas

ekonomiska incitament att omvandla det diskuterade området, "Österbyverken", då det finns betydliga föroreningar som bedöms väldigt dyra att åtgärda initialt.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 400 – ILSVEDDEN

Området ligger väster om fotbollsplanen och utgörs av skogsmark. Närliggande bebyggelse består av friliggande villor med stora tomter. Utpekandet av området är att anse som kompletterande bebyggelse. Strukturen och karaktären på kompletterande bebyggelse behöver förhålla sig till den redan befintliga men kan också tillåta tätare bebyggelse som t.ex. radhus. Området ligger i direkt anslutning till Dannemoravägen vilket ger området nära tillgång till regionala bussförbindelser.

Med tanke på närheten till Dannemoravägen samt

gruvan bör en bullerutredning utföras för att vidta åtgärder, speciellt om det blir aktuellt att öppna Dannemora gruvor igen och tung trafik kommer belastas vägen och gruvområdet igen. Mindre låglänta partier finns inom området och ska tas i beaktning vid framtida planering av området.

Ilsvedden har inte blivit inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden.

BK 401 - SKYTTBACKEN

Skyttbacken är en befintlig detaljplan där stora delar av området ännu inte är utbyggt. Inom området finns två fornlämningsområden som hänsyn ska tas till men i övrigt har området goda förutsättningar. Bullerdämpande åtgärder bedöms behöva utredas vid en eventuell detaljplaneändring då området är omgärdat av både större väg samt järnväg.

BK 402 - HOVGÅRDEN

Hovgården är beläget söder om Österby simbad. Området utgörs av åker- och skogsmark. Förslaget är att anse som kompletterande bebyggelse där parhus, radhus eller friliggande villor föreslås. Strukturen och karaktären på kompletterande bebyggelse behöver förhålla sig till befintlig.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på höga till låga naturvärden. Det visar också på att området har låga till medelhöga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Ett stigsystem har dock identifierats utanför denna inventering och dessa stigar har ett högt värde som behöver beaktas.

Stora delar av skogsområdet innehåller dock intressanta stigar där bland annat den etablerade kulturstigen återfinns. Ett kuperat landskap med lämningar från de första järnmalmsbruken i Österbybruk och annan kulturhistorisk aktivitet kan också hittas. Dessa värden ger området en viktig identitet och spegling till Österbybruks historia som inte får förvanskas. Istället bör man utnyttja detta genom att spara viktiga stigar och integrera dem som tätortsnära rekreation. Bebyggelse får tillkomma på de öppnare och flackare ytorna i området som inte stör rekreativändamålen. Med fördel kan bebyggelse utformas med anspelning på historiska drag för att ge bebyggelseområdet en starkare identitet.

Inom det utpekade området finns både större och mindre fornlämningsområden bestående bland annat av bebyggelseämningar och fångstgrop. Stor försiktighet till detta ska tas i detaljplanarbetet.

Ett låglänt område närmast Pålsboda är identifierat

och därför bör dagvattenutredning göras i detaljplanering. Två områden med risk för ras finns även inom det utpekade området, båda längs med Hammargatan. Därför förordas geoteknisk utredning vid kommande detaljplaneskede.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 400 - FÖRETAGSBY ÖSTERBYBRUK ETAPP 2

Området är en fortsättning av utvecklingen av industrier i Österbybruk. Förslaget är väl separerat från bostadsbebyggelse och lämpar sig därför även för störande industrier. Marken består främst av sandig morän och en mindre del glacial lera. Området är idag ett skogsområde och är inte inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. En inventering kan därför behöva göras vid detaljpaneläggning. Det finns vandringsleder som passerar genom området och som behöver beaktas så att det går att passera vidare till leder utanför området vid exploatering.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråkta av infrastrukturobjekt.

IK 400 - CYKELVÄGEN DANNEMORA – ÖSTERBYBRUK

Befintlig cykelväg mellan Dannemora och Österbybruk som är delvis asfalterad. Denna väg saknar idag belysning och för att stärka vägen som effektivt cykelstråk bör belysning tillkomma på hela sträckan.

Rekreativ utveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 400 - VATTENTORNET

Sydväst om Österbyskolan vid vattentornet pekas ett område ut för utveckling av rekreation. Området är värdefullt för tätortens närhet till rekreation och sammanknyter olika delar av tätorten. Området har en naturlig koppling till ett stort antal bostäder i

närheten och har vid en inventering utpekats som en viktig skog för Österbyskolan. I framtiden bör området användas för etablering av nya aktiviteter eller funktioner som överensstämmer med ändamålet rekreation. Alla åtgärder som görs i området måste alltså innebära att befintliga rekreativfunktioner inte påverkas negativt.

Inom området finns potentiella föroreningar från en nedlagd deponi på en fastighet med riskklass 3. Vid eventuella åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på låga till medelhöga naturvärden. Det visar också på att området har medelhöga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

R 401 - SÅGDAMMSPARKEN

Mitt i Österbybruk ligger det utpekade Sågdammsparken. Området är värdefullt för tätortens närhet till rekreation och sammanknyter olika delar av tätorten. Parken har en naturlig koppling till ett stort antal bostäder i närheten. Inom området tillåts i dagsläget utveckling av bostäder, men framtiden bör

området användas för etablering av nya aktiviteter eller funktioner som överensstämmer med ändamålet rekreation. Alla åtgärder som görs i området måste alltså innebära att befintliga rekreativfunktioner inte påverkas negativt. I sågdammsparken finns föroreningar från en gammal tungmetallsdeponi som idag är övertäckt med geotextilduk och jordmassor. Inga grävningsarbeten bör göras på platsen med tanke på dessa föroreningar. Ytterligare föroreningar runt före detta laboratoriet i nordvästra delen av parken finns också konstaterade och som behöver beaktas.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på låga till medelhöga naturvärden. Det visar också på att området har medelhöga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

R 402 - OPPDAMMEN

Intill campingen i Österbybruk ligger Oppdammen som föreslås för framtida rekreativ utveckling. Runt Oppdammen föreslås en gångstig för att tillgängliggöra tätortsnära rekreation. Området är delvis utmarkerat som byggnadsminne tillsammans med den närliggande bruksmiljön och därför bör Länsstyrelsen vara med i ett tidigt samråd vid fram-

tida planering av rekreationsområdet.

Det finns konstaterade föroreningar av arsenik runt dammen som visar på låg hälsorisk, och därför bedöms föroreningarna inte utgöra någon konflikt med syftet för området. Det finns även föroreningar från tidigare järnbruken i de västra delarna av dammen där den samlade bedömningen givit en riskklass 1 för området. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 403 - STORDAMMENS VANDRINGSLED

Stordammens vandringsled sträcker sig idag från campingen i Österbybruk upp till Aspo naturreservat längs med Stordammen. En utveckling för fortsättning av leden vidare längs den östra delen av dammen är i förestående vilket kommer göra det möjligt att vandra runt hela Stordammen. Vissa delar av leden behöver utredas för behov av tillgänglighetsanpassning som sedermera ska leda till ett värdefullt slutmål. Stordammen har betydelse för friluftsliv i Österbybruk året runt. Hela dammen inklusive omgivande stränder och närmarker har stor utvecklingspotential som rekreationsmiljö. Vandringleden är del av upplandsleden och en led på 15 km planeras runt dammen i ett samarbete mellan

lokala intressen och Upplandsstiftelsen. Dammen har stort värde för bad, båtliv, fiske och vintertid för skridskoåkning. Utveckling och åtgärder som stör rekreationsändamålen får inte tillåtas.

Det finns potentiella föroreningar längs med leden där tidigare Aspeboda hytta låg, verksamhet för järn- och stålbruk. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 404 - ELLJUSSPÅRET

R 404 är grönområdet runt elljusspåret och ska fortsättningsvis användas som naturområde för rekreation. Det innebär att grönområdet ska vårdas och inte i alltför väsentlig grad förändras. Däremot kan rekreationsanläggningar och tillgänglighetsarbeten tillåtas. Med tillgänglighetsarbeten menas gång- och cykelvägar, elljusspår, skidspår etcetera. Området anses bli ännu viktigare att behålla för rekreation i framtiden då de större bostadsområdena BS400 och BS401 utvecklas.

R 405 - KLOCKARBACKENS OAS

Mellan bostadsområde BS 400 och BS 401 föreslås en grön oas för att främja rekreation. Ett nyckelbiotop-

område med kalkbarrskog är identifierat inom R 405 som stor hänsyn ska tas till vid planering av framtida rekreationsområde. På grund av nyckelbiotopen föreslås en minimal påverkan i skogspartiet och samråd med Skogsstyrelsen. Området kan tänkas behöva ta yta från BS 400 och BS 401 för att skydda nyckelbiotopen. Stigar som ansluter till området från söder, öster, och väster utgör delar av ett nordligt grönstråk som utvecklas av lokala intressenter under 2023.

R 406 - IP ÖSTERBYBRUK

Området är en idrottsplats med fotbollsplaner i orten som med fördel kan utvecklas för att skapa ett större sammanhang och samlingsplats runt idrottsplatsen.

R 407 - KARMDAMMEN

Runt Karmdammen finns idag en vandrings slinga på runt 3 km som nyttjades som tillsynsstig för dammen från sent 1600-tal. Stigen går på dammsbröst som ger fin utsikt över dammen och omgivande myrar och gölar. Utter syns till och från i dammen. Det finns viloplats samt grillplatser i området. Slingan är ett viktigt tätortsnära grönstråk och intentionen är att rekreationsområdet ska fortsätta utvecklas för

tillgängliggörande och attraktivitet.

Det finns potentiellt förorenade områden identifierade i södra respektive västra delen av rekreativområdet från tidigare järn- och stålbruksverksamhet. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 408 - SKOGSPASSAGE MOT UPPLANDSLEDEN

Det finns idag en stig inom skogspassagen som passerar upp mot Upplandsleden från vägen. Denna stig är ett viktigt alternativ till att annars gå längs med gatustråket där människor behöver samsas med biltrafik. Stigen kan behöva dras om för att anpassas till nyttillkommande bostadsområden.

R 409 - PARADISET

Grön mindre parkmiljö med skuggande träd längs det populära gångstråket förbi Oppdammen. Tillgängliggjord grillplats och bänkar finns i området. Området ska behålla sin naturliga karaktär.

R 410 - SPÖKLUND

Ekhags- och ängslandskapet i området Spöklund bidrar till vackra och rogivande upplevelser där det planeras etableras en vandringsstig i närtid genom privata initiativ. Området är en viktig del för tillgången till rekreation i de norra delarna och ska prioriteras för detta ändamål. Området skyddas i övrigt av landskapsbildsskydd.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 400 - ÖSTERBYBRUKS HERRGÅRDSOMRÅDE

Österbybruks herrgårdsområde har anor från 1500-talet och kännetecknas av en typisk bruksmiljö från den tiden. Stora delar av det utpekade området skyddas genom den byggnadsminnesförklaring som finns över bruksmiljön. Området pekats ut som skyddsvärt för att värna om den unika miljön och skydda mot framtida exploatering. Områdets gröna och blå ytor har stora historiska värden, men igenväxning av betesmarker och vattenspegeln i herr-

gårdsdammen påverkar detta kulturarv negativt. En plan för återskapande av dessa miljöer bör tas fram. Mer information om Österbybruk och dess historia finns att läsa i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och Järn* på sid 175-220.

Den finns flera konstaterade och potentiella föroreningar identifierade inom området. Detta härrör sig från den historiska järnbruksverksamheten, tidigare plantskola samt tidigare avfallsdeponi. Från tidigare industriverksamhet har måttliga risker påvisats avseende kvicksilver i jord för boende i bostadsområdet samt avseende arsenik och kvicksilver i jordgolvet och stoft för personal i det före detta industriområdet. Kviksilverhalterna i marken är inte fullständigt uttrönt och kompletterande undersökningar behövs för att klargöra åtgärdsbehovet. Det bedöms inte finnas risk för vistelse i området enligt befintliga rapporter. Potentiella föroreningar från tidigare plantskola har enligt översiktliga undersökningar givits en riskklass 2. Potentiella föroreningar från tidigare deponi misstänks vara branschtypiska föroreningar och riskklass saknas. Vid eventuella åtgärder i områdena kan föroreningssituationen behöva undersökas vidare och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

S 401 - BERTILSPARKEN

En grönyta och viktig lekpark för närboende i Österbybruk. Det finns även en liten pulkbacke i området som ska bevaras. Äldreboendet på parkvägen samt servicelägenheter på Ekbacksvägen ligger relativt nära och detta gör att parken blir en viktig lättillgänglig rekreationsyta där generationer kan mötas.

S 402 - BRÄNNSTÅLSUGNARNA

De unika och numera enda bevarade brännstål-sugnarna i Sverige finns på denna plats och är ett viktigt kulturhistoriskt arv från uppbyggnaden av den moderna stålindustrin från början av 1900-talet. Byggnaderna och dess område ska skyddas mot exploatering för att säkerställa framtida bevarande.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv.

P 400 - HARVIK

Pågående detaljplan för bostäder. Detaljplanen syftar till att göra befintliga byggnader planenliga samt möjliggöra för nya enstaka byggrätter.

S/F 400 – SEFFERBACKENS FÖRSKOLA

Inom det utpekade området reserveras mark för framtida förskola i takt med att de större bostadsområdena BS 400 och BS 401 byggs ut.

RV 400 – ÖSTERBYBRUKS RENINGSVERK

Österbybruks reningsverk har buffertzon på 300 meter där ingen ny bostadbebyggelse tillåts.

Östhammar

Östhammar anlades redan på medeltiden och fick sina stadsrättigheter så tidigt som 1368. Då låg bebyggelsen strax väster om nuvarande stadskärna. Staden fungerade som ett handelscentrum genom närheten till havet och hade också en viktig funktion för den fiskande befolkningen.

Den medeltida staden kan fortfarande spåras i ett bitvis oregelbundet gatunät, även om den idag äldsta bebyggelsen är från 1700-talet. Detta på grund av att Östhammar har brunnit i flera omgångar.

Östhammar fick ett uppsving under slutet av 1800-talet. Den första stadsplanen är från år 1878. Bebyggelsen organiserades då i rektangulära kvarter med rätlinjiga gator. Östhammar växte mot norr och söder utanför stadskärnan. Många av husen från den perioden bär spår av badortsepoken.

Under 1920- till 1950-talet pågick en försiktig expansion av staden, framförallt norrut, med egnahemsbebyggelse inspirerad av den engelska trädgårdsstaden. Från slutet av 1960-talet fram till början av 1980-talet expanderade Östhammar kraftigt. Då byggdes många nya villor och åtskilliga flerfamiljshus. Staden växte i alla riktningar.

Östhammars utbud av handel, underhållning och arbetstillfällen gör orten populär året runt. Översiktsplanen pekar ut flera platser där handeln kan utvecklas ytterligare och där fler arbetstillfällen kan skapas, både genom industrier och kontor.

PROFIL

Östhammar är kommunens största tätort, en småstadsideyll och ett centrum för handel och administration. Här ligger kommunhuset och flera andra centrala servicefunktioner, exempelvis Östhammars vårdcentrum med akutmottagning. Östhammar

fungerar som centralort. Kommunhus, vårdinrättningar och bibliotek ligger i anslutning till stadskärnan. Skolor (F-9), förskolor och sportanläggningar finns på lite olika platser och på lite längre avstånd från stadskärnan.

Det finns flera affärscentrum. I stadskärnan finns

III • FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

livsmedelsbutiker, apotek och småbutiker. Livsmedelsbutiker finns även vid infartens centrum och i det externa köpcentrum som etablerats under 2000-talet. Här hittar man också fackhandelsföretag.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Stadskärnan är av riksintresse för kulturmiljövården. Det gäller de delar som bär spår av ett medeltida gatunät och centralt belägna områden med en tät och småskalig trähusbebyggelse. Det finns även välbevarade byggnader från förra sekelskiftet och badortsepoken, till exempel Källörskolan och gamla brandstationen.

Stadskärnan har en särskild charm som tillsammans med havskontakten bidrar till Östhammars attraktionskraft som en småstadsidyll. Området runt Börstils kyrka har landskapsbildsskydd, se sid 54-55.

Särskild hänsyn måste tas i Börstilsåsens vattenskyddsområde längs väg 76. Grundvatten från Börstilsåsen försörjer Östhammar med dricksvatten.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Rådhuset, gamla vattentornet, Källörskolan och Börstils kyrka är exempel på viktiga landmärken.

Sjöfronten är också viktig för upplevelsen av denna gamla fiske-, sjöfarts- och badortsstad.

Detsamma gäller viktiga mötesplatser som Krutudden, Sjötorget, Rådhusorget och busstationen. Busstationens funktion som centralt belägen mötesplats kan behöva förstärkas. Kulturhuset Storbrunn har fått ett lyft som mötesplats för kultur i Östhammar i och med de renoveringar som utförts.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Östhammar har goda möjligheter att utvecklas. Det finns gott om plats för nya bostäder och verksamheter. Staden kan göras tätare genom att mer isolerade villaområden knyts samman med ny bebyggelse och en utbyggnad av gång- och cykelvägnätet. Det går till exempel att bygga ihop Edsområdet med egentliga Ed.

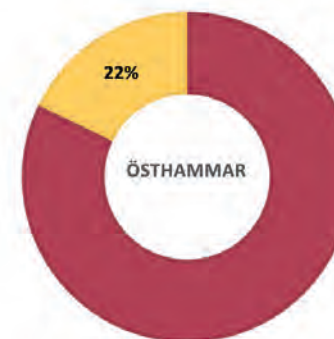
För att behålla attraktionskraften behöver landmärken och fronter som förknippas med Östhammar hanteras med hänsyn. Sjöfronten och sammanhängande gröna stråk inom och runt tätorten bör behållas intakta, likaså stadens centrala delar som är ett riksintresse för kulturmiljövården. Att knyta samman dessa delar genom små åtgärder, till exempel genom att flytta övergångsställ eller dylikt kan skapa

större möjligheter att bevara och stärka kopplingen mellan landmärken och fronter.

Drottninggatan är ett viktigt stråk och har potential att utvecklas till en gågata med mycket liv året runt. De vackra byggnaderna kräver kontinuerligt underhåll. Dessutom krävs satsningar som kan bidra till att fler service- och handelsföretag etablerar sig längs gatan, gärna hela vägen ner till Kyrkogatan.

Flera nya utbyggnadsområden för både småhus och flerfamiljshus har tillkommit under 2000-talet. Nya infartsvägar kan behövas om expansionen fortsätter. Två utredningsområden för vägar finns i förslagsskartan.

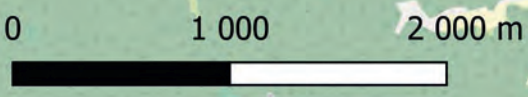
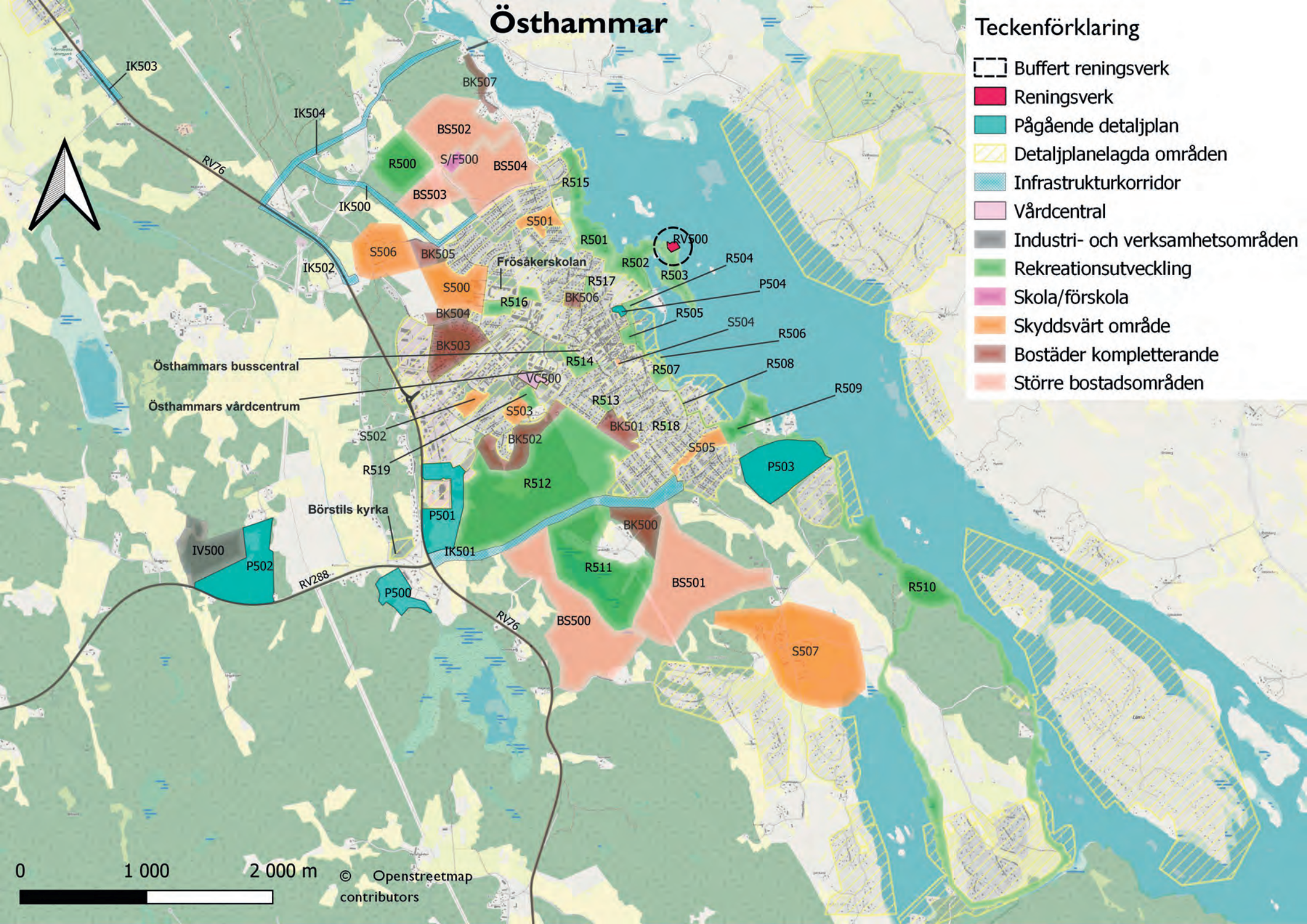
■ Kommunen 22 360 ■ Östhammar 4 857

Östhammar

Teckenförklaring

- Buffert reningsverk
- Reningsverk
- Pågående detaljplan
- Detaljplanelagda områden
- Infrastrukturkorridor
- Vårdcentral
- Industri- och verksamhetsområden
- Rekreationsutveckling
- Skola/förskola
- Skyddsvärt område
- Bostäder kompletterande
- Större bostadsområden

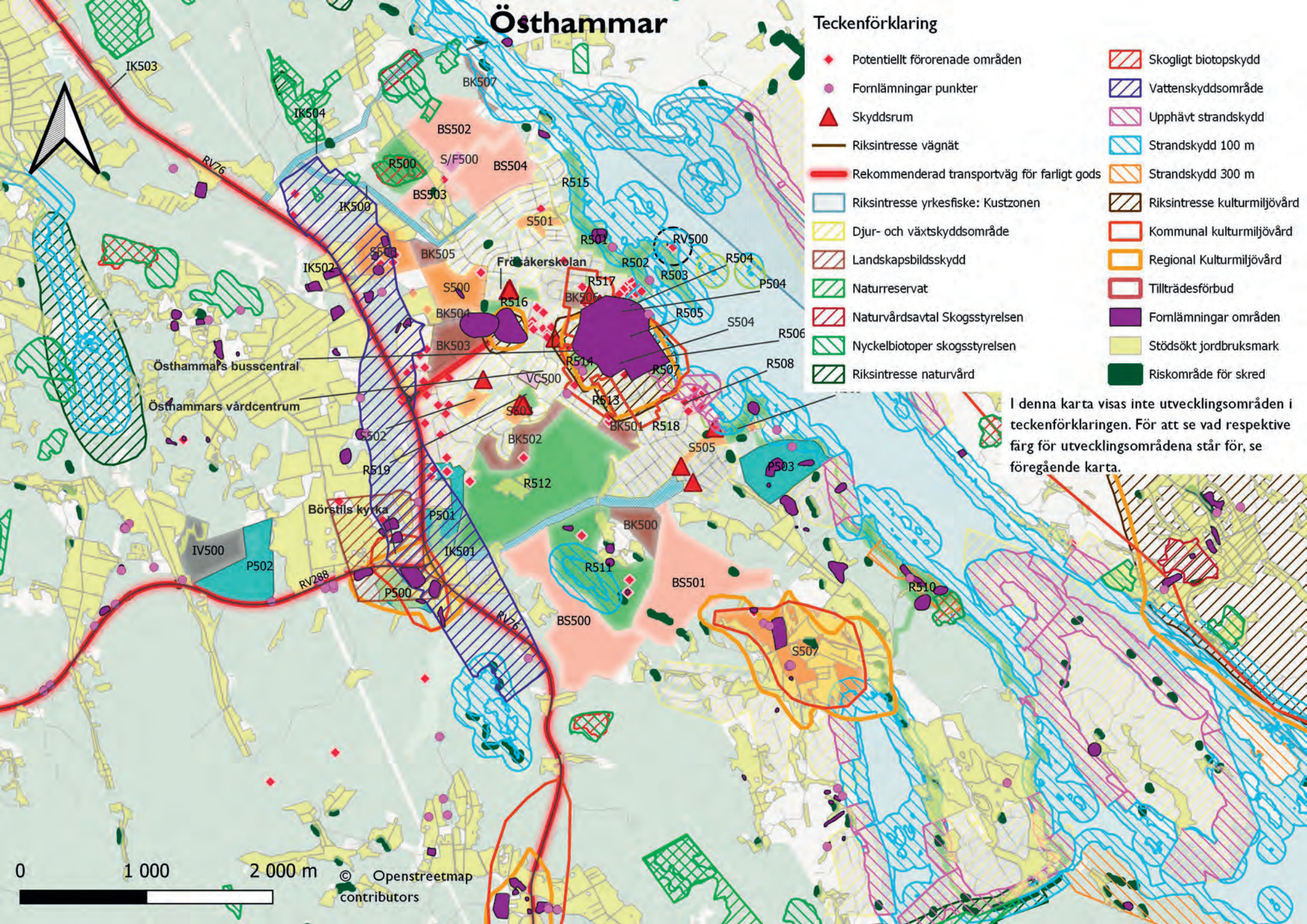
© Openstreetmap contributors

Östhammar

Teckenförklaring

- Potentiellt förorenade områden
- Fornlämningar punkter
- Skyddsrum
- Riksintresse vägnät
- Rekommenderad transportväg för farligt gods
- Riksintresse yrkesfiske: Kustzonen
- Djur- och växtskyddsområde
- Landskapsbildsskydd
- Naturreservat
- Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
- Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
- Riksintresse naturvård
- Skogligt biotopskydd
- Vattenskyddsområde
- Upphävt strandskydd
- Strandskydd 100 m
- Strandskydd 300 m
- Riksintresse kulturmiljövård
- Kommunal kulturmiljövård
- Regional Kulturmiljövård
- Tillträdesförbud
- Fornlämningar områden
- Stödsökt jordbruksmark
- Riskområde för skred

I denna karta visas inte utvecklingsområden i teckenförklaringen. För att se vad respektive färg för utvecklingsområdena står för, se föregående karta.

UTMANINGAR

Vatten- och avloppstillgången är precis som i Öregrund mycket begränsad i Östhammar, och är en stor nyckel till att nya bostäder och verksamheter ska kunna tillkomma i orten. Östhammar har en trevlig stadsstruktur och gestaltning i de centrala delarna, men det är samtidigt en utmaning att få ett levande centrum då verksamheter måste konkurrera med Öregrund på sommaren och även extern handel både lokalt och regionalt. Idag finns även miljöstörande industriverksamheter i nära anslutning till de centrala delarna. Dessa bör på sikt flyttas längre bort från bostadsbebyggelse för att skapa en god boendemiljö och öppna upp nya möjligheter för centrala Östhammar.

Bostäder, större områden

Områden som klassas som helt nya större bostadsområden utan större hänsyn till omkringliggande bebyggelse och med behov av viss grad av ny service.

BS 500 - KANIKEBOL

Kanikebol består idag främst av skog samt vissa mindre jordbruksmarker och lämpar sig för stör-

re bostadsutveckling. Blandad bebyggelse i form av flerbostadshus, parhus-, radhus- och kedjehus ska prioriteras. Rekreativområde R 510 – Kanikebolsjön angränsar till bostadsområdet i öst och ger tillkommande bostäder närhet till rekreation i form av både skog och vatten. Området angränsar till riksväg 76 i väst vilket gör området tillgängligt men kräver samtidigt att bebyggelse anpassas för trafikbuller.

Då väg 76 är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 30 meter införas. Även inom 150 meter bör hänsyn tas till leden, ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i del III.

Gång- och cykelvägar ska anläggas längs gatunäten inom området vid detaljplaneläggning och kopplas samman med befintligt gång- och cykelnät. Säkra passager för skolvägar ska säkerställas från bostadsområdet över infrastrukturkorridor IK 501 – Södra infarten till intilliggande rekreativområde i norr, R 511. I områdets norra del har ett lågpunktsområde identifierats och därför är det mycket viktigt att dagvattenutredningar görs i detaljplaneskede och att dagvattenlösningar anordnas på ett hållbart sätt vid exploatering. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

BS 501 - KANIKEBOL 2

Den potentiellt största utvecklingen av Östhammars tätort kan ske i detta område. Marken är idag ett skogsområde med vissa enskilda vägar som löper genom området. Naturvärden är i dagsläget inte utrett, och naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning. Utvecklingen ska bestå av blandad bebyggelse i form av flerbostadshus och parhus/radhus i de östra delarna och medan de resterande delarna kan tillåta alla bostadsformer. Förskola/skola bör utredas inom området för att möjliggöra bostadsnära förskola för områdena BS 500 och BS 501. Behov av sportanläggningar bör också utredas i samband med utbyggnad av detta område. Inom området ska gång- och cykelvägar anläggas längs gatunäten och dessa ska koppla på befintliga gång- och cykelvägar utanför planområdet.

Två större lågpunktsområden finns karterat inom det utpekade utvecklingsområdet vilket ställer krav på att dagvattenutredning genomförs i samband med detaljplaneläggning. Flera mindre riskområden för skred har också påträffats och dessa ska tas i beaktning vid detaljplanering där geologisk undersökning kan komma att krävas. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

BS 502 - ED 2

Norr om det större bostadsområdet BS506 - Ed 23:1, pekas detta område ut som en fortsättning av utvecklingen i norrgående riktning. Området består idag av skog samt brutet jordbrukslandskap och bedöms lämpa sig för utveckling av främst friliggande villor. Naturvärden är inte kartlagt på platsen vilket ska göras i samband med detaljplaneläggning, liksom dagvattenutredning. Inslag av den befintliga skogen bör sparas vid exploatering för att bevara delar av den natursköna karaktären som finns idag. Det finns även stigar som används för rekreation idag genom området, och dessa bör sparas i den mån det går. Anslutning av motortrafik till området ska ske via Husbackavägen samt från BS505 – Ed 3, och ska samordnas så att anslutningarna blir så få som möjligt. Gång- och cykeltrafik ska anordnas längs gatunätet inom utvecklingsområdet och ska kopplas ihop med befintligt gång- och cykelnät.

Inom området BS 504 i närhet till gränsen för BS 503 finns potentiella föroreningar från en tidigare gruva, kallad Nässelnöt - Rörgruvan. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BS 503 - ED 3

Område för större bostadsutveckling som där blandad bebyggelse ska prioriteras i form av parhus, radhus, kedjehus och friliggande villor. Marken består av skog och en del jordbruksmark i brutna arealer. Inslag av den befintliga skogen bör sparas vid exploatering för att bevara delar av den natursköna karaktären som finns idag. Området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt höga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

Dagvattenutredning ska göras vid detaljplaneläggning. Anslutning till området ska ske via den nya infrastrukturkorridoren, IK 500 – Eds norra infart samt från BS 504 – Ed 2, och dessa ska samordnas så att anslutningarna blir så få som möjligt. I och med att bostadsområdet kommer att ligga i anslutning till ett större infrastrukturstråk så ska bullerutredning göras i samband med detaljplaneläggning. Gång- och cykeltrafik ska anordnas längs gatunätet inom utvecklingsområdet och ska kopplas ihop med befintligt gång- och cykelnät. Ett område för skola har pekats ut nordost om Ed 3, med områdeskod S/F 501 – Eds skola och beskrivs i detalj under rubriken Övriga områden.

Inom området finns potentiella föroreningar från en tidigare gruva, kallad Nässelnöt - Rörgruvan. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BS 504 - ED 23:1

Ett större område som består av skogsmark och där en hägerkoloni upptäckts vid utredning för detaljplaneläggning. Tidigare detaljplaneärende har avslutats på grund av denna hägerkoloni. Marken är dock fortsatt intressant för utveckling av bostäder i blandade former av friliggande villor, radhus samt flerbostadshus om det är möjligt trots hägerkolonin. Vid framtida detaljplaneläggning ska det utredas om det är möjligt att exploatera delar av området med hänsyn till de flertal hägerbon som identifierats. Det finns även stigar som används för rekreation idag genom området, och dessa bör sparas i den mån det går.

Området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga och höga naturvärden samt höga friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

Inom området BS 504 i närhet till gränsen för BS 505 finns potentiella föroreningar från en tidigare gruva, kallad Nässelnöt - Rörgruvan. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 500 - KANIKEBOL MOTORBANA

Området består idag av skog och blir ett komplement till de få bostäder som idag finns väst om det utpekade området. Utveckling av friliggande villor föreslås och en fortsättning av den fastighets- och gatustruktur som finns idag ska eftersträvas för att skapa ett enhetligt område. Vid detaljplaneläggning ska naturvärdesinventering göras. En viktig förutsättning för att bostadsbebyggelsen ska kunna utvecklas på platsen är antingen att motorbanan,

som ligger väst om området, flyttas till annan plats eller att lämpliga bulleråtgärder görs. En skyttebana finns också i närheten och att den flyttas är också en förutsättning för utveckling av bostäder på grund av bullerstörningar.

BK 501 - KANIKEBOLSGATAN

Området angränsar till de centrala delarna av Östhammar i öst och Östhammars elljusspår, R511, i väst. Inom området finns även Östhammars kommunförråd och verksamhet vilken ska flyttas för att göra plats för möjligheter till centrumnära bostäder i attraktiv miljö. Behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Utvecklingsområdet kommer ta i anspråk en mindre del av elljusspåret. I och med detta ska de spår som påverkas dras om för att kopplas samman igen.

Potentiella föroreningar finns identifierade som härstammar från tidigare verksamheter. Farliga ämnen i form av till exempel Petroleumföroreningar och Varnolen samt mycket farliga ämnen i form av Krom har hanterats. Vid omvandling till bostäder ska föroreningar undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Områdets västra delar har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer.

BK 502 - FORTSÄTTNING AV ERIKSLUNDSOMRÅDET

Området består idag delvis av mark som är detaljplanelagt som allmän platsmark, natur medan resterande mark är ej detaljplanelagt. Utveckling av området ska bestå av en komplettering med friliggande villor eller parhus/radhus med en gestaltning och bebyggelsestruktur som kan knyta ihop Erikslundsområdet med egnahemsbebyggelsen på Sydvästra Gränsgatan.

Området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan* (2018) för detaljer. Viss natur kommer tas i anspråk och behovet av förtätning av bebyggelse bedöms överordnat andra intressen i detta område. Förtätningen i närheten av elljusspåret bedöms kunna bidra till en ökad användning av elljusspåret.

Ett potentiellt förorenat område har identifierats inom det utpekade området och beskrivs som

schaktmassedeponi. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sid 54-55.

BK 503 - FÖRTÄTNING AV GAMMELBYN

Ett utvecklingsområde som idag i stora drag består av bostäder samt allmän platsmark – parkmark i "1.19 - Förslag till stadsplan för del av Gammelbyn 3:1 m.fl.". En förtätning av området föreslås och därmed en komprimering av den parkmark som finns idag. Bebyggelse som föreslås är friliggande villor eller parhus/radhus och hänsyn ska vid utveckling av nya bostäder tas till den befintliga bebyggelsen i området. Utformning och byggnadsstil ska harmoniera med befintlig bebyggelse.

Viss del av området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Viss natur kommer tas i anspråk och behovet av förtätning av bebyggelse bedöms överordnat andra intressen i detta område.

BK 504 - FÖRTÄTNING AV BOSTADSOMRÅDE

Området är idag till största del ej detaljplanelagd och består av skogsmark samt en mindre del åkermark. Ett mindre område av den östra delen är idag detaljplanelagd som "mark som icke får bebyggas" i "1.49 – Förslag till ändring och utvidgning av stadsplanen för skolområde Gammelbyn 3:1". Omkringliggande område har en tydlig villastruktur som bryts av där det utpekade förtättningsområdet ligger. En fortsättning av omkringliggande kvarterstruktur bör därför möjliggöras för att komplettera befintlig bebyggelse.

Viss del av området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga natur- och friluftsvärden. Se *grönstrukturplan (2018)* för detaljer. Viss natur kommer tas i anspråk och behovet av förtätning av bebyggelse bedöms överordnat andra intressen i detta område.

BK 505 - FORTSÄTTNING AV DETALJPLAN I:42 - GATUHÖJDER

En vidareutveckling av detaljplan "1.42 – Gatuhöjder" där nuvarande villaområde är utbyggt i tydlig bebyggelsestruktur. Det utpekade området blir således en fortsättning på denna detaljplan och ny bebyggelse bör samspela med befintlig bebyggelsestruktur.

BK 506 - KVARTER GARVAREN

Område med flerbostadshus i ljust tegel som idag bedöms som monotont och påminner om "miljöprogramsområde". Ingår i ändring av stadsplanen "1:92 – Kv. Garvaren" från 1961 där planen medger bebyggelse i ca 12 och 13 meter byggnadshöjd där en relativt stor del prickmark är angiven. För att öka attraktiviteten bör området förändras till mer blandad bebyggelse i varierande höjder och kulörer. Olika fasadmaterial kan också vara lämpligt och upplåtelseformen kan gärna vara blandad. Målet bör dock vara att enbart flerbostadshus ska finnas i området. För att möjliggöra detta kan ny detaljplan behöva upprättas för området.

Området innefattas av riksintresse kulturmiljö samt återfinns i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* på sid 132-140 som innefattar hela Östhammars centrala delar. Hänsyn till detta ska tas vid detaljplanläggning och bygglov.

BK 507 - HUSBACKAVÄGEN

Sträckan längs Husbackavägen är idag delvis bebyggd med friliggande villatomter som är glest utplacerade. Med det attraktiva läget och närheten till Östhammars centrala delar så bedöms området ha potential att kompletteras med ytterligare villatom-

ter längs vägen. För detta bör en detaljplan upprättas för att undersöka eventuella naturvärden och andra förutsättningar för bebyggelse.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för störande verksamheter och industrier.

IV 500 - EXPANDERING BÖRSTIL 1:13 INDUSTRIOMRÅDE

Marken är utpekad som en förlängning av den pågående detaljplanen P 502. Marken kan antingen inkluderas i den pågående detaljplanen eller hantearas i en egen detaljplan.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråkta av infrastrukturobjekt.

IK 500 - EDS NORRA INFART, "VADBACKSVÄGEN"

Reserverat stråk på nuvarande Vadbacksvägen för en ny infart till Edsområdet i Östhammars norra delar. Infarten blir aktuell i samband med att IK 504 - Norra infarten byggs ut och framförallt när större bostadsområden BS 504 – Ed 2 och BS 505 – Ed 3 exploateras. Väl utformad väg för motortrafik ska anläggas för att klara av den belastning som uppkommer till nya bostadsområden. Nya gång- och cykelvägar bör anläggas i samband med etableringen.

IK 501 - SÖDRA INFARTEN

En ny infart i södra delarna av Östhammar som ska anläggas i korsningen mellan väg 288 och väg 76. Denna ska leda trafik från de södra delarna till de större trafikstråken samt uppkomsten av nya större bostadsområden kring stråket i framtiden. I och med den nya infarten behöver korsningen mellan väg 288 och väg 76 ses över och denna sträckning bör inarbetas i länstransportsplanen för Uppsala län. Dialog med Region Uppsala och Trafikverket ska ske från kommunens sida.

IK 502 - LÄNK MELLAN NORRSKEDIKA - ÖSTHAMMAR

Reserverat område för cykelväg för att knyta ihop befintliga cykelvägar som anlagts från Norrskedika och Östhammar och sedan vidare med de befintliga cykelvägar som finns i Östhammars tätort.

IK 503 - CYKELBARHET NORRSKEDIKA - ÖSTHAMMAR

Reserverat stråk för komplettering av cykelbarheten mellan Norrskedika och Östhammar. Denna sträcka behöver knytas samman med befintliga cykelbara vägar mellan orterna. De åtgärder som ska göras för att uppnå detta mål ska utredas i ett senare skede och en samverkan mellan kommunen och region Uppsala ska ske i utredningsskedet.

IK 504 - NORRA INFARTEN

Reserverat område för framtida infart från väg 76 som kopplar ihop med Husbackavägen och bron över Östhammarsfjärden som sedermera leder mot flera landsbygdsområden på andra sidan fjärden. Väl utformad väg för motortrafik ska anläggas för att klara av den belastning som uppkommer till nya bostadsområden. Nya gång- och cykelvägar bör också

anläggas i samband med utbyggnaden av infarten.

Dialog ska ske med Trafikverket och region Uppsala från kommunens sida i och med anslutning från väg 76 till den nya infarten. Detta då den väntas skapa en ny trafiksituation och den bör även pekas ut i länstransportplanen för Uppsala län.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 500 - ED

Området föreslås som ett nytt rekreationsområde i samband med att de större bostadsområdena BS 504, BS 505 och BS 506 byggs ut. Det utpekade området består idag mestadels av skogsmark. Särskild hänsyn ska tas till det befintliga biotopskyddet och klassningen som nyckelbiotop i området. Biotopen är värdefull på grund av kalkbarrskog, värdefull kryptogamflora, rik marksvampflora och ymnigt mosstäcke.

R 501 - GAMMELHUS

Området fungerar som ett rekreationsområde och promenadstråk för befolkningen i Östhammar. Området har bland annat en utsiktsplats över Östhammarsfjärden, ytor för evenemang och Kvarngården som kan användas för verksamhet dagtid, kvällar och helger. Kulturvärden finns i området i form av lämningar av en borg från slutet av 1300-talet och en loftbod. Det utpekade området är fortsatt ämnat för rekreation i framtiden och insatser tillåts enbart om de främjar ett rekreationssyfte.

R 502 - KLACKSKÄRS CAMPING

I dagsläget används det utpekade området som campingplats som anses vara förenligt med ett rekreationsområde. Området är utpekade som rekreationsutveckling för att skydda det mot framtida exploatering, detta för att bibehålla tätortsnära rekreationsområden. Området fungerar även som en länk mellan Gammelhus (R 501) och Krutudden (R 503).

R 503 - KRUTUDDEN

Krutudden består idag av badplats, gångstigar, grillplats och parkområde och platsen ska användas

för rekreation även i framtiden. Området får endast utvecklas i syfte att förstärka det nuvarande rekreationsområdet. Östhammars reningsverk RV 500 ligger inom det utmarkerade området som hänsyn ska tas till i framtida planering.

R 504 - HAMNPARKEN

Mitt emot bostadsområdet Klackskär finns idag en outnyttjad grönyta som föreslås användas som parkområde för att bland annat få en tydligare koppling till R 503 - Krutudden. Området kan utnyttjas av alla boende i tätorten. Grönområdet mitt emot Klackskär skulle även kunna ha möjligheten att knyta samman med Sjötorgsparken på ett tydligare sätt genom att koppla ihop de två grönområdena längs med hamnen.

R 505 - SJÖTORGSPARKEN

Området används idag för rekreation med utegym, lekplats, Skateramp, grillplatser, volleyboll, schack, boule och flera andra aktiviteter. I övrigt används ytan för många typer av evenemang och i området finns flera restauranger och café. Parken är viktig för alla boende och besökare av Östhammar men kan ha extra stor vikt som närliggande rekreation för

gruppboendet Rådhuset samt servicelägenheter på Prästgatan och därför ska tillgängligheten beaktas. Sjötorgsparken föreslås för vidare rekreationsutveckling med en naturlig förlängning till Badhusholmen (R 506) och Societetsparken (R 507).

R 506 - BADHUSHOLMEN

Badhusholmen där det tidigare kallbadhuset i Östhammar stod föreslås för framtida rekreationsutveckling. Området föreslås få en bättre koppling till Sjötorgsparken, R 505, och Societetsparken, R 507, genom att utveckla det befintliga grönområdet. Det utpekade området är relativt litet, och därför kan en möjlighet vara att utvidga platsen med exempelvis trädäck ut mot Östhammarsfjärden.

R 507 - SOCIETETSPARKEN

Societetshuset, eller källörsskolan som det också benämns, började byggas år 1885 under badortstiden som ett kall och varmbadhus. Byggnaden har varit föremål för byggnadsminnesförklaring men länsstyrelsen beslutade att inte byggnadsminnesförklara byggnaden. Källör har varit i väldigt dåligt skick på grund av eftersatt underhåll och de senaste åren har byggnaden renoverats genom av ideella insatser.

På grund av kulturmiljöskäl pekas området ut som rekreationsutveckling för att skyddas mot framtida exploatering. Den intilliggande Societetsparken föreslås för framtida rekreation för allmänheten och som en förlängning av Sjötorgsparken, R 505.

R 508 - KÄLLVÄGEN

Angränsande till Societetsparken finns idag en äng. Visionen är att kunna vandra längs med vattnet vid ängen och sedan vandra längs Källvägen och Ejdervägen vidare via områdena R509 och R510 ända ned till Sandikaön. Stråket är viktigt som en länk mellan de olika rekreationsområdena.

R 509 - NÄSUDDEN

Näsudden är en plats där scouterna för tillfället har sin verksamhet. I området finns även ett flertal sjönära fastigheter. Området skall utvecklas i rekreationssyfte. Området kommer även fungera som grönsläpp gentemot det befintliga bebyggelse samt mot nya området Sandika norra (P 503). Området innefattar ett äldre hus med uthus, gräsytor, brygga med mera, omgivet av skogspartier.

Potentiella föroreningar finns identifierade inom rekreationsområdet från en tidigare skjutbana. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen un-

dersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 510 - ÖSTHAMMARSFJÄRDENS VANDRINGSLED

I det utpekade området föreslås möjligheten att vandra längs med Östhammarsfjärden. Idag finns ingen utpekad led i området, men längs vissa delar av stråket finns befintliga stigar som kan utvecklas för ökad rekreation. Området sträcker sig cirka 5-6 kilometer ned till Sandikaön och kanalen mot Fagerön. Det utpekade området föreslås knytas samman med Fageröns naturreservat på andra sidan kanalen. I höjd med Koxut finns ett flertal fornlämningsområden samt ett biotopskyddsområde med kalkbarrskog som särskild hänsyn ska tas till.

Potentiella föroreningar finns identifierade inom rekreationsområdet från tidigare gruvverksamhet, Koxutgruvorna. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 511 - KANIKEBOLSSJÖN

Kanikebolssjön föreslås som ett rekreationsområde för det framtida större bostadsområdet Kanikebol

III • FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

- BS 500. Potential finns även för att knyta samman området med Östhammars största område för rekreation, nämligen elljusspåret (R 511). Runt Kanikebolssjön föreslås gångstigar, rastplatser, grillplatser och andra ändamål som främjar ett aktivt uteliv. Området kring sjön är även utpekade i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram som bekräftar värdet av området. Ett mindre fornlämningsområde samt ett område med risk för skred är identifierat inom förslaget som hänsyn ska tas till vid eventuella åtgärder. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Inom området återfinns både Kanikebols motorbana samt en skyttebana som idag utgör en form av rekreation. Skulle verksamheterna flytta öppnar detta upp för nya rekreativmöjligheter alternativt en viss utökning av bostadsområdet BK500. Det finns potentiellt förorenade områden både vid motorbanan och skjutbanan samt från tidigare gruvverksamhet. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

R 512 - ELLJUSSPÅRET

Det utpekade området är det största rekreativområdet i Östhammar som bland annat innehåller ett

2,5 km långt elljusspår. Idag utnyttjar även Kristine-lundskolan närheten till skogsområdet. Därav ska hänsyn tas till framtida utveckling av området för att täcka upp skolans behov. Området kommer bli ännu viktigare i framtiden som rekreativområde då intentionerna är att Östhammar ska fortsätta växa söderut. Detta kommer innebära att rekreativområdet kommer ligga mer centrerat i en framtida utveckling av tätorten Östhammar. Inom det utpekade området tillåts enbart utveckling av rekreativändamål som kan främja ett aktivt uteliv.

R 513 - VASAPARKEN

Ytan består idag av en grönyta med barrträd och lövträd, i området finns även en mindre lekplats. Området är utpekade som rekreativutveckling för att förhindra framtida exploatering. Grönområdet ligger i ett bostadsområde som till större del består av småhus. Området får utvecklas i rekreativsyfte som ska främja ett aktivt uteliv.

R 514 - HEMBYGDSGÅRDEN

Området kring Hembygdsgården i Östhammar består av gång- och cykelvägar som används mycket

av allmänheten. Det ligger i nära anslutning till serviceboenden på Repslagargatan och är därför en viktig rekreativkälla kopplat till detta. Området är utpekade som rekreativutveckling för att försäkra att området i framtiden även används för rekreativ. Utveckling inom området tillåts om det anses främja ett rekreativsyfte.

R 515 - KVISTAGRAN

Området ska utvecklas för att tillgängliggöra strandlinjen från Gammelhus (R 501) fram till rastplatsen vid Kvistagran som är allmän platsmark.

R 516 - FRÖSÅKERSVALLEN

Idrottsområde vid Frösåkersskolan som innehåller fotbollsplaner och andra idrottsytor. Utveckling av idrottsområdet ska fortsättningsvis göras för att stärka de befintliga värdena. Området öster om skolan är detaljplanelagt för förskola som nu byggs, parkeringar och möjlig utveckling av anläggningar för utövande av sportaktiviteter.

R 517 - SLOTTSPARKEN

Ett parkområde längs Slottsgatan med skugggivande träd och en liten sittbänk som bedöms användas

i liten grad idag. Det finns behov av att avskärma parken bättre från Slottsgatan samt ge den bättre funktionalitet. Parken har stor potential att bli en viktig rekreationsyta med utvecklad lekplats och parkkvaliteter. Parken kan förse flera av de omkringliggande bostadsområdena med närrecreation samt rekreationsyta för gruppboendet på Klackskärsgatan och får därför inte bebyggas. Här kan med andra ord flera generationer mötas.

R 518 - FASANPARKEN

Det utpekade området består idag av en mindre lekplats och grönyta som omges av bostadshus. Grönytan anses vara värdefull för boenden i närområdet och föreslås förbli oexploaterad då den har utvecklingsmöjligheter. I området tillåts enbart åtgärder som främjar till utomhusvistelse.

R 519 - KRISTINELUNDS DAGVATTENDAMM

Bakom äldreboendet på Edsvägen finns ett grönområde med en större dagvattendamm. Dammen och grönområdet har potential att bli en mer lättillgänglig mångfunktionell yta som kan användas både av äldreboendet och gruppboenden på Edsvägen samt för Kristinelundsskolan och förbipasserande

promenerande.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 500 - EDSKOLANS SKOLSKOG

Bakom Edskolan ligger ett skogsparti som idag bland annat nyttjas av barnen på skolan. I området finns ett vindskydd och en grillplats. Skogspartiet anses också vara värdefullt för omkringliggande bostadsområden. Området pekas ut som skyddsvärt för att skyddas från framtida exploatering. Området föreslås förbli orört för att främja lek och utomhusvistelse. Det är alltså inte förenligt att omvandla området till park, lekplats eller liknande. Däremot kan området utvecklas för att öka tillgänglighet och rekreationsvärde. Inom det utpekade området finns även en fornlämning som gynnas av att området pekas ut som skyddsvärt. Inom området finns en gammal deponi som var aktiv fram till 1960-talet med riskklass 1. Detta är delvis utrett inom MIFO fas 2 men det finns ännu oklarheter kring före-

ningsituationen och därför kvarstår riskklass 1. Undersökningsresultaten visar att området är delvis förorenat. Halterna bedöms dock vara måttliga och med hänsyn till kunskapen om deponiområdet stämmer föroreningsbilden relativt väl med misstänkt utbredning. Enligt rapporten rekommenderas inte någon ytterligare undersökning eller åtgärd under förutsättning att området lämnas med dagens markanvändning. En riskbedömning med plats-specifika riktvärden kan tas fram för att visa detta i så fall. Vid eventuella markarkbeten så kan vidare undersökningar och eventuella åtgärder komma att krävas.

S 501 - EDS GRÖNOMRÅDE

Det utpekade området i Ed utgör en grön kil mellan två bostadsområden som föreslås förbli oexploaterat. Inom skyddsområdet återfinns även en pulkabacke som är viktig för lek och rekreation. Det utpekade området är inventerat gällande natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga värden.

S 502 - ULRIKSBERG

Idag består det utpekade området av ett orört skogsparti. Området ligger i närheten av Kristine-

lundskolan och Mariebergs förskola. Medel till låga värden gällande natur och friluftsliv har identifierats inom det utpekade området. Området är viktigt för hantering av dagvatten och som en barriär mot bland annat buller.

S 503 - KRISTINELUNDS SKOLSKOG

I anslutning till Kristinelundskolan föreslås ett skydd mot framtida exploatering med undantag för utbyggnad av skolverksamhet. Området används idag av barnen i skolan som kopplar ihop med elljusspåret R 511 som bör användas för att främja lek och rörelse i utomhusvistelse. Området har även potential att användas av äldreboendet och gruppboendet på Edsvägen om det görs lättillgängligt.

S 504 - TINGSGÅRDEN

Idag består det utpekade området av en park bakom det gamla Tingshuset från 1924. Området ska förbli oexploaterat för att skydda de kulturhistoriska miljöerna i området. Det enda som tillåts på denna plats är upprustning av parkområdet. Mer att läsa om området finns i *Jord och Järn* på sid 132-140.

S 505 - BODA GRÖNSTRÅK

Ett område som bedöms vara ett viktigt gröonstråk för boende och bör därför skyddas mot framtida exploatering. Det är även ett viktig gång- och cykelstråk. Området ligger i närheten av gruppboendet Boda på Kanikebolsgatan och är därför viktig som nära rekreationsområde. Tillgängligheten till området är också viktig. Medelhöga natur- och friluftsvärden har identifierats inom det utpekade området som styrker varför området är utpekad som skyddat. Upprustning av lekplats bedöms inte strida mot skyddet.

S 506 - EDS TRÄDGÅRD

Ett område som går längs med Blomstervägen med en speciell karaktär av småskaligt jordbruk och lummig landskapskaraktär. En restriktiv hållning mot ny bebyggelse och krav på anpassning gällande utformning, material och placering föreslås för att bevara den genuina karaktären.

Det finns potentiella föroreningar inom området från tidigare plantskola och där marken numera används för fröplantage. En MIFO 1 har utförts för de potentiella föroreningarna och de har givits riskklass 2, där man identifierat att DDT, DDE och Permetrin förekommer i området. Vid eventuella

åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

S 507 - SANDIKA

Området återfinns i kommunens kulturmiljöprogram *jord och järn* på sid 239-240. Där beskrivs det skyddade området som bymiljö med bevarat bebyggelsemönster sedan 1700-talet samt välbevarade gårdar från 1800-talets andra hälft med stora mangårdsbyggnader. Kring byn finns ett värdefullt odlingslandskap med rester efter ett småskaligt jordbruk.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som spolierar dess genuina karaktär.

Vid eventuell ny bebyggelse bör stora krav ställas på anpassning beträffande byggnadernas utformning, material och placering.

Det finns potentiella föroreningar inom områdets västra delar från tidigare verksamheter. Dessa har givits riskklass 3 vid översiktlig utredning. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sid 54-55.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola etcetera.

S/F 500 - EDS SKOLA

I samband med utvecklingen av BS 504, BS 505 samt BS 506 i de norra delarna av Östhammar som kallas Ed så väntas ett behov av en ny skola eller förskola uppstå. Utredningar för detta ska ske i samband med utveckling av dessa större bostadsområden. Hur stort område som behövs tas i anspråk vid etablering får ske vid utredning men skola ska ha företräde till ytor före bostäder.

P 500 - BÖRSTIL 1:19

Förslag till detaljplan för att uppföra cirka 20 villatomter som drivs i privat regi. Detaljplaneprocessen är i dagsläget avstannat i uppstartsskedet på grund av kapaciteten i det kommunala vatten- och avloppsnätet.

P 501 - BÖRSTILS HANDELSOMRÅDE

Pågående detaljplan för en vidareutveckling av befintligt handelsområde, detaljplan "1.87 – Östhammars södra industri- och handelsområde" vilken drivs i kommunal regi. Detaljplanen inväntar i dagsläget en utredning om förutsättningar för vattenskyddsområde som löper genom Östhammar samt begränsade möjligheter till vatten- och avloppsförsörjning.

P 502 - BÖRSTIL 1:13 INDUSTRIOMRÅDE

Förslag till detaljplan för ett nytt industriområde på delar av fastigheten Börstil 1:13 norr om väg 288 som drivs i kommunal regi. En förstudie för planens förutsättningar har gjorts men ett formellt planuppdrag har inte startats. Detaljplanen har vilandeförklarats främst på grund av begränsade möjligheter till vatten- och avloppsförsörjning.

P 503 - SANDIKA 6:2

Detaljplan som drivs i kommunal regi möjliggör för blandad bebyggelse i form av ca 70-90 bostäder samt en yta för skola, alternativt förskola. Planen är i dagsläget i antagandeskedet men har pausats på grund av begränsade möjligheter till vatten- och avloppsförsörjning.

P 504 - SJÖBLICK

Detaljplan som drivs i privat regi för en omvandling och förtätning av befintligt småhusområde till flerbostadshus i upp till fyra våningar, vilket bedöms generera cirka 40-50 bostäder inom området.

VC 500 - ÖSTHAMMARS VÅRDCENTRUM

Östhammars Vårdcentrum är centrum för hela kommunens vård. Området reserveras för framtida behov av utbyggnad för vårdcentrumet.

RV 500 - ÖSTHAMMARS RENINGSVERK

Östhammars reningsverk med en buffertzona på 300 meter där ingen ny bostadsbebyggelse tillåts. Kapaciteten i reningsverket är för närvarande bristfällig och det utreds i dagsläget hur avloppshanteringen ska ske i Östhammar långsiktigt.

Övriga tätorter och småorter (BT)

MÅLBILD 2040

De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats.

Utöver de fem serviceorterna i kommunen finns det även flera mindre orter med utvecklingsbara särdrag. På mark och vattenanvändningskartan är de markerade med beteckningen BT, tätbebyggda områden för utveckling av blandad bebyggelse. För närvarande bor cirka sju procent av kommunens invånare i dessa orter.

Störst är tätorten Hargshamn med cirka 300 invånare. Därutöver finns småorterna Dannemora, Ekeby, Film, Forsmarks bruk, Gräsö kyrktrakt, Hargs bruk, Hökhuvud, Norrskedika, Skoby, Söderboda och Valö.

Några fritidshusområden nära Östhammar (Övre och Nedre Sandika), Öregrund (Stenskär, Valudden och Skinnäsviken) och på Gräsö (Svartbäck) har också markerats med BT. Bedömningen är att dessa fritidshusområden på ett positivt sätt kan bidra till utvecklingen av kustområdet/serviceorterna och erbjuda attraktiva helårsbostäder i en tillta-

lande miljö. Omvandlingen förutsätter att vatten och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt, företrädesvis med kommunal anslutning.

Småorterna erbjuder särskilda boendekvaliteter. Ambitionen är att dessa orter ska utvecklas i den utsträckning som marknaden efterfrågar. Orterna har skilda karaktärer eftersom de har utvecklats av olika skäl och under olika historiska epoker. Bebyggelseutvecklingen ska utgå från och förhålla sig till ortens historia och läget i landskapet. Värdefulla kulturmiljöer kan bidra till orternas attraktivitet och ska värnas och gärna också tydliggöras. Gestaltungsråden för utvecklingen av serviceorterna (se sid 78) kan i delar vara tillämpliga även i småorterna.

HARGSHAMN

Hargshamn är en mindre tätort vilken ligger 12 km söder om Östhammar längs kusten. Tätorten präglas främst av småhus och äldre villor. Här finns även ett

DEFINITION TÄTORT OCH SMÅORT

Tätort: Sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen (SCB).

Småort: Sammanhängande bebyggelse med 50–199 invånare och högst 150 meter mellan husen (SCB).

Glesbygd: Områden utanför tätort. Glest befolkade områden där mindre tätorter inräknas (NE).

■ Kommunen 22 360
■ Mindre tätort och glesbygd 8 293

antal hyreshus och seniorboende ägda av Stiftelsen Östhammarshem samt ett aktivt föreningsliv. Hargshamn har även en stor småbåtshamn, camping och en av kommunens finaste sandstränder. Till Hargshamn hör även Braxenbol, en äldre by med anor från 1500-talet. Braxenbol är, av Östhammars kommun, klassad som kulturhistoriskt värdefull och mer information finns att läsa i det kommunala kulturmiljöprogrammet *Jord och järn*.

Det finns kommunalt vatten och avlopp på orten tillgången på färskvatten är också god. Flera obebbyggda villatomter till salu vilket gynnar en vidare utveckling.

Hargshamns bebyggelse växte fram i samband med Dannemora-Hargs järnväg och hamnen anlades i slutet av 1870-talet. Järnvägen förlängdes under 1977 med spår till Hallstavik. Hamnen nyttjades först för frakter av järnmalm från Dannemora gruvor, stångjärn från bruken samt brädgårdsprodukter. En farledsfördjupning genomfördes under hösten 2020 som innebär möjligheten att ta emot större fartyg med dubbla lastkapaciteten. Bulkhamnen är av riksintresse och befinner sig i ett expansivt skede med tillgång till 55 hektar mark att utvecklas på. Hargs Hamn AB har ett certifierat ledningssystem för kvalitet, miljö och arbetsmiljö.

I Hargshamn ligger sedan 1949 Jaco Fabriks AB, som utvecklar och tillverkar elektronik med inriktning grön energi.

Förutom dessa industrier finns även omfattande verksamhet av spannmålshantering i Hargshamn.

EKEBY

Ekeby är en kyrkby som ligger en liten bit öster om Alunda. Orten Ekeby finns antecknad i skrifter från tidigt 1300-tal, men Ekeby krykas äldsta delar tros kunna härröra sig ända från 1200-talet. I orten finns den enda kvarvarande landsbygdsskolan i kommunen vilken är en viktig tillgång för Ekeby och dess funktion som attraktiv bykärna. Ekeby präglas, likt Alunda, av jordbrukslandskap där en stor del av bebyggelsen finns längs Ekebyvägen som slingrar sig genom orten. Här finns goda förutsättningar för fler barnfamiljer att kunna bosätta sig i lantlig miljö med närhet till vacker natur och nära skolgång för barnen.

GRUVBYGDER

Dannemora ligger cirka en kilometer väster om Österbybruk. Industriella anläggningar från olika sekel sätter sin prägel på orten, framförallt gruvan

som Dannemora har vuxit kring. Stora delar, bland annat området runt dagbrottet, är av riksintresse för kulturmiljövården. I Dannemora finns kommunalt vatten och avlopp. Samma gäller i Norrskedika vid väg 76 mellan Östhammar och Öregrund. Bebyggelsen i Norrskedika består framförallt av småhus, men här finns också några flerfamiljshus med butiksklokal, ett cementgjuteri och ett åkeri. Orten har äldre kopplingar till verksamheten i Norrskedika gruvor (1865–1905).

VALLONBRUK

Forsmark, Gimo, Harg och Österbybruk är gamla brukssamhällen. Forsmark och Harg ligger på landsbygden utanför kommunens större tätorter.

Forsmark hör till landets arkitekturhistoriskt mest värdefulla bruksmiljöer med enhetlig och påkostad bebyggelse från 1700- och 1800-talen samt en unik engelsk parkanläggning. Den gamla landsvägen österut från bruket liksom vägen söder om Hermansbo kantas av höga välanlagda stenmurar uppförda på 1790-talet. Norr om Bruksdammen ligger Bystan, ett område med intressanta fornlämningar vilka berättar att området var bebott redan under förhistorisk tid.

Harg hör till länets mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer med oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1700-talets början. Teknikhistoriskt värdefulla byggnader från såväl järnhanteringens tid som sågverksepoken samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700- och 1800-talen samt 1900-talets början.

Hargs bruk ligger vid ett mindre vattendrag som förbinder Löhammarsjön med Hargsviken, nära Hargshamn. Genom området sträcker sig den mäktiga Börstilsåsen på vars krön flera gravfält av yngre järnålderskaraktär ligger. Till bruket hör ett flertal

Forsmarks bruk är ett av de vallonbruk som hör till landets arkitekturhistoriskt mest värdefulla bruksmiljöer.

torp belägna i skogsmarkerna runt bruket samt brukets gamla utlastningshamn med tillhörande järnbodar på södra sidan av Hargsviken. I området ingår även Hargs kyrka och Nederbyn i Löhammar.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Låta orterna utvecklas utifrån marknadsförutsättningarna.
- Ta vara på orternas småskalighet och attraktiva karaktärsdrag när ny bebyggelse ska tillkomma.
- Stärka kopplingen till närliggande serviceort, med kollektiva transporter.
- Separera ny bostadsbebyggelse med skyddsavstånd från befintlig miljöstörande industri och mark reserverad för sådana industriändamål i den utsträckning som marknaden efterfrågar.
- Ta hänsyn till de boendes livsmiljö genom att separera ny eller utvidgad miljöströrande industri och mark med skyddsavstånd från befintlig bebyggelse.
- Vid handläggning av bygglovsärenden i de fritidshusområden som pekats ut som potentiellt lämpliga omvandlingsområden ska behovet av samlade VA-lösningar särskilt beaktas.

Industri- och verksamhetslokaler (S, BT, VI, VS)

Tätorterna, S, BT, i Östhammars kommun har i stor utsträckning utvecklats med funktionsblandad bebyggelse, det vill säga en blandning av bostäder och verksamhetslokaler.

Särskilda industriområden med mindre och medelstora tillverkningsföretag finns i samtliga serviceorter och i Hargshamn. Större industriområden för omgivningspåverkande verksamhet finns runt Sandvik Coromant i Gimo, vid Dannemora gruva i Dannemora och runt de kärntekniska anläggningarna i Forsmark.

Kommunal mark och detaljplaner som ger utrymme för nya verksamheter finns också det i samtliga serviceorter och Hargshamn. I Gimo bland annat vid Soldat Bångs väg och längs väg 288, i Österbybruk vid Ös och i Hargshamn inom befintliga detaljplaner för hamnområdet. Detaljplanelagda industriområden i Alunda och Öregrund innehåller mindre markområden med begränsade utbyggnadsmöjligheter.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Funktionsblandad bebyggelse minskar avståndet mellan bostäder, verksamheter och service, vilket bidrar till en hållbar utveckling och en god bebyggd miljö. Att utveckla funktionsblandad bebyggelse är en inriktning kommunen har för avsikt att hålla fast vid. För att ett livskraftigt näringsliv ska kunna utvecklas krävs planberedskap för nya verksamheter. Särskilda förutsättningar gäller för miljöstörande verksamheter.
- Industrier som ligger nära bostadsområden kan ge störningar och omvänt så kan bostadsbyggelsen begränsa utvecklingsmöjligheterna för en industrietablering. Kortsiktiga perspektiv baserade på behov och beslut har resulterat i att det idag finns sådana konflikter i tätorterna. Dessutom finns risk för miljöstörningar från befintliga industrietableringar som kan påverka vattenförsörjningen. Det är problem som måste åtgärdas.
- Miljöstörande verksamheter ska separeras från blandbebyggelse, med undantag för samhällsviktiga funktioner såsom räddningstjänst och polismyndighet. Skyddsavstånd till bostadsbebyggelse ska fastställas i detaljplan. För fram-

tiden finns det behov av nya industritomter i utvecklingsbara lägen. De bör ligga vid kommunikationsstråken utanför serviceorterna.

- Befintliga verksamheter som ligger olämpligt bör på sikt också flyttas till bättre lägen. Genom att omlokalisera miljöstörande industrier från centrala delar av tätorterna kan attraktiva lägen för bostäder, service och handel bli tillgängliga. Innan bostäder/handel kan etableras måste en säker hantering av potentiella föroreningar genomföras genom utredning och sanering.
- Yt- och transportkrävande verksamheter bör lokaliseras till lägen utanför tätort, nära bra godsleder eller godsstråk. Uppställningsplats

för transport av farligt gods bör anvisas längs utpekad väg för farligt gods, väg 292.

- Kartan över framtida mark och vattenanvändning på sidan 74 reserverar mark för omgivningspåverkande verksamhet, VI vid Forsmarks kärnkraftverk, Dannemora, Hargshamn och mellan järnvägen och väg 292 öster om Gimo. För området längs väg 292 ska dialog föras om den vandringsled som passerar genom ormdet. Vid Forsmarks kärnkraftsverk utpekas även ett skyddsområde, VS, nordväst om verksamhetsområdet. Vikten av att det finns utvecklingsutrymme för de areella näringarna behandlas i avsnittet om jordbruksmark.

Sandvik Coromant i Gimo är en av de många viktiga industrier som är verksam i kommunen.

Landsbygd (L)

MÅLBILD 2040

Fler har valt landsbygdsboende. Cirka en tredjedel av de mer än 200 personer/år som flyttat in i kommunen har bosatt sig på landsbygden. Större byar längs starka kollektivtrafikstråk har förtätats och det har blivit lättare att ta sig utan bil till närmaste serviceort. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet. Permanentbostäder uppförs på landsbygden för att bibehålla en bra befolkningsstruktur och ett brett näringsliv.

Tillväxten på landsbygden är viktig för kommunens utveckling på flera sätt. Östhammar är en landsbygdskommun och vill fortsätta utvecklas som det. Därför är även utveckling av bostäder och livsmiljöer fortsatt avgörande för kommunens identitet. En målsättning är att befolkningstillväxten i kommunen under planperioden även fortsättningsvis resulterar i att en tredjedel av kommunens medborgare bor på landsbygden.

Östhammar är till ytan en stor kommun och en tredjedel av kommuninvånarna bor på landsbygden. Bebyggelsestrukturen har som på många andra ställen påverkats av de stora skiftesreformerna under 1700- och 1800-talet, men fortfarande går det att urskilja en tydlig bystruktur. I det småkuperade landskapet ligger husen ofta i lite högre lägen, samlade i mindre eller större grupper. Som regel finns inga detaljpla-

ner, med undantag för vissa fritidshusområden, se sid 74.

Jordbruksmarken i Östhammars kommun är uppbruten i mindre enheter. Vissa områden har hög bördighet, men det brutna landskapet försvårar ett rationellt jordbruk. Ur naturvårdssynpunkt och med tanke på den biologiska mångfalden har jordbruksmarken ändå en stor betydelse för kommunen och för dem som är aktiva brukare.

Hela 70 procent av landsbygdens yta är skogsklädd. I delar, framförallt mot kusten där jordtäcket ofta är tunt, är inslaget av impediment stort och tillväxten i skogen inte så hög. Men det finns även skogsmark med hög bördighet, framförallt i de centrala och sydliga delarna av kommunen.

Kommunens landsbygd kan delas in i tre olika byg-

der baserat på geografi och kulturhistoria:

- Jordbruksbygden finns kring Alunda och präglas av djurhållning och foderodling.
- Vallonbruken med Gimo, Österbybruk och Forsmarks herrgårdar bildar tillsammans en bruksbygd, präglad av gruvnäring, skogsbruk och småskaligt jordbruk.
- Kustbygden omfattar kust och skärgårdsområdet, med ett välbevarat, småskaligt odlingslandskap. Historiskt har Valö och Hökhuvud med omnejd haft starka kopplingar till kust och skärgård, men i ÖP 2023 avgränsas kustbygden av väg 76, ett riksintresseområde där särskild hänsyn ska tas till natur och kulturmiljövården. Olika förutsättningar gäller därför delvis för bebyggelseutveckling på landsbygden i inlandet och vid kusten.

Landsbygden är en viktig del av kommunens identitet där en tredjedel av kommunens befolkning bor idag.

Landsbygd inland (LL, LA, LT)

De öppnare delarna av inlandets landsbygd, med ett aktivt bruk av åker och betesmarker i lite större skala, är markerade med LL i markanvändningskartan. Området har varit bebott sedan förhistorisk tid och är rikt på fornlämningar. Det finns gravfält invid nästan varje by. Landskapet är småkuperat, med ett omväxlande inslag av åker, skog och hagmarker. Den tilltalande landskapskaraktären har skapats och upprätthålls genom det aktiva bruket av marken.

I de områden som är markerade med LA dominerar skogen. Här pågår ett aktivt skogsbruk. Insprängt i områdena finns också gläntor av öppen och småskalig odlingsmark med stenmurar och gamla odlingsrösen. Det måste finnas utrymme för de areella näringarna att utvecklas eftersom landsbygden ska hållas levande. Jordbruksmark ska av hushållningsskäl i princip inte tas i anspråk för bebyggelse (MB 3 kap. 4 §). Detta gäller också den högproduktiva skogsmark som har betydelse för skogsnäringen. Åtgärder som hindrar ett rationellt bruk av marken ska undvikas, exempelvis åtgärder som skapar fysiska barriärer inom bruksenheter.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ta hänsyn till de areella näringarna.
- Utveckla befintliga bebyggelsegrupper.
- Prioritera utveckling i bebyggelsegrupper längs de starka kollektivtrafikstråken.
- Värna och tydliggör kulturmiljövärden och ta hänsyn till landskapskaraktären.
- Värna naturvärden och gröna samband mellan bebyggelsegrupperna.
- Jordbruksmark och högproduktiv skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska undvikas vid bebyggelse. Åtgärder som hindrar ett rationellt bruk av mark ska undvikas, exempelvis åtgärder som skapar fysiska barriärer.

Landsbygd kust (LF, LS)

En stor del av kommunens attraktivitet ligger i närheten till kusten och skärgården. Kustens cirka 400 mil strandlinje och skärgårdens hundratals öar är en viktig resurs för fastboende, deltidsboende och besökare. En hög tillgänglighet har ett stort värde. Kustens landsbygd omfattar i princip området som ligger öster om väg 76, med bland annat Gräsö, Norrön, Söderön och Raggarön. Här finns en i stora delar välbevarad skärgårdsmiljö. I stort sett all odlingsbar mark har tidigare nyttjats, vilket har satt sin prägel på landskapet. Det finns flera bevarade sjöbodplatser och även fiskehamnar som fortfarande används aktivt.

Hela området ingår i riksintresset högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark, se sid 31 och 32. Riksintresset ska inte motverka utvecklingen av det lokala näringslivet, men särskilda regler gäller för fritidsbebyggelse. Fritidsbebyggelse får bara komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse, se tillämpning på sid 153. Flertalet av kommunens fritidshus ligger inom detta område.

Gräsö och omgivande skärgårdsområde samt Öregrunds skärgård söderut är med hänsyn till både de speciella naturvärdena och friluftslivet även av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken. Riksintresset

innebär att området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturvärdena, som också är en viktig del av friluftslivets värden.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ny bebyggelse avsedd för helårsboende ska i första hand utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och där dricksvattentillgången är tillräcklig.
- Bebyggelseutvecklingen ska ske med särskild hänsyn till de areella näringarna, landskapskaraktern, natur och kulturmiljövärden och friluftsvärden. Gröna samband ska värnas.
- Fritidsbebyggelse kan endast tillåtas som kompletteringar i befintliga bebyggelsegrupper.
- Anläggningar för det rörliga friluftslivet, till exempel vandrarhem, stugbyar, camping och motsvarande, får byggas inom områden som är speciellt lämpade för turism och friluftsliv, om det finns särskilda skäl.

Sammanhängande fritidshusområden i kustområdet (BF)

Fritidsbebyggelse började etableras i kommunen under 1940-talet. På 1950- och 1960-talet byggdes flera större fritidshusområden, framförallt längs kusten i det som nu är riksintresse för högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark. Krav på både rening av avloppsvatten och vattenförbrukningen var annorlunda under tiden för denna etablering. Ett 20-tal av kustens fritidshusområden är mycket tätt bebyggda och innehåller fler än 50 fritidshus.

Riksintresset innebär att fritidshusområdena bara kan utvecklas genom enstaka kompletteringar. Fritidshusområden i kustområdet där enstaka kompletteringar är möjliga har beteckningen BF i mark och vattenanvändningskartan, se sid 73. En viktig utgångspunkt för kommunens lovgivning är att det också måste gå att lösa VA-försörjningen på ett långsiktigt hållbart sätt. Flera av fritidshusområdena har äldre detaljplaner, men VA-frågorna är sällan reglerade i dessa.

En aktuell trend är att många fritidshus nyttjas under längre perioder än sommarmånaderna. Det är i sig en positiv utveckling. Men en högre nyttjandegrad medför ofta önskemål om att höja standarden

Komplettering av fritidsbebyggelse i kustområdet

Öster om väg 76 får fritidsbebyggelse på grund av riksintresset högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark (MB 4 kap.) bara komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Enstaka tillskott av hus för delårsboende utanför etablerade grupper med fritidshus är inte tillåtet.
- Det i ianspråktagna bebyggelseområdet som helhet får inte öka.

I följande fall kan endast små förändringar godkännas i fritidshusområden:

- Området har små tomter och är redan tätt bebyggt.
- Tillgången på grundvatten är bristfällig och förutsättningarna för att ta hand om avloppsvatten är mindre goda.
- Större tillbyggnader riskerar att förändra områdets bebyggelsekaraktär negativt.

Ibland bör inga tillbyggnader alls medges. Detta gäller för:

- Områden som är särskilt känsliga med hänsyn till landskapskaraktär eller natur- och kulturmiljövärden.

för vatten och avlopp i fritidshusen. Det kan skapa problem i tätt bebyggda fritidshusområden, särskilt där vattentillgångarna är begränsade, eller där avloppsvattnet leds till vattenområden med otillfredsstillande ekologisk status, se karta sid 192.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ur ett hållbarhetsperspektiv upprätthålla höga natur-, kultur- och friluftsvärden som finns i kustområdet.
- Vid planering säkerställa en hållbar och långsiktig VA-försörjning.
- Tillämpa en restriktiv hållning till etablering i fritidshusområden som ligger i känsliga miljöer eller där grundvattentillgångarna är begränsade.

Kustområdet har höga natur- kultur- och friluftsvärden som ska värnas.

Jordbruksmark

MÅLBILD 2040

Kommunen har ett framgångsrikt jordbruk som möjliggör ett rationellt brukande som gynnar företagande och boende på landsbygd. Endast en liten andel jordbruksmark har tagits i anspråk för annan användning och detta har gjorts väl avvägt för samhällsviktiga ändamål.

Jordbruksmark är ett samlingsnamn för åkermark och betesmark vilket är ändliga resurser som kommer vara ovärderliga i ett långt perspektiv. Paradoxalt nog har tyvärr svenska jordbruksmarker i vår tid inte det ekonomiska värdet som gör det självklart att bevara dem för jordbruk. Jordbruksmark exploateras mer och mer för bland annat bebyggelse i Sverige. Omkring 3000 hektar jordbruksmark exploaterades mellan 2016-2020 totalt i Sverige. Det är samma storleksordning som den föregående femårsperioden. Exploatering av jordbruksmark är permanent vilket innebär att marken inte kan användas för livsmedelsproduktion i framtiden (Edman, et al., 2017). Det är därför av stor vikt att hitta strategier och åtgärder som bevarar jordbruksmarkerna för framtiden.

Jordbruksmarker tryggar inte enbart en inhemsk livsmedelsförsörjning, de bidrar till mycket mer som exempelvis natur, kultur och landskapsvärden. Jordbruksmarkerna står även för diverse olika

ekosystemtjänster i form av bland annat återföring av näringsämnen, vattentäkternas produktion av dricksvatten, insekters pollinering och mycket mer. Tydliga strategier och riktlinjer hjälper även till att uppfylla mål kopplade till Agenda 2030, svenska miljömål och den svenska livsmedelsstrategin.

I miljö kvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap skriver Naturvårdsverket om behovet att skydda jordbruksmark: *Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.*

Utöver miljö kvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap beslutade även regeringen år 2017 om en livsmedelsstrategi för Sverige där: *Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar*

utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Jord- och skogsmark är inget riksintresse utan istället av nationell betydelse. Jordbruksmarken har inte givits status som riksintresse eftersom det ansågs kunna inskränka det kommunala självbestämmandet. Med brukningsvärd jordbruksmark menas i lagens mening att: "med brukningsvärd jordbruksmark avses mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion." Jordbruksmarken måste alltså brukas, dock finns det andra aspekter att ta till sig. Marken behöver inte brukas i dagsläget för att klassas som brukningsvärd. För att utgöra ett väsentligt samhällsintresse anses inte enstaka bebyggelse uppfylla kriterierna för detta, utan måste utgöra större sammanhängande bebyggelse. Detta kan vara större bostadsbebyggelse, men kan också vara till exempel teknisk infrastruktur såsom vägar eller säkerställande av arbetstillfällen och vård. Sammanfattningsvis kan sägas att det fortfarande krävs starka skäl för att ta jordbruksmark i anspråk för annan användning.

KOMMUNENS STRATEGIER

Kommunen ska arbeta aktivt för att främja lantbrukare inom kommunen. Det är viktigt att sammanhängande jordbruksmarker behålls och att dessa inte fragmenteras och skapar ett ineffektivt jordbruk. Kommunen har tagit fram ett vägledande dokument som utgör en grund för hur beslut ska tas kring exploatering av jordbruksmark. Processen sker i tre steg och har tagits fram med länsstyrelsen i Uppsala läns vägledning *Jordbruksmark i prövning och planering* som grund.

I steg ett prövas om marken anses som brukningsvärd och hänsyn tas då till dessa värden:

- Produktionsvärden (livsmedel, foder, betesmark, slättermark, bioråvaror, annat).
- Naturvärden (biologiska värden, biotoper).
- Sociala värden (rekreation, upplevelse, landskap).
- Kretsloppsvärden (kretsloppsfunktioner, rening av utsläpp, binda kväve, svavel, koldioxid).
- Landskapskaraktär/bild (kulturhistoria, miljövärden, naturvärden, sociala värden).

En enskild bedömning måste i dagsläget göras från fall till fall eftersom bland annat produktionsvär-

den, landskapskaraktärer etcetera skiljer sig bland Östhammars kommuns jordbruksmarker.

I steg två ska ett resonemang föras huruvida den aktuella förändrade markanvändningen är ett väsentligt samhällsintresse. För att en exploatering ska räknas som väsentligt samhällsintresse bör den stödja en långsiktig hållbar utveckling enligt Jordbruksverket. Här är kommunens ställningstagande att för att en exploatering i Östhammars kommun ska anses vara av väsentligt samhällsintresse ska exploateringen bidra till en långsiktig hållbar utveckling på lokal, regional och/eller nationell nivå. Utveckling av befintliga tätorter räknas som ett väsentligt samhällsintresse om exploateringen bidrar till en långsiktig hållbar utveckling. Kommunens riktlinjer är att större bebyggelseutveckling samt större infrastruktur i första hand räknas som väsentligt samhällsintresse, men även i dessa fall ska omfattande resonemang föras kring jordbruksmarkens brukningsvärde.

Bebyggelse av enstaka bostadshus på jordbruksmark räknas inte som ett väsentligt samhällsintresse generellt då denna exploatering inte bidrar till en långsiktig hållbar utveckling, med undantag bebyggelse som kan anses gynna den areella näringen. Kommunen anser att det är viktigt att värna om en levande landsbygd och därför kan enstaka bostads-

hus medges där förutsättningar som sammanhållen bebyggelse samt påvisande av icke brukningsvärd jordbruksmark uppfylls. Den planerade exploateringen ska tillföra en förbättrad situation för platsen, genom till exempel förbättrad service, infrastruktur, större bostadsbebyggelse eller dylikt för att anses vara av väsentligt samhällsintresse.

Om en prövning av exploatering har passerat steg 1 och 2 så ska det i steget utredas och föras resonemang kring om det finns annan mark än jordbruksmark att ta i anspråk. I domstolsbesluten gällande detta är en viktig punkt att resonemang måste föras kring varför annan mark inte anses ha samma förutsättningar för den planerade exploateringen. En annan viktig åtanke är även att resonera kring om den planerade exploateringen av marken är mer lämplig för något annat väsentligt samhällsintresse. Exempelvis kan marken ur ett strategiskt perspektiv lämpa sig bättre för ett reningsverk istället för bostadshus.

Kommunen ska så långt det är möjligt undvika exploatering på brukningsvärd jordbruksmark. I de fall kommunen väljer brukningsvärd jordbruksmark för framtida exploatering ska ett omfattande resonemang kring brukningsvärdet samt väsentligt samhällsintresse föras. I de fall där jordbruksmark tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsin-

III • FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

tressen, och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt på annan mark ska detta ske med så litet intrång som möjligt i det befintliga jordbruket. I de fall som jordbruksmark är utpekad i utvecklingsområden i tätorterna ska de i första hand antingen möjliggöras för fortsatt brukande och ifall detta inte är lämpligt av rimliga skäl ska de användas för andra ändamål än bebyggelse, till exempel dagvattenhantering.

I de fall jordbruksmark pekas ut som utvecklingsområde i tätorterna, ska de i första hand ändå vara möjliga att bruka. Om det inte är lämpligt av olika skäl, ska området användas till andra ändamål än bebyggelse, till exempel dagvattenhantering eller grönområde. I detta översiktliga planeringsskede bedömer kommunen att de inkluderade jordbruk-

smarkerna klarar prövningen i steg 2 och 3 (se föregående sida),

Åtgärder som hindrar ett rationellt bruk av marken ska undvikas, exempelvis åtgärder som skapar fysiska barriärer inom brukningsenheterna.

MILJÖBALKEN 3 KAP, 4§

Jord- och skogsmark är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Jordbruksmarken har många viktiga värden, både ur ekologisk, ekonomisk och social synpunkt.

Grönstruktur (N)

MÅLBILD 2040

Parkprogram som stärker och utvecklar tätorternas grönstrukturer och en strategi för hur naturvärdena i kommunen ska förvaltas har tagits fram. Det finns skötselplaner för kommunens skogsmark, naturmark samt ängs-, betes och odlingsmark. Behoven av att skapa kopplingar mellan gröna kilar för att få ändamålsenliga spridningskorridorer har identifierats, liksom behoven av ytterligare skyddsåtgärder för natur, arter och biotoper.

Huvuddelen av marken i Östhammars kommun är obebyggd. Den obebyggda marken, det vill säga natur, grönområden, parker och andra utemiljöer, brukar i planeringssammanhang kallas för grönstruktur. Grönstrukturen tillhandahåller viktiga ekosystemtjänster och upplevelsekvaiteter. I översiktsplanen tar kommunen ställning till hur grönstrukturen ska utvecklas.

Tätorternas grönstruktur

Grönstrukturen har stor betydelse för orternas framtida utveckling och människors välbefinnande. Förslagskartan för respektive serviceort, sid 83, 97, 109, 122 samt 133 redovisar översiktligt grönområden där sammansatta värden identifierats, det vill

säga naturvärden, kulturella värden och sociala värden. Grönstrukturen ska dock vara en viktig del i all stadsplanering, och inte enbart i de utpekade grönområdena.

Den närnatur som kombinerar flera olika värden är särskilt betydelsefull ur ett hållbarhetsperspektiv. Grönstrukturen kan skapa utrymme för ett rikt växt- och djurliv och bidra med viktiga ekosystemtjänster, till exempel ett bra närklimat, god luftkvalitet och ytor som kan ta emot regn och smältvatten som rinner av från hårda ytor.

Grönstrukturen ger samtidigt utrymme för lek, motion och rekreation och kan fungera som mötesplats och kommunikationsyta. Den kulturella dimensionen har betydelse för en Orts identitet och estetiska upplevelser i vid mening.

Forskning visar att vi mår bättre både fysiskt och psykiskt med grönska i omgivningen. Parker och grönområden ger oss utrymme för lek, motion, umgänge och stillhet. Det är därför av stor vikt att grönstrukturen i våra tätorter är kopplade till bostäder, skolor samt vård- och omsorgsboenden. Att på vägen till jobbet eller skolan, på lunchrasten eller vid besök hos närstående på något av kommunens boenden kunna gå ut i en grön oas, höra fågelsång, känna doften av blommor eller se ut över ett glittrande vatten bidrar till välmående och bättre hälsa.

Tillgång och närhet till lekparker, grönytor och andra offentliga gröna platser som inbjuder alla människor till lek, aktivitet och utevistelse på lika villkor bidrar alltså starkt till ett samhälles attraktivitet, sammanhållning och hållbarhet. Kommunens grönområden ska vara tillgängliga för alla oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning. De bör lokaliseras så att barn, ungdomar och äldre så långt möjligt, kan ta sig till dem på egen hand.

Generellt sett finns det god tillgång till gröna områden i alla tätorter. Med bra samband mellan grönområdena ökar invånarnas möjligheter att använda sig av dem, liksom för växter och djur att använda sambanden som spridningsvägar.

En viktig del av grönstrukturen är grönstråk. Grön-

stråk är länkarna och kopplingarna mellan olika grönområden som ger möjlighet för oss människor att ta oss från bostaden till grönområden och rekreationsområden samt ger möjlighet för växter och djur att passera och sprida sig.

Viktiga befintliga stråk har kartlagts inför översiktsplanen, men även stråk som kan utvecklas och stråk som är väsentliga att bevara vid fortsatt planering och utveckling av tätorterna (se kartor över sammanhängande grönstråk i bilaga 3).

Vid all planering och utveckling av tätorterna ska identifierade grönstråk tas med som ett värde och behov för natur och rekreation. Hänsyn ska tas till befintliga stråk och vid exploatering av naturmark ska stråk skapas i planarbetet.

Övrig grönstruktur

Hela 400 mil strandlinje, många grunda vikar och en relativt orörd skärgård ger kommunen en särskild karaktär som har stora värden för naturvärden, det rörliga friluftslivet och även för kulturmiljövärden. Sådana värden finns även i inlandets stora skogs- och myrområden, bruksbygdens ekbackar och dammsystem och i det småbrutna odlingslandskapa-

pet med åkerholmar, betesmarker och slätterängar som finns i alla bygder och längs åar och vattendrag.

Sammantaget har Östhammars kommun en rikedom av natur- och friluftsmiljöer. De lockar många besökare, är hemvist för en rik uppsättning av vilda växter och djur och erbjuder kvaliteter som kan bidra till att locka nya invånare till kommunen. Här finns unika möjligheter att hitta ett boende i tätt samspel med intressanta natur- och kulturmiljöer.

Naturvärden

Sammanlagt finns 20 områden i kommunen utpekade som riksintressen för naturvärden. Dit hör hela skärgårdsområdet, stora delarna av kusten, och skogs- och våtmarksområden vid Florarna, längs Forsmarksån och runt sjön Vällen. Det finns också 36 stycken Natura 2000-områden som är av riksintresse, varav flera är delområden i andra större riksintresseområden. Dessa områden redovisas i text och karta på sid 29-31.

Del III, *Planeringsförutsättningar*, innehåller en sammanställning av större kända naturvärden i kommunen. Den visar var det finns nyckelbiotoper, värdefulla våtmarker samt värdefulla ängs-, betes-

och hagmarker. Kartorna redovisar även de värdeområden för naturvård och friluftsliv i Östhammars kommun som pekas ut i *Naturvårdsprogram för Uppsala län* från 1987.

Av kartorna framgår också vilka områden som är skyddade i naturreservat eller med andra förordningar, se även sid 41-46. Antalet naturreservat är för närvarande 42. Många är bildade både för att skydda naturvärden och värden för det rörliga friluftslivet. Det finns reservat över hela kommunen, med viss dominans längs kusten.

Skärgården och hela kustområdet har ett rikt fågelliv. Östhammars kommun har sannolikt flest häckningar av havsörn i länet, och ett stort antal örnar övervintrar i området. I samband med vår- och höststräcken passerar ett stort antal fåglar kommunen och det finns flera fina platser där flyttfåglar kan beskådas, till exempel Örskär och Kallriga.

Värdefulla ängs- och hagmarker finns registrerade i den nationella databasen TUVÅ. Miljöer som slåtterats eller betats under lång tid är mycket artrika. Åtminstone 600-700 kärlväxter av de totalt cirka 1 700 som hittas i Sverige kan förekomma i det småskaliga odlingslandskapet. Man kan också hitta många sällsynta svamparter och insekter i betespåverkade områden. Olika restmiljöer i odlingslandskapet, till

exempel stenmurar, åkerholmar, bryn och gamla träd är som regel också artrika miljöer och det finns en god förekomst av sådana i Östhammars kommun. Här trivs både insekter och fåglar. I jordbrukslandskapet skyddas dessa miljöer av det generella biotopskyddet, se sid 43-44.

Runt bruken och större gårdar finns ofta gamla lövträd, inte sällan ekar som kan bli mycket gamla. De erbjuder en gynnsam miljö för många insekter, lavar, mossor, svampar, fladdermöss och fåglar och bidrar till artrikedomen i Östhammars kommun. Ett större sammanhängande eklandskap finns kring Österbybruk, och ingår i riksintresseområdet för kulturmiljövården kring Dannemora-Österbybruk.

Särskilt artrika skogsområden finns på flera ställen i Östhammars kommun. I ett cirka en mil brett bälte längs kusten finns en speciell skogstyp, kalkbarrskog, som är rik på örter och gräs. Här hittar man många ovanliga marksvampar, gräsarter och orkidéer. Troligt är att vegetationstypen gynnats av det omfattande skogsbete som förekom fram till mitten av 1900-talet i kustområdets småbrutna landskap. Riksintresseområde Forsmark-Kallriga innehåller skog av denna karaktär.

Skogarna i Östhammars kommun är generellt sett också rika på så kallade nyckelbiotoper, det vill säga

miljöer i skogen som erbjuder hotade och rödlistade växt- och djurarter goda livsbetingelser. Skogsbruket ska visa särskilt hänsyn i sådana områden. De nyckelbiotoper som hittats i Skogsstyrelsens inventeringar finns redovisade i databasen Skogens pärlor. Där redovisas även områden med biotopskydd och naturvårdsavtal.

Förekomsten av våtmarker i kommunen finns registrerade genom den svenska våtmarksinventeringen (VMI) som pågått sedan början av 1980-talet. Syftet med inventeringen har varit att ta fram ett planeringsunderlag som gör det möjligt att arbeta strategiskt med bevarandeinsatser eftersom våtmarkerna har stor betydelse för den biologiska mångfalden. 17 procent av Sveriges hotade arter förekommer i myrmarker eller längs sötvattensstränder. Våtmarkerna har också en viktig funktion för att jämna ut och rena naturliga vattenflöden då vegetationen i våtmarkerna tar upp växtnäring. Genom att vattnet bromsas upp i våtmarken sedimenterar växtrester och annat material. Där sker också en naturlig avgång av kväve, så kallad denitrifikation.

Florarna och markerna runt Forsmarksån är exempel på stora våtmarksområden med höga naturvärden i Östhammars kommun. Dikning och vattensänkningar har annars i stor utsträckning reducerat våtmarksarealen i kommunen.

I en sammanställning över ekologiskt särskilt känsliga områden i länet, gjord av Länsstyrelsen 1994, redovisas flera områden i Östhammars kommun. Vissa av dessa områden har skyddats genom naturreservat eller biotopskydd, andra inte.

Grönstrukturplan

En del av underlaget till att bestämma platser för utvecklingsområden i översiktsplanen har varit den inventering av natur- och friluftsvärden som gjordes 2018 av Östhammars kommun tillsammans med Upplandsstiftelsen. Denna sammanställdes sedan i en grönstrukturplan. I arbetet ingick att inventera kommunägd mark, och underlaget har därför inte använts för alla utvecklingsområden som pekats ut då många utvecklingsområden ligger på privatägd mark. Men alla utvecklingsområden som ligger på en inventerad plats har information om utfallet av inventeringen i respektive områdesbeskrivning i del IV. Grönstrukturplanen har också information om respektive område som inventerats.

Översiktsplanen har förhållit sig till grönstrukturplanen på det sätt som är lämpligast för den föreslagna markanvändningen. Om ett inventerat område till exempel visar på höga friluftsvärden

kan det vara önskvärt att viss typ av bebyggelse ligger nära denna plats, för att exempelvis höja boendekvaliteter. Samtidigt får bebyggelse inte ligga så nära, eller vara så invasiv, att friluftsvärdena skadas av bebyggelseutvecklingen. Om en plats innehåller höga naturvärden gjordes en liknande avvägning: är naturvärdena av den karaktären att området ska skyddas från all typ av exploatering, eller är naturvärdena av en sådan karaktär att viss typ av bebyggelse kan gynna, ta tillvara, eller stärka naturvärdena.

Grönstrukturplanen innehåller rekommendationer för hur de inventerade platserna ska skötas eller utvecklas, för att underlätta avvägningar av den typ som beskrivs ovan. Grönstrukturplanen kommer vara ett viktigt underlag i planen för brukande av kommunägd skogsmark och naturmark som ska tas fram med början 2022. Det ska bli en så kallad Mångbruksplan som samlat beskriver hur de kommunägda markerna ska skötas med avvägning och hänsyn till natur-, friluftsvärden och skogsvärden.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ta fram en heltäckande strategi för förvaltningen av grönstrukturen.
- Identifiera kärnområden för aktivt bevarande av naturvärden och skapa länkar mellan dessa.
- Ta hänsyn till kända och beskrivna naturvärden och den biologiska mångfalden.
- Skapa gröna länkar mellan parker och närnatur i serviceorterna. Bevara gröna stråk som fungerar som filter mot luftföroreningar och har en utjämnande funktion av dagvatten och vid skyfall.
- Skydda, återställ och nyanlägg våtmarker och möjliggör vattenhållande egenskaper i mångfunktionella grönytor.
- I områden på den kommuntäckande kartan betecknade som N (se sid 74) ska natur-, kultur- och friluftsvärden prioriteras framför andra intressen.

Hänsyn till naturvärden

Vid detaljpanelläggning, i ärenden om bygglov och vid byggnadsåtgärder som inte kräver lov, ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som tar hänsyn till natur- och kulturvärden (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

Exploatering av naturmark ska alltid föregås av naturvärdesinventering och vid behov ska fördjupade artinventeringar göras bl.a. kopplat till bevarandestatus.

Befintliga skydd av naturvärden som till exempel Natura 2000, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal och de förutsättningar det innebär ska beaktas tidigt i planeringsprocessen.

Vid detaljpanelläggning eller andra åtgärder i eller i anslutning till områden som pekats ut som värdefulla i en samlad grönstruktur ska en utredning göras av hur åtgärden påverkar beskrivna naturvärden. Vid påtaglig påverkan ska åtgärden tydligt konsekvensbeskrivas och möjliga alternativ undersökas.

Kommunen utgår idag främst från att anpassa planeringen efter befintliga naturvärden. I fall att detta inte går kan ekologisk kompensation vara en möjlighet. Metoder är under utveckling och kommunen bevakar frågan.

Rekreation och friluftsliv

Många av områdena som är avsatta till skydd för naturvärden har också stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Det gäller i kustområdet men också i de stora skogsområdena runt sjön Vällen och våtmarksområdet Florarna. Här finns unika möjligheter till storslagna naturupplevelser i en förhållandevis ostörd miljö. Florarna har av Tierps kommun pekats ut som ett så kallat tyst område. Norrtälje och Uppsala kommuner har gjort motsvarande för skogsområden i anslutning till Vällen. I en nyligen genomförd översyn av riksintressen för friluftslivet, genomförd av Naturvårdsverket, har Florarna/Finnsjön och Öregrund-Gräsö skärgård beslutats som nya riksintresseområden, i samråd med Länsstyrelsen.

Upplandsstiftelsen har i samarbetet med länets kommuner skapat varumärket "smultronställe i naturen" för att peka ut fina utflyktsmål. I Östhammars kommun är Gräsö gård, Kallerö, Rävsten, Aspbo, östra Tvärnö och Krutudden exempel på godkända smultronställen.

Upplandsstiftelsen bidrar på flera andra sätt till att utveckla möjligheter till rörligt friluftsliv. Rävstens stugby, söder om Gräsö, förvaltas av Upplandsstiftelsen och fungerar som en fin utgångspunkt för

friluftsliv i skärgården. Upplandsstiftelsen står också bakom Upplandsleden som löper genom Östhammars kommun. En annan viktig led i kommunen är Vikingaleden som är en del av S:t Olav Waterway vilken är den första pilgrimsleden i världen som går över vatten. Pilgrimsleden löper genom härlig skärgårdsmiljö från Åbo via Åland till Grisslehamn i Roslagen. Vikingaleden går från Grisslehamn till Gimo längs historiska platser från fornminnestiden. Vikingaleden har 12 etapper där du kan vandra etapp fem till åtta genom Östhammars kommun. Det finns flera pågående arbeten med att koppla ihop Upplandsleden med vandringsleder som löper genom andra län, både norrut och söderut.

Längs leden finns möjligheter till naturupplevelser i mer ordnade former. Det erbjuder även flera anlagda spårområden. Sju elljusspår för gång, löpning och skidåkning sköts av engagerade föreningar på olika orter.

Skridskoslingor plogas också på ett antal platser vid goda isförhållanden, av föreningar eller näringsidkare. De är mycket populära både för skridskoåkning och promenader. Mer erfarna skrinnares har fantastiska möjligheter att utforska isarna och naturen på kommunens större insjöar, innerfjärdar eller, under gynnsamma betingelser, i ytterskärgården.

Möjligheterna till bad är många eftersom allmänheten har god tillgång till både havs- och sjöstränder. Därutöver finns ett antal anlagda friluftsbad. Flertalet sköts av föreningar i samarbete med kommunen. Det finns också en privatägd anläggning, Berkingebadet.

Flera småbåtshamnar och gästhamnar skapar möjligheter för ett aktivt båtliv. Hamnarna drivs av föreningar. Större småbåtshamnar finns i Öregrund, Östhammar och Hargshamn. Flera fritidshusområden har också hamnanläggningar av betydande format. Ett antal öppna iläggingsramper finns också tillgängliga för småbåtsägare. Tömningsstationer för toalettavfall från fritidsbåtar finns i Öregrund, Östhammar och Hargshamn.

Fiske är en populär fritidssysselsättning och det finns fiskemöjligheter både i kustområdet och i insjöarna. Det finns en generell rätt att fiska med handredskap, men också möjlighet att köpa fiskekort för nätfiske i vattenområden som förvaltas av fiskevårdsföreningar.

I kommunen finns också två golfbanor, två motorsportanläggningar och ett flertal skjutbanor. Vissa skjutbanorna ligger på mindre lämpliga platser: nära bebyggelse, vid större vägar och på vattenskyddsområden. Detta medför risk för påverkan på männ-

iskors hälsa och miljön. Rimliga krav på stillhet och säkerhet ska kunna ställas. Bruket av blyammunition på skjutbanorna kan ge vattenpåverkan. Det finns därför anledning att utreda skjutbaneplatserna i kommunen.

Behovet av att flytta/samlokalisera skjutbaneplatser på grund av negativ miljöpåverkan behöver också utredas. Området där motorsportanläggningen vid Lunda ligger har i kartan över framtida mark- och vattenanvändning (se sid 74) pekats ut som ett möjligt område för lokalisering av störande fritidsverksamhet, VF.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Identifiera kärnområden för aktivt bevarande och skapa länkar mellan dessa.
- Identifiera viktiga friluftsområden och främja allmänhetens tillgång till dem.
- Ta hänsyn till kända och beskrivna natur- och friluftsvärden och den biologiska mångfalden.
- Skapa gröna länkar mellan parker och närnatur i serviceorterna.
- Om-/samlokalisera störande fritidsanläggningar.

- Kommunen ska aktivt arbeta för att uppfylla nationella miljömål och friluftsmål.
- I områden på den kommuntäckande kartan betecknade som N (se sid 74) ska natur-, kultur- och friluftsvärden prioriteras framför andra intressen.

Hänsyn till natur- och friluftsvärden

Vid detaljplaneläggning, i ärenden om bygglov och vid byggnadsåtgärder som inte kräver lov, ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som tar hänsyn till natur- och kulturvärden (PBL 2 kap.). *Läs mer om dessa värden på sid 41-46.*

KOMMUNENS TILLÄMPNING

Exploatering av naturmark ska alltid föregås av naturvärdesinventering.

Vid detaljplaneläggning eller andra åtgärder i eller i anslutning till områden som pekats ut som värdefulla i en samlad grönstruktur ska en utredning göras av hur åtgärden påverkar de beskrivna natur- och friluftsvärden. Vid påtaglig påverkan ska åtgärden tydligt konsekvensbeskrivas och möjliga alternativ undersökas.

Allmänhetens tillgång till friluftsområden ska främjas. Åtgärder som kan försvåra ett ändamålsenligt utnyttjande av turist- eller rekreationsanläggning ska inte tillåtas.

Kulturmiljöer

MÅLBILD 2040

Kulturmiljöerna är en viktig bas i besöksnäringen och det finns en bra balans mellan bevarande och utveckling. Genom ett kulturmiljövårdsprogram och ett gott samarbete mellan olika aktörer finns verktyg för att tydliggöra kulturmiljövårderna. Kulturmiljövårderna har ökat attraktionskraften i kommunen och de uppfattas som viktiga tillgångar i regionen.

Den historiska utvecklingen i Östhammars kommun har lämnat avtryck i landskap, bebyggelsestrukturer och byggnader. Här finns många kulturmiljöer som bär vittnesmål om olika tider. Uppland är Sveriges yngsta landskap och Östhammars kommun den del av länet som senast höjde sig ur havet efter den senaste istiden. De högst belägna områdena kom först ur vattnet och det är här de äldsta bosättningarna är belägna. Gravrösen från yngre bronsålder och yngre järnålder finns i de mer höglänta delarna av Ekeby och Hökhuvuds socknar norr och öster om sjön Vällen.

I takt med landhöjningen har människorna sedan successivt bosatt sig i nya delar. Vattenlederna var viktiga transportleder i förhistorisk tid och därför finns många, något senare fornlämningar längs Olandsån. Alunda är en av landets rikaste fornlämningsbygder, med mer än 5 000 kända fornlämningar. Huvuddelen ligger inom cirka 140 gravfält från

järnåldern. Vid övergången från jägarsamhälle till jordbrukssamhälle lades grunden för den landskapsstruktur vi kan se än idag. Kustbygden, framförallt området öster om väg 76, men i delar också partier in mot Valö och Hökhuvud, har sin speciella karaktär. Den är präglad av landskapets former: ett svagt kuperat sprickdalslandskap med hållmarker där små moränåkrar är insprängda. Jordbruket har alltid varit småskaligt och inriktat på djurhållning. Kustens öar och skär har under lång tid använts för slätter eller som sommarbete för djuren.

Fiske och sjöfart var viktiga sidonäringsar. I kustområdet finns många karaktäristiska spår av både jordbruk och fiske i form av sjöbodas, ängslador, stenmurar, åkerholmar, odlingsrösen, trögårdsgårdar och hamlade träd. Många av skogarna bär tydliga spår av skogsbete.

Öregrund och Östhammar är båda gamla kuststä-

der, anlagda redan på medeltiden och sedan präglade av handel, fiske, sjöfart och så småningom även av tidig badortsturism.

Bruksbygderna som omfattar vallonbruken med Gimo, Österbybruk, Forsmark och Hargs bruk har en annan karaktär. Tillgången till brytvärda malmer har haft stor betydelse. Denna bygd har i stor utsträckning präglats av gruv- och järnhanterings framväxt. Malmen i Dannemora började troligen brytas mycket tidigt, men det finns också flera andra malmfyndigheter i kommunen. I Vigelsbo startades gruvdrift i slutet av 1600-talet och i mitten av 1800-talet öppnades flera dagbrott i Norrskedika.

Järnbruken började att anläggas på 1600- och 1700-talet. De största var Österbybruk, Gimo, Forsmark och Hargs bruk. Miljöerna i bruken är fortfarande välbevarade och av stort kulturhistoriskt värde. Omfattande regleringsföretag med dammläggningar har genomförts i anslutning till bruken för att ta till vara vattenkraften.

Här finns olika intressen, dels det kulturhistoriska i att bevara dammar, dels att skapa fria vandringsvägar för fisk. Många lösningar, exempelvis omlöp/fisktrappor, kan kombineras med ett bevarande av kulturhistoriska värden.

Det har också funnits flera mindre hyttor under

dessa bruk, några exempel är Bennebol och Vällnora som ligger i Uppsala kommun. I skogarna kring bruken finns gamla kolbottnar som vittnar om det intensiva arbetet med att få fram kol till masugnar, hyttor och smedjor. Ett livaktigt, småskaligt jordbruk har också lämnat spår i bruksbygderna.

Den bästa odlingsmarken finns i Alunda som också varit en viktig knutpunkt för handel. Bygden kännetecknas av ett småskaligt, kuperat och stenbundet landskap i övergången mellan slätt och skogsbygd. Området är rikt på fornlämningar och gravfält med högar och stensättningar intill nästan varje by. Alunda är den socken i Sverige där gravfälten ligger tätast.

[Läs mer om kommunens bygder och kulturhistoriska miljöer](#)

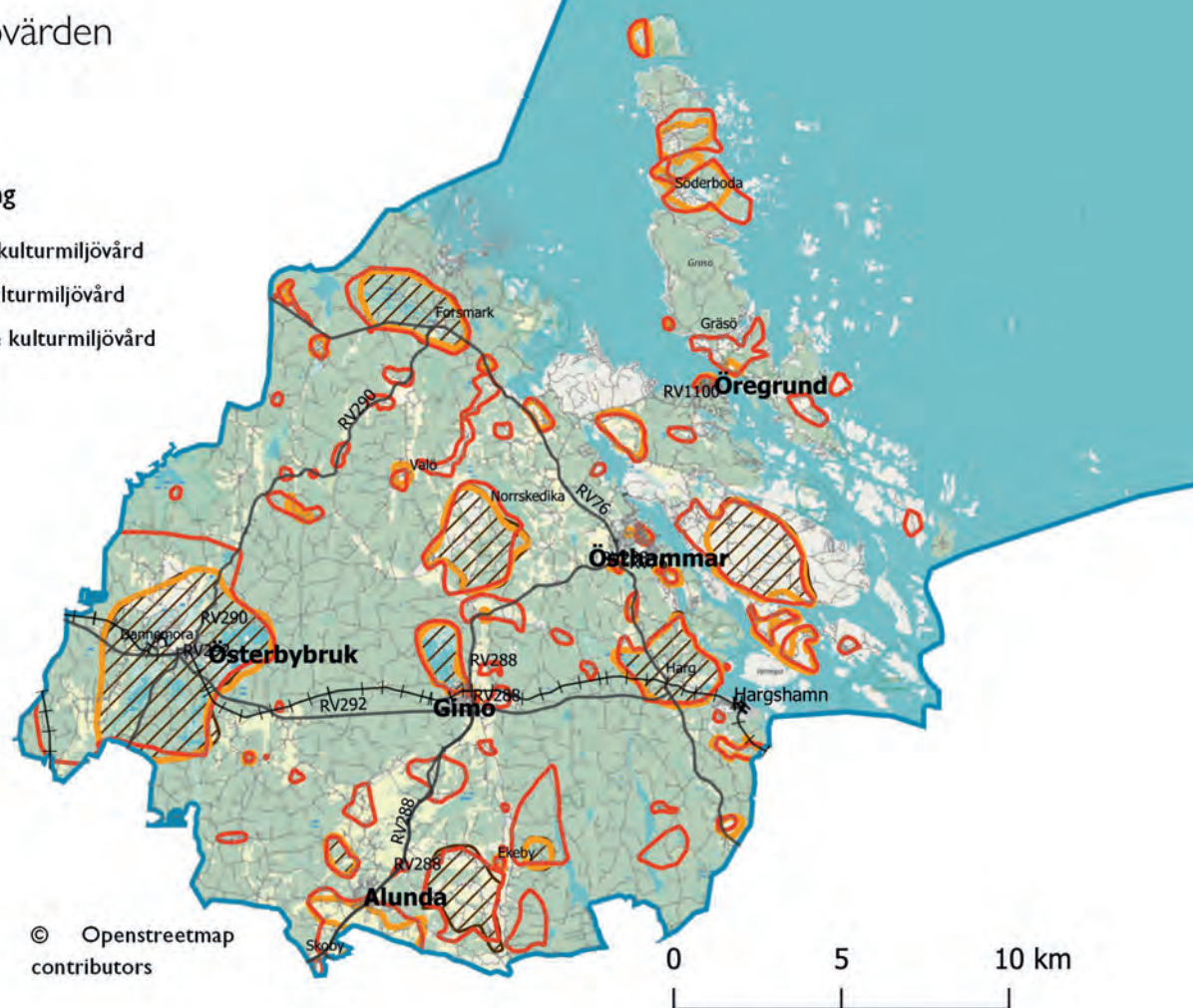
Kartan *Kulturmiljövärd* avgränsar värdefulla kulturmiljöer: riksintressen och områden med regional eller lokal betydelse från *Bygd att vårda* och *Jord och järn*.

Tolv områden i Östhammars kommun är av riksintresse för kulturmiljövärd: de större bruken, Östhammar och

Kulturmiljövärd

Teckenförklaring

- Kommunal kulturmiljövärd
- Regional Kulturmiljövärd
- Riksintresse kulturmiljövärd

Öregrund, det skärgårdspräglade och välbevarade odlingslandskapet på Söderön, Djurstens fyrplats, flera olika områden i anslutning till Hökhuvuds kyrka, samt Alunda, Ekeby, Lundsbol och Hyttbol där det finns många fornlämningar och också många spår av ett tidigt jordbruk, exempelvis fossila åkrar och byar med en välbevarad struktur.

Uppsala läns kulturminnesvårdsprogram *Bygd att vårda* pekar i Östhammars kommun ut 33 områden som bedöms som särskilt värdefulla i ett regionalt perspektiv. Skriften *Jord och järn*, kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun redovisar ytterligare 71 områden och 125 enstaka objekt av betydelse för den lokala kulturmiljö vården.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ta fram ett kulturmiljövårdsprogram för att tydliggöra och avgränsa viktiga kulturmiljövården.
- Införa varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefulla miljöer i nya detaljplaner och när detaljplaner ses över.
- Ge kulturmiljövårdena i riksintresseområden och i de särskilda värdeområdena för natur, fritid och kulturlandskap (N) hög prioritet vid handläggning och beslut.

- Följa regionala och nationella mål för kulturmiljöarbetet.
- Aktivt delta i arbetet med att lyfta fram kunskap om kulturmiljöer i kommunen för att stärka dess attraktionskraft.

Övre bild: Forsmarks bruksgata. Nedre bild: Gimo herrgård.

Trafik och kommunikationer

MÅLBILD 2040

Väg 288, kommunens huvudstråk, har utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled. Väg 292 är ett välutnyttjat godsstråk och det finns en uppställningsplats för farligt gods mellan Gimo och Harg. Standarden på vägarna från Alunda via Arlanda mot Stockholm har förbättrats.

Hälften av all motoriserad persontrafik sker med kollektiva transporter. Kollektivtrafiken längs väg 288 har utvecklats och Forsmarks bruk är en viktig omstigningspunkt för kollektivtrafiken på väg 76 och väg 290. Väg 76 har utvecklats med bättre kollektiva kommunikationer mellan Norrtälje och Gävle.

Det finns kollektiva bussförbindelser mellan Alunda, Arlanda och Stockholmsområdet. Järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus trafikeras av lokala persontåg som erbjuder bekvämt resande mellan orterna längs sträckan och möjligheter att resa vidare med tåg mot Stockholm och Gävle.

Tillgången till sammanhängande, säkra och bilfria trafiklösningar inom tätorterna har förbättrats och det finns också några bilfria cykelstråk på landsbygden.

Vägar, järnvägar & kollektivtrafik

Huvuddelen av alla transporter till, från och inom Östhammars kommun går på landsväg. Huvudsakliga kommunikationsstråk redovisas i kartan Trafik och kommunikation.

Det är angeläget att vägarna i kommunen håller en god standard med avseende på framkomlighet, säkerhet och underhåll. Här krävs regional samverkan.

Regeringens utlovade investeringar i ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem kommer att spela stor roll (Prop. 2012/13:25). Östhammars kommun kommer i samverkan med övriga regionala aktörer att arbeta mot detta mål enligt framtagna program.

Väg 76, 288, 290 och 292 bär huvudflödena av trafiken, både person- och godstrafik. Väg 76 är en riksväg som via Östhammar förbinder Norrtälje och Gävle. Vägarna 288, 290 och 292 är så kallade primära länsvägar: 288 går mellan Uppsala och Öst-

hammar, 290 mellan Uppsala och Forsmark medan 292 går mellan Söderfors, Tierp, Österbybruk och Harg. Alla dessa tre vägar kopplar till väg 76. Väg 292 kopplar till E4 norrut från Hargshamn och via väg 288 söderut. Dessa och ett antal andra, mindre länsvägar formar den grundläggande vägtrafikstrukturen i kommunen. Objekten Gimo - Börstil samt farledsfördjupningen Hargshamn finns med i den nationell plan för transportsystemet 2018-2029. Utbyggnaden av väg 288 Gimo-Börstil ansvarar Trafikverket för. För aktuell information om projektet, besök Trafikverket.se.

En del av tätorternas gator och vägar ägs och underhålls av kommunen. Även gång- och cykelvägar finns, framförallt i tätorterna, men inte i en omfattning som täcker behoven av sammanhängande, säkra och bilfria trafiklösningar. I en potentialstudie för cykelpendling i Uppsala län, gjord av Region Uppsala, har en stor potential identifierats för ökad cykelpendling till arbete och skola inom länet. Till exempel så visar studien på att utvecklingspotentialen i Östhammars kommun för sysselsatta inom rimligt avstånd från arbete (7,5 km) att cykelpendla är 90% i dagsläget (2021) om cykelinfrastrukturen utvecklas. Ett annat exempel på potentialen är att ca 50% av alla barn i Östhammars kommun kan nå skolan inom 30 minuter enbart på cykelvägnätet, och

ca 65% om man räknar på hela cykelvägnätet. Möjligheten för barn och unga att transportera sig till skolan via gång eller cykel har flera fördelar för dem, såsom minskad trängsel och föroreningar såväl som en förbättrad mental och fysisk hälsa.

Gång- och cykelvägsplan från 2016 pekar på konkreta åtgärder inom beteendeförändring som kan utföras för att öka hållbart resande i kommunen. Planen fokuserar främst på att åtgärda brister i det befintliga gång och cykelnätet och avgränsas geografiskt till de fem större tätorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Planen pekar dock också på behovet att i framtiden ta fram en plan för hur utbyggnad av ett sammanhängande cykelnät ska ske. Planen sträckte sig inom tidsramen 2015-2020 och flera av de planerade åtgärderna är utförda eller projekterade, men inte alla. Gång- och cykelplan är under arbete med uppdatering.

Det finns ingen spårbunden persontrafik, däremot en järnvägssträckning mellan Örbyhus och Hargshamn där det går att köra godstrafik. Järnvägssträckningen är inte elektrifierad och i vissa avsnitt i ett skick som begränsar hastigheten för de transporterarna.

Region Uppsala har det totala ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i Uppsala län. Region

Uppsala ansvarar för kollektivtrafikförsörjningen genom kollektivtrafikutveckling, trafikplanering, försäljning, kommunikation och kundtjänst, med mera. UL är varumärket under vilket Region Uppsala bedriver kollektivtrafiken i samarbete med upphandlade trafikföretag. UL:s regionbussar svarar för huvuddelen av de kollektiva transporterarna inom samt till och från kommunen. Väg 288, 292 och 290 är de viktigaste kollektivtrafikstråken, där Östhammar och Gimo är viktiga noder. Väg 288 har i dagsläget byggts om till delvis mötesfri väg från Uppsala fram till Gimo och planeras att byggas om mellan Gimo - Börstil i nästa etapp. Där kopplas kollektivtrafik på väg 288 samman med trafiken på väg 76 respektive 292. Österbybruk är en sekundär nod för kollektivtrafiken, där väg 292 och 290 möts.

Österbybruk är den enda ort som ligger nära en befintlig tågförbindelse för persontrafik (Örbyhus). Stråket Hargshamn, Gimo och Österbybruk har potential att utveckla tåg för persontrafik som komplement till busstrafiken längs väg 292, via Hargshamnsbanan som passerar båda orterna.

För detta krävs omfattande åtgärder där kommunen ska arbeta aktivt för att detta införs i nationell infrastrukturplan. Järnvägssträckningen leder även ner till Hallstavik i Norrtälje kommun. Kopplingen utgör en viktig kommunikation för näringslivet i Öst-

hammar, Hallstavik och Norrtälje i stort. Det finns planer från Norrtälje kommun att göra Hallstavik till ett nytt kommunelcentra. Detta skapar möjligheter till synnergieffekter för arbets- och bostadsmarknad mellan kommunerna om kommunikationerna i form av Hargshamnsbanan och väg 76.

Flest bussar och högst turtäthet finns på sträckan mellan Uppsala och Östhammar/Öregrund. Sträckan trafikeras också av expressbussar. Ytterligare bussar trafikerar sträckan Alunda-Uppsala. Viss anpassning av busstrafiken sker också utifrån efterfrågan på året, till exempel sätts extrabussar in för resor ut till badorterna på sommaren. Stråket längs väg 76 (Hargshamn, Östhammar, Forsmark) har stor betydelse för arbetspendling till Forsmark. Den trafikeras bland annat av bussar från Hallstavik. Där finns möjlighet att ansluta till en SL-busslinje som går hela vägen till Stockholm.

För att ta ett helhetsgrepp om hållbart resande och bidra till ökad nyttjande av kollektivtrafik bör strategier eller riktlinjer för att minska bilens relativa attraktivitet tas med i planeringen. Omställning av transportsektorn är beroende av att allt fler låter bilen stå till förmån för kollektivtrafik eller gång- och cykel.

Ett sätt att öka det hållbara resandet är att koppla

samma olika trafiklösningar genom att skapa resnoder som kan nås med bil, cykel eller till fots: i form av moderna bytespunkter med viss service i alla serviceorter, kopplat till anropsstyrd trafik från landsbygdsområden med lite fler invånare, exempelvis Söderön, Gräsö, Valö och Ekeby. Dessa områden får funktion som trafiknoder för skärgården och omkringliggande bygder. Utveckling av anropsstyrd kollektivtrafik vid behov till alla öar utan fastlandsförbindelse ska ske på sikt.

Vägregler

Väglagen innehåller bestämmelser om allmänna vägar. Normalt gäller ett skyddsavstånd på tolv meter mellan bebyggelse och allmän väg.

Länsstyrelsen kan utöka skyddsavståndet och har beslutat om ett skyddsavstånd på 30 meter vid väg 76, 288, 290 och 292, och i dessa fall behöver tillstånd sökas hos Länsstyrelsen. Beslutet gäller inte i områden med detaljplan eller för åtgärder som kräver bygglov.

För att bygga en ny utfart till statlig väg krävs tillstånd från Trafikverket.

Trafik och kommunikationer

Teckenförklaring

- Större kollektivtrafikstråk
- Större vägar/Riksvägar
- mindre vägar kommunalt/enskilt
- +— järnväg

I kustområdet runt Gräsö, Öregrund och Söderön finns anropsstyrd kollektivtrafik för ett antal busslinjer under sommarhalvåret (Östhammar-Långalma-Raggarön och Öregrund-södra Gräsö-norra Gräsö). Under skolåret finns ordinarie skolbusssturer som alla kan använda.

Färjerederiet som är en del av Trafikverket ansvarar för färjetrafiken mellan Öregrund och Gräsö, den så kallade Gräsöleden. Även här är turtätheten hög året runt. År 2015 transporterades sammanlagt 325 615 personbilar, 29 597 lastbilar och 2 376 bussar på färjeleden.

Lokal båttrafik i mindre skala förekommer för att tillgodose skärgårdsbornas behov av hemtjänst, sjukresor, turisttrafik med mera. Bryggor avsedda för sådan trafik finns bland annat på Gräsö vid Äpskär, Örskärssund mot färjeläget i Öregrund, på Ormön, Raggarön och Söderön (Sundsveden och Älvsnäs).

Kommande satsningar på återöppnandet av gruvan i Dannemora samt flygbränslefabrik i Forsmark kan komma att bidra väsentligt till en ökad trafik på framförallt de större vägarna och tågtrafiken. Kommunen behöver följa denna utveckling och de följdkonsekvenser som detta kan få på infrastruktur och miljö i kommunen.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Samverka med regionala parter för att utveckla vägnät, farleder och kollektiva transporter.
- Utveckla kollektivtrafikstråk och koppla samman olika resalternativ genom att skapa noder och moderna bytespunkter.
- Integrera kollektivtrafiken i nya byggprojekt.
- Utveckla ett trafiknät för alla med gång- och cykelstråk som binder samman viktiga målpunkter i tätorterna.
- Utveckla cykelstråk på landsbygden.
- Arbeta med attitydpåverkan för att få fler att välja kollektiva transporter.
- Aktivt arbeta med att söka statliga stöd och bidrag för utbyggnaden av gång- och cykelnätet.
- Ta fram trafiknätsanalyser.
- Hela resan-perspektivet ska beaktas i planering och utvecklingen av infrastrukturen.
- På sikt utveckla järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn för persontrafik.

Utveckling av kommunikationsstrukturer

När ny bebyggelse uppförs ska grunden för trafikstrukturen styras med lokaliseringsbeslut och detaljplaner (PBL 2 kap. 4 kap.). Kommunen ska också se till så att vägtrafik inte orsakar störningar i strid med miljö kvalitetsnormerna (MB 5 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid planering i tätorterna ska ett stort fokus läggas på möjligheterna att skapa säkra, trygga och hållbara trafiklösningar. Det kan till exempel innebära att:
 - Skapa kopplingar mellan nya och befintliga områden.
 - Planera för en tätare bebyggelse med måttliga tomtstorlekar för att hålla nere transportavstånden.
 - Identifiera kopplingar till befintliga busshållplatser och/eller behoven av nya så att tillgängligheten till kollektivtrafik blir god.
 - Skapa trygga gång- och cykelvägar till busshållplatser och andra viktiga målpunkter.
- De behov barn, äldre och personer med funktionsnedsättning har av tillgänglighet/närhet till lekplatser, en trafiksäker miljö, säkra gång- och cykelvägar och närhet till grönområden ska särskilt beaktas.
- Om större vägar med höga trafikflöden behöver anläggas i anslutning till ett bostadsområde ska noggranna utredningar göras av effekter på miljö, hälsa och de boendes möjligheter att säkert passera vägen.

Sjötrafik och hamnar

En djuphamn, Hargs hamn, finns i Hargshamn och den har under lång tid använts för utskeppning av järnmalm. Perioden 1989 till 1995 hade hamnen färjetrafik till Nystad i Finland. Numera skeppas biobränslen, stenkross och andra bulkprodukter via hamnen. Den har ett skyddat läge och goda isförhållanden.

Hargs hamn är den största hamnen norr om Stockholm och söder om Gävle. Den har ett strategiskt viktigt läge i regionen och kan genom väg- och järnvägsförbindelser bidra till att föra över större volymer gods från landsväg till sjöfart och järnväg. Hamnen har en stor framtida potential och en förjupning av farleden i inloppet till hamnen stod klar och invigd under sena hösten 2021. Hargs hamns AB planerar att bygga en ny kaj på 200 meter som ska kunna ta emot större fartyg och väntas stå klar under 2023. Hamnen är av riksintresse, se sid 39. En risk med den utökade sjötrafiken är ökade störningar för boende längs vägarna till hamnen.

Från Hargshamn finns en fyrsatt farled som leder vidare ut till Ålands hav och den stora farleden för sjötransporter mellan Östersjön och Bottniska viken. En mindre farled går inomskärs från Öregrundsgrepen och söderut mot Singö och Hallstavik. Den är

också fyrbelyst och trafikeras regelbundet av mindre fraktfartyg. Under svåra isvintrar kan den yttre farleden förflyttas inomskärs och större fartyg passerar då i Öregrundsgrepen. Dessa farleder är av riksintresse. Öregrunds hamn hade fram till 1900-talet viss betydelse för godstransporter. Numera används hamnen i liten utsträckning för nyttotrafik men är av riksintresse för yrkesfiske. Här kan fiskebåtar landa fisk. Sjöfartsverket och Kustbevakningen utnyttjar hamnen under arbetsperioder i området. Övriga hamnar i Östhammars kommun utnyttjas främst av fritidsbåtar. Större småbåtshamnar finns i Öregrund (tre stycken), Östhammar och Hargshamn.

En hamn finns även i Forsmark och används endast av SKB:s verksamhet för transport av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle mellan deras anläggningar. Även denna hamn är av riksintresse, se sid 39.

Sju kommuner från Östhammar i söder till Nordanstig i norr, tillsammans med båda regioner och Upplandsstiftelsen har kartlagt viktiga noder längs kusten. Det handlar om platser som idag kan nå från hav och/eller land, har god tillgång till olika former av service eller som har potential att utvecklas med fler typer av service för närboende, för friluftslivet och näringslivet. Noderna är viktiga i kust- och havsplaneringen både lokalt, regionalt och

storregionalt. I Östhammars kommun har ett tiotal större och mindre noder kartlagts.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Bidra i arbetet med att locka båturläsnare till kommunens gästhamnar.
- Bibehålla viktiga utpekade noder vid kusten.
- Hargs hamn är en strategiskt viktig anläggning där utvecklingsmöjligheterna är goda. Hamnen befinner sig i ett expansivt skede.

Öregrunds hamn.

Teknisk försörjning

MÅLBILD 2040

System för en hållbar teknisk försörjning har utvecklats. All bebyggelse i tätort är ansluten till kommunalt vatten och avlopp. Ny, sammanhållen bebyggelse på landsbygden har utvecklats med gemensam vattenförsörjning. Möjligheterna till kretslopp och återvinning har stärkts och beroendet av fossila energilag minskat. En strategi för hur solenergi kan utvecklas i kommunen har tagits fram, liksom en studie över möjligheterna att använda närvärme för att försörja mindre områden med en gemensam lösning. Bredbandsnätet har byggts ut längs de prioriterade kommunikationsstråken.

Avfall och återvinning

Det är kommunens ansvar att hushållens avfall och farliga avfall tas om hand på ett bra sätt. Östhammars kommun antog en ny avfallsplan 2023 där även renhållningordning ingår.

Brännbart avfall och matavfall samlas in från hushållen och mellanlagras på Vaddika avfallsanläggning innan vidare transport till behandlingsanläggning. Det brännbara avfallet transporteras till Brista för energiåtervinning och matavfallet transporteras till Uppsala för produktion av biogas och biogödsel.

Förpackningar ska lämnas vid separata insamlingsställen enligt lagen om producentansvar. Idag finns ett flertal återvinningsstationer i kommunen, både inom tätorterna, men också på flera småorter.

Flera av stationerna finns i anslutning till parkeringsplatser och livsmedelsbutiker.

Från 1 januari 2024 tar kommunen över ansvaret för insamling av förpackningsavfall och från 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för hushållen, vilket gör att logistiken kring hushållsavfall kommer förändras under översiktsplanens genomförande.

Hushållens grovavfall och miljöfarliga avfall kan lämnas in på kommunens återvinningscentraler. Återvinningscentraler finns idag på fem orter, i Östhammar, Öregrund, Österbybruk, Alunda och Vaddika. Avfallsanläggningen i Vaddika tar även emot byggnads- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, latrin och slam.

En hållbar samhällsutveckling förutsätter att det

finns goda möjligheter att begränsa avfallet och återanvända och återvinna fraktioner. Östhammars kommun ska premiera insatser som bidrar till att öka andelen återvunnet hushållsavfall. Ett prioriterat område är långsiktigt hållbar hantering av avloppsslam. Det finns behov av att se över hanteringen av slam från såväl kommunala avloppsreningsverk som från enskilda avlopp.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Möjligheterna att källsortera och lämna avfall till återvinning ska införlivas i planering av nya bostads- och industriområden.
- Kommunen ska arbeta utefter avfallsplanens tre mål: cirkulera mera, sortera mera och minska miljöpåverkan.
- Även personer som saknar bil ska ha möjlighet att lämna sorterat avfall.
- Åtgärder för att säkerställa långsiktigt hållbar hantering av avloppsslam.
- Avfallshantering ska utgå från avfallstrappan: avfallet ska i första hand förebyggas, i andra hand återanvändas, i tredje hand återvinnas, därefter energiåtervinnas och i sista steg deponeras.

- Avfall är och ska ses som en resurs. Det vill säga resurser som kan bidra till att skapa nya produkter, material samt energi- och drivmedel.
- Vid planering ska hänsyn tas till transportvägar, mängder avfall, omlastningsplatser, arbetsmiljö och bytbodar/returpunkter.

Energi

Ett hållbart energisystem har begränsad klimatpåverkan och innebär att energin måste komma från miljömässigt hållbara, förnybara energikällor som nyttjas på ett effektivt sätt.

Tillgången till energi är basal för många samhällsfunktioner. Flera stora högspänningsledningar passerar genom Östhammars kommun, med Forsmark som en startpunkt. En 400 kV kraftnätsledning sträcker sig från Forsmark ned till Uppsala i kommunens västra delar. Ledningen är en del av Svenska Kraftnäts transmissionsnät för el i Sverige vilket räknas till ett allmänt intresse och en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig. En av kopplingspunkterna för utbyte av el med utlandet ligger också vid Forsmark.

Det lokala elnätet är välutbyggt och just nu planeras

och utförs en del åtgärder för kapaciteten i stamnätet av Svenska kraftnät. Ur ett kapacitetsperspektiv för NordSyd kan sägas att det inte finns anledning till oro i dagsläget gällande kapacitetsbrist enligt Svenska kraftnäts bedömning. Samtliga åtgärder som nu genomförs inom investeringspaket NordSyd syftar till att både höja kapaciteten i Uppsala län och möjliggöra anslutning av förnybar elproduktion i Mellansverige.

Nätåtgärderna i både Uppsala län och Gävleborg syftar till att förnya och öka stamnätets driftsäkerhet, höja kapaciteten i överföringar och möjliggöra mer anslutning av förnybar elproduktion. I Uppsala län kommer åtgärderna medföra att Svenska Kraftnät ersätter äldre ledningar i stamnätet (220 kV) som nått sin tekniska ålder med helt ny 400 kV dubbelledning. Detta betyder att stamnät i området blir både starkare och har högre redundans runt Forsmark. Vidare säkerställer det nya stamnätet i området att det kan kopplas in ny energiproduktion på ett tillförlitligt sätt i framtiden.

Vattenfall Eldistribution AB äger elnätansläggningar med beteckningen regionalt och lokalt elnät i kommunen med en spänningsnivå på 0,4 till 77 kV, både ledning i luft och mark. Det pågår förnyelse av 77 kV-luftledningen ÄL2 (Dannemora-Gimo-Harg) samt projektering för fortsättningen Harg-Gräska.

Det finns även behov av stationer i Gimo, Harg, Östhammar, Forsmark med flera.

Vad gäller elanvändningen inom kommunen har Hargshamn aviserat ökat eleffektbehov på grund av sin utökade verksamhet, bland annat kopplat till det planerade slutförvaret inom kommunen. Sandvik Coromant i Gimo har minskat sitt elbehov genom energieffektivisering och planerar att installera solceller. Östhammars kommun arbetar enligt en investeringsplan för fler solceller på egna fastigheter och har idag två anläggningar och en tredje under projektering. Kommunen samverkar också med andra aktörer för att öka investeringstakten i sole-

NATIONELLA MÅL

- Senast 2045 ska Sverige ha nettonollutsläpp, varav minst 85 procent av reduktionen av utsläpp ska ske i Sverige.
- Utsläppen för inrikes transporter exklusive inrikes flyg ska vara 70 procent lägre år 2030 jämfört med 2010.
- Energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005.
- Elproduktionen ska år 2040 vara 100 procent förnybar.

nergi bland företag, bostadsrättsföreningar, liksom fastighetsägare och föreningar.

Merparten av kommunens bostäder och lokaler värms av enskilda värmelanläggningar. Vanliga energikällor är bibränslen och el, med ett mindre inslag av olja. En omfattande konvertering från olja till andra energislag har skett under senare år, bland annat till pannor för ved eller pellets och till olika typer av värmepumpar.

Värmepumpar av olika slag kräver el, men i betydligt mindre mängd än om el används som direktverkande värmekälla. Installation av luftvärmepumpar och braskaminer har skett i en del av bostäderna som värms med direktverkande el. Konvertering till andra energislag kräver installation av ett vattenburet värmesystem.

Den spridda bebyggelsen försvårar fjärrvärmesatsningar, men bibränsleeldade fjärrvärmeverk finns i Gimo och Österbybruk. Båda anläggningarna eldas med skogsflis, men om det blir riktigt kallt används olja som spetslast. Större delen av fjärrvärmenäten i både Gimo och Österbybruk är byggda på 1980-talet. Företaget Nevel står för drift och fjärrvärmeleverans.

I Österbybruk finns totalt 3 kilometer fjärrvärmekulvertar och i Gimo 4,6 kilometer. Såväl företag som

Etablering av gruppstationer för vindkraft

Tillstånd till en anläggning för vindkraft får endast ges om den kommun där anläggningen ska uppföras har tillstyrkt det (MB 16 kap.).

Östhammars kommun motsätter sig etablering av storskalig vindkraft både på land och hav. För mer information hänvisar kommunen till gällande strategi för energiproduktion.

bostadsrättsföreningar och enskilda är anslutna till näten i båda orterna. Värmeverket i Österbybruk har överkapacitet, här finns goda möjligheter att ansluta fler fastigheter. Kapaciteten i Gimo är välutnyttjad och möjligheterna att ansluta ytterligare fastigheter är begränsad till platser längs befintligt ledningsnät.

Flera kommunala fastigheter värms av mindre, bibränsleeldade anläggningar. I Östhammar finns ett mindre fjärrvärmenät med två anslutna pannanläggningar som båda eldas med träpellets. Nätet försörjer bland annat sjukhusområdet där även en stor solcellsanläggning finns installerad.

Ökad biltrafik medför att det är viktigt att införliva perspektiv om infrastruktur för elfordon och

förnybara drivmedel. Kommunen behöver på sikt tillgängliggöra laddmöjligheter samt tankmöjligheter för förnybara drivmedel för att bidra till att ställa om bilflottan i kommunen från fossilberoendet.

Energimyndigheten anger områden som är av riksintresse för energiproduktion. Dessa områden är bedömda för energiproduktion samt för att åstadkomma så få störningar som möjligt.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Upprätta en strategisk energiplan.
- Koncentrera bebyggelsen till noder och stråk där kollektivtrafik finns.
- Utveckla energisnåla lösningar och alternativa energikällor i kommunala verksamheter.
- Minska klimatpåverkan från transporter.
- Underlätta för etableringen av offentliga snabbladdningsstationer genom samarbeten med andra aktörer.
- Uppvärmning med bibränsle genom fjärrvärme eller med närvärmeverk bör i första hand förordas i kommunens planering.
- Arbeta för en tidig och regelbunden dialog

angående elnätets bebyggelseutveckling med kommunens nätägare Vattenfall och Upplands energi.

- Vid byggnation inom 250 meter av kraftledning eller andra stamnätanläggningar ska kommunen samråda med Svenska Kraftnät.
- Skapa förutsättningar för en ökad produktion av el från solenergi.

Etablering av solcellsanläggning

Solcellspark kräver i regel inget bygglov om denna uppförs utanför detaljplanlagt område. Däremot kräver transformatorstationen bygglov. Vid etablering ska Länsstyrelse kontaktas då solcellsanläggning på marken kan innebära en åtgärd i landskapet som väsentligt ändrar naturmiljön.

Länsstyrelsen beslutar om samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken krävs. Vid etablering i närhet av Vattenfall Eldistribution ABs ledningar bör dessa vara remissinstans.

Vid etablering av solenergianläggningar ska gällande lagstiftning alltid följas och placering av anläggningen ska ta hänsyn till Telestörningsnämndens riktlinjer.

Digital infrastruktur

Mobilnätets betydelse för enskildas, företagens och kommunens telefon- och datatrafik har ökat. I Östhammars kommun pågår den sista nedsläckningen av det kopparnät för telefoni som vi haft i Sverige under en mycket lång tid. Telia räknar med att hela kopparnätet ska vara borta 2026. Telefoni- och datatjänster erbjuds idag via mobil- eller fibernät. Utbyggnaden av det mobila telefonnätet har pågått sedan 1980-talet och det finns ett flertal telemaster i kommunen. Olika teleoperatörer svarar för byggnation och drift. Från kommunens sida finns en målsättning att få flera operatörer att dela på masterna. För närvarande pågår en rikstäckande utbyggnad av fibernätet och det är framförallt marknadens aktörer som står för utbyggnaden. Ofta med särskilt stöd från post- och telestyrelsen (PTS). Östhammars kommun har utvecklat ett lokalt fiberbaserat nät för datakommunikation sedan 1990-talets slut. Idag finns det hög tillgänglighet till fibernät, med hög hastighet (mer än 100 Mbit/s) inom våra serviceorter likväl som i flera bygder i kommunen. Anslutningsmöjligheten är upp till 95% i dessa. På landsbygden är tillgängligheten betydligt lägre men på väg upp mot 50% (se *PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2021 PTS-ER-2022:19*). Observera att detta är exklusive fritidshus.

Region Uppsalas strategi för digital infrastruktur antogs april 2022 och löper med sikte på 2030 med följande mål (som även följer den nationella bredbandsstrategin).

- År 2023 bör hela Uppsala län ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet
- År 2025 bör hela Uppsala län ha tillgång till snabbt bredband

Östhammars kommun saknar just nu en aktuell bredbandsstrategi men den tidigare ansluter i allt väsentligt till de mål som satts upp i den nationella och regionala strategin i samverkan med de marknadsaktörer som finns i kommunen.

Under 2023 slutfördes försäljningen av det kommunala Stadsnätet till företaget Global Connect AB. Företaget tar därmed över stadsnätet och bredbandsutbyggnaden i kommunen.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Skapa ett stabilt mobilnät och utveckla den digitala infrastrukturen i hela kommunen i samverkan med marknadens aktörer och lokala intressegrupper.
- Uppmuntra samlokalisering i telemaster.

- Underlätta möjligheterna till distansarbete.
- Samverka i syfte att underlätta utbyggnaden av fibernätet för marknadens aktörer samt underlätta för etablering av fiber på landsbygden.

NATIONELLA MÅL

År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit/s
- 99,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s
- 100 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s

REGIONALT MÅL

Den regionala utvecklingsstrategin har satt målet att 100% av hushållen och företagen år 2030 i Uppsala län ska ha tillgång till bredband med hög hastighet.

Placering av telemaster

Vid ansökan om bygglov för telemaster prövas även om placeringen är lämplig (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Master måste placeras med hänsyn till landskapskaraktär, trafiksäkerhet och med respektavstånd till bebyggelse. Master som är högre än 50 meter ska inte placeras närmare bostadsbebyggelse än cirka 400 meter.
- Byggnadsobjekt över 20 meter ska remitteras till Luftfartsverket och berörd flygplats inom cirka 60 kilometer.

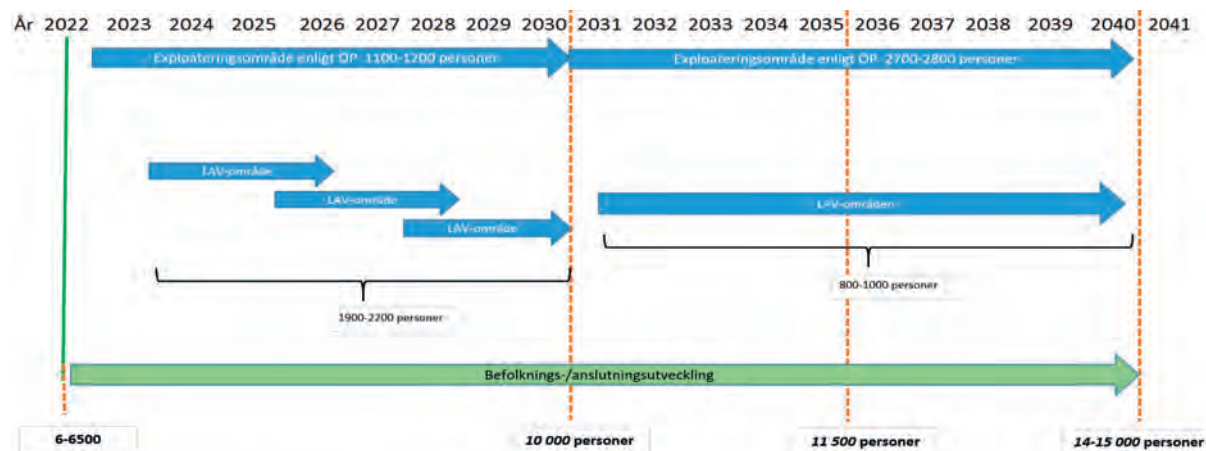
Vatten och avlopp

En förutsättning för all bosättning är att det finns tillgång till rent vatten och att avlopp kan ordnas på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Vatten och avlopp (VA) är därför en stor och viktig del av samhällsplaneringen.

Kommunala anläggningar för vatten och avlopp finns i alla större tätorter och i Norrskedika, Hökhuvud, Hargshamn och delar av Gräsö närmast färjeläget. Huvuddelen av fastigheterna i dessa orter är anslutna till kommunalt VA. Till Forsmarks kommunala VA-försörjning köps vatten- och spillvattentjänsterna från Forsmarks Kraftgrupp AB. I delar av Harg och Skoby finns kommunalt avlopp, men ingen kommunal vattenförsörjning. Några orter har privata gemensamhetsanläggningar, till exempel för vatten i Harg och för avlopp i Skoby.

Sedan 2017 ingår Östhammars kommun i Gästrike Vatten-koncernen. Moderbolaget Gästrike Vatten AB ägs gemensamt av Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun. Dotterbolaget Östhammar Vatten äger och ansvarar för de kommunala VA-anläggningarna i Östhammars kommun. Gästrike Vatten sköter drift- och underhåll av anläggningarna. Under 2020 påbörjades arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad

Figur 1: Tidsperspektiv för befolknings- och anslutningsutveckling hämtad från utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun.

VA-plan, för Östhammars kommun. Med VA-planen vill kommunen skapa förutsättningar för att utveckla VA-försörjningen, kommunal och enskild, för att uppfylla nuvarande och framtida behov. I december 2021 antog kommunfullmäktige en VA-policy och en VA-handlingsplan vilka utgör viktiga delar i VA-planen. I VA-handlingsplanen identifieras åtgärder som behöver vidtas för att uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning. Två andra viktiga delar av VA-planen är utvecklings- och utbyggnadsplan för kommunalt VA. I juni 2022 antog kommunfullmäktige en plan för VA-utveckling för de östra delarna

av kommunen. I utvecklingsplanen föreslås bland annat en systemlösning för att möta Östhammars- och Öregrundsområdets behov av dricksvatten och avloppsrening både på kort och lång sikt. Ett förslag på tidsplan för befolkning- och anslutningsutveckling från utredningen presenteras i figur 1. Även planerad VA-utbyggnad fokuserar på de östra delarna av Östhammars kommun då det är de delar av kommunen som står inför störst utmaningar med begränsad kapacitet för framtida kommunal vatten- och avloppsförsörjning. Den planerade VA-utbyggnaden hanteras i kommunens kommande

Översikt - Lagstiftning och reglering för avlopp och dricksvatten

Enligt miljöbalken ska avloppsvatten tas om hand så att inte olägenhet för hälsa eller miljön uppstår. Utsläpp av näringsämnen från avlopp bidrar till övergödning av sjöar och hav. Bristfällig hantering kan också leda till spridning av smitta.

Kommunen har en skyldighet att ordna vatten och avlopp i ett större sammanhang om det finns behov med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö, detta regleras i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Enligt LAV ska alla kommuner, senast den 31 december 2023, ha en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen ska bland annat innehålla kommunens långsiktiga planering för utbyggnad av kommunalt VA.

Allmänna bestämmelserna för brukande av allmän vatten- och avloppsanläggning (ABVA) reglerar förhållandet mellan VA-abonnent inom kommunalt verksamhetsområde för VA. VA-huvudman i Östhammars kommun är Östhammar Vatten.

Anläggningslagen innehåller regler för gemensamma avloppsanläggningar. Regler för enskilda avlopp finns i förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt miljöbalken.

Produktion och distribution av dricksvatten ska uppfylla kraven i bland annat Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

vattentjänstplan. I vattentjänstplanen kommer det att finnas en tydlig plan för till vilka områden kommunalt VA ska byggas och när.

KOMMUNENS ANSVAR ATT ORDNA VATTEN- OCH AVLOPPSFÖRSÖRJNING

Kommunen är enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV, vattentjänstlagen) skyldig att ordna vatten- och avloppsförsörjning för bebyggelse i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Skyldigheten omfattar både befintlig och blivande bebyggelse. Det finns i vattentjänstlagen inget exakt antal för vad som utgör ett större sammanhang men 20-30 fastigheter brukar användas som ett riktvärde. Om behovet utifrån hälsa eller miljö är stort kan kommunens ansvar aktualiseras även för mindre områden. För områden som ligger i direkt anslutning till befintligt kommunalt verksamhetsområde kan ansvaret aktualiseras redan vid enskilda fastigheter. Det som ska levereras är dricksvatten för normal hushållsanvändning, då kommunen har inget ansvar att leverera vatten för industriella ändamål. Förslag på utbyggnad av olika anläggningar för vatten och avlopp från utredningen för de östra delarna presenteras i figur 2.

VA-UTREDNINGSSOMRÅDEN

I Östhammars kommun, framförallt i områden kring Östhammar och Öregrund finns ett stort antal bebyggelseområden utan kommunalt VA i dagsläget som kan anses utgöra ett större sammanhang, och där kommunen därför kan ha ett ansvar att ordna vatten och/eller avlopp (se stycket ovan om kommunens ansvar). För dessa områden har, som en första etapp av VA-utbyggnadsplanen, en behovsbedömning gjorts. Bedömningen har gjorts utifrån hur stort behovet av kommunal vatten- och avloppsförsörjning är med hänsyn till människors hälsa och miljö för respektive område. I VA-utvecklingsplanen för kommunens östra delar planeras för att ansluta cirka 3 000 personer till det kommunala VA-nätet fram till år 2040, varav cirka 2000 innan 2030. Det finns dock ytterligare bebyggelseområden som har stort behov av kommunalt vatten- och avlopp. Samtliga områden som illustreras i figur 3 föreslås utredas vidare för omvandling till kommunalt vatten och avlopp.

KOMMUNAL AVLOPPSHANTERING

Flera av de kommunala avloppsreningsverken i Östhammars kommun byggdes under 1960- och 1970-talet. Upprustning sker regelbundet och vid behov.

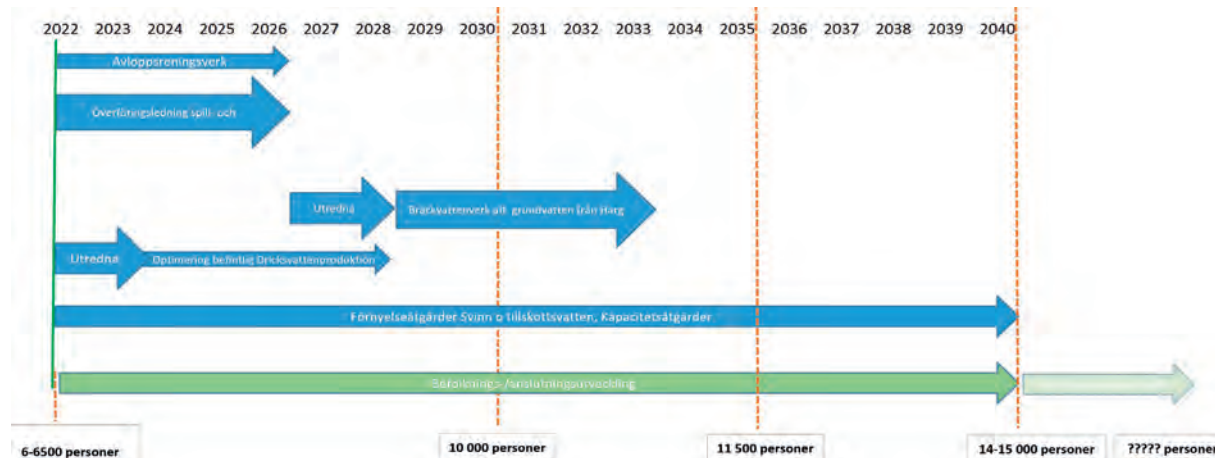
Flera av tätorternas avloppsreningsverk har nått eller är nära sin maximala kapacitet för anslutning. Det finns med andra ord ett stort behov av åtgärder och troligen behöver stora investeringar göras för att kunna möta den bebyggelseutveckling som kommunen vill uppnå.

Det renade avloppsvattnet från avloppsreningsverken leds till Östhammarsfjärden (Östhammar), Olandsån (Gimo), Foghammarsån (Alunda), Nerån-Filmsjön (Österby-Dannemora), Hargsviken (Hargshamn) och Öregrundsgrepen (Öregrund).

I Alunda begränsas möjligheterna till bebyggelseutveckling liksom flera av de andra orterna av VA-kapaciteten. I och med den överföringsledning för dricksvatten som togs i bruk 2022 är det avloppsreningsverket som begränsar VA-kapaciteten i Alunda. Arbetet med att utöka kapaciteten i avloppsreningsverket har påbörjats och en ansökan om utbyggnad lämnades in till Mark- och miljödomstolen i mars 2023. Enligt senaste tidplanen för Alunda avloppsreningsverk ligger ombyggnation under 2025 och driftsättning under 2026.

De allra största utmaningarna finns i de östra delarna av kommunen. Östhammars reningsverk har begränsad kapacitet att ansluta ytterligare personer redan på kort sikt och Öregrundens reningsverk på

III • FRAMTIDA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Figur 2: Tidsperspektiv för utbyggnad av anläggningar för vatten och avlopp hämtad från utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun.

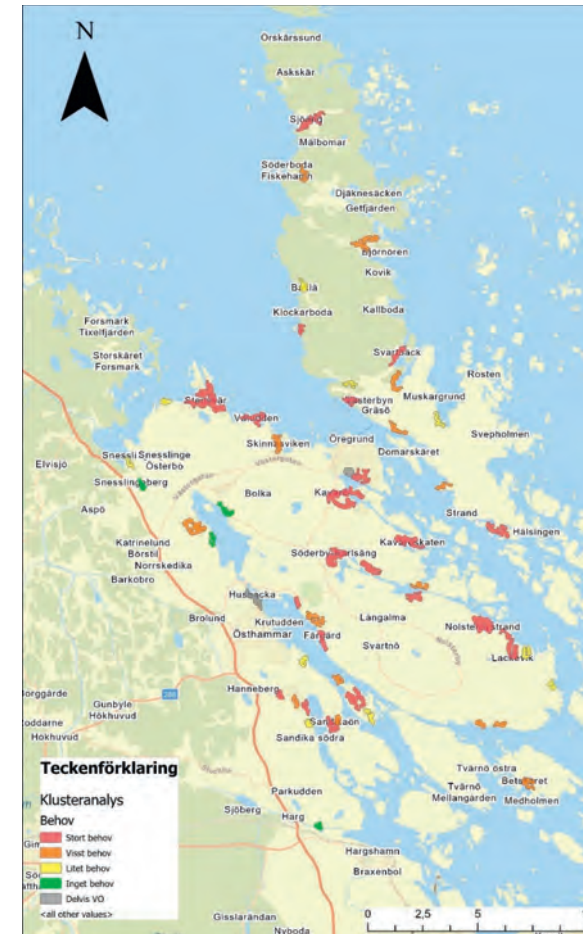
lång sikt. Därför föreslås, i VA-utvecklingsplanen för kommunens östra delar, en utbyggnad av reningsverket i Öregrund för att sedan koppla samman spillvattenledningar från Östhammar till reningsverket i Öregrund. Anledningen till att Öregrunds reningsverk har utpekats som den lämpligaste platsen för utbyggnad av avloppshanteringen är för att Öregrundsgrepen har bättre förutsättningar att ta hand om spillvatten än Östhammarsfjärden och därav bättre förutsättningar kunna erhålla ett tillstånd för utökad kapacitet. Med denna lösning föreslås både Östhammars och Öregrunds tätorts spillvatten

kunna tas om hand i ett långsiktigt perspektiv.

KOMMUNAL DAGVATTENHANTERING

I de flesta tätorter finns kommunala dagvattenanläggningar. Dagvattnet avleds direkt till närliggande recipienter. En aktuell strävan är att utveckla system för lokalt omhändertagande för att fördröja och reducera dagvattenmängderna och avlasta recipienterna från de föroreningar som följer med dagvattnet.

Hantering av dagvatten sker idag i ett separat system och bidrar således inte till en ökad belastning

Figur 3: Utredningsområden för omvandling till kommunalt vatten och avlopp från utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun.

Beslut om vatten och avlopp

Miljöbalken reglerar miljöfarlig verksamhet (MB 9 kap.). Lagen ger en kommun möjlighet att upprätta och anta särskilda föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. Östhammars kommun har antagit och tillämpar lokala skyddsföreskrifter för bland annat utsläpp av avloppsvatten och andra aktiviteter som kan påverka yt- och grundvatten (Dnr 2001KS941).

Kommunen har även möjlighet att föreskriva anmälningsplikt för befintliga grundvattentäkter och tillståndsplikt för nytillkommande inom angivna områden (MB 9 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- I detaljplanelagda områden krävs tillstånd för alla typer av avloppsanordningar, även sådana som enbart hantearar bad-, disk- och tvättavloppsvatten.
- För enskilda avlopp gäller hög skyddsnivå för miljöskydd i närheten av vattenförekomst, både vid kust och vid ytvatten, vilket innebär högre krav på avloppsrening.
- I detaljplanelagda områden är det förbjudet att rena avloppsvatten från vattentoalett i en markbaserad avloppsanläggning. (Dispens kan lämnas om det går att visa att anläggningen inte skapar risk för olägenhet från miljö- och hälsoskyddssynpunkt.)
- Toaletter som ansluts till en sluten tank får ha en spolmängd på högst en liter per spolning.
- Att inrätta en förmultningstoalett, eltoalett eller torrtoalett med latrinkompostering kräver anmälan.
- Följande aktiviteter som kan påverka yt- och grundvatten kräver också särskild anmälan:
 - Lagring av oljeprodukter, lösningsmedel, vägsalt och liknande produkter som kan förorena ytvattentäkt eller grundvattentäkt.
 - Installation av värmepump för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten.
- I områden med begränsade grundvattentillgångar har kommunen för avsikt att föreskriva anmälningsplikt för befintliga grundvattentäkter och tillståndsplikt för nytillkommande.

på spillvattennätet och avloppsreningsverken. Dock kan det finnas felkopplingar som till exempel dräneringar eller takvatten till spillvattennätet som kan ge påverkan på belastningen på reningsverket. Dagvatten är dock en bidragande orsak till föroreningar i de recipienter som de belastar. Beroende på vilken karaktär området som avvattnas har är dagvattnet mer eller mindre förorenat. Generellt kan sägas att ju mer hårdgjorda ytor desto mer föroreningar riskerar dagvattnet att föra med sig till recipienten. Detta kan bland annat vara metaller, petroleumprodukter och mikroplaster.

I samband med klimatförändringar förväntas mängden skyfall öka vilket innebär större maximala regnvattenflöden och således också en större belastning på recipienten. Det är därför önskvärt att eftersträva lokalt omhändertagande av dagvatten för att fördröja dagvattenflöden och på så vis minska förorenings-spridningen. Detta är även viktigt för att minska risken för att befintliga system blir överbelastade vilket riskerar leda till översvämningar och egendomsskador. Att fördröja dagvattenflöden skapar också förutsättningar för grundvattenbildning. Det finns även flertalet åtgärder som kan genomföras för att minska dagvattnets negativa påverkan på miljön, till exempel dagvattendammar, öppna diken istället för slutna system, olika typer av filterlösning-

ar samt infiltration.

Kommunen är generellt positiv till att anlägga öppna dagvattenlösningar i kommunal regi. Däremot är det utmaningar kopplat till lagstiftning, ansvarsfördelning med mera vilket gör detta komplicerat. Strategier för dagvattenhantering vore önskvärt som ett framtida planeringsunderlag. Under hösten 2022 påbörjade kommunen, inom ramen för VA-planen, arbetet med att ta fram en dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering.

KOMMUNAL DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

De kommunala dricksvattenanläggningarna försörjer 70 procent av kommunens invånare och baseras, förutom i Forsmark, på grundvatten. I kommunen finns enbart mindre isälvsavlagringar, varav Börstilsåsen är den största och mest vattenförande. Tillgången på dricksvatten i kommunen är generellt mycket begränsad. För Österbybruk och Alunda har dock en lösning för vattenförsörjningen kommit till stånd i och med att en överföringsledning för dricksvatten anlagts från Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och vidare till Alunda. I Gimo bedöms det finnas tillräcklig kapacitet i relation till önskad tillväxt.

Beslut om dagvattenutredning

Ansvar för att ta hand om dagvatten regleras bland annat i lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Verksamhetsområde för dagvatten ska inrättas om dagvattnet behöver avledas med hänsyn till människors hälsa eller miljön, i befintlig eller planerad samlad bebyggelse. Det ska avledas och renas eller tas omhand så att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppkommer (MB 9 kap.).

Om det av miljö- eller hälsoskäl finns behov av särskilda dagvattenåtgärder vid detaljplanering av sammanhängande bebyggelse utanför kommunalt VA-område kan kommunen kräva planbestämmelser för dagvattenhanteringen (PBL 2 kap. och 4 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Dagvattnet ska omhändertas så nära källan som möjligt. Takdagvatten, vatten från gång- och cykelvägar och annat rent dagvatten bör avledas till angränsande naturområden, helst i många olika punkter utan att blandas med förorenat dagvatten.
- Dag- och dräneringsvatten ska inte ledas till spillvattenledning där det finns dagvattenledningar.
- Dagvattensystemet ska utformas så att skadliga uppdämningar vid kraftiga regn kan undvikas.
- Vid nyexploatering ska dagvattenlösningar utformas så att minsta möjliga flöde passerar vidare till befintliga dagvattennät. Avrinningen från en tomt eller ett markområde bör inte öka efter exploatering. Följande riktlinjer kan ge vägledning:
 - Naturlig infiltration, fördröjning och avrinning ska tas tillvara och andelen hårdgjorda ytor minimeras.
 - Flerskiktade grönområden/-stråk, gärna med barrinslag, ska om möjligt avsättas för öppen transport och infiltration. Byggnader placeras med fördel i högre och grönytor i lägre stråk.
 - Där hårdgjorda ytor krävs ska avrinningen så långt möjligt ske till anslutande grönytor.
 - Behovet av att avskilja föroreningar i dagvatten från vägar och parkeringsplatser ska beaktas och specifika riktlinjer och regler ska tas fram för särskilt känsliga områden, exempelvis vattenskyddsområden.
- Omålade förzinkade ytor och koppar är exempel på material som ska undvikas vid nybyggnation för att reducera tillförseln av föroreningar till dagvattnet.

Utmaningarna gällande vattenförsörjning är, liksom gällande avloppshantering, störst i de östra delarna av kommunen. Östhammars vattenverk tar sitt vatten från Börstilsåsen och försörjer ca 4 300 personer. Även om det finns tillstånd att ta ut betydligt större vattenmängder än vad som görs idag visar grundvattnets kvalitet tecken på att ett större uttag av grundvatten görs än vad som nybildas. Öregrundsvattenverk tar sitt vatten från Ågalma grundvattenmagasin och försörjer cirka 1 600 personer. Även här visar grundvattnets kvalitet tecken på att ett större uttag av grundvatten görs än vad som bildas, trots tillstånd att ta upp betydligt större vattenmängder.

För att tillgodose dricksvattenbehovet för Östhammar och Öregrund krävs åtgärder relativt snart då såväl vattenkvaliteten som kvantiteten inte är tillfredsställande i någon av vattentäkterna. På kort sikt krävs aktiviteter för att ytterligare optimera befintliga vattentäkter och vattenverk. Det bedöms som möjligt att åtminstone kunna förbättra situationen med kvantiteten vatten på kort sikt då båda täkterna har tillstånd att ta ut mer vatten än vad som görs idag. Kvaliteten bedöms kunna förbättras i Ågalma grundvattenmagasin genom optimeringsåtgärder, men fördjupat utredningsarbete krävs för att finna det bästa tillvägagångssättet för detta. Det finns risk för att det är svårt att ta ut mer vatten vid de befintli-

ga brunnarna i Börstilsåsen. Vattenförekomsten har otillfredsställande status som en följd av förhöjda kloridhalter vilket sannolikt beror på ett för stort uttag från grundvattenförekomsten.

För att tillgodose dricksvattenbehovet på lång sikt, fram till 2040, krävs större investeringar. De två alternativen, i enlighet med VA-utvecklingsplanen för de östra delarna, som är aktuella idag är att antingen bygga ett avsaltningsverk i Öregrund eller att etablera en ny grundvattentäkt i Harg. I första hand föreslås det att söka grundvatten i Harg för att om detta inte lyckas i andra hand etablera ett avsaltningsverk i Öregrund. Fördelen med ett uttag i Harg jämfört med ett bräckvattenverk (avsaltningsverk) är att reningsprocessen är betydligt enklare och mer lik den som finns i reningsverken idag. Detta innebär att vattenverket blir billigare vad gäller energi- och underhållskostnader. Nackdelen är att, även om vattentillgången förefaller god vid ett grundvattenuttag i Harg, finns risken att det inte långsiktigt räcker till jämfört med ett nyttjande av Östersjövattnet vid Öregrund. Om grundvatten ska tas från Harg ska en ledning dras från grundvattentäkten in till Östhammars tätort. För det föreslagna avsaltningsverket har tre platser i vattnet för uttag av havsvatten ur Östersjön utretts av SMHI och där alla platserna visade sig lämpliga för fortsatt utredning. Platser på

land för själva verket har ännu inte utretts. För att tillgängliggöra en ökad dricksvattenkapacitet och förbättra driftstabiliteten i dricksvattenförsörjningen behöver de båda orternas ledningsnät kopplas samman. Detta bedöms även minska sårbarheten i händelse av störning i leveransen.

För att skydda vattentäkter kan vattenskyddsområden inrättas med restriktioner (vattenskyddsföreskrifter) för vad som får göras. De flesta av vattentäkterna i kommunen är skyddade genom vattenskyddsområde men några saknar skyddsområden och för flera vattentäkter finns behov av revidering av befintligt vattenskyddsområde och tillhörande vattenskyddsföreskrifter. Gästrike Vatten arbetar övergripande med att ta fram en strategi och prioritering för inrättande och revidering av vattenskyddsområden.

Ett hot mot vattenförsörjningen är avsaknaden av redundanta vattenförsörjningssystem. I Östhammars kommun saknas reservvattentäkter eller alternativa ledningar in i kommunens vattenledningsnät och därför är vattenförsörjningen betydligt mer sårbar för andra yttre risker. Däremot utreds i dagsläget Norrskedika vattentäkt för att kunna användas som kompletterande vattentäkt till Östhammar. Avsaknaden av reservvatten är något som bör beaktas i den framtida planeringen.

GRUNDTVATTEN

I kustområdet där jordtäcket som regel är tunt förekommer grundvatten framförallt i berggrunden. Det finns områden med salthaltigt grundvatten, lämnningar från perioden då hela Uppland var täckt av hav. Risken att stöta på saltvatten är störst i kustnära områden och i djupa, borrade brunnar. Om uttaget av grundvatten överstiger grundvattenbildningen kan det i områden med tunna jordlager leda till att saltvatten tränger in i uttagsbrunnarna. Bevattningsförbud vid torrperioder på sommaren är vanligt förekommande i delar av kommunen på grund av begränsningarna i grundvattentillgången.

Grundvattnets karaktär påverkas av berggrund och jordarter. Som regel är grundvattnet i kommunen kalkrikt. Halterna innebär inte några hälsorisker, men kan ge tekniska problem i vattenförsörjningssystemen.

ENSKILD VATTEN- OCH AVLOPPSFÖRSÖRJNING

Inventering av befintliga enskilda avlopp pågår. Under åren 2012-2022 har cirka 2 800 avlopp inventerats. I samband med inventeringen ställs krav på åtgärder för de avlopp som inte följer dagens krav. Inventeringen görs områdesvis och har till stor del

fokuserat på kustnära områden. Detta då dessa områden är känsliga, redan har en hög näringsbelastning och en ekologisk status som kräver åtgärder vilket gör det angeläget att bristfälliga avlopp åtgärdas. Delar av bebyggelsen ligger i områden som på längre sikt kan prioriteras för utbyggnad av kommunalt VA.

Inventeringsområden prioriteras utifrån närheten till känsliga vattenförekomster och där problem ur hälsoskyddssynpunkt uppkommit eller sannolikt kan uppkomma. Bristfälliga avlopp kan sprida smitta till intilliggande dricksvattenbrunnar eller

Källsortering av avloppsvatten från enskilda avlopp

Källsortering av avloppsvatten från enskilda avlopp innebär att toalettavfall separeras från avloppsvatten som kommer från bad, disk och tvätt.

Toalettavfall innehåller stora mängder näring som lättare kan återanvändas från separerade system.

Exempel på lösningar är vakuumtoaletter och torrtoaletter av olika slag, men även spolande toaletter kopplade till en sluten tank.

till vatten där människor vistas eller badar samt kan bidra till övergödningen av vattendrag, sjöar och hav (se karta sid 190 och 192 där vattenstatus styr högre krav).

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Klimatförändringarna förväntas innebära bland annat varmare temperaturer och kraftigare skyfall. Detta kan leda till längre perioder med torra och lägre grundvattennivåer med såväl sämre kvantitet som kvalitet på råvattnet som följd. Kraftigare skyfall innebär även en ökad transport av humusämnen och partiklar vilket kan leda till försämrade och mer varierad vattenkvalitet. Varmare temperaturer leder även till ökande vattentemperaturer som innebär en större risk för tillväxt av mikrobiologiska organismer i såväl råvattentäkter som i installationer i vattenverk och i ledningar.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Bebyggelseutvecklingen ska styras av tillgången på dricksvatten.
- Kommunalt VA ska utvecklas i tätortsnära lägen med högt bebyggelsetryck.

- I områden med enskild VA-försörjning får etablering av nya bebyggelsegrupper eller komplettering av befintliga bara ske om det finns långsiktigt hållbara förutsättningar för VA-försörjning.
- Kommunen ska ställa höga krav på intyg om tillräcklig vattenmängd genom till exempel krav på provborrning i handläggning av lovärenden för bostadsbebyggelse där grundvattennivåerna är enligt Sveriges geologiska undersöknings kartering över uppskattad grundvattentillgång.
- Anpassa tomtstorlekarna så att tillräcklig grundvattenbildning sker samt möjliggöra för tillräckliga skyddsavstånd mellan vattentäkter och avloppsanläggningar (enskilt vatten och avlopp).
- God vattenstatus ska vara utgångspunkten för enskilda avloppslösningar. Kretslopp och resurshushållning ska prioriteras.
- Vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen. Bebyggelseutvecklingen måste också ske med hänsyn till dricksvattentillgångarna.
- Hållbara och långsiktiga VA-lösningar måste alltid utredas vid etablering av ny bebyggelse. Antagandet av en utbyggnadsplan för kommunalt VA kommer även att förtydliga var det ska vara kommunalt VA och var det ska vara enskilt VA.
- Kommunen ska verka för samarbeten över kommungränser med reserv- och nödvattenplanering för att trygga en långsiktigt hållbar vattenförsörjning.
- Kommunen ska säkerställa möjlighet till en god dagvattenhantering i detaljplan och se till att tillräcklig rening sker innan vattnet når ut till recipienten.
- Källare och bergvärme ska inte tillåtas på vattenskyddsområde. Markarbeten som schakt och pålning kan leda till att exempelvis skyddande lerlager tas bort eller penetreras vilket i sin tur ökar risken för att föroreningar når ner till grundvattnet.
- Vägledning för hur vattenförekomster och vattentäkter ska skyddas mot föroreningar från exempelvis punktutsläpp och diffusa utsläpp ska ske genom framtagande och uppdaterande av vattenförekomster.

Vattenplanering

MÅLBILD 2040

Kvaliteten på yt- och grundvattnet har förbättrats med hjälp av en långsiktig strategi för verksamheter som påverkar kvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten. Samhällsplaneringen utgår från ett avrinningsområdesperspektiv. Ett välfungerande samarbete har etablerats mellan kommun, brukare, markägare och verksamhetsutövare. Vattenförsörjningen prioriteras framför annat resursutnyttjande.

Östhammars kommun har en lång kuststräcka och flera mindre sjöar och vattendrag. Kommunens vatten ingår helt eller delvis i totalt sju huvudsakliga avrinningsområden. De sju avrinningsområdena är *Mellan Tämmarån och Forsmarksån*, *Forsmarksån*, *Mellan Forsmarksån och Olandsån*, *Olandsån*, *Mellan Olandsån och Skeboån*, *Skeboån* samt *Fyrisån*. Allt som händer inom avrinningsområdet kan påverka vattenkvaliteten. Interaktiva kartor samt information om avrinningsområdena finns på viss.lansstyrelsen.se.

Större delen av kommunens yta avvattas via vattendrag som så småningom når kusten. Undantaget är området runt Österby-Dannemora (inklusive Film och Morkarla) som via Vattholmaån och Fyrisån avvattas till Mälaren. Delar av Uppsala, Tierps och Norrtälje kommuner ingår i avrinningsområdena i Östhammars kommun.

Utöver de egna utvecklingsstrategier för vatten

finns både nationella och internationella lagar och överenskommelser att ta hänsyn till. Både Vattendirektivförordningen och Havsplaneringsförordningen har betydelse för kommunens planering och utveckling.

Kartorna på sid 190 respektive 192 redovisar aktuell kemisk och ekologisk status i kommunens vattenområden. Bedömningen är att den ekologiska statusen är måttlig i flertalet av dem, enligt bedömningskriterierna i EU:s vattendirektiv. Det innebär att åtgärder måste sättas in för att nå god ekologisk status. Bland annat måste fortsatt planering och utveckling ta hänsyn till möjlig vattenpåverkan och ske på ett sätt som inte försämrar vattenkvaliteten.

Sjöar och vattendrag

Sjöarna är som regel grunda och naturligt näringsrika. Alla är påverkade av sjösänkningar, framförallt genomförda under 1800- och 1900-talet. Sänkningar gjordes för att vinna mer odlingsmark, men har också en gödande effekt som påskyndar den naturliga igenväxningen. Det syns genom att sjöarna ofta har en riklig övervattensvegetation av vass eller säv. I de grundaste sjöarna uppstår ofta syrebrist under vintern, vilket kan leda till att fisk och andra vattenlevande organismer dör. Flertalet sjöar bedöms ha måttlig ekologisk status som innebär att åtgärder behöver sättas in för att uppnå god ekologisk status.

I de rinnande vattendragen är det ovanligt med strömmande partier. Landskapet är flackt, men bristen på strömsträckor är också ett resultat av utdikning och av att strömmande partier tagits i anspråk för att driva kvarnar och kraftverk.

Kvarnar och dammar är en del av vårt kulturarv, men blir vandringshinder för fisk och andra vattenlevande djur i rinnande vatten. Intressena kan ofta vara möjliga att kombinera (se sid 164).

Drygt 70 procent av vattendragens längd är påverkade av rensning, dikning, uträtning och i vissa fall av kulvertering. Effekten är att vattnet rinner av

snabbare, sjöarna grundar upp och våtmarkernas utbredning minskar. Naturliga processer som fångar upp näringsämnen i vattnet får sämre möjlighet att verka, vilket innebär att större mängder näring följer med i ytvattenflödena mot havet. En snabbare avrinning påverkar också grundvattenbildningen på ett negativt sätt. Den ekologiska statusen klassas som måttlig i huvuddelen av vattendragen.

Olandsån är av stor betydelse för Östhammars kommuns mark- och vattenanvändning. Längs ån ligger flertalet vattenavledningsföretag och det är många aktörer som är beroende av ån. På 1950-talet lämnade staten över ansvaret över Olandsån helt till markägare vilket innebär att ån idag underhålls och sköts av vattenavledningsföretag. Ingrepp i Olandsåns utformning har pågått sedan 1800-talets mitt genom bland annat torrläggning, dikning och åtgärder av nedre Olandsån. Dessutom har Olandsån även påverkats av det omkringliggande landskapets behov och en ökad matproduktion. Olandsån har ett heterogent avrinningsområde där ån idag på många ställen inte kan möta den ökade mängd vatten som leds dit genom exempelvis dagvatten och annan påverkan. Ån är idag recipient för reningsverken i Alunda och Gimo.

I Östhammars kommun finns sjöar och dammar som har höga natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Regler om vattenplanering

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik. Den styrs av ramdirektivet för vatten (EG/2000/60). Det vilar på två grundpelare: att värna ett naturligt växt- och djurliv i vatten och att säkerställa tillgången på rent vatten för dricksvattenproduktion. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen.

Vattendelegationerna i Sverige beslutar om miljö kvalitetsnormer för vatten. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Alla Sveriges vatten skulle ursprungligen ha nått god status 2015. Nu gäller 2021 eller som längst 2027 för de vatten som hade otillfredsställande status 2015 i Östhammars kommun, förutom Östhammarsfjärden som har ännu större utmaningar och därför fått kravet god ekologisk status till 2039. Miljö kvalitetsnormerna är ett styrinstrument som den kommunala planeringen ska ta hänsyn till.

År 2014 antogs särskilda regler för hushållning med havsområden, med samtidiga förändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen. En särskild förordning om havsplanering (SFS 2015:400) infördes 2015. Havsplaner har upprättats för havsområdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Regeringen får besluta om förbud eller begränsningar för verksamhet inom ett område med havsplan. Havsplanerna ska ge vägledning till myndigheter och kommuner när de prövar hur ett havsområde kan användas. De kommer därmed att verka parallellt med ÖP.

Markavvattning handlar om att avvattna mark och generellt råder markavvattningsförbud. Det krävs därför både tillstånd för vattenverksamhet och dispens från förbudet för att få genomföra markavvattning i nya områden. Syftet med regelverket för markavvattning är främst att skydda och bevara våtmarker. Idag är det ovanligt med ny markavvattning.

I Östhammars kommun finns flera markavvattningsföretag, några riktigt stora med många andelsägare och flera mindre. De har tillkommit genom förrättning utifrån behov av ny markavvattning och kallas även vattenavledningsföretag, dikningsföretag, invallningsföretag eller regleringsföretag, beroende på när och varför de tillkom. Historiskt har åtgärderna varit dikning, sjösänkningar eller invallning. Förvaltningen sker utifrån den lagstiftning som gällde när markavvattningsföretagen kom till, med både skyldigheter och rättigheter. Vid exploatering ska hänsyn tas till eventuell påverkan på markavvattningsföretag.

Några av dessa presenteras nedan.

Vällen är en reglerad sjö kopplad till Kolarmoraån och Skeboåns vattensystem. Det stora skogsområdet med alla dess sjöar, särskilt Vällen och områdets södra del, har stora rekreativa värden. Reglering, sänkning och inplantering av främmande fiskarter ger något längre naturvärden, men sjön har en viktig roll som en del i ett mer obebyggt landskap i kommunen.

Gimodammen är en anlagd sjö som byggdes på 1600-talet i samband med Gimo bruk, med stort värde för bad, fiske och rekreation vilket utgör ett viktigt inslag i den gamla bruksmiljön. Inga större limniska värden finns i dammen, men vid tidigare provfiske har flera fiskarter fångats. Dammen med omgivning tas upp i *Naturvårdsprogrammet för Uppsala län* på grund av bland annat fågellivet i våtmarkerna norr om dammen.

Dannemorasjön, Filmsjön, Stordammen, Harvikadammen, Hammardammen och övriga sjöar och dammar i Vattholmaåns vattensystem i närheten av Österbybruk har stora kultur- och naturvärden. Intill dammarna ligger naturreservat såsom Aspbo och Andersby ängsbackar. De limniska värdena är begränsade på grund av områdets historia med reglering och dikning. Dock har Rastsjön i närhe-

Kemisk status i hav, sjöar, vattendrag och grundvatten

Teckenförklaring

Kemisk status hav, sjöar och vattendrag

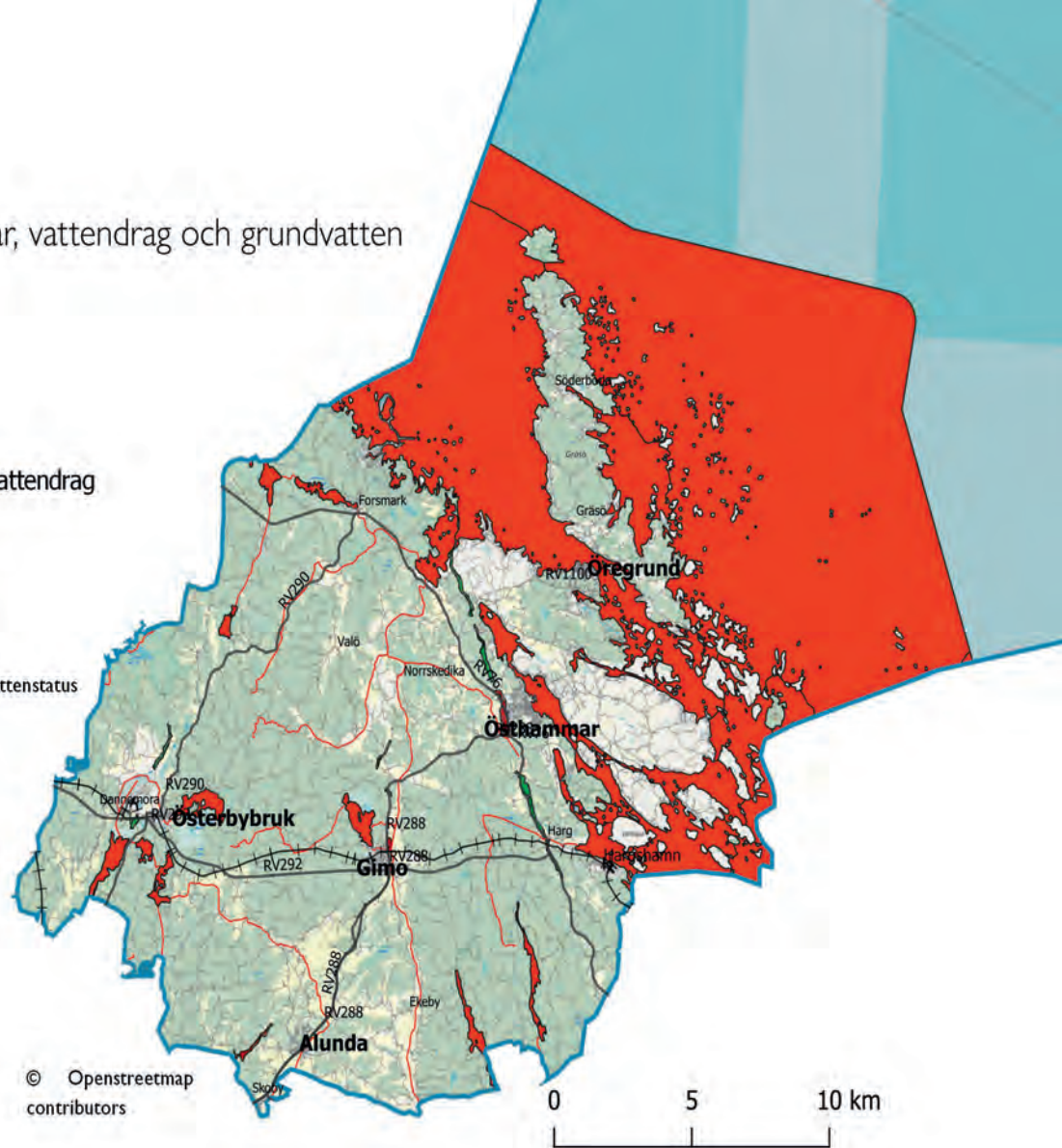
■ Uppnår ej god kemisk status

— Uppnår ej god kemisk status

Kemisk status grundvatten

■ God kemisk grundvattenstatus

■ Otillfredställande kemisk grundvattenstatus

Vattenvård och vattenplanering

Kommunen har ansvar för att miljö kvalitetsnormerna följs (MB kap. 5) och också ett ansvar för att se till så att det vid beslut om bygglov och planer finns underlag som belyser väsentliga miljökonsekvenser (MB 1 kap. och 6 kap.). Detaljplaneläggning och bygglovsprövning ska bland annat ta hänsyn till möjligheterna att förebygga vattenföroreningar (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid plan- och bygglovsärenden, och annan utveckling som kan påverka vattenområden, ska hänsyn tas till påverkan på grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten.
- I exploatering av naturmark ska stor hänsyn tas till våtmarksvärden och markavvattningsförbudet som gäller i Uppsala län. Om våtmarker ska användas i exploateringsområden ska de nyttjas för dagvattenhantering och klimatanpassning.
- Påverkan på vattnets status i relation till miljö kvalitetsnormerna ska alltid utredas. Det ska särskilt klargöras om en åtgärd berör grunda kustmiljöer, det vill säga för vattenvården särskilt känsliga miljöer.
- Där utredningsområde är utpekad på vattenskyddsområde ska exploatering undvikas.
- Vattenuttag ska vara långsiktigt hållbara. För att bedöma förutsättningarna för hållbar vattenförsörjning ska vattentillgången per hektar jämföras med tätheten på bebyggelsen.
- I jordbruksbygd ska det finnas en skyddszon kring dricksvattenbrunnar gentemot plöjd mark och beteshagar.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer. Havsbaserad vindkraft är inte lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär.

ten stor orördhet och bland annat Dannemorasjön, Filmsjön och Lillbyasjön har stora värden som fågellokaler.

Assjösjön är Uppsala läns främsta kransalgsjö med åtminstone åtta noterade arter. Liksom de flesta andra sjöar i Uppland sänktes Assjösjön under slutet av 1800-talet. Genom att tillföra naturligt material som block och sten kan en naturlig sjötröskel konstrueras. Detta skulle säkerställa sjöns dämningnivå utan att påverka konnektiviteten i avrinnande vattendrag.

Löhammarsjön med dess utlopp via Hargs Bruk och som mynnar i Hargsviken hör till några av de större kustmynnade vattendragen i Uppsala län. En höjning av Löhammarsjöns yta innebär att den igenväxningsprocess som pågår, och som riskerar att sjön går samma öde som den uppströms liggande Stockbysjön, förhindras. Genom att återskapa en del av sjöytan ökar mängden lek- och uppväxtområden för fisk, röjning och huggning på de öar som finns vilket leder till att fler fåglar kommer att välja att häcka här.

Havsvatten

Havet längs kommunens kust är en del av Östersjön, ett innanhav med stort tillrinningsområde. Vattenutbytet med Nordsjön är begränsat, vilket leder till att det salta vattnet späds ut. Salthalten är lägre än i egentliga havet och avtar mot norr. De flesta vattenlevande arter mår bäst i antingen sött eller salt vatten. Det är bara ett mindre antal arter som kan fördrå Östersjöns bräckta vatten. Detta gör Östersjön till en känslig marin miljö. Många arter lever på gränsen för vad de kan klara av låg eller hög salthalt, beroende på om de är söt- eller saltvattenarter.

Det begränsade vattenutbytet med Nordsjön är i sig en stressfaktor som ytterligare späds på genom att det finns ett stort antal föroreningskällor runt Östersjön, inte minst genom att många områden i de sydliga delarna av Östersjön är mycket tätbefolkade. Historiskt har tillförseln av näringsämnen, men också miljögifter, varit mycket stor. De södra delarna är kraftigt övergödda och under långa perioder saknas syre i bottenvattnet. Det har resulterat i bottendöd som sprider sig mot norr.

Situationen i Östhammars kustområde är i stort bättre än i de sydliga delarna av egentliga Östersjön. I vattnen längs Upplandskusten förekommer drygt ett 50-tal olika fiskarter, både salt- och sötvattensar-

ekologisk status vid Mjölkfjärden, Dragfjärden och Sandikafjärden. Östhammarsfjärden/Granfjärden har dålig ekologisk status. Åtgärder måste sättas in för att en god ekologisk status ska kunna uppnås i kustområdet. De yttre delarna av kommunens kustvatten påverkas förstås till stor del av arbetet med vattenkvalitet runt hela Östersjön. På samma sätt påverkar exploatering och andra åtgärder som görs på land inom kommunen den ekologiska statusen i kustvattnet som helhet och ska därför alltid bedömas utifrån påverkan på närmaste recipient. Lämplig anpassning och krav i samhällsplaneringen genom VA-lösningar, dagvattenhantering och bevarande av naturområden är några verktyg som kommunen använder. I vissa områden krävs kraftiga insatser. Det gäller särskilt de inre fjärdarna med dålig ekologisk status, där kommunen ställer högre krav på exploateringar och andra åtgärder på land och i vattnet.

Det finns många anspråk på kustområdet. Enligt en ny lagstiftning ska havsplaner tas fram för Sverige. Östhammars kommun ingår i den havsplan som är framtagen för Bottniska viken. Havsplanen överlappar delar av översiktsplanen och verkar parallellt med den. Inom Östhammars kommuns förvaltningsområde anges bland annat ett område som användningsområde för försvar och sjöfart med

särskild hänsyn till höga kulturvärden (B153) och ett annat område för generell användning, sjöfart samt elöverföring med särskild hänsyn till höga kulturmiljövärden och höga naturvärden: Revmiljö, fisklek-, fågel- och däggdjursområde (B154). Restande havsområde inom kommunens förvaltningsområde är betecknat som generell användning, sjöfart, utredningsområde, yrkesfiske samt elöverföring med särskild hänsyn till höga kulturmiljövärden (B140). Mer finns att läsa i havsplanen för bottniska viken (se länk på sid 20).

Viktiga intressen att hantera i den fortsatta havsplaneringen redovisas i del III, planeringsförutsättningar. Runt totalförsvarets riksintresse Influensområde för Rotens skjutfält finns ett område med behov av särskild hindersfrihet för att Försvarsmakten ska kunna genomföra samövning med flygförband.

Att planera för god vattenkvalitet, tillräcklig tillgång till och en bra användning av vatten är viktiga frågor för en kommun och för den kommunala planeringen. Dessa frågor behandlas i delar under Teknisk försörjning, vatten- och avlopp. Problemen med övergödning har skapats genom många års utsläpp av kväve och fosfor till sjöar, vattendrag och kustmiljöer. Övergödningen kan motverkas genom att avloppsvatten renas och utsläpp minskar på ett tillfredsställande sätt, både i de kommunala av-

loppsreningsverken, i enskilda avloppsanläggningar samt från jordbruk, skogsbruk och internbelastning.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Ta fram en fördjupad översiktsplan för kusten.
- Identifiera verksamheter som påverkar vattenkvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och hav och verka för att minska problemen som kommer från interngödning.
- Identifiera viktiga biologiska och kulturella värden längs sjöar, vattendrag och längs kusten.
- Följa arbetet i de vattenråd som finns inom kommunen.
- Stödja initiativ att återskapa och återställa våtmarker i odlingslandskapet och i form av fiskvåtmarker, skyddszoner vid vattendrag, strukturkalkning och övriga åtgärder i jordbrukslandskapet.
- Östhammars kommun ska själv initiera projekt och stödja lokala initiativ till att förbättra vattenkvaliteten i både sjöar och vattendrag; för att minska påverkan från övergödning, öppna upp vandringsvägar för fisk och minska påverkan från miljögifter och kemikalier.

- Stödja och initiera arbete med att öppna vandringsvägar för fisk, med fokus på kustmynnande vattendrag, men även längre uppströms i vattendrag där det bedöms finnas potential och miljönytta att arbeta med till exempel omlöp, fisktrappor, slitsrännor eller andra lösningar.
- En ökning av trafik och båtliv kan också ge ökad påverkan på vattenmiljön. För att skapa förutsättningar för ett miljövänligt båtliv behövs säkra tankställen och välplanerade brygg- och hamnanläggningar. Det måste vara enkelt att lämna avfall, tömma toalettankar och tvätta/bottenbehandla båtar på ett sätt som begränsar påverkan på vattenmiljön. En kartläggning av värdefulla marina miljöer kan ge ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbygggar och småbåtshamnar, en viktig del av fortsatt kustutveckling för både boende och besökare.
- Genom åtgärdssamordning ha ett aktivt samarbete mellan offentliga och privata krafter, eftersom alla brukare, markägare och verksamhetsutövare påverkar vattenresurserna och vattenkvaliteten. Kännedomen om hur vattnet flödar i landskapet och vad som händer inom avrinningsområdet har stor betydelse för riskbedömning och åtgärder.
- Kommunen ska i sitt uppdrag med tillsyn av kommunala reningsverk, enskilda avloppsanläggningar, jordbruk och övriga verksamheter samt i sin samhällsplanering, i detaljplaner och förhandsbesked, arbeta utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.
- En bättre vattenkvalitet skapas bäst genom samarbete mellan offentliga och privata krafter, eftersom alla brukare, markägare eller verksamhetsutövare påverkar vattenresurserna. Kännedomen om hur vattnet flödar i landskapet har stor betydelse för riskbedömning och åtgärder.

Strandskydd

Miljöbalkens 7 kap. 13-18h §, innehåller särskilda bestämmelser om strandskydd. Strandskyddet slår vakt om allmänhetens tillgång till strandområdet och ska bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv i anslutning till stränderna. Kommunen ska se till så att strandskyddet följs.

Utänför detaljplanelagd mark omfattas alla stränder vid hav, insjöar och flera vattendrag som Forsmarksån, av ett generellt strandskydd. I Olandsån

gäller detta nedströms Norr Ginningen. Det är förbjudet att inom 100 meter från strandlinjen, utåt vatten och uppåt land, uppföra byggnader och anläggningar, eller på annat sätt väsentligt förändra miljön för växter och djur. Detta gäller även för tomtmark inom strandskyddat område.

I stora delar av kust- och skärgårdsområdet och vid några av kommunens större sjöar gäller ett utvidgat strandskydd, beslutat av Länsstyrelsen. Det utvidgade strandskyddet gäller upp till 300 meter åt bägge håll från strandlinjen.

Det finns möjlighet att ansöka om dispens från strandskyddet, men särskilda skäl krävs för att dispens ska lämnas. Det är som huvudregel kommunen som fattar beslut om dispens. Vissa dispensansökningar, exempelvis inom naturreservat och andra områden, behandlas av Länsstyrelsen (MB 7 kap. 18a §). Kommunala dispensbeslut ska alltid godkännas av Länsstyrelsen.

Kommunen kan upphäva strandskyddet inom en detaljplan om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddsintresset (PBL 4 kap. 17 §).

Två utvecklingsområden för bostäder ligger inom utvidgat strandskyddsområde, vid Gimodammen (BS 202) respektive Stordammen (BS 401). I båda dessa

områden ska det generella strandskyddet om minst 100 meter bevaras fortsatt. Vilka skäl som åberopas som dispens skäl och annan hänsyn beskrivs i respektive områdesbeskrivning, se sid 100 och 125.

Kommunen har också möjlighet att i sin översiktsplan anvisa särskilda områden som lämpar sig för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden (MB 7 kap. 18e §). LIS-områden får inte pekas ut öster om väg 76, i riksintresset Kuststräckan Arkösund till Forsmark.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Östhammars kommun har förhållandevis oexploaterade kuster och önskar att de så ska förbli. Det finns ett stort allmänt intresse av att kunna röra sig obehindrat längs stränderna. De rika naturmiljöerna längs stränderna blir genom strandskyddet tillgängliga för friluftslivet, vilket stärker kommunens attraktionskraft. Kommunen är därför restriktiv med att bevilja strandskyddsdispens inom de områden som idag är oexploaterade, men även inom gröna ytor nära bebyggda områden. Intressen kan stå emot varandra. Den som har havsnära tomt kan vilja anlägga en brygga för egen båt, medan allmänheten vill röra sig fritt.

- Vid önskemål om att anlägga bryggor prioriterar kommunen, för naturmiljöns och landskapskaraktärens skull, gemensamhetsbryggor i stället för att var och en har egen brygga. Den principiella inställningen är att nya byggnader ska uppföras så att de smälter in i miljön, vilket är särskilt viktigt att tänka på i det flacka kust-

Regler om strandskydd

I utpekade strandområden ska allmänheten ha tillgång till stränderna. Goda livsvillkor ska bevaras för djur och växter. Kommunen kan peka ut strandnära utvecklingsområden (MB kap. 7)

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- På mark utan detaljplan ska strandskyddet (100/300 meter) normalt sett tillämpas vid all nyetablering av verksamheter eller bebyggelse.
- Anläggningar som kan underlätta för allmänhetens friluftsliv, till exempel badplatser och bryggor, ges i regel dispens inom strandskyddszone om hänsyn tas till naturmiljön.
- För nytillkommande byggnader, tillbyggnader eller anläggningar på strand- eller strandnära tomter ges i regel inte dispens för placering närmare vatten än närmsta befintliga byggnad eller anläggning.
- Nya bryggor tillåts endast om de är i anslutning till gemensamhetsanläggningar eller ersätter äldre bryggor. Samma synsätt tillämpas för båthus och sjöbodrar.
- Uthuggning av träd på bostadsfastigheter inom strandskyddsområde är inte tillåtet om syftet är att skapa sikt mot vattnet. Uthuggning av enskilda träd tillåts om syftet är att förhindra olycksfall. Dispens ges som regel för skötsel av kulturhävdad flora.
- Inga LIS-områden pekas ut vid insjöar eller andra vattendrag.

Näringslivsutveckling

MÅLBILD 2040

Östhammars kommun har ett livskraftigt näringsliv som skapar arbetstillfällen både för boende i kommunen och i regionen. Fler företag har valt att etablera sig i kommunen. Arbetsmarknaden är diversifierad och nya tjänsteföretag finns i både tätorterna och på landsbygden.

Det privata näringslivet svarar för cirka 70 procent av sysselsättningen i Östhammars kommun. Totalt finns omkring 2 500 företag. Av dem är huvuddelen, cirka 1 900, enmansföretag. De stora och medelstora företagen är få. Energiproduktion och tillverkning är de dominerande branscherna. Mineralutvinning har tidigare under gruvans pågående drift också varit en dominerande bransch och kan komma att bli det igen.

Sandvik Coromant i Gimo och Forsmarks kraftgrupp i Forsmark är kommunens två största företag. De står för nästan 40 procent av sysselsättningen i privat sektor. Ett antal medelstora tillverkningsföretag, också de med stor betydelse för utveckling och sysselsättning (20 procent) finns i Hargshamn, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Flera nya etableringar i näringslivet är på gång i Östhammars kommun vilket blir ett tillskott till en redan god arbetsmarknad. Det planerade Slutförvaret i Forsmark

kommer vara aktivt i kommunen under större delen av 2000-talet och generera arbetstillfällen både direkt och indirekt. Detsamma kan sägas för den tänka flygbränslefabriken vilken ska lokaliseras strax utanför Forsmarks samhälle. Flygbränslefabriken som ska producera syntetiskt flygbränsle är ännu i ett tidigt planeringsstadium med tänkt byggstart 2026.

Järnmalmens historiska betydelse i kommunen och regionens största malmfyndighet finns vid Dannemora. I dagsläget finns det intressen att återuppta gruvdriften i Dannemora gruva. Företaget Grangex ämnar återöppna Dannemora Gruva i kommunen och därmed bli den första koldioxidfria järnmalmproducenten. Målet är att gruvan åter ska vara i drift 2025.

De mindre företagen svarar för 40 procent av arbetstillfällena inom det privata näringslivet. Flera av dessa levererar varor och tjänster till de stora och medelstora företagen. De mindre företagen är

också viktiga leverantörer av tjänster till kommuninvånarna, exempelvis inom handel, bygg och andra serviceområden.

GRÖNA NÄRINGAR

De gröna näringarna har fortfarande en förhållandevis stor betydelse i Östhammars kommun. Skogar med god produktivitet finns framförallt i de inre delarna av kommunen och där bedrivs ett mer storskaligt skogsbruk. Exempel på stora skogsägare är Bergvik, Sveaskog och Hargs bruk.

I huvuddelen av kommunen ligger odlingsmarkerna som gläntor i skogslandskapet. Många lantbruksföretag äger både jordbruksmark och skogsmark och skogsbruket ger därför betydelsefulla inkomster även för jordbrukare i kommunen.

Det finns lantbruksföretag spridda över hela kommunen, med störst koncentration i Alunda. Strukturomvandlingen inom jordbruket har resulterat i att gårdarna blivit färre och större. Svårbrukad mark har lämnats att växa igen, men fortfarande finns en aktiv lantbrukarkår och många företag är inriktade på mjölk- och köttproduktion.

Utöver inkomster från skogsbruk klarar många lantbruksföretag sin överlevnad genom att erbjuda

kompletterande tjänster, exempelvis snöröjning och landskapsvård. Det finns även ett spirande intresse för matturism.

FISKE

Yrkesfisket har inte längre någon stor betydelse för näringsliv och sysselsättning i kommunen, men hela kuststräckan ingår i ett område av riksintresse för yrkesfiske, se sid 33. År 2021 fanns i Östhammars kommun 6 registrerade båtar för yrkesfiske och tio personer med yrkesfiskelicens. Yrkesfisket är småskaligt, kustnära och främst inriktat på fiske efter strömming, sik, abborre, gös och gädda. Öregrund fungerar som huvudhamn för fisket och där finns också ett förädlingsföretag för fisk och skaldjur. Vid Kustlaboratoriet i Öregrund bedriver SLU forskning om fiske och fiskbestånd. Vattenbruk med fiskodling finns inte i någon större omfattning. Liksom i resten av landet ökar fisketurismen.

TURISM

Utbudet av natur- och kulturaktiviteter i Östhammars kommun lockar många turister. Antalet gästnätter på hotell, stugbyar, vandrarhem och campingar är cirka 131 000 per år. Dessutom finns

cirka 5900 fritidshusboende i kommunen. Flest kommer på sommaren och många kommer från närliggande landskap, framförallt Uppland, Stockholm, Gästrikland och Dalarna. De utländska besökarna kommer främst från Tyskland, Nederländerna och Norge. Besöksnäringarna sysselsätter drygt 850 personer per år. En ny strategi för besöksnäringen är framtagen för Norrtälje, Östhammars och Österåkers kommun. Destinationsstrategi Roslagen 2030 har fyra profilområden: skärgården, städerna, bruken och landsbygden och den naturintresserade är huvudmålgruppen.

Kust- och skärgårdsområdet lockar många besökare. Det finns anläggningar som erbjuder camping och enklare former av övernattnig, men också anläggningar med hotellstandard. Det största antalet gästövernattningar sker på campingplatserna. I anslutning till anläggningarna finns möjlighet att hyra båt, kajaker, fiskeutrustning och cyklar. En hel del besökare bor också hos släkt och vänner som har fritidshus i området. I skärgården finns många fina naturhamnar. Besökande som kommer med båt har dessutom tillgång till gästhamnar i Östhammar och Öregrund.

Välbevarade och historiskt intressanta miljöer är en konkurrensfördel både inom kultur- och naturturism. Forsmarks bruk, Gimo Herrgård och Öster-

bybruks herrgård är populära besöksmål. Många besöker även kärnkraftverket och slutförvaret i Forsmark för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR). Bakluckeloppisen i Norrskedika "Bakluckan" är en av de största turistattraktionerna i Östhammars kommun. De öppnar redan i maj och har ca 50 000 besökare under en normal säsong.

Kommunens största evenemang är Båtveckan/Roslagsloppet i Öregrund som har cirka 18 000 besökare på festivalområdet och uppskattningsvis 70 000 besökare som besöker evenemanget som helhet. Andra populära evenemang är Badortsdagarna, Konstpask, Konstveckan på Gräsö, Eldfesten, Knutmasso, Julmarknad i Österbybruk, Ordfestivalen och teaterföreställningar på bruken. Roslagscupen, Lindmanloppet och Stadsloppet är exempel på återkommande populära idrottsevenemang.

En positiv utveckling i företagen är positivt för Östhammars kommun eftersom det ger jobb och ett bra utbud av kommersiell service och tjänster. Omvänt är en positiv utveckling i Östhammars kommun positivt för företagen. Om kommunen kan erbjuda en god boendemiljö och locka till utveckling så ökar företagens kundunderlag och möjligheter att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens. Det finns en vinst med detta och starka skäl för tät samverkan mellan kommun och näringsliv. Kommunens

ambition är att efterfråga och ta hänsyn till näringslivets behov. Expansionsplanerna i Uppsala (70 000 nya jobb till 2050-talet) skapar stora möjligheter för Östhammars kommun. En bra infrastruktur stärker kopplingen till övriga regionen och möjligheterna till arbetspendling.

Visionen i den regionala utvecklingsstrategin för länet är ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft. Östhammars kommun kan och vill bidra, genom att utveckla det lokala företagsklimatet och delta i satsningar på att utveckla en god infrastruktur. Detta gäller inte bara gods- och persontransporter, utan även den digitala infrastrukturen. Målsättningen är att årligen få nya företag att flytta hit och att klättra på nationella listor som värderar villkoren för lokalt näringsliv och företagande. Det är angeläget att kommunen kan erbjuda goda etableringsförutsättningar.

Östhammars kommun har ett myndighetsuppdrag gentemot en del verksamhetsutövare. Det kan i vissa fall vara svårt att på egen hand tolka lagstiftning och andra regler. Företagen ska få stöd för att sätta sig in i och förstå vad olika bestämmelser och myndighetskrav innebär på ett praktiskt plan. Östhammars kommun strävar efter att ge ett gott och korrekt bemötande i all myndighetsutövning.

Natur- och kulturmiljövärdena har stor betydelse för att locka turister och andra besökare till kommunen. Attraktionskraften kan öka om det lokala näringslivet i samverkan med kommunen utvecklar boende, service och aktiviteter som drar nytta av dessa värden. Sådan samverkan utvecklas bland annat inom ramen för verksamheten i turistbolaget Visit Roslagen där kommunen är delägare.

Musikevenemang eller andra fritids- och kulturaktiviteter som lockar många besökare kan också förstärka den positiva bilden av kommunen och underlätta för företagets utveckling inom områden som turism, boende och handel. Nöjda kunder blir i sin tur ambassadörer för både kommunen och för de lokala företagen. Marknadsföring är en viktig del i allt företagande. Eftersom Östhammars kommun är en liten marknad och många företag är små kan samverkan ge stora fördelar. Många företag samverkar i företagarföreningar och Östhammars kommun samarbetar med dessa och/eller enskilda företag.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Skapa planberedskap och erbjuda industri- mark till både nya och befintliga företag, det måste finnas detaljplanlagd mark för handelsverksamhet, kontor, verkstäder och

övrig industri. På landsbygden är det viktigt att bebyggelseutvecklingen sker med hänsyn till lantbruksföretagens behov. I tätorterna är det viktigt att anpassa centrumutvecklingen för att skapa bästa möjliga förutsättningar för en livskraftig handel (se bebyggelseutveckling sid 71).

- Förbättra bemötandet mellan olika aktörer och ge privata aktörer stöd i tolkning av lagstiftning, bestämmelser och myndighetskrav.
- Skapa nätverk och gemenskap genom att främja entreprenörskap och nyföretagande lokalt, bland annat genom att skapa kontaktytor mellan ungdomar och företag.
- Ge stöd åt kompetensutveckling.
- Stärka infrastrukturen i kommunen och öka möjligheten till arbetspendling.
- Gemensamma, utåtriktade aktiviteter kan lyfta fram kommunala värden. Kommunen ska arbeta med värdskap och uppsökande verksamhet vilket kan få större genomslag än annonser.
- Ta hänsyn till de gröna näringarna.
- Utveckla natur- och kulturmiljövärden samt boenden, service och aktiviteter riktade till besökare i samverkan mellan kommunen och det lokala näringslivet.

Social utveckling

MÅLBILD 2040

Det är tryggt att bo i Östhammars kommun. Kommuninvånarna har tillgång till jämlik utbildning och omsorg på lika villkor och av god kvalitet. Ett basutbud av samhällsservice, lättillgänglig närnatur och enklare idrottsanläggningar finns på alla tätorter. Där finns ett gott samarbete mellan kommunen, näringslivet och ett aktivt föreningsliv.

Östhammars kommun har en väl utbyggd samhällsservice. På alla serviceorter finns tillgång till särskilda boenden, barnomsorg och grundskolor. Oavsett boendeort har alla kommuninvånare också möjlighet att få stöd i sitt eget hem via hemtjänst och/eller hemsjukvård. En viktig utgångspunkt för kommunens stödinsatser är att bemötandet ska vara respektfullt.

Den fysiska planeringen och kommunens arbete med miljöfrågor har betydelse för både invånarnas trygghet och god livskvalitet. Strävan är att skapa sunda och säkra inomhus- och utomhusmiljöer. Viktiga redskap är kommunens egna miljömål, samhällets lagstadgade krav på tillgänglighet och kommunens egen tillgänglighetspolicy.

Östhammars kommun är en finsk förvaltningskommun vilket innebär att den finstalande befolkningen har rätt att använda finska i kontakterna med kommunen. Kommunen ska erbjuda förskoleverk-

samhet och äldreomsorg på finska till dem som har sådana önskemål.

Tydlig information om viktiga beslutsprocesser, och etablerade kanaler för den som vill ställa frågor till politiker eller lämna förslag och synpunkter, är exempel på åtgärder som syftar till att stärka människors möjligheter att få inflytande och påverka den lokala utvecklingen. I samband med planläggning och andra viktiga beslut ska kommunen värna om att det finns en bred representation av erfarenheter längs med processerna för att ge chans till påverkan och delaktighet.

Fritids- och föreningslivet

Av stor betydelse för en god livskvalitet är att det i Östhammars kommun finns särskilt goda förutsättningar för aktiviteter i naturen. Föreningslivet har

en central roll i arbetet med att skapa en meningsfull fritid. Medborgarnas intressen och engagemang formar vilka aktiviteter och verksamheter som finns tillgängliga för olika åldersgrupper. Genom samverkan och dialog med föreningslivet kan kommunala resurser för kultur- och fritidsaktiviteter kanaliseras på ett sätt som ger bästa möjliga utbyte för alla. Kommunen kan genom sin planering också bidra till att skapa förutsättningar för både föreningsdrivna och individuella aktiviteter genom att prioritera rätt anläggning på rätt plats. Kultur- och fritidsaktiviteter är tillväxtfaktorer där kommunen genom att erbjuda ett rikt utbud av kultur och upplevelser ökar möjligheterna att locka nya invånare, investeringar och företag.

En tillgänglig biblioteksverksamhet i samtliga serviceorter skapar förutsättningar för att tillgodose invånarnas behov av bildning, eget skapande och kreativa möten.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Erbjud ett rikt utbud av fritid, kultur och upplevelser samt tillgänglighet till enklare idrottsplatser.
- Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt behoven

av extra satsningar för att ge människor med begränsad ekonomiska resurser eller funktionsvariationer möjlighet att komma ut i naturen.

- Specialanläggningar ska kunna nås från alla orter med kollektivtrafik.
- Erbjudna tillgänglig biblioteksverksamhet.

Barn och unga

I hela den kommunala verksamheten har kommunen en skyldighet att ta hänsyn till barnrättsperspektivet. FN:s konvention om barnets rättigheter antogs 1989 och den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

All kommunal verksamhet ska analysera barnets bästa i förhållande till beslut som direkt eller indirekt påverkar barn före beslutet fattas. Beslutet ska alltid utföras i enlighet med barnkonventionens fyra grundprinciper. För att underlätta prövningen har kommunen tagit fram mallar och ett utbildningsmaterial för medarbetare och politiker.

Mer finns att läsa i: [Policy samt riktlinjer för Östhammars kommuns arbete och beslut som påverkar barn.](#)

Ett viktigt kommunalt uppdrag är att utveckla skolverksamhet och skolmiljöer på ett sätt som passar alla individer.

KOMMUNENS STRATEGIER

- Hela barnkonventionen och särskilt de fyra grundprinciperna ska genomsyra alla anställdas och förtroendevaldas utövande.
- All kommunal verksamhet ska arbeta utifrån de riktlinjer som fastslagits i kommunens policy samt riktlinjer för Östhammars kommuns arbete som påverkar barn.
- Kommunen prioriterar att utveckla individanpassade skolmiljöer med moderna och stimulerande lärmiljöer för att nå målet om en trygg och likvärdig skola och förskola.
- Kommunen ska prioritera tillgången till gymnasie- och vuxenutbildning.
- Närhet till skolor och andra aktiviteter är viktiga att bevara och utveckla.

Äldreplan

Kommunens viljeriktning och ambitioner inom äldreområdet finns ett kommunövergripande, politiskt antaget styrdokument. Genom ett antal prioriterade områden och utpekade strategier utgör det en gemensam grund för arbetet med kommunens äldre invånare. Under 2023 kommer en reviderad version av Äldreplan 2023-2026 för Östhammars kommun antas. Aktuell strategi finns tillgänglig via Östhammars kommuns hemsida.

Trygghet

Det finns flera faktorer som påverkar tryggheten och risken för att bli utsatt för brott, bland annat den byggda miljöns utformning. Arbetet med brottsförebyggande åtgärder sker på olika nivåer och inom olika samhällsområden där kommunen har ett viktigt ansvar. Ordet trygghet används i många olika sammanhang, här är det brottsförebyggande trygghet som åsyftas. Utifrån denna avgränsning handlar trygghet om att förhålla sig till upplevda risker. Hur vi upplever trygghet är subjektivt och individuellt där en mängd olika faktorer påverkar. Inom samhällsplaneringen är det många intressen

som ställs mot varandra där utmaningen är att skapa en stadsmiljö som i helhet upplevs som trygg. För att öka tryggheten och arbeta brottsförebyggande ska åtgärder införas i planeringen för att skapa en god byggd miljö.

Arbetet med trygghet kan handla om att planera för platser med rörelse, översiktbarhet, bra belysning eller skapa möjligheter för fritidsaktiviteter. Oavsett tid på dygnet ska den fysiska miljön i Östhammars kommun bidra till att alla kommunens invånare känner sig trygga. Säkra gator, trafiklösningar och utemiljöer är även viktigt. Genom ett kontinuerligt arbete, där flera aktörer arbetar medvetet och kunskapsbaserat tillsammans under samhällsbyggnadsprocessens olika skeden, kan tryggheten öka och brottsligheten minska.

KOMMUNENS STRATEGIER

- I Östhammars kommun ska lokal samverkan vara ett sätt att samla aktörer för att jobba praktiskt tillsammans med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder runt platser. Detta kan innebära samverkan mellan exempelvis det lokala näringslivet, civilsamhället, polisväsendet eller andra aktörer.
- Kartlägga vilka platser i kommunen som

upplevs otrygga och verka för att göra dessa tryggare genom till exempel belysning, siktförbättring med mera.

- Kommunen ska beakta trygghetsperspektivet i ett tidigt stadie av planeringen.
- Den fysiska miljön ska bibehålla en sammanhängande utformning, utan att skapa isolerade ytor som formar fysiska barriärer. Offentliga platser ska planeras på ett öppet, överblickbart sätt med bra siktlinjer för naturlig uppsikt på platsen.
- Lokal fordonstrafik leds med fördel genom områden för att öka närvaron och användningen. Trafiken blir en naturlig och integrerad del av bostads och serviceområden. Dock inte stora trafikleder vilka kan skapa fysiska barriärer.
- Kommunen ska planera för tydliga sammanhållna platser och bostadsområden där självklara kopplingar mellan områden ska stärkas. Det ska planeras för skyltning som en självklar hänvisning till och från området.
- Det ska vara enkelt att orientera sig så att det snabbt går att hitta till centrala målpunkter och mötesplatser.

Krav på social hänsyn

- Enligt plan- och bygglagen ska planeringen av mark och vatten främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden.
- Miljöbalkens portalparagraf innehåller också krav på socialt långsiktig och god hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön.
- Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden medverka i samhällsplaneringen vid utformningen av bostadsområden, offentliga lokaler, kommunikationer med mera.

Ordlista

Biologisk mångfald: en sammanfattande beteckning på rikedom av arter, den genetiska variationen inom olika arter och mångfalden av ekosystem.

DDE: Förkortning för Klorfenyl)eten, en biologisk nedbrytningsprodukt av DDT.

DDT: Förkortning för dichlorodiphenyltrichloroethane (en tidigare använd insekticid).

Denitrifikation: omvandling av kväveoxider till kvävgas.

Ekosystem: allt levande och dess livsmiljö inom ett område.

Ekosystemtjänster: tjänster som människor är direkt beroende av och som miljön tillhandahåller. Exempel på ekosystemtjänster är produktion av syre, rent vatten, levande mark, insekters pollinering, möjligheter till friluftsliv med mera.

Funktionsblandad bebyggelse: en blandning av byggnader med olika funktioner, till exempel en blandning av byggnader som innehåller bostäder, fritidsverksamheter, butiker, kontor eller andra verksamheter.

Glupar: tidvis vattenfyllda sänkor med underjordiska till- och utlopp. Glupar är speciellt vanliga i

Uppland.

Impediment: mark som ekonomiskt inte lämpar sig för jord- eller skogsbruk eftersom odlingsförutsättningarna är dåliga.

Lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD: innebär att dagvatten tas om hand så nära källan som möjligt i stället för att ledas bort i ett ledningsnät. Dagvatten kommer från tak, gator och andra ytor där nederbörd och smältvatten inte naturligt kan filtrera ner i marken. Exempel på lokalt omhändertagande är att dagvatten från en parkeringsplats leds av till en gräsyta bredvid parkeringen. Ekologisk dagvattenhantering (ED) är en typ av LOD med fokus på vegetationens vattenhållande och avdunstande förmåga.

Miljöstörande verksamhet: verksamhet som kan ge upphov till lukt, buller, luftföroreningar, vattenföroreningar, vibrationer eller andra störningar i omgivningen.

Molluskfauna: arter som hör till gruppen blötdjur. Dit räknas bland annat snäckor, musslor och bläckfiskar.

Naturbetesmark: mark som länge använts till bete och som inte gödslats, plöjts och odlats.

Naturskog: skog där den mänskliga påverkan varit

begränsad och mark, växt- och djurliv främst präglats av naturgivna förutsättningar.

Nyckelbiotop: skog där det finns eller man kan förvänta sig att hitta rödlistade arter.

Rödlistad art: växt- eller djurart som anses löpa risk att försvinna. Graden av hot kan variera. Den senaste svenska rödlistan omfattar 4 273 arter i sex olika kategorier.

Serviceort: en tätort i Östhammars kommun med särskilt serviceansvar. Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar är serviceorter.

Småort: sammanhängande bebyggelse med 50–199 invånare och högst 150 meter mellan husen.

Specialboende för äldre: innebär exempelvis trygghetsboende för äldre som vill ha mer trygghet och social närvaro. Det kan också innebära serniorboende eller anpassade servicelägenheter.

Tätort: sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen.

Kommunstyrelsen

KS-2021-658

§ 83. Tidplan för färdigställande av kommunens översiktsplan

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner bifogat förslag till tidplan.

Ärendebeskrivning

Inför färdigställandet av kommunens översiktsplan 2023 har tjänstemännen fått i uppdrag att ta fram en tidplan för den fortsatta processen fram till antagande. Antagande av översiktsplan ska ske på kommunfullmäktige i december 2023.

Beslutsunderlag

Tidplan antagande 2023 ÖP

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle: Alice Möller, Emil Lindblom, Cecilia Willén Johansson

Särskilt utlåtande

Översiktsplan 2023 - Med sikte på 2040

Granskningsperiod hösten 2022: 15 september - 15 november

Särskilt utlåtande
Östhammars kommun
Granskning höst 2022

Innehåll

Ny granskning sommaren 2023	4
Läsanvisning	4
Process	4
Föreslagna ändringar efter granskning hösten 2022.....	5
Myndigheter	7
Länsstyrelsen Uppsala län.....	7
Sjöfartsverket.....	11
Svenska kraftnät	11
Trafikverket	11
Postnord	12
Lantmäteriet.....	12
Uppsala Brandförsvaret	12
Skogsstyrelsen	13
Kommuner och Region	13
Tierps kommun	13
Älvkarleby kommun	13
Norrtälje kommun	13
Region Uppsala	14
Politiska partier och nämnder	14
BoA	14
Centerpartiet	16
Barn- och utbildningsnämnden	18
Kultur- och fritidsnämnden	19
Socialnämnden	19
Organisationer, föreningar m.m.	20
Alunda Utvecklingsgrupp	20
SPF Seniorerna och PRO.....	21
Hargshamns Bygderåd	22
Gräsö Södra Skärgårdsförening	23
Utvecklingsgruppen för Söderön, Tvärnö och Raggarö.....	24
Natur och kultur i Dannemorabygden	26
Österbybruks Utvecklingsgrupp	27
Företag	31
Vattenfall Eldistribution AB	31
Östhammar Vatten AB.....	33
Privatpersoner	34

Ny granskning sommaren 2023

Östhammars kommuns översiktsplan var under hösten 2022 på granskning. Efter granskningstiden har dokumentet reviderats utefter synpunkter från allmänhet, myndigheter, politiska organisationer, intresseorganisation med flera. Under processen för att ta fram en reviderad version av planen har Östhammars kommun röstat fram en ny politisk majoritet. Översiktsplanen ska reflektera en kommuns sittande majoritet och dess politiska ståndpunkt. Arbetet med dokumentet har resulterat i att de ändringar som utförts kan anses vara väsentliga ändringar. En väsentlig ändring innebär en ändring i planen som har stor betydelse för medborgarinflytandet, mellankommunala frågor eller riksintressen. De ändringar som genomförts i Översiktsplan 2023 anser kommunen landar under påverkan på medborgarinflytande och den demokratiska processen. Kommunen anser därför att översiktsplanen bör genomgå ytterligare en granskningsperiod enligt PBL 3 kap. 18§.

Ny granskning under sommaren 2023 genomförs mellan 7/6 till och med 30/8 2023. Mer information finns på kommunens hemsida. Förslaget skickades enligt samma sändlista som under samrådtiden våren 2022 och granskningstiden hösten 2022. Samtliga handlingar finns tillgängliga på kommunens hemsida. Fysiska handlingar finns tillgängliga på begäran, kontakta Östhammar Direkt för mer information.

Läsanvisning

Detta särskilda utlåtande innehåller en redovisning av hur granskningstiden 15 september till 15 november 2022 för Östhammars kommuns Översiktsplan 2023 har genomförts, samt en sammanställning av skriftligt inkomna granskningsyttrande. Kommunens kommentarer, redovisning av de förslag som synpunkterna gett anledning till, i enlighet med 3 kap. 17§ i Plan- och bygglagen presenteras också.

Samtliga inkomna yttranden redovisas med svar och ställningstaganden från kommunen i kursiv stil. Länsstyrelsens granskningsyttrande redovisas tillsammans med översiktsplanen samt i det särskilda utlåtandet tillsammans med kommunens kommentarer och åtgärder.

Samtliga yttranden som inkommit under planprocessen för översiktsplan 2023 finns listade, registrerade och är offentliga handlingar. De går att läsa i sin helhet efter förfrågan hos kommunen.

Process

Arbetet med den kommuntäckande översiktsplanen för Östhammars kommun påbörjades våren 2019 med en aktualitetsförklaring av då gällande översiktsplan antagen 2016. Kommunstyrelsen i Östhammars kommun beslutade under februari 2022 att nytt förslag till översiktsplanen skulle gå ut på samråd 14 februari till och med 18 april 2022. Samrådet förlängdes till den 12 maj efter att information inkommit i slutet av samrådtiden om vissa tekniska problem.

Under samrådtiden hölls samrådsmöten i kommunens fem större serviceorter samt ett digitalt tillfälle. Samrådtiden gav möjlighet till att lämna synpunkter på innehållet och ställa frågor för kommuninvånare, intresseorganisationer, föreningar, företag, partipolitiska grupper, myndigheter och grannkommuner. Ett stort antal synpunkter och yttrande kom kommunen tillhanda vilka bidrog stort till det fortsatta arbetet och utvecklingen av både processen och översiktsplanen.

Granskningsprocessen

Beslut om att ställa ut översiktsplanen på granskning togs av Kommunstyrelsen i augusti 2022. Granskningstiden pågick mellan 15 september till och med 15 november 2022 enligt 3 kap. 12 § Plan- och bygglagen. Förslaget skickades enligt samma sändlista som under samrådstiden till intresseorganisationer, föreningar, företag, partipolitiska grupper, myndigheter, region och grannkommuner.

Samtliga granskningshandlingar, samrådsredogörelse samt samrådshandlingar fanns tillhanda via kommunens hemsida och som fysiska exemplar på kommunens bibliotek samt på kommunhuset under hela granskningstiden. Det fanns möjlighet till att beställa fysiska handlingar och få dessa skickade till sig genom att höra av sig till kommunen. Information om hur skriftliga synpunkter lämnades in fanns beskrivet i kungörelsen, via kommunens hemsida och sociala medier. Det fanns möjlighet till att lämna synpunkter via e-mail, brev-post eller webbformulär på kommunens hemsida.

Granskningshandlingarna bestod av följande:

- Granskningshandling
- Bilaga 1 Strategisk Miljöbedömning
- Bilaga 2 Vägledning för Delområden
- Bilaga 3 Kartunderlag
- Samrådsredogörelse med Länsstyrelsens samrådsyttrande som bilaga

Kungörelse granskning hösten 2022

Granskningstiden kungjordes i tidningen Annonsnytt samt på kommunens hemsida och digitala anslagstavla den 14 november 2022. Information om granskningen lades även ut på kommunens sociala medier för att uppmärksamma allmänheten om möjligheten till att återigen lämna synpunkter på förslaget. Under granskningstiden lades en påminnelse om möjligheten till att lämna synpunkter upp på kommunens Facebooksida.

Föreslagna ändringar efter granskning hösten 2022

De synpunkter och förslag som inkommit under granskningstiden anses av kommunen föranlett väsentliga ändringar av planförslaget.

I dialog med kommunens politiska majoritet har följande revideringar genomförts:

- Visionen antagen av tidigare majoritet har ersatts med de målbilder som sedan tidigare varit en del av översiktsplanens innehåll. En samlad målbild för kommunens utveckling presenteras i början av del 1.
- Kommunens Tillväxtstrategi har tagits bort från översiktsplanen med tillhörande mål.
- Del 1 och 2 i planen har komprimerats och slagits ihop för att få en tydligare bild av vart kommunen är idag och vart kommunen är på väg. Intentionen är att få ett större fokus på konkret fysisk planering.
- Behovet av utredningar för fortsatt planering har reviderats och komprimerats för att minska antalet styrdokument men samtidigt säkerställa att kommunen tar fram rätt dokument.
- Strategier i tidigare del 4 (i reviderat granskningsförslag del 3) har strukturerats om. Textmassa i början av avsnittet (Bebyggelseutveckling) har reviderats och komprimerats för att skapa en ökad tydlighet och minska risken för återupprepning i dokumentet.

- Rubriken Agenda 2030 och kommunens hållbarhetslöften har tagits bort. Kommunen anser att Agenda 2030 integreras i arbetet genom flertalet styrdokument på kommunal, regional och nationell nivå där en beskrivning av vad Agenda 2030 innebär blir överflödig i översiktsplanen. De antagna hållbarhetslöftena är inte längre en del av översiktsplanen eller Strategisk miljöbedömning.
- Avsnittet Social utveckling har reviderats och konkretiserats för att fokusera på fysisk planering, trygghet och kommunens utveckling.
- Samtliga bilder kommer nu från Östhammars kommun.
- Områden för storskalig vindkraft har tagits bort från kommunövergripande karta. Strategi för vindbruk kommer i närtid ersättas med en samlad Energiplan och strategins ställningstaganden har därför helt tagits bort från översiktsplanen.

De ändringar som skett efter granskning baserat på yttranden inkomna från myndigheter, intresseorganisationer, företag eller privatpersoner har till stor del varit redaktionella, alternativt informationstillägg.

- Kvarteret Societeten på karta för Östhammars tätort har tagits bort tillsammans med dess områdesbeskrivning.
- Tätortskartor och områdesbeskrivningar har setts över för att säkerställa att dessa matchar varandra.
- Antagna detaljplaner som tidigare stod som *pågående* har tagits bort.
- Avsnitt under rubriken *Övriga tätorter och småorter* som rör Hargshamn har reviderats samt cirkeldiagram för att visa befolkningsfördelning lagts till.
- Förtydligande angående tillstånd för bebyggelse nära Trafikverkets vägar.
- Förtydligande angående brandskydd.
- Inforuta om radiofrekvent strålning har lagt till.
- Information om kommunens Äldreplan har uppdaterats då en ny är på väg att antas.
- Områdesbeskrivningar i Öregrund efter privatpersoners yttrande.
- Information om Vikingaledens vikt vid planering av mark mellan Gimo och Harg.
- Informationsruta om etablering av solcellsanläggningar.
- Karta och områdesbeskrivningar i Österbybruk har reviderats enligt yttranden.
- Kartunderlag (Bilaga 3) har uppdaterats för grönstråskartor.
- Strategisk miljöbedömning (Bilaga 1) har genomgått mindre revidering.
- Avsnittet *Teknisk försörjning* har reviderats för att följa ny antagen avfallsplan och gällande lagstiftning.
- Avsnittet *Vatten och avlopp* har uppdaterats med aktuell information om bland annat vattentjänstplan.
- Avsnittet *Energi* har reviderats utifrån yttranden.
- Kommunen har inlett ett uppdrag om ett uppdaterat bostadsförsörjningsprogram under 2023. Kommunens bostadsförsörjning beskrivs i del 1, under avsnittet *Kommunen idag*.

Myndigheter

Länsstyrelsen Uppsala län

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen i samband med utställning av översiktsplan avge ett granskningsyttrande över planförslaget.

Granskningssynpunkter

Allmänt om planförslaget

Östhammar har inför utställning av översiktsplanen reviderat och kompletterat planförslaget utifrån flertalet av Länsstyrelsens och andra statliga myndigheters synpunkter.

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att strategier för att säkerställa dricksvatten- och avloppsförsörjningen har antagits och arbetats in i planförslaget. Översiktsplanen har även kompletterats med kartor som visar motstående intressen för respektive tätort, vilket bidrar till att förtydliga de aspekter som behöver uppmärksammas i den efterföljande planeringen. Såväl strategier som riktlinjer har förtydligats vilket gör att översiktsplanens roll som vägledande dokument inför kommande planering har stärkts.

Kommentar

Yttrande noteras

Länsstyrelsen noterar dock att ett flertal fördjupade utredningar ska tas fram efter att planen antagits, däribland dagvattenpolicy, fördjupad översiktsplan för kust, grönstrukturprogram, klimatanpassningsplan, gestaltungsprogram och kulturmiljöprogram. Bristen på sektorsövergripande underlag gör det svårare att bedöma föreslagen markanvändnings lämplighet utifrån allmän synpunkt. Länsstyrelsen anser dock att framtagna översiktsplan kan ge stöd i framtida mark- och vattenanvändning. Det är dock viktigt att arbetet med de fördjupade underlagen prioriteras. Länsstyrelsen rekommenderar även kommunen att arbeta med en rullande planeringsprocess, där successiva ändringar eller tillägg kan göras för frågor som saknas eller inte är tillräckligt behandlade, allt eftersom nya sektorsunderlag tas fram.

Kommentar

Kommunen tar med sig synpunkterna och har för avsikt att stärka den rullande planeringsprocessen med uppföljning av översiktsplanen och de underlag som ska tas fram.

Riksintressen

Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Utanför Forsmarks kust finns ett riksintresseområde för energiproduktion för vindkraft utpekad. Kommunen anger att i området som omfattas av riksintresseenergiproduktion för vindbruk finns en av de tätaste havsörnsstammarna i Sverige. Havsörnen är upptagen i bilaga 1 av EU-fågeldirektivet/habitatdirektivet och att arten är fridlyst i Sverige enligt 4 § artskyddsförordningen. Kommunen gör därför bedömningen att riksintresset för naturvård ska vara överordnat riksintresset för energiproduktion. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommentar

Yttrande noteras.

Elproduktion och/ eller eldistribution (3 kap. 8 § MB)

Utanför Forsmarks kust finns ett område utpekad som riksintresse för energiproduktion vind. Kommunen har i översiktsplanen angett att detta riksintresse ska underordna sig riksintresset för naturvård. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommentar

Yttrande noteras.

Värdefulla ämnen och mineral (3 kap. 7 § MB)

Dannemora omfattas av två delvis motstridiga riksintressen dels riksintresse för värdefulla ämnen och material, dels riksintresse för kulturmiljö. Kommunen har tagit ställning till att det inom Dannemora är riksintresset för värdefulla ämnen och material som ska ha företräde om det två riksintressena är oförenliga. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning men anser att påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö ska undvikas så långt det är möjligt.

Kommentar

Yttrande noteras.

Miljö kvalitetsnormer för vatten (MKN)

Länsstyrelsen ställer sig positivt till de ändringar som kommunen har gjort sedan samrådet angående miljö kvalitetsnormer för vatten. Även om det hade varit önskvärd med en framtagna dagvattenpolicy och åtgärdsprogram som grund för översiktsplaneringen kan Länsstyrelsen konstatera att avsnittet om vattenplanering har utvecklats avsevärt jämfört med samrådsversionen och tydligare strategier har formulerats. Det är även mycket positivt att VA planen har integrerats med översiktsplanen, vilket skapar förutsättningar för en hållbar vattenanvändning och förbättring av vattenstatus vid exploatering.

Kommentar

Yttrande noteras.

Under rubriken intentioner (s. 60) beskrivs vad som ska utredas samt vara styrande eller vägledande vid bedömning av påverkan på MKN. Kommunen bör tydliggöra hur dessa intentioner förhåller sig till lagkrav. Intentionen som beskriver att kommunen ska ställa krav på hög skyddsnivå alternativt nollutsläpp från WC i avrinningsområde där mottagande vattenförekomst har dålig status bör omformuleras. Det bör av intentionen framgå att även övriga recipienter som har betydande påverkan från enskilda avlopp och riskerar att inte uppnå MKN berörs.

Kommentar

Kommunen har omformulerat skrivningen under rubriken intentioner enligt Länsstyrelsens yttrande.

Hälsa och säkerhet

Farligt Gods

I rekommendationsrutan avseenden skyddsavstånd kommunikationsleder, sidan 67, framgår att sammanhållen bostadsbebyggelse, personintensiv verksamhet och verksamheter med människor som är i behov av hjälp att förflytta sig inte ska lokaliseras närmre transportlederna för farligt gods än 100 meter från vägkant eller från järnvägsspår.

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ambitioner att värna människors hälsa och säkerhet men vill samtidigt framhålla att marken kan bedömas som lämplig även för dessa ändamål inom ett närmare avstånd än 100 meter. Det kan handla om att tillfällen då det redan idag finns befintlig bebyggelse mellan riskobjektet och planerat utvecklingsområde eller när man med stöd av en riskutredning utför skyddsåtgärder som reducerar riskbilden. Kommunen bör därför överväga att omformulera riktlinjen.

Kommentar

Kommunen har i texten lagt till ovan information om att undantag kan göras med de förutsättningar som Länsstyrelsen nämner.

Av texten framgår även att en riskutredning alltid behöver göras vid planläggning och bygglov inom 150 meter från transportled.

Länsstyrelsen anser att en riskbedömning alltid ska genomföras när ny bebyggelse planeras inom detta avstånd från transportled för farligt gods. I vissa fall räcker det dock med att genomföra en bedömning utan krav på utredning från sakkunnig expert. Det gäller exempelvis när bebyggelse inte planeras i direkt närhet av den farliga godsleden eller när befintlig bebyggelse är placerad mellan riskobjekt och exploateringsområdet.

Kommentar

Kommunen har i texten lagt till ovan information om att undantag kan göras med de förutsättningar som Länsstyrelsen nämner.

Strandskydd

I översiktsplanen pekas två områden för tätortsutveckling ut inom område som omfattas av utökat strandskydd. Det gäller Gimodammens bostadsområde (BS202) i Gimo och Klockarbacken 2 (BS 401) i Österbybruk.

Länsstyrelsen tolkar formuleringarna som att kommunen har för avsikt att hantera en bebyggelseutveckling inom strandskyddsområde med dispensförfarande och inte genom upphävande av strandskyddet i detaljplan. Möjligheten för en kommun att i detaljplan upphäva strandskyddet ska i princip vara detsamma som vid prövning av en dispens från strandskyddet (prop. 2008/09:119 s. 50 och 119).

Länsstyrelsen vill upplysa om att ett utökat förfarande ska tillämpas för detaljplaner som är av betydande intresse för allmänheten. Områden där strandskyddet påverkas kan anses vara av betydande intresse för allmänheten, men endast i de fall då tidigare allmänt tillgänglig mark tas i anspråk. (jfr prop. 2013/14:126 sid. 74–75).

Kommentar

Kommunen tar med sig upplysningen om utökat förfarande i det fortsatta arbetet.

Som särskilda skäl för att upphäva strandskyddet hänvisas till 7 kap. 18§ punkt 6, dvs. områdena behöver tas i anspråk för att tillgodose ett mycket angeläget intresse. I det här fallet gäller det behovet av bostäder i attraktivt läge för att locka människor att flytta till Gimo och Österbybruk.

Länsstyrelsen kan konstatera att punkt 6 - ett mycket angeläget intresse innebär mycket speciella omständigheter som är mer eller mindre unika till sin karaktär. Att en kommun önskar främja tätortsutveckling inom strandskyddat område är relativt vanligt förekommande och kan därmed inte sägas utgöra en händelse som är unik till sin karaktär. Upphävande eller dispens kommer därmed inte kunna medges med stöd av 7 kap 18 § punkt 6.

Det särskilda skälet som anges i 7 kap. 18 c § punkt 5 - området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området kan enligt praxis åberopas för att upphäva strandskyddet med hänsyn till tätortsutveckling. Detta under förutsättning att vissa omständigheter föreligger. För att det ska vara fråga om ett angeläget allmänt intresse bör den planerade åtgärden långsiktigt ge fördelar för samhället. Hur många bostäder som behöver byggas för att exploateringen ska räknas som ett angeläget allmänt intresse som medför långsiktiga fördelar för samhället beror bland annat på storleken på orten samt behovet på orten. Bedömningen underlättas av om det finns tydliga kopplingar mellan behovet av att ta marken i anspråk och kommunens bostadsförsörjningsansvar kopplat till förväntad befolkningsökning. Det krävs också att intresset av att bygga bostäder inte kan tillgodoses utanför området och enligt gällande praxis måste det med hänsyn till den restriktiva tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna ställas vissa krav på den utredning som kommunen lägger fram för att bevisa detta.

På rådande underlag kan Länsstyrelsen inte bedöma om det föreligger särskilda skäl för att upphäva strandskyddet med hänvisning till 7 kap. 18 § punkt 5. Denna prövning kommer att behöva hänskjutas till kommande prövningar om kommunen väljer att gå vidare med förslaget i dess nuvarande utformning.

Kommentar

Kommunen anser att dessa områden är lämpliga att tas i anspråk för att stärka Gimo respektive Österbybruks attraktivitet som boendeort och därmed kunna behålla service och ge orterna tillväxt, utan att för den delen påverka strandskyddets grundläggande syften. Kommunen har med hjälp av vägledningen från Länsstyrelsen i Västra Götaland – *Råd till kommunerna i Västra Götaland avseende särskilda skäl för upphävande av strandskydd*, utvecklat motiveringarna till att strandskyddade områden ska tas i anspråk. Detta beskrivs under respektive områdes områdesbeskrivning.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har yttrat sig i samrådsskedet och fått synpunkterna bemötta. Vi bedömer att de ändringar som gjorts i förslaget till Översiktsplan 2023 efter samrådet, inte påverkar sjöfarten och därför inget ytterligare att tillägga.

Kommentar

Kommunen tackar Sjöfartsverket för sitt yttrande.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har i samrådsskedet framhållit synpunkter till Östhammar kommun och noterar att hänsyn har tagits till våra synpunkter. Vi har inget ytterligare att tillägga.

Kommentar

Kommunen tackar Svenska kraftnät för sitt yttrande.

Trafikverket

Trafikverket har tagit del av handlingarna för Östhammars kommunövergripande översiktsplan och vill till största del hänvisa till samrådsyttrande vad gäller planeringsinriktningarna. I övrigt vill vi även tillägga nedan information för kommunens fortsatta planering.

Finansiering

Kommunens översiktsplan med planerad bebyggelse kommer att leda till förändrade behov i den statliga infrastrukturen vilket även pekats ut i infrastrukturkorridorer i planen. Förväntad trafikökning på de statliga vägarna och behov av passager behöver tas till hänsyn i efterföljande planering. Trafikverket vill i detta tidiga skede flagga för att kommunen behöver vara beredd att ta kostnader för de åtgärder som krävs på den statliga infrastrukturen till följd av kommunal planering. I de fall där kommande detaljplaner har påverkan på statlig infrastruktur kan det komma att krävas undertecknade avtal med Trafikverket innan respektive detaljplan kan antas.

Tillståndspliktig zon

Länsstyrelsens tillstånd krävs om byggnader eller anläggningar som kan inverka på trafiksäkerheten ska uppföras inom den tillståndspliktiga zonen, det så kallade byggnadsfria avståndet (47 § väglagen). Den tillståndspliktiga zonen sträcker sig generellt 12 meter från den allmänna vägens vägområde. Utmed de flesta större vägar har zonen utökats efter beslut från Länsstyrelsen. Länsstyrelsens tillstånd krävs inte om åtgärden prövas i en detaljplan eller i ett bygglov.

Kommunen beskriver detta förfarande på sida 184 i översiktsplanen vilket Trafikverket ser som väldigt positivt. Texten kan dock feltolkas i sista stycket och Trafikverket vill därför förtydliga att tillstånd från Länsstyrelsen inte krävs när åtgärder prövas i detaljplan eller bygglov.

Kommentar

Kommunen tackar Trafikverket för sitt yttrande. I kommunens detaljplane- och översiktsplaneprocess är Trafikverket samrådspart där dialog om den finansiella ansvarsfördelningen sker mellan myndighet och kommun.

Text på sidan 184 i översiktsplanen har reviderats för att tydliggöra att tillstånd inte krävs från Länsstyrelsen när åtgärder prövas i detaljplan eller bygglov.

Postnord

Sammanfattning: Postnord har inga synpunkter på granskningshandlingen.

Kommentar

Kommunen tackar Postnord för sitt yttrande.

Lantmäteriet

Lantmäteriet har enligt 3 kap. 9-10 §§ PBL ingen fristående roll i samrådsförfarandet när översiktsplaner tas fram. Lantmäteriet ska vid förfrågan lämna sina synpunkter till länsstyrelsen och har därför inte några synpunkter att lämna till kommunen i detta ärende.

Kommentar

Kommunen tackar Lantmäteriet för sitt yttrande.

Uppsala Brandförsvär

Räddningsnämnden har tagit del av planförslaget och lämnar här ett yttrande. Brandförsvaret har tidigare yttrat sig i remiss i samråd för översiktsplanen (2022-04-11). I stort har brandförsvarets synpunkter beaktats i granskningsskedet.

Brandskydd

Angående texttrutan på sidan 73 i granskningsversionen ser räddningsnämnden positivt på att kommunen hänvisar till vägledning för hållbart brandskydd. Dock behövs ett förtydligande av första meningen då det enligt samrådsredogörelsen framgår att kommunen inte har några särskilda krav utöver Boverkets byggregler då insatstiden överstiger 20 minuter. Den 28 oktober har brandförsvarets handläggare även haft telefonkontakt med översiktsplanerare på Östhammars kommun angående detta.

Brand- och släckvatten

Brandförsvaret framförde i samrådsskedet en önskan om att kommunen ska ta fram en brand och släckvattenplan utifrån Svenskt Vattens publikation P114 och att detta skulle framgå i översiktsplanen. I samrådsredogörelsen framgår att plan för brand- och släckvatten är planerad och att arbete ska påbörjas under 2023 vilket brandförsvaret ser fram emot. Räddningsnämnden har inget övrigt att erinra granskningen av föreslagen Översiktsplan.

Kommentar

Ett förtydligande har gjorts kring skrivningar om brandskydd på sidan 73 i granskningshandlingen. I övrigt tackar kommunen Uppsala Brandförsvär för deras yttrande.

Skogsstyrelsen

Sammanfattning: Skogsstyrelsen har inga synpunkter på granskningshandlingen.

Kommentar

Kommun tackar Skogsstyrelsen för sitt yttrande.

Kommuner och Region

Tierps kommun

Tierps kommun bedöms utifrån genomgång av förslaget till översiktsplan inte komma att negativt påverkas av föreslagen markanvändning.

I övrigt önskar Tierps kommun lycka till i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Kommentar

Kommunen tackar Tierp för sitt yttrande.

Älvkarleby kommun

Älvkarleby kommun har inga synpunkter på planförslaget.

Kommentar

Kommunen tackar Älvkarleby kommun för sitt yttrande.

Norrtälje kommun

Norrtälje kommun är positiva till att de för Norrtälje kommun viktiga intressen som lyftes under samrådsyttrande består.

Att järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus ska vara i bra skick och vara i frekvent bruk är positivt. Norrtälje kommun uppskattar att Östhammar kommun tillgodosett samrådsyttrandet och lagt till att Hallstavik pekas ut som ett kommundelcentra för Norrtälje kommun, att järnvägskopplingen utgör en viktig kommunikation för näringslivet samt att synergieffekter för arbets- och bostadsmarknaden mellan kommunerna kan skapas.

Kommunen instämmer med Östhammars kommuns kommentar i samrådsredogörelsen om att fokus på översiktsplanen ska ligga på Östhammars kommuns utveckling. Norrtälje kommun ser fortfarande, precis som i kommunens samrådsyttrande, ett värde i att inkludera viktiga noder utanför kommunen i en tidig del av planen.

Utvecklingen av Gimo med möjligheten av ett bra resecentrum är Norrtälje kommun positiva till. I Norrtälje kommuns samrådsyttrande lyfts möjligheten för en bytespunkt vid korsningen riksväg 76 och länsväg 292 med en kollektiv koppling mellan Gimo och Hargshamn. Norrtälje kommun anser fortfarande detta vara en intressant möjlighet för synergieffekter.

Kommentar

Kommunen tackar Norrtälje kommun för sitt yttrande.

Region Uppsala

Region Uppsala har 2022-04-26 lämnat yttrande på samrådsförslaget. Synpunkterna har hanterats av Östhammars kommun och presenterats i en samrådsredogörelse. I granskningsförslaget har Östhammars kommun uppdaterat och förtydligat alternativt i samrådsredogörelsen mött eller besvarat Region Uppsalas synpunkter.

Region Uppsala är sammanfattningsvis positiv till kommunens förslag och hänvisar till Region Uppsalas yttrande på samrådshandlingen daterat 2022-04-26.

Kommentar

Kommunen tackar Region Uppsala för sitt yttrande.

Politiska partier och nämnder

BoA

Solcellsparker

ÖP bör tydliggöra var det kan vara lämpligt med solcellsparksutbyggnad då det inte är en bygglovspliktig åtgärd och samtidigt ger en oerhört stor påverkan på såväl kulturmiljö som användande av jordbruksmark t ex.

Vindkraftsutbyggnad

Bör som solcellsparker ovan omdefinieras utifrån den tekniska utvecklingen inom vindkraft då dagens kraftverk är dubbelt så höga som de var när nuvarande ÖP-områden lades fast. Vidare bör ÖP slå fast vad som gäller utanför våra kuster, särskilt om det påverkar anslutningskablar i vår kommun.

Sid 127 Öregrund

Att behovet av ett nytt reningsverk för den östra delen av kommunen beläget i Öregrund är stort men att koppla samman det med utbyggnad i Stenskär och till Snesslinge kan inte

anses ekonomiskt försvarbart varför det bör utgå. Vidare bör BK300 utgå då det redan idag är lite med allmän mark i centrala Öregrund. All utbyggnad av staden bör göras med stort fokus på kvalitet före kvantitet och ett bibehållande av Öregrunds befintliga kulturmiljökvaliteter.

Resurser för att lösa en ny angöring till en ny färjeförbindelse bör tillsättas då de i ÖP-förslagets båda förslag inte kan anses lämpliga.

Arvet från badortstiden har tappats bort i stadens utveckling. Vi ser gärna att en ny era påbörjas inom hälsa och välmående och skulle gärna se att ÖP tog höjd för ett nytt kallbadhus eller liknande för att knyta samman historien med nutida rekreativ utveckling.

Sid 119, Gimo

Här borde ÖP ta fasta på kommande ökande konflikter mellan spår- och vägbunden trafik, varför en planfri korsning borde planeras redan vid ombyggnationen av sista etappen av väg 288:an. Allt för att säkerställa en smidig trafiklösning för både ökande godstransporter på spårväg som människo- och godstransporter på väg.

Sid 157 Östhammar

S 157. Krutudden. Här borde ÖP vara tydligare med att Krutudden är ett centralt område för att utveckla rekreativ- och kulturutvecklingen av Östhammars stad, där man inom de närmaste fem åren ska anlägga en riktig badbar badplats samt funktionalitet i hela området, ett arbete som bör påbörjas omgående då det är ett oerhört slöseri att inte bättre använda denna centrala plats.

Kommentar

Kommunen tackar BoA för sitt yttrande.

Östhammars kommun har efter granskningen lagt till en informationsruta som kort beskriver vad som gäller för etablering av solcellsanläggningar i kommunen. Kommunen har inte några uttalade strategier i dagsläget för placering av större solcellsanläggningar eller var hänsyn ska tas. Vid etablering i kommunen ska Länsstyrelse kontaktas då en solcellsanläggning på marken kan innebära en åtgärd i landskapet som väsentligt ändrar naturmiljön. Länsstyrelsen beslutar om ett 12:6 – samråd enligt Miljöbalken krävs. Kommunen agerar som remissinstans.

Planenhet har fått i uppdrag att ta fram förslag till ny Energiplan för Östhammars kommun där förnybar energi kommer hanteras. Nu gällande strategi för vindkraft kommer ersättas av Energiplanen.

I detta skede kommer inte mark pekats ut för placering av större solcellsanläggningar i översiktsplanen då detta kräver utredningar och lämplighetsprövningar av mark. I översiktsplanen hänvisar kommunen till gällande strategi för energiproduktion samt tar ställning mot storskalig etablering av vindkraft på land och hav.

Områdena kring Stenskar och Snesslinge är redan idag sedda som områden vilka kommunen kan krävas anordna kommunalt vatten och avlopp med hänsyn till LAV (Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster) och därför finns det ett behov att visa på hur kommunen avser att hantera detta. Kommunen kan alltså med stor sannolikhet bli tvungen att dra ut kommunala vatten- och avloppsledningarna hit och således är det gynnsamt för kommunen att ha en strategi för detta.

Område BK 300 har pekats ut då ytan är en av de få ytor lämpliga för förtätning utan att i större grad påverka den viktiga och känsliga kulturmiljö som Öregrunds centrala delar utgör. Den gräsyta som finns på platsen anses av kommunen vara en relativt outnyttjad yta som kan nyttjas för förtätning samtidigt som andra rekreationsytor kan stärkas.

De föreslagna områdena för alternativt färjeläge samt alternativ infrastrukturkorridor bygger på ÅVS från Trafikverket och kommer inte ändras i översiktsplanen.

Trafikverket är huvudman för både väg 288 och spårtrafiken som går genom Gimo och kommunen hänvisar därför dessa synpunkter till Trafikverket.

Den befintliga områdesbeskrivningen i översiktsplanen för Krutudden anser kommunen skapar tillräcklig möjlighet till att utveckla området för ytterligare rekreation. Området får endast utvecklas i syfte att förstärka det nuvarande rekreativsområdet.

Centerpartiet

Centerpartiet i Östhammars kommun tycker att granskningshandlingen med tillhörande dokument (Samrådsredogörelse, Strategisk miljöbedömning, Vägledning för delområden samt Kartunderlag) i stort utgör en bra grund för kommunens fortsatta utveckling. Vi är också glada att flera av våra tidigare framförda synpunkter beaktats och delvis införts i plandokumentet.

Det finns av naturliga skäl en mycket stor mängd detaljer som inte alla kan fullt ut gillas av alla instanser, och det gäller även för Centerpartiet i kommunen. Men sammantaget utgör nu förslagen en acceptabel beskrivning över förhållandena i kommunen och ger stöd för rimliga avvägningar mellan alla de motstridiga intressen som ska hanteras i samhällsutvecklingsarbetet.

Vi vill speciellt lyfta fram först några områden där vi tycker att planen är särskilt bra:

- Själva upplägget med de nya kapitelrubrikerna, inklusive de lite nedkortade allmänna delarna, som leder till tydligare skrivningar med vidare hänvisningar till lagar och andra styrande dokument. Viktigt är också beskrivningarna av vad en ÖP är, hur den ska användas och vilka steg som finns vidare i planerings- och genomförandeprocesserna.
- Kapitlet "Planeringsförutsättningar" som tydliggör målkonflikter och den mängd avvägningar som måste göras.
- Kapitlet "Framtida mark- och vattenanvändning" utgör planens huvuddel, och där är upplägget nu bra med MÅLBILD, Brödtext, STRATEGIER I SAMMANFATTNING. Extra plus för rutan på s 89 med beskrivning om hur kartorna ska läsas och tolkas.
- Bra skrivningar om hur viktig jordbruksmarken är och hur den ska värnas.
- Det har blivit tydligare uttryckt att landsbygdsutveckling, både på fastland och i övärlden, kräver möjligheter till ny bebyggelse och att man måste ha en helhetssyn vid bedömningar av enskilda fall.
- Bra med fördjupad beskrivning av vattenförvaltningen i landskapet, exempelvis de enskilda vattenföretagens betydelse och ansvar.

Det finns dock kvar ett antal frågor och skrivningar där vi vill ha förtydliganden, exempelvis är det fortfarande motstridiga besked i frågor där kommunens strategi- och policydokument inte

är uppdaterade. Planförfattarna skriver till exempel själva på flera ställen att det behövs nya underlag för energiplanering i stort, men samtidigt hänvisas i rutorna "kommunens strategier" till skrivningar som finns i dessa omoderna handlingar. Otydligheter kring vindkraftsetableringar, såväl på land som till havs, är ett exempel. Fortfarande är det oklart vilka områden kommunen menar utgör underlag för synpunkter kring havsbaserad vindkraft. Kommunen har rådighet för ett begränsat kustnära område, staten beslutar om områdena där utanför. Vår ÖP bör vara tydlig och endast peka ut de mark- och vattenområden där kommunen har rådighet, en lämplig term är då "kustnära" i stället för "havsbaserad". Kustbaserad i betydelsen "öster om RV 76" är missvisande då man med kust nog tänker sig mer sjönära/i vatten. Att använda den omoderna Vindbruksplanen i en uppdaterad ÖP pekar väldigt fel, särskilt som vi redan idag har flera stora havsbaserade vindkraftsprojekt aktuella och där det blir det helt fel när man hänvisar till den gamla planen. I rutan på s 206 står som sista punkt "Havsbaserad vindkraft är inte lämplig med hänsyn till landskapskaraktär". Det stämmer inte med resonemangen om kust respektive hav. Här kunde alltså möjligen stå "kustnära vindkraftsparker är inte lämpligt om det allvarligt stör en känslig landskapskaraktär". Havsbaserad vindkraft ligger inom de nationella havsplanernas mandat där kommunen inte har rådighet.

Även kommunens bredbandsstrategi är inaktuell och det behöver förtydligas vad som ska vara kommunens ansvar respektive bredbandsföretagens. Särskilt viktigt med tanke på att Östhammars stadsnät kommer att säljas i närtid.

En annan viktig hänvisning som finns med på flera ställen, är det gamla beslutet om avgränsningen av riksintresset "Högexploaterad kust- Arkösund-Forsmark" öster om RV 76. Planförfattarna skriver att avgränsningen är gjord enligt tidigare lagstiftning, och har hänvisat till att fortsatt diskussion bör föras med länsstyrelsen. Denna fråga är så viktig för många kommunala ställningstaganden att den bör lyftas tydligare och betona vikten av ett omtag i frågan. Motsvarande avgränsning i geografin finns oss veterligt varken exempelvis i Värmdö eller Tierps kommun. Där arbetar man mer generellt med denna riksintresseavgränsning.

Kommentar

Kommun tackar Centerpartiet för sitt yttrande.

Den kommunala tillstyrkan för etablering av vindkraft sträcker sig ut i territorialhavet där kommunen har planmonopol (22 km från baslinje). Etablering i territorialhavet definieras som "havsbaserad vindkraft", inte "kustnära".

Planenhet har fått i uppdrag att ta fram förslag till ny Energiplan för Östhammars kommun där förnybar energi kommer hanteras. Nu gällande strategi för vindkraft kommer ersättas av Energiplanen. I översiktsplanen hänvisar kommunen till gällande strategi för energiproduktion samt tar ställning mot storskalig etablering av vindkraft på land och hav.

Östhammars kommun har efter granskningen lagt till en informationsruta som kort beskriver vad som gäller för etablering av solcellsanläggningar i kommunen.

Bredbandsutbyggnaden i Östhammars kommun är angelägen och förmågan till utbyggnadstakt i kommunen är en del av försäljningen av Stadsnätet. Under tiden som detta pågår är den regionala strategin ett stöd för det fortsatta arbetet. Med utgångspunkt i att det är de kommersiella aktörerna som har förmåga att fysiskt bygga infrastruktur kan kommunen verka för och uppmuntra aktörerna att samverka och agera för att underlätta utbyggnaden. Till dess att affären är klar kommer kommunen avvakta med att ta fram ett eget

strategidokument i frågan. Kort text angående försäljning av Stadsnätet har lagts till under rubriken Digital infrastruktur.

Angående riksintresse Högexploaterad kust: Tidigare lagstiftning gav kommunerna ett ansvar för att tydliggöra gränserna för riksintresset vilket skedde genom beslut i Östhammars Kommunfullmäktige. Tidigare sittande politik tog beslutet att inte utreda den fysiska avgränsningen öster om RV 76 under samråd- eller granskningstiden för denna översiktsplaneprocess. Riksintresset Högexploaterad kust sträcker sig mellan Arkösund till Forsmark, därför finns inte denna avgränsning i exempelvis Tierp.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden anser att översiktsplanen ger en vägledning för hur beslut om hur mark- och vattenområden ska användas utvecklas och bevaras. Även att den riktningen till stor del går i linje med barn- och utbildningsnämndens behov.

Däremot anser barn- och utbildningsnämnden att skrivningarna kring möjligheterna för skola/förskola i detaljplanarbetet bör stärkas. Vid bebyggelse av större områden anser barn- och utbildningsnämnden att en utredning, vid detaljplanering, ska göras för att se över kommande behov av kommunal service och att detaljplanen bör möjliggöra för ny förskola eller skola. I granskningsversionen står att läsa att det "kan vara lämpligt".

Om det förekommer kompletterande bebyggelse på flera platser runt en tätort anser barn- och utbildningsnämnden att det kan vara lämpligt att i detaljplanarbetet se över möjligheterna för ytterligare en skola/förskola.

I översiktsplanen beskrivs att det bedrivs skolverksamhet i Hammarskolan, den verksamheten upphörde under sommaren 2020. Det beskrivs även i planen att campus Gimo har utvecklat specialgymnasium med olika inriktningar. Specialgymnasier är gymnasier som fått en särskild utbildningsuppgift med en eller flera särskilda utbildningsuppgifter. I ett specialgymnasium avviker timfördelningen en aning från den nationella timfördelningen. I Gimo finns dels kommunens gymnasieskola som erbjuder ett brett utbud av nationella program med ett flertal inriktningar samt alla introduktionsprogram dels friskolan Wilhelm Haglunds gymnasium som erbjuder det Industritekniska programmet med inriktning mot produkt och maskinteknik. Gymnasieskolorna i Gimo är inte att betrakta som specialgymnasium utan de erbjuder de nationella programmen i enlighet med den nationella timplanen. Barn- och utbildningsnämnden anser att dessa skrivningar bör rättas.

Kommentar

Kommunen tackar Barn- och utbildningsnämnden för sitt yttrande.

Kommunen tar med sig kommentarerna angående möjligheter i detaljplanering till planenheten och planhandläggarna som arbetar med detaljplanefrågor. I de större nya utpekade bostadsområdena i tätorterna i översiktsplanen (Bostäder, större områden) finns det i områdesbeskrivningarna utpekade att viktig samhällsservice så som förskola/skola behöver etableras.

Områdesbeskrivning för Hammarskolan har reviderats samt beskrivningen av gymnasieskolorna där termen "specialgymnasium" tagits bort.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden välkomnar den nya Översiktsplanen. Översiktsplanen påverkar i hög grad kultur- och fritidsnämndens område och nämnden vill särskilt trycka på det fjärde effektmålet "gemenskap, öppenhet, tolerans och levande kultur är kännetecknande för kommunen" där ett tillägg om möjlighet till en aktiv fritid vore önskvärd ur nämndens perspektiv. Kultur- och fritidsnämnden ser positivt på det resultatmål som handlar om samverkan där "privata, ideella, kommunala och statliga aktörer arbetar tillsammans för att utveckla boendemiljön" och ser fram emot ett gemensamt arbete i att uppnå detta. Kultur- och fritid är en viktig aktör i samhällsplaneringen och nämnden gläds särskilt åt att översiktsplanen under strategier och riktlinjer tar upp att tillgängliga och attraktiva allmänna platser behöver utvecklas samt att det ska finnas samband mellan gröna stråk inom orterna. Kultur- och fritidsnämndens aktiva arbete kring friluftslivet ges med denna översiktsplan möjligheter till utveckling vilket är glädjande.

Kommentar

Östhammars kommun tackar Kultur- och fritidsnämnden för sitt yttrande. De effektmål som hänvisas till är kopplade till kommunens Tillväxtstrategi vilken antogs 2022. Varken effektmål eller Tillväxtstrategi är en del av Översiktsplanen efter revideringen.

Socialnämnden

I granskningshandlingen refereras och länkas det till Äldreplan 2018-2022, s 212-213, under rubriken Äldre över 65 år. Innehållet behöver, i den mån det är tidsmässigt möjligt, uppdateras och anpassas utifrån den nya Äldreplan som behandlas politiskt enligt:

- Socialnämndens arbetsutskott 23 november 2022
- Socialnämnden 7 december 2022
- Kommunfullmäktige under början av 2023 (inget datum klart då sammanträdesplan för 2023 saknas)

Övrig bedömning efter genomgång av den senaste versionen av översiktsplanehandling är att nämndens verksamhetsområden och behov finns med och hanteras utifrån översiktsplanens funktion; att övergripande beskriva och planera kommunens användning av mark och vatten. De synpunkter på internremiss, som beslutades av nämnd 2021-12-15, är inarbetade i nuvarande version. I handlingen används ordet funktionsvariation. För att använda korrekta begrepp inom funktionshinderområdet hänvisas till Socialstyrelsens termbank.

Kommentar

Östhammars kommun tackar Socialnämnden för sitt yttrande. Texten som beskriver Äldreplan för Östhammars kommun och arbetet med äldre över 65 år har reviderats för att möta det kommande antagandet av ny Äldreplan 2023 på ett passande sätt. (Vid händelse att ny plan inte antas, kommer text i övertiktsplanen ändras till antagande).

Kommunen har använts sig av Socialstyrelsens termbank för korrekta begrepp.

Organisationer, föreningar m.m.

Alunda Utvecklingsgrupp

Alunda Utvecklingsgrupp har tagit del av förslaget till Översiktsplan 2022, dels genom kommunens information i Alunda och dels genom de planhandlingar som finns tillgängliga. Olika detaljer behandlades på Utvecklingsgruppens möte den 4 april. Vi har tagit sikte på de förhållanden som berör utvecklingsfrågor för bygden. Vi finner det presenterade förslaget vara väl genomarbetat med intressanta förslag till plandetaljer för tätortbildningen.

Utifrån de uppgifter som angivits i delen "Samrådshandling delen Alunda" vill vi framföra följande synpunkter och konkreta förslag ur utvecklingssynpunkt för bygden.

1. Utökning av planområdet:

Vi framför förslaget som innebär utökning av planområdet mot norr, delen väster om väg 288 med delar av Marma, Haberga, Hammarby och Skyndeln. I detalj föreslås att planens norra gräns går från punkten där allmänna vägen 672 ansluter till väg 288 – Hammarby norra gård – Skyndeln – ansluter till planens område BK 101. Området består av småbruten mark med begränsad åkerareal. Det föreslagna området har god närhet till Alunda Centrum och skulle genom närhet till väg 288 ge goda utfartsmöjligheter och en mer samlad bild av tätorten.

Ett ytterligare motiv till utökning av byggbara områden är förhållandet att Östhammars kommun i Alunda äger mycket små områden för bebyggelse. För att öka möjligheterna för att engagera privata markägare till exploateringar ser vi det angeläget med ökade alternativa byggnadsområden.

2. Mark för industri och företagande:

Alunda har under längre tid haft brist på attraktiv mark för byggande av industri- eller företagsanläggningar. Den verksamhet där det finns behov av etableringsmark är inom serviceområdets olika delar och mindre tillverkningsverksamhet. I framtiden ser vi etablering av "Förtogshotell" som möjlig utveckling utifrån närheten till Uppsala-Arlandaregionen.

Vi bedömer att de två områden som angetts för industriverksamhet inte är tillräckliga för att täcka ett framtida behov. Vi föreslår att område IV100, Klev industriområde, utökas norrut in i område BS100 för att skapa tillräckligt utrymme.

Vidare föreslås att område IV 102 utökas, samt att nytt område skapas inom det område norrut där vi ovan föreslagit en utökning av planområdet. Vi finner benämningen "Happsta handelsområde" något missvisande då Happsta by är belägen c:a en kilometer norrut. Ett alternativ skulle kunna vara Marma företagsområde.

3. Utrymme för ytterligare pendlarparkering:

Resecentrum i Alunda är en central plats för kollektivtrafiken. Vi ser i framtiden behov av utökad pendlarparkering i anslutning till nuvarande pendlarparkering. Det är angeläget att det av planbeskrivningen framgår möjligheter att utöka pendlarparkeringarna.

Vi ser utformningen av översiktsplanen som mycket viktig för framtiden och då inte minst för Alundas utveckling. Vi i vår grupp har god kunskap om lokala förhållanden och ställer därför gärna upp för erforderliga uppgifter då så erfordras i planarbetet.

Kommentar

Östhammars kommun tackar Alunda Utvecklingsgrupp för yttrande på samrådsförslaget. Olyckligtvis fick inte kommunen gruppens yttrande under samrådstiden och detta kunde då inte redovisas i samrådsredogörelsen. I dialog med Alunda Utvecklingsgrupps ordförande har kommunen valt att redovisa yttrandet ämnat för samrådsförslag i detta särskilda utlåtande. Tjänstemännens svar på yttrandet har accepterats av Alunda Utvecklingsgrupp.

1. Kommunen uppskattar idén om att knyta ihop orten på ett bättre sätt genom det förslag som presenteras. Kommunen har också undersökt om detta är genomförbart. Detta har dock landat i att inga nya områden pekats ut i detta område, vilket berott på att stora delar består av jordbruksmark, att det finns ett antal fornlämningsområden samt markägarförhållanden och genomförbarhet. Kommunen tar ändå med sig dessa tankar till framtiden och skulle förutsättningarna förändras så får de diskuteras igen.

2. Del av BS100 har tillfogats IV100 istället för att möjliggöra mer industri- och verksamhetsmark.

Handelsområdet IV102 har efter synpunkter och diskussion med fastighetsägare tagits bort som utvecklingsområde i Alunda. Alternativa placeringar för verksamhetsområden i Alunda har föreslagits i granskningshandlingen för att säkerställa att behovet fylls i tätorten. IV102 har i granskningsförslaget ändrats till Handelsgata parkvägen. Med ett centralt läge kan detta område kopplas samman med Centrumvägens handelsstråk och fokusera på detaljhandel och kontor.

Ett företagshotell är ett bra förslag för en framtida utveckling längs 288an men kommer inte tas hänsyn till i översiktsplan. Idén kan tas med till Alunda Projektet.

3. Kommunen har i planförslaget pekat på vikten av att utveckla pendlarparkeringar. Området IK102 Alunda Pendlarparkering är utpekad mark för att tillgodose det framtida behovet av en utbyggd pendlarparkering i Alunda tätort.

SPF Seniorerna och PRO

Till Östhammars kommun, Översiktsplan, Gatu-och trafiksamordnaren

Cykeln har blivit mer och mer ett populärt fortskaffningsmedel. I Österbybruk genom samhället finns bara gångbanor. För närvarande blandar sig cyklister genom samhället med bilar, bussar, lastbilar samt övrig trafik. Lastbilstrafiken är t.ex. lastbilar med styckegods, (affärer, industri, privatpersoner) timmerbilar samt långtradare bl.a. mellan Uppsala Forsmark. Cykelbana saknas. Vägen genom samhället är även kurvig.

Cykelvägen bör byggas mellan den västra och östra infarten från väg 292, Dannemoravägen Långgatan samt Lövstavägen väg 290 (Kvarngatan Martinvägen) till bebyggelse upphör.

Samhället har byggts ut genom åren med idag c:a 2500 invånare. Dessutom är det många som cyklar från närliggande ställen som Morkarla, Film och Dannemora. Från vår till höst ser man dessutom tävlingscyklister som besöker Österbybruk på deras träningsrunda. Stannar och fikar vid Österby hembageri. På de flesta ställen är det bara en breddning av befintlig

gångbana som gäller. I hopp om ett positivt svar innan någon allvarig olycka inträffar. Kanske SKB kan gå in med medel i projektet.

Kommentar

Östhammars kommun tackar SPF Seniorerna och PRO för sitt yttrande. Olyckligtvis fick inte kommunen gruppernas yttrande under samrådstiden och kunde då inte redovisas i samrådsredogörelsen. I dialog med gruppen har kommunen valt att redovisa yttrandet ämnat för samrådsförslag i detta särskilda utlåtande. Kommunen tar med sig synpunkter i sitt fortsatta arbete. Yttrandet har även skickats vidare till ansvariga i kommunen som arbetar med revidering av Gång- och cykelvägsplan samt är i kontakt med Trafikverket.

Hargshamns Bygderåd

Hargshamns Bygderåd har under våren medverkat i en skrivning om Hargshamn till den nya översiktsplanen. Glädjande ser vi att våra synpunkter till stora delar arbetats in i den nya granskningsupplagan. Det finns dock några mindre ändringar och tillägg som vi anser är viktiga att få med och som inte blev ändrade enligt det förslag vi tidigare lagt. I den beskrivande texten om Hargshamn, (Sidan 163), anser vi att nedanstående stycke ej hör hemma i en beskrivning av orten och att det stycket därför skall tas bort helt.

"I den mån annan verksamhet bedrivs i hamnen, exempelvis produktion i form av skrothantering, ska den vara icke störande. Detta då hamnen i sig stör och alla störningar adderas."

Sen vill vi lägga till en punkt,(den i fetstil), till kommunens strategier i första stycket på sidan 164. "den utsträckning som marknaden efterfrågar.

- Ta hänsyn till de boendes livsmiljö genom att separera ny eller utvidgad miljöstörande industri och mark med skyddsavstånd från befintlig bebyggelse.
- Vid nyanläggning av industriell verksamhet bör hänsyn också tas till samtidig bullerstörning från flera olika verksamheter. Hänsyn måste alltid tas till kumulativa effekter av tillkommande verksamhet tillsammans med redan befintliga verksamheter.
- Vid handläggning av bygglovsärenden i de fritidshusområden som pekats ut som potentiellt lämpliga omvandlingsområden ska behovet av samlade VA-lösningar särskilt beaktas. "

Som vi skrivit i förra yttrandet så vill vi gärna se att övriga småorter och landsbygd finns representerade i en egen cirkel motsvarande den för serviceorterna - 36% av kommunens invånare. Den cirkeln skulle kunna vara uppdelad i mindre tätorter/ småorter och landsbygd kontra totalbefolkningen i kommunen.

Kommentar

Kommunen tackar Hargshamns Bygderåd för kommentarerna.

I översiktsplanen hanteras bullerfrågan under avsnittet Miljö, hälsa och säkerhet där kommunen redogör för sina intentioner. Därför kommer den föreslagna punkten inte läggas till under kommunens strategier för Övriga tätorter och småorter.

Det i yttrandet påpekade stycket har tagits bort från översiktsplanen. Ett diagram utifrån statistik från SCB som visar hur stor del av befolkningen som bor i småorter och på glesbygd samt hur stor del som bor i tätort har lagts till under avsnittet Övriga tätorter och småorter.

Gräsö Södra Skärgårdsförening

När kollektivtrafiken nämns så ska ju såklart även den anropsstyrda kollektivtrafiken på glesbygden och skärgården också nämnas i själva översiktsplanen.

Landsbygden

Varför skriver ni hela tiden att byar vid starka kollektivtrafikstråk är dem där utveckling ska ske? Det finns inga starka kollektivtrafikstråk på landsbygden då de knappt finns någon kollektivtrafik. Denna benämning gör att inte kustbygden och skärgården inbegrips i expansionen och utvecklingen av kommunen. Kusten och den levande skärgården är mycket unika och kommunens dragplåster, ja hela regionens. det är därför folk flyttar hit, till naturen, havet och den friska luften.

Även småjordbruken är i framtiden viktiga för vår beredskap och livsmedelsförsörjning och för bevarande av den biologiska mångfalden.

Tillgängligheten i kustbygd och skärgård bör ju vara prioriterad så att alla kan ta sig på ett miljömässigt bra och säkert sätt till och från öarna till fastlandet tex., både turister och öbor från sina hem för att kunna bo och leva. Så anropstyrd kollektivtrafik är mycket viktig.

När det gäller skogarna vid kusten och i skärgården så är den oftast blandskog med en rik biologisk mångfald.

Ni skriver att kommunens strategi är att främja friluftslivets tillgång till det nya riksintresseområdet Gräsö Öregrunds skärgård? Här behövs ju tillgängligheten utvecklas – d.v.s. anropstyrd kollektivtrafik. Vilket i förlängningen kommer göra att fler kan försörja sig på öarna genom turism, övernattnings gårdsbutiker osv. Viktigt för öbornas överlevnad.

När man siar om framtiden – Översiktsplan med sikte på 2040- är det ju viktigt att HELA kommunen inbegrips och tas med i ÖP- dvs. ni ska även skriva om kustbygden och skärgården.

Kommentar

Region Uppsala ansvarar för kollektivtrafiken i Östhammars kommun. Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med Regionen. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information. Det är alltså fortfarande en politisk fråga och inte något som kommer tas upp i Översiktsplanen.

För en hållbar utveckling av Östhammars kommun krävs det att vi använder de resurser som redan finns i så stor utsträckning som möjligt. Därför är det rimligt att utveckla bebyggelsen vid redan starka kollektivtrafikstråk. Med det sagt så är inte kommunen emot utveckling på landsbygden eller vid kusten, den välkomnas. De avsnitt som berör landsbygden med respektive strategier som finns i nuvarande ÖP gör att hela kommunen finns innefattad, även om dessa inte fått några fördjupningar i denna process. Kommunen hoppas även kunna utveckla skärgården och kusten genom en fördjupad Översiktsplan för kusten och därigenom fördjupa och utveckla strategierna för kustområdet.

Utvecklingsgruppen för Söderön, Tvärnö och Raggarö

ALLMÄNT

Vi anser att det är mycket positivt och värdefullt att ett brett samråd genomförs på detta sätt. Det ger invånare och organisationer insyn i hur kommunen ser på utveckling och ger möjlighet till påverkan.

Vi vidhåller vår uppfattning att dokumentet är mångordigt och tar upp dimensioner och målsättningar om en bättre och lyckligare värld, präglad av frid, harmoni och välstånd. Detta kombineras med en grundton av skepsis mot en utveckling som befaras inkräkta på idyllen. Det är lämpligt att göra skillnad mellan målsättningar och önskedrömmar, varför framställningen skulle vinna i klarhet om det koncentrerades till vad PBL egentligen avser.

"Samrådsredogörelsen" dokumenterar alla de inkomna synpunkterna (ca 170 st.) och kommunens kommentarer till dessa. Vi anser att det är mycket positivt att detta redovisas brutto – det är en värdefull öppenhet och bidrar till förankringen av kommande beslut.

Vi anser fortfarande att klimatförändringarna bör ges utökad uppmärksamhet. En prolongering av historiska data om havsnivåstigning och landhöjning indikerar inga akuta risker före 2040, men klimatforskningen påvisar också risken för mycket snabbare och kraftigare havsnivåstigningar. Även om denna ÖP avser de närmaste decennierna, så innebär planeringen att det fastläggs en struktur för kommande sekler. Även Länsstyrelsen påpekar detta och önskar förtydliganden (Samrådsredogörelse s 115-116).

I övrigt anser vi vårt tidigare svar (se Samrådsredogörelsen s 30-33) är fortsatt relevant.

SÄRSKILDA SYNPUNKTER OCH PÅPEKANDEN

a) Fördjupad ÖP för kusten

En mycket intressant punkt är uppgiften att kommunen kommer att arbeta med en fördjupad översiktsplan för kusten (Samrådsredogörelsen s 30, 5:e stycket, 7-8 raden). Detta är av största vikt för en stor del av kommunen och berör själva kärnan i dess image och attraktivitet, trots många problematiska förhållanden. Det är också lämpligt att samverka med kringliggande kommuner vid kusten, och finna en balans mellan alla riksintressen och en rimlig utveckling av lokalsamhällena och levnadsbetingelserna för invånarna, såväl bofasta som deltidsboende.

Av särskilt intresse är de synpunkter som kom fram vid Utvecklingsgruppens möte med kommunen 2/12 2021 (med Kommundirektör Peter Nyberg och Elin Dahm) beträffande samarbete mm mellan kommunen och utvecklingsgruppen. Bland annat framhöll Kommundirektören att "... utvecklingsgrupperna ska vara lokala, öppna, tillvarata lokala resurser och skapa engagemang för lokala frågor. Kommunen ger förutsättningar för detta genom att informera och inbjuda till medverkan i förändringsarbetet. ... Samverkan och samarbete blir bäst om det sker på ett tidigt stadium, genom att kommunen ger tidig information, kommunicerar snabbt, inbjuder tidigt och redovisar vad som skett och sker." I diskussionen efterlyste Kommundirektören konkreta punkter att samverka kring.

Utvecklingsgruppen anser att en fördjupad översiktsplan för kusten är precis vad som åsyftas och ser fram mot att samarbeta om en framtida "ÖP Kust" i Kommundirektörens anda.

b) Bilaga 2 Vägledning för delområden

- Genomgången försvåras av att Detaljplanerna inte redovisas. Många av dessa bör ses tillsammans med de kringliggande områdena, och vara en del i helheten.

- Det är inte klart för oss vad Riksintressen egentligen innebär för kommunens möjligheter att utöva sitt planmonopol, se t ex RK 20 + RN 54 + 109 och 142. Enligt vår uppfattning finns möjligheter till utveckling och byggnation, men det påverkas också av övergripande faktorer som jordbrukspolitik och övrig ekonomisk och samhällelig utveckling. ÖP 23 har genomgående en positiv inställning till fortsatt jordbruk, men detta påverkas också av kommunens övriga myndighetsutövning. En helhetsbedömning är nödvändig om inte den positiva inställningen till jordbruket ska bli tomma fraser.

- För vissa delområden vill vi påpeka vissa saker:

101 Söderby. Här nämns en ny (gen?)väg mellan Östhammar och Öregrund. Som regel är goda vägar positiva för utvecklingen, men projektet måste förankras väl hos berörda

135 Djupmyren sydväst om 138. Det nya tomtområdet finns inte utmärkt eller kommenterat

142 Nolsterby. Kapellet är sedan några år omgjort till privatbostad. Detsamma gäller Yttersby skolbyggnad.

152 Galtfjärden mm. Begreppet Älvsnäsfjärden är olämpligt, bör heta Raggaröfjärden. I övrigt kan vi notera att de största föroreningarna kommer från kommunen, medan de starkt ökade kraven riktas mot enskilda. De planerade investeringarna i de kommunala reningsverken kommer att ta lång tid att få på plats.

- Otydligheten i vad som egentligen eftersträvas syns tydligt i område 147 Högalund, där det sägs att det är viktigt att bebyggelsen inte ger ett kompakt intryck. Detta står emot att det i resten av ÖP sägs att ny tomtbildning ska ske i anslutning till befintlig bebyggelse. Dessutom är kartunderlagen i början av bilaga 2 inte uppdaterade vad gäller naturreservat, dessa framgår av Lantmäteriets underlag.

- Samtliga områden. I alla områden finns en mosaik av värdefulla eller all dagliga områden utan nämnvärt värde för natur eller kultur. Därför är den utveckling som nämns som "Lämpliga utvecklingen" i många fall onödigt restriktivt. Även i områden som anses vara hårt utnyttjade finns alltså möjligheter för kompletterande tomtbildning (några exempel 106, 117, 138, 145, 150). Detta är särskilt tydligt på vissa områden, exempelvis 100, 101, 110, RK 20, norr och öster om 137. Detta innebär att indelningen/klassningen LT, LS, LF (t ex ÖP Granskningshandlingen s 90) är grov och onödig.

Det vore alltså ingen förlust att tillåta nya tomtbildningar där inga speciella värden finns. Tvärtom: det skulle gynna Östhammars attraktion om folk tilläts bo där de vill bo. Om Utvecklingsstrategin ska ha en chans att bli verklighet så måste ÖP ha en positiv grundsyn på investeringar i byggnation.

Kommentar

Östhammars kommun tackar utvecklingsgruppen för sitt yttrande.

Kommunen håller med om att klimatfrågan är en central del av kommunens utveckling och därmed även borde ha en större plats i översiktsplanen. Med det sagt har kommunen som det ser ut nu inte tillräckligt underlag för att utveckla dessa områden i denna process. Kommunen arbetar med långsiktig utveckling och klimatfrågor både på översiktlig- och detaljplanenivå i planarbetet och inom andra sektorer. I det kommande arbetet med Fördjupad översiktsplan kust har kommunen som ambition att arbeta med kunskapsutbyten

med andra kommuner, utvecklingsgrupper och intresseorganisationer i kust och skärgård. Det är viktigt att ta del av den gemensamma kunskapsbanken.

Bilaga 2 Vägledning för Delområden

Vägledning för Delområden togs fram i samband med Östhammars kommuns Översiktsplan 2003 och har inte uppdaterats. Dokumentet stämmer inte alltid överens med verkligheten men har trots detta varit behjälplig i arbetet med att ta fram en ny översiktsplan för kommunen och bedöms samtidigt fortsatt vara behjälpligt till viss del i lovärenden. I inledningstexten till bilaga 2 har kommunen infogat ett stycke som bland annat följande: "Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Nya lagrum kan ha ersatt de lagar som vägledningar till delområden som togs fram 2003 hänvisar till. Det är gällande lagstiftning som ska beaktas." På detta sätt vill kommunen uppmana till att läsa dokumentet med dessa förbehåll. Dokumentet behöver ses över och förslagsvis ersättas med nya vägledningar för dessa områden, vilket får ses över efter denna process. De uppdateringar och ändringar som föreslås i yttrandet tar kommunen med sig till det fortsatta arbetet.

Riksintressen enligt Boverket: Riksintressen gäller geografiska områden som har utpekats därför att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter.

Speciellt för Östhammars kommuns kust och skärgård är att områdena ligger under riksintresset Högexploaterad kust. Områdena ligger under 4 kap. Miljöbalken där det i 1§ står skrivet:

De områden som anges i 2-8 §§ är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om

- det inte möter något hinder enligt 2-8 §§ och
- det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Detta innebär i många områden att utveckling ska ske med hänsyn till både areella och kulturella näringarna. Kommunen ska ta ställning till riksintressen och följa dessa i sin planering.

Natur och kultur i Dannemorabygden

Stort tack för ett gediget arbete och för den lyhördhet som visats lokala inspel och synpunkter.

Efter att ha gått igenom materialet ytterligare en gång vill föreningen Natur och Kultur i Dannemorabygden framföra följande synpunkter:

BS 400, BS 401

I beskrivningen har områdena getts låga friluftsvärden. Vi delar inte denna uppfattning. Anledningen är att redan idag nyttjas området av de närboende. Närheten till Simbadet i sydost och motionsspåren i nordväst ger också förutsättningar för ett utvecklat nyttjande. I dialog med kommunen (Camilla Andersson) har ett nordligt grönstråk pekats ut som angeläget och föreningen har nu erhållit medel från Föreningslyftet för att etablera detta stråk. Det knyter då ihop flera attraktiva miljöer norr om Österbybruk, såsom Stordammen, Simbadet, motionsspåren, Filmers kulle, Ekbacken och klardammen intill Dannemora.

Vi föreslår därför följande skrivning:

Friluftsvärderna är under utveckling genom etablering av ett nordligt grönstråk med höga friluft- och kulturmiljövärden. Befintlig ny förskola söder om området och tänkt etablering av ytterligare en enhet mitt i området ges med detta stråk goda möjligheter till stärkande utevistelser. Detta ska beaktas i vidare planering.

R 405, Tillägg:

Stigar som ansluter till området från söder, öster, och väster utgör delar av ett nordligt grönstråk som utvecklas av lokala intressenter under 2023.

S 400, tillägg:

Områdets gröna och blå ytor har stora historiska värden, men igenväxning av betesmarker och vattenspegeln i herrgårdsdammen förvanskar detta kulturarv. En plan för återskapande av dessa miljöer bör tas fram.

Kommentar

Kommunen tackar Natur och Kultur i Dannemorabygden för sitt yttrande. De tillägg som framförts i yttrandet som förslag till texter, har inarbetats i översiktsplanen.

Österbybruks Utvecklingsgrupp

Vi tar upp de punkter vi fått kommenterade och fyller på information och input där vi tycker det är lämpligt i punkterna A-N. Kursiv stil är kommunens text alternativt svar på våra tidigare synpunkter:

A.

Text s137: Österbybruk/Utvecklingsmöjligheter: Ekhags- och ängslandskapet norr om Österby bruk och ett område öster och norr om Dannemorasjön bidrar till vackra och rogivande upplevelser som kan nyttjas för tätortsnära rekreation. Det är också viktigt att det finns gröna, sammanhängande stråk genom samhället. De kan bli än mer attraktiva om de kopplas ihop bättre, till exempel med hjälp av mindre parkområden.

Det är bra att området omnämns lovansvärt i text enligt ovan. I vårt svar anmodade vi dock att åtminstone den mest centrumnära ekbacken längs Filmvägen, i direkt anslutning till bebyggelsen norr om gatan Ekbacksvägen pga. dess närhet till centrum har mycket starka skäl att ritas in som ett R-område i ÖP. Det är inte gjort i samrådshandlingen. Vandringsstig i ekbacken planeras i närtid.

Kommentar

Kommunen bedömde i ett tidigare läge att detta endast skulle belysas i grönstråskartor i bilaga 3 för ÖP 2023, men har efter diskussioner nu valt att lägga till ett rekreativområde i området för vandringsstigen och Ekbacken. Området benämns som R 410 – Spöklund i områdesbeskrivning och karta.

B.

Områdesbeskrivningen för BS400 och BS401 har uppdaterats för att innehålla information om stråk och närhet till naturområden. Inga ändringar i karta har gjorts.

Inventeringen I "Grönstruktur Friluftsliv" i det nya materialet verkar fortfarande inte vara korrekt. T.ex. är busstationen markerad som att den har medelhöga värden medan övervägande delen av inventerad mark har låga värden. I ÖP 2003 är delar av området markerat "viktigare grönområden". Vi är intresserade av att ta del av rådata bakom klassningen av grönstrukturplanen för att förstå klassningen. Gällande BS400/401 är det naturligtvis dessutom en brist att bedömningen stannar vid gränsen för kommunal mark i grönstrukturplanen vilket innebär att bedömningsunderlaget blir undermåligt då stora delar av ytorna ligger utanför kommunal mark.

Kommentar

Friluftsvärderna i grönstrukturplanen är framtagna av Upplandsstiftelsen och saknar i delar lokal fördjupad granskning från sektor Attraktivitet på kommunen som jobbar med dessa frågor. Detta underlag bör ses som ett av flera "inspel" till översiktsplanens framtagande. Översiktsplanen har tagit detta underlag i beaktande men är mer utvecklad kring lokala inspel och uppdaterad information. Underlaget kan komma att ses över framgent av kommunens tjänstemän och sedermera uppdateras, gärna i samråd med lokala aktörer. Kommunen har tagit kontakt med berörda från utvecklingsgruppen och översänt material för inventeringen. ÖP 2023 klargör att alla detaljplaneområden ska innehålla en naturvärdesinventering och på så sätt säkerställa att viktiga naturvärden och även friluftsvärden ses över på de privata markområdena i detaljplaneprocessen.

C.

Information om att trafik ska härledas till den statliga vägen i norr samt Klockarbacksvägen och sedan vidare på Kölnvägen i söder har lagts till.

Faktafel: vägen heter Kölngatan och inte Kölnvägen.

Inget svar erhålls på frågan gällande den ökade trafikmängden. Vi delar de tidigare bedömningarna kommunen gjort, att det inte är lämpligt att belasta Gimogatan/Kölngatan/Klockarbacksvägen med en ökad trafikmängd det innebär med stora tillkommande bostadsområden.

I det liggande förslaget planeras det för utökad trafik i det nya vägnätet men det finns inte möjlighet att öka kapaciteten in mot bruket via de nämnda gatorna.

I liggande detaljplan för Klockarbacken har man i alla fall försökt begränsa belastningen enligt nedan. Varför anser man nu att vägarna klarar en mycket högre belastning?:

Planområdet ansluts till angränsande områden genom tre infarter. Infarterna har placerats så att tyngdpunkten i planområdet skall förskjutas från Gimogatan/Kölngatan och så att trafiken kan "silas" genom planområdet.

Kommentar

Kölnvägen har ändrats till Kölngatan i översiktsplanen. I de större bostadsområden som pekats ut norr om klockarbacken så menar kommunen att trafiken ska portioneras via både Gubbovägen norr om områdena samt befintlig väg Gimogatan/Kölngatan/Klockarbacksvägen. Gubbovägen avlastar således de mindre gatorna Gimogatan/Kölngatan/Klockarbacksvägen. Kolla med Anders om det går att benämna den som Gubbovägen.

D.

Den gröna kil som tidigare varit en del av ÖP 2016 är detaljplanlagt område och således följs området av bestämmelse i detaljplan.

Den kil som avses är markerad med "4" i orienteringskartan och är till sin största del belägen i BS401 och således inte i gällande detaljplanerat område. Det är viktigt att området skyddas så att friluftslivet ges möjlighet att transportera sig via stig genom det fina naturområdet istället för att samsas med biltrafiken på den trånga vägen genom bostadsområdet.

Kommentar

Kommunen har lagt till ett rekreationsstråk i karta med beteckning (R408) och områdesbeskrivning enligt förslag i yttrande som möjliggör för passage via naturområde ut till befintliga vandringsstråk.

E.

R403 har uppdaterats där både områdesbeskrivningen och kartan innehåller hela Stordammen och tillhörande vandringsstråk. Dragningen av vandringsstråket har genomförts i samband med Upplandsstiftelsen.

Bra!

F.

Länk mellan R405 och R404 säkras genom gröna stråk presenterade i kartunderlag. I alla exploatering av nya områden ska grönstrukturer, stråk och rekreation beaktas för att skapa en hållbar utveckling som knyter samman serviceorten.

Bra! Vi hade önskat en tydligare korridor men i.o.m. att intentionen finns i planen litar vi på det!

G.

En avvägning har gjorts för norr om Harvikadammen vilket innebär att den inte kommer tas med i tätortskarta för Österbybruk då den anses ligga för långt från tätorten.

Vi anser inte att avståndet är stort och skulle föredra om dammområden införlivades för att på ett tydligare sätt i ÖP se den totala intentionen av rekreationsmöjligheter.

Kommentar

Kommunen bedömer fortsatt att avgränsningen för tätortsfördjupningen för Österbybruk inte ska innefatta Harvikadammen för att inte bli för vidsträckt. Grönstråkskartorna belyser vikten av att ta hänsyn till Harvikadammen som en viktig rekreationsdel i framtida utveckling. Arbetet med friluftspolitiska planen kan komma att innehålla kartor framöver som tydliggör rekreationsområden i ett mer vidsträckt perspektiv där bland annat Harvikadammen kan inkluderas.

H.

Trafikverket genomförde en projektering för cykelväg längs Dannemoravägen. Man hittade många fornlämningar samt förorenad mark vilket innebär för stora kostnader. Det finns i dagsläget inga planer på att genomföra projektet utifrån det underlag som finns.

Inget vi kände till och behöver undersökas ytterligare då det är konstigt om det inte skulle vara möjligt. Hur tar vi del av informationen?

Kommentar

Kommunen har skickat över underlag från Trafikverket till Österbybruks utvecklingsgrupp.

I.

IK400 har reviderats där befintligt stråk längs Gruvstigarvägen istället prioriteras för förbättring. Tidigare IK400 har utgått från förslaget och ersatts med nytt förslag för dragning av cykelväg. Kommunens Gång- och cykelvägsplan ska revideras och synpunkter på utvecklingen i Österbybruk har skickats vidare till ansvarig i kommunen.

Det är ju två olika byar som slutmål för IK400 och Gruvstigarvägen så det blir lite svårt att ställa dem mot varandra. Vi vill vara delaktiga kring Gång- och cykelvägsplan då vi starkt tror på att den lokala synen och säkerhet bör styra prioriteringen.

Kommentar

Det tidigare cykelstråket som benämndes som IK400 i samrådshandling ledde till Dannemora, om än i den nordligaste delen av byn. På så sätt anser kommunen att dom kan ställas mot varandra. Med det sagt så kan det ändå vara aktuellt att titta vidare på detta stråk i kommande revidering av gång- och cykelvägsplan. I dagsläget gör dock kommunen bedömningen att satsning på den befintliga GC-vägen är prioriterad.

J.

Områdesbeskrivningen för BK402 har uppdaterats efter inkomna synpunkter från samråd.

OK, bättre men saknar utökat skydd för Paradiset.

Kommentar

Ett rekreationsområde med tillhörande områdesbeskrivning har lagts till runt området "Paradiset" och har fått beteckningen R 409 - Paradiset.

K.

Områdesbeskrivning för IV400 har ändrats för att innehålla information om tillgänglighet till befintliga leder och stigar i området men det utpekade området i kartan kommer inte ändras.

OK

L.

Brännstensugnarna är lokaliserade inom det skyddade området S400 och finns ytterligare beskrivna i skriften Jord och Järn.

Nej, de världsunika brännstålsugnarna (obs det korrekta namnet) ligger inte inom S400. De ligger i industriområdet direkt väster om norra delen av R401 (se klipp) och de behöver märkas med S-område.

Kommentar

Ett mindre område för brännstålsugnarna har märkts ut som skyddsvärt område i karta med beteckning (S402) och områdesbeskrivning.

M.

Kommunen har inga ytterligare planer på att utveckla spårbunden trafik i kommunen. Stationen i Järlebo ligger i Heby kommun, inte i Östhammars kommun.

Heby kommun ovan är felaktigt. Kanske ligger det en Järlebo station i Heby kommun men det är förstås viktigt att våra samhällsplanerare känner till att stambanan går genom Östhammars kommun längs en sträcka och att det där finns en trafikplats/stationsområde

med växlar till extraspår som även den benämns Järlebo station (Jlo). En boendeort här, på enda stället där stambanan går igenom vår kommun, skulle ha pendlingstid på 25 min med Upptåget till Uppsala C. Vem vet var utvecklingen tar vägen? Vi ville vara visionära när vi skrev vårt dokument "Vision 2020" och är det fortsatt.

En utveckling på platsen som skulle försämra möjligheterna till expansion på platsen i en framtid skulle inte vara av godo. Länk med foton och ytterligare förklaringar:

Kommentar

I sitt yttrande på samrådsförslaget tolkade kommunen det som att Österbybruks Utvecklingsgrupp hänvisade till "Järlebo Station", inte till "Driftplats/trafikplats Järlebo" lokaliserad i skogarna mellan Skyttorp och Örbyhus. Det vore såklart positivt för Östhammars kommuns utveckling med spårbunden trafik men kommunen måste hänvisa frågan vidare till Trafikverket. Sannolikheten att det kommer utvecklas två stationslägen så pass nära varandra kan även anses låg.

N.

Sida 163: *Dannemora ligger cirka fyra kilometer väster om Österbybruk.*

Korrekt är ca 1 km "byggnad till byggnad", 2-2,5 km centrum-centrum, men 4km är för mycket tilltaget som uppgift!

Kommentar

Faktatexten har uppdaterats med lydelsen: "Dannemora ligger ca en kilometer väster om Österbybruk."

Kommunen tackar Österbybruks utvecklingsgrupp för sina kommentarer och har besvarat dessa löpande i yttrandet.

Företag

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution har elnätsanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät med en spänningsnivå på 0,4 till 77 kV, både ledning i luft och ledning i mark inom Östhammars kommun.

Vattenfall lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät:

- Vid behov av ombyggnad av ledningar inom regionalt elnät (linjekoncessionspliktiga ledningar) är det troligt att ny koncession behöver sökas vilket är tidskrävande. I planhandlingarna framgår att det finns ett pågående arbete med att föra över luftledningar till markkablar för att göra elleveranserna mindre sårbara vid svåra väderförhållanden. Vattenfall Eldistribution vill förtydliga att det finns inga planer på att kabelfiera regionnätet. Regionnätets ledningar har trädsäkra ledningsgator och därmed finns ingen anledning att markförlägga ledningarna.
- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå upp till 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 10 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk.

- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå över 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 20 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk samt ur ett underhållsperspektiv.
- Utöver detta säkerhetsavstånd (20 m) tillkommer tillämpningen av försiktighetsprincipen för frågan kring elektriska och magnetiska fält (EMF). Vattenfall Eldistribution rekommenderar att ny bebyggelse där människor stadigvarande kan antas vistas, tex bostäder och kontor, inte uppförs närmare än 50 meter från ledningens närmaste anläggningsdel. Detta för att minimera eventuell framtida oro etc. hos de boende.
- En ny byggnad intill en markkabel ska placeras på ett minsta avstånd på 5 meter till markkabelns närmaste fas.
- Tillkommande solenergianläggning ska placeras minst 20 m (landsbygd) eller 10 m (tätort) från närmaste fasledare vid icke direktjordad luftledning med en spänningsnivå upp till 100 kV med hänsyn till TSN nr 21.
- Tillkommande solenergianläggning ska placeras minst 50 m (landsbygd) eller 20 m (tätort) från närmaste fasledare vid direktjordad luftledning med en spänningsnivå över 100 kV med hänsyn till Telestörningsnämnden (TSN) nr 21.
- Avståndet minst 20 m (landsbygd) eller 10 m (tätort) respektive avståndet 50 m (landsbygd) eller 20 m (tätort) hänför sig till att vid jordfel, t.ex. åsknedslag, på luftledningen uppstår en förhöjd markpotential i ledningsgatan. Denna förhöjda markpotential får inte påverka angränsande anläggningar så att skador uppstår på dessa. Den förhöjda markpotentialen får heller inte medföra fara för person som befinner sig invid anläggning placerad i närområde till luftledningen.
- Det pågår förnyelse av 77 kV-luftledningen ÄL2 (Dannemora-Gimo-Harg) samt projektering för fortsättningen Harg-Gråska.
- Det finns även behov av stationer i Gimo, Harg, Östhammar, Forsmark osv.

Vattenfall lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen lokalt elnät:

- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå upp till 24 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 10 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk.
- Nya exploateringar medför ett behov av både nya ledningar och nya nätstationer för elförsörjning. Nya ledningar är i stort sett alltid markförlagda kablar i tätbebyggt område men kan vara både markförlagda kablar och ledningar byggda i luft på landsbygden.
- För att undvika magnetfält ska avstånd från station till stadigvarande vistelse vara minst 5 meter. För att undvika brandrisk ska avstånd mellan station och brännbart material vara minst 5 meter.
- En tumregel är att längsta kabelväg från nätstation till anslutningspunkt är cirka 200 m. Det kan dock variera beroende på nätstationens kapacitet och områdets elförbrukning.

Vid etablering av större solenergianläggningar och vindenergianläggningar krävs sannolikt ombyggnad av befintliga elnätanläggningar och utbyggnad med nya elnätanläggningar. De utpekade områdena för vindkraftverk kommer genererar stor produktion av el och med stor sannolikhet kommer det behöva föras dialoger med Svenska Kraftnät. Ifall det blir aktuellt med de utpekade vindkraftsområdena ska det tas kontakt med kundavdelningen på Vattenfall Eldistribution.

Vid bildande av nya naturområden, t.ex. naturreservat, Natura 2000-områden och vattenskyddsområden, gäller att restriktionerna inte får förhindra ledningshavaren att utföra de återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra bl.a. enligt gällande föreskrifter samt åtgärder som erfordras vid pågående driftstörning.

Kommentar

Olyckligtvis fick inte kommunen Vattenfall Eldistribution ABs yttrande under samrådstiden och kunde då inte redovisa detta i samrådsredogörelsen. I dialog med företaget har kommunen valt att redovisa yttrandet ämnat för samrådsförslag i detta särskilda utlåtande. Kommunen tar med sig synpunkter i sitt fortsatta arbete.

Paragrafen i översiktsplanen på sidan 189 i granskningshandling som beskriver planer på att överföra luftledningar till markledningar har tagits bort enligt förslag i yttrande.

I informationsrutan "Skydd mot radiofrekvent strålning" på sidan 66 i översiktsplanen har följande mening lagts in: "Ny bebyggelse där människor stadigvarande kan antas vistas, tex bostäder och kontor, inte uppföras närmare än 50 meter från ledningens närmaste anläggningsdel. Detta för att minimera eventuell framtida oro etc. hos de boende. Detta med hänsyn till tillämpningen av försiktighetsprincipen för frågan kring elektriska och magnetiska fält (EMF)."

Delar av yttrandet från Vattenfall eldistribution anser Östhammars kommun är relevant på detaljplanenivå men kommer inte tas med i översiktsplanen. Sådär resonerar kommunen kring de punkter som tas upp:

Yttrandets kommentarer på placering av byggnader i relation till "elnätsanläggningar" (både lokala och regionala) anser Östhammars kommun är information som inte bör beskrivas på en översiktsplanenivå. Däremot är denna information relevant för ärenden på detaljplanenivå och i remissärenden. Informationen tas med till detaljplanearbetet och till berörda som kommer i kontakt med frågan inom kommunen.

I översiktsplanen har en informationsruta för solcellsanläggningar lagts till för vägledning om samrådsparter och bygglov. Däremot anser kommunen inte att information om lokalisering på detaljerad nivå (ex. närhet till fasledare) är relevant på en översiktsplanenivå då kommunen enbart är remissinstans i ärenden som rör solcellsanläggningar. Det är Länsstyrelsen som ska kontaktas och upp till dem samt företaget som anlägger solcellsanläggningen att besluta om vilka parter som ska samrådas med.

Skrivning om Vattenfall Eldistributions lokala och regionala elnätsanläggningar har lagts till som paragraf under rubriken Energi.

Östhammar Vatten AB

Östhammar Vatten AB (Östhammar Vatten) har getts möjlighet att yttra sig i granskningsskede gällande Översiktsplan 2022 för Östhammars kommun. Östhammar Vatten har tidigare yttrat sig i samrådsskedet 220414 och ställer sig fortsatt bakom förslaget till Översiktsplan.

Översiktsplanen ger genom sin inriktning för den långsiktiga samhällsutvecklingen ett bra underlag för att konkretisera VA-utvecklingen i olika delar av kommunen för att möta

behoven. Tillsammans med andra viktiga komponenter såsom Tillväxtstrategi, Finansieringsplan, Avfallsplan och Utbyggnadsplan för VA kan kommande års Verksamhetsplaner inklusive investeringar för Östhammar Vatten AB utvecklas som gör att samordning sker för bästa samhälls- och miljönytta samt VA-leverans.

Kommentar

Östhammars kommun tackar Östhammars Vatten AB för sina yttranden, kunskapsutbyten och samarbetet i framtagande av kommunen nya översiktsplan.

Privatpersoner

Privatperson 1

Saknar tydligare beskrivning av strategier för utmaning ökat sjuk- och äldrevårdsbehov, t ex kompetensförsörjning, utbildningssatsningar och samverkan med Regionen utifrån Effektiv och nära vård 2030.

Korrigera siffran över elever i kommunens skolor, är drygt 2800 nu.

Kommentar

Tydligare beskrivningar av strategier för utmaningarna kring ökat sjuk- och äldrevårdsbehov som rör exempelvis kompetensförsörjning, utbildningssatsningar och samverkan med Regionen rör inte fysisk planering och kommer därför inte beskrivas i översiktsplanen.

Siffran yttrandet hänvisar till är över antal elever i kommunens grundskolor. Siffran blir annorlunda om man till exempel väljer att även räkna antal elever på gymnasienivå. I översiktsplanen utgår kommunen från officiell statistik som säger att kommunen har ca 2400 elever på grundskolenivå.

Privatperson 2

Eftersom vi i vår kommun har dåligt med vatten, det ska ju sparas och sparas, speciellt under sommarhalvåret. Hur tänker ni lösa vattentillgången med denna nybyggnation och den i Öregrund?

Kommentar

Kommunen tackar för yttrandet.

Kommunen arbetar aktivt med den antagna VA-strategin samt med att ta fram utbyggnadsplaner för att trygga utbyggnaden av det kommunala nätet. Kommunen utreder just nu i samverkan med kommunens VA-huvudmannen Gästrike vatten AB möjligheten att göra åtgärder både på kort och lång sikt för att lösa dricksvattenfrågan i Östhammar och Öregrund. Detta har resulterat i ett antal förslag som presenteras i granskningsförslaget till Översiktsplan 2023. Viktigt att poängtera är att den bebyggelse som föreslås i Öregrund och Östhammar inte kommer genomföras förrän VA-situationen är löst. Översiktsplanen har sikte på år 2040 och ambitionen är att dessa frågor ska kunna lösas inom den tidsperioden och orterna således kan fortsätta utvecklas.

Privatperson 3

ALLMÄNT

Jag hittade tidigare politikernas och tjänstemäns personliga åsikter (antar jag) om hur kommunens tätorter och landsbygd är "beskaffade". Jag föreslår att ni går igenom texten igen och tar bort allt som gör att ÖP på sina håll mer liknar turistinformation än översiktsplan.

OM ÖREGRUND

Jag föreslår att kapitlet om Öregrund ändras till Öregrund och Gräsö. Tätorten och ön hör ihop. Det framgår ingenstans i ÖP att kustområdet Öregrund-Gräsö tillsammans har alla de förutsättningar som varje tätort i kommunens inland har samt att Öregrund-Gräsö faktiskt har fler resurser än inlands-tätorterna, som saknar kust och hav och skärgård. Medan kustområdet har allt saknar inlands-tätorterna det mesta som gör en kustkommun attraktiv. Framhäv bättre än nu att Öregrund har ett för kommunen viktigt kulturmiljöområde – hamnområdet – och vad det innebär att ha ansvar för denna typ av kulturmiljö.

Sidan 129, R 304 som ni kallar Kyrkparken. Korrekt namn på den parken är Stadsparken, som är en Öregrunds äldsta parker med rik historia.

Sidan 130, R 309 som ni kallar Klocktornet. Korrekt namn på byggnaden är Klockstapel. Marken som Klockstapel står på kallas Klockarhöjden.

Sidan 134, S 317 som ni kallar Brunnsparken. Korrekt namn är Rådhusparken (vid Rådhuset).

Kommentar

Kommun tackar för yttrandet.

Det är viktigt att komma ihåg att en översiktsplan ska visa den politiska viljan och är således ett politiskt dokument. Översiktsplanen fungerar som information och kunskapsdelande dokument över kommunen, våra utmaningar, möjligheter och värden. Den ska vara inspirerande för boende, verksamma och även locka nya invånare till att vilja bosätta sig i vår kommun.

Kommunen anser att det är viktigt att kust och skärgård utvecklas på ett hållbart vis. Kommunen planerar på att ta fram en Fördjupad översiktsplan för kust och skärgård där en djupare analys av möjligheter och utmaningar i kommunens kust- och skärgårdsområden kan tas fram. I översiktsplanen har fem av kommunens serviceorter varit fokus för tätortsfördjupningar där tätortskartor och områdesbeskrivningar tagits fram. I avgränsningen ingår inte Gräsö i Öregrunds tätort och det är därför inte aktuellt att i detta skede av översiktsplanprocessen göra ändringar i avsnittet.

Områdesbeskrivningen R304 har i översiktsplanen bytt namn till Stadsparken.

Områdesbeskrivningen R305 har i översiktsplanen bytt namn till Klockstapel.

Områdesbeskrivningen S315 har i översiktsplanen bytt namn till Rådhusparken.

§ 31

Dnr KS-2017-650

Dpl 003

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun reser, antagande

Östhammars kommun arbetar aktivt för att verksamheten ska bli miljövänligare och resurssnålare. Tjänsteresorna har identifierats som en mycket viktig del att arbeta med eftersom de kräver stora bränslemängder och medför betydande negativa miljöeffekter.

Denna policy, med underliggande riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda ska resa, är framtagen för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur vi som anställda eller förtroendevalda ska förhålla oss till olika transportslag. Östhammars kommun har idag en alltför omfattande användning av bil för tjänsteuppdrag. I en del fall är denna användning motiverad och svår att göra något åt, men i många fall kan vi faktiskt ändra detta mönster.

Vi ska alltid:

- Fundera om resan behöver göras eller om ärendet kan lösas på annat sätt
- Välja gång, cykel eller kollektiva färdmedel i första hand om resan ändå behöver göras
- Tillhandahålla fordon till vår personal som har de lägsta CO2-utsläppen för de resor där det ej är möjligt att använda kollektiva färdmedel

Östhammars kommun vill, tillsammans med våra anställda och förtroendevalda, göra vad vi kan för att minska vår organisations utsläpp av klimatpåverkande gaser. Hur vi vill göra det tydliggör vi i bilagda Riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun reser.

Arbetsutskottets beslut

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser sänds på remiss till samtliga nämnder och förvaltningar. Remisstiden är t.o.m. 2017-12-31.

Marcus Jakobsson, energi- och klimatstrateg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser.

I ärendet yttrar sig Bertil Alm (C).

Kommunstyrelsens beslut 2018-02-13

Riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun reser antas. (Bilaga 1).

Kommunstyrelsens förslag 2018-02-13

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Resepolicy i Östhammars kommun.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige antar Resepolicy i Östhammars kommun. (Bilaga 10)

Delges
Samtliga nämnder
Samtliga enheter under kommunstyrelsen
Webbredaktionen
Energi- och klimatstrateg

Strategienheten
Marcus Jakobson

Resepolicy i Östhammars kommun

Östhammars kommun arbetar aktivt för att verksamheten ska bli miljövänligare och resurssnålare. Tjänsteresorna har identifierats som en mycket viktig del att arbeta med eftersom de kräver stora bränslemängder och medför betydande negativa miljöeffekter.

Denna policy, med underliggande riktlinjer för hur resande ska ske, är framtagen för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur anställda eller förtroendevalda ska förhålla sig till olika transportslag. Östhammars kommun har idag en alltför omfattande användning av bil för tjänsteuppdrag. I en del fall är denna användning motiverad och svår att göra något åt, men i många fall kan mönstret faktiskt ändras.

Anställda och förtroendevalda ska alltid:

- Fundera om resan behöver göras eller om ärendet kan lösas på annat sätt
- Välja gång, cykel eller kollektiva färdmedel i första hand om resan ändå behöver göras

Kommunen ska alltid:

- Tillhandahålla fordon till kommunens personal som har de lägsta CO2-utsläppen för de resor där det ej är möjligt att använda kollektiva färdmedel

Östhammars kommun vill, tillsammans med anställda och förtroendevalda, göra vad som är möjligt för att minska organisationens utsläpp av klimatpåverkande gaser. Hur tydliggörs i bilagda ”Riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda reser i Östhammar”.

Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet

Hur Östhammars kommun som arbetsgivare arbetar för att främja likabehandling och mångfald samt motverka diskriminering och kränkande särbehandling på jobbet

Innehållsförteckning

1	Bakgrund till kommunens likabehandlingsarbete	2
1.1	Östhammars kommun – en hållbar arbetsgivare	2
1.2	Kränkande särbehandling och mobbning	2
1.3	Diskriminering och missgynnande i arbetslivet	3
1.4	Förbud mot repressalier	5
1.5	Arbetsgivarens aktiva åtgärder	6
2	Samverka arbetet med aktiva åtgärder	7
3	Undersöka, analysera, åtgärda och följa upp.....	7
3.1	Undersöka.....	7
3.2	Analys.....	10
3.3	Åtgärda	11
3.4	Följa upp och utvärdera	12
3.5	Dokumentera arbetet.....	12
4	Åtgärder för att främja en jämn könsfördelning.....	13
4.1	Kompetensförsörjning	13
4.2	Arbetsmiljö	14
5	Förhindra kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier	14
5.1	Förebyggande arbete.....	14
5.2	Om det ändå inträffar.....	16
6	Referenser och lästips.....	16

1 Bakgrund till kommunens likabehandlingsarbete

1.1 Östhammars kommun – en hållbar arbetsgivare

För att Östhammars kommun ska lyckas med vårt uppdrag behöver vi vara en långsiktigt hållbar arbetsgivare som skapar goda förutsättningar för alla våra anställda att behålla god hälsa och må bra på jobbet. Att våra arbetsplatser präglas av likabehandling och inkluderande arbetsmiljö är en viktig förutsättning för detta. Likabehandling ger på sikt ökad mångfald och gör våra arbetsplatser mer attraktiva att söka sig till och utvecklas tillsammans med.

Mångfald på arbetsplatsen består av anställda med olika egenskaper och perspektiv, inklusive men inte begränsade till:

- Kön
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Arbetet med likabehandling och mångfald bygger på kommunens värdegrund (öppenhet, engagemang, ansvar och tillsammans) och Policy för likabehandling och mångfald. Den här riktlinjen beskriver det arbetet. Den beskriver också hur vi lever upp till de krav som diskrimineringslagen (SFS 2008:567) ställer på arbetsgivare samt kraven om kränkande särbehandling i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), förkortat OSA.

1.2 Kränkande särbehandling och mobbning

Bestämmelser om kränkande särbehandling finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö. Arbetsgivaren har ansvaret för att arbetsmiljön är sund och säker, att kränkande särbehandling förebyggs och att drabbade tas om hand.

Kränkande särbehandling är handlingar som riktas mot en eller flera anställda på ett kränkande sätt. Det kan leda till ohälsa eller att man ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.

Kränkningar kan ta sig många olika uttryck på arbetsplatsen och är ett allvarligt arbetsmiljöproblem. Att bli exkluderad från möten, ignorerad, utsatt för sexistiska skämt, nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden, trakasserier och sexuella trakasserier är exempel på kränkande särbehandling. Handlingarna upplevs ofta som obegripliga och orättvisa. Det kan räcka med en enda handling. Man kan skada en medmänniska för lång tid genom att exempelvis publicera något förnedrande via sociala media eller ett e-postutskick på arbetsplatsen. Det är ännu allvarligare om det upprepas och pågår under en längre tid. I värsta fall kan det utvecklas till mobbning.

Det finns situationer som inte räknas som kränkande särbehandling, trots att de kan upplevas som kränkande. Ett exempel på det är när en chef kallar en medarbetare till ett möte för att prata om medarbetarens höga korttidsjukfrånvaro. Medarbetaren kan uppleva det som en kränkning av privatlivet, men det är chefens jobb att undersöka situationen.

Om grunden för kränkande särbehandling är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder kan det också handla om diskriminering. Det finns bestämmelser om det i diskrimineringslagen.

1.2.1 Risk för kränkande särbehandling

En utgångspunkt för att förebygga risker för kränkande särbehandling är att arbetsgivaren i första hand ser över de organisatoriska förhållandena på arbetsplatsen. Det handlar om hur man organiserar sin verksamhet, hur man samarbetar och kommunicerar samt hur arbetet leds.

Risker kan vara:

- otydlighet vad gäller arbetsfördelning, förväntningar på prestationer och arbetssätt
- hög arbetsbelastning
- konflikter
- omorganisation, rationaliseringar och omstrukturering vilket leder till otrygghet och konkurrensförhållanden mellan medarbetare

Meningsskiljaktigheter kan vara positivt och utvecklande för arbetet och ska inte likställas med konflikter. Konflikter kan leda till kränkande särbehandling om de inte hanteras på ett bra sätt.

1.2.2 Signaler på kränkande särbehandling

Det är viktigt att chefen är lyhörd för tidiga signaler och agerar i tid. Signaler och tecken på kränkande särbehandling kan vara:

- samarbetssvårigheter
- personkonflikter
- sökande efter syndabockar
- arbetsklimat som präglas av tryckt stämning
- en jargong eller skämt som alla inte är bekväma med
- hög sjukfrånvaro
- hög personalomsättning
- minskande effektivitet och produktivitet

1.3 Diskriminering och missgynnande i arbetslivet

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering i arbetslivet. En arbetsgivare får inte diskriminera den som hos arbetsgivaren

- är anställd
- söker eller gör praktik
- frågar efter arbete eller söker ett arbete
- hyrs eller lånas in för att arbeta

Skyddet mot diskriminering gäller i alla situationer som har samband med arbetet. Det gäller händelser på arbetsplatsen men också sådant som händer utanför om dessa har ett samband med arbetet (till exempel på tjänsteresor och personalfester). Den som är föräldraledig är också skyddad mot att bli missgynnad i samband med föräldraledigheten.

Arbetsgivaren har det yttersta ansvaret för att ingen diskrimineras på arbetsplatsen. En anställd med en befattning som ger hen bestämmanderätt över andra anställda likställs med/betraktas som arbetsgivare.

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna:

- kön
- könsoverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Även bristande tillgänglighet, instruktioner att diskriminera, trakasserier och sexuella trakasserier är former av diskriminering. Det finns ofta skillnader mellan de juridiska definitionerna av diskriminering och vad personer kan uppleva som diskriminerande.

1.3.1 Direkt diskriminering

Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. För att det ska räknas som diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

1.3.2 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer mot bakgrund av någon av de sju grunderna för diskriminering. Då kan regeln vara diskriminerande, trots att det är samma regel som tillämpas för alla. Det kan till exempel handla om krav på viss längd som kan missgynna kvinnor och krav på körkort som kan missgynna personer med funktionsnedsättning.

Det är dock inte diskriminering om kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Det är till exempel inte diskriminering att välja bort en arbetssökande som snart ska gå i pension om upplärningskostnaderna skulle vara orimligt stora.

1.3.3 Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet inom arbetslivet är när en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en arbetsgivare inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Arbetsgivarens ansvar för att genomföra skäligen åtgärder gäller för alla anställda, arbetssökande och praktikanter med funktionsnedsättning. Även inhyrd och inlånad personal omfattas av skyddet.

En helhetsbedömning avgör vad som är skäligt i varje fall. Man tar hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna hos verksamheten
- hur varaktig och omfattande relationen mellan den enskilda personen och verksamheten är
- andra omständigheter av betydelse, till exempel nyttan av en åtgärd.

1.3.4 Instruktioner att diskriminera

Order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i punkterna ovan och som lämnas åt någon som står i lydnds- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

1.3.5 Trakasserier och sexuella trakasserier

Anställda (både chefer och medarbetare), praktikanter samt inhyrda eller inlånade medarbetare har rätt att inte bli trakasserade eller sexuellt trakasserade i samband med arbetet.

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan exempelvis handla om nedvärderande eller generaliserande kommentarer, gester eller utfrysning.

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger och anspelningar.

Det är den som blir utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som blir eller har blivit trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig eller grov att det inte krävs något påpekande från den som känner sig trakasserad.

Om det är någon annan än en medarbetare eller chef som trakasserar, till exempel en leverantör, elev eller brukare, så omfattas det inte av diskrimineringslagen. Däremot är det en arbetsmiljöfråga.

1.4 Förbud mot repressalier

Den som vill påtala eller anmäla diskriminering ska kunna göra det utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser. Därför innehåller diskrimineringslagen ett så kallat repressalieförbud, som skyddar den som påtalat eller anmält diskriminering från att bli bestraffad eller dåligt behandlad.

Skyddet mot repressalier gäller:

- Den som har anmält eller påtalat att arbetsgivaren har brutit mot diskrimineringslagen. En anmälan eller ett påtalande kan till exempel handla om att arbetsgivaren har utsatt

den anställde för någon form av diskriminering eller att arbetsgivaren inte har utrett och åtgärdat påstådda trakasserier eller sexuella trakasserier på arbetsplatsen.

- Den som medverkar i en utredning - det vill säga den som för sin egen eller någon annans räkning lämnar uppgifter, till exempelvis till Diskrimineringsombudsmannen, under en utredning av ett ärende.
- Den som avvisar eller fogar sig i arbetsgivarens trakasserier eller sexuella trakasserier. Att foga sig kan vara att gå med på något mot sin vilja. Även anställd som inte vågat eller kunnat motsätta sig en arbetsgivares trakasserier eller sexuella trakasserier omfattas alltså av skyddet

Repressalier inom arbetslivet kan till exempel vara att den anställde

- får en orimlig arbetsbörda
- blir fråntagen sina uppgifter
- blir lovad en förmån som sedan dras in
- tilldelas sysslor som inte motsvarar kompetensnivån
- behandlas hotfullt eller kränkande

1.5 Arbetsgivarens aktiva åtgärder

Aktiva åtgärder är ett begrepp i diskrimineringslagen. Det innebär att vi ska arbeta både förebyggande och främjande för att motverka diskriminering. Vi ska även arbeta för lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund.

I kravet på aktiva åtgärder ingår att vi ska

- undersöka, analysera, åtgärda och följa upp eventuella risker för diskriminering eller repressalier och hinder för anställdas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Vi ska titta på fem områden (avsnitt 4):
 - Arbetsförhållanden
 - Bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor
 - Rekrytering och befordran
 - Utbildning och övrig kompetensutveckling
 - Möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap
- främja en jämn könsfördelning (avsnitt 5)
- ta fram riktlinjer och rutiner för att förhindra trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier (avsnitt 6)
- genomföra årliga lönekartläggningar

Vi har skyldighet att dokumentera vårt arbete med aktiva åtgärder (avsnitt 2). Det ska särskilt framgå hur vi har samverkat arbetet.

2 Samverka arbetet med aktiva åtgärder

Arbetet med aktiva åtgärder ska samverkas i enlighet med lokalt samverkansavtal på Östhammars kommun. Det gäller alla steg under avsnitt 4. Den som är ansvarig för undersökning, analys, åtgärder och uppföljning är också ansvarig för att samverkan genomförs.

Samverkan omfattar inte individärenden, exempelvis anmälningar om diskriminering. Där företräder de fackliga organisationerna sina medlemmar i MBL-förhandlingar som sker vid sidan om samverkansarbetet.

3 Undersöka, analysera, åtgärda och följa upp

3.1 Undersöka

Vi ska undersöka verksamheten utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Det kan finnas strukturerer som riskerar att leda till diskriminering och andra hinder mot lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Undersökningen ska ha ett generellt anslag med inriktning på förhållandena på arbetsplatsen snarare än göra någon kartläggning av personliga förhållanden på individnivå. Eventuellt känsliga personuppgifter som framkommer ska inte kunna kopplas ihop med någon anställd på ett sätt som strider mot dataskyddsförordningen (GDPR).

Så långt som det är möjligt ska våra undersökningsmetoder vara en naturlig del i vår verksamhet. Exempelvis ska vi använda oss av skyddsron, medarbetarsamtal och APT.

Den som ansvarar för styrdokument/rutin/arbetsätt etcetera är ansvarig för att granska det utifrån diskrimineringslagens krav.

3.1.1 Kompetensförsörjning

Berör områdena *rekrytering och befordran* och *utbildning och övrig kompetensutveckling* i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	Tidpunkt
Granska kommunövergripande arbetsätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för <ul style="list-style-type: none">rekryteringsuccessionsplanering, exempelvis aspirantprogrammetutbildning och kompetensutveckling	Lednings- och verksamhetsstöd	I samband med lönekartläggning.
Granska eventuella förvaltnings-, områdes-, eller	Chef som ansvarar	I samband med

<p>enhetsspecifika arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för</p> <ul style="list-style-type: none"> • successionsplanering • utbildning och kompetensutveckling 	<p>för aktuellt dokument eller arbetssätt</p>	<p>kompetensinventering.</p>
---	---	------------------------------

3.1.2 Lön, förmåner, arbetstider och ledigheter

Berör områdena *bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor* samt *möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap* i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	När
<p>Granska kommunövergripande arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lönesättning • förmåner • ledigheter • schemaläggning, schemaformer, arbetstidens förläggning, flexibel arbetstid, övertid/mertid • distansarbete • tjänstgöringsgrad • andra anställningsvillkor 	<p>Lednings- och verksamhetsstöd</p>	<p>I samband med lönekartläggning</p>
<p>Granska förvaltnings- eller enhetsspecifika arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lönesättning • förmåner • ledigheter • schemaläggning, schemaformer, arbetstidens förläggning, flexibel arbetstid, övertid/mertid • distansarbete • tjänstgöringsgrad • andra anställningsvillkor 	<p>Chef som ansvarar för aktuellt dokument eller arbetssätt</p>	<p>I samband med lönekartläggningen, en gång om året</p>
<p>Lönekartläggning</p>	<p>Lednings- och verksamhetsstöd</p>	<p>En gång om året</p>

3.1.3 Arbetsmiljö, hälsa och rehabilitering

Berör områdena ”jämnställda och jämlika arbetsförhållanden” och ”möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap” i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	När
Redovisa arbetsskade- och tillbudsstatistik ur ett jämställdhetsperspektiv.	Skyddskommitté på förvaltnings- och kommunnivå	Två gånger per år, kvartal 1 och 3
Granska kommunövergripande arbetsätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för: <ul style="list-style-type: none"> • systematiskt arbetsmiljöarbete (exempelvis mallar skyddsronder och riskbedömningar) • rehabilitering och hälsoförebyggande arbete • trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier 	Lednings- och verksamhetsstöd	I samband årlig lönekartläggning
Fråga om medarbetare upplever att det förekommer kränkande särbehandling, mobbning, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier på arbetsplatsen. Vet medarbetarna hur man ber om hjälp eller rapporterar trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier?	Alla chefer med personalansvar	I medarbetarsamtal, en gång om året
Kontrollera i skydds rond att arbetsförhållandena och den fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljön inte är diskriminerande.	Alla chefer med ansvar för att genomföra skydds rond	En gång om året.
Inkludera likabehandlingsperspektivet i riskbedömningar inför förändringar	Alla chefer med ansvar för att genomföra riskbedömning vid förändring	Löpande

3.1.4 Samverkan och delaktighet

Berör alla fem områden i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	Tidpunkt
<p>Alla arbetsgrupper genomför en workshop på ett tema som är kopplat till policyn om likabehandling och mångfald. Exempelvis inkludering, mångfald, jämställdhet, trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande särbehandling, mobbning, samtalsklimat, jargong och skämt, möjligheten att kombinera arbete och föräldraskap, normer och stereotyper.</p> <p>Syftet med workshopen är dels att öka medvetenheten kring likabehandlingsfrågor och trakasserier genom utbildning och diskussion, dels att upptäcka risker för diskriminering och trakasserier på den egna arbetsplatsen.</p> <p>Vid samma tillfälle går man tillsammans igenom rutinen för anmälan och utredning för att säkerställa att alla anställda känner till var man kan vända sig om något inträffar.</p>	<p>Alla chefer med personalansvar</p> <p>Lednings- och verksamhetsstöd ansvarar för att tillhandahålla stödmaterial.</p>	<p>Minst en gång om året, gärna på APT.</p>

3.1.5 Nyckeltal, statistik och analys

Berör alla fem områden i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	När
Relevanta nyckeltal och statistik ska presenteras könsuppdelad (ur Strategi för jämställdhetsintegrering)	Ansvariga för nyckeltal och statistik	Löpande
Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsindex (Jämix)	Lednings- och verksamhetsstöd	Årligen

3.2 Analys

Om vi upptäcker risker och hinder ska vi analysera orsakerna. Det handlar om att reflektera, analysera och dra slutsatser om varför det ser ut som det gör. Tänk på att diskriminering kan vara direkt eller indirekt.

Den som är ansvarig för undersökningen är också ansvarig för att analyser genomförs och dokumenteras.

3.2.1 Hinder för en jämn könsfördelning

Enlig diskrimineringslagen har vi en skyldighet att främja en jämn könsfördelning i skilda typer av arbeten, inom olika kategorier av anställda och på ledande positioner. Därför är det även viktigt att fundera på om de risker och hinder som vi upptäcker hindrar eller motverkar en jämn könsfördelning.

3.3 Åtgärda

Vi ska vidta åtgärder för att undanröja de risker för diskriminering eller andra hinder som vi funnit. Våra resurser, behov och andra omständigheter avgör vilka åtgärder som är skäligena.

Det är undersökningen och analysen som visar vilka åtgärder som behövs. Därför går det inte att säga på förhand. Nedan finns dock några tips och idéer.

Samtidigt som vi tar beslut om åtgärder ska vi också bestämma hur de ska genomföras, vem som ska genomföra dem, när det ska vara klart och när och på vilket sätt de ska följas upp.

Den som är ansvarig för undersökningen och analys är också ansvarig för att åtgärder vidtas och dokumenteras. Om den ansvarige saknar tillräckliga resurser, befogenheter eller andra förutsättningar för att vidta nödvändiga åtgärder ska hen lyfta frågan med sin chef.

3.3.1 Tips och idéer på åtgärder

- Informations- och utbildningsinsatser
 - Informera och utbilda om policyn för mångfald och likabehandling och rutin för anmälan och utredning av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling.
 - Tema kopplat till likabehandling, mångfald eller kränkande särbehandling på exempelvis APT. Föreläsningar och/eller workshop. Arbeta aktivt för att vidga perspektiven förbi kön.
 - Utbildning om vad kränkande särbehandling är, och dialog om ”vad som är okej hos oss”
 - Utbildning om vad diskriminering är.
 - Uppdatera arbetsplatsens spelregler (värdegrundsarbete)
 - Informera om hur man ska gå tillväga för att anmäla önskemål om företräde till högre sysselsättningsgrad
 - Arbeta med bemötande och uppträdande (för att motverka kränkande särbehandling)
- Kom ihåg att bjuda in föräldralediga, sjukskrivna och andra lediga medarbetare till medarbetarsamtal, APT och andra sammankomster
- Se över grundbemanning och tillgång till/rutiner för vikarier (kan underlätta VAB och övrig föräldraledighet)
- Se över mötestider på arbetsplatsen för att undvika möten tidigt och sent på dagen samt på skollov.

- Utveckla bristfälliga arbetssätt, rutiner och styrdokument
- ”Byta arbete för en dag”. Utbytesprogram där medarbetare får prova andra arbeten inom kommunen.
- Möjliggöra för medarbetare att använda distanskontor, anpassa arbetsredskap (dator, telefon etcetera) till distansarbete.

3.4 Följa upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna. De kunskaper och erfarenheter som uppföljningen ger är viktig information inför nästa undersökning, analys och åtgärd.

När och hur uppföljning och utvärdering ska göras är olika från situation till situation. En del åtgärder kan genomföras med en gång, andra tar längre tid. Vissa åtgärder ger omedelbar effekt medan andra åtgärder verkar långsiktigt.

Det viktiga är att undersöka om åtgärden haft önskad effekt eller inte. Om åtgärden inte fungerade behöver vi besluta hur vi går vidare. Vi behöver också vara uppmärksamma på om åtgärden skapat andra risker, hinder eller problem och besluta hur vi hanterar det.

Den som är ansvarig för undersökningen, analys och åtgärder är också ansvarig för att uppföljning och utvärdering genomförs och dokumenteras.

3.4.1 Forum för uppföljning

Använd gärna de forum som redan finns, exempelvis:

- Central samverkansgrupp och skyddskommitté
- Arbetsplatsträff
- Förvaltningens samverkansgrupp och skyddskommitté
- Medarbetarsamtal

3.5 Dokumentera arbetet

Skyddsronder och riskbedömningar dokumenteras i KIA.

Arbetsskade- och tillbudsstatistik ur ett jämställdhetsperspektiv dokumenteras i samverkansprotokoll.

Dialog på medarbetarsamtal som handlar om kränkande särbehandling, mobbning, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier på arbetsplatsen dokumenteras enligt rutin för medarbetarsamtal.

Arbetsgruppens workshop på tema kopplat till policyn om likabehandling och mångfald dokumenteras enligt arbetsplatsens rutiner för att dokumentera möten/APT, handlingsplaner, uppföljning etc.

Övrigt arbete med att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp dokumenteras i särskild rapport i Stratsys. Rapporten innehåller följande delar:

- En redogörelse av de risker och hinder som identifierats.
- En analys av orsakerna till dessa risker och hinder.

- En redogörelse för vilka åtgärder som ska genomföras.
- En uppföljning och utvärdering av det arbete med aktiva åtgärder som gjorts.
- En redogörelse för hur samverkansskyldigheten har fullgjorts.

Den som ansvarar för att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp ansvarar för dokumentationen.

4 Åtgärder för att främja en jämn könsfördelning

I vår verksamhet har de allra flesta yrkesgrupper en ojämn könsfördelning. De flesta yrkesgrupperna är kvinnodominerade.

Enlig diskrimineringslagen ska vi främja en jämn könsfördelning i skilda typer av arbeten, inom olika kategorier av anställda och på ledande positioner. Vi ska också vidta åtgärder om vi upptäcker hinder för en jämn könsfördelning (se avsnitt 4).

4.1 Kompetensförsörjning

4.1.1 Kompetensbaserad rekrytering

Östhammars kommun tillämpar sedan 2017 kompetensbaserad rekryteringsmetodik som syftar till att samtliga kandidater ska ges samma förutsättningar, jämföras på samma villkor och enligt samma kriterier. Urval och bedömning sker enligt en i förväg utformad kravspecifikation. På så sätt minimerar vi risken att påverkas av fördomar då kravspecifikationen ska vara utformad så att den inte är direkt eller indirekt diskriminerande.

Alla chefer utbildas i den kompetensbaserade rekryteringsmetoden och det finns stöd i form av mallar och checklistor.

I platsannonsering ska vi uttrycka kommunens ambition om jämn könsfördelning och mångfald på arbetsplatserna.

4.1.2 Barn- och ungdomar

I vår kompetensförsörjningsstrategi ingår att tidigt väcka barn och ungdomars intresse för kommunens yrkesgrupper. Det är ett långsiktigt arbete där vi hoppas bidra till att bryta könsstereotypa normer kring vilka yrken som passar tjejer och killar.

4.1.3 Hur vi representerar och presenterar kommunen

I kommuns grafiska profil beskrivs vårt bildspråk. Genom att göra medvetna bildval i exempelvis rekryteringsannonser, sociala medier, broschyrer och andra trycksaker kan vi påverka föreställningar och könsstereotypa normer om yrkesval.

I rekryteringssammanhang ska vi vara särskilt observanta på vilket budskap bilder och ordval skickar om vem som passar för det specifika jobbet.

När vi utser personer som ska representera kommunen, exempelvis yrkesambassadörer, ska vi eftersträva mångfald, exempelvis genom personer med olika kön och ålder.

4.2 Arbetsmiljö

4.2.1 Skyddsron

Kommunens arbetsplatser ska vara anpassade så att både män och kvinnor får förutsättningar för en god arbetsmiljö. Det kan exempelvis handla om omklädningsrum, hjälpmedel, skyddsutrusning, lyftanordningar, jargong, attityder, arbetstider. Detta följs upp genom standardiserade skyddsronsprotokoll.

4.2.2 Workshop, tema på APT

Minst en gång om året ska alla arbetsgrupper genomföra en workshop/APT på ett tema som är kopplat till policyn om likabehandling och mångfald (se avsnitt 4.1.4). Det är både ett undersökande och förebyggande arbete som på sikt kan få effekter även när det gäller en jämnare könsfördelning på arbetsplatsen.

5 Förhindra kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier

5.1 Förebyggande arbete

5.1.1 Alla känner till policyn för likabehandling och mångfald

Vår *Policy för likabehandling och mångfald* säger tydligt att diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling inte accepteras på kommunens arbetsplatser. Det ska alla anställda, praktikanter och andra som arbetar på kommunen känna till.

- Policyn och *Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling* finns på Ines (intranätet)
- Alla nyanställda får policyn i ett välkomstpaket
- I introduktion av nyanställda ansvarar chefen för att följa upp att medarbetaren tagit del av och förstår policyn samt känner till *Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling*
- Minst en workshop/APT per år med tema kopplat till policyn (se avsnitt 4.1.4) där man även går igenom rutinen för anmälan och utredning för att säkerställa att alla känner till den.

5.1.2 Systematiskt arbetsmiljöarbete

Vi ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att förebygga att kränkande särbehandling, inklusive trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier, uppstår.

Kränkande särbehandling hänger ofta ihop med brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Ett förebyggande arbete kan bland annat handla om att organisera verksamheten så att arbetsfördelning, förväntningar på arbetsprestationer och arbetssätt är tydliga och förankrade hos alla på arbetsplatsen.

Upplevelsen av kränkande särbehandling är individuell. Det som upplevs kränkande för en person kanske inte alls upplevs på samma sätt av en annan. Därför är det viktigt att prata om dessa frågor och ha en levande dialog om vilka normer och värderingar som gäller på arbetsplatsen. Det tydliggör var gränserna går.

- Alla arbetsplatser ska regelbundet riskbedöma sin arbetsmiljö, bland annat med fokus på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (se avsnitt 4.1.3).
- Alla arbetsplatser ska genomföra årliga skyddsronder där bland annat den organisatoriska och sociala arbetsmiljön undersöks (se avsnitt 4.1.3).
- Om kränkande särbehandling inträffar betraktar vi det som ett olycksfall. Olycksfall ska utredas och riskbedömas. Om det behövs ska vi genomföra förebyggande åtgärder för att det inte ska hända igen. Använd *Rutin för anmälan och utredning av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling* som stöd i utredningen.

5.1.3 Arbeta med värdegrund och spelregler

Östhammars kommun har en gemensam värdegrund som består av fyra kärnvärden – ansvar, engagemang, öppenhet och tillsammans. Allt som vi gör, alla möten vi har och alla beslut vi tar ska kännetecknas av vår värdegrund.

Syftet med den gemensamma värdegrunden är att skapa en organisationskultur som ger vägledning i hur vi agerar, både med varandra och med våra invånare, och som kompletterar vår styrningsstruktur. Målet är att skapa en atmosfär som alla kan känna sig bekväma och trygga i, och som stödjer oss i vårt dagliga arbete, agerande och beslutsfattande.

Värdegrunden är framtagen 2013-14 tillsammans med samtliga chefer och medarbetare. Våra kärnvärden är valda utifrån vår organisations syfte, mål, belägenhet och vision, både som arbetsgivare och välfärdsleverantör. Varje kärnvärde är valt utifrån en övertygelse, som förklarar vad kärnvärdet betyder hos oss.

Ansvar: Genom att ta ansvar gör vi rätt saker, på rätt sätt. Vi tar ansvar för oss själva och för helheten.

Engagemang: Genom engagemang skapar vi större mervärde, positiv attityd och bättre resultat.

Öppenhet: Öppenhet skapar förtroende, gemenskap och leder till mångfald.

Tillsammans: Genom att arbeta tillsammans gör vi varandra bättre och hittar bättre lösningar på våra utmaningar.

Varje enskild arbetsplats ska ha en uppsättning spelregler för sitt agerande som synliggör för var och en hur vi värdesätter ansvarstagande, engagemang, öppenhet och att lösa komplexa frågor tillsammans med andra. Spelreglerna ska vara tydliga och väl kända, så att alla vet vad som är ett acceptabelt agerande, och när vi agerar fel.

Spelreglerna ska skapas tillsammans av varje arbetsgrupp, och ska vara valda så att vi har ett gott bemötande, skapar delaktighet och inflytande för varje individ, och får en god och produktiv arbetsmiljö.

5.1.4 Chefer har kunskap om kränkande särbehandling

Chefer ska ha kunskap om hur kränkande särbehandling, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier kan förebyggas och hanteras. Det inkluderar att känna till riskkällor, signaler och tecken på kränkande särbehandling.

- Vid introduktion av nyanställda chefer ska ansvarig chef följa upp att den nya chefen tagit del av och förstår *Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling*.
- Alla chefer ska gå en grundläggande arbetsmiljöutbildning där bland annat organisatorisk och social arbetsmiljö ingår.
- I chefshandbok (eller motsvarande) finns stödmaterial kring hur man förebygger och hanterar kränkande särbehandling.
- Om det behövs ska vi använda extern expertis, exempelvis företagshälsovården, Suntarbetsliv, Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen.

5.2 Om det ändå inträffar

Den som vill påtala eller anmäla diskriminering ska kunna göra det utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser. Det ska alltid finnas flera olika personer att vända sig till med sin anmälan. Utredning ska ske under sekretess.

Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling vänder sig till den som är utsatt, till den utsattes arbetskamrater och till den chef/arbetsgivarrepresentant som får kännedom om situationen.

En chef som anmäls för kränkande särbehandling, trakasserier eller sexuella trakasserier ska aldrig ha en ledande roll i själva utredningen och inte ta beslut om åtgärder.

6 Referenser och lästips

Arbetsmiljöverket: www.av.se/

Diskrimineringsombudsmannen: www.do.se/

Suntarbetsliv: www.suntarbetsliv.se/. Se särskilt verktygen *OSA-kompassen* och *OSA-kollen*

Östhammars kommuns lönepolitik

Policy för likabehandling och mångfald

Rutin för anmälan och utredning av kränkande särbehandling, mobbning, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling.

Rökpolicy för anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun

Syfte

Syftet med en policy om rökfri arbetstid är att Östhammars kommun i egenskap av arbetsgivare ska:

- skydda anställda, och personer som berörs av kommunens verksamhet, mot hälsorisker orsakade av tobaksrök
- utgöra ett stöd för anställda som vill sluta röka
- föregå med gott exempel i det tobaksförebyggande arbetet

Mål

Anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun ska inte utsätta medarbetare, vård- och omsorgstagare, elever eller barn i kommunens verksamheter för hälsorisk eller dålig lukt på grund av tobaksrök.

Rökfri arbetstid

- Rökfri arbetstid innebär att arbetstiden, vilket även inkluderar raster, är rökfri. Lunchuppehåll är inte arbetstid. Det är inte tillåtet att ”stämpla ut” för att röka under arbetsdagen.

Rökfritt område

- Rökfritt område gäller i en omkrets av 10 meter från kommunal arbetsplats, lokal och anläggning.

Vid rökning gäller

- Rökare ansvarar själv för att ta hand om rester i samband med rökning. Östhammars kommun tillhandahåller inte askkoppar.

Information

- Information om Östhammars kommuns rökpolicy ska finnas på kommunens hemsida.
- Vid nyanställning ska respektive chef informera om Östhammars kommuns rökpolicy.

Stöd

- Anställd som vill sluta röka ska erbjudas rökavvänjningsstöd genom företagshälsovården.

Personalkontoret

FÖRSLAG
Datum
2009-06-26

Sid
1 (3)

ÖSTHAMMARS KOMMUN KOMMUNKANSLET	
2009 -11- 04	
20091104	003

Trafiksäkerhetspolicy för Östhammars kommun

Handwritten signature

Syfte

Vägverkets *Nollvision* ligger som grund för denna policy. Östhammars kommun eftersträvar att minimera riskerna för att anställda och medtrafikanter ska drabbas av olycksfall och ohälsa. Detta innefattar även trafiksäkerhet, och gäller oavsett om den anställda kör med kommunens bil, egen bil, cyklar eller går.

För att minimera riskerna, ställer kommunen höga säkerhetskrav på bilar i verksamheten. De ska därför uppfylla säkerhetskraven för minst 5 stjärnor enligt NCAP (European New Car Assessment Programme) i fråga om skydd för förare och passagerare.

Trafiksäkerheten är en naturlig men synnerligen viktig del av arbetsmiljöarbetet och **Svensk lagstiftning gäller** utan inskränkning för all personal.

Framföra fordon i tjänsten

1. Alla fordon som används i tjänsten ska hållas i trafiksäkert skick.
2. Vid resor i tjänsten där bil behöver användas ska kommunens leasingbilar användas i första hand.
3. Det ska finnas tydliga rutiner för skötsel och underhåll av de fordon som leasas av förvaltningen. Varje förvaltning med leasingkontrakt för bil ansvarar för att rutiner finns nedtecknade och att de är kända för de anställda.
4. Hänsyn ska tas till väglag och trafiksituation vid körplanering.
5. I rutinerna för bilens skötsel ska även framgå ansvar för däckbyte till/från vinterdäck/sommardäck
6. Samtliga i bilen ska använda bilbälte, bilbarnstol ska användas när så behövs.
7. Gällande trafikregler ska följas.
8. Den som kör bil i tjänsten ska vara utvilad och inte i stressat tillstånd. Är du osäker, rådgör med närmaste chef.
9. Samtal i mobiltelefon i samband med körning ska undvikas.
10. Kompetensutveckling och repetitionsutbildning hos de anställda ska genomföras vid behov.
11. Vid lastning ska lastsäkring eller lastsäkringsgaller användas, fordonet får inte överlastas.
12. Alla transporter som klassas som yrkesmässig trafik utförs av egen personal som har tillstånd eller entreprenör med denna befogenhet.
13. Alla incidenter ska anmälas till arbetsgivaren och följas upp i syfte att dra erfarenheter för såväl fysiska som metodmässiga förbättringar.
14. Trafikolyckor och allvarliga tillbud ska anmälas till Arbetsmiljöverket som andra arbetsrelaterade olyckor.
15. Anställd som kör eget fordon i tjänsten ansvarar för att fordonet är besiktigt och försäkrat.
16. Eftersom hastigheten har stor betydelse för trafiksäkerheten, ska anställda uppträda som förebilder för andra trafikanter gällande trafiksäkerhet vid framförande av fordon i tjänsten.

Handwritten signature/initials

Vid förseelser i tjänsten

- En förare som rapporteras för förseelser i trafiken är personligt ansvarig för påföljder.
- Vid rapportering av överlast med ersättningsanspråk på kommunen tilldelas ansvarig förare varning. Det belopp som kommunen åläggs betala för överlast kommer att avkrävas ansvarig förare.
- Om en anställd, vars befattning i huvudsak innebär framförande av fordon, döms för vårdslöshet i trafik och det leder till indraget körkort i tre månader eller längre, kan det leda till uppsägning.
- Om en anställd, vars befattning i huvudsak innebär framförande av fordon, döms för rattfylleri eller drograttfylleri, kan det leda till uppsägning.

Kännedom om trafiksäkerhetspolicy

Alla anställda i Östhammars kommun ska känna till trafiksäkerhetspolicy. Närmaste chef är ansvarig att kommunicera trafiksäkerhetspolicy med de anställda, lämpligen på en arbetsplatsträff.

Revidering och översyn

Kommunfullmäktige beslutar om trafiksäkerhetspolicy och reviderar policy efter förslag från personalkontoret.

[Handwritten signature]

Policy och strategi för integration i Östhammars kommun

Antagen av kommunfullmäktige den 25 september 2018

Innehåll

Policy för integration	2
Strategi för integration	3
1. Inledning	3
1.1 Integration.....	3
1.2 Syfte.....	4
1.3 Målgrupper	4
1.4 Planering och uppföljning	5
2. Vision	5
3. Strategiska områden	6
3.1 Mottagande och boende.....	6
3.2 Arbete	6
3.3 Utbildning och språk	6
3.4 Fritid och delaktighet.....	7
3.5 Hälsa	7
3.6 Information	7
3.7 Attityder.....	7
3.8 Samverkan	8
4. Resurser, tidplan och förankring	8
5. Framtagandet av strategin	8
6. Relationen till andra styrdokument och samarbeten	9
7. Avgränsning	9
Bilaga 1. EU:s elva grundprinciper för integration	10

Policy för integration

Policy för integration syftar till att fungera vägledande på integrationsområdet för kommunens verksamheter. Policyn utgår från de elva europeiska grundprinciperna för integration¹ och kompletteras med en strategi för integration som beskriver strategiska områden och metod för planering och uppföljning.

I Östhammars kommun enas vi om ett antal gemensamma ställningstaganden på integrationsområdet som tar sin utgångspunkt i kommunens värdeord: *öppenhet, engagemang, ansvar, tillsammans*.

Öppenhet: Vi arbetar aktivt och proaktivt för ett öppet och tolerant lokalsamhälle.

- Östhammars kommun är en öppen kommun som i alla delar av organisationen verkar för tolerans och motverkar främlingsfientlighet och rasism.
- En organisation med individer med olika bakgrunder och erfarenheter ökar vår gemensamma förmåga att skapa ett inkluderande lokalsamhälle och ett rikt och mångfacetterat serviceutbud för alla.

Engagemang: Vi arbetar engagerat för att skapa ett lokalsamhälle som får alla invånare att känna sig välkomna i kommunen.

- Östhammars kommun är en välkomnande kommun som i alla delar av verksamheten arbetar engagerat för ett mottagande och integrationsarbete som får alla invånare att känna sig sedda och välkomna i kommunen.
- Genom att engagera berörda målgrupper i planering och genomförande av aktiviteter skapar vi ett behovsstyrt och kvalitativt integrationsarbete.

Ansvar: Vi tar alla ansvar för integrationen i Östhammars kommun och våra verksamheter berikas med nya kompetenser.

- Östhammars kommun har ett ansvar för inkludering av alla kommuninvånare, oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Som kommunens största arbetsgivare lokalt tar vi ansvar för inkludering av nyanlända invånare i våra verksamheter. Detta gynnar inte bara individen utan också kommunens kompetensförsörjning, utveckling och tillväxt.
- Alla kommunala verksamhetsområden ansvarar för att integrera integrationsperspektivet i den ordinarie verksamhetsplaneringen och -uppföljningen.

Tillsammans: I samverkan över förvaltnings-, myndighets- och sektorsgränserna verkar vi varje dag för en långsiktigt hållbar integration.

- Östhammars kommun är en sammanhållen kommun som ser vinsterna, för individen, verksamheten och lokalsamhället, med ett nära samarbete med alla berörda aktörer i planering och genomförande av verksamhet.
- I samverkan mellan förvaltningar och med myndigheter, näringsliv och civilsamhälle, bidrar vi tillsammans för att alla invånare snabbare ska inkluderas i Östhammars kommuns samhälls- och arbetsliv.

¹ Se bilaga 1. Antagna av Europarådet 2004, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13973-2004-INIT/sv/pdf>

Strategi för integration

1. Inledning

Integration bygger på våra demokratiska värderingar, det vill säga alla individers rätt att delta i samhället på lika villkor när det gäller bland annat utbildning, arbete, kulturliv och fritid, oavsett etniskt ursprung och kulturell bakgrund.

I Östhammars kommun är utgångspunkten att alla människor är en tillgång. Det är bara tillsammans som vi kan skapa ett inkluderande lokalsamhälle. En mångfald av bakgrunder och erfarenheter skapar en möjlighet att bredda våra perspektiv och samlade kulturella och språkliga kompetenser.

Inom många kommunala verksamheter, vid berörda myndigheter och inom det civila samhället pågår idag en rad olika initiativ på integrationsområdet i Östhammars kommun. Engagemang, projekt och aktiviteter har ökat i omfattning de senaste åren i och med det ökade flyktingmottagande som följde av *Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning*. Det är centralt att kommunens intensifierade samverkan med civilsamhället och den interna samverkan mellan kommunens verksamheter fortgår och betraktas som en naturlig del av ordinarie verksamhet.

En nära samverkan med Arbetsförmedlingen, som har det huvudsakliga statliga ansvaret för individens etablering de första två åren, är en förutsättning för flera kommunala verksamheter. Därutöver förutsätts en god och nära samverkan med bland andra Migrationsverket, Region Uppsala, Länsstyrelsen Uppsala län, det lokala näringslivet och övriga kommuner i länet.

En god integration bidrar till individens, kommunens och regionens utveckling.

1.1 Integration

Med *integration* avses en dynamisk, kontinuerlig och dubbelriktad process med ömsesidigt utbyte. Integration bygger på ett samspel mellan nya och etablerade invånare och syftar till att möjliggöra ekonomiskt, socialt, kulturellt och politiskt deltagande för alla.

För att uppnå integration mellan personer födda i Sverige och andra länder krävs en ömsesidig förståelse och respekt för alla människors lika värde. I denna strategi används begreppet *inkludering* som nära relaterat till begreppet integration. Integration kan beskrivas som en aktiv process av inkludering från samhällets sida. Nära relaterat är begreppet *etablering* som ofta används för att beskriva när nyanlända inkluderas och blir en del av samhälls- och arbetslivet i Sverige.²

Östhammars kommuns integrationsstrategi utgår från de elva europeiska grundprinciperna för integration³ och det nationella målet för integrationspolitiken: *lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund*.⁴

² Definitionen av begreppet "nyanländ" skiljer sig åt mellan olika verksamheter. Inom Arbetsförmedlingen är en individ nyanländ i tre år: "personer födda utanför EU/EES vars vistelsetid i Sverige i normalfallet inte överstiger 36 månader efter erhållet uppehållstillstånd eller uppehållskort". En nyanländ elev enligt skollagens definition är nyanländ i fyra år efter att eleven har påbörjat skolgång i svensk skola. I detta dokument görs ingen avgränsning av målgruppen avseende antalet år av bosättning i Sverige. Fokus ligger istället på att alla kommuninvånare ges förutsättningar att snabbt inkluderas i det lokala samhälls- och arbetslivet.

³ Se bilaga 1. Antagna av Europarådet 2004, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13973-2004-INIT/sv/pdf>

Det finns bristfällig forskning i Sverige avseende metoder som fungerar för en snabb och effektiv integration. I Tyskland finns mer forskning om lokala framgångsfaktorer och slutsatserna känns igen från våra erfarenheter i Sverige. Faktorer som underlättar integrationen är följande:

- Att tidigt undersöka vad de nyanlända själva kan göra för att nå egen försörjning.
- Att fördjupa samarbetet mellan alla som möter de nyanlända.
- Att kartlägga det lokala näringslivets behov av arbetskraft.
- Att involvera det civila samhället i ett tidigt skede.

Forskningen visar även att lokala attityder till flyktinginvandringen är avgörande; integrationen fungerar bättre om invånarna upplever att invandringen kan medföra något positivt.⁵

1.2 Syfte

Integrationsstrategin med tillhörande policy är kommunens övergripande styrdokument på integrationsområdet och anger den strategiska viljeriktningen för Östhammars kommun. Behovet om att enas kring en övergripande integrationsstrategi för kommunen fastställdes av Kommunstyrelsen i beslut KS-2016-229.

Strategin är ett underlag för planering och långsiktighet och syftar till att stödja och vägleda utformningen av integrationsarbetet i kommunala verksamheter. Detta sker genom varje nämnds/förvaltnings införlivande av strategin i respektive verksamhetsplanering och uppföljning.

Integration ska inte vara ett separat perspektiv som genomförs och rapporteras utanför ordinarie verksamhet. Att integrera integrationsperspektiv och -åtgärder i ordinarie verksamheter är centralt.

Statistik avseende bland annat sysselsättningsnivå, arbetslöshet och skolresultat skiljer sig kraftigt åt mellan personer födda i respektive utanför Sverige.⁶ En genomgång av det senaste decenniets flyktingmottagande i Östhammars kommun visar vidare att omkring en femtedel av de kommunmottagna lämnar kommunen för annan kommun i landet.⁷ Med en gemensam strategi för integration och verksamheternas egna behovsanalyser, målsättningar och uppföljningar ökar möjligheterna att skapa ett öppet, inkluderande och långsiktigt hållbart Östhammars kommun för alla.

1.3 Målgrupper

Integrationsstrategin berör alla oss som lever, bor och verkar i Östhammars kommun: kommunens förvaltningar, nämnder och styrelser, det lokala näringslivet, civilsamhällets organisationer och övriga aktörer som verkar i kommunen. Målgruppen för förverkligande och uppföljning av strategin är kommunens nämnder och förvaltningar.

Strategin ger vägledning för aktörers insatser på integrationsområdet för nyanlända, asylsökande, ensamkommande och utrikes födda som ännu inte har etablerats i lokalsamhället.⁸ Genom gemensamma, kvalitativa och effektiva integrationsinsatser ges alla individer förbättrade förutsättningar

⁴ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/nyanlandas-etablering/mal-for-nyanlandas-etablering/>

⁵ Dagens Samhälle, 6 april 2017.

⁶ Bilaga 2, presenteras fristående.

⁷ Bilaga 3, presenteras fristående.

⁸ Även om dessa är de huvudsakliga målgrupperna i denna strategi utesluter det inte att även andra målgrupper med särskilda behov och/eller som står längre från arbetsmarknaden kan komma att dra nytta av genomförandet av strategin. Arbetet med inkludering och mångfald skapar ett öppet klimat för fler.

för inkludering. Varje individ ska av alla verksamheter bemötas utifrån sina behov och möjligheter. Hänsyn ska alltid tas till ett jämlikhetsperspektiv avseende bland annat kön, ålder, funktionsvariationer och individuella förutsättningar.

1.4 Planering och uppföljning

Nämnder och förvaltningar ska med utgångspunkt i policy och strategi för integration utarbeta, tillämpa och följa upp sina egna ambitioner, mål och aktiviteter på integrationsområdet.

Strategin ligger i linje med kommunfullmäktiges strategiska områden *En attraktiv och växande kommun, En hållbar kommun, En lärande kommun och En öppen kommun.*

Planering görs årligen av respektive nämnd/förvaltning i ordinarie verksamhetsplan i Stratsys.

Rapportering görs årligen av respektive nämnd/förvaltning i ordinarie verksamhetsuppföljning och hållbarhetsbokslut i Stratsys.

Rapporteringen ska innehålla följande:

- Vilka mål som har satts upp på integrationsområdet.
- Hur man har arbetat mot målen/vilka aktiviteter som har genomförts.
- Resultat.
- Vilka aktiviteter som planeras för kommande år.

Kommunstyrelsen svarar för den övergripande uppföljningen i hållbarhetsbokslutet.

2. Vision

Östhammars kommuns strategi för integration tar sin utgångspunkt i policy för integration och i visionen för Östhammars kommun 2020 - världens bästa lokalsamhälle. Visionen beskriver bland annat följande: *"I Östhammars kommun är mångfald i samhället en förutsättning för all utveckling", "vi känner ett ansvar för våra medmänniskor" och "vi arbetar tillsammans för att hitta goda lösningar."*⁹

I linje med Östhammars kommuns vision verkar vi genom denna strategi för ett öppet och tolerant lokalsamhälle som präglas av mångfald med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla. Alla invånare i Östhammars kommun ges goda förutsättningar att delta på lika villkor i det lokala samhälls- och arbetslivet, inom skola och utbildning och det lokala kultur- och fritidslivet.

⁹ Del av Vision för Östhammars kommun – världens bästa lokalsamhälle 2020. KF §33/2011, 2011-02-07.

3. Strategiska områden

I arbetet med framtagandet av integrationsstrategin har åtta centrala utvecklingsområden identifierats:

- 1) Mottagande och boende
- 2) Arbete
- 3) Utbildning och språk
- 4) Fritid och delaktighet
- 5) Hälsa
- 6) Information
- 7) Attityder
- 8) Samverkan

Varje strategisk område innehåller en kort beskrivning nedan som anger övergripande viljeriktning och fungerar som utgångspunkt för verksamheternas vidare planering och uppföljning. Nämnders och förvaltningars verksamhetsområden berörs troligtvis av flera av nedanstående strategiska områden.

Områdena är valda utifrån identifierade lokala behov, nationellt övergripande integrationsmål och de elva europeiska grundprinciperna för integration. Samtliga områden är beroende av varandra och utgör lika viktiga delar för en hållbar integration.

3.1 Mottagande och boende

Det första mottagandet är centralt för individens vilja och möjlighet att stanna i kommunen. Vidare är tillgången till en egen bostad viktig för möjligheten att kunna etablera sig i samhället. En utvecklad samverkan med civilsamhälle, näringsliv, myndigheter och andra aktörer är gynnsamt för ett gott mottagande och snabb etablering.

Blandade bostadsformer och bostadsområden som främjar kontakten mellan nya och etablerade svenskar underlättar integrationsprocessen och motverkar segregation.

3.2 Arbete

Ett arbete med egen försörjning är centralt för individens känsla av självständighet, trygghet och delaktighet. Kommunen ska vara en attraktiv och välkomnande arbetsgivare och de kommunala arbetsplatserna öppna för individer med olika ursprung, bakgrunder och erfarenheter. Alla kommuninvånare behövs för att säkra kommunens tillväxt och kompetensförsörjning idag och i framtiden.

En nära samverkan med Arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet fyller en viktig funktion liksom arbetet för att stimulera nyanländas företagande i kommunen.

3.3 Utbildning och språk

Utbildning på alla nivåer, från förskola, grundskola och gymnasium till vuxenutbildning, språkutbildning och samhällsinformation är centrala delar som lägger grunden för en långsiktigt hållbar integration. Alla elever oavsett bakgrund ska ges förutsättningar att avsluta utbildningen med goda resultat och meritvärden.

Utbildningen är central för att förbereda individen för ett kommande arbetsliv. Svenska för invandrare (SFI) ska ge språkliga redskap för kommunikation och ett aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv. Samverkan med näringsliv och arbetsgivare ska eftersträvas för både individens och kommunens utveckling. Planering och insatser ska utgå från den lokala och regionala arbetsmarknadens behov.

Skolan ska lägga grunden för barns och ungas respekt för allas lika värde med syftet att förbereda den unge för en mångkulturell värld. Skolan är en viktig arena för att skapa kulturmöten och förståelse mellan nya och etablerade svenskar vilket aktivt ska eftersträvas i alla delar av verksamheten.

3.4 Fritid och delaktighet

Civilsamhällets organisationer (föreningar, kyrkor och samfund, studieförbund med flera) fyller en viktig funktion för att ge individen en meningsfull fritid, betydelsefulla nätverk och en upplevelse av tillhörighet och delaktighet i lokalsamhället. Kommunen ska arbeta aktivt för att kontinuerligt stärka samverkan med civilsamhällets organisationer och underlätta tillskapandet av mötesplatser för att främja kulturutbyten och möten mellan människor.

Östhammars integrationsnätverk är en central plattform för den långsiktiga samverkan mellan kommun och ideell sektor. Kommunens integrationsmedel till civilsamhället är ett betydelsefullt verktyg för att uppmuntra och sätta nya initiativ på integrationsområdet. Språkväns- och fadderverksamhet är ett fruktbart stöd för inkludering och ömsesidig förståelse och biblioteken är betydelsefulla mötesplatser.

Kunskaper om berörda målgruppers önskemål och behov ska alltid, då det är möjligt, inhämtas direkt från målgrupperna i inkluderande processer.

3.5 Hälsa

Alla områden i denna strategi kan antas bidra till god hälsa på lika villkor. God samverkan med hälso- och sjukvården, elevhälsan, vård och omsorg, Råd och stöd, Cosmos asyl- och integrationshälsa och andra aktörer på området är särskilt centralt för att skapa förutsättningar för god hälsa för alla. Hälsan påverkas bland annat av tidigare erfarenheter från hemlandet, av migrationen i sig och av hur väl integrationen i det nya samhället fungerar.

Att skapa tillit till och förtroende för samhällets institutioner bidrar till att den enskilde vid behov kan söka stöd.

3.6 Information

Kommunens verksamheter ska eftersträva att ta fram och nå ut med lättillgänglig information i de kanaler och på de språk som krävs för att berörda målgrupper ska nås och ha möjlighet att ta del av aktuell information.

3.7 Attityder

Kommunen har ett ansvar för att aktivt och proaktivt verka för positiva attityder (inställning/förhållningssätt) till integration och mångfald. Genom information, utbildningsinsatser, dis-

kussioner, temadagar, föreläsningar och kulturmöten lägger verksamheten/personalgruppen/ elevgruppen grunden för en inkluderande, kunskapsbaserad och tolerant miljö.

Tendenser till och uttryck för främlingsfientlighet och rasism ska uppmärksammas och hanteras med aktiva insatser inom alla verksamheter.

3.8 Samverkan

Genom bred intern och extern samverkan skapar vi i våra verksamheter en gemensam syn på vad som behöver göras och arbetar tillsammans för att underlätta för den enskilde. För att lyckas krävs arenor för samverkan och samarbete. Genom förvaltnings- och verksamhetsöverskridande styr- och arbetsgrupper skapar vi dessa arenor inom kommunen och tillsammans med myndigheter, civilsamhälle, näringsliv och andra aktörer.

4. Resurser, tidplan och förankring

Policy och strategi för integration antas av kommunfullmäktige och gäller tills vidare. Revidering sker vid behov, i enlighet med beslut.

Policy och strategi för integration ska finnas med inom ramen för varje nämnds ordinarie verksamhetsplanering. Varje nämnds/förvaltnings egna mål och resultat ska årligen redovisas inom ramen för ordinarie uppföljning och i hållbarhetsboksutgåvan, i enlighet med del 1.4.

Nämnder och förvaltningsledningar ansvarar för att policy och strategi sprids och förankras internt inom alla berörda verksamheter.

Arbetet sker inom ramen för ordinarie verksamhet och befintlig budget.

5. Framtagandet av strategin

Under arbetet med framtagandet av strategin har underlag och synpunkter inhämtats från berörda aktörer inom flera av kommunens verksamheter och goda exempel har hämtats från andra kommuner i landet. Kommunens förvaltningsövergripande Referensgrupp integration med representanter från Barn- och utbildningsförvaltningen, Socialförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen, Enheten för arbete och sysselsättning, Tillväxtkontoret och Kommunledningsförvaltningen har bidragit i processen. Samtliga nämnder och Centrala samverkansgruppen (arbetstagarorganisationerna) har inkluderats i en bred remissrunda. Alla inkomna synpunkter har omhändertagits.

Deltagare i Östhammars integrationsnätverk med representanter från det lokala civilsamhället har varit referensgrupp i framtagandet. Policy och strategi för integration har även gått på remiss till berörda myndigheter och aktörer som Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen Uppsala län, Region Uppsala, Folkuniversitetet och Företag i samverkan.

Synpunkter och identifierade lokala behov på integrationsområdet har inhämtats vid breda dialogmöten, integrationsforum, konferenser och nätverksmöten med representanter från civilsamhälle, kommunens verksamheter, myndigheter och näringsliv under åren 2016-2018.

6. Relationen till andra styrdokument och samarbeten

Policy och strategi för integration ska av varje nämnd sättas i relation till de övriga mål som beslutas av kommunfullmäktige och andra rådande styrdokument.

Integrationsstrategin ligger i linje med nationella mål för integrationspolitiken, EU:s grundprinciper för integration och SKL:s agenda för integration. Strategin utgår vidare från den breda arbetsmarknadspolitiska överenskommelse som tecknades mellan Arbetsförmedlingen och Östhammars kommun i februari 2017.¹⁰

Östhammars kommuns verksamheter tar även hänsyn till övriga lokala och regionala överenskommelser och strategier på integrationsområdet, exempelvis Lokal överenskommelse om etableringsuppdraget för nyanlända i Östhammars kommun (LÖK)¹¹, Regional överenskommelse om integration och etablering i Uppsala län 2019-2021 (RÖK)¹² och den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län (RUS).¹³ En pågående process med framtagande av en överenskommelse om samverkan mellan det lokala civilsamhället och Östhammars kommun är ett annat nära relaterat arbete.

7. Avgränsning

Mot bakgrund av ovanstående pågående processer och dokument har vissa avgränsningar gjorts i framtagandet av strategin. Strategin fokuserar inte på lokala aktörers/förvaltningars roller och uppdrag på integrationsområdet då detta framgår av bland annat Lokal överenskommelse om etableringsuppdraget för nyanlända i Östhammars kommun (LÖK). I strategin utelämnas även redogörelse för regionala och nationella aktörers uppdrag och ansvar för samverkan på området då detta ligger inom ramen för den Regionala överenskommelsen om integration och etablering i Uppsala län 2019-2021 (RÖK).

Verksamhetsspecifika mål, styrdokument och arbetssätt svarar respektive nämnd/förvaltning för att sätta och följa och kompletterar denna strategi. Av utrymmesskäl utgör den statistik som presenteras i bilaga 2 och 3 endast ett begränsat urval av tillgänglig data på området. Varje verksamhet kompletterar sin behovsbild med data som bedöms vara aktuell för den egna verksamheten.

Senast reviderad: 2018-08-03

Delges: Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige Östhammars kommun, samtliga nämnder, Styrgrupp arbetsmarknad, Referensgrupp integration, Centrala samverkansgruppen (arbetstagarorganisationerna), Östhammars integrationsnätverk, Företag i samverkan, Arbetsförmedlingen Gimo/Norra Uppland, Region Uppsala, Länsstyrelsen Uppsala län samt Folkuniversitetet.

¹⁰ https://www.osthammar.se/globalassets/dokument/styrdokument/overenskommelse-arbetsmarknad_af-och-osthammarskommun_slutversion-broschyr-2017.pdf

¹¹ Östhammars kommun tecknade i juni 2018 en lokal överenskommelse (LÖK) om etablering i samverkan med Arbetsförmedlingen. Arbetet har ägt rum inom ramen för det treåriga regionala ESF-projektet IGMA/KISA. KISA arbetar med modeller för samordning av olika myndigheters insatser för snabbare inträde på arbetsmarknaden för nyanlända i Uppsala län: <http://kisaprojektet.se/>.

¹² Östhammars kommun är vid tidpunkten för färdigställandet av integrationsstrategin delaktiga i Länsstyrelsens framtagande av en regional överenskommelse om integration och etablering i Uppsala län (RÖK).

¹³ Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län: <http://www.lul.se/sv/Regional-utveckling/>

Bilaga 1. EU:s elva grundprinciper för integration

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare¹⁴ och invånare i medlemsstaterna.
2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar.
3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrarnas delaktighet, för invandrarnas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag.
4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration.
5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet.
6. Invandrades tillträde till institutionerna samt till offentliga och privata varor och tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering har grundläggande betydelse för en bättre integration.
7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare.
8. Utövandet av olika kulturer och religioner garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna och måste tryggas, om utövandet inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter eller den nationella lagstiftningen.
9. Invandrarnas medverkan i den demokratiska processen och i utformningen av integrationspolitik och integrationsåtgärder, särskilt på lokal nivå, som stöder deras integration.
10. Att integrera integrationspolitiken och integrationsåtgärderna i alla relevanta politikområden och myndighetsnivåer och offentliga tjänster är en viktig faktor vid utformningen och genomförandet av den allmänna politiken.
11. Att utarbeta tydliga mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer är nödvändigt för att anpassa politiken, utvärdera framstegen när det gäller integrationen och göra informationsutbytet effektivare.¹⁵

¹⁴ Begreppet ”invandrare” används i EU:s dokument och är inte Östhammars kommuns val av begrepp. I Policy och strategi för integration i Östhammars kommun använder vi istället begreppen nyanlända/nya kommuninvånare.

¹⁵ Antagna av Europarådet 2004, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13973-2004-INIT/sv/pdf>

Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2023-MM-DD § X
Ersätter tidigare version	KF, 2020-12-15 § 153
Gäller för	Individ- och familjenämnden
Dokumentansvarig	sektorchef Omsorg

Innehåll

Färdjänstillstånd	3
Riksfärdtjänst	3
Färdtjänst med båt	4
Omfattningen av färdtjänst i Östhammars kommun	4
Prissättning av färdtjänst	4
Månadskort	4
Omfattningen av riksfärdtjänst i Östhammars kommun	5
Prissättning av riksfärdtjänst	5
Överklagan och synpunktshantering	5

Sedan den 1 januari 2012 gäller lag (2010:1065) om kollektivtrafik som stadgar att det i varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet med samlat ansvar för kollektivtrafiken i regionen. Inom regionen så är Region Uppsala ansvarig kollektivtrafikmyndighet och UL kollektivtrafikförvaltning.

Enligt kollektivtrafiklagen ska kollektivtrafikmyndigheten upprätta ett trafikförsörjningsprogram för hela länet. Eftersom Östhammars kommun har valt att inte överlåta huvudmannaskapet för färdtjänst och riksfärdtjänst till regionala kollektivtrafikmyndigheten ska kommunen enligt kollektivtrafiklagen upprätta ett eget trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst.

Färdtjänstillstånd

Ansvarig nämnd för färdtjänstillstånd i Östhammars kommun är **individ- och familjenämnden**. Tillstånd för färdtjänst utreds och bedöms av kommunens färdtjänsthandläggare som utifrån Lagen (1997:736) om färdtjänst samt kommunens antagna riktlinjer beslutar i ärendet. Syftet är att personer med varaktig funktionsnedsättning som överstiger tre månader, som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer, ska ha möjlighet att förflytta sig i samhället.

Tillståndet kan förenas med individuella villkor. Vid behov av personlig assistans beviljas ledsagare som åker kostnadsfritt. Ledsagare beviljas endast under färdtjänstresans genomförande. I beslutet anges om beslutet gäller tills vidare eller för begränsad tid. Samtliga beslut ska innehålla en reservation för att beslutet ska kunna omprövas ifall det sker lagändringar eller förändringar av kommunens riktlinjer.

Östhammars kommun är medlem i SFF, Svenska Färdtjänstföreningen.

Riksfärdtjänst

Tillstånd för riksfärdtjänst utreds och bedöms enligt lagen (1997:735) om riksfärdtjänst och kommunens färdtjänsthandläggare beslutar i ärendet. En skriftlig ansökan görs för varje enkelresa eller för varje tur- och returresa. Resor i samband med arbete, utbildning eller medicinsk behandling liksom resor som bekostas av stat, landsting eller annan huvudman beviljas i regel ej som riksfärdtjänst.

Innan beslut fattas görs en utredning om funktionshindrets omfattning och ändamålet för resan samt bedömning om en merkostnad för resan föreligger på grund av resenärens funktionshinder. I första hand ges tillstånd med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare om detta bedöms möjligt utifrån resenärens funktionsnedsättning, resmål och restid.

Under 2019 har ca 120 personer nyttjat riksfärdtjänst.

Färdtjänst med båt

Den som är folkbokförd på någon av öarna inom Östhammars kommun kan beviljas färdtjänst med båt. Insatsen beviljas till och från närmaste brygga mellan ön och fastlandet. Den som beviljats färdtjänst med båt kan genomföra två enkelresor/vecka. Om särskilda skäl finns kan ytterligare resor beviljas. Dessa resor medför motsvarande egenavgift som ordinarie resa inom Östhammars tätort. Om färdtjänst nyttjas till eller från båten på fastlandet utgår en separat egenavgift för denna resa.

Omfattningen av färdtjänst i Östhammars kommun

Innehavare av färdtjänstillstånd i Östhammars kommun kan genomföra 250 enkelresor/år. Om särskilda skäl finns kan ytterligare resor beviljas. Arbetsresor räknas inte in i detta antal utan kan beviljas utöver dessa resor. Resan börjar eller slutar alltid i Östhammars kommun och kan genomföras inom Östhammars kommun, till delar av angränsade kommuner. Resan ska beställas senast dagen före avresan. Bokning av resa samma dag är möjlig, men endast i mån av plats och till en förhöjd avgift. Samåkning ska ske i största möjliga utsträckning.

Under 2019 fanns det 815 personer med färdtjänstillstånd i kommunen och under 2018 genomfördes ca 12 400 resor med färdtjänst. Under 2018 uppgick kostnaden för färdtjänst till 5 023 000 och 5 649 000 om riksfärdtjänst och sjötaxi också räknas in.

Prissättning av färdtjänst

Färdtjänstresenären betalar en egenavgift för resan som betalas till chauffören. Egenavgifterna för färdtjänst beslutas av kommunfullmäktige och uppgår till:

Från	Till	Avgift
Östhammars kommun	Östhammars kommun	50
Östhammars kommun	Uppsala kommun (del av)	120
Östhammars kommun	Norrtälje kommun (del av)	120
Östhammars kommun	Tierps kommun	120
Uppsala kommun (del av)	Östhammars kommun	120
Norrtälje kommun (del av)	Östhammars kommun	120
Tierps kommun (del av)	Östhammars kommun	120

Barn och ungdomar från och med 6 år till och med 19 år betalar halv avgift. Barn under 6 år reser alltid gratis.

Månadskort

Den som är beviljad arbets- eller studieresor erbjuds att köpa ett månadskort. Priset för ett månadskort följer priset på ULs månadskort, 2023 innebär det att ett månadskort kostar 1 000

kr. Månadskortet innebär att innehavaren inte behöver betala någon egenavgift. Månadskortet kan endast användas för arbets- eller studieresor. För ungdomar till och med 19 år utgår halv egenavgift.

Omfattningen av riksfärdtjänst i Östhammars kommun

Riksfärdtjänst kan beviljas en person som vid resa utanför kommunen, inom Sverige får en merkostnad för resan till följd av en omfattande och varaktig funktionsnedsättning. Syftet med riksfärdtjänst är att en person med funktionsnedsättning ska kunna resa från en kommun till en annan till normala kostnader.

Prissättning av riksfärdtjänst

Resenären betalar en egenavgift för resan, som är beroende av reslängden oavsett färdmedel. Resenärer under 26 år och studerande som innehar Centrala Studiestödsnämndens rabattkort eller någon av studentkårens studentkort som Mecenat eller studentkortet betalar endast 70% av egenavgiften.

Egenavgiften är fastställd av regeringen och är mellan 105-705 kr.

Överklagan och synpunktshantering

Överklagan av beslut sker till förvaltningsrätten i Uppsala men ska alltid ställas till Östhammars kommun, **sektor omsorg** som vidarebefordrar överklagan.

Synpunkter lämnas via e-tjänst på kommunens hemsida, www.osthammar.se, eller särskild blankett som skrivs ut från kommunens hemsida eller hämtas på **sektor omsorg**.

Entreprenören som kommunen har avtal med måste garantera att miljökraven i avtalet följs, detta innebär bland annat att:

- Fordon med maximalt 6 passagerare som används inom ramen för transportuppdraget ska uppfylla kriterierna för miljöbilsdefinitionen från 1 januari 2013 eller likvärdigt enligt Vägtrafikskattelagen (2006:227) §11. Vilka bränslen som används måste kunna redovisas och fordon som kan drivas med förnybara bränslen måste till minst 80 % köras på sådant bränsle.
- Övriga fordon som använder diesel eller bensin måste använda drivmedel av miljöklass 1 om det finns kommersiellt tillgängligt lokalt/ regionalt där transportören är verksam.
- Bilvårdsprodukter måste uppfylla eller motsvara produktkriterierna för miljömärkningen Svanen, EU-blomman eller Bra miljöval, såvida inte särskilda funktionskrav som förhindrar att detta finns.

Dnr IFN-2023-42

§ 60. Månadskort för färdtjänstresor

Beslut

Individ- och familjenämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om att färdtjänst innehavare med tillstånd för arbetsresor respektive studieresor erbjuds att köpa månadskort för dessa resor till en kostnad motsvarande ett månadskort hos UL.

Individ- och familjenämnden föreslår kommunfullmäktige att införa en ungdomsrabatt med 50 % för färdtjänst innehavare från 6 år till och med 19 år, för både egenavgift och månadskort för arbetsresor eller studieresor. Barn under 6 år reser alltid avgiftsfritt med färdtjänst.

Individ- och familjenämnden föreslår kommunfullmäktige att anta reviderat dokument ”trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun”.

Ärendebeskrivning

Julia Carlström har för Liberalerna ställt en interpellation till dåvarandes Socialnämndens ordförande Lisa Norén (S) rörande ”Villkor för färdtjänst vid arbetsresor”. I interpellationen anför skillnaden i kostnad för den som är berättigad arbetsresor och den som åker buss till sitt arbete. Interpellanten frågar om nämndens ordförande är beredd att arbeta för att åtgärda detta faktum. Lisa Norén har svarat interpellanten och socialnämnden har beslutat att kommunförvaltningen får i uppdrag att ta fram ett underlag med förutsättningar och konsekvenser för ett eventuellt månadskort gällande arbetspendling med färdtjänst inom kommunen, där egenavgiften skulle kunna motsvara ett månadskort i kollektivtrafiken. Med anledning av detta har en utredning genomförts.

Den som behöver åka arbetsresor betalar idag en egenavgift. Dessa uppgår för resor inom kommunen till 50 kr. Detta innebär att den som arbetar fem dagar i veckan och har en arbetsresa inom kommunen betalar $50 \cdot 20 \cdot 2 = 2\,000$ kr i månaden.

Detta kan jämföras med att kostnaden för ett månadskort hos UL för närvarande är 1 000 kr. Detta innebär att den som nyttjar färdtjänst får en högre kostnad än den som pendlar med buss. Skillnaden mot ett busskort bli därför 1 000 kr i månaden. Det finns i dagsläge sex personer i kommunen som nyttjar arbetsresor. Det totala intäktsbortfallet skulle därför bli någon stans runt 72 000 kr årligen. Egenavgifterna tillfaller utförarna. Kommunen skulle därför behöva kompensera utförarna med motsvarande summa.

Motsvarande villkor gäller för de som beviljats studieresor. För att beakta likabehandlingsprincipen och erbjuda motsvarande villkor för den som studerar föreslås att månadskort erbjuds även för studieresor. Kostnaden för detta bedöms till runt 68 000 kr årligen. Den sammanlagda kostnaden bedöms därmed bli 140 000 kr årligen för båda restyperna.

För den som genomför andra resor med färdtjänst utöver arbetsresorna innebär inte förslaget någon förändring. Den som köper ett månadskort för arbetsresorna kommer fortsatt behöva betala full egenavgift för övriga resor som genomförs utöver dessa.

Individ- och familjenämnden

Förslaget innebär att det skulle behöva upprättas ett tilläggsavtal med utföraren Taxi Norra Uppland AB för att beslutet ska kunna träda i kraft, utföraren har muntligen gett klartecken för detta.

Nuvarande kostnader för färdtjänstresor framgår i ”trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun” nämnden förslår därför kommunfullmäktige att revidera dokumentet för att föra in uppgifter om månadskort. Nämnden föreslår också att ett förtydligande görs rörande ungdomsrabatt genom att lägga till texten ”Barn och ungdomar från och med 6 år till och med 19 år betalar halv avgift. Barn under 6 år reser alltid gratis”. I samband med dessa ändringar görs en redaktionell ändring av namnet på ansvarig nämnd för färdtjänst, från socialnämnden till individ- och familjenämnden. Detsamma gäller för socialförvaltningen som ändras till sektor omsorg.

Beslutsunderlag

Utredning månadskort arbetsresor

Förslag reviderat ”trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun”

Ärendets behandling

Socialnämnden 2021-11-15 § 169 gav förvaltningen i uppdrag att ta fram underlag för ett eventuellt månadskort gällande arbetspendling med färdtjänst inom Östhammars kommun, där egenavgiften skulle kunna motsvara ett månadskort i kollektivtrafiken. Underlaget ska omfatta förutsättningar och konsekvenser utifrån upphandling och ekonomiska resurser samt en omvärldsanalys hur andra kommuner i länet har hanterat frågan.

Socialnämndens arbetsutskott 2022-10-26 § 224 beslutar att återremittera ärendet för fortsatt beredning.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Oskar Johansson och färdtjänsthandläggare Matilda Svensk föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Sektor omsorg: Lina Edlund

Sektor verksamhetsstöd: Helen Lundby, Matilda Svensk, Oskar Johansson

MÅNADSKORT ARBETSRESOR

SEKTOR OMSORG

Oskar Johansson

2023-03-29

MÅNADSKORT ARBETSRESOR

Innehåll

1. Bakgrund	2
Bakgrund till utredningen	2
2. Analys.....	2
2.1. Resor inom kommunen.....	2
2.2. Resor till andra orter	3
2.3. Utformning av modell.....	3
2.4. Förutsättningar för införande.....	3
2.5. Villkor för nyttjande	5
2.6. Studieresor	6
2.7. Övriga resor med färdtjänst.....	6
2.8. Kostnad för kommunen	6
3. Slutsats	7

1. BAKGRUND

Arbetsresor är en beviljad färdtjänstresa som endast gäller för resor till eller från arbetet. Arbetsresor har inga av de begränsningar som annars finns för antalet färdtjänstresor som kan genomföras under ett år. En arbetsresa har också en exaktare garanterad ankomsttid än övriga färdtjänstresor.

Bakgrund till utredningen

Julia Carlström har för Liberalerna ställt en interpellation till Socialnämndens ordförande Lisa Norén (S) rörande ”Villkor för färdtjänst vid arbetsresor”. I interpellationen anføres skillnaden i kostnad för den som är berättigad arbetsresor och den som åker buss till sitt arbete. Interpellanten frågar om nämndens ordförande är beredd att arbeta för att åtgärda detta faktum.

Lisa Norén har svarat interpellanten och socialnämnden har beslutat att kommunförvaltningen får i uppdrag att ta fram ett underlag med förutsättningar och konsekvenser för ett eventuellt månadskort gällande arbetspendling med färdtjänst inom kommunen, där egenavgiften skulle kunna motsvara ett månadskort i kollektivtrafiken. Med anledning av detta har en utredning därför genomförts för att undersöka förutsättningarna för att införa ett månadskort för arbetsresor.

2. ANALYS

2.1. Resor inom kommunen

Den som är beviljad arbetsresor betalar idag en egenavgift till utföraren. Dessa uppgår till:

- För resor inom kommunen 50 kr
- För resor utom kommunen 120 kr

Detta innebär att den som arbetar fem dagar i veckan och har en arbetsresa inom kommunen betalar $50 \cdot 20 \cdot 2 = 2\,000$ kr i månaden.

Detta kan jämföras med att kostnaden för ett månadskort hos UL för närvarande är 1 000 kr. Det innebär att den som nyttjar färdtjänst får en högre kostnad än den som pendlar med buss till arbetet. Skillnaden mot ett busskort bli därför 1 000 kr i månaden.

2.2. Resor till andra orter

För en person som reser till och från arbete i annan kommun är egenavgiften 120 kr.

Detta innebär att den som arbetar 5 dagar i veckan betalar $120 \cdot 20 \cdot 2 = 4\,800$ kr/månad. För närvarande nyttjar ingen arbetsresor utanför kommunen.

2.3. Utformning av modell

Modell med maxtaxa

Det finns huvudsakligen två sätt att hantera en fast månadskostnad för arbetsresor. Antingen införs ett tak för kostnaden motsvarande en maxtaxa eller så införs ett månadskort med en fast månadskostnad motsvarande ett busskort. Skillnaden blir att i första modellen betalar brukaren egenavgiften upp till en viss summa för att sedan få åka avgiftsfritt medan i andra modellen betalas en viss summa oavsett om brukaren faktiskt kommer upp i den summan eller inte. Dessa modeller har diskuterats med utföraren som har uppgett att de saknar möjlighet att hantera modellen med maxtaxa i sina system. Detta eftersom att de saknar förutsättningar i sina system i realtid hålla koll på när brukaren når en maxtaxa.

Modellen med månadskort

Den modell som därmed kvarstår är den där brukaren köper ett månadskort som ger rätt till fria arbetsresor. Modellen medför att brukaren alltid betalar samma summa oavsett hur mycket tjänsten nyttjas. Kommunen/ utföraren får därmed intäkter även när brukaren inte åker men har köpt ett månadskort. Om brukaren åker oftare än ca varannan dag innebär detta ett inkomstbortfall för utföraren som kommunen måste täcka upp för.

En uppgift som måste lösas är administrationen av försäljningen av månadskort som antingen måste hanteras av utföraren eller kommunen. En diskussion har förts med utföraren om detta och utföraren uppger att de saknar stöd i sina system för att hantera faktureringen.

2.4. Förutsättningar för införande

Nuvarande avtal

I nuvarande avtal med utföraren framgår att:

De som har tillstånd för färdtjänst, glesbygdskrafttjänst¹ och arbetsresor ska vid varje resa betala en egenavgift direkt till leverantören. Egenavgiften tillfaller utföraren som även sköter samtlig administration kopplat till den.

¹ Glesbygdskrafttjänsten är numera avskaffad

2023-03-29

Detta innebär att det skulle behöva upprättas ett tilläggsavtal med utföraren där en överenskommelse görs där utföraren fakturerar kommunen för uteblivna egenavgifter. En dialog har förts med utföraren som muntligen har accepterat ett sådant upplägg.

Prissättning av månadskort

Som tidigare konstaterat är en modell där kommunen hanterar försäljningen av månadskort den som nuvarande utförare uppger sig ha förutsättningar att hantera. Det föreslås därför att möjlighet ges till de som är beviljade arbetsresor att köpa ett månadskort för arbetsresor. Priset för månadskortet ska följa priset för ett månadskort hos UL. Detta uppgår 2023 till 1 000 kr.

Ungdomsrabatt

UL har också en ungdomsrabatt. Den som är upp till och med 19 år betalar för närvarande 640 kr i månaden för ett busskort.

För att åstadkomma ett system som liknar systemet med busskort föreslås att en ungdomsrabatt ges för ungdomar upp till och med 19 år. Här skulle ett alternativ vara att använda sig av samma ungdomsrabatt som UL. Detta skulle ha fördelen att förutsättningarna liknar villkoren för ett busskort. Dessvärre medför en sådan ordning att olika regler skulle tillämpas mot övriga färdtjänstresor. Det bedöms att olika rabatter för olika typer av färdtjänstresor skulle göra systemet mer komplicerat och riskera att skapa en osäker bland brukarna. Därför föreslås att samma rabatt som för övriga typer av resor används.

För Östhammars kommun gäller följande för alla typer av färdtjänstresor. För den som är till och med 19 år utgår halv egenavgift. Detta är något som inte är reglerat i "Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst i Östhammars kommun". Av hävd har en ungdomsrabatt erbjudits. Det kan inte uteslutas att det finns något äldre beslut kring detta men ett sådant beslut har inte kunnat hittas i diariet. Däremot står detta inskrivet i informationsbladet "information om färdtjänst" som lämnats till brukare och allmänhet. Det förslås därför att det i samband med en revidering av trafikförsörjningsprogrammet också görs ett förtydligande och att den ungdomsrabatt som redan tillämpas skrivs in i programmet. I samma text framgår att barn reser gratis. Således föreslås följande lydelse införas i trafikförsörjningsprogrammet, "Barn och ungdomar från och med 6 år till och med 19 år betalar halv avgift. Barn under 6 år reser alltid gratis."

Valfrihet för den enskilda

Modellen kommer inte innebära någon skillnad för den som väljer att inte teckna ett månadsabonnemang utan personen fortsätter att betala en egenavgift till utföraren på samma sätt som innan.

Hantering av kort

Efter diskussion med utföraren om hur informationen om vem som väljer att ha ett månadskort bäst kan delas, har det kunnat konstateras att den enklaste metoden är att färdtjänsthandläggaren skickar en lista med namn till utföraren när förändringar sker. Detta innebär att något fysiskt kort inte behövs och därför föreslås att inget fysiskt kort används. Det blir således kommunen som säljer månadskort till brukaren och utföraren får en lista som de använder för att avgöra av vilka brukare som inte behöver betala någon egenavgift.

Kontroll av utförare

Förändringen kräver tilltro till utföraren eftersom det blir svårt att kontrollera antalet uteblivna egenavgifter som taxibolaget får fakturera kommunen för. Det kan behöva övervägas att införa stickprovskontroller där några brukare tillfrågas om hur många resor som genomförts för avstämning mot fakturaunderlag.

Ändring av tillämpningsanvisningar

Införandet innebär att dokumentet ”Trafikförsörjningsprogram för förtjänst i Östhammars kommun” behöver revideras. Dokumentet innehåller avgifterna för färdtjänstresor och saknar reglering av den rabatt som ett månadskort innebär. Således behöver kommunfullmäktige besluta att revidera dokumentet för att införa information om att ett månadskort erbjuds och att priset ska följa ULs priser för ett månadskort.

2.5. Villkor för nyttjande

För att begränsa den administrativa bördan på kommunens färdtjänsthandläggare som kommer administrera systemet föreslås ett antal begränsningar i villkoren för användningen. Bördan för att hantera systemet bedöms kunna bli svårhanterlig om villkoren medför allt för generösa regler kring hur månadskort kan köpas. Löptid som inte följer kalendermånad skulle göra systemet mer tidskrävande att administrera. Detsamma gäller om möjlighet erbjuds att köpa ett månadskort för mindre än en månad eller om det möjliggörs att få återbetalning för ej utnyttjade månadskort. Det finns också begränsningar kring bemanningen sommartid inom organisationen som medför att det är svårt att garantera att ett köp av ett månadskort kan hanteras omedelbart.

Löptid

Månadskortet löper från det att köpet genomförs eller från önskat startdatum till kalendermånadens slut. Månadskortet förnyas automatiskt vid nytt månadsskifte tills det att annat meddelas. Den som önskar köpa ett månadskort för en månad kan meddela detta vid köpet. Månadskortet kan påbörjas under pågående kalendermånad men fullt pris tas alltid ut för månaden. Den som inte längre vill ha månadskortet

2023-03-29

behöver anmäla detta till kommuners färdtjänsthandläggare om detta inte meddelats vid köpet.

Start och uppsägning av månadskort

Den som vill köpa ett månadskort för arbetsresor måste vara beviljad arbetsresor. Kommunen kan endas garantera att anmälan att starta eller avsluta ett abonnemang hanteras inom två veckor.

Återbetalning

Ingen återbetalning sker för den som inte utnyttjar ett köpt kort eller av annan anledning vill ångra köpet av månadskortet.

2.6. Studieresor

Den som studerar på en utbildning som ger rätt till statligt studiestöd eller som går en SFI-utbildning kan beviljas studieresor. Detta är inte en arbetsresa utan ett motsvarande beslut för de som studerar. För att i enlighet med likabehandlingsprincipen erbjuda motsvarande förutsättningar till medborgarna oavsett om man arbetar eller studerar föreslås att motsvarande erbjudande ges till de som är beviljade studieresor.

2.7. Övriga resor med färdtjänst

För den som genomför andra resor med färdtjänst utöver arbetsresorna innebär inte förslaget någon förändring. Den som kommit upp i maxtaxan för arbetsresorna kommer fortsatt behöva betala full egenavgift för övriga resor som genomförs utöver dessa.

Om istället en maxtaxa skulle gälla för övriga resor skulle kostnaden för kommunen troligen bli betydligt högre. Detta eftersom det utöver bortfallet av egenavgifter till utförarna på fler resor skulle förändra incitamentet att resa. Arbetsresor kan antas ske i en konstant utsträckning eftersom det följer antalet arbetade dagar oavsett kostnad. För övriga färdtjänstresor skulle resandet troligen öka om marginalkostnaden för den enskilde försvinner för att åka färdtjänst. Det finns dock en begränsning för resande med färdtjänst där max 250 enkelresor per år får genomföras.

Detta skapar en skillnad mot ett busskort för den som köper ett månadskort men detta kan också ställas i relation till resandet med färdtjänst direkt påverkar hur taxibilen behöver åka tillskillnad mot en buss som redan kör färdigbestämda rutter. Således finns det skäl att de som når maxtaxan fortsatt betalar fullt pris för resande med färdtjänst.

2.8. Kostnad för kommunen

Resorna utförs av ett upphandlat taxibolag där kommunen betalar en fast ersättning per år. Egenavgifterna tillfaller utförarna. Kommunen skulle därför behöva kompensera utförarna för uteblivna egenavgifter.

2023-03-29

Det finns i dagsläge 6 personer i kommunen som nyttjar arbetsresor. Det kan finnas ett fåtal ytterligare personer som är beviljade arbetsresor men som inte nyttjar det. Detta innebär att intäkterna för utföraren skulle minska med $1\ 000 \cdot 12 = 12\ 000$ kr per brukare och år.

Med 6 brukare bedöms inkomstbortfallet till $12\ 000 \cdot 6 = 72\ 000$ kr årligen. Detta kan dock variera om fler beviljas arbetsresor eller om någon av de som idag är beviljad arbetsresor men inte nyttjar det börjar göra det.

Studieresor

För den som är upp till och med 19 år utgår som ovan nämnt halv egenavgift. Eftersom halv egenavgift för den som reser inom kommunen innebär ungefär samma kostnad för den som har ett månadskort så bedöms inte kortet medföra några fördelar för den enskilde. Däremot blir skillnaden stor för den som nyttjar studieresor utanför kommunen.

Fyra personer är för närvarande beviljade studieresor. Av dessa är två beviljade resor till Uppsala dit egenavgiften är 120 kr. En av dessa är ungdom. Detta innebär som tidigare konstaterat att den enskilde nu betalar 4 800 kr i månaden och 2 400 kr för den som är ungdom.

Den totala kostnaden blir därför:

Med full egenavgift $4\ 800\ \text{kr} \cdot 12 = 57\ 600$ kr.

Med ungdomsrabatt $2\ 400\ \text{kr} \cdot 12 = 28\ 800$ kr.

Totalt uppgår egenavgifterna till 86 400 kr.

Intäkterna för två månadskort uppgår till $12\ 000 + 6\ 000 = 18\ 000$ kr, således kommer kostnaden öka med $86\ 400 - 18\ 000 = 68\ 400$ kr årligen om månadskort införs för studieresor.

3. SLUTSATS

Den som är beviljad arbetsresor och reser till och från arbetet fem dagar i veckan betalar en dubbelt så hög avgift mot ett månadskort hos UL. För den som reser utanför kommunen är skillnaden större.

Det bedöms att den modell som är möjlig att införa med nuvarande utförare är den som bygger på ett månadskort. Månadskorten behöver hanteras och säljas av kommunen. Inget fysiskt kort behövs utan kommunen meddelar utföraren vilka som väljer att köpa ett månadskort. För de som inte köper kortet sker ingen förändring. Kommunen kommer behöva upprätta ett tilläggsavtal med utföraren och ersätta

2023-03-29

utföraren för uteblivna egenavgifter. För innehavarna av kortet tar utföraren inte ut någon egenavgift utan istället fakturerar utföraren kommunen.

Kostnaden för förslaget bedöms bli ca 72 000 kr årligen med nuvarande grad av nyttjande. Om också studieresor omfattas kommer kostnaden öka med ytterligare 68 400 kr. Den sammanlagda kostnaden bedöms därmed bli 140 400 kr årligen.

Skulle också övriga färdtjänstresor ingå i maxtaxan skulle kostnaden kunna bli avsevärt högre. Kostnaden skulle också bli högre om någon brukare beviljas arbetsresor till en plats utanför kommunen.

2023-03-29

Socialnämnden

Dnr SN-2021-135

§ 169. **Arbetspendling med färdtjänst**

Beslut

Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram underlag för ett eventuellt månadskort gällande arbetspendling med färdtjänst inom Östhammars kommun, där egenavgiften skulle kunna motsvara ett månadskort i kollektivtrafiken. Underlaget ska omfatta förutsättningar och konsekvenser utifrån upphandling och ekonomiska resurser samt en omvärldsanalys hur andra kommuner i länet har hanterat frågan.

Ärendebeskrivning

På kommunfullmäktige 2021-09-14 ställde Julia Carlström (L) en interpellation till socialnämndens ordförande Lisa Norén (S) angående villkor för färdtjänst vid arbetsresor. Interpellationen besvarades under samma sammanträde. I svaret framförs att arbetsutskottet är överens om att föreslå socialnämnden att ge förvaltningen i uppdrag att utreda frågan.

Beslutsunderlag

Interpellation

Svar på interpellation

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Ordförande Lisa Norén (S) föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunförvaltningens ledningsgrupp för kännedom, Kersti Ingemarsson

Samverkansavtal om gemensam räddningsnämnd och räddningstjänstorganisation i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt kommunallagen 3 kap 9 §.

Följande kommuner har kommit överens om att från och med 2012-01-01 inrätta en gemensam nämnd kallad räddningsnämnden. Detta avtal är en revidering av tidigare avtal och gäller från och med 2023-07-01, samtidigt upphör tidigare avtal att gälla.

Tierps kommun	org.nr 212000-0266
Uppsala kommun	org.nr 212000-3005
Östhammars kommun	org.nr 212000-0290

Uppsala kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Uppsala kommuns organisation.

Syfte

1 § Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner ("Kommunerna") ska genom en gemensam nämnd bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i alla tre kommuner.

Uppgifter

2 § Den gemensamma nämnden ansvarar för räddningstjänstverksamheten i kommunerna i enlighet med vad som åvilar var och en av kommunerna inom ramen för lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ("LSO"). Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor ligger dock kvar i respektive kommun (1 kap. 6 § LSO)

Nämnden svarar också för kommunernas tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Vidare svarar nämnden i tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Utöver vad som följer av lag ska nämnden tillse att verksamheten bedrivs enligt detta reglemente och samverkansavtalet.

Nämnden ska samråda med berörda kommunala nämnder i de samverkande kommunerna samt med andra myndigheter och enskilda organisationer.

Prestationskrav

3 § Den gemensamma nämnden ska bedriva en effektiv verksamhet som bidrar till att uppfylla Kommunernas verksamhetsmål och visioner inom befintligt ekonomiskt utrymme.

Verksamheten ska vara upplagd på ett sådant sätt att utfall, ekonomi och verksamhet kan mätas såväl kvalitativt som kvantitativt och bedömas av Kommunerna.

Reglemente

4 § Den gemensamma nämndens verksamhet styrs av det gemensamma reglemente som kommunfullmäktige i Kommunerna beslutat om för nämndens verksamhet. Reglementet och framtida förändringar i reglementet ska antas av kommunfullmäktige i Kommunerna.

Styrning, planering, budget och insyn i förvaltningen

5 § Styrning, planering och budget för den gemensamma nämnden upprättas av värdkommunen efter samråd med de andra kommunerna. Värdkommunen kallar till samråd två gånger per år, ett på våren och ett på hösten. I samråden ska det finnas representanter från samtliga tre kommunstyrelser. Underlag och kallelse skickas två veckor innan datum för samrådet.

Samrådet beslutar senast 1 oktober om den gemensamma nämndens budget och inriktning för nästnästkommande år, det vill säga senast 1 oktober 2023 beslutas den gemensamma räddningsnämndens budget för år 2025. Budgeten räknas upp med prisindex för kommunal verksamhet (PKV) per april månad framtagna av Sveriges kommuner och regioner (SKR). Budgeten för nästkommande år justeras endast med PKV per april månad. Om Kommunerna har avtalat om nya brandstationer eller större fastighetsförändringar ökas budgeten med den hyresökning som eventuellt uppstår. Vidare kan budgeten ökas eller minskas utifrån särskilda satsningar eller rationaliseringar.

Styrningen av nämndens verksamhet sker till största del av det gemensamma handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor som respektive kommunfullmäktiga fattat beslut om.

Tierp och Östhammars kommuner har rätt till löpande insyn i förvaltningen och redovisningen som gäller nämndens verksamhet.

Resultatreglering

6 § Över/underskott regleras varje verksamhetsår mellan Kommunerna. Likvidavräkning för över/underskott regleras snarast efter det att respektive kommunfullmäktige fastställt årsredovisningen.

Kostnadsfördelning mellan Kommunerna

7 § Kostnadsfördelningen mellan kommunerna från och med 2020:

Tierps kommun:	11,6%
Uppsala kommun:	76,4%
Östhammars kommun:	12,0%

Den gemensamma nämndens nettokostnad fördelas enligt ovanstående procentuella kostnadsfördelning. Kostnadsfördelningen bör ses över vart femte år, bland annat utifrån om invånarantalet procentuellt har förändrats olika i kommunerna.

Om kommunerna kommer överens om en förändrad kostnadsfördelning behöver inte detta avtal skrivas om. Beslut om ny kostnadsfördelning tas av ägarsamrådet och ingår i budgetbeslutet för den gemensamma nämnden.

Betalning

8 § Uppsala kommun fakturerar Tierp och Östhammars kommuner månadsvis i förskott med en tolfedel av respektive kommuns årsbudget för den gemensamma nämnden.

Uppföljning, återredovisning och rapportering till fullmäktige

9 § Den gemensamma nämnden ska i möjligaste mån följa uppföljningsrutinerna enligt värdkommunens styrmodell.

Nämnden ska löpande redovisa till respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna hur de har fullgjort de uppdrag som respektive fullmäktige har lämnat till dem

- i reglemente och samarbetsavtalet.
- i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur mål och uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts.

Nämnderna ska också fullgöra rapporteringsskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

Investeringar, äganderätt till egendom och fastigheter

10 § Investeringsobjekt i form av lös egendom, så som fordon, maskiner och inventarier ägs av

värddkommunen. Investeringar i lös egendom ska inrymmas i nämndens investeringsbudget.

Fastigheter för verksamheten ägs av respektive kommun (eller hyrs in av respektive kommun) som sedan den gemensamma nämnden hyr. Kostnadsförändringar i samband med eventuell nybyggnation, omfattande ombyggnationer eller genomgripande renoveringar ska diskuteras av Kommunerna och avtalas separat. Av avtalet ska framgå hur finansieringen av såväl byggnation som löpande drift ska finansieras.

Varje kommun ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler i sin kommun för att bedriva räddningstjänstverksamhet. Den gemensamma nämnden ska ha en lokalförsörjningsplan för hela sin verksamhet som revideras årligen och delges Kommunerna.

Vid upphörande av detta avtal och därmed upphörande av den gemensamma nämnden övertar den kommun där fastigheterna är belägna alla hyresavtal för dessa fastigheter.

Försäkring

11 § Den kommun som har äganderätt till fastigheter, byggnader, anläggningar och teknisk utrustning som nyttjas för räddningstjänstens verksamhet, ska se till att egendomen försäkras. Övriga försäkringar som erfordras i den gemensamma nämndens verksamhet tecknas av värddkommunen.

Sammansättning av nämnden

12 § Den gemensamma nämnden utgörs av tretton (13) ordinarie ledamöter och tretton (13) ersättare med fördelning enligt nedan:

Tierps kommun	2 + 2
Uppsala kommun	9 + 9
Östhammars kommun	2 + 2

Den gemensamma nämndens presidium utgörs av ordföranden och vice ordföranden. Dessa funktioner utses av värddkommunens kommunfullmäktige bland dem som valts att ingå i nämnden. Vice ordföranden har funktion som ordförandens ställföreträdare. Nämnden representeras av ordföranden och vice ordföranden om inte ordföranden beslutar annorlunda.

Mandatperiod

13 § Mandatperioden ska vara fyra år räknat från den 1 januari året efter det att allmänna val till kommunfullmäktige hållits i hela landet. Nämndens verksamhet ska dock upphöra tidigare om uppsägning av detta avtal sker före mandatperiodens utgång.

Tvister

14 § Tvist rörande tolkning och tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas av parterna i samråd. Kan inte enighet uppnås ska tvisten avgöras av allmän domstol.

Avveckling av den gemensamma nämnden

15 § Anser någon av Kommunerna att den gemensamma nämnden ska upphöra helt ska överläggningar mellan företrädare för kommunstyrelserna i Kommunerna ske. Frågan om avveckling av nämnden, som kan ske enbart vid årsskifte, ska skriftligen väckas före den 1 juli 18 månader innan avvecklingen är avsedd att ske. Vid en avveckling av nämnden ska ansvaret för organisationens gemensamma personal, materiel och övrig utrustning fördelas på parterna efter en skälig och rättvis grund.

Kapitalinvesteringar som är stationerade i Tierp och Östhammars kommuner köps av respektive kommun till bokfört värde. Vid bedömningen av vad som är en skälig och rättvis grund ska följande vara vägledande:

- Upparbetade personalkostnader fördelas enligt samma principer som vid ingäendet av detta avtal.
- Kvarvarande personal fördelas efter arbetsställets geografiska placering.
- Personalfrågor i övrigt hanteras så som vid övertagande av verksamhet.

Avtalets giltighet.

16 § Detta avtal gäller från och med den 1 juli 2023 till 31 december 2027 och ersätter tidigare avtal mellan kommunerna tecknat 2022.

Uppsägning ska göras skriftligen senast 18 månader före avtalstidens utgång. Sker inte uppsägning förlängs avtalet med fyra år åt gången.

Utvärdering av samarbetet

17 § Kommunstyrelserna i respektive kommun i samverkan ansvarar för att utvärderingar av samarbetet genomförs.

..... den.....
Ort och datum

..... den.....
Ort och datum

.....
Kommunstyrelsens ordförande
Tierps kommun

.....
Kommunstyrelsens ordförande
Uppsala kommun

..... den.....

.....
Kommunstyrelsens ordförande
Östhammars kommun

Budgetmall gemensam räddningsnämnd

	(tkr)	2023
Prisindex kommunal verksamhet (PKV april)		
Kommunbidrag uppräknat med PKV		
Tidigare beslut:		
Utökat finansieringsbehov:		
Rationaliseringar:		
Kommunbidrag RÄN		
Kommunbidrag respektive kommun		
Tierps kommun (gällande procentsats)		0
Uppsala kommun (gällande procentsats)		0
Östhammars kommun (gällande procentsats)		0

Investeringsbudget:

	(mnkr)	2023
Investeringar		

Förklaringar

Tidigare beslut:

Under rubriken anges tidigare års beslutade utökade finansieringsbehov och besparingar.

Utökat finansieringsbehov:

Under rubriken anges nya utökade finansieringsbehov. Behoven ska vara preciserade så de

Rationaliseringar:

Under rubriken anges nya rationaliseringar. Rationaliseringar ska vara preciserade så det tydligt framgår vilka utökade finansieringsbehov påverkas/blir inaktuell. Om så skulle vara fallet tas istället det utökade finansieringsbehovet bort.

Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0

Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028

et tydeligt framgår vad behovet består av.

ydligt framgår vad rationaliseringen avser.
It.

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum
2023-04-18

Diarienummer:
KSN2023-01262

Handläggare:
Susanne Angemo

Nytt samverkansavtal för den gemensamma räddningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. att godkänna förslag till nytt samverkansavtal för gemensamma räddningsnämnden att gälla från juli 2023

Ärendet

Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Kommunfullmäktige har att godkänna förslag på reviderat samverkansavtal som också ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Avtalet presenterades och godkändes vid ägarsamråd den 18 januari 2023. Ärendet har inga konsekvenser ur näringslivs, jämställdhets eller barnperspektivet.

Föredragning

Enligt nuvarande samverkansavtal beslutas nästkommande års budget senast den 1 oktober av ägarsamrådet. För att få en mer långsiktig och stabil planering av den gemensamma räddningsnämndens verksamhet föreslås en förändring så att budgeten för nästnästkommande år beslutas senast oktober, med planer för ytterligare tre år framåt. Budgeten för nästkommande år justeras endast med PKV (april månad).

Process för beredning enligt nya avtalet:

- Brandförsvaret tar fram finansieringsbehoven enligt budgetmall senast den 30 april.
- Budgeten bereds på tjänstemannanivå i respektive kommun under maj-juni. Beredningen hålls samman av brandförsvaret som bokar möten med respektive kommun.
- Budgeten bereds politiskt av respektive kommun under juli-september.
- Budgeten beslutas av ägarsamrådet senast den 1 november.

Ändring gällande budgetprocessen föreslås i samverkansavtalets § 5 och § 7. Det innebär att budget för 2025 beslutas under hösten 2023.

Ändring gällande samverkansavtalets giltighetstid föreslås i § 16. Avtalet föreslås gälla från 1 juli 2023 och behöver godkännas av respektive samverkanskommuns fullmäktige under våren 2023.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2023-18
- Bilaga 1 Samverkansavtal gemensam räddningsnämnd 202307-01
- Bilaga 2 Budgetmall gemensam räddningsnämnd

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör

Avfallstaxor 2023-07-01

Renhållningstaxa framtagen med stöd av 27kap 4§ miljöbalken samt kommunens renhållningsföreskrifter, renhållningsordningen. I renhållningsföreskrifterna beskrivs hämtningsområden, abonnemangsformer, anvisningar om sortering av avfall mm. De taxor som återfinns nedan har sin utgångspunkt i antagna avfallsföreskrifter.

Taxor och avgifter är angivna inklusive moms om inget annat anges.

Grundavgift kr/år

Småhus; en- och tvåfamiljshus	1 065kr
Flerfamiljshus med 3-9 lgh, per bostadslägenhet	173 kr
Flerfamiljshus med 10 eller fler lgh, per bostadslägenhet	145 kr
Verksamheter och föreningar	335 kr

Brännbart avfall hämtning från småhus kr/år

Intervall	240 liters kärl, område 1-2	360 liters kärl, område 1-2	160 liters säck, område 3	160 liters säck, område 4 (Länsö)***
7 hämtningar/år	409 kr	-	548 kr	1 019 kr
13 hämtningar/år	759 kr	-	1 017kr	1 488 kr
26 hämtningar/år	1 518 kr	2 277 kr	2 033 kr	2 504 kr
52 hämtningar/år*	3 474 kr	-	-	-
6 hämtningar/år**	450 kr	-	746 kr	1 004 kr
11 hämtningar/år**	1 045 kr	1 568 kr	1 623 kr	2 094 kr

*endast område 1

**sommarabonnemang

***kärl uppställda på fastlandet oktober-april

Förklaring område, se föreskrifter för avfallshantering Östhammars kommun

Matafall hämtning från småhus kr/år

Intervall	140 liters kärl
26 hämtningar/år	177 kr
11 hämtningar/år*	75 kr

*sommarabonnemang

Brännbart avfall hämtning från verksamheter och flerfamiljshus kr/år

Intervall	240 liters kärl	360 liters kärl	660 liters kärl
7 hämtningar/år	820 kr	-	-
13 hämtningar/år	1 522 kr	-	-
26 hämtningar/år	2 327 kr	2 817 kr	5 000 kr
52 hämtningar/år*	3 720 kr	5 578kr	9 977 kr
104 hämtningar/år*	7 416 kr	11 258 kr	20 150 kr
156 hämtningar/år*	11 135 kr	-	30 323 kr

260 hämtningar/år*	18 574 kr	-	49 489 kr
6 hämtningar/år**	702 kr	-	-
11 hämtningar/år**	1 288 kr	1 932 kr	2 850 kr
21 hämtningar/år**	-	-	5 403 kr

*abonnemanget erbjuds enbart inom område 1

**sommarabonnemang

Förklaring område, se föreskrifter för avfallshantering Östhammars kommun

Matavfall hämtning från verksamheter och flerfamiljshus kr/år

Intervall	140 liters kärl
26 hämtningar/år	508 kr
52 hämtningar/år*	1 017 kr
104 hämtningar/år*	2 034 kr
156 hämtningar/år*	3 051 kr
11 hämtningar/år**	209 kr

*abonnemanget erbjuds enbart inom område 1

**sommarabonnemang

Brännbart avfall, container, hämtning från verksamheter och flerfamiljshus kr/år

Intervall	4 kbm	6 kbm	8 kbm	10 kbm
11 hämtningar/år**	11 321 kr	14 633 kr	20 182 kr	25 734 kr
21 hämtningar/år**	21 577 kr	30 729 kr	39 497 kr	49 130 kr
26 hämtningar/år	26 758 kr	38 046 kr	47 703 kr	60 827 kr
52 hämtningar/år*	53 428 kr	76 009 kr	97 801 kr	121 654 kr
104 hämtningar/år*	-	-	197 463 kr	243 309 kr
Extra hämtning	1 187 kr/tillfälle	1 642 kr/tillfälle	2 033 kr/tillfälle	2 496 kr/tillfälle

*abonnemanget erbjuds enbart inom område 1

**sommarabonnemang

Avgifter för tillkommande tjänster, småhus, verksamheter och flerfamiljshus

Tjänst	kostnad
Extra hämtning område 1-2, max 4 ggr/år, pris per tjänst	246 kr
Extra säck, område 3, max 4 ggr/år i samband med ordinarie hämtning, pris per säck	123 kr
Osorterat avfall, 100 % pålägg på ordinarie taxa	-
Gångavstånd över 5 meter, 10% av ordinarie taxa per påbörjad 5-meters intervall	-
Där tjänsten inte definieras i taxan gäller självkostnadspris	-
ÅVC-kort för företagare, 10 besök, max 2 kubikmeter per besök	2 310 kr*
ÅVC-kort X1 för företagare (industri, bygg och restaurang), max 2 kubikmeter per besök	10 000 kr*
ÅVC-kort X2 för företagare (detaljhandel, tjänste- och serviceföretag), max 2 kubikmeter per besök	5 000 kr*
Engångsbesök företagare, max 2 kubikmeter per besök	231 kr*

*exklusive moms

Vid evenemang och tillfälliga uppställningar, exempel foodtruck, regleras avgift och tillvägagångsätt av hämtning i separat överenskommelse.

Slam

Slam hämtas från enskilda avlopp eller gemensamhetsanläggningar inom hämtningsområde 1 och 2. Ordinarie hämtning av slam från slutna tankar, trekammarbrunnar, minireningsverk samt fettavskiljare sker 1 ggr per år. Ordinarie hämtning av slam från BDT-brunnar sker 1 gång vart annat år.

Slamtömning

Tjänst		0-2000 liter	2001-5000 liter	5001-6000 liter	<6001 liter
Tömning slutna tank		1 730 kr	2 188kr	3 271kr	3 271 kr*
Tömning minireningsverk		1 730 kr	2 188 kr	3 271 kr	3 271 kr*
Tjänst	0-1000 liter	1001-3000 liter	3001-4500 liter	4501-6000 liter	>6001 liter
Tömning 1-3 kammarbrunn	1 560 kr	1 625 kr	1 928 kr	2 149kr	2 149 kr*
Tjänst	0-1000 liter	1001-3000 liter	3001-5000 liter	5001-6000 liter	<6001 liter
Tömning fettavskiljare	1 515 kr	1 577 kr	1 873 kr	2 086 kr	2 086 kr*

*+tillägg per 1000 liter

Tilläggstjänster	kostnad
Brunn, tank, minireningsverk och fettavskiljare över 6001 liter, pris per påbörjad 1000 liter	595 kr
Extra slang >25 m, pris per påbörjad 10-meter	233 kr
Extra tömning (budning)	1 166 kr
Akut tömning inom 6 timmar	4 664 kr
Bomkörning (förgävesbesök)	1 488 kr
Påfyllnad vatten vid samtidig tömning*	2 915 kr
Där tjänsten inte definieras i taxan gäller självkostnadspris	-

*Tillhandahålls restriktivt och endast efter särskild prövning

Latrin

Latrinhämtning tillhandahålls inom hämtningsområde 2 och 3. Hämtning sker enligt schema som tillhandahålls av renhållaren. Latrinkärl ska vara framställt vid tomtgräns (hämtningsområde 2 och Länsö) eller vid anvisad brygga (hämtningsområde 3) senast på hämtningsdagens morgon kl. 06.00.

Antal behållare/år	23 liter, område 2	23 liter, område 3	40 liter, område 2**	40 liter, område 3**
5*	3 334 kr	4 074 kr	6 215 kr	6 655 kr
9*	5 421 kr	6 655 kr	-	-
12	-	-	13 003 kr	15 968 kr
20	13 003 kr	15 968 kr	-	-
Extra behållare	1 111 kr	1 111 kr	1 111 kr	1 111 kr

*sommrabonnemang, **avser endast kommunen

Förenklat årsbokslut

Förening: Öregrunds Båtklubb

org.nr 814400-2998

Förenklat årsbokslut för räkenskapsåret 2021-10-01--2022-09-30

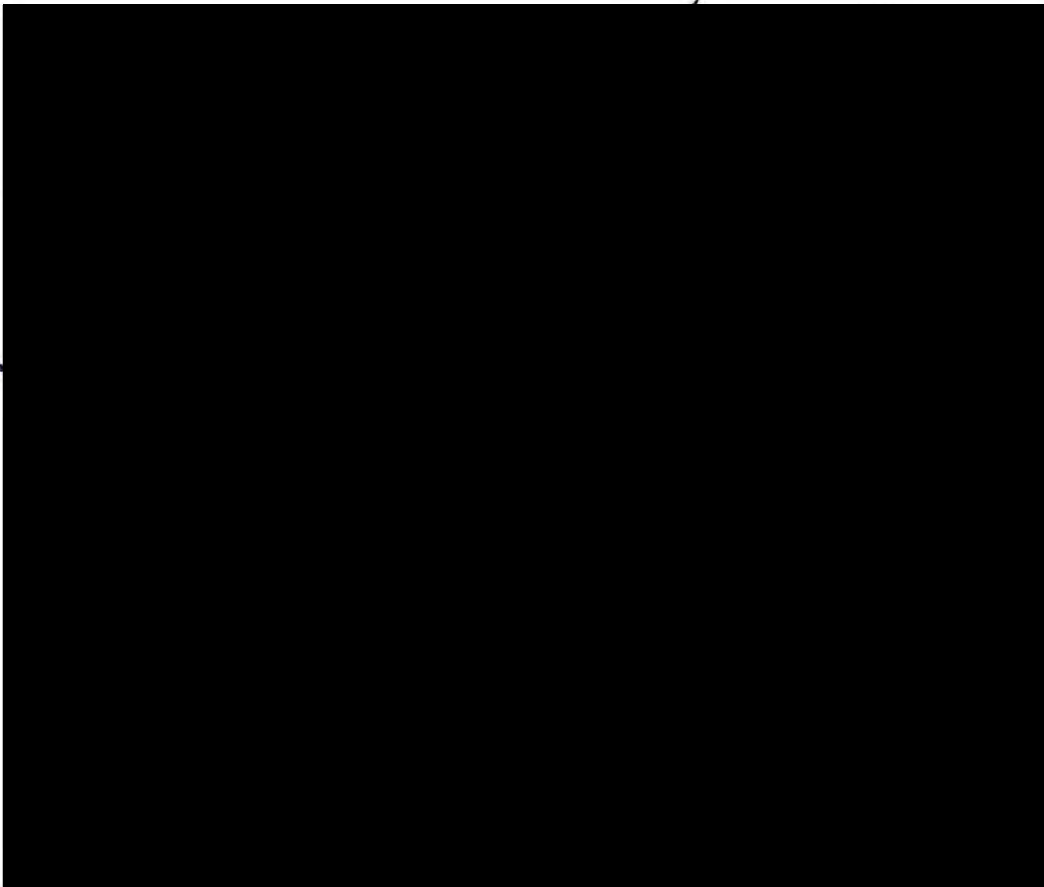
Resultaträkning		Belopp
Intäkter	Föregående år	Årets
Verksamhetsintäkter	1.585.845,83	1.938.937,62
Summa intäkter	1.585.845,83	1.938.937,62
Kostnader		
Verksamhetskostnader	-969.051,09	-998.849,58
Övriga externa kostnader	-213.769,49	-168.409,66
Personalkostnader	-362.273,00	-386.376,00
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-233.546,50	-233.546,50
Summa kostnader	-1.778.640,08	-1.787.181,74
Finansiella intäkter	00,00	00,00
Finansiella kostnader	-62.189,00	-62.607,00
Över-/underskott efter finansiella poster	-62.189,00	-62.607,00
Årets över-/underskott	-254.983,25	89.148,88
Balansräkning		
Tillgångar		
Byggnader och mark	1.785.607,40	1.740.348,90
Inventarier	1.730.845,50	1.542.557,50
Varulager	10.330,50	12.403,00
Kundfordringar	138.982,00	169.845,00
Övriga fordringar	5,00	-3,00
Förutbetalda kostnader		9.211,00
Kassa och bank	224.413,62	622.513,03
Summa tillgångar	3.890.184,02	4.096.875,43

Balanserade över-/underskott	-1.182.213,31	-927.230,06
Fonderade medel	-455.549,75	-455.549,75
Årets över-/underskott	254.983,25	-89.148,88
Summa eget kapital	-1.328.779,60	1.471.928,69

Skulder

Låneskulder	-2.218.322,00	-2.063.318,00
Leverantörsskulder	-85.809,03	-178.340,00
Skatteskuld		-4.591,00
Övriga skulder	-203.273,18	-378.697,74
Summa skulder	-2.507.404,21	2.624.946,74
Summa eget kapital och skulder	-3.890.184,02	-4.096.875,43

2022-11-22

2023-03-27

Östhammars Kommun
Den/de som ärendet berör
Box 66
742 21 Östhammar

**Fortsatt borgensåtagande
Öregrunds Båtklubb**

Östhammars Kommun står i borgen för två lån a' 1 800 000 kronor respektive 1 300 000 kronor varav det för närvarande (2023-02-28) efter månatliga amorteringar återstår 1 023 933 kronor respektive 975 000 kronor att amortera.

Ansökan

Enligt ovan ansöker vi härmed att:

Kommunen går i borgen för ett banklån om 1 990 000 kronor i enlighet med bilagt PM från Nordea samt övriga bilagor.

Med vänlig hälsning
Öregrunds Båtklubb

Håkan Wahlgren
Styrelseordförande

Björn Pettersson
Kassör

Bilagor:

PM Nordea
Borgensåtagande 1
Borgensåtagande 2
Bokslut 2022

Hej på er!

Jo, iom att båda lånen i år förfaller i sin helhet föreslår jag att vi redan nu löser bort båda lånen och lägger upp ett nytt. Det blir då ett nytt lån om ca 1 990 000 .

Amortering samma som idag: 12.917kr (alt. Avrundat uppåt till 13.000kr om ni så önskar) Räntan blir 5,55%, den lägre räntesatsen av de två lånen. Det blir ingen ökad kostnad iom denna åtgärd. Endast fördelar eftersom vi slipper göra om detta igen i höst när det större lånet ändå behöver läggas om. Förmodligen blir det enklare för er också i fortsatt bokföring av ett istället för två lån. Det var nog allt, återkom så snart ni kan med besked. Jag behöver även underlag från Östhammars kommun där de bekräftar fortsatt borgensåtagande samt dokument som styrker att de som signerar handlingarna har teckningsrätt för kommunen. Önskar en fin vecka!

Med vänlig hälsning Nordea Lisa Waage.

§ 34

Taxor 2023-12-01 till 2024-12-31 för rengöring och brandskyddskontroll enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

RÄN-2023-00032

Beslut

Räddningsnämnden föreslår kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner besluta

1. **att** fastställa taxor gällande rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) att gälla från och med 2023-12-01 enligt **bilaga 1** för Tierps kommun, **bilaga 2** för Uppsala kommun och **bilaga 3** för Östhammars kommun. Samtidigt upphör tidigare fastställda taxor i respektive kommun gällande rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) att gälla, samt
2. **att** delegera till den gemensamma räddningsnämnden att årligen från och med 2025-01-01 justera taxorna gällande sin egen kommun med hänsyn till prisutvecklingen. Taxorna justeras med 90 procent av förändringen av AKI (arbetskostnadsindex) för arbetare, privat sektor, preliminära siffror, SNI 2007, B-S exkl O. Skulle indexet i juni ha förändrats något kommande år jämfört med indexet i juni 2023 justeras taxorna med 90 procent av indexförändringen nästkommande kalenderår.

Sammanfattning

Taxor för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll att gälla från och med 2023-12-01 enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2023-02-28
- Bilaga 1: Taxor i Tierps kommun, rengöring och brandskyddskontroll
- Bilaga 2: Taxor i Uppsala kommun, rengöring och brandskyddskontroll

Räddningsnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2023-03-22

- Bilaga 3: Taxor i Östhammars kommun, rengöring och brandskyddskontroll

Beslutsgång

Ordförande frågar om det är nämndens mening att besluta enligt liggande förslag och finner att nämnden beslutar så.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Brandförsvaret
Tjänsteskrivelse till räddningsnämnden

Datum:
2023-02-28

Diarienummer:
RÄN-2023-00032

Handläggare:
Elisabeth Samuelsson, Mikael Lundkvist

Taxor 2023-12-01 till 2024-12-31 för rengöring och brandskyddskontroll enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Förslag till beslut

Räddningsnämnden föreslår kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner besluta

1. **att** fastställa taxor gällande rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) att gälla från och med 2023-12-01 enligt **bilaga 1** för Tierps kommun, **bilaga 2** för Uppsala kommun och **bilaga 3** för Östhammars kommun. Samtidigt upphör tidigare fastställda taxor i respektive kommun gällande rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) att gälla, samt
2. **att** delegera till den gemensamma räddningsnämnden att årligen från och med 2025-01-01 justera taxorna gällande sin egen kommun med hänsyn till prisutvecklingen. Taxorna justeras med 90 procent av förändringen av AKI (arbetskostnadsindex) för arbetare, privat sektor, preliminära siffror, SNI 2007, B-S exkl O. Skulle indexet i juni ha förändrats något kommande år jämfört med indexet i juni 2023 justeras taxorna med 90 procent av indexförändringen nästkommande kalenderår.

Ärendet

Taxor för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll att gälla från och med 2023-12-01 enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Beredning

Förslaget har beretts av tjänstepersoner vid Uppsala brandförsvaret.

Föredragning

Taxorna föreslås ändras med bakgrund av att räddningsnämnden genomfört upphandlingar av utförandet av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll i respektive kommun. Nuvarande avtal upphör att gälla 2023-11-30. Upphandlingarna har genomförts som tjänstekoncessionsupphandlingar enligt lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK).

Nya avtal är tecknade med Upplands ventilationstjänst AB (org.nr. 556788-4126) att gälla från och med 2023-12-01 för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Upplands ventilationstjänst var den leverantör vilken uppfyllde samtliga obligatoriska krav i upphandlingarna och hade lägst pris. Ett avtal är tecknat för respektive kommun. Taxorna är lika i alla tre kommuner.

Totalt sänks taxorna med 18,8 procent i alla tre kommuner.

Enligt 3 kap 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har kommunerna en möjlighet att ta ut en taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Endast kommunfullmäktige kan besluta om taxor som ska gälla i den egna kommunen. Uppräkning av taxorna på grund av prisförändringar kan delegeras till annan nämnd, gemensam nämnd eller kommunalförbund.

Avgiften för en viss åtgärd framgår av bilaga 1 för Tierps kommun, bilaga 2 för Uppsala kommun och bilaga 3 för Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2023-02-28
- Bilaga 1: Taxor i Tierps kommun, rengöring och brandskyddskontroll
- Bilaga 2: Taxor i Uppsala kommun, rengöring och brandskyddskontroll
- Bilaga 3: Taxor i Östhammars kommun, rengöring och brandskyddskontroll

Elisabeth Samuelsson
Brandchef

Taxor rengöring och brandskyddskontroll att gälla från och med 2023-12-01 till 2024-12-31

Östhammars kommun

Taxor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) 3 kap 6 §. Rengöring (sotning) & brandskyddskontroll.

LÖPNR	TAXAN/AVGIFTEN AVSER	ENHET	TAXA 2023	TAXA 2023-12-01 till	FÖRÄNDRING
			KRONOR EXKLUSIVE MOMS	2024-12-31 KRONOR EXKLUSIVE MOMS	
Enfamiljshus (småhus)					
1	Rengöring per objekt	per objekt	476	375	-101
2	Rengöring per tillkommande objekt i samma hus	per objekt	182	150	-32
3	Rengöring per tillkommande objekt på samma fastighet	per objekt	244	201	-43
4	Rengöring per objekt, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	951	749	-202
5	Rengöring per tillkommande objekt i samma hus, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	365	301	-64
6	Rengöring per tillkommande objekt på samma fastighet, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	486	401	-86
7	Brandskyddskontroll per objekt	per objekt	862	650	-212
8	Brandskyddskontroll per tillkommande objekt i samma hus	per objekt	265	200	-65
9	Brandskyddskontroll per tillkommande objekt på samma fastighet	per objekt	354	267	-87
10	Brandskyddskontroll per objekt, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	1 726	1 301	-425
11	Brandskyddskontroll per tillkommande objekt i samma hus, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	532	401	-131
12	Brandskyddskontroll per tillkommande objekt på samma fastighet, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	709	535	-174
13	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per objekt	per objekt	1 139	872	-267
14	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per tillkommande objekt i samma hus	per objekt	442	338	-104
15	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per tillkommande objekt på samma fastighet	per objekt	586	449	-137
16	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per objekt, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	2 279	1 746	-533
17	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per tillkommande objekt i samma hus, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	885	678	-207
18	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per tillkommande objekt på samma fastighet, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	1 172	898	-274
19	Efterkontroll av brister upptäckta vid genomförd brandskyddskontroll	per objekt	664	501	-164
20	Efterkontroll av brister upptäckta vid genomförd brandskyddskontroll, utanför ordinarie arbetstid	per objekt	1 328	1 002	-326
21	Ej i tid avbokad rengöring, brandskyddskontroll eller samtidig rengöring och brandskyddskontroll	per bokad tid	222	175	-47
22	I de fall rengöring eller brandskyddskontroll ej kunnat utföras orsakat av ägare eller nyttjanderättshavare	per bokad tid	222	175	-47
23	Tilläggsavgift för fastigheter utan allmän förbindelse med fastlandet	per bokad tid	133	105	-28

Ordinarie arbetstid är vardagar kl 07.00 -16.00. Avgift enligt denna taxa betalas av den där rengöring eller brandskyddskontroll skett, mot faktura.

Avgiften beräknas efter den taxa som gäller när rengöringen eller brandskyddskontrollen utförts.

Taxor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) 3 kap 6 §. Rengöring (sotning) & brandskyddskontroll.

LÖPNR	TAXAN/AVGIFTEN AVSER	ENHET	TAXA 2022 KRONOR EXKLUSIVE MOMS	TAXA 2023-12-01 till 2024-12-31 KRONOR EXKLUSIVE MOMS	FÖRÄNDRING KRONOR
Övriga fastigheter (andra fastigheter än enfamiljhus)					
1	Rengöring per mantimme	per mantimme	542	409	-133
2	Rengöring per mantimme, utanför ordinarie arbetstid	per mantimme	1 084	818	-266
3	Brandskyddskontroll, efterkontroll per mantimme	per mantimme	785	592	-193
4	Brandskyddskontroll, efterkontroll per mantimme, utanför ordinarie arbetstid	per mantimme	1 570	1 184	-386
5	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per mantimme	per mantimme	696	525	-171
6	Samtidig rengöring och brandskyddskontroll per mantimme, utanför ordinarie arbetstid	per mantimme	1 393	1 050	-343
7	Ej i tid avbokad rengöring, brandskyddskontroll eller samtidig rengöring och brandskyddskontroll	per bokad tid	222	614	392
8	I de fall rengöring eller brandskyddskontroll ej kunnat utföras orsakat av ägare eller nyttjanderättshavare	per bokad tid	222	818	596
9	Tilläggsavgift för fastigheter utan allmän förbindelse med fastlandet	per bokad tid	133	100	-33

Minsta debitering är 1 timme, sedan per påbörjad kvart (15 min).

Ordinarie arbetstid är vardagar kl 07.00 -16.00.

Avgift enligt denna taxa betalas av den där rengöring eller brandskyddskontroll skett, mot faktura.

Avgiften beräknas efter den taxa som gäller när rengöringen eller brandskyddskontrollen utförts.

KPMG

Revisions- rapport 2022-12-31

Samordningsförbundet
Uppsala Län

2023-03-22

Snabb överblick

- Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet. ✓
- Vår bedömning är att den interna kontrollen varit tillräcklig god. ✓
- Vår sammanfattade bedömning är att de verksamhetsmässiga mål som är uppställda enligt förbundsordningen och verksamhetsplanen har uppnåtts. ✓
- Det egna kapitalet uppgår till 34,1% (32,6%) av årets erhållna medel så vår bedömning är god ekonomisk hushållning inte helt uppnås eftersom förbundet inte uppnår Nationella rådet rekommenderar, det vill säga tak om 20%. Förbundet arbetar dock aktivt med god ekonomisk hushållning under hela året. ●
- Vår bedömning är att förbundet har uppnått balanskravet för helåret. ✓

Sammanfattning och rekommendationer

Baserat på den genomförda granskningen bedömer vi sammantaget att

- ✓ att årsredovisningen i allt väsentligt har upprättats i enlighet med god redovisningssed och lag om kommunal bokföring och redovisning
- ✓ räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande
- ✓ att den interna kontrollen varit tillräcklig god
- ✓ det egna kapitalet uppgår till 34,1% (32,6%) av årets erhållna medel så vår bedömning är god ekonomisk hushållning inte helt uppnås eftersom förbundet inte uppnår Nationella rådet rekommenderar, det vill säga tak om 20%.
- ✓ att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de verksamhetsmässiga mål som är uppställda enligt förbundsordningen och verksamhetsplanen

Vi rekommenderar att

- ✓ förbundet fortsätter att arbeta aktivt med god ekonomisk hushållning för att minska överskottet och kommer ner till den rekommenderade gränsen på 20% av erhållna medel.
- ✓ förbundet ser över årsredovisningen till kommande år eftersom förbundet följer bland annat inte uppställningen för resultaträkningen, har mycket mer noter än vad som behövs och sidplaceringen av underskrifter med mera
- ✓ förbundet tar fram riktlinjer för periodiseringar och vilka belopp som ska gälla för periodiseringar.

Västerås den 22 mars 2023

Cecilia Kvist

Auktoriserad revisor

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

3

Inledning

Vi har på uppdrag av Försäkringskassan genomfört en revision av Samordningsförbundet Uppsala län för räkenskapsåret 2022.

Revisionen har utförts enligt god revisionsred i Sverige samt med beaktande av de regler om revision som finns i lag om finansiell samordning vid rehabiliteringsinsatser [2003:1210]. Denna lag föreskriver att revisionen ska utföras enligt vad som föreskrivs i kommunallagen [2017:725] (KL). I KL 12:1 fastslås att revisionen ska utföras enligt god revisionsred.

Auktoriserade revisorer är enligt revisorslagen skyldiga att iakttaga god revisionsred och god revisionsred vilket ställer krav på hur revisionen utförs och dokumenteras.

Som medlem i FAR har den auktoriserade revisorn även att efterleva FAR:s etiska regler.

Syftet med revisionen är att granska årsredovisningen och styrelsens förvaltning för samordningsförbundet.

Revisorn ska även bedöma om styrelsen i samordningsförbundet har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen har varit tillräcklig samt att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Revisionsinriktning

Redovisningen

Vi har gjort en risk- och väsentlighetsanalys över samordningsförbundet vilken har utmynnat i att följande poster är väsentliga:

- Verksamhetens intäkter
- Verksamhetens kostnader
- Kassa och bank och kortfristiga placeringar
- Kortfristiga skulder

Till följd av verksamhetens natur och omfattning har vi valt att substansgranska samtliga poster som listats ovan.

Förvaltningsberättelsen

Lagen om kommunal bokföring och redovisning reglerar vad förvaltningsberättelsen ska innehålla. Rådet för kommunal Redovisning (RKR) har också i sin rekommendation R 15 normerat vad som ska ingå i förvaltningsberättelsen. Vi har granskat huruvida förvaltningsberättelsen i årsredovisningen uppfyller dessa regler.

Förvaltning

Vår granskning av förbundets förvaltning har inriktats mot följande områden:

- Granskning av förbundets interna kontrollbaserad i en risk- och väsentlighetsanalys
- Granskning av efterlevnad av lagar och förbundsordning
- Granskning av att verksamhetsplan och budgetupprättats och godkänts av förbundsstyrelsen
- Granskning av att väsentliga styrelsebeslut hargenomförts.

Revisionsinriktning

God ekonomisk hushållning

Samordningsförbund ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Förbundsstyrelsen ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för förbundet. Vi har granskat i vilken mån förbundet efterlever kraven på god ekonomisk hushållning.

Intern kontroll

Inom ramen för vår revision har vi granskat delar av förbundets interna kontroll med fokus på rutiner och system för kostnadsbokföring, betalningar, attesträtter, bokslutsprocessen samt behörigheter till väsentliga IT-system.

Iakttagelser från granskningen

Intern kontroll och processer

Vi har granskat inköpsprocessen och tagit del av attestordning och genom stickprov verifierat att inköp och rekvisitioner har blivit attesterade av behörig person.

Vi har verifierat att det för samtliga utbetalningar från banken krävs dualitet.

Genom intervju och granskning av verifikat har vi verifierat att bokslutsprocessen och den löpanderedovisningen håller en tillfredställande kvalitet.

Förvaltning

Vi har som en del av granskningen av räkenskapsåret 2022 granskat styrelsens förvaltning, utöver granskning av intern kontroll, genom läsning av styrelseprotokoll, granskning gällande betalning av skatter och avgifter, läsning av styrandedokument samt granskning av förbundets försäkringsskydd. Enligt vår uppfattning har förvaltningen varit tillfredställande under året.

Eget kapital/God ekonomisk hushållning

En rekommenderad riktlinje, som är satt av Nationella rådet, är att eget kapital ska uppgå till maximalt 20% av årets erhållna medel. Det egna kapitalet uppgår till 34,1 % (32,6%) av årets erhållna medel.

Förbundet ska sträva efter att använda tilldelade medel från medlemmarna till ändamålsenlig verksamhet med effektivt resursutnyttjande som grundläggande princip. Vår granskning visar inte på några avsteg från denna grundläggande princip under år 2022. Årets resultat uppgår till 335 tkr medan budgeten uppgick till -3 191 tkr. Att förbundet inte uppnår budget beror främst på att beviljade insatsmedel inte har nyttjats och att förbundet har fått ersättning för befintlig personals arbete i ESF-projektet SMAIL.

Rekommendation

Styrelsen arbetar aktivt med god ekonomisk hushållning och har löpande kontroll under hela året på ekonomi och uppföljning mot budget över året. Vi rekommenderar att förbundet fortsätter att arbeta aktivt med god ekonomisk hushållning för att minska överskottet.

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2022 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Public

Årsredovisning 2022

2022-01-01 – 2022-12-31

Samordningsförbundet
Uppsala län

Årsredovisning 2022

Samordningsförbundet Uppsala län lämnar årsredovisning
för perioden 2022-01-01 till 2022-12-31

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordföranden har ordet	4	Uppföljning av insatser.....	14
Förvaltningsberättelse	5	Finansierade insatser under år 2022.....	14
Översikt över verksamhetens utveckling ...	5	RegExPro	15
Sammanfattning av perioden.....	6	Insatser som avslutats under året.....	16
Om Samordningsförbundet Uppsala län	7	Deltagare individinsatser	17
Förbundets medlemmar	8	Sammanfattande analys av utfallet	18
Styrelsen	8	Uppföljning Internkontrollplan.....	18
Revisorer	9	Ekonomi	18
Kansli och utvecklingsgrupper	9	Personal/medarbetare.....	19
Stöd till parterna för att underlätta		Verksamhetsmål	19
samverkan	10	Finansierade insatser	19
Fördelning av medel.....	10	God ekonomisk hushållning och	
Viktiga förhållanden för resultat och		ekonomisk ställning	19
ekonomisk ställning	10	Budget och medelstillelning	19
Händelser av väsentlig betydelse	10	Kapitalförvaltning.....	19
Styrning och uppföljning av verksamheten	11	Balanskravsavstämning.....	19
Mål och utfall år 2022.....	11	Väsentliga personalförhållanden.....	20
Förbundets arbete med kompetenshöjande		Förväntad utveckling.....	20
aktiviteter.....	12	Ekonomisk redogörelse	21
Nätverk för insatsansvariga	12	Kommentar till årsredovisning 2022 ..	21
Nätverk för ökad upptäckt av våld	12	Förtroendevalda och förvaltning	22
Regionalt nätverk med		Resultaträkning	24
arbetsgivarperspektiv	12	Balansräkning	25
Nationellt nätverk med		Kassaflödesanalys.....	26
arbetsgivarfokus	12	Redovisningsprinciper	27
Nätverk Forum Unga.....	12	Noter	28
Implementeringsgruppen för		Driftsredovisning	31
flerpartsrutin.....	13		
Webbinarier och dialoger	13		
Övriga aktiviteter	13		
SMAIL - Skattning Mot Arbete I Länet	13		
Arbetsgivararbetet	14		
Forum för inkluderande arbetsmarknad			
- FIA	14		

Mohamad Hassan
Ordförande
Utsedd av
Uppsala kommun

Annika Forssell
1:e vice ordförande
Utsedd av
Region Uppsala

Stefan Mörk
2:e vice ordförande
Utsedd av
Försäkringskassan

Anna Svensson
Utsedd av
Arbetsförmedlingen

Mats Flodin
Utsedd av
Enköpings kommun

Annika Krispinsson
Utsedd av
Heby kommun

Roger von Walden
Utsedd av
Håbo kommun

Britt-Louise Gunnar
Utsedd av
Knivsta kommun

Åsa Sikberg
Utsedd av
Tierps kommun

Inga-Lil Tegelberg
Utsedd av
Älvkarleby kommun

Lisa Norén
Utsedd av
Östhammars kommun

ORDFÖRANDE HAR ORDET

År 2022 blev året då vi gick från en pandemi in i nya oroliga tider på övergripande nivå. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har påverkat oss alla, både våra medlemmar och oss som privatpersoner. Världsekonomin har också påverkats genom bland annat en ökad inflation vilket har lett till ökade priser.

Fortsatta larm om pandemi och en utbredd gängkriminalitet ger en oro för utvecklingen framåt vilket påverkar oss alla i mer eller mindre utsträckning. De oroliga tiderna påverkar även i viss mån samverkan, men trots detta har vi fortsatt goda resultat med många individer till arbete eller studier.

Många kommer i jobb

Ett stort fokus för oss har varit att via våra medlemmar hjälpa individer att närma sig eller komma i arbete. Totalt har vi haft pågående insatser hos alla åtta kommuner som bedrivits i samverkan med övriga medlemmar. Vi har också ett antal strukturinriktade insatser i länet.

SMAIL

Med syfte att höja kompetensen bland medarbetare i länets kommuner ansökte vi förra året om medel från Europeiska Socialfonden, och fick projektet SMAIL beviljat. Projektet SMAIL har inneburit att närmare 200 medarbetare inom länets åtta kommuner har utbildats eller fått kännedom om SMAIL. Ytterligare kompetensutvecklingsinsatser har också genomförts under hela perioden. Till idag har projektet genomförts enligt planering med ett mycket gott resultat.

Vår roll som kunskapsförmedlare

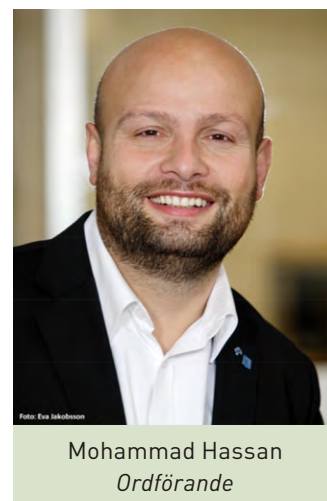
Vi fortsätter vårt fina arbete som kunskapsförmedlare riktat till medlemmarna. Under året har vi arrangerat ett stort antal kompetenshöjande webinarier kring angelägna frågeställningar, men vi jobbar också aktivt med att omvärldsbevaka, ta fram statistik, göra kunskapssammanställningar, allt med syfte att stödja våra medlemmars kompetens.

Vi tar sikte framåt

Den finansiella samordningen syftar till att den enskilde skall kunna försörja sig genom eget förvärvsarbete. Ett år går fort, men mycket hinner hända. Trots komplex problematik hos individerna når många individer arbete genom det stöd som den finansiella samordningen möjliggör och jag ser att vi som förbund har nått långt i dessa frågor. Tack alla ni som på olika sätt bidragit till att individer ska nå egen försörjning.

Mohamad Hassan

Ordförande i Samordningsförbundet Uppsala län

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Översikt över verksamhetens utveckling, jämförelse 5 år (TSEK)

	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter	26 178	23 090	22 000	22 262	22 026
Kostnader	-25 843	-21 685	-23 060	-24 828	-23 057
Årets resultat	335	1 405	-1 060	-2 566	-1 031
Soliditet 1)	53%	58%	53%	54%	65%
Kassalikviditet 2)	213%	239%	214%	217%	283%
Antal anställda 3)	6	5	5	4	5
Personalomsättning 4)	0%	0%	22%	22%	60%

1) Soliditet definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital, vilket beskriver förbundets långsiktiga betalningsförmåga.

2) Kassalikviditet definieras som omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder, vilket beskriver förbundets kortsiktiga betalningsförmåga.

3) Antal anställda avser heltidstjänster avrundat till närmaste heltal.

4) Personalomsättning = (slutat+bytt tjänst)/ (antal anställda innevarande år+föreg år/2)

SAMMANFATTNING AV PERIODEN

De sammantagna resultaten från året visar att Samordningsförbundet har uppfyllt sitt uppdrag med att stödja medlemmarnas arbete att förbättra för individer i behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering att närma sig eller nå egen försörjning.

Måluppfyllelse

Inriktningen med fokus på att merparten av insatserna ska vara riktade mot individ fortsätter.

454 deltagare har varit registrerade med personuppgifter i uppföljningssystemet SUS (Sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet) under perioden. Därutöver har 40 individer, registrerade som anonyma, deltagit.

136 personer, 62 % har skrivits ut till arbete/studier efter avslutad insats (46 % kvinnor och 54 % män).

Räknas gruppen arbetssökande in så är 78 % av utskrivna deltagare i arbete/studier eller är arbetssökande. Ett resultat som visar på god progression mot arbete i våra finansierade insatser.

- 42 % är kvinnor och 58 % är män
- 57 % är yngre än 30 år
- 31 % har haft offentlig försörjning i 3 år eller mer
- 42 % har grundskoleexamen som högsta avslutade utbildning
- 36 % har gymnasieexamen som högsta avslutade utbildning
- 9 % har någon form av eftergymnasial utbildning

Bland insatserna som syftar till förrehabilitering, så framkommer att andelen individer som har en plan för vidare rehabilitering är 97 %.

Arbetet med stöd till arbetsgivare har skett genom att föra ut perspektivet i parternas Lokusgrupper, och därigenom till förbundets finansierade insatser. Kunskapshöjande insatser riktade mot arbetsgivare har genomförts där också plattformen för arbetsgivarstöd har marknadsförts.

Ekonomi

För år 2022 redovisas ett överskott på 335 tkr, budgeten var beräknad till -3 191 tkr.

Differensen härrör främst till outnyttjade beviljade insatsmedel samt att vi fått ersättning för befintlig personals arbete i ESF-projektet SMAIL.

Några insatser kommer att föra över delar av kvarvarande medel till 2022.

2021 års överskott uppgick till 1 405 tkr.

Om Samordningsförbundet Uppsala län

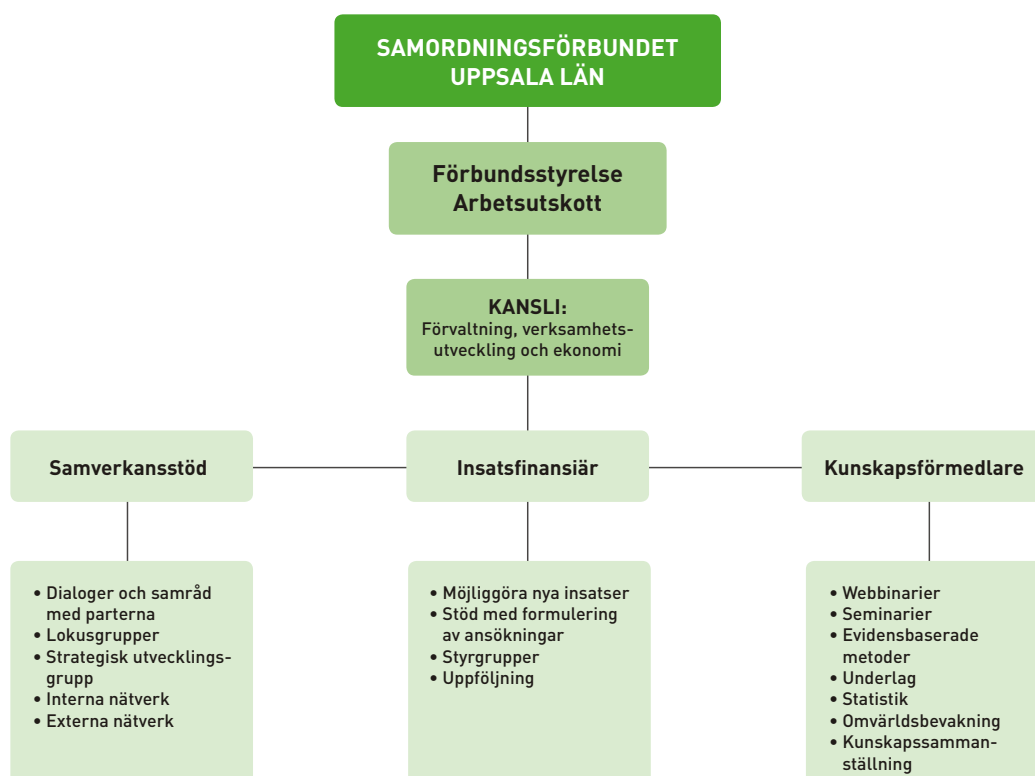
Syftet med Samordningsförbundets verksamhet är att genom finansiell samordning underlätta och förbättra möjligheterna för de individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser så att de närmar sig eller når egen försörjning.

Förbundet ska främja samverkan och underlätta en effektiv resursanvändning inom rehabiliteringsområdet mellan försäkringskassa, arbetsförmedling, region och länets kommuner.

Samordningsförbundet verkar med stöd av Lag om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (SFS 2003:1210). Även förbundsordningen reglerar förbundets arbete.

I förbundsordningen regleras följande; medlemmar, ändamål, styrelsens sammansättning, hur ledamöter utses, mandatperioder, vilka uppgifter styrelsens har, personal, revisorer, styrning och insyn. Förbundsordningen beslutas av ingående parter högsta beslutande organ, det vill säga kommunfullmäktige eller motsvarande hos övriga parter.

Parterna har valt att jobba med lokala utvecklingsgrupper (lokusgrupper) i samtliga åtta kommuner. Dessa syftar till att skapa hållbarhet i ett samverkansperspektiv. Förutom att förbundet ska fungera som samverkansstöd så är två andra uppgifter för förbundet att vara insatsfinansiär och kunskapsförmedlare, se organisationsskiss nedan.

FÖRBUNDETS MEDLEMMAR

Medlemmar i Samordningsförbundet Uppsala län är kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby samt Östhammar, Region Uppsala, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Medlemssamråd är ett forum där medlemmarna kan komma med synpunkter och påverka verksamheten två gånger om året. Vid medlemssamråden informerar förbundet om vad som skett under året, inriktningen, samt tankar kring framtiden. Medlemmarna har också möjlighet att berätta om sina behov och vad de önskar att förbundet ska prioritera framåt. Medlemssamrådet sker med kommunstyrelsens och regionstyrelsens ordförande och med högre chefsnivå hos de statliga aktörerna, exempelvis områdeschef på Arbetsförmedlingen.

Fyra olika samråd har genomförts under året. Två med kommunerna och regionen, ett digitalt genomfördes under våren och ett på plats under hösten i anslutning till Regionalt forum. Vidare har två samråd genomförts med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, båda i form av hybridmöten. Utöver samråden uppmanas alltid medlemmarna att komma med önskemål och synpunkter från både politiker och tjänstemän.

STYRELSEN

Förbundets styrelse består av elva ordinarie ledamöter och elva ersättare som utses av medlemmarna. Styrelsen är ytterst ansvarig för verksamheten i förbundet. De sätter mål och inriktning för vad de vill att förbundet ska prioritera i sin finansiering av insatser, men har inte något verksamhetsansvar mot parterna.

Det är varje medlem som väljer om de vill söka medel från förbundet. Alla insatser genomförs av parterna i ordinarie verksamhet, utifrån de behov de har identifierat på hemmaplan och i samverkan med övriga parter. Styrelsen består av lokalt utsedda politiker från kommun och region. Från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ingår tjänstepersoner som myndigheterna själva har utsett att ingå i styrelsen. Samtliga ledamöter är utsedda av sina moderorganisationer men ska ta ett helhetsperspektiv på frågorna och de företräder alltså inte den egna organisationen.

Under perioden har fem styrelsemöten genomförts, tre av dessa har varit fysiskt på plats och två digitala. Arbetsutskottet har haft sju möten under perioden, sex av dessa digitalt. Kansliet har fortsatt erbjudit stöd till ledamöterna för att undanröja eventuella tekniska hinder i god tid innan mötena. Styrelsen har under år 2022 bestått av:

	Ordinarie ledamöter	Ersättare
Uppsala kommun	Mohamad Hassan (L) ordförande	Robin Kronvall (M)
Region Uppsala	Annika Forsell (MP) 1:e vice ordf.	Vivianne Macdisi (S)
Försäkringskassan	Stefan Mörk 2:e vice ordförande	Karolina Eriksson
Arbetsförmedlingen	Jimmy Algotsson (till nov) Malin Bredberg (från nov)	Martina Apell (till nov) Anna Svensson (från nov)
Enköping kommun	Mats Flodin (M)	Solweig Eklund (S)
Heby kommun	Annika Krispinsson (C)	Margaretha Gadde Jennische (M)
Håbo kommun	Roger von Walden (M)	Inger Wallin (S)
Knivsta kommun	Britt-Louise Gunnar (S)	Synnöve Adell (KD)

	Ordinarie ledamöter	Ersättare
Tierp kommun	Åsa Sikberg (M)	Viktoria Söderling (S)
Älvkarleby kommun	Inga-Lil Tegelberg (S)	Gunn Johansson (C)
Östhammar kommun	Lisa Norén (S)	Pär-Olov Olsson (M)

REVISORER

Revisorerna inom förbundet har till uppgift att granska styrelsen och om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, samt om det finns fungerande interna kontrollsystem. Samordningsförbundets medlemmar utser förtroendevalda revisorer. För verksamhetsåret 2022 har två revisorer för kommunernas och Region Uppsalas räkning utsetts, Knut Rexed och Cecilia Forss och de biträdes av Ernst and Young. De statliga myndigheterna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har anlitat KPMG att granska förbundet.

KANSLI OCH UTVECKLINGSGRUPPER

Samordningsförbundets kansli består av en förbundschef, en verksamhetsutvecklare, en processtödare, en ekonom och en administratör. Vidare finns sedan 1 januari en projektledare anställd för ESF-arbetet SMAIL. Kansliet, under ledning av förbundschefen bereder ärenden till styrelsen, verkställer beslut, säkerställer att ansökningar bereds enligt förbundets styrdokument samt utifrån lagstiftning. Vidare fungerar kansliet som stöd till förbundets utvecklingsinriktade arbete gentemot parterna och andra aktörer. Kansliet deltar som adjungerade i styrgrupper eller motsvarande men har ingen styrande roll i dessa. Det är parterna som själva leder sin samverkan och förbundet stödjer genom sin närvaro och via finansiering de insatser som parterna har sökt medel för. Kansliet säkerställer också att uppföljning från insatserna kommer in samt återrapporterar till styrelsen.

Lokala utvecklingsgrupper finns i alla kommuner. Det är parterna som valt att driva sin samverkan genom dessa. Styrelsen har genom sina satta mål och inriktning talat om att de uppmuntrar parternas initiativ till samverkan. Kansliet deltar som adjungerade vid lokusgruppernas möten och stödjer deras samverkan både på strategisk och operativ nivå. Stödet syftar till att möjliggöra ansökningar till styrelsen samt att dessa uppfyller de krav som satts upp för ansökningar.

I förbundet finns även en strategisk utvecklingsgrupp där strategiska utvecklingsfrågor diskuteras tillsammans med parterna. Syftet är att i denna grupp diskutera frågor som är aktuella för samtliga lokusgrupper, exempelvis kring gemensamma behov nu och framåt, kompetensutveckling, samt utbyta erfarenheter. Gruppen ska både fungera som stöd för förbundschefen och fylla ett stöd för att underlätta parternas samverkan. En viktig del är att lyssna in behov, idéer och synpunkter från parterna. Minst en representant från respektive lokusgrupp deltar och samtliga parter är företrädade.

Samordningsförbundet är sedan flera år medlem i Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) och förbundschefen deltar regelbundet i aktiviteter inom detta forum. Förbundschefen och verksamhetsutvecklare har kontinuerlig kontakt med förbundschefer, samordnare och verksamhetsutvecklare från andra samordningsförbund för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor.

STÖD TILL PARTERNA FÖR ATT UNDERLÄTTA SAMVERKAN

Kansliet bistår med motivation, kunskapshöjande seminarier och praktiskt stöd till parterna för att underlätta att ansökningar görs i enlighet med av styrelsens uppsatta mål och inriktning och för att öka samverkanskompetensen.

Kansliet erbjuder även nätverk och operativt stöd för insatsansvariga (projektledare) för att stödja dessa i deras uppdrag. Kansliet ansvarar även för att följa upp beviljade insatser och redovisa detta löpande till styrelsen.

Kansliet kommer även fortsättningsvis att delta i olika nätverk för att stödja samverkan. Ett sådant är FIA (Forum för inkluderande arbetsmarknad) där parterna har möjlighet att söka stöd inför ansökningar till ESF (Europeiska socialfonden).

FÖRDELNING AV MEDEL

Styrelsen har för året prioriterat insatser mot individ och därefter struktur och kompetenshöjande insatser. Utfallet ligger budgetmässigt väl i linje med denna inriktning där merparten av finansieringen har riktats mot individinsatser.

VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Den försvagade konjunkturen medför en större försiktighet kring nyanställningar framöver och de som står längst ifrån arbetsmarknaden får det svårast. Länet är attraktivt att flytta till samtidigt som det är en mer kompetenskrävande arbetsmarknad. Uppgången i arbetslösheten väntas bromsas tack vare den historiskt höga bristen på arbetskraft. Den bedömningen gör Arbetsförmedlingen i sin nya prognos.

Arbetslösheten ligger på 6,0 % i december 2022 efter att ha legat på 6,3 % mellan juni-september 2022. Antalet arbetslösa i mer än 12 månader (och mer än 24 månader) fortsätter minska. Det är dock mycket små förändringar på cirka 0,3 % per månad.

HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Under året har inflationen ökat vilket enligt Riksbanken beror på kriget i Ukraina, samt på effekterna av pandemin. Trots att kostnader som exempelvis elpriser har ökat, och privatekonomin försämrats har en lågkonjunktur ännu inte inträffat, men frågorna diskuteras dagligen och det finns en stor oro för en ökning av antalet arbetslösa individer.

Omfattningen av gruppen långtidsarbetslösa är fortfarande en utmaning, trots att gruppen fortsätter att minska. Minskningen är störst bland unga, utomeuropeiskt födda och personer med funktionsnedsättning, fördelat ungefär lika för män och kvinnor. För personer över 60 år ser vi dock att långtidsarbetslösheten ökar. Ytterligare försämringar i ekonomin innebär att vi kan komma att få se fler individer i långtidsarbetslöshet.

I gruppen unga minskar arbetslösheten jämfört med föregående år. Minskningen har dock bromsats under andra halvåret 2022. Det finns en grupp unga med långa arbetslöshetstider och betydande utmaningar nu och på lång sikt. Utmaningarna på arbetsmarknaden är fortsatt störst bland utrikesfödda och lågutbildade personer.

Styrning och uppföljning av verksamheten

MÅL OCH UTFALL ÅR 2022

Mål 1: Finansierade insatser bidrar till att individer förbättrar sina möjligheter att närma sig arbete eller studier, genom individ- eller strukturinsatser.

Resultatmål:

1. I de individinsatser som syftar till arbetsåtergång ska minst 35 procent ha kommit i arbete eller studier.
2. I de insatser som syftar till förrehabilitering ska minst 90 procent av individerna ha en plan för vidare rehabilitering.
3. I strukturinsatserna så har 75 procent av målen nåtts.

Uppföljning: Följs upp kvartalsvis.

Utfall:

1. I individinsatserna har 62 % av de utskrivna deltagarna gått till arbete och/eller studier.
2. 97 % av deltagarna med syfte förrehabilitering har en plan för vidare rehabilitering.
3. Utifrån en genomlysning av inlämnade kvartalsrapporter ligger strukturinsatsernas måluppfyllelse i linje med vad som förväntas. Styrgruppernas bedömning är att målen kommer nås inom insatsens tid.

Mål 2: Samordningsförbundet ska vara en arena och kunskapsbärare för kompetenshöjande aktiviteter kring samverkan och samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering.

Resultatmål: Minst 12 aktiviteter ska genomföras under året.

Uppföljning: Mäts genom att räkna antalet genomförda aktiviteter.

Utfall: 20 kompetenshöjande aktiviteter i form av webinarier/seminarier och dialoger har arrangerats under året. Därutöver har 24 träffar hållits i någon av alla de nätverk som förbundet står bakom. Totalt 44 genomförda aktiviteter.

Mål 3: Utbildning av utbildare i progressionsmätning enligt SMAIL (Skattning Mot Arbete i Länet) ska genomföras utifrån kartläggning av behov genomförd 2021.

Resultatmål:

1. 15 utbildare ska utbildas
2. Ett nätverk för att byta erfarenheter inom länet gällande SMAIL ska etableras.

Uppföljning: Mäts genom att räkna antalet utbildade utbildare samt att nätverket att träffats minst 3 gånger.

Utfall:

1. 14 utbildare har utbildats i 7 av länets kommuner. En färre utbildare än enligt resultatmålet då Håbo kommun valde att fördela uppdraget på en medarbetare i stället för på två.
2. Genom projektarbetet sker kontinuerligt erfarenhetsutbyte genom nätverket som projektgruppen utgör. Utöver det så har nätverksmöten startats upp för deltagare/ användare i SMAIL i samtliga kommuner.

Förbundets arbete med kompetenshöjande aktiviteter

NÄTVERK FÖR INSATSANSVARIGA

Regelbundet bjuder Samordningsförbundet in till ett nätverk för insatsansvariga (projektledare) inom insatser beviljade av förbundet. Syftet med nätverket är att ge insatsansvariga stöd i sina uppdrag samt möjlighet att regelbundet träffa andra i samma roll. Under året har åtta sådana nätverksmöten hållits.

NÄTVERK FÖR ÖKAD UPPTÄCKT AV VÅLD

Förbundet deltar sedan våren 2021 i ett projekt, lett av NNS, för att öka upptäckten av våldsutsatthet bland deltagare i förbundets insatser och för att lotsa till rätt stöd vid behov. Projektet är en del i ett regeringsuppdrag för att öka upptäckten av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Frågor om våld har ställts till deltagare genom en validerad enkät. Svaren visar att 4 av 10 uppger att de har erfarenheter av våld, antingen genom att ha bevittnat närstående bli utsatta, själv varit utsatta eller utsatt andra.

Inom nätverket för ökad upptäckt av våld finns möjlighet för handläggarna inom förbundets berörda insatser att utbyta erfarenheter och ge stöd till varandra kring frågor kopplat till våld. Nätverket har haft fyra möten under året. Syftet är att den som möter en person som är eller har varit utsatt för våld ska veta hur personen kan lotsas vidare till rätt stöd.

REGIONALT NÄTVERK MED ARBETSGIVARPERSPEKTIV

Gruppen har under året haft tre nätverksträffar, på varje träff har mellan 10–16 företrädare från förbundets parter deltagit, medarbetare som är intresserade av eller arbetar med ett arbetsgivarperspektiv. Syftet med nätverket är att inom länet lyfta upp frågan om arbetsgivarsamverkan och diskutera ämnen och teman inom området utifrån gruppens behov och önskemål.

NATIONELLT NÄTVERK MED ARBETSGIVARFOKUS

Gruppen har träffats en gång under året, och tog då beslut om att lägga ner nätverket på grund av få deltagare. Syftet med nätverket var att på en nationell nivå dela erfarenheter av och lyfta upp frågan rörande samverkan med arbetsgivare inom Samordningsförbunden i Sverige. Ämnet rörande arbetsgivarsamverkan har i stället lyfts in i det processledarnätverk som är ett etablerat nätverk bestående av verksamhetsutvecklare, processtödare med flera, så att frågan integreras i övriga diskussioner rörande Samordningsförbundens verksamhetsutveckling.

NÄTVERK FORUM UNGA

Förbundet har arrangerat fyra möten inom ramen för Forum Unga, ett digitalt nätverksforum för de som arbetar med målgruppen unga med psykisk ohälsa. Syftet är att nätverket ska bidra med stöd och inspiration till varandra för att ge målgruppen bästa möjliga stöd och bemötande.

IMPLEMENTERINGSGRUPPEN FÖR FLERPARTSRUTIN

Under året har förbundet bjudit in till ett mötesforum för att följa och stödja implementeringen av rutin för flerpartsmöten i länet. Fyra sådana möten har hållits under perioden. Vid dessa möten har olika frågor som handlar om hur rutinen för flerpartsmöten används, samt hur mötena genomförs avhandlats.

WEBBINARIER OCH DIALOGER

Under året har sammanlagt tjugo aktiviteter med kompetenshöjande syfte genomförts i form av webinarier och dialoger för erfarenhetsutbyte och för att främja en god samverkan i länet. Deltagare i dessa aktiviteter var medarbetare inom förbundets parter och styrelse, samt i vissa fall andra intresserade aktörer. Sammanlagt har 568 personer tagit del av dessa kunskapshöjande aktiviteter som förbundet bjudit in till under året, varav 448 kvinnor och 120 män.

Inom ramen för SMAIL har ytterligare sex kompetenshöjande insatser genomförts som främst har erbjudits medarbetare i projektet, och i vissa fall även andra intresserade. Sammanlagt 376 personer har deltagit i dessa aktiviteter, varav 288 kvinnor och 88 män.

ÖVRIGA AKTIVITETER

SMAIL - SKATTNING MOT ARBETE I LÄNET

Sedan 1 januari 2022 har förbundet drivit ESF-projektet (Europeiska socialfonden) SMAIL, ett kompetensförsörjningsprojekt där samtliga åtta kommuner i länet ingår. Syftet med projektet är att öka kompetensen bland medarbetare i länet genom att utbilda utbildare i SMAIL, ett verktyg för dialog och ett förhållningssätt i hela verksamheten. SMAIL bygger på de resultat som framkom i Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP) ett utvecklingsarbete som genomfördes i Danmark under åren 2011–2016.

I enlighet med planeringen för projektet har 14 medarbetare från sju av länets kommuner utbildats till SMAIL-utbildare och driver arbetet med SMAIL inom sin kommun. De har i sin tur utbildat kollegor inom kommunerna och på så sätt spridit kunskapen om verktyget och förhållningssättet. Förbundets kursledare har utbildat i en kommun där den inte finns en egen utbildare. Närmare 200 personer inom länets kommuner har under året blivit utbildade eller har kännedom om SMAIL.

Då SMAIL är ett kompetensutvecklingsprojekt har utöver utbildningen i SMAIL andra kompetensutvecklande insatser varit en stor del. Deltagare i projektet har erbjudits både nätverksmöten, webinarier, projektmöten och andra kompetenshöjande aktiviteter. SMAIL har också presenterats för andra inom förbundets parter, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, för FIA-nätverket samt även för externa aktörer med intresse av projektet.

ARBETSGIVARARBETET

Arbetet för att öka samverkan med arbetsgivare har fortsatt under året. Inför nya ansökningar till förbundet finns processtödjare med som ett stöd för att få med arbetsgivarperspektivet i insatsen. Insatsernas samverkan med arbetsgivare ökar möjligheten att de kan ta emot personer som står längre från arbetsmarknaden i sina verksamheter för arbetsträning, praktik eller anställningar.

Med syfte att lyfta vikten av arbetsgivar-samverkan har processtödjare presenterat förbundets arbete på ett frukostmöte hos Försäkringskassan, vilket var mycket uppskattat. En liknande presentation har också genomförts med Storstadsnätverket för Samordningsförbund och med Samordningsförbundet RAR i Sörmland.

Plattformen AGUST har uppdaterats med en handledarfilm som arbetsgivare kan ta del av för att underlätta arbetsplatsinkludering av medarbetare med utländsk bakgrund med brister i det svenska språket.

FORUM FÖR INKLUDERANDE ARBETSMARKNAD - FIA

Förbundet deltar en gång i månaden i nätverket FIA. Syftet är att samla länets resurser för att genomföra gemensamma ansökningar till ESF samt att utbyta erfarenheter kring tillväxt och arbetsmarknad i länet. Nätverket leds av Region Uppsala, deltagare i nätverket är förutom Region Uppsala företrädare för länets åtta kommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen samt Samordningsförbundet. Förbundet erbjuder möjlighet till finansiellt processtöd om parterna väljer att göra ansökningar.

UPPFÖLJNING AV INSATSER

Alla insatser följs upp kvartalsvis genom att styrgruppen lämnar in en kvartalsrapport, som fylls i genom en framtagna mall. Individinsatser rapporterar också genom registrering i SUS, där kansliet gör månadsvisa utdrag för uppföljning. I "PM för uppföljning av insatser kvartal 1 och 2 2022" samt "PM för uppföljning av insatser kvartal 3 och 4 2022" redovisas närmare utfall sammanfattat från kvartalsrapporterna och från SUS.

FINANSIERADE INSATSER UNDER ÅR 2022

Under perioden har Samordningsförbundet helt eller delvis finansierat insatserna i efterföljande tabell (AF=Arbetsförmedlingen, FK= Försäkringskassan, Reg Ua = Region Uppsala).

	Individinsats	Insatsägare och samverkansparter	Insatsperiod	Insatsen ligger i fas gällande uppsatta mål	Styrgruppsmöten enligt avtal	Avvikelser	Vakanser	Implementering
1	Enköping, Jobbcentrum – Din väg framåt	Enköpings kommun + AF	2022-01-01 - 2024-12-31	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja
2	Håbo, Framsteget 2.0	Håbo kommun, + AF, FK, Reg Ua	2022-01-01 - 2024-12-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
3	Knivsta, En väg in – steget vidare	Knivsta kommun, + AF, FK, Reg Ua	2022-01-01 - 2024-12-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja

4	Tierp, Ung framtid	Tierps kommun, + AF, FK, Reg Ua	2022-01-01 - 2024-12-31	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
5	Östhammar, Bryggan	Östhammars kommun, + AF, FK, Reg Ua	2018-03-01 - 2023-08-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
6	Uppsala, Arbetslivsintro	Uppsala kommun + Reg Ua	2022-01-01 - 2023-12-31	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
7	Heby, Plattform för Individstöd i Samverkan	Heby kommun, + AF, FK, Reg Ua	2021-01-01 - 2024-12-31	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
	Strukturinsatser	Insatsägare och samverkansparter	Insatsperiod	Insatsen ligger i fas gällande uppsatta mål	Styrgruppsmöten enligt avtal	Avvikelser	Vakanser	Implementering
8	Älvkarleby, Lokus-samordnare	Älvkarleby kommun, + AF, FK, Reg Ua	2018-04-01 - 2025-03-31	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
9	Uppsala, Lokus-samordnare	Uppsala kommun, + AF, FK, Reg Ua	2020-01-01 - 2024-12-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
10	RegExPro	Region Uppsala, AF, FK, och länets åtta kommuner	2020-10-01 - 2023-09-30	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja

REGEXPRO

Förbundet har under året finansierat insatsen RegExPro. Syftet med insatsen är att ge ett operativt och strategiskt stöd till Uppsala läns kommuner med att ansöka om och få del av utlysta ESF-medel och annan extern finansiering.

Insatsens resultat är att 100% av inskickade ansökningar om extern finansiering i länet har beviljats under år 2022, med en total summa om 94 018 605 kr. Dessa är:

Europeiska Socialfonden (ESF)

ISA - Insatser i samverkan för unga i Region Uppsala: **40 691 289 kr**

Deltagande aktörer: Region Uppsala, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby & Samordningsförbundet

EU – AMIF (Asyl-, migrations- och integrationsfonden)

Tidiga insatser i samverkan: **50 980 778 kr**

Deltagande aktörer: Region Uppsala, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala & Östhammar

EU - Central Baltic

CeMeWE 196,674.39 Euro = ca **2 346 538 kr**

Deltagande aktörer: kommer att löpa parallellt med AMIF-projektet, dvs samma kommuner

Den resurs som utgör insatsen RegExPro leder en arbetsgrupp i länet med syfte att diskutera gemensamma behov kopplade till utlysningar av extern finansiering och att inspirera till nya ansökningar. Utbildningsinsatser i metoden Tjänstedesign har också genomförts inom projektets ramar. Nätverket FIA är styrgrupp för insatsen vilket ger en stark förankring i länets kommuner.

INSATSER SOM AVSLUTATS UNDER ÅRET

Digital plattform för stöd i studier och en digitaliserad samhällsorientering	Strukturinsats
Insatsperiod:	2021-01-01-2022-12-31 (inklusive förlängning)
Insatsägare och Samverkansparter	Uppsala kommun, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan
<p>SYFTE: Projektets övergripande syfte var att öka antalet elever som fullföljer vuxenutbildningen med godkända betyg. Projektet avsåg att bygga upp ett digitalt stöd till elever som av olika anledningar hade svårt att klara sin vuxenutbildning. Ytterligare ett syfte med insatsen var att skapa en digitaliserad Samhällsorientering för nyanlända.</p>	
<p>MÅL 1 Att tillsammans med målgruppen utreda vilken typ av digitalt stöd som efterfrågas och främjar långsiktigt relationsbyggande på en virtuell plattform samt att tillsammans med målgruppen för Samhällsorientering anpassa delarna i kursen till en digital kurs.</p> <p>UTFALL: Målet är uppnått. Inför projektet genomfördes fokusgrupper där det kartlades hur eleverna upplevde online-verksamhet. Kartläggningen utgick från Specialpedagogiska Skolmyndighetens delaktighetsmodell. Utfallet blev att eleverna ville ha tillgång till lättillgänglig information och att det skulle vara lätt att få tag på en lärare/kommunikatör/Studiecoach utanför de bokade online tiderna.</p>	
<p>MÅL 2 Att bygga ett digitalt stöd och en digitaliserad Samhällsorientering som efterfrågas av målgruppen. Här handlar det om att ta fram prototyper och tillsammans med målgruppen testa och kontinuerligt utvärdera arbetet.</p> <p>UTFALL: Målet är uppnått. Insatsen provade drop-in online, bokning av enskilda möten, online lektioner, föreläsningar, workshops samt att samla lättillgänglig information. Det som inte fungerade var att ha en öppen drop-in verksamhet. Eleverna kom inte. Eleverna menade att de tyckte att det var otäckt att ansluta till en öppen drop-in verksamhet. De som kom tyckte att det var bra men ofta resulterade det i ett eget möte med eleven i alla fall.</p>	
<p>MÅL 3 Att det finns ett testat och utvärderat digitalt stöd och digitaliserad Samhällsorientering som kan spridas till andra kommuner och verksamheter.</p> <p>UTFALL: Målet är uppnått. Det som testats och utvärderats ska delas med andra. De hemsidor som tagits fram kan spridas till andra intresserade. Allt arbete som gjorts tas tillvara i fortsatt process med att förbättra den digitala tillgängligheten på lärcentrums hemsidor.</p>	
<p>Sammanfattande utfall: Uppsala kommun, vuxenutbildningen som insatsägare uppger att de lärt sig mycket om digitalisering, om processerna för digital utveckling och om digital tillgänglighet. De uppger att det varit tillfredsställande att följa processer som bygger på Tjänstedesign, så det är användarna som får komma till tals och testa. Det har varit en utmaning att just under pandemiåren, samt under AF:s år med stora organisationsförändringar, samverka och få till möten med alla parter i projektet. Resultat som kommer leva kvar är att en IKT*-pedagog kommer fortsätta inom ordinarie verksamhet. Hemsidorna ska komma i gång live och kommer utvärderas och förbättras kontinuerligt¹. Det som fungerade bra så som online workshops, en-till-en-möten, digitala föreläsningar och lektionstillfällen kommer fortsätta men på-plats-aktiviteter kommer prioriteras.</p> <p>*Information-Kommunikation-Teknologi</p>	

¹ <https://larcentrum-uppsala.se> och <https://samhallsorientering-uppsala.se/>

DELTAGARE INDIVIDINSATSER

Under året har 454 deltagare inskrivna med personuppgifter fått stöd i någon av individinsatserna. Därutöver har 40 anonyma deltagare deltagit i insats.

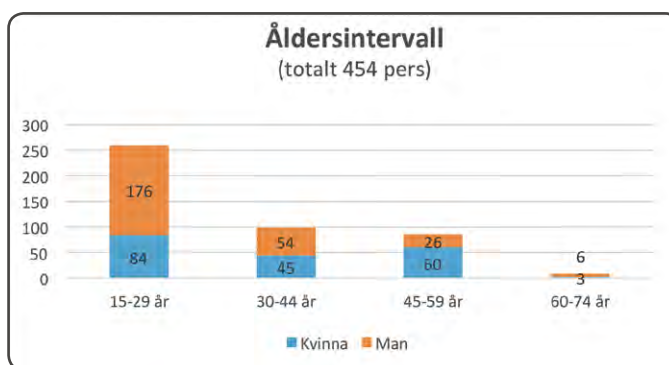
221 deltagare med personuppgifter har avslutats från förbundets insatser. 172 deltagare är utskrivna till arbete/studier/arbetssökande i olika omfattning, vilket innebär 78 % av alla utskrivna. 136 personer (62 %) är utskrivna till arbete/studier efter avslutad insats (46 % kvinnor och 54 % män).

Resultatet med 62 % utskrivna till arbete/studier och 78 % till arbete/studier/arbetssökande visar på god progression mot arbete i förbundets finansierade insatser.

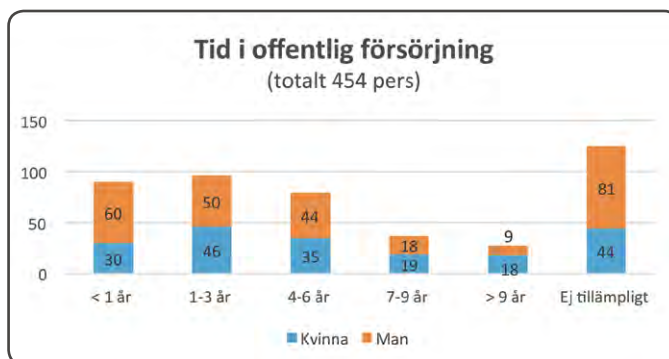
70 personer har skrivits ut till fortsatt rehabilitering, sjukdom, föräldraledighet, flytt, eller övriga orsaker.

42 % är kvinnor och 58 % är män

57 % är yngre än 30 år

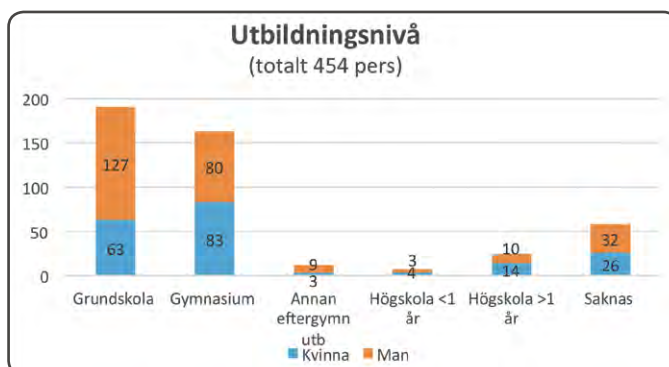
31 % har haft offentlig försörjning i 3 år eller mer

42 % har grundskoleexamen som högsta avslutade utbildning

36 % har gymnasieexamen som högsta avslutade utbildning

9 % har någon form av eftergymnasial utbildning

SAMMANFATTANDE ANALYS AV UTFALLET

Totalt elva insatser varav sju är riktade mot individ har pågått under året.

De sammantagna resultaten visar att insatserna ligger väl i linje med de mål som satts upp av styrelsen. Många deltagare går ut till arbete och/eller studier direkt efter avslutad insats. Så stor andel som 62 % har skrivits ut till arbete och/eller studier under året. Det är ett resultat som vi ska vara mycket nöjda med. Insatserna strävar efter och uppfyller i hög utsträckning de mål som satts upp. Efter genomgång av kvartalsrapporterna uppfyller insatserna och dess styrgrupper i hög utsträckning de delar som är betydelsefulla för ett lyckat resultat. De strukturinsatser som varit aktuella under perioden ligger i linje med vad som förväntas och styrgruppers bedömning är att målen kommer nås inom insatsens tid.

Förbundet bistår med ett antal kompetenshöjande insatser vilka ofta sker i form av seminarier. Under året har dessa skett genom 20 webinarier och seminarier. Dessa ges utifrån behov som kansliet identifierar i dialog med parterna. Därutöver har också 24 träffar arrangerats i något av alla de nätverk som förbundet ansvarar för. Detta skapar goda förutsättningar för ökad gemensam kunskap hos parterna genom den samverkansplattform som förbundet kan erbjuda.

UPPFÖLJNING INTERNKONTROLLPLAN

Förbundet arbetar med systematisk kvalitetsutveckling för att säkra att arbetet bedrivs ändamålsenligt och med hög kvalitet. En del av detta arbete är verksamhetens internkontroll som syftar till att säkra de processer som leder fram till finansiering av insatser för parterna. Förbundet har inget verksamhetsansvar gentemot parterna men arbetar aktivt för att säkra kvalitén i processerna, bland annat genom tydliga ramar för finansiering och genom god uppföljning av verksamhetens prestationer, kvalitet och ekonomi.

Syftet med internkontrollen är att säkerställa att förbundet ägnar sig åt:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer

Den interna kontrollen handlar om att på rimlig nivå säkerställa:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer

God internkontroll säkrar uppföljning av verksamhetens prestationer, kvalitet och ekonomi. Insatser och kostnader för den interna kontrollen måste stå i rimlig proportion till nyttan. De områden som följts upp under året är ekonomi, personal/medarbetare, verksamhetsmål samt finansierade insatser.

Uppföljningen visar att verksamheten genomförts ändamålsenligt och att tillförlitlig finansiell rapportering skett, samt att tillämpliga föreskrifter och riktlinjer efterlevts.

Ekonomi/budget

Genomgång av att budget är i balans sker fem gånger per år och redovisas till styrelsen vid samtliga möten och visar en korrekt hantering. Stickprov av ersättningsblanketter visar att utbetalning skett korrekt.

Personal/medarbetare inom kansli

Genomgång av processbeskrivningar visar att dessa är uppdaterade. Det finns processbeskrivningar för samtliga identifierade huvudprocesser.

Verksamhetsmål

Genomgång av verksamhetsmålen visar att uppsatta mål är nådda.

Finansierade insatser

Kvalitetssäkring sker genom att finansierade insatser redovisar kvartalsrapporter med uppföljning av mål och resultat. I denna har styrgrupperna svarat på ett antal fastställda frågor som rör styrning, målluppfyllelse, budget och vakanser. Uppföljningen återrapporteras till styrelsen genom särskilt PM. Uppföljningen visar på korrekt hantering utifrån internkontrollplanen vad gäller kvalitetssäkring, målluppfyllelse samt delaktighet och styrning från projektägarna.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Samordningsförbundet ska ha en god ekonomisk hushållning. Den verksamhet som bedrivs ska vara effektiv och ändamålsenlig. Förbundet ska sträva efter att använda tilldelade medel från medlemmarna till ändamålsenlig verksamhet till nytta för målgruppen och med effektivt resursutnyttjande som grundläggande princip.

Förbundsstyrelsen har beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Budget och medelstildelning

Samordningsförbundets budget ska enligt lag fastställas i november året innan räkenskapsåret. Budget för år 2022 har fastställts av förbundsstyrelsen den 25 november år 2021 med reservation för ESF bidrag som inte var beslutat vid detta tillfälle.

Staten står för hälften av medlemsavgiften genom Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Från Region Uppsala kommer 25 % medan länets åtta kommuner delar på resterande 25 %.

Medlemsintäkterna har varierat under åren, med en högsta nivå på 24 000 tkr vid uppstarten och som lägst 20 200 tkr. Den totala tilldelningen för 2022 uppgick till 23 090 tkr, samma tilldelning som för år 2021. Tillsammans med det samlade överskottet från tidigare år på 6 528 tkr (bunden reservfond ej medräknad) fanns 29 618 tkr att fördela för 2022.

Resultatet för år 2022 visar ett överskott på 335 tkr, vilket kan jämföras med budgeterat underskott på - 3 191 tkr. I budget för 2023 beräknas överskottet minska till 3 200 tkr.

Kapitalförvaltning

Överskottet från verksamhetens uppstartsfas har placerats i Nordeas institutionella korträntefond. Värdet av fonden uppgår 2022-12-31 till 5 715 tkr.

Ovanstående placering följer av styrelsen beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Balanskravsavstämning

Första åren 2008–2010, när Samordningsförbundet i Uppsala län startade upp sin verksamhet, genererades ett överskott på grund av att verksamheten inte kom i gång enligt plan. Utifrån detta finns det beslut på att dessa överskott skall minskas kommande år och inget krav på återbetalning till medlemmarna föreligger.

Vinsten för år 2008–2010 uppgick till 24 696 tkr, överskottet har sedan succesivt arbetats ner under åren 2011–2020, se uppställning nedan. För 2021 hade vi återigen ett överskott, 1 405 tkr

och även 2022 har genererat överskott, 335 tkr. Överskotten beror på att insatserna ej nyttjat de medel som dom fått beviljat. I första hand är det minskade lönekostnader för att man ej kommit i gång som planerat men även tilldelade medel för diverse omkostnader har nyttjats i lägre utsträckning än förväntat hos vissa insatser.

Om överförda medel och ansökningar som beviljats för år 2023 nyttjas fullt ut, kommer överskottet att ligga i paritet med de nivåer Nationella rådet rekommenderat i sin skrivelse från 2013-10-02 angående storlek på sparade medel/eget kapital.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Årets resultat	9,639	10,261	4,797	-5,138	-3,017	0,291	-3,566	-0,051	-0,775	-2,884	0,194	-2,567	-1,060	1,405	0,335
Reservfond	-1														
Årets resultat	8,639	10,261	4,797	-5,138	-3,017	0,291	-3,566	-0,051	-0,775	-2,884	0,194	-2,567	-1,060	1,405	0,335

VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

En projektanställd anställd under perioden 2022-01-01 till och med 2023-04-30.

Sjukfrånvaro rapporteras ej av integritetsskäl, då förbundet har mindre än 10 anställda.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Konjunkturläget ökar riskerna för att fler ska stå utan arbete och även fler långtidsarbetslösa. En ytterligare försämrad konjunktur kan påverka våra parterns prioriteringar. Om parternas regelverk och uppdrag ändras kan fokus för förbundets verksamhet också behöva ändras och justeras utifrån vilka behov som uppstår. De begränsade resurserna inom förbundet innebär en sårbarhet vad gäller möjliga resultat som kan åstadkommas om parternas fokus ändras.

Ekonomisk redogörelse

KOMMENTAR TILL ÅRSREDOVISNING 2022

År 2022 redovisar Samordningsförbundet Uppsala län ett överskott på 335 tkr, att jämföra med 2021 års överskott på 1 405 tkr.

Budgeten för 2022 var satt till -3 191 tkr, avvikelsen beror i första hand på att det rekviderats mindre pengar än budgeterat. I flera fall har man inte kommit i gång som planerat och lönekostnaderna har därför blivit lägre, även beviljade medel för övriga kostnader har ej nyttjats fullt ut. Några insatser för över ej utnyttjade medel till 2023.

Mer medel har dock använts till insatser än föregående år samt en större andel av insatserna nyttjar mer av beslutade medel än föregående år. Förbundet fortsätter att arbeta aktivt för att minska det ackumulerade överskottet.

Ett överskott på ca 0,5 mkr har också genererats avseende befintlig personal som ersatts med ESF-medel.

Inga investeringar har gjorts under året.

EKONOMISK ÖVERSIKT

Ekonomisk översikt (belopp i TSEK)

	Utfall 2022	Utfall 2021
Intäkter		
Medlemsavgifter	23 090	23 090
Övr erhållna bidrag	18	
ESF medel SMAIL	3 070	
Kostnader		
Samverkansinsatser	-18 598	-16 270
Förtroendevalda	-307	-339
Förvaltning	-3 869	-5 076
Förvaltning ESF SMAIL	-1 154	
Övr kostnader ESF SMAIL	-1 915	
Resultat	335	1 405

Förtroendevalda och förvaltning

Kostnader för förtroendemannastyrningen uppgick till 307 tkr under år 2022, att jämföra med 339 tkr 2021, budgeten var satt till 800 tkr.

Differens mot budget beror på att fler möten sker digitalt, vilket medfört halvdagsarvoden i stället för heldagsarvoden och lägre resekostnader.

Förvaltningen har för år 2022 förbrukat 3 869 tkr, budgeten var satt till 4 400 tkr.

Förvaltningskostnaden är något lägre än 2021 på grund av att fler i ordinarie personal lägger timmar i SMAIL projektet och kostnaden flyttats dit. Detta kan tydligare utläsas i den ekonomiska översikten.

Den relativt höga kostnaden 2021 berodde på att det uppkom en kompletteringspremie för pensionskostnad med tillhörande löneskatt, totalt 850 tkr.

Kostnad förtroendevalda och förvaltning, TSEK

	Utfall 2022	Utfall 2021	Budget 2022
Förtroendevalda	307	339	800
Utfall mot budget	38%	42%	
<hr/>			
Förvaltning	3 869	5 076	4 400
Utfall mot budget	88%	118%	

Förbrukningskvoterna i efterföljande tabell visar samverkansinsatsernas förbrukade medel i jämförelse med en linjär förbrukning över tid. Målvärdet är 100 procent. Avvikande värden innebär att insatsen har förbrukat mer eller mindre än vad som är rimligt och syftar till att ge signal om extra uppmärksamhet. Tabellen visar att insatsernas faktiska förbrukning i de flesta fall är något lägre än förväntat, men ändå högre än år 2021. Årets förbrukningskvot uppgick till 87%.

SAMVERKANSINSATSER

Insatsnamn	Insatsägare	Utfall TSEK 2022	Utfall TSEK 2021	Förbruknings- kvot 2022
Nya vägar för samverkan	Arbetsförmedlingen	-	579	
Jobbcentrum-Din väg framåt	Enköping & AF	2 489	1 836	93%
Plattform för individstöd	Heby	2 169	1 619	96%
Framsteget 2.0	Håbo & AF	2 988	2 423	83%
En väg in - steget vidare	Knivsta	1 647	1 317	84%
REKO	Region Uppsala	-	308	
RegExPro	Region Uppsala	1 238	915	81%
Ung Framtid	Tierp	2 670	-	95%
Växtverket	Tierp	-	1 817	
Ung Intro	Uppsala	-	829	
Implementering rutin flerpartsmöten	Uppsala & Region Ua	-	785	
Lokussamordnare	Uppsala	336	340	93%
Digital plattform för stöd	Uppsala	636	638	51%
Arbetslivsintro	Uppsala & Region Ua	1 746	-	52%
Lokussamordnare	Älvkarleby	152	138	96%
Samverkan impl av rutin flerpart	Älvkarleby	-	326	
Bryggan inkl förlängning	Östhammar	1 805	1 617	101%
Summa samverkansinsatser		17 876	15 487	
Ekonom projektstöd		351	360	
Verksamhetsutvecklare		330	353	
Kompetenshöjande insatser		41	70	
Summa övriga samverkansinsatser		722	783	
SUMMA SAMVERKANSINSATSER TOTALT		18 598	16 270	
Inriktning insatser 2022 utfall-budget		Utfall TSEK 2022	Budget TSEK 2022	Förbrukningskvot mot budget, %
Samverkansinsatser		17 876	20 641	87%
Övriga samverkansinsatser		722	1010	71%
SUMMA		18 598	21 651	

RESULTATRÄKNING

Årsbokslut 2022-12-31

Samordningsförbundet Uppsala län, 222000-2576

		22-01-01 22-12-31	21-01-01 21-12-31	Budget 22-12-31
Verksamhetens intäkter				
Rörelseintäkter	Not 1	23 089 999	23 090 000	23 090 000
Övriga rörelseintäkter	Not 2	17 386	3	
EU bidrag	Not 3	3 070 298		3 400 000
Summa verksamhetens intäkter		26 177 683	23 090 003	26 490 000
Verksamhetens kostnader				
Kostnader för samverkansinsatser	Not 4	-17 876 534	-15 487 142	-20 641 000
Övriga kostnader ESF projektet SMAIL	Not 5	-1 915 327	0	-1 955 000
Övriga driftskostnader	Not 6	-426 091	-571 517	-630 000
Kostnader för lokaler		-265 630	-277 000	-320 000
Kostnader för personal	Not 7	-5 313 516	-5 337 455	-6 105 000
Avskrivningar				
Avskrivningar inventarier		0	-10 567	
Verksamhetens nettokostnader		-25 797 098	-21 683 681	-29 651 000
Verksamhetens resultat		380 585	1 406 322	-3 161 000
Finansiella poster				
Finansiella intäkter	Not 8	87 668	7 316	
Finansiella kostnader	Not 8	-133 273	-8 772	
Resultat efter finansiella poster		334 980	1 404 866	-3 161 000
ÅRETS RESULTAT		334 980	1 404 866	-3 161 000

BALANSRÄKNING

Årsbokslut 2022-12-31

Samordningsförbundet Uppsala län, 222000-2576

	22-12-31	21-12-31	
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	Not 9	0	0
Summa anläggningstillgångar	0	0	
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	Not 10	96 018	56 494
Interimsfordringar	Not 11	606 397	15 120
Summa fordringar	702 415	71 614	
Kortfristiga placeringar	Not 12	5 714 504	5 802 152
Kassa och bank	Not 13	8 423 265	7 082 424
Summa kassa och bank	14 137 769	12 884 576	
Summa omsättningstillgångar	14 840 184	12 956 190	
SUMMA TILLGÅNGAR	14 840 184	12 956 190	
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
<u>EGET KAPITAL</u>			
Årets resultat		334 980	1 404 865
Bunden reservfond		1 000 000	1 000 000
Övrigt eget kapital		6 528 837	5 123 972
Summa eget kapital	7 863 817	7 528 837	
<u>KORTFRISTIGA SKULDER</u>			
Leverantörsskulder		5 702 166	4 542 842
Övriga kortfristiga skulder	Not 14	520 130	431 347
Interimsskulder	Not 15	754 071	453 164
Summa kortfristiga skulder	6 976 367	5 427 353	
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	14 840 184	12 956 190	

KASSAFLÖDESANALYS

Årsbokslut 2022-12-31

Samordningsförbundet Uppsala län, 222000-2576

	2022-01-01 2022-12-31	2021-01-01 2021-12-31
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	334 980	1 404 865
<u>Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet</u>		
Värdeförändring fondplaceringar	0	10 567
Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital	334 980	1 415 432
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	-630 801	40 547
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	1 549 014	80 026
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 253 193	1 536 005
Investeringsverksamhet		
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-	-
Finansieringsverksamhet		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-
Årets kassaflöde	1 253 193	1 536 005
Likvida medel från årets början	12 884 576	11 348 571
Likvida medel vid årets slut (fond samt kassa)	14 137 769	12 884 576
Förändring i likvida medel	1 253 193	1 536 005

REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år och följer lagen om kommunal bokföring och redovisning, LKBR (2018:597).

- Periodiseringar av intäkter och kostnader har skett för att ge en rättvisande bild av resultat och finansiell ställning.
- Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar sker enligt plan över 5 år.
- Finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring värderas till verkligt värde i enlighet med LKBR 7 kap. 6 §.
- Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationell leasing.

NOTER

Noter till resultaträkning per 2022-12-31

	22-01-01 22-12-31	21-01-01 21-12-31
Not 1 Rörelseintäkter		
Enköpings kommun	693 484	686 853
Heby kommun	208 871	208 959
Håbo kommun	325 858	326 677
Knivsta kommun	288 629	283 660
Tierps kommun	314 200	317 500
Uppsala kommun	3 473 570	3 476 878
Älvkarleby kommun	140 653	141 577
Östhammars kommun	327 234	330 396
Region Uppsala	5 772 500	5 772 500
Försäkringskassan/Arbetsförmedlingen	11 545 000	11 545 000
Summa medlemsavgifter/rörelseintäkter	23 089 999	23 090 000
Not 2 Övriga rörelseintäkter		
Kompensation sjuklönekostnad	15 713	0
Återbäring Länsförsäkringar	1 665	0
Öresutjämning	8	3
Summa övriga rörelseintäkter	17 386	3
Not 3 EU bidrag		
ESF medel avseende SMAIL projektet	3 070 298	0
Not 4 Kostnader för samverkansinsatser		
Framsteget 2.0, Håbo	-2 988 319	-2 422 881
Bryggan, Östhammar	-1 804 948	-1 617 534
Ung Intro, Uppsala	-	-829 000
En väg in - steget vidare, Knivsta	-1 647 400	-1 316 726
Jobbcentrum Din väg framt, Enköping	-2 488 949	-1 836 478
Lokussamordnare, Älvkarleby	-152 076	-137 497
Ung Framtid, Tierp	-2 670 236	-
Växtverket, Tierp	-	-1 817 367
Reko, Region Uppsala	-	-308 250
Impl rutin flerpartsmöten, Uppsala	-	-784 628
Lokussamordnare, Uppsala	-335 794	-339 925
Arbetslivsintro, Uppsala	-1 745 493	-
RegExPro, Region Uppsala	-1 238 051	-915 090
Nya vägar för samverkan, Heby	-	-578 820
Digital plattform för stöd, Uppsala	-2 168 840	-638 246
Plattform för individstöd/samv, Heby	-636 426	-1 618 712
Samverkan impl av rutin för flerpartssamv, Äby	-	-325 988
Summa kostnader samverkansinsatser	-17 876 532	-15 487 142

	22-01-01 22-12-31	21-01-01 21-12-31
Not 5 Övriga kostnader ESF projekt		
Kommunens utbildare SMAIL	-1 020 262	0
Konsultarvoden	-237 500	0
Konferens/seminariekostnad	-111 212	0
Reklam och trycksaker	-139 625	0
Div övriga kostnader	-406 728	0
Summa övriga kostnader ESF projekt	-1 915 327	0
Not 6 Övriga driftskostnader		
Förbrukningsinventarier	-29 086	-20 673
IT-tjänster, programvaror	-153 661	-188 220
Konsultarvoden	-10 000	-10 000
Medlemsavgifter, NNS och Pacta	-58 040	-57 900
Kostnader revision	-49 500	-126 000
Övriga kostnader	-125 804	-168 724
Summa övriga driftskostnader	-426 091	-571 517
Not 7 Kostnader för personal		
Arovoden till ledamöter	-268 610	-274 377
Lön tjänstemän	-3 384 692	-2 790 399
Pensions- övriga grupp försäkringar	-564 467	-1 100 188
Kompetensutveckling	-45 179	-189 529
Förändring av semesterlöneskuld	110 159	-143 366
Arbetsgivaravgifter	-1 141 367	-827 951
Övr personalkost, förmåner, representation	-19 360	-11 645
Summa kostnader för personal	-5 313 516	-5 337 455
Not 8 Finanseilla kostnader och intäkter		
Realiserade vinster Nordea kortrränta	87 668	6 762
Vallutakursvinst		554
Summa Finanseilla intäkter	87 668	7 316
Realiserade förluster Nordea kortrränta	-132 797	-8 497
Räntekostnader skattekonto	-476	-275
Summa Finansiella kostnader	-133 273	-8 772
Not 9 Materiella anläggningstillgångar		
Inventarier	353 832	353 832
Ack avskrivningar inventarier	-353 832	-348 548
Summa materiella anläggningstillgångar	0	0
Not 10 Övriga kortfristiga fordringar		
Momsfordran	96 010	56 494
Skattekonto	8	0
Summa övriga kortfristiga fordringar	96 018	56 494
Not 11 Interimsfordringar		
ESF november-december	590 783	0
Förutbetalda fakturor	15 614	15 120
Summa interimsfordringar	606 397	15 120

	22-01-01	21-01-01
	22-12-31	21-12-31
Not 12 Kortfristiga placeringar		
Nordea Institutionell kortränta	5 714 504	5 802 152
Summa kortfristiga placeringar	5 714 504	5 802 152
Not 13 Kassa och bank		
Plusgirokonto	8 423 265	7 082 424
Summa kassa och bank	8 423 265	7 082 424
Not 14 Övriga kortfristiga skulder		
Summa övriga kortfristiga skulder	100 807	82 966
Avräkning särskild löneskatt på pensioner	317 505	268 365
Upplupna arbetsgivaravgifter	101 818	80 016
Övr upplupna kostnader/förutbet intäkter	93 000	46 000
Summa övriga kortfristiga skulder	520 130	431 347
Not 15 Interimsskulder		
Upplupna semesterlöner	204 107	274 056
Beräknad uppl soc avg semesterskuld	64 130	86 108
Övr upplupna kostnader/förutbet intäkter	63 000	93 000
Övriga interimsskulder SMAIL	422 834	0
Summa interimsskulder	754 071	453 164

DRIFTSREDOVISNING

Driftsredovisning (belopp i TSEK)	Budget 2022	Utfall 2022	Diff mot budget 2022
Intäkter			
Medlemsavgifter	23 090	23 090	0
ESF medel SMAIL projektet	3 400	3 070	-330
Övr erhållna bidrag	0	18	18
Administrativa kostnader			
Styrelse	-800	-307	493
Kansli och kringkostnader	-3 800	-3 869	-69
Kansli ESF SMAIL	-600	-1 154	-554
ESF SMAIL	-2 800	-1 915	885
Kostnader samverkansinsatser			
Individinriktade			
Jobbcentrum-Din väg framåt, Enköping	-2 675	-2 489	186
Framsteget 2.0, Håbo	-3 598	-2 988	610
En väg in - stegetvidare, Knivsta	-1 965	-1 647	318
Arbetslivsintro, Uppsala	-3 375	-1 746	1 629
Bryggan (inkl förlängning), Östhammar	-1 780	-1 805	-25
Ung framid, Tierp	-2 803	-2 670	133
Plattform för individstöd, Heby	-2 161	-2 169	-8
Strukturinriktade			
Lokussamordnare, Uppsala	-360	-336	24
Digital plattform för stöd, Uppsala	-566	-636	-70
Lokussamordnare, Älvkarleby	-158	-152	6
RegExPro, Region Uppsala	-1 200	-1 238	-38
Övriga samverkansinsatser			
Ekonom projektstöd	-430	-351	79
Verksamhetsutvecklare	-460	-330	130
Kompetenshöjande insatser	-150	-41	109
TOTALT 2022-12-31	-3 191	335	3 526

SAMORDNINGSFÖRBUNDET UPPSALA LÄN

Storgatan 27 | 751 85 Uppsala | 018-18 58 40

info@finsam uppsala.se | www.finsam uppsala.se

Kommunfullmäktige i Enköping
Kommunfullmäktige i Heby
Kommunfullmäktige i Håbo
Kommunfullmäktige i Knivsta
Kommunfullmäktige i Tierp
Kommunfullmäktige i Uppsala
Kommunfullmäktige i Älvkarleby
Kommunfullmäktige i Östhammar
Arbetsförmedlingen
Försäkringskassan
Regionfullmäktige i Uppsala län

Ansvarsfrihet för styrelsen i Samordningsförbundet Uppsala län

Samordningsförbundets revisorer har granskat förbundets verksamhet och årsredovisning för 2022 och tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Samordningsförbundets medlemmar ska ta ställning till om förbundets styrelse beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2022. Förbundet emotser protokollsutdrag från ert fullmäktige/motsvarande så snart ärendet har behandlats hos er.

Protokollsutdrag skickas till:
Samordningsförbundet Uppsala län
Storgatan 27
751 85 Uppsala

[Redacted]
[Redacted]

Bilagor:

- Årsredovisning 2022
- Revisionsberättelse 2022
- EYs årliga granskningsrapport 2022
- KPMG Revisionsrapport 2022

Hälsningar

Åsa Fichtel, Förbundschef
Samordningsförbundet Uppsala län

Till

Samordningsförbundet Uppsala län
Fullmäktige i medlemskommunerna
Fullmäktige, Region Uppsala
Försäkringskassan
Arbetsförmedlingen

REVISIONSBERÄTTELSE för år 2022

Samordningsförbundet Uppsala län
Organisationsnummer 222000-2576

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Samordningsförbundet Uppsala län för år 2022.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om finansiell samordning och kommunal bokföring och redovisning och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av samordningsförbundets finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att resultaträkningen och balansräkningen för samordningsförbundet fastställs.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorsred i Sverige. Vi som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om finansiell samordning och enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera förbundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Vi har att utföra revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi mig en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga

med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett förbund inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt lagen om finansiell samordning, kommunallagen och därmed enligt god revisionssed för kommunal verksamhet i Sverige. Vi ansvarar för att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi har biträtts i vår granskning av ett sakkunnigt biträde.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt förbundsordning

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Samordningsförbundet Uppsala län för år 2022.

Vi bedömer sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Uppsala län har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Vi tillstyrker att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige. Vi som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs

baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för förbundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Upplysning

Det finns två revisionsrapporter att ta del av för ytterligare information, en revisionsrapport som sakkunnigt biträde har skrivit och en revisionsrapport som den auktoriserade revisorn har skrivit.

Uppsala den 22 mars 2023

Cecilia Forss
Utsedd av Region Uppsala

Knut Rexed
Utsedd av Region Uppsala

Cecilia Kvist
Auktoriserad revisor

Bilaga: De sakkunnigas rapporter

*) Vår granskning av årsredovisningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta underlag om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur förbundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i förbundets interna kontroll. Granskningen innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 5 pages before this page
Dokumentet inneholder 5 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 5 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 5 sider før denne side

Detta dokument innehåller 5 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

Stiftelsen Östhammarshem

Rapportering av revisionen per
den 31 december 2022

Februari 2023

Februari, 2023

Ledningen/Styrelsen/Förtroendemannarevisorer

Vi har i denna rapport sammanfattat de mer väsentliga iakttagelserna från vår revision av Stiftelsen Östhammarshem.

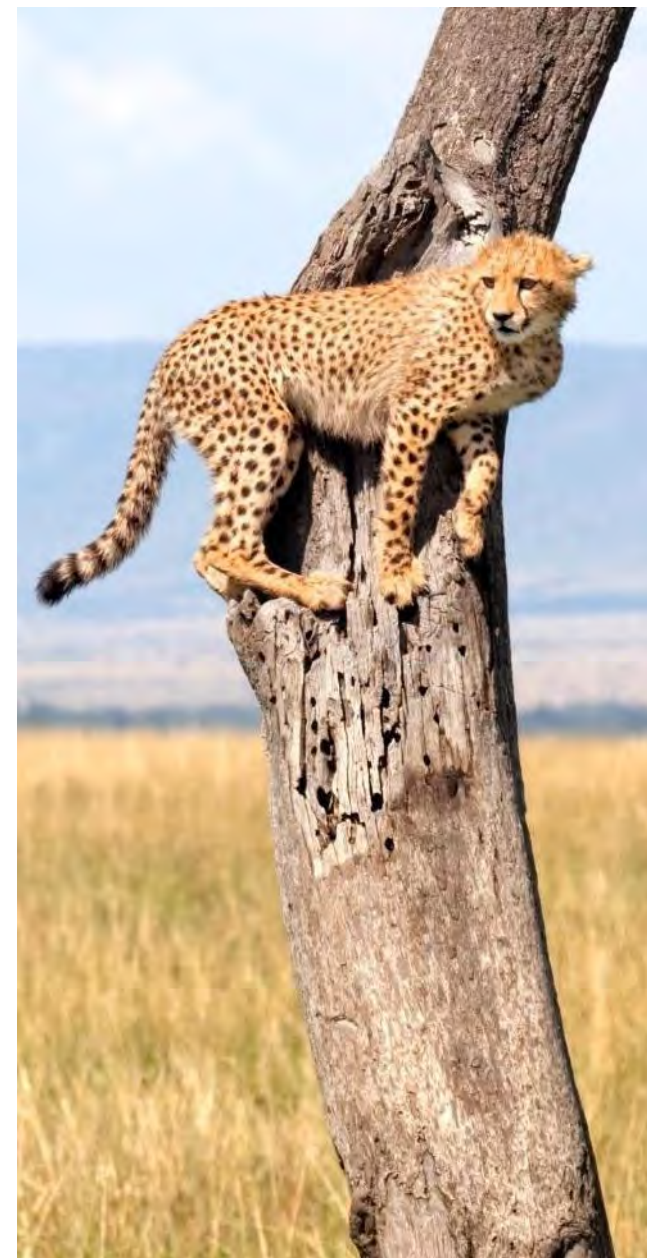
Vår revision är anpassad till Stiftelsens verksamhet och är primärt utformad för att vi ska kunna avge en revisionsberättelse på Stiftelsens årsredovisning för räkenskapsåret 2022. I enlighet med god revisions sed har vi i vår revision gjort en bedömning avseende Stiftelsens interna kontroll kopplat till den finansiella rapporteringen, vilket påverkar hur vi planerat revisionen och bestämt utformning, tidpunkt och omfattning av specifika granskningsåtgärder.

Denna rapport är enbart avsedd för Ledningen/Styrelsen/Förtroendemannarevisorer och inte för att distribueras till utomstående.

Med vänlig hälsning

Oskar Wall

Auktoriserad revisor

Agenda

CONTENTS

Sammanfattning

Riskbedömning och fokusområden

Årsbokslutsgranskning

Summering noterade avvikelser

Dataanalys

Sammanfattning

Genomfört arbete

Granskning av årsbokslutet

- Vi har genomfört merparten av vår revision.

Följande aktiviteter kvarstår:

- Läsa och granska innehållet i slutlig version av årsredovisningen
- Inhämta uttalande från företagsledningen ("letter of representation")
- Följa upp väsentliga händelser efter balansdagen

Slutsats

Preliminär slutsats

- Vi har i vår revision till dags datum inte noterat några väsentliga avvikelser. Under förutsättning att inget ytterligare som kan påverka vårt uttalande kommer till vår kännedom vid slutförandet av revisionen är vår bedömning att vi kommer att kunna lämna en omodifierad revisionsberättelse.

	Tidplan	Dokumentation	Justeringar	Årsredovisning
Sammanfattande bedömning av årsbokslutet	●	●	●	●

●	Omedelbara åtgärder behöver vidtas för att förbättra processen
●	Processen kan förbättras
●	Bedöms tillfredsställande

01

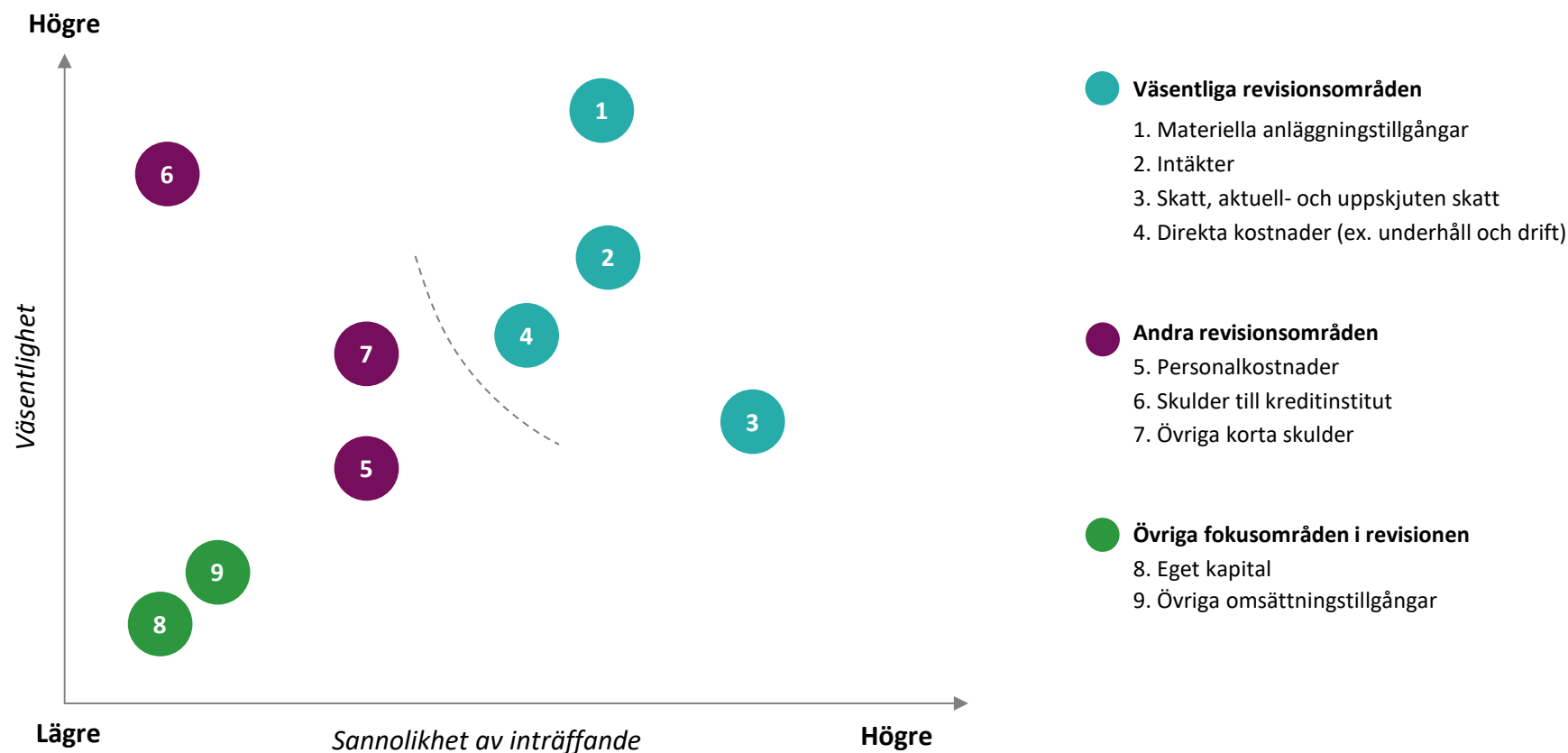
Riskbedömning och fokusområden

Riskbedömning och fokusområden

Vi har skaffat oss en förståelse för er strategi, granskat era huvudrisker som identifierats i årsredovisningen och redovisningen för 2022. Detta har vi kombinerat med vår förståelse för branschen för att identifiera väsentliga risker som påverkar vår revision.

Följande diagram sammanfattar de väsentliga delar som är relevanta för bokslutsrevisionen:

03

Årsboks slutsgranskning

Analys av resultat- och balansräkning

Resultaträkning

Område	2022-12-31	2021-12-31	Skillnad tkr	Skillnad %	Iakttagelser och kommentarer
Intäkter	169 507	165 105	4 402	3%	Intäkterna har ökat mot fg år med ca 4,4 mkr främst som en följd av hyreshöjningar som för 2022 uppgick till i genomsnitt 3,8%.
Direkta kostnader	-86 260	-78 952	-7 308	9%	De direkta kostnaderna, som inkluderar ex. underhålls- och driftskostnader har ökat med 7,3 mkr. Detta förklaras främst av ökade kostnader för uteskötsel, uppvärmning, vatten, el (som har ökat markant under 2022) samt sophantering (pga nya regler). Övriga kostnader är i nivå med tidigare år.
Övriga externa kostnader	-11 523	-11 637	114	-1%	Övriga externa kostnader har minskat med 0,1 mkr och är i linje med föregående år.
Personalkostnader	-18 493	-15 972	-2 521	16%	Personalkostnaderna har ökat med 2,5 mkr, förklaringen till det beror främst på att medelantalet anställda har ökat från 19 till 23 anställda. Lönerrevision för 2022 har dessutom varit högre än tidigare år.
Av- och nedskrivningar	-29 925	-26 765	-3 160	12%	Avskrivningarna överstiger föregående års nivå med 3,1 mkr, vilket är rimligt beaktat att några projekt har färdigställts under 2022 jämfört med 2021.
Förvaltningsresultat	23 227	31 779	-8 552	-27%	
Resultat från finansiella poster	-5 107	-3 540	-1 567	44%	Räntekostnaderna har ökat med 1,6 mkr, vilket beror på ränteläget under 2022 som har ökat samt en ökning av skuldbeloppet med ca 20 mkr.
Bokslutsdispositioner	-443	-6 540	6 097	-93%	Bokslutsdispositioner avser avsättning till p-fond då stiftelsen gör ett positivt skattemässigt resultat.
Skatt	-3 721	-4 967	1 246	-25%	Årets skatt uppgår till 3,7 mkr, av vilket ca 1 mkr är hänförligt till uppskjuten skatt på den temporära skillnaden mellan det skattemässiga och redovisningsmässiga värdet på fastigheterna och resterande är hänförligt till skatt på årets skattemässiga resultat.
Årets resultat	13 957	16 732	-2 775	-17%	

Balansräkning

Område	2022-12-31	2021-12-31	Skillnad tkr	Skillnad %	Iakttagelser och kommentarer
Materiella anläggningstillgångar	858 515	824 087	34 428	4%	Materiella anläggningstillgångar har ökat med 34,4 mkr. Årets investeringar uppgår till 11,8 mkr och årets avskrivningar -30 mkr. Större pågående projekt över årsbokslutet är ex. stamreoveringar, ombyggnad av lägenheter samt projekt Fjället (reovering av fönster).
Finansiella anläggningstillgångar	330	304	26	9%	Ökning mot 2021 förklaras främst av återbäring samt inbetalning från HBV föreningen.
Omsättningstillgångar	15 802	25 424	-9 622	-38%	Omsättningstillgångarna har minskat med 9,6 mkr, vilket främst förklaras av ett lägre saldo på bankkontot till följd av höga kostnader för investeringar under 2022 i jämförelse med 2021.
Summa tillgångar	874 316	849 815	24 501	3%	
Eget kapital	217 040	203 082	13 958	7%	Eget kapital har ökat med 14 mkr till följd av det positiva resultatet.
Obeskattade reserver	34 070	33 627	443	1%	Obeskattade reserver har ökat med årets avsättning till periodiseringsfond.
Avsättningar	30 203	29 214	989	3%	Avsättningar avser uppskjuten skatt på skillnad mellan det skattemässiga och bokföringsmässiga värdet på fastigheterna. Ökningen om ca 1 mkr beror främst på redovisningsmässiga aktiveringar som kostnadsförs skattemässigt.
Långfristiga skulder	559 200	539 200	20 000	4%	Långfristiga skulder (inkluderar här även det som förfaller inom 1 år) är oförändrad mellan åren. Östhammars kommun har ett kommunalt borgenstak om 613 mkr. Långgivare är Kommuninvest. Bolaget har tagit ett nytt lån om 20 mkr under året.
Kortfristiga skulder	33 641	44 692	-11 051	-25%	Kortfristiga skulder har minskat med 11 mkr, vilket främst förklaras av lägre leverantörsskulder, lägre förskottsbetalda hyror samt lägre upplupna kostnader hänförligt till pågående projekt där fakturor ännu ej erhållits.
Summa skulder och eget kapital	874 316	849 815	24 501	3%	

Väsentliga redovisnings- och revisionsfrågor

Område	Iakttagelse och kommentar
Intäkter	<ul style="list-style-type: none">Stiftelsens intäkter har främst granskats med hjälp av dataanalys. Se avsnitt 4 för en sammanfattning från denna granskning, där vi har ställt upp en korrelationsanalys mellan intäkter-hyresfordringar-bank per bokslutsdagen. När vi genomför denna typ av analys kontrollerar vi hela populationen och är mindre intresserade av de bokningar som sker enligt vår förväntan. Istället fokuserar vi på och följer upp eventuella avvikelser.I övrigt kan vi utifrån genomförd granskning konstatera att intäkterna i allt väsentligt är korrekt redovisade.
Materiella anläggningstillgångar	<ul style="list-style-type: none">Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. Stiftelsen tillämpar komponentredovisning avseende fastigheterna (i enlighet med K3). När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, uträngas eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångarna som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningspunkten. Efter genomförd granskning, främst via stickprov och kontrollberäkningar, anser vi att stiftelsen hantering av såväl fördelning av komponenter och aktiveringar är väsentligen korrekt.Vi har även rimlighetsbedömt årets avskrivningar och kan konstatera att avskrivningar sker i snitt med 1,4 % (1,9 %), vilket är i nivå med föregående år. I enlighet med K3 har stiftelsen gjort bedömningar kring olika typer av komponenters specifika livslängd, se även kommentar ovan.Tidigare år har vi avrapporterat att det fanns indikationer på att ledningen ej gjort en bedömning kring specifik livslängd för markanläggningarna, utan samtliga markanläggningar skrevs av på 20 år, vilket även är den kortast tillåtna livslängden skattemässigt. Under både 2021 och 2022 har det skett investeringar i ex. laddstolpar där ledningen bedömer att livslängden är kortare än 20 år, vilket vi instämmer med. Skattemässigt måste avskrivningen dock fortsatt vara 20 år. Ledningen har tagit hänsyn till detta i skatteberäkningen under 2022.Under 2020 inhämtade Stiftelsen en extern värdering av fastighetsbeståndet, vilket visade på ett marknadsvärde om ca. 1.852 mkr. Vid denna tidpunkt bedömdes således att det fanns ett övervärde i fastighetsbeståndet på drygt 1 miljard kronor. Ledningen bedömer inte att detta värde avviker väsentligt under 2022, varför någon ny värdering inte har inhämtats under året. Enligt K3 ska information om marknadsvärdet lämnas i årsredovisningen. Detta förhållande tillsammans med det faktum att vi generellt ser en negativ trend vad gäller marknadsvärden för bostadsfastigheter under slutet av 2022 gör det viktigare att aktuella marknadsvärderingar finns tillgängliga. Vi har beaktat alla omständigheter inte identifierat några individuella fastigheter där indikation på nedskrivningsbehov finns. Vi rekommenderar ledningen att tillse att en bedömning av fastighetsvärdena (externt eller internt) upprättas årligen. Vi har fått information om att en extern fastighetsvärdering ska inhämtas 2023.
Direkta kostnader	<ul style="list-style-type: none">Stiftelsens direkta kostnader har som tidigare nämnts ökat under 2022 med ca 9%. Vi har främst granskat dessa kostnader genom att utföra analytisk granskning samt genom att ta stickprov. En stor del av våra stickprov har varit på reparations- och underhållskostnader för att särskilt se till att dessa kostnader har klassificerats korrekt, således att det inte avser åtgärder som är värdehöjande och således bör bokföras som en tillgång. Efter genomförd granskning kan vi konstatera att kostnaderna i allt väsentligt är korrekt redovisade.

Väsentliga redovisnings- och revisionsfrågor

Område	Iakttagelse och kommentar
Uppskjuten skatt & aktuell skatt	<ul style="list-style-type: none">• Skillnaden mellan det skattemässiga och bokföringsmässiga värdet på fastigheterna uppgår till 140 mkr, vilket genererar en uppskjuten skatteskuld om 30 mkr (29 mkr under förgående år). Detta är främst hänförligt till direktavdrag från tidigare år, vilket avser kostnader som aktiverats i redovisningen men som inom ramen för det utvidgade reparationsbegreppet dragits av i inkomstdeklarationen det år då kostnaden uppstod. Redovisning sker enligt balansräkningsmetoden. Enligt denna metod redovisas uppskjutna skatteskulder och uppskjutna skattefordringar på temporära skillnader som uppstår mellan bokförda respektive skattemässiga värden för tillgångar och skulder samt för övriga skattemässiga avdrag eller underskott.• Sammanställningen över de skattemässiga värdena har tidigare gjorts i en excelfil, men under 2022 så lästes samtliga värden in i ekonomisystemet vilket innebär att respektive fastighet nu både har ett redovisningsmässigt och skattemässigt värde i anläggningsregistret. Vi har stämt av inläsningen i systemet samt genomfört kontrollberäkningar, och vår granskning har endast resulterat i oväsentliga differenser.
Övrigt	<ul style="list-style-type: none">• Under 2018 köpte Östhammarshem andelar samt aktier i ett Vindkraftverk (Rockneby). Avsikten med denna investering var att Stiftelsen skulle kunna registrera sig som skattskyldig för energiskatt, men tyvärr erhöles avslag på denna ansökan (för tredje gången) i slutet av 2020. Fram till 2021 har dessa andelar i vindkraftverket varit bokförda som en pågående investering, men i och med att Stiftelsen beslutat att inte överklaga avslaget, har ombokning skett till byggnadsinventarie/aktier & andelar och avskrivning har således påbörjats. Vi bedömer hanteringen som korrekt. (vänligen se not 20 i 2022 årsredovisning)• Under de senaste åren har Stiftelsen kunnat utnyttja det gynnsamma ränteläget och sänkt deras snittränta och därmed även deras räntekostnader som har varit 2,5 mkr i snitt. Under 2022 har räntorna ökat vilket kommer att ge en effekt under 2023 på grund av stora låneförfall under 2023 och därmed kommer stiftelsens räntekostnader att påverkas i stor utsträckning av de ökade räntorna. Stiftelsen räknar med räntekostnader på ca 10 mkr inför nästa år på sina 559,2 mkr lån. Anledningen till höjningen är den stigande inflationen som har stigit till den högsta nivån sedan 1990-talet.• Under höstens hyresförhandlingar avtalades om en hyresökning på 3,8 % för 2023. Ny hyra blir gällande fr.o.m. första februari 2023• Under 2022 avslutades Kvarteret Byggmästarens alla RoT-renoveringar och nya balkonger, samt åtta små lägenheter tillskapades. Även ombyggnation av Vattentornet avslutades och ytterligare tolv nya lägenheter har skapats i Gimo. Albrektsgatans ombyggnation och nya utseende pågår för kommunala bostadsmöjligheter och trygghetsbostäder. Gräsö skola införskaffades i slutet av 2022 med planer om att om förvandla skolan till bostäder i skärgårdsmiljö. Vidare finns fler planer på bostadsmöjligheter och dessutom det yttre underhållet av de större fastighetskomponenterna, som kommer innebära ett investeringsbehov av ca. 500 mkr över tio år.

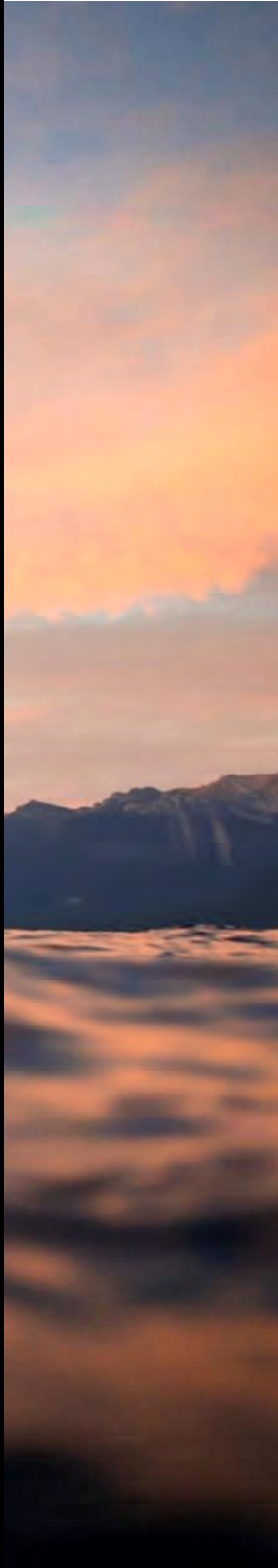
Summering av noterade avvikelser

- Vi har inte identifierat några avvikelser under vår revisionen av räkenskapsåret 2022.

04

Dataanalys

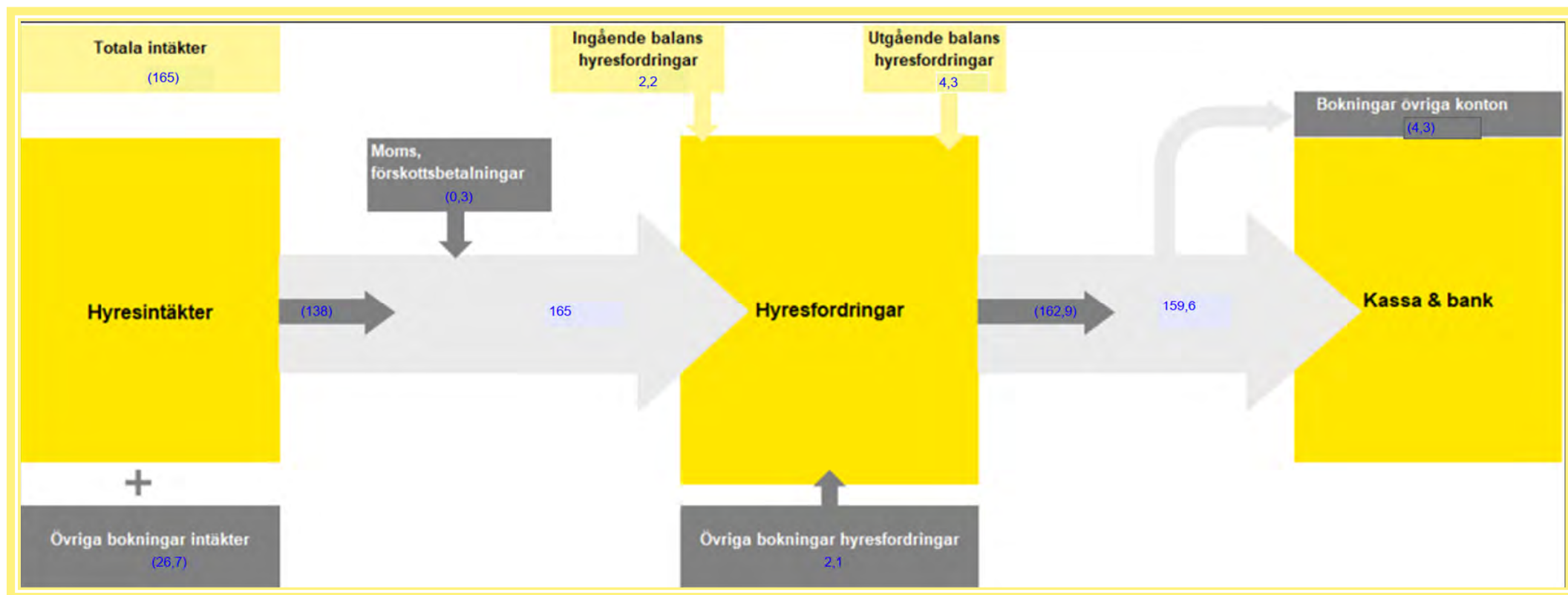

Trevägskorrelation intäkter

Som en del i vår granskning att säkerställa intäkter har vi genomfört en trevägs korrelation mellan intäkter, hyresfordringar och kassa/bank. När vi genomför denna typ av analys kontrollerar vi hela populationen och är mindre intresserade av de bokningar som sker enligt vår förväntan utan vi fokuserar på och följer upp eventuella avvikelser istället.

I analysen nedan kan vi se att av årets totala intäkter på 165 mkr, så är det endast 138 mkr som passerar via hyresfordringarna. Det är således en differens mellan intäkter och hyresfordringar på -17,55 % eller 27 mkr. En differens betyder inte att det föreligger ett fel utan enbart att en del av hyresfordringar inte bokförs mot intäkterna. I detta fall förklaras det främst dels av utgående moms, förskottsbetalade hyror och period kvartalhyror. Vidare kan vi se en korrelationsdifferens mellan hyresfordringar och bank om -5,04% eller 4,3 mkr, i detta fall förklaras det främst dels av kundförskott, befarade hyresförluster och Övriga ersättningar.

Sammanfattningsvis har vi på detta sätt kunnat kontrollera att årets totala intäkter har blivit inbetalda under året.

About EY

EY is a global leader in assurance, tax, transaction and advisory services. The insights and quality services we deliver help build trust and confidence in the capital markets and in economies the world over. We develop outstanding leaders who team to deliver on our promises to all of our stakeholders. In so doing, we play a critical role in building a better working world for our people, for our clients and for our communities.

EY refers to the global organization, and may refer to one or more, of the member firms of Ernst & Young Global Limited, each of which is a separate legal entity. Ernst & Young Global Limited, a UK company limited by guarantee, does not provide services to clients. Information about how EY collects and uses personal data and a description of the rights individuals have under data protection legislation are available via ey.com/privacy. For more information about our organization, please visit ey.com.

@2023 Ernst & Young AB
All Rights Reserved.

ey.com/se

ÅRSREDOVISNING

ÖSTHAMMARSHEM 2022

Organisationsnummer 814400-3111.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehåll

VD har ordet _____	1
Vad som hände under 2022 _____	5
Mötesplats - Gimo _____	6
Förvaltningsberättelse _____	7
Ekonomi _____	19
Resultaträkning _____	23
Balansräkning _____	24
Kassaflödesanalys _____	26
Noter _____	27
Underskrifter _____	39
Kontaktinformation _____	40
Företagsinformation _____	40

VD HAR ORDET

VD har ordet

2022

Året där vi ånyo fick ställa om från att hantera pandemi till att även hantera ett uppstartat krig i vår närhet i och med Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari.

Vi fick i och med detta säkerställa och kraftsamla till att nå möjligheter för bruk av våra skyddsrum i skarpt läge. En överklig känsla hos oss alla, kan jag känna.

Under de fyra år som jag verkat som VD för Östhammarshem har varit tid av prövningar, verkligen. Det har ingen annan innan behövt hantera och agera uti.

Jag känner dock att var sak lär något. Vi blir också mer kompetenta och beredda, mer lösningsorienterade och kapabla att skapa denna beredskap tillsammans.

Det är en resa jag gjort i företaget, ihop med företaget, det vill säga alla medarbetare, alla hyresgäster och vår styrelse. En lärorik sådan som även stärker många andra kapital för framtiden än enbart det ekonomiska kapitalet, som vi kommer redovisa mer om i denna dokumentation över året 2022.

2022 var även ett händelserikt år för Östhammarshem

Vi började året med att få till oss fem nya härliga medarbetare i form av ett Miljöteam och en Trädgårdsvård.

Vi hämtar hem ett sedan tidigare outsourcat uppdrag, vår nära städ i fastigheterna och även förbättrade kontroll av utemiljöskötsel gentemot den entreprenad som uteskötsel lyder inom.

Vår strävan att förbättra och förbättras finns i denna omorganisation. Vi tar till oss de synpunkter och förslag som våra hyresgäster inkommer med, löpande och i den kontinuerliga NKI-undersökningen, Nöjd Kund Index.

I slutet av året har vi även hämtat in HR-stöd för att finna nya möjligheter till en effektiv och än mer arbetsmiljövänlig organisation inom verksamhetens uppdrag. Ständiga förbättringar och lyhörddhet är något som aldrig upphör i den glöd och glädje jag vill föra ut och samverka för hos medarbetare och omgivning. Arbetsglöd och arbetsglädje.

Utveckling av fastighetsbeståndet

Under 2022 fick vi nya hyresgäster i nya bostäder i Vattentornet 1 och Köpmangatan 3 i Gimo. 19 nya bostäder blev inflyttningsklara den 1 september. Vi välkomnade dem glatt och gott.

Fastigheten Albrektsgatan 14, i Östhammar har under året fortsatt genomgått en renovering invändigt, för att möta behovet av LSS-bostäder, samt nya Trygghetsbostäder för våra 70+ i bostadskö.

Detta arbete tar vi med oss in i 2023.

2022 bestod i två stora avtalsteckningar för Östhammarshem. Den ena var med Region Uppsala om att uppföra en Vårdcentral och Folkandvård i Alunda inom fem år.

VD HAR ORDET

Det andra avtalet tecknades med Östhammars kommun och vi köpte fastigheten Gräsö Skola av kommunen. Där kommer vi att möjliggöra för nya bostäder i vår skärgård. Ett mycket spännande och trevligt projekt!

Organisationen växer och anpassas

I och med att vi strukturerar oss efter de resurser vi har, att vi finns där vi är, gör vad vi kan med det vi har, så är även förutsättningarna till vidareutveckling en viktig del i att organisationen anpassas.

Miljövårdarna har under året certifierats i sin yrkesroll och några kommer att besiktningsutbilda sig och några kommer gå intern revisors-utbildning, allt i syfte till att stärka oss och göra oss mindre sårbara och anpassa utifrån händelser vi inte kan förutse. Detta har föregående åren givit oss visdom i.

Teknik- och miljöinsatser

Även året 2022 har fått bestå i fortsatta digitaliserande insatser för organisationen. Vi har dessutom stärkt teamet genom att skapa en klimatgrupp i den befintliga organisationen, som kommer arbeta med att stärka energiprestandan och optimera driften. Här ser vi potentialer.

Östhammarshem har genom åren "plockat de lätta frukterna" och nu återstår både finjusteringar och innovativa lösningar för att komma åt de "svårare frukterna" och kunna energi-återvinna ytterligare.

Vi ligger redan i framkant av vad som är huvudmålet av Sveriges Allmännyttas Klimatinitiativ i Agenda 2030.

Organisation av miljöarbetet

Som underlag för vårt miljöarbete finns vår hållbarhetsplan i Affärsplanen, som även kommer redovisas på vår hemsida under 2023.

Vattenbesparande åtgärder är fortsatt viktigt för oss att arbeta med, samt en given punkt med energianvändningen och besparingar i den.

Alla medarbetare har kopplats in som "energispänare" och vi har även uppmuntrat externt till att inkomma med tips, råd och förbättringsförslag till hur vi kan minska vår energianvändning och därmed kostnader.

Företagets ekonomiska utveckling

Arbetet med att effektivisera och optimera uthyrningsprocessen med förvaltningsprocessen fortgår med mycket gott resultat. Vi har ingen vakans och en fortsatt god efterfrågan i vår bostadskö.

Förvaltningsprocessens effektivitet handlar om att vara hållbara med resurser och tänka effektivt och gott och att i så mångt möjligt kunna utföra reparationer och arbeten i egen regi. Vi genomgår även förbättrande arbeten kring avtalshantering och upphandlingar, som likt allting annat i vår värld utvecklas och förändras och vi må följa med och gärna ligga "steget före".

VD HAR ORDET

Det ekonomiska läget

År 2022 har fått oss inse hur snabbt det kan svänga. Vi påverkas av inflation, räntor och elpriser. Kriget i Ukraina har påverkat i dessa faktorer men även med att sätta en tröghet i beställningsmarknad av exempelvis materiel m.m.

Länekostnaderna under årets senare del ökat, med anledning av att de rörliga lånen följt ränteutvecklingen.

Likaså arbetar vi nära kommunen i att forma och säkra goda och så ekonomiska bra el-leveranser som möjligt. Detta görs genom att inventera, kartlägga och framställa plan för reservkraft och för vidare upphandling av elavtal till kommunen och således till Östhammarshem.

Ödmjuk tacksamhet

Det finns nu delar i våra liv som är lite osäkrare än när jag för ett år sedan skrev dessa rader att bilägga årsredovisningen.

Pandemin som ännu ej ebbat ut fullt men på god väg att göra så, i och med allt bättre vaccin men även i en omvärld, där i skrivande stund vi inte vet hur Sveriges ansökan om medlemskap i NATO kommer att godkännas enhälligt under nya året men också de följder som den osäkerheten inneburit i ökade kostnader för gemene man och kvinna i sina hushåll.

Krig, el, räntor och inflation har vägt tungt i nyhetsflödena under 2022 men även den ökade brottsligheten genom skjutningar och sprängningar. Det ställs krav på många av oss aktörer som i samhällets tjänst vill bidra till en full trygghet. Där är Östhammarshem. Vi arbetar fortsatt i nära samarbete med Polisen, Socialtjänst, Trygghetsjour och kvinnojouren för att aldrig ge avkall på det som vi önskar våra hyresgäster. Tryggheten!

I sitt hem, sitt område och i sin ort. Vi finns och vi finns med vår ständiga kampanj "Våga Värna" – att våga hjälpa varandra och dem som far illa. Våga säga ifrån när något är orätt. Det gör oss till bättre versioner av oss själva. Det egna inre arbetet med de ständiga förbättringarna, som jag tidigare i denna skrift berättat om, fast då i den praktiska verksamheten.

Ödmjukt varmt tack till alla våra hyresgäster, utan Er, inget Vi!

Stort tack till våra entreprenörer, som möjliggör våra projekt och underhåll med samma goda anda och medarbetarpolicy som oss alla i Östhammarshem.

Stort tack till vår styrelse, för ett gediget engagemang i verksamhetens alla stora delar.

Tillsammans bidrar vi med det fina stödet in i Östhammars kommuns bostadsmarknad. Vårt fastighetsbestånd – vår stolthet – vårt erbjudande.

VD HAR ORDET

Sist men inte minst – alla fina medarbetare – guld värda, som med oavbrutet intresse får allting att fungera. Inför, kring och i boende, dem finns för alla och anpassar situationer utifrån bästa möjlig mån, i en ibland svår sits av att väga de tre parametrarna, tid – kvalitet – kostnad.

Fortsätt i den fina serviceandan, som är Östhammarshem. Tack!

Ta gärna del av mer nyheter och aktuell information via vår hemsida, samt vår Facebook-sida och företagssida på LinkedIn.

*Tack för 2022 års nya lärdomar och vi lär nytt även i det nya året.
Var rädd om Er!*

Januari 2023

Jessica Eliardsson

VD Östhammarshem

VAD SOM HÄNDE UNDER 2022

Vad som hände under 2022

Östhammarshem + Älvkarlebyhus = Våga Värna!

Det var med öppna armar vi, under 2022, välkomnade AB Älvkarlebyhus som samverkanspartner inom Våga Värna! Teamet i Älvkarleby kommer nu att driva initiativet, inom de ramar vi satt upp, för att vara med och belysa våld i nära relationer.

Östhammarshem On-Tour

Vi fortsatte med vår On-Tour genom kommunen. Det var ett uppskattat inslag under 2021 – så vi expanderade det för 2022. Vi bjöd in ortsvis, till korvgrillning och samtal. Med oss denna gång hade vi Uppsala Brandförsvär som visade brandbilen och lät barnen prova brandslangen. Från Östhammarshems håll hade vi "Barnens förslagslåda" – där alla barn som besökte oss fick lämna förbättringsförslag och var då med i utlottningen av ett presentkort till Furuvik.

Vi blev med elbilsaddplatser!

Installation har skett på fyra av sex orter, Alunda, Gimo, Östhammar och Österbybruk. Responsen från våra hyresgäster har varit stor, och positiv. Det känns som ett naturligt steg att ta – både för att det finns ett behov hos dem som bor hos oss men även för att vi på detta vis kan vara med och bidra i energifrågorna.

Vi blev även med skola (eller, skolbyggnad)

Efter ett beslut i kommunfullmäktige blev det sedan klart – Östhammarshem fick köpa fastigheten Gräsö skola. Beslutet innebär att vi nu kan arbeta framåt, med målet om havsnära hyresrätter i Skärgården. Detta, parallellt med att vi arbetar fram ett nytt Vårdcentrum i Alunda, gör 2023 till ett mycket spännande år!

MÖTESPLATS – GIMO

Mötesplats – Gimo

Lyckan efter 2021's lyckade genomförande av att tillskapa en mötesplats – tillgänglig för alla ordsbor i Österbybruk, hade knappt lagt sig för ens det var dags att börja planera för 2022's mötesplats.

Vi landade ganska snart i att Gimo var nästa ort ut, och att vi bäst lämpat använde oss av den så kallade "Amerikabacken", belägen bakom vårt kontor i Gimo. Ett lummigt skogsparti, med några enstaka promenadvägar. Vi hade, sedan innan, anlagt en vildbläng i en av dungarna så det kändes som att det var ett bra spår att bygga vidare på – tillskapa en plats centralt som andas skogsromenad. Likt tidigare projekt ville vi att detta skulle tilltala så många ålderskategorier som möjligt och att det skulle vara en plats som kunde växa och kännas naturlig i befintlig miljö. Vi var noga med att projektet skulle innehålla så mycket som möjligt men att det skulle göras med så lite överkan som möjligt på befintlig miljö.

Ihop med Hans Gustafsson, motorsågsskulptör, och Korsbrons Åkeri började vi planera. Promenadslingor skulle breddas, utökas och kompletteras. Dem skulle utöver detta kännas naturliga i miljön. Många steg stegades i "Amerikabacken" när Hans gick runt för att känna in var stråken skulle placeras för att bäst kännas naturliga, med rätt flöde och kurvor. Tre promenadstråk skulle tillskapas, Barnens stig, Lugna stigen och Solstigen. Utmed "Barnens stig" återfinns en motorikbana, "Lugna Stigen" har en liten rastplats och "Solstigen" ligger utanför skogsdelen – där man kan insupa solens strålar. Utmed alla stigarna finner man träskulpturer. En tre meter lång krokodil, en geckoödlå, en trollslända, en mask och en nyckelpiga. Allt skapat av Hans. Hans har även skapat det sittbänkar som finns utställda samt hela motorikbanan. Allt skapat av trädstammar, som sedan sågats till med hjälp av motorsåg. När alla skulpturer och möbler var på plats

kompletterades ytan med belysningspollare och strålkastarspottar – för att säkerställa att platsen känn strygg att vara på – året om!

I september var det så dags att inviga denna plats. Östhammarshem bjöd på korv med bröd och höll tipspromenad för barnen medan gästade oss, och sågade träskulpturer live på plats. Invigningen var välbesökt och responsen vi fick då – och fortsatt har fått, gör oss både glada och positiva till att detta koncept är något som uppskattas av både våra kunder men även kommuninvånarna rent generellt.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Stiftelsen Östhammarshem får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2022. Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Information om verksamheten

Stiftelsen Östhammarshem har enligt sina stadgar till uppgift att förvärva fastigheter för att därpå uppföra och förvalta bostadshus med tillhörande affärslägenheter och kollektiva anordningar. Stiftelsen har sitt säte i Gimo.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

För att säkerställa skötsel av trapphus samt övriga utrymmen har städningen hämtats hem. Ett miljöteam har anställts vid årsskiftet 2021/2022 för att ansvara för städningen av samtliga utrymmen.

Under året har ett fortsatt arbete med ökad kostnadsmedvetenheten i organisationen utförts. Förståelsen ökar hos samtliga medarbetare kring kostnadsbesparingar och prioriteringar över lag.

I mitten av 2021 driftsattes vårt nya fastighetssystem, Momentum. Systemet tillhandahåller effektiviserande stöd för samtliga delar av vår förvaltning. Allt från en förenklad orderhantering, automatiserande av ekonomiska processer till en mer spårbar uthyrningsprocess. Under 2022 har ett fortsatt arbete med processer och inventering gjorts.

Framtida utveckling och risker – finansiering

Vi förbereder löpande att undanröja risker, genom att ha planer och alternativa lösningar för vad vi kan göra utifall vi får vakanser.

Vi inventerar våra kvadratmetrar till att kunna verka som bostäder i största möjliga mån.

Att förädla de fastigheter vi har är även en hållbar, långsiktig vinning.

Vi finner vår tyngdpunkt kring en god, hållbar ekonomi, där vi kan finansiera så mycket som möjligt med de egna medlen och att hålla löpande dialog med finansiärer ser vi som viktigt, då utsatthet finns vid negativ ränteutveckling.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Operationell risk

Företaget är certifierat enligt kvalitetsledningssystemet ISO 9001:2015 samt miljöledningssystemet ISO 14001:2015. Uppföljning sker löpande i syfte att förbättra och förstärka företagets olika arbetsprocesser. Det återkommande externa och interna revisionsarbetet är ett viktigt verktyg för att kartlägga bland operationella processer.

Här planeras att överföra befintligt ledningssystem från textade rutinbeskrivningar till en mer processbeskrivande manual. Detta kommer innebära en mer överskådlig och tydlig av verksamheten och dess roller.

Strategisk risk

Risker i anslutning till affärsomgivningen

Den lokala attraktiviteten och arbetsmarknaden är betydande för att bibehålla en stadig efterfrågan, men där vi även ser att de förbättrande infrastrukturella åtgärderna och påverkar in- och utflyttning i vår kommun.

Här får vi fortsättningsvis arbeta med rätt, riktad marknadsföring och varumärkes-byggande.

Lokala marknads- och kundrisker

Vikten av öppenhet och samarbete med vår kommun.

Att följa varandras utveckling och riktlinjer för att få en gemensam vinning i kommunens samtliga orter.

Det arbetet finns och fortgår och att Östhammarshem med lyhördhet får ta del av långsiktiga kommunala planer, som i sin tur kan påverka en hyresmarknad.

Konkurrenssituations- och prisrisk

Östhammarshem har ett stabilt bestånd och är trygg i rollen som en stor hyresvärd i området.

Att ha en mångfald, så väl i beståndet, i boendemiljöer, såsom med boendeformer är något vi välkomnar för den totala flyttkedjans naturlighet.

De lokala entreprenörerna är fortsatt med i inkommande anbud i upphandlingar och ramavtal.

Vi tillämpar från och med 2020 fler avtalade entreprenörer i ramavtal, för att kunna avropa förnyad konkurrensutsättning, samt att bli mindre sårbara vid fler projekt i gång.

Ägarförhållande

Företaget drivs i form av Stiftelse.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelse

Företaget är stiftat av Östhammars kommun och kommunfullmäktige har utsett följande ledamöter för perioden 2019–2022.

Ordinarie ledamöter

Örjan Mattsson, ordf. (S)
 Allan Kruukka, vice ordf. (M)
 Camilla Strandman (C)
 Bjarne Tötterman (M)
 Ylva Lundin (SD)
 Ingvar Skönstrand (S)
 Margareta Widén-Berggren (S)

Suppleanter

Paul Sandberg (S)
 Peter Lydell (S)
 Nina Iversen (C)
 Stefan Skoglund (C)
 Stefan Larsson (SD)
 Pär-Olof Olsson (M)
 Christina Carlsson (KD)

Revisorer

2022 års räkenskaper och förvaltning granskas av auktoriserad revisor Oskar Wall, Ernst & Young AB, samt av kommunfullmäktige utsedda förtroendemannarevisorer Anne Fridlund och Gunnar Rydvall.

Verkställande direktör

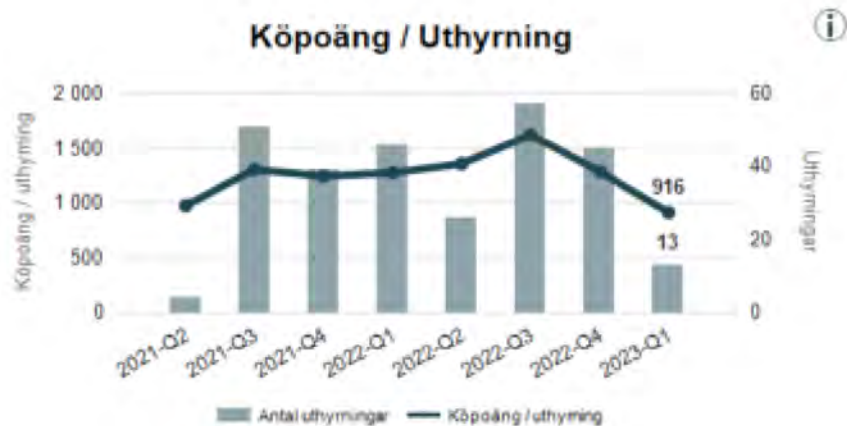
Jessica Eliardsson

Anslutning

Företaget är anslutet till Sveriges Allmännyttas Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation (Fastigo) samt Husbyggnadsvaror (HBV).

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Bostadsmarknad

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Kapitalhantering

Under året har 115 miljoner kronor av lånestocken omsatts samt ett nytt lån på 20 mkr har tagits.

Investeringar

Under 2022 avslutades Kvarteret Byggmästarens alla RoT-renoveringar och nya balkonger, samt åtta små lägenheter tillskapades.

Även ombyggnation av Vattentornet avslutades och ytterligare tolv nya lägenheter har skapats i Gimo.

Albrektsгатans ombyggnation och nya utseende pågår för kommunala bostadsmöjligheter och trygghetsbostäder.

Gräsö skola införskaffades i slutet av 2022 med planer om att om förvandla skolan till bostäder i skärgårdsmiljö.

Vidare finns fler planer på bostadsmöjligheter och dessutom det yttre underhållet av de större fastighetskomponenterna, som kommer innebära ett investeringsbehov av ca. 500 mkr över tio år.

Hyresförhandlingar

Under höstens hyresförhandlingar avtalades om en hyresökning på 3,8 % för 2023. Ny hyra blir gällande fr.o.m. första februari 2023.

Medel till Hyresgästföreningen

Förhandlingsersättningen är 12 kronor per lägenhet och ingår i förhandlingsordningen. 100 000 kronor har ytterligare anslagits för bo-inflytande verksamhet. Till Hyresgästföreningen har för 2022 utbetalats 229 204 kronor i förhandlingsersättning och 0 kronor för boinflytandefrågor.

Underhåll bostadslägenheter

Periodiska underhållsåtgärder har utförts enligt plan. Det innebär att överenskomna underhållsintervall har följts. Målning och tapetsering utförs vart tolfte år, byte av golvbeläggning efter behov samt byte av vitvaror vart sjuttonde år.

Kvalitet

Östhammarshem är kvalificerat av RISE, Research Institute of Sweden, enligt SS – EN ISO 9001:2015 samt miljöcertifierat enligt SS – EN ISO 14001:2015.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Fastigheter

Totalt antal lägenheter: 2003

Totalt antal lokaler: 91

ALUNDA

Antal lägenheter: 234

1 rok: 101

2 rok: 91

3 rok: 36

4 rok: 6

Antal lokaler: 2

<u>Fastighetsbeteckning</u>	<u>Adress</u>	<u>Färdigställande år</u>
Marma 1:41	Parkv.11, 13/Marmav.7	1968
Marma 1:42-43	Torpvägen 4	1971
Marma 1:66	Torpvägen 6	1983
Marma 1:67	Prästgårdsvägen 12	1988/1990/1993
Marma 1:68	Mellanvägen 2, 4, 6	1964
Marma 1:77	Villavägen 24-46	1973
Marma 3:18	Trädgårdsvägen 4	2003
Marma 15:1	Trädgårdsbäcken 1-28	2008

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

GIMO

Antal lägenheter: 478

1 rok: 100

2 rok: 240

3 rok: 105

4 rok: 31

Antal lokaler: 19

<u>Fastighetsbeteckning</u>	<u>Adress</u>	<u>Färdigställande år</u>
Gimo 8:78	Köpmang. 3/Torng.36, 38	1964-1966
Gimo 8:82	Köpmangatan 6	1966-1967
Gimo 8:83	Köpmang. 8/Långg.34, 47	1967
Gimo 8:86	Köpmangatan 10, 12, 14	1970
Gimo 8:87	Sågargatan 7, 9	1971
Gimo 8:88	Gimo torg	1980
Gimo 8:91	Vilhelm Haglunds väg 4	1989
Gimo 8:103	Vattentornet 1-3	1993
Gimo 11:28	Sågargatan 3, 5	1972
Gimo 11:96	Skäret 1-59	1978
Skäfthammar 10:2	Åkerigatan 3-7	1978
Skäfthammar 10:3	Folketshusgatan 4-6	1985/1990

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

HARGSHAMN

Antal lägenheter: 42

1 rok: 6

2 rok: 28

3 rok: 8

4 rok: 0

Antal lokaler: 1

Fastighetsbeteckning	Adress	Färdigställande år
Braxenbol 1:113	Gimovägen 8	1986
Hargshamn 2:27	Storvägen 1	1964
Hargshamn 2:84	Storvägen 3-5	1955
Hargshamn 2:135	Tallvägen 1-15	1993

ÖREGRUND

Antal lägenheter: 168

1 rok: 33

2 rok: 99

3 rok: 26

4 rok: 10

Antal lokaler: 2

Fastighetsbeteckning	Adress	Färdigställande år
Öregrund 5:4	Jungmansgatan 25-36	1976

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Öregrund 54:13	Jungmansgatan 1-24	1974-1975
Öregrund 54:3	Matrosgatan 2-48	1977
Öregrund 68:12	Södra Långg.1/Tallparksv.1	1994
Öregrund 72:13	Smedjeg.11/Västerg.33	1964
Öregrund 73:1	Skolg.14-48/Smedjeg.10-56	1981
Öregrund 73:5	Västergatan 37	2003
Öregrund 194:1	Håkansson Gata 10, 12	1993

ÖSTERBYBRUK

Antal lägenheter: 365

1 rok: 106

2 rok: 189

3 rok: 62

4 rok: 8

Antal lokaler: 26

<u>Fastighetsbeteckning</u>	<u>Adress</u>	<u>Färdigställande år</u>
Käbboda 3:9	Harviksvägen	
Käbboda 3:11	Harviksvägen 1-2	1968
Käbboda 3:12	Harviksvägen 3	1970
Käbboda 3:13	Dannemoravägen 13	1972
Käbboda 3:14	Dannemoravägen 15	1973/1993
Käbboda 3:15	Harviksvägen 6	1975

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Käbboda 3:16	Dannemoravägen 17	1976
Films-Österby 4:12	Ekgatan 9-11	1947
Films-Österby 4:23	Stråkvägen 3 A-B	1952
Films-Österby 4:32	Ekgatan 7	1947
Films-Österby 4:55	Parkvägen 11	1966/1993
Films-Österby 4:71	Ekbacksvägen 13-53	1982
Films-Österby 4:72	Parkvägen 7	1984/2005
Films-Österby 4:73	Parkvägen 9	1985
Films-Österby 7:12	Stråkvägen1/Filmvägen 4-6	1920/1990
Films-Österby 7:39	Mästersmeden 1-20	2014
Films-Österby 7:54	Stråkvägen 6	1949/1950
Österbybruk 1:140	Sporrbacksv. 28/Eknäsv. 12	1965
Österbybruk 1:141	Sporrbacksv. 26/Tångv. 4	1967
Österbybruk 1:92	Vallonvägen 3	1958
Österbybruk 1:94	Bertilsvägen 4-6	1954-57
Österbybruk 8:1	Dannemorav. 2-8/Vallonv. 1	1940/1963

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

ÖSTHAMMAR

Antal lägenheter: 558

1 rok: 156

2 rok: 241

3 rok: 122

4 rok: 38

Antal lokaler: 15

<u>Fastighetsbeteckning</u>	<u>Adress</u>	<u>Färdigställande år</u>
Gammelbyn 1:72	Bilsta Janssons gård	1983
Gammelbyn 4:197	Hantverkarsvägen 1	1990
Gammelbyn 4:256	Våra Gårdar	1976-77
Gammelbyn 4:262	Våra Gårdar	1977
Gammelbyn 57:2	Ulriksgatan 1-9	1969
Gammelbyn 57:3	Ulriksgatan 10-30	1972-73
Gammelbyn 69:3	Edsvägen 14	1993
Sandika 3:179	Kanikebolsgatan 9	1993
Östhammar 5:4	Sommaro 1-12	1993
Östhammar 14:2	Klackskärsg. 12-14/ Edsgatan 5/Slottsg. 17	1964
Östhammar 15:15	Engelbrektsgatan 13 A-B	1959
Östhammar 24:1	Klockargatan 2 A-L	1983
Östhammar 29:1	Stora Nygatan 14	
Östhammar 29:6	Stångörsgatan 26	2014

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Östhammar 29:7	Strandvägen 11	2012
Östhammar 29:8	Norra Tullportsgatan 19	2012
Östhammar 31:26	Norra Tullportsgatan 18	1991
Östhammar 32:1	Prästgatan 9-15	1982
Östhammar 58:8	Repslagargatan 3-16	1978
Östhammar 65:5	Albrektsgatan 14	1995

GRÄSÖ

Antal lokaler:

<u>Fastighetsbeteckning</u>	<u>Adress</u>	<u>Färdigställande år</u>
Gräsö 1:152	Gräsö skola	

Obebyggd mark

<u>Ort</u>	<u>Fastighetsbeteckning</u>	<u>Adress</u>
Alunda	Marma 3:14	Centrumvägen 10
Gimo	Gimo 8:81	Sågargatan 13-17
Gimo	Gimo 8:92	Långgatan 29, 51, 53
Gimo	Skäfthammar 12:22-27	Folketshusgatan
Öregrund	Öregrund 4:135	Västergatan
Österbybruk	Österbybruk 1:87	Gimogatan 13-19
Österbybruk	Käbboda 3:9	Harviksvägen 1
Östhammar	Gammelbyn 57:2	Ulriksgatan 7-9

EKONOMI

Ekonomi

Finansiell strategi och låneportfölj

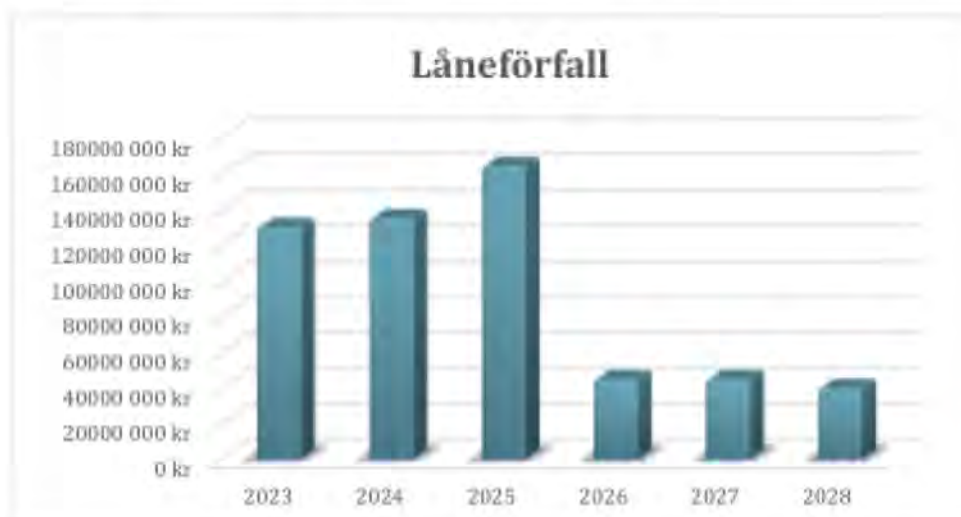
Det gynnsamma ränteläget som vi har kunnat utnyttja de senaste åren har börjat gå mot sitt slut. Den 28 april höjde även Riksbanken reporäntan för första gången sedan 2014. Anledningen till höjningen är den stigande inflationen som har stigit till den högsta nivån sedan 1990-talet.

Finansiell strategi

Östhammarshems finansieringsverksamhet styrs genom den fastställda finanspolicyen. Under året har 115 mkr omsatts samt 20 mkr har nyupplånats. Den totala låneportföljen uppgår till 559 200 tkr och är placerad hos Kommuninvest.

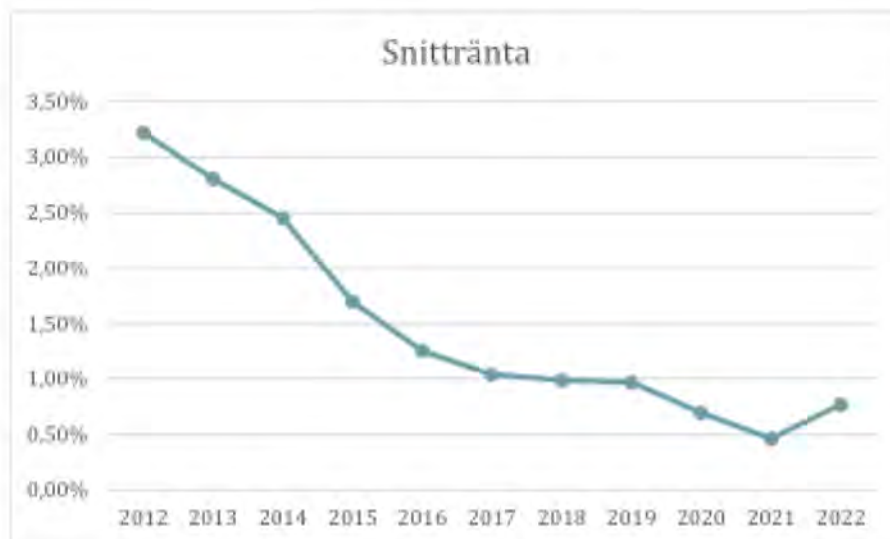
Snittränta, räntekostnader och låneförfall

Under de senaste åren har vi kunnat utnyttja det gynnsamma ränteläget och sänkt vår snittränta och därmed även våra räntekostnader. Dock har vi stora låneförfall de kommande åren och därmed kommer våra räntekostnader att påverkas i stor utsträckning av de ökade räntorna.

Snitträntan för 2022 var 0,77% (0,46%) medan snitträntan per den 31 december 2022 var 1,39% (0,46%).

EKONOMI

Räntekostnaderna för låneportföljen uppgick till 4 198 tkr (2 505 tkr). Utöver räntan tillkommer en kostnad för borgensavgift till kommunen med 0,2% vilket i år motsvarade 1 078 tkr.

EKONOMI

Resultaträkning

Årets omsättning har ökat från föregående år med 4 402 tkr till 169 507 tkr.

Antalet outhyrda objekt medförde ett hyresbortfall på totalt 2 111 tkr (1 545 tkr).

Hyresbortfallet för bostäder är 0,7 %.

Förutom det direkta hyresbortfallet tillkommer hyresreduktioner på 418 tkr (206 tkr).

Rörelsens underhållskostnader har ökat från föregående år med 6 404 tkr (-924 tkr).

Räntekostnaderna har ökat från föregående år med 1 716 tkr (-1 246 tkr).

Den genomsnittliga skuldräntan har under året varit 0,77 % (0,46 %).

Avskrivningarna uppgår till 29 925 tkr (26 765 tkr).

Under året har byggnader avskrivits med ca 2 % av anskaffningsvärdet.

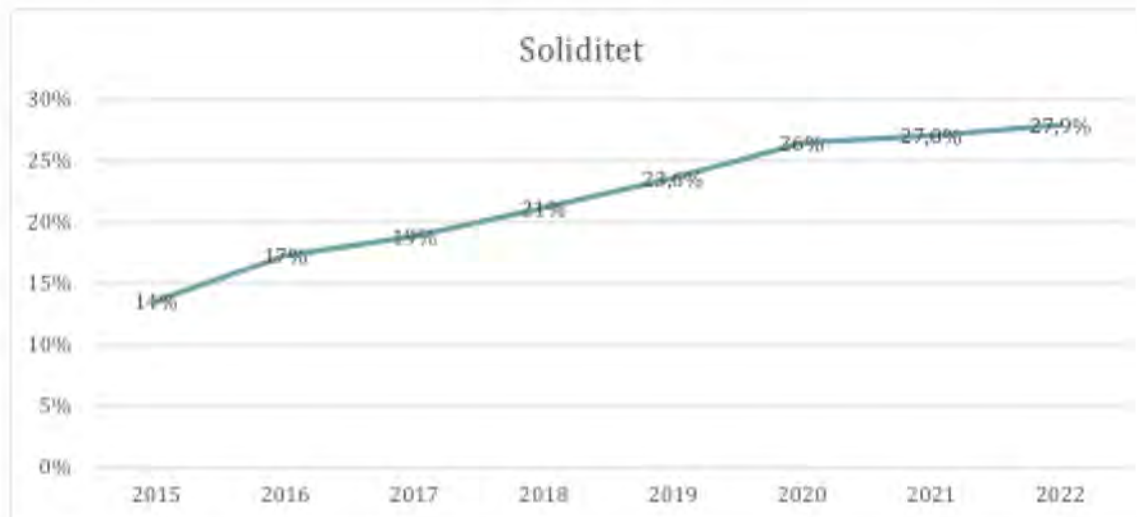
Det redovisade resultatet uppgår till 13 957 kr (16 732 kr).

Balansräkning

Balansomslutningen har ökat från föregående år med 24 501 tkr.

Flerårsöversikt (Tkr)	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	169 507	165 105	166 307	167 524
Resultat efter finansiella poster	18 120	28 239	38 990	15 842
Rörelsemarginal %	14	19	26	13
Avkastning eget kapital %	7	12	18	9
Balansomslutning	874 316	849 815	805 653	768 793
Soliditet %	28	27	26	24
Avkastning på totalt kapital %	3	4	5	3
Kassalikviditet %	6	13	21	2
Antal anställda	23	19	20	20

EKONOMI

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys med noter.

RESULTATRÄKNING

Resultaträkning

Tkr	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Stiftelsens intäkter			
Hysesintäkter	2	163 381	161 344
Rabatter/reduktioner	3	-418	-206
Övriga intäkter	4	6 544	3 967
		169 507	165 105
Stiftelsens kostnader			
Direkta kostnader underhåll	5	-32 121	-25 717
Direkta kostnader drift	6	-52 497	-51 618
Direkta kostnader fastighetsavgift		-1 642	-1 617
Övriga externa kostnader	7, 8, 9, 10	-11 523	-11 637
Personalkostnader	11	-18 493	-15 972
Av- och nedskrivningar		-29 925	-26 765
Övriga rörelsekostnader		-79	0
		-146 280	-133 326
		23 227	31 779
Förvaltningsresultat			
Resultat från finansiella poster			
Utdelning aktier och andelar		2	2
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		233	84
Räntekostnader och liknande resultatposter	12	-5 342	-3 626
		-5 107	-3 540
		18 120	28 239
Resultat efter finansiella poster			
Bokslutsdispositioner	13	-443	-6 540
		17 677	21 699
Resultat före skatt			
Skatt	14	-3 721	-4 967
		13 957	16 732

BALANSRÄKNING

Balansräkning

Tkr	Not	2022-12-31	2021-12-31
Tillgångar			
Änläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader	15	743 415	647 075
Mark	16	25 028	21 028
Markanläggningar	17	75 014	72 451
Maskiner, inventarier och fordon	18	2 843	4 132
Pågående byggnadsproduktion	19	11 885	79 401
		858 185	824 087
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar	20	330	304
		330	304
<i>Summa anläggningstillgångar</i>		858 515	824 391
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Hysesfordringar		487	1 511
Kundfordringar		1 295	701
Skattefordringar		3 404	
Övriga fordringar		463	1 258
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	1 819	993
		7 467	4 463
Kassa och bank		8 334	20 961
<i>Summa omsättningstillgångar</i>		15 801	25 424
Summa tillgångar		874 316	849 815

BALANSRÄKNING

Tkr	Not	2022-12-31	2021-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	22		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Grundfond		4 306	4 306
Reservfond		17 500	17 500
		21 806	21 806
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat kapital		181 277	164 544
Årets resultat		13 957	16 732
		195 234	181 276
<i>Summa eget kapital</i>			
		217 040	203 082
Obeskattade reserver	23	34 070	33 627
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	24	30 203	29 214
Summa avsättningar		30 203	29 214
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	25, 26	320 000	389 195
Summa långfristiga skulder		320 000	389 195
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	26	239 200	150 005
Leverantörsskulder		14 294	21 350
Aktuella skatteskulder		0	1 149
Övriga skulder		535	635
Förskottsbetalad hyra		10 637	10 202
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	8 339	11 356
Summa kortfristiga skulder		273 005	194 697
Summa eget kapital och skulder		874 316	849 815

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalys

Tkr	Not	2022-01-01- 2022-12-31	2021-01-01- 2021-12-31
Den löpande verksamheten			
Förvaltningsresultat före finansiella poster		23 228	31 779
Avskrivningar och rearesultat		29 382	26 514
Erhållen ränta		235	86
Erlagd ränta		- 5 342	- 3 626
Betald inkomstskatt		- 2 732	- 4 201
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av kundfordringar		430	- 1 515
Förändring av kortfristiga fordringar		- 3 271	- 1 886
Förändring av leverantörsskulder		- 7 056	8 443
Förändring av kortfristiga skulder		- 3 996	4 293
<i>Kassaflöde från den löpande verksamheten</i>		<i>30 879</i>	<i>59 887</i>
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		- 65 380	- 72 929
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		1 874	2 586
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		0	0
<i>Kassaflöde från investeringsverksamheten</i>		<i>- 63 506</i>	<i>- 70 343</i>
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		20 000	0
<i>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</i>		<i>20 000</i>	<i>0</i>
Årets kassaflöde		- 12 627	- 10 456
Likvida medel vid årets början		20 961	31 417
Likvida medel vid årets slut		8 334	20 961

Rapport över förändringar i eget kapital

Tkr	Grundfond	Bundna reserver	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2021-01-01	4 306	17 500	164 544	186 350
Årets resultat			16 732	16 732
Utgående eget kapital 2021-12-31	4 306	17 500	181 277	203 082
Årets resultat			13 957	13 957
Utgående eget kapital 2022-12-31	4 306	17 500	195 234	217 040

NOTER

Noter

Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Nettoomsättning

Hysesintäkter intäktsredovisas i den perioden uthyrningen avser.

Redovisningsprinciper för enskilda balansposter

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utträngs eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångarna som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningspunkten. Utgifter för löpande reparationer och underhåll redovisas som kostnader. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som övrig rörelseintäkt respektive övrig rörelsekostnad. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångens avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Stommar	80/100 år
Fasad, Fönster, Kulvert, Värme, Sanitet, Restpost	50 år
Elinstallationer	40 år
Värme	20 år
Ventilation	25 år
Ytskikt mm	15 år
Markanläggningar	5–20 år
Maskiner och inventarier	3–10 år

Inga läneutgifter aktiveras.

NOTER

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgång minskat i värde, görs en prövning av nedskrivningsbehovet. Har tillgången ett återvinningsvärde som är lägre än det redovisade värdet, skrivs den ner till återvinningsvärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehovet grupperas tillgångarna på de lägsta nivåerna där det finns separata, identifierbara kassaflöden (kassagenererade enheter). För tillgångar som tidigare skrivits ner görs, per varje balansdag, en prövning av om återföring bör göras. I resultaträkningen redovisas nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar i posten av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med reglerna i K3 kapitel 11, vilket innebär att värdering sker utifrån anskaffningsvärdet. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar kundfordringar och övriga fordringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när Stiftelsen Östhammarshem blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och Stiftelsen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar/kortsiktiga fordringar

Kundfordringar och kortsiktiga fordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallopunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid, med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallopunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Leasingavtal

Leasingavtal där företaget är leasingtagare redovisas som operationell (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Inkomstskatter

Total skatt utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skatter redovisas i resultaträkningen, utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekter redovisas i eget kapital.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt är inkomstskatt som avser framtida räkenskapsår till följd av tidigare händelser. Redovisning sker enligt balansräkningsmetoden. Enligt denna metod redovisas uppskjutna skatteskulder och uppskjutna skattefordringar på temporära skillnader som uppstår mellan bokförda respektive skattemässiga värden för tillgångar och skulder samt för övriga skattemässiga avdrag eller underskott.

NOTER

Uppskjutna skattefordringar nettoredovisas mot uppskjutna skatteskulder endast om de kan betalas med ett nettobelopp. Uppskjuten skatt beräknas utifrån gällande skattesats på balansdagen. Effekter av förändringar i gällande skattesatser resultatförs i den period förändringen lagstadsats. Uppskjuten skattefordran redovisas som finansiell anläggningstillgång och uppskjuten skatteskuld som avsättning.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den omfattning det är sannolikt att avdragen kan avräknas mot framtida skattemässiga överskott.

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas inte den uppskjutna skatteskulden som är hänförlig till obeskattade reserver.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar i Stiftelsen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester och betald sjukfrånvaro. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Ersättningar till anställda efter avslutad anställning

I Östhammarshem förekommer enbart förmånsbestämda pensionsplaner. Det är förmånsbestämda pensionsplaner i enlighet med K3's förenklingsregler, vilket innebär att pensionspremier betalas och dessa planer redovisas som avgiftsbestämda planer.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificerar företaget, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt kortfristiga likvida placeringar som noterade på en marknadsplats och har en kortare löptid än tre månader från anskaffningstidpunkten. Förändringar i spärrade medel redovisas i investeringsverksamheten.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till balansomslutningen

Rörelsemarginal

Förvaltningsresultat i förhållande till summa intäkter

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt)

Avkastning på totalt kapital

Förvaltningsresultat inklusive finansiella intäkter i förhållande till balansomslutning

NOTER

Not 2 Hyresintäkter	2022	2021
Hyresintäkter, brutto		
Bostäder*	116 524	120 672
Lokaler*	46 810	40 065
Garage	1 663	1 621
Motorvärmare	494	531
	165 491	162 889
Hyresbortfall, brutto		
Bostäder	- 801	- 622
Lokaler	- 954	- 653
Garage	- 160	- 175
Motorvärmare	- 195	- 95
	- 2 111	- 1 545
Hyresbortfall i %		
Bostäder	0	0
Lokaler	- 2	- 2
Garage	- 10	- 11
Motorvärmare	- 40	- 18
Endel hyresbortfall	- 1	- 1
Hyresintäkter, netto		
Bostäder	115 724	120 050
Lokaler	45 856	39 412
Garage	1 503	1 447
Motorvärmare	298	435
	163 381	161 344
*Vissa omklassificeringar har skett under 2021.		
Not 3 Rabatter/Hyresreduktioner		
Hyresreduktioner	- 418	- 206
Not 4 Övriga intäkter		
Ersättning från hyresgäster	437	960
Försäljning el till laddplatser	402	240
Försäljning värme och vatten	739	139
Övriga intäkter	4 967	2 376
	6 544	3 967

NOTER

	2022	2021
Not 5 Underhållskostnader		
Planerat underhåll	- 11 226	- 6 215
Löpande underhåll/repARATIONER	- 20 895	- 19 502
	- 32 121	- 25 717
Not 6 Driftkostnader		
Tillval, lägenhet	- 13	- 0
Material och köpta tjänster, fastighetstjänster	- 13 230	- 13 936
Vattenanvändning	- 8 405	- 7 984
Elanvändning	- 5 525	- 5 083
Elanvändning, outhyrda lägenheter	- 33	- 30
Uppvärmning	- 15 251	- 15 138
Sophantering	- 6 273	- 5 557
Sotning, QVK, ÖKK	- 277	- 190
Försäkringar m.m.	- 3 490	- 3 701
	- 52 497	- 51 618
Not 7 Operationella leasingavtal		
<i>Leasingavtal där Stiftelsen är leasegivare</i>		
Lokaler inom ett år	48 084	44 141
Lokaler senare än ett år men inom fem år	100 427	117 737
Lokaler senare än fem år	112 617	121 879
	261 128	283 757
<i>Leasingavtal där Stiftelsen är leasetagare</i>		
Bilar, Scanner, kaffemaskin, kopiator och frankeringsmaskin		
Kostnadsförda leasingavtal	351	189
Not 8 Hyresavtal avseende bostäder		
<i>Hyresavtal avseende bostäder och garage ingås normalt tills vidare där hyresgästen har möjlighet att säga upp avtalet med tre månaders uppsägningstid. Utifrån historik kan dock konstateras att uppsägning sällan sker, Stiftelsen har mycket låga vakanser.</i>		
Antal kontrakt, bostäder	1 664	1 658
Kontraktsvärde, årshyra	116 535	116 074
Antal kontrakt garage och p-platser	593	583
Kontraktsvärde, årshyra	1 829	1 804

NOTER

Not 9 **Örvode till revisorer**

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som förädlas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2022	2021
E & Y		
Revisionsuppdrag	- 374	- 415

Not 10 **Övriga externa kostnader**

Transportmedel, driftkostnader	- 1 228	- 972
Lokalhyror	- 1 554	- 1 489
Marknadsföring	- 483	- 250
Styrelse och revision	- 505	- 527
Hysesförluster	- 441	- 152
Fakturaförluster	0	- 9
Övriga adm. Kostnader	- 7 083	- 8 009
Medel till hysesgästföreningen	- 229	- 229
	- 11 523	- 11 637

Not 11 **Örställda och personalkostnader**

Medelantalet anställda

Kvinnor	9	7
Män	14	12
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 231	1 102
Övriga anställda	10 088	8 609
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	93	85
Personalkostnader för övriga anställda	780	592
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	3 654	3 210
	4 527	3 887

Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader

	15 846	13 598
--	---------------	---------------

NOTER

Avgångsvederlag

Verkställande direktör har en uppsägningstid på 6 månader om uppsägningen är från bolagets sida. Väljer verkställande direktören att avsluta sin anställning är uppsägningstiden 6 månader.

	2022	2021
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	41 %	41 %
Andel män i styrelsen	59 %	59 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	36 %	36 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	64 %	64 %

Not 12 Räntekostnader och liknande resultatposter

Övriga räntekostnader	- 40	- 40
Räntor på fastighets- och underhållslån	- 4 207	- 2 505
Borgensavgift	- 1 078	- 1 078
Kostnadsränta för skatter och avgifter	- 11	0
Dröjsmålsräntor till leverantörer	- 6	- 3
	- 5 342	- 3 626

Not 13 Bokslutsdispositioner

Avsättning till periodiseringsfond	- 443	- 6 540
------------------------------------	-------	---------

Not 14 Aktuell och uppskjuten skatt

Skatt på årets resultat

Aktuell skatt	- 2 688	- 4 201
Förändringar av uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	- 989	- 767
Totalt redovisad skatt	- 3 721	- 4 967

	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		16 645		21 699
Skatt enligt gällande skattesats	20,6	- 3 429	20,6	- 4 470
Ej avdragsgilla kostnader	8,5	- 141	8,5	384
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,2	- 35	0,2	- 28
Skatt avseende fastighetsförsäljning			1,9	- 85
Intäkter som ej ingår i redovisat resultat	0,43	- 72		
		- 3 721		- 4 967

NOTER

	2022	2021
Not 15 Byggnader		
Ingående anskaffningsvärde	978 577	950 641
Inköp	118 572	29 953
Försäljning/utrangeringar	- 600	- 2 017
Korrigeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 096 549	978 577
Uppskrivning av fastigheter	68 272	68 272
Nedskrivning av fastigheter	- 62 219	- 62 219
Netto uppskrivningar och nedskrivningar	6 053	6 053
Netto anskaffningsvärde	1 102 602	984 630
Ingående avskrivningar	- 337 555	- 318 482
Försäljning/utrangeringar	521	266
Årets avskrivningar	- 22 154	- 19 339
Korrigeringar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 359 187	-337 555
Utgående redovisat värde	743 415	647 075
Uppgifter om förvaltningsfastigheter		
Redovisat värde	843 457	740 554
Verkligt värde	1 852 300	1 852 300
Taxeringsvärde byggnader	710 616	585 738

Den externa marknadsvärderingen gjordes under året 2020.

NOTER

	2022	2021
Not 16 Mark		
Ingående anskaffningsvärde	21 028	21 597
Inköp	4 000	
Försäljning/utrangeringar	0	- 569
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	25 028	21 028
Netto anskaffningsvärde	25 028	21 028
Utgående redovisat värde	25 028	21 028
Not 17 Markanläggningar		
Ingående anskaffningsvärden	134 210	132 793
Inköp	9 631	1 417
Försäljning/utrangeringar	0	0
Erhållna bidrag	- 472	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	143 369	134 210
Netto ackumulerade anskaffningsvärden	143 369	132 794
Ingående avskrivningar	- 61 758	- 55 418
Försäljning/utrangeringar	0	0
Årets avskrivningar	- 6 596	- 6 340
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 68 355	- 61 758
Utgående redovisat värde	75 014	72 451
Not 18 Maskiner, inventarier och fordon		
Ingående anskaffningsvärden	8 541	5 933
Inköp	425	2 608
Försäljningar/utrangeringar	- 1 274	0
Erhållna bidrag	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	7 692	8 541
Netto anskaffningsvärde	7 692	8 541

NOTER

	2022	2021
Ingående avskrivningar	- 4 410	- 3 323
Försäljningar/utrangeringar	735	0
Årets avskrivningar	- 1 175	- 1 086
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 4 850	- 4 409
Utgående redovisat värde	2 843	4 132
Not 19 Pågående byggnadsproduktion		
Ingående nedlagda kostnader	79 401	32 950
Under året nedlagda kostnader	67 204	82 518
Under året genomförda omfördelningar	- 131 273	- 36 067
Utgående nedlagda kostnader	11 885	79 401
Utgående redovisat värde	11 885	79 401
Not 20 Åktier och andelar		
Rockneby Vindkraftverk 4/32 andelar i verk nr 4	10	10
Husbyggnadsvaror (HBV) 1 andel	40	40
Innestående medel i HBV	280	254
	330	304
Not 21 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Förutbetalda försäkringspremier	995	806
Övriga förutbetalda kostnader	823	187
	1 819	993
Not 22 Disposition av vinst eller förlust		
Förslag till vinstdisposition:		
Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:		
Balanserad vinst	181 277	164 545
Årets vinst	13 957	16 732
	195 234	181 276
Disponeras så att i ny räkning överföres	195 234	181 276

NOTER

	2022	2021
Not 23 Obeskattade reserver		
Periodiseringsfond 2017	5 500	5 500
Periodiseringsfond 2018	3 640	3 640
Periodiseringsfond 2019	3 050	3 050
Periodiseringsfond 2020	9 050	9 050
Periodiseringsfond 2021	6 540	6 540
Periodiseringsfond 2022	6 290	
	34 070	33 627

Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	158	135
---	-----	-----

Not 24 Uppskjuten skatt på temporära skillnader

2022-12-31

Temporära skillnader	Uppskjuten skattefordran	Uppskjuten skatteskuld	Netto
	0	- 30 203	- 30 203
	0	- 30 203	- 30 203

2021-12-31

Temporära skillnader			
	0	- 29 214	- 29 214
	0	- 29 214	- 29 214

Förändring av uppskjuten skatt

	Belopp vid årets ingång	Redovisas i resultaträk.	Belopp vid Årets utgång
Temporära skillnader hänförlig till skattemässiga avskrivningar på byggnader	29 214	989	30 203

Not 25 Långfristiga skulder

Förfaller senare än fem år efter balansdagen

Skulder till kreditinstitut	0	0
-----------------------------	---	---

NOTER

	2022	2021
Not 26 Skulder som avser flera poster		
Företagets banklån om 559 200 000 kronor redovisas under följande poster i balansräkningen		
Långfristiga skulder		
Övriga skulder till kreditinstitut	320 000	389 195
Kortfristiga skulder		
Övriga skulder till kreditinstitut	239 200	150 005

Not 27 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	50 000	50 000
Utnyttjad kredit uppgår till	0	0

Sedan juli 1997 utnyttjas en kredit, med en kreditlimit på 50 mkr, där huvudkontot ägs av Östhammars kommun.

Not 28 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna löner	126	106
Upplupna semesterlöner	1 548	1 430
Upplupna pensionskostnader	536	289
Upplupna sociala avgifter	282	271
Upplupna räntekostnader	1 059	318
Övriga upplupna kostnader	4 785	8 942
	8 337	11 355

Not 29 Eventualförpliktelser

Fastigo	191	165
---------	-----	-----

Not 30 Ställda säkerheter

Saknas.

Not 31 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inga väsentliga händelser har skett efter räkenskapsårets slut.

UNDERSKRIFTER

Underskrifter

Gimo 2023-

Fabian Sjöberg
Ordförande

Margareta Widén-Berggren
Vice Ordförande

Tomas Bendiksen

Lars O Holmgren

Ylva Lundin

Paul Sandberg

Sabina Ståhl

Vår revisionsberättelse har lämnats av

Oskar Wall
Auktoriserad revisor

Anne Fridlund
Förtroendemannarevisor

Gunnar Rydvall
Förtroendemannarevisor

KONTAKTINFORMATION

Kontaktinformation

JESSICA ELIARDSSON
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Telefon 0173-425 56

JENNIE SAGLAM
EKONOMICHEF

Telefon 0173-425 54

Företagsinformation

Stiftelsen Östhammarshem

Box 26, 747 02, Gimo

Telefon 0173-425 50

www.osthammarshem.se

Lars Holmgren

Lars Holmgren
E-mail: lars.o.holmgren.politik@osthammar.se
Role: Ledamot
Verified by Mobile BankID
2023-03-27 13:43 CEST

Ylva Lundin

Ylva Lundin
E-mail: ylva.lundin.politik@osthammar.se
Verified by Mobile BankID
2023-03-27 13:43 CEST

Sabina Ståhl

Sabina Ståhl
E-mail: sabina.stal.politik@osthammar.se
Role: Styrelse ledamot
Verified by Mobile BankID
2023-03-27 13:44 CEST

Fabian Sjöberg

Fabian Sjöberg
E-mail: fabian.sjoberg.politik@osthammar.se
Role: Ordförande
Verified by Mobile BankID
2023-03-27 14:28 CEST

Margareta Vidén Berggren

Margareta Vidén Berggren
E-mail: margareta.widen-berggren@osthammar.se
Role: vice ordförande
Verified by Mobile BankID
2023-03-27 15:03 CEST

Paul Sandberg

Paul Sandberg
E-mail: paul.sandberg49@gmail.com
Role: ledamot
Verified by Mobile BankID
2023-03-27 15:37 CEST

Anne Fridlund

Anne Fridlund
E-mail: fridlundskan@hotmail.com
Verified by Mobile BankID
2023-03-29 07:38 CEST

Tomas Bendiksen

Tomas Bendiksen
E-mail: tomas.bendiksen@sandvik.com
Role: Ledamot
Verified by Mobile BankID
2023-03-31 09:37 CEST

Oskar Wall

Oskar Wall
E-mail: oskar.wall@se.ey.com
Role: Auktoriserad revisor
Verified by Mobile BankID
2023-03-31 10:42 CEST

Gunnar Rydvall

Gunnar Rydvall
E-mail: gunnar.rydvall@lelia.com
Verified by Mobile BankID
2023-03-31 13:49 CEST

Reglemente

Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta (KPF)

Antaget av	Kommunstyrelsen
Antaget	KS 2023-04-11, § 88
Ersätter tidigare version	Kommunstyrelsen, § 218/2014
Gäller för	Rådet för pensionärer/funktionsnedsatta och kommunstyrelsen
Dokumentansvarig	Kersti Ingemarsson
Dnr	KS-2021-797

Syfte

Rådet ska förstärka inflytande i alla frågor som gäller pensionärer samt barn, ungdom och vuxna med funktionsnedsättning och är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för handikapporganisationerna, pensionärsföreningar och kommunens styrelse och nämnder. Rådet är organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen.

Rådet ska vara remissorgan i frågor som väsentligen rör pensionärer och funktionsnedsatta och är ett forum för opinionsbildning och kunskapsspridning.

Kommunens företrädare ska informera rådet om planer och förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation som berör pensionärer och funktionsnedsatta och därmed inhämta synpunkter i så tidigt skede att rådets synpunkter och förslag kan påverka ärendets handläggning i aktuell nämnd/styrelse. Därigenom ges pensionärer och funktionsnedsatta genom detta råd en större delaktighet i samhället.

Uppdrag

Representanter i rådet har möjlighet att aktivt arbeta för förändringar i den kommunala verksamheten. De kan informera om och ge förslag till lämpliga anpassningar av det serviceutbud som berör målgruppens möjligheter till en god livskvalitet. Således ska rådet vara ett referensorgan i frågor som rör såväl pensionärer som funktionsnedsatta.

Sammansättning

Kommunstyrelsen fastställer berörda organisationer i kommunen och antal ledamöter och ersättare som ska ingå i rådet. Antalet ledamöter från respektive organisation bestäms med hänsyn till antalet medlemmar och samhällsinriktad verksamhet.

Riksorganisationen för pensionärer och funktionsnedsatta som genom sin lokalförening bedriver organiserad verksamhet inom Östhammars kommun ska efter beslut i kommunstyrelsen vara representerade i rådet.

Organisationer som ingår i rådet ska före den **1 november** det år kommunfullmäktige väljs (valåret), lämna skriftligt förslag på ledamöter och ersättare till [REDACTED] Östhammars kommun, Box 66, 742 21 Östhammar.

Kommunstyrelsen utser politiska ledamöter som ska ingå i rådet.

Pensionärsföreningar och handikappföreningarna utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Rådets ordförande utses bland politiker och vice ordförande bland företrädarna för pensionärs- och handikapporganisationerna.

Rådet ska tillsätta en beredningsgrupp om en ordinarie och en ersättare från handikapporganisationen, PRO, HSO samt SPF.

Arbetsformer

Rådets möten ska vara temalagda.

Beredningsgruppen har till uppgift att inhämta förslag om vilka informationsinsatser som är önskvärda och föreslå agenda i samband med fastställda beredningsmöten. Vid beredningen närvarar ordförande och samordnare.

Rådet träffas 4 gånger per år.

I början av varje mandatperiod ges ett utbildningstillfälle kring lagar, förordningar och regler som berör rådet (HSL, SOL, LSS). Till utbildningstillfället kallas ledamöter, ersättare och berörda tjänstepersoner.

Extra möte kan hållas om rådets ordförande, vice ordförande och beredningsgruppen eller mer än hälften av rådets ledamöter begär det.

Inbjudan med agenda skickas till rådets representanter senast 7 dagar före mötesdag.

Ordinarie ledamöter deltar på rådets möten. Ersättare träder in när ordinarie ledamot har förhinder.

Samordnaren skriver enklare stödanteckningar vid rådets möten som skickas ut tillsammans med föredragares presentationer efter varje genomfört möte. I övrigt får närvarande representanter föra anteckningar och har till uppgift att sprida information vidare i sina respektive organisationer.

Presentationer som påvisas vid möten skickas ut till alla invalda i rådet efter mötet.

Vid möten får

Rådets representanter erhåller arvode enligt Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda.

Organisationerna har alltid möjlighet att kunna bjuda in kommunens tjänstemän till dess föreningsmöten.

Ändring av reglementet kan aktualiseras av rådet och kommunstyrelsen. Reglementet fastställs av kommunstyrelsen.

KS-2022-740

§ 3. Valärende

a) Val till Lokalt Ledd Utveckling Upplandsbygd

Beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att utse representant och åiterrapportera till kommunstyrelsen.

b) Val till Lokalt Ledd Utveckling Stockholmsbygd

Beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att utse representant och åiterrapportera till kommunstyrelsen.

c) Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta

Beslut

Kommunstyrelsen fastställer att varje organisation som redovisas nedan representeras i kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta.

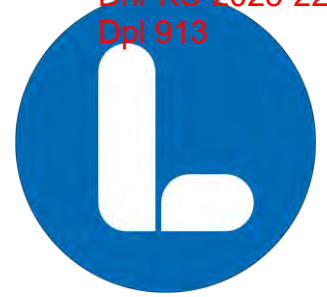
Anhörigföreningens fråga om tillträde i kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta behandlas vid nästa kommunstyrelsesammanträde.

Kommunstyrelsen bekräftar organisationernas förslag till ledamöter och ersättare för mandatperioden 2023-01-01 – 2026-12-31.

Kommunstyrelsen bekräftar organisationernas förslag av beredningsgrupp och vice ordförande.

Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta 2023-2026

Organisation	Ledamot	Ersättare
AA (Astma- och allergiföreningen)	Christina Hermansson Norberg	vakant
Demensföreningen	vakant	vakant
DHR (De handikappades Riksförbund)	vakant	vakant
FF (Finsk förvaltningsgrupp)	vakant	vakant
FUB (Riksförbund för Utvecklingsstörda barn- och ungdomar)	vakant	vakant

Motion: Erbjud ukrainska flyktingar SFI-utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen!

Kriget i Ukraina har nu pågått i över ett år nu och ännu är inget slut tyvärr i sikte. Vår kommun har i likhet med många andra kommuner tagit emot ett antal Ukrainska flyktingar, som inget hellre vill än att integreras och bidra till vårt samhälle. Att inte ge ukrainarna tillgång till SFI är ett slöseri med deras liv och hälsa och kompetens, liksom som för vårt samhälle.

Liberalerna anser att det inte längre är rimligt att vänta på beslut från vårt lands högst beslutande organ, regeringen, att ukrainska flyktingar ska få tillgång till SFI inom den kommunala vuxenutbildningen.

Språk är ett av de viktigaste verktygen för att komma in i samhället. Det är ett återkommande samtalsämne att det råder stora brister på tillräcklig kunskap i det svenska språket hos utlandsfödda som bor och även arbetar i vår kommun.

Liberalerna anser att det nu är kommunens skyldighet och ansvar att ge möjligheten till de ukrainska flyktingarna att få påbörja SFI så snart som möjligt! Liberalerna yrkar därför att Östhammars Kommun fattar beslut om detta. Vi måste se bortom de ekonomiska kostnader detta innebär och istället se till individernas behov.

Många av de som kommit till vår kommun från Ukraina besitter arbetslivserfarenhet, examen och utbildningar som kan komma till stor nytta i bland annat kommunens egna verksamheter och hos våra företag. Språket är nyckeln till framgång och nu behöver kommunen öppna upp dörrarna och ge dessa, redan ytterst utsatta människor, denna självklara möjlighet.

För Liberalerna Östhammar

Julia Carlström, gruppledare
14 mars 2023

Dnr KS-2023-220

§ 58. Motion från Julia Carlström (L) om SFI-utbildning för ukrainska flyktingar

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Julia Carlström (L) har inkommit med en motion om att ukrainska flyktingar ska få påbörja SFI-utbildning.

Motionären yrkar:

- Att ukrainska flyktingar ska få påbörja SFI-utbildning

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Svar på motion från Julia Carlström (L) avseende SFI-utbildning till ukrainska flyktingar

De flyktingar som kommit efter massflyktsdirektivets införande har inte haft rätten till SFI. Liberalerna menar i sin motion att den uteblivna SFI-utbildningen bidrar till ett försvårande att komma in i samhället samt att deras möjlighet att bidra till egen försörjning minskas. Dessutom menar liberalerna att såväl offentlig- som privat sektor har ett stort behov av kompetensförsörjning som delvis matchas av de kunskaper som de ukrainska flyktingarna bär med sig. Mot bakgrund av detta föreslår Liberalerna att Östhammars kommun fattar beslut om att införa SFI-undervisning in om den kommunala vuxenutbildningen för det ukrainska flyktingar som kommit enligt massflyktsdirektivet.

Sedan motionen inlämnades har regeringen föreslagit att SFI-undervisning skall erbjudas de som kommit enligt massflyktsdirektivet.

Kommuner ges möjlighet att erbjuda SFI till personer som flytt från Ukraina genom Komvux.

Regeringen har beslutat om en ny bestämmelse i förordningen om vuxenutbildning som innebär att en kommun får låta en person som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd delta i SFI, om hen saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska som utbildningen syftar till att ge. Utbildning i SFI får erbjudas till en sådan person från och med andra kalenderhalvåret det år hen fyller 18 år. Ålderskravet skiljer sig därmed från det generella ålderskravet för utbildning i SFI.

Hittills har det inte funnits någon möjlighet utifrån skolförfattningarna att erbjuda utbildning inom Komvux till andra personer än de som har rätt till det enligt skollagen. Personer som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har inte rätt till utbildning i SFI eller annan utbildning inom Komvux.

Den nya bestämmelsen börjar gälla den 1 juni 2023.

Fabian Sjöberg (M)

Kommunstyrelsens ordförande

Socialdemokraterna

Östhammars Arbetarekommun

Motion om införande av Teknisk nämnd.

Vår kommun har bra förutsättningar. Men en klok hushållning med våra resurser är nödvändig för att vi ska kunna ha beredskap för kommande utmaningar. Då krävs att vi har koll på våra investeringar och vårt fastighetsunderhåll. Därför tycker vi det är viktigt att politiken är insatt och kan göra de prioriteringar som behövs. Vår resursförbrukning måste också bli mer cirkulär och våra investeringar och vårt underhåll mer övervägda.

Men för att politiskt kunna leda och samordna, men också prioritera anser vi att det behöver införas en teknisk nämnd. Vi ser att kommunen har ökade behov av investeringar och större underhåll gällande fastigheter och allmänna ytor. Uppdraget skulle alltså kunna innefatta fastighetsförvaltning, gatu- och väghållning, trafiksäkerhet och parkering, parkförvaltning och lekplatser samt vår kostverksamhet.

Kommunpolitiken i har idag ett tekniskt utskott under kommunstyrelsen. Där sitter kommunstyrelsens arbetsutskott, och består av endast 5 ledamöter, och där ersättare inte får närvara. När det gäller att styra med utskott från kommunstyrelsen ser vi problem med att man koncentrerar de politiska uppdragen.

Den lokala demokratin bygger på närheten mellan politiker och kommuninvånare. Kommunstyrelsen har redan ett stort politiskt ansvar och makt. Vi behöver inte fler proffspolitiker. Vi behöver fritidspolitiker med olika bakgrund och erfarenhet. Det är både viktigt att fritidspolitiker kan ta uppdrag som intresserar dem, men också för deras möjlighet att sätta sig in i det verksamhetsområde de beslutar om. Nämnder har en stark och tydlig roll i det lokala politiska systemet i Sverige. Därför har också en klar majoritet av landets kommuner valt att ha kvar sin politiska nämndorganisation.

Fullmäktige föreslås besluta:

att det införs en Teknisk nämnd med minst 7 ledamöter och 7 ersättare.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-80

§ 14. Motion från Lisa Norén (S) om införande av en teknisk nämnd

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Lisa Norén (S) har inkommit med en motion om införandet av en teknisk nämnd.

Motionären yrkar:

- att det införs en teknisk nämnd med minst 7 ledamöter och 7 ersättare.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Motionssvar till Lisa Norén (S) angående införande av teknisk nämnd

Motionssvar

De tekniska frågorna innehåller, mark och exploatering, bostadsförsörjning, strategisk fastighetsförvaltning, strategisk fysisk planering av mark och vatten, drift av fastigheter, lokalförsörjning, avfallsfrågor etc.

Idag ansvarar kommunstyrelsen för de tekniska frågorna i Östhammars kommun, allt ifrån strategisk förvaltning och planering till drift av vårt arbete inom fastighet, avfall, gata och park. För att säkerställa att dessa frågor ges det utrymme som behövs så har kommunstyrelsen ett beredande organ, tekniskt utskott, som bereder dessa frågor för styrelsen. I utskottet sitter ledamöter från Kommunstyrelsen.

Således är de tekniska frågorna sammanhållna i en nämnd idag, vilket även speglar den nuvarande tjänstemannaorganisationen.

Tekniska utskottet har under året förändrat arbetssätt/arbetsprocess så att de områden som har störst betydelse för styrelsen just nu ges en stående punkt för rapportering. Det ger såväl tjänstemannaorganisationen som styrelsen möjligheten att lyfta frågor som kräver skyndsamhet samt frågor som har särskild aktualitet i nuläget. Under 2023 har styrelsen prioriterat fastighets- och avfallsområdet. Vidare har styrelsen reglerat processen för större inköp och investeringar, i enlighet med de riktlinjer som finns idag, en reglering som innebär anskaffningsbeslut, tilldelning och startbesked. Detta ger styrelsen en bättre möjlighet till styrning.

Vid nedläggning av teknisk nämnd lyftes två huvudskäl fram, dels att det var förhållandevis få ärenden på agendan samt otydligheten mellan det strategiska ansvaret och ansvaret att följa den fortlöpande driftverksamheten. Det blev flera situationer där det inte var tydligt, lätt, att avgöra om ärendet borde behandlas i teknisk nämnd eller i kommunstyrelsen.

En sammanhållen teknisk verksamhet(hela det tekniska området) bedöms ge större möjlighet att effektivt och med god överblick för de förtroendevalda att styra och leda utvecklingen i de tekniska verksamheterna.

En uppdelning som innebär en ny nämnd skulle dessutom öka kostnaden för styrning och ledning, verksamhetsstöd samt kostnader för nämndens arbete.